

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

AHMED VÂHİD (MORAN)'IN SÖZLÜKÇÜLÜĞÜ VE A *CONDENSED*
***DICTIONARY ENGLISH –TURKISH*'E GÖRE TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI**

MURAT AKSAKALLI

DOKTORA TEZİ

ADANA / 2021

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**AHMED VÂHİD (MORAN)'IN SÖZLÜKÇÜLÜĞÜ VE A CONDENSED
DICTIONARY ENGLISH –TURKISH'E GÖRE TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI**

MURAT AKSAKALLI

Danışman: Prof. Dr. Muna YÜCEOL ÖZEZEN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ali TAN

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Ü. Oğuz ERGENE

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Ü. B. Erdem DAĞISTANLIOĞLU

DOKTORA TEZİ

ADANA / 2021

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Muna YÜCEOL ÖZEZEN
(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN

Üye: Doç. Dr. Ali TAN

Üye: Dr. Öğr. Ü. Oğuz ERGENE

Üye: Dr. Öğr. Ü. B. Erdem DAĞISTANLIOĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../2021

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. / / 2021

Murat AKSAKALLI

ÖZET

AHMED VÂHİD (MORAN)’IN SÖZLÜKÇÜLÜĞÜ VE *A CONDENSED DICTIONARY ENGLISH –TURKISH*’E GÖRE TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞI

Murat AKSAKALLI

Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Muna YÜCEOL ÖZEZEN

Temmuz 2021, 957 sayfa

Türk dili tarihinin çeşitli dönemlerinde, birçok sözlük yazılmıştır. 11. yüzyıldan günümüze kadar farklı coğrafyalarda yazılan ve çoğu iki dilli olan sözlükler, yazıldığı dönemin söz varlığını ortaya koymasına bakımından önem arz etmektedir. 20. yüzyıla kadar klasik bir yöntemle yazılmış sözlükler, 20. yüzyıl itibarıyla yerini Batılı yöntemlerle hazırlanmış sözlüklere bırakmıştır. 20. yüzyılda yazılmış çeşitli sözlükler arasında dikkati çeken; ancak kaynaklarda pek de bir yer bulamamış olan Ahmed Vâhid (Moran) tarafından yazılmış olan *A Condensed Dictionary English-Turkish* adlı sözlük öne çıkmaktadır. 1881-1945 yılları arasında yaşamış olan ve esasında bir sözlük bilimci ve filolog olmamasına rağmen Ahmed Vâhid’in “İngilizceyi hakkıyla öğretmek” amacıyla İngilizce öğrenmek isteyen Türklere bu kaynağı sunması önemlidir. Bunu dışında da Türkçe-İngilizce sözlükler de hazırlamış olan Ahmed Vâhid Bey’in Türk sözlükçülüğü alanında iki dilli sözlükler hazırlaması açısından dikkate değerdir. Bu doğrultuda, Ahmed Vâhid (Moran)’ın sözlükçülüğü ve Türk sözlükçülük tarihindeki yeri ile 1924 yılına ait *A Condensed Dictionary English-Turkish* adlı sözlüğünün söz varlığı, bu çalışmada ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Söz, Söz Varlığı, Sözlük, Türk Sözlükçülüğü, Ahmed Vâhid Moran

ABSTRACT**LEXICOGRAPHY OF AHMED VÂHİD (MORAN) AND THE VOCABULARY
OF TURKISH ACCORDING TO A *CONDENSED DICTIONARY ENGLISH –
TURKISH*****Murat AKSAKALLI****PhD Thesis, Department of Turkish Language and Literature****Academic Advisor: Prof. Dr. Muna YÜCEOL ÖZEZEN****July 2021, 957 pages**

Many dictionaries were written in various periods of Turkish language history. Dictionaries, most of which are bilingual and written in different geographies from the 11th century to the present, are important in terms of revealing the vocabulary of the period in which they were written. Dictionaries written with a classical method until the 20th century left their place to dictionaries prepared with Western methods as of the 20th century. Notable among various dictionaries written in the 20th century; however, the dictionary named *A Condensed Dictionary English-Turkish*, written by Ahmed Vâhid (Moran), who did not find much place in the sources, draws attention. It is important in that it offers this resource to the Turks who lived between 1881-1945 and who want to learn English in order to "teach English properly" despite not actually being a lexicographer and philologist. Apart from this, Ahmed Vâhid Bey, who also prepared Turkish-English dictionaries, is notable for preparing bilingual dictionaries in the field of Turkish lexicography. In this direction, the lexicography of Ahmed Vâhid (Moran) and its place in the history of Turkish lexicography and the vocabulary of the 1924 *A Condensed Dictionary English-Turkish* dictionary have been revealed.

Keywords: Word, Vocabulary, Dictionary, Turkish Lexicography, Ahmed Vâhid Moran

ÖN SÖZ

Sözlükler, dilin hazineleridir; içerikleri bakımından bir dönemin dilini ve o toplumun söz dağarcığını ortaya koyması açısından hazırlandığı döneme ışık tutan önemli eserlerdir.

Sözlükler, söz varlığını işleme açısından tek dilli, iki dilli veya çok dilli türleri olan sözlükler, Türk dili tarihine bakıldığında çeşitli coğrafyalarda Türkçenin öğretilmesi ve öğrenilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Türk dilinde 11. yüzyılda, Kaşgarlı Mahmud tarafından Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla hazırlanmış olan *Divânu Lugati't-Türk* ile başlayan sözlükçülük serüveni, 20. yüzyıla kadar Arapça ve Farsça sözlükçülük geleneğine göre hazırlanmış sözlüklerle sürmüştür. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren birçok alanda Batı'nın örnek alınması, sözlükçülük alanına da sirayet etmiş ve 20. yüzyılın başında, Şemseddin Sâmî tarafından hazırlanmış *Kâmus-ı Türkî* ile Türk sözlükçülüğü başka bir boyut kazanmıştır.

20. yüzyıl itibarıyla Batılı metotlarla hazırlanmış olan sözlüklere ön ayak olan *Kâmus-ı Türkî*'nin yazıldığı 1900-1901 yıllarından, Türk Dil Kurumu'nun 1945 yılında bastığı ilk *Türkçe Sözlük*'e kadar birçok sözlük yayımlanmıştır. Bunlar arasında, 1928 Harf Devrimi öncesinde hazırlanmış, 1924 yılında tamamlanmış olan *A Condensed Dictionary English-Turkish* adlı sözlük dikkati çekmektedir. Türklere “İngilizceyi hakkıyla öğretmek” amacıyla bahriyeli bir binbaşı olan Ahmed Vâhid tarafından yazılmış olan bu sözlük, salt bir sözlük olmaktan öte birtakım unsurları da içermektedir. Bu sözlük, İngilizce dil bilgisi unsurlarından ağırlık ve ölçü birimlerine, alfabe listesinden çeşitli işaret ve sembollere kadar birçok unsurun yer aldığı zengin bir sözlük olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, bu tez çalışmasıyla Ahmed Vâhid'in sözlükçülüğünün ve sözlüklerinin Türk sözlükçülüğündeki yerinin ve öneminin ortaya konulmasının Türk sözlük bilimi çalışmaları bakımından önemli olduğu kanaatindeyiz.

Bu çalışma esnasında ve tüm eğitim hayatım boyunca, desteğini esirgemeyen aileme minnettarım. Doktora eğitimim boyunca birçok şey öğrendiğim ve kendisiyle çalışmaktan keyif aldığım değerli hocam Prof. Dr. Muna YÜCEOL ÖZEZEN'e çok teşekkür ederim. Öte yandan, tezime önemli katkıları olan değerli hocalarım Doç. Dr. Yeter TORUN ÖĞRETMEN ve Dr. Öğr. Üyesi B. Erdem DAĞISTANLIOĞLU'na da çok teşekkür ederim. Desteğini esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr. Ali TAN, Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ERGENE ve Dr. Öğr. Üyesi Mete Bülent DEĞER'e ve çalışmamıza konu olan eseri benimle paylaşan Öğr. Gör. Hikmet ORHAN'a da teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	1
1.3. Çalışmanın Önemi.....	2
1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	2

II. BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE GENEL TERMİNOLOJİ

2.1. Genel Terminoloji.....	4
2.1.1. Sözcük Bilimi.....	4
2.1.2. Sözlük Bilimi.....	5
2.1.2.1. Sözlük Nedir?.....	5
2.1.2.2. Sözlüğün ve Sözlükçülüğün Tarihçesi.....	6
2.1.2.3. Sözlük Türleri.....	8
2.1.2.4. Sözlük Birimi.....	10
2.1.3. Söz Varlığı.....	10
2.1.3.1. Temel Söz Varlığı.....	11
2.1.3.2. Söz Varlığının Önemi.....	12
2.1.3.3. Türkçenin Söz Varlığının Temel Nitelikleri.....	12
2.1.3.4. Türkçenin Söz Varlığındaki Değişmeler.....	13
2.2. Türk Sözlükçülüğünün Doğuşu ve Tarihi Dönemleri.....	15
2.2.1. Karahanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü.....	16
2.2.2. Harezmi Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	20
2.2.3. Kıpçak Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	22

2.2.3.1. Kuman (Cuman) Kıpçakları Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	24
2.2.3.2. Memlûk Kıpçakları Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	26
2.2.4. Çağatay Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	32
2.2.5. Anadolu Sahası Türk Sözlükçülüğü.....	37
2.2.5.1. Anadolu Sahası İlk Sözlükleri ve Osmanlı Dönemi Sözlükleri.....	37
2.2.5.2. Türkçe Sözlükler Dönemi / Türkçeden Türkçeye Sözlükler.....	51

III. BÖLÜM

ÖRNEKLEM VE YÖNTEM

3.1.Örneklem.....	58
3.2. Yöntem.....	58

IV. BÖLÜM

İNCELEME

4.1. Ahmed Vâhid (Moran)'in Hayatı.....	60
4.2. Ahmed Vâhid (Moran)'in Sözlükleri ve Sözlükçülüğü.....	61
4.2.1. Ahmed Vâhid (Moran)'in Sözlükleri.....	61
4.2.1.1. <i>A Condensed Dictionary English –Turkish</i> (1924).....	61
4.2.1.2. <i>İngilizce – Türkçe Sözlük</i> (1931).....	74
4.2.1.3. <i>Türkçe – İngilizce Sözlük</i> (1945).....	75
4.2.1.4. <i>Türkçe – İngilizce Sözlük</i> (1971).....	78
4.2.1.5. <i>Büyük Türkçe – İngilizce Sözlük</i> (1985).....	79
4.2.1.6. Sonraki Basımlar.....	82
4.3. Ahmed Vâhid (Moran)'in <i>A Condensed Dictionary English –Turkish</i> Adlı Sözlüğüne Göre Türkçenin Söz Varlığı.....	83
4.3.1. İsimler.....	83
4.3.1.1. Özel isimler.....	83
4.3.1.1.1. Kişi İsimleri.....	83
4.3.1.1.2. Yer İsimleri ve Coğrafi İsimler.....	85
4.3.1.1.3. Halk İsimleri ve Aidiyet Bildiren İsimler.....	94
4.3.1.1.4. Dil İsimleri.....	98

4.3.1.1.5. Dinî İsimler.....	98
4.3.1.1.6. Eser-Abide İsimleri.....	100
4.3.1.1.7. Devlet-İmparatorluk-Kurum ve Kuruluş İsimleri.....	100
4.3.1.1.8. Tarihi Olay-Antlaşma ve Savaş İsimleri.....	101
4.3.1.1.9. Gök Cismi İsimleri.....	102
4.3.1.1.10. Diğer Özel İsimler.....	102
4.3.1.2. Tür (Cins) İsimleri.....	102
4.3.2. Zamirler.....	504
4.3.3. Sıfatlar.....	506
4.3.4. Zarflar.....	655
4.3.5. Edatlar.....	711
4.3.6. Bağlaçlar.....	712
4.3.7. Ünlemler.....	712
4.3.8. Fiiller.....	713
4.3.9. Deyimler.....	832
4.4. Terimler.....	849
4.4.1. Askerî Terimler.....	849
4.4.2. Astronomi Terimleri.....	854
4.4.3. Bitki Bilimi Terimleri.....	855
4.4.4. Coğrafya Terimleri.....	860
4.4.5. Denizcilik Terimleri.....	860
4.4.6. Dil Bilgisi ve Dil Bilimi Terimleri.....	869
4.4.7. Dinî Terimler.....	871
4.4.8. Edebiyat ve Tiyatro Terimleri.....	876
4.4.9. Felsefe ve Mantık Terimleri.....	878
4.4.10. Fizik Terimleri	880
4.4.11. Hukuk Terimleri.....	881
4.4.12. Jeoloji Terimleri.....	887
4.4.13. Kimya Terimleri.....	887
4.4.14. Matematik, Geometri ve Aritmetik Terimleri.....	888
4.4.15. Mimarlık Terimleri.....	890
4.4.16. Mitoloji Terimleri.....	891
4.4.17. Müzik Terimleri.....	891
4.4.18. Politika Terimleri.....	893

4.4.19. Sanat Terimleri.....	895
4.4.20. Spor Terimleri.....	895
4.4.21. Tıp ve Anatomi Terimleri.....	896
4.4.22. Ziraat Terimleri.....	901
4.4.23. Zooloji Terimleri.....	902
4.5. Kullanım Sıklıkları.....	908
4.5.1. İsimler.....	908
4.5.1.1. Özel İsimler.....	908
4.5.1.2. Tür İsimleri.....	909
4.5.2. Zamirler.....	911
4.5.3. Sıfatlar.....	911
4.5.4. Zarflar.....	912
4.5.5. Edatlar.....	913
4.5.6. Bağlaçlar.....	914
4.5.7. Ünlemler.....	914
4.5.8. Fiiller.....	914
4.5.9. Deyimler.....	915

V. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Değerlendirme ve Sonuç.....	917
EKLER.....	924
KAYNAKÇA.....	954
ÖZGEÇMİŞ.....	957

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu

Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü olan ve 11. yüzyılda Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılmış olan *Divânu Lügati't-Türk*'ten bu zamana kadar çeşitli dönemlerde ve farklı coğrafyalarda pek çok sözlük yazılmıştır. Bunlar içerisinde, çok sayıda tek dilli sözlükler kadar çok sayıda iki dilli sözlük de vardır.

Türk dilinin ilk sözlüğü olan 11. yüzyıla ait *Divânu Lügati't-Türk*, Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış iki dilli bir sözlüktür. Türk dilinin diğer tarihî dönemleri olan Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçelerinde de birçok sözlük yazılmıştır. Bunlar içerisinde Memlûk sahasındaki Kıpçak Türkçesinin iki dilli sözlükler açısından zengin olduğunu görmekteyiz. Bunun dışında, 15. yüzyıl itibariyle Doğu Türklerinin ortak bir yazı dili hâline gelmiş olan Çağatay Türkçesinde de iki dilli sözlüklerin yer aldığını görmekteyiz. Osmanlı Türkçesi sahasında da yine birçok sözlük yazılmış olup 20. yüzyılda da farklı yöntem ve metotlarla sözlük çalışmaları devam etmiştir.

Bu çalışmada, ilk olarak 20. yüzyılda önemli sözlükleri olan; ancak kaynaklarda yeterince bahsinin geçmediği Ahmed Vâhid (Moran) ve onun sözlükleri ile sözlükçülüğü değerlendirilecektir. Bu bağlamda, Türk sözlükçülük tarihinde iki dilli sözlükler ve Ahmed Vâhid (Moran)'ın Türk sözlükçülüğündeki yeri, önemi ve çalışmaları yer alacaktır. Çalışmada, ikinci olarak ise Ahmed Vâhid (Moran)'ın 1924'te İstanbul'da basılan *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı İngilizce-Türkçe sözlüğündeki madde başlarına karşılık verilen Türkçe sözcükler üzerinden Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarının söz varlığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Türk sözlükçülüğünde 11. yüzyıldan beri önemli sözlüklerin kaleme alındığı ve Türk dilinin ulaştığı birçok sahada Türk dilinin sözlüklerinin varlığı bilinmektedir. Osmanlı Türkçesi döneminde ise özellikle “Yenileşme Dönemi” olarak addedilen 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren sözlük çalışmalarının hızlandığını ve 20. yüzyıl itibariyle Batılı anlamda sözlüklerin hazırlanmaya başlandığı görülmektedir. Bu çalışmada kaynaklarda bahsi fazla geçmese de 20. yüzyılın önemli sözlükçülerinden olan

ve Türkçeye birçok iki dilli sözlük kazandıran Ahmed Vâhid (Moran)'ın sözlükçülüğü ele alınacak, onun genel olarak sözlükçülük tarihindeki, özel olarak da iki dilli sözlük geleneği içindeki yeri ve önemi belirlenmeye çalışılacaktır. Bunun yanı sıra, Ahmed Vâhid (Moran)'ın 1924 yılında basılmış olan *A Condensed Dictionary English – Turkish* adlı sözlüğünün Türkçe söz varlığı ortaya çıkarılarak Türk söz varlığı araştırmalarında veri olarak önemi ortaya çıkarılacaktır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Türk sözlükçülük tarihi ile ilgili yeterince çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmaların çoğu, Türk dilinin belli tarihi dönemlerine ait sözlüklerin ele alındığı çalışmalardır. 20. yüzyıla gelindiğinde ise bu yüzyılın başında yani, 1901 yılında Şemseddin Sâmî tarafından yazılan *Kâmus-ı Türki*, Türk sözlükçülüğünde büyük bir çığır açmıştır. *Kâmus-ı Türki*'den sonra 12 Temmuz 1932 tarihinde Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla kurulan Türk Dil Kurumu (TDK)'nin ilk çalışmalarına kadar sözlükçülük alanında herhangi bir çalışmaya pek yer verilmediği görülmektedir. Bu bağlamda, *Kâmus-ı Türki*'nin yayımlandığı 1901 yılı ile TDK'nin sözlüğünün ilk baskısının yapıldığı 1945 yılına kadarki süre arasında yer alan 1924 yılında Ahmed Vâhid (Moran) tarafından yayımlanmış olan *A Condensed Dictionary English – Turkish* adlı iki dilli sözlüğün önemli bir yeri vardır. Gerek bu çalışmanın gerekse Ahmed Vâhid (Moran)'ın diğer sözlükleriyle ilgili yapılacak çalışma Türk sözlükçülüğünün Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla ilgili tarihî boşluğu dolduracaktır. Ayrıca, bu sözlükle ilgili yapılacak çalışma neticesinde Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait söz varlığı için de önemli veriler elde edilmiş olacaktır.

1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

20. yüzyıl Türk sözlükçülüğünde önemli bir yeri olan, Türk sözlükçülüğüne önemli iki dilli sözlükler kazandırmış olan Ahmed Vâhid (Moran)'ın sözlükçülüğü ele alınmış ve onun sözlüklerinin tanıtımı yapılmıştır. Bununla birlikte, Türk sözlükçülük geleneği üzerinde de durulmuş, 11. yüzyıldan 20. yüzyıla kadarki sözlükçülük serüveni hakkında da kısa kısa bilgiler verilmiştir. Bunlar içerisinde özellikle de iki dilli sözlükler öne çıkarılmıştır. Sözlükçülük geleneği ve Ahmed Vâhid (Moran)'ın sözlükçülüğü öncesi sözlük, sözlük bilimi alanındaki kavramlara ve kavramsal açıklamalara yer verilmiştir. Ahmed Vâhid'in 1924 yılında tamamlamış olduğu *A Condensed Dictionary English – Turkish* adlı ilk sözlüğünün de Türkçe söz varlığı ortaya konulmuştur. İngilizceden Türkçeye hazırlanmış olan bu sözlüğün Türkçe söz varlığı tespiti yapılarak Türkçeden

İngiliceye tersine dizimi yapılmıştır. Söz varlığı, sözlükte verilen sözcük türlerine göre yapılmış olup yazarın verdiği tür bilgisine sadık kalınmıştır. 1924 yılına ait olması, yani Harf Devrimi (1928) öncesinde yazılmış olması sebebiyle kendi belirlediği bir transkripsiyon ile sözcükleri aktarmıştır. Bu bağlamda, sözcükler yazarın verdiği biçimiyle aktarılmış, Türkiye Türkçesinde biçim olarak aynı sözcükler hariç, parantez içinde sözcüğün Türkiye Türkçesindeki biçimi verilmiştir. Ancak, ses bilgisel unsurlar, çalışmanın dışında tutulmuştur. Ayrıca, söz varlığını tespit ederken sözcükler arası çapraz ilişkilerin değerlendirilmesi de bu çalışmanın dışında tutulmuştur.

II. BÖLÜM

GENEL TERMİNOLOJİ VE KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Genel Terminoloji

2.1.1. Sözcük Bilimi

Sözcük bilimi, bir dilin söz varlığını, türetmede görev alan biçim birimlerini, birleşik sözcük, deyim, atasözü ve kalıplaşmış söz gibi unsurları incelemeye yönelik ve bu unsurların kökenlerini, oluşumlarını araştırarak biçim ve anlam açısından gelişmelerini saptamaya çalışan bir dil bilimi dalıdır (Aksan, 2009/III: 13). Söz varlığındaki değişimler, toplumsal gelişmeler ile ağız öğelerinin ilişkisi, yeni bir ögenin iletişim gereksinimini karşılamaya uygun olup olmaması ile ilgili nedenler ve koşulları araştırır. Bazı araştırmacılar, sözcük bilimini (lexicology) sözlükçülük içinde görür (İmer vd, 2013: 235). Söz varlığına eğilen sözcük bilimi, dil biliminin başka alanlarıyla ilişkili ve bunlardan bazılarıyla da iç içedir. Kimi dil bilimciler, sözcük biliminin çerçevesini çok geniş tutarak onu, ad bilimi ve anlam bilimini de kapsayan bir araştırma alanı sayar (Aksan, 2009/III: 13).

Bilimsel yöntemlerden uzak olsa da sözcük bilimi konuları üzerinde çok eskiden beri durulmuştur. Eski Hint'te var olduğu öğrenilen dil bilimi okullarının sınırları içerisinde kimi dilciler, sözcüklerin kökenleri, anlamları ve nesneyle sözcük arasındaki ilişkiler üzerinde durmuşlardır (Aksan, 2009/III: 50).

20. yüzyıla gelinceye kadar, gerek dilin doğuşuna, kökenine olan ilgi gerekse belli başlı dinlerin kaynak kitaplarına, dualarına gösterilen özen sonucunda, din bilimi ve filoloji çalışmaları içinde sözcük bilimi sorunlarına fazlasıyla yer verildiği görülmüştür. Eski Hint'te Veda'ların dilini inceleyip onların sonraki kuşaklara doğru aktarılmasını; Batı dünyasında Hristiyanlığın temel dili olan Latincenin, Doğu dünyasında ise İslâmiyet'in temel dili olan Arapçanın halk kitleleri tarafından öğrenilmesini sağlamak amacıyla sözcüklerin incelenerek kökenlerine inilmesi sonucunda yavaş yavaş sözcük bilimi ve sözlük bilimi geleneğinin yerleştiği görülmektedir (Aksan, 2009/III: 50).

Bir sözcüğün nereden, hangi kökenden geldiğinin merak konusu olması, en eski dil çalışmalarından beri bu konuda çaba harcanmasına vesile olmuştur. 19. yüzyılda bu çabaların bilimsel yöntemlere kavuşmalarına kadar her ülkede ve her dilde bu eğilim

sürmüştür. Sözcük bilimi, bu eğilim ve çabalar neticesinde doğmuş ve Hint-Avrupa dil ailesinin aydınlatılmasına yarayan sözcük incelemelerinin yaygınlaşarak ciddi araştırmalara dönüşmesiyle bilimsel bir yönetime kavuşmuştur (Aksan, 2009/III: 51).

2.1.2. Sözlük Bilimi

Sözlük bilimi, bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin söz varlığını sözcük biçiminde ortaya koymaya yönelik, bu amaçla yöntemler ortaya koyarak uygulama yollarını gösteren bir dil bilimi dalıdır (Aksan, 2009/III: 69). Svensen’a göre sözlük bilimi; başta sözcük bilimi olmak üzere dil biliminin çeşitli alt disiplinleriyle olduğu gibi toplum bilimi, insan bilimi, edebiyat, dinî bilimler, eğitim, iletişim, ticaret, endüstri, turizm, uluslararası ilişkiler, teknoloji vb. alanlarla da ilgili bir disiplindir (Yılmaz, 2017: 1).

Bir dilin söz varlığının yapısını oluşturan birimleri bir sözlük içinde dizgeli bir biçimde bir araya getirerek anlamlarını açıklarken izlenecek yöntemleri oluşturan ve uygulayan bir alan olan sözlük bilimi, çalışmalarında büyük ölçüde sözcük bilimi ve anlam biliminin verilerine dayanır (Toklu, 2009: 115).

‘Saussure’cü dil biliminin en büyük özelliklerinden biri, bir dilin bir yapı olduğunu ortaya koymuş olmasıdır. Bu bakış açısı, ses dizgesinin yapısal bakımdan incelenmesine vesile olmuş, ses biliminin kurulmasını sağlamıştır. Ses biliminden sonra dil biliminin diğer alanları da yeni görüşlerden etkilenmiş, daha sonra sözlük bilimi de bu gidişe ayak uydurmuştur. Böylece dilin sözlük kesimini yapılaştırma çabaları, incelemelerde atılım yapılmasını sağlamış, yapısal sözlük bilimi doğmuştur (Vardar, 2002: 184).

2.1.2.1. Sözlük Nedir?

Sözlük, toplumun kültürel dokusunun bir parçasıdır, sözcüklerle ilgili referans kitabıdır (Jackson, 2016: 43). Türkçede “*sözlük*” terimi kelimeyi “söz” olarak kabul etme mantığıyla yapılmış ve öylece kalıplaşmıştır. Geleneksel olarak sözlüklere “*lügat*” veya “*kâmus*” da denir (Demirci, 2014: 159).

Sözlük, birçok biçimde tanımlanmış, bunlar içerisinde daha geniş kapsamlı tanımlayan Yılmaz’a göre sözlük; genellikle bir dilin (veya karşılaştırmalı olarak birden çok dilin) belli bir döneminin -özellikle de son döneminin- söz varlığının bütününe veya

çeşitli uzmanlık alanlarını ilgilendiren özel bir bölümünün alfabetik veya kavramsal olarak ortaya konulmasını amaçlayan, içerdiği söz varlığındaki sözlüksel birimlerin ölçünlü dildeki (veya kullanıldığı alandaki) ana biçimlerini, bu biçimlerini vurgu ve tonlamaya göre geçirdiği ses temelli değişiklikleri, kökenlerini, bağlam içindeki kullanım alanlarını, dâhil olduğu çeşitli dilsel tabakaları; bir dil birimi olarak ait olduğu sınıf ve türleri, bağlam içinde gösterdiği çeşitli dil bilgisel özellikleri, anlam / anlamlarını genellikle ortak yazı dilinden veya sözlü dilden taranarak belirlenmiş tanıklı örneklerle tanımlayarak veren, bu sözlüksel birimlerin geçtiği deyim, atalar sözü, kalıp söz, birleşik şekilli dil öğelerini de kapsayan ana dil veya yabancı dil öğrencileri için temel başvuru kaynağıdır (Yılmaz, 2017: 2). Ayrıca Yılmaz, günümüzdeki sözlük bilimi araştırmalarının “*uygulamalı sözlük bilimi*” ve “*kuramsal sözlük bilimi*” olarak iki alt grupta ele alındığını da vurgulamıştır.

2.1.2.2. Sözlüğün ve Sözlükçülüğün Tarihçesi

Dünyada ilk sözlüğün nerede hazırlandığı, hangi dili temel aldığı konusunda bir bilgi yoktur. Bilinenler ise ancak günümüze gelebilen yapıtlara dayanmaktadır. Eldeki bilgilerden, Eski Hint'te var olduğunu öğrendiğimiz dil bilimi okullarının bünyesinde kimi dilciler sözcüklerin kökenleri, anlamları ve nesneyle sözcük arasında ilişkiler üzerinde durmuşlardır. Dilin doğuşuna, kökenine olan ilgi ve dinlerin kaynak kitaplarına gösterilen özen sonucunda, din ve filoloji çalışmaları içerisinde sözlük bilimiyle ilgili unsurlara yer verildiği görülmektedir (Aksan, 2009/III: 50).

Geçmişe bakıldığında, Hindistan'da “*Veda*”ların dilini inceleyip onların sonraki kuşaklara doğru bir şekilde aktarılmasını, Batı dünyasında Hristiyanlığın temel dili olan Latincenin, Doğu dünyasında ise İslâm'ın temel dili olan Arapçanın geniş halk kitleleri tarafından öğrenilmesini sağlama amacıyla sözcüklerin incelenerek kökenlerine inilmesi sonucunda sözlük biliminin yavaş yavaş yerleştiği bilinmektedir (Aksan, 2009/III: 50). Filoloji çalışmaları sırasında sözlük bilimi alanı doğmaya başlamış, özellikle 19. yüzyılda Hint-Avrupa dil ailesinin aydınlatılmasına yarayan sözcük incelemelerinin yaygınlaşarak ciddi araştırmalara dönüşmesiyle bilimsel bir yöntem kavuşmuştur (Aksan, 2009/III: 51).

Sözlük yapma ihtiyacı, ulusların birbiriyle ilişki kurdukları zamanlarda, dil güçlüğü belirmiş ve birbirlerinin dillerini öğrenme çabasından dolayı ortaya çıkmıştır. Dünyada ilk sözlüğün nerede hazırlandığı ve hangi dili temel aldığı konusunda herhangi

bir bilgi yoktur. Ancak bugünkülere benzer ilk sözlük olarak İskenderiye Müzesi kütüphanecisi Bizanslı Aristophanes'in MÖ. 2. yüzyılda hazırladığı yapıt anılmaktadır. Bu sözlükte, seyrek kullanılan ve açıklanması güç kimi sözcükler bir araya getirilmiş ve tanımlamalara da yer verilmiştir. MS. 1. yüzyılda İskenderiyeli Pamphilus'un daha önceki çalışmalara dayanan 95 kitaptan oluşan Yunanca sözlüğü de ilk örneklerdendir. Latinlerde ise Flaccus'un yapıtı da ilk sözlük örnekleri arasında anılması gereken yapıtlardandır (Aksan, 2009/III: 70).

“Sözlük” terimi, ilk kez 1225'te John Garland tarafından kullanılmış; ancak bu zamana gelinceye kadar önemli birkaç köken bilgisi sözlüğü de hazırlanmıştır. Doğu dünyasında sözlük bilimi geleneği, Batı'ya göre çok daha erken yerleşmiştir. Doğu dünyasında, eski ve köklü bir sözlük bilimi geleneğinin yerleşmiş olduğuna tanık sayılan önemli sözlükler hazırlanmıştır. 10. yüzyılda yaşamış olan Fârâblı İsmail Cevherî, “*Sihâh*” adlı çok önemli bir Arapça sözlük yazmıştır. 14. – 15. yüzyıllar arasında yaşamış olan Firûzâbâdî'nin “*El-Kâmusü'l-Muhit*” (*Okyanus Sözlüğü*) adlı hacimli Arapça sözlüğü de önemli sözlüklerdendir. Ayrıca, bu yapıtın Mütercim Âsım tarafından 19. yüzyılda Türkçeye çevrilmesi de bu eserin diğer bir önemli yönüdür. Türk dilinin ve kültürünün çok önemli bir kaynağı olan, 11. yüzyılda Kâşgarlı Mahmud tarafından kaleme alınan “*Divânu Lügati't-Türk*” eseri de Doğu dünyasının önemli sözlüklerindendir. Bu eserde, Türkçe sözcüklerin Arapça karşılıkları verilmiş ve gerektiği yerde sözcüklerle ilgili çeşitli bilgiler de verilmiştir (Aksan, 2009/III: 70).

Batı dünyasında, sözlükte önemli gelişme II. Rus Çariçesi'nin buyruğuyla Alman gezgini Pallas'ın yaptığı incelemeyle sağlanmıştır. Pallas, bu çalışmayı dünya dillerinin tanınması ve karşılaştırılmasına yönelik yapmış, Asya ve Avrupa dillerinin yanı sıra Afrika ve kimi Amerika dillerine de yer vermiştir. Bu sözlük, 1787'de yayımlanmış, 1790 yılındaki baskısına ise Afrika ve kimi Amerika dilleri de eklenmiştir (Aksan, 2009/III: 70). Adelung ile Vater'in birlikte 1806-1817 yılları arasında yayımladıkları “*Mithridates*” adlı sözlükte ise beş yüz kadar dilde belli tümcelerin karşılıkları yer almıştır (Aksan, 2009/III: 71).

19. yüzyıla gelinceye kadar batıda her ülkede, bir dilin söz varlığına yönelik yazılan ya da birkaç dili bir araya getiren pek çok sözlük yazılmıştır. Bunlar arasında, Türkçeye yönelik olan ve Türkçeyi Arapça ile Farsçayla birlikte ele alan sözlükler de vardır (Aksan, 2009/III: 71).

Sözlükçülükte en önemli aşama, 19. yüzyılda kaydedilmiştir. Almanya’da sözlük biliminin kurucusu sayılabilecek olan Grimm Kardeşler, 1854 yılında Leipzig’de “*Alman Sözlüğü*”nü hazırlamaya başlamışlardır. 16 büyük cilt olarak çıkarılması düşünülen bu büyük yapıt, birkaç cildi yayımlandıktan sonra, birçok bilginin çabasıyla 1961’de bitirilebilmiştir. Bu çalışma, bundan sonraki çalışmalara örnek olmuş, Avrupa’da benzer sözlüklerinin hazırlanmasının yolunu açmıştır (Aksan, 2009/III: 71).

Fransız dilci Emile Littré’nin otuz yıllık çabası neticesinde ortaya çıkan ve 1873 yılında Paris’te basılan “Fransız Dilinin Sözlüğü” de Avrupa sözlükçüğünde önemli bir yeri vardır. Son derece geniş bir sözlük olan bu eser, bugün bile güvenle yararlanılan bir yapıttır (Aksan, 2009/III: 71).

2.1.2.3. Sözlük Türleri

Alman sözlük bilimci Jacob Grimm sözlüğü, “Bir dilin sözcüklerinin abecesel dizgesi.” ifadesiyle tanımlamıştır. Ancak, uzmanlık alanlarıyla ilgili sözlükler bir kenara bırakılacak olursa sözlük için şöyle bir tanımlama yapılabilir: Bir dilin ya da birden çok dilin söz varlığını, söyleyiş biçimleriyle ve yazımlarıyla veren, bağımsız biçim birimleri temel alarak bunların başka öğelerle kurdukları ilişkilerle birlikte anlamlarını ve değişik kullanımlarını gösteren söz varlığı kitabıdır (Aksan, 2009/III: 75).

Sözlükler, hazırlanış amaçlarına ve taşıdıkları niteliklere göre çeşitlilik arz eder. Bunlar, şu şekilde tasnif edilebilir (Aksan, 2009/III: 75-76):

1. Bir ya da birden çok dilin söz varlığını işleme bakımından sözlükler:
 - a) Tek dilli sözlükler
 - b) Çok dilli sözlükler
2. Alfabetik sıraya göre hazırlanıp hazırlanmayışına göre sözlükler:
 - a) Alfabetik sıraya göre oluşturulan sözlükler
 - b) Kavram / kavram alanı sözlükleri
3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre sözlükler:
 - a) Genel sözlükler (Ortak dil / yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler)
 - b) Lehçe bilimi sözlükleri
 - c) Eşanlamlı / eşadlı / zıt anlamlı öge sözlükleri
 - d) Yabancı öge sözlükleri
 - e) Tarihsel sözlükler

- f) Köken bilgisi sözlükleri
- g) Terim sözlükleri
- h) Argo sözlükleri
- i) Deyim ve atasözü sözlükleri
- j) Anlatım bilim sözlükleri
- k) Sanatçı ve metin sözlükleri
- l) Yanlış yerleşmiş öge sözlükleri
- m) Tersine sözlükler

Bir sözlüğün sınıflandırılmasında dikkate alınması gereken birçok farklı yönü vardır. Kullanıcı profili ve sözlüğün hazırlanma amacı, sözlüğün tipini etkilediği gibi sözlük yapımında izlenecek yöntemi de belirler. Sözlük tiplerini sınıflandırmada kullanılan başlıca ölçütler ve sözlük tipleri şunlardır (Yılmaz, 2017: 4-5-6):

i) Sözlüğün Dili Bakımından

- a. Tek dilli sözlük (monolingual)
- b. İki dilli sözlük (bilingual)
- c. Çok dilli sözlük (multilingual)

ii) Sözlükte Değerlendirilen Malzeme Bakımından

- a. Genel (ortak) dile dayalı sözlük (general language)
- b. Ansiklopedik ve kültürel malzemeye dayalı sözlük (encyclopedic and cultural material)
- c. Terminoloji veya geçer dilin altındaki katmanlara dayalı sözlük (terminology or sublanguage). Örnek: Yasa Terimleri Sözlüğü, Hemşirelik Terimleri Sözlüğü vb.
- d. Dilin özel alanlarına dayalı sözlük (specific area of language). Örnek: Eşdizimlilik Sözlüğü, Deyimler Sözlüğü vb.

iii) Sözlüğün Ebatı Bakımından

- a. Standart veya kolej baskısı (standard or collegiate edition)
- b. Muhtasar baskı (concise edition)
- c. Cep baskısı (pocket edition)

iv) Sözlüğün Yayın Ortamı Bakımından

- a. Basılı sözlük (print)
- b. Elektronik sözlük (electronic)
- c. İnternet tabanlı sözlük (web-based)

v) Sözlüğün Kapsadığı Zaman Bakımından

- a. Çağdaş sözlük (contemporary)
- b. Tarihsel sözlük (historic) (Svensen)

vi) Sözlükte İzlenen Anlayış Bakımından

- a. Betimleyici sözlük (descriptive)
- b. Kuralcı sözlük (normative, prescriptive)
- c. Esnek kuralcı sözlük (openly normative)
- d. Katı kuralcı sözlük (furtively normative) (Svensen)

vii) Sözlüğün Yapılandırılması Bakımından

- a. Sözcük-anlam eşleştirmeye dayalı sözlük (word to meaning)
- b. Sözcük-anlamca ilişkili diğer sözcüklerle eşleştirmeye dayalı sözlük (word to meaning to word) (Atkins ve Rundell)

2.1.2.4. Sözlük Birimi

Sözlüklerde madde başı öge olacak nitelikteki, kesinleşmiş veya yaygınlaşmış yazım ve söyleyiş biçimleri olan çekim, türetim, birleşme vb. gibi dilsel işlemlerde yeni dil öğelerinin oluşmasına kaynaklık eden anlam bakımından bağımsız dil birimlerine denir. Sözlük birimleri, vurgu özellikleri, sözcük türleri açısından dildeki yerleri gösterilerek sözlükte yer alır. Özel adlar ile eylemlerin çekimli biçimleri sözlüklere dâhil edilmez. Değişik söyleyiş biçimlerinin yaygın olduğu durumlarda en yaygın biçim, alfabetik sıraya uygun olarak açıklar. Daha az yaygın olan birim ise açıklama yapılmadan yaygın şekle göndermede bulunarak sözlüklerde gösterilir (Yılmaz, 2017: 4).

2.2.3. Söz Varlığı:

Söz varlığı; kelime hazinesi, sözcük dağarcığı olarak da ifade edilmektedir. Korkmaz (1992), söz varlığını bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı, olarak tanımlamıştır. Banguoğlu (2011) ise bir dilin bütün kelimeleri birden, o dilin kelime dağarcığını (vocabulaire) meydana

getirdiğini belirterek söz varlığını tanımlamıştır. TDK'nin *Türkçe Sözlük* (2011)'ünde ise söz varlığı; bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler biçiminde tanımlanmıştır.

Bir dilin söz varlığı denince, sadece o dilin sözcükleri değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz. Söz varlığı, bir dilde sadece birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar ya da dil bilimindeki terimleriyle göstergeler olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir (Aksan, 1996: 7).

Bir dilin söz varlığının niceliği ile dilin zenginliği her zaman ilişkilendirilmiştir. Bazı dilciler, dilde sözcük sayısının önemli olmadığını söylerler. Gerçekten de önemli olan, dildeki sözcük sayısı değil, dilin anlatım gücüdür (Hengirmen, 1997: 41). Bir dilin zenginliği, başta anlatım rahatlığı, kavram zenginliği sonra da sözcük sayısı göz önüne alınarak ölçülür. Sözcük sayısının kabarık oluşu, o dili yüceltmez (Bozkurt, 2010: 246). Ancak, dilin anlatım gücüyle sözcük sayısının da bir ilişkisi olduğuna göre bir dilin söz varlığının da o denli önemli olduğu unutulmamalıdır (Hengirmen, 1997: 7).

2.2.3.1. Temel Söz Varlığı:

Söz varlığı içerisinde en kayda değer husus, temel söz varlığıdır. Çünkü temel söz varlığı bir dilin en az değişime uğrayan sözcükleridir. Bilindiği gibi diller, toplumsal ve kültürel birtakım değişimler sebebiyle birtakım dillerden sözcükler alırlar. Ödünçleme yoluyla giren sözcükler de zamanla o dilde tutunarak söz varlığına dahil olurken bazı sözcükler de zamanla kullanımdan düşer. Ancak söz varlığı içerisinde “temel söz varlığı” olarak adlandırılan kısım, nispeten daha az değişikliğe uğrar veya kullanımdan düşmez. Bu nedenle buna “çekirdek sözcükler” ifadesi de kullanılmıştır.

Bir dilin söz varlığına dair unsurlar üzerinde dururken dikkat edilmesi gereken ilk unsur, temel söz varlığı ya da çekirdek sözcüklerdir (Aksan, 1996: 26). İnsan yaşamında birinci derecede önemli olan, çok kullanılan ve tarihî süreç içinde en az değişikliğe uğrayan sözcüklerin oluşturduğu bütünlüktür. Organ adları, besin maddeleri, çevremizde yer alan birinci derecede canlı ve cansız varlıklar, sıfat ve belirteçler ile bazı eylemler temel söz varlığını oluşturur (Hengirmen, 1999: 356).

Bir dildeki sözcük sayısı, ne ölçüde çok olursa olsun, kişi bu sözcüklerin ne kadarını bilirse bilsin, günlük konuşmada kullanılan sözcük sayısı sanıldığından çok azdır. İşte bu, ‘ana söz varlığı’, yani temel söz varlığıdır (Bozkurt, 2010: 248). Temel söz varlığı, insanın organ adları başta olmak üzere onun en doğal gereksinimlerini karşılayan yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek gibi kavramlar, ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi ve manevi kültürü içine giren çeşitli kavramlardan oluşur. Manevi kültür içine giren dinle kutsal kavram veya kişilerle gelenek ve göreneklerle ilgili sözcükler, yine temel söz varlığı içinde düşünülmektedir. Türklerin İslâmiyet’i benimsemesiyle dini kavramların büyük bir bölümü Arapçadan olduğu gibi alınmış, bir bölümü ise Farsça kanalıyla girmiştir (Aksan, 1996: 26-27).

Temel söz varlığı, dillerde en az değişim gösteren unsurlardır. Uzun yıllar, hatta bir asır bile geçse % 80 gibi büyük bir oranını muhafaza ettiği ileri sürülmüştür (Aksan, 2009/III: 17).

2.2.3.2. Söz Varlığının Önemi:

Bir toplumun yaşam biçimiyle birlikte dinsel inançları, hangi uluslarla ne ölçüde ilişki kurmuş olduğu, nelere değer verdiği hatta nükteye olan eğilimi, hep söz varlığının incelenmesiyle ortaya çıkar (Aksan, 1996: 8). Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, söz dizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir (Aksan, 1996: 11). Üstelik, anlatımı güçlü kılan birçok anlam olaylarının ve söz sanatlarının yansıtıcısıdır (Aksan, 1996: 13).

2.2.3.3. Türkçenin Söz Varlığının Temel Nitelikleri:

Türkçe, ‘ayrıntılı bir anlatım dili’dir. Akrabalık adları ve renk tonları gibi unsurlarda bu ayrıntılı anlatımı görmekteyiz. Buradan yola çıkarak başka dillerden farklı olarak Türkçe, birçok kavramı kendi oluşturur, denilebilir. Özellikle Anadolu ağızlarındaki somut nesnelerin anlatımında olduğu kadar insanın ruhsal özellik ve davranışlarının dile getirilmesinde de çok çeşitli kavramların yer aldığı kavramlar dünyası oluşmuştur. Bu, anlam açısından söz varlığının bir özelliği olup buna ‘kavramlaştırma’ da denilebilir (Aksan, 2011a: 46).

Türkçenin söz varlığının en önemli nitelikleri arasında gösterilen unsur, sözcük türlerinin kullanım esnekliğidir. Bu esneklik, yeni anlatım olanakları sağlamıştır (Aksan,

2009/III: 42). Ayrıca, türetme olanakları ve doğurganlık da Türkçenin söz varlığında önemli bir özellik olup zenginliği sağlamıştır (Aksan, 2009/III: 43). Bütün bunlardan yola çıkarak Türkçenin sınırsız sözcük türetme imkânına sahip olduğu söylenebilir. Bunun için gerekli olan en önemli unsur ise bu dilin bilinçle işlenmesidir (Hengirmen, 1997: 42).

Türkiye Türkçesine kadar Türk dilinin geçmişi incelendiğinde, yabancı dillerin etkisine karşın engin bir söz varlığıyla karşılaşılır. İslâmiyet'in kabulüyle 10. yüzyıldan sonra Arapçanın, yazılı ürünleri aracılığıyla da Farsçanın etkisi uzun yüzyıllar sürmüş olup Türkçe, yapısındaki türetme ve kavramlaştırma gücüyle yaşamaya devam etmiştir (Aksan, 1996: 14-15).

2.2.3.4. Türkçenin Söz Varlığındaki Değişmeler:

Dil, yaşayan bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre durmadan kendi yapısından kelimeler yaratarak ve yabancı dillerden kelimeler alarak dağarcığını zenginleştirir. Bir yandan da bazı kelimeleri eskitir ve düşürür. Buna göre kelime dağarcığı; artan, bir yandan da değişen, yenilenen bir hazinedir (Banguoğlu, 2011: 141).

Türkçenin en eski dönemlerinden bugüne, çeşitli dil ürünleri, değişik metinler incelenecek olursa çok zengin bir söz varlığıyla karşılaşılır (Aksan, 2011b: 27). Ancak her dilde söz varlığı, çeşitli devirlere göre belirli sebeplerden dolayı farklılık gösterir. Yaşam biçimi değişen toplumların yeni yaşam biçimiyle, yeni sözcüklerin doğuşunu, sözcük ölümlerinin başlamasını ortaya çıkarmıştır. Teknolojik gelişmelerin de katkısıyla söz varlığına çeşitli yeni sözcüklerin eklenmesi, kullanılmayan sözcüklerin de yitimi söz konusu olmuştur. Türkçe için de aynı durum söz konusu olup söz varlığı, aynı dönemde yaşayan insanlar arasında bile farklılık gösterdiği bilinmektedir.

Her dilin söz varlığını oluşturan sözcüklerden önemli bir bölümünün, zamanla dil içi ve dil dışı etkenlerle yitirildiği, unutulduğu görülür. Sözcük yitimi açısından en başat faktör, sözcüğün ifade ettiği, gösterdiği nesnenin toplumun ve bireyin yaşamında artık yeri olmamasıdır. Her toplumda, kimi araç gereç adlarının, birtakım nesnelerin, kavramların ve geleneklerin unutulması, sözcük yitimine yol açmaktadır. Bu unutilan sözcükler, lehçe ve ağızlarda daha uzun bir süre yaşamlarını sürdürür. Bu nedenle yazı dili ile ağız ve lehçeler arasında söz varlığı açısından her zaman farklar bulunur (Aksan, 2009/III: 22).

Bir dilin kendi öz sözcükleri, zaman içinde gerek ses gerek biçim gerekse anlam bakımından büyük değişikliklere uğrayabilmektedir. Sözcükler, hem aynı dil içinde hem de dilden dile geçerken, çok ilginç gelişmelere, değişmelere sahne olur. Kimi zaman hiç akla gelmeyecek başkalaşımlara da uğrayabilir (Aksan, 1996: 12).

Uzay çağından itibaren insanlık tarihinde, yeni bir dönem başlamış ve bütün dünya dillerine binlerce yeni sözcük girmiştir. Çeşitli iletişim araçlarıyla dünya küçülmüş, insanlar ve uluslararası iletişim hız kazanarak bütün dünya dilleri arasında yoğun bir sözcük alışverişi başlamıştır. Bu nedenle Türkçeye, özellikle de Batı dillerinden çok sayıda yabancı sözcük girmiştir. Bu sözcüklerin bir kısmına karşılık bulunmuş; ancak 1982'den sonra dilde özleşme akımı durduğu için karşılığı bulunamayan birçok yabancı sözcük, dilimize yerleşmiştir (Hengirmen, 1997: 401).

Türkçenin söz varlığı üzerinde yabancı etkiler, yüzyıllar boyunca egemen olmuştur. Türk dilinin en eski ürünlerinden olan Orhun ve Yenisey Yazıtları'nda yabancı sözcüklerin oranının %1 dolaylarında olduğu görülür. Uygur döneminde değişik dinlerin benimsenmesi ve çok sayıda dinî yapıtların tercüme edilmesiyle Çin, Tibet ve Tohar dilleriyle Sanskritçeden birçok sözcüğün dile girmesiyle yabancı sözcüklerin oranını değiştirmiştir (Aksan, 2012: 116-117).

İslâmiyet'in benimsenmesiyle Arapça ve Farsçanın yoğun bir etkisi söz konusu olmuş ve bu dillerden sözcük akını başlamıştır. Bu durum, verilen eserlerden anlaşılacağı üzere yüzyıllara göre değişiklik göstermiştir.

1839 Tanzimat Fermanı'nın ilânıyla başlayan Batı'yla yoğun ilişkiler neticesinde, Türkçeye Fransızcadan sözcük akını başlamıştır. Özellikle hukuk, edebiyat ve siyaset gibi alanlarda görülmeye başlanan birçok terimin yanında, günlük yaşama ilişkin birçok sözcük de Türkçenin söz varlığına dâhil olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise İngilizcenin etkisi, bütün dünya dilleri üzerinde görülmeye başlanmış ve Türkçeye de gerekli gereksiz birçok sözcük girmiştir (Aksan, 2012: 120-121). Özellikle 1980'li yıllardan sonra, bilhassa bilgisayar kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak Türkçeye, İngilizceden birçok sözcük girmiş ve de girmektedir (Demir-Yılmaz, 2010: 254).

1900'lü yılların başında Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem öncülüğünde başlatılan Türkçülük akımı, özellikle dil alanında özleşme, sadeleşme gibi

fikirleri ortaya çıkarmıştır. 1912 tarihli “*Yeni Lisân*” makalesiyle Ömer Seyfettin, bu fikri yaygınlaştırmaya çalışmıştır.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında, Atatürk’ün devrimlerinden biri olan Dil Devrimi’nin ilk aşaması olan Harf İnkılâbı yapılmıştır. Türkçeye her yönden en uygun olan yeni alfabenin 1928’de benimsetilmesinden sonra 1932’de kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti (TDK) ile Dil Devrimi’nin ikinci aşaması gerçekleştirilmiş oldu. Bu ikinci aşamayla, Türkçenin ilk ürünlerinden başlanarak eldeki metinlerin yayımlanması ve bu metinlerdeki Türkçe öğelerin taranması, değişik lehçelerle ilgili sözcüklerin yayımlanması ve gerçek bir dil hazinesi olan Anadolu ağızlarının söz varlığından derlemeler yapılması ön planda tutulmuştur (Aksan, 2012: 124-125). Dil Devrimi sürecinde ve sonrasında Türkçenin söz varlığına binlerce yeni öge kazandırılırken Osmanlı Türkçesinden kalan Arapça ve Farsça ya da öteki yabancı dillerden gelen öğelere karşılık bulunmuştur (Aksan, 2011b: 95).

Türkiye Türkçesinin söz varlığında bugün görülen eğilimlerden biri, kentleşme olgusunun büyük payının bulunduğu bir gelişmeyle kendini göstermiştir. Son yıllarda kentlere, özellikle de İstanbul’a yapılan göçler, Anadolu ağızlarına özgü kimi unsurların çok sık kullanılması, yavaş yavaş alışılarak yaygınlaşması sonucunu doğurmuştur (Aksan, 2012: 130).

2.2. Türk Sözlükçülüğünün Doğuşu ve Tarihi Dönemleri

Türklerde Doğu dünyası doğrultusunda gelişmiş eski bir sözlükçülük geleneği vardır. Bunun elimizdeki en eski kanıtı, 11. yüzyılda Kâşgarlı Mahmud’un Arapça olarak yazdığı, aynı zamanda Türkçenin söz varlığını, biçim bilgisini ve Türklük dünyasını tanıtan *Divânü Lügati’t-Türk*’tür. Özellikle Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe sözlüklerle bu gelenek, 19. yüzyılın sonlarına kadar gelmiş, günümüze kadar da birçok yapıt yayımlanmıştır (Aksan, 1998: 115).

Türk sözlük bilimi, Kâşgarlı Mahmud ile kurulmuş, daha sonra Arap ve İranlı dilciler tarafından sürdürülmüştür. Türkçe için hazırlanmış sözlükler, değişik sahalarda yazılmıştır. Başlangıçta Mısır ve Suriye bölgesinde Hakaniye ve Kıpçak Türkçesinin, İran ve Hindistan sahasında da Çağatay Türkçesinin öğrenilmesi ve öğretilmesi amacıyla yazılan sözlüklerde Türkçe kelimeler, bu bölgelerde konuşulan dil göz önüne alınarak Arapça veya Farsça açıklanmıştır. 14. yüzyıldan itibaren Anadolu’da yazılmış sözlükler ise Türkler için iki önemli dil olan Arapça ve Farsçanın öğrenilmesi ve öğretilmesine

yönelik bir ihtiyacın doğmasına bağlı olarak Arapça-Farsça, Farsça-Türkçe, Arapça-Türkçe ya da bu iki dilin yer aldığı Türkçe açıklamalı sözlükler şeklinde açıklanmıştır (Öz, 2016: 41).

2.2.1. Karahanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü

Karahanlı Türkçesi, Köktürk-Uygur yazı geleneğinin gelişmiş bir devamı olarak Uygur yazı dilinin geliştiği bir ortamda, ondan biraz farklılaşmış şekil ve yapılarla oluşmuş bir yazı dilidir. Eski Türkçenin fonetik ve morfolojik özelliklerini büyük oranda korumuş olmasıyla Karahanlı Türkçesi, Eski Türkçenin üçüncü evresi olarak değerlendirilir (Akar, 2013: 140).

Karahanlı Türkçesi dönemi, Türk sözlükçülüğünün başlangıcıdır. Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü olan *Divânü Lügati't-Türk*, bu dönemde yazılmıştır. Türk sözlükçülüğünü başlatan bu eser, Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılmış olup sözlük olmanın dışında içinde çeşitli unsurları bulundurması bakımından çok yönlü zengin bir hazinedir.

Kâşgarlı Mahmud, *Divânü Lügati't-Türk*'ü 1072'de yazmaya başlamış, 1074 yılında Bağdat'ta tamamlayarak 1077'de Abbasi halifesinin oğlu Ebu'l-Kâsım Abdullah'a sunmuştur. Eserin malzemesi, Türk dünyasından toplanmış Bağdat'ta kitap hâline getirilmiştir. Eserin tam adı, "Türk dillerini toplayan kitap" anlamına gelen *Kitâbü Dîvânü Lügati't-Türk*'tür (Ercilasun, 2012: 314).

Divânü Lügati't-Türk, her şeyden önce bir sözlüktür. Ancak, eserde yer alan söz varlığının tematik çeşitliliği gerek birçok sözcük için karşılık vermekten öte yapılan açıklamalar, gerek girişte ve bazı bölüm sonlarında verilen bilgiler eseri âdeta bir Türkiyat ansiklopedisi hâline getirmiştir. Bu sebeple, *Divânü Lügati't-Türk* hakkında tam bir fikir sahibi olabilmek için muhtevasıyla ilgili özellikleri maddeler hâlinde belirtmek yararlı olacaktır (Ercilasun-Akkoyunlu, 2015: XVII-XVIII):

1. *Divânü Lügati't-Türk*, 8000 civarında Türkçe sözcüğün Arapça karşılıklarını veren bir sözlüktür.
2. *Divânü Lügati't-Türk*, çeşitli bölümlerin veya sözcük listelerinin sonunda yapılan gramer açıklamaları, özellikle 279-304 sayfalar arasında verilen bilgiler dolayısıyla 11. yüzyıl ölçünlü Türkçesinin küçük bir grameridir.

3. *Divânü Lügati 't-Türk*, 11. yüzyıldaki Türk boylarının ağızları hakkında bilgiler veren diyalektolojik bir çalışmadır.
4. *Divânü Lügati 't-Türk*, 11. yüzyıldaki Türk boy ve alt boyları hakkında bilgiler veren etnolojik bir eserdir.
5. *Divânü Lügati 't-Türk*, 11. yüzyıl Türk coğrafyasına ait birçok şehir, kasaba, köy, akarsu, göl ve dağ adlarını içine alan bunların birçoğunu haritada gösteren ve bazıları hakkında da kısa bilgiler veren bir coğrafya eseridir.
6. *Divânü Lügati 't-Türk*, yer adları yanında kişi adlarına da yer veren onomastik bir çalışmadır.
7. *Divânü Lügati 't-Türk*, Türklerde bazı efsaneleri çeşitli âdet ve inanışları içine alan; tarım, hayvancılık, avcılık, çeşitli zanaat ve mesleklerle; giyim kuşam, süslenme, eşya ve aletler, silahlar ve at takımları, çeşitli yiyecek, içecek ve yemeklerle ilgili bilgiler veren; eğlence, oyun ve çalgı aletleri hakkında bilgilenmemizi sağlayan bir halk bilimi eseridir.
8. *Divânü Lügati 't-Türk*, çeşitli hastalıklar, tedavi şekilleri ve ilaçlar hakkında bilgi veren bir halk hekimliği kitabıdır.
9. *Divânü Lügati 't-Türk*, 300'e yakın atasözü ile 11. yüzyıla ait bir atalar sözü külliyatıdır.
10. *Divânü Lügati 't-Türk*, çeşitli sözcüklere örnek olarak verilmiş, tamamı 764 mısra olan dörtlük ve beyitlerle 11. yüzyıla ait bir şiir antolojisidir.

Kâşgarlı Mahmud, sözlüğüne malzeme toplamak için Türk illerini dolaşmış ve eserini doğrudan doğruya kendisinin derlediği dil malzemesine dayandırmıştır. *Divânü Lügati 't-Türk*, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla kaleme alındığı için sözlüğün madde başları Türkçe, açıklamaları ise Arapçadır. Eser, yalnızca bir sözlük olmayıp Türkçenin 11. yüzyıldaki dil özelliklerini gösteren, ses ve yapı bilgisine ışık tutan bir dil bilgisi kitabı; kişi, boy ve yer adlarının kaynağı; Türk tarihine, coğrafyasına ve edebiyatına dair zengin bilgiler taşıyan, dönemin tıp ve tedavi yöntemleri hakkında bilgiler sunan ansiklopedik bir eser niteliği de taşımaktadır (Öz, 2016: 41).

Divânü Lügati 't-Türk, bir ön söz ve sözlük kısmından meydana gelmiştir. Yazar ön sözde, Türk dilinin tarifini, lehçelerin özelliklerini sayar ve dil bilgisi kurallarını Arapçadakilere kıyasla gösterip tespit eder. Türk dilinin Arapçadan üstün olduğunu söyler ve buna dair örnekler verir. Ayrıca, sözlük malzemesini temin etmek amacıyla bütün boylara ait obaları, yerleşim birimlerini nasıl gezip dolaştığını da anlatır. Sözlük

bölümünde ise Türkçe sözcüklerin Arapça açıklamaları yapılır. Çünkü eser, Türkçeden Arapçaya sözlüktür. Arap sözlükçülük geleneğine göre sözcükler, Arapça vezinlere göre tasnif edilmiş, 7500'den fazla sözcük hakkında açıklama yapılmıştır. Kâşgarlı bu açıklamaları yaparken sözcüklerin nerede ve hangi anlamlarda kullanıldığını da göstermiştir. Sözcüklerin anlamları örnek cümleler, şiirler, atasözleri ve deyimlerle pekiştirilmiştir. Eser, bu yönüyle Türkçenin ilk tanıklı sözlüğü olarak kayıtlara geçmiştir. Sözlükte sözcüklerin anlamlandırılması ve Türk boylarına ait bütün söz varlığının eserde yer alması bakımından değerlendirildiğinde bu eser, modern bir sözlük hüviyeti kazanmaktadır (Akar: 2013: 150-151).

Kâşgarlı Mahmud, yer yer gramer açıklamaları da yapar. Bu açıklamalar bir araya getirilse -eksik de olsa- küçük bir Karahanlı Türkçesi grameri elde edilebilir. Ayrıca, çeşitli Türk boylarının ağızları hakkında verilen bilgiler, dönemin diyalektolojisine dair genel bir fikir edinilmesini de sağlar (Ercilasun, 2012: 317).

Kâtip Çelebi'nin *Keşfüzzünûn* adlı bibliyografyasında Kâşgarlı Mahmud'dan söz edilmiş olmasına rağmen *Divânü Lügati't-Türk*, 1910'lu yıllara kadar bilim âleminde bilinmiyordu (Akar, 2013: 151). *Divânü Lügati't-Türk*'ün şu ana kadar ele geçen tek nüshası bulunmaktadır. Fatih Millet Kütüphanesi Ar. 4189 numarada kayıtlı bu nüshanın müstensihî, önce Sava'da yaşayan sonra Şam'a yerleşen Muhammed bin Ebi Bekr bin Ebi'l-Feth es Sâvî'dir. Müstensih, eserini 1266'da Şam'da istinsah etmiştir. 638 sayfadan meydana gelen bu tek nüsha, Türkiye'de Türk Dil Kurumu (1941) ve Kültür Bakanlığı (1990, 2008) tarafından tıpkıbasım olarak yayımlanmıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 24).

Daha önce birkaç kaynakta adı geçen; fakat izine rastlanmayan *Divânü Lügati't-Türk*, 1914 yılında gün ışığına çıkmıştır. Eski maliye bakanlarından Vani Oğullarından Nazif Paşa, kütüphanesinde bulunan bu eseri, sıkıştığı zaman satması için akrabası olan bir kadına vermiştir. Paraya ihtiyacı olan kadın ise kitabı Sahaflar Çarşısı'nda kitapçı Burhan Efendi'ye getirir ve kitap için otuz lira talep eder. Burhan Efendi, kitabı satmak üzere Maarif Nezareti'ne yani Millî Eğitim Bakanlığı'na götürür. Bakanlık, kitaba istenen otuz lirayı çok bularak kitabı almaz. Bunun üzerine Burhan Efendi, kitabı Ali Emirî'ye gösterir. Ali Emirî Efendi, kitabın değerli olduğuna kanaat getirerek borç para bulur ve kitabı satın alır, üç lira da Burhan Efendi'ye komisyon verir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 24).

Ali Emirî, kitabı aldığına çok sevinmiş ve herkese de bu kitabın öneminden bahsedermiş; ancak kimseye göstermemiş. Kitabın dağınık yapraklarını ise Kilisli Rıfat Bilge'ye düzelttirmiştir. Ziya Gökalp, bu kitabı görmek için hemşehrisi Ali Emirî Efendi'ye çok rica etmişse de Emirî Efendi, ona bile göstermemiştir. Üstelik, kitabın başına bir şey gelir korkusuyla kitabın basılmasına da yanaşmamıştır. Ziya Gökalp'in girişimleriyle Sadrazam Talât Paşa işe dâhil olunca Emirî Efendi, Kilisli Rıfat Bilge'nin basım işlerine bakması ve baskı süresince yalnız onda kalması şartıyla razı olmuştur. Birçok sıkıntıdan sonra kitabın basım işi tamamlanmıştır. Üç cilt olan bu baskı, Arapça kitabın matbu harflerle dizilmiş biçimidir. Sadrazam Talât Paşa, Ali Emirî Efendi'ye ödül olarak üç yüz lira göndermiş; fakat kabul ettirememiştir. Kitabın yayımlanmasından sonra özgün nüshayı da diğer kitaplarıyla birlikte Fatih'te kurulacak olan Millet Kütüphanesi'ne bağışlamıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 24).

Kâşgarlı Mahmud, Türk asıllı Arapça sözlük yazarı Fârâbî'nin *Divânu'l-Edeb*'de uyguladığı kalıp ve uyak ekolünü, Türk dilinin ses yapısını dikkate alarak geliştirmiş ve ilk Türk sözlükçülüğü ekolünü kurmuştur. Ancak Kâşgarlı'nın başlattığı sözlük çalışmalarının daha sonraki Türk bilginleri tarafından kullanılmamış olması ve takip edilmemesi, Türk sözlükçülük tarihi açısından büyük bir kayıp olduğu gibi Türk dilinin söz varlığının tespiti açısından da büyük bir eksikliktir. Kâşgarlı Mahmud'dan sonra Türk sözlükçülük alanında onun kurduğu ekolden habersiz ve farklı olarak Harezmi ve Kıpçak sahasında gerek Türk gerekse Arap bilginleri tarafından Türk dilini öğrenmek ve öğretmek amacıyla çeşitli tarzda sözlükler oluşturulmuştur. Kâşgarlı sonrası Harezmi ve Kıpçak sahasında düzenlenen sözlüklerin büyük bir bölümü Ebû Hayyân'ın *Kitâbü'l-İdrâk* adlı eseri hariç, hepsi ya Arapça-Türkçe ya da iki dilli sözlük türündedir (Yavuzarslan, 2009: 6).

Türk dili için bir hazine değerinde olan *Divânü Lügati't-Türk*; Köktürk, Eski Uygur ve Karahanlı dönemi metinlerini çözmede kullanılabilecek en önemli sözlüktür. Bu sözlüğün bulunup yayımlanmasıyla Eski Türkçe döneminin birçok sorunu çözülmüştür. Kâşgarlı Mahmud, eserine bazı istisnalar hariç, sadece Türkçe kökenli sözcükleri almıştır. Arapların Türkçe öğrenmesi için yazılan bu sözlüğe Arapça sözcüklerin alınmaması çok normaldir. Aynı yıllarda yazılan *Kutadgu Bilig*'den anlaşıldığına göre 11. yüzyıl Türkçesinde az sayılamayacak derecede Arapça ve Farsça sözcük vardı (Ercilasun, 2012: 326).

Divânü Lügati't-Türk, 1917 – 1919 yılları arasında üç cilt olarak Arap alfabesiyle yeniden dizilip basılınca bilim dünyasında tanınmış, başta Batılılar olmak üzere birçok insan üzerinde çalışmış, kendi dillerine tercüme etmek istemişlerdir. Eser üzerinde, Türkçe dışında Almanca, Macarca, Rusça, Fransızca, İngilizce ve Çince bir hayli çalışma yapılmıştır. Türkçeye çeviri çalışmaları, eserin ortaya çıkmasıyla başlamış, Türkiye’de önce Kilisli Muallim Rıfat Bilge eseri Türkçeye çevirmiş; fakat yayımlanmamıştır. TBMM, eserin çevrilmesi görevini Sâmî Rıfat ile Mehmet Âkif’e vermiş; fakat sonuç alamamışlardır. Daha sonra, Konyalı Âtîf Bey çevirmiş, Van Milletvekili Tevfik Bey de bir dizin hazırlamıştır. Basılmayan bu çalışma, TDK’nin kütüphanesindedir. Abdullah Sabri Karter de eseri Türkçeye çevirmiş; fakat beğenilmemiştir. Karter’in yirmi iki defterden oluşan basılmamış çevirisi, Bursa İl Halk Kütüphanesi’ndedir. Bu önemli eseri, tercüme edenlerden birisi de Hasan Basri (Çantay)’dır. Tercüme işi, son olarak Besim Atalay’a verilmiş ve onun yaptığı tercüme, 1939 – 1943 yılları arasında üç cilt metin ve bir cilt indeks olmak üzere dört cilt olarak yayımlanmıştır. Türkiye’de son yıllarda Ahmet Bican Ercilasun ile Ziyat Akkoyunlu da çeviri çalışması yapmıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 31-32).

2.2.2. Harezmi Sahası Türk Sözlükçülüğü

Harezmi, bugünkü Özbekistan ve Türkmenistan sınırları içinde kalan, Ceyhun Irmağı (Amu Derya)’nın döküldüğü Aral Gölü’nün güneyinde ve bu ırmağın her iki tarafında uzanan bölgeye, aynı zamanda bölge halkına verilen addır. Harezmi bölgesini, bazı İslâm coğrafyacıları batıda Oğuz Türklerinin ülkesi, güneyde Horasan, doğuda Maverünnehir, kuzeyde yine Türk topraklarıyla çevrili bir ülke olarak tanıtır (Ata, 2016: 1).

Harezmi Türkçesi, Harezmi bölgesinin 1017’de Gazneli Mahmud tarafından fethedilmesi ve bölgenin Türkleşmesinden başlamasından sonra bu bölgede oluşan edebî dildir. Harezmi bölgesinin Türklerin eline geçmesinden sonra Oğuz, Kıpçak, Kanglı ve diğer Türk boylarına mensup büyük gruplar, bölgeye gelip yerleşmişlerdir. Farklı boylara mensup karışık nüfus, dilde de karma bir özellik meydana getirmiştir. Genel olarak Karahanlı Türkçesi yazı geleneğine bağlı olan Harezmi Türkçesi, gittikçe Kıpçak-Oğuz-Karluk lehçe ve ağızlarından ses ve yapı özellikleri alarak kendine has yeni bir yazı dili hüviyeti kazanmıştır. Harezmi Türkçesi, 13. yüzyılda gelişmeye başlamasına rağmen, bu lehçe ile yazılmış eserler, 14. yüzyıla aittir. Bu karma edebî dil, sadece bu bölgede

kalmamış, Altın Ordu'nun belli başlı kültür merkezlerinde de kullanılmıştır. Temürlüler devrinde ise yerini Çağataycaya bırakmıştır (Akar, 2013: 165).

Harezm Türkçesi ile birçok eser verilmiştir. *Nehcü'l-Ferâdis*, *Kıyasü'l-Enbiyâ*, *Mukaddimetü'i-Edeb*, *Mu'inü'l-Mürîd*, *Muhabbet-nâme*, *Hüsrev ü Şîrîn*, *Mi'râc-nâme*, *Sirâcü'l-Kulûb*, *Hilyetü'l-İnsân ve Halbetü'l-Lisân (İbni Mühennâ Lugatı)*, *Dâsitân-ı Cumcuma*, *Yarlıklar ve Bitikler*, *Satır Arası Kur'ân Tercümesi*, bu dönem Türkçesinin eserleridir. Bunlardan bazıları, Altın Ordu bölgesinde kaleme alınmıştır. Bunların içinde sözlük niteliğinde olan iki eser vardır: *Mukaddimetü'i-Edeb* ile *Hilyetü'l-İnsân ve Halbetü'l-Lisân (İbni Mühennâ Lugatı)*.

Türk diline ait ve işlediği malzeme bakımından *Divânü Lügati't-Türk*'ten sonraki sözlük, Ömer ez-Zemahşerî'nin *Mukaddimetü'i-Edeb* adlı sözlüğüdür. *Divânü Lügati't-Türk*'ten sonra Türkçenin tarihî seyrine ışık tutması bakımından büyük önem taşıyan *Mukaddimetü'i-Edeb*, Arapçayı çeşitli kavimlere tanıtmak için yazılmıştır. Bu sözlüğün Buhara Kütüphanesi'nde bulunan bir nüshasının giriş bölümünden anlaşıldığına göre ez-Zemahşerî, Harzemşahlardan Atsız b. Muhammed b. Anuş Tigin'in emri üzerine, daha önce yazmış olduğu eserini Atsız'ın kütüphanesi için yeniden kaleme alarak Atsız'a hediye etmiştir (Caferoğlu, 2015/II: 100). 1227-1244 yılları arasında yazılmış olan bu eserin esas metni Arapça, satır altlarında ise Harezm Türkçesi olan bu eser, sözlük bakımından önemlidir. Harezm medreselerinde dil öğretimi için kullanıldığı tahmin edilen *Mukaddimetü'i-Edeb*, *Divânü Lügati't-Türk*'ten sonra Türk dilinin söz varlığını gösteren en önemli eser sayılabilir (Akar, 2013: 173).

Eser; isimler, fiiler, harfler (edatlar), isim çekimi, fiil çekimi olmak üzere beş bölüme ayrılmıştır. Kitapta çok sayıda Türkçe deyim, teknik terim, yer, elbise, ay, yıl, hayvan adları ve inanca ait terimler yer almaktadır. Yirmiden fazla nüshası olan eserin Türkçe bölümünü, ilk olarak Nuri Yüce tarafından incelenmiştir. Bir bölümü eksik olan bu nüshanın dizin bölümünde 3506 madde başı bulunmaktadır (Akar, 2013: 173).

Hilyetü'l-İnsân ve Halbetü'l-Lisân (İbni Mühennâ Lugatı), İbni Mühennâ tarafından tahminen 14. yüzyılda yazılmış, Arapça-Türkçe-Moğolca bir sözlüktür. Yazıldığı yer ise belli değildir (Ercilasun, 2012: 380). Çeşitli muhitlerde yazılmış nüshaları mevcuttur. Eseri ilim âlemine kazandıran P. M. Melioranskiy, sözlüğün Kuzeybatı İran'da veya bugünkü Azerbaycan'da yazıldığını ileri sürmüştür (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 176).

Hilyetü'l-İnsân ve Halbetü'l-Lisân'ın Türkçe bölümü, “nev” adıyla iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, temhîd “giriş” adı altında Türkçe seslerle şekil ve kısa köken bilgilerine yer verilmiş; takip eden bölümlerde *Tasrîfu'l-esmâ* başlığı altında isim çekimi, *El-edavâtu'l-harfiyye* başlığı altında edatlar; *Al-ef'âlu'l-mâziye* başlığı altında ise fiillerin geçmiş zaman biçimleri verilmiştir. İkinci bölümde, basit isimler işlenmiş olup bu bölüm, yirmi dört alt gruba ayrılmış ve burada Arapça-Türkçe kelime listesi, karşılıklarıyla birlikte sıralanmıştır (Yavuzarslan, 2009: 7-8).

Avrupa nüshalarında eserin yazarı belli olmadığı için P. M. Melioranskiy, çalışmanın adını “*Arab Filolog o Tureckom Yazıke*” (Türk Dili Üzerine Bir Arap Filolog) koymuştur. Ancak, daha sonra İstanbul'da Müze-i Hümâyün Kütüphanesi'nde Kilisli Muallim Rıfat, yeni bir nüsha buldu ve bunu 1923'te İstanbul'da yayımladı. Kilisli Muallim Rıfat'ın bulduğu nüshada, eserin yazarının adı İbni Mühennâ olarak kaydedilmişti. Bu sebeple eser, Türkiye literatüründe “*İbni Mühennâ Lügatı*” olarak tanınmıştır (Ercilasun, 2012: 381).

İbni Mühennâ Lügatı'nın Türk sözlükçülük tarihi açısından önemli bir yanı da İbni Mühennâ'nın kullandığı temel kaynaklardan burada bahsedilmesidir. Bu kaynaklar, *Kitâbu Nâdirü'd-dehr 'Alâ Lügati Meliki'l-'Asr, Tibyânu'l-Lügâti't-Türk 'Alâ Lisâni'l-Kanklı, Kitâbu Yahya'l-Melik ve Kitâbu Tuhfeti'l-Melik*'tir. Bunlar içinde Muhammed b. Kays'a *Tibyânu'l-Lügâti't-Türk 'Alâ Lisâni'l-Kanklı* adlı sözlük, İranlı dilcilerin sözlüklerinde hatta, Saleman adlı bir Rus araştırmacının makalesinde de zikredilir. Ancak, bu Türkçe sözlüklerin hiçbiri, günümüze kadar ulaşamamıştır (Yavuzarslan, 2009: 8).

2.2.3. Kıpçak Sahası Türk Sözlükçülüğü

11. yüzyıldan itibaren Hazar Denizi'nin doğusundan kuzeye doğru göç ederek Doğu Avrupa'ya, Karadeniz'in kuzeyine ve Altın Ordu sahasına yerleşen Kuman ve Kıpçak Türklerinin yaşadığı bu bölgelerde, daha çok konuşma diline dayalı olarak yazılan eserlerin diline Kıpçak Türkçesi adı verilir. “Kuzey Türkçesi” veya “Kuzeybatı Türkçesi” isimleri de verilmektedir (Üstüner, 2015: 148). Kuzeybatı Türkçesi, Türk dilinin 10. yüzyılda lehçelere ayrılmasından sonra Karadeniz'in kuzeyindeki Deşt-i Kıpçak denilen Kıpçak bozkırları, Kırım, Tuna Havzası, Balkanlar ve Mısır'da Kıpçak Türkçesi ile yazılan eserleri kapsamaktadır (Akar, 2013: 210). İlk ürünleri 13. yüzyıla ait olan Kıpçak Türkçesi, 14. yüzyılda Mısır-Memlûk sahasında kullanılmış ve 15. yüzyılda Osmanlı

Türkçesi ile birleşmiştir (Üstüner, 2015: 148). Kıpçakların asıl vatanı olan Karadeniz'in kuzeyindeki Deşt-i Kıpçak bölgesinde yalnızca *Codex Cumanicus* ve Ermeni Kıpçakçası metinleri yazılmış, diğer Kıpçakça eserler ise Mısır ve Suriye'de yazılmıştır (Akar, 2013: 218).

Tarihî Türk lehçeleri arasında en ilgi çekici lehçe, Kıpçak Türkçesidir. Bu dil, birbirinden uzak iki coğrafyada kullanılmıştır. Kıpçak Türkçesi, bir taraftan 13.-15. yüzyıllarda Altın Ordu Devleti'nin içerisinde bugünkü Rusya, Ukrayna ve Kafkaslarda yaşayan Kıpçakların dili olmuş, burada İtalyan ve Almanlar tarafından yazılmış *Codex Cumanicus* adlı özel eseri oluşturmuş, diğer taraftan yine bu coğrafyada uzun asırlar Ermeni harfleriyle gelişmiş bir yazı dili meydana getirilmiş, diğer taraftan da Müslüman Kıpçak Türklerinin edebî dili olarak 13. yüzyılın ortalarından 16. yüzyılın başlarına kadar Mısır ve Suriye'de konuşma dili yanında yazı dili olarak devam etmiştir. Bu üç farklı topluluğun dili arasında kimi fonetik ve morfolojik farklılıklar bulunmaktadır. *Codex Cumanicus* ile Ermeni harfli Kıpçak Türkçesi, daha çok Hristiyanlığa ait metinleri içermesi sebebiyle söz varlığı bakımından birbirine yaklaşıırken İslâm kültürünün ürünü olan Memlûk Kıpçak Türkçesinden ayrılırlar. Kâşgarlı Mahmud'un *Divânu Lügati't-Türk*'te Kıpçak Türkçesine ait gösterdiği dil özellikleri, Memlûk Kıpçak Türkçesinden ziyade kuzeyde yazılmış eserlerde bâriz bir şekilde görülür (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 271).

Kâşgarlı Mahmud, ez-Zamahşerî ve İbni Mühennâ'nın sözlük çalışmalarından ayrı olarak Türk sözlükçülüğünün en verimli sahası, şüphesiz tarihî Kıpçak Türkçesinin söz varlığını toplayan sözlüklerdir. Deşt-i Kıpçak'ta, Mısır ve Suriye civarında yaşayan Memlûk Kıpçaklarının dil malzemesini inceleyen bu sözlükler, iki dilli ve çok dilli sözlüklerdir (Yavuzarslan, 2009: 8-9).

Türk sözlükçülüğü ve gramerciliğinde Kıpçak sözlük ve gramerlerinin önemi büyüktür. Çünkü, Türk sözlükçülüğü üç sahada ekol oluşturacak şekilde karşımıza çıkar. Bunlar Kıpçak, Çağatay ve Osmanlı sahalarıdır. Tarih sırasına göre bu üç sahanın başında Kıpçak sözlükleri gelmektedir. Kıpçak sözlüklerinden *Codex Cumanicus* dışında diğerleri, Kıpçakların tarihî olaylar sonucu gelip yerleştikleri Mısır ve civarında meydana gelmiştir (Demirci, 1998: 145).

2.2.3.1. Kuman (Cuman) Kıpçakları Sahası Türk Sözlükçülüğü

Kuman Kıpçak Türkçesi, Kuzey Kıpçak Türkçesi; Memlûk Kıpçak Türkçesi ise Güney Kıpçak Türkçesidir. Kuzey ve Güney Kıpçak Türkçelerini birbirinden ayıran en önemli özellik, Kuman Kıpçak Türkçesinin ağırlıklı olarak Hristiyan dinine ait metinlerden, Memlûk Kıpçak Türkçesi de İslâmî muhitte yazılmış eserlerden meydana gelmesidir. Altın Ordu Devleti'nde yaşayan Kıpçaklardan derlenen kelimeler, onlara kendi dilleriyle propaganda amacıyla yazılmış Hristiyan dinî metinlerden oluşan *Codex Cumanicus* ile 16.-17. yüzyıllarda yazılmış Ermeni harfli Kıpçak metinleri, Kuzey Kıpçak Türkçesine girmektedir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 274).

Codex Cumanicus 13. yüzyıl sonları ile 14. yüzyıl başlarında yazılmış olmalıdır. Karadeniz'in kuzeyindeki Deşt-i Kıpçak denilen sahaya ait olan bu eser, günümüze kadar gelebilmiştir (Demirci, 1998: 145).

Latince olan *Codex Cumanicus* adı "Kuman Kitabı" anlamına gelmektedir. Eserin eldeki tek nüsha yazması, İtalya'da Venedik Saint Marcus Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Eser, kitap toplama meraklısı Petrarque (Petrark) tarafından satın alınarak 1362 yılında diğer kitaplarla birlikte Venedik Cumhuriyeti'ne hediye edildiği yaygın bir görüştür (Argunşah-Güner, 2015: 21).

Eser; birisi İtalyan, diğeri Alman bölümü olmak üzere iki defterden meydana gelmektedir. İtalyan bölümü 55 yaprak, Alman bölümü ise 27 yapraktır. Eser, Latin alfabesinin Gotik harfleriyle Fransiskan mezhebine bağlı İtalyan ve Alman misyonerler tarafından yazılmıştır (Argunşah-Güner, 2015: 21). 14. yüzyılda derlenmiş iki bölümlük bu eser, yazı dilini değil, o zamanki Kıpçakların konuşma dilini, ağızlarını yansıtır (Ercilasun, 2012: 382).

Yazılma tarihi kesin olarak çözümlenememiştir. Samoyloviç, Malov, Gabain, Drüll, Ligeti gibi Türkologlar, eserin telif tarihiyle ilgili çeşitli araştırmalar yapmışlar, çoğunlukla 1292-1295 yılları arasında yazıldığı fikri üzerinde birleşmişlerdir. İtalyan bölümünün başında yazılma tarihi olarak 11 Temmuz 1303 verilmektedir. Araştırmacılar, eldeki nüshanın 1303 yılında istinsah edilen bu nüshadan kopya edildiği kanaatinde dirler. Mevcut nüshanın istinsah yılı olarak 1330 üzerinde yoğunlaşma olmuştur. Alman bölümünün ise ne zaman yazıldığıyla ilgili herhangi bir ipucu yoktur (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 274).

Codex Cumanicus'un nerede yazıldığıyla ilgili tartışmalar bitmemiştir. İtalyan bölümü, büyük bir ihtimalle, İtalyan kolonilerinin yerleştiği Karadeniz'in kuzeyinde, Kırım civarında bir yerde; Alman bölümü ise misyonerlik faaliyetlerin yürütüldüğü Kıpçak şehirlerinin birinde yazılmış olmalıdır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 274).

Codex Cumanicus'un kim tarafından yazıldığı da çözümlenememiştir. İtalyan bölümünün İtalyan veya Venedikli tüccarlar, Fransiskan misyonerler veya İtalyan bir keşiş tarafından yazıldığı ileri sürülmektedir. Drüll, Kırım'da Kefe şehrinde Cenevizli bir tüccar tarafından yazıldığı, Ligeti ise Venedikli bir tüccarın kâtibinin kaleminden çıktığı görüşündedir. Alman bölümü ise tek bir kalemden değil, birbirinden tamamen farklı birçok kalemden çıkmıştır. Bu yüzden herhangi bir yazardan bahsetmek zordur (Argunşah-Güner, 2015: 25).

Eserin Latince-Farsça-Kumanca bir sözlük olan İtalyan bölümünün yazılış amacı, ticaret dilinin Farsça olduğu İlhanlılar Devleti ve ticaret dilinin Kıpçakça olduğu Altın Ordu Devleti'yle ticaret yapan ve Latince-İtalyanca konuşan İtalyan tüccarların günlük hayatta ve ticaretle Fars ve Kıpçak kökenli kişilerle ilişkilerini kolaylaştırmaktır. Eserde hedef kitle, İtalyan tüccarlardır. Bunlar, günlük hayat yanında ticaretle ilgili de zengin bir kelime hazinesine sahip sözlükten öğrendikleri Farsça ve Kıpçakça sayesinde hem Farslarla hem de Kıpçaklarla rahatlıkla ilişki kurabilecek ve ticaret yapabileceklerdir. Sözlükte Latince sütunun başta bulunması ve kelimelerin bu dilin alfabetik sırasına göre dizilmiş olması da Latince konuşanlara hitap edildiğini göstermektedir. Alman bölümünün yazılış amacı ise Kıpçaklar arasında Hristiyanlığı yaymak ve bu dinin temel duaları, vaazları ve ilahilerini onlara öğretmektir (Argunşah-Güner, 2015: 26).

Eserin dili metinde “Tatarça” ve “Tatar til” olarak gösterilmiştir. “Kıpçak” kelimesi kitapta, yer adı olarak geçmektedir. Latince sözlerde ise Komanca (Kumanca) olarak belirtilmiştir. “Kuman” adı bir dönem “Kıpçak” adı yerine kullanılmış daha sonra da Kıpçak kullanımı yaygınlaşmıştır. Kitabın dilini değerlendirenler, eski Kıpçak İmparatorluğu topraklarında konuşulan Türk lehçeleriyle bugünkü Kazan Tatar Türkçesi, Kırım Tatar Türkçesi, Nogay Türkçesi, Karaçay Türkçesi, Kumuk Türkçesi ve Karayım Türkçesi arasında benzerlikler kurmuşlardır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 274-275).

Codex Cumanicus, aslında birbiriyle ilgisi olmayan iki farklı defterden oluşmaktadır. Daha sonra konu ve amaç birliği dolayısıyla bilinmeyen birisi tarafından birbirine eklenmiştir. Aynı kalemden çıkmış gibi görünen İtalyan bölümünün imlası, daha

düzgün ve okunaklıdır. Alman bölümü ise yalnız bir kalemde çıkmamış, birçok kişinin yazdığı sayfalar birleştirilerek bir defter hâline getirilmiştir. Bu bölümde, farklı kalemler farklı imlalar denemişlerdir. Sayfaları yazan yabancılar, Türkçenin imlasına hâkim olmadıkları için kendi telaffuzlarına göre bir metin oluşturmuşlar, kimi sesleri yazıya aktarırken farklı harfler kullanmışlardır. Daha sonra eser üzerinde, muhtemelen Almanlar tarafından düzeltmeler yapılmıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 275).

Birinci defter olan İtalyan bölümü, iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda kısa bir Latince girişten sonra sırasıyla Latin, Fars ve Kuman (Kıpçak) dilleri üzerine üç paralel sütun hâlinde tertip edilmiş sözlük yer almaktadır. Burada fiiller, isimler, sıfatlar, zamirler ve zarflar ele alınmıştır. Bu bölüm, yaklaşık 1560 Türkçe sözcüğü içermektedir. Bu bölümde, isim ve fiillerin çekimli biçimleri de verilmiştir. Burada yer alan sözcükler, Kıpçak Türkçesinin gramer özelliklerini yansıtmaya amacını gütmüş ve bir gramer malzemesi de sunmuştur. Sözcük sıralaması, A harfinden başlayarak V'ye kadar Latinceye göre yapılmıştır. İtalyan bölümünün ikinci kısmında ise çeşitli konularda sözcük grupları oluşturulmuş, her gruba Latince bir başlık konulmuştur. Gruplarda en az 4-5, en çok 80-90 sözcük alınmıştır. Bu kısımdaki sözcüklerin toplam sayısı 1120'dir. Bu 1120 Türkçe sözcük, Türklerin sosyal hayatı ve kültür seviyeleri hakkında çok önemli bilgiler vermektedir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 275).

Codex Cumanicus'un Alman bölümü, Kıpçak Türkçesi-Almanca sözlükle başlamış, Kıpçak Türkçesi-Latince ve Kıpçak Türkçesi-Almanca sözlüklerle devam etmiştir. Bu defterde verilen sözcük listeleri, İtalyan bölümündeki gibi düzenli değil, karmakarışık ve gelişigüzel bir yığın hâlinde. Fakat, dil açısından değerli malzeme içermektedir. Burada, Hristiyan dinî metinleri Latince-Kıpçak Türkçesiyle yazılmış parçalar ve her satırın üzerine Latincesi yazılmış Kıpçak Türkçesi metinleri bulunmaktadır. Kitaba 47 adet bilmece de alınmıştır. Yalnız sözlüklerle kalmayıp metinlere de yer verildiği için Kıpçak Türkçesinin gramerini belirleme bakımından Alman bölümü, İtalyan bölümünden daha değerlidir. Vaaz içerikli 10 adet dinî metin ve ilahiler de mevcuttur (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 276).

2.2.3.2. Memlûk Kıpçakları Sahası Türk Sözlükçülüğü

Memlûk Türkçesi; Mısır, Suriye ve Irak bölgelerinde kurulmuş olan Memlûk Sultanlığı'nda 13.-15. yüzyıllar arasında (1250-1517) konuşma ve yazı dili olarak kullanılan Türkçeye verilen addır. Memlûk Devleti, Eyyûbî Sultanlarının hassa

ordusunda hizmet etmek üzere Altın Ordu'dan satın alınarak getirilen ve özel bir eğitimle yetiştirilen Kıpçak kölelerinin zamanla askerî ve siyasî nüfuz kazanarak hâkimiyeti kendi ellerine geçirmeleri ile kurulmuş olduğundan sarayda ve devleti yöneten kesimlerde, Arapçaya karşı Türkçe, ağırlık ve itibar kazanmıştır (Korkmaz, 1995: 438).

Memlûk Kıpçak Türkçesi eserleri, genel olarak iki grupta ele alınabilir. Birinci grup, sözlük ve gramer kitapları, ikinci grubu ise edebî, ilmî, askerî ve dinî eserler oluşturur. Sözlük ve gramerler, çoğunlukla Arap dilbilimciler tarafından Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılmıştır. Bu eserlerde, malzemenin bir bölümü edebî dile dayanmakla birlikte asıl Kıpçak özelliklerini yansıtan ağız malzemesine de yer verilmiştir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 282).

Memlûk Kıpçak sahasının sözlük ve gramer kitapları şunlardır:

1. Kitâbü'l-Ef'âl
2. Resûlî Sözlüğü
3. Kitâbu'l-İdrak li Lisâni'l-Etrâk
4. Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye
5. Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye
6. El-Kavânînu'l-Küllîyye li-Zabti'l-Lügati't-Türkiyye
7. Kitâbu Bulgatü'l-Müşâk Fî Lügati't-Türk ve'l-Kıfçak
8. Kitâb-ı Mecnû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî

“Fiiller Kitabı” anlamına gelen *Kitâbü'l-Ef'âl*, Abbâs İbni es-Sabrânî adlı bir Türkistanlı tarafından 1356 yılında Mısır'da yazılmıştır. Bir bölümü Arapça-Türkçe/Farsça olan sözlük, satır arası bir Arapça-Türkçe sözlüktür. Herhangi bir gramer bilgisi içermeyen *Kitâbü'l-Ef'âl*, Mısır'da yazılmış Arapça-Türkçe sözlüklerin en hacimlisidir. Eserde fiiller, küçük bir örnek cümle içinde kullanılmıştır. Çeviri, Arapçadan bire bir yapıldığı için cümlelerin tamamı devriktir. Eserde, fiiller yanında cümleciklerin içerisinde isimler, sıfatlar ve zarflara da yer verilmiştir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 285).

Eserin dili, hâlis Kıpçak Türkçesi değildir. Harezm-Altın Ordu Türkçesiyle Memlûk Kıpçak Türkçesinin iç içe geçtiği görülür. Bunun sebebi, yazarın memleketi olan Türkistan'ın Sabran (Savran) kasabasından getirdiği dil özellikleriyle kitabı Mısır'da kullanılan dille beraber yazmasıdır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 286).

Resûlî Sözlüğü, 1229-1454 yılları arasında Yemen ve Hardamut'ta hüküm süren Oğuz asıllı Resûlîlerin altıncı sultanı El-Mâlik el-Efdal el-Abbas b. Âli için derlenmiş, astronomiden coğrafyaya kadar çeşitli konuları işleyen 542 sayfalık Arapça bir eserin içinde yer alan 21 sayfalık çok dilli bir sözlüktür. Sözlüğün aslı, Yemen'de özel bir koleksiyondadır. Eserde Arapça, Farsça, Türkçe, Rumca, Ermenice ve Moğolca kelime listeleri bulunmaktadır. Eserin Türkçe bölümü, 14. yüzyıl Memlûk Kıpçak Türkçesinin, kısmen de Oğuz Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 291).

Kitâbu'l-İdrak li Lisâni'l-Etrâk, 1256 yılında Gırnata'da doğmuş olan Ebu Hayyân tarafından Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılmış bir sözlük ve gramerdir. Eseri, Kahire'de 1312 yılında yazmıştır (Demirci, 1998: 146).

Memlûk Kıpçak Türkçesiyle yazılan en eski gramer ve sözlük olan *Kitâbu'l-İdrak li Lisâni'l-Etrâk*, Ebu Hayyân'ın Mısır'da Türkçenin önem kazandığını fark etmesi üzerine yazmıştır. Mısır'da konuşulan genel Türkçenin gramer ve söz varlığı esas alınmış, farklı lehçelere ait kelimeler, Kıpçakça ve Türkmence olarak kaydedilmiştir. Eser, iki ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde, Arapça alfabetik sıraya göre Türkçe-Arapça sözlük yer almaktadır. Sözlükte, Türkçe kelimeler madde başı alınmış, bunlara genellikle tek kelimelik Arapça karşılıklar verilmiştir. Burada isim ve fiiller karışık olarak dizilmiştir. İkinci bölüm ise Arapçanın kurallarına göre Türkçenin gramerine ayrılmıştır. Bu bölümde kısaca cümleden de bahsedilmiştir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 283).

Eserin üç yazma nüshası vardır. Birincisi, İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde; ikincisi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde; ikinci nüshanın kopyası olan üçüncü nüsha ise Kahire'de Dârü'l-Kütüb'de bulunmaktadır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 283-284). Eserin ilk baskısı, Selanikli Mustafa Efendi tarafından 1891 yılında İstanbul'da yapılmıştır. Eser üzerindeki ilk ilmî yayın ise Ahmet Caferoğlu tarafından yapılmıştır (Ercilasun, 2012: 385).

“Türk dilinde temiz armağan” anlamını taşıyan *Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye*, nerede, ne zaman ve kim tarafından yazıldığı tam olarak bilinmemektedir. Sadece 15. yüzyılda yazılmış olduğu tahmin edilmektedir. Yazarı ise bilinmemekle birlikte eserde Türkçe kelimelerdeki en ufak ayrıntının bile verilmiş olması yazarının Türk olabileceğini düşündürmektedir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 288-289).

Et-Tuhfetü’z-Zekiyye Fi’l-Lügati’t-Türkiyye, gramer ve sözlük olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. 39 yapraklık ilk kısımda Arapça kelimeler, alfabe sırasına göre düzenlenmiş, karşılıklarına Türkçeleri verilmiştir (Demirci, 1998: 147). Arapça dil bilgisine göre tasnif edilen ikinci bölümde ise Türk dil bilgisi, basit ve kolay bir biçimde anlatılmıştır. Bu bölüm, işleniş bakımından *Kitabü’l-İdrâk*’e benzemektedir. Eserdeki kelime sayısı 3500 civarında olup Arapça kelimeler madde başı alınarak Türkçe karşılıkları verilmiştir. Gramer kısmı, 61 konu başlığı altında ele alınmaktadır. Son iki sayfasında ise gramer konuları ayrıca özetlenmiştir. Kıpçak sözlük ve gramerleri arasında, gerçek Kıpçak Türkçesi dil özelliklerini en iyi yansıtan eserdir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 289).

Et-Tuhfetü’z-Zekiyye Fi’l-Lügati’t-Türkiyye’nin tek nüshası, İstanbul Beyazıt Kütüphanesi, Velîyüddin Efendi bölümündedir. Arapça kelimeler siyah, Türkçe kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır (Ercilasun, 2012: 387). Eserden ilk bahseden Fuad Köprülü olup esas ayrıntılı tanıtımı ise Ananiasz Zajaczkowski tarafından yapılmıştır (Demirci, 1998: 147).

“Türk dilinin parlayan incisi” anlamına gelen *Ed-Dürretü’l-Mudiyye Fi’l-Lügati’t-Türkiyye*, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılmış, konuşma cümleleri ile sözlükten oluşmaktadır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 286). 14. veya 15. yüzyılda yazılmış olup eserin yazıldığı yer ve tarihi ile yazarı belli değildir (Ercilasun, 2012: 390).

Ed-Dürretü’l-Mudiyye Fi’l-Lügati’t-Türkiyye, 24 bölüme ayrılmıştır. Allah, gök ve yerdekiler, sular, güzel kokulu bitkiler, meyveler, ağaçlar vb. kavramların her biri bir fasıl oluşturur. 21. fasıl, “Türkçe Sayılar”; 22. fasıl, “Türk Erkek Adları”; 23. Fasıl ise “Türk Kadın Adları”dır. En ilgi çekici fasıl ise 24. fasıldır. Bu fasıl, “sözlerin terkihi” veya “mürekkep sözler” anlamına gelen “Terkîbü’l-Kelâm ev Kelâmu Mürekkeb” adını taşır. Bu bölüm, eserin konuşma kılavuzu bölümüdür, 220 kısa cümle ve anlamları verilmiştir. Eser, bu bölümüyle diğer sözlük ve gramerlerden ayrılmaktadır (Ercilasun, 2012: 390).

Eserin tek nüshası, İtalya’nın Floransa şehrindeki Medicea Bibliotheca Laurenziana’da bulunmaktadır. 24 yapraktan oluşan bu eserin her sayfasında 15-16 satır bulunmaktadır. Metinde Arapça kısımlar siyah, Türkçe kısımlar kırmızı mürekkeple altına yazılmıştır. Baştan sona kadar harekeli olan eserin diğerlerine göre farklı bir imlası

vardır. Eseri, bilim dünyasına ilk olarak 1965 yılında Polonyalı Türkolog Ananiasz Zajaczkowski tanıtmış ve yayımlamıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 287).

El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zabtî'l-Lügati't-Türkiyye, Arap filolojisi metoduyla Araplara Türkçeyi öğretmek için 15. yüzyıl başlarında Kahire'de yazılmış olduğu tahmin edilmektedir. Yazarı ve yazıldığı yer, belli değildir (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 287).

El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zabtî'l-Lügati't-Türkiyye'nin diğer Memlûk Kıpçak Türkçesi eserlerinden önemli farkı, sözlük bölümünün olmayıp sadece gramerden ibaret olmasıdır. Gramer içinde de yer yer kelime listeleri verilmiştir. Eser; fiil, isim ve ekler olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Sonuç kısmında ise fiillerin ikinci tekil şahıs emir biçimleri liste hâlinde verilmiştir, Türkçe kelimeler harekelidir (Ercilasun, 2012: 389). Yani eser, üç bölüm, bir sonuçtan oluşmaktadır.

Recep Toparlı, eserin yazarının Türk olmadığını; ancak Türklerle çok haşır neşir olduğunu ve ısrar üzerine bu kitabı yazdığını ön sözde belirtmiştir (Ercilasun, 2012: 389). Ayrıca yazarın “Türkmence, Türkçe değildir!” ifadesi, Kıpçak Türklerinin Türkmenler ve Türkmenceye nasıl baktığını da ortaya koymaktadır. Kıpçak Türkleri, kendi dillerini Türkçe saymakta, Anadolu ve Azerbaycan'da yaşayanların dillerini ise Türkçe saymayıp Türkmence olarak adlandırmaktadırlar (Ercilasun, 2012: 389).

Eserin tek nüshası vardır ve Süleymaniye Kütüphanesi Şehit Ali Paşa bölümünde kayıtlıdır. Her sayfada 13 satır bulunan nüsha, 85 yapraktır. Türkçe kelimeler, kırmızı mürekkeple yazılmıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 288).

İlk olarak 1928 yılında Kilisli Muallim Rıfat tarafından İstanbul'da Türkiyat Enstitüsü yayını olarak basılmıştır. Fuad Köprülü, bu yayına ön söz yazmıştır. S. Telegdi ise Kilisli Rıfat'ın yayınına dayanarak eserin Almanca fihristini ve bazı gramer özelliklerini yayımlamıştır (Karamanlıoğlu, 1994; akt: Ercilasun, 2012: 390). Recep Toparlı'nın da bu eserle ilgili yayınları vardır.

Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lügati't-Türk ve'l-Kıfçak adlı eser, Türk asıllı Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah et-Türkî tarafından yazılmıştır. Gramer bölümü olmayıp sadece sözlük olarak yazılmıştır (Argunşah-Yüksekkaya, 2016: 290). 14. yüzyılın ikinci yarısında veya 15. yüzyılın başlarında yazılmış olduğu tahmin edilen Arapça-Türkçe olan bu sözlük, Ananiasz Zajaczkowski'ye göre Suriye sahasında yazılmış olmalıdır (Ercilasun, 2012: 388).

Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah et-Türkî, ön sözde kitabını “Türk Dilinin Tercümanı” anlamına gelen *Tercüman-ı el-Lügati't-Türkiyye* olarak adlandırır. Normal bir sayfa düzenine sahip olmayan eser, harekeli olup Arapça kelimeler siyah, Türkçe kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Eserde isim ile fiil konuları ayrılmıştır. İsimler tematik olarak sıralanmış, fiil bölümü ise Arapça fiillerin alfabe sırasına göre düzenlenmiştir (Ercilasun, 2012: 388).

Eseri ilk olarak Ananiasz Zajaczkowski, 1938’de yayımlamıştır. Tek nüshası vardır, o da Paris’te Bibliotheque Nationale’de bulunmaktadır (Ercilasun, 2012: 388).

14. yüzyıla ait olan *Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî*, 1343 yılında Mısır’da Halil bin Muhammed el-Konevî adlı Konyalı bir Türk tarafından yazılmış veya istinsah edilmiş sözlük ve gramerdir. Eseri ilk yayımlayan Houtsma, yazılış yılını 1245 olarak vermişse de Barbara Flemming, 1968 yılında “Der Islam”da yazdığı bir yazıyla bu eserin yazılış yılını 1345 olarak vermiştir. N. Poppe ise yazılış yılını 1343 olarak vermiştir (Eren, 1998; akt: Ercilasun, 2012: 385).

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî’nin 63 yaprağı Arapça-Türkçe sözlük ve gramer, 13 yaprağı ise Moğolca-Farsça sözlüktür (Ercilasun, 2012: 385). 76 yapraklık eser, dört bölümden oluşmaktadır: 1) Kısa bir fonetik giriş ve isimlerin Arapça-Kıpçak Türkçesi sözlüğü. 2) Fiillerin Arapça-Kıpçak Türkçesi sözlüğü. 3) Kıpçak Türkçesinin fiil çekimi. 4) Zamirler, isim çekimi, edatlar (Demirci, 1998: 146).

Türkçe kelimeler, kırmızı mürekkeple yazılmış olup harekelidir. İsimler, konularına göre sıralanmıştır. Fiiller bölümü ise Arapça emir biçimindeki fiillerin alfabetik sırasına göre düzenlenmiştir. Üçüncü kısım, fiil kipleri hakkında bilgi vermekte olup kiplerin hangi eklerle oluşturulacağı anlatılmaktadır. Dördüncü bölümde ise isim morfolojisine ve bazı edatlara yer verilmiştir. Eserde 2000 civarında Türkçe kelime vardır (Ercilasun, 2012: 386).

Eser, ilk olarak Martin Theodor Houtsma tarafından 1894’te yayımlanmıştır. Bu çalışmada, Arap harfleriyle yazılmış Türkçe kelimelerin Almanca karşılıkları verilmiştir. Eser, ikinci olarak A. K. Kurişjanov tarafından 1970’te yayımlanmıştır. Eserin Moğolca bölümü ise 1927-1928 yıllarında N. Poppe tarafından işlenmiştir (Ercilasun, 2012: 386).

2.2.4. Çağatay Sahası Türk Sözlükçülüğü

Çağatay Türkçesi, Türk dili ailesinin Orta Asya grubuna mensup olup 15. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar kullanılan bir edebî dildir. Günümüz Türk dilleri arasında, Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi, Çağatay Türkçesine en yakın olanlarıdır. 1921’de Özbek Türkçesi edebî dili, Çağatay Türkçesi edebî dilinin yerini almıştır (Eckmann, 2013: 9).

Çağatay Türkçesi, 15. yüzyılın başlarından 20. yüzyılın başlarına kadar Osmanlı Devleti dışında kalan Asya’daki doğu Türklerinin konuşma ve yazı dilidir. Eski Türkçeden sonra oluşan Karahanlı Türkçesi, bütün Türklerin ortak yazı diliydi. Karahanlı Devleti’nin dağılmasından sonra bir taraftan Harezmi Türkçesi, diğer taraftan Kıpçak Türkçesi ortaya çıkmıştı. 14. yüzyılın sonlarında, Asya’da Timur’un Türk birliğini sağlamasıyla oluşan ortamda bu diller, yerini tekrar ortak bir dile, yani Çağatay Türkçesine bırakmıştır (Argunşah, 2014: 13).

Çağatay sahasında gelişen Türk sözlükçülüğü, hem Kâşgarlı’nın kurduğu ekolden hem de Harezmi ve Kıpçak sahası Türk sözlükçülüğünden ayrılmaktadır. Çağatay Türkçesi ile düzenlenen sözlükler, başlangıçta büyük Türk şairi Ali Şîr Nevâî’nin eserlerinin söz varlığını açıklamak için yazılmıştır. Bu nedenle, Ali Şîr Nevâî’nin eserlerinin beğenilip okunduğu Orta Asya, İran, Hindistan ve Osmanlı coğrafyasında Çağatayca sözlükler düzenlenmiştir (Yavuzarslan, 2009: 11).

Çağatayca sözlükler üzerine yapılmış iki önemli çalışma vardır. Bunlardan biri “*Çağatay Lügatleri Hakkından Notlar*” başlığıyla 1950’de DTCF Dergisi’nde yayımlanmış Hasan Eren’in çalışmasıdır. Hasan Eren, bu yazısında Çağatay Türkçesi sözlüklerini tanıtır ve bunların birbirinin tekrarı olduğunu belirtir. Ayrıca, çeşitli sözlükleri ele alarak bunların sözlüklerde nasıl anlamlandırıldığını üzerinde durur, yanlışlıkları belirtir ve sözcükler hakkında geniş bilgiler verir. Diğer çalışma ise 1961 yılında Borovkov tarafından yapılmıştır. Borovkov, Çağatayca sözlükler hakkında geniş bilgiler vererek kimi sözcükler ve yanlışlıklar üzerinde durmuştur (Ölmez, 1998: 138).

Kıpçak sahası sözlük ve gramerlerden sonra Çağatay sahası da Türk sözlükçülük tarihi açısından önemlidir. Çağatay Türkçesi ile yazılmış eserler, özellikle Nevâî’nin eserlerini anlayabilmek için Azerbaycan, Hindistan ve İran’da Çağatay Türkçesinden Farsçaya, Anadolu’da ise Çağatay Türkçesinden Osmanlı Türkçesine sözlükler

hazırlanmıştır. Bazı sözlükler ise Farsçadan Çağatay Türkçesinedir. Çağatay Türkçesinin sözlükleri kronolojik olarak şunlardır (Argunşah, 2014: 69):

1. Bedâyiü'l-lügat
2. Abuşka Sözlüğü
3. Fazlullah Han Sözlüğü
4. Zebân-ı Türkî (Kêlür-nâme)
5. Senglâh
6. Hulâsa-i Abbasî
7. El-Tamga-yı Nâsırî
8. Fethali Kaçar Sözlüğü
9. Dictionnaire Turk Oriental
10. Lügat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî
11. Üss-i Lisân-ı Türkî

Bedâyiü'l-lügat, Çağatayca-Farsça olarak Hüseyin Baykara zamanında, Heratlı Tâli İmânî adlı biri tarafından Ali Şîr Nevâî'nin eserlerini anlamak üzere yazılmıştır (Argunşah, 2014: 69). Thury'nin Çağataycanın en eski sözlüğünün *Abuşka* olduğunu belirtmesine rağmen, ondan 60 yıl sonra Borovkov, en eski sözlüğün *Bedâyiü'l-lügat* olduğunu belirtmiştir (Ölmez, 1998: 140).

Sözlüğün düzenlenmesi için Sultan Hüseyin'in sarayına yakın yerde bulunan şair, Tâli İmânî görevlendirilmiştir. Tâli İmânî, ulaşabildiği sözlüklerin yardımıyla kısaltılmış bir sözlük hazırlamıştır. Sözlük, yaklaşık olarak 1000 sözcük ve kurallardan oluşmaktadır. Sözlükte Nevâî, Lütî ve Mir Haydar'ın şiirlerinden örnekler vardır. Sözlüğün A. Vambery'e ait yazma nüshası, 1715'te yazılmıştır (Ölmez, 1998: 140).

Kendisinden sonra hazırlanan sözlüklere kaynaklık bu sözlüğün sistemi, Arap alfabesine göre düzenlenmiştir. Sözlükte yer alan her kelimenin ünlüsü gösterilmemiş ve kelimeler harekelenmemiştir. Ancak kelimelerin okunuşuna dair açık bilgiler verilmiştir. Fiiller ise çekimlenmemiş hâlleriyle verilmiştir (Argunşah, 2014: 69).

Bedâyiü'l-lügat üzerine çalışma A. K. Borovkov tarafından 1961'de yayımlanmıştır. Borovkov, çalışmanın giriş kısmında sözlük ve yazarı hakkında geniş bilgi verdikten sonra *Bedâyiü'l-lügat*'i *Abuşka* ve *Senglâh* ile karşılaştırmıştır. Sözcükleri, sözlüğün aslına bağlı kalarak Arap alfabesi sistemine göre vermiştir.

Sözcüklerin yanında çeviri yazı biçimleri de verilmiştir. Sözcüğün anlamı verildikten sonra hangi metinlerden alındığı ve geçtiği yer gösterilmiştir. Çalışmanın sonunda ise eserin tıpkıbasımı verilmiştir (Ölmez, 1998: 140).

Abuşka Sözlüğü, 1544 yılında İstanbul'da Çağatay Türkçesinden Osmanlı Türkçesine düzenlenmiş olan bir sözlüktür. Sözlüğün kim tarafından tertip edildiği kesin olarak bilinmemektedir (Argunşah, 2014: 69).

Çalışmanın yirmi iki sayfalık bir giriş bölümü vardır. Bu bölümde sözlük ve sözlükte yer alan sözcükler hakkında bilgiler yer alır. Madde başları Arap alfabesiyle olan sözlükte, sözcüğün yanında Latin harfli biçimi de verilmiştir. Sözcüklerin anlamları verilmiş; ancak örnek cümle ya da beyitler yoktur. Sözlük 107 sayfadır (Ölmez, 1998: 139).

Sözlük, ilk kez Budapeşte'de 1862 yılında A. Vambery tarafından Macarca olarak yayımlanmıştır. Bu yayında, alıntılar çıkarılmış, yalnızca madde başlarına yer verilmiştir. Eserin son yayımı ise 2011'de Mustafa S. Kaçalın tarafından yapılmıştır (Argunşah, 2014: 70-71).

Fazlullah Han Sözlüğü, 17. yüzyıl başlarında Hindistan imparatoru Babür Şah'ın halefi Muhammed Evrengzib'in tavsiyesi üzerine Fazlullah Han tarafından yazılmıştır. Yazdığı esere *Lügat-i Türkî* adını verişse de daha çok *Risale-i Fazlullah Han* adıyla tanınmıştır. 1825 yılında Münşi Abdürrahim tarafından Kalküta'da yayımlandığından *Kalküta Lügati* adını da almıştır. Sözlük, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde alfabetik sıraya göre fiiller, ikinci bölümde isimler, üçüncü bölümde ise sayı, hayvan, bitki, Türk kabile ve aşiret adları ile askerî terimler bulunmaktadır (Caferoğlu, 2015/II: 184).

Zebân-ı Türkî (Kêlür-nâme), Fazlullah Han'ın çağdaşlarından Hindistan doğumlu bir Türk olan Muhammed Yakub-ı Çingî tarafından 17. yüzyılın ikinci yarısında yazılmış Çağatay Türkçesi-Farsça bir sözlüktür. Eser, *Kêlür-nâme* olarak da bilinmektedir. Yazar, eserini Muhammed Âlemgîr Şah'a ithaf etmiştir. Giriş bölümünde eserin Türkçe olduğunu, kendisinin aklına gelenleri topladığını ve Türk dilini yeni öğrenenlerin faydalanmaları için Türkçe kelime ve gramer kurallarını tercüme ettiğini belirtmiştir (Kara, 2011; akt: Argunşah, 2014: 71).

Eser, on beş bölümden ve çeşitli fasıllardan meydana gelmektedir. Metinde 1496'sı madde başı olmak üzere 6744 Çağatayca kelimeye yer verilmiştir, madde başlarının 459'u fiildir (Argunşah, 2014: 71).

Eserin Özbekistan Taşkent'te Bilimler Akademisi Şarkşinaslık Enstitüsü, İngiltere'de British Museum, Hindistan Şiblî Library'de üç nüshası tespit edilmiştir. Eser, 1982'de A. İbragimova tarafından Taşkent'te yayımlanmıştır (Argunşah, 2014: 71).

Senglâh adlı sözlüğü, Nadir Şah zamanında yazmaya başlayan Mirza Mehdi Han, eserini 1758-1760 yılları arasında tamamlamıştır. *Senglâh*, *Abuşka* gibi Ali Şîr Nevâî'nin eserlerinin anlaşılabilmesi için yazılmıştır. Ancak, Mehdi Han'ın ifadesine göre sadece Ali Şîr Nevâî değil, aynı zamanda Lütî, Hüseyin Baykara, Babür Divânî ve Çağatayca bir Kelile ve Dimne için de taranmıştır. Çağatayca bir sözlük olmasına rağmen birçok Anadolu ve Azerî Türkçesine ait sözcük de bulunur. Bunun yanı sıra sözlükte Moğolca sözcükler de vardır. Toplam 6000 civarı sözcük bulunmakta ve yüzlerce örnek beyit ile mensur parça da bulunmaktadır (Ölmez, 1998: 140-141).

Sözlük, üç bölümden oluşur. “*Mabânî'l-lügat*” adını taşıyan giriş bölümü, küçük bir Çağatayca gramerdir. Bu bölümün sözlükten ayrı olarak İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi'nde ve Tahran'da birer yazma nüshaları bulunmaktadır. İkinci bölümü ise asıl sözlük oluşturur. Üçüncü bölümde ise Nevâî'nin kimi eserlerinde geçen birtakım Arapça ve Farsça sözcük ve tabirlerin açıklaması yer alır (Ölmez, 1998: 141).

Senglâh üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. British Museum nüshasının *Mabânî'l-lügat* bölümünü, Denison Ross, 1910'da yayımlamıştır. Sözlükteki gramer bölümleriyle ilgili diğer çalışmaları da Janos Eckmann yapmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki nüshasının tıpkıbasımı, Besim Atalay'ın ön sözüyle TDK tarafından yayımlanmıştır. Sözlüğü 1960'ta tam olarak yayımlayan ise Sir Gerard Clauson'dur (Argunşah, 2014: 72-73).

Hulâsa-i Abbasî, 19. yüzyılın ilk yarısında, büyük bir ihtimalle Mirza Mehdi Han'ın etkisiyle Mehmed Hoyî adlı bir kişi tarafından yazılmış ve İran şahı Fethali'nin oğlu Abbas Mirza'ya ithaf edilmiştir. Eserde, yazarın kendisine dair hiçbir bilgiye rastlanmamaktadır. Bununla birlikte, Vambery'nin faydalandığı bir Tahran nüshasında yazar, işe çok büyük bir emek sarf ettiğini, birçok yanlış düzelttiğini, bu yüzden de eserin, *Senglâh*'ın ancak onda biri kadar olabileceğini belirterek kendi çalışmasını

değerlendirmiştir. Eserin üç yazma nüshası bulunmaktadır; ancak müstensihlerden kaynaklı hatalar sebebiyle kimse yayımlamamıştır (Caferoğlu, 2015/II: 185).

Senglâh'tan istifade edilerek yazılmış olan *El-Tamga-yı Nâsirî*, 19. yüzyılın ikinci yarısında Şeyh Muhammed Salih tarafından düzenlenerek Nasureddin Şah'a ithaf edilmiştir. Sözlük, Farsça-Çağatay Türkçesi olup giriş kısmı âdetâ *Mabânî'l-lügat*'ı andırmaktadır (Caferoğlu, 2015:185-186).

Fethali Kaçar Sözlüğü, 19. yüzyılda İran'da düzenlenen Çağatay Türkçesi sözlüklerinin en hacimlisidir. 1862 yılında Fethali Kaçar tarafından tamamlanmış olan bu sözlük, Ali Şîr Nevâî'nin eserleri üzerine tertiplenmiş Farsça-Çağatay Türkçesi bir sözlüktür. *Senglâh*'tan da istifade edilmiş olan eser, henüz yayımlanmamıştır (Caferoğlu, 2015: 186).

Dictionnaire Turk Oriental ise Pavet de Courteille'nin 1870'te hazırlamış olduğu Çağatay Türkçesi sözlüğünde madde başları Arap harfleriyledir. Maddeler ise Fransızca açıklanmıştır. Kimi maddelerde yer alan beyit ve mensur parçaların çevirisi de verilmiştir (Argunşah, 2014: 73).

Lügat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî, 1882 yılında Şeyh Süleyman Efendi tarafından İstanbul'da yayımlanmış olan Çağatay Türkçesi-Osmanlı Türkçesi bir sözlüktür. Basılmış ilk Çağatay Türkçesi sözlüğüdür. Eserin başında, Şeyh Süleyman Efendi tarafından yazılmış kısa bir ön söz, Çağatay Türkçesi hakkında bir yazı, manzum bir mukaddime ve kaideler yer almaktadır. Eserde toplam 6775 madde başı vardır (Argunşah, 2014: 74).

Sözlük, Ignaz Kunos tarafından kısaltılarak Almancaya çevrilmiştir. Kısa bir ön sözden sonra sözlük bölümünün yer aldığı çalışma 201 sayfadır. Sözlüğün alfabetik sırası, Latin alfabesine göredir. Madde başlarının italik olarak verildiği çalışmada sözcüklerin karşısında Türkçe ve Almanca anlamları verilmiştir (Ölmez, 1998: 142).

Üss-i Lisân-ı Türkî, Mehmet Sadık tarafından hazırlanıp 1897-1898 yılında İstanbul'da basılmıştır. *Üss-i Lisân-ı Türkî*, altı bölüm ve küçük bir sözlükten oluşmaktadır. Sözlüğün ilk kısmında, Ahmet Mithat Efendi'nin bir takrizi yer alır. Daha sonra ise Osmanlı Türkçesi ve Çağatay Türkçesi ile yazılmış mukaddimeler bulunmaktadır. İsim, mastar, fiil, sıfat, zamir, edatlar ve bazı kaidelerden oluşan eserde, tanımlar örneklerle işlenmiştir (Argunşah, 2014: 74).

1902 yılında Martin Hartmann tarafından ilavelerle Almancaya çevrilen *Üss-i Lisân-ı Türkî*, Ali Ilgın ve Recep Toparlı tarafından hazırlanarak 2006 yılında Türk Dil Kurumu'na yayımlanmıştır (Argunşah, 2014: 74).

2.2.5. Anadolu Sahası Türk Sözlükçülüğü

2.2.5.1. Anadolu Sahasının İlk Sözlükleri ve Osmanlı Dönemi Sözlükleri

Kaşgarlı Mahmud'un *Divânu Lügati't-Türk* adlı sözlüğünden sonra Kıpçak ve Çağatay Türkçesi sahalarında gelişen Türk sözlükçülüğünün Anadolu'daki ilk eseri 13. yüzyılda verilmiştir. Eldeki bilgilere göre Eski Anadolu Türkçesi ile yazılan ilk sözlük, Hindûşah Nahcivanî'nin *Sihâh-ı Acemiyye* adlı eseridir. Fars sözlükçülük geleneğine göre düzenlenmiş olan bu sözlük, kendinden önceki sözlükler gibi iki dillidir. Anadolu'da 13. yüzyıldan Tanzimat Dönemi'ne kadar yazılmış sözlükler, hep iki dilli olup Arapça ve Farsça sözlükler esas alınarak düzenlenmiştir. Bu sözlükler, Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe şeklinde olup bu eserlerde geçen sözcüklerin Türkçe karşılıkları verilmiştir. Anadolu'da Tanzimat'a kadar yazılan sözlükler, Arapça ve Farsçadan tercüme edilmiştir (Sami, 2015: 5).

Tanzimat'la birlikte yeni bir boyut kazanan Türk sözlükçülüğü, yavaş yavaş Batı sözlükçülüğüne yaklaşmış, Batılı ilke ve yöntemler, sözlükçülükte uygulanmaya başlanmıştır (Sami, 2015: 5).

Batı'da Osmanlı Türkçesinin söz varlığını toplayan iki dilli sözlükler, 17. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu açıdan en önemli sözlük, Meninski'ye aittir. Çeşitli Batı dillerine ait olan sözlükler, 19. yüzyılın ortalarında artış göstermiş ve Türk sözlükçülüğü Batılı ilke ve yöntemler ışığında gelişme göstermiştir. Özellikle Redhouse'un ve Bianchi'nin sözlükleri, modern Türk sözlükçülüğünde önemli bir yeri olmuştur (Sami, 2015: 5).

Modern Türk sözlükçülüğünün temelini atıldığı Tanzimat Dönemi'nin ilk sözlükleri, Osmanlı Türkçesindeki Arapça ve Farsça alıntılar başta olmak üzere diğer yabancı dillerden alıntılardan oluşmuş, Türkçe sözcüklere hiç yer verilmemiştir. Batı'yı iyi tanıyan birkaç dil bilen Tanzimat aydınlarından olan Şemseddin Sami, Ahmed Vefik Paşa gibi kişiler, Türk sözlükçülüğüne yeni bir boyut kazandırmış, Türkçe sözcükleri madde başı yapmışlardır (Sami, 2015: 5).

Osmanlı dönemi sözlükçülüğünde Türkçe sözcükleri madde başı yapan ilk sözlükçü, Şeyhülislâm Mehmet Esad Efendi'dir. Esad Efendi'nin *Lehçetü'l-Lûgat* adlı eserinde madde başı Türkçe olan sözcüklerin Arapça ve Farsça karşılıkları verilmiştir. Öte yandan, Türkçe ve Türkçeleşmiş sözcükleri ayrı bir bölüm, Arapça ve Farsça sözcükleri ise ayrı bir bölümde toplamış olan Ahmed Vefik Paşa, *Lehce-i Osmânî* adlı sözlüğünde Osmanlı Türkçesinin bütün söz varlığını işleyememiş olsa da Türk sözlükçülüğüne yeni bir soluk kazandırmıştır. Ancak, Osmanlı Türkçesinin söz varlığını bugünkü sözlük ilkeleri doğrultusunda işleyen ilk kişi, *Kâmus-ı Türki* adlı sözlüğüyle Şemseddin Sami'dir. Şemseddin Sami, uyguladığı ilkelerle Türk sözlükçülüğünün seyrini Arap sözlükçülüğünden Batı sözlükçülüğüne çevirmiştir (Sami, 2015: 6).

Anadolu sahası Türk sözlükçülüğüne panoramik bir bakış niteliğinde olan bütün bu bilgilerden sonra Oğuz Türkçesinin yazı dili hâline geldiği zamanlara dönerek o dönemden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar Türk sözlükçülüğünün önemli eserleri hakkında bilgi vermek gerekmektedir.

Arapça ve Farsçanın öğretilmesi için bu dillerden Türkçeye sözlükler hazırlanmıştır. Anadolu'da hazırlanan ilk sözlüklerin Arapçadan Türkçeye iki dilli olduğu görülmektedir. 14. yüzyılın sonlarında, 1392 yılında yazıldığı tahmin edilen *Lûgat-ı Ferišteoğlu*, eldeki bilgilere göre Anadolu sahasının ilk sözlüğüdür. Ferišteoğlu tarafından hazırlanmış olan bu sözlük, birçok açıdan ilklere sahiptir. Anadolu'da yazılmış Arapçadan Türkçeye en eski sözlük olup aynı zamanda çocuklar için hazırlanmış ilk sözlüktür. Torunu Abdurrahman için manzum olarak yazmış olan Ferišteoğlu, bu açıdan da Anadolu sahasında yazılmış ilk manzum sözlüğün sahibidir. Yirmi iki kıtalık manzumeden oluşan sözlüğün büyük bir bölümünde Kur'ân'da geçen 1528 Arapça sözcüğün Türkçe karşılığı verilmiştir. Kilisli Muallim Rifat Bilge tarafından *Tarama Sözlüğü* için taranmış eserin yeni Türk harfleriyle yayımı, Cemal Muhtar tarafından yapılmıştır (Akalin, 2017: 40).

Anadolu'da Arapçadan Türkçeye yazılmış en ünlü sözlük olarak telâkki edilen eser, *Ahterî* ya da *Ahterî-i Kebir* adlı sözlüktür. Bugünkü Afyonkarahisar'da doğduğu için Karahisarî olarak bilinen Mustafa Bin Şemseddin El-Karahisarî, bu sözlüğün yazarıdır. Kütahya'da müderrislik yapmış, Arapçayla ilgili çeşitli eserler vermiş bir din ve dil bilginidir (Akalin, 2017: 42). Belli başlı Arapça sözlüklerden faydalanılarak düzenlenmiş ve yaklaşık 40.000 sözcüğü içeren bir sözlük olup Arapça sözcükler, mastar kökleri

dikkate alınmadan alfabetik biçimde sıralanmıştır. Bu da sözlüğün kullanımını kolaylaştırmıştır. Madde başı Arapça olan sözcüklerin açıklamaları, mümkün mertebe Türkçe kökenli sözcüklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bu da 16. yüzyılda unutulmaya yüz tutmuş Türkçe sözcüklerin korunmasını sağlamıştır (Akar, 2013: 288). 1545 yılında tamamlanmış olan bu sözlük, Türkçenin ağız özelliklerini de yansıtmaları bakımından önemlidir. Eser, *Tarama Sözlüğü* için İshak Refet Işıtman tarafından taranmış, Ahmet Kırkkılıç ve Yusuf Sancak tarafından ise yeni Türk harfleriyle yayımlanmıştır (Akalin, 2017: 42-43).

Türk sözlükçülük tarihinde önemli bir yeri olan çeşitli sözlüklerle tanınmış Mütercim Âsım Efendi, çeşitli sözlükler çevirmiş bir tarihçi ve sözlükçüdür. Çeviri eserleriyle öne çıkan Mütercim Âsım, iki sözlük çevirmiş, bir sözlük ise yazmıştır.

1755'te Antep'te dünyaya gelmiş ünlü sözlükçü, 1819 yılında İstanbul'da ölmüştür. Küçük yaşta Arapça ve Farsça eğitimini çok iyi düzeyde almış, bu dillerin gramerini iyi düzeyde öğrenmiştir. 1789'da İstanbul'a gitmiş olan Mütercim Âsım, sözlük çevirilerini orada yaparak dönemin padişahlara sunmuştur (Aksoy, 1962: 11-12).

Aksoy (1962)'un ifadesiyle Türk diline önemli sözlükler kazandıran Seyyid Ahmed Âsım, yaptığı çeviriler, toplum içerisinde büyük bir etki yarattığı için adı Mütercim Âsım olmuştur. Ayrıca, iki çeviri sözlüğünde sık sık “Mütercim der ki” sözünü kullandığı için de bu adı kazanmasını sağlamıştır.

Mütercim Âsım, zamanının iki büyük Arapça ve Farsça sözlüğünü çevirerek Türk diline önemli sözlükler kazandırmıştır. Böylece, birçok kaynağa bakılarak çözümlenemeyen veya çözümüne şüpheyile bakılan birçok güçlüğü giderileceği eserler ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Arapça ve Farsça sözcüklerin anlamları açıklanırken Türkçe karşılıklar verilmiş, böylece pek çok kavramın Türkçeleri kullanım alanına dâhil olmuştur (Aksoy, 1962: 6).

Mütercim Âsım'ın ilk çevirisi, *Burhân-ı Katı* adlı eserdir. Bu çeviriyi, 1791 ile 1797 arasında yapmış ve Türkçeye *Tibyan-ı Nâfi' der Terceme-i Burhân-ı Katı* adıyla çevirmiştir. “Kesin tanık” anlamına gelen *Burhân-ı Katı*, Farsçadan Farsçaya bir sözlük olup yazarı, Tebrizli Hüseyin bin Halef'tir. Mütercim Âsım'ın bu sözlüğü çevirme sebebi, bilginlerin bu sözlüğü bütün kaynakların üzerinde bir değer taşıyan bir sözlük olarak

kabul etmiş olmalarıdır. Ayrıca tasavvuf, felsefe, astronomi ve hekimlik gibi birçok alandan bilgiler içermesi, birçok sözlükten faydalanılarak meydana getirilmiş olması da Mütercim Âsım'ın bu sözlüğü Türkçeye çevirmesinin önemli sebepleridir (Aksoy, 1962: 36).

Burhân-ı Katı 1652 yılında tamamlanmış olup 837 büyük sayfadan oluşmaktadır. Çeviri ise eserin aslından o kadar geniş olmayıp birinci baskısı aslındaki aynı büyüklükteki sayfalarla 863 sayfadır. Mütercim Âsım eseri çevirirken esere tamamen bağlı kalmamıştır. Sözlüğü başka kaynaklarla karşılaştırarak sağlam bir eser meydana getirmiştir. Bazı maddelere eserin aslında bulunmayan bilgiler eklemiştir. Farsça madde başlarına Türkçe karşılıklar göstermiş, bazı Farsça sözcüklere genel yazı dilinden Türkçe karşılıklar bulamadığında, Antep ağzından karşılık göstermiştir (Aksoy, 1962: 37-38).

Mütercim Âsım, *Burhân-ı Katı* çevirisini bitirdikten bir yıl sonra 1798 yılında *Tuhfe-i Âsım* adlı sözlüğünü yazmıştır. Manzum olan bu sözlük 70 sayfa olup 1251 beyittir. Giriş kısmında yer alan iki mesnevi sonrasında alfabenin her harfiyle kafiyeli bir ile yedi kıta arasında kıtalar vardır. Bu kıtalar toplamda 66 olup sonda ise üç mesnevi yer almaktadır (Aksoy, 1962: 44).

Mütercim Âsım'ın *Burhân-ı Katı* dan sonra yaptığı çevirisi *Kamûsü'l-Muhit*'tir. Eserin aslı, Arapçadan Arapçaya geniş bir sözlük olup yazarı, İran'da 1328 yılında dünyaya gelmiş Muhammed Mecdüddin Yakup Firuzabadî'dir. Firuzabadî, birçok yere seyahatler düzenlemiş, bu seyahatler sırasında Arap kabilelerinin bölge ağızlarını inceleme fırsatı bulmuş ve sözleri derlemiştir. Mekke ve Medine'ye de gitmiş ve sözlüğün esasını orada hazırlamıştır (Aksoy, 1962: 21).

Mütercim Âsım *Kamûsü'l-Muhit* çevirisine 1805 yılında başlamış, bu eseri Türkçeye *El-Okyânûsü'l-Basît fî Tercemeti'l-Kamûsü'l-Muhit* adıyla çevirmiştir. Çevirisini beş yılda tamamlamış olan Mütercim Âsım sözlüğün aslıyla yetinmemiş, başka sözlüklerden de yararlanarak maddelere bilgiler eklemiştir. Ayrıca, "Mütercim der ki" sözüyle başlayarak kendi düşüncelerini de maddelere eklemiştir. Arapça sözcüklere Türkçe karşılıklar göstererek bu karşılıkları titizlikle seçmiştir. Tam karşılık bulamadığı zaman, tıpkı *Burhân-ı Katı* çevirisinde yaptığı gibi Antep ağzından karşılık göstermiştir (Aksoy, 1962: 23).

Mütercim Âsım çeviri yaparken sade bir dil kullanmıştır. Geniş bir sözlükçülük anlayışı olduğu için de birçok sözlükçünün kullanmaktan çekindiği küfür, argo ve açık saçık sözleri kullanmaktan sakınmamıştır. Ayrıca, çeviriye aslında bulunmayan latifeler, açık saçık fıkralar ve hikâyeler de eklemiştir (Aksoy, 1962: 24).

Türk sözlükçülük tarihinde önemli bir yeri olan iki dilli sözlüklerden biri de *Vankulu Lügati*'dir. İbrahim Müteferrika tarafından kurulan ilk matbaada 1729 yılında basılmıştır. Matbaada ilk basılan kitap olma özelliği de taşıyan bu eserin yazarı, asıl adı Mehmet olan 16. yüzyılın başlarında Van'da doğduğu için Vanî ve daha çok Vankulu olarak anılan din ve dil bilginidir. Vankulu, Cevherî'nin Arapça sözlüğü *Tacü'l-Luga* ve *Sihahu'l-Arabiyye* adlı sözlüğünü Türkçeye çevirmiştir. Bu çeviriyi, *Tercüme-i Sihah-ı Cevherî* adıyla yapmış olsa da bu eser, *Vankulu Lügati* olarak ün kazanmıştır. Eser, 28 bap olup her babı 28 fasıldan oluşmaktadır (Akalın, 2017: 49).

Türk sözlükçülük tarihinde esaslı bir değişim, 19. yüzyılda yaşanmıştır. Başlangıçtan, yani *Divânu Lügati't-Türk*'ten 19. yüzyıla kadarki süreçte Arapça ve Farsçanın öğretilmesi amacıyla iki dilli sözlükler yazılmış ve bu sözlüklerde madde başları Arapça ve Farsça sözcükler olmuştur. 19. yüzyıldan itibaren ise madde başları Türkçe olmaya başladığı gözlenmektedir.

Sözlükçülük tarihinde Türkçe söz varlığının madde başı olarak alınıp karşılıklarının Türkçe yapıldığı eserler, 19. yüzyılda görülür. Bu bağlamda Türk sözlükçülüğünde çığır açan kişi, Şeyhülislâm Mehmet Esat Efendi olmuştur. Mehmet Esat Efendi, 1725 ile 1732 yılları arasında *Lehcetü'l-Lugat* adlı sözlüğü yazmış ve I. Mahmud'a sunmuştur. Bu sözlük, Türkçeden Arapça ve Farsçaya üç dilli bir sözlük olup Arap alfabesine göre 23 baba göre düzenlenmiştir. Yaklaşık, 3700 madde başı olan eser, Türkçe sözcükleri esas alan ilk Türkçe sözlüktür (Akalın, 2017: 52-53). Şeyhülislâm Mehmet Esat Efendi'nin hazırladığı bu sözlük, daha sonraki sözlükçüler tarafından özetlenerek birkaç sözlük meydana getirilmiştir. Hatta, Tanzimat Dönemi ve sonrasında pek çok sözlükte *Lehcetü'l-Lugat*'in söz varlığından yararlanılmıştır (Yavuzarslan, 2009: 21).

Tanzimat'tan sonra artış gösteren Batı'ya yönelme eğilimi, Batı'yı örnek alan çalışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu dönemde ortaya konulan şiir, tiyatro, roman ve hikâye gibi türlerde Batılı özellikler doğrultusunda yaşanan değişiklikler gibi sözlükçülükte de söz konusu değişim yaşanmıştır (Erciyas, 2011: 71).

Türkiye Türkçesinin tarihi sözlüklerinin künyelerine bakıldığında, Osmanlı döneminin sözlükçülük faaliyetleri tam anlamıyla Tanzimat'la başladığı görülmektedir. Sözlükçülük alanındaki değerli çalışmalar, sadece Türk kökenli Osmanlı aydınları tarafından değil, aynı zamanda Osmanlı tebaasındaki gayrimüslimler tarafından da yapılmıştır. Bu dönemdeki sözlük yazarlarının bazıları, Avrupa'daki çalışmaları kıstas alırken bazıları da Arap sözlükçülük geleneğine uymaya devam etmiştir. Genellikle Fransızca-Türkçe, İngilizce-Türkçe, Rusça-Türkçe ve Yunanca-Türkçe sözlüklerden oluşan bu değerli çalışmaların birçoğu, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yazılmıştır. Tamamen yabancı kişiler tarafından yazılan ve Türklerin hizmetine sunulan bu çalışmalar, gerekli itibarı görmüş ve devlet tarafından ödüllendirilmiştir (Erciyas, 2011: 71).

Osmanlı'da sözlükçülük faaliyetlerinde bulunmuş olan yabancı sözlük yazarlarına bakıldığında, Türk sözlükçülüğünde çok önemli bir yeri olan kişi, Sir James William Redhouse'tur. Redhouse, İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce sözlükleriyle tanınmış bir doğu bilimci ve sözlükçüdür.

1811 yılında Londra'da dünyaya gelmiş olan Redhouse, babası ölünce henüz sekiz yaşındayken denizci olarak yetiştirilmek amacıyla yetimler okuluna yerleştirilmiştir. Bir süre sonra disiplinsiz tavırları sebebiyle okuldan atılmış, 15 yaşında kamarot olarak görev aldığı bir ticaret gemisiyle İstanbul'a doğru yola çıkmıştır. İstanbul'a geldikten kısa bir süre içinde Türkçe öğrenmiş, ilerleyen süreçte Bâbiâli Tercüme Odası'nda çalışmaya başlamıştır. Üstelik, Mühendishâne-i Bahri-i Hümayûn'da İngilizce dersleri vermeye başlamıştır. Grekçe, Fransızca ve Almanca da öğrenmiş olan Redhouse, Arapça ve Farsçaya da ilgi duymuştur. 1830-1833 yılları arasında Rusya'da yaşamış ve orada Rusça ile Doğu Türkçesini öğrenmiştir. Öğrendiği bütün bu dillerle sözlükçülük çalışmalarına ilgisinin arttığı sanılmaktadır (Akalın, 2017: 54).

1837 yılında Divân-ı Hümayûn mütercim-i evveli, bir yıl sonra da divân tercümanı vekili olarak atanmıştır. 1840'ta ise Divân-ı Hümayûn'un tercümanı olmuştur. Fransızca olarak yayımlanması kararlaştırılan Takvîm-i Vekâyi'nin başına getirilmiştir. 1842 yılında Bâbiâli Tercüme Odası'ndaki işine dönmüştür. İngiltere ile Rusya'nın aracılığı ile Osmanlı-İran sınırını belirlemek için 1843-1847 yılları arasında Erzurum'da toplanan heyette görev almıştır. 1851'de ise Encümen-i Dâniş üyeliğine seçilmiştir. Emekliye 1853'te ayrılıp İngiltere'ye dönmüş olan Redhouse, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nda

doğu dilleri mütercim-tercümanı olarak çalışmaya başlamıştır. 1884'te Cambridge Üniversitesi'nden fahri doktora unvanı almış, 1888'de ise Kraliçe Victoria'dan "Sir" unvanı ve nişanı almıştır. 4 Ocak 1892 tarihinde Londra'da yaşamını yitirmiştir (Akalin, 2017: 55).

Hayat hikâyesiyle ilgili bilginin verilmeye değer olduğunu düşündüğümüz bu sözlükçü ve doğu bilimci, Türk diline *Müntahabât-ı Türkiyye*, *Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye*, *Kitâb-ı Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye*, *An English and Turkish Dictionary*, *Lexicon English and Turkish*, *Kitâb-ı Maânî-i Lehce li-James Redhouse el-İngilizî*, *Külliyât-ı Azîziyye fî'l-Lügati'l-Osmâniyye* adlı sözlükleri kazandırmıştır.

Sir James William Redhouse, ilk sözlüğünü 1842 yılında *Müntahabât-ı Türkiyye* adıyla hazırlamıştır. Dört yıllık bir çalışma sonrası tamamladığı bu sözlükte, Türkçenin söz varlığında yer alan Arapça 18.230, Farsça 6.420 sözcük yer almakta ve bu sözcükler, Türkçede kullanıldığı anlamlarıyla madde başı olarak verilmiştir. Redhouse'un bu sözlüğü hazırlama sebebi, Türkçe eserlerde geçen Arapça ve Farsça sözcükleri ve tamlamaları içeren bir sözlüğün bulunmuyor olmasıydı. Çünkü o güne kadarki sözlükler, Arapça ve Farsçadaki sözcüklerin Türkçedeki anlamlarını değil, ait oldukları dillerdeki anlamlarını vermiştir. Bu durumu aşması bakımından bu sözlük, önemli bir konumda yer almaktadır (Akalin, 2017: 56).

1842'de yayıma hazır hâle getirilen *Müntahabât-ı Türkiyye*, *Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye* adıyla yayımlanmıştır. Sözlük, bu adla 1863, 1864, 1865, 1868 ve 1869 yıllarında beş kez yayımlanmıştır. Osmanlı Türkçesinde kullanılan 25.658 sözcükten oluşan bu sözlükte az da olsa "kılavuz", "damga" ve "bitikçi" gibi Türkçe sözcüklere yer verilmiştir. Eski baskısı iki cilt hâlinde olan sözlüğün giriş kısmında eserin teknik özelliklerini açıklayan 10 sayfalık bir yer vardır. Redhouse, sözlükte sade bir dil kullanarak madde başı olarak yer alan sözcüğün en yaygın anlamının yanında birkaç anlamını da vermiştir (Redhouse, 2016: 5).

Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye; *Lügat- Osmâniyye*, *Kitâb-ı Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye* adlarıyla da basılmıştır. *Müntahabât-ı Türkiyye* adlı yazma eserin ilk baskısı *Kitâb-ı Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye* adıyla 1852-1853 yıllarında Ceridehane'de basılmıştır. Bu baskıda, Sultan Abdülmecid ve onun padişahlık dönemine övgüyle başlayan bir takdim yazısı da vardır (Akalin, 2017: 58).

Redhouse'un bütün bu sözlükleri dışında günümüzde önemini hâlâ koruyan ve sürekli geliştirilerek, güncellenerek baskıları yapılan Türkçe-İngilizce ve İngilizce-Türkçe sözlükleri de vardır. 1856-1857 yıllarında Londra'da *An English and Turkish Dictionary in Two Parts, English and Turkish, and Turkish and English* yayımlanmış; 1861 yılında ise daha geniş bir eser olan *A Lexicon English and Turkish* de Londra'da yayımlanmıştır. Türkçe-İngilizce sözlük, 1890 yılında İstanbul'da Amerikan Bord Heyeti Neşriyat Dairesi adına A. H. Boyajian tarafından *A Turkish and English Lexicon Shewing in English the Significations of the Turkish Terms* yani *Kitâb-ı Maânî-i Lehce li-James Redhouse el-İngilizî* adıyla yayımlanmıştır. Bu sözlükler, alanında iyi sözlükler olarak kabul edilmiş, sözlüklerin baskıları 1928 Harf Devrimi'ne kadar Arap alfabesi, sonrasında ise yeni Türk alfabesiyle yeni baskıları yapılmıştır. Bütün bu bilgilere ek olarak, Redhouse'un İngilizce açıklamalı Arapça, Farsça, Osmanlı Türkçesi ve Doğu Türkçesi sözlüğü projesi yarım kalmış olduğunu da belirtmek gerekir. Bu sözlüğün müsveddeleri, British Museum'da korunmaktadır (Akalin, 2017: 60).

Sıradaki sözlük ise adı bakımından ilginç bir sözlüktür. Çünkü birçok sözlüğün adında "lügat", "kâmus" gibi sözcükler yer alırken Es-Seyyid Mehmed Şevket'in hazırladığı sözlüğün adında bu sözcükler yer almamaktadır. Osmanlı yazı dilinin Arapça, Farsça ve Türkçe sözcüklerle kurulması dolayısıyla bu yazı dilinin söz varlığını kapsayacak bir sözlük hazırlama düşüncesiyle *Eser-i Şevket* adıyla sözlüğünü yazmaya başlamıştır. 1851 yılında baskısı yapılan ve 752 sayfadan oluşan sözlük, II. Abdülhâmid'e ithaf edilmiştir (Akalin, 2017: 61).

Osmanlı sahasında *Eser-i Şevket*'in yazıldığı zamana kadar düzenlenen bütün sözlükler içerisinde ilk kez *Eser-i Şevket*'te Türkçe sözcüklere madde başı olarak yer verilmiştir (Yavuzarslan, 2009: 95). Bu sözlükte, özel adlar da madde başı yapılmış, bu maddelerin bazılarında ansiklopedik bilgilere ve halkın muhayyilesindeki değerlendirmelere de yer verilmiştir (Akalin, 2017: 61).

Osmanlı dönemi sözlükçülüğünde çığır açan, önemli bir yeri olan sözlük, *Lehce-i Osmânî*'dir. *Lehce-i Osmânî*, Ahmed Vefik Paşa tarafından yazılan ve 1876 yılında ilk baskısı yapılan yeni sistemde düzenlenmiş bir sözlüktür. Gerek içerdiği söz varlığı gerekse sözlükçülük tekniği açısından önemli bir konumda bulunan *Lehce-i Osmânî*'de Ahmed Vefik Paşa, Osmanlı Türkçesinde kullanılan Türkçe sözcüklerle Arapça, Farsça ve diğer yabancı dillerden Türkçeye geçerek yeni anlamlar kazanıp Türkçenin yapısına

uymuş sözcükleri de madde başı olarak almıştır. Ayrıca, Osmanlı Devleti sınırları içinde bulunan yer adlarına da yer verilmiştir. Dolayısıyla *Lehce-i Osmânî* bu yönüyle Osmanlı tarihi ve Osmanlı coğrafyası için ayrı bir öneme sahiptir (Yavuzarslan, 2009: 119).

Yaşadığı dönemde dil, edebiyat ve düşünce hayatına önemli eserler kazandıran Ahmed Vefik Paşa, tiyatro alanında yaptığı çalışmalarla ve çevirileriyle tanınan bir devlet adamıdır. İki cilt hâlinde düzenlediği *Lehce-i Osmânî* ile Türkçenin söz varlığını ve anlatım gücünü ortaya koymaya çalışmıştır. Halk dilindeki öğelerin yanı sıra Osmanlı dışında kalan Türklerin de dillerine ait olan yani sözcüklerin Doğu Türkçesindeki biçimleriyle ve özgün yapılarıyla ele almıştır (Akalm, 2017: 64).

Lehce-i Osmânî'nin ilk baskısı 1876 yılında, ikinci baskısı ise 1889 yılında yapılmıştır. Bu iki baskı arasında yöntem ve ilke açısından farklar vardır. 1876 yılında yapılmış olan ilk baskısında, madde başı için verilen karşılıklarda anlam ve örnekler, iç içe geçmiş bir görüntüdedir, yani karmaşıktır. Bu karmaşıklık, 1889 yılında yapılmış olan ikinci baskısında düzeltilmiştir. Ayrıca, ilk baskıda Türkçeleşmiş Arapça, Farsça ve Batı dillerinden gerçekleşen ödünçlemeler birinci ciltte, yalnızca yazı dilinde kullanılan Arapça ve Farsça sözcükler ise ikinci ciltte verilmiştir. Sözlüğün ikinci baskısında ise Türkçe sözcükler, Türkçede yeni anlamlar kazanmış Arapça ve Farsça sözcükler ile diğer yabancı dillerden yapılmış olan ödünçlemeler, birinci cildinde yer almıştır. İkinci cildinde ise Osmanlı Türkçesi yazı dilinde yer alan Arapça ve Farsça sözcükler yer almıştır. Ayrıca, ikinci baskıda madde başı sözcükle kurulan birleşik sözcükler, madde içinde gösterilmiştir (Akalm, 2017: 64-65).

Tanzimat Dönemi içerisinde bahsedilmesi gereken bir diğer sözlük, *Kâmus-ı Said*'dir. Yazarı, Tanzimat Dönemi devlet adamlarından olan Arapça, Farsça ve Fransızca bilen Kemalpaşazâde Said Bey'dir. Said Bey, dilin doğru kullanımı konusunda yazılar yazmış, özellikle de Fransızcadan yaptığı dil yanlışlarını konu alan çevirileri birçok yazarın tepkisini çekmiştir. Dil yanlışlarıyla ilgili çalışmalara ağırlık veren Said Bey, Fransızcadan Türkçeye yanlış çevrilen, yanlış anlam verilen sözcüklerin sözlüğü niteliğinde *Galatât-ı Terceme* adlı eserin de yazarıdır. Ancak, en geniş kapsama sahip olan eseri, *Kâmus-ı Said* adlı Fransızca-Türkçe sözlüktür. Bu sözlük, fasiküller hâlinde İstanbul'da 1915-1916 yıllarında yayımlanmaya başlamış resimli bir sözlüktür. Madde başı olan Fransızca sözcüğün türü ve cinsiyeti verildikten sonra sözcüğün Türkçe anlamı verilmiştir. Birleşik sözcükler ise ilgili olduğu madde başı içerisinde yer almıştır.

Sözlüğün önemli olan bir diğer özelliği de madde başına tanık göstermek adına Fransız edebiyatının seçkin yazarlarından örnekler eklenmiştir (Akalin, 2017: 70).

Çocuklar İçin Lügat Kitabı, *Lügat-ı Nâci*, *Küçük Lügat-ı Nâci* ve *Kâmus-ı Osmânî* gibi sözlükleriyle Osmanlı dönemi Türk sözlükçülüğünde önemli bir yeri olan bir diğer sözlükçü, Muallim Nâci'dir. Muallim Nâci, Tanzimat Dönemi'nin "eski şiir-yeni şiir" tartışmaları gibi yankı uyandırmış tartışmalarının içinde yer almış ve çeşitli eserler vermiş bir şairdir.

Muallim Nâci, Türkçeye geçmiş olan Arapça ve Farsça sözcüklerin yanı sıra Batı dillerinden Türkçeye geçmiş olan sözcükleri de aldığı *Çocuklar İçin Lügat Kitabı*, formlar hâlinde 1888-1889 yıllarında yayımlanmaya başlanmıştır. Muallim Nâci, bu sözlüğün başlangıcındaki *İhtar* kısmında sözlüğü hazırlarken kullandığı yöntemi açıklamıştır. Kendisi de bu sözlükte Arapça, Farsça ve Batı dillerinden alınmış sık kullanılan sözcüklerin de yer aldığını ve bunların Türkçe kabul edildiğini belirtmiştir. Sözlüğün tamamlanmış hâli, *Tetimme-i Lügat-ı Nâci Çocuklar İçin Lügat Kitabı* adıyla 1898-1899 yıllarında Müstecabizâde İsmet tarafından yayımlanmıştır. Şu da belirtilmeli ki sözlük, "fetva" maddesine kadar Muallim Nâci tarafından yazılmış; ancak ölünce yarım kalmıştır. Geri kalan maddeler, Muallim Nâci'nin arkadaşı Müstecabizâde İsmet tarafından yazılmıştır (Akalin, 2017: 72-73).

Muallim Nâci'nin *Çocuklar İçin Lügat Kitabı* adlı sözlüğü, K. Faik tarafından Muallim Nâci'nin ismi kullanılarak yayımlanmış ve bu sözlüğün adı *Lügat-ı Nâci* olarak yaygınlaşmış, Muallim Nâci'ye ait olan ilk baskıları unutulmuştur (Yavuzarslan, 2009: 155). *Lügat-ı Nâci* adıyla 1899-1900 yıllarında iki baskı yapılmış ve bu baskılar, çok ilgi görmüştür. Bunun üzerine yayıncı Kırkor Efendi, birtakım eklemelerle sözlüğü yeniden düzenleme kararı almıştır. Ancak bu eklemeler, birtakım karışıklığa sebebiyet vermiştir (Akalin, 2017: 74).

Lügat-ı Nâci'de 14.057'si Arapça, 3.247'si Farsça, 552 madde başı ise diğer dillerden olmak üzere toplam, 17.856 madde başı bulunmaktadır. Madde başı sözlerin seçiminde edebî dilde kullanılanlara dikkat edilmiş, örneklerde ise titizlik gösterilmiştir. Ayrıca alıntı sözcükler, asıl biçimleriyle değil, Türkçedeki biçimleriyle yani Türkçede kazandığı anlamlarıyla aktarılmıştır. Bu sözlüğün dışında, *Kâmus-ı Osmânî* adlı sözlüğü de yarım kalmıştır (Akalin, 2017: 74-75).

Türk diline, edebiyatına ve tarihine birçok hizmetlerde bulunmuş ve Türk sözlükçülüğünde büyük bir ün yapmış kişi, şüphesiz ki Şemseddin Sami'dir. Şemseddin Sami, Tanzimat Dönemi'nin önemli yazarlarından olup Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk roman olarak kabul edilen *Taaşşuk-ı Tal'ât ve Fitnat*'ın yazarıdır. Bunun dışında, başvuru kaynağı olan önemli sözlükler kazandırmıştır. Özellikle *Kâmus-ı Türkî*, Türk sözlükçülüğünde çok önemli bir sözlük olup uzmanlar, Türk sözlükçülüğünün *Kâmus-ı Türkî* öncesi ve *Kâmus-ı Türkî* sonrası olarak ikiye ayrıldığı konusunda hemfikirdirler. Çünkü, *Kâmus-ı Türkî*'ye kadar sözlükçülük yöntemi klasik çizgide devam etmiş, *Kâmus-ı Türkî* ile Batılı modern bir anlayış Türk sözlükçülüğüne girmiştir.

Şemseddin Sami, 20. yüzyılın ilk yıllarında, 1900-1901 yıllarında, Türk sözlükçülüğüne damgasını vuran, bir başvuru kaynağı niteliğinde olan, “anıtsal eser” olarak kabul edilen *Kâmus-ı Türkî*'yi yayımlamıştır. Bu sözlük, onun sözlükleri arasında en büyük eser olarak kabul edilmekle birlikte günümüzde birçok sözlükte bulunmayan sözcükler için önemli bir çözüm yolu olarak tarihe geçmiştir.

Şemseddin Sami, ilk olarak Fransızcadan Türkçeye *Kâmus-ı Fransevî*'yi yayımladı. 1882 yılında yayımladığı bu sözlüğün akabinde 1885 yılında Türkçeden Fransızcaya *Kâmus-ı Fransevî*'yi yayımladı. Bu eserinden dolayı, II. Abdülhâmid tarafından kendisine iftihar madalyası verildi. Sonraki yıl, *Küçük Kâmus-ı Fransevî*'yi yayımladı (Akalin, 2017: 76). Şemseddin Sami'nin Fransızcaya hâkim olduğunu gösteren bu sözlüklerini Akalin (2017), Türk sözlükçülüğünün iki dilli sözlük ortaya koyma yeteneğinin somut göstergesi olarak nitelendirmiştir.

Kâmus-ı Fransevî'de Türkçenin yanı sıra Arapça, Farsça, İtalyanca, Rumca ve Fransızcadan Türkçeye geçmiş sözcüklerin de madde başı yapıldığı görülmektedir. Sözcükler, Osmanlı Türkçesi yazımıyla madde başı yapılmış, yanında Latin harfleriyle doğru okunuşunu gösteren yazılışı da yer almıştır. Bu da bir sözcüğün o dönemde nasıl telaffuz edildiği hakkında ipucu vermektedir. Ayrıca maddede, sözcüğün türü ve kökeni hakkında bilgilere de yer verilmiştir (Akalin, 2017: 81).

Şemseddin Sami, Bouillet'in *Dictionnaire Universel d'Histoire et de Geographie* adlı sözlüğünü örnek alarak *Kâmus-ı Âlâm* sözlüğünü yazmıştır. Genel anlamda bir tarih, coğrafya ve tanınmış insanlar ansiklopedisi olup Arap alfabesi sistemine göre düzenlenmiştir. Doğu ve Batı dünyasından kavimler, şair, yazar, hekim, padişah, tarihçi ve gezgin gibi ünlü kişilere ait bilgilere yer verilmiştir. Eserde ülkeler ve o ülkenin

halkları, devletler, deniz, göl, nehir, ada, dağ ve ova gibi coğrafik bilgiler de yer almıştır (Akalin, 2017: 82).

Şemseddin Sami'nin tamamlamamadığı bir sözlüğü de vardır. 1896 yılında fasiküller hâlinde yayımlanmaya başlanan *Kâmus-ı Arâbî*, “cim” harfine geldiğinde Ermeni olayları patlak verdi ve pek çok iş yeri gibi Şemseddin Sami'nin de yayınevi yağmalandı. Bu sebeple, madde başları Arapça olan bu sözlük, yarım kaldı. *Kâmus-ı Arâbî*'nin ilk fasikülleri, Osmanlı coğrafyasında epey ilgi görmüştür (Akalin, 2017: 81).

Şemseddin Sami'nin sözlükçülüğünde bir zirve olan *Kâmus-ı Türkî*, aynı zamanda Osmanlı sözlükçülüğünde de bir dönüm noktasıdır. Türk sözlükçülüğünde önemli bir yer tutan Şemseddin Sami, Osmanlı Türkçesinde kullanılan bütün söz varlığını almaya çalışmış ve bunu yapmada da başarılı olmuştur. Ayrıca, sözlüğünde uyguladığı yöntem de sözlükçülük tarihinde bir ilktir (Yavuzarslan, 2009: 223).

22 Ocak 1900 tarihinde yayımına başlanan *Kâmus-ı Türkî*, 1901 yılında tamamlanmıştır. İlk iki fasikülü Şemseddin Sami tarafından yayımlanan sözlüğün geri kalan bölümü, İkdam Matbaası'nın sahibi Ahmed Cevdet tarafından yayımlanmıştır (Akalin, 2017: 77).

Kâmus-ı Türkî, sadece adıyla değil sözlükçülük ilkeleri açısından da yazıldığı dönemdeki birçok sözlükten ayrılmaktadır. Çünkü bu sözlük, etimoloji sözlüğü niteliğindedir. Osmanlı Türkçesi söz varlığında yer alan Arapça, Farsça, İngilizce, İtalyanca, Rumca, Macarca, Yunanca ile Slav dillerinden geçmiş sözcüklerle ilgili köken bilgisi verilmiştir. Hatta birçok sözcüğün ilk etimolojik açıklaması, *Kâmus-ı Türkî*'de yer almaktadır. Üstelik, sözcüklerin dil bilgisel özellikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler de vardır. Bir sözcüğün sözdizimindeki kullanımına göre çeşitlenen sözcük türleri, işaretlerle ayrı ayrı tanımlanmış ve örneklendirilmiştir. Ayrıca, bugünkü birçok sözlükte bile fiillerin çatıları gösterilmediği hâlde, *Kâmus-ı Türkî*'de Türkçe fiillerin çatıları ayrıntılı olarak gösterilmiştir (Sami, 2015: 6).

Şemseddin Sami, Osmanlı Türkçesinin temel söz varlığını eserine almaya çalışmış, Osmanlı Türkçesinde nadir kullanılan Arapça ve Farsça sözcükleri almamıştır. Nadir kullanılan bazı sözcüklere sözlüğünde yer verdiğinde de bunun nadir kullanıldığını belirtmiştir. Şemseddin Sami, Türkçe sözcükleri öne çıkarmaya gayret göstermiş, iyi bir Türkçe sözlük için de yalnızca Osmanlı Türkçesindeki sözcüklerin değil, Sibiry

içlerindeki Türklerin de kullandığı sözcüklerin derlenip sözlüğe alınması gerektiğini savunmuştur (Sami, 2015: 6).

Kâmus-ı Türki'nin giriş kısmı olan *İfâde-i Merâm* başlığı altında, Türk dili ve sözlükçülüğü hakkındaki görüşlerini açıklamış ve ardından sözlükte kullanılan kısaltmalar dizini hakkında bilgiler verilmiştir. Kullanılan kısaltma işaretleri, diğer Osmanlı dönemi sözlüklerine nazaran oldukça fazladır ki *Kâmus-ı Türki* bu açıdan da bir ilktir (Yavuzarslan, 2009: 231).

Kâmus-ı Türki'de madde başı olan bir sözcüğün kökeni, ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimsel kullanımı ve anlam bilgisi hakkında bilgiler verilmiştir. Sözlükte, Türkçe sözcüklerin Eski Türkçedeki kullanım biçimleri de verilmiştir (Yavuzarslan, 2009: 231).

Osmanlı sözlükçülüğünde, Türk diline kazandırdığı *Lügat-ı Remzi* adlı sözlüğünün dışında birçok sözlüğün baskısını, düzenlemesini ve hattatlığını yapan önemli bir isim, Hüseyin Remzi'dir. Hüseyin Remzi, kurduğu matbaada *Ahterî-i Kebîr* gibi eski sözlüklerin yayımını gerçekleştirdiği gibi Sir James William Redhouse'un da sözlüklerini yayımlamıştır. Kendi sözlüğü olan *Lügat-ı Remzi*'yi ise 1887-1888 yıllarında taş baskı yöntemiyle basmıştır. Bu sözlükte, genel söz varlığının dışında bilim terimlerine de yer verilmiş ve bu terimlerin kullanım alanları da yazılmıştır. Ayrıca, ilk defa bu sözlükte yer alan sözcüklerle daha fazla açıklama yapılan sözcüklere ayrı ayrı işaret konularak sözlüğün önceki sözlüklerle olan farkı gösterilmiştir. Sözlüğün iç kapağında Arapça ve Farsça sözcükleri içerdiği belirtilse de az sayıda Türkçe sözcükler de yer almıştır. Arapça ve Farsça birleşik sözcükler ve tamlamalar madde başlarında gösterilmiş, madde başlarının telaffuzları ise hareke ile belirtilmiştir. Her sayfada ilk sözcüğün ilk üç harfi sayfa başında verilerek sözlük, kullanışlı hâle getirilmeye çalışılmıştır. Bu sözlüğün en önemli özelliklerinden biri de resimli ilk sözlük olmasıdır. Sözlükte tam 245 resim ile anlamlar daha açık hâle getirilmeye çalışılmıştır (Akalin, 2017: 84-85).

1897-1907 yılları arasında dört cilt olarak yayımlanmış Mehmed Salâhî'ye ait olan *Kâmus-ı Osmânî* adlı sözlük de Osmanlı döneminin önemli sözlüklerindendir. *Kâmus-ı Osmânî*, Osmanlı Türkçesinde yer alan Arapça, Farsça ve Batı dillerinden geçmiş sözcükleri içermekle birlikte Osmanlı Türkçesinde kullanılan Arapça sözcüklerin çoğunun Osmanlı Türkçesindeki anlamlarıyla açıklanmıştır. Bu sözlüğün adı, *Kâmus-ı Osmânî* olsa da Osmanlı İmparatorluğu'nun yazı dilinin Türkçe olduğu belirtilmiştir (Yavuzarslan, 2009: 218).

Osmanlı yazı dilindeki birtakım terimlerin Osmanlı aydınları tarafından türetildiğinin belirtildiği *Kâmus-ı Osmânî*'de şair ve yazarlardan örnekler verilmiştir. Madde başı sözcüklerin farklı anlamlarını ayırmak için noktalama işareti kullanmıştır. Arapça, Farsça ve Batı dillerinden Osmanlı Türkçesine geçmiş olan sözcüklerin kökenleri, madde başından hemen sonra kısaltma işaretleriyle belirtilmiştir. Bunların yanı sıra, madde başları Arap alfabesine göre hece sistemiyle dizilmiştir. Ancak madde başları, sözcüğün ilk harfinin harekesine göre önce üstün, sonra kesre ve daha sonra da ötre olarak üç bölümde sıralanmıştır. Ayrıca, madde başları harekelenerek sözcüklerin doğru okunuşu sağlanmaya çalışılmıştır (Yavuzarslan, 2009: 219).

Bir diğer sözlük, tıpkı *Lügat-ı Nâci* sözlüğündeki gibi Osmanlı Türkçesinin söz varlığında yer alan Arapça ve Farsça sözcükleri içeren *Mükemmel Osmanlı Lügati*'dir. Baskısının 1900 yılında yapıldığı bu sözlük, Ali Nazîma ve Reşâd tarafından düzenlenmiştir. *Mükemmel Osmanlı Lügati*'nin *Lügat-ı Nâci*'den farkı, Batı dillerinden alınan sözcüklere de yer vermiş olmasıdır. Sözlükte Arapça ve Farsça sözcükler, Osmanlı Türkçesindeki kullanımlarıyla verilmiş olup madde başları, Osmanlı alfabesindeki harf sırasına göre sıralanmış ve harfler üstün, esre ve ötre biçiminde bölümlere ayrılmıştır (Yavuzarslan, 2009: 245).

Osmanlı dönemi sözlükçülüğü içinde adı geçen bir diğer sözlük de *Lügat-ı Cudî*'dir. İbrahim Cudî tarafından düzenlenmiş olan bu sözlük, 1913 yılında Trabzon'da yayımlanmıştır (Akalin, 2017: 89). Bu sözlük, Osmanlı Türkçesinde kullanılan başta Arapça ve Farsça sözcükler olmak üzere bu dillerden Osmanlı Türkçesine geçmiş olan birleşik yapıları içeren Osmanlı Türkçesinde kullanılan Arapça ve Farsça sözcüklerin sözlüğüdür. Bazı madde başlarına tanıkların verildiği bu sözlük, tanım ve tanık gösterme yöntemiyle *Lügat-ı Nâci*'ye benzemektedir, hatta onun genişletilmiş bir biçimi olarak değerlendirilebilir. Ancak, *Lügat-ı Cudî*'nin *Lügat-ı Nâci*'den farkı, *Lügat-ı Nâci*'de bulunan Batı dillerine ait sözcüklerin *Lügat-ı Cudî*'de bulunmuyor olmasıdır. Ayrıca *Lügat-ı Cudî*, *Lügat-ı Nâci*'den sonra yazılmış olmasına rağmen sözlükçülük ilke ve yöntemleri açısından *Lügat-ı Nâci*'den geridedir (Yavuzarslan, 2009: 269-271).

Osmanlı dönemi sözlükçülüğünde en çok sözlük yazmış olan kişilerden biri, Ali Seydi Bey'dir. Ali Seydi Bey *Resimli Kâmus-ı Osmânî*, *Defter-i Galatât*, *Lügatçe-i Edebiyat*, *Seci ve Kafiye Lügati*, *Lisân-ı Osmânî'de Müstamel Lügat-ı Ecnebiye*, *Resimli*

Yeni Türkçe Lügat ve *Musavver Dairetü'l-Maarif* adlı sözlükleri yazmış olup oldukça üretken bir yazardır.

Ali Seydi Bey, düzenlediği sözlüklerde uyguladığı çeşitli yöntemlerle Türk sözlükçülüğünde birtakım ilkeleri gerçekleştirmiş olup özellikle *Resimli Kâmus-ı Osmânî* adlı sözlüğünde madde düzeninden resimlere, söz varlığından terimlere kadar birçok unsurda değişik bir yöntem uygulamıştır. Mesela, işitme engelliler için işaret dilindeki her harfle ilgili bilgiler vermiş ve bunları resimlerle göstermiştir. Ayrıca, *Resimli Kâmus-ı Osmânî*, Osmanlı Türkçesi sözlükleri içerisinde Türk işaret dilinin alfabesini veren ilk ve tek sözlüktür. Bu sözlükte, çeşitli bilim dallarından uzmanların katkılarıyla bilim terimleri de yer almıştır. Söz varlığı açısından Osmanlı Türk sözlükçülüğünün en geniş ve en kapsamlı sözlüğü olarak değerlendirilmektedir (Akalın, 2017: 92).

11. yüzyılda Karahanlı Türkçesi döneminde Kaşgarlı Mahmud tarafından düzenlenmiş *Divânu Lügati't-Türk* adlı sözlükle Arap sözlükçülük geleneği ile temelleri atılan Türk sözlükçülüğünün seyrinin Tanzimat'la değiştiğini belirtmiştik. Tanzimat dönemiyle düzenlenen iki dilli sözlüklerle çeşitli ilke ve yöntemler sözlükçülükte görülmeye başlanmış; ancak asıl önemli gelişim *Kâmus-ı Türkî*'yle yaşanmıştır. Şemseddin Sami, *Kâmus-ı Türkî* ile 1945'te Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanacak olan *Türkçe Sözlük*'e örneklik teşkil etmiş, Türkçeden Türkçeye düzenlenen sözlükçülükte önemli bir yer edinmiştir.

2.2.5.2. Türkçe Sözlükler Dönemi / Türkçeden Türkçeye Sözlükler

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra Mustafa Kemal Atatürk tarafından gerçekleştirilen birçok devrimle birlikte Dil Devrimi de Türk sözlükçülüğünde bir dönüm noktası olmuştur. Önce 1928 yılında gerçekleştirilen yeni Türk alfabesinin kabulü, 1932 yılında bugünkü Türk Dil Kurumu olan Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulmasıyla sözlükçülük alanında yeni adımlar atılmıştır. 26 Eylül 1932 tarihinde yapılan I. Türk Dili Kurultayı'nda çeşitli meseleler tartışılmış, bunlar içerisinde bir sözlüğün hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Yapılan birtakım çalışmalar neticesinde 1943 yılında *Türkçe Sözlük*'ün ilk fasikülü yayımlanmıştır. Artık, *Türkçe Sözlük*'ler Celâl Sâhir Erozan'ın önerisiyle “lügat” değil, “sözlük” olarak yayımlanmaya başlanmıştır.

Akalın (2017) tarafından “Türkçe Sözlükler Çağı” olarak sınıflandırılan Anadolu Türk sözlükçülüğünde sözlük adlarında “Türk”, “Türkçe” kullanılmaya başlanmıştır. Bu

çığırın *Kâmus-ı Türkî*'yle açıldığı bilinmektedir. Türkçeden Türkçeye sözlükler içerisinde Türk Dil Kurumu'nun 1945 yılında bastığı *Türkçe Sözlük*'ün dışındaki sözlüklere bakıldığında Hüseyin Kâzım Kadri, Mehmed Bahaeddin, Ali Seydi, İbrahim Alâeddin Gövsa ve Raif Necdet gibi isimlerin öne çıktığı görülmektedir.

Hüseyin Kâzım Kadri, 1927-1928 yıllarında yayımladığı *Türk Lügati*'nin ilk iki cildini Osmanlı Türk alfabesine göre düzenlemiş, ölümünden sonra 1943 ve 1945 yıllarında yayımlanan son iki cildi ise yeni Türk harfleriyle yayımlanarak tamamlanmıştır. Bu sözlük, “elif” harfinden “ye” harfine 33 harf üzerine kurulmuştur. Son iki cildinde madde başları Osmanlı Türk alfabesiyle yazılmış, köşeli parantezle sözcüklerin yeni Türk alfabesiyle okunuşu ve yazılışı gösterilmiştir. Sözlükteki “Dibace” adlı 99 sayfalık bölümde Türk lehçeleri ile Batı Türkçesinin dil özelliklerini ortaya koymayı, Türk dilinin tek bir kökten türediğini ve böylelikle dil birliğine gitme imkânını sağlamak olduğunu belirtmiştir (Akalın, 2017: 99).

Türkçe Lügat, Yeni Türkçe Lügat, Fransızcadan Türkçeye Lügat, İngilizceden Türkçeye Lügat gibi birçok sözlükleri yazmış olan Mehmed Bahaeddin, *Türkçe Lügat* adlı sözlüğünü 1911-1912 yıllarında yayımlamıştır. Bu sözlüğün ikinci baskısı olan *Yeni Türkçe Lügat*'i ise 1924 yılında yayımlamıştır (Akalın, 2017: 101).

Mehmed Bahaeddin, sözlüğünde 31.000'den fazla madde başı olduğunu, bunlara Arapça, Farsça ve diğer yabancı dillerden alıntı sözcüklerin de dâhil olduğunu vurgulamıştır. Madde başları harekeli olarak gösterilmiş, sözcüklerin kökenleri de *Türkçe Lügat*'te kısaltmalarla belirtilmiştir. Ayrıca, madde başları kısa cümlelerle açıklanmış, birleşik sözcükler de madde başları olarak verilmiştir. 1911-1912 yıllarında yapılmış olan bu baskıya yeni sözcüklerin de eklenmesiyle 1924'te yeniden yayımlanmıştır. Madde başlarının dil bilimsel özellikleriyle türlerinin kısaltmayla gösterildiği *Yeni Türkçe Lügati* (1924)'nde 18.908 madde başı vardır. Bunları sırasıyla belirtecek olursak 9.852 Arapça, 6.944 Türkçe, 1.884 Farsça, 83 Fransızca, 61 İtalyanca, 52 İngilizce, 23 Yunanca, 5 İspanyolca, 3 Macarca ve 1 Rusça sözcükten oluşmaktadır (Akalın, 2017: 102).

Türk diline birçok sözlük kazandıran Ali Seydi Bey'le ilgili bilgileri daha önce aktarmıştık. Ancak, Ali Seydi Bey'in *Resimli Yeni Türkçe Lügat* adlı sözlüğü, yeni Türk alfabesiyle yayımlanmış ilk sözlük olması sebebiyle bu sözlükten de bahsetmek gerekir.

Ali Seydi Bey'in *Resimli Yeni Türkçe Lügat* adlı sözlüğü, Harf Devrimi'nin ilk yılında, yani 1928 yılında yeni Türk harfleriyle basılmıştır; ancak sözlüğün karton kapak baskısı 1929'da yapılmıştır. Bu sözlüğün önemli bir özelliği, madde başı ve madde içi her sözcük, deyim ve terimin Fransızca karşılığının verilmiş olmasıdır (Akalin, 2017: 103).

Ansiklopedi ve biyografi alanlarında önemli eserler yazmış olan İbrahim Alâettin Gövsa da sözlük alanında önemli eserler vermiştir: *Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi: Ansiklopedik Sözlük, Yeni Türk Lügati, Talebe Lügati, Yeni Talebe Lügati*. Bu sözlükler içerisinde *Yeni Türk Lügati* 1928 Harf Devrimi'nden sonra yeni Türk alfabesiyle yayımlanmış ikinci sözlüktür. İbrahim Alâettin Gövsa başkanlığında Ali Sedat, S. Tevfik ve Kırımoğlu Sadi Beylerden oluşan bir kurul tarafından hazırlanmıştır. Dil Encümeni tarafından hazırlanan *İmlâ Lügati*'ne bağlı kalınarak hazırlanan *Yeni Türk Lügati*, 30.000 sözcükten oluşmaktadır. 1280 sayfalık sözlük bölümü olan eserin ilk sayfalarında Mustafa Kemal'in fotoğrafı ve Harf Devrimi üzerine yaptığı konuşmasının bir bölümü yer almaktadır (Akalin, 2017: 106).

1927 yılında Yeni Şark Kütüphanesi yayını olarak çıkan *Yeni Resimli Türkçe Kâmus*, Raif Necdet ile Hasan Bedreddin'in başkanlığında uzman bir kurul tarafından hazırlanmıştır. Madde başları olarak alınan sözcüklerin kökeni ve türü hakkında bilgi verilen eserde 9.527 Arapça, 5.380 Türkçe, 2.624 Farsça, 645 Fransızca, 189 İtalyanca, 58 Yunanca, 41 İngilizce, 10 Rusça, 3 İspanyolca olmak üzere toplam 18.550 madde başı vardır (Akalin, 2017: 112).

Türk sözlükçülüğünde gerek kurumsal anlamda gerek sistemsel anlamda önemli çalışmalar gerçekleştirerek bugüne kadar *Türkçe Sözlük*'ün 11 baskısını yapmış olan Türk Dil Kurumu, dil çalışmalarında önemli gelişmelere sahne olmuştur. 1928 yılında yapılmış Harf Devrimi'nin akabinde 1932 yılında Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulmasıyla dile dair birçok çalışma başlatılmıştır.

Türkçe Sözlük'ün hazırlanabilmesi için kaynaklık edebilecek derleme ve tarama gibi çeşitli çalışmaların yapılmasını zorunlu kılıyordu. Bu nedenle, çeşitli çalışmalar yapılarak veriler elde edilmeye çalışılmıştır. 1939 yılına kadar süren bu altyapı çalışmaları sonucunda artık sözlük hazırlama kararı alınmıştır.

Resmi olarak 1939 yılında başlayan çalışmalar, 1945 yılında meyvelerini vermiş ve *Türkçe Sözlük*'ün ilk baskısı yayımlanmıştır. Sözlüğün hazırlanışı esnasında kurumun

genel sekreterliğine vekillik eden Hasan Reşit Tankut, ilk planları yapsa da sonraki çalışmaları, sözlük-filoloji kolbaşı Ali Canip Yöntem üstlenmiştir. Daha sonra sözlük çalışmaları Mehmet Ali Ağakay'a devredilmiştir. Derleme ve tarama çalışmalarının sonuçlarına istinaden Dil Devrimi'nin ilkeleri doğrultusunda *Türkçe Sözlük*'ün ilk baskısı 1945 yılında tamamlanmıştır (Uzun, 1999: 55).

1945 yılına gelinceye kadarki süreçte, 1942 yılında *Türkçe Sözlüğü Örnek Basımı* adıyla bir deneme baskısı yapılmış, *Türkçe Sözlük*'ün birinci fasikülü ise 1943 yılında yayımlanmıştır. İkinci fasikülü ise 1944, son fasikülü ise 1945 yılında yayımlanmasıyla birinci baskısı böylece tamamlanmıştır. Bu ilk baskıda madde başı ve madde içi toplam 32.104 söz bulunmaktadır (Akalin, 2017: 113).

Türkçe Sözlük'ün ikinci baskısı, ilk baskısının eksileri giderilmeye çalışılarak yeni baştan ele alınmış, söz varlığı zenginleştirilmiş ve 1955 yılında yayımlanmıştır. İkinci baskı üzerinde çalışılırken ilk baskıda yabancı sözcükler karşısındaki katı tutum, yerini ılıman bir tutuma bırakmıştır. Mehmet Ali Ağakay'ın emek verdiği bu baskıların üstüne 1959 yılında üçüncü baskı eklenmiştir. Yine Mehmet Ali Ağakay'ın emek verdiği 1959 yılındaki üçüncü baskıya 2000 civarında sözcük ve deyim eklenmiş, köken bilgisi açıklamaları da genişletilmiştir (Akalin, 2017: 114).

Türkçe Sözlük'ün dördüncü baskısı, Mehmet Ali Ağakay tarafından gözden geçirilerek hazırlanmıştır. Ancak Ağakay, dördüncü baskının tamamlanmasını göremeden vefat etmiş, sözlük 1966 yılında tamamlandıktan sonra ilk dört baskıyı yapan ve tam 21 yıl Sözlük Kolu Başkanlığı görevini yürütmüş Mehmet Ali Ağakay'ın anısına sunulmuştur (Akalin, 2017: 115).

Türkçe Sözlük'ün beşinci baskısı 1969 yılında Sözlük Kolu Başkanlığı tarafından geliştirilerek ve birtakım değişiklikler yapılarak yayımlanmıştır. Önerilen, ancak tutulmayan yeni sözler, bu baskıya alınmamıştır. Buna ek olarak, eskimiş sözler de beşinci baskıya alınmamış olup yaygın kullanılan yabancı sözcükler ise bu baskıda kendisine yer bulmuştur (Akalin, 2017: 115).

Türk Dil Kurumu'nun belirlediği birtakım ilkeler doğrultusunda, 1974 yılında yapılan altıncı baskıda, dil bilgisi terimlerinde düzeltmelere gidilmiş ve eski baskılarda bulunmayan sözler, bu baskıya eklenmiştir. Yedinci baskı ise 1983 yılında yapılmış, kurumun kurucusu Atatürk'ün yüce anısına ithaf edilmiştir. Altıncı baskıya kadar tek cilt

olarak yayımlanan *Türkçe Sözlük*, yedinci baskıyla ilk kez iki cilt hâlinde yayımlanmıştır. Yedinci baskıya metin taraması yoluyla eklemeler yapıldığı gibi bölge ağızlarından da yapılan derlemelerden eklemeler yapılmıştır (Akalin, 2017: 115-116).

1988 yılına gelindiğinde *Türkçe Sözlük* için birtakım farklılıklar söz konusu olmuştur. *Yeni Baskı* adıyla iki cilt olarak yayımlanan sekizinci baskıda, söz varlığını arttırmak için ünlü şair ve yazarların eserleri taranmış, halk ağzında yaşayan sözler eklenmiş ve bilimsel yayınlar gözden geçirilmiştir (Akalin, 2017: 116). Alışılmış pek çok yazım biçiminin değiştiğinin görüldüğü 1988 *Yeni Baskı*'da sözlüğe alınma açısından yabancı sözcüklerin yerli sözcüklere yaklaştığı görülmektedir. Sekizinci baskı, önceki baskıların genelindeki eğilimlere uymaması ve sayıca bu eğilimin düşmesiyle dikkati çekmiştir (Uzun, 1999: 56).

Yedinci ve sekizinci baskısı gibi 1998 yılında yayımlanan dokuzuncu baskı *Türkçe Sözlük* de iki cilt olarak basılmıştır. Dokuzuncu basımı zenginleştirmek amacıyla genel dile girmiş değişik alanlara ait bilim terimleri aktarılmış, gazete ile dergiler, edebî eserler ve ortaöğretim kitapları taranmıştır. Ayrıca, Türk Dil Kurumu Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Komisyonu tarafından önerilen karşılıklar da dokuzuncu baskının söz varlığına dâhil edilmiştir (Akalin, 2017: 116).

Türkçe Sözlük'ün dokuz basımı sonrası, internet ortamına aktarılması planlanmış ve bununla ilgili çalışmalar yapılarak Türk Dil Kurumu'nun kuruluşunun yetmişinci yılı dolayısıyla 11 Temmuz 2002'de düzenlenen bir törenle sözlük, internet ortamında kullanıma açılmıştır. Üç yıl sonra, yani 2005 yılında ise *Türkçe Sözlük*'ün onuncu baskısı yapılmıştır. Onuncu baskıda, madde başı bir sözcüğün birleşik sözcüklerde ikinci sözcük olarak kullanıldığı yapıların verilmesi yoluna gidilerek ilk kez böyle bir yöntem uygulanmıştır. On birinci baskı ise 2011 yılında basılmış olup bu baskıyla *Türkçe Sözlük*'ün söz varlığı 92.292'ye ulaşmıştır. On birinci baskıda Türkçeyle ilgili genel bilgilerden Türk işaret dili abecesine, dilekçe yazılışından ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluş adlarının kısaltmasına; çeviri, takvim ve ülke bayraklarından Türk Kodlama Sistemi'ne kadar birçok bilginin verilmesi bakımından bir ilk olmuştur (Akalin, 2017: 116-117).

Türkçe Sözlük'ün 1945 yılından 2011 yılına kadarki serüveni içerisinde söz varlığının sayısına bakıldığında genellikle artış gözlenmektedir. Akalin (2017)'ın verdiği

bilgilerden yararlanarak *Türkçe Sözlük*'ün basım yıllarına göre madde başı ve madde içi toplam söz varlığı sayısı şöyledir:

1. Baskı (1945): 32.104
2. Baskı (1955): 35.738
3. Baskı (1959): 37.921
4. Baskı (1966): 37.669
5. Baskı (1969): 38.470
6. Baskı (1974): 45.178
7. Baskı (1983): 59.727
8. Baskı (1988): 63.321
9. Baskı (1998): 98.107
10. Baskı (2005): 77.407
11. Baskı (2011): 92.292

Özetle, 11. yüzyılda Karahanlı yazı diliyle Kâşgarlı Mahmud tarafından Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılan *Divânu Lüğati't-Türk*, Arap sözlükçülük ilkelerine göre hazırlanmıştır. Türklerin göçlerle çeşitli coğrafyalara yayılmasıyla farklı coğrafyalarda sözlükler hazırlanmaya devam edilmiştir. Karahanlı'dan sonra sırasıyla Harezm, Kıpçak ve Çağatay; Anadolu'da ise 13. yüzyıldan itibaren sırasıyla Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesi dönemlerinde sözlükler yazılmıştır.

Oğuzların yoğun göçlerle Anadolu'ya gelmelerinin ardından özellikle 13. yüzyıldan itibaren eserlerini vermeye başlayan Oğuz Türkçesi, sözlük alanında da eserlerini vermiştir. Farsçanın edebî dil olarak ön planda olması, Arapçanın da bilim dili ve din dili açısından önem arz etmesi sebebiyle bu dillerden çeviriler yapılmış, böylece bu dillerden birçok sözcük Türkçeye girmiştir. Bu da Arapça ve Farsçanın önem kazanmasına sebebiyet vermiştir. 15. yüzyıldan itibaren ise Arapça ve Farsçanın önemi daha da artarak medreselerde bu dillerin öğretilmesi amacıyla sözlükler hazırlanmış ve bu durum, 19 yüzyıla kadar sürmüştür.

19. yüzyılın özellikle ikinci yarısından itibaren yüzünü Batı'ya dönen Osmanlı Devleti'nde aydınlar, birçok alanda Batılı türleri tanımıştır. Bu bağlamda, sözlükçülük alanında da yenilikler cereyan etmiş ve Türk sözlükçülüğünde İngilizce-Türkçe, Fransızca-Türkçe gibi sözlükler de hazırlanmaya başlanmıştır. Şemseddin Sami'nin

hazırladığı *Kâmus-ı Türkî* (1901) ile Türk sözlükçülüğünde Batılı ilke ve yöntemlerin uygulanmaya başlandığını ve bu sözlüğün Türk Dil Kurumu'nun *Türkçe Sözlük*'ü dâhil birçok sözlüğe örneklik teşkil ettiği bilinmektedir.

III. BÖLÜM

ÖRNEKLEM VE YÖNTEM

3.1. Örneklem

Çalışmamızın konusu, Ahmed Vâhid (Moran)'ın sözlükçülüğü ve Türk sözlükçülüğündeki yeri ele alınmıştır. Örneklem olarak ise Cumhuriyet yıllarının söz varlığını ortaya konulabilmesi için 1924 yılında yayımlanmış olduğu İngilizceden Türkçeye *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı sözlüğü alınmıştır.

3.2. Yöntem

20. yüzyıl sözlükçülerinden olan Ahmed Vâhid'in dört sözlüğü ile ilgili gerekli bilgiler verilip betimlemeler yapıldıktan sonra, Cumhuriyet'in ilk yıllarının söz varlığına ilişkin verilerin ortaya konulabilmesi amacıyla onun ilk sözlüğü olan 1924 yılına ait *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı sözlüğü ele alınmıştır. Bu sözlük, İngilizceden Türkçeye hazırlanmış bir sözlük olduğundan, madde başlarının açıklamaları Microsoft Excel programında işlenmiştir. Excel programında İngilizce madde başlarının Türkçe karşılıkları ve bu sözcüklerin türü bir tablo oluşturularak işlenmiştir. Sözcük türlerine göre yapılmış olan tasnifte, yazarın sözlükte verdiği tür bilgisi kullanılmış, yani yazarın sözcük türüne ilişkin verdiği bilgiye sadık kalınmıştır. Madde başlarının Türkçe karşılığı kaç adetse madde başı da o kadar yazılarak ilgili başlıklar doğrultusunda işlenmiştir. Ardından tekrarlanmış aynı anlamlı sözcükler, tek bir madde başı olarak yazılarak karşısında kaç adet İngilizce sözcük varsa sıralanmıştır. Böylece sözcüklerin sıklık sayılarına da ulaşılmıştır. Bütün bu işlemler neticesinde İngilizce-Türkçe olan sözlük, Türkçe-İngilizce hâline getirilmiş, yani tersine dizim yapılmıştır.

Bilindiği gibi, sözlüğün basıldığı yıl olan 1924'te Arap harfleri kullanımdaydı. Bu nedenle yazar, Latin harflerine Türkçe sözcükleri uygulamada kendi yöntemini belirlemiş ve ona uygun açıklamaları da sözlüğün ilk kısımlarında yapmıştır. Bu bağlamda, yazarın İngilizce madde başlarına Latin harfli Türkçe olarak verdiği karşılıkların biçimine sadık kalınarak aktarılmıştır.

Madde başlarına karşılık olarak verilen sözcüklerin yanında bazen parantez içerisinde o sözcüğün eş anlamlısı veya yakın anlamlısı da verilmiştir. Bu sözcükler de çalışmaya dâhil edilmiştir. İsimler, özel isim ve tür isimleri olarak iki ayrı başlık altında

ele alınmış; zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil ve deyim gibi söz varlığını oluşturan unsurlara göre işlenmiştir. Sözlükte madde başlarının açıklaması için verilen az miktardaki cümleler, bunun dışında tutulmuştur.

Sözcüklerle ilgili bilgiler, ilgili sütunlara işlendikten sonra sözcüklerin türü, filtrelenerek listelenmiştir. Bir tür Türkçe-İngilice sözlük hâline getirilmiş olan bu çalışma nihayetinde bu sözlüğe göre Cumhuriyet'in ilk yıllarına dair söz varlığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yaklaşık kırk bin İngilizce madde başına karşılık verilmiş olan Türkçe sözcüklerin sayısı, türü ve kullanım sıklıkları ile ilgili veriler, bu çalışma sonunda elde edilmiştir.

IV. BÖLÜM

İNCELEME

4.1. Ahmed Vâhid (Moran)'in Hayatı

Ahmed Vâhid veya Ahmed Vahdeddin Bey, 22 Ekim 1881 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Kasımpaşalı olan Ahmed Vâhid, 14 Mart 1900 tarihinde, Heybeli Ada'daki Deniz Harp Okulu'na girmiş ve iki yıl sonra, 27 Mart 1902 tarihinde mühendis olarak ilk görev yeri olan Selimiye Kışlası'na atanmıştır. İki ay sonra da seyir zabiti yardımcılığı görevi için Orhaniye Zırhlısı'na atanmıştır. Aziziye Zırhlısı, İstanbul Vapuru gibi yerlerde aldığı görevlerin ardından 26 Mayıs 1907 tarihinde komiser olarak Şirket-i Hayriye'ye atanmıştır. 1 Haziran 1909'dan itibaren görevli olduğu Merkez Sefinesi'nde kıdemli yüzbaşı olarak görevini sürdürürken bilinmeyen bir sebepten dolayı “tenzil-i rütbe” yapılarak rütbesi yüzbaşılığa indirilmiştir. 11 Mayıs 1915'te ise kurmay yüzbaşılığa yükseltilerek 6 Temmuz 1915'te 2. Daire'ye “Maaşât ve Tahsisât Şube Müdürü” olarak atanmıştır. Görüldüğü üzere, 1909'dan 1915'e kadar geçen 6 yıl içinde dokuz farklı yerde farklı görevlerde bulunmuştur (Tuncer, 2012: 44).

Ahmed Vâhid Bey, 30 Ağustos 1915'te Bahriye Nezareti'nin teklifi üzerine Berlin Sefareti Ataşennavallığı için Almanya'ya gitmiştir. 1916'da Sultan II. Abdülhâmid döneminin önemli paşalarından olan ve 13 yıl Dâhiliye Nâzırlığı yapmış olan Mehmed Memdûh Paşa'nın kızı Aişe Mualla Hanım ile evlenmiştir. Bu evliliğinden kızı Nermin dünyaya gelmiştir (Tuncer, 2012: 45).

1919 yılında Almanya'daki görevini tamamlayarak İstanbul'a dönmüş olan Ahmed Vâhid Bey, Bahriye Nezâreti merkezine atanarak 6 yıl boyunca hem burada hem de Erkân-ı Harbiye Vekâleti'nde çeşitli görevlerde bulunmuştur (Tuncer, 2012: 45).

Memuriyet hayatının son zamanlarında, hem annesi hem de kendisi çeşitli hastalıklar yaşamıştır. 11 Nisan 1925'te atandığı Erkân-ı Harbiye 1. İstihbarat Dairesi Başkanlığı görevini yürütürken aynı yılın sonunda emekli olmuştur. Aile hayatı da iyi yürümediği için emekli olduktan yaklaşık 7 yıl sonra Aişe Mualla Hanım'dan boşanmıştır. Ayrılık öncesi, Vickers Armstrong adlı bir İngiliz mühendislik firmasının Türkiye temsilcisi olarak çalışmaya başlamış olan Ahmed Vâhid Bey, ikinci evliliğini yapmıştır. Meşhur Akçura ailesinden Müfide Akçura ile evlenmiş, bu evliliğinden Yıldız, Tosun ve İnci adlı üç çocuğu dünyaya gelmiştir (Tuncer, 2012: 45-46). Bu çocuklardan

en büyüğü olan Yıldız Hanım (Yıldız Moran Arun), Türkiye'nin ilk kadın ressamı ve Özdemir Âsaf'ın eşidir.

Ahmed Vâhid Bey, hem öğrencilik hayatında hem de memuriyet hayatında oldukça çalışkan ve başarılı biriydi. Askerlik, onun hayatına fazlasıyla şekil vermiş, onu dakik ve disiplinli bir insan hâline getirmiştir. Yaptığı görevlerde birçok başarıya imza atmıştır, aldığı nişan ve madalyalar da bunun kanıtıdır (Tuncer, 2012: 46).

Harp Okulu'na girmeden önce, 1898'de gerçekleşen Türk-Yunan Savaşı'nın ardından "Yunan Muharebe Madalyası", "Altın Maarif" ve "Gümüş Liyakat Madalyası" ile "4. Dereceden Nişan-ı Osmanî" almıştır. Cemal Paşa'nın yaveriyken 1914'te Rus Çarı ile görüşmeye gitmiş ve Rus Çarı tarafından "3. Dereceden Saint Anne" nişanıyla ödüllendirilmiştir. Ayrıca Ahmed Vâhid Bey, bir ressam olup amatör olarak yaptığı tablolar da onun yetenekli bir kişi olduğuna işaret etmektedir (Tuncer, 2012: 44-45-46).

14 Eylül 1945'te sabah yürüyüşü için çıkmış, muhtemelen dinlenmek için denize karşı oturduğu bankta vefat etmiştir (Tuncer, 2012: 46).

4.2. Ahmed Vâhid (Moran)'in Sözlükleri ve Sözlükçülüğü

4.2.1. Ahmed Vâhid (Moran)'in Sözlükleri

4.2.1.1. A Condensed Dictionary English –Turkish (1924)

İlk defa, 1924 yılında basılmış olan ve İngilizceden Türkçeye olan *A Condensed Dictionary English-Turkish*, Ahmed Vâhid'in ilk sözlüğüdür. Bu sözlük, Sir James William Redhouse'un yazmış olduğu sözlüklerden sonra bir Türk tarafından yazılmış ilk sözlük olma özelliği taşımaktadır. Sözlüğün kapağında Arap harfli "*İngilizce-Türkçe Mükessif Lügat*" başlığı vardır. Buna karşılık olarak İngilizce "*A Condensed Dictionary English-Turkish*" başlığı atılmıştır.

Ahmed Vâhid'in sözlüğün iç kapağında yazdığı önemli bir ifade vardır: "*İngilizce kelimatin en doğru telaffuzları gösterilmiş ve muhtelif manalar, kelimat-ı müteradife ile izah edilmiştir. Tarihî ve coğrafi marûf esma '-hassâyı da câ'midir.*" Bu ifade ile Ahmed Vâhid, sözlüğün yöntemi ile ilgili küçük bir bilgi vermiştir. Ayrıca, İngilizce sözcüklerin en doğru telaffuzlarının verildiğini de ifade ederek sözlüğün iddiasını da ortaya koymuştur. Kendisini ise "Erkân-ı Harbiye-i Bahriye'den Binbaşı Ahmed Vâhid" olarak belirtmiştir.

Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi tarafından 1924 yılında İstanbul’da basılmış olan bu sözlüğün giriş kısmı, yani sözlük kısmına kadarki bölümdeki her yazı, hem Arap harfli Türkçe hem de İngilizce olarak sırasıyla yazılmıştır. Önce Arap harfli Türkçe ardından İngilizce “İçindekiler” verilmiş, akabinde “Suret” başlığıyla Arap harfli resmî bir yazı bulunmaktadır. Yan sayfada da “Translation” başlığıyla İngilizcesi bulunmaktadır. Donanma Bölümü Şefi Abdürrahim imzalı bu yazıda, Ahmed Vâhid Bey tarafından tamamlanan İngilizce-Türkçe bu sözlüğün Donanma Bölümü İnceleme Komisyonu tarafından dikkatli bir şekilde incelenip oldukça kullanışlı bulunduğu ifade edilmektedir. Bu yazıda, tüm bilim dallarına ait ifade ve terimlerin sözlükte yer aldığı vurgulanmış, yarım yüzyıldan daha fazla bir süreç içerisinde İngilizce sözlük bağlamında böyle değerli bir sözlüğün üretilmediği ifade edilmiştir. Ayrıca bu yazıda, sözlüğün çok kıymetli olduğu ifade edilerek yazarın azmiyle, gayretiyle içerik bakımından önemli bir sözlük meydana getirmiş olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan, Ahmed Vâhid Bey tarafından halkın kullanımına sunulan bu sözlüğün büyük bir övgüyü hiç şüphesiz hak ettiği de belirtilerek bu değerli sözlüğün tüm öğrencilere tavsiye edildiği de eklenmiştir.

Sonraki sayfada, “Copy” başlığı altında “Report of a Committee of Experts Formed to Examine A. Vâhid Bey’s English-Turkish Dictionary” başlığı atılmıştır. 23 Nisan 1923 tarihli olan bu rapor, Constantinople College başkanı Mary Mills Patrick tarafından imzalanmış, altına tamamı yabancılardan oluşan inceleme komitesinin üyelerinin adları yazılmıştır. Rapor, sözlükle ilgili kısa bilgi ve tavsiyeden oluşmaktadır. Ahmed Vâhid Bey’in Avrupa’da Türk elçiliğinin bir üyesi olduğu ve aynı zamanda da bir gazeteci olduğunun vurgulandığı bu raporda bu sözlük; değerli, eğitici ve dikkatle hazırlanmış bir çalışma olarak nitelendirilmiş ve tavsiye edilmiştir. Ayrıca, raporda Ahmed Vâhid’in övgüsü de yapılmış, onun eksiksiz Almanca ve Fransızca bilgisine sahip olduğu da ifade edilmiştir.

Sözlüğün içindekiler bölümüne bakıldığında, sözlükten öte bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Yaklaşık kırk bin madde başını içeren bu sözlük, içeriği bakımından oldukça zengin olup İngilizce kelimelerin öğretilmesinin dışında, çeşitli ölçü ile ağırlık birimlerini ve çeşitli işaretlerle semboller ve de dil bilgisel unsurları da aktarmayı amaçlamıştır. İngilizce açıklama ve tariflerin de yer aldığı dizin öncesi bölümde, sözlükte kullanılan kısaltmalar, “ef’âl-i gayr-ı kıyasiye” olarak belirttiği İngilizcedeki irregular verbs, yani düzensiz fiiller, Türkçe açıklamalar ile Türkçe mukaddime yer almaktadır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait olan bu sözlük, içinde barındırdığı birçok unsur sebebiyle bir kılavuz ve bir gramer kitabı olarak da düşünülebilir.

681 sayfalık dizin (sözlük) öncesi, ilk olarak Bahriye Dairesi Riyaseti tarafından ita edilen takdîrnamenin Türkçe ve İngilizce sureti yer almaktadır. Ardından da sözlük hakkında on müsteşrik tarafından ita edilmiş olan İngilizce suret yer almaktadır. Akabinde, İngilizce kaleme alınmış Mukaddime ve sonrası Latin harfleriyle yazılmış Türkçe kelimelerin telaffuzları hakkında bilgi verilmiştir. Sözlüğün nasıl vücuda getirildiği Mukaddime başlığı altında uzun uzun açıklanmıştır:

Mukaddime

'Azîm ve sebât, 'umde-i hayât!

Dört buçuk seneyi geçen bir sa'y-ı mütemâdî neticesinde vücûda gelen şu nâcîz eşeri, birçok teşebbüsâtıdan sonra, neşr idebilmek kâbil olmuştur. Bu hüşûşda, lütfen mezâhiretde bulunmuş olan zevâta takdîmi teşekkürât eylerim.

Eñ mütebahhîr lisâniyünüñ neşr itdikleri luğat kitâblarında bile nokşânlar olduğu yine mü'ellifleriniñ cümle-i beyânâtındandır ve zaten -hiçbir kâmus, tamâm 'add olunamaz- sözi ma'rûfdur. Binâen'aleyh, eser-i 'âcizânemiñ tabî'atıyla pek çok nâkâiş olduğu i'tirâf iderim. Bâ-hüşûş, telfîk itdigim şu eser, bundan tām altmış dört sene mukaddem fâzıl-şehîr (Redhouse)'un neşr itmiş olduğu İngilizce-Türkçe "Lehçetü'l-Ma'ânî"den sonra intişâr idabilen ilk ciddi İngilizce-Türkçe luğat kitâbıdır. Binâen'aleyh, nısf 'aşırdan fazla bir zamâna â'id inkılabât-ı ictimâ'îye ve terakkiyât-ı 'ilmiyenin 'azameti ve buña mukâbil lisânımızda İngilizce ile 'alâkadâr hemân hiçbir 'aşrî mâ'hezin mevcûd olmadığı nazâr-ı dikkate alınır, telfîkine cür'et itdigim şu luğat kitâbının nevâkışı bir dereceye kadar ma'zûr görülür, ümidindeyim. 'Ayn-ı zamânda, münevverân-ı memleketden karîben daha mükemmel âşârın neşrine himmet itmelerini ricâ ve kendilerine muvâffaکیyet temennî eylerim.

(Redhouse)'un eşeri, zamânına göre; cidden mükemmel ve kıymet-dâr bir kitâbdır ve bunu şükranla i'tirâf etmek bizim için bir vazîfe-i vicdâniyedir. Zîrâ, bugün İngilizceye âşinâ olan Türklerin ekşeriyyet-i 'azîmesi bu lisânda idinebildikleri ma'lûmâtı her şeyden evvel, fâzıl müteveffânın himmetine medyûndurlar. Ancak, altmış dört sene evvel neşr idildiği hâlde taşhîh ve tevsî'

idilmeyerek eski hâlinde kalmış olan ve bugün bile -Lehçetü'l-Ma'ānī el-James Redhousu'l-İngilizī- nāmını taşıyan bu eṣerin ihtiyācat-ı hāzıratı tatmīn 'edemeyeceği pek tābī'idir.

Eṣer-i 'ācizānemiñ şüret-i tertībi ile muḥteviyyâtı hakkında aşağıda ba'z-ı ma'lūmāt-ı muḥtaşara 'arz idilmektedir:

1- Kitābıñ başlıca mā'hezleri şu dört mühim eṣerdir: (Ceymberus)'uñ İngilizce kamūsu; (Moret-Zānderus)'uñ dört cild İngilizce-Almanca ve Almanca-İngilizce büyük ansiklopedik kamūsı, (Kālīftūn Gāzīmo)'nuñ iki cild İngilizce-Fransızca ve Fransızca-İngilizce kamūsı, (Webster)'iñ İngilizce kamūsı.

Herhangi bir İngilizce kamūsun, her şeyden evvel İngilizler için yazılmış olduğu unutulmamalıdır. Bināen'aleyh, yalnız İngilizce mā'hezlere iştināden bir İngilizce-Türkçe luḡāt kitābı tertīb itmek, i'tikādımca, şāyānı tavşiiye olamaz; Almanca ve Fransızca eṣerleriñ de yalnız tedkiki değil, mā'hezler miyānında bulundurulması ezher ciḥet lāzımdır.

2- İngilizcede çokdan metrūk olan veya ender isti'māl idilen kelimātın bir İngilizce-Türkçe luḡāt kitābına idhālī, yalnız kitābıñ fuzūlī olarak hacmini büyültmege hizmet ider. Bu, bir maḥzūr olmakla kalmaz, 'ayn-ı zamānda, bugün pek zebān-zed olan birçok ta'bīrāt ve mişāller için müfid bir şüretde isti'māl idilebilecek yeri işgāl itmek gibi bir müzīrātde ırās ider. Kitābıñ tertībinde bu ciḥet nazar-ı dikkate alınarak lüzümsuz kelimāt hemān kāmilen çıkarılmış ve bunlara mukābil, Türkler için nāfi' bir ḥayli ta'bīrāt ve mişāller konmuştur. Fakat, bu ḥuşuşuñ te'mīni ḡāyet müşkil bir vazīfe teşkil itmiş ve vaktiñ mühim bir kısmını bu maksadda ḥaşr itmek lüzümü ḥāşıl olmuştur.

3- Kitābıñ müsveddeleri tamāmen ıḥzār idildikten soñra, İngilizce ile memleketimizde eñ ziyāde 'alākadār olan mü'essisāt-ı tadrīsiyyeden Arnavud köyündeki (Amerikan Anas Koleji) re'İsesine mürāca'at iderek, (Robert Kolej) hey'et-i müderrisini erkānından bir kısmı da dāḥil olduğu hâlde, şehrimizde bulunan eñ ma'rūf Amerikalı ve İngiliz müsteşrikininden mürekkeb bir komisyon teşkilini ve kitābıñ bi-hakḡ tedkikiyle beyān-ı mütā'laa' idilmesini ricā itmişdim. Bu ricām lütfen kabūl idildi ve bir kısmı Türkçeye vesā'ir elsīne-i şarkıyyeye ḡakḡıyla vākıf olan, ḡattā ba'zıları kırk seneye yakīn bir zamāndan berī Türkiye'de ikāmet itmekde

bulunan eñ ma'rûf on zâtdan mürekkeb bir komisyon, kitâbı takrîben bir buçuk ay tedkîk itdikten soñra, bir şüreti eñerın baş tarafında 'aynen münderic İngilizce rāporı i'tā itdi. Bu rāporda eñer taşvîb, takdîr ve 'umūma tavşiyye idilmekdedir. Yalnız, rāporuñ nihāyetindeki fıkranıñ tercemesiniñ buraya dercî ile iktifā idilmiştir:

... Bu kitābı, Türkîyā'nın beyne'l-milel mu'amelātı ve ictimā'î hayātı nokta-yı nazarından 'ādetā elzem bir eñer olmak üzere, bütün kalbimizle tavşiyye idebiliriz; İngilizce vāsıtasıyla Türkçe ve Türkçe vāsıtasıyla İngilizce öğrenmek isteyenler için pek kıymet-dārdır. Bilhassa, İngilizce tā'bīrātıñ ve ma'rûf sözleriñ faşih Türkçe mukābilleri ciḥetiyle, muḥtevyātı zengīndir. ḥulāsa, bu kitāp her gün istifāde idilebilecek ḡāyet pratik bir eñerdir." –(On a 'zā).

Bundan başka, komisyon a'zaları kitābla pek yakından 'alākadār oldılar ve yalnız tedkîkle iktifā itmeyerek, pek vākıfāne ba'zı veşāyāda daḥı bulundılar. Bu veşāyāyı şükrānla telaqqî itdim ve -kitābıñ ḥitām bulmuş olmasına rağmen ta'dīlāt-ı lāzimeyyi yaptım.

4- 'Ayn-ı zamānda, mezkûr komisyon a'zā-yı muḥteremesinden (Āmerikan Enās Koleji) kısım-ı ihzārı müdürü ve Kolombiya dārū'l-fünūnı me'zūnu profesör (v.s. Marea) ḥaylī müddet benimle birlikde çalışarak kitābı bidāyetden nihāyete kadar ve her İngilizce kelimeyi birer birer tedkîk etmek lutfuñda bulundu ve ba'z-ı kelimātıñ ihrācını ve buña muḳābil ba'zı kelimātıñ idḥālını tavşiyye itdi. Bināen'aleyh, bu ta'dīlātı da eñerde ma'e'l-memnūniyye tatbîk itdim. Bundan başka, kitāp bir def'ada erkān-ı harbīyye-i bahriyyeden kaymakam İsmā'îl Raḥmī Beg Efendi'niñ nazar-ı tedkîkinden geçdi ve mīr-i mūmā-ileyhiñ kıymet-dār mütaālā'tına tevḫîken ba'zı taşḥihāt ve 'ilāvāt daḥı yapıldı.

Eñer-i 'ācizānemiñ müḥimmā-yı emken-i te'mīn mükemmeliyeti için bu şüretle ibzāl-ı müḥāvenet itmiş olan zevātı muḥteremeye ve bu miyānda (Āmerikan Enās koleji) sâbıkı re'īse-i fāzılāsı ve felsefe, ḥuḳûḳ ve edebiyyāt doḳtorı (Meri Mīllis Pedrîḳ) cenāblarıyla kitābı lutfen tedkîk itmiş olan komisyon a'zā-yı kirāmına ve bilhassa Profesör (Mārrey) ile muḥib muḥteremim ismā'îl Raḥmī Beg Efendi'ye takdīm-i teşekkürāt eylerim.

5- Eñeriñ tarz-ı tertībine gelince, bu ḥuşuşda bilhassa (Ceymeberus)'uñ kamūsı ile (Webster)'in muḳeşşif kamūsı numūne ittihaz idilmiştir. Bu şüretle,

iştikākı bir olan kelimāt ‘aynī kelime-i aṣlīyye altına cem’ ve teksīf idilmiş ve ma‘ māfiyye, nazar-ı dikkati derhāl celb edecek vechle, büyük harflerle táb olunmuşdur. Bināen‘aleyh, eṣerin muḥtevyıyâtı hacmine nisbetle fazladır ve kitāb küçük bir kamūs-ı muḥeṣṣif māhiyetindedir.

6- Kitābdan, ‘ayn-ı zamānda, hem Türkleriñ ve hem de İngilizceye vākıf ecnebīleriñ istifādelerini te‘mīn içün, Türkçe kelimāt, hem Türk ve hem Latin harfleriyle yazılmışdır. ‘Ayn-ı zamānda, bir İngilizce kelime-i aṣlīyyeniñ muhtelif ma‘ naları icābında İngilizce kelimāt-ı müterādife ile izāh idilmiştir, ki bu sāyede bir taraftan icābınıñ maḳsadlarını şıḥḥat ve serāhatle añlatabilmeleri ḥuṣūṣı te‘mīn idilmiş bulunaçağı gibi, diğerk taraftan Türkleriñ de birçok İngilizce kelimāt-ı müterādifeyi öğrenmek gibi istifādeleri olacağı ümīdindeyim. Eṣerin İngilizce muḳaddimesinde bu ḥuṣūṣat ḥaḳḳında ve bilḥaṣṣa Türkçe kelimātın imlalarına dā’ir ba‘zı tafṣılāt mevcūddur.

7- Eṣerin muḥtevyıyâtına elden geldiği kadar i‘tinā idilmekle berāber, nefāset-i táb’ı da nazar-ı dikkate alınmışdır. Bināen‘aleyh, ne gibi maddī fedākārlıklar icāb idiyorsa bundan çekinmeyerek, kitābıñ memleketimizde te‘mīni mümkün olan a‘zamī nefasetde tab’ idilmesine ve mükemmelān teclīdine çalışılmışdır. Bu ḥuṣūṣda, ma‘ārif veḳāletimiziñ mazāhıret-i ḳadīr-şināsānesi mūcib-i şükrāndır.

Aḥmed Vāhid

İstanbul: Eylöl 1340

Henüz, yeni Türk alfabesinin kabul edilmesine dört yıl kala hazırlanan bu sözlükte, Latin harflerinin uygulandığı sözcükler için gerekli açıklamaların yapıldığı Telaffuz Hakkında, İngilizce Kelimelerin Telaffuzlarını İzah İçün Tertib İdilen Cedvel, Telaffuz Hakkında Ba‘z-ı İzāhāt-ı Mütemmıme, Āḳsān Hakkında, Bu Kitābda Müsta‘mel İşāretler, Bu Kitābda Müsta‘mel Muḳaṭṭa‘āt, Ef‘ālī Ġayr-ı Kıyāsıye başlıkları altında yapılmış açıklamalar dikkati çekmektedir. Harflerle ilgili bilgilerin ve belli başlı kullanılmış işāretlerin açıklamalarına yer verildiği yazılar şöyledir:

Telaffuz Hakkında

İngilizce’de telaffuz mes’elesi pek mühimdir. Ta‘rīfāt ve işārāt vāsıtasıyla İngilizce kelimelerin ḥaḳıḳī telaffuzlarını tamāmen, ya’nī faṣıḥ konuṣān bir İngiliz’in āğzından çıktığı gibi gösterebilmek ḳābil degildir. Bu kitābda İngilizce

kelimâtın telaffuzlarını mümkün mertebe âşlına yakîn olarak gösterebilmek için yine İngilizce hurûf-ı şavtiyeden istifâde idilmek tarîkı tercih edilmiştir; çünkü en sâlim ve basit sistem budur, zann iderim. ‘Ayn-ı zamânda, İngilizlerin telaffuzu ile Amerikalıların telaffuzu arasında da az çok fark vardır. İngiliz tarz-ı telaffuzunun daha doğru ve faşih olduğunu Amerika lisânbunu dağı i’tirâf itmekdedirler. Binâen‘aleyh, bu kitâbda İngilizcenin telaffuzu, İngilizlerce en iyi kitâblardan ma’dûd olan (Chimserus)un İngiliz kâmusundaki uşûl, esâsı ittihâz idilerek, gösterilmiştir. Zâten bu sistem diğer İngiliz kâmuslarıyla ânsiklopedilerinde hemân ‘umûmiyetle taktib idilen en emîn ve basit tarzıdır.

Türkçe harflerle İngilizce kelimâtın telaffuzlarını bihakkın gösterebilmek imkânsız olmakla beraber, aşağıdaki cedvelde Türkçe harfler ve kelimeler ile de izâhât virilmiştir. Binâen‘aleyh, cedvelin iyice tetkiki telaffuz hakkında az çok bir fikir idinmeye hizmet ider, ümidindeyim. Her ne kadar yalnız -üzerlerinde işaret olan- sekiz harf-i şavtiyenin izâhı da kâfi olabilir idiyse de Türk talebesinin istifâdesi için, cedvele İngilizce elifbâdaki hurûf-ı şavtiyenin cümlesi idhâl idildiği gibi bunları ihtivâ eden birer İngilizce kelime, metin, kitâbda her şâhîfenin başına -dâ‘imâ ‘aynî olmak üzere -‘ilâve edilmiştir. Bu kelimelerdeki hurûf-ı şavtiyenin bi‘l-mecbûriye yalnız esâs şadâları gösterilebilmiş, ma‘mâfih cedvelin altında bâ‘z-ı izâhât daha virilmiştir. Kitâbın metninde İngilizce kelimâtın hurûf-ı şavtiye şadâları, cedvelde gösterilen esâs şadâlarından hurûf-ı gayr-ı şavtiye şadâları da İngilizce elifbâdaki esâs şadâlarından başka olduğu zamân, bunların nasıl telaffuz edilmesi lâzım geleceği, o kelimeyi müte‘âkib ayrıca gösterilmiştir.

Bu kitâb kâmus-ı mukessif tarzında tertib edilmiş olduğu cihetle, her kelime-i âşliyyeyi müte‘âkib telaffuz dâ‘imâ gösterilmiş; fakat o kelime-i âşliye altında cem‘ ve teksîf idilen müştakâtda her zamân tekrâr idilmemiştir. Ancak, kelime-i âşliyeden farklı oldukları takdirde, müştakâtın telaffuz farkları ile lâhıkalarının telaffuzları ayrıca gösterilmiştir; binâen‘aleyh, müştakâtı müte‘âkib telaffuz farkları gösterilmemiş olduğu zamân, bunlar da kelime-i âşliye gibi telaffuz idilecek dımeğdir.

Kitâbda telaffuzun mümkün mertebe izâhına çalışılmış olmakla beraber, İngilizce ile ciddi şürette iştiğâl edecek zevâtın âtîdeki cedvelde gösterilen ve ‘aynen her şâhîfe başına ‘ilâve edilmiş olan İngilizce kelimelerin telaffuzunu faşih

konuşan bir İngiliz'den işitmek esbâbına tevessül etmeleri, şüphesiz şâyân-ı tavsiyedir.

İngilizce Kelimelerin Telaffuzlarını İzah İçün Tertib İdilen Cedvel:

Mülâhazât	Takriben müşâbih şadâlı	Takriben mütenâzir şadâlı Türkçe kelimeler	Mezkûr hürûf-ı şavtiyeniñ esâs şadâları	Bu hürûf şavtiyeli mühtevî ve kitabın her sahîfesi başında	İngilizce hürûf-ı şavtiye
(1)	Faire	âfşal, eñ	(ā) gibi, faķat cüz' i yāyık	act	a
(2)	Fée	āmel, egri	(āy) kışa	chānge	ā
	Ah!	ķābil, āb	(ā) uzun	cārd	ā
	Sept	ābil, hep	(e) kışa	red	e
	Abime	temenni, mer' i	(ī) uzun	mē	ē
	Heure	yoķdur	(u) mabsūt ve yayık	hēr	è
	Fil	bir, iki	(i) kışa	in	i
	Faillitte	yay, bir ay	(āy) uzun	mīne	ī
(3)	Grotte	şol, yol	(o) kışa ve nīm mabsūt	soft	o
(4)	Seau	yoķdur	(u) mabsūt ve yayık	toot	oo
	Houlet	ford, buķ	(u) kışa ve nīm mabsūt	mōōn	ōō
	Cou	ma' būd, memdūh	(ū) uzun ve nīm mabsūt	shut	u
(5)	(Jeune)	'ark, şalgın	(ı) saķıl ve kışa	mūte	ū

	(Caillou)	medyūn, me'yūs	(yū) uzun	very	y
(6)	Fil	kimi, belli	(i) kışa		

(1) Türkçede tamâmen mukâbili yoktur. Türkçe “el” ve “almak” kelimeleri “elif”ler arasında mutavassıt; fakat biraz yayık bir şadadır.

(2) Bu “āy” da ki (ع) şadâsı, mahşûş fakat nisbeten pek hafiftir.

(3) Birkaç şadâsı vârdır ve hepsi Türkçede yoktur. Ekseriyetle mebsût ve kışa vav ile şakıl ve kışa elif arasında bir şadâ verir. Türkçede “şol-şal” ve “kol-kāl” gibi.

(4) Türkçede tamâmen yoktur; mebsût ve yayık “vav” şadâsı verir. Türkçede “doğru, sonra” kelimelerinin ‘āle’l-‘āde telaffuz idildikleri zamândaki “vav” şadâsı gibi.

(5) Türkçede bütün şadâları yoktur ekseriyetle Türkçede “almak” ve “el” kelimelerindeki “elif”ler arasındaki mutavassıt; fakat kışa bir şadadır. ya’nî yayık şadâ degildir.

(6) Ta’rîf idilen (ئ) şadâsından başka, ekseriyetle fi’illerin ve bazen isimlerin nihâyetinde “āy” gibi okunur; bu gibi ahvâlde telaffuzu ayrıca gösterilmiştir. Kelime ve hece başlarında, Türkçedeki (ع) harf-i gayr-ı şavtiyesine mu’adildir.

Telaffuz Hakkında Ba’z-ı İzahât-ı Mütemmime

İngilizcenin telaffuzu hakkında yukarıdaki cetvelde, bu kitâba â’it olmak üzere, izahât lâzımei mündericedir. Bundan başka, aşağıda dahı hüruf-ı gayr-ı şavtiye hakkında ‘umûmi mâhiyette ve bu kitâbla kısmen ‘alâkadar ba’z-ı ma’lûmâtı mucemmele i’tâ idilmektedir.

Hemân her lisânda ‘ayn-ı şadâlı olan şu (b ب; d د; f ف; l ل; m م; n ن; p پ; r ر; t ت; ط; z ز; ظ) harfleri hakkında fazla tafsilâta lüzüm yoktur. Şadâları İngilizcede bâzen değişen diğer hüruf-ı gayr-ı şavtiyeye gelince bunların elifbâdaki esâs şadâlarına nazaran, vakı’ olan tâhâvvilat her kelime-i aşliye ta’kib eden telaffuz ‘ilâvelerinde dâ’imâ gösterilmiştir. Buña rağmen, mahzâ Türk talebesinin istifadesi için aşağıda muhtaşar ve ‘umûmi bâzî izahât verilmektedir:

c harfi: Esās şadāsı, (س)dir. (e, i, y) gibi hafif hurūf-ı şavtiye ile (i) den evvel de yine (س) gibi okunur (a, ā, ve ū) dan evvel ‘Araplarıñ telaffuz ettikleri gibi (ك) şadāsı verir, ya’nī gāyet hafif (ق) ile başlayan kāf-ı ‘Arabī gibi okunur; (o ve u) ile (ā) dan evvel kelime yahut hece nihāyetlerinde (ق) şadāsı verir. Bu kitābdaki telaffuz ‘ilavātında (س) şadāsı, (s) ile ve (ك, ق) şadāları da (k) ile gösterilmiştir.

g harfi: Esās şadāsı (ج)dir (e, i, y)den evvel ba‘zen (ج) ve ba‘zen (de) – bilhassa (a) dan evvel – (گ) Fārisī şadāsı verir. (a, o ve u) ile (ī, ā) den evvel, ya’nī şakıl olduğu zamān ve kelime yahut hece nihāyetlerinde (غ) gibi okunur. Yalnız, kelime nihāyetlerindeki (ing) lāhıkasında nīm meskūtdur ve āncağ (n) harfini şakıl ya’nī Türkçe şağır (گ) gibi okutmağa hizmet ider. Bu kitābdaki telaffuz meşrūhatında (ج) şadāsı (j) ile ve (گ, غ) şadāları da (g) ile gösterilmiştir.

h harfi: Bunuñ esās ve hafif şadāsı (ه) ve şakıl şadāsı (ح)dir. Bāzen de meskūttur, ki bu gibi āhvāle telaffuz dā’imā gösterilmiştir.

j harfi: Hemān dā’imā (ج) nādiren ve aslı Fransızca olan kelimâtta, (ژ) şadāsı verir telaffuz ilavātında (ج) şadāsı (j) ile ve (ژ) şadāsı da (zh) ile gösterilmiştir.

k harfi: Esās şadāsı ve (a, e, i) ile (ā, è) den evvel (ك) ‘Arabī gibidir. (o, u) ile (ā, ī) den evvel (ق) şadāsı verir. Telaffuz ‘ilāvātında her iki şadāda (k) ile gösterilmiştir. Kelime başlarında (kn) harfleri yalnız (ن) şadāsı verir, Ya’nī (k) okunmaz.

q harfi: Dā’imā (ق) şadāsı verir.

s harfi: Bunuñ esās ve hafif şadāsı (س) dir şakıl olduğu zamān (ص) gibi okunur. ba‘zen de (ش, ژ, ز) şadāları verir. Bu tahavvūlat, telaffuz ‘ilāvātında taşrīh idilmiş ve (س) şadāsı (s), (ز) şadāsı (z), (ژ) şadāsı (zh) ve (ش) şadāsı da (sh) ile gösterilmiştir.

w, v harfleri: Bu iki harf, Türkçede takrīben (و) harf-i gayr-ı şavt-ıyesini temsīl iderler.

x harfi: Bu harfiñ esās ve hafif şadāsı (كس) şakıl şadāsı (قس)dir nādiren (كش, قش) gibi de telaffuz olunur. (كس, قس) şadāları kitābda (ks) ile ve (كش, قش) şadāları da (ksh) ile gösterilmiştir.

Āksān Hakkında

Āksān mes'elesi, ya'nī bir kelimedeki muhtelif hecālardan biriniñ diğerlerinden daha kuvvetli telaffuz edilmesi, İngilizcede hemān telaffuz derecesinde mühimdir. Bāzen yañlış āksanla söylenen İngilizce bir kelimeyi bir İngiliz'in bile añlamadığı vakı' olabilir. Bināen'aleyh, Türk talebesiniñ āksāna da telaffuz derecesinde diğkat etmeleri lāzımdır. Bu kitābda āksān (') şu işaretiyle gösterilmiş olduğundan, hangi hecā üzerinde ise onuñ diğer hecelerden daha kuvvetli telaffuz edilmesi lāzımdır.

Telaffuz meşrūhatındaki kışa hattı vāşılar, heçeleri tefriķa hizmet eder. Ma'māfih, āksān işareti olan yerlerde bu hattı vāşılar 'ilāve idilmemiştir.

Bu Kitābda Müsta'mel İşaretler

(,) Türkçe kelimāt-ı müterādifeyi, (;) dañı ma'nāca az çok yek-digerinden farklı kelimeleri ayırır.

– İşareti, eñ büyük harflerle dizilmiş olan İngilizce kelimelerden hangisinden sonra ise o kelimeniñ yerine kām olur ma'māfih, bu hattı, eñ büyük harflerle dizilen müştekatıñ evvelinde de bulunur, ki bu taķdīrde şarf bir faşıla hizmetini görür, ya'nī başka bir kelimeniñ yerine kām olmaz.

() Mu'terize dāhilinde bulunan Türkçe kelimeler yerine göre taķrībī ma'nā-yı ifāde ederler, yahūd o ma'nā veya ta'biriñ kaba veya 'āmiyāne olduğunu gösterirler. Bu cihet, Türklere zāten ma'lūm olduğu için bir teşevvüş huşūle getirmez. Mu'terize dāhilinde bulunan Türkçe kelimelerin yanında mü'terizesiz başka Türkçe kelimeler bulunduğu taķdīrde mü'terize dāhilindeki kelimeniñ isti'māline behemeḥāl lüzūm olmadığı añlaşılır. Bu gibi kelimeleriñ Lātincesine bir küçük hattı vāşl 'ilāve edilmiştir.

... Bu üç nokta, İngilizcede evvel kullanıldığı hālde Türkçede 'aksine ya'nī sonra yahut İngilizcede sonra kullanıldığı hālde Türkçede evvel kullanılan harf-i cerler vesā'ire ile şifāt maķāmında müsta'mel isimleri taşrih için kullanılmışdır.

Mu‘terize içinde küçük ve egri Lātin harfleriyle yazılmış olan İngilizce kelimeler, kelime-i āşlīyeniñ muhtelif ma‘nalarını izāh için ‘ilāve idilmiştir. Bu izāhāt, Türk talebesiniñ İngilizce kelimāt-ı müterādifeyi öğrenmelerini hizmet edeceği gibi ‘ayn-ı zamānda İngilizleriñ de bir İngilizce kelimeniñ muhtelif ma‘nalarınıñ Türkçe haķıķı muķābillerini ta‘yīn edebilmelerini temin ider. Bāzen İngilizce bir kelimeniñ yedi sekiz muhtelif ma‘nāsı olduğu düşünülürse bu izāhātıñ ne kadar müfīd olduğu taķdīr idilir.

Bu Kitābda Müsta‘mel Muķaţta‘āt

Muķaţta‘āt İngilizce gösterilmiştir ve cedveli kitābıñ baş tarafında (XVI)ıncı şaķīfededir. “itmek” kelimesi (è) ile ve olmak” kelimesi o” ile ihtişār idilmiştir.

Ef‘ālī Ğayr-ı Kıyāsiye

Ef‘ālī ğayr-ı kıyāsiye, kitābıñ XVII-XVIII. şaķīfesindedir.

Dizin (lūgat, sözlük) sonrası, İngilizce kullanılan kısaltmalar, rumuz ve işaretler yer almıştır. Ardından da İngilizce reçetelerde yer alan Latin harfli tabirler ile en son kısımda para birimleri ile altın ve gümüşle ilgili unsurlar, ölçü ve ağırlıklar ile ilgili bilgiler verilerek tamamlanmıştır.

Latin temelli yeni Türk alfabesinin kabul edildiği 1928 yılına dört yıl kala, 1924 yılında yayımlanmış olan bu eserde yapılan açıklamalar, hem Latin hem Arap harfleriyle yapılmıştır. İngilizce yapılan açıklamalara ek olarak Arap harfli Türkçe açıklamaların yer aldığı sözlükte Latin harfleriyle ilgili bilgiler verilerek bunların Türkçe sözcüklere uygulanmasıyla ilgili birtakım açıklamalar yapılmıştır.

Sözlükte madde başlarının kullanım alanı ile ilgili bir liste yer almaktadır. Bu listede, sözcüklerin türlerinin kısaltmaları ile sözcüklerin ait olduğu kavram dünyasının kısaltmaları, bir arada verilmiştir. Örneğin; adjective: a. , adverb: ad. , noun: n. , verb: v. biçiminde sözcük türlerine ait kısaltmalar ile medicine: med. , military: mil. , mythology: myth. biçiminde sözcüklerin ait olduğu alanların yani terimlerin kısaltmaları bu listede birlikte kullanılmıştır. Ayrıca, “ef‘āl-i ğayr-ı kıyasiye” başlığı ile irregular verbs yani İngilizcedeki düzensiz fiiller de sözlükte yer bulmuştur. Bu listede, fiillerin ilk hāli “hāl”,

ikinci hâli “mâzi”, üçüncü hâli ise “ism-i mef’ûl” başlığı altında dizilmiştir. Bu özelliği ile sözlükte İngilizce dil bilgisi ile ilgili unsurlara da yer verildiği görülmektedir.

Çalışmamıza konu olan ve yaklaşık kırk bin İngilizce madde başının Türkçe karşılıklarının verildiği bu sözlüğün Türkçe söz varlığı inceleme bölümünün ikinci kısmında ortaya konulmuştur.

Eser, tür olarak genel bir sözlük olup iki dilli bir sözlüktür. Çok hacimli bir sözlük olmayıp yoğunlaştırılmış anlamına gelen “condensed” (mükessif) ifadesini taşımaktadır. Sözlüğün giriş kısmında yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türk öğrencilerin kullanması, temel olarak amaçlanmıştır. İngilizceyi hakkıyla öğretmek iddiasında bulunulduğu için sadece sözlük değil, düzensiz fiillerden ölçü ve ağırlıkların, para birimlerinin ve çeşitli rumuz, sembol ve de işaretlere kadar birçok unsurun yer aldığı çok yönlü bir eserdir.

Sözlükte madde başlarının açıklanma biçimine gelindiğinde şu sırayı görmekteyiz:

Madde başı (İngilizce), telaffuz, sözcüğün türü / kullanım alanı yani terim, Türkçe karşılık (Arap harfli), Türkçe karşılık (Latin harfli)

Madde başlarının Türkçe karşılıklarının hem Arap harfli hem de Latin harfli biçimlerinin verildiği sözlükte, sözcüklerin köken bilgisi yer almamıştır. Sözcüklerin kullanım alanı, madde içlerinde de verilmiş, Arap harfli biçimleri de yine madde içlerinde yer almıştır.

Madde başlarının kullanım alanı, hangi kavram dünyasına ait olduğu belirtilmiştir. Mimariden matematiğe, denizcilikten astronomiye, kimyadan botaniğe, coğrafyadan jeolojiye, tarihten edebiyata, tıptan askeriye, müzikten mitolojiye, felsefeden fiziğe, dinden zoolojiye ve tiyatroya kadar birçok alan yer almaktadır. Ancak denizcilik, gemicilik, askeriye ve pusula (yön) gibi alanların biraz da olsa baskın olduğu görülmektedir. Bu da sözlük yazarının bahriyeli olduğu göz önünde bulundurulduğunda doğal olduğu düşünülebilir.

Madde başlarının türüne bakıldığında isim, sıfat, zarf, edat, bağlaç ve fiil türlerine yer verilmiştir. Fiiller; verb, verb active, verb neuter olarak üç ayrı şekilde belirtilmiştir. İsimler ise plural (cem) ve singular (müfred) olarak verilmiştir. Burada yer alan dikkat

çekici asıl unsur, İngilizce “preposition” un “harf-i cerr”; “prefix” in ise “edat” olarak verilmiş olmasıdır. Prefix, bilindiği gibi “önek” olarak karşılık bulurken, preposition ise edat olarak karşılık bulmaktadır.

Her sayfada ilk madde başının ilk üç harfi ile son madde başının ilk üç harfi sayfanın en üst kısmında köşeli parantezle verilmiştir. Sözlüğe kullanım kolaylığı katmak amacıyla yapılan bu kısaltmanın hemen yanında parantez içinde “İngilizce kelimatin telaffuzı için” ifadesi yer almakta ve “act; chānge; cārd; red, mē; hér; in; mīne; mōte; foot; mōōn; shut; mūte; very; tū örnekleri eklenmiştir. Yine bu üst kısımda, ch: چ , sh: ش ,th: ث , th: ð zh: ژ bilgisi de yer almıştır.

Bahriyeli bir binbaşı olan Ahmed Vâhid, iyi bildiği İngilizceyi öğretebilmek için titiz bir çalışma ortaya koymuştur. Sözlükte uyguladığı yöntem hakkında verdiği bilgilerle de eserin iyi anlaşılmasını hedeflemiş ve bir sözlükten öte bir eser ortaya koymuştur. 20. yüzyılda, İngilizceden Türkçeye hazırlanmış bir sözlük olarak Türk sözlükçülüğünde önemli bir yerde durduğunun kanaatindeyiz. Çünkü, 19. yüzyılda Sir James William Redhouse’tan sonra modern bir anlayışla hazırlanmış olup İngilizce öğrenmek isteyenlerin hizmetine sunulmuştur. Ahmed Vâhid, sonraki yıllarda sözlük çalışmalarına devam etmiş, bu sözlüğün bir diğer baskısını 1931 yılında yapmıştır. 1945 yılında ise Türkçeden İngilizceye bir sözlük hazırlamış; ancak sonraki çalışmaları için ömrü yetmemiştir.

4.2.1.2. *İngilizce – Türkçe Sözlük (1931)*

İlk sözlüğünü 1924 yılında *A Condensed Dictionary English-Turkish* adıyla yayımlayan Ahmed Vâhid, 1931 yılında da İngilizce-Türkçe bir sözlük yayımlamıştır. Ancak bu sözlük, bütün gayretli araştırmalarımıza rağmen şimdilik bulunamamıştır. 1931 yılında İngilizce-Türkçe bir sözlüğün varlığından 1971 ve 1985 yılında Ahmed Vâhid’in kızı Yıldız Moran tarafından hazırlanıp basılmış olan Türkçeden İngilizceye olan sözlüklerde “Ahmet Vâhid Moran” başlığıyla kısa bilginin verildiği bölümden öğrenmekteyiz.

Bilindiği gibi Harf Devrimi, 1928 yılında yapılmış, Ahmed Vâhid’in hazırlamış olduğu *A Condensed Dictionary English-Turkish* adlı sözlüğü ise yeni Türk alfabesinin kabulü öncesi, 1924 yılında yayımlanmıştır. 1924 basımı olan bu sözlükte, İngilizce madde başları hem Latin harfleriyle hem de Arap harfleriyle açıklanmıştır. Üstelik, Latin

harfleriyle verilen karşılıklar, yazarın kendi belirlediği fonetik karşılıklarla yazılmıştır. Ahmed Vâhid'in 1931 yılında yapmış olduğu ve elimize henüz geçmemiş olan bu baskısı için denilebilir ki yeni Türk alfabesinin kabulüyle birlikte basılan eserler gibi bu sözlük de buna uyumlu hâle getirilmiştir.

1931 yılında yayımladığı bu sözlüğün adı, 1924 yılı basımında olduğu gibi *A Condensed Dictionary English-Turkish* adıyla yayımlayıp yayımladığı elimize geçmediği için bilememekteyiz. Ayrıca, 1931 basımının söz varlığı, madde başlarının açıklama yöntemi gibi 1924 basımından ne derece fark olduğu hakkında bir kanaatimiz olmayıp sadece yeni Türk alfabesine uyumlu olarak basıldığını düşünmekteyiz.

4.2.1.3. Türkçe – İngilizce Sözlük (1945)

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Kâğıt ve Basım İşlerin Anonim Şirketi'ne 1945 yılında İstanbul'da bastırılmış olan bu sözlük, 1924 ve 1931 yıllarında bastırılış olan sözlüklerden farklıdır. Bu sözlükten itibaren basılmış olan bütün sözlükler, Türkçe-İngilizce olarak düzenlenmiştir.

Madde başlarının Türkçe, karşılıklarının İngilizce olduğu bu sözlük, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in sunumuyla başlamaktadır. Sözlük yazarlarını dilin hizmetinde olan bilgiler olarak nitelediği ve sözlük yazarlarının bir zümre olarak görülmesi gerektiğini belirttiği 19 Haziran 1945 tarihli yazısı şöyledir:

Yaşıyan yabancı dilleri, o dilleri konuşan milletlerin duyuş ve düşünüşlerini tanımada bir vasıta olarak kabul ettiğimiz gibi zihinlerimizin bu konudaki çalışmalarıyle kendi dilimizin de yeni hamleler ve yaratmalara ereceğini gözümüzde tutuyoruz. Medeni diller, yazarlarının bilginlerinin emeği ile vücut bulurlar. Bunda şüphe yoktur. Fakat dilin yazarlar ve bilginler dışında o cins emekçileri vardır ki bunlar çok sabır istiyen gayretleriyle dilin kendi üstünde uzun çalışmalar yaparak onun malzemesini toplarlar; yapılışını incelerler; nasıl işlediğini bulup anlatırlar. Bunlar da başka bir anlayışta dilin hizmetinde bulunan bilginlerdir. Kültür adamları içerisinde bu cinsten olanlar çoğaldıkça, onların eserleri kendi dilimiz ve diğer diller için arttıkça dil bilinci ışıqlanır ve kökleşir. Lûgatçileri bu zümre arasında görmek gerekir. Şemsettin Sami'yi, Tanzimat hamlesi içerisinde bu düşünceyledir ki sönmez bir yıldız olarak saygı ile ve hayranlıkla seyredip kalmıyoruz; ışığından hâlâ aydınlanmaktayız. Farsçadan

Türkçeye, Türkçeden İngilizceye ve Türkçeden Fransızcaya olmak üzere hazırladıkları sözlükleriyle bu ilkemizi gerçekleştirmeye çalışan Ziya Şükûn, Vâhid Moran ve Dr. Ali Süha Delilbaşı'ya minnet duymaktayız. Onlara katılacak eserleri ve sahiplerini aynı duygu ile arıyor ve bekliyoruz. Genç Türk nesilleri her sahifesinde yılların üzüntülü emekleri bulunan bu öğretici kitaplarda idraklerinin kuvvetlendirici istikbalini bulacaklardır.

Ahmed Vâhid'in hem İngilizce hem Türkçe kaleme almış olduğu "Önsöz" de sözlüğe dair bilgilere yer vermiştir. Sözlükte gerek izlenen yöntem gerekse içerik hakkında bilgilerin verildiği, Temmuz 1945 tarihli "Önsöz" şöyledir:

Bu sözlüğün hazırlanması ve basılması toptan yedi sene kadar sürdü. Bu uzunca zaman içinde Türkçede birçok değişiklikler oldu ve yeni sözlerle terimler kabul edildi. Çok yerinde olan bu yeniliklere göre kitapta vakit vakit düzeltmeler ve eklemeler yapıldı. Bunları gereken dikkatle yapmış olmakla beraber, kitabımın tam ve mükemmel bir eser olduğunu hiçbir zaman iddia edemem, hattâ birçok eksiklikleri ve kusurları olduğunu itiraf ederim. Ancak, Türk gençliğinin faydalanması için, yeni kabul edilen Türkçe teknik ve başka terimlerin kitapta eksiksiz olarak bulunmasına çok önem vermiş olduğumu belirtmeyi doğru bulurum.

Gençlerimizin ve yabancıların eski eserlerimizi inceleyebilmelerine küçük bir yardım olmak üzere, Osmanlıca ve Eski Türkçe birçok sözler de kitaba alınmıştır. Fakat, artık kullanılmayan veya az kullanılan kelimeler ve cümleler birer kısaltma ile işaretlenmiştir. Bundan başka, her yeni kelimenin sonunda eski şekli ve her kelimenin sonunda da çok defa yeni şekli ince harflerle gösterilmiştir. Bunun, yeni ve eski kelimeleri hemen karşılaştırabilmek bakımından, faydalı olacağını sanıyorum.

Dilimizdeki halk ve atalar sözleri de İngilizce tercümeleriyle ve bunlara karşılık olarak İngilizlerin kendi kullandıkları sözlerle birlikte, kitaba konmuştur.

Sözlüğün basılması sona yaklaşırken anayasamız Türkçeleştirilmiştir. Yeni metindeki kelimelerin ve sözlerin çoğu kitabın içinde bulunmakla beraber, bulunmayanlar da olduğundan, bunların hepsi toplu olarak kısa bir liste hâlinde kitabın sonuna eklenmiştir.

Sözlükte bazı baskı yanlışları kalmıştır. Bundan dolayı özür dilerim.

Kitabın yayınlanmasını sağlamış olan sayın zatlara ve Millî Eğitim Bakanlığı'na burada derin teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bir önsöz yazmak lûtfunda bulunmuş olan Millî Eğitim Bakanı'mız Sayın Hasan-Âli Yücel'e gösterdiği bu ilgi ve büyüklükten dolayı sonsuz minnet duymaktayım.

Önsöz sonrası, "Açıklamalar ve Kısaltmalar" kısmında madde başlarında terimlerin yıldızla (*) işaretlendiği, Osmanlıca ve Eski Türkçe sözcüklere artık kullanılmayan anlamına gelen "obsolete" sözcüğünün kısaltması olan "obs" konulduğu, bunun dışında nadir kullanılanların ise "rare" ile ifade edildiği belirtilmiştir. Çeşitli alanlara ait terimlerin yer aldığı bu sözlükte ilgili alanların İngilizce kısaltmaları ve sözcük türlerinin İngilizce kısaltmaları bu kısımda listelenmiştir.

"Turkish Alphabet And Key To Pronunciation" başlıklı sayfada Türkçe alfabeyle ilgili bilgiler verilmiştir. 29 harfin 21'i sessiz, 8'i sesli harf olduğu belirtilip bunların büyük ve küçük şekilleri sıralanarak bunların yaklaşık olarak denklikleri, örnek verilerek listelenmiştir.

Alfabeyle ilgili bilgilerin verildiği sayfada, listenin sonunda yine İngilizce yazılmış bir not vardır. Bu notta, Türkçedeki bazı sesler İngilizcedeki bazı seslerle karşılaştırılmıştır. Türkçede sesli ya da sessiz fark etmeksizin her harfin tek bir sese sahip olduğu, ikili kullanımın veya birleşik bir harfin olmadığı açıklanmıştır. Bununla ilgili "ch, gh, ph, sh, th" sesleri örnek verilerek, bu seslerin İngilizcedeki gibi kullanımları olmayıp "c-h, g-h, p-h, s-h, t-h" gibi orijinal hâllerleriyle tek olarak kullanıldığı ve seslendirildiği ifade edilmiştir.

1924 yılında basılmış olan *A Condensed Dictionary English-Turkish*'e göre bu sözlük hacimlidir. 1462 sayfadan oluşan bu sözlük, yeni Türk alfabesinin alfabe sırasına göre düzenlenmiştir.

Sözlüğün dizin bölümüne bakıldığında madde başlarının açıklama biçiminde izlediği yol, modern sözlüklerde izlenen metotlara yakın olduğu ifade edilebilir. Madde başının önce türü verilmiş, sonra kullanım alanı verilerek İngilizce karşılığı yazılmıştır. İngilizce karşılıklar, yakın anlamlı ve eş anlamlı sözcükler de araya noktalı virgül

konularak sıralanmış, eğer onların da farklı bir kullanım alanı ve türü varsa yine parantez içinde belirtilmiştir. Madde başıyla bağlantılı olan deyimler de madde içi olarak sıralanmış, farklı bir madde başına atıf söz konusu olduğunda ise (see) yazılarak ardından madde başı yazılmıştır. Madde başlarıyla ilgili “Açıklamalar ve Kısaltmalar” başlığı altında yazarın da ifade ettiği gibi Eski Türkçe ve Osmanlıca olup artık kullanılmayan sözcükler, “(obs)” ile gösterilmiş, nadir kullanılanlar ise (rare) ile belirtilmiştir. Yeni kabul edilmiş Türkçe sözcükler ve terimler ise yıldız (*) ile işaretlenmiştir. İlk defa birçok terimin veya sözcüğün görüleceği bu sözlükte, madde başlarının farklı şekilleri de parantez içinde madde başından sonra yazılmıştır.

Sözlüğün sonunda “Anayasanın Metninde Kullanılan Yeni Türkçe Kelimeler ve Cümleler” başlığı altında A’dan Z’ye küçük bir dizin verilmiştir. Burada verilmiş olan sözcüklerin başka anlamlarının ve şekillerinin sözlük içinde gösterildiği ifade edilerek burada sadece anayasa metninde kullanıldığı anlam ve şekliyle yer verildiği vurgulanmıştır. Bu dizinde, köşeli parantez içinde verilmiş olan sözcük ve cümlelerin de Osmanlıca olduğu bilgisi de eklenmiştir. Bu kısım ile ilgili bilgiye Ahmed Vâhid, Önsöz’de de yer vermiştir. “Anayasanın Türkçeleştirilmesi” olarak ifade edip sözlüğün sonuna yeni anayasa metnindeki sözcüklerin sözlüğün sonuna eklendiğini yazmıştır.

Bilindiği gibi 1945 yılı, Türk Dil Kurumu’nun ilk sözlüğünün basım yılıdır. Ahmed Vâhid’in iki dilli sözlüğü olan 1945 yılı Türkçe-İngilizce Sözlük’ünün Türk Dil Kurumu’nun ilk sözlüğü ile aynı yılda basılmış olması, ikisi arasında söz varlığı karşılaştırması yapılması gerektiğini akıllara getirmektedir. Böyle bir karşılaştırma, o dönemin söz varlığı ile ilgili önemli veriler sunacaktır.

Bu sözlüğü 1945 yılının Temmuz ayında yayımlayan Ahmed Vâhid, aynı yılın Eylül ayının 14’ünde vefat etmiştir. Bu nedenle, yeniden hazırladığı İngilizce-Türkçe Sözlük’ü basılmamıştır. Türkçe-İngilizce Sözlük’ün sonraki basımları ise Ahmed Vâhid’in kızı, Yıldız Moran tarafından yapılmıştır.

4.2.1.4. Türkçe – İngilizce Sözlük (1971)

1945 yılında basılmış olan Türkçe-İngilizce Sözlük gibi 1971 yılında basılmış olan sözlüğün basımı da Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmıştır. Bu sözlüğün basımı için ömrü yetmeyen Ahmed Vâhid’in kızı Yıldız Moran, sözlüğün dizgi düzenlemelerini yaparak sözlüğü yayına hazırlamıştır.

Türkçe-İngilizce Sözlük'ün ikinci basımı olan 1971 baskısı, on bin adet basılmıştır. Bu baskının kapağının sırt kısmında “ab-züyuf” ifadesi vardır. 1945 yılı baskısının sırt kısmında ise madde başlarının başlangıç ve bitişi ifade edilmemiştir.

Millî Eğitim Basımevi tarafından İstanbul'da 1971 yılında basılan bu sözlüğün ilk sayfalarına 1945 yılı basımında Ahmed Vâhid'in kaleme aldığı “Önsöz”ün Türkçe ve İngilizcesi konulmuş, akabinde Ahmed Vâhid (Moran)'ın hayatı ve sözlükleri hakkında Türkçe ve İngilizce kısa bilgi verilmiştir. Yine 1945 basımında yer alan alfabe ile ilgili bilgi bu sözlüğe eklenerek açıklama ve kısaltmalar hakkındaki bilgiler de 1945 basımından 1971 basımına alınmıştır.

1945 basımı Türkçe-İngilizce Sözlük'te olmayıp 1971 basımı Türkçe-İngilizce Sözlük'te olan en önemli unsur, İngilizce sözcüklerin İngiliz ve Amerikan İngilizcesindeki yazılışlarındaki farklılıkların bir liste hâlinde verişmiş olmasıdır. Beş sayfalık bu listede, İngiliz ve Amerikan başlığı altında iki sütun yapılmış ve sözcüklerin yazılışlarındaki farklılıklar listelenmiş, ardından sözlük dizini başlatılmıştır.

Dizin kısmında her sayfanın başında madde başlarının ilk üç harfi ya da ilk iki harfi büyük karakterlerle yazılarak sözlük, kullanışlı hâle getirilmeye çalışılmıştır. Tabii bu yöntem, 1945 basımında da kullanılmıştır.

Madde başları açıklanmaya il önce sözcük türü ile başlanmış, aynı zamanda tekil veya çoğul olduğuna da yer verilmiştir. Ayrıca sözcüğün kullanım alanı, terimse hangi alana ait olduğu da belirtilmiştir. Sözlüğün başındaki açıklama kısmında da belirtildiği üzere, yeni kabul edilmiş Türkçe sözcükler ve terimler, yıldız (*) işaretiyle gösterilmiştir. Buna ek olarak parantez içinde yer alan bazı İngilizce karşılıklar, Türkçe karşılığı tam olmayan sözcükler olarak belirtilip madde başlarının açıklama kısmında parantez içinde eğik harflerle Türkçe sözcüklerle uzaktan ilgili olan sözcükler verilmiştir. Madde başları ile ilgili anlam ilişkisi olan bir başka madde başına da (see) yazılarak atıfta bulunulmuştur. Ayrıca, 1945 baskısının sonunda yer alan “Anayasanın Metninde Kullanılan Yeni Türkçe Kelimeler ve Cümleler” başlığı altında verilen A'dan Z'ye küçük dizin, bu sözlükte verilmemiştir.

4.2.1.5. Büyük Türkçe – İngilizce Sözlük (1985)

Türkçe-İngilizce Sözlük'lerin birinci baskısı 1945'te, ikinci baskısı ise 1971 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmıştır. İlk basımı, yazarı Ahmed Vâhid

tarafından yapılmışken sonraki basımı için ömrü yetmemiş, 1971 yılında kızı Yıldız Moran tarafından yayıma hazırlanmıştır. Bu iki sözlüğün adı, *Türkçe-İngilizce Sözlük* iken 1985 basımı ise *Büyük Türkçe-İngilizce Sözlük* olarak yayımlanmıştır.

Adam Yayınları'nın Eylül 1985'te İstanbul'da basımını yapmış olduğu bu sözlüğü gözden geçiren ve genişleten Ahmed Vâhid (Moran)'ın kızı ressam Yıldız Moran olduğunu belirtmiştik. Adam Yayınları'nca yapılmış olan gözden geçirilmiş ilk baskı olan bu sözlüğün ilk sayfasında, Adam Yayınları'nın Türkçe ve İngilizce “Sunuş” yazısı vardır. Bu yazıda, bu sözlüğün çağdaş Türkçe sözcüklere yer veren geniş kapsamlı ve güvenilir bir kaynak olduğu vurgulanmıştır:

A. Vâhid Moran'ın hazırlamış olduğu bu ilk Türkçe-İngilizce Sözlük, daha önce 1945 ve 1971 yıllarında T.C. Millî Eğitim Bakanlığınca iki kez bastırılmıştır. Bu önemli ve özgün yapının en büyük özelliği, çağdaş Türkçe sözcüklere yer veren geniş kapsamlı ve güvenilir bir kaynak olmasıydı. Adam Yayınları, bilimsel bir yöntemle derlenmiş bu seçkin yapıtı yeniden yayına hazırlatırken Türkçenin son kırk yıl içinde geçirdiği evrimi ve gelişmeyi de göz önünde tutarak elinizdeki sözlüğü günümüzün gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde genişletmeyi bir görev bildi. A. Vâhid Moran'ın Türkçe-İngilizce Sözlük'ünün gözden geçirilmiş ve genişletilmiş bu üçüncü basımının Türkçe ve İngilizce ile uğraşanlar için vazgeçilmez bir kaynak kitap olacağına inanıyoruz.

Sunuş sonrası, 1971 basımında yer alan Ahmed Vâhid (Moran)'ın hayatı ve sözlükleri ile ilgili Türkçe ve İngilizce kısa bilgiler, bu basıma aktarılmıştır. Ayrıca, 1945 basımına Ahmed Vâhid'in yazdığı “Önsöz” de Türkçe ve İngilizce olarak aktarılmıştır. Ardından, bu sözlüğü gözden geçirip genişleten Yıldız Moran'ın “Üçüncü Basıma Önsöz” başlığıyla yazdığı bir önsöz vardır. Haziran 1985 tarihli bu yazıda Yıldız Moran, bu basımla ilgili bilgiler vermiş ve sözlüğü “türünde öncü olan çağdaş anlamda ilk Türkçe-İngilizce sözlük” olarak nitelendirmiştir:

Babam Ahmet Vâhid Moran, Heybeliada Bahriye Mektebi'nde 16-17 yaşlarında bir öğrenciyken aylarca resim yaparak çok istediği bir sözlük için para biriktirmeye çalışmıştı. Sonunda çağın en iyi İngilizce-Türkçe sözlüğünü almayı başardığında, bir gün bu sözlükten daha büyüğünü, daha iyisini derlemeyi kendine söz vermişti.

Vâhid Moran'ın çocuk sayılacak yaşta gerçekleştirmeye karar verdiği ve uğruna bir yaşam adadığı sözlük derleme çalışmalarının son ürünü olan *Türkçe-İngilizce Sözlük* ölümünden birkaç hafta önce, Temmuz 1945'te Millî Eğitim Bakanlığınca 10.000 adet olarak yayımlandı.

Türünde öncü olan bu yapıt, çağdaş anlamda ilk Türkçe-İngilizce sözlüktür. Kendi içinde geniş çaplı atıflarla yepyeni boyutlar kazanmakta ve Türkçedeki evrimi ve gelişmeyi yansıtmaktadır.

1969 yılında Millî Eğitim Bakanlığı, sözlüğü yeniden yayımlamak istediklerini bize bildirdi. Yazar adına bu baskının dizgi düzeltmenliğini ve böylelikle Vâhid Moran'dan sonra bu yapıtın üzerindeki çalışmaları yürütmenin onurlu görevini üstlendim. 1971 yılında, 10.000 adet olarak gerçekleşen bu basım da çok kısa sürede tükendi.

1982 yılı başlarında, bu kez de Adam Yayınları'ndan 40 yıldır benzersiz olma özelliğini koruyan, bu çok gerek duyulan sözlüğün yeni baskısının yapılması yolunda bir öneri aldık. Bu baskıyı hazırlamak için: "*Vâhid Moran bugün hayatta olsaydı sözlüğünü nerele getirdi?*" ilkesine dayanarak, ilk derlemedeki yöntem ve yaklaşım özenle korunarak sözlük gözden geçirildi ve yaklaşık üçte bir oranında genişletildi. Çok kapsamlı, bilimsel ve güvenilir olan özgün yapıt, böylece 80.000'in üzerinde Türkçe sözcük ve deyim içeren, İngilizce ya da Türkçeyi öğrenmeyi amaçlayanlardan, çalışmalarını bu dillere aktarmak isteyen bilim adamlarına değin çok çeşitli kesimlerin günümüzdeki tüm gereksinimlerini karşılayabilecek bir kaynak oluşturdu. Bilim, teknik, sanat ve özellikle ekonomi, ticaret ve bankacılık terimlerinin sözlüğe çok ayrıntılı, çok geniş ölçüde alınmasına apayrı bir önem verildi.

Üç buçuk yıl süren bu çok yoğun çalışmalarda çeşitli yönden bana yardım elini uzatan bütün dostlarıma, öncelikle dizgi düzeltmelerinin yapılmasına önemli katkıda bulunan genç dostum Suzan Zahavi'ye ve düzeltmen Şahin Akdoğan'a içtenlikle teşekkür ederim.

Ekonomi ile ilgili terimleri gözden geçirmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak inceliğini gösteren Sayın Doç. Dr. Metin Berk'e özel bir teşekkür borçluyum.

Babamı yitirdikten kırk yıl sonra onunla “ortak” bir çalışma yapabilme olanağını bana sağlayan Sayın Adam Yayınları yetkililerine ve bu uzun çalışma süresince çalışmalara yardımcı olan değerli elemanlarına derin teşekkürlerimi sunarım.

1945 ve 1971 basımında yer alan alfabe ile ilgili açıklamalar, bu sözlüğe de aktarılmıştır. Sonraki sayfalarda yer alan “Açıklamalar/Explanation” da ise önceki basımlardaki bilgiler yine aktarılmış; ancak bazı eklemeler yapılmış, yeni bilgiler verilmiştir:

Bu baskıda sözcük varlığı, deyimler ve tanımları aşağıda belirtilen kaynaklara dayanılarak gözden geçirilmiştir. Tanımlarda bir farklılık görüldüğünde TDK Türkçe Sözlük, 7. Baskı’da verilen tanımlara, yazımda ise gene aynı kaynakta belirtilen kurallara uyulmuştur.

Sözlükte İngiliz yazımı temel alınmıştır. Bitişik, ayrı ya da aralarında kısa çizgi ile mi yazılmaları gerektiği Anglo Sakson dünyasında bugün bile tartışılan sözcüklerde daha evrensel bir tutum izlemesi nedeniyle Longmans English Larousse’da belirtilen biçimlere uyulmuştur. Ayrıca, İngilizlerin ve Amerikalıların farklı yazdıkları sözcüklerin bir listesi kitabın arkasına eklenmiştir.

Türk Dil Kurumu’nun yayımladığı Terimler sözlüklerinden büyük ölçüde yararlanılmıştır.

İngiliz ve Amerikalıların farklı yazdıkları sözcüklerin listesi, 1971 baskısında ilk kısımda yer alırken 1985 baskısında ise sona konulmuştur.

4.2.1.6. Sonraki Basımlar

Ahmed Vâhid (Moran)’ın sözlükçülük serüveni, 1924 yılında yayımladığı *A Condensed Dictionary English-Turkish* ile başlamıştır. 1924 ve 1931 yıllarında basılmış olan sözlükler İngilizceden Türkçeye, 1945 ve sonraki basımlar ise Türkçeden İngilizceye iki dilli sözlüklerdir.

1924 ve elimize geçmemiş olan 1931 yılına ait İngilizce-Türkçe sözlükler ile 1945’te basılmış olan *Türkçe-İngilizce Sözlük*, bizzat Ahmed Vâhid (Moran) tarafından yayına hazırlanmıştır. 14 Eylül 1945 tarihinde vefat eden Ahmed Vâhid’in sonraki sözlükleri, kızı Yıldız Moran tarafından yayına hazırlanmıştır. 1971 yılında yapılmış olan

Türkçe-İngilizce Sözlük, tıpkı 1945 yılı basımı gibi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmıştır.

1985'te basılmış olan Büyük Türkçe-İngilizce Sözlük, ilk olmakla birlikte sonraki Türkçe-İngilizce sözlükler, Adam Yayınları tarafından yayımlanmıştır. 80.000'in üzerinde madde başı olan bu sözlük; 1985, 1989, 1991, 1992, 1999 ve 2003'te olmak üzere altı kez basımı yapılmıştır.

4.3. Ahmed Vâhid (Moran)'ın *A Condensed Dictionary English –Turkish (1924)* adlı Sözlüğüne Göre Türkçenin Söz Varlığı

4.3.1. İsimler

Canlı cansız fark etmeksizin tüm varlıkları karşılayan sözcükleridir. Varlıkları ve kavramları karşılayan isimler, en genel tanımıyla iş oluş ve hareket bildiren sözcüklerin dışında kalan sözcüklerdir. Bu bağlamda; zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç ve ünlem de isim soylu sözcükleridir. Ancak, sadece isimler ele alınacak olursa genel olarak özel isimler ve tür isimleri olarak iki temel kategoriye ayrılmaktadır.

4.3.1.1. Özel İsimler

Genel bir varlığı karşılamamanın dışına çıkarak belirli bir kişiyi, topluluğu, yeri veya canlıyı karşılayan isimlerdir. İsimleri sözcük ve kavram ilişkisi açısından inceleyen ad bilimi, özellikle de özel isimleri incelemektedir. Özel isimlerin, kökeni ve tarihî gelişimi üzerine yoğunlaşarak inceler. Sözlükteki özel isimler; kişi isimleri, yer isimleri, halk isimleri ve aidiyet bildiren isimler, dil isimleri, dinî isimler, eser ve abide isimleri, devlet-imparatorluk-kurum ve kuruluş isimleri, tarihî olay-antlaşma ve savaş isimleri, gök cismi isimleri ve diğer isimler olarak tasnif edilmiştir.

4.3.1.1.1. Kişi İsimleri

Abraham : Abraham

Alâeddin : Aladdin

Anibal (Hannibal) : Annibal

Ârshimid (Arşimet) : Archimedes

Bahtün-Nasr (Bahrü'n-Nasr) :
Nebuchadnezzar

Batlamyos (Batlamyus) : Ptolemy,
Ptolemaic

Bouda (Buda) : Buddha

Chichero (Çiçero) : Cicero

Cromvel (Cromwell) : Cromwell

Dârâ : Darius

Demir Lenk (Timurlenk) : Timur	Herkül : Hercules
Demoqles (Demokles) : Democles	Herodot : Herodotus
Demosten : Demosthenes	Hezâri Fen (Hezarfen) : Jack Of All Trades
Diyojen : Diogenes	Homer : Homerus
Dizra-Eli (Disraeli) : Disraeli	Homerin : Homeric
Eflâtôn (Eflatun) : Plato	Houlefâyi Abbâsiyye (Hulefa-i Abbâsiye) : Abbasides
Enos : Enos	İbrâhim : Abraham
Eudipüs (Oidipus) : Odipus	İdrîs : Enoch
Galile : Galileo	İlyas : Elias
Galilenin : Galilean	İs-haq (İshak) : Isaac
Garibaldi : Garibaldi	İskender : Alexander
Geuyte (Göte/Goethe) : Goethe	İskenderi Kebîr (İskender-i Kebîr/Büyük İskender) : Alexander The Great
Hâbil : Abel	İsmâ-îl (İsmail) : İsmael
Hârôn (Harun) : Haroun	Jalinos : Galen
Hârônür-Reshîd (Harûnü'r-Reşîd) : Haroun	Jan-Dârq (Jeanne D'arc) : Joan Of Arc
Havvâ : Eve	Jemshîd (Cemşit) : Jamshid
Hazreti Dâvûd (Hz. Dâvut) : Psalmist, David	Keyhousrev (Keyhüsrev) : Xeres
Hazreti Eumer (Hz. Ömer) : Omar	Laybnich (Laybniç/Leibnitz) : Leibnitzian
Hazreti İsâ (Hz. İsâ) : The Son, Christ, Jesus	Lord Bayron : Byron
Hazreti Meryem (Hz. Meryem) : Mary, Virgin Mary	Lord Biqonsfild (Lord Bikonsfild) : Disraeli
Hazreti Mouhammed (Hz. Muhammed) : Mohammed	Lord Salisbeuri (Lord Salisbury) : Salisbury (Marquis Of Salisbury)
Hazreti Mûsâ (Hz. Musa) : Moses	Louther (M. Luther) : Luther
Hazreti Nôuh (Hz. Nuh) : Noah	Marqoni (Markoni) : Marconi
Hazreti Süleyman (Hz. Süleyman) : Solomon	Meqbes (Mekbes) : Macbeth
Hayne : Heine	Meryem Ana : Mary, Virgin Mary
Helâgyôu (Hülâgu) : Hulagu	Molier (Moliere) : Moliere

Moltke : Moltke	Salvador : Salvador
Mozart : Mozart	Selâhaddîn Eyyûbî (Selahattin Eyyûbi) : Saladin
Napolyon : Napoloen	Sezar : Caesar
Nelson : Nelson	Shexpir (Şekspir/Shakespeare) : Shakespeare, Shakespearian
Nemesis : Nemesis	Shexpîrîn (Şekspirîn) : Shakespearian
Nemroud (Nemrut) : Nimrod	Shiller (Schiller) : Schiller
Neron : Nero, Neronian	Sofqli (Sofokles/Sophocles) : Sophocles
Neronun : Neronian	Soqrat (Sokrat) : Socrates
Niqolâyef (Nikolaiev) : Nikolaief	Soqrâtî (Sokrati) : Socratic
Nîvton (Newton) : Newton, Newtonian	Spinoza : Spinoza
Nîvtonoun (Newtonun) : Newtonian	Timour (Timur) : Timur
Pompadour : Pompadour	Üklid (Öklit) : Euclid
Qânûnî Soultân Süleymân (Kânunî Sultan Süleyman) : Soliman The Magnificent	Viqtorya (Viktorya) : Victoria
Qant (Kant) : Kant	Volter (Voltaire) : Voltaire
Qara-Geuz (Karagöz) : Punch	Yâ'qôub (Yakup) : Jacob
Qayser (Kayser/Sezar) : Caesar	Youqlid (Öklit) : Euclid
Kristof Qolomb (Kristof Kolomb) : Colombus-Christopher	Yôusouf (Yusuf) : Joseph
Rafâ-el (Rafael) : Raphael	Zerdesht (Zerdüşt) : Zoroaster
Ramzes (Ramses) : Rameses	
Rembrand (Rembrandt) : Rembrandt	

4.3.1.1.2. Yer İsimleri ve Coğrafi İsimler

Adalar : Aegian Islands	Afriqâyî Shimâli (Afrika-i Şimâli) : Libya, Barbary
Adalar Denizi : Aegian, Archipelago	Ajara (Acara) : Georgia
Adana : Adana	Ajemistân (Acemistan) : Persia
Adriyatiq (Adriyatik) : Adriatic	Almanya : Germany
Adriyatiq Keurfezi (Adriyatik Körfezi) : Adriatic	Ameriqa (Amerika) : America, American, United States
Afriqa (Afrika) : Africa, African	

Amsterdam (Amsterdam) : Amsterdam	Bâghdad (Bağdat) : Bagdad
Anadolou (Anadolu) : Asia Minor	Bahri Ahmer (Bahr-ı Ahmer) : Red Sea
Anqara (Ankara) : Angora	Bahri Hazer (Bahr-ı Hazar) : Caspian Sea
Antakye (Antakya) : Antioch	Bahri Lôut (Bahr-ı Lût) : Dead Sea
Antalye (Antalya) : Adalia	Bahri Mouhiti Atlâsî (Bahr-ı Muhit-i Atlâsî) : Atlantic
Anvers (Antwerp) : Antwerp	Bahri Mouhîti Kebîr (Bahr-ı Muhit-i Kebir) : Pacific Ocean
Aq Deniz (Akdeniz) : Mediterranean Sea	Bahri Münjemid (Bahr-ı Müncemid) : Frozen Ocean
Arabistan : Arabia	Bahri Sefîd (Bahr-ı Sefîd) : Mediterranean Sea
Arjantin : Argentine	Bahri Siyâh (Bahr-ı Siyah) : Black Sea
Arnavoudlouq (Arnavutluk) : Albania	Bahru Siyâh Boghazu (Bahr-ı Siyâh Boğazı) : Bosphorus
Âsôurya (Asurya) : Assyria	Balqan (Balkan) : Balkan
Asya : Asia, Asiatic	Balqan Shibhi Jezîresi (Balkan Şibhicezîresi) : Balkan Peninsula
Asyâyi Sôugrâ (Asya-yı Suğrâ) : Asia Minor	Balqanlar (Balkanlar) : Balkan
Atine (Atina) : Athens, Athenian	Baltuq Keurfezi (Baltık Körfezi) : Baltic
Atlantiq (Atlantik) : Atlantic	Barqa (Barka) : Cyrenaica
Atlaz (Atlas) : Atlas	Basra : Basra
Avlounya (Avlunya) : Vallonia	Basra Keurfezi (Basra Körfezi) : Persia Gulf
Avousturalya (Avustralya) : Australia, Australian	Batlamyos (Batlamyus) : Ptolemy
Avousturya (Avusturya) : Austrian, Austrian	Baviyera (Bavyera) : Bavaria, Bavarian
Avroupa (Avrupa) : Continent, Continental, European, Europe	Belchiqa (Belçika) : Belgium, Belgian
Aya-Soloug (Ayasoluk) : Ephesus	Belgrad (Belgrat) : Belgrade
Ayastafanos (Ayastefanos) : San Stefano	Berberistân : Barbary
Aydun (Aydın) : İonia	Berlin : Berlin
Aynaroz : Athos Mount	Bern : Berne
Ayntab (Antep) : Aintab	Besarabya : Bessarabia
Âzerbayjân (Azerbaycan) : Azerbaijan	
Bâbilstân : Chaldea	

Beuyük Ada (Büyük Ada) : Prinkipo	Cherkezistan (Çerkezistan) : Circassia
Beuyük Britanya (Büyük Britanya) : Britain (Great)	Chin (Çin) : China, Chinese
Bey Ôlou (Beyoğlu) : Pera	Dalmachya (Dalmaçya) : Dalmatian, Dalmatia
Beylerbeyi : Beylerbey	Danimarqa (Danimarka) : Danish
Beyrout (Beyrut) : Beyroot	Dede Ağaç : Dede-Agach
Beytül-Lahm (Beytüllâhim) : Bethlehem	Delhi : Delhi
Bingâzi : Cyrenaica	Derse-Âdet (Dersaâdet) : Constantinople
Biski : Biscay	Dijle Nehri (Dicle Nehri) : Tigris
Biski Keurfezi (Biski Körfezi) : Bay Of Biscay	Düblin (Dublin) : Dublin
Bitlis : Bitlis	Edinbourg (Edinburg) : Edinburgh
Boghaz İchi (Boğaziçi) : Bosphorus	Edirne : Adrianople
Bohemya : Bohemia, Bohemian	Efes : Ephesus
Bombay : Bombay	Efgânistan (Afganistan) : Afghanistan
Bosna : Bosnia, Bosnian	Eflâq (Eflak) : Wallachia
Boston : Boston	Epir : Epirus
Bouhârâ (Buhara) : Bucharina	Erden : Jordan, Transjordan
Boulgaristan (Bulgaristan) : Bulgaria	Ereyli (Ereğli) : Heraclea
Bourgaz Adasu (Burgaz Adası) : Antigone	Erivan : Erivan
Boursa (Bursa) : Broussa	Ermenistan : Armenia
Bozja Ada (Bozcaada) : Tenedos	Erzroum (Erzurum) : Erzerum
Brazilya (Brezilya) : Brazil, Brazilian	Eski-Shehir (Eskişehir) : Eski-Shehr
Brousa (Bursa/Bursa) : Broussa	Estonya : Esthonia
Brüxel (Brüksel) : Brussels	Eudise (Odessa) : Odyssey
Bükresh (Bükreş) : Bucharest	Fas : Moorish, Morocco, Moroccan
Bülôujistân (Belucistan) : Baluchistan	Filadelfiya : Philadelphia
Chanaq Qale (Çanakkale) : Dardanelles	Filistin : Palestine , Palestinian
Cheqoslovaqya (Çekoslovakya) : Czecho-Slovakia	Finlanda : Finland, Finnish
	Firat Nehri (Fırat Nehri) : Euphrates
	Flander : Flanders

Flistin (Filistin) : Holy Land, Land Of Promise	Holandalu (Hollandalı) : Hollander
Floransa : Florence	Horasan : Khorassan
Fransa : France	Houdeyde (Hodeida/Hudaydah) : Hodeida
Gal Eyâleti : Wales	Hurvatistân (Hırvatistan) : Croatia
Galichya (Galiçya) : Galicia, Galician	İmroz Adasu (İmroz Adası) : İmbros
Garbî Trakya : Western Thrace	İngiltere : Britain (Great), England
Gelibolou (Gelibolu) : Gallipoli	İrân : Persia, Arya, İran, Iranian
Gine : Guinea, Guinea	İrâq (Irak) : Irak, Mesopotamia
Girid (Girit) : Crete, Cretan	İrlanda : Hibernian, Hibernia, Ireland, Irish
Glasgo (Glasco) : Glasgow	İshqodra (İşkodra) : Scutari
Grenata : Grenada	İshqodra Geülü (İşkodra Gölü) : Lake Of Scutari
Gülhâne : Seraglio	İskenderiyye (İskenderiye) : Alexandria
Gürjistan (Gürcistan) : Georgia	İskenderon (İskenderun) : Alexandretta
Habeshistan (Habeşistan) : Abyssinia, Abyssinian	İspanya : Peninsula, Spain, Spanish
Haleb (Halep) : Aleppo	İsparta (Isparta) : Sparta, Spartan
Halij (Haliç) : Golden Horn	İsqandinavya (İskandinavya) : Scandinavia, Scandinavian
Hambourg (Hamburg) : Hambourg	İsqochya (İskoçya) : Caledonia, Scotland
Hanevre (Hanover) : Hanover	İsrâ-il (İsrail) : İsrail
Hayfa : Haifa	İstamboul (İstanbul) : Stamboul
Hayursuz Ada (Hayırsız Ada) : Oxia	İstokholm (Stockholm) : Stockholm
Helgoland : Helgoland	İsvech (İsveç) : Sweden, Swedish
Herat : Arya	İsvichre (İsviçre) : Helvetic, Helvetia, Swiss, Switzerland
Heybeli Ada : Halki	İtalya : Italy, Italian
Hijâz (Hicaz) : Arabia, Hedjaz	İyonya : İonia
Hindi Chini (Hind-i Çini) : Indo-Chinese	İzlanda : Iceland
Hindi Garbî (Hind-i Garbî) : West Indies	İzmir : Smyrna, Smyrniot
Hindistân : Eastern Empire, India	
Holanda (Hollanda) : Holland	

İzniq (İznik) : Nicea	Lazqiye (Lazkiye) : Latakia
Jamayiqa (Jamaika) : Jamaica	Lehistân : Poland
Japonya : Japan, Japanese	Libye (Libya) : Libya
Java : Java, Javanese	Libye Sahrâsu (Libya Sahrası) : Libyan Desert
Jebelût-Târiq (Cebelitarık) : Gibraltar	Liyej (Liege/Liyej) : Liege
Jemâhîri Müttefiqa-i Amerika (Cemâhir-i Müttefika-i Amerika) : United States	Liyon (Lyon) : Lyons
Jenova (Cenova) : Genoa	Lizbon : Lisbon
Jezâyir (Cezâyir) : Algeria, Algerine	Londura (Londra) : London
Jezâyiri Bahri Sefîd (Cezâyir-i Bahrî Sefîd) : Aegian Islands	Los-Anjelos (Los Angeles) : Los Angeles
Jezâ-iri İsnâ Asher (Cezâir-i İsnâaşer) : Dodecanes	Lôzan (Lozan) : Lausanne
Jezîretül-Arab (Ceziretü'l-Arap) : Mesopotamia, Irak	Luzitanya (Luzitania) : Lusitania
Jibralta (Cibralta) : Gibraltar	Lügâno (Lugano) : Lugano
Jibralta Boghazu (Cibralta Boğazı/Cebelitarık Boğazı) : Strait Of Gibraltar	Lüsern (Luzern) : Lucern
Jinevre (Cenevre) : Geneva, Genevese	Lüxembourg (Lüksemburg) : Luxembourg
Kembrij (Cambridge/Kembriç) : Cambridge	Madagasqar Adasu (Madagaskar Adası) : Madagascar
Keustenje (Köstence) : Constantza	Madeyra Adasu (Madeira Adası) : Maderia
Kiel (Kil) : Kiel	Madrid : Madrid
Kilikya : Cilicia	Magneziya (Magnezya) : Magnesia
Kiyef (Kiev) : Kief	Mâgnisa (Manisa) : Magnesia, Magnesian
Küba : Cuba	Majaristan (Macaristan) : Hungary
Kürdistan : Kurdistan	Makedonya : Macedonia, Macedonian
Kütâhye (Kütahya) : Kutaiha	Malta : Malta
Kyâbil (Kâbil) : Kabul	Maltuz (Maltız) : Maltese
Kyâshger (Kaşgar) : Kashgar	Manchister (Manchester) : Manchester
Lâypchiq (Leipzig) : Leipsic	Mansh Denizi (Manş Denizi) : The Channel

Mardin : Mardin	Misisipi Nehri : Mississippi
Marmara : Marmora	Mogoulistan (Moğolistan) : Mongolia
Marmara Denizi : Sea Of Marmora	Monâqo (Monako/Monaco) : Monaco
Maroken (Moroccan/Fas) : Morocco	Monastur (Manastır) : Monastir
Mârsilya (Marsilya) : Marseilles	Mondros : Mudros
Masqat (Maskat) : Maskat	Monro : Monroe
Mataban Bournou (Matapan Burnu) : Matapan	Monte-Qarlo (Monte Karlo/Carlo) : Monte Carlo
Mâverâyish-Şherî-a (Mâverâyîş Şerîa) : Transjordan	Montre-al (Montreal) : Montreal
Mech Shehri (Meç Şehri) : Metz	Mora : Morea
Medâru Koutbu Jenôubî (Medâr-ı Kutb-ı Cenûbî) : Antarctic	Mora Shibhi Jezîresi (Mora Şibhicezîresi) : Morea
Medine : Medina	Moravya : Moravia
Medine-i Münevvere : Medina	Moritanya : Mauritania
Mekke : Mecca	Mosqova (Moskova) : Moscow
Mekke-i Mükەرreme : Mecca	Moudanya (Mudanya) : Moudania
Meklenbourg (Mecklenburg) : Mecklenburg	Mousoul (Musul) : Mosul, Nineveh
Melila (Melilla) : Melilla	Môzel (Mozel) : Moselle
Merash (Maraş) : Marash	Musur (Mısır) : Egypt, Egyptian
Merich Nehri (Meriç Nehri) : Maritza	Münih : Munich
Mersin : Mersina	Nâblis (Nablus) : Nablus
Mesh-hed (Meşhed) : Meshed	Napoli : Naples, Neapolitan
Mesina : Messina	Nâsure (Nasıra) : Nazareth
Messachüzets (Massachusetts) : Massachusetts	Natal : Natal
Mexiqa (Meksika) : Mexico, Mexican	Navarin : Navarin
Midya : Media	Nîl : Nile
Milâno (Milano) : Milan	Nineva (Ninova) : Nineveh
Mishigan (Mişigan/Michigan) : Michigan	Nis (Nice) : Nice
	Nishâpôur (Nişabur) : Nishapoor
	Nîv-Fâvundlen (Newfoundland) : Newfoundland

Nîv-Jersi (New Jersey) : New Jersey	Qanarye Adalaru (Kanarya Adaları) : Canary Island
Nîv-Qasul (Newcastle) : Newcastle	Qara Dâ (Karadağ) : Montenegro
Nîvyorq (New York) : New York	Qara Deniz (Karadeniz) : Black Sea
Nîvzeland (New Zealand) : New Zealand	Qara Deniz Boghazu (Karadeniz Boğazı) : Bosphorus
Niyagara Shilâlesi (Niagara Şelalesi) : Niagara	Qarlsbad (Karlsbad) : Karlsbad
Norvej (Norveç) : Norway, Norwegian	Qarpat Dâlaru (Karpát Dağları) : Carpathian Mountains
Odesa : Odessa	Qartaja (Kartaca) : Carthage, Carthaginian
Ohyo (Ohio) : Ohio	Qashmir (Keşmir) : Cashmere, Cashmerian
Olga Nehri : Volga	Qastamoni (Kastamonu) : Castamoni
On İki Ada : Dodecanes	Qayseri (Kayseri) : Caesarea, Kaisarich
Orle-an (Orleans) : Orleans	Qoja İli (Kocaeli) : Bithinia
Ostand (Ostend) : Ostend	Qolombiya (Kolombiya) : Columbia
Ouqranya (Ukrayna) : Ukraine, Ukrainian	Qongo (Kongo) : Congo
Oural (Ural) : Ural	Qonya (Konya) : Konia
Ourfa (Urfa) : Ourfa, Urfa	Qopenhag (Kopenhag) : Copenhagen
Paris : Paris, Parisian	Qopernik (Kopernik) : Copernicus
Perou (Peru) : Peru, Peruvian	Qore Shibhi Jezîresi (Kore Şibhicezîresi) : Korea
Polonya : Poland	Qorsiqa Adasu (Korsika Adası) : Corsica
Pompei : Pompeian, Pompeii	Qostantin (Kostantin) : Constantinus
Pompei Harâbeleri : Pompeian Ruins	Qouds Sherif (Kudüs-i Şerif) : Jerusalem
Portekiz : Peninsula, Portugal, Portuguese	Qristiyanya (Kristiyanya) : Christiania
Portland : Portland	Qubrus (Kıbrıs) : Cyprus, Cyprian
Prousyia (Prusya) : Prussia, Prussia	Qunalu Ada (Kınalı Ada) : Proti
Qafqasya (Kafkasya) : Caucasus	Qurum (Kırım) : Crimea, Crimean
Qâhire (Kahire) : Cairo	Quz Qoulesi (Kızkulesi) : Leander Tower
Qaliforniya (Kaliforniya) : California	
Qan Şehri (Kan Şehri) : Cannes	
Qanada (Kanada) : Canada, Canadian	

Quzul Urmaq (Kızılırmak) : Kizil İrmak	Sham (Şam) : Damascus, Damascene
Ren Nehri : Rhine	Shanghây (Şanghay/Şangay) : Shang-Hai
Riyo-Deu-Janeyro (Rio De Janeiro) : Rio De Janeiro	Shap Denizi (Şap Denizi) : Red Sea
Rodos : Rhodes	Sharqî Trakya (Şarkî Trakya) : Eastern Thrace
Roma : Rome, Roman	Shattül-Arab (Şattü'l-Arab) : Shatt-El-Arab
Romanya : Roumania, Roumanian	Sherbourg (Şerburg) : Cherburg
Roterdam (Rotterdam) : Rotterdam	Sherî-a (Şeriâ) : Jordan
Roumeli (Rumeli) : Roumelia	Shili (Şili) : Chile, Chilian
Rour (Ruhr) : Ruhr	Shimâli Belchiqa (Şimâl-i Belçika) : Flanders
Rousya (Rusya) : Russia	Shiqâgo (Şikago) : Chicago
Sahrâyî Kebîr (Sahra-ı Kebîr) : Sahara, Desert Of Sahara	Shîrâz (Şîrâz) : Shiras
Salvador : Salvador	Shîrvân (Şirvan) : Shirvan
Samsoun (Samsun) : Samsoun	Sibiryâ : Siberia
San Remo (Sanremo) : San Remo	Sidni (Sidney) : Sydney
San-a (San'a) : Sanaa	Sijilya (Sicilya) : Sicilian
Saqarya (Sakarya) : Sakaria	Sijilya Adasu (Sicilya Adası) : Sicilly
Saquz Adasu (Sakız Adası) : Chios	Simplon : Simplon
Saray Bournou (Sarayburnu) : Seraglio Point	Sinop : Sinope
Saray-Bosna (Saraybosna) : Serajevo	Siroz (Serez) : Seres
Sardounya Adasu (Sardunya Adası) : Sardinia	Sisam : Samos Samian
Saxonya (Saksonya) : Saxony	Sisam Adasu (Sisam Adası) : Samos
Selânîk : Salonica	Sivas : Sivas
Selchôuq (Selçuk) : Seljuk	Sivastopol : Sevastopol
Semerkand (Semerkant) : Samarcand	Sofya : Sophia
Senegal : Senegal	Sôudân (Sudan) : Sudan
Sevr : Sevres	Sôur Shehri (Sûr Şehri) : Tyre
Seylon Adasu (Seylon Adası) : Ceylon	Sôuriye (Suriye) : Syria, Syrian

Surbistan (Sırbistan) : Servia/Serbia, Yugoslavia

Süveysh (Süveys) : Suez

Süveysh Qanalu (Süveys Kanalı) : Suez Canal

Tahran : Tehran

Tanja (Tanca) : Tangerine, Tangier

Tarabya : Therapia

Tarsos (Tarsus) : Tarsus

Tashoz (Tasso) : Tasso

Tataristan : Tartary

Taymis Nehri : Thames

Tebe : Tebe

Tedmür Harâbeleri : Tadmor

Tekir Dâ (Tekirdağ) : Rodosto

Tesalya (Teselya) : Thessalia

Tibet : Tibet

Tiflis : Tiflis

Toros Dâlaru (Toros Dağları) : Taurus

Toulon (Toulon/Tulon) : Toulon

Touna (Tuna) : Danubian, Danube

Tounous (Tunus) : Tunis

Tôuri Sînâ (Tûr-ı Sînâ) : Sinai

Tourouva (Truva) : Trojan, Troy

Trafalgar : Trafalgar

Trakya : Thrace, Thracian

Transilvanya : Transylvania

Triyeste (Trieste) : Triest

Turablous (Trablus) : Tripolitan

Turablous Garb (Trablusgarp) : Tripoli

Turablousu Sham (Trablusşam) : Tripoli

Turabzon (Trabzon) : Trebizond

Türkistan : Turkestan

Türkiya (Türkiye) : Turkey

Usfahân (İsfahân) : İsfahan

Ustamboul (İstanbul): Constantinople, Constantinopolitan

Üsküdar : Scutari

Valparizo (Valparaiso) : Valparaiso

Varna : Varna

Varshova (Varşova) : Warsaw

Vashington (Washington) : Washington

Vaterlo (Waterloo) : Waterloo

Vatikan (Vatikan) : Vatican

Vaymar (Weimar) : Weimar

Venedik : Venetian, Venice

Vezo (Vezüv) : Vesuvian

Vezo Yanar Dâ (Vezüv Yanardağı) : Vesuvius

Vidin (Widin) : Widin

Visbâden (Wiesbaden) : Wiesbaden

Viyana : Vienna, Viennese

Yafa : Jaffa

Yanya : Janina

Yemen : Yemen

Yôunânistan (Yunanistan) : Greece

Yügoslavya (Yugoslavya) : Yugoslavia

Zengibar : Zanzibar

Zürih : Zurich

4.3.1.1.3. Halk İsimleri ve Aidiyet Bildiren İsimler

Abbâsîler : Abbasides	Avroupalu (Avrupalı) : European
Afriqalu (Afrikalı) : African	Baviyeralu (Bavyeralı) : Bavarian
Ajar (Acar) : Georgian	Bedevî : Nomadic
Ajem (Acem) : Persian	Bedevîler : Nomad
Alman : German, Germanic, Teutonic	Belchiqalu (Belçikalı) : Belgian
Almanluq (Almanlık) : Germanism	Benî İsrâ-îl (Benî İsrail) : Israelite
Ameriçalı (Amerikalı) : American, Yankee	Benî-Abbâs : Abbasides
Ameriқан (Amerikan) : American	Berberî : Barbaresque
Anglo : Anglo	Bizanslu (Bizanslı) : Byzantine
Anglo Saxon (Anglo Sakson): Anglo Saxon	Bohemyalu (Bohemyalı) : Bohemian
Aqvâmu Âriye (Akvâm-ı Ariye) : Aryan Peoples	Bolshevikler (Bolşevikler) : Bolshevik
Arab (Arap) : Arab, Moor, Negro, Negress	Boshnaq (Boşnak) : Bosnian
Arabî: Arabic, Arabic	Boulgar (Bulgar) : Bulgarian
Arablar : Saracen	Brâhmen (Brahman) : Brahman, Brahmanic
Âri : Aryan	Brazilyalu (Brezilyalı) : Brazilian
Âriya : Arya	Bülôuî (Belucî) : Baluchi
Âriyânî : Aryan	Ceh (Çeh) : Czech
Âriyen : Arian	Chek (Çek) : Czech
Âriyüs (Ariyüs) : Arius, Arian	Chekler (Çekler) : Czech
Arnavoud (Arnavut) : Albanian	Cheqo-Slovaq (Çekoslovak) : Czecho-Slovakian
Âsôurî (Asurî) : Assyrian	Cherkez (Çerkez) : Circassian
Asyalı (Asyalı) : Asiatic	Chingene (Çingene) : Gipsy, Tzigany
Atineli (Atinalı) : Athenian	Chingeneler (Çingeneler) : Gipsydom
Avousturalyalı (Avustralyalı) : Australian	Chingenelik (Çingenelik) : Gipsydom
Avousturyalı (Avusturyalı) : Austrian	Chinli (Çinli) : Chinese
	Chinliler (Çinliler) : Celestial
	Dalmachyalı (Dalmaçyalı) : Dalmatian

Danimarqalu (Danimarkalı) : Dane	Habeshî (Habeşî) : Abyssinian
Dürzîler : Druses	Habeshistanlu (Habeşistanlı) : Abyssinian
Efgânlu (Afganlı) : Afghan	Hind (Hint) : Indian
Ermeni : Armenian	Hindli (Hintli) : Hindoo, Indian
Eskimo : Eskimo	Hindôu (Hindu) : Hindoo
Euz-Beg (Özbek) : Uzbek/Uzbek	Holandalu (Hollandalı) : Hollander
Fârisî : Iranian	Hurvât (Hırvat) : Croatian
Faslu (Faslı) : Moor	İngiliz "Türk" : Anglo "Turkish"
Felemenk (Flemenk) : Dutch, Holland, Netherlands	İngiliz : Anglican, Anglo, Britannic, British, Briton, English
Felemenkli (Flemenkli) : Dutch Man, Flemish, Hollander	İngilizler : The English
Fenike : Phenicia, Phenician	İrânî : Iranian, Iranian
Fenikeli : Phenician	İrlandalu (İrlandalı) : Hibernian, Irish Man
Fenikeliler : Phenician	İslav (Slav) : Slav, Slavic, Slavonic
Fers (Pers) : Persian	İspanyol : Spaniard, Spanish
Finlandalu (Finlandalı) : Finlander, Finn	İspartalu (İspartalı) : Spartan
Fransuz (Fransız) : French, French Man, Gallic	İsqandinavyalu (İskandinavyalı) : Scandinavian
Fransuzlar (Fransızlar) : French Man	İsqoch (İskoç) : Caledonian ,High Lander, Scotch
Frenk : Frank	İsqochyalu (İskoçyalı) : Caledonian, Scotch Man, Scot
Gal : Welsh	İsrâfilî : Seraphic
Galichyalu (Galiçyalı) : Galician	İsrâfiliyyôun (İsrâfiliyûn) : Seraphim
Garblu (Garpli) : Western	İsvechli (İsveçli) : Swede
Genj Türkler (Genç Türkler) : Young Turks	İsvichreli (İsviçreli) : Swiss
Giridli (Giritli) : Cretan	İtalyan : Italian
Golüva (Goliva) : Welsh	İyonî : Ionian, Ionic
Golüvalar : Welsh	İzlandalu (İzlandalı) : Icelandic
Gürjü (Gürcü) : Georgian	İzmirlî : Smyrniot
Habesh (Habeş) : Abyssinian, Ethiopian	

Japon : Jap, Japanese	Musrî (Mısrî) : Egyptian
Javalu (Javalı) : Javanese	Musurlu (Mısırlı) : Egyptian
Jeneviz (Ceneviz) : Genoese	Napolili : Neapolitan
Jermen (Cermen) : Germanic	Nemse (Nemçe) : Austrian
Jezâyerli (Cezâyirli) : Algerine	Nemseli (Nemçeli) : Austrian
Jinevreli (Cenevreli) : Genevese	Norvejli (Norveçli) : Norwegian
Kildânî (Keldânî) : Chaldean, Chaldaic	Osmânî : Ottoman
Kildânîler (Keldânîler) : Chaldean	Osmanlu (Osmanlı) : Ottoman, Ottoman
Kürd : Kurd, Kurdish	Oulah (Ulah) : Wallachian, Wallach
Latin : Latin, Roman, Catholic, Romance	Ouqranyalu (Ukraynalı) : Ukrainian
Leh : Polish	Parisli : Parisian
Lehli : Pole	Peroulou (Perulu) : Peruvian
Londralu (Londralı) : Cockney, Londoner	Portekizli : Portuguese
Magneziyalu (Magnezyalı) : Magnesian	Prousyalu (Prusyalı) : Prussia
Mâgnisalu (Manisalı) : Magnesian	Prouvalar (Pruvalar) : Proof Sheets
Magrubî (Mağribî) : Barbaresque, Moor, Moorish, Moroccan	Qafqas (Kafkas) : Caucasian
Majar (Macar) : Hungarian	Qafqaslu (Kafkaslı) : Caucasian
Makedonyalu (Makedonyalı) : Macedonian	Qanadalu (Kanadalı) : Canadian
Maqqâbî (Makkabi) : Maccabee, Maccabean	Qarpatlular (Karpatlılar) : Carpathian
Maroken (Moroccan) : Morocco	Qartajalu (Kartacalı) : Carthaginian
Memlôuk (Memlûk) : Serf	Qartajalular (Kartacalılar) : Carthaginian
Mexiqalu (Meksikalı) : Mexican	Qashmirli (Keşmirli) : Cashmerian
Midyalular (Midyalılar) : Media Mede	Qongolou (Kongolu) : Congo
Mogoul (Moğol) : Mongol/Mongolian, Mongolian, Mogul	Qubruslu (Kıbrıslı) : Cyprian
Mogoullar (Moğollar) : Mongolian	Qubtîlik (Kıbtîlik) : Gipsydom
Mosqof (Moskof) : Russian	Qubtu (Kıbtî) : Copt, Coptic, Gipsy, Tzigany
	Qubtular (Kıbtîler) : Copt
	Qurumlu (Kırımli) : Crimean
	Romalu (Romalı) : Roman

Roman : Romance	Tounalu (Tunali) : Danubian
Romanyalu (Romanyalı) : Roumanian	Tôurân (Turan) : Turanian, Turan
Roum (Rum) : Greek, Greek, Rum	Tôurânî (Turanî) : Turanian
Rous (Rus) : Russian	Tourouvalu (Truvalı) : Trojan
Sâmî : Semitic	Trakyalu (Trakyalı) : Thracian
Sâmîye : Semitic	Turablouslou (Trabluslu) : Tripolitan
Sansqirit (Sankrit) : Sanskrit	Türk : Turk
Sâsânî : Sassanid, Sassanian	Türkî : Turkish
Sâsânîler : Sassanid	Türkler : Turk
Saxon (Sakson) : Saxon	Türkmen : Turkoman
Saxonyalu (Saksonyalı) : Saxon	Uspanyol (İspanyol) : Grippe
Selchôuq (Selçuk) : Seljuk	Ustamboullou (İstanbul) : Constantinopolitan
Selchôuqîler (Selçukîler) : Seljuk	Vehhâbî : Wahabee
Selt : Celt, Celtic	Vehhâbîler : Wahabee
Shamlu (Şamlı) : Damascene	Vehhâbîlik : Wahabiism
Shilili (Şilili) : Chilian	Velsh (Welsh) : Welsh
Sijilyalu (Sicilyalı) : Sicilian	Velshler (Welshler) : Welsh
Silovaq (Slovak) : Slavonic	Venedikli : Venetian
Sisamlu (Sisamlı) : Samos Samian, Samiot	Venisiyen : Venetian
Slovaq (Slovak) : Slovak, Slovakian	Viyanalu (Viyanalı) : Viennese
Slovaqlar (Slovaklar) : Slovak	Yerliler : Aborigines
Sôurî (Sûrî) : Tyrian	Yôunân (Yunan) : Greek, Hellenic
Sôuriyeli (Suriyeli) : Syrian	Yôunânî (Yunanî) : Grecian, Greek, Hellenic
Surb (Sırp) : Serbian, Yugoslav	Yôunânîlik (Yunanîlik) : Hellenism
Süryânî : Syriac	Yôunânlu (Yunanlı) : Grecian, Greek
Tanjalu (Tancalı) : Tangerine	Yôunânlıluq (Yunanlılık) : Hellenism
Tatar : Tatar, Tatarian	Yügoslav (Yugoslav) : Yugoslav

4.3.1.1.4. Dil İsimleri

Almanja (Almanca) : German

Arabja (Arapça) : Arabic

Âsôurîje (Asurîce) : Assyrian

Chinje (Çince) : Chinese

Danimarqa Lisânu (Danimarka Lisânı/Danca) : Danish

Ermenije (Ermenice) : Armenian

Eski İtalyanja (Eski İtalyanca) : İtalic

Felemenkje (Flemenkçe) : Dutch

Flaman : Flemish

Fransuzja (Fransızca) : French

Hurvatja (Hırvatça) : Croatian

İbrânîje (İbrânîce) : Hebrew

İngilizje (İngilizce) : English

Îrânîje (İranice) : Iranian

İspanyolja (İspanyolca) : Spanish

İtalyanja (İtalyanca) : Italian

Kildânîje (Keldâdîce) : Chaldaic

Latinje (Latince) : Humanity, İtalic, Latin

Lehje (Lehçe) : Polish

Qadîm Fârisî (Kadîm Fârisî) : Zend

Qadîm Yôunânîje (Kadim Yunanice) : Old Greek

Roumja (Rumca) : Greek

Surbja (Sırpça) : Serbian

Tatarja (Tatarca) : Tataric

Tôurânîje (Turanîce) : Turanian

Türkje (Türkçe) : Turkish

Yahoudije (Yahudice) : Jewishly

Yôunânîje (Yunanîce) : Greek

4.3.1.1.5. Dinî İsimler

Âlâmu İsâ (Alâm-ı İsâ) : Passion Play

Âlihe : God

Allah : Allah, Almighty, First Cause, Cause Of Cause, The Create, God, Heaven, İnfinite, Jehovah, Omnipotent, Supreme Being

Âmiri Moutlaq (Âmir-i Mutlak) : Almighty

Angliqan Kilisesi (Anglikan Kilisesi) : The Anglican Church

Arzu Mev-ôud (Arz-ı Mev'ûd) : Palestine

Aya Sofya Jâmî' (Ayasofya Câmii) : Sophia

Hâliq (Hâlik) : Cause Of Cause, The Create

Houlefâyi Abbâsiyye (Hulefa-i Abbâsiye) : Abbasides

Huristiyân (Hristiyan) : Christian

Huristiyânluq (Hristiyanlık) : Christianity

İbrânî : Hebrew

Îlâh : God

İnjil (İncil) : New Testament, Gospel

İnjil Sherîf (İncil-i Şerif) : The Scriptures, Bible

İnjilî (İncilî) : Biblical

İnjîli Qadîm (İncil-i Kadîm) : Vulgate

İslâm : İslam, İslamic, İslamism,
Mohammedan, Mohammedan,
Mussulman

İslâmiyyet : İslam, İslamism,
Mohammedanism

İslâmjuluq (İslâmcılık) : Pan İslamism

İsrâfil : Seraph

İsrâfilî : Seraphic

İsrâfiliyyûn (İsrâfiliyûn) : Seraphim

Jenâbu Haqq (Cenâb-ı Hak) : God, Our
Lord, Providence, Supreme Being

Kildânîje Tefsîri Tevrât (Keldânice
Tefsîr-i Tevrât) : Targum

Kya'be (Kâbe) : Kaaba

Mâ'boud (Mabut) : God

Menâqibi Îsâ (Menâkıb-ı Îsâ) : Gospel

Mesîh : Messiah

Mesjîdi Axâ (Mescid-i Aksâ) : The
Temple

Mezhebi Hanîf (Mezheb-i Hanif/i) :
Orthodoxy

Mikyâ-îl (Mikâil) : Michael

Mîlâdu Îsâ (Milâd-ı Îsâ) : Christmas

Milâdu Îsâ Yortousou (Milad-ı Îsâ
Yortusu) : Xmas, Noel

Mouharrem (Muharrem) : Moharram

Mousevî (Musevî) : Mosaic, İsraelite,
Jew, Jewish, Judaical

Môusî (Mûsî) : Testator

Müslim : Mohammedan, Moslem,
Mussulman

Müslimân (Müslüman) : Moslem,
Mussulman, İslamic, Mohammedan

Müslimanlar (Müslümanlar) : Moslem

Müslimîn : Moslem

No-el (Noel) : Christmas, Noel, Xmas,
Yule

No-el Yortoularu (Noel Yortuları) : Yule
Tide

On İkiler : The Twelve

Ortodox (Ortodoks) : Orthodox

Ortodox Kilisesi (Ortodoks Kilisesi) :
Eastern Church

Ortodoxlouq (Ortodoksluk) : Orthodoxy

Ourûju Îsâ (Oruc-ı Îsâ) : Holy Thursday

Protestan : Evangelical, Protestant

Protestanlar : Peep Boys

Protestanluq (Protestanlık) :
Protestanism

Qâdiri Moutlaq (Kâdir-i Mutlak) :
Almighty, Omnipotent

Qatolik (Katolik) : Catholic, Papist,
Popish

Qatolik Mezhebi (Katolik Mezhebi) :
Popery

Qatoliklik (Katoliklik) : Catholicism

Qoudreti Moutlaqa (Kudret-i Mutlaka) :
Omnipotence

Qouds Sherif (Kudüs-i Şerif) : Jerusalem

Qour-ân-Kerîm (Kur'ân-ı Kerîm) :
Koran

Rabb'imiz : Our Lord

Sünni : Sunnite

Tanru (Tanrı) : God

Tevrât : Old Testament

Yahoudi (Yahudi) : Hebrew, Jew,
Jewish, Judaical

Yahoudilik (Yahudilik) : Jewishness, Judaism

Zebôur (Zebûr) : Psalm

Zend : Zend

Zerdesht (Zerdüşt) : Zoroaster

4.3.1.1.6. Eser-Abide İsimleri

Bâbil Qoulesi (Babil Kulesi) : Tower Of Babel

Bin Bir Gece Hikâyeleri (Binbir Gece Hikâyeleri) : Thousand And One Nights

Eyfel Qoulesi (Eyfel Kulesi) : Eiffel-Tower

Galata : Galata

Telemaq (Telemak) : Telemachus

Top-Qapu Sarayu (Topkapı Sarayı) : Seraglio

4.3.1.1.7. Devlet-İmparatorluk-Kurum ve Kuruluş İsimleri

Ameriqa Hârijiyye Nezâreti (Amerika Hâriciye Nezâreti) : State Department

Arjantin Jümhûriyyeti (Arjantin Cumhuriyeti) : Argentine Republic

Bâbil (Babil) : Babel, Babylon, Babylonian

Bâbu Âlî (Bâbiâlî) : Porte

Balqan Devletleri (Balkan Devletleri) : Balkan States

Balqan Hükûmâtı (Balkan Hükûmeti) : Balkan States

Bizans : Byzantium, Byzantine

Boghazlar Qomisyounu (Boğazlar Komisyonu): Straitness Commission

Boulgar Parlamentosu (Bulgar Parlamentosu) : Sobranie

Dârül-Mou-Allimât (Dârü'l-Muallimat) : Training College

Dârül-Mou-allimîn (Dârü'l-Muallimîn) : Training College

Dîvânü Âlî (Divân-ı Âli) : High Court Of Justice

Düveli Müteffika Ve Müshârike (Düvel-i Müteffika ve Müşârike) : The Allied And Ass. Powers

Düveli Mütteffika (Düvel-i Müttefika) : Allied Powers

Eqvador Jümhûriyyeti (Ekvador Cumhuriyeti): Ecuador

Fiyoume (Fiume/Fiyume) : Fiume

Hilâli Ahmer (Hilâl-i Ahmer) : Red Crescent

Hilâli Ahzar (Hilâl-i Ahzar) : Green Crescent

İngiliz Hükûmet-i (İngiliz Hükûmeti) : The British Government

İngiliz Hükûmeti Quraliyyesi (İngiliz Hükûmeti Kraliyesi) : His Britain Government

İngiltere Dâhiliyye Nezâreti : Home Office

İngiltere Hârijiyye Nezâreti (İngiltere Hariciye Nezâreti) : Foreign Office

İsqochya Mahkemeyi Âliyesi (İskoçya Mahkeme-i Âliye) : Court Of Session

İttihâdü Teraqqî Furqasu (İttihâd U Terakki Fırkası) : Union And Progress

Jem-iyyeti Aqvâm (Cemiyet-i Akvâm) : League Of Nations

Londura Habs-Hânesi (Londra Hapishanesi) : Newgate

Lôuvr (Lourve) : Louvre

Lôuvr Museum (Lourve Museum) : Louvre Museum

Lüksembourg Gran-Doqalugh (Lüksemburg Grandüklüğü) : Grandduchy Of Luxembourg

Mağdalen : Magdalen

Misyoner Jem-iyyeti (Misyoner Cemiyeti) : Bible Society

Müdâfâyi Houqôuq Furqasu (Müdâfaa-i Hukuk Fırkası) : Defence Of Rights Party

Neshri İnjîl Jem-iyyeti (Neşr-i İncil Cemiyeti) : Bible Society

Osmanlu (Osmanlı) : Ottoman, Ottoman

Osmanlu İmpratorlôu (Osmanlı İmparatorluğu) : Ottoman Empire

Qolombiya Dârülfünûnou (Kolombiya Dârülfünûnu) : Columbia University

Qouvâyi Havâ-iyye Nezâreti (Kuvâ-i Havaiyye Nezâreti) : Air Ministry

Re-îsi Jümhûur Sarayu (Reis-i Cumhur Sarayı) : White House

Roma İmpratorlôu (Roma İmparatorluğu) : Roman Empire

Sharqî Roma İmparatorlôu (Şarkî Roma İmparatorluğu) : Eastern Empire

Sorbon Dârü'l-Fünûnou (Sorbon/Sorbonn Dârü'l-Fünûnu) : Sorbonn

Sovyet : Sowiet

Sovyetler : Sowiet

Surb Parlamentosu (Sırp Parlamentosu) : Skupshtina

Türkiya Beuyük Millet Mejlisi (TBMM) : G. National Assembly Of Turkey

Türkiya Jümhûuriyyeti (Türkiye Cumhuriyeti) : Republic Of Turkey

4.3.1.1.8. Tarihi Olay-Savaş ve Antlaşma İsimleri

Berâti Kebîr (Berât-ı Kebîr) : Magna-Charta

Fransuz İhtilâli Kebîri (Fransız İhtilâl-i Kebîri) : The French Revolution

Jinevre Mouqâvele-nâmesi (Cenevre Mukavelenâmesi) : Geneva Convention

Lôzan Soulh Mou-âhedenâmesi (Lozan Sulh Muâhedenâmesi) : Lausanne Peace Treaty

Misâqi Millî (Misâk-ı Millî) : National Pact

Moudanya Mouqavele-nâmesi (Mudanya Mukavelenâmesi) : Moudania Convention

Qânôunu Esâsî (Kânûn-ı Esâsî) : Constitution

Qurum Mouhârebesi (Kırım Muhârebesi) : Crimean War

Reunessans (Rönesans) : New Learning, Renaissance

Trafalgar Mouhârebesi (Trafalgar Muharebesi) : Battle Of Trafalgar

Vaterlo Mouhârebesi (Waterloo Muhârebesi) : Battle Of Waterloo

4.3.1.1.9. Gök Cismi İsimleri

Dübbü Asgar (Dübbüasgar) : Lesser Bear, The Lesser Wain, Ursa Minor

Dübbü Ekber (Dübbüekber) : Great Bear, Charles's Wain, Ursa Major

Jüpiter : Jupiter

Merîh : Mars

Neptün : Neptune

Ûrânos (Uranüs) : Uranus

Venüs : Venus

4.3.1.1.10. Diğer Özel İsimler

Ameriqa Bandurasu (Amerika Bandırası) : Stars End Stripes

Ameriqa Hanu (Amerikan Hanı) : Bible House

Ânqa Qoushou (Ânka Kuşu) : Phoenix, Roc

Bakus : Bacchus

Bolshevik (Bolşevik) : Bolshevik

Bolsheviklik (Bolşeviklik) : Bolshevism

Bolshevizm (Bolşevizm) : Bolshevism

Tounous Beyi (Tunus Beyi) : Bey Of Tunis

Cheri Brendi : Cherry Brandy

Ebül-Hevl (Ebülhevl) : Sphinx

Efgânistan Emiri (Afganistan Emîri) : Emir Of Afghanistan

İngiltere Dâhiliyye Nâzuru (İngiltere Dâhiliye Nâzırı) : Home Secretary

İngiltere Quralu Hazretleri (İngiltere Kralı Hazretleri) : His Britain Majesty

Kenterbeuri Bash Pisqoposou (Kenterberis Başpiskoposu) : Archbishop Of Canterbury

Makiyavelizm (Makyavelizm) : Machiavellianism

Minerva : Minerva

Môusuye (Mûsîye) : Testatrix

Pan-Ameriqa (Panamerikan) : Pan American

Pan-İslamiq (Panislâmik) : Pan Islamic

Pan-İslâmizm (Panislâmizm) : Pan Islamism

Qalvinizm (Kalvenizm) : Genevan Theology, Calvinism

Roum Patrîy (Rum Patriği) : Ecumenical Patriarch

Sîmurg : Simurg

Tash Devri (Taş Devri) : Stone Age

Totenhâmen (Tottenham) : Tutankhamen

Yeni Cheri (Yeniçeri) : Janizary

4.3.1.2. Tür (Cins) İsimleri

Söz varlığı içerisinde fillerle birlikte en geniş yer tutan tür isimleri, belirli bir ismin dışında tüm varlık ve kavramları karşılayan sözcükleridir. Sözlükte, en geniş yer tutan tür isimleridir.

...aleyhdâru (...aleyhdârı) : anti

...e ouygoun bir arkadash (...e uygun bir arkadaş) : a second fiddle to

...e sebeb : the reason why

...emrine : payable

...jenâblaru (...cenâpları) : esquire

...kyâmili (...kâmili) : overall

...ve mahdômularu (...ve mahdumları) :
...and sons

...in yanunda (...in yanında) : fast by,
next door to, articulated with, hard by

...in bashunda (...in başında) : at the
helm

...in bir housôusuyyeti (...in husûsiyeti)
: one of the features of

...in dushunda (...in dışında) : outside of

...in elinde : at the mercy of

...in eunünde (...in önünde) : in front of

...in evsâfundan biri (...in evsâfından
biri) : one of the features of

...in hârijinde (...in haricinde) : outside
of

...in himâyesinde : protege by, under the
wing of

...in fevqinde (...den fevkinde) : super

...in jenâhunda (...in cenâhında) : under
the wing of

...in jivârunda (...in civârında) : in the
proximity of

...in kenârunda (...in kenârında) : on the
verge of

...in lehinde : in favour of

...in ma-uyyetinde (...in maiyetinde) :
under him

...in netîjesi (...in neticesi) : consequent

...in peshinde (...in peşinde) : at a
person's heels, in the wake of

...in qarshusunda (...in karşısında) :
facing, in front of

...in qoumandanu (...in kumandanı) : in
command

...in qourbünde (...in kurbunda) : in the
proximity of

...in refâqatinde (...in refâkatinde) :
under him

...in sebebi : the reason why

...in süvârisi : in command

...in yaqînında (...in yakınında) : in the
vicinity of

...in yerine : instead

...in zarâruna (...in zararına) : at the
expense of

...kümesi : heap

...mes-elesi (...meselesi) : the question
of

...mes-elesinde (...meselesinde) : re

...nisbetinde : at the rate of

...sesi : voiced

...tarzunda (...tarzında) : after the
fashion of

...tavasu (...tavası) : fry fried

...uzgarasu (...ızgarası) : grillade

...ve avenesi (...ve avanesi) : gang and
his gang

...ve evlâdlaru (...ve evlatları) : ...and
sons

1 (bir) : a

â (ağ) : catcher, net, net work, netting, stalker, trammel, web

â balugh (ağ balığı) : net fish

â eurme (ağ örme) : netting

â geuzü (ağ gözü) : mesh

â taqumu (ağ takımı) : shot

â yapma (ağ yapma) : netting

aba : aba, russet

âbâ-i kinîsâ bahsi (âbâ-i kinisâ bahsi) : patristics/patrology

abajour (abajur) : lamp shade, shade

abanoz : ebony

abanozjou (abanozcu) : ebonist

abaqa (abaka) : abaca

abdâl : hobby horse, humdrum, imbecile, natural, noodle, simpleton

abdest : ablution

abes : irrational

abes shey (abes şey) : mare's nest

âbey (ağabey) : elder brother

âbid : votary

âbidât : monument

âbide : monument, cenotaph, memorial

ablouqa (abluka) : blockade

abone : subscriber

abone bedeli : price of subscription

abonuman (abonman) : subscription

aborda olma : boarding

âbu hayât (âb-ı hayat) : nectar

ach (aç) : sharp set, starveling

achajaq (açacak) : opener

achalya (açelya) : azalea

achluq (açlık) : famine, hunger, inanition, starvation

achma (açma) : disclosure

achugha (açığa) : offshore

achulma (açılma) : clarification, denudation, gape

achulur qapanur sandalye (açılır kapanır sandalye) : folding chair

achuq adum (açık adım) : stride

achuq araba (açık araba) : sociable

achuq bono (açık bono) : carte-blanche

achuq deniz (açık deniz) : high sea

achuq hava (açık hava) : outdoor, open air

achuq hava oyounlari (açık hava oyunlari) : outdoor games

achuq hava sporlari (açık hava sporlari) : outdoor sports

achuq liman (açık liman) : free port

achuq ma-âsh (açık maaş) : half pay

achuq omnibüs (açık omnibüs) : char-a-banc

achuq qapu (açık kapı) : open door

achuqda (açıkta) : aloof, off, offshore

achuqdan achugha inkyâr (açıktan açığa inkâr) : point denial

achuqlarunda (açıklarında) : off

achuqluq (açıklık) : cleanness, openness, opening, span

ada : block of houses, island, isle

ada chayi (ada çayı) : sage

ada chicheyi (ada çiçeği) : butter

ada sovanu (ada soğanı) : squill

ada tavshanu (ada tavşanı) : rabbit

âdâb : art, ceremonial, custom, manner, propriety, rule

âdâb dîniyye (âdâb-ı diniye) : ordinance

âdâba mougâyeret (âdâba mugâyeret) : ungentlemanliness

âdâbu dîniyye (âdâb-ı diniye) : ritualism

âdâbu mou-âsheret (âdâb-ı muâşeret) : etiquette

âdâbu münâzara (âdâb-ı münâzara) : dialectics

âdâbu zarâfet (âdâb-ı zarâfet) : the genteel

adajuq (adacık) : holm, islet

Adalar hattı (Adalar hattı) : Island ferry line

adâlet : equity, justness, justice, square

adam : agent, body, chap, factotum, fellow, he, jack, man, man, person, wight (11) :

adamlar : people

adaq (adak) : corban

adash (adaş) : homonymous, namesake

âdât : custom, folklore, habitude

adâvet : animosity, enmity, grudge, hatred, heart burning, ill will, invidiousness, malignity, mischief, prejudice, spitefulness, venom

aded : count, figüre, item, number

adedi müjrerred (aded-i mücerret) : abstractnumber

adedi tâmm (aded-i tam) : integer

âdem : adam

ademi fa'âliyyet (adem-i faaliyet) : inaction

ademi hoshnôudî (adem-i hoşnudî) : dissatisfaction

ademi hürmet (adem-i hürmet) : profanation

ademi idrâk (adem-i idrâk) : unconsciousness

ademi ifâ (adem-i ifâ) : non performance

ademi ihtimâl (adem-i ihtimâl) : improbability, unlikelihood

ademi ijâbet (adem-i icâbet) : default of apparance, contumacy, non appearance

ademi ijrâ (adem-i icrâ) : non performance

ademi iqtidâr (adem-i iktidar) : impotence

ademi isâbet (adem-i isâbet) : miss

ademi kifâye (adem-i kifâye) : inadequacy

ademi maddiyyet (adem-i maddiyat) : immaterialism

ademi memnôuniyyet (adem-i memnuniyet) : discontent, displeasure, repining, disappointment

ademi merkeziyyet (adem-i merkeziyet) : decentralisation

ademi mes-ôuliyyet (adem-i mesûliyet) : irresponsibility

ademi muvaffaqiyyet (adem-i muvaffakiyet) : failure, fizzle

ademi muvâsalat (adem-i muvâsalat) : non arrival

ademi müdâhale (adem-i müdâhale) : non intervention

ademi müsâvât (adem-i müsâvât) : inequality

ademi qabôul (adem-i kabul) : refusal

ademi ri-âyet (adem-i riâyet) : non observance

ademi salâhiyyet (adem-i salâhiyet) : incapacity, irresponsibility

ademi suhhat (adem-i sıhhat) : inexactitude

ademi tasvîb (adem-i tasvip) : disallowance, disapproval

ademi tefrîq (adem-i tefrîk) : indiscrimination

ademi temâyül (adem-i temâyül) : disaffection, disinclination, indisposition, reluctance

ademi tenâsüb (adem-i tenâsüp) : disproportion

ademi tervîj (adem-i tervîç) : discountenance

ademi teslîm (adem-i teslim) : non delivery

ademi tesviye (adem-i tesviye) : non payment

ademi vüjôud (adem-i vücut) : non existence

ademi... (adem-i...) : non

aden (adn/adin/aden) : eden

adese : lens

adeseyi ayniyye (adeseyi ayniye) : eye glass, eye piece

adeseyi mer-iyye (adeseyi mer'iye) : object glass

âdet : convention, custom, fashion, habit, habitude, trick, usage, use, wont

âdeti... : used

âdî dantel : footing

âdî gün : week day

âdî hisse senedâtu (âdî hisse sendâtı) : ordinary shares

âdî ilâj (âdî ilaç) : simple

âdî kiremid : pantile

âdî mahlûuq (adi mahlûk) : low create

âdî noutq (âdî nutuk) : stump speech

âdî shey (adi şey) : common place

âdî tona : short ton

âdî yürüyüş (âdî yürüyüş) : foot pace

adilik : trivialness, ungentlemanliness, meanness, abjectness, baseness, cowardliness, despicableness, filthiness, foulness, foul means, infamy, inferiority, lowness, pettiness

adliye nezâreti : ministry of justice

adliyye me'môrou (adliye memuru) : sheriff

adn (adin/adn/aden) : eden

adres : address, destination, direction

adum (adım) : pace, step

afajan quz (afacan kız) : tomboy

âfâq (âfâk) : horizon

âfâqîyyet (âfâkîyyet) : objectivity

âfâtu semâviyye (âfât-ı semâviyye) : act of God

âfet : cataclysm, conflagration, pestilence, plague, scourge, witch

afife : prude, vestal

âfiyet : health, welfare

âfiyetde (afiyette) : healthy

aforoz : excommunication, fulmination, interdict, thunder bolt, anathema, ban

afv (af) : forgiveness, forgiving, grace, indulgence, pardon, release, remission

afv olounmaz günâh (affolunmaz günah) : vincible ignorance, invincible ignorance

afvi oumôumî (aff-ı umûmî) : amnesty

afyon : opium

afyon rôuhou (afyon ruhu) : laudanum

âgh baba (ağa baba) : grand father

agha (ağa) : agha, groom, yeoman

aghalar (ağalar) : yeomanry

aghoustos (ağustos) : august

aghul (ağıl) : fold, pinfold, pen, pound, sheep fold

agnâm (ağnam) : sheep, mouton

âğniyâ (ağniyâ) : the rich

âğniyâ idâresi (ağniyâ idâresi) : plutocracy

âh : moan, sigh

âhâd : unit

âhâd hânesi : place of units

ahadiyyet : oneness

ahâli : folk, population, the town, citizen, inhabitant

ahar : size

ahd (ahit) : testament, asseveration, covenant, pact, pledge, sacrament, vow, faith

ahd-nâme (ahitnâme) : covenant

âhengi ezelî (ahenk-i ezelî) : pre-establish harmony

âhenîn : iron

âhenk : accord, assonance, caddence, chime, chord, compatibility, concord, congruency, consonance, cosmos, euphony, harmony, inflection,

jollification, keeping, modulation, repose, revel, spree, symmetry, sympathy, symphony, temperament, tone, tune, good understanding, union, unison, wassail

âhenki esvâd (ahenk-i esvat) : harmonic

âhenksizlik : discord, dissonance, inharmoniousness

ahfâd : descendant, descent, grand child, lineage, offspring

âhir : latter

âhize : receiver

âhize âleti : receiving instrument

ahkyâm (ahkâm) : canon, clause, disposition, dogma, economy, stipulation

ahkyâmu adliyye (ahkâm-ı adliye) : civil law

ahkyâmu dîniyye (ahkâm-ı diniye) : canon law

ahkyâmu Huristiyâniyye (ahkâm-ı Hristiyanıye) : Christian economy

ahlâf : after ages, posterity, rising generation

ahlâq (ahlâk) : moral, morality

ahlâq mou-allimi (ahlâk muallimi) : moralist

ahlâq tarafdâru (ahlâk taraftarı) : moralist

ahlâqa mougâyeret (ahlâka mugâyeret) : immorality

ahlâqî hikyâye (ahlâkî hikâye) : apologue

ahlâqiyûn (ahlâkiyûn) : moralist

ahlâqiyyât (ahlâkiyat) : moral law, ethics, ethology

ahlâqsuzluq (ahlâksızlık) : obscenity, profligacy, immorality

ahlat : mast

ahmer : red

âhâu (ahu) : musk

ahrâr : liberal, whig

ahrâr furqasu (ahrâr fırkası) : liberal party

ahshâ (ahşâ) : viscera

ahshab axâm (ahşap aksam) : wood work

ahshab ev (ahşap ev) : frame house

ahtapot : jelly fish, octopus, polyp

ahur (ahır) : cow house, crib, livery, mew, stable, stall

ahura yerleshdirme (ahıra yerleştirme) : stabling

âhuret (ahiret) : here after, high, day of reckoning, the other world

ahurlar (ahırlar) : stabling

âhuru eumr (âhir-i ömür) : after life

ahvâl : auspice, circumstance, condition, conjuncture, current events, course of events, juncture, plight, status, time

ahvâle tevfiq (ahvâle tevfiq) : readaptation

ahvâli havâ mütahassusu (ahvâl-i hava mütahassısı) : meteorologist

ahvâli hikyâye (ahvâl-i hikâye) : recital

ahvâli oumûmiyye (ahvâl-i umumiye) : survey

ahz : receiving, reception, recipient, taking, receipt

ahzi asker (ahz-ı asker) : conscription, enlistment, enrolment, recruiting

ahzi asker beulüyü (ahz-ı asker bölüğü) : recruiting party

â-idât (aidat) : benefice, prebend, sinecure, sustentation fund, allocation, perquisite

â-idâtı dâime (âidat-ı dâime) : perpetuity

â-idâtlu papaz (aidatlı papaz) : prebendary

â-ile (aile) : family, folk, house, household, house hold

â-ile babasu (aile babası) : father of the family

â-ile doqtorou (aile doktoru) : house physician

â-ile hayâtu (aile hayatı) : domesticity, married life

â-ile ismi (aile ismi) : nee, surname

â-ile mâ'bôudesi (aile mabudesi) : vesta

â-ile re-îsesi (aile reisesi) : matron

â-ile re-îsi (aile reisi) : house holder

â-ile sâhibi (aile sahibi) : family man

â-ile tabîbi (aile tabibi) : house physician

a-izze (azize) : saint

âj (ağaç) : standard, tree, woody

âj bajaq (ağaç bacak) : peg leg

âj chileyi (ağaç çileği) : raspberry

âj chivi (ağaç çivi) : peg, tree nail

âj qalub (ağaç kalıp) : wood cut

âj qaqa (ağaçkakan) : wood picker

âj qavounou (ağaç kavunu) : citron, seville orange, shaddock

âj qoundura (ağaç kundura) : clog

âj top (ağaç top) : quaker gun

âj yetishdirme (ağaç yetiştirme) : arboriculture

ajans : agency

ajâyibi seb-a (acâyib-i seb'a) : seven wonders

ajele (acele) : abruptness, bustle, despatch, earliness, haste, speediness

ajele ish (acele iş) : slapdash

ajemi efrâd (acemi efrat) : squad awkward

ajemi mouharrir (acemi muharrir) : scribbler

ajemi ressam (acemi ressam) : dauber

ajemilik (acemilik) : greenness, unskilfulness

ajente (acenta) : agent

ajente mou-âvini (acente muavini) : subagent, underagent

ajîb evzâ' (acîp evzâ') : grotesquery

ajibe (acibe) : prodigy, monstrosity, moon calf, freak of nature

ajiyo : agio

âjlar (ağaçlar) : tree

âjluq (ağaçlık) : grove

âjluq yol (ağaçlık yol) : mall

ajour (ajur) : slash

âjsuz ova (ağaçsız ova) : savanna

aju (acı) : painful, smart, smart, twinge

aju bâdem shoroubou (acı badem şurubu) : noyau

aju baqla (acı bakla) : horse bean, lupine

aju darbe (acı darbe) : stinger

aju istihzâ (acı istihzâ) : nip

aju mâroul (acı marul) : endive

aju ses (acı ses) : screech

aju seuz (acı söz) : sarcasm

aju sou (acı su) : hard water, well water

ajuluq (acılık) : acerbity, acrid, acrimony, bitterness, brackishness, harshness, poignancy, sharpness

ajunma (acınma) : lamentation

ajz (acz/aciz) : feebleness, helplessness, humility, incapacity

âkili nebât (âkil-i nebât) : herbivorous

âkilül-lahm (âkilü'l-lahm) : carnivorous

âkilül-me'kyôulât (âkülü'l-mekûlât) : omnivorous

âkis : reflecting

âkise : reflector, sound board, speculum

akümulateur (akümülatör) : accumulator

al : ruddy, scarlet, sorrel, house

ala baluq (alabalık) : char, trout

ala doghan (ala doğan) : harpy

ala jehri (ala cehri) : alizarin

a'lâ jins (alâ cins) : of superior quality

ala qarga (ala karga) : jackdaw, jay

Alâeddin'in feneri : aladdin's lamp

alâ-im (alâim) : auspice, diagnostic, prelude, shadow, symptom

alâ-imi jevviyye (alâim-i cevviye) : meteorology

alâ-imi semâ (alâimisemâ) : iris, rain bow

alâimi vejhiyye (alâim-i vechiye) : feature

alaja bayqoush (alaca baykuş) : owl

alaja esvâb (alaca esvap) : motley

alaja kedi (alaca kedi) : tabby cat

alaja qaranluq (alaca karanlık) : dusk

alajaq talebi (alacak talebi) : dun

alajaq verejek (alacak verecek) : assets and liabilities

âlâm : martyrdom, sufferance, suffering, throe, tribulation

âlama (ağlama) : wail

alâmet : augury, badge, beacon, brand, cognisance, diagnostic, ensign, for runner, for shadow, harbinger, indication, land mark, mark, omen, portent, precursor, presage, record, sign, stamp, streak, symptom, token, type

alâmeti fâriqa (alâmet-i fârîka) : chevron, distinctive mark, trade mark

alâmetler : insignia

alan : recipient

alâqa (alâka) : attachment, watch chain, concern, concernment, implication, interest, sympathy, part, partaking

alâqadarân (alâkadarân) : privy, persons interest

alarm : tocsin

âlât : finding, implement, instrument

ala-tortü (alatortu) : turtle soup

âlâtu mûsîqiyye (âlât-ı musikîye) : music instruments

alavere touloumba (alavere tulumba) : force pump

alay : cortege, derision, escort, gala, hive, humour, legion, merriment, mockery, pageant, pageantry, parade, phalanx, procession, regiment, regimental, rout, scoff, skit, train, trooping the colours

alay elbisesi : regimental

alaydan yetishme zâbit (alaydan yetişme zâbit) : quarter officer

âlâyish (âlâyîş) : flourish, gaudiness, gaiety/gayety, luxury, pomp

alaylu zâbit (alaylı zabit) : ranker

albinos : albino

albinosiyet : albinism

albomin (albümin) : albumen

albüm : album, scrap book, table book

alchalma (alçalma) : abasement

alchaq boulout (alçak bulut) : stratus

alchaqluk (alçaklık) : ignominy, baseness, infamy, meanness, surviness, villainy

alchu (alçı) : plaster, stoopping, stucco

alchu tashu (alçı taşı) : gypsum

aldanma : disillusion

aldatma : deception, imposition, taking ing

aldurmayush (aldırmayış) : go by

alem : proper name, standard

a'lem : omniscient

âlem : cosmos, creation, saturnalia, streamer, universe, world, the whole world

âlemi bî mâ'nâ (âlem-i bîmanâ) : vanity fair

âlemi ervâh (âlem-i ervâh) : spirit world

âlemi Huristiyâniyyet (âlem-i Hristiyanıyet) : Christian world

âlemi kebîr (âlem-i kebir) : macrocosm

âlemi mâ'mâ (âlem-i mânâ) : land of nod

âlemi medenîyyet (âlem-i medeniyet) : civilise world	Alman shîvesi (Alman şivesi) : germanism
âlemi nebâtât (âlem-i nebâtât) : vegetable kingdom	almanaq (almanak) : almanac
âlemi sagaîr (âlem-i sagaîr) : microcosm	alpaqa (alpaka) : alpaca
âlemi tijâret (âlem-i ticaret) : business world	alqush (alkış) : acclamation, applause, cheer, clapping, plaudit
âlemin zerrâtdan teshekkülü (âlemin zerrâttan teşekkülü) : atomism	alqush tûufânü (alkış tufanı) : salvo, volley of applause
alenîyyet : flagrancy, publicity	alqushju (alkışçı) : clapper
âlet : apparatus, handle, implement, instrument, opener, organ, tool	alt : bottom, foot
âleti qâtu-a (alet-i kâtıa) : edge tool	alt tabaqa (alt tabaka) : substratum
aleuminyüm (alüminyum) : aluminium	alt tabaqa boya (alt tabaka boya) : under- colour
alev : blaze, flame, flare, flash, low	alt üst : topsyturvy
aleyh : con, detriment	alt üst olma : eversion
aleyhinde : against	altdaki renk (alltaki renk) : under-colour
aleyhine : detrimental	altluq (altlık) : bedding, doily, litter, mount, overlay, pad, underlay
âlihe : deity	altmush (altmış) : sixty, three score
âlihe-i hüsnûân : grace	altoun (altun/altın) : or
âlim : omniscient, deep, don, learned, luminary, savant, scholar, well read, wise	altu (altı) : six
âlimi küll (âlim-i küll) : omniscient	altu moum (altı mum) : six
âlimler : the learned	altu peni (altı peni) : six pence
Allâha i'tiqâd (Allah'a itikat) : theism	altu pens (altı pens) : six pence, six pence
Allâha mîu'teqid (Allah'a mutekit) : theist	altun (altın) : gold, yellow boy
Allahu inkyâr (Allah'ı inkâr) : atheism	altun keukü (altın kökü) : ipecacuanha
Allahû insâna teshbîh (Allah'ı insana teşbih) : anthromorphism	altun plaq (altın plak) : gold foil, gold leaf
allâme : erudite, omniscient	altun qaplama (altın kaplama) : overlaid with gold
alluq (allık) : vermilion	altun rengi (altın rengi) : gold
	altun tozou (altın tozu) : gold dust

altun veraq (altın varak) : gold foil

altunda (altında) : below, beneath, subjacent, under, underneath

altun-gümüş evânî (altın gümüş evâni) : plate

altunjusu (altıncısı) : sixthly

aluju (alıcı) : buyer, taker

aluju touloumba (alıcı tulumba) : sucking pump

alun (alın) : for head, front, frontal

alunmush eshyâ (alınmış eşya) : purchase

aluqoma (alıkoyma) : reserve

alush (alış) : taking

alush verish (alışveriş) : marketing

alushdurma (alıştırma) : acclimatization

alushma (alışma) : inurement

âlûftelik : night walking

âmâl : aspiration

â'mâq (âmâk) : depth, inmost, profound

amâret-hâne (imârethâne) : alms house

amazon : amazon, riding habit

ambalaj : package, packing

ambalaj kyâdu (ambalaj kâğıdı) : wrapping paper

ambalaj üjreti (ambalaj ücreti) : package

ambargo : embargo

ambulans : ambulance

amel : labour, work

amel ilâju (amel ilacı) : scourer

amele : hand, labourer, proletarian, tiller, workman, workman like

amele furqasu (amele fırkası) : labour party

amele sunufu (amele sınıfı) : proletariat, working class

amele taqumu (amele takımı) : gang of workmen

ameleyi tahrîriyye (amele-i tahririye) : quill driver

amelî exeriyet (amelî ekseriyet) : working majority

amelî mâ'lômât (amelî malûmat) : practical knowledge

amelîlik : practicalness

ameliyat-hâne (ameliyathane) : surgery

ameliyyât : exercise, operation, surgery, surgical

ameliyye : operation, process

American housôusuyyeti (Amerikan hususuyeti) : Americanism

American shîvesi (Amerikan şivesi) : Americanism

Amerikan chamu (Amerikan çamı) : tamarack

Amerikan hanum eli (Amerikan hanımeli) : azalea

amfityâtur (amfityatro) : amphitheatre

âmil : agent, builder, constructor, efficient, fabricator, factor, forger, maker, manufacturer, moment

âmili soulh (âmil-i sulh) : make peace

amîq (amik) : fathomless, profound, recondite

âmir : master, masterful, prefect, prescriber, principal, provost, supreme

amiral : admiral

amiral gemisi : admiral ship, flag captain, flag ship

amiral süvârisi : flag captain

amiral yâveri : flag lieutenant

âmiri moulaq (âmir-i mutlak) : dictator

âmiriyyet : mastership, rod, sceptre, supremacy

âmiyâne seuz (âmiyâne söz) : popularism

amja (amca) : uncle

âm-me (amme) : common

amonyaq (amonyak) : ammonia

amonyaq mahlûlü (amonyak mahlûlü) : hartshorn

amortisman : amortization

amôud (amûd) : inflexible, normal, perpendicular

amôudi feqârî (amûdufikârî) : back bone, spine, rachis

amper : ampere

ampül (ampul) : bulb

ân : flash of lightning, instant, minute, moment, trice, twinkling

ana : body, dam, main, primary

ana : mother, matron

ana bâ (ana bağı) : stringer

ana charq (ana çark) : driving wheel, leader

ana direk : principal

ana hatt (ana hat) : main line, trunk line

ana lisânu (ana lisânı) : mother tongue

ana lisânu (anadili) : vernacular

ana mektebi : kindergarten

ana nâqil (ana nakil) : to lead away

ana qalub (ana kalıp) : templet/template

ana qâtîli (ana kâtîli) : matricide

ana sefîne : mother ship

ana tekerlek : driving wheel

ana vatan : mother country

ana yay : main spring

anafor : counter current

anagram : anagram

anahtar : key, manipulator, peg, pin, spanner, wrench, wrest

anahtar delîy (anahtar deliği) : key hole

anahtar destesi : bunch of keys

analuq (analık) : maternal, maternity, mother, motherhood

ananas : pine apple

ananas seri : pinery

an-anât (ananât) : tradition

an-anâti milliyye (ananat-ı milliye) : national traditions

an-ane (anane) : folklore, tradition

an-ane perestlik (anane-perestlik) : traditionalism

anarshi (anarşi) : anarchy

anarshist : anarchist

anason : anise

anasonlou cheurek (anasonlu çörek) : seed cake

anâsur (anâsır) : data, element, elemental

anâsuru erba-a (anâsır-ı erbâa) : four element's

ânât : nuance

anbar (anbar/ambar) : store, barn, canteen, depot, lumber room, magazine, stowage, garner, hold, repertory, root house

anbar hamôulesi (ambar hamûlesi) : bulk

anbar me'môurlôu (ambar memurluğu) : victualling office

anbara qoma (anbara/ambara koyma) : housing

anbarju (anbarcı/ambarcı) : store keeper, stower, holder

anber : ambergris

anber chicheyi (anber çiçeği) : mimosa

anberiyye (amberiye) : ambrosia

angarye (angarya) : fag, fagging, tax

ânî hareket : fit

ânî hastalûq (ani hastalık) : blast, seizure

ânî vouqôu' (ânî vukû') : suddenness, unexpectedness

anilin : aniline

anil-merkez (ani'l-merkez) : centrifugal

ankebôut (ankebut) : spider

anlashma (anlaşma) : understanding

anlashulamayush (anlaşılamayış) : unaccountableness

anlashulma (anlaşılma) : penetrability, perceptibility

anlashulmayush (anlaşılmayış) : abstruseness, incomprehension, inexplicability

anlashulmaz seuz (anlaşılmaz söz) : jabber

anlashulmaz seuzler (anlaşılmaz sözler) : gibberish

anlayush (anlayış) : apprehension, comprehension, conceit, conception, intellect, perception

anne : mama

anonim : limited

anonsiyasyon : lady day

anôud (anut) : unbending

Anqara kechisi (Ankara keçisi) : Angora goat

Anqara kedisi (Ankara kedisi) : Angora cat

Anqara sofou (Ankara sofı) : Angora

Anqara yapâ (Ankara yapağı) : Angora wool

ansiqlopedi (ansiklopedi) : encyclopedia

anten : antennae

antimon : antimony

antiqa shey (antika şey) : antique

antiqaju (antikacı) : antiquarian

antiqaju dükkâyânı (antikacı dükkânı) : curious shop

antiqalar (antikalar) : bric-a-brac

antiseptik : antiseptic

anti-shambour (antişambur) : lobby, anteroom

anraqt (anrakt) : wait upon

antrasit : anthracite, glance coal

antrasit keumürü (antrasit kömürü) : anthracite

antre : lobby, vestibule

anturaqt (anrakt) : interact

anturlîn (antırlin) : lead

anturpo (antrepo) : bonded warehouse, transit ware

anturpo ousôulü (antrepo usulü) : ware housing system

anurma (anırma) : bray

apandisit : appendicitis

apartuman (apartman) : apartment, flat, suite

aplike : applique

apolet : epaulet

apushma (apışma) : straddle

aq (ak) : white

aq baba (akbaba) : condor, vulture

aq chîydem (ak çiğdem) : snow drop

aq geuz (ak göz) : wall eye

aq gürgen (ak gürgen) : beech

aq jiyer (akciğer) : lung, pulmonary

aq jiyerler (akciğerler) : lights

aq kefal (ak kefal) : bleak

aqademi (akademi) : academy, academic

aqademi â'zâsu (akademi azası) : academician

aqademi elbisesi : academics

aqâ-id (akâit) : symbol, dogmatics

aqâ-idi Mîuseviyye (akâid-i Museviye) : judaism

aqalliyet (akalliyet) : minority

aqalliyet ve exeriyet (akalliyet ve ekseriyet) : minority and majority

aqalliyetler (akalliyetler) : minority

aqalliyetlerin houqûquu (akalliyetlerin hukuku) : rights of minorities

aqâmet (akâmet) : collapse, miscarriage, sterility, aridity, fruitlessness, frustration, unproductiveness

aqar (akar) : flowing

aqâr ('akâr) : temporality

aqar sou (akarsu) : running water

aqar soular (akarsular) : running water

aqd (akd/akit) : conclusion, matrimonial contract, espousal, matrimony, spousal, wedding

âqîbet (âkîbet) : denouement, end, event, eventually, last, fate, issue, outcome, in the long run

âqid (âkit) : signatory, contractor

aqîde (akide) : creed, doctrine, dogma, precept, tenet, formula

aqîdeyi hamli Meryem (akîde-yi haml-i Meryem) : immaculate conception

âqideyn (akideyn) : signatory

âqidîn (akidîn) : signatory, contracting parties

aqidnâme (akitnâme) : marriage articles

âqil (âkil) : sapient, wise

âqile (âkile) : intellect, reason

aqîm (akim) : barren

aqîq tashu (akik taşı) : agate

aqîqi yemânî (akîk-i yemânî) : sardonyx

aqja âj (akça ağaç) : maple

aqjul (akçıl) : grayish

aqıl (akıl) : acumen, contrivance, head, head piece, intellect, intelligence, reason, sageness, sapience, wisdom, wisdom tooth, wiseness, wit

aqli surfa (akl-ı sırfa) : pure reason

aqlundan esiş (aklından esiş) : freak

aqluq (aklık) : hoar

aqma (akma) : flow, flux, fluxion, glide, influx

aqord (akort) : chord, tune

aqordeyon (akordeon) : accordion

aqrabâ (akraba) : cognate, collateral, kin, kin, kindred, related, relative

aqrabâmdan biri (akrabamdan biri) : one of my relatives

aqrân (akran) : equal, fellow, match, peer

aqreb (akrep) : gnomon, hand, hour hand, scorpion

aqşam (akşam) : even, eve, evening

aqşam dersleri (akşam dersleri) : night school

aqşam elbisesi (akşam elbisesi) : evening dress, night dress

aqşam qarartusu (akşam karartısı) : night fall

aqşam yemeyi (akşam yemeği) : supper

aqşam yulduzu (akşam yıldızı) : vesper

aqtar (aktar) : grocer, haberdasher, spicery

aqtarma (aktarma) : tapping, transshipment, trans-shipment

aqtarmasuz tren (aktarmasız tren) : through train

aqteur (aktör) : actor, stage player, tragedian

aqteur odası (aktör odası) : green room

aqtris (aktris) : actress, stage player

aqulsuzluq (akılsızlık) : shallowness

aqun (akın) : flow, incursion, razzia, stream

aqunju (akıncı) : incursive, plunger

aqunju sefine (akıncı sefine) : marque

aqunjuluq (akıncılık) : incursive

aquntu (akıntı) : chute, current, eaves drop, efflux, issue, rapid, rapids, swift, winding sheet

aqutma (akıtma) : drainage

aqvâm (akvâm) : nation, people

aqvâmu Tôurâniyye (akvâm-ı Turaniye) : turanian poeple

aqvarel (akvarel) : water colour

âr bash (ağır baş) : sober

âr basma (ağır basma) : sway

âr hamôule (ağır hamûle) : dead weight

âr ish (ağır iş) : drudgery, sweat

âr seuzler (ağır sözler) : name

âr siqlet (ağır siklet) : welter-weight

âr süvâri (ağır süvari) : dragoon

âr tasma (ağır tasma) : trash

âr topjou (ağır topçu) : heavy artillery

âr toplar (ağır toplar) : batter train

âr yük (ağır yük) : dread lift

ara : inter-, interstice, interval, portage

ârâ : scrutiny, vote

ara siperi : traverse

Arab chojôu (Arap çocuğu) : piccaninny

arab sachu (arapsacı) : wheels within

araba : buggy, cab, cabriolet, car, carriage, cart, chariot, coach, drag, gig,

skip, tram, tumbrel, van, vehicle, vehicular, wagon, wain

araba falaqası (araba falakası) : swingle

araba geyî (araba geyiği) : reindeer

araba münâqalâtu (araba münâkalatı) : vehicle traffic

araba qolou (araba kolu) : thill

araba salunjaq (araba salıncak) : swing boat

araba tevaqqouf mahalli (araba tevakkuf mahalli) : cab stand

araba yapuju (araba yapıcı) : wheel wright

araba yolou (araba yolu) : drive out

araba yükü : carriage load, cart load

arabaju (arabacı) : cab, car man, carter, coach man, dray man, driver, teamster, truckman, trundle, wheeler, whip

arabaju yeri (arabacı yeri) : box, coach box, driving box

arabaluq (arabalık) : coach house

arabesk : arabesque

Arabî shivesi (Arabî şivesi) : Arabic

Arabiyyûn (Arabîyyûn) : Arabist

Arabja mütahassusu (Arapça mütahassısı) : Arabist

aradaki vaqit (aradaki vakit) : interval of time

ârâf : purgatory

araluq (aralık) : ajar, area, break, embrasure, interstice, interval, lavatory, louvre, half open, opening, slap, space

ârâm : sojourn

arama : seeking

ârâmgâyâh (ârâmgâh) : oasis

aramuzda (aramızda) : between

araq (arak) : arrack

arasunda (arasında) : amid, among, between, inter-, midst, versus

arasundan (arasından) : through

ârâye vazı' (ârâya vazı') : division

ârâyi intihâbiyye (ârâ-yi intihâbiye) : electoral votes

ara-yol (ara yol) : aisle

araz : accidental

ârâzi : glebe, ground, land property, possession, land, land fall, real property, symptomatic, territorial

ârâzi sâhibi : land owner, land holder, zemindar

ârâzî vergisi : land tax

ârâzi-i metrôuke (arazi-i metrûke) : waste lands

arazî-i sâlise : trias

ârâziyi emîriyye (arazi-i emiriye) : public lands

ârâziyi milliyye (arazi-i milliye) : public lands

ârâzu emrâz bahsi (ârâz-ı emrâz bahsi) : semeiology

ârâzu fer-uyye (ârâz-ı fer'iye) : epiphenomenon

arbede : brawl, hubbub, hurl, melee, pandemonium, racket, rookery, row, scuffle, stampede

arbitrâj : arbitrager

ardouvaz (arduvaz) : slate, slating

ardouvaz ishjisi (arduvaz işçisi) : slater

ardouvaz ojâ (arduvas ocağı) : slate quarry

arduj (ardıç) : gin, juniper

arduj qoushou (ardıç kuşu) : throstle, thrush

argach (argaç) : warp

arganon : organ

Âri lisânu (Âri lisânı) : Aryan language

ârif : wise

ârife : eve

ârife gejesi (arife gecesi) : vigil, wake

Âriyüs mezhebi : Arius doctrine

arîza : address

ark : arc

ârluq (ağırlık) : drowse, gravity, heaviness, impedimenta, kit, rankness, weight

arma : arm, armorial, armorial bearings, coat of arms, emblazonment, emblem, escutcheon, flower deluce, panoply, rig, rigging, scutcheon, trophy, blazon

arma zemîni : shield

armada : armada

armaju (armacı) : rigger

armajuluq (armacılık) : blazon, heraldry

armalar : heraldry, insignia

armatür : armature

armoud (armut) : pear

armoud bichimi (armut biçimi) : pear shaped

armoud sharabu (armut şarabı) : perry

armouz (armuz/armoz) : joint, seam

arorot (ararot) : arrow root

arôuz (arûz) : versification, versifier, prosody

arozeuz (arazöz/arozöz) : water cart

arpa : barley, malt

arpa ounou (arpa unu) : barley meal

arpa saman : forage

arpa she'riyesi (arpa şehriyesi) : peeled barley

arpa souyou (arpa suyu) : malt liquor

arpa tânesi : barley corn

arpajuq (arpacık) : pip, sty

arqa (arka) : after, back, behind, heel, hind, hold-fast, rear

arqa beygiri (arka beygiri) : wheeler

arqa kemîy (arka kemiği) : back bone, rachis, spinal, spine, vertebral column

arqa merdiven (arka merdiven) : back stairs

arqa qapaq (arka kapak) : tail board

arqa zemîn (arka zemin) : back ground

arqada (arkada) : pickaback

arqadash (arkadaş) : chum, comrade, consort, fellow, fellow student, mate, pal, yoke mate

arqadashlar (arkadaşlar) : fellow student

arqadashluq (arkadaşlık) : companionship, comradeship, fellowship

arqaluq (arkalık) : hod, knot

arqasu (arkası) : croup, seat

arqasunda (arkasında) : after, behind

arsa : close, ground, lot, patch, plat, plot

arseniq (arsenik) : rat's bane, arsenic

arsh (arş) : heaven

ârshidûq (arşidük) : archduke

ârshidüqlük (arşidüklük) : archduchy

Ârshimid videsi (Arşimet vidası) :
Archimedean screw

arshun (arşın) : ell

arşlan : lion

arşlan yavrousou (arşlan yavrusu) : lion's
cub

arsuzluq (arsızlık) : pertness

arteziyen : artesian

arteziyen qouyousou (arteziyen kuyusu)
: artesian well

artist : artist

artuq (artık) : heel tap, screenings, slush

artuqlar (artıklar) : waster

arturma (artırma) : inflation, outbidding

âru (ağrı) : ache, labour, pain, stitch,
travail

aru (arı) : bee

aru qoushou (arı kuşu) : humming bird,
tit mouse

aru qovanu (arı kovanı) : bee hive, hive

aru sürüsü (arı sürüsü) : swarm of bees

âruza (arıza) : accident, hitch, lesion,
mishap

âruzî keyfiyyet (ârizî keyfiyet) :
accidental quality

arz : breadth, display, earth, exhibition,
exposition, globe, latitude, measure,
presentation, width

arz dâ-iresi (arz dairesi) : parallel

arz dâ-ireyi mütevâziyesi (arz daire-i
mütevâziyesi) : parallel of latitude

arzôu (arzu) : choosing, craving, desire,
hunger, itch, longing, lust, request,
towardliness, will, wish

arzôu edilir zât (arzu edilir zat) : persona
grata

arzôu edilmeyen insan (arzu edilmeyen
insan) : persona non grata

arzôular (arzular) : desiderate

arzu jôghrâfî (arz-ı coğrafi) : geography
latitude

arzu mev-ôud (arz-ı mev'ûd) : land of
promise

arzu mouqaddes (arz-ı mukaddes) : holy
land

arzu-hâl (arzu-hâl) : petition

arzu-hâlji (arzu-hâlci) : a penny liner

arzuye (arziye) : cellarage, depot,
entrepot

asâ : baton, crosier, mace, rod, sceptre,
staff, trident, truncheon, verge, wand

â'sâb (asap) : nerve, nerve, neurotic,
sinew, enervation

asabî adam : spit fire

asabiyyet : fever, feverishness,
irritability, nervousity, nervousness

â'sâbu basar (âsâb-ı basar) : optic nerve,
optic nerve

asâkiri hâssa (asâkir-i hâssa) : yeoman of
the guard

asâkiri mou-âvine (asâkir-i muâvine) :
subsidiary

asâkiri mouhâfaza (asâkir-i muhâfaza) :
guard, garrison

asâkiri mountazama (asâkir-i
muntazama) : line, regular

asâkiri redife (asâkir-i redife) : territorial

asâlet : aristocracy, gentility, knight hood, nobility, peerage, sublimity

asamm (asam) : irrational, prime, surd

asammiyyet : irrationality

asanseur (asansör) : elevator, lift

â'sâr : achievement, literature, refrain, vestige, work, writing, age, century

â'sâru mehdiyye (âsâr-ı mehdiye) : nutation

â'sâru atîqa (âsâr-ı atika) : archeology

â'sâru atîqa âlimi (âsâr-ı atika âlimi) : archeologist

â'sâru atîqa (âsâr-ı atika) : archeological

â'sâru choq mouharrir (âsârı çok muharrir) : voluminous writer

â'sâru sâlîfe (âsâr-ı sâlîfe) : past century

â'sâru she'riyye (âsâr-ı şerîye) : capillarity

asâsât : radix

asâyi hükûmet (asâ-ı hükûmet) : sceptre

asâyi müşîriyyet (asâ-yı müşîriyet) : field-marshal's baton

âsâyish (asayiş) : order, tranquility, quiet, rest

asbestos : amiantus

asetilin (asetilen) : acetylene

asfalt : asphalt

asfar : yellow

asgarî ve â'zâmî : minimum and maximum

asgarî-â'zamî termometre : minimum thermometer

asgu (askı) : drop, frontal, hanging, leading strings, paternoster, pendant, sling, suspender, swag, trussing

asgular (askılar) : drapery

ash erme (aşerme) : longing

ashâ (aşağı) : below, less

ashâ jins (aşağı cins) : underbred

ashâ mahalle (aşağı mahalle) : rookery

ashâ qusm (aşağı kısım) : substructure

ashâda (aşağıda) : adown, below, down, down wards, down stairs

ashâ-ir (aşâir) : nomad

ashâluq (aşağılık) : inferiority, mediocrity

â'shâr (âşâr) : tithe

â'shâr me'môrou (âşâr memuru) : tither

ashâsunda (aşağısında) : below, there inafter

ashâya (aşağıya) : adown

ash-hâne (aşhane) : eating house

ashîret (aşiret) : nomad, tribe

ashîret hayatı (aşiret hayatı) : nomadism

ashiyân (aşıyân) : nest

ashju (aşçı) : cook

ashju bashu (aşçıbaşı) : master cook, chef

ashju churâ (aşçı ırağı) : kitchen boy

ashju yamâ (aşçı yamağı) : scullion

ashjuluq (aşçılık) : cookery, culinary

ashlama (aşılama) : grafting, inoculation, vaccination

ashlama (aşlama) : freezing mixture, icing

ashnalıq (âşinalık) : hail

âshoz (aşoz) : rabbet

ashq (aşk) : fire, flame, love

ashu (aşı) : cow pox, graft, grafting, inoculation, vaccinal, vaccination, vaccine, vaccine

ashu boyasu (aşı boyası) : ochre, ruddle

ashu me'môrou (aşı memuru) : vaccinator

âshunâluq (âşinâlık) : familiarity

ashunma (aşınma) : attrition, chafing, corrosion, obliteration, wear

ashuntu (aşıntı) : nibbling

ashuq (âşık) : paramour, enamoured, follower, minstrel, troubadour, wooer

ashuq oyounou (aşık oyunu) : knuckle bones

asîl qadun (asil kadın) : noble woman, peeress

asilzâde : noble man, aristocrat, patrician, peer, peeress

âsim : peccable, sinner

âsimân (âsüman) : firmament, heaven, welkin

asker : ranks, red coat, soldier, troop

asker qachâ (asker kaçığı) : deserter

asker toplama : enlistment

askerî dürbün : field glass

askeri ihtiyât : reservist

askerî mouqâvele (askeri mukâvele) : military convention

askerî naqliye sefînesi (askeri nakliye sefinesi) : troopship

askerî sâlnâme : army list

askerler : soldiery, troop

askerlik : soldiery

asl (asıl) : birth, fundamental, germ, main, main, origin, original, primitive, protoplast, prototype, root, seed, stem, substance, type

asliyyet : fundamentally, immanence, nativeness, radicalness

aslu (aslı) : proper speaking

asluna rûjôu' (aslına rücû) : reversion, atavism

asma : grape vine, suspension, vine

asma bâgche (asma bağıçe/bahçe) : hanging garden

asma keuprü (asma köprü) : chain bridge, suspension bridge

asma kilid : padlock

asma seri : vinery

asma yaprâ (asma yaprağı) : vine leaf

aso : ace

asompsiyon : assumption

âsôudegî (âsudegî) : serenity, dispassion, quietude

Âsôurî lisânu (Asurî lisanı) : assyrian

asperj (asperc) : asparagus

aspik : aspic

aspirateur (aspiratör) : aspiration

asqu (askı) : brace

asr (asır) : age, century

asrîlik : modernism, modernity

astar : coating, lining

astigmatizm : astigmatism

asturagan (astragan) : astrakhan

asul (asıl) : chief, primary, prime

asul fâ-ili (asıl fâili) : wire puller

asul istinâdgyâh (asıl istinatgâh) : sheet anchor

asul mes-ele (asıl mesele) : point, turning point

asul nümôune (asıl numune) : prototype

asulajaq herif (asılacak herif) : crack halter, gallows bird

asullar (asıllar) : numena

asulma (asılma) : hanging

asulsuzluq (asılsızlık) : fictitiousness

âsumân : sky

âsura (âsıra) : sphincter

asurlar (asırlar) : century

at : charger, cocktail , hobby, horse, riding, palfrey, steed, unicorn

at janbazu (at canbazı/cambazı) : horse dealer

at kestânesi : horse chestnut

at meydânu (at meydanı) : hippodrome

at nâ'lu (at nalı) : horse shoe

at qostümü (at kostümü) : habit, riding habit

at qulu (at kılı) : horse hair

at sineyi (at sineği) : dragon fly, gad fly, horse fly

at surajasu (at sıracası) : farcy

at tâ'limji (at talimci) : horse breaker

at üzerinde : on horse back

at yarushu (at yarışı) : horse race

atalar : for fathers

atâlet : holiday, idleness, inaction, inactivity, indolence, inertness, inertia, latency, laziness, lingering, passiveness/passivity, recumbency, stagnancy, stalemate, torpor

atâleti tâmme (atâlet-i tamme) : dead lock

atashe (ataşe) : attache

atashe militer (militer ataşesi) : military attache

atashe naval (naval ataşesi) : naval attache

ataya çekme (ataya çekme) : atavism

atebe : threshold

ateh : dementia, dotage

atelye (atölye) : shop, studio

âtesh (ateş) : fire, fire brand, firing, fume, glow, igneous, low, spunk, stake, ardour, ostrum, spirit

âtesh altunda (ateş altında) : under fire

âtesh beujeysi (ateşböceği) : fire fly, glow worm

âtesh kenâru (ateş kenarı) : chimney corner, fire side

âtesh mâ'bôudü (ateş mabudu) : vulcan

âtesh perisi (ateş perisi) : vesta

âtesh toulasu (ateş tuğlası) : fire brick

âteshîn (ateşîn) : fiery, flaming, sanguine, glowing

âteshji (ateşçi) : fire man, stoker

âtesh-perestlerin kütübi mouqaddesi (ateşperestlerin kütüb-i mukaddesi): zend avesta

âtesh-perestlik (ateşperestlik) : fire worship

atf (atıf) : attribution, imputation

atgu (atkı) : filling, handkerchief, scarf, stole, weft, wimple, woof, wrapper

âtî : coming, future, future, here after

âtîde vâzu-ül-imzâ (âtîde vâz'ü'l-imzâ) : undersigned

atlama : skip, skipping

atlama ishi (atlama işi) : skipping rope

atlama tashu (atlama taşı) : stepping stone

atlar : stud

atlayush (atlayış) : leap, vault, volt

atlaz (atlas) : atlas, satin

atlet : athlete, turner

atletizm : athleticism

atlu (atlı) : hobbler

atlu qarunja (atlı karınca) : hobby horse, merry go round, round about, merry whirling

atlular (atlılar) : cavalcade

atma : cast, palpitation, projection, throb, toss

atmaja (atmaca) : falcon, hawk, sparrow hawk

atmosfer : atmosphere

atom : atom

atom nazariyyesi : atom theory

atomizm : atomism

ats : sternutation

atsh (atış/ataş) : thirst

âtufa (âtıfe) : conjunction, copulative, disjunctive

âtufat (âtıfat) : misericorde

atuju (atıcı) : caster

âtul mouqâvemet (âtıl mukâvemet) : passive resist

âtul moutâva-ât (âtıl mutâvat) : passive obedience

atulma (atılma) : souse, spring

atulumush eshyâ (atılmış eşya) : flotsam and jetsam

atulush (atılış) : throw

atum (atım) : cast, casting, pitch, round, shot, shy, throw

atush (atış) : flirt, heaving, hurl, jaculation, pitch, swill, tossing

atü : trump

atv olounamayush (atfolunamayış) : inexcusable

av : catch, chase, chasing, coursing, field, game, game, hunt, hunting, kill, prey, quarry, shooting, sporting

av borousou (av borusu) : bugle horn

av chantasu (av çantası) : game bag

av eti : venison

av hayvânâtu (av hayvanatı) : game

av hayvanu (av hayvanı) : courser

av keupekleri (av köpekleri) : hunt, pack

av keupeyi (av köpeği) : hound, pointer, ranger, retriever, setter, terrier

av mevsimi : shooting season

av qoroujousou (av korucusu) : game keeper

av qoushlaru (av kuşları) : wild fowl

av tüfeyi (av tüfeği) : fowl piece

av yeri : chase, shooting

avâm : common, commoner, gentry, lay, lay man, mass, multitude, people, populace, proletariat

avâm lâqurdusu (avâm lakırdısı) : popularism, vulgarism

avâm qamarasu (avam kamarası) : house of common's

avâm qamarasu â'zâsu (avam kamarası azası) : commoner

avâm taqumu (avam takımı) : mobility

avâm-firîb : demagogue

avâmil : factor

avans : advance, advancement, retainer, retain fee, sub

avanta : catch, grist, job, lucre, picking

âvârelik : nomadism, rambling, roving, stray, vagrancy

avaz : cry, cry, hue, outcry, scream, shout, whoop

âvâzu harb (âvâz-ı harp) : war cry

avdet : home ward, return, revisit

avdet bileti : return ticket, return ticket

avdet emri : recall

avene (avane) : clique, confederate, gang

âvize : lustre, pendant

avju (avcı) : catcher, chaser, chasseur, courser, decoy man, falconer, fowler, hawker, hunter, huntsman, rifle man, sharp shooter, shooter, skirmisher, stalker, trapper

avju kedi (avcı kedi) : mouser

avju mousâdemesi (avcı musâdemesi) : skirmish

avju qoulübesi (avcı kulübesi) : hunt box

avju seyis (avcı seyis) : huntsman

avju tabourlaru (avcı taburları) : flying camp

avju tabourou (avcı taburu) : rifle

avjular (avcılar) : field, hunt

avjuluq (avcılık) : chasing, falconry, hunting, venery

avjuluq nizâmnâmesi (avcılık nizâmnâmesi) : game laws

avlou (avlu) : peristyle, yard, close, court, court yard, piazza

avouj (avuç) : palm

avouqat (avukat) : advocate, counsel, gownsman, lawyer, pleader, practitioner, solicitor

avouqatluq (avukatlık) : advocacy

avoustos beujeyi (ağustos böceği) : grass hopper

ax (aks/akis) : reflection, reverberation, reversing, reversion, conversion, inversion, mirage, repercussion

axâ (aksâ) : extreme

axâm (aksam) : fraction, fragment, part, section, shatter

axama (aksama) : hitch, hobble, limp

axâmu fevqâniyye (aksâm-ı fevkâniye) : superstructure

axâmu hayâtiyye (aksâm-ı hayatiye) : vitals

axâmu mürekkibe (aksâm-ı mürekkibe) : component parts

axâmu nusfun-nehârî (aksâm-ı nısfinnehârî) : meridian parts

axâmu tahtâniyye (aksâm-ı tahtaniye) : substructure

axan (aksan) : accent

axan qoyma (aksan koyma) : accentuation	ayân oloush (âyân oluş) : imminence
axâyü sharq (aksâ-i şark) : far east	ayân oujou (ayağın ucu) : tiptoe
axi sademe (aks-i sademe) : rebuff	â'yânluq (âyânlık) : senatorial, senatorship
axi sedâ (aks-i sedâ) : resonance, echo, re-echo	ayaq (ayak) : abutment, foot, footing, leg, pedal, pier, stand, trestle, trotter, truckle
axi seuzler (aksi sözler) : crook words	ayaq altunda (ayak altında) : underfoot
axi te'sîr (aksi tesir) : reaction	ayaq bastıq (ayak bastıka) : snatch block
axi zuyâ (aks-i ziyâ) : reflex	ayaq demiri (ayak demiri) : scraper
axilik (aksilik) : adversity, bile, crabbedness, crossness, deuce, intractability, moroseness, mumps, peevishness, sulkiness, tantrum, way wardness, crookedness	ayaq izi (ayak izi) : foot print, foot step, step
axini temennî (aksini temennî) : deprecation	ayaq parmâ (ayak parmağı) : toe
axurma (aksırma) : sneeze, sternutation	ayaq qabu (ayakkabı) : shoe
axül-amel (aksülamel) : reaction, reflex	ayaq qaymasu (ayak kayması) : stumble
ay : month	ayaq sesi (ayak sesi) : foot fall, step, trampling
ay : moon	ayaq taqumu (ayak takımı) : mob, populace, rabble, riff-raff
ay bashu (aybaşı) : course, monthly	ayaq turnâ (ayak tırnağı) : toe nail
ay bashu (aybaşı) : menses, menstrual	ayaq yeri (ayak yeri) : pedal, treadle
ay chicheyi (ay çiçeği) : sun flower	ayaqlar (ayaklar) : feet
ay tabya : lunette	ayaqlu bir qamôus (ayaklı bir kâmûs) : a walking dictionary
aya : saint	ayaqluq (ayaklık) : stilt
ayâ zarlu (ayağı zarlı) : web footed	ayâr : assay, mark of assay, proof, say
ayâghun tarâ (ayağın tarağı) : tarsus	ayaz : chill, frostiness
ayaghun üstü (ayağın üstü) : instep	ayb (ayıp) : indecency, shame, disgrace, dishonour
â'yân : senator, senatorial, peer	aydunluq (aydınlık) : flare, jack a- lantern, lightsome, light, light
â'yândan : senator	âyet : text, verse
â'yân â'zâsu (âyân azası) : senator	aygur (aygır) : stallion, stud horse
â'yân mejlisi (âyân meclisi) : upper house	

âyîn : celebration, ceremony, commemoration, jubilee, mass, rite, ritual, sacramental

âyîn kitâbu (âyin kitabı) : ritual

âyineyi devrân (âyine-i devrân) : wheel of life, zoetrope

ayluq (aylık) : pay, salary

ayluq mejmou-a (aylık mecmua) : monthly

ayn : entity

ayna : glass, looking glass, mirror, reflector, speculum

aynen tesviye : truck system

ayniyyât ousôulü (ayniyat usûlü) : truck system

ayniyyet : equality, identity

aynu (aynı) : doublet, of a piece

aynu adam (aynı adam) : the very man

aynu douygou (aynı duygu) : fellow feeling

aynu oloush (aynı oluş) : identity

aynu shey (aynı şey) : all's one

aynu zemâna tesâdüf (aynı zamana tesâdüf) : simultaneousness

aynüsh-shems (aynü's-şems) : opal

ayquru yol (aykırı yol) : cross road

ayran : bland, butter milk

ayru porsiyon usmarlama (ayrı porsiyon ismarlama) : sizing

ayru tabu' (ayrı tab) : off print

ayrulamayush (ayrılamayış) : inseparability

ayrulan yer (ayrılan yer) : parting

ayrulma (ayrılma) : bifurcation, departure, disconnection, disengagement, disjunction, disunion, divergence, division, furcation, revulsion, seclusion, separation

ayrulmayush (ayrılmayış) : indissolubility

ayruluq (ayrılık) : division, severalty

ayrulush (ayrılış) : shed

ayruq otou (ayrık otu) : couch grass

ayu (ayı) : bear

ayu balugh (ayı balığı) : seal, hog fish

ayurma (ayırma) : dissection, section, separation

ayurmayish (ayırmayış) : indiscrimination

ayva : quince

ayva âju (ayva ağacı) : quince tree

ayyâshluq (ayyaşlık) : intemperance, swill

âz (ağız) : adit, blade, brim, bung hole, burdensome, chop, creek, edge, frith, inlet, jaw, manhole, mouth, muzzle

âz dolousou (ağız dolusu) : mouthful

âz iltihâbu (ağız iltihâbı) : thrust

âz otou (ağız otu) : exploder, primer

âz tapasu (ağız tapası) : tampion

âz tarafu (ağız tarafı) : mouth piece

â'zâ : capitular, commissioner, councillor, fellow, gownsman, matriculate, member, limb

azâb : calvary, damnation, pain, pang, passion, penance, racking, torment, torture, trial, twinge

azâbu vijdân (azâb-ı vicdan) : qualm, remorse, prick, twinge of conscience

â'zâlar : membership

azâlât : filament

azalât (adalat) : muscle, thew

azale (adale) : muscle, thew

azaleyi mütezâdde (âzale-i mütezâdde) : antagonist muscle

azalma : attenuation, decrease, diminution, enfeeblement, reduction, wane

â'zâluq (azalık) : membership

azamet : arrogance, bigness, conceit, conceitedness, elation, grandness, grandeur, greatness, growth, haughtiness, illustriousness, impressiveness, lordliness, magnificence, majesty, self importance, splendour, strut, superbness

azametli yürüyüş (azametli yürüyüş) : stalk

â'zâmî gayret : maximum effort

â'zamî irtifâ' : summit level

â'zâmî sür-at (azami sürat) : maximum velocity

azar : rebuke

â'zâyi âmile (âzâ-i âmile) : executive

â'zâyi fa'âle (âzâ-i fa'âle) : executive

â'zâyi tenefüsiyye (âza-i teneffüsiye) : respiratory organs

â'zâyu mühimme (âzâ-i mühimme) : vitals

â'zâyu tenâsüliyye (âzâ-i tenâsüliye) : genitals, sexual organs, private parts, reproductive organs

âzdan dolma top (ağızdan dolma top) : muzzle loader

azîm : insurmountable, considerable, egregious, enormous, fabulous, grandiose, great, invaluable

azîm meserret : overjoy

azîm zâyî-ât (azim zâyîat) : hecatomb

azîz : beloved, dear, hallow, saint

azl (azil/azl) : removal, deposition, deprivation, dismissal, recall

âzluq (ağızlık) : mouth piece, spreader

azluq (azlık) : exiguity, fewness, illiberality, littleness, paucity, poorness, scantiness, scarcity, slenderness, smallness, sparingness, thinness, undervalue

azm (azim) : determination, resoluteness, resolution, sturdiness, vim

azmu vetedî (azm-ı vetedî) : sphennoid/al

azmül-kyâ'b (azmü'l-kâ'b) : talus

azot : azote

azotiyyet : azotite, nitrate

azu dish (azı diş) : cheek tooth, eye tooth, molar, grinder, tusk

bâ (bağ) : band, bandage, bend, bind one's self, binding, bond, faggot, file, frontal, frontlet, gag, garter, gasket, head band, hitch, knot, lashing, latchet, ligature, martingale, sandal, scarf, tab, tether, tie, trussing, whipping

bâb : chapter

baba : daddy, father, papa, procreator, sire

baba hindi : turkey cock

baba qatli (baba katli) : patricide

baba qâtîli (baba kâtîli) : patricide

baba-fingo (babafingo) : top gallant

babalar : riding bits

babaluq (babalık) : adoptive father, adoptive father, fatherhood, paternal, paternity

babam : my father

badana : white wash

badanaju (badanacı) : white washer

bâ'del-vefât : post humous, post mortem

bâdem : almond

bâdem qourabiyesi (bâdem kurabiyesi) : macaroon

bâdem shekeri (bâdem şekeri) : sweet almond

bâdemjik (bademcik) : tonsil

bâ'dez-zevâl : post meridian

badya : tub

bâg (bağ) : garden

bagaj : baggage

bagatel : bagatelle

bâgche (bağçe/bahçe) : garden

bâgche dâ'veti (bağçe/bahçe daveti) : garden party

bâgche ishleri (bağçe işleri) : gardening

bâgche müsâmeresi (bağçe/bahçe müsâmeresi): garden party

bâgche taqvîmi (bahçe takvimi) : gardener's calendar

bâgchevan
(bağçevan/bağçıevan/bahçevan) :
gardener

bâgchevanluq
(bağçevanlık/bağçıevanlık/bahçevanlık)
: gardening

bâgchevanluq (bahçıvanlık) :
horticulture, horticultural

bâgh (bağ) : vine yard

bâgh bozoumou (bağ bozumu) : vintage

bâgha (bağa) : tortoise shell

Bâghdad shimendiferi (Bağdat
şimendiferi) : Bagdad railway

bâghju (bağcı) : vine dresser

bâghju puchâ (bağcı bıçağı) : hedge bill,
pruning hook

bâgu adn (bağ-ı adn) : garden of eden

bahâne : cavil, colour, cover, evasion,
excuse, handle, put off, stalking horse

bahâr : condiment, prime, spice, vernal

bahâr vaqti (bahar vakti) : spring time

bahârât : aromatic, condiment, spice,
spicery

bahis : moot point

bahr : sea

bahrî devlet : maritime power

bahrî haritajuluq (bahri haritacılık) :
hydrography, hydrographical

bahri mouhît (bahr-ı muhit) : ocean

bahri mouhîtî (bahr-ı muhitî) : oceanic

bahrî tayyâre : hydroplane

bahriye askeri : blue jacket

bahriye dâ-iresi (bahriye dâiresi) : navy
department

bahriye mâlezimejisi (bahriye
malzemecisi) : chandlership

bahriye nâzuru (bahriye nâzırı) : minister
of marine

bahriye sâlnâmesi : navy list

bahriye silâh-endâzları (bahriye silâh-endâzları): the marines

bahriye zâbiti : naval officer

bahriyeli : marine

bahriyye : naval, marine, navy, shipping

bahriyye bûdjesi (bahriye bütçesi) : navy estimates

bahriyye haritajusu (bahriye haritacısı) : hydrographer

bahriyye müte-ahhidi (bahriye müteahhidi) : navy contractor

bahriyye nezâreti : admiralty

bahriyye qomisyonjousou (bahriye komisyoncusu) : ship broker

bahriyye ve berriyye : navy and army

bahriyye-i tijâriyye (bahriye-i ticâriye) : mercantile marine

bahs (bahis) : bet, betting, mention, pool, reference, stake, the subject of discussion, talk, topic, wage, wager

bahshish (bahşış) : tip, drink money

bahsu bosh hayvân (başı boş hayvan) : straggler

baht : doom, fate, fortune, hap hazard, hazard, lot, luck, venture

bahta havâle : at a venture

bahtiyârluq (bahtiyârlık) : luckiness, happiness

bahtsuzluq (bahtsızlık) : ill luck

baja (baca) : chimney, flue, funnel, gully hole, louvre window, lunette, shaft, sky light, vent hole

baja borousou (baca borusu) : chimney pot

bajaq (bacak) : jack, knave, leg, limb, shank, stern chaser

bâkir : maiden

bâkire : maid

bal : honey, nectar

bal ârusu (bal arısı) : lumbago

bal ayu (balayı) : honey moon

bal qabâ (bal kabağı) : pumpkin

bal shouroubou (bal şurubu) : stewed quaker

balaban : bittern

bâlama (bağlama) : binding, mooring, netting, packing

balchuq (balçık) : clay, loam, slime, argil

balchuq ojâ (balçık ocağı) : clay pit

baldur (baldır) : shank

balduran otou (baldıran otu) : hemlock

balduru qara (baldırı kara) : maiden hair

balduz (baldız) : sister in law

balet : ballet

balgam : expectoration, phlegm

bâlig (bâliğ) : nubile, virile

bâliga (bâliğa) : nubile

balina : reed, whale bone

balina balugh (balina balığı) : whale

balina baluqju/su : (balina balıkçısı) : whaler

balina yâ (balina yağı) : whale bone, blubber, sperm oil

balmoumjou (balmumcu) : wax chandler

balmoumou (balmumu) : cere, heel ball, wax

balmoumou ishi (balmumu işi) : wax work

ballo : ball	baluqju (balıqçı) : fish monger, fisherman, sealer, trawler
ballo esvâbu (ballo esvabı) : fancy dress	
balon : airship, balloon, dirigible, fender	baluqju chizmesi (balıqçı çizmesi) : wader
balonjou (baloncu) : aeronaut	
balqon (balkon) : balcony, terrace, veranda	baluqju gemisi (balıqçı gemisi) : trawler, whaler
	baluqju qayugh (balıqçı kayığı) : trawler
balta : adz, axe, celt, cleaver, fascies, hatchet, pole axe, tomahawk	baluqju (balıqçı) : fishing
baluq (balık) : fish	baluqjul (balıqçıl) : wader
baluq â (balık ağı) : fish net	baluqjuluq (balıqçılık) : fishery, fishing
baluq avu (balık avı) : fishing	baluqjun (balıkçın) : halcyon, heron, king fisher
baluq hashlamasu (balık haşlaması) : chowder	balya : pocket, bale
baluq havouzou (balık havuzu) : piscina	balyoz : sledge
baluq iynesi (balık iğnesi) : fish hook	bambou : bamboo
baluq keuftesi (balık köftesi) : fish ball	bamye (bamya) : okra
baluq nefsi (balık nefsi) : milt, spermaceti	bando : band
baluq pilakisi (balık pilakisi) : matelote	bandura (bandıra) : colour, ensign, flag
baluq surtu (balık sırtı) : round up	bandurol (bandırol) : banderol
baluq taqumu (balık takımı) : fish gear	bangalo (bungalov) : bungalow
baluq tavası (balık tavaşı) : fry fish	bânîlik : paternity
baluq tevzî' pucha (balık tevzi bıçağı) : slice	banker : banker, financier
baluq toutma (balık tutma) : angling	banq (bank) : bank, overfall
baluq toutqalu (balık tutkalı) : isinglass	banqa (banka) : bank, banking, bank house
baluq yâ (balık yağı) : cod liver-oil, train oil	banqa ishi (banka işi) : bank business
baluq yeri (balık yeri) : fishery	banqa jüzdanu (banka cüzdanı) : bank book
baluq youmourtasu (balık yumurtası) : roe	banqunot (banknot) : bank note
baluq (balık) : fishing	banyo : bath, bath, bathing, dip, fomentation, lavatory, wash
	banyo esvâbu (banyo esvabı) : bathe dress

banyo mevsimi : bathe season

banyo odası (banyo odası) : bath room

baqâ (bakâ/bekâ) : immortality, indelibility, indestructibility, ever lasting

baqalore-a (bakalorya) : baccalaureate

baqâyâyî uzâm (bakaya-yı uzâm) : ashes

baqâyî madde (bakâ-i madde) : conserve of matter

baqâyî qoudret (bakâ-i kudret) : conserve of energy

bâqî yalan (bâki yalan) : survivor

baqiyye (bakiye) : balance, leavings, lopping, remnant, residue, rump

baqkush (bakış) : cast of the eye

baqla (bakla) : broad bean, link

baqlava (baklava) : diamond, lozenge

baqma (bakma) : nursing

baqqal (bakal) : grocer

baqqal dükkâyînu (bakal dükkânı) : grocery, sutlery

baqqaliye maghazasu (bakkaliye mağazası) : grocery

baqqalluq (bakkallık) : sutlery

baqrach (bakraç) : charger, skip

baqteri (bakteri) : bacterium

baqteriler (bakteriler) : bacterium

baqteriyolog (bakteriyolog) : bacteriologist

baqteriyoloji (bakteriyoloji) : bacteriology

baquju (bakıcı) : baby farmer, nurse, dry nurse

baqulma (bakılma) : upkeep

baqur (bakır) : copper

baqur basması (bakır basması) : copper plate

baqur hakki (bakır hakki) : chalcography

baqur levha (bakır levha) : copper plate

baqur para (bakır para) : copper

baqur qaplama (bakır kaplama) : copper

baqur rengi (bakır rengi) : copper

baqurju (bakırcı) : brazier, copper smith

baqush (bakış) : air, blink, coup deil, gaze, glance, look, sight, view, whiff

bar : bar, last, public house, tavern

bâr : burden, dead weight, onerousness

baraqa (baraka) : barrack, cottage, hovel, hut, lodge, scaffold, shed

barbar : vandal

barbarluq (barbarlık) : barbarity, heathenism, ruthlessness, vandalism

barbet : barrette

barbounya (barbunya) : gilt head

bardaq (bardak) : glass, mug

bardaq erîy (bardak eriği) : green gage

bâriqa (bârîka) : flash of lightning

bariton : barytone

bâriz safhâtu (bâriz safhâtı) : outstanding features

bârma (bağırma) : croak, cry, evclamation, vociferation

baro : bar

barometre : barometer, weather glass

baron : baron

barones : baroness

baronet : baronet	bash ârusu ilaju (baş ağrısı ilâcı) : cephalic
baronluq (baronluk) : baronage	bash ashâ (baş aşağı) : souse
barqa (barka) : barge	bash bodoslamasu (baş bodoslaması) : stem
barqo (barko) : keel	bash chavoush (başçavuş) : sergeant major
bârsaq (bağırsak) : gut, intestinal	bash deunmesi (baş dönmesi) : dizziness, giddiness, swimming, vertigo
bârsaqlar (bağırsaklar) : bowels, entrails, garbage, gut, intestine, inwards, viscera	bash hâkim (başhâkim) : Lord Chief justice
barunajaq yer (barınacak yer) : shelter	bash kyâtib (başkâtip) : chief secretary
barushduruju (barıştırmacı) : peace maker	bash maqâle (başmakale) : editorial, leader
bârushma (bağırışma) : hue	bash mouganniyye (başmuganniye) : prima-donna
barushma (barışma) : atonement, reconcilment, shout	bash mouharrir (başmuharrir) : editor
barut : cordite, explosive, powder	bash mouharrire (başmuharrire) : editress
barut haquu (barut hakkı) : charge	bash müdde-î oumôumî (başmüdde-i umûmî) : attorney general
barut-hâne (baruthane) : powder magazin	bash palamaru (baş palamarı) : head fast
barutlouq (barutluk) : flask	bash papaz (başpapaz) : elder
basajaq yer (basacak yer) : foot hold	bash parmaq (baş parmak) : thumb
basamaq (basamak) : rundle, stair, step, stepstone, tread	bash pisqopos (başpiskopos) : archbishop
basar : eye, optic, sight, vision	bash qasara (baş kasara) : fore castle
basdurma (bastırma) : repression	bash qasara altu (baş kasara altı) : steerage
basgu (baskı) : calender, compressor, hem, mangling, mute, presser, pressing, treadle	bash qoumandan (başkumandan) : commander in chief, generalissimo
basgun (baskın) : descent, irruption	bash qoumandanluq (başkumandanlık) : horse guards
bash (baş) : boss, bow, bulb, capital, chief, file leader, fore, forward, head, head, heading, knob, leader, master, pate, poll, premier, primary, primate, prime, principal, prow, ring leader, scalp, sconce, title page, top	bash râhib (başrahip) : abbot, prior, superior
bash ârusu (baş ağrısı) : head ache	

bash râhibe (başrahibe) : superior

bash sallama (baş sallama) : nod, wag

bash shehbender (başşehbender) : consul general

bash taraf (baş taraf) : for part

bash tashu (baş taşı) : head stone

bash terjüman (baş tercüman) : first dragoman

bash vekil (başvekil) : prime minister, premier

bash vekiâlet (başvekiâlet) : premiership

bash vourma (başvurma) : pitch, sending

basha bashdan fazlasuna (başa baştan fazlasına): at a premium

bashaq (başak) : ear, spike

bashbôugh (başbuğ) : scout master

bashda (başta) : at the helm

bashdan savma ish (baştan savma iş) : salework

bashla ishâret (başla işaret) : nod

bashlama (başlama) : setter in

bashlanguj (başlangıç) : beginning, commencement, horn book, outset

bashlatma (başlatma) : initiation

bashlayush (başlayış) : inauguration, inception, opening, setter in

bashlu chivi (başlı çivi) : stud

bashluq (başlık) : bonnet, cap, capital, casque, caul, chaperon, cope, coronet, cowl, crown, diadem, head gear, head dress, head piece, head stall, helmet, hood, mitre, mob cap, muffler, muzzle, nave, tire

bashluq tablasu (başlık tablası) : abacus

bashluqju (başlıkçı) : cap maker

bashqa hich bir yerde (başka hiçbir yerde) : nowhere else

bashqa qiyâfetde (başka kıyafette) : travesty

bashqa yerde (başka yerde) : else where

bashqalaru (başkaları) : other

bashqaluq (başkalık) : diversity

bashu bosh hayvan (başıboş hayvan) : estray, stray

bashunu kesme (başını kesme) : decapitation

bâ'si bâ'del-mevt (ba's-i ba'de'l-mevt) : resurrection

basil : bacillus, bacterium

basîret : clairvoyance, discretion, forecast, for sight, judiciousness, precaution, prevision, providence

basît : monadic

basîta : sun dial, sun dial

baskül : seesaw, weighing machine

basma : printed calio , chintz, cut, etching, impression, print, printing

basma fabriqasu (basma fabrikası) : print works

basma resim : engraving

basma yazu (basma yazı) : script

basmahâne : print works

baso (bas) : bass

bâsour (basur) : fistula, piles

basta (pasta) : crease, tuck

baston : walking cane, jib boom, stick, walking stick

basulan miqdâr (basılan miktar) : pumpage	bâtunîyyûun (batınîyûn) : spiritualist
basuq arazî (basık arazi) : low land	baturma (batırma) : sinking, submersion
basuq bouroun (basık burun) : pug nose	bavoul (bavul) : valise
basuqluq (basıklık) : compression	bayâ (bayağı) : vile
bâsura (bâsıra) : sight	bayâ adam (bayağı adam) : ribald, snob
basush (basış) : tread	bayâ avouqat (bayağı avukat) : pettifogger
batâ-et (batâet/betâet) : slackness, lingering, slowness, tardiness, unreadiness, inertness	bayâ laflar (bayağı laflar) : humdrum
bataq (batak) : sloughy	bayâ seuz (bayağı söz) : platitude
bataqhâne (batakhane) : flash house	bayâ sheyler (bayağı şeyler) : ginger bread, trumpery
bataqluq (batakılık) : bog, boggy, fen, lagoon, marsh, morass, quagmire, slough, swamp, swampy	bayâluq (bayağılık) : contemptibleness, meanness, paltriness, surviness, snobbism, tawdriness, vileness, vulgarity
bataqluq qoum (batakılık kum) : quick sand	bayat : stale
batarya : battery	bayat shey (bayat şey) : stale
batarye zâbiti (batarya zabiti) : officers of quarters	bayatluq (bayatlık) : staleness
bataryeler (bataryalar) : quarter	baygunluq (baygınlık) : coma, exhaustion, faintness, fainting, inanition, trance, unconsciousness
batist : batist, cambric, lawn, muslin cambric	bâyî : seller, vendor
Batlamyos sistemi (Batlamyus sistemi) : ptolemaic system	bayqoush (baykuş) : owl, screech owl
batma : submersion	bayqoush eutmesi (baykuş ötmesi) : hoot
batman : bat man, peck	bayqoush yavrousou (baykuş yavrusu) : owlet
batn (batın) : abdomen, age, generation	bayram : feast, festival, holiday, passover, sunday
battâniye : afghan, blanket, rug	bayraq (bayrak) : banner, colour, ensign, standard
batu (batı) : west	baytar : veterinary
bâtul iddâ (bâtıl iddia) : humbug	baytar mektebi : veterinary college
bâtul i'tiqâd (bâtıl itikat) : superstition	baytarluq (baytarlık) : veterinary
bâtun (bâtın) : reins, interior	

bayulma (bayılma) : fainting, suspended animation, swoon, syncope

bayur (bayır) : acclivity, ascent, descent, hill, rise, slide, slope, uphill

bayur tourpou (bayır turpu) : turnip radish

bayur youqaru (bayır yukarı) : uphill

bâzel : basel

bâziche (bâziçe) : toy, cat's paw

bâ'zu adamlar (bazı adamlar) : certain person

be mol (bemol) : flat

bebek : baby, doll

bebrek (böbrek) : kidney

bebrek yâ (böbrek yağı) : suet

bebrekler (böbrekler) : loin, reins

bed dou-â (beddua) : malediction

bedâhet : axiom, moral certainty, truism

bedâyî' (bedâyi) : esthetics

bedbahtluq (bedbahtlık) : misalliance

bedbînlik : dyspeptic opinion, pessimism

bedel : atonement for, charge, indemnification, modus, price, quid pro quo, redemption, requital, stead, substitute

bedeli ishtirâ (bedel-i iştirâ) : purchase money

bedeli naqdî (bedel-i nakdî) : exoneration

beden : bodice, body, corps, frame, frame work, fust, mound, rampart, scape, shaft, shank, soma, stem, torso, trunk

bedeviyet : nomadism

bedhâhluq (bedhâhlık) : malice, maliciousness

bedî' mouallimi (bedî muallimi) : rhetorician

bedî' : rhetorical

bedî-uyyât (bedîiyet) : esthetics

bedr (bedir) : full moon

bedri hasâd (bedr-i hasat) : harvest moon

behâdur (bahadır) : valiant

behâne (bahane) : pretence, pretext, veil

behemehâl lüzûm (behemehâl lüzum) : indispensability

behîmiyyet (behîmiyet) : bestiality, beastliness

behre : proficiency

bejâyish (becâyış) : mutation, permutation

bejâyish edilebilme (becâyış edilebilme) : permutability

bejerikli adam (becerikli adam) : a man for an expedient

bejerixizlik (beceriksizlik) : unhandiness, unreadiness, clumsiness

bekji (bekçi) : care taker, guard, guardian, keeper, ward, watch man

bekleme : the devil's tatoo, waiting, wake

bekleme mahalli : passenger room

bekleme odasu (bekleme odası) : waiting room

beklenilmeyen mirâs : land fall

bekleyenler : queue

bekri : sot

bektâshi üzümü (bektaşî üzümü) : gooseberry

bekyâret (bekâret) : maidenhood, virginal, virginity

bekyârлуq (bekârlık) : celibacy

bel : girth, loin, reins, saddle, spade, spine, waist

bel boyou (bel boyu) : waist deep

belâ : bore, nuisance, scrape, thorn

belâgat : elocution, eloquence

belâgat mou-allimi (belâgat muallimi) : elocutionist

belâhet : fatuity, foolishness, idiocy, idiotism, imbecility, simplicity

belediye : commune, municipal, municipality

belediye â'zâsu (belediye azası) : alderman

belediye dâ-iresi (belediye dairesi) : town hall

belediye müfettişi (belediye müfettişi) : assizer

belediye re-îsi (belediye reisi) : mayor, lord provost

belediye re-îsi haremi (belediye reisi haremi) : mayoress

belediye reyîsi (belediye reisi) : burgomaster

belediye riyâseti : mayoralty, prefecture

beli' (bel') : absorption

belig (beliğ) : eloquent

belirme : looming

ben : beauty spot, mole

bend : aqueduct, dam, paragraph, viaduct

bende : creature, fag, satellite, servant, servitor

bendegyân (bendegân) : satellite

benek : fleck, mote, speckle, spot

benekli tûy : spotted net

benî besher (benî beşer) : flesh, human being, mankind

benî İsrâ-îl kechisi (benî İsrail keçisi) : scape goat

benim bir dostum (benim bir dostum) : a friend of mine

benim kendi kitabum (benim kendi kitabım) : my own book

benim tahtu mouhâfazamda (benim taht-ı muhâfazamda) : in my custody

benî nevi' : fellow creature

benlik : egoism, egoistical

benye : fritter

benzeme : analogy

benzemeyish (benzemeyiş) : unlikelihood

benzeyish (benzeyiş) : likeness, likelihood, parity, semblance, simulation

benzi solouq (benzi soluk) : tallow faced

benzin : benzine, gasolene

benzol : benzol

beq (bek) : burner

berâ-et (beraat) : absolution, acquittal, exculpation, exoneration

berât : exequatur, letters patent, patent, charter, brevet

berât sijilli (berat sicili) : patent rolls

berbâdluq (berbatlık) : offensiveness

berber : barber, coiffeur, hair dresser, shaver

bere : attrition, bruise, chafing, contusion, dent, dint, hack, scotch, scratch, scratching, weal

bereket : fecundity, fertility, prolificness, richness, riches, superfecundity

bergamot : seville orange

bergüzâr : relic, trophy

beride : hither

beriye : hither

berrâq zuyâ (berrâk ziyâ) : dry light

berrâqlashma (berraklaşma) : clarification

berrâqluq (berraklık) : cleanness, limpidity, lucidity, serenity

berriye : red coat

bervaq (bervak) : daffodil

besâtat : platitude

besâtet : simplicity

bash (beş) : five

bash bouchouq yarda (beş buçuk yarda) : rod

bash daqîqa müddet (beş dakika müddet) : an interval of five minutes

bash daqîqaluq vaqit (beş dakikalık vakit) : an interval of five minutes

bash para (beş para) : farthing

bash parmaq (beş parmak) : star fish

bash sene (beş sene) : lustrum

bash yüzünjü sene (beş yüzüncü sene) : quincenary

bash yüzünjü seneyi devriyye (beş yüzüncü sene-i devriye) : quincenary

bashere (beşere) : cuticle

basheriyyet (beşeriyet) : humanity

bash bir yerde (beşi bir yerde) : five

bashik (beşik) : cot, cradle

bashinjisi (beşincisi) : fifthly

bashre (beşre) : epidermis

bashleme : maid

bashleyish (bashleyiş) : fostering, nourishment, nutriment

bashtekyâr (bashtekâr) : composer

bashteleme : setting

bashon : concrete

bashjek (böcek) : beetle, grub, insect, pupa, vermin

bashlme (bölme) : bulk head, pale, paling, palisade, partition, quartering

bashmeler (bölmeler) : partition

bashlük (bölük) : company, squadron, tenement

bashlük zâbiti (bölük zâbiti) : divisional officer

bashlük zâbitleri (bölük zabitleri) : officers of quarters

bashnlük (bönlük) : gullibility

bashrek (börek) : fritter, pasty, patty, pie

bashyük adam (büyük adam) : magnate, personage

bashyük âj qaqan (büyük ağaçkakan) : witwal

bashyük amiral (büyük amiral) : admiral of the fleet

bashyük araba (büyük araba) : dray

bashyük av (büyük av) : big game

bashyük âyîn (büyük âyîn) : high mass

bashyük birâder (büyük birader) : elder brother

beuyük chadur (büyük çadır) : marquee

beuyük chivi (büyük çivi) : spike

beuyük dalga (büyük dalga) : roller

beuyük damar (büyük damar) : aorta

beuyük fuchu (büyük fıçı) : tun, vat

beuyük harf (büyük harf) : capital letter

beuyük hatt vapouropu (büyük hat vapuru) : liner

beuyük hemshîre (büyük hemşire) : elder sister

beuyük hisse (büyük hisse) : lion's share

beuyük ijtîmâ' (büyük ictimâ) : mass meeting

beuyük jam (büyük cam) : plate glass

beuyük keman (büyük keman) : viol

beuyük kerîme (büyük kerime) : eldest daughter

beuyük kilise (büyük kilise) : minster

beuyük kürekler (büyük kürekler) : sweep

beuyük loja (büyük loca) : grand lodge

beuyük melek (büyük melek) : archangel, cherub

beuyük memnôuniyyet (büyük memnuniyet) : rapture

beuyük miting (büyük miting) : mass meeting

beuyük môu'taruza (büyük mûtarıza) : bracket

beuyük ôlou (büyük oğlu) : eldest son

beuyük peder (büyük peder) : grand father

beuyük perhîz (büyük perhiz) : lent, quadragesima

beuyük qorqou (büyük korku) : terror

beuyük quzu (büyük kızı) : eldest daughter

beuyük salon (büyük salon) : state room

beuyük sandal (büyük sandal) : long boat

beuyük sham'dan (büyük şamdan) : candelabrum

beuyük sinek (büyük sinek) : blue bottle

beuyük tabaq (büyük tabak) : platter

beuyük tabaqa kyâd (büyük tabaka kâğıt) : royal

beuyük tâ'tîl (büyük tatil) : long

beuyük telefât (büyük telefât) : hecatomb

beuyük top (büyük top) : great gun

beuyük üniforma (büyük üniforma) : full dress

beuyük valde (büyük valide) : grand mother

beuyük zengin (büyük zengin) : magnate

beuyükler (büyükler) : the great

beuyüklük (büyüklük) : bigness, grandness, grandeur, greatness, immensity, large heartedness, magnanimity, magnificence, magnitude

beuyüklük sevdâsu (büyüklük sevdası) : megalomania

beuyültme (büyültme/büyütme) : upbringing, upraising

beuyüme (büyüme) : aggrandizement, expansion, growing, growth

beuyürtlen (böğürtlen) : blackberry

beuyürtlen chalusu (böğürtlen çalısı) : bramble

beuyütme (büyütme) : nursing

beüyük re-îs (büyük reis) : paramount chief

bevl : urin

bevvâb : janitor

bey : bey

bey efendiler : gentleman

beyân : declaration, deliverance, enunciation, pronouncement, protestation, rhetoric

beyânât : manifest, statement, utterance

beyânnâme : affidavit, bill, commune, declaration, edict, hand bill, indiction, proclamation, pronunciamiento, manifest, manifesto

bey-at (bey'at/bîat) : homage

beyaz : blank, fair copy, fair copy, lily, pale face, white

beyaz ayu (beyaz ayı) : polar bear

beyaz jübbe (beyaz cüppe) : surplice

beyaz qarunja (beyaz karınca) : termite

beyaz sharab (beyaz şarap) : hock

beyazluq (beyazlık) : whiteness

beygir : hack, hackney, hobby, horse, jade, nag, remount, steed

beygir qouvveti (beygir kuvveti) : horse power

beygir pansiyonou (beygir pansiyonu) : livery

beygir satan : horse dealer

beyhûdelik (beyhûdelik) : idleness, emptiness, flatulence, frivolity, futility, inutility, mare's nest, overweening, peddling, puerility, trifling, uselessness, vainglory, vanity

beyn (beyin) : brain, head

beyn zaru (beyin zarı) : pia mater

beynel : inter-

beynel-milel (beynelmilel) : international

beyni soulanma (beyni sulanma) : softening brain

beyninde : between

beysbol (beyzbol) : baseball

beyt (beyit) : posy, stanza, stave, strophe, verse

beyyine : axiom

beyza : egg

beyzayi müstehâse (beyza-yi müstehâse) : ovulite

beyzuyyet (beyziyet) : ellipticity

bez : cloth, fabric, gag, gingham, gland, mop, wiper

bezelye : pea

bezginlik : weariness

bezir yâ (bezir yağı) : linseed oil

bezm : coterie

bezmi ishret (bezm-i işret) : orgies

bibelo (biblo) : statuette, figure

biber : pepper

biberiye : rosemary

biberlik : caster, pepper box

biberon : sucking bottle

bibliyôghrafi (bibliyografi) : bibliography

bî-châre adamjâz (bîçare adamcağız) : jack sprat

bichim (biçim) : cut, cutting, figure, form, line, make, parting, set, shape

bichimsizlik (biçimsizlik) : awkwardness, deformity, disfiguration, misshape, unhandiness

bichki (biçki) : cut

bichme (biçme) : paring

bidâyet : beginning, coming in, commencement, dawn, embryo, exordium, inception, outset, prime, setter in, start, threshold

bidâyeti haml (bidâyet-i haml) : quickening

biftek : beef steak

bigyânelik (bigânelik) : estrangement

bikr : virginity

bilâ te-ammüd (bilâ-teammüt) : man slaughter

bilancho (bilanço) : balance sheet, schedule

bilardo : billiards

bile (bilye) : billiards ball, marble, taw

bile oyounou (bilye oyunu) : chuck, taw

bilek : radial, wrist

bilek kemîy (bilek kemiği) : radius

bilek qayushu (bilek kayışı) : wrist band

bileme : grinding, honing, stropping, whet

bilet : admission ticket, billet, ticket

bilet yeri : booking office

biletji (biletçi) : check taker, collector

biletsiz yoljou (biletsiz yolcu) : spread eagle, stowaway

biley tashu (bileği/bileyi taşı) : hone, rubber, whet stone, grind stone, oil stone

bileyji (bileğici/bileyici) : grinder

bileyji (bileyici) : knife grinder

bilezik : armlet, bracelet

bilgi : lore

bilmeje (bilmece) : charade, clump, conundrum, enigma, riddle

bilmeyish (bilmeyiş) : ignorance

bilyon (milyon) : billion

bîmâr-hâne (bîmarhane) : lunatic asylum

bin : thousand

bin kilo : short ton

bin sene : millennium

binâ : edifice, building, construction, constructive, erection, fabric, mood, premise, structure, voice

binânun jenâhu (binânın cenâhı) : the wing of the building

binânun zemîni (binanın zemini) : ground plot

binbashu (binbaşı) : major

binbashuluq (binbaşılık) : majority

bindirme : rabbet

binefsihi ihtirâq (binefsih-i ihtirâk) : spontaneous combustion

binefsihî qâ-im (binefsihî kâim) : self existent

binek hayvanu (binek hayvanı) : mount, palfrey, saddle horse

binek tashu (binek taşı) : horse block, mount

bini : thousand a

biniji (binici) : equestrian, horse man, jockey, rider

binijilik (binicilik) : equitation, horsemanship, manege

binish (biniş) : ride, riding	bir müddet soghouqlar (bir müddet soğuklar) : a spell of cold weather
bin-nazariyye : theoretical	bir nevî' mouqâvele (bir nevi mukavele) : quasi contract
bint : nee	bir parcha (bir parça) : something
bioloji (biyoloji) : biology	bir pishim (bir pişim) : one baking
bir : one, unit	bir qadeh (bir kadeh) : cupful, glassful
bir adam : somebody	bir qashuq (bir kaşık) : spoonful
bir ande vouqôu' (bir anda vuku') : simultaneousness	bir qova (bir kova) : pailful
bir bardaq (bir bardak) : glassful	bir sap iplik : needleful
bir bozouqlouq (bir bozukluk) : a screw loose	bir sevda hikyâyesi (bir sevda hikâyesi) : a love romance
bir choq farazuyyât (birçok faraziyet) : much speculations	bir shey (bir şey) : quid, something
bir choq moutâlât (birçok mütâlaat) : much comment	bir silsileyi mesâ-ib (bir silsile-yi mesâib) : an iliad of woes
bir devr müddeti (bir devir müddeti) : duration of a revolution	bir tarafa : aside
bir dizi inji (bir dizi inci) : a rope of pearls	bir tarafda (bir tarafta) : aside
bir exiklik (bir eksiklik) : a screw loose	bir tarzda : in a fashion
bir finjan (bir fincan) : cupful	bir yashunda (bir yaşında) : yearling
bir finjan qahve (bir fincan kahve) : a cup of coffee	bir yerde : some where
bir furun (bir fırın) : one baking, batch	bir yere : some whither
bir gün : some day	bir zevjelilik (bir zevcelilik) : monogamy
bir hejeli kelime (bir heceli kelime) : monosyllable	bira : beer, malt liquor
bir hizâda : in a line	bira fabriqasu (bira fabrikası) : brewery
bir îynelik tire (bir iğnelik tire) : needleful	bira qadehi (bira kadehi) : pint pot
bir kishilik fouta (bir kişilik futa/fıta) : diamond scull	birâder : brother
bir mâjerayi ashq (bir macera-ı aşk) : a love romance	birâderiniz : your brother
	birâderler : brother
	birahâne : ale house, beer house, public house
	birâhane sâhibi (birahane sahibi) : publican

biraju (biracı) : brewer, pint pot

bir-dir-bir oyounou (birdirbir oyunu) :
leap frog

birikinti : drift

birikme : conglomeration, cumulation,
heaping

birinin tevejjühüne mazhar (birinin
teveccühüne mazhar) : in the favour of a
person

birinin zararuna (birinin zararına) : to a
person's prejudice

birinji mevkî (birinci mevki) : first class

birinji nevî (birinci nevi) : first quality

birinji nevî qoyoun (birinci nevi koyun)
: southdown

birinji qat (birinci kat) : first floor

birinji sunuf (birinci sınıf) : a, first class,
freshman, first rate

birinji sunuf vâlî (birinci sınıf vali) :
governor general

birinji sunuf yoljoular (birinci sınıf
yolcular) : saloon passengers

birinjisi (birincisi) : firstly

birleshme (birleşme) : confluence,
conglutination, conjugation,
conjunction, convergency, fusion, pair
off, reunion

birlik : benefit society, fellowship, guild,
league, monism, oneness, singleness,
unification, unison, unity

birlik a'zâsu (birlik azâsı) : unionist

birlikde iqâmet (birlikte ikâmet) :
cohabitation

birlikde yashama (birlikte yaşama) :
cohabitation, concubinage

bishop (bişop) : bishop, pontiff

bishop vekîli (bişop vekili) : commissary

bishoplouq (bişopluk) : episcopacy,
bishopric

bisiqlet (bisiklet) : bicycle, velocipede,
wheel

bisküvi : biscuit, rusk

bismarq (bismark) : bismarck

bit : louse

bî-tâbî (bitabi) : exhaustion

bîtarafuq (bîtarafık) : impartiality,
neutrality

biteler : riding bits

bitishik harf (bitişik harf) : ligature

bitler : lice

bitme : exhaustion

bitmeyish (bitmeyiş) : inexhaustibility,
interminableness

bitüm : bitumen

biz : stiletto

Bizans tarzu (Bizans tarzı) : byzantine
style

Bizans üslûbou (Bizans üslubu) :
byzantine style

bleuf (blöf) : bluff

bloq (blok) : block

bloq-hâvz (blokhavz/block house) : log
hut, block house

blouz (bluz) : blouse, pinafore

bo-a (boa) : constrictor

bobin : bobbin, reel, spool

bodouroum (bodrum) : crypt

bôgcha (boğça/bohça) : bundle

bogha (boğa) : bull

boghaz (boğaz) : defile, frith, gap, gorge, gullet, larynx, narrow, osophagus, pass, sound, strait, throat, weasand

boghaz ârusu (boğaz ağrısı) : sore throat

boghaz toqlôu (boğaz tokluğu) : tucker

boghazlar (boğazlar) : strait

boghousjou hava (boğucu hava) : choke damp

boghoulma (boğulma) : smother, strangulation, suffocation

boghoun (boğum) : node

boghountou (boğuntu) : wash

boghoulouq (boğukluk) : gruffness, hoarseness, huskiness

boghoushma (boğuşma) : carnage

bohous (buhur) : storax

bohousdan (buhurdan) : censer

bojousgad (bucurgat/bocurgat) : capstan

bollouq (bolluk) : abundance, fatness, flood, flush, glut with, largeness, luxuriance

bolounmayush (bulunmayış) : absence

bômaja euxürüy (boğmaca öksürüğü) : whooping cough

bomba : bomb, grenade, infernal machine, petard

bombarduman (bombardıman) : bombardment, cannonade

bombarta (bombardo/bombarda) : bomb vessel

bonbon : bonbon, confit, sucket, sugar plum, sweet meat, junket

bonbon fisheyi (bonbon fişegi) : cracker

bone : mob cap, night cap

bonjouq (boncuk) : bead, boss

bonmarshe (bonmarşe) : departmental store

bono : bill, bond, promise note

bood (but) : ham

bora : gale, squall

borax (boraks) : borax

borazan : trompeter

borchaq (burçak) : vetch

borda : broad side

borda ateshi (borda ateşi) : broad side

borda feneri : side lights, side light

borda fenerleri : side light

borda hattı (borda hattı) : line abreast

borda irtifâ-u (borda irtifası) : free board

borda iskelesi : stage

borda sat-hu (borda sathı) : free board

bordada : abeam, abreast

bordasunda (bordasında) : along side

bordero (bordo) : pay list

bordo : bordeaux

bordo sharabu (bordo şarabı) : bordeaux, claret

bordür : curb stone, edging, skirting, welt

borj (borç) : encumbrance, indebtedness, liability, loan, score, tick

borou (boru) : bugle, clarion, conduit, flourish of trumpets, flue, horn, pipe, quill, reed, tap, trombone, trump, trumpet, tube, vessel

borou chicheyi (boru çiçeği) : campanula, trumpet flower	bosh lâqurdu (boş lâkırtı) : sound
borou postasu (boru postası) : pneumatic/pneumatical despatch	bosh sahîfa (boş sayfa) : flyleaf
borou sesi (boru sesi) : trumpet call	bosh seuz (boş söz) : humbug
borou tefrîshâtu (boru tefrîşatı) : piping	bosh shey (boş şey) : moon shine
borou tefrîshi (boru tefrîşi) : pipe laying	bosh shishe (boş şişe) : old soldier
boroujou (borucu) : winder	bosh vaqît (boş vakit) : leisure, spare time
boroular (borular) : piping, tubing	bosh yer (boş yer) : void
borsa : bourse, change, exchange, stock exchange	boshaltma (boşaltma) : unloading
borsa manevresi (borsa manevrası) : stock list	boshaltuju (boşaltıcı) : lumper
borsa mou-âmelâtu (borsa muamelatı) : exchange business	boshama (boşama) : divorce
borsa nizâmnâmesi : exchange regulations	boshlouq (boşluk) : blank, blankness, chasm, emptiness, gap, hiatus, hollow, hollowness, indention, slack, socket, trough, vacancy, vacuity, ventricle, void, voidness, well
borsa simsarlaru (borsa simsarları) : street	boshouna gürültü (boşuna gürültü) : much ado about nothing
borsa simsaru (borsa simsarı) : exchange broker	boshouna paturdu (boşuna patırtı) : fuss and feathers
borsa tellâlu (borsa tellâlî) : stock broker	bostan : garden, market garden
borsaju (borsacı) : stock jobber	bot : boot, buskin
borsajuluq (borsacılık) : stock jobbing	bou dünyâda (bu dünyada) : in this world
boruzan (borazan) : bugler	bou günkü qanâ-at (bugünkü kanâat) : current ideas
bosa : brake, stopper	bou ishe (bu işe) : equal to the task
bosh beuyür (boş böğür) : flank	bou nevî' (bu nevi) : of that sort
bosh boghazluq (boşboğazlık) : indiscretion	bou qâbil (bu kabil) : of that sort
bosh jedvel (boş cetvel) : form	bou-a (boa) : stole
bosh kyâd (boş kâğıt) : blank	boud (but) : fillet, thigh
bosh laf (boş laf) : bosh, rattle, twaddle	bôu'd (buut/buud/bu'd) : elongation
bosh laflar (boş laflar) : gas, small talk, stuff	Bouda mezhebi (Buda mezhebi) : Buddism

boudama (budama) : lopping, pruning

boudanmush âj (budanmış ağaç) : pollard

boudaq (budak) : gnarl, knag, knot, snag, wart

bôuday (buğday) : corn, grist, wheat

bôuday biti (buğday biti) : weevil

bôu'di ihtirâq (bu'd-ı ihtirâk) : focal distance

bôu'di temâmî (bu'd-ı temâmî) : departure

boughata (boğata) : leach

bôughday birasu (buğday birası) : mum

boughou (buğu) : reek, steam, vapour

bôugz (buğz) : venom

bouhâr (buhar) : exhalation, fume, miasma, reek, steam, vapour, ignis-fatuus

bouhâr arabasu (buhâr arabası) : steam carriage

bouhâr banyosou (buhar banyosu) : vapour bath

bouhâr çekiji (buhar çekici) : steam ram

bouhâr makinesi (buhar makinesi) : steam engin, steam engine

bouhâr qouvveti (buhâr kuvveti) : steam powder

bouhâr risâlesi (buhar risalesi) : steam manual

bouhourdan (buhurdan) : fumigator

bouhrân (buhran) : conjuncture, crisis, critical stage, delirium, solution, stagnation of business, stringency, interregnum

bouhrânu mâlî (buhran-ı mâlî) : financial crisis

bouke (buke) : bunch of flowers

boulantu (bulantı) : nausea, qualm, sickness, stagger

boulanuq sou (bulanık su) : foul water

boulanuqluq (bulanıklık) : turbidity

boulashdurma (bulaştırma) : implication

boulashma (bulaşma) : infection

boulashuq (bulaşık) : contagious, foul, infect, infectious

boulashuqju (bulaşıkçı) : scullion

boul-dog (bulldog) : bulldog

boulma (bulma) : finding

bouloundôu yer (bulunduğu yer) : where about

boulounma (bulunma) : existence, presence

boulounmayush (bulunmayış) : absenteeism, non appearance

boulounmoush chojouq (bulunmuş çocuk) : foundling

boulounmoush shey (bulunmuş şey) : waif

bouloushma (buluşma) : meet, rendez-vous

boulout (bulut) : cirrus, cloud, cumulus

bouloutlar (bulutlar) : scud

boumba (bomba) : boom

bounaqluq (bunaklık) : dotage

bunker (bonkör) : bunker

bouqâ (bukağı) : hobble

bôuqalemôn (bukalemun) : chameleon, trimmer, kaleidoscopic

bouqle (bukle) : bob wing, curl, frizz, frizzle, lock, ringlet, tress

bourchaq (burçak) : tare	bouzhâne (buzhane) : ice house
bourgata (burgata/borgata) : sounding rod	bouzlou jam (buzlu cam) : ground glase, unpolished glass
bourgou (burgu) : auger, borer, gimlet, wimble	box (boks) : box, boxing, fist cuffs, pugilism, spar
bourgoujou (burgucu) : borer	box mousârâsu (boks musâraası) : box match
bourma (burma) : torsion, twist	boxeur (boksör) : boxer, prize fighter, pugilist
bourma qoyoun (burma koyun) : wether	boy bos : stature, portliness
bourne (burun) : cape, for land, head land, rostrum	boya : colour, colouring, dye, paint, pigment, rouge, tincture
bouroulma (burulma) : contortion	boya fabriqasu (boya fabrikası) : dyeing house
bouroulma hâssasu (burulma hâssası) : torsibility	boya furchasu (boya fırçası) : paint brush
bouroun (burun) : nose, nozzle, promontory, spout	boya qoutousou (boya kutusu) : paint box
bouroun delikleri (burun delikleri) : nostril	boyahane : dyeing house
bouroun deliy (burun deliği) : nostril	boyaju (boyacı) : colourman, dauber, dyer, painter, scourer, shoe black, stainer
bouroushouqlouq (buruşukluk) : rugosity	boyalar : colour
bourqoulma (burkulma) : sprain, wrench	boyama : dyeing
bout (but) : joint, leg	boyna (boyana) : scull
boutlân (butlân) : nullity, emptiness, voidness, invalidity	boynouz (boynuz) : feeler, horn, tentacle
bouyoun toutoulmasu (boyun tutulması) : stiffneck	boyoun (boyun) : cervical, jugular, neck
bouz (buz) : ice	boyoun atgusu (boyun atkısı) : comforter
bouz adasu (buz adası) : iceberg	boyoun bâ (boyun bağı) : cravat, neck cloth, neck tie
bouz dolabu (buzdolabı) : refrigerator	boyoun toutoulmasu (boyun tutulması) : crick, wry neck
bouz ichinde (buz içinde) : ice bound	boyoundourouq (boyunduruk) : yoke
bouz makinesi (buz makinesi) : freezing machine	boyqotâj (boykotaj) : boycott
bouz yughunu (buz yığını) : pack	boz rengi : gray
bouzâ (buzağı) : heifer	boza : zytum

bozâ (buzağı) : calf

bozgoun (bozgun) : panic, rout

bozma : deterioration, dislocation

bozoulma (bozulma) : breach, corruption, decomposition, degeneracy, derangement, deterioration, disturbance

bozouq hava (bozuk hava) : foul air

bozouq İngilizje (bozuk İngilizce) : broken English

bozouq para (bozuk para) : loose cash

bozouq sheyler (bozuk şeyler) : waster

bozouqlouq (bozukluk) : small cash, derangement, infectiousness

bozoushma (bozuşma) : rupture, split

brendi : brandy

breyk : break

brichs (briç) : breeches

brij (bric) : bridge

briket : tinder box

briq (brik) : brig, sociable

briyosh (briyoş) : bun

bronshit (bronşit) : bronchitis

bronz : bronze

brosh (broş) : brooch

Brüxel danteli (Brüksel danteli) : Brussels lace

Brüxel lahanası (Brüksel lahanası) : Brussels sprouts

buchgu (bıçk1) : saw, pit saw

buchgu fabriqası (bıçk1 fabrikası) : saw mill

buchguju (bıçk1c1) : sawyer, pitman

bufa (bufa/bofa) : lamprey

buldurjun (bıldırcın) : quail

buqgunluq (bıkkınlık) : satiety

buranda (branda) : cot, hammock

buraqma (bırakma) : desuetude

buyuq (bıyık) : feeler, moustache, mustache, whisker

buyuqsuz ve saqalsuz (bıyıksız ve sakalsız) : clean shaven

büdje (bütçe) : budget

büdje enjümeni (bütçe encümeni) : committee of way

büdje lâyuhası (bütçe lâyihası) : the estimates

büdje qomisionou (bütçe komisyonu) : budget commission

büfe : buffet, cupboard, refreshment, refreshment room, side board

büfeji (büfeci) : tapester

büht : surprise

bühtân : calumny, slander, vilification

bükme : roving

bükülme : contortion, distortion, strangulation, wrench

büküm : curl, screw, twine, twist, winding

bülbül : nightingale

bülend : illustrious

bülôug (büluğ) : adulthood, puberty, virility

bünye : body, constitution, structure

bünye-i siyâsiyye : body politic

bürj (burç) : constellation, sign, tower

bürjü esed (burc-ı esed) : lion

bürkyân (bürkân) : volcano

büro : bureau, study

bürôudet (bürûdet) : cold, frigidness, rigour

bürôuj (burûc) : constellation

büst : bust

bütün â-ile (bütün aile) : the whole kit

bütün âlem : all the world

bütün dünyâ : the whole world

bütün eshyâ (bütün eşya) : bag and baggage

bütün etrâfunu (bütün etrafını) : all round

bütün eumrü (bütün ömrü) : all his life

bütün hayâtu (bütün hayatı) : all his life

bütün noqâtta (bütün nokatta) : at all points, every whit

bütün teferrü-âtu (bütün teferruatı) : ins and outs

bütün yelkenler : press of sail

büyeyza : ovule

büyü : conjuration, incantation, necromancy, necromantic/al, potion of love, spell, witchery

büyüjü (büyücü) : conjurer, enchantress, exorcist

büyüjü qadun (büyücü kadın) : sorceress, witch

büyüjülük (büyücülük) : sorcery, witch craft

büyük kilise : cathedral

büzeyr : spore

büzôur (büzûr) : spore

cap müstemlekesi (kap müstemlekesi) : cape the...

capdanluq (kaptanlık) : captainship

chabouq qanma (çabuk kanma) : pliancy

chabouqlouq (çabukluk) : quickness

chadur (çadır) : booth , pavillon, tabernacle, tent

chadur bezi (çadır bezi) : tent cloth

chadur direyi (çadır direği) : tent pole

chadur ipi (çadır ipi) : tent rope

chadur qazugh (çadır kazığı) : tent peg/pin

châghlayan (çağlayan) : cascade, fall, overfall, water fall

châlâk (çâlâk) : swift

chalapa (çalapa) : jalap

chalar jeb sâti (çalar cep saati) : repeater

chal-chene (çalçene) : gossip

chalgu (çalgı) : music, pen knife

chalgu chalma (çalgı çalma) : instrumentation

chalguju (çalgıcı) : musician, organist

chalma (çalma) : fingering, ringing

chalparalu touloumba (çalparalı tulumba) : chain pump

chalqama (çalkama/çalkalama) : rinsing

chalqanma (çalkanma) : agitation, wriggle into

chalu (çalı) : brier, brush wood, bush, fascine, heath, heather, hedge, quick set, rise, scrub, shrub, underwood

chalular (çalılar) : underbrush, undergrowth

chaluluq (çalılık) : brake, bush, bushy, heath, jungle, shrubbery, shrubby, undergrown, whinny

chalum (çalım) : cast, swagger

chalunma (çalınma) : knocking, ringing

chalush (çalış) : touch

chalushdurma jem-iyyeti (çalıştırma cemiyeti) : work house

chalushganluq (çalışkanlık) : laboriousness

chalushma (çalışma) : working

chalushma odası (çalışma odası) : study

chalushulabilejek exeriyyet (çalışılabilirlik ekseriyet) : working majority

cham (çam) : pine, spruce

cham âju (çam ağacı) : fir

cham ormanu (çam ormanı) : pinery

cham qozasu (çam kozası) : strobil

cham saquzu (çam sakızı) : galipot, rosin

cham tahtasu (çam tahtası) : deal

chamashur (çamaşır) : clothes, linen, underlinen, wash, washing

chamashur dolabu (çamaşır dolabı) : linen press

chamashur makinesi (çamaşır makinesi) : washing machine

chamashur sepeti (çamaşır sepeti) : clothes basket

chamashur tozu (çamaşır tozu) : washing powder

chamashurhâne (çamaşırhane) : wash house, laundry

chamashurju (çamaşırcı) : launder, washerman

chamashurju qadun (çamaşırcı kadın) : laundress, washer woman

chamcha (çamça) : roach

chamluq (çamlık) : pinery

chamour (çamur) : clay, dirt, gutter, lute, mastiff, mire, muck, mud, ooze, splash, puddle, quagmire, slab, slime, slop, sloppy, sludge, spatter, splash

chamour douvar (çamur duvar) : mud wall

chamurlou qar (çamurlu kar) : sludge

chamurluq (çamurluk) : fender board, scraper, spatter dashes, splash board

chan (çan) : bell

chan nâgmeleri (çan nâğmeleri) : peal

chan qoulesi (çan kulesi) : belfry, steeple

chan sesi (çan sesi) : knell, ringing, ting, toll

chan sesleri (çan sesleri) : chime

chan tertîbâtu (çan tertibatı) : belfry

chanaq (çanak) : crock, earthenware

chanaq cheumlek (çanak çömlek) : pottery, crockery

chanaq i'mâlât-hânesi (çanak imâlathanesi) : pottery

chanaqjuluq (çanakçılık) : pottery

chanaqluq (çanaklık) : top

chanaqluqda (çanaklıkta) : aloft

chanta (çanta) : hand bag, budget, carpet bag, haversack, kit, knapsack, portmanteau, reticule, satchel, scrip, valise

chap (çap) : bore, caliber, module

chapa (çapa) : grubber, hoe, mattock, spud

chapalama (çapalama) : hoeing
 chapara (çapara) : paternoster
 chapgun lisânu (çapkın lisânı) : jargon, slang
 chapgunluq (çapkınlık) : knavery, roguery, roguishness
 chapouljou (çapulcu) : plunderer
 chapouljoulouq (çapulculuk) : plunder
 chapqun quz (çapkın kız) : minx
 chapqunluq (çapkınlık) : libertinage
 chapraz devr (çapraz devir) : looping the loop
 chaqal (çakal) : jackal
 chaqma (çakma) : flashing
 chaqmaq (çakmak) : lock, percussion lock
 chaqmaq tashu (çakmak taşı) : flint, quartz, silex, silica
 chaqu (çakı) : clasp knife, pocket knife, whittle
 chaquju (çakıcı) : cutler
 chaqul (çakıl) : chuck, gravel, grit, shingle
 chaqul qaplı yol (çakıl kaplı yol) : gravel walk
 chaqul tashu (çakıl taşı) : pebble
 chaquntu (çakıntı) : tippie
 chaqur keyf (çakırkeyf) : tipsy
 chaqush (çakış) : glance
 char (çar) : czar
 châr (çare) : expedient, help, make shift, quirk, refuge, remedy, reparative, resort, resource, alternative, antidote, modus vivendi, way

châresizlik (çaresizlik) : incurability, inevitability, helplessness, irremediableness
 châreyi tesviye (çareyi tesviye) : compromise
 charh (çarh) : conversion
 charicha (çariça) : czarina
 charmuh (çarmıh) : crucifix
 charmuha germe (çarmıha germe) : crucifixion
 charmuq (çarmık) : shroud
 charovich (çaroviç) : czarevitch
 châr pâ (çar pâ) : four footed, quadruped
 charpara (çarpâre) : castanet
 charpma (çarpma) : dash, flap, tremor
 charpuntu (çarpıntı) : pant, wash
 charpuqluq (çarpıklık) : crookedness, deformity, distortion
 charpush (çarpış) : slam
 charpushma (çarpışma) : clash, clashing, collision, engagement, jar, scrimmage, skirmish, strife
 charq (çark) : drum, flier, fly wheel, jack, jenny, lathe, mule, paddle wheel, water wheel, wheel, whirl about
 charqju (çarkçı) : engineer
 charqjuluq (çarkçılık) : engineering
 charqlar (çarklar) : wheel work
 charqlu chekij (çarklı çekiç) : tilt hammer
 charshaf (çarşaf) : sheet
 charshafluq keten (çarşaflık keten) : sheeting

charshamba günü (çarşamba günü) :
wednesday

charshôuyi kebîr (çarşı-ı kebîr) : grand
bazaar

charshu (çarşı) : bazaar, market, mart

charuq (çarık) : brogue

chatal (çatal) : cloven, crotch, fork, pitch
fork, prong, pronged, swallow tailed,
tormenter, trident

chatal flandura (çatal flandra) : broad
pennant

chatal olma (çatal olma) : furcation

chatallu mes-ele (çatallı mesele) : a nut
to crack

chatal-puchaq (çatal bıçak) : cutlery

chatana (çatana) : steam boat, launch,
steam launch

chatgu (çatki) : chevron, frontlet, lattice
work, stack

chatlaq (çatlak) : chink, chinky, crack,
cranny, spring

chatlaqlar (çatlaklar) : surf

chatu (çatı) : chevron, frame, frame
work, framing, ribbing, sound board,
truss

chatu arasu (çatı arası) : attic, loft

chatu douvaru (çatı duvarı) : gable

chatu odasu (çatı odası) : garret

chatu penjeresi (çatı penceresi) : dormer-
window

chaturdu (çatırtı) : clack, clatter, crack,
crash

chavalye (çavalye) : coal basket

chavdar (çavdar) : rye

chavoush (çavuş) : file leader, monitor,
sergeant

chavoushlouq (çavuşluk) : sergeantship

chay (çay) : brooklet, rill, rivulet, stream,
tea

chay dâ'veti (çay daveti) : at home, tea
party

chay finjanu (çay fincanı) : tea cup

chay ibriy (çay ibriği) : tea kettle

chay külahu (çay külahı) : tea cosy

chay qashugh (çay kaşığı) : tea spoon

chay qoutousou (çay kutusu) : caddy

chay taqumu (çay takımı) : tea service,
tea things

chay zuyâfeti (çay ziyâfeti) : tea party

chaydan (çaydan) : tea kettle, tea pot

chayhâne (çayhane) : tea house

chaylaq (çaylak) : kite

chayur (çayır) : bent, bowling green,
glade, grass, grass land, grass plot, green,
meadow, mowing, paddock, pleasure
ground, prairie, sod, lawn

chayur chimen (çayır çimen) : turf

chayur otou (çayır otu) : rye grass

chayur qoushou (çayır kuşu) : lark, sky
lark

chahre (çehre) : face, mug, physiognomy

chek (çek) : cheque, tab

chek defteri (çek defteri) : cheque book

chekdirme (çektirme) : xebec, tartan

chekdîy sou (çektiği su) : draft, draught,
gauge

chekich (çekiç) : hammer

chekiji (çekici) : tractive

chekilme (çekilme) : attractability, contraction, drawing, recess, recession, retire, retirement, retreat, shrink, traction, withdrawal

chekilme payu (çekilme payı) : shrinkage

chekilmemiş biber (çekilmemiş biber) : pepper corn

chekingenlik (çekingenlik) : shyness

chekinme (çekinme) : abstention, diffidence, flinching, reluctance, repugnance, restraint, scruple, to stand off

chekirdek (çekirdek) : grain, pip, putamen, stone

chekirdek qahve (çekirdek kahve) : coffee bean

chekirdekli meyva (çekirdekli meyve) : stone fruit

chekirge (çekirge) : cricket, grass hopper, locust

chekish (çekiş) : draft, draught, draught, draw, haul, haulage, inhalation, move, overhaul, pull, sniff, stretch, stroke, stroke, swig, take, tug, twitch, wrest

chekishme (çekişme) : pull

chekme (çekme) : drawing, extarction, suction, tapping, towage, traction

chekmeje (çekmece) : casket, drawer

cheleb (çelep) : grazier, meat salesman

chelebi (çelebi) : sahib

chelenk (çelenk) : chaplet, garland, wreath

chelik (çelik) : dibble, graver, slip, steel

chelik basma (çelik basma) : steel engraving

chelik chomaq oyounou (çelik çomak oyunu) : tip cat

chelik mahzen (çelik mahzen) : strong room

chelik mâ'môulâtu (çelik mamûlâtı) : steel ware

chelme (çelme) : parry, trip, tripping

chemenzâr (çemenzâr) : esplanade, grass plot

chenber (çenber/çember) : tire, armlet, chaplet, hoop, rim, ring, rotating ring, ruff

chenber zurh (çenber/çember zırh) : ring armour

chene (çene) : chaw, chin, chitchat, chop, gab, gift of the gab, jaw, lip service, talkativeness

chene kemîy (çene kemiği) : jaw bone

chene kilidlenmesi (çene kilitlenmesi) : lock jaw, stag evil

chengel (çengel) : crotch, hanger, hook

chengel îyne (çengel iğne) : safety pin

chengi (çengi) : morris dance, tambourine

chentezme (çentezme) : centesimo

chentik (çentik) : dentated, hack, indent, indentation, jag, jagged, nick, notch, notched, scotch

chentme (çentme) : scarification

chepjü (çöpçü) : sweeper

cherhive (çerçeve) : frame, mounting, sash, stretcher, tympan, window frame

cherez (çerez) : bait, dainty, refetion, relish

cherezler (çerezler) : delicacy

cheshid (çeşit) : assortment, shade, variety

cheshidji (çeşitçi) : sampler

cheshme (çeşme) : burn, fountain, water place

cheshni (çeşni) : assay, condiment, flavour, race, season, spice

cheshni verme (çeşni verme) : seasoning

cheshniji (çeşnici) : taster

chete (çete) : band

cheteji (çeteci) : irregular

chetele (çetele) : tally

cheteler (çeteler) : irregular forces

chetin ish (çetin iş) : a nut to crack

cheukme (çökme) : collapse, deflection, subsidence

cheukük geuzler (çökük gözler) : sunken eyes

cheul (çöl) : barren, desert

cheumlek (çömlek) : crock, crucible, cruse, earthenware, jug, porringer, pot, stone ware, tankard

cheumlekji (çömlekçi) : potter

cheup (çöp) : sweeping

cheup arabasu (çöp arabası) : dust cart, tumbrel

cheupjü (çöpçü) : dust man, scavenger

cheupleme (çöpleme) : hellebore

cheuplüje bülbül (çöplüce bülbül) : wren

cheuplük (çöplük) : lay stall

cheurdük otou (çördük otu) : hyssop

cheurek (çörek) : bun, pancake, patty

cheurek otou (çörek otu) : nigella

cheuven (çöven) : soap wort

cheviklik (çeviklik) : agility, litheness

chevirme (çevirme) : turning

chevkyân (çevkân/çevgân/çevgen) : mall, soap wort

cheyiz (çeyiz) : dotal, dower, dowry, portion, marriage portion

cheyrek galon (çeyrek galon) : quart

cheyrek peni (çeyrek peni) : farthing

chiban (çıban) : sycosis, wheal

chichek (çiçek) : blossom, bloom, bouquet, flower, nosegay, posy

chichek achma (çiçek açma) : efflorescence, florescence

chichek bâgchesi (çiçek bağçesi/bahçesi) : flower garden

chichek bozôugh (çiçek bozuğu) : pock mark

chichek demeti (çiçek demeti) : bunch of flowers

chichek hastalugh (çiçek hastalığı) : pox

chichek illeti (çiçek illeti) : variola

chichek mesh-heri (çiçek meşheri) : horticultural

chichek mütahassusu (çiçek mütahassısı) : florist

chichek sovanu (çiçek soğanı) : bulb

chichek tozou (çiçek tozu) : pollen

chichek yaprâ (çiçek yaprağı) : petal

chichek yetishdiriji (çiçek yetiştirici) : floriculturist, florist

chichekji (çiçekçi) : florist

chichekjilik (çiçekçilik) : horticulture, horticultural

chicheklenme (çiçeklenme) : flowering

chichekleri sarquq (çiçekleri sarkık) :
nodding

chicheklik (çiçeklik) : flower stand

chift (çift) : binocular, brace, couple,
duplicate, even, pair, set, span, twain,
yoke

chift ousqrou (çift uskuru) : twin screw

chift qanadlu qapu (çift kanatlı kapı) :
fold door

chift satuhlu tayyâre (çift satırlı tayyâre)
: biplane

chifte (çifte) : kick, winch

chifte demirde yatma (çifte demirde
yatma) : mooring

chifte dürbün (çifte dürbün) : binocular

chifte isqrou (çifte uskuru) : twin screw

chifteli beygir (çifteli beygir) : kicker

chiftji (çiftçi) : agrarian, agriculturist,
cultivator, farmer, grower, husband man,
planter, plough man, settler, statesman,
tiller, yeoman

chiftjiler (çiftçiler) : yeomanry,
agriculture, farming, husbandry

chiftjilik idâresi (çiftçilik idâresi) :
agronomics

chiftleshdirme (çiftleştirme) : crossing

chiftleshme (çiftleşme) : copulation,
pairing

chiftleshme zemânu (çiftleşme zamanı) :
pair time

chiftlik (çiftlik) : farm, ranch

chiftlik müdîri (çiftlik müdürü) : farm
bailiff

chîgh (çiğ) : snow slip

chil (çil) : blotch, freckle, summer freck,
sun spot

chile (çile) : skein

chilek (çilek) : strawberry

chilek fidesi (çilek fidesi) : strawberry
root

chilek yaprâ (çilek yaprağı) : strawberry
leaf

chilingir (çilingir) : lock smith

chim (çim) : herb, sward, verge

chimdik (çimdik) : nip, pinch, tweak

chimen (çimen) : grass, herbage, lawn,
sward

chimenlik (çimenlik) : grassy

chimento (çimento) : cement

chimentolama (çimentolama) :
cementation

Chin gemisi (Çin gemisi) : junk

chinchinâti (çinçinati) : cincinnati

chini (çini) : ceramic, china, delf, india
ink, tile

chini tôula (çini tuğla) : quarry

chinco (çinko) : zinc

chinco fabriqasu (çinko fabrikası) : zinc
works

chinco qaplama (çinko kaplama) : terne

chinqograf (çinkograf) : zincographer

chinqografi (çinkografi) : photo-
engraving, zincography

chipo (çipo) : cross, stock

chiqolata (çikolata) : chocolate

chirish (çiriş) : batter, mucilage, paste

chirish otou (çiriş otu) : daffodil

chirkin ses (çirkin ses) : jar	chizgi chizme (çizgi çizme) : ruling
chirkin seuzler (çirkin sözler) : nasty talk	chizgi qalubu (çizgi kalıbı) : reglet
chirkin shey (çirkin şey) : eye sore, patch word	chizgiler (çizgiler) : staff, tint
chirkinlik (çirkinlik) : foulness, grimness, hideousness, inelegance, ugliness, uncomeliness, ungainliness, unloveliness, unsightliness	chizgili qoumash (çizgili kumaş) : stripe cloth
chit (çit) : chintz, hedge, hurdle, quick set, shaw, shrub, wattling	chizi (çizi) : score
chit mâni-alu yarush (çit mânialı yarış) : hurdle race	chizik (çizik) : line
chitlenbik âju (çitlenbik ağacı) : nettle tree	chizme (çizme) : boot
chitlik (çitlik) : shrubbery, shrubby	chizme chekejek (çizme çekeceği) : boot jack
chivi (çivi) : hold-fast, nail, pin, punch, spine	chizme qalubu (çizme kalıbı) : boot tree
chivi delîy (çivi deliği) : pin hole	choban (çoban) : drover, grazier, herd, herds man, neat herd, pastor, pastoral, rustic, shepherd
chivi fabriqasu (çivi fabrikası) : nailery	choban aldatan (çoban aldatan) : whip-poor-will
chivid (çivit) : blue, indigo	choban havasu (çoban havası) : pastoral
chivid otou (çivit otu) : woad	choban keupeyi (çoban köpeği) : watch dog, wolf dog
chiviji (çivici) : nailer	choban püskülü (çoban püskülü) : holly
chivijilik (çivicilik) : nailery	choban sharqusu (çoban şarkısı) : bucolic
chivileme (çivileme) : pegging	choban shi'ri (çoban şiiri) : pastoral
chiviler (çiviler) : pegging	choban yamâ (çoban yamağı) : cow boy
chivili zurh (çivili zırh) : stud work	chojouq (çocuk) : baby, child, chit, infant, infant, kid, nursling
chîy (çiy/çiğ) : dew, rime	chojouq aluju (çocuk alıcı) : baby farmer
chîy damlasu (çiy/çiğ damlası) : dew drop	chojouq arabasu (çocuk arabası) : go cart, perambulator
chîydem (çiğdem) : crocus	chojouq bagchesi (çocuk bahçesi) : kindergarden
chîylik (çiğlik) : rawness	chojouq baqujusu (çocuk bakıcısı) : nurse maid
chîyneme (çiğneme) : cud, mastication	
chizgi (çizgi) : dash, streak, stripe	

chojouq düshürme (çocuk düşürme) :
abortion, miscarriage

chojouq iskemlesi (çocuk iskemlesi) : go
cart

chojouq odasu (çocuk odası) : nursery

chojouq qâtılı (çocuk katili) : infanticide

chojouq qatli (çocuk katli) : infanticide

chojouq qoushâ (çocuk kuşağı) : leading
strings

chojouqlar (çocuklar) : children,
encumbrance, small fry, olive branch

chojouqlouq (çocukluk) : baby hood,
boyhood, childhood, infancy, puerility

cholaqluq (çolaklık) : wrist drop

choulouq chojouq (çoluk çocuk) : brood,
folk

chomaq (çomak) : bandy, bat, goad,
mallet

choq hejeli kelime (çok heceli kelime) :
polysyllable

choq para (çok para) : pot of money

choq qonoushma (çok konuşma) :
talkativeness

choq shey (çok şey) : much

choq yashama (çok yaşama) : longevity

choqja bir para (çokça bir para) : lump
sum

choqlouq (çokluk) : ampleness,
multitude, number, plurality, store

chorab (çorap) : garter, hose

chorab makinesi (çorap makinesi) :
stocking frame

chorabju (çorapçı) : hosier

chorabjuluq (çorapçılık) : hosiery

chorablar (çoraplar) : hosiery

chorba (çorba) : babel, broth, gruel,
jumble, pottage, soup

chorba kyâsesi (çorba kâsesi) : tureen

chorba qashugh (çorba kaşığı) : table
spoon

chotra (çotra) : gourd

choubouq (çubuk) : bar, grape vine, pipe,
rib, rod, stick, switch, tobacco pipe, twig,
vine

chouha chicheyi (çuha çiçeği) : polyanth

chouhaju (çuhacı) : draper, wool draper

choujôu alma (çocuğu alma) :
deliverance

choul (çul) : horse cloth

choullouq (çulluk) : snipe

chouqour (çukur) : cavity, cesspool,
concave, delve, depression, dimple,
excavation, gully, hole, hollow,
indentation, moat, pit, pitfall, ravine,
sink, sinus, slough, trough, water gall,
womb

chouqourlouq (çukurluk) : concavity

chouval (çuval) : hand bag, pocket, sack

chouval asanseurü (çuval asansörü) :
sack hoist

chouval bezi (çuval bezi) : jute, packing
cloth, sack cloth, sacking

chouval yarushu (çuval yarışı) : sack race

chouvalduz (çuvaldız) : packing needle

chshnilik (çeşnilik) : taster

chuban (çıban) : boil, pox, sore, tumour

chugh (çığ) : avalanche

chugh souqoutou (çığ sukûtu) :
avalanche

chughurtma (çığırtma) : flageolet

chulgunluq (çılğınlik) : craze, craziness, distraction, fool hardiness, frenzy, infatuation, raving, wild goose chase

chuma (çıma) : colt, painter

chunar âju (çınar ağacı) : plane-tree, platane

chunguraq (çingirak) : bell

chunlama (çımlama) : jingle, ringing, tinkling

chuplaq kütük (çıplak kütük) : pollard

chuplaq yerler (çıplak yerler) : nudity

chuplaqluq (çıplaklık) : baldness, bareness, bleakness, nakedness, nudity

chuqajaq yer (çıkacak yer) : exit, way out

chuqarma (çıkarma) : discharge, disconnection, dislocation, ejaculation, extarction

chuqartma (çıkartma) : transfer paper

chuqma (çıkma) : disconnection, disembarkation, disengagement, return

chuqmaz yol (çıkamaz yol) : dilemma, labyrinth

chuqrıq (çıkırık) : mule, spin wheel

chuqrıq arabası (çıkırık arabası) : spin jenny

chuqub inme (çıkıp inme) : rise and fall

chuquntu (çıkıntı) : bulge, eaves, for land, huckle, jutting, lap, overhang, projection, projecture, prominence, promontory, protuberance, snag, spur

chuquq (çıkık) : huckle backed

chuquq qarn (çıkık karın) : pot belly

chuququju (çıkıkçı) : bone

chuqush (çıkış) : acclivity, egress, issue, mounting, outgoing, sally, sortie, way out

churaq (çırak) : apprentice, articulated

churaqluq (çıraklık) : apprenticeship

churpu (çırpı) : drill

churpu mahalli (çırpı mahalli/mahalli çırpı) : bleachery, fullery

churpuju (çırpıcı) : fuller

churpunma (çırpınma) : flutter

chuturdu (çıtırtı) : crackle, crackling, decrepitation, grating, sputter

chürüklük (çürüklük) : rottenness, unsoundness

chürüme (çürüme) : corrosion, corruption, decay, decomposition, mortification, perishableness/perishability, putrefaction

consatre atesh (konsantre ateş) : concentrated fire

dâ (dağ) : mount, mountain

dâ kechisi (dağ keçisi) : antelope

dâ shimendiferi (dağ şimendiferi) : switch back

dâ suchanu (dağ sıçanı) : marmot

da-âvî listesi (daâvî/deâvî listesi) : docket

dabâg chouqourou (dabağ/debbâğ çukuru) : tan pit

dabâg harju (dabağ/debbâğ harcı) : tan

dabâgat (dabâgat/debbağat) : tanning

dabâgh (dabâğ/tabak) : currier, leather dresser, tanner

dabâg-hâne (dabâğhâne/debbâğhane) : tannery

dâdi Haqq (dâd-ı Hak) : gift, talent

dadu (dadı) : nurse, dry nurse

dâfî : protrusive

dâfî hümmâ : febrifuge

dagha chuqma (dağa çıkma) : mountaineering

dagha qaldurma (dağa kaldırma) : abduction, kidnapping

daha beuyük rütbe (daha büyük rütbe) : higher rank

daha evvel vouqôu' (daha evvel vuku) : previousness

daha fazla mâ'lûmat (daha fazla malûmat) : further particulars

daha icheri (daha içeri) : inner

daha iyisi : better, preferably

daha ouzaqda (daha uzakta) : farther, further

daha yashluluq (daha yaşlılık) : seniority

dâhil : inclusive, inland, interior, involved, midland, bowels

dâhilde : indoors

dâhildeki resim : inset

dâhiler : man of genius

dâhilî mouhârebe (dâhilî muhârebe) : civil war

dâhilinde : within the bounds of, inland, inside

dâhiliyye nezâreti : ministry of the interior

dahl (dahil) : partaking

dâ-i mehmâz : raphania

dâ-i merâq (dâi merak) : hypochondria

dâ-ima yeshil (dâima yeşil) : ever green

dâ-imî me'môur (dâimî memur) : establish employee

dâ-imî ordou (dâimî ordu) : military establish

dâ-inler (dâyinler) : bond holders

dâ-ire (daire) : administration, apartment, bower, bureau, circle, collect-orate, commune, communal, compartment, compass, den, department, departmental, diocese, division, division, divisional, flat, lodging, orb, rectory, ring, sphere, suite, tenement, ward, aisle

dâ-ire müdîri (dâire müdürü) : house keeper

dâ-iren mâ-dâr (dairen mâ'dâr) : all round

dâ-iretüsh shems (dâiretü'sh-şems) : ecliptic

dâ-ireyi azîme (dâire-i azîme) : great circle

dâ-ireyi azîme seyri (dâire-i azîme seyri) : great circle sailing

dâ-ireyi bahriyye (daire-i bahriye) : admiralty, navy department, war office

dâ-ireyi intihâbiyye (dâire-i intihâbiye) : election precincts, constituency, electoral district

dâ-ireyi qaza (daire-i kaza) : see, jurisdiction

dâ-ireyi rûhâniyye (dâire-i ruhâniye) : parish

dâ-ireyi teftîshiyye (dâire-i teftîşiyeye) : inspectorate

dâ-îyi tehlike (dâ'î-yi tehlike) : fraught with danger

dal : bough, branch, browse, limb, offshoot, splash, rise, shoot, shroud, snag, sprig, sprout, stem, twig, verge, wattle

dalak shishmesi (dalak şişmesi) : stitch

dalâlet : depravation, heresy, heterodoxy, reprobation

dâlama (dağlama) : cauterization, firing

dalaq (dalak) : milt, spleen, splenic

dalavere : boom, job, wash

dalavereji (dalavereci) : jobber

daldurma (daldırma) : immersion, layer, plunge

daldurma ameliyyâtü (daldırma ameliyatı) : layering

dalga : billow, sea, surge, swell, wave

dalga arasu (dalga arası) : trough

dalga quran (dalgakıran) : break water

dalgajuq (dalgacık) : ripple, wavelet

dalgalanma : fluctuation, fret, undulation

dalguch (dalgiç) : diving, plunger, diver

dalguch elbisesi (dalgiç elbisesi) : diving dress, scaphander

dalguch taqumu (dalgiç takımı) : diving apparatus

dalgunluq (dalğınlık) : absence of mind, abstraction, distraction, immersion, listlessness, absence of mind, muse, pensiveness, reverie

dallanma : ramification

dallar : spray

dallaru sarquq âjlar (dalları sarkık ağaçlar) : nodding trees

dalma : absorption, dip, immersion, plunge

dâlma (dağılma) : dispersion, dissipation, distribution, resolution, suffusion

dalgavouq (dalkavuk) : jester, tag tail

dâluq (dağlık) : hilly, mountainous

dâluq arâzî (dağlık arazi) : high land

dalya : century, dahlia

dalyan : fish garth, fishery, stake net, weir

dam : lead, roof, tiling

dâm : dame

dam doneur (dam donör) : lady of honour

dam mâlezimesi : roofing

dam yapma : roofing

dama : checker, dam, draughts

dâmad (damat) : bride groom, son in law

damaq (damak) : roof

damar : artery, dike, grain, lode, nerve, raw, rib, seam, streak, string, trachea, vascular, vein, venal, vessel

damar iltihâbu (damar iltihâbı) : thrombosis

damar shishkinlîy (damar şişkinliği) : varix

damarlar : trachea, vascular system

damarlu nebâtât (damarlı nebâtât) : vascular plants

damas : damask

dam-donerur (dam-donör) : lady in waiting

damga : mark of assay, counter mark, hall mark, impress, imprint, letter stamp, seal, signet, stamp

damga me'môrou (damga memuru) : sealer

damga müdîriyyeti (damga müdürîyeti) : stamp office

damga qânôunou (damga kanunu) : stamp act	dar yol : by lane, lane
damga rüsôumu (damga rüsûmu) : stamp duty	dara : tare
damgalama (damgalama) : sealing	daracha (taraça) : lounge
damla : drop, gout, minim, spat, stagger	daraltma : narrowing
damlaluq (damlalık) : drip	darb : flagellation
damlama : drip, dropping	darbân : palpitation, pulsation, throb
dan (tan) : dawn	darbât : beating
dana : calf	darbâtu qalb (darbât-ı kalp) : beat of the heart
dana eti : veal	darbe : bang, beating, blow, buffer, chop, clip, coup, cut, dash, dub, flap, impact, job, jog, knock, knocking, lash, pat, poke, rap, shock, slap, spank, spat, stripe, stroke, tap, thrust, thump, thwack, whack
dâne (tane) : particle, globule, grain, corn	darbeyi hükyôumet (darbe-i hükûmet) : coup detat
dans : dance, hop, jig, tripping	darbhâne : mint
dans etme : dancing	darbhâne müdîri (darbhâne müdürü) : mint master
dans mektebi : dance school	darbouqa (darbuka) : timbal
dans mou-allimi (dans muallimi) : dance master	darbu mesel (darb-ı mesel) : adage, by word, proverb
dans qoundurasu (dans kundurası) : pump	dargunluq (dargınlık) : anger, huff
dans salonôu (dans salonu) : ball room	darluq (darlık) : narrowness, straitness, stricture
danseur (dansör) : dancer	daru (darı) : buck wheat, millet
dantel : gimp, lace	darulma (darılma) : pet
daqîqa (dakika) : minute	dârül-ajeze (dârülaceze) : alms house, asylum, poor house
daqqa (dakika) : minute	darül-elhân (darü'l-elhân) : singing school, conservatory
daqtilôghraf (daktilograf) : dactylographer, typist	dârül-eytâm (dârü'l-eytâm) : orphanage
daqtiloghrafi (daktilografi) : dactylography	dârül-fünôun (dârülfünûn) : university
dar âju (dar ağacı) : gallows, gibbet	dârül-harîr (dârü'l-harîr) : silk mill
dar penjere (dar pencere) : lancet	
dar qusm (dar kısım) : narrowing	
dar yer : narrowing	

dârül-hayr (dârü'l-hayr) : home

dârül-irfân (darü'l-irfân) : educational institution

dârül-mou-allimât (dârülmuaallimat) : normal school

dârül-mou-allimîn (dârülmuaallimîn) : normal school

dâstân (dâstân/destan) : heroic/ally, heroic verse, epic

dâtma (dağıtma) : dispensation, dispersion

dâ-ül-alîq (dâü'l-alîk) : yaws

dâ-ül-kelb (dâü'l-kelb) : hydrophobia, rabies

dâ-ül-kelb tedâvi-hânesi (dâü'l-kelb tedâvihanesi) : institute of hydrophobia

dâ-üssula (dâüssıla) : home sickness, nostalgia

dâ'vâ : plea, arraignment, case, cause, claim, issue, law suit, litigation, prosecution, suing, suit, theorem, process, action

dâ'vâ vekili : counsel, counsellor, barrister at law, lawyer, solicitor, templar

davar : neat house

dâ'vâyi nazarî (dava-i nazarî) : theorem

dâ'vet : bidding, challenge, convocation, entertainment, evocation, invitation, invocation, monition, requisition, summons, whip, call up

dâ'vetji (davetçi) : whip

dâvetliler : invited, dinner party

davloumbaz (davlumbaz) : paddle box

davoul (davul) : drum, tomtom

davouljou (davulcu) : drummer

dayanma : durability, endurance, recumbency

dayanulamayush (dayanılamayış) : insupportableness, irresistibility

dayaq (dayak) : bastinade, beating, buttress, flogging, gantlet, hiding, lash, lashing, lick, post, prop, quoin, stop, strapping, support, thrashing, towelling, trimmer, underlay, wallop, whipping, whop, wipe

dâyin : appriser

dâyinler (dâinler/dâyinler) : creditor

dayu (dayı) : uncle

debdebe : gaudiness, gorgeousness, pageantry, pomp, showiness, sumptuousness

dede : ancestor, great father

dediqodou (dedikodu) : gossip, gossiping, on dits

dediqodoujou (dedikoducu) : scandal monger

def : avoidance, excretion, rebuff, tambourine, repulse, repulsion

def-a (defa) : volta, fold, go, instance, as many as, time

defâtir : book

defi' (def) : ejection, elimination, expulsion, extrusion

def-i hâjet (def-i hâcet) : stool

defîne : hoard, trove

defn (defin) : burial, inhumation, interment

defne : bay

defne âju (defne ağacı) : bay tree, laurel

defne ispiertosu : bay rum

defne tânesi : bay berry

defne yaprâ (defne yaprağı) : bay leaf

defter : book, passbook, roll, the rolls, schedule, terrier, writting book

defteri kebîr (defter-i kebîr) : ledger

dehâ : genius

dehlîz : vestibule

dehshet (dehşet) : awfulness, deadliness, dismay, dread, hideousness, consternation, fright, funk, horror, hugeness, monstrosity, startle, terribleness, terror, tremendousness, whew

delâ-il (delâil) : argument, evidence, indication

delâ-ili fer-uyye (delâil-i ferîye) : circumstantial evidence

delâ-ili müteselsile (delâil-i müteselsile) : sorites

delâ-ili qat-uyye (delâil-i katiye) : chapter and verse, invincible proof

delâ-ili qiyâsiyye (delâil-i kıyâsiye) : presumptive evidence

delâlet : agency, indication, initiation

delegasyon : delegation

delege : delegate

deli geumleyi (deli gömleği) : straitness waistcoat

deli qadun (deli kadın) : mad woman

delije ishler (delice işler) : wild goose chase

delije jür-et (delice cüret) : fool hardness

delik : aperture, bore, boring, bung hole, cavern, eye, eye let, gap, hole, leak, leaky, loop hole, lunette, opening, orifice, perforation, pervious, puncture, scuttle, shoot, slit, spiracle, terrier, vent

delikli tash (delikli taş) : sink

delîl : argument, augury, corollary, evidence, for runner, indicator, portent, precursor, proof, reasoning, record, testimony, token, vouch, witness

delîli bâtul (delil-i bâtıl) : argument fallacious

delîli jürm (delîl-i cürüm) : corpus

delîli müteselsil (delil-i müteselsil) : sorites

delîli qat-î (delil-i katî) : invincible proof

delilik : alienation of mind, foolishness, lunacy, madness

deliqanlu (delikanlı) : youngster

delk : friction, rub

delkü temâs (delk ü temâs) : frictional

delme : boring, drilling, perforation

delta : delta

delv bürjü (delv/delve burcu) : water bearer

dem : descant

demet : bouquet, bunch, cluster, faggot, fascine, garb, lock, nosegay, posy, sheaf, truss, tussock, wisp

demetler : mow, shock

demi' (dem) : tear

demi bevl (dem-i bevl) : uramia

demir : anchor, iron, pinch, scraper, sinker, stanchion

demir axâmu (demir aksamı) : iron works

demir bash (demirbaş) : fixture

demir bash eshyâ (demirbaş eşya) : steelbow

demir choubouq (demir çubuk) : gad, poker

demir ishleri (demir işleri) : iron works, smithery

demir levha : armature

demir mahalli : anchorage

demir mâ'môulâtu (demir mamûlatı) : iron ware

demir qol (demir kol) : crow bar

demir quru rengi (demir kırık rengi) : roan

demir taban : tramp

demir turnâ (demir tırnağı) : fluke

demir yeri : berth, moorage, mooring

demir yolou (demir yolu) : railway

demirhâne : forge, iron works

demirhâne sâhibi : iron master

demir-hindi (demirhindi) : tamarind

demirji (demirci) : black smith, iron monger, plumber, smith

demirji dükkânı (demirci dükkânı) : smithery

demirji ishi (demirci işi) : smithery

demirjilik (demircilik) : smith craft

demoqrasi (demokrasi) : democracy, self government

demoqrat furqasu (demokrat fırkası) : democratic party

denâ-et (denâet) : currishness, despicableness, dirtiness, ignominy

dendi : dandy

dengi : trim

denilebilme : penetrability

deniz : brine, the briny, deep, marine, profound, sea, sea, sea

deniz ayguru (deniz aygırı) : river horse, sea horse, walrus

deniz banyosou (deniz banyosu) : a dip in the sea, sea bathing

deniz eurdeyi (deniz ördeği) : albatross

deniz fliqasu (deniz filikası) : life boat, sea boat

deniz hamamu (deniz hamamı) : sea bath

deniz ilâhu (deniz ilâhı) : neptune

deniz janavaru (deniz canavarı) : sea monster

deniz kenâru (deniz kenarı) : sea side

deniz keupüy (deniz köpüğü) : meerschaum

deniz perisi : nereid

deniz qartalu (deniz kartalı) : buzzard

deniz qourdou (deniz kurdu) : jack tar, old tar, wolf fish

deniz qurq ayâ (deniz kırkayağı) : nereid

deniz quzu (deniz kızı) : mermaid, nereid, siren

deniz resmi : marine, sea piece

deniz salyangozou (deniz salyangozu) : periwinkle

deniz sazu (deniz sazı) : sargasso

deniz seyâhati : voyage

deniz sigortasu (deniz sigortası) : marine insurance

deniz tavshanjulu (deniz tavşancılı) : osprey

deniz tayyâresi : hydroplane

deniz tehlikesi : sea risk

deniz toutmasu (deniz tutması) : nausea, sea sickness

deniz yarushu (deniz yarışı) : regatta

denizde : at sea

denize : overboard

denize girme : sea bathing

denizji (denizci) : sea worthy

denizjilik (denizcilik) : sea legs

denk : bale, counter balance

depo : deposit, depot, garner, repository, reservoir, store, store room, ware house

depo gemisi : mother ship

depo me'môrou (depo memuru) : ware keeper, store keeper

depo sefinesi : receiving ship

depo üjreti (depo ücreti) : storage

depoya vazı' (depoya vazı) : storage

deqor (dekor) : scenery

derbederlik : vagrancy

derd (dert) : hobble, bale, complaint, concern, grief, plight

derdest : afoot, on the anvil, in being, on foot, forth coming, at hand, toward

dere : brook, brooklet, burn, dale, dell, dingle, glen, rill, streamlet, tricklet, valley

dere beyi (derebeyi) : satrap

dere beylik (derebeylik) : feudal

dere beylik ousôulü (derebeylik usulü) : feudalism

dere otou (dere otu) : dill, fennel

derejât (derecat) : scale, gradation

derejâta taxim (derecâta taksim) : graduation

dereje (derece) : bound, condition, degree, dignity, extent, footing, grade, level, measure, order, pitch, pyrometer, range, rank, scale, shade, sphere, stage, standing, step, tone

derejede (derecede) : to the extent of, so far as

derejesinde (derecesinde) : to the extent of

derejeyi arz (derece-i arz) : degree of latitude

derejeyi harâret (derece-i harâret) : temperature, degree of heat

derejeyi liyâqat (derece-i liyâkat) : order of merit

derejeyi qarâbet (derece-i karâbet) : degree

derejeyi qousvâ (derece-i kusvâ) : climax, culmination

deri : buff, fell, hide, leather, peel, pelt, skin, tegument, web

deri tüjjâru (deri tüccarı) : leather merchant

deriji (derici) : pelt monger

derin mâ'lômât (derin malûmat) : erudition

derin ouyqou (derin uyku) : coma

derin yer : profound

derine : thick

derinlik: depth, profoundness, unfathomableness

derisi : skinned

derj (derc) : insertion

derkenâr : marginal notes, postil

dermânsuzluq (dermânsızlık) : atony

dernek : guild

ders : course, lecture, prelection

ders kitâbu (ders kitâbı) : text book

dersler : curriculum

dervish (derviş) : dervish, marabout

deryâ : sea

derz : suture

desâtir : normae

desîse : artifice, chicane, craft, craftiness, dodge, duplicity, guile, intrigue, machiavellianism, mystification, subtlety

dessâs : humbug, shyster

dest : hand

deste : bunch, file, pack, quire

deste moum (deste mum) : six

destek : crutch, prop, raiser, shore, stanchion, stand, support, sustainer

desti mehâret (dest-i mahâret) : master hand

deukme (dökme) : cast, effusion, infusion

deukme demir (dökme demir) : iron cast

deukme hourûfât (dökme hurûfât) : type

deukmeji (dökmeci) : caster, iron founder, smelter

deukmejilik (dökmecilik) : foundry

deukülen deri (dökülen deri) : slough

deukülen mâyî (dökülen mâyî) : libation

deukülme (dökülme) : affusion, effusion

deuküm (döküm) : casting, smelting

deukümhâne (dökümhane) : foundry, iron works

deuküntü (döküntü) : fry, glean, litter, lumber, riff-raff, rubbish, rubble, slops, trashy, truck, trumpery

deul (döl) : fetus

deul at (döl at) : stallion

deul yatâ (döl yatağı) : matrice

deundürme (döndürme) : proselytism

deuner (döner) : versatile, whirling

deuner keuprü (döner köprü) : swivel bridge

deuner zemin (döner zemin) : round about

deunme (dönme) : apostasy, conversion, convert, proselyte, renegade, rotary, rotation, turning, versatility, acre

deunüm miqdâru (dönüm miktarı) : acreage

deunüm noqtasu (dönüm noktası) : turning point

deunüş (dönüş) : quirk, turn, volt, whirl

deurdünjüsü (dördüncüsü) : fourthly

deurt (dört) : four

deurt chifte (dört çifte) : an eight

deurt keushe (dört köşe) : square

deurt keushelilik (dört köşelilik) : squareness

deurt sene (dört sene) : olympus

deurt tekerlekli araba (dört tekerlekli araba) : four wheeler

deusheme (döşeme) : flagging, floor, flooring, furniture, pavement, platform, upholstery

deusheme tashu (döşeme taşı) : flag stone

deushemeji (döşemeci) : upholsterer

deushemelik (döşemelik) : floor cloth, flooring

deuvme (dövme) : beetling, foliation, tatoo, tilted

deuvme demir (dövme demir) : wrought iron

deuvülme : friability

deuvülme (dövülme) : malleability

deuvülmemiş biber (dövülmemiş biber) : pepper corn

deuvünme (dövünme) : flagellation

dev : demon, gnome, goblin, strapper

dev anasu (dev anası) : ogress

devâ : balsam, cure, salve, vulnerary

devâm : constancy, continuance, continuation, durability, duration, endurance, indelibility, indwelling, maintenance, permanency, progression, pursuance, sitting, span, stability, standing, steadiness, tract

devâm defteri : attend book

devâmlu endâht (devamlı endaht) : running fire

devâmsuzluq (devamsızlık) : fugitiveness

devâyî küll (devâ-ı küll) : panacea

devâyî mahsôus (devâ-ı mahsus) : specific

devâyî oumôumî (devâ-ı umûmî) : panacea

deve : camel, dromedary

deve dikenî : teasel, thistle

deve qoushou (deve kuşu) : ostrich

deve tüyü : camel hair

deve tüyü rengi : buff

devirme : prostration

devîz (döviz) : emblem, device, motto, posy

devlet : state, state

devlet es-hâmu (devlet eshâmı) : government securities

devlet kilisesi : establish church

devr (devir) : age, circulation, cycle, epoch, era, indiction, lap, period, reign, revolution, rotation, round, stretch, tour, turn, whirl about

devrân : circulation, wheel, rotation

devre : circuit, spell

devreyi idbâr (devre-i idbâr) : of spell bad luck

devreyi ijtîmâ' (devre-i ictimâ) : session

devreyi kefâret (devre-i kefâret) : lustrum

devreyi teşekkül (devre-i teşekkül) : formation period

devri âlem (devr-i âlem) : round the world

devri âlem seyâhati (devr-i âlem seyâhati) : globe trotting

devri âlem seyyâhu (devr-i âlem seyyâhı) : globe trotter

devri inqilâb (devr-i inkılap) : period of transit

devri sâlis tabaqâtu (devr-i sâlis tabakatı) : tertiary strata

devri shebâb (devr-i şebâp) : juvenile years

devrilme : eversion, upset	deyishmeyish (değişmeyiş) : immutability, sameness, unchangeableness/unchangeability
devrim masa : loo-table	
devriye : patrol, picket	deymôumet (deymûmet) : continuity
devshiriji (devşirici) : gatherer	deyn : debt, liability
devvâr : revolving, rotary, whirling	deyne (değnek) : bat, baton, walking cane, club, drum stick, maul stick, rod, stick, twig, wand
devvâr furtuna/su : (devvâr fırtınası) : revolving storm	
devvâre : rotator	dib (dip) : step, bed, bottom, buttend, foot, ground
deyer (değer) : merit, worth, value, worth	dîbâ : atlas
deyerli adam (değerli adam) : worthy	dibek : stamp
deyersiz shey (değersiz şey) : scrub, weed	dibjik (dipçik) : butt, gun stock
deyersiz sheyler (değersiz şeyler) : dross	dibler (dipler) : stubble
deyersizlik (değersizlik) : indignity, paltriness, worthlessness	difteri : diphtheria
deyil (değil) : un	difzong (diftong) : diphthong
deyirmen (değirmen) : mill, quern	dîger endîshlik (diğer endişlik) : altruism
deyirmen havouzou (değirmen havuzu) : mil dam	diger tarafda (diğer tarafta) : else where
deyirmen tashu (değirmen taşı) : grind stone	dîgerleri (diğerleri) : other
deyirmenci (değirmenci) : grinder, miller	dihliz (dehliz) : gallery, corridor, porch, cloister, lobby, loft
deyirmilik (değirmilik) : rotundity, roundness	dijne (dicne) : cumulus
deyishdirilemeyish (değiştirilemeyiş) : irremovableness	dijneyi âruzî (dicne-i ârızî) : cumulus stratus
deyishebilme (değişebilme) : mutableness/mutability	dijneyi baqi' (dicne-i baki) : cumulus nimbus
deyishiklik (değişiklik) : diversion	dik bash (dik baş) : head strong, obstinate, stick
deyishim (değişim) : variation	dik bashluq (dik başlık) : headiness, obstinacy
deyishme (değişme) : alteration, metamorphosis, shift, variation	dik bayur (dik bayır) : steep
	dik chuquntu (dik çıkıntı) : cock
	diken : prick, prickle, spine, thorn

diken pamôu (diken pamuğu) : thistle down

dikili tash (dikili taş) : obelisk

dikish (dikiş) : needle work, seam, sewing, splice, stitch, whipping

dikish makinesi (dikiş makinesi) : sewing machine

dikish qoutousou (dikiş kutusu) : house wife, work box

dikish yeri (dikiş yeri) : seam

dikishji (dikişçi) : needle woman, sewer

diklik : steepness

dikme : plantation

diktateurlük (diktatörlük) : dictatorship

dikte : dictation

dil : clapper, delta, isthmus, sheave, spit, tenon, tongue

dil : language, speech

dil balugh (dil balığı) : flounder, fluke, sole

dilber : siren

dilenji (dilenci) : cadger, mendicant

dilenji chojouqları (dilenci çocukları) : gutter snipe

dilenjilik (dilencilik) : mendicity

dilenme : begging

dilim : cut, slice, sliver, steak

diljik (dilocik) : epiglottis

dilsizlere mahsôus elifba kitâbu (dilsizlere mahsûs elifbâ kitabı) : manuel alphabet

dilsizlik : dumbness

dimi : drill, fustian

din : confess of faith, faith, religion

dinamit : dynamite

dinamo : dynamo

dinâr : dinar

dindârluq (dindarlık) : godliness

dîndâsh (dindaş) : coreligionist

dingil : axle

dingil chivisi (dingil çivisi) : linchpin

dinî dram : passion play

dinî fâji-a (dinî facia) : oratorio

dîni İslâm (din-i İslâm) : mohammedanism

dinî opera : oratorio

dinçlik (dinçlik) : youthfulness

dinleme : hearing, listening, percussion

dinlenme : recreation, refreshment

dinsizlik : atheism, godlessness, impiety, unholiness

diplarya balugh (diplarya balığı) : plaice

diploma : diploma

diploma tevzî-i (diploma tevzî) : graduation

diploma tevzî-i merâsimi (diploma tevzî merâsimi) : commencement

diplomasi : diplomacy

diplomasi vazâ-ifi (diplomasi vazâifi) : diplomatic service

diplomasuz doqtor (diplomasız doktor) : empiric

diplomat : diplomatist

diqqat (dikkat) : application, attention, care, closeness, ear, heed, note, notice,

observance, observation, outlook, remark

diqqatsizlik (dikkatsizlik) : carelessness, inadvertence, inobservance, undutifulness

dirâyet : address, adroitness, cleverness, gumption, sapience, talent

direk : column, goal, mast, pile, pillar, pole, post, shaft, spar, sprit, staff, standard, stud

direkler : scaffolding

direkler altu (direkler altı) : portico

direkteur (direktör) : manager, director

direkteurlar (direktörler) : directory

direkteurlardan (direktörlerden) : joint manager

direktris : directress

direktüvar : directory

direm (dirhem) : dram, weight

direxiyon (direksiyon) : direction

diri teshrîh (diri teşrih) : vivisection

diriler ve eulüler (diriler ve ölüler) : the quick and the dead

dirise fenerleri (dirisa fenerleri) : training racks

dirsek : bend, bracket, cantilever, crook, cubit, elbow, flexion, knee, strut, toggle joint

dirsek kemîy (dirsek kemiği) : funny bone

dirsk (dirsek) : fore arm

dish (diş) : cog, dental, fang, garlic, jag, key, notch, prong, tooth, tusk

dish ârusu (diş ağrısı) : tooth ache

dish boudaq âju (dişbudak ağacı) : ash

dish chuqarma (diş çıkarma) : teething

dish etleri (diş etleri) : gum

dish etleri iltihâbu (diş etleri iltihâbı) : gum boil

dish furchasu (diş fırçası) : tooth brush

dish kerpeteni (diş kerpeteni) : dental forceps

dish mâ'jounou (diş macunu) : tooth paste

dish souyou (diş suyu) : dentifrice

dish sürmesi (diş sürmesi) : dentition

dish tabâbeti (diş tabâbeti) : dental surgery

dish tabîbi (diş tabibi) : dentist

dish taqumu (diş takımı) : set of teeth

dish tozou (diş tozu) : dentifrice, tooth powder

dish youvasu (diş yuvası) : alveolar, alveolus

dishi (dişi) : female, hen, she

dishi arslan (dişi arslan) : lioness

dishi baluq (dişi balık) : spawner

dishi domouz (dişi domuz) : sow

dishi geyik (dişi geyik) : hind

dishi hindi (dişi hindi) : hen turkey

dishi kechi (dişi keçi) : she goat

dishi merkeb (dişi merkep) : jenny

dishi qaplan (dişi kaplan) : tigress

dishi qouzou (dişi kuzu) : ewe lamb

dishi qoyoun (dişi koyun) : ewe

dishi tavous (dişi tavus) : peahen

dishi tavshan (dişi tavşan) : doe rabbit

dishi tilki (dişi tilki) : vixen	diyâre : diarrhea
dishji (dişçi) : dentist	diyet : diet, dietary
dishjilik (dişçilik) : dentistry, dental surgery	diyet mejlisi (diyet meclisi) : diet
dishler (dişler) : dentition, teeth	diyez : sharp
dishli charq (dişli çark) : cog wheel, spur wheel	diz : knee, stifle
dishli fil (dişli fil) : tusker	diz bâ nishanu (diz bağı nişanı) : garter
dishli qol (dişli kol) : rack	diz cheukme (diz çökme) : genuflection
disiplin : discipline	diz kemikleri : marrow bone
dispanser : dispensary	diz kemîy (diz kemiği) : shin
dîvân : division, parade, basilica, chancery, council, divan, forum	diz qapâ (diz kapağı) : knee cap
dîvân odası (divan odası) : state room	dizanteri : dysentery, bloody flux
dîvânelik : madness, thoughtlessness, distraction, folly, silliness	dizbarqo (dizbarko) : landing charges, unloading
dîvânu adâlet (divân-ı adâlet) : court of justice	dizgin : bridle, rein
dîvânu âlî (divân-ı âli) : witenagemot	dizginler : ribbon
dîvânu harb (dîvân-ı harp) : court martial	dizi : paternoster, range, rope, string
divânu haysiyyet (divân-ı haysiyet) : court of honour	dizlik : knee cap, legging, spatter dashes
dîvânu temyîz (divân-ı temyîz) : court of cassation	dôdôu gün (doğduğu gün) : birthday
divit : ink horn	dôdôu yer (doğduğu yer) : birth place, natal place
diyabet : diabetes	doghan (doğan) : falcon
diyafram : diaphragm, reproducer	doghanju (doğancı) : falconer
diyagram : diagram	doghanjuluq (doğancılık) : falconry
diyapazon : tuning-fork	doghourma (doğurma) : accouchement
diyaqos (diyakoz) : deacom	doghourtma (doğurtma) : deliverance
diyaqoslouq (diyakozluk) : deaconry	doghoush (doğuş) : birth, nativity
diyâr : part	dolab (dolap) : safe, cabinet, cupboard, press, wheel, fusee
	dolama : whitlow
	dolambaj (dolambaç) : tortuosity
	dolandurma (dolandırma) : shark

dolanduruju (dolandırıcı) : shark, sharper, swindler

dolandurujuquq (dolandırıcılıq) : confide trick, kite flying, swindle, swindling

dolar : dollar, thaler

dolashma (dolaşma) : jaunt, ramble, rambling, round, strolling, troll

dolayusîle huyânet (dolayısıyla hıyanet) : constructive treason

dolayusîle beyân (dolayısıyla beyân) : periphrase

doldourajaq miqdâr (dolduracak miktar) : fill

doldourma (doldurma) : filling, padding

dolgounlouq (dolgunluk) : full, fullness, lustiness, repletion, volume

dolou furtunasu (dolu fırtınası) : hail storm

dolou qadeh (dolu kadeh) : bumper

dolou tânesi (dolu tanesi) : hail stone

doloumlôuq (dolumluk) : fill

dolousou (dolusu) : strike

dom : dome

domates : tomato, love apple

dominyon : dominion

domouz (domuz) : hog, pig, swine

domouz aghulu (domuz ağılı) : pig sty

domouz ahuru (domuz ahır) : pig sty, piggery, sty

domouz balugh (domuz balığı) : porpoise

domouz chobanu (domuz çobanı) : swine herd

domouz eti (domuz eti) : pork

domouz qulu (domuz kılı) : bristle

domouz yâ (domuz yağı) : lard, speck

domouz yavrousou (domuz yavrusu) : farrow

don : blight, don, drawer, frost, frost bite, frostiness, indescribable, inexpressible

don rengi : sorrel

don yâ (don yağı) : stuff, tallow

donanma : armada, naval establish, festivity, fleet, navy

donanma jem-iyyeti (donanma cemiyeti) : navy league

donanma ve ordou (donanma ve ordu) : navy and army

donanmaya dâhil sefîne : commission ship

donanum (donanım) : gear, gearing, purchase, rig, rigging, tackle, tackling

dondan qavroulma (dondan kavrulma) : nip

dondan vefât : death by expose

dondourma (dondurma) : ice cream

donki : donkey engine

donma : concretion, freezing, frost bite, torpor

donouq qurmuзу (donuk kırmızı) : stammel

donouqlouq (donukluk) : cloudiness, dimness, dinginess, dullness

doq (dok) : drill

doqaluq (dukalık) : ducal, duchy, strawberry leaf

doqouma (dokuma) : gingham, tartan, weave woven

doqouma tezyâhu (dokuma tezgâhı) :
knitting machine

doqoumaju (dokumacı) : weaver

doqoumajuluq (dokumacılık) : weaving

doqounma (dokunma) : dab, tip, touch

doqouz (dokuz) : nine

doqouz direm (dokuz dirhem) : ounce

doqouzounjousou (dokuzuncusu) :
ninthly

doqtor (doktor) : doctor, doctor, medical
man, physician

doqtor (doktor) : doctorate

doqtorlouq (doktorluk) : doctorship

dôramaju (doğramacı) : cabinet maker

dôramajuluq (doğramacılık) : joinery,
timber work

dorou (doru) : chestnut

dorou at (doru at) : dun

dôrou bilet (doğru bilet) : through ticket

dôrou geürünüş (doğru görünüş) :
plausibility

dôrou hedef (doğru hedef) : point-blank

dôrou hedefe endaht (doğru hedefe
endaht) : point shot

dôrou tren (doğru tren) : through train

dôroulouq (doğruluk) : accuracy,
authenticity, correctness, credibility,
exactness, honesty, orthodoxy,
precision, rectitude, rightness,
righteousness, square, trueness, truth,
uprightness, veracity

dôrousou (doğrusu) : proper speaking, to
tell the truth

dost : friend, paramour, well wisher

dostâne minâsebât (dostâne münâsebât) :
friendly foot

dostâne olmayush (dostane olmayış) :
unfriendliness

dostlarumdan biri (dostlarımdan biri) : a
friend of mine

dostlouq (dostluk) : amity, friendly foot,
friendship

dostoum (dostum) : old chap

dosye (dosya) : file, letter book

dou-a (dua) : te deum, blessing, collect,
commendation, devotion, gradual,
hymn, invocation, litany, offertory,
orison, paternoster, prayer, requiem,
response

dou-â kitâbu (dua kitabı) : diurnal, pray
book, psalm book, service book

douba (duba) : floating bridge, hulk,
pontoon

doudaq (dudak) : lip

dôudi hadîs (dûd-ı hadîs) : chrysalis,
pupa

dôudi vahîd (dûd-ı vahit) : taenia

douhân (duhân) : tobacco

douhoul (duhûl) : enlistment, entrance,
entry, ingress, insinuation, intrusion,
matriculation, penetration

douhoulıyye (duhûliye) : gate money

douhoulıyye rüsûmou (duhûliye
rüsûmu) : octroi

douhoulıyye üjreti (duhûliye ücreti) :
entrance money

doul (dul) : dowager

doul zevje (dul zevce) : widow

doullouq (dulluk) : widow hood

douman (duman) : fog, fume, haze, haziness, mist, nebula, scud, smoke, steam

doumansuz barut (dumansız barut) : smokeless powder

dôun qiymet (dûn kıymet) : undervalue

douraq (durak) : stop

dôurbîn (dûrbîn) : clairvoyant

dôurbîn adam (dûrbîn adam) : clairvoyant

dôurbînlik (dûrbînlik) : clairvoyance

dourgounlouq (durgunluk) : dead lock, stagnancy, stagnation

dourma (durma) : stagnation, stop

douroulma (durulma) : residence

dôuroulouq (doğruluk) : justness

douroush (duruş) : halt, lay, posture, stand

doush (duş) : shower bath

dôush (dûş) : shoulder

dout (dut) : mulberry

douvaq (duvak) : brideveil

douvar (duvar) : dike, fence, mural, parapet, partition, revetment, wall

douvar aynasu (duvar aynası) : pier glass

douvar ishi (duvar işi) : brick work

douvar ishjlari (duvar işçileri) : stone work

douvar ishleri (duvar işleri) : masonry

douvar kyâdu (duvar kâğıdı) : paper hangings, wall paper

douvar resimleri (duvar resimleri) : mural painting

douvarju (duvarcı) : brick layer, mason

douvarjuluq (duvarcılık) : masonry

douvarlar (duvarlar) : shell

douyamayush (duyamayış) : insusceptibility

douyma (duyma) : hearsay

douyoulma (duyulma) : leakage

dôuzah (dûzah) : tartarus

dover : dover

doxan (doksan) : ninety

doygounlouq (doygunluk) : satiety

doyoumlouq (doyumluk) : fill

doz : dose

dragon : dragon, dragoon

drahmi : drachma

drahoma : marriage portion

draj (drac/draç) : durazzo

dram : drama

drôubu emsâl (durûb-ı emsâl) : proverb

dulu' (dıl'/dılı) : side

dumâg (dimağ) : palate, cerebrum

durahoma (dırahoma/drahoma) : dowry

dush (dış) : exterior, exterior

dush esvâbu (dış esvâbı) : overdress

dush qapu (dış kapı) : storm door

dusharda (dışarıda) : abroad, out, outdoors, without, outside

dushardan (dışarıdan) : without

dusharu (dışarı) : outdoor

dusharuya (dışarıya) : outward

dü : deuce

düdük : blast, fife, pipe, whistle

düdük sesi : piping

dü-ello (düello) : affair, affair of honour, duel

dü-etto (düetto/düet) : duet

dühhât : man of genius

dühôul (duhûl) : admission

dühôuliye bileti (duhûliye bileti) : admission ticket

dühôuliyye (duhûliye) : admission

dükkyân (dükkân) : shop

dükkyânju (dükkâncı) : shop keeper

dülger : carpenter

dülger ishleri (dülger işleri) : wood work

dümbelek : tabour, timbal

dümdâr : rear

dümen : rudder

dümen anası (dümen anası) : rudder post

dümen dinleme : steerage

dümen dolabu (dümen dolabı) : steering wheel

dümen evi : pilot house

dümen ichün kyâfi seyr (dümen için kâfi seyir) : steerage

dümen qoullanma (dümen kullanma) : steerage

dümen souyou (dümen suyu) : wake

dümen te'sîri : steerage

dümende : at the helm

dümenji (dümenci) : helmsman, steersman

dün : yesterday

dünbelek (dümbelek) : kettle drum

dünyâ : earth, globe, terrestrial, vanity fair, world, worldly

dünyâ adamu (dünya adamı) : worldling

dünyâ mouhâbbeti (dünya muhabbeti) : worldiness

dünyâda : under the sun

dünyânun etrâfunu (dünyanın etrafını) : round the world

dünyânun oujou (dünyanın ucu) : the world's end

dünyâ-perestlik (dünyaperestlik) : earthliness

dünyâya vouqôuf (dünyaya vukûf) : worldiness

dünyevîyyet : secularity

düq (dük) : duke

düqa (düka) : duke

düqaluq (dükalık) : dukedom

dürbün : glass, perspective, prospective glass, spy glass

dürbünjü (dürbüncü) : optician

dürdâne : dew drop

dürtme : nudge

dürüst mou-âmele (dürüst muamele) : give and take

dürüstlük : rectitude

düşesh (düşes) : duchess, wind-fall

düşhgünlük (düşkünlük) : fondness, incontinence

düşman (düşman) : enemy, foe, hater

düşman tebe-asu (düşman tebaası) : enemy subject

düşmanluq (düşmanlık) : animosity, enmity

düşme (düşme) : down fall, drift, drop, fall, falling, lee way

düşmüş meyvâ (düşmüş meyve) : wind-fall

düşünje (düşünce) : care, pensiveness

düşünjesizlik (düşüncesizlik) : flippancy, inconsideration, rashness, recklessness, thoughtlessness

düşünme (düşünme) : cogitation, pausing, rumination, thinking, thought

düstûr (düstûr) : doctrine, equation, formula, maxim, norm, regulate

düveli bahriyye (düvel-i bahriye) : maritime power

düveli mou-azzama (düvel-i muazzama) : great powers

düyme (dügme) : button, stud

düyûn (düyûn) : indebtedness, liability

düyûnu gayru mountazama (düyûn-ı gayr-ı muntazama) : floating debts

düyûnu oumûmiyye (düyûn-ı umûmiye) : public debts

düyüm (dügüm) : knot, node, tangle

düyün (dügün) : bridal, marriage ceremonies, nuptial, wedding, wed day

düyün hediyesi (dügün hediyesi) : wed present

düz : tabular

düz qaya (düz kaya) : shelf

düz sandal : punt

düz yer : flat

düzeltme : rectification

düzen : tergiversation

düzlük : equality, evenness, flat, flatness, platitude, sleekness, smoothness

düzüne (düzine) : dozen

ebâ-an-jed (âbâ'en-cet) : lineally

ebâd : dimension

ebe : accoucheur, midwife, wise woman

ebediyyet : ever lasting, immortality, perpetuity, eternity

ebegümeji (ebegümeçi) : mallow

ebeler : midwives

ebelik : midwifery

ebeveyn : parent

ebeveyn qâtîli (ebeveyn kâtîli) : parricide

ebeveyn qatli (ebeveyn katli) : parricide

ebkem : mute

ebkemiyyet : dumbness

ebleh : slouchy

ebonit : vulcanite

ebrûuli qaranfil (ebruli karanfil) : bizarre, flake of snow

edâ : grace, reimbursement

edât : particle, prefix

edâtu istifhâm (edat-ı istifhâm) : interrogative

edâtu mübâlaga (edat-ı mübalağa) : augmentative

edâtu nefy (edat-ı nefiy) : negative

edeb : comeliness, decency, decorom, propriety, seemliness

edebiyyât (edebiyat) : belles-lettres, humanity, letter, literature

edepsizlik : indecorum, insolence, roguery, roguishness, sauciness

edevât : implement, tackling, utensil

edevâti mûteharrike (edevât-ı mûteharrike) : rolling stock

edîb : lettered, literary man, man of letters

edilmekde (edilmekte) : under

ednâ bôuday (ednâ buğday) : tail end

edyân : religion

ef-âl (ef'âl) : act, deed, doings, economy, feat, function, office, verb, work

ef-âli gayri qiyâsiyye (ef'âl-i gayrikıyâsiyye) : irregular verb

ef-âli hayâtiyye (ef'âl-i hayâtiyye) : vital functions

ef-âli qiyâsiyye (ef'âl-i kıyâsiyye) : regular verb

efendi : effendi, employer, gentleman, laird, lord, master, mister, sahib, sir, squire

efendiler : gentleman

Efgân lisânı (Afgan lisânı) : Afghan

ef-î (ef'î/ef'â) : viper

ef-î yulanı (ef'î yılanı) : python

efkyâr (efkâr) : idea, ideology, thought

efkyâru âliyye (efkâr-ı âliyye) : sublime

efkyâru hâzura (efkâr-ı hâzıra) : current ideas

efkyâru marîza (efkâr-ı marîza) : dyspeptic opinion

efkyâru oumûmiyye (efkâr-ı umûmiyye) : public opinion

eflâk : welkin

Eflâtûn mezhebi (Eflatun mezhebi) : platonism

eflâtun : lilac

ef-ôule (ef'ûle) : function

efrâd : company, crew, hand, individual, man, soldier, ranks

efrâdu bahriyye (efrâd-ı bahriyye) : sea man, blue jacket

efrâdu jedîde (efrâd-ı cedîde) : platoon, recruit

efrenjî (efrenci) : syphilitic

efsâne : myth, mythology

efsûn (efsûn) : incantation, charm, exorcism

efzâl : superlative

ehemmiyyet : concernment, consequence, consideration, emphasis, estimation, fathom, gravity, importance, magnitude, moment, momentousness, notability, seriousness, stress, weight

ehemmiyyetsiz adam : mediocrity

ehemmiyyetsiz şey (ehemmiyyetsiz şey) : fiddler, fig, flea bite, nutshell, triviality, bagatelle

ehemmiyyetsiz şeyler (ehemmiyyetsiz şeyler) : small fry, small potatoes

ehemmiyyetsizlik : immateriality, indifference, insignificance, trivialness

ehl (ehil) : connoisseur, efficient

ehli fenn (ehl-i fen) : scientist

ehli hibre (ehl-i hibre) : valuer, expert

ehli salîb (ehl-i salîb) : crusader

ehli salîb mouhârebesi (ehl-i salîb muhârebesi) : crusade

ehli tesavvuf (ehl-i tasavvuf) : mystic

ehli tevhi'd (ehl-i tevhi't) : unitarian, monotheist

ehli-salib mouhârebesi (ehlisalip muharebesi) : holy war

ehliyyet : capability, competence, efficiency, qualification, sufficiency

ehliyyetsizlik : disqualification, unfitness

ehrâm : pyramid

ehveniyyet : cheapness

e-imme-i mezheb bahsi (eimme-i mezheb bahsi) : patristics/patrology

ejânib (ecânip) : foreigner

ejânib qalemi (ecânip kalemi) : alien office

ejânib-girizlik (ecânipgirizlik) : inhospitality

ejdâd (ecdat) : ancestor, grand father, for fathers

ejdâd-dan mevrûs ounvân (ecdattan mevrûs unvân) : patronymic

ejder : chimera, dragon

ejderhâ : wyvern

ejekteur (ejektör) : ejector

ejhel (echel) : ignoramus

ejîr (ecir) : hireling, mercenary, stipendiary, retainer

ejnâs (ecnas) : species

ejnebî lisânu (ecnebî lisânı) : foreign language

ejnebî parasu (ecnebî parası) : foreign currency

ejrâmu semâviyyeye perestish (ecrâm-ı semâviyyeye perestîş) : sabianism

ejsâmu basîte (ecsâm-ı basite) : element

ejsâmu sâbite (ecsâm-ı sâbite) : fix bodies

ejzâ (eczâ) : component, component parts, ingredient, medicine, drug, part, particle

ejzâ deposou (eczâ deposu) : chemistry's shop

ejzâ qoutousou (eczâ kutusu) : medicine chest

ejzâ tâjiri (eczâ taciri) : druggist

ejzâhâne (eczâne) : pharmacy, apothecary's shop, chemistry's shop

ejzâju (eczâcî) : apothecary, chemist, compounder, druggist

ejzâjuluq (eczâcılık) : pharmaceutic/al, pharmaceuticals, pharmacy

ejzâyî mürekkibe (ecza-ı mürekkibe): ingredient

ejzâyü tubbiyye (eczâ-ı tıbbiye) : drug, medicament

ekberi evlâd oloush (ekber-i evlat oluş) : primogeniture

ekberi evlâdu zukyôur (ekber-i evlâd-ı zıkûr) : eldest son

ekberiyyet : primogeniture

ekin : corn, crop

ekin arabasu (ekin arabası) : corn wain

ekin demeti : corn stalk

ekin tarlasu (ekin tarlası) : corn field

ekin yughunu (ekin yığını) : corn stack

ekipâj : equipage

ekmek : bread, loaf

ekmek ichi (ekmek içi) : crumb

ekmek oufaqlaru (ekmek ufakları) : crumb

ekmek ve sharab (ekmek ve şarap) : element

ekmekji (ekmekçi) : baker	el yazusu (el yazısı) : autograph, hand writing, manuscript
ekmekjilik (ekmekçilik) : bakery	el-âbu nâriyye (el'âb-ı nâriye) : wildfire, fire works
ekmeklik : toast rack	elastikiyyet (elastikiyet) : elasticity, spring, springiness
ekmel : ideal	elbise : suit of clothes, costume, dress, dressing, frock, garment, gown, habiliment, habit, livery, properties, robe, uniform, vestment
ekshi lahana (ekşi lahana) : sour crout	elbise odası (elbise odası) : vestry
ekshilik (ekşilik) : acidulate, mustiness, rancidity, sourness, tartness	elbise sandugh (elbise sandığı) : trunk
ekyâbir (ekâbir) : the great, magnate, the quantity	elbise taqumu (elbise takımı) : suit of clothes
ekyôul (ekûl) : glutton, gluttonous	elbiselik qoumashlar (elbiselik kumaşlar) : dress goods, suitings
ekzema (egzama) : eczema	elchi (elçi) : ambassador, legate, resident
el : drum stick, to lead away, manual, touch	elde : in hand
el arabasu (el arabası) : barrow, hand cart, truck, wheel barrow	eldeki para : ready money
el ayasu (el ayası) : palm	elden chuqarma (elden çıkarma) : alienation
el boyasu (el boyası) : palm	eldiven : glove
el chabouqlôu (el çabukluğu) : jugglery, sleight of hand	eldiven mashasu (eldiven maşası) : glove stretcher
el chantasu (el çantası) : travelling bag	eldivenji (eldivenci) : glover
el defteri : waste book	ele baqma (ele bakma) : palmistry
el deyirmen (el değirmeni) : quern	ele bashu (elebaşı) : bell wether, ring leader
el emeyi (el emeği) : hand labour	elek : cribble, riddle, screen, sieve
el houmbarasu (el humbarası) : hand grenade	elek bezi : bolting cloth
el ishi (el işi) : hand work, handiwork, hand labour	elek makinesi : screening machine
el ishleri (el işleri) : fancy work	elektrik : electric, electricity
el isqandili (el iskandili) : hand lead	elektrik lambasu (elektrik lambası) : bulb
el kitâbu (el kitabı) : hand book	elektrik makinesi : electric machine
el qaldurma (el kaldırma) : show of hands	
el shaqasu (el şakası) : pratical joke	

elektrik mütehassusu (elektrik mütehassısı) : electrician

elektrik sâti (elektrik saati) : electro meter

elektrike tahvîl (elektriğe tahvil) : electrification

elektrikçi (elektrikçi) : electrician

elektrikleme : electrification

elektriqîyyet (elektrikiyet) : electricity

elektrotip : electrotipe

elem : affliction, anguish, cross, dole, grievousness, heart break, mortification, pain, painfulness, pall, pining, ruefulness, smart, soreness, sorrow, sufferance, suffering, woe

elemye (elemge/elemye) : spin jenny

elifba : alphabet

elifba surası (elifba sırası) : alphabetical

elifbe jüzdânı (elifbe/elifbâ cüzdanı) : horn book

elifbe kitâbu (elifbâ kitabı) : primer

elîm uzturâb (elim ızdırab) : distress

elize : elysium

elli : fifty

ellinji sene (ellinci sene) : jubilee

elma : apple

elma bâğchesi (elma bahçesi) : apple yard, orchard

elma qabôu (elma kabuğu) : apple peel

elma sharabu (elma şarabı) : cider

elmajuq kemî (elmacık kemiği) : cheek bone

elmaluq (elmalık) : orchard

elmas : diamond

elmas kesiji (elmas kesici) : lapidary

elmastrashjuluq (elmastraşçılık) : diamond cutting

elqâb (elkâb) : style

elsine : language

elsineyi ejnebiyye (elsine-i ecnebiye) : foreign language

elsineyi Âriye (elsine-i Âriye) : Aryan language

elsineyi Sâmîye (elsine-i Sâmîye) : semitic languages

elsineyi Tôurâniyye (elsine-i Turaniye) : turanian languages

elvâh : tabula

elvân : colour, motley

elyâf : fibre, filament, string, thread

elzem shey (elzem şey) : prerequisite

elzemiyyet : indispensability

em-â (emâ) : gut, intestine, inwards, entrails, viscera

emâkini emîriyye (emâkin-i emiriye) : public builds

emânet : charge, rectorship, trust

emânet eshyâ (emânet eşya) : good in consign

emânete huyânet (emânete hıyânet) : breach of trust

emâneti mouqaddese (emânet-i mukaddese) : relic

emâre : nuance, shade

emâret : emirate, principedom, principality, toparchy, vassal state, vassalage

emel : aim, anxiety, aspiration, aspiring, by end, craving, desire, fond hope, hobby, view

emiji (emici) : sucking

emiji madde (emici madde) : absorbent

emiji touloumba (emici tulumba) : sucking pump

emîn adam : trump

emîr : emir, toparch

emîr-ber : orderly

emîrjik qoushou (emircik kuşu) : king fisher

emîrlik : emirate

emîrnâme : bull

emlâh : salt

emlâk : appanage, real estate, land, landed, land property, lease hold, possession, property, real property

emlâk sâhibesi : land lady

emlâk sâhibi : laird, land lord, land owner, landed

emlâk tellâlu (emlak tellalı) : house agent

emlâk ve demirbash eshyâ (emlak ve demirbaş eşya) : fixed capital

emlâki hâssa (emlâk-ı hâssa) : crown land

emme : absorption, suck, suction

emniyyet : fiduciary, reliable, safeness, safe guard, safety, security, surety, trustfulness

emniyyet kilidi : detect lock, safety lock

emniyyet lambasu (emniyet lambası) : safety lamp

emniyyet tapasu (emniyet tapası) : safety fuse

emniyyet tetîy (emniyet tetiği) : safety lock

emniyyet valfu (emniyet valfi) : safety valve

emniyyeti oumûmiyye (emniyet-i umûmiye) : public surety

emniyyeti sôuyi istîmâl (emniyeti sûiistimâl) : breach of trust

emniyyeti tâmme (emniyet-i tâmme) : implicitness

emniyyetsizlik : insecurity

emoraji : hemorrhage

empermiâbul (empermeabl) : impermeable

emperyalist : imperialist

emperyalizm : imperialism

emr (emir) : bidding, command, commandment, control, decree, decretal, dictate, disposal, edict, injunction, mandamus, mandate, nod, order, precept, prescription, rescript, sanction, sway

emr sigasu (emir sigası) : imperative mood

emrâzu asabiyye (emrâz-ı asabiye) : neurotic disease

emrâzu belediyye (emrâz-ı belediye) : endemic

emrâzu jildiyye mütahassusu (emrâz-ı cildiye mütahassısı) : dermatologist

emrâzu sâriye (emrâz-ı sâriye) : contagion diseases

emri mütazammun (emr-i mutazammın) : mandatory

emri vâqî' (emr-i vâki) : accomplish fact

emri yevmi (emr-i yevmî) : order of the day

emrim altunda (emrim altında) : under my order

emrime : to my order

emrinde : under

emrine : to his order

emrû havâlesine (emr ü havâlesine) : to his order

emsâl : antecedent, coefficient, equal, precedent, simile

emsâli : kindred

emsâli mevjôud (emsâl-i mevcut) : precedented

emsâlsiz shey (emsalsiz şey) : none such, nonpareil

emsâlsizlik : matchlessness, nonpareil, peerlessness

emsile : example

emti-a (emtia) : article, commodity, good, merchandise, staple, ware

emvâl : assets, chattels, effects, estate, having, property

emvâli gayri menqôule (emvâl-i gayrimenkûle) : real estate

emvâli housôusuyye (emvâl-i hususiye) : property

emvâli mahlôule (emvâl-i mahlûle) : escheat

emvâli menqôule (emvâl-i menkûle) : movable, personal estate

emvâli metrôuke (emvâl-i metrûke) : derelict

emvâli sâbite (emvâl-i sâbite) : fixed capital

emvâli shahsuyye (emvâl-i şahsiye) : personal property

emzik : nose, spout, sucker, sucking bottle

en : measure

en â'lâsu (en âlâsı) : tit bit

en asîller : the best blood

en azu (en azı) : at least

en beuyük parcha (en büyük parça) : lion's share

en choq satulan kitâb (en çok satılan kitap) : best seller

en dush (en dış) : outer most

en fenâsu (en fenası) : at the worst

en güjü (en gücü) : thick

en güzîdeler : the best blood

en güzîdesi : elite

en ich (en iç) : inner most

en icheri (en içeri) : inmost, inner most

en iyisi : best of all

en jenôubî (en cenûbî) : southernmost

en kibar zevât : the elite of society

en küçük sandal (en küçük sandal) : diamond scull

en mühim jihat (en mühim cihat) : front

en mümtâzu (en mümtazı) : elite, flower

en münevverler : best minds

en nâzik zemân (en nâzik zaman) : parting of the ways

en qafalu adamlar (en kafalı damlar) : best minds

en son havâdis : latest news

enâ-ıyyet (enâiyet/enâniyet) : egoism

enbiyâ : prophet

enbôubeyi hazmiyye (enbûbe-i hazmiye) : alimentary canal

endaht : discharge, firing, shoot, shooting, shot

endaht mahalli : shooting gallery

endaht tâ'lîmi : target practice

endâm : figure, form, stature

endâze : ell

endishe (endişe) : apprehension, inquietude, solicitude, anxiety, concern, concernment, disease, disquiet, thorn in the flesh, uneasiness, unrest

endîshede (endişede) : concerned, inquiet

endüxiyon (endüksiyon) : induction

enfes : plum, recherche

enfiye : snuff

enfiye qoutousou (enfiye kutusu) : snuff box

enflü-enza (enfül ü enza/ influenza) : grippe, influenza

enfüsiyyet : subjectivity

engel : hitch

enginar : artichoke

enginde : at sea

engizisyon : inquisition

enîn : moan

enishte (enişte) : brother

enjâm (encâm) : eventuality, fate, last

enjekteur (enjektör) : injector

enjümen (encümen) : committee, institute

enjümene havâle (encümene havale) : commitment

enjümeni dânish (encümen-i dâniş) : academy

enqâz (enkaz) : ashes, debris, waif, wreck, wreckage, leavings

ensâl : generation

ensâli âtîye (ensâl-i âtîye) : future generate

ensâli mâzuye (ensâl-i mâzîye) : past generates

ense : nape, withers

ensîziyon : incision

enstantane : instantaneous

enstantane fotôghraf (enstantane fotoğraf) : snap shot

enstitü : institute

enturpo (antrepo) : entrepot

envâ' : species, assortment, category, description, variety

enzâr : eye

epidemi : epidemic

eqânim (ekânim/akânim) : hypostasis

eqânîmi selâse (ekânîm-i selâse) : holy trinity

eqây (ekây) : tortoise shell

eqonomi (ekonomi) : economy, frugality

erâmil : widow

erbâb : connoisseur, dab, handicrafts man, handler, judge, past master

erbâbu fenn (erbâb-ı fen) : scientist

erbâbu ihtisâsun fikri (erbâb-ı ihtisâsın fikri) : expert opinion

Erden souyou (Erden suyu) : Jordan

erganôun (erganûn) : psaltery

ergej saqalu (erkeç sakalı) : queen of the meadows

ergotizm : raphania

ergouvân (erguvan) : judas-tree , purple

ergouvân âju (erguvan ağacı) : judas-tree

erik : plum

erik âju (erik ağacı) : plum tree

erime : dissolubility, dissolution, fluxibility, fusibility, fusion, solubility, solution, thaw

erimeyish (erimeyiş) : indissolubility, insolubility

erimish domouz yâ (erimiş domuz yağı) : dripping

eritiji (eritici) : melting

eritiji madde (eritici madde) : flux

eritme : liquefaction, melting, solution

erkek : cock, he, male, man, masculine, virile

erkek aru (erkek arı) : drone

erkek ashju (erkek aşçı) : man cook

erkek baluq (erkek balık) : milter

erkek chojouq (erkek çocuk) : boy

erkek domouz (erkek domuz) : boar

erkek eurdek (erkek ördek) : drake

erkek evlâd : male issue

erkek geyik : stag

erkek kedi : tomcat

erkek qaz (erkek kaz) : gander

erkek ve dishi qopja (erkek ve diş kopça) : hook and eye

erkeklik : manhood, manliness, virility

erkeklik-dishillik (erkeklik dişilik) : sex

erken : cock crow

erkenlik : earliness, precocity, prematurity

erkyân (erkân) : decorom, flag officer, formulary, general, ordinance, propriety, rite, sacramental, staff, symbol

erkyâni harb reyîsi (erkân-ı harp reisi): adjutant general

erkyânu harb zâbiti (erkân-ı harp zâbiti) : staff officer

erkyânu harbiyye (erkân-ı harbiye) : staff

erkyânu harbiyye mektebi (erkân-ı harbiye mektebi) : staff college

erkyânu harbiyyeyi oumôumiyye (erkân-ı harbiye-i umumiye) : general staff

ermin : ermine

erqâm (erkâm) : numeral, figure

ertesi : following

ertesi gün : morrow

ervâh : astral body, spirit

ervâhla qonoushma (ervâhla konuşma) : typtology

ervâhu chârma (ervâhı çağırma) : typtology

ervâhu hâbise (ervâh-ı hâbise) : evil spirits

ervâhu lâtime (ervâh-ı latîfe) : good spirits

erzâq (erzak) : provision, supplies, sustenance, tommy, victual, food stuff, larder

erzâq anbaru (erzak ambarı) : victualling yard

erze : cedar

esâfil : riff-raff, tag rag

esâfili nâs (esâfil-i nâs) : mob, rabble

esâmî : poll

esans : essence, spirit

esans shishesi (esans şişesi) : smelling bottle

esanslar : spirit

esâret : bond, bondage, captivity, enslavement, servilism, slavery, thrall dom, vassalage, yoke

esâs : base, aphorism, basis, bottom, bulk, butt, corner stone, element, essential, footing, foundation, fundamental, fundamentally, ground, ground work, institute, institution, key note, key stone, leading, main, main, module, mould, noumenon, nucleus, originality, position, principle, radical, radix, root, root of the matter, rudiment, stamina, standing ground, staple, stuff, substance, substantiality, substratum

esâsât : ground work, catechism, element, feature, institute, institution, numena, substantial, text book

esâsu anlashulamayush (esâsı anlaşılamayış) : inscrutability

esâssuzluq (esassızlık) : inaccuracy, untruth, baselessness

esâtîr : mythology

esb : unicorn

esbâb : cause, consideration, condescendence, mean, moving, reason, where fore

esbâbu istirâhat (esbâb-ı istirahat) : accommodation, convenience, comfort

esbâbu kyâfiye (esbâb-ı kâfiye) : sufficient reason

esbâbu ma-îshet (esbâb-ı mâişet) : means of existence

esbâbu mouhaffife (esbâb-ı muhaffife) : palliative, extenuating circumstances

esbâbu môujibe (esbâb-ı mucibe) : preamble

esbâbu môujibe lâyihasu (esbâb-ı mucibe lâhiyası) : covering letter

esbaq (esbak) : late, old, past, veteran, former

esdâf bahriyye : shell fish

esef : lament, regret

eser : coinage, composition, consequence, effect, impress, performance, spot, streak, tinge, touch, trace, vestige, work

esfâru hamse (esfâr-ı hamse) : pentateush

esfel : tartarean

esh (eş) : consort, doublet, equal, fellow, like, match, to match, mate, sister, tally, twin

es-hâb (eshâb) : owner

es-hâbu aqâr (ashâb-ı akar) : rentier

es-hâbu arâzî (eshâb-ı arâzî) : zemindar

es-hâbu emlâk (eshâb-ı emlâk) : land lord

es-hâbu emlâkîn (eshâb-ı emlâkîn) : land interest

es-hâbu merâtib (eshâb-ı merâtip) : hierrarchy

es-hâbu sefâ-în (eshâb-ı sefâîn) : ship owner

es-hâm (eshâm) : fund, security, stock, stock

es-hâm banqasu (eshâm bankası) : investment bank

es-hâm borsasu (eshâm borsası) : stock exchange

esh-âr (eş'âr) : anthology, poem

esharp (eşarp) : scarf

eshek (eşek) : ass, donkey, neddy

eshek arusu (eşek arısı) : hornet

eshekji (eşekçi) : ass driver

eshelon (eşelon) : echelon

eshgin (eşkin) : ambling

eshgin gidish (eşkin gidiş) : ambling, canter

esh-hâs (eşhâs) : character, individual

esh-hâsu hükmiyye (eşhâs-ı hükmiye) : juridical person

esh-hâsu mâ'nevîyye (eşhâs-ı mâneviye) : moral person

eshik (eşik) : sill, threshold

eshjâr (eşcâr) : tree

eshkyâl (eşkâl) : feature, phantasmagoria, scheme

eshkyâli ajîbe (eşkâl-i acibe) : grotesque

eshkyâli zemân (eşkâl-i zaman) : features of the day

eshkyâlî tâ'rîf (eşkâlî tarif) : graphic description

eshqıyâ (eşkıyâ) : bravo, brigand, robber, bandit, filibuster, high wayman, white boy

eshrâf (eşraf) : peerage, notable

eshyâ (eşya) : article, baggage, general cargo, chattels, commodity, effects, equipage, furnishings, good, impedimenta, kit, luggage, lumber, merchandise, movable, object, properties, sprat, still life, stuff, traps, ware, thing

eshyâ otomobili (eşya otomobili) : motor van

eshyâ sandugh (eşya sandığı) : packing case

eshyâ vagonou (eşya vagonu) : van

eshyâyi sâbite (eşya-ı sâbite) : immovable

esîr : drudge, hack, bond man, captive, ether, priest ridden, prisoner, servile, slave, thrall, vassal

esîr gemisi : slave ship, slaver

esîr tijâreti (esir ticareti) : slave trade

esîri harb (esîr-i harp) : prisoner of war

esîrji gemisi (esirci gemisi) : slaver

eski adamlar : the ancients

eski asker : old soldier

eski elbise : frippery

eski halat : junk

eski idâre : old regime

eski re-îs (eski reis) : past master

eski saray : seraglio

eski üstâdlar : old masters

eskiji (eskici) : chapman, cobbler, fripper, rag man

eskiji dükyânu (eskici dükkânı) : frippery

eskiler : slop goods

eskiler aluju (eskiler alıcı) : rag picker

eskilik : hoar, oldness, triteness

eskime : wear and tear

eslâf : ancestor, for fathers, past generates

esliha : arm, armament, metal, weapon

eslihayî hafîfe (esliha-i hafife) : small arms

eslihâyî nâriye (eslihâ-i nâriye) : fire arms

esme : blowing, gust

esmer : brown

esmerlik : swarthinness

esnaf : crafts man, dealer, handicrafts man, monger, trade, trade's man

esnâf jem-iyyeti (esnaf cemiyeti) : trade union

esnân : teeth

esneme : gape, spring, springiness, yawn

esneyish (esneyiş) : yawning

esrâr : secret, unfathomableness, mystery

esrâr-engîz oloush (esrarengiz oluş) : mysteriousness

ester : mule

estimateur (estimatör) : gauger

esvab : garment, suit of clothes, coat, dress, frock, gown, habiliment, overdress, raiment, sack, vestment

esvab dolabu (esvap dolabı) : ward robe

esvâbju bashu (esvapçı başı) : master of the robes

esvât (asvat/esvât) : modulation

et : flesh, meat, quick

et bâlama (et bağlama) : incarnation

et dolabu (et dolabı) : meat safe

et kütüy (et kütüğü) : chopping block

et makinesi : chopping machine, masticator

et pazaru (et pazarı) : shambles

et qoqousu (et kokusu) : fumet

et rengi : flesh colour

et souyou (et suyu) : broth, consomme, gravy, jelly broth, stock

et tahtasu (et tahtası) : chopping board

etajer : book case, canterbury, whatnot

etâmin : bunting, stamen

etbâ' : train

etek : flap, lap, skirt

etek tahtasu (etek tahtası) : skirting board

eteklik : petticoat, skirt

eter : ether

etfâl : baby hood, children

etiket : docket, etiquette, label, tag, way bill

etli sebze : ragout

etnografi : ethnography

etnoloji : ethnology

etrâf : contour, environment, surrounding

etrâflu tâ'rîf (etrâflı tarif) : graphic description

etrâfuna (etrafına) : around

etrâfunda (etrafında) : about, around on

etrâfunu devr (etrafını devr) : circumnavigation

etubbâ (etıbbâ) : physician

etüd : study

etvâr : address, having, manner

eud (öd) : bile, gall bladder

eufke (öfke) : choler, incensement, wrath

euj (öç) : nemesis	eun loja (ön loca) : front box, stage box
eukeuz geuzü (öküz gözü) : arnica	eun qusm (ön kısım) : for part
eukje (ökçe) : heel	eun zemin (ön zemin) : for ground
euküz (öküz) : bull, ox	eunde (önde) : afore, ahead, fore, forth, forwards
euküz jinsi (öküz cinsi) : neat cattle	eunlük (önlük) : apron, bib, pinafore
euküzler (öküzler) : oxen	eunünde (önünde) : before
eulchme (ölçme) : measurement	eurdek (ördek) : duck, eider
eulchü (ölçü) : gauge, measure, measuring, mete	eurdek palazu (ördek palazı) : duckling
eulchülebilme (ölçülebilme) : mensurability	eurdek sesi (ördek sesi) : quack
eulek (ölek) : furrow	eurgü (örgü) : bond, braid, cue, darn, knitting, pig tail, plait, plat, splice, texture, tress, web
eulke (ülke) : realm	eurgü îynesi (örgü iğnesi) : darning-needle
eulmekde (ölmekte) : dying	eurgü makinesi (örgü makinesi) : knitting machine
eülü (ölü) : dead	eurgü sach (örgü saç) : queue
eülü deniz (ölü deniz) : ground swell	eurme (örme) : knitting
eülü denizler (ölü denizler) : swell	eurme tel (örme tel) : wire gauze
eülü hursuzu (ölü hırsızı) : resurrectionist, body snatch	eurmek (örnek) : pattern
eülülerden tefe'ül (ölülerden tefeül) : necromancy	eurs (örs) : anvil
eülüm (ölüm) : death, dissolution, dying, fatality	eurtme (örtme) : veiling
eülüm yatâ (ölüm yatağı) : death bed	eurtü (örtü) : afghan, bard, blanket, canopy, caparison, cloak, cloth, coating, coping, cover, covering, drugget, envelope, hammer cloth, holland, hood, horse cloth, housing, kerchief, muffler, overlaying, rug, shroud, spread, towel, veil, veiling, vestment, wimple, wrapper, wrapping
eumr (ömür) : life	eurüjü (örücü) : platter
eumrü mouhtemel (ömr-i muhtemel) : expect of life	eurülmüş penjere (örülmüş pencere) : blind window
eun (ön) : front, front, frontal	eurülmüş sach (örülmüş saç) : pig tail
eun ayaq (ön ayak) : for foot	
eun dish (ön diş) : incisor	
eun fener (ön fener) : head light	
eun lamba (ön lamba) : head light	

eurümjek (örümcek) : spider
 eurümjek â (örümcek ağı) : cob web, spider web
 eutede (ötede) : from, further
 euter qoush (öter kuş) : songster
 eutme (ötme) : song
 euvendire (övendire/üvendire/öğendire) : goad
 euvünme (övünme) : bluster, glorying, rodomontade, vaunt, windiness
 euvütme (öğütme) : grinding
 euxe (ökse) : bird lime, lime twig
 euxe otou (ökse otu) : mistletoe
 euxürük (öksürük) : cough
 euxüzlük (öksüzlük) : orphanage
 euyle (öğle) : mid day, noon
 euyle ouyqousou (öğle uykusu) : siesta
 euyle yemeyi (öğle yemeği) : lunch, luncheon
 euyretme (öğretme) : teaching
 euyürme (öğürme) : belch, low
 euz (öz) : germ, german, pith, sap
 euzdan (özden) : pancreas, sweet bread
 euzlü topraq (özlü toprak) : loam
 euzr (özü/özür) : peg
 eüvünme (övünme) : boast
 ev : domestic, home, house, house hold
 ev barq sâhibi (ev bark sâhibi) : house holder
 ev elbisesi : undress one's self
 ev halqu (ev halkı) : house hold

ev idâresi : house keeping, house wifery
 ev ishleri (ev işleri) : domestic affairs, home affairs, house, house hold affairs
 ev masrafu (ev masrafı) : house hold expenses
 ev qadunlugh (ev kadınlığı) : house wifery
 ev qadunu (ev kadını) : house wife
 ev sâhibesi : hostess, land lady
 ev sâhibi : entertainer, host
 evâmir : commandment
 evâmiri ashere (evâmir-i aşere) : the ten commands, decalogue
 evde : at home, within
 evde oturma (evde oturma) : stay at home
 eve : home
 evhâm : bughear, hypochondria
 evine : home
 evir : fluxible
 evj (evc) : supreme, zenith
 evj bâlâ (evc-i bâlâ) : apogee
 evj noqtasu (evc noktası) : aphelion, apogee
 evjâ-u haml (evcâ'-ı haml) : pain
 evlâd : descendant, encumbrance, offspring, offspring, progeny, seed, son, issue, scion
 evlâd qâtîli (evlat kâtîli) : infanticide
 evladluq (evlatlık) : adoptive child, filiation
 evladu mâ'nevî (evlad-ı manevî) : adoptive child

evlâdu shühedâ tahsîsâtü (evlâd-ı şühedâ tahsisatı) : compassion allowance

evlâdu zükyôur (evlâd-ı zükûr) : male issue

evlilik : coverture

evlilik hayâtü (evlilik hayatı) : married life

evliyâ : saint

evliyâyı kirâm (evliyâ-i kirâm) : the elect

evqât (evkat) : fixture

evrâd : paternoster

evrâq (evrak) : missive, archives, enrolment, paper

evrâq me'môurou (evrak memuru) : archivist, recorder

evrâq müdîri oumôumîsi (evrak müdürü umûmîsi) : master of the rolls

evrâqi felekiyye (evrak-ı felekiye) : whorl

evrâqu naqdiyye (evrâk-ı nakdiye) : paper money, paper currency

evrideyi ri-eviyye (evride-i rievîye) : pulmonary vein

evsâf : attribute, character, genius, part, peculiarity, point, qualification, quality, state

evsâf mümeyyize : characteristic, determinative

evsâfu hâ-iz (evsâf-ı hâiz) : qualified

ev-uyeyi lebeniyye (ev'iye-yi lebenîye) : lacteal

ev-uyeyi lenfâviyye (ev'iye-yi lenfâviye) : lymphatic

evvel emirde : in the first place

evvel olma : previousness

evvelden ishğâl (evvelden işgal) : preoccupation

evvelden mevjôudiyet (evvelden mevcudiyet) : pre-existence

evvelden müntehâb : for chosen

evvelden peyleme : pre-engagement

evvelden tâ'yîn : preordination

evveli haml noqtasu (evvel-i haml noktası) : first point of aries

evzâ' : gesticulation, gesture

evzâ-u kibârâne (evzâ'-ı kibârâne) : the genteel

exarh (eksarh) : exarch

exentrik (eksantrik) : eccentric

exerisi (ekserisi) : most

exeriyyâ (ekseriye) : many a time

exeriyyet (ekseriyet) : generality, majority, quorum

exiklik (eksiklik) : deficiency, incompleteness, lack, unaccomplishment

exost (egzost/egzoz) : exhaust

expres postasu (ekspres postası) : express

exürük otou (öksürük otu) : colt's foot

eyâlet : county, department, province, toparchy

eye (eğe) : rubber

eyeleme : filing

eyer : saddle

eyer taqumlaru (eyer takımları) : saddlery

eylence (eğlence) : frolic, amusement, disport, distraction, entertainment, fun,

illusion, lark, merry making, pastime, playfulness, pleasure, pointing stock, recreation, rig, sport

eylenme (eğlenme) : gibe, mirth, quizzing

eylenti (eğlenti) : entertainment, jollification, merry making, revelry, spree

eylenti mahalli (eğlenti mahalli) : place of entertainment

eylül : september

eyrelti otou (eğrelti otu) : fern

eyri kemerli keuprü (eğri kemerli köprü) : skew bridge

eyri Latin harfleri (eğri Latin harfleri) : italics

eyri quluj (eğri kılıç) : scimitar

eyri sefer (eğri sefer) : zigzag course

eyrilik (eğrilik) : crookedness, carvature, obliquity, wryness

eytâm : orphan

eyyâmu âdiye (eyyâm-ı âdiye) : law days, week day, working day

eyyâmu bahôur (eyyâm-ı bahûr) : dog days

eyyâmu mâgrefet (eyyâm-ı mağrifet) : shrove-tide

eyyâmu resmiyye (eyyâm-ı resmiye) : gala days

eyyâmu shebâb (eyyâm-ı şebâp) : youthful days

ezâ : crucifixion, excruciation, mortification

ezber : by heart, by rote

ezber oqouma (ezber okuma) : recitation, rote

ezdâd : antipode, antithesis, contradictory, incompatible

ezhâr : anthology, flora

eziji shey (ezici şey) : crusher

ezik : contusion

ezilme : friability, squash

eziyet : tantalization, torment

eziyetji (eziyetçi) : tantalizer

ezme : jam, mash, pap, puree, squash, tomato

ezmîneyi qadîme (ezmine-i kadîme) : antiquity, the ancient times

ezvâq (ezvâk) : create comforts

fâ : f

fa'âl : vivacious, working

fa'âl axâm (faal aksam) : working

fa'âl dumâg (faal dimâğ) : working brain

fa'âl qadro (faal kadro) : active list

fa'âliyyet (faaliyet) : boom, activity, function, pragmatism, go

fa'âliyyeti nâriyye (faaliyet-i nâriye) : plutonian/plutonic action

fa'âliyyeti ouzviyye (faaliyet-i uzviye) : aanimal function

fabriqa (fabrika) : fabric, factory, laboratory, manufactory, mill, plant, water works, work

fabriqateur (fabrikatör) : fabricator, manufacturer

fachouna (façuna) : lashing

fagfôur (fağfur) : porcelain

fahâmetme-âb (fahâmet meab) : his high

fâhish kirâ (fâhiş kira) : rack rent

fâhishe (fahişe) : drab, prostitute, pup, stew, street walker, strumpet, whore

fâhishelik (fahişelik) : harlotry, prostitution

fahm : carbon

fâhrehây (fahrenheit) : fahrenheit

fahrî müderris : honorary professor

fâ-il (fail) : active, author, efficient

fâ-ili mouhtâr (fâil-i muhtâr) : of age, major

fâ-iq (fâik) : over, transcendent, transcendental

fâ-iq qouvvet (fâik kuvvet) : overmatch

fâ-iqiyyet (fâikiyet) : ascendancy, ascendant, mastership, superiority

fâ-iz (faiz) : interest, use

fâ-izi mürekkeb (fâiz-i mürekkeb) : compound interest

fâju-a (facia) : buskin, tragedy, drama

fâju-a nüvis (facîanüvis) : dramatist

fakülte : faculty

fâl : augur, augury, auspice, fomen, presage

fala baqma (fala bakma) : fortune telling

falaqa (falaka) : fascies, swingle

falaqaju (falakacı) : whipper

fâli hayr (fal-i hayır) : good augury

falju (falcı) : fortune teller, wise man

falju qadun (falcı kadın) : wise woman

faljuluq (falcılık) : fortune telling

falso : blunder, bungle, burst up, committal, stumble, trip, tripping

falye delîy (falya deliği) : touch hole, vent

fam-deushambur (fam-döşambır) : chamber maid, waiting maid, lady's maid

familya : family

fanile (fanila) : flannel, sweater

fanile qoundaq (fanila kundak) : barrow coat

fânilik : mortality

fantezi : fantasia, fancy, flourish

fantazi eshyâsu (fantazi eşyası) : fancy goods

fantezi qostüm (fantezi kostüm/ü) : fancy dress

faqha (fakha) : sphincter

faqîh (fakîh) : jurisconsult, jurist, knight templar

faqirleshme (fakirleşme) : impoverishment

faqrüd-dem (fakrüddem) : anaemia

farash (faraş) : dust pan

farazuyyât (faraziyet) : conjecture, hypothesis, speculation, supposition

farazuyye (faraziye) : assumption, hypothesis, supposition

farbela : flounce, frill, furbelow

fâre : mouse, rat

fâre delîy (fare deliği) : mouse hole

fâre qapanu (fare kapanı) : mouse trap, rat trap

fâre qoulâ (fare kulağı) : chick

fâreler : mice

farfara : talkative

fâriğ (fâriğ) : renouncer

fâriq (fârik) : distinguishing

farmason : free mason, mason

farmasonlouq (farmasonluk) : free masonry, masonic

farq (fark) : imparity, inequality, intercept, odds, bareness, change, difference, discrimination, disparity, dissimilarity, distinction, diversity

farq olounmayush (fark olunmayış) : indistinction

farqlu sheyler (farklı şeyler) : disparate

fartu mesâ-i (fart-ı mesaî) : overwork

fartu sürûr (fart-ı sürûr) : ecstasy

farz : assumption, presumption, presupposition, supposition

fasâhat (fesâhat) : fluency, rhetoric

faseta : facet

fashist (faşit) : fascist

fashîzm (faşizm) : fascism

fasîle : family, subgenus

fasl (fasıl) : appropriation, rubric

faslu müshterek (fasl-ı müşterek) : common intersection, section

fason : fashion

fasoulye (fasulye) : bean, kidney bean

fass (fas) : lobe

fasul (fasıl) : chapter

fâsula (fâsıla) : comma, distance, gap, hiatus, interact, intercept, interim, intermission, interregnum, interstice, interval, pause, space, spell, time

fâsula-i zemân (fâsıla-i zaman) : interval of time

fasul-arasu (fâsıl arası) : interlude

fâsulayi bürûdet (fâsıla-ı bürûdet) : a spell of cold weather

fâsulayi hükyûmet (fâsıla-ı hükûmet) : interregnum

fâsulayi saltanat (fâsıla-ı saltanat) : interregnum

fatânet (fetânet) : presence of mind, edge, penetration, perspicacity, sagacity, shrewdness, tact, wisdom

fâtih : conqueror

fatîn zât : clairvoyant

fatoura (fatura) : bill, bill of parcels, invoice

fâtur (fâtır) : procreator

favori : whisker

fayans : delf, earthenware

fayda : advantage, avail, benefit, gain, good, interest, profit, purchase, service, stead, stop gap, use, usefulness, utility

faydasuz shey (faydasız şey) : inutility

faydasuzluq (faydasızlık) : inutility, unfruitfulness, uselessness

fayton : phaeton

fazâhat : opprobrium

fazâ-il (fazâil) : virtue

fazîlet : virtue

fazla beuyüme (fazla büyüme) : overgrowth

fazla elfâz : verbiage

fazla gayretkeshlik (fazla gayretkeşlik) : excess of zeal

fazla ichki (fazla içki) : swill

fazla ish (fazla iş) : overwork

fazla ish sâtleri (fazla iş saatleri) : overhours	fedâyi nefis (fedâî nefis) : self sacrifice
fazla ishtigâl (fazla iştigâl) : preoccupation	federal : federal
fazla medh (fazla medih) : puffing	federasyon : federation
fazla me'môur (fazla memur) : supernumerary	fehvâ : spirit
fazla meshgôuliyyet (fazla meşguliyyet) : preoccupation	fejâ-at (fecâat) : tragicalness
fazla mouhabbet (fazla muhabbet) : predilection	fejr (fecn/fecir) : twilight, crepuscule, dawn, prime, streamer
fazla para : overpayment	fejr ilâ shefaq (fecir ile şafak) : dawn to dusk
fazla qazanj (fazla kazanç) : excess profit	fejri shimâlî (fecn-i şimâlî) : aurora borealis
fazla tafsîlât : further particulars	fekr : will
fazla tekellûf : mannerism	fekül : fecula
fazla yashayush (fazla yaşayış) : survival	felâhat : cultivation, culture
fazla yeme : surfeit	felâket : adversity, bane, calamity, catastrophe, disaster, distress, fatality, grievousness, misadventure, mischance, misfortune, reverse, ship wreck, stroke
fazla yük : overload, surcharge	felâket-zede (felâketzede) : hard hit
fazlaluq (fazlalık) : fullness, glut with, overproduction, overstock, redundance, repletion, superfluosness	felekiyyât : astronomy, cosmography
fazlasu (fazlası) : overcharge, overdraft, overweigh, surplus	felj (felç) : palsy, paralysis
fazlât : waste	fellah : fellah
fazlayi istihsâlât (fazla-ı istihsâlat) : overproduction	fellahîn : fellaheen
fazlayi siqlet (fazla-ı sıklet) : overweigh	fellahlar : fellaheen
fazlüddâ-ir (fazlû'd-dâir) : hour angle	felsefe : philosophy
fâzul (fazıl) : luminary	felsefeyi ahlâqiyye (felsefe-yi ahlâkiye) : moral philosophy
fedâ-î taqumu (fedâî takımı) : forlorn hope	fem : chop, muzzle
fedâ-îler (fedâîler) : forlorn hope	fen mektebi : seminary
fedâkyârluq (fedâkârlık) : concession, immolation, sacrifice	fenâ bir ish (fena bir iş) : bad job
	fenâ bir lezzet : a nasty taste
	fenâ bira : swipes

fenâ chalgu (fenâ çalgı) : thrum

fenâ hava : foul weather

fenâ ichgi (fenâ içki) : rot gut

fenâ İngilizje (fena İngilizce) : broken English

fenâ ish (fena iş) : botch

fenâ izdivâj (fenâ izdivaç) : misalliance

fenâ mou-âmele (fenâ muamele) : maltreatment

fenâ mouqâbele (fena mukâbele) : crusher

fenâ resim : daub

fenâ sharqu (fena şarkı) : singsong

fenâ terbiye : ill breeding

fenâ yazu (fena yazı) : scrawl, scribble

fenâ yer : slum

fenâlashma (fenalaşma) : aggravation

fenâluq (fenalık) : despite, badness, mischief, scath/scathe, wickedness, adversity, cursedness, evil, faultiness, harm, harmfulness, ill, impurity, malevolence, malice, maliciousness, nastiness, offensiveness, unhealthiness

fenar : cresset, flambeau, lamp, lantern, light, light house, pharos, rack

fenar alayu (fenar alayı) : retraite aux flambeau, torch light procession

fenar doubasu (fenar dubası) : floating light, light ship

fenar gemisi : light ship

fenar me'mûror (fenar memuru) : light man

fenarji (fenerci) : lamp lighter, light man

fenarler idâresi : trinity house

fenarlı tahlîsuyye shamandurasu (fenarlı tahlisiye şamandırması) : floating light

fenix (feniks) : phoenix

fenn (fen) : science, technique

fenni balestiq (fenn-i balestik) : ballistics

fenni harb (fenn-i harp) : tactics

fenni harbi bahrî (fenn-i harb-i bahrî) : naval tactics

fenni jerrâhî (fenn-i cerrâhî) : surgery

fenni mesâha (fenn-i mesâha) : surveying

fenni meskyûkyât (fenn-i meskûkât) : numismatics

fenni mihanik (fenn-i mihanik) : mechanics

fennî ta'bîr : technical term

fennî ta'bîrât : technical term

fenni tayrân : aeronautics

fenni tedâvi (fenn-i tedâvi) : therapeutic

fennî teferrü-ât (fennî teferruat) : technicality

fenni telefon : telephony

fennî ustulâhât (fennî ıstılâhat) : technology

fenni zirâ-at (fenn-i ziraat) : agronomics

fenol : carbolic acid

feqra (fekra) : vertebra

feqrât (fekrât) : vertebrae

ferâğ (ferağ) : demise, transfer, alienation, cession, conveyance, grant

ferâgat : abdication, abjuration, abnegation, departure, recession, release, remise, renouncement, renunciation,

resignation, surrender, waiver,
relinquishment, desistance

ferâgat-nâme (ferâgatnâme) : disclaimer

ferah : lightsome

ferahluq (ferahlık) : alleviation, elbow
room, exhilaration, openness, relief

fer-an huyânet (fer'en hıyânet) :
constructive treason

ferd (fert) : unit, individual

ferdâ : morrow, tomorrow

ferdiyyet : individuality, oneness

feri' : subaltern

fer-î hareket (fer'î hareket) : underaction

fer-i mahsûl (fer-i mahsûl) : by product

ferîq (ferik) : adjutant general, lieutenant
general

ferîq amiral (ferik amiral) : vice admiral

ferj (ferc) : aurora

fermân : edict, firman, letters patent,
magna-charta, ukase

ferme jüp (fermejüp) : hook and eye

fersah : league

feryâd : bewailing, cry, cry, groan,
lamentation, outcry, scream, shriek,
squall, squeal, wail, yell

ferz : queen

fes : fez, tarboosh

fesâd : iniquity, perversity, perversion,
plot, plotting, rot, rottenness, sedition,
unholiness, unrighteousness, venality,
vileness

fesâdju (fesatçı) : caballer

fesâdluq (fesatlık) : delation

fesih : abrogation, evacuation,
nullification, recall, repeal, rescission,
revocation

feston : festoon, swag

fet-ha (fetha) : orifice

fet-hi (fethi) : autopsy

fet-hi meyyit (feth-i meyyit) :
exhumation, disinterment, post mortem

fetih : conquest

fetret : narchy, interregnum

feverân : effervescence, eruption, gush,
gust, irruption, outbreak, paroxysm, spirt

fevqal-âde amele (fevkalâde amele) :
emerge men

fevqal-âde istîdâd (fevkalâde istidat) :
pregnancy

fevqal-âde istiqbâl (fevkalâde istikbal) :
ovation

fevqal-âde mebzûliyyet (fevkalâde
mebzuliyet) : superfecondity

fevqâl-âde mehâret (fevkalâ maharet) :
master stroke

fevqal-âde qomiser (fevkalâde komiser)
: high commissary, high commissioner

fevqal-âdelik (fevkalâdelik) :
matchlessness, peerlessness, pre-
eminence, remarkableness,
uncommonness, wonderfulness,
choiceness, marvelousness

fevqal-besher (fevkalbeşer) :
superhuman

fevqânî jereyân (fevkânî cereyân) :
overdraft

fevqânî penjere (fevkânî pencere) : sky
light

fevqat-tabî-a (fevka't-tabîa) :
transcendent

fevqi milh (fevk-i milh) : supersalt

fevzâ : anarchy

feyz : abundance, exuberance, horn of plenty, prolificness, prosperity, riches

fezâ : expanse, space

fezleke : digest, proces-verbal

fîd : alimentary

fidan : sapling, underwood

fidanju (fidancı) : nurse man

fidanluq (fidanlık) : nursery, plantation

fidanluq te'sîsi (fidanlık tesisi) : arboriculture

fidye : blackmail, redemption, sacrifice

fidyeyi nejât (fidye-i necat) : ransom

fievr-tifo-id (fiev-r-tifoid) : typhoid fever

figân : groan, groaning, lament, lamentation, moan

figür : figure, statuette, wax work

figüran : supernumerary, walking gentleman

figüranlar : supernumerary, figurantes

figürant : walking lady

fihrist : concordance, gazetteer, index, nomenclature, repertoire, syllabus, table

fihristi münderejât (fihrist-i münderecât) : table of contents

fikr (fikir) : meaning, suggestion, wrinkle, brain, conceit, concept, conception, counsel, design, hint, idea, intention, mind, notion, opinion, preconception, purpose, sense, sentiment, speculation, supposition, system, thinking, thought, view

fikret : intellection

fil : elephant

fîl (fiil) : act, action, deed, effect, fact, feat, function, function, operation, stroke, verb, work

fil dishi (fil dişi) : ivory

file : caul, fillet, netting

fileto : fillet, surloin, undercut, sirloin

fîli gayri qiyâsî (fiil-i gayrikıyâsî) : irregular verb

fîli müteaddî (fi'l-i müteaddî) : active verb

fîli qiyâsî (fiil-i kıyâsî) : regular verb

fîli shenî (fiil-i şenî) : sodomy, stuprum

filigran : filigree

filispid (filispit) : full speed

filitre : percolator

fîliyyât (fiiliyat) : physical sciences

filiz : clasper, germ, tendril

film : film

filo : fleet, squadron

filosof (filozof) : philosopher

filoxera (filoksera) : phylloxera

filtre : filter, strainer

finjan (fincan) : cup

fınjan tabâ (fincan tabağı) : saucer

fino keupeyi (fino köpeği) : lap dog, poodle, pug dog

fıqdân (fikdan) : dearth, lack, exiguity, non existence, shortage

firâr : desertion, disengagement, elopement, escape, flight, moonlight flit, go by, leg bail, moon light fitting, scud

fir-avoun (firavun) : pharaoh

fir-avounoun (firavunûn) : pharaonic

fire : leakage, shrinkage

Firenk injiri (Frenk inciri) : cactus

firize : fringe

firkete : hair pin

firôuze tashu (firuze taşı) : turquoise

firqateyn (firkateyn) : frigate

fishek (fişek) : cartridge, fusee, petard, rocket, squib, wildfire

fisheklik (fişeklik) : cartridge box, pouch, shot belt

fishenkler (fişenkler) : fire works

fiske : clip, fillip, pat, tip

fistan : frock, sleeve

fisto : festoon, satin stitch

fistül : fistula

fitil : drainage tube, match, primer, suppository, tent, touch paper, wick

fitil surugh (fitil sırtığı) : linstock

fitil yaqu (fitil yakı) : seton

fitilli tüfek : match lock

fitne : sedition

fiyasqo (fiyasko) : fizzle

fiyet (fiyat) : cost, price, rate

fiyet listesi (fiyat listesi) : price list

fiyet maqtôu (fiyat maktu) : abatement

fiyeti jâriye (fiyat-ı câriye) : price current, quotation

fiyonga (fiyango) : bow

fiyonga (fiyonk) : loop

fiyongalu düyme (fiyongalı/fiyonklu düğme) : tufted buttons

fiziyooloji (fizyoloji) : physiology

fiziyoologist (fizyolojist) : physiologist

flama : pennant

Flaman lisânu (Flaman lisânı) : flemish

Flaman mektebi : flemish school

Flaman tarzu tersîmî (Flaman tarzı tersimi) : flemish school

flandura (flandra) : pendant, pennant

flasa : rope yarn

flavta : flageolet, flute

flavtaju (flavtacı) : flutist

flây-vilfly : lier, wheel

flenj (flenç) : flange

fleurt (flört) : flirt

fleush (flöş) : flush, flush

fliqa (filika) : boat, cock boat, yawl, pinnace

fliqa sehpâsu (filika sehпасı) : skid

fliz (filiz) : scion

floq (flok) : jib

florin : florin

floteur (flotör) : floater

flotilla : flotilla

flüş (flüş) : floss silk

fog (fok) : seal

fog avu (fok avı) : sealing

folyo : folio

fonôghraf (fonograf) : phonograph

form : cast

forma : folio, format, size	fouqehâ (fukehâ) : knight templar
formen : for man	fourôuht (füruht) : for closure
formül : formula	fout bol (futbol) : football
fosfat : phosphate, phosphorus	fouta (futa/fita) : skiff, canoe, scull
fosforlanma (fosforlanma) : phosphorescence	fouzalâ (fuzalâ) : luminary
fotoghraf (fotoğraf) : photograph, photographic	fouzôulî gayret (fuzulî gayret) : supererogation
fotoghraf basması (fotoğraf basması) : autotype	fouzôulî müdâhale (fuzuli müdahale) : pragmatism, maintenance
fotôghraf hakki (fotoğraf hakkı) : photo- engraving, photogravure	fouzôulî oloush (fuzulî oluş) : irrelevancy
fotôghraf makinası (fotoğraf makinesi) : camera, photographic apparatus	fouzôulî seuzler (fuzuli sözler) : rant
fotôghrafju (fotoğrafçı) : photographer	fouzôulî sheyler (fuzulî şeyler) : padding
fotôghrafjuluq (fotoğrafçılık) : photography	fôv (fov) : fallow
fotôghrafya (fotoğrafya) : photography	foya : foil
fouhsh (fuhuş) : criminal conversation, fornication, obscenity, prostitution, whore dom	franjela (francala) : bread, roll
foula (fula) : log glass, sand glass	franq (frank) : franc
foul-bahri (fulbahri) : clematis	Fransuz bandurası (Fransız bandırası): tricolour
foulya (fulya) : narcissus	Fransuz qadunu (Fransız kadını): french women
found (fund) : pound	Fransuz shîvesi (Fransız şivesi) : gallicism
founda (funda) : heath, scrub	Fransuzja kelime isti'mâlî (Fransızca kelime istimâlî) : gallicism
founda otou (funda otu) : heather	frac (frak) : dress coat
foundlouq (fundluk) : pounder	fren : brake, curb, drag
fouqarâ ash-hânesi (fukara aşhanesi) : soup kitchen	frengi : pox, syphilitic
fouqarâ matbahu (fukara matbahı) : soup kitchen	frengi delîy (frengi deliği) : scupper
fouqarâ-perver jem-iyyeti (fukaraperver cemiyeti) : charity organization	frengi illeti : syphilis
	frengi yarası (frengi yarası) : shanker
	Frenk arpası (Frenk arpası) : pearl barley

Frenk chunaru (Frenk çınarı) : sycamore

Frenk elması (Frenk elması) : pippin, queen apple

Frenk halusu (Frenk halısı) : drugget

Frenk üzümü : currant

fresk : fresco

frez : ruff

frixiyon (friksiyon) : friction, frictional

friz : frieze

frize : frizz

frushqa (frişka/fırışka/fırışka) : breezy, fresh

frushqa hava (frişka/fırışka hava) : cat's paw

fuchu (fiçi) : barrel, cask, coop, keg, puncheon, tierce, wood

fuchu tahtası (fiçi tahtası) : stave

fuchuda (fiçıda) : on tap

fuchuju (fiçıcı) : cooper, cooperage

fuchular (fiçılar) : coopery

fulminat : fulminate

funduq (findık) : filbert, hazel nut, nut

funduq âju (findık ağacı) : hazel

funduq suchanu (findık sıçanı) : mouse

fuqra (fikra) : epistle, paragraph, passage

fuqrayi müstahreje (fikra-ı müstahrece) : extarct

fuquh (fıkıh) : jurisprudence, casuistry

fuquh talebesi (fıkıh talebesi) : templar

furcha (firça) : brush, pencil

fur-deundü (firdöndü) : chain swivel, jack, vane, weather cock

furlatush (fırlatış) : flourish, hurl, jaculation

furlayush (fırlayış) : bounce, fling out, flounce, sally, scuttle

furqa (firka) : division, divisional, faction, party, party, sect

furqa adamu (firka adamı) : party man, whip

furqa erkyânu (firka erkânı) : whip in

furqa gayreti (firka gayreti) : party spirit

furqa hissi (firka hissi) : sectionalism

furqa siyâseti (firka siyaseti) : party politics

furqaju (firkacı) : sectarian

furqajuluq (firkacılık) : party politics

furqajuluq hissi (firkacılık hissi) : sectionalism

furqayi bahriyye (firka-ı bahriye) : squadron

furqayi mouhâlife (firka-ı muhâlife) : opposition

fursat (fırsat) : occasion, opportunity, scope, space

fursata intizâr (fırsata intizar) : opportunism

fursat-jôu (fırsatçı) : insidious

furtuna (fırtına) : bluster, gale, heavy sea, storm, tempest, thunder storm

furtuna ishâreti (fırtına işareti) : storm signal

furtuna martusu (fırtına martısı) : storm bird

furuldaq (fırıldak) : humming top, teetotum

furun (fırın) : bake house, bakery, furnace, kiln, oven, roaster, stove

furunda pishirme (fırında pişirme) :
baking

furunju (fırıncı) : baker

fushqurma (fışkıрма) : gush, spouting

fusquye (fiskiye) : fountain, jet, jet deasu

fustuq (fistık) : fir apple, pea nut,
pistachio

fustuq âju (fistık ağacı) : cedar, fir

fusuldama (fisıldama) : whispering

fusultu (fısıltı) : buzz, whisper

futrat (fitrat) : nature

futratu fâtura (fitrat-ı fatura) : active
nature

futrılık (fitrılık) : nativism

futriyye mesleki (mesleki fitrîye) :
nativism

futriyyeji (fitrîyecî) : nativist

futuq (fitık) : hernia, rupture

füme : smoke dried

fümüvar : smoking compartment

füniküler : funicular railway

fünôun (fünûn) : technics

fürôu' (fürû) : circumstantial, subaltern

füs-hat (füshat) : immensity, infiniteness

füsôun (füsûn) : fascination

fütôuhât (fütûhat) : conquest

fütôur (fütûr) : consternation,
demoralization, gloom, languish

füzen : pencil charcoal

gabâvet : dullness

gabî : short sighted

gabiye yelkeni (gabya yelkeni) : top sail

gabye choubôu (gabya çubuğu) : top
mast

gaddârluq (gaddarlık) : brutality, clutch,
truculence, atrocity

gadr : hardship, injustice,
unrighteousness

gaflet : absence of mind, carelessness,
ignorance, inadvertence, obliviousness,
oversight, unmindfulness

gaga : beak, bill, nib, rostrum

gaga bouroun (gaga burun) : roman nose

gâ-ib (gâip) : lost, third person

gâ-ile (gâile) : care

gâ-yyet (gâiyet) : finalism

gâ-yyetji (gâiyetçi) : finalist

galan : gallant

galatu rü'yet (galat-ı rüyet) : optic
illusion

galebe : finish, mastery, predominance,
preponderance, victory, whip hand

galeri : gallery, traverse

galeyân : dictate, ebullition, excitement,
explosion, ferment, fermentation, flush,
fret, paroxysm, spirt, spouting, storm,
boiling

galeyânda : ebullient, excited, up

gâlib : overmatch

galon : gallon, gallop

galosh (galoş) : golosh

galvanizji (galvanizci) : galvanizer

galvanizli sach (galvanizli saç) : latten

galvanizme (galvanizm) : galvanism,
galvanic

galzat (gâlizat) : indecency

galzeti lisân (galizet/galiz-i lisân) : ribaldry

gam : disenchantment, gamut

gamze : wink

gan metan : gun metal

ganâ-im (ganâim) : capture, loot, booty, spoil, prize

ganâ-im aqjesi (ganâim akçesi) : prize money

ganâ-im mahkemesi (ganâim mahkemesi) : prize court

ganbot : gun boat

garâbet : absurdity, curiosity, eccentricity, foolishness, freak, grotesquery, irrationality, marvelousness, monstrosity, oddity, quaintness, queerness, singularity, slouch, solecism, strangeness, unaccountableness, uncouthness, whimsicality

garaj : garage

garâmet : insolvency

garâmiyyât : erotic

garanti : guarantee, guaranty, warranty

garb : occident, west, western

garbden (garptan) : westerly

garbe (garba) : westerly

garden parti : garden party

gardiyan : guardian, jailer

gardiyanluq (gardiyanlık) : guardianship

gardurab (gardrop) : dressing room, ward robe, cloak room

garez : grudge, malignity, prejudice, spite, spitefulness

gargara : gargle

garîb ifâde : cant

garîbe : abortion, kickshaws, monster, wonder

garîbe-i hulqat (garibe-i hilkat) : freak of nature

garîze : instinct

garîziyyât : physiology

garnitür : garnish, trimming

garnizon : garrison

garsiyâyât : plantation

garson : boy, waiter

garson quz (garson kız) : waiting maid

gasb : abduction, clutch, deforcement, encroachment, grab, rape, rapine, ravishing, ravishment, spoliation, usurpation

gaseyân : disgorgement

gâsub (gâsıp) : encroacher, interloper, usurper, detainer

gâsubluq (gâsıplık) : robbery

gato : pudding

gats : immersion, soak, submersion

gaybôubet (gaybûbet) : absenteeism, alibi, disappearance, non attendance

gayda : horn pipe, bag pipe

gaydaju (gaydacı) : bag piper

gaydi esvât (kayd-ı esvât) : phonography

gâye : final cause, climax, culmination, end, extreme, extreme, the last gasp, height, limit, maximum, meridian, omega, outgoing

gâyet hafif farq (gayet hafif fark) : shade

gâyet jesîm (gayet cesîm) : mammoth

gâyet moda : all the rage

gâyeti irtifâ' (gâyet-i irtifâ) : culmination, maximum altitude

gâyeyi hayât (gâye-i hayat) : life work

gayret : animation, application, ardour, arduousness, assiduity, diligence, effort, emulation, endeavour, exertion, heat, industry, pegging, pursuit, push, scramble, sedulousness, strain, straining, strenuousness, stretch, stroke, tension, try, vim, zeal

gayretkeshlik (gayretkeşlik) : zealotry

gayri qâbili ekl (gayrikâbil-i ekl) : inedible, uneatable

gayri qâbili infikyâk (gayrikâbil-i infiyâk) : inseparable

gayri qâbili injirâr (gayrikâbil-i incirâr) : inductile

gayri qâbili iqtihâm (gayrikâbil-i iktihâm) : insuperable

gayri qâbili iqtihâm oloush (gayrikâbil-i iktihâm oloush) : insuperability

gayri qâbili izâh (gayrikâbil-i izâh) : inexplicable, inscrutable

gayri qâbili seyr (gayrikâbil-i seyr) : innavigable

gayri qâbili tatbîq (gayrikâbil-i tatbik) : inapplicable

gayri qâbili taxîm (gayrikâbil-i taksim) : indivisible, indivisibility

gayri qâbili te'lîf (gayrikâbil-i telîf) : incompatible, irreconcilable

gayri maddilik (gayrimaddilik) : immateriality

gayri memnûnlar (gayrimemnunar) : disaffected

gayri menqûlât (gayrimenkûlat) : immovable

gayri menqûliyyet (gayrimenkuliyet) : reality

gayri mer-îyyet (gayrimer'îyet) : invisibility

gayri meshrôu-uyyet (gayrimeşrûiyet) : illegality, illegitimacy

gayri mûnhall oloush (gayrimûnhâl oloush) : indissolubility

gayri müslem (gayrimüslem) : non moslem

gayri müslem (gayrimüslem) : non moslem

gayri mütahassus (gayrimütahassıs) : lay

gayri qâbili inkyâr (gayrikâbil-i inkâr) : undeniable

gayri qâbili istinâf (gayrikâbil-i istinâf) : unappealable

gayri qâbili izâh oloush (gayrikâbil-i izâh oloush) : inexplicability

gayri qâbili jerh (gayrikâbil-i cerh) : unassailable, unimpeachable

gayri qâbili tâ'mîr oloush (gayrikâbil-i tâmir oloush) : irreparability, irretrievableness

gayri qâbili tâ'yîn (gayrikâbil-i tayin) : unascertainable

gayri qâbili tefsîr (gayrikâbil-i tefsir) : uninterpretable

gayri qâbili te'lîf oloush (gayrikâbil-i telîf oloush) : irreconcilableness

gayri qâbili teskîn (gayrikâbil-i teskîn) : unappeasable

gayri tabî'lik (gayritabiilik) : unrealism, anomaly

gayri te-âmmüdî jinâyet (gayriteammüdî cinâyet) : murder in the second degree

gayri mountazam (gayrimuntazam) :
desultory, floating

gayri qâbili jerh delîl (gayrikâbil-i cerh
delîl) : invincible proof

gaytan (kaytan) : galloon, string, twist,
braid

gayz : invidiousness, rancour, dudgeon

gaz : choke damp, fire damp, flatulence,
gas, gauze, gauze

gaz boyama : gauze

gaz gemisi : tank vessel

gaz ishjisi (gaz işçisi) : gas fitter

gaz memesi : burner

gaz moteurü (gaz motoru) : gas engine

gaz sâti (gaz saati) : gasometer

gaz yâ (gaz yağı) : petroleum

gazabi İlâhî (gazab-ı İlâhî) : wrath

gâzât : pneumatics

gazez (gazap) : exasperation, fierceness,
fulmination, fury, incensement, ire,
irritation, resentment, browbeating

gazel : canticle, idyl, lay, lyric, ode,
song, sonnet

gazelyât (gazelat) : lyric

gazete : gazette, journal, news paper,
organ, paper

gazete müvezzî : news boy

gazeteji (gazeteci) : journalist, news
agent, press man, publicist

gazetejiler (gazeteciler) : press man

gazetejilik (gazetecilik) : journalism,
journalistic

gazetenin makineye verildîy zemân
(gazetenin makineye verildiği zaman) :
stop press

gazeuz (gazoz) : soda water

gazhâne : gas works

gâzi : ghazi

gazino : cafe

gazolin : gasoline

gazometre : gasometer

gebe : big, in the family way, great,
pregnant, with young

gebe qalma (gebe kalma) : conception

gebelik : gestation, pregnancy

gebelik hissi : quickening

gech olma (geç olma) : lateness

gechen ayun (geçen ayın) : ultimo

gecher aqje (geçer akçe) : currency

gecher mal (geçer mal) : current articles

gechid (geçit) : aisl, crossing, cut, defile,
dingle, drift, ferry, ford, gang way, gap,
gorge, narrow, pass, passage, ravine,
sound, strait, subway, thorough fare,
tunnel, walk

gechid zemânu (geçit zamanı) : period of
transit

gechiji (geçici) : passer, passing

gechiji qoush (geçici kuş) : bird of
passage

gechine-bilejek ma-âsh (geçinebilecek
maaş) : living way

gechinme (geçinme) : subsistence

gechish (geçiş) : passage, transit

gechkin adam (geçkin adam) : gray beard

gechkin quz (geçkin kız) : spinster

gechme (geçme) : crossing, currency, dove tail, flitting, flux, go by, scarf, tenon, transit

gechmish (geçmiş) : by gone

geje (gece) : night, nocturnal

geje bekjisi (gece bekçisi) : night watch man

geje bouloutou (gece bulutu) : stratus

geje dersi (gece dersi) : evening class

geje ibâdeti (gece ibadeti) : nocturn

geje ishi (gece işi) : night work

geje jevelânlaru (gece cevelânları) : night walking

geje manzarasu (gece manzarası) : nocturn

geje mektebi (gece mektebi) : night school

geje mûsîqîsi (gece musîkisi) : nocturn

geje resmi (gece resmi) : nocturne

geje yarusu (gece yarısı) : mid night

gejelik (gecelik) : negligee, night gown, undress one's self

gejikme (gecikme) : lateness, tardiness

gelberi : raker

gelejek (gelecek) : coming, ensuing, future

gelejek oyoun i'lânu (gelecek oyun ilanı) : underline

gelin : bride, bridal, daughter in law

gelin esvâbu (gelin esvabı) : wed dress

gelin yatâ (gelin yatağı) : wed bed

gelinjik (gelincik) : cockle, corn rose, ferret, weasel

gelinjik chicheyi (gelincik çiçeği) : poppy corn

gelinlik : marriageable, nubile

gelir : coming in, income, living, mean

gelme : advent, coming

gelmeyish (gelmeyiş) : non appearance, non arrival, default of apparence

gem : bit

gem zinjiri (gem zinciri) : curb

gemi : keel, sail, sailer, ship, vessel

gemi sâhibi : ship owner

gemi simsaru (gemi simsarı) : ship broker

gemide : aboard, on board

gemide teslîm : free on board

gemiji (gemici) : blue jacket, crew, jack, jack tar, marine, mariner, navigator, sailor, sea man, tar, tarpaulin

gemiji puchâ (gemici bıçağı) : jack knife

gemiji qouloubou (gemici kulübü) : sailor's home

gemiji shapqasu (gemici şapkası) : tarpaulin

gemiji yourdou (gemici yurdu) : sailor's home

gemijilik (gemicilik) : sea manship

genirme : eructation

genishlik (genişlik) : breadth, broadness, latitude, space, wideness, width

genizden ses : twang

genj euküz (genç öküz) : steer

genj hanum (genç hanım) : young lady

genj hanumlar (genç hanımlar) : young lady

genj madam (genç madam) : young lady

genj madamlar (genç madamlar) : young lady

genjler (gençler) : youth

genjlere mahsûs kitâblar (gençlere mahsûs kitaplar) : juvenile books

genjleshme (gençleşme) : rejuvenescence

genjlik (gençlik) : adolescence, adult age, early life, heyday, juvenility, vernal, youth, youthfulness

genjlik zemânu (gençlik zamanı) : youthful days

gentilmen (centilmen) : gentleman

gerdan : dew lap, neck

gerdanluq (gerdanlık) : neck lace

gerdel : pail, tub

gerdel dolousou (gerdel dolusu) : pailful

gergef : embroidery frame, frame, rack, stretching frame, tabouret, tambour, tenter

gergef ishi (gergef işi) : tambour work

gerginlik : tension, tightness

geri : back, behind, fro, hind, lag, lagging, late, rear, retrograde

geri alma : recantation, resumption, revocation

geri aqma (geri akma) : reflux

geri gelme : retroversion

geri hareket : stern way

geride : abaft

gerileme : retrogression

gerilme : strain, tension

gerisi : balance, rump, vent

gerisinde : behind

geriye : aback, astern, back, back ward

germe : pegging, stretch, tension, distention

getr : gaiter

geubek (göbek) : core, heart, navel, umbilical, umbilicus

geubek bâ (göbek bağı) : navel string

geuch (göç) : move

geuch etme (göç etme) : flitting

geuchebe (göçebe) : horde, migratory, nomadic

geuchebelik (göçebelik) : nomadism

geuden bârsâ (göden barsağı) : colon

geuderi (güderi) : chamois leather, wash leather

geuk (gök) : heaven, high, sky, stump

geuk gürlmesi (gök gürlmesi) : thunder, thunder storm

geuk mâvi (gök mavi) : azure

geuk mâvisi (gök mavisi) : sky blue

geul (göl) : lake, loch, mere, pond, pool, puddle

geulge (gölge) : shade, shadow, silhouette, umbra, umbrage

geulge hâdise (gölge hâdise) : epiphenomenon

geulgelik (gölgelik) : cloudy, shadiness, shady, shadowy, umbrageous

geulgelik fidan (gölgelik fidan) : nurse

geulgelik yer (gölgelik yer) : shade

geumlek (gömlek) : blouse, chemise, frock, shift, shirt, smock

geumleklik bez (gömleklik bez) : shirting

geunder (gönder) : staff

geunül (gönül) : heart

geunüllü süvâri (gönüllü süvari) : yeoman

geunüllü süvâri tabourou (gönüllü süvari taburu): yeomanry

geunye (gönye) : norma, square

geurülemeyish (görülemeyiş) : invisibility

geurümje (görümce) : sister in law

geurünme (görünme) : apparition, visibility

geurünüş (görünüş) : apparance, brow, colour, exterior, hue, the cut of one's jib, mien, prospective, seeming, semblance

geurüş (görüş) : seeing, sight

geurüşme (görüşme) : pourparler

geurüşülmekde (görüşülmekte) : on the tapis

geusterish (gösteriş) : clap trap, dash, demonstration, display, feint, flaunt, show, splurge

geusterme (gösterme) : demonstration

geutürü ish (götürü iş) : piece work, task work

geu-üs (göğüs) : bosom, breast, chest, pectoral, thorax

geu-üs ilâju (göğüs ilâcı) : pectoral

geuüs tahtasu (göğüs tahtası) : sternum

geu-üslük (göğüslük) : breast plate, dicky, pectoral, tucker

geuvde (gövde) : stem, stock, torso, trunk

geuz (göz) : bottle rack, drawer, eye, eye let, ophthalmic, optic, orb, peeper, pigeon hole, span, stall, stitch, till

geuz ârusu (göz ağrısı) : ophthalmia

geuz bebeyi (göz bebeği) : apple of the eye, jewel, pupil, eye ball

geuz chouqourou (göz çukuru) : orbit, socket

geuz jamu (göz camı) : eye glass

geuz mütahassusu (göz mütahassısı) : optician

geuz qapâ (göz kapağı) : eye lid

geuz qurpma (göz kırpma) : wink

geuz tabibi (göz tabibi) : oculist

geuz tahmîni (göz tahmini) : estimate by sight

geuz yashu (gözyaşı) : tear, lachrymal

geuzjü (gözcü) : look out, peeper, scout

geuzleme (gözüleme) : pancake

geuzlük (gözlük) : blinkers, eye glass, glass, preserve, spectacle, winker

geuzlükjü (gözlükçü) : optician

geuzlükler (gözlükler) : goggles

geüzü keskin (gözü keskin) : lynx eyed

gevezelik : brag, gab, gabble, gossiping, prate, prattle, rant, tattle, verbiage

gevish (geviş) : cud

gevish getirme (geviş getirme) : rumination

gevsheklik (gevşeklik) : effeminacy, flabbiness, incoherence, languidness, languish, languor, lassitude, laxity, looseness, lukewarmness, relaxation, rust, slackness

gevsheme (gevşeme) : retrocede, retrocession, thaw

gevshetme (gevşetme) : relaxation

gevsheyish (gevşeyiş) : slackening

geyik : deer, elk, hart, reindeer

geyik boynouzou (geyik boynuzu) : hartshorn

gezdiriji (gezdirici) : huckster

geziji (gezici) : rambler

gezinme : ramble, rambling

gezinti : airing, excursion, lounge, stroll

gezinti mahalli : promenade

gezinti yeri : ambulatory, walk

gezme : ambulatory, promenade, sight seeing, walk

gidilen yer : resort

gidish (gidiş) : departure, drive out, gait, pace, ride, riding, step, tread

gidon : broad pendant, broad pennant

gipür : gimp

girdâb : abyss, eddy, gulf, quick sand, swirl, vortex, whirl, whirl pool, whirl wind

gireyve : dilemma

Girid lâlesi : anemone

girift yazu (girift yazı) : ligature

girinti : indentation, quirk

girish (giriş) : coming in, entrance, ingress, way in

girîzgyâh (girizgâh) : quirk

girland : garland, wreath

gishe (gişe) : booking office, counter, toll house

giyejek (giyecek) : gear

giyinme : dressing

giyinme odası (giyinme odası) : dressing room

giz : gaff, sprit

gizleme : concealment, hiding

gizlendîy yer (gizlendiği yer) : hide place, lurking place

gizlenme : disguise, hide one's self

gizli baqush (gizli bakış) : peep

gizli delik : peep hole

gizli ilâj (gizli ilaç) : nostrum

gizli tashunma (gizli taşınma) : moon light fitting

gizli zuyâfet (gizli ziyâfet) : junket

glase : enamelled, glaze, icing, kid

glase eldiven : kid

glend : gland

gliserin : glycerine

glüten : gluten

goblen : gobelin

gol : goal

golf oyounou (golf oyunu) : golf

gomine (gomina/gomena) : cable

gondol : gondola

gong : gong

goudde (gudde) : gland

goufrân (gufrân) : grace, salvation

gougou qoushou (guguk kuşu) : cuckoo

gougouqlou sât (guguklu saat) : cuckoo clock

goulle (gulle) : usufruct	grev : strike
goulsuma (gulsıma) : gill	grevji (grevci) : striker
goul-yabâni (gulyabâni) : ogre	gril rôum (ızgara odası) : grill room
gourbet (gurbet) : peregrination	grip : grippe, spain fever
gourôub (gurup) : set, set	grog : grog
gourôubu shems (gurûb-ı şems) : sun set	grosa : gross, twelve dozen
gouroultou (gurultu) : gurgling	grotesk : grotesque
gouroup (grup) : clique, formation, group, ring, corner	gubta (gıpta) : envy
gourôur (gurur) : crest, disdain, haughtiness, loftiness, pride, proudness, elation, self conceit	guda (gıda) : feed, aliment, food, manna, nourishment, nutriment, pabulum, sustenance, trophic/al
gouroush (guruş/kuruş) : piastre	gudâ-ıyye (gıdaiye) : food stuff
gousto (gusto) : gout, gust	gudaqlama (gıdaklama) : cackle, chuck, chuckle, clucking
grafit : graphite	gujuqlanma (gıcıklanma) : tickling, ticklishness
gram : gram	gujurtu (gıcirtı) : creaking, gnashing, scream
gramer : grammar	gulâ (gılâ) : dearth
gran jüri : grand jury	gulâf (gılâf) : pericarp, sheath
grandi chanaqlugh (grandi çanaklığı) : main top	gunâ (gına) : satiety, vocal music, singing, song
grandi direyi (grandi direği) : main mast	gunâ mou-allimi (gınâ muallimi) : singing master
grandoqa (grandoka) : grand duke	gurjula (gırcıla) : marline
grândoqâluq (grandükelik) : archduchy	gurtlaq (gırtlak) : larynx, throttle, trachea, weasand
grândük (grandük) : archduke, grand duke	gurtlaq ameliyyâtu (gırtlak ameliyatı) : tarcheotomy
granit : plutonian/plutonic rocks	gushâ (gışâ) : membrane, pellicle
granit tashu (granit taşı) : granite	gushâ-i bıkır (gûşe-i bıkır) : hymen
gratouvar (gratuvar) : scraper	gushâ-i qalb (gışâ-i kalp) : pericardium
gregouvar (greguvar/gregoryen) : gregorian	guyâb (gıyap) : absence, contumacy, non appearance
gregouvar taqvîmi (greguvar/gregoryen takvimi) : gregorian calendar	

gübre : dung, manure, muck, soil

gübre sherbeti (gübre şerbeti) : dressing

gübre yughunu (gübre yığını) : dung hill

gübrelik : lay stall

gübreli topraq (gübreli toprak) : mould

güchlük (güçlük) : difficulty, crabbedness

güjenme (gücenme) : pique, tiff

gül : rose

gül bâğchesi (gül bahçesi) : rosary

gül bayramu (gül bayramı) : pentecost, rosary

gül hatmi : rose mallow

gül mouhârebeleri (gül muhârebeleri) : wars of the roses

gül qonjasu (gül goncası) : rose bud

gül rengi : stammel

gül souyou (gül suyu) : rose water

gül yâ (gül yağı) : attar of roses

gülgâyûn (gülgün) : rosy

gülistân : rosary

gülle : ball, cannon ball, dumb bells, projectile, shot

gülme : laugh, mirth

gülüş (gülüş) : grin, laughing, smirk

gümbürtü : roar

gümej (gümeç) : honey comb, comb

gümrük : custom, custom house

gümrük ittihâdu (gümrük ittihâdı) : zollverein

gümrük me'môrou (gümrük memuru) : tide waiter, waiter

gümrük mouhâfuz sefinesi (gümrük muhâfız sefinesi) : revenue cutter

gümrük rüsûmou (gümrük rüsûmu) : custom duty

gümrük simsaru (gümrük simsarı) : custom broker

gümrükden gechememish eshyâ (gümrükten geçmemiş eşya) : bonded goods

gümüş (gümüş) : argent, silver

gümüş balugh (gümüş balığı) : argentine, white bait

gümüş qaplama (gümüş kaplama) : silvering

gün : day, fete day

gün ârmasu (gün ağarması) : peep o'day

gün chicheyi (gün çiçeği) : heliotrope

gün doghoushou (gün doğuşu) : east

günâh : crime, iniquity, peccancy, pollution, sin, trespass, wickedness

gündelik elbise : undress one's self

gündelik ish (gündelik iş) : charwork

gündelik ishji (gündelik işçi) : time work

gündelikji (gündelikçi) : charwoman, journey man

gündelikji hizmetji (gündelikçi hizmetçi) : outdoor servant

gündüz : day, light

gündüzjü (gündüzcü) : day labourer

güresh (güneş) : sun

güresh charpmasu (güneş çarpması) : sun stroke

güresh sâti (güneş saati) : sun dial

güresh zuyâsu (güneş ziyası) : sun shine

güneshe deunme (güneşe dönme) : nutation	güverte sunufu (güverte sınıfı) : executive branch
güneshe serme (güneşe serme) : insolation	güverte yoljousou (güverte yolcusu) : deck passenger
günlük : incense	güverte zâbitânü (güverte zâbitânı) : executive officer
günün evsâfu (günün evsâfı) : features of the day	güvey (güvey/güveyi) : bride groom
günün meselesi : town talk	güyüm (gügüm) : kettle
güresh (güreş) : athletic, athletics, wrestling	güzel bir yemek : a nice dinner
gürgen : horn beam	güzel chojouq (güzel çocuk) : cherub
gürgen âju (gürgen ağacı) : witchelm	güzel hava : set fair
gürleme : fulmination, peal, roar, rumble	güzel qonoushabılme (güzel konuşabilme) : conversation power
gürleyish (gürleyiş) : roaring	güzel qoqou (güzel koku) : fragrance
gürôuh (gürûh) : band, clique, faction, gang, herd, horde	güzeller : the fair
gürültijü (gürültücü) : peace breaker	güzellik : amenity, beauty, fairness, handsomeness, loveliness, neatness, pleasantness, prettiness
gürültü : ado, affray, bang, blare, brawl, breeze, clatter, clutter, commotion, crack, din, hubbub, loudness, noise, noisiness, peal, peal, pother, racket, report, riot, rioting, roaring, romp, row, ruffling, rumbling, rumpus, shindy, swash, tear, thud, thunder, troublous, tumult, turbulence, turmoil, unrest, uproar, vociferation	güzerân olma : fluxion
güve : moth	güzîde san-atkyâr (güzide sanatkâr) : star
güvech (güveç) : porringer, pan, pot, stew pot	güzideler : galaxy
güverjin (güvercin) : cropper, culver, dove, pigeon	hâb : sleep
güverjin youvasu (güvercin yuvası) : pigeon hole	habâset : abomination, cursedness, enormity, foulness, insidiousness, nefariousness, obnoxiousness, villainy
güverjinlik (güvercinlik) : dove cot, pigeon house	habbe : bubble, grain, seed
güverte : deck	haber : attribute, cognisance, errand, information, inkling, intelligence, knowledge, message, news, notice, report, tip, word
	haberji (haberci) : for runner, harbinger, herald, messenger, precursor, tale teller
	haberler : report
	habîs : demon

habs (hapis) : confinement, imprisonment, incarceration

habs-hâne (hapishane) : prison, gaol, jail, penitentiary

habshâne arabasu (hapishane arabası) : prison van

hach (haç) : cross, crucifix

hachu souya atma (haçı suya atma) : epiphany

hâd : acute

hadâset : recency

hadd (had) : term, bound, extent, limit, measure, stint, verge

hadde : roll, roller, rolling

hadde makinesi : rolling mill

haddehâne : wire mill

haddeji (haddeci) : wire drawer

haddi asgarî (hadd-i asgari) : minimum limit

haddi gâye (hadd-i gâye) : stretch

haddi nizâmî (hadd-i nizâmî) : quorum

haddi tejâvüz (hadd-i tecâvüz) : rampancy

hadebe : tubercle

hademe : scout

hadeqa (hadeka) : pupil

hades : intuition

hadesiyye mesleki (mesleki hadesiye) : intuitionism

hadesiyyeji (hadesiyeci) : intuitionist

hadîd insân : spit fire

hâdim : caterer, conducive, ministrant, servant, subservient

hadiqa (hadika) : garden

hadiqayı jennet (hadika-i cennet) : garden of eden

hâdisât : phenomenon

hâdisâti müstaqbele (hâdisât-i müstakbele) : futurity

hâdisè : apparance, incident, mishap, phenomenon, to turn up

hâdisè-i mounzamma (hâdisè-i munzamma) : epiphenomenon

hadum (hadım) : eunuch

haffâf : cordwainer

hafî jereyân (hafî cereyân) : undercurrent

hafîd : grand son

hafîde : grand daughter

hafîdzâde : great son

hafif araba : fly upon

hafif bira : small beer, table beer

hafif boulout (hafif bulut) : rack

hafîf fark (hafif fark) : nuance

hafif fayton : tilbury

hafif geulge (hafif gölge) : penumbra

hafif houmret (hafif humret) : reddishness

hafif parcha (hafif parça) : bagatelle

hafif pardesü : covert coat

hafif piyâde : light infantry

hafîf qurmuzuluq (hafîf kırmızılık) : reddishness

hafif renk : tincture

hafif rüzgyar (hafif rüzgâr) : breeze

hafif sandal : canoe

hafif siqlet (hafif sıklet) : light weight, feather weight

hafif süvâri : ranger, hussar, light horse

hafif topjou (hafif topçu) : flying artillery, light artillery

hafif yâmour (hafif yağmur) : drizzle

hafif yelkenli : clipper

hafif yemek : collation, refetion

hafif yol : easy

hafif zoulmet (hafif zulmet) : gloom

hafif zuyâ (hafif ziya) : glimmer

hafifleme : alleviation, assuagement, degrade, relenting, remission

hafiflik : agility, buoyancy, faintness, flimsiness, levity, lightness, nimbleness, slighness, tenuity, thinness

hafif-meshreblik (hafifmeşreplik) : levity, misplace confidence, wantonness, juvenility, looseness

hafiye : detective, setter, sycophant, thief catcher

hafiyelek : sycophancy

hafr : graving

hafriyyât (hafriyat) : excavation, diggings

hafta : week

hafta nihâyeti : week end

hafta tâ'tîli : week end

haftada : a-week

haftaluq gazete (haftalık gazete) : weekly

haftaluq mejmou-a (haftalık mecmua) : weekly

haftân : gown, rochet, stole

haftasu (haftası) : octave

hâfuz (hâfiz) : hafiz

hâfuza (hafıza) : memory, recollection, remembrance, retention

hâfuzaya yadumju (hafızaya yardımcı) : mnemonic/al

hâfuzayı gayb etme (hâfizayı kaybetme) : amnesia

hâfuzayı taqviye ousôulü (hafızayı takviye usulü) : mnemonic/al

hâfuzu kütüb (hâfiz-ı kütüp) : librarian

haham : rabbi/rabbin, rabbinic/al

haham aqâ-idi (haham akâidi) : rabbinism

haham bashu (haham başı) : grand rabbi

haham tâ'bîri : rabbinism

hahamhâne : rabbinate

hahamlar : rabbins/rabbis

hahamluq (hahamlık) : rabbinate, rabbinic/al

hâhish (hahiş) : willingness, eagerness, promptitude

hâ-il (hâil) : barrier, clogginess, cramp, damper, drag, enclosure, let, thorn, wall

hâ-ile (hâile) : drama, tragedy

hâ-illi endaht (hâil-i endaht) : indirect fire

hâ-in qadun (hâin kadın) : traitress

hâ-izi tefevvouq (hâiz-i tefavuk) : unexcelled

hajâlet (hacâlet) : humiliation, ingloriousness

hajamat (hacamat) : cupping, scarification

hajamat shishesi (hacamat şışesi) : cup glass

hajer (hacer) : stone

hajeri semâvî (hacer-i semâvî) : aerolite, meteor, shooting star

hajimde (hacimde) : sized

hajj (hacc/hac) : pilgrimage, hadj

hajm (hacim) : bulk, capacity, dimension, measurement, size, solidity, volume

haju (hacı) : hadji, palmer, pilgrim

haju yatmaz (hacıyatmaz) : cup and ball

hajular yolou (hacılar yolu) : milk way

hajz (haciz) : distraint, lien, sequestration, attachment

hajzi mouvaqqat (hacz-i muvakkat) : provisional remedy

hâk : earth

hakem : arbiter, arbitration, arbitrator, awardee, judge, moderator, referee, umpire

hakem mahkemesi : arbitration court of

hakem mejlisi (hakem meclisi) : arbitration court of

hakem ousôuli (hakem usûlü) : arbitration

hakeme havâle : reference

hakemlik : umpireship

hakemül-hakem (hakemü'l-hakem) : umpire

hâkî : khaki

hâkî qoumash (hâkî kumaş) : khaki

hakim : oracular/oraculous, philosopher

hâkim : awardee, high bailiff, commanding, fiscal, gownsman, judge, justice, lord, magistrate, master,

recorder, regnant, ruling, sheriff, supreme, toparch

hâkime : empress

hâkimiyet : domination, dominion, empire, sovereignty, supremacy, suzerainty

hâkimiyeti milliyye (hâkimiyet-i milliye) : national sovereignty

hâkimler : bench, magistracy

hâkimlik : judgeship, magistracy

hakk (hak) : chasing, erasure, etching, xylography

hakk etme (hakketme) : engraving

hakkyâk (hakkâk) : graver, print seller

hakkyâk qalemi (hakkâk kalemi) : etch needle

hâl : adverb, air, aspect, circumstance, condition, countenance, disposition, estate, event, feature, frame, habit, instant, mood, plight, predicament, presence, present, situation, sphere, state, station, status, strain, tone, tune, vein, welfare

hala : aunt

halâ : emptiness, vacuum

halâ (helâ) : water closet

halâqat (halâkat) : morality

halâs : escape, liberation, redemption, rescue, riddance, salvation

halâskyârân (halâskârân) : trinitarian

halâskyâru millet (halâskâr-ı millet) : liberator of the nation

halat : painter, rope, swifter, tow line

halatlar : cordage

hâlde : conditioned

hâle : aureola, glory, halo, nimbus

Haleb chubanu (Halep çıbanı) : leppo button

halef : assign over, successor

halejân (halecân) : beat of the heart, fluster, flutter, pitapat, thrill, trepidation, twitter

halejânda (halecânda) : horhor stricken

halel (hâlel) : break, lesion, perturbation, prejudice

hâlet : humour

hâleti fikriyye (hâlet-i fikriye) : frame, mentality

halezon (helezon) : thread, spiral, spire

halfa otou (halfa otu) : alfalfa

hâli hazur (hâlihâzır) : actuality, status quo

hâli seyrde (hâl-i seyrde) : under sail

hâli tekevvün (hâl-i tekevvün) : nascent state

hâlî yer : bush, waste

halîfe : calif

halîfezâde : prince

Halîj vapourları (Haliç vapurları) : Golden-Horn ferry line

halîm : meek

hâlis Türk : a Turk to the fingerips

hâlis üstübeç (hâlis üstübeç) : flake white

hâlisuyyet (hâlisiyet) : genuineness

hâlisüd-dem (hâlisü'd-dem) : thorough bred

halîta : admixture, alligation, alloy, compound, intermixture, medley, melange, mingling

hall (hâl) : elimination, conversion, resolution, solution, solution, settling

hall edilemeyish (hâledilemeyiş) : insolubility

halli qouvâ (hâll-i kuvâ) : resolution of forces

hâliyet : acetate

halliyeti nühâs (hâliyet-i nühâs) : verdigris

halliyyeti üsrüb (hâliyet-i üsrüb) : sugar of lead

halq (halk) : commoner, folk, many, mass, people, popular, public, tax payer

halq furqasu (halk fırkası) : democratic party, people's party

halq hatîbi (halk hatibi) : stump orator

halq hükûmeti (halk hükûmeti) : commonwealth

halq idâresi (halk idaresi) : democracy

halq i'tiqâdu (halk itikatı) : folklore

halq lisânu (halk lisânı) : folkspeech

halq neshriyyâtu (halk neşriyatı) : people's editions

halqa (halka) : chaplet, coil, collar, ferrule, hoop, link, quoit, rapper, ring

halqajuq (halkacık) : ringlet

halqavî yapraqlar (halkavî yapraklar) : whorl

halt : humour

halu' (hal') : deposition, dethronement

halu (halı) : carpet, tapis

halvet : recess

ham elmas : zinconium

ham eshyâ (ham eşya) : raw materials, unmanufactured goods

ham sheker (ham şeker) : brown sugar, moist sugar

hamâ-il (hamâil) : baldrick, shot belt, shoulder belt

hamal : porter

hamâliye : portage

hamam : bath, Turkish bath, bathing

hamam nishanu (hamam nişanı) : order of the bath

hamam taqumu (hamam takımı) : bathe dress

hamaq (hamak) : hammock

hamâqat (hamâkat) : doltishness, stolidity, stupidity, dullness, fatuity, idiocy, idiotism

hamâset : heroism

hamâsi-moudhik (hamâsi-mudhik) : heroi-comic

hamd : halleluja

hâmi : guardian angel, maintainer, fostering, patron, shield

hâmil : bearer, carrier, holder, supported

hâmile : big, enceinte, in the family way, great, pregnant

hâmilelik : pregnancy

hâmili ezhâr (hâmil-i ezhâr) : floriferous

hâmili milh (hâmil-i milh) : saliferous

hâmili noutfa (hâmil-i nutfa) : seminiferous

hâmili veraqa (hâmil-i varaka) : the bearer

hâmili zeyt (hâmil-i zeyt) : oleiferous

hâmîlik : protectorship

hâmiline : to the bearer

hâmish (hâmiş) : foot note, nota bene

hâmiye : patroness, protectress

hamiyyet : patriotism, zeal

haml bürjü (haml burcu) : aries, ram

hamla : stroke

hamlaju (hamlacı) : stroke, strokesman

hamle : brunt, charge, dash, elan, onset, onslaught, pass, push, rush, souse, start, stroke, throw, thrust, tilt

hamleyi hayât (hamle-i hayât) : vital elan

hamluq (hamlık) : crudity, immaturity, rawness, rust, rustiness

hamôule (hamûle) : cargo, charge, freight, lading, load, shipment

hamôule me'môrou (hamûle memuru) : supercargo

hamour (hamur) : batter, dough, paste, pulp, rising

hamour ishi (hamur işi) : pastry

hamour teknesi (hamur teknesi) : kneading trough

hamsi balugh (hamsi balığı) : sprat

hâmuz (hâmız) : acid

hâmuзу bevl (hâmız-ı bevl) : uric acid

hâmuзу hal (hâmız-ı hal) : acetic acid

hâmuзу kibrit (hâmız-ı kibrit) : sulphuric acid, oil of vitriol

hâmuзу leben (hâmız-ı leben) : lactic acid

hâmuзу piqr (hâmız-ı pikr) : picric acid

hâmuзу qarbol (hâmız-ı karbol) : carbolic acid

hâmuзу qarbon (hâmuz-ı karbon) : carbon acid	reality, sooth, troth, truth, verity, actuality, substantiality, trueness, truism
hâmuzuyyet (hâmızıyyet) : acidity	haqîqati moutlaqa (hakikat-ı mutlaka) : gospel, god's truth
han : hostel, inn, khan, khan	haqîqatjôu (hakikatçı) : matter of fact
hancher (hançer) : dagger, dudgeon, misericorde	haqîqî mâjera (hakiki macera) : romance in real life
hanchere (hançere) : glottis	haqîqî roman (hakiki roman) : romance in real life
hande : laugh, laughter	haqîqiyyôun (hakikiyûn) : realist
handeler : laughter	haqq (hak/hakk) : property, due, claim, faculty, justification, meed, reason, reversion, rightfulness
hâne : digit, home, house	haqqânıyyet (hakkaniyet) : equity, impartiality, justness, justice, liberality, right, fairness, fair play
hânedân : dynasty, dynastic, house	haqqîle te-emmül (hakkıyla teemmül) : mature deliberation
hânende : quaverer, singer, songster, songstress	haqqu huyâr (hakk-ı hıyâr) : option, straddle
hangar : shed	haqqu intihâb (hakk-ı intihâp) : franchise elective
hani balugh (hani balıǵı) : bass, perch, pope	haqqu istimlâk (hakk-ı istimlâk) : eminent domain
hânis : defaulter	haqqu qazâ (hakk-ı kazâ) : cognisance
hanju (hancı) : inn keeper	haqqu red (hakk-ı ret) : veto
hânluq (hanlık) : khanate	haqqu rüjhân (hakk-ı rüçhân) : priority, refusal
hantalluq (hantallık) : awkwardness, plumpness	haqqu sükyôut (hakk-ı sükût) : hush money
hanum (hanım) : lady, madam, mistress	haqqu teklîf (hakk-ı teklif) : initiative
hanum beujeyi (hanım böceǵi) : lady bird	haqqu temsîl (hakk-ı temsîl) : copyright
hanum efendi (hanımefendi) : gentlewomen, ma'am	haqqu teqaddüm (hakk-ı tekaddüm) : pre-emption
hanum eli (hanımeli) : honey suckle, wood bine	haqqu tesarrouf (hakk-ı tasarruf) : ownership, property, proprietary right
hap : pill, troche	
hap qoutousou (hap kutusu) : pill box	
haqâret (hakaret) : insult, mortification	
haqâyıq (hakâyık) : truth	
haqîqat (hakikat) : effect, the case, fact, matter of fact, positive, positiveness,	

haqqu verâset (hakk-ı verâset) : heirloom	harbi mouqaddes (harb-i mukaddes) : sacred war
haqqunda mâ'lûmât (hakkında malûmat) : where about	harbiye nâzuru (harbiye nâzırı) : minister of war
haqsuzluq (haksızlık) : grievance, hardship, hurt, inequity, iniquity, injury, injustice, undeservedness, unfairness, unrighteousness, wrong	harbiye nezâreti : horse guards, war office
hâra : stud	harbjou (harb-cû) : jingo
harâb : desolate	harbjôulouq (harb-cûluk) : jingoism
harâbe : ashes, ruin	hardal : mustard
harâbeler : rubbish, ruin	hardal yaqusu (hardal yakısı) : mustard poultice, sinapizm
haraj (haraç) : garnish	hardalluq (hardallık) : mustard pot
harâret : ardour, caloric, fervency, fever, feverishness, fieriness, fire, flame, glow, go, heat, heat, mettle, sultriness, thermal, thirstiness, warmth, zeal	hâre : cloudiness
harâretli istiqbâl (harâretli istikbal) : heartly greet	hareke : vowel point
harb : campaign, clang of arms, field, fight, fighting, fighting, hostility, war	hareket : act, acting, action, attitude, bearing, behaviour, cast, conduct, deed, demeanour, exploit, feat, gesticulation, gesture, impulse, locomotion, motion, move, movement, moving, performance, play, procedure, progression, start, sway, tack, tactics, deportment
harb gemisi : fighting ship, man of war, war vessel	hareket flamasu (hareket flaması) : blue peter
harb mâ'bôudü (harp mabûdu) : mars	hareketde (harekette) : astir
harb oyounou (harp oyunu) : mimic warfare	hareketi arz (hareket-i arz) : earthquake, seismic
harb qachâ (harp kaçağı) : contraband of war	hareketi dâime (hareket-i dâime) : perpetual motion
harb qazanju (harp kazancı) : excess profit	hareketi mütenâvibe (hareket-i mütenâvibe) : reciprocating motion
harb qazanju vergisi (harp kazancı vergisi) : excess profit	hareketi rij-uyye (hareket-i ric'îye) : precession
harb tâ'lîmleri : general quarters	hareketi te'lîfiyye (hareket-i telifiye) : harmonic motion
harb tevzî-âtu (harp tevzîatı) : quarter bill	hareketi yevmiyye (hareket-i yevmiye) : diurnal motion
harb vergisi : war tax	
harbe : halberd, martial, ram rod	

hareketsizlik : immobility

harekyât (harekât) : act, conduct, deed, demeanour, doings, exploit, gesticulation, motion, movement, operation

harekyâtu askeriyye (harekât-ı askeriye) : military moves

harekyâtu meyâh (harekât-ı meyâh) : hydraulic

harekyâtu temevvüjiyye (harekât-ı temevvüciye): undulatory movements

hâreleme : watering

hâreli ipek : watered silk

hâreli qoumash (hâreli kumaş) : moire

harem : harem, wife

harem âsu (harem ağası) : eunuch

harf : character, letter

harfi gounne (harf-i gunne) : nasal

harfi jerr (harf-i cerr) : preposition

harfi nidâ (harf-i nidâ) : interjection

harfi sâkin (harf-i sâkin) : quiescent letter

harfi sâmit (harf-i sâmit) : mute

harfi savtî (harf-i savtî) : vowel

harfi tâ'rîf (harf-i târif) : article

harfiyyen terjüme (harfiyen tercüme) : metaphor

harîf : autumn

hârij (hariç) : out, outside, exclusive, exterior

hârijde (hariçte) : abroad

hâriji anil-merkez (hâric-i ani'l-merkez) : eccentric

hâriji deri (harici deri) : epidermis, cuticle

hârijî isâbet (haricî isâbet) : outer

harijî qabouq (harici kabuk) : calyx

hâriji qismet (hâric-i kısmet) : quotient

hâriji sûtûnlar (haric-i sûtunlar) : peristyle

hârijinde (haricinde) : beside, beyond, outside

hârijiyye (hâriciye) : diplomatic

hârijiyye me'môuriyyeti (hâriciye memuriyeti) : diplomatic service

hârijiyyeti anil-merkez (hâriciyet-i ani'l-merkez): eccentricity

harîm : bosom

harîq (harîk) : conflagration, fire

harîq mouhbiri (harik muhbiri) : fire alarm

harîq mouslôu (harik musluğu) : fire cock

harîq tahlîsuyye jihâzu (harîk tahlisiye cihâzı) : fire escape

hariqan (harikan) : hurricane

hâriqül-âdelik (hârikulâdelik) : supereminence

harîr : silk

harîs : lickerish

harita : map, relief map

harita ahzi : topography

harita me'môrou (harita memuru) : topographer

harita-i bahriyye : hydrographical

harita-i bahriyye ahzi : hydrography

harita-i bahriyye dâ-iresi (harita-i bahriye dairesi) : hydrographical

harîtayü bahriyye (harita-i bahriye) : chart	haseki küpesi : columbine
harj (harç) : filling, gimp, kitchen stuff, mortar, puddle, stuffing, wadding	hasenât : benefaction, samaritanism
harjla doldurma (harçla doldurma) : pointing	hasharât (haşarat) : insect, vermin
harjlu moloz (harçlı moloz) : rubble	hasharât müzesi (haşarat müzesi) : insectarium
harju-râh (harc-ı râh/harcırâh) : travelling expenses, travelling expenses	hashe (hâşe) : horse cloth, housing, caparison, saddle cloth
harman : corn floor, harvest, thrashing	hash-hash (haşhaş) : poppy
harman makinesi : thrashing machine	hashîsh (haşîş) : herb
harman sonou (harman sonu) : harvest home	hashîshetül-hürre (haşîşetü'l-hürre) : valerian
harman yeri : thrashing floor	hâshiye (hâşiye) : marginal notes, nota bene, post script, postil
harmanju (harmancı) : winnower	hashlama (haşlama) : boiling, coction
haroub (harup/harrup/harnub/harnup) : locust	hashlanma (haşlanma) : nip, scald
hârôun (hârûn) : aaron	hashmet (haşmet) : glory, majesty
harôur (harûr) : calory	hashmetme-âb (haşmetmeâb) : sire
harp : harp	hashyet (haşyet) : dread, horror
hars : culture	hasîs adam : miser
harta (harita) : chart, map, plot	hasîslik : avariciousness, niggardness, stinginess
hartouch (hartuç) : cartouche	hasm (hasım) : adversary, assailant, underminer, enemy, foe
hasâd : harvest, hopping	hasmu jân (hasm-ı cân) : mortal enemy
hasâdju (hasatçı) : harvest man	hasret : hankering, hunger, nostalgia, yearning
hâsalâtu hazmiyye (hâsalat-ı hazmiye) : chyme	hâss (has) : privy
hasâr : average, damage, havoc, hurt, injury, loss, maim, ravage	hâssa : affection, consistency, life guard, peculiarity, property, quality
hasârât : devastation, ravage	hâssa asâkiri : bodyguard
hasbihâl : monologue	hâssa askeri : yeoman of the guard
hased : invidiousness, jealousy	hâssa süvârileri : horse guards
haseki : campanula	hâssa tabourou (hâssa taburu) : guard

hassâsiyyet : irritability, passibility,
sensitivity, sensitiveness,
sentimentalism, susceptibility,
ticklishness, touchiness

hâsse : faculty, sense

hasta : sick, sufferer

hasta baquju (hasta bakıcı) : nurse

hasta baqujuluq (hasta bakıcılık) :
nursing

hastahâne (hastane) : hospital, infirmary,
lazaret

hastaluq (hastalık) : disease, illness,
malady, morbidity, sickness

hastayu dinleme (hastayı dinleme) :
auscultation

hâsul (hâsıl) : resultant, sum

hâsulât (hâsılat) : avails, drawing,
increase, issue, proceeds, produce,
return, yield

hâsulâtü sâfiyye (hâsılat-ı sâfiye) : net
profit, net profits

hâsulu zarb (hâsıl-ı zarb) : product

hasur (hasır) : cane, mat, osier, withe

hasur otou (hasır otu) : bulrush, furze

hasur qaplama (hasır kaplama) : matting

hasur sandalye (hasır sandalye) : cane
chair

hasur shapqa (hasır şapka) : straw hat

hasurju (hasırcı) : mat maker

hat : line

hatâ : blunder, blundering, deviation,
default, error, fault, hallucination,
illusion, inaccuracy, lapse, malpractice,
miscalculation, mischief, misconception,
miscount, misfeasance, misquotation,
misreckoning, mistake, oversight, rift,

slip, slip slop, solecism, stumble, tort,
trip, tripping, wrong

hatâ ihtimâli : fallibility

hatab : wood

hatab tüjjâru (hatab tüccarı) : wood
merchant

hatâlar : errata

hatâ-savâb jedveli (hata sevap cetveli) :
list of errata

hatib : elocutionist, improvisator, orator,
speaker, conversationalist, lecturer,
preacher, rhetorician

hatîblik : the platform

hâtime : closing, concluding, conclusion,
ending, epilogue, finale, peroration

hatîre (hatîre/hazîre) : church yard

hatmi : holly hock, marsh mallow

hatt (hat) : stroke, hand, hyphen, line,
row, track, trait

hatt amelesi (hat amelesi) : track layer

hatt me'môrou (hat memuru) : trackman

hattât : calligraphist, penman, writting
master

hattu dest (hatt-ı dest) : autograph, hand
writing, script

hattu fâsul (hatt-ı fâsıl) : parting

hattu harb (hatt-ı harp) : line of battle

hattu havâ-î (hatt-ı havâî) : aerial line

hattu menqôut (hatt-ı menkût) :
dottedline

hattu mevhôm (hatt-ı mevhûm) :
dottedline

hattu mîhî (hatt-ı mîhî) : cuneiform
writing

hattu mismârî (hatt-ı mismârî) :
cuneiform writing

hattu mütevâzî (hatt-ı mütevâzi) :
parallel

hattu nâzum (hatt-ı nâzım) : normal

hattu tertîb (hatt-ı tertip) : ordinate

hattu üstüvâ (hatt-ı üstüvâ) : equator, line

hattu vasl (hatt-ı vasıl) : dash, hyphen

hatur (hatır) : memory, sake

hâtur nüvâzluq (hatır-nüvâzlık) :
complaisance

hâtura (hatıra) : keepsake, memento,
memory, memorial, recollection,
remembrance, reminiscence, souvenir,
trophy

hâtura resmi (hatıra resmi) : mourn piece

hâtura tablosu (hatıra tablosu) : mourn
piece

hâturat (hatırat) : autobiography, diary,
recollection, memoir, reminiscence

hatve : pace, step

hav : down, nap, pile

hava : aria, bubble, climate, melody,
stave, weather, whiff, aerial, aero, air,
air, atmosphere, pneumatic/pneumatical

hava alma : airing, outing

hava gazi (hava gazı) : gas

hava gazi sobasu (hava gazı sobası) : gas
stove

hava payu (hava payı) : windage

hava perisi : sylph/sylphid

hava topou (hava topu) : pop gun, airgun

havâ touloumbasu (hava tulumbası) :
airpump

havâdis : gossip, news, tidings, town talk

havâdis meraqlusu (havâdis meraklısı) :
news monger

havâdisi müteferriqa (havâdis-i
müteferrika) : news items, miscellaneous
news

havâdisji (havâdisçi) : news monger

havâ-i fishek (havâi fişek) : sky rocket

havâ-îlik (havâîlik) : volatility

havalandurma (havalandırma) : airing,
ventilation

havâle : assignment, bill of exchange,
consignment, delegation, draft,
enclosure, mandate, order, reference,
relegation, remit, remittance

havâle-nâme (havalenâme) : money
order

havâli : approach, district

havan : mortar

havan eli : pestle

havan topou (havan topu) : howitzer

havârî : apostle, disciple

havâriq (havârik) : marvel

havâriqi tabî-at (havârik-i tabiat) :
wonders of nature

havâriyyûn (havâriyûn) : apostle,
disciple

havâss (havâs) : peculiarity, property

havâssi hamse (havâss-i hamse) : five
wits

havâyî mouzîq (havâî muzîk) :
compressed air

havâyî nesîmî (havâ-i nesîmî) :
atmosphere

havâyij (havâyîç) : necessary, necessity

havf : fear

havlama : bark, yelp

havlou (havlu) : towel

havlou bezi (havlu bezi) : towelling

havlou surugh (havlu sırığı) : towel rack

havlu : nappy, pubescent

havouj (havuç) : carrot

havouz (havuz) : basin, dock, graving dock, lock , pond, pool, receptacle, swimming bath, vat, jet deasu

havouz amelesi (havuz amelesi) : docker

havouz fabriqaları (havuz fabrikaları) : dock yard

havouz qapâ (havuz kapağı) : lock keeper, sluice

havouz üjreti (havuz ücreti) : dockage

havouzlanma (havuzlanma) : dockage

havra : synagogue

havsala : pelvis, range

havyar : caviar

havza : basin

hayâ : testicle, pudicity, shame

hayâl : conceit, delusion, dream, fancy, fiction, for taste, glimpse, illusion, image, looming, mirage, muse, musing, phantasm, phantom, shadow, silhouette, umbrage, vision

hayalar : stone

hayâlât : breeze plans, quixotism, reverie, utopianism, transcendentalism

hayâlet : apparition, apparance, astral body, ghost, phantasm, phantom, shade, spectre, sprite, wraith

hayâli hiss (hayâl-i his) : hallucination

hayâli shâ-irâne (hayâl-i şairâne) : poetic/poetically license

hayâli vâsî' : inventive

hayâlîlik : fictitiousness

hayâller : phantasmagoria

hayâl-perestlik : utopianism

hayâsuz qadun (hayasız kadın) : virago

hayâsuzluq (hayasızlık) : bounce, cynicism, effrontery, immodesty, impudence, profligacy, unscrupulousness, bare facedness

hayât : establishment, existence, life, liveliness, living, neck, quick, vitality, vivacity, vividness, walk

hayât müjâdelesi (hayat mücadelesi) : struggle for existence

hayât sigortası (hayat sigortası) : life insurance

hayât ve memât : life and death

hayâtı askeriyye (hayat-ı askeriye) : war fare

hayâtî mes-ele (hayatî mesele) : vital question

hayâtlar : lives

hayâtu housûsuyye (hayat-ı hususiye) : private life

hayâtu sefhâne (hayat-ı sefhane) : life of dissipation

hayâtunda (hayâtında) : in his life

haydoud (haydut) : bandit, brigand, robber, filibuster

haydoudlouq (haydutluk) : brigandage, robbery

hây-lâyf : high life

haylazluq (haylazlık) : libertinage, poltroonery

haylôulet (haylûlet) : interposition, intervention

haylu miqdâr (hayli miktar) : peck

haylu zemân (hayli zaman) : a gay while

hayme : tabernacle, tent

hayme-nishîn (hayme-nîşîn) : tenter

hayqurma (haykırma) : hoot

hayr (hayır) : benefaction, beneficence, charity, good, hale, philanthropy, samaritanism, weal

hayr dou-â (hayır duası) : benediction

hayr-hâhluq (hayırhahlık) : amity, goodwill

hayrân : wondering

hayrât : beneficence, charity, oblation, philanthropy

hayrât mekteb (i) : charity school

hayret : amazement, astonishment, bewilderment, marvel, nonplus, stunning, surprise, wonder, admiration

hayretle baqush (hayretle bakış) : stare

hayriyye : charitable

hayr-perverân (hayırperverân) : charitable man, philanthropist

hayrû-sher (hayr u şer/hayır ve şer) : dispensation

haysiyyet : dignity, honour, prestige, reputé, reputation

haysiyyet mes-elesi (haysiyet meselesi) : matter of prestige, affair of honour

hayvan : animal, beast

hayvan chiftlîy (hayvan çiftliği) : ranch

hayvan derisi doldurma (hayvan derisi doldurma) : taxidermy

hayvânât : stock

hayvânât bâgchesi (hayvânât bahçesi) : zoology garden

hayvânâtu bahriyye müzesi (hayvânât-ı bahriye müzesi) : aquarium

hayvânâtu baqariyye (hayvânât-ı bakariye) : oxen

hayvânâtu ehliyye (hayvanat-ı ehliye) : domestic animal

hayvânâtu qâzuma (hayvanat-ı kâzıma) : rodentia

hayvânâtu qushriyye (hayvanat-ı kışriye) : crustacea

hayvânâtu sevriyye (hayvânât-ı sevriye) : neat cattle

hayvânâtu vah-shiyye (hayvanat-ı vahşiye) : wild beasts, menagery

hayvânâtu vahshiyye avu (hayvânât-ı vahşiye avı) : big game

hayvânâtu vah-shiyye maneji (hayvânât-ı vahşiye maneji) : menagery

hayvânâtu zâhife (hayvanat-ı zâhife) : reptile

hayvânâtu zubâbiyye (hayvanat-ı zübabiye) : saurian

hayvanlar : cattle, live stock, stud

hayvânu nebâtî (hayvân-ı nebâtî) : zoophyte

hayyiz : extent, space

hayz (hayız/hayz) : menses, menstrual, course, monthly

hazâ-in (hazâin) : treasure

hazân : autumnal

hazân aqshamu (hazân akşamı) : autumnal evening

hazâz : lichen

hazb : faction

hazer : awe

hazf (hazif) : elision, omission, synalepha, ellipsis

hazine : emporium, exchequer, fisc, state revenue, treasure, treasury

hazine tahvîlâtü (hazine tahvilâtı) : exchequer bill, treasury bill

hazîneyi hâssa (hazine-i hâssa) : civil list

hazîneyi irfân (hazine-i irfan) : riches, emporium of intelligence

hazîneyi mâliyye (hazîne-i mâliye) : treasury

haziran : june

hazîz : perigee

hazm (hazım) : digestion

hazmât : pencil

hazme : beam

hazne (hazine) : fountain, magazine, reservoir, reservoir, chamger, cistern

haznedâr : treasurer

haznedârluq (haznedârlık) : treasurership

hazreti (hz/hazret) : saint

hazreti müsebbibül-esbâb (hazret-i müsebbibü'l-esbâb) : cause of cause

hâzum (hazım) : digester, digestive, peptic

hazumsuzluq (hazımsızlık) : indigestion, dyspepsia

hâzur (hazır) : being, current

hazur boulounma (hazır bulunma) : attendance upon

hâzur boulounmayush (hazır bulunmayış) : alibi

hazur elbise (hazır elbise) : confection

hazur esvâbju (hazır esvapçı) : slop seller

hazur jevâbluq (hazır cevaplık) : improvisation, ready of wit

hazur para (hazır para) : ready money

hazurlanmaqda (hazırlanmakta) : on the anvil

hazurluq (hazırlık) : preparation, provision, readiness

hâzurûn (hazırûn) : audience

hazz (haz) : delectation, delight, enchantment, gratification

hedeb (hadeb/hadebe) : stipule

hedef : aim, butt, drift, driving, goal, mark, objective, quarry, scope, subject, target

hedef merkezi : bull's eye

hedef tesbiti : spotting

hedefe endaht : target practice

hedefi istihzâ (hedef-i istihza) : scoff, laughing stock, pointing stock

hediye : blessing, donative, gift, grant, offering, present, testimonial, tribute, xenium

hedm : demolition

hegemonya : hegemony

heje (hece) : spelling, syllable, syllabic

hejeleme (heceleme) : spelling

hejin (hecin) : dromedary

hekim : doctor, leech, physician

helâk : destruction, starvation

hemen tâ'qîb edish (hemen takip ediş) : immediateness

hem-jins (hemcins) : fellow creature

hemnâm : homonymous, namesake

hemshehrî (hemşehri) : citizen, compatriot

hemshehrilik (hemşehrilik) : freedom, citizenship

hemshîre (hemşire) : sister

hemshîre qâtîli (hemşire kâtîli) : sororicide

hemshîre qatli (hemşire katli) : sororicide

hemshîrelik (hemşirelik) : sisterhood

hem-sinn (hemsin) : coeval

hendek : delve, dike, ditch, grip, lode, moat, pit, ravine, sap, trench

hendese : geometry

hendese mou-allimi (hendese muallimi) : geometer

hendese-yi halliye (hendese-i hâlliye) : algebra geometry

hendese-yi resmiyye (hendese-i resmiye) : descriptive geometry

hendi-kep (handikap) : handicap

hengyâmi shebâb (hengâm-i şebâb) : teens

hepsini qazanma (hepsini kazanma) : sweepstakes

her def-asu iki peni (her defası iki peni) : two pence a go

her hastalugha baqan doqtor (her hastalığa bakan doktor) : general practitioner

her iki tarafa : right and left

her ikisi : both

her istasyona ôurayan tren (her istasyona uğrayan tren) : way train

her tarafda (her tarafta) : through out

her tarafu (her tarafı) : ins and outs

her tarafunda (her tarafında) : through out

her yerde : currently, wherever

her yerde boulounma (her yerde bulunma) : ubiquity

her yere : whithersoever

herjâ-i menekshe (hercâî menekşe) : heart's ease, pansy

hesâb : account, audit, calculation, computation, count, rate, reckoning, render, score, shot, tab

hesâb günü : day of reckoning, settling day

hesâb jedâvili (hesap cedâvili) : ready reckoner

hesâb makinesi : calculator, multiplier, voucher

hesâb müfettishi (hesap müfettişi) : auditor

hesâb pouslasu (hesap pusulası) : bill

hesâb tahtasu (hesap tahtası) : abacus

hesâbat müfettishi (hesâbat müfettişi) : verifier of accounts

hesâbatu müteqâbile (hesabat-ı mütekâbile) : mutual accounts

hesâbiyyûn (hesâbîyûn) : arithmetician

hesâblashma (hesaplaşma) : settling

hesâbu jârî (hesâb-ı cârî) : account current, running accounts

hesâbu vasatî (hesâb-ı vasatî) : alligation

hesâp âlimi : arithmetician

heujjet (hüccet) : letters of administration, magna-charta, title deed

heujre (hücre) : alcove, camera, cell, closet, den, niche, nook

heujreler (hücreler) : tabernacle work

heujreyi ishtigâl (hücre-i iştigâl) : work room

hevâss (havas) : faculty, sense

hevâssi hamse (havas-ı hamse) : five senses

heves : fad

heyamola (heyamol/heyamola) : trice up, shanty

heybe : carpet bag, pouch

heyecân : fever

heyecân (heyecan) : excitement, impatience, pang, passion, pathos, sensation, spirit, startle, turbulence, alarm, emotion, toss, transport

heyecânda (heyecanda) : impatient

heyecâni shedîd (heyecan-ı şedit) : ostrum

heyelân : avalanche, land slip

hey-et (heyet) : assemblage, astronomy, astronomical, body, commission, corps, cosmography, group, mission, party, staff, state

hey-et bahriyye (heyet-i bahriye) : nautical astronomy

hey-eti adôul (heyet-i adûl) : jury, panel

hey-eti adôul â'zâsu (heyet-i adûl azası) : juror

hey-eti askeriyye (heyet-i askeriye) : military mission

hey-eti diplomâsiyye (heyet-i diplomasiye) : corps diplomatique

hey-eti hâkime (heyet-i hâkime) : court

hey-eti idâre (heyet-i idâre) : executive

hey-eti ihtiyâriyye â'zâsu (heyet-i ihtiyâriye âzâsı) : vestry man

hey-eti ijtîmâ-uyye (heyet-i ictimâiye) : society

hey-eti intihâbiyye (heyet-i intihâbiye) : electoral committee

hey-eti jismâniyye (heyet-i cismâniye) : laity

hey-eti mejmôu-a (heyet-i mecmua) : ensemble, entireness

hey-eti mourahhasa (heyet-i murahhasa) : delegation, deputation

hey-eti müderrisîn (heyet-i müderrisîn) : faculty

hey-eti müdîrân (heyet-i müdîrân/müdûran) : board of directors

hey-eti mütahassusa (heyet-i mütahassısı) : expert committee

heyeti oumôumiyye (heyet-i umumiye) : bird's eye view

hey-eti oumôumiyyesi (heyet-i umumiyesi) : pantography

hey-eti tahqîqiyye (heyet-i tahkikiye) : grand jury, quest, court of inquiry

hey-eti tahrîriyye (heyet-i tahririye) : editorial staff

hey-eti tahrîriyye odasu (heyet-i tahririye odası) : editorial bureau

hey-eti teftîshiyye (heyet-i teftîşiyeye) : inspectorate

hey-eti teshrî-uyye (heyet-i teşriîye) : legislativ assembly, state

heykel : sculpture, statue

heykelturash (heykeltıraş) : sculptor, statuary

heykelturashluq (heykeltıraşlık) : sculpture, statuary

hezâren : ratan

hezâren chicheyi (hezaren çiçeği) : lark spur

hezel : quip, satire, travesty

hezeyân : delirium, raving

hezîmet : discomfiture, skunk

hibe : endowment

hich (hiç) : zero

hich bir yerde (hiçbir yerde) : nowhere

hichlik (hiçlik) : nothingness, nullity

hidâyet : regeneration, renewal, renovation, vocation

hiddet : anger, chafing, choler, dudgeon, exasperation, fieriness, fume, fury, huff, irascibility, ire, irritation, mood, passion, petulance, rage, scowl, wrath

hiddetli baqush (hiddetli bakış) : frown

hidemât : deserving, office

hidemâtu shâqqe (hidemât-ı şaka) : hard labour

hidemâtu süfliyye (hidemât-ı süfliye) : drudgery

hidmet (hizmet) : attendance, avail, duty, employ, employment, fagging, job, ministration, ministry, stead, usefulness, waiting

hidmetde (hizmette) : on dutiable

hidmeti askeriyye (hizmet-i askeriye) : military service

hidmeti mouvazzafa (hizmet-i muvazzafa) : active service

hidrolik : hydraulic, hydraulic

hidrometre : hydrometer

hiffet : craziness, easy virtue, frivolity, levity, lightness, sally

hijâb (hicap) : diaphragm, pudicity, shame

hijrân (hicran) : heart ache, sigh

hijret (hicret) : emigrant, exodus, expatriation, hegira, migration, transmigration

hijv (hiciv) : lampoon, sarcasm, satire, squib

hijv mouharriri (hiciv muharriri) : satirist

hijviye (hicviye) : epigram

hijviyyât (hicviyat) : epigram

hikmet : aphorism, raison detre, reason, sageness, sentence, wisdom

hikmeti ishrâqiyye (hikmet-i işrâkiye) : pantheism

hikmeti tabî-uyye (hikmet-i tabiye) : physics

hikmiyyât : aphorism, wisdom

hikyâye (hikâye) : account, anecdote, apologue, episode, fable, fiction, legend, narration, narrative, novel, recital, rehearsal, relation, romance, story, tale, telling

hikyâye nüvis (hikâyenüvis) : novelist, fabulist

hikyâye-i mâzî (hikâye-i mâzi) : pluperfect

hikyâyeji (hikâyeci) : story teller

hilâl : crescent, half moon

hilâli ahzar (hilâl-i ahzar) : temperance society

hile : cheat, circumvention, cog, crook, crookedness, deceit, delusion, double, farce, fetch, foul play, fraud, game, gammon, gull, hoax, humbug, illusion, imposition, imposture, improbity, juggle, palmer, ruse, guile, overreaching, piracy, prevarication, repeating, sleight,

subterfuge, to take in, tortuosity, trap, trick, trickery, wile

hilekyârлуq (hilekârlık) : knavery

hîleli iflâs : fraudulent bankruptcy

hîleli mezâd : knock out auction

hileyi harb (hile-i harp) : ruse-de-guerre

hilm (hilm/hilim) : ductility, docility, meekness

himâye : favouritism, fostering, guardianship, lee, maintenance, patronage, protectorate, protectorship, shade, shadow, shelter, wing, protection

himâye-i fouqarâ qânûnou (himâye-i fukara kanûnu) : poor law

himâye-i mâ'neviyye : auspice

himâye-i tijâret ousûlû (himâye-i ticâret usûlû): mercantile system

himâyesinde : under the auspices of, backed by

himâyeyi tijâret tarafdâru (himâye-i ticâret taraftarı) : prohibitionist, protectionist

himmet : stroke

Hind âdâtu (Hint âdâtı) : hinduism

Hind âju (Hint ağacı) : satin wood

Hind biberi : pimenta

Hind chelîy (Hint çeliği) : wootz

Hind keneviri : jute

Hind kirezi (Hint kirazı) : mango

Hind lisânu (Hint lisânı) : hindoostanee

Hind meshesi (Hint meşesi) : teak

hind qamushu (Hint kamışı) : bamboo

Hind qurlanguju (Hint kırlangıcı) : tailor bird

Hind vapourou (Hint vapuru) : india man

Hind yâ (Hint yağı) : castor oil, ricinus

hindi : gobbler, turkey

hindi-bâ (hindibâ) : chicory, dandelion

Hindistan jevizi (Hindistan cevizi) : cocoanut, nutmeg

Hindôu mezhebi (Hindu mezhebi) : hinduism

hins : perjury

hinterland : hinterland

hipopotam : hippodrome

hisa : trice up

hisar : castle, citadel, tower

hiss (his) : anticipation, exhalation, feel, feeling, instinct, perception, presentiment, sensation, sense, sensualism, sentiment, touch

hiss edilmeyish (hissedilmeyiş) : impalpability

hiss olounamayush (hissolunamayış) : intangibility

hisse : allotment, contingent upon, contribution, joint stock, part, participation, portion

quota, representation, royalty, scot, share, shot, stint

hisse senedâtu (hisse senedâtı) : investment papers, share

hisse senedi : share

hisse taxîmi (hisse taksimi) : fellowship

hissedârân : share holder

hissedârлуq (hissedarlık) : copartnership

hisset : avarice, illiberality, nearness, niggardness, parsimony, penuriousness,

scantiness, shabbiness, sordidness, tightness

hisseyi ganâ-îm (hisse-i ganâim) : prize money

hisseyi ishtirâk (hisse-i iştirâk) : quota, investment

hisseyi temettü' (hisse-i temettü) : royalty

hissi adâlet (hiss-i adâlet) : sense of justice

hissi mâ'delet (hiss-i mâdelet) : sense of equity

hissi qablel-vouqôu' (hissikablelvukû) : presentiment, fore boding

hissiyât : feeling, pulse, sentiment

hissiyyât : will

hissizlik : apathy, callousness, impassibility, insensibility, insusceptibility, stupor, unconsciousness, unfeelingness

hiyeroglif : hieroglyph

hizâ : level

hizmetji (hizmetçi) : attendant, bat man, domestic, hireling, livery man, man, menial, page, servant, striker

hizmetji quz (hizmetçi kız) : house maid, maid

hizmetkyârluq (hizmetkârlık) : menial

hodbînlik : egoism, egotism, selfishness

hoja (hoca) : master, readable, teacher

hojaluq (hocalık) : mastership

hokey : bandy ball

hoki oyounou (hokey oyunu) : hockey

hol : hall, hostel

hoplama : saltation

hoppaluq (hoppalık) : foppery, mincing, puppyism

hoqqa (hokka) : ink stand

hoqqabaz (hokkabaz) : comedian, harlequin, hocus-pocus, illusionist, juggler

hoqqabazluq (hokkabazlık) : harlequinade, juggle, jugglery, thimble rig, trickscene

hora : horn pipe, round about

horâsan : brick dust

horlama : snore, snoring

horoultou (horultu) : grunt, snore, snorting

horoz : chanticleer, cock, hammer

horoz deuyüşü (horoz döğüşü) : cock fight

horoz eutmesi (horoz ötmesi) : crow

horoz ibîy (horoz ibiği) : amaranthus, cockscomb

hortlaq (hortlak) : vampire

hortoum (hortum) : cyclone, hose, proboscis, water spout, trunk

hosh bir adam (hoş bir adam) : a nice man

hosh olmayush (hoş olmayış) : unpleasantness

hoshlanma (hoşlanma) : liking

hoshlanmayush (hoşlanmayış) : distaste, dislike

hoshnoudsouzlouq (hoşnutsuzluk) : sourness, discontent

houbôubât (hubûbat) : grain, grist, corn, pulse, cereal

houbôuli savtiyye (hubûl-i savtiye) : vocal chords

houd-a (hud'a) : feint, ruse-de-guerre

houd-ayi harb (hud'a-i harp) : stratagem

houdôud (hudut) : abuttal, border, bound, boundary, bounds, circumscription, compass, confine, demarcation, frontier, limit, mere, outskirt, pale, purlieu, spread, verge, precinct

houdôud ahâlisi (hudut ahalisi) : borderers

houdôud ishâreti (hudut işareti) : land mark

houfre (hufre) : sink

houkyôumet tersânesi (hükûmet tersânesi) : navy yard

houlâsa (hulâsa/hülâsa) : brief, digest, docket, precis, quintessence, abridgement, abstract, analysis, bird's eye view, compendium, decoction, epitome, extarct, extarction, extractive, resume, stock, sum, summary, syllabus, synopsis

houlôul (hulûl) : advent, coming, insinuation, intrusion, penetration

houlôuli mouslihâne (hulûl-i muslihane) : pacific penetration

houlôus (hulûs) : candidness, candour, cordiality, devotion, genuineness, inwardness, loyalty, openness, purity, sincerity

houlqôum (hulkum) : osophagus

houlyâ (hülya) : dream, utopia

houmbara (humbara) : bomb, grenade, shell

houmbaraju (humbaracı) : grenadier

houmret (humret) : flush, reddiness

houmz (humuz) : oxide

houmzou magneziyüm (humz-1 magnezyum) : magnesia

houmzu ahîr (humuz-1 ahîr) : peroxid

houmzu evvel (humz-1 evvel) : protoxide

houmzu potas (humz-1 potas) : kali

houmzu silisiyüm (humz-1 silisyum) : silica

hounhârлуқ (hunhârlık) : ferocity

houni (huni) : filler, funnel, hopper

hounîn (hunîn) : sanguine

hounnâq (hunnâk) : sore throat, quinsy, strangle

hounrîzlik (hunrîzlik) : bloodiness

houqôuq (hukuk) : incumbency, law, prerogative, right

houqôuq jem-ıyyeti (hukuk cemiyeti) : the temple

houqôuq mahkemesi (hukuk mahkemesi) : bench division, kins's bench

houqôuqu mahfôuz tabu' (hukuku mahfûz tabı): copyright edition

houqôuqu düvel (hukuk-1 düvel) : international law

houqôuqu hükümdârî (hukuk-1 hükümdârî) : royal prerogative, sovereignty, suzerainty

houqôuqu medeniyye iktisâbu (hukuk-1 medeniye iktisâbı) : enfranchisement

houqôuqu nisvân (hukuk-1 nisvân) : woman's rights

houqôuqu oumôumiyye (hukuk-1 umûmiye) : public rights

houqôuqu shahsuyye (hukuk-1 şahsiye) : private law

houqôuqu tesarroufiyye (hukuk-1 tasarrufiye) : proprietary right

hourda (hurda) : scrap

hourda demir (hurda demir) : scrap iron

hourda mâ'den (hurda maden) : scrap metal

hourda yughunu (hurda yığını) : scrap heap

hourdaju (hurdacı) : iron monger

hourdebîn (hurdebin) : microscope

houri (huri) : nymph

hourma (hurma) : date

hourma âju (hurma ağacı) : date tree, palm

hourmaluq (hurmalık) : palmery

hourôuf (hurûf) : cacophony

hourôufât basmasu (hurûfat basması) : letter press

hourôufât deukmejisi (hurûfat dökmeçisi) : letter founder, type founder

hourôufât deukümhânesi (hruûfât dökümhânesi) : type foundry

hourôufât deukümü (hurûfât dökümü) : type casting

hourôufu ejnebiyyeyle tahrîr (hurûf-1 ecnebîyyeyle tahrîr) : transliteration

hourôufu gayri savtî (hurûf-1 gayrisavtî) : consonant

hourôufu gayri savtîyye (hurûf-1 gayrisavtîyye) : consonant

hourôufu mismâriyye (hurûf-1 mismâriyye) : cuneiform characters

houroufu sâkine (hurûf-1 sâkine) : quiescent letter

hourôufu savtiyye (hurûf-1 savyiye) : vowel

hourôuj (hurûç) : vent, egress, exodus, issue, sally, sortie

houshâu' (huşû') : reverence

houshâunet (huşûnet) : abruptness, acrimony, crabbedness, harshness, huskiness, inclemency, inexorability, obduracy, rigidity, ruggedness, sternness, surliness, uncharitableness

housôuf (husûf) : eclipse

housôul (husûl) : elaboration, fulfilment, procreation

housôumet (husûmet) : antagonism, despite, hostility, unfriendliness

housôus (husûs) : matter, particular, subject, transaction, affair, case, concern, respect

housôusî eylenti (husûsî eğlenti) : junket

housôusî ijtîmâ' (husûsî ictimâ') : caucus

housôusî ilâj (husûsî ilaç) : specific

housôusî kilise (husûsî kilise) : meeting house

housôusî mâ'bed (husûsî mabet) : oratory

housôusî mal (husûsî mal) : property

housôusî mekteb (husûsî mektep) : private school

housôusî mouqavele (husûsî mukavele) : specialty

housôusî müshâvir (husûsî müşâvir) : chamber counsel

housôusî müshâvirlik (husûsî müşâvirlik) : chamber practice

housôusiyyet (husûsiyyet) : particularity, individuality, secrecy, privateness, speciality, characteristic, familiarity,

genius, originality, peculiarity,
singularity, determinative

houssouzlouq (huysuzluk) :
squeamishness

houssrân (hüsrân) : perdition

houssye (husye) : testicle

houtbe (hutbe) : sermon

houtout (hutût) : trait, line, line,
lineament

houtoutu esâsiyye (hutût-ı esâsiye) :
outline

houtoutu hadîdiyye (hutût-ı hadîye) :
railway

houvaysal (huvaysal) : vesicle

houveynât (huveynât/hayvanat) :
vorticella, infusoria

houy (huy) : habit, mood, temper, trick

houysouz qadun (huysuz kadın) : scold,
vixen

houysouzlouq (huysuzluk) : distemper,
moodiness, peevishness, pet,
snappishness, vice

houzour (huzur) : convenience, presence

houzoura qaboul (huzura kabul) :
audience

huchquruq (hıçkırık) : hiccough, sob

hudîv (hidiv/hıdiv) : khedive

hudîvîyyet (hidivîyet/hıdivîyet) :
khedivial, khediviat

hudîvlik (hıdivlik) : khediviat

hufz (hıfz) : conservation, hold,
reservation, retention

hufzu suhhat (hıfz-ı sıhhat) : hygiene

hulâfet (hilâfet) : califate

hulâfu hareket (hilâf-ı hareket) :
contravention, transgression

hulâfu ihtizâr (hilâf-ı ihtizâr) : unlooked

hulâfu me'moul (hilâf-ı memûl) : short of
expect, unexpected

hulâfu moul'tâd (hilâf-ı mutat) :
uncommon, unwonted

hulâfu ousoul (hilâf-ı usûl) :
unparliamentary

hulqat (hilkat) : cosmogony, creation,
genesis

hum-hum (hımhım) : snuffler

hurâfât : mythology

hurchun adam (hırçın adam) : tartar

hurdavat (hırdavat) : haberdashery, litter,
notion

hurdevatju dükkyânu (hırdavatçı
dükkânı) : curious shop

hurqayi sherif (hırka-i şerif) : holy coat

hurs (hırs) : ambition, avarice,
avariciousness, avidity, covetousness,
cupidity, eagerness, greed, heat,
keenness, mania, mettle, passion,
rapacity, voracity

hursuz (hırsız) : burglar, poacher, prig,
purloiner, thief

hursuz feneri (hırsız feneri) : dark lantern

hursuz gürôuhou (hırsız gürûhu) : gang
of thieves

hursuz qoumpanyasu (hırsız
kumpanyası) : gang of thieves

hursuz yatâ (hırsız yatağı) : flash house,
nest of thieves

hursuz youvasu (hırsız yuvası) : nest of
thieves

hursuzluq (hırsızlık) : burglary, house breaking, larceny, robbery, roguery, stealing, theft

hurultu (hırıltı) : grunt, rattle, snarl, wheezing

hushurtu (hışirtı) : grating, rustle, rustling

hushv (hışv) : expletive

hushvu qabîh (hışv-ı kabîh) : pleonasm

husum (hısım) : akin, cognate, kin, kindred, relative, sister

husumluq (hısımlık) : relationship

hutâb (hitap) : appeal to, evclamation, interjection, vocation, vocative

hutâb ishâreti (hitap işareti) : note of exclamation

hutâbe (hitâbe) : address, speech, allocution, discourse, elocution, harangue, oration, pastoral, preaching, prelection, recitative, sermon

hutâbet (hitâbet) : declamation, elocution, oratory, the platform, rhetoric

hutâm (hitâm) : close, closing, closure, completion, end, ending, expiration, finality, round up, termination, wind up, winding up

hutân (hıtân) : circumcision

huyâbân (hıyâban) : alley

huyânet (hıyânet) : disloyalty, adultery, bad faith, faithlessness, infidelity, insidiousness, perfidiousness/perfidy, prevarication, treachery, treason, treasonable, unfaithfulness

huyâneti ketm etme (hıyâneti ketmetme) : misprision of treason

huyâneti vataniyye (hıyânet-i vataniye) : high treason

huyar (hıyar) : cucumber

huz (hız) : impetus, impulse, rush

hüjôum (hücum) : aggression, charge, dash, effluence, onset, onslaught, pelting, quirk, raid, run, rush, spirt, swoop, tantivy, attack

hükkyâm (hükkâm) : judiciary, magistracy

hükkyâm ve mehâmî (hükkâm ve mehâmî) : the bench and bar

hükkyân (hükyân) : judge

hükm (hüküm) : ascendancy, authority over, award, bind force, condemnation, decision, defaulter, dictum, dominion, doom, force, infliction, judgement, mastership, mastery, power, precept, predication, prevalence, principality, rule, ruling, sentence, sway, validity, verdict, verge, writ, adjudication

hükmi i'dâm (hükm-i idam) : execution

hükümdâr : crown, king, potentate, ruling, sovereign

hükümdâr qâtîli (hükümdar katili) : regicide

hükümrân : sovereign

hükümsüzlük : disability, flimsiness, invalidity, nullity, voidness

hükyôumet (hükûmet) : government, governmental, public, reign, rule

hükyôumet adamu (hükûmet adamı) : statesman

hükyôumet me'môurlaru (hükûmet memurları) : government officers

hükyôumet mou-âmelâtu (hükûmet muamelâtı) : bureaucracy

hükyôumete sôuyi qasd (hükûmete suikast) : coup detat

hükyôumeti mahâllye (hükûmet-i mahâllye) : local government

hükyôumeti milkiyye (hükûmet-i milkiye/mülkiye) : civil government

hükyôumeti ourfiyye (hükûmet-i örfiye) : directory

hülliyât (huliyat) : trinketry

hümâyûn (hümâyûn) : imperial

hümmâ (humma) : febrile, fever, scarlatina

hümmâ nebeti (humma nöbeti) : fit of fever

hümmâyî kiyâh (humma-ı kiyâh) : hay fever

hüner : acrobatism, art, artifice, contrivance, craft, craftiness, device, dexterity, handiness, ingeniousness/ingenuity, master stroke, skill, sleight, trick, trickscene

hünsâ : bisexual

hürmet : consideration, esteem, genuflection, homage, notice, obeisance, observance, regard, respect

hürmetsizlik : desecration, disparagement, disrespect, go by, impiety, irreverence, sacrilege, slight, undutifulness

hürriyet : freedom, liberty, toleration

hürriyeti dîniyye (hürriyet-i diniye) : religious liberty

hürriyeti matbû-ât (hürriyet-i matbuat) : liberty of the press

hürriyeti şahsuyye (hürriyet-i şahsiye) : personal liberty

hürriyeti vîdân (hürriyet-i vicdân) : liberty of conscience

hürriyyet (hürriyet) : emancipation

hürriyyeti nisvân (hürriyet-i nisvân) : emancipation of women

hüsâr : hussar

hüsni hatt (hüsnihat/hüsnuhat) : penmanship, calligraphy

hüsni imtizâj (hüsni-imtizâç) : good fellow, harmony

hüsni minâsebât (hüsni-münâsebât) : good understanding

hüsni mou-âmele (hüsni-muâmele) : fair play

hüsni mou-âsheret (hüsni-muâşeret) : good society

hüsni niyyet (hüsni-niyet) : goodwill

hüsni qabûl (hüsni-kabul) : hearty greet, welcome

hüsni qarîn (hüsni-karîn) : good company

hüsni ruzâ (hüsni-rızâ) : free will

hüsni tabî-at (hüsni-tabiat) : exquisite taste

hüsni tâlî (hüsni-tâlih) : wind-fall, good luck

hüsni tesâdüf (hüsni-tesâdüf) : nick

hüvel-bâqî (hüvelbâki) : memento mori

hüviyyet : identity

hüyûlâ (heyûlâ) : chimera, ghost, goblin, phantasm

hüzn (hüzün) : disenchantment, sadness

î'mâl (imal) : construction

i-âde (iade) : instauration, recession, recommitment, reddition, reimbursement, reinstatement, relegation, remand, remise, repayment, replacement, restitution, restoration, return

i-âde edilen meblag (iade edilen meblağ) : drawback

i-âde ilmi haberi (iade ilmi haberi) : debenture

i-âdesi meshrout (iadesi meşrut) : repayable

i-âdesi mouqtazî (iadesi muktazî) : returnable

i-âdesini taleb (iâdesini talep) : trover

i-âdeyi houqouq (iade-i hukuk) : remitter

i-âdeyi i'tibâr (iade-i itibar) : rehabilitation

i-âdeyi müjrimîn (iâde-i mücrimîn) : extradition

i-âdeyi tevejjüh (iade-i teveccüh) : propitiation

i-âne (iâne) : alms, contribution, dole, donation, fund, subscription

i-âne jem-i (iâne cemi) : collection

i-âre (iâre) : lending

i-âshe (iâşe) : food, alimentation, feeding, victualling

i-âshe dâiresi (iâşe dairesi) : alimentary department

i-âshe me'môurlou (iâşe memurluğu) : victualling office

ibâdet : adoration, devotion, exercise, office, prayer, rosary, service, worship

ibâre : passage, period, phrase, sentence

ibdâ' : creation

ibdâl : permutation

ibhâm : equivocation

ibik : cockscomb, comb, crest

iblîs : satan, tempter

ibrâ : acquittance, discharge, quittance, release

ibrâ senedi : receipt in full

ibrâm : adjuration, importunity, insistence, instance, pressure, stress

İbrânî âlimi : hebraist

İbrânî shivesi (İbrânî şivesi) : hebraism

İbrânîje mütahassusu (İbrânîce mütahassısı) : hebraist

ibrâz : manifestation, presentment

ibrâzunda (ibrazında) : at sight

ibre : needle

ibrenin meyli : dip of the needle

ibret : example, lesson

ibrik : ewer, kettle

ibrishim (ibrişim) : sewing silk

ibtâl (iptal) : nullification, obliteration, recall, rescission, abolition, abrogation, annihilation, annulment, avoidance, evacuation, extinction, invalidation

ibtidâ-î mektebi (ibtidâî mektebi) : primary school

ibtidâ-îlik (ibtidâîlik) : primitiveness, obsolescence

ibtihâj (ibtihâc) : exaltation, exultation

ibtihâl : rogation

ibtîlâ (iptilâ) : fondness, affection, dotage, idolatry, incontinence, lasciviousness, rage

ibzâl : profusion

ich (iç) : coating, core, heart, husked, inside, interior, internal, inward, kernel, lining, mediterranean, midland, stuff, stuffing

ich chamashuru (iç çamaşırı) :
undergarment

ich deniz (iç deniz) : inland sea

ich elbisesi (iç elbisesi) : underclothes,
undergarment

ich esvâblaru (iç esvapları) :
underclothes

ich fileto (iç fileto) : tender loin

ich keurfez (iç körfez) : recess

ich oda (iç oda) : recess

ich omurga (iç omurga) : keelson

ich qale (iç kale) : keep

ich qaplama (iç kaplama) : skin

ich suqmasu (iç sıkması/sıkılması) :
tediousness

ich suquju seuzler (iç sıkıcı sözler) :
rigmarole

ich taraf (iç taraf) : inside

ich yâ (iç yağı) : suet

ich yeleyi (iç yeleği) : bodice

ichejek (içecek) : beverage, drink,
quencher

icherde (içerde) : within, indoors, inside

icheri (içeri) : midland

icheri chekish (içeri çekiş) : inspiration

icheri chekme (içeri çekme) : aspiration

icheriden (içeriden) : internally

icherileri (içerileri) : midland

ichgi (içki) : night cap, potion

ichi (içi) : giblets, inside, interior,
inwardness, inwards, kernel, padding

ichi havâ ile dolou lastik (içi hava ile
dolu lastik) : pneumatic/pneumatical tire

ichinde (içinde) : among, drenched, here
in, in , involved, within

ichinde qourd (içinde kurt) : thorn in the
flesh

ichinden (içinden) : from among,
through

ichine (içine) : into

ichish (içiş) : draught

ichki (içki) : beverage, drain, draught,
drink, tanglefoot, tap, tippie, wassail

ichki aleyhdârlugh (içki aleyhdarlığı) :
teetotalism

ichki memnôu-uyyeti (içki
memnuniyeti) : prohibition

ichkisiz otel (içkisiz otel) : temperance
hotel

i'dâdî : grammar school, middle class

i'dâdîler : middle class schools

i'dâm : execution

îdâm hükmü (idam hükmü) : death
warrant, capital sentence

idâne : lending

idâne sandugh (idâne sandığı) : loan
office, pawn shop

idâre : administration, command,
conning, conduct, control, direction,
economy, economics, fingering,
frugality, government, handling, helm,
home politics, husbandry, to lead away,
leadership, leading, management,
manipulation, regime, retrenchment,
rule, sparingness, steerage,
superintendence, thrift

idâre masârifi : house hold expenses

idâre me'môurlôu (idare memurluğu) :
stewardship

idâre me'môrou (idare memuru): administrator, steward	idhâlât tijâreti (ithalat ticâreti) : import trade
idârehâne : administration, bureau, office	idhâlât ve ihrâjât (ithalat ve ihracat) : import and export
idâre-i beytiyye (idâre-i beytiye) : home economics, house, house keeping	idhâlâtju (ithalatçı) : importer
idâre-i devlet : state craft	idhâr : housing, storage
idâre-i maslahat : make shift, straddle	îdi hamsîn (ayd-ı hamsin) : whitsuntide
idâresizlik : mismanagement	idmân : athletics, exercise, sport, sporting, training
idâreyi beytiyye (idâre-i beytiye) : domestic economy	idmân mejmou-asu (idman mecmuası) : sporting magazine
idâreyi jedîde (idare-i cedîde) : new regime	idmân yourdou (idman yurdu) : sporting club
idâreyi ourfiyye (idâre-i örfiye) : state of siege, martial law	idmânjuluq (idmancılık) : athleticism, sportsmanship
idâreyi sâbuqa (idare-i sâbika) : old regime	idrâk : apprehension, common sense, comprehension, conceit, conceptive power, consciousness, discernment, grasp, intellect, intuition, moral faculty, perception sense, wit, urin, urinary
idârî tedâbir : summary proceeds	idrâr yolou (idrâr yolu) : urinary passage
idbâr zemânu (idbâr zamanı) : of spell bad luck	idrâr zorlôu (idrâr zorluğu) : strangury, urinary disease
iddâ (iddia) : allegation, assertion, to make believe, position, pretence, pretension	ifâ : achievement, discharge, execution, exercise, exertion, fulfilment, performance, pursuance, realization, transaction
iddi-ânâme (iddianâme) : speech for the prosecute	ifâde : account, affidavit, assertion, declaration, deposition, embodiment, evidence, expression, letter, locution, report, representation, statement, utterance, wording
ide-alist (idealist) : idealist	ifâde edemeyish (ifade edemeyiş) : aphasia
ide-alizm (idealizm) : idealism	ifâqet (ifâket) : healing
idhâl (ithal) : implication, importation, inclusion, insertion, introduction	iffet : chastity, honesty, immaculateness, integrity, probity, perudery, purity
idhâlât (ithalat) : import, importation	iffetsizlik : improbity
idhâlât limanu (ithalat limanı) : port of entry	
idhâlât qomisyonjousou (ithalat komisyoncusu): importer	
idhâlât rüsûmou (ithalat ve rüsûmu) : import duty	

iflâs : bankruptcy, crash, failure, insolvency, schedule, smash

iflâs qarârû (iflas kararı) : adjudication

ifrât : exaltation, excess, exorbitance, extravagance, immoderation, immodesty, intemperance, rampancy, surfeit, unreasonableness

ifrât-perestlik : ultraism

ifrâtu mou-âmele (ifrât-ı muamele) : overtrading

ifrâz : allotment, detachment, disgorgement, excretion, secretion

ifrâzât : belch, discharge, excrement, expectoration, flux, lava, matter, recrement, secretion

ifrît : demon

ifsâd : infection, perversion, seduction, subordination

ifsâdât : mischief making, misguidance

ifshâ (ifşa) : denouncement, denunciation, revelation, disclosure, exposition

ifshâ-at (ifşâat) : indiscretion, disclosure, telling

iftirâ : defamation, aspersion, calumny, libel, slander, traducement, vilification

iftirâ etme : calumniation

iftirâq (iftirâk) : secession, separation

iftirâq mouhârebesi (iftirâk muharebesi) : war of secession

igbirâr (igbirâr) : tiff, umbrage

igfâl (igfâl) : deception, diversion, enticement, mystification, seduction, subreption, taking ing, cog

igmâzu ayn (igmâz-ı ayn) : connivance

igtishâsh (igtişâş) : commotion, disorder, disturbance, agitation, misrule, rioting, trouble

igtishâshju (igtişâşçı) : broiler, disturber of peace, agitator, peace breaker, pertubator, troublesome

igvâ-ât (igvâat) : temptation

ihâfe : intimation, threat

ihâle : letting

ihâm : equivocation

ihânet : betrayal, disloyalty

ihâta : enclosure, grasp, investment, reach, scope, surrounding, turning

ihâta-i ilmiyye : omniscience

ihâtayi küll (ihâta-i küll) : universality

ihbâr : denouncement, denunciation, information, intimation, monition, revelation

ihbârât : advice

ihbâr-nâme : letter of advice

ihdâs : creation, introduction

ihlâl : breach, contravention, infraction, infringement, localization, subversion, transgression, violation

ihlâli houqûuq (ihlâl-i hukuk) : piracy

ihlâli mou-âfiyyet (ihlâl-i muâfiyet) : breach of privilege

ihmâl : disregard, lethargy, neglect, negligence, omission, procrastination, remission, short coming, slight, slowness

ihmâlji (ihmâlci) : forgetful

ihmâl-jilik (ihmalcilik) : forgetfulness

ihqâqu haqq (ihkâk-ı hak) : distributive justice

ihrâj (ihraç) : debarkation, evacuation, eviction, exclusion, exhumation, exportation, expulsion, extrusion, issue, reprobation, discharge, discharge, disembarkation, dislocation, dismissal, displacement, eduction, ejection, ejection, elimination, emission, emit, landing

ihrâj harekyâtü (ihraç harekâtı) : landing operation

ihrâj noqtasu (ihraç noktası) : landing place

ihrâjât (ihracat) : export, exportation

ihrâjât eshyâsu (ihracat eşyası) : exportation

ihrâjât qomisyonjousou (ihracat komisyoncusu): exporter

ihrâq (ihraç) : firing, cremation, incineration

ihsâ : castration

ihsâ-ıyyât (ihsâiyat) : statistics

ihsâsât : sensation

ihsâsiyye : sensualism

ihtâr : admonition, caution, foot note, injunction, intimation, monition, nota bene, note, notice, observation, reference, reflection, remark, remonstrance, sermon, touch, trimmer, warning, wink

ihtârât : premonition, tirade

ihtârname : dun

ihtibâriyye : empiricism

ihtifâ : hide one's self, secrecy

ihtifâgyâh (ihtifâgâh) : concealment, hide place, lurking place, repair

ihtifâl : celebration, commemoration, solemnity

ihtifâlât : fete day

ihtihâr : pride

ihtijâb (ihticâp) : immersion

ihtikyâr (ihtikâr) : profiteering, shave, usury

ihtilâf : clashing, cleavage, conflict, controversy, difference, disagreement, discord, discrepancy, dispute, dissent, dissension, dissidence, disunion, division, friction, jar, split, variance, variation

ihtilâfu manzar (ihtilâf-ı manzar) : parallax

ihtilâj (ihtilâç) : convulsion, fit

ihtilâjât (ihtilâcat) : convulsion, fits and starts

ihtilâjî harekyât (ihtilâcî harekât) : fits and starts

ihtilâl : civil war, convulsion, derangement, disorder, perturbation, revolution, shock

ihtilâlât : disturbance

ihtilâli shou-ôur (ihtilâl-i şuur) : insanity, mentalalien/mentation

ihtilâm : pollution

ihtilât : communication, communion, complication, intercourse, social intercourse

ihtilâtı qâbil (ihtilâtı kabil) : communicable

ihtimâl : chance, contingent upon, eventuality, maybe, outlook, possibility, potential, probability, prospect, likelihood

ihtimâlât : contingent upon, contingency, expectation, presumptive evidence

ihtimâliyye mesleki (mesleki ihtimâliye) : probabilism

ihitimâm : address, attention, care, finish, heed, nursing, pain, pain, painstaking, solicitude, tenderness, thought

ihthinâq (ihthinâk) : strangulation, asphyxia, incarceration, suffocation

ihthiqân (ihthikân) : injection

ihthirâ' : invention

ihthirâ' berâtu (ihthira berâtı) : letters patent

ihthirâ'-ât (ihthirâat) : invention

ihthirâm : duty, remembrance, respect, reverence, veneration

ihthirâmât : honour, regard, respect, tribute

ihthirâq (ihthirâk) : burning, focal

ihthirâs : ambition, caprice, passion

ihthirâz : scruple, shyness

ihthisâr : abbreviation, abridgement, brevity, contraction, syncope, connoisseurship, expertness, speciality

ihthisâsât : impression

ihthishâm (ihthışam) : array, gorgeousness, state, sumptuousness, superbness, luxury, magnificence, richness, set out, splendour

ihthivâ : comprehension

ihthiyâj (ihthiyaç) : demand, destitution, exigency, necessity, necessitousness, need, neediness, penury, poverty, requirement, want, indigence

ihthiyâjât (ihthiyacat) : necessity, need, requirement, requisite

ihthiyâjâtu mübreme (ihthiyâcat-ı mübreme) : urgent need

ihthiyâju âjil (ihthiyâc-ı âcil) : urgent need

ihthiyâju tabî' (ihthiyac-ı tabî) : natural necessity

ihthiyâr : free will, option, refusal, selection, spontaneity, stricken in years, unconstraint, volition, free will

ihthiyar asker : campaigner, old soldier

ihthiyarluq (ihthiyarlık) : oldness, senility

ihthiyât : caution, circumspection, guard, precaution, provision, reserve, reserve, sparingness, watchfulness

ihthiyât aqchesi (ihthiyât akçesi) : guaranty fund, reserve

ihthiyât payu (ihthiyat payı) : allowance, margin

ihthiyât sermâye/si : reserve

ihthiyât zâbiti : reserve officer

ihthiyâtsuzluq (ihthiyâtsizlik) : improvidence

ihthizâr : agony

ihthizârda : agonizing

ihthizâz : oscillation, pulsation, quaver, shake, trill, twinkling, vacillation, vibration

ihthizâz zuyâ (ihthizaz ziya) : scintillation

ihvân : brethern

ihyâ : recreation, regeneration, rejuvenation, resuscitation, vivification

ihzâr : citation, coaching, evocation, maturation, preparation, seasoning

ijâbât (icabat) : requirement

ijâbâtu zemân (icâbât-ı zaman) : conjuncture

ijâbet (icabet) : apparance

ijâbet mühleti (icâbet mühleti) : twelve day writ

ijâd (icat) : invention, coinage, rent, lending, letting, location, hire, hiring

îjâr ve istîjâr qontratu (icâr ve isticâr kontratı) : charter party

ijâre (icâre) : rental

ijâre-i mü-ejjele (icâre-i müeccelle) : quit rent

ijâre-i vaqfiyye (icâre-i vakfiye) : ground rent

ijâz (icâz) : conciseness, laconism, terseness

ijâzet (icâzet) : diploma

ijbâr (icbâr) : coercion, enforcement, forcing

ijlâ (iclâ) : relegation

ijlâl (iclâl) : glory, majesty

ijlâs (iclâs) : enthronement

ijmâl (icmal) : quintessence, digest, epitome, resume, summary, syllabus

ijmâlen tekrâr (icmâlen tekrar) : recapitulation

ijmâlî oumûmî (icmâl-i umûmî) : synopsis

ijrâ (icrâ) : discharge, execution, exercise, exertion, practice, infliction, performance

ijrâ me'môûrou (icra memuru) : bailiff, executor

ijrâ-ât (icrâat) : exploit, performance, feat

ijrâyi me'môûriyyet (icrâ-yı memuriyet) : induction

ijrâyi müdâvât (icra-i müdâvat) : practice

ijrâyi san-at (icra-i sanat) : practice

ijtimâ' (ictimâ) : collection, ward mote, bee, confluence, congregation, convention, convocation, meet, reunion,

sitting, vestry, assembly, assize, gathering, levy, meeting, sessional

ijtimâ' salonou (ictimâ' salonu) : assembly room

ijtimâ-u oumûmî (ictimâ-i umûmî) : plenary meeting

ijtimâ-uyyât (ictimaiyet) : sociology

ijtinâb (ictinap) : diffidence, shrink, flinching, reservedness, abstinence

iki : twain, two

iki bir : deuce ace

iki dalga arasu (iki dalga arası) : wave length

iki hafta : fortnight

iki harfin birleshmesi (iki harfin birleşmesi) : synalepha

iki hejeli kelime (iki heceli kelime) : dissyllable

iki noqta (iki nokta) : colon

iki parcha (iki parça) : in two

iki parti : tws spells

iki pens : two pence

iki penslik : two penny

iki taqum amele (iki takım amele) : tws spells

iki yüzlülük : duplicity

ikiden biri : alternative

ikilik : dualism, duality

ikiliye mû'ateqid (ikiliye mu'tekit) : dualist

ikinji bono (ikinci bono) : redraft

ikinji derejede mou-âdele (ikinci derecede muâdele) : quadratic

ikinji emir (ikinci emir) : counter mand

ikinci mach (ikinci maç) : return match	iktihâq (iltihâk) : joining
ikinci mahsûl (ikinci mahsûl) : after crop	i'lâ : glorification
ikinci mevkî' (ikinci mevki) : second class	ilâh : deity, fetish
ikinci nevî' (ikinci nevi) : second best	ilâhe : deity, goddess
ikinci qapdan (ikinci kaptan) : executive officer, mate, second in command	ilâhi : canticle, chant, chorale, hymn, psalm, song
ikinci qat lojalar (ikinci kat localar) : second tier of boxes	ilâhî dou-â (ilâhî dua) : processional
ikinci qopye (ikinci kopya) : redraft	ilâhi kitâbu (ilâhi kitabı) : hymn book, song book
ikinci sunuf (ikinci sınıf) : sophomore	ilâhî shey (ilâhî şey) : divinity
ikinci sunuf talebesi (ikinci sınıf talebesi) : sophomore	ilâhiyetji (ilâhiyatçı) : theist
ikinci tabu' (ikinci tab'/tab) : second edition	ilâhiyyât : divinity, dogmatics, theology, theological
ikincisi (ikincisi) : latter, secondly	ilâhiyyât doqtorou (ilâhiyat doktoru) : dotor of divinity
ikiside (ikisi de) : both	ilâhiyyât mektebi : theology school
ikisinden biri : either	ilâhiyyât müderrisi : proffessor of divinity
ikiz hemshîre (ikiz hemşire) : twin sister	ilâhiyyât talebesi : theological student
iklîl : diadem, crown, laurel, corona	ilâhiyyâu (ilâhiyyûn) : theologist
iklîl sâhibi : laureate	ilaj (ilâç) : drench, drug, embrocation, physic, potion, remedy, medicament, medicine
ikmâl : accomplishment, completion, consummation, execution, filling, finish, finishing	ilâj dolabu (ilâç dolabı) : medicine chest
ikmâl efrâdu (ikmâl efrâdı) : relay, draft	i'lâm : mandamus, warrant, writ
ikmâl intihâbu (ikmâl intihâbı) : by election	î'lân (ilan) : bill, declaration, hand bill, indiction, poster, proclamation, promulgation, prospectus, publication, advertisement, announcement
ikrâh : loathing	i'lân yapushduruju (ilan yapıştırıcı) : poster, bill sticker
ikrâm : gift, hospitality, xenium	i'lânû harb (ilan-ı harp) : declaration of war
ikrâmiye : bonus, bounty, donative, gratification, gratuity, meed, premium, remuneration	î'lânû iflâs (ilân-ı iflâs) : declaration of bankruptcy
iks shou-â-âtu (iks şuâatı) : x-rays	

ilâve : addition, addenda, adjunct, admixture, affix, annex, annexation, appendix, apposition, codicil, complementary, extra, increment, insert, inset, intercalation, make weight, post entry, rider, scroll, supplement, supplementary

ileli mütekyâsire (ilel-i mütekâsire) : interfere causes

ilel-merkez : centripetal

ilerde (ileride) : before, forwards

ileri : forward

ileri gelen zevât : leading personalities

ileri gelenler : leading personalities, notability

ileri qol (ileri kol) : outpost

ileri qollar (ileri kolları) : van

ileri qolou (ileri kolu) : picket

ileriye : ahead, forth

ilerleme : advance, go by, progress, progressiveness

ilhâm : annunciation, illumination, infusion, inspiration, muse, prophecy, revelation, theomancy, vision

ilhâmât : apocalypse

ilhâmu Rabbânî (ilhâm-ı Rabbânî) : testimony

ilhâq (ilhak) : annexation, merger

ilik : button hole, eye, marrow

ilik kemîy (ilik kemiği) : marrow bone

ilim : scholarship

iljâ (ilcâ) : impulse

ilk bahar (ilkbahar) : spring

ilk darbe : kick off

ilk dish (ilk diş) : colt's tooth

ilk dishler (ilk dişler) : teething

ilk evlâd : first born

ilk fursat (ilk fırsat) : opening

ilk harf : initial

ilk harfler : paraph

ilk ismi : for name

ilk noutq (ilk nutuk) : maiden speech

ilk pazar : quadragesima

ilk pey : upset price

ilk sefer : maiden trip

ilk sekene : Aborigines

ilk semerât : first fruits

ilk tabaqa (ilk tabaka) : laying

ilk temsîl : premiere

ilk ve son : once for all

illet : affection, cause, disease, disorder, evil, imbecility, morbidity, rot, sickness

illet ve eser : cause and effect

illeti gâ-iyye (illet-i gâiye) : final cause

illeti müstevliye (illet-i müstevliye) : epidemic, murrain

ilm (ilim) : gnosis, learning, lore, science

ilmek : eye, eye let, hitch, loop, mesh, noose, slipknot, springe, stitch

ilmi ahlâq (ilm-i ahlâk) : ethics

ilmi ahvâli beshar (ilm-i ahvâl-i beşer) : ethnography

ilmi ahvâli havâ (ilm-i ahvâl-i hava) : meteorology

ilmi aqâ-id (ilm-i akâid) : gnosis, symbolism

ilmi atîqa (ilm-i atika) : archeology	ilmi rôuh (ilm-i ruh) : psychology
ilmi elsine (ilm-i elsine) : linguistics	ilmi sejâyâ (ilm-i secâyâ) : ethology
ilmi emrâz (ilm-i emrâz) : pathology	ilmi sîmâ (ilm-i sima) : physiognomy
ilmi emrâzu jildiyye (ilm-i emrâz-ı cildiye) : dermatology	ilmi tabaqâtül-arz (ilm-i tabakâtü'l-arz) : geology
ilmi ensâb (ilm-i ensâb) : genealogy	ilmi tefekkür (ilm-i tefekkür) : ideology
ilmi esvât (ilm-i esvât) : phonetics	ilmi vazâ-ifül-â'zâ (ilm-i vazâifü'l-â'zâ) : physiology
ilmi gayb (ilm-i gaîb) : occultism	ilmiyye : sacerdotal
ilmi havâ (ilm-i havâ) : aerology	ilmiyyetji (ilmiyetçi) : scientist
ilmi hayât (ilm-i hayat) : biology	ilmiyyetjilik (ilmiyetçilik) : scientism
ilmi hayvânât (ilm-i hayvânât) : zoology, zoological	ilqâ (ilka) : suggestionism
ilmi hayvânât mütahassusu (ilm-i hayvânât mütahassısı) : zoologist	ilqâh (ilkâh) : copulation, fecundation
ilmi hey-et (ilm-i heyet) : astronomy	ilqâ-ı salîb fil-mâ' (ilkâ-i salîb fil-mâ') : epiphany
ilmi houqûq (ilm-i hukuk) : jurisprudence	ilsâq (ilsâk) : joining
ilmi iqtisâd (ilm-i iktisat) : economics	iltifât : amiability, caress, condescension, flattery, greeting, sugar plum
ilmi ishtiqaq (ilm-i iştikâk) : etymology	iltihâb (iltihap) : eruption, gathering, inflammation, inflammation, abscess
ilmi ishtiqaqu esâmî (ilm-i iştikâk-ı esâmî) : onomatology	iltihâbu housye (iltihâb-ı husye) : orchitis
ilmi keff (ilm-i kef) : palmistry	iltihâbu sehâya (iltihâb-ı sehâyâ) : meningitis
ilmi kimyâ (ilm-i kimya) : chemistry	iltihâq (iltihâk) : accretion, adherence, adhesion
ilmi küll (ilm-i küll) : omniscience	iltijâgyâh (ilticâgâh) : covert, harbour, sanctuary, subterfuge
ilmi ledün (ilm-i ledün) : cabala	iltimâs : favouritism, intercession
ilmi lisân (ilm-i lisân) : philology	iltisâq (iltisâk) : coherence, adhesion, joining, joint, junction
ilmi lougât (ilm-i lugât) : lexicography	iltivâ : distortion, involution, torsion
ilmi ma-âdin (ilm-i maâdin) : metallurgy, mineralogy	iltiyâm (iltiyâm) : healing
ilmi nebâtât (ilm-i nebâtât) : botany	
ilmi nüjûm (ilm-i nücûm) : astrology, astrologie	

iltizâm : advocacy, farm, favour, lease, tenancy

ilyad : iliad

imâ : inkling, insinuation, intimation, reference, suggestion, allusion, hint, cue

i'mâl : fabric, fabrication, manufacture

i'mâlât : fabrication, work house, workshop, factory, forge, laboratory, manufactory

i'mâlât-hâne (imâlathane) : shop

imâle : diversion

i'mâliye : hand work

imam : chaplain, imam, priest, rector

imâmet : rectorship

imân : deism, faith, formula, troth, theism

imânsuzluq (imânsızlık) : infidelity, ungodliness

i'mâr : reconstruction

i'mâr vekyâleti (imar vekâleti) : commissariat of reconstruction

imbat : sea breeze

imdâd : help, murder, relief, stop gap, succour

imdâdu suhhî (imdâd-ı sıhhî) : sanitary relief

imhâ : annihilation, decimation, depopulation, extermination, extinction, extirpation, mortification

imhâl : remission

imkyân (imkân) : contingency, feasibility, possibility

imkyânsuzluq (imkânsızlık) : impossibility, impracticability

imlâ : alimentary, filling, loading, orthography, orthographical, padding, spelling

imlâ kitâbu (imla kitabı) : spelling book

imprator (imparator) : emperor, kaiser

impratoricha (imparatoriçe) : empress

impratorlouq (imparatorluk) : empire, imperial, imperialism

imrâr : transmission

imsâk : abstemiousness, abstinence, austerity, continence, frugality, mortification, self denial, sobriety, temperance

imtidâd : continuation, elongation, expansion, extension, prolongation, trail

imtihân : collection, examination, quiz

imtilâ : engorgement, glut with, repletion, surfeit

imtilâyi menî (imtilâ-i meni) : spermatocoele

imtinâ' : non suit, standing in contempt

imtisâl : compliance, conformity

imtiyâz : charter, concession, liberty, patent, prerogative, privilege

imtiyâzât : concession

imtiyâzlu esnâf (imtiyâzlı esnâf) : livery man

imtizâj (imtizaç) : acclimatization, blending, adaptation, combination, sympathy

imzâ : endorsement, signature, subscription

imzâ sahibi : endorser, subscriber

in : burrow, cave, couch, den, grotto, lair, terrier

inâd (inat) : bigotry, contumacy, impracticability, inflexibility, intractability, pertinacious/pertinacity, spitefulness, stubbornness, sullenness, tenacity, waywardness, wilfulness, obstinacy

inâdjuluq (inatçılık) : frowardness

inâyet : blessing, charity, grace

inbât : fecundation, fertilization, fructification

inbik (imbik) : distiller, pelican, retort, still, alembic, digester

inbisât : dilatation, exhilaration, expansion, geniality, rarefaction, relief

indifâ' : disappearance, dissipation, eruption

indiketeur (indikatör/endikatör) : indicator

indirekt endaht : indirect fire

inek derisi : cow hide

inek memesi : udder

infâz : enforcement, execution

infi-âliyyet (infiâliyyet) : passiveness/passivity

infilâq (infilak) : bang, blasting, detonation, explosion

infirâd : sectionalism

infisâh : dissolution

infisâl : disjunction, secession

infu-âl (infiâl) : bad blood, anger, displeasure, embitterment, fermentation, gall, indignation, pique, resentment

İngiliz bandurasu (İngiliz bandırası) : union jack

İngiliz birasu (İngiliz birası) : ale

İngiliz lirasu (İngiliz lirası) : sovereign, sterling

İngiliz mâ'môulâtu (İngiliz mâ'mûlatı) : made in England

İngiliz qadunlaru (İngiliz kadınları) : English woman

İngiliz qadunu (İngiliz kadını) : English woman

İngiliz shîvesi (İngiliz şivesi) : anglicism

İngiliz tonasu (İngiliz tunası) : long ton

İngiliz touzou (İngiliz tuzu) : epsom-salt

İngiliz veli ahdi (İngiliz veliahtı) : prince of wales

İngiliz vezn miqyâsu (İngiliz vezin mikyası) : avoirdupois

İngiliz yaqusu (İngiliz yakısı) : court plaster, sticking plaster

İngiltere haritasu (İngiltere haritası) : ordnance survey

İngiltere mâ'môulâtu (İngiltere mâ'mûlatı) : made in England

inhidâm : collapse, crash

inhilâl : decomposition, resolution, solution

inhilâl etmeyish (inhilâl etmeyiş) : insolubility

inhinâ : bend, bending, crook, carvature, deflection, ductility, flexibility, flexion, inflection, pliancy, litheness

inhinâyî zuyâ (inhinâ-i zıyâ) : aberration

inhirâf : aberration, declination, deflection, departure, deviation, digression

inhirâfu âruzî (inhirâf-ı ârızî) : deviation of the compass

inhirâfu tabî' (inhirâf-ı tabî) : variation

inhisâr : monopoly, restriction

inhitât : decadence, fall

inhizâm : rout

inhusâf (inhisâf) : immersion

inhutât (inhitât) : depression, decline, dip

inhutâtu oufq (inhitât-ı ufuk) : dip of the horizon

in-ikyâs (in'ikâs) : reflection, repercussion, reverberation

inilti : boom, groan

inish (iniş) : declivity, descent, descent, slope

inish chuquş (iniş çıkış) : switch back

inisiyal : cipher

inje bouloutlar (ince bulutlar) : mare's tails

inje chivi (ince çivi) : brad

inje dal (ince dal) : switch

inje deri (ince deri) : pellicle

inje ish (ince iş) : high wrought

inje keten (ince keten) : lawn

inje kyâd (ince kâğıt) : tissue paper

inje saten (ince saten) : satinet

inje ses (ince ses) : squeak

inje tedqîq (ince tetkik) : scrutiny

inje yâmour (ince yağmur) : mizzle

injelik (incelik) : elaboration, fineness, finesse, impalpability, lankness, minuteness, niceness, quirk, refinement, sharpness, slenderness, spirit, subtilty, tact, tenuity, thinness, wit

inji (inci) : pearl

inji chicheyi (inci çiçeği) : lily of the valley

injik (incik) : instep

injik kemîy (incik kemiği) : shin

injimâd (incimâd) : freezing

injinme (incinme) : sprain, strain

injir (incir) : fig

injir âju (incir ağacı) : fig tree

injir chekirdeyi (incir çekirdeği) : small potatoes

injirâr (incirâr) : ductility, strain, tractility, traction

injizâb (incizâp) : sympathy, gravitation

inkilâbât (inkılabat) : vicissitude

inkisâr : broken, deflection, refraction

inkisâri shevq (inkisâr-ı şevk) : discouragement

inkisâru hayâl (inkisâr-ı hayal) : disappointment, disillusion

inkisâru qalb (inkisâr-ı kalp) : brokenness of heart

inkishâf (inkîşâf) : growth, derivation, development, enlargement, evolution

inkiyâd (inkıyât) : submission

inkyâr (inkâr) : denial, disavowal, negation, repudiation

inleme : groaning, howling

inme : apoplexy, falling, palsy, paralysis, retrocession, shock, subsidence

inqısâm (inkısâm) : partition

inqıyâd (inkıyât) : subjection

inqibâz (inkıbâz) : retention, costiveness, constipation

inqibâzu qalb (inkıbâz-ı kalp) : systole

inqilâb (inkılâp) : new departure, evolution, inversion, mutation, revolution, transition, transubstantiation, vicissitude

inqilâb noqtaları (inkılâp noktaları) : solstical points

inqilâbât (inkılâbât) : the ups and downs

inqilâbî dinî (inkılâb-ı dinî) : reformation

inqilâbu edebî (inkılâb-ı edebî) : romanticism

inqilâbu sayfî (inkılâb-ı sayfî) : summer solstice

inqilâbu shitevî (inkılâb-ı şitavî) : winter solstice

inqisâm (inkisâm) : bifurcation, division

inqiyâd (inkıyât) : reduction, obedience

inqrâz (inkırâz) : down fall, fall

inqutâ' (inkıta) : interruption, break, ceasing, cessation, discontinuation, syncope, stop, stoppage

inqutâ-u teneffüs (inkıtâ-ı teneffüs) : asphyxia

inquzâ (inkızâ) : expiration

insâf : sense of equity, reason, reasonableness

insâfsuz mouhtekir (insafsız muhtekir) : fleecer

insâfsuzluq (insâfsızlık) : unconscionableness, inequity

insân : mortal, one, soul, human, human being, vessel

insan yardumu (insan yardımı) : an arm of flesh

insâniyyet : humaneness, humanity, philanthropy

insâniyyet düşmânu (insaniyet düşmanı) : misanthrope

insâniyyet-perverlik : samaritanism

insanlar : mankind

insanlardan nefret : misanthropy

insanluq (insanlık) : manhood

insanu (insanı) : one, one's self

inshâ (inşa) : epistolary, erection, building, construction, construction

inshâ kitâbu (inşâ kitabı) : letter writer

inshâ-ât (inşaat) : building, construction

inshâ-âtu bahriyye (inşaat-ı bahriye) : naval builds

inshâ-ıye mühendisi (inşâiye mühendisi) : ship builder

inshâ-ıyelik (inşâiyyelik) : ship builder

inshiqâq (inşikâk) : cleavage

inshirâh (inşirâh) : exhilaration, expansion, geniality, serenity

insijâm (insicâm) : uniformity, congruency, consistency, coordination, thread

inspekteur (inspektör) : starter, traffic manager

insubâb (insıbâb) : affusion, suffusion

insurâf (insıraf) : revulsion

interesân (enteresan) : interesting

intermezzo : interlude

intibâh : awakening, new learning, renaissance, revival, wakening

intihâb : ballot, choice, choosing, election, elective, electoral, pick , picking, poll, provision, scrutiny, selection, vestry

intihâb edilemeyish (intihap edilemeyiş) : ineligibility

intihâb me'môrou (intihap memuru) : returning officer

intihâb müfettishi (intihap müfettişi) : canvasser

intihâb sandughu (intihap sandığı) : ballot box, electoral urn

intihâb sanduqları (intihap sandıkları) : electoral urn

intihâbât : election

intihâl : abstraction, avoidance, dissolubility, dissolution, plagiarism, poaching

intihâr : suicide, suicidal

intiqâd (intikât) : criticism, critique

intiqâdât (intikâdat) : commentary

intiqâl (intikal) : demise, devolution, revulsion, transmission

intiqâl bit-te'sîre (intikâl bittesire) : induction

intiqâm (intikam) : retaliation, revenge, vendetta, vengeance

intiqâm mâ'bôudesi (intikam mabudesi) : nemesis

intiqâmju (intikamcı) : avenger, revengeful

intiqâsh (intikâş) : figuration

intishâr (intişâr) : diffusion, circulation, currentness, dispersion, distribution, effusion, emission, exhalation, issue, propagation, publicity, radiation

intishâr nazariyyesi (intişâr nazariyesi) : emission theory

intizâm : discipline, order, rally, regularity, steadiness, trimness, uniformity

intizâmsuzluq (intizâmsızlık) : anomaly, disorganization, fits and starts, inequality, inordination, irregularity, unevenness

intizâr : attendance, biding, expectance, expectation, stand still, temporizing, to lie in wait, waiting

intizâr salonu (intizar salonu) : waiting room, passenger room

intizârda : on tiptoe

intriqa (entrika) : back stairs, cabal, counter mine, intrigue, machination

intriqaju (entrikacı) : intriguer, meddlesome, wriggler

intubâ' (intibâ') : impression

intubâq (intibak) : adaptation

intufâ (intifâ) : extinction, eclipse

inturâq (intrâk) : ductility

in-utâf (in'itaf) : inflection

inzâr : prognosis

inzivâ : ascetixism, privacy, recess, reclusion, retirement, seclusion, secrecy, solitude

inzivâgyâh (inzivâgâh) : hermitage, retreat, privacy

inzubât askeri (inzibat askeri) : military discipline

inzubât me'môrou (inzibat memuru) : sergeant at arms

inzubât postasu (inzibat postası) : picket

inzubât qoumandanu (inzibat kumandanı) : provost marshal

inzubât zâbiti (inzibat zâbiti) : provost

inzubâtsuzluq (inzibatsızlık) : indiscipline

inzumâm (inzimâm/inzımâm) : juxtaposition, accession	lodging, residence, residential, stay, inhabitanee, inhabitation
ip : cord, halter, lashing, line, rope, skipping rope, string, swifter, tether, twine	iqâmet tezkeresi (ikâmet tezkeresi) : permit for residence
ip fabriqasu (ip fabrikası) : ropery	iqâmet vesîqasu (ikâmet vesikası) : permit for residence
ip oujou (ipucu) : clue	iqâmetgyâh (ikâmetgah) : domicile, domiciliary, dwelling house, abode, inhabitation, mansion house, residence, residency, seat, biding
ipek : silk	iqâmetgyâh teharrî emirnâmesi (ikâmetgâh taharrî emirnâmesi) : search warrant
ipek kyâdu (ipek kâğıdı) : tissue paper	iqâmetgyâh teharrîsi (ikâmetgah taharrîsi) : domiciliary visit
ipek mensôujâtu (ipek mensûcatı) : mercery, silk goods	iqâmeyi dâ'vâ (ikâme-i dava) : indictment
ipek qourdou (ipek kurdu) : chrysalis, silk worm	iqâniyyûn (ikâniyûn) : dogmatist
ipek qurugh (ipek kırığı) : sleeve	iqaz (ikaz) : stimulation, wrinkle
ipekhâne : silk mill	iqâzât (ikâzat) : premonition
ipekji (ipekçi) : mercer	iqbâl ve idbâr (ikbâl ve idbâr) : the ups and downs
ipekjilik (ipekçilik) : mercery	iqbâl ve idbârda (ikbâl ve idbârda) : in weal and woe
ipekli perdelik : tabbinet	iqbâl zemânu (ikbâl zamanı) : sun shine
ipji (ipçi) : rope maker	iqdâm (ikdâm) : assiduity, diligence, industry, pegging, perseverance
ipler : cordage	iqlîm (iklim) : climate
iplik : sewing thread, spinning, spun, staple, thread, yarn	iqnâ (ikna) : persuasion, suasion
iplik fabriqasu (iplik fabrikası) : cotton mill	iqrâr (ikrar) : avowal, confession
iplikhâne : ropery, spin mill	iqrâz (ikrâz) : lending
iplikji (iplikçi) : spinner	iqrâz idârehânesi (ikrâz idarehanesi) : pawn shop
iptotizme (hipnotize) : hypnotism	iqrâz müessesesi (ikrâz müessesesi) : loan office
iqâ' (ikâ) : perpetration	
iq-âd (ik'ad/ikâd) : enthronement, induction	
iqâme (ikâme) : substitution	
iqâmet (ikâmet) : domiciliation, dwelling, establishment, habitation,	

iqtibâs (iktibâs) : adaptation, quotation, reproduction

iqtibâsu memnôu' tabu' (iktibâsı memnû tabı) : copyright edition

iqtidâr (iktidar) : ability, caliber, capability, capacity, faculty, statesmanship, potential, power, reach, talent

iqtidârsuzluq (iktidarsızlık) : inability, incapacity, inequality

iqtidâru mâlî (iktidâr-ı mâlî) : solvency

iqtifâ (iktifâ) : accommodation, compliance, conformity

iqtirân (iktirân) : syzygy

iqtisâd (iktisat) : economy, retrenchment, economic

iqtisâd nâ-zuru (iktisat nâzırı) : minister of economy

iqtisâd qongurasu (iktisat kongresi) : economic congress

iqtisâd vekyâleti (iktisat vekâleti) : commissariat of economy

iqtisâdiyyât (iktisadiyat) : economics

iqtisâdiyyûn (iktisâdiyûn) : economist

iqtisâdju (iktisatçı) : economist

iqtisâdu beytî (iktisâd-ı beytî) : home economics

iqtisâdu millî (iktisâd-ı millî) : national economy

iqtisâdu siyâsî (iktisâd-ı siyâsî) : political economy

iqtitâfiyye mesleki (mesleki iktitâfiye) : eclecticism

iqtitâfju (iktitâfçı) : eclectic

iqtizâ (iktizâ) : expediency

i'râb : parsing

irâd : citation, deliverance, income, life rent, living, mean, patrimony, revenue, settlement, temporality, dower, dotal

irâd mü-ejjel (irat müeccel) : jointure

irâd sâhibi : rentier

irâd tahsîsi : dotation, marriage settlement

irâd vergisi : income tax

irâde : decree, decretal, edict, free will, order in council, rescript, ukase, volition

irâdeçilik (iradecilik) : voluntarism

irâdeyi ilâhiyye (irâde-i ilâhiye) : economy of heaven

irâ-e (irâe) : indication

irâqu qadîm (ırak-ı kadîm) : chaldean

irfân : cultivation, culture, education, enlightenment, letter, light, literacy, lore, wisdom

iri eurümjek (iri örümcek) : tarantula

irigateur (irigatör) : irrigator

irin : pus

irkyâb (irkâb) : embarkation, shipment

İrlandalı qadun (İrlandalı kadın) : irish woman

irsâl : consignment, despatch, sending, transmission

irsâlât : remittance

irshâd (irşat) : guidance

irti-âsh (irtîâş) : twitch

irtibât : coherence, communication, conjuncture, connection, fastening, juncture, liaison, joint

irtibât tertîbâtı (irtibât tertibâtı) : coupling

irtibât yeri : joining, seam

irtibât zâbiti : liaison officer

irtidâ : repercussion

irtidâd : apostasy

irtifâ' : altitude, ascent, elevation, eminence, gradient, height, rise

irtifâ' farqu (irtifâ farkı) : intercept

irtifâ' münhanîsi : contour line

irtifâq (irtifak) : symphysis

irtifâ-u nusfun-nehârî (irtifâ'-yı nisfünnehâr) : meridian altitude

irtihâl : demise, departure, exit, necrology, obituary

irtijâ' (irticâ) : reaction

irtijâl (irticâl) : extemporary speaking, impromptu, improvisation

irtikyâb (irtikâp) : corruption, defalcation, dishonesty, perpetration, prevarication, embezzlement, malversation, venality

irtisâm : projection

irtishâ (irtışa) : bribery

irvâ : irrigation

is : lamp black, smudge, soot

isâbet : advisability, appropriateness, hit, incidence, a good rid, wholesomeness

isâle : inundation

isbât : argumentation, demonstration, evidence, identification, justification, probation, proof, test, testimony, vindication

isbât külfeti : burden of proof

isbâti vüjûd (isbât-ı vüçûd) : apparance

isbâtîyye mesleki (mesleki isbâtîye) : positivism

isbâtîyyeji (isbâtîyeci) : positivist

isbâtu vasuyye (isbât-ı vasiye) : probate

isbâtu verâset (isbât-ı verâset) : probate

isfendân : maple

isfenjî (isfenci) : spongy

ish (iş) : ado, affair, agency, avocation, business, calling, concern, concernment, deed, duty, efficiency, employment, engagement, enterprise, errand, exploit, fatigue, function, go, job, labour, operation, performance, pursuit, task, team work, the thing, transaction, vocation, work, working

ish adamlaru (iş adamları) : business man

ish adamu (iş adamı) : business man, trader, trafficker

ish bashu (iş başı) : task master

ish bashu zamânu (iş başı zamanı) : hours of attend

ish esvâbu (iş esvâbı) : overalls, smock frock

ish evi (iş evi) : work house

ish günleri (iş günleri) : law days

ish günü (iş günü) : working day

ish idârehânesi (iş idarehanesi) : register office

ish odalaru (iş odaları) : office

ish odasu (iş odası) : work room

ish qarushduruju (iş karıştırıcı) : meddling

ish sâti (iş saati) : working hour

is-hâl (ishâl) : diarrhea, flux, squirt, tenesmus

ish-âl (işâl) : ignition

ish-âr (işâr) : denotation, indication

ishârât (işârat) : notation, symbol

ishâret (işaret) : beacon, blaze, character, ear mark, emblem, guide post, notation, show, sign, signal, starting post, wink, denotation, finger post, inkling, mark, paraph, remark, token, waft

ishâret defteri (işaret defteri) : code of signals, signal book

ishâret direyi (işaret direği) : sign post

ishâret flamasu (işaret flaması) : signal flag

ishâret geunderi (işaret gönderi) : signal post

ishâret journalu (işaret journalı) : signal log

ishâret tâ'lîmât-nâmesi (işaret talimatnâmesi) : signal manual

ishâretji (işaretçi) : signal man

ishâretler (işâretler) : insignia

ish-ârî beygir qouvveti (işârî beygir kuvveti) : indicated horse

ish-âru ahîre deyin (iş'âr-ı ahîre değin) : till further orders

ish-âru râ-uyye (iş'âr-ı râiye) : pastoral

ishbâ' (işbâ) : saturation, impregnation

ishden el chekdirme (işten el çekirme) : suspension

ishgâl (işgal) : occupation, tenure, lodgment

ishgâlu askerî (işgal-i askerî) : military occupation

ishgüzâr adam (işgüzâr adam) : a man for an expedient

ishgüzârluq (işgüzârlık) : excess of zeal

ishidilme (işitilme) : audibleness

ishji (işçi) : artisan, journey man, labourer, operative, plough man, raker, worker, workman, wright

ishji geumleyi (işçi gömleği) : smock frock

ishji qadun (işçi kadın) : charwoman, workwoman

ishjilik (işçilik) : fabric, finish, hand work, labour, hand labour, technique, tooling, workmanship

ishkembe (işkembe) : paunch, tripe

ishkembeji (işkembeci) : tripe man

ishkembeji dükkânı (işkembeci dükkânı) : tripery

ishkenje (işkence) : excruciation, question, rack, racking, torture

ishkenje âleti (işkence aleti) : thumb screw

ishleme (işleme) : chiselled, chiselling, elaboration, embroidery, fancy work, inlaid, laid, manipulation, marquetry, needle work, tambour, tambour work, tissue

ishleme gümüş (işleme gümüş) : tula-work

ishlemeji (işlemeci) : needle woman

ishlenmish kereste (işlenmiş kereste) : balk of timber

ishlenmish topraq (işlenmiş toprak) : tillage

ishlerin dourmasu (işlerin durması) : stagnation of business

ishletme müdürü (işletme müdürü) : traffic manager

ishletme sermâyesi (işletme sermayesi) : working capital

ishleyen axâm (işleyen aksam) : working

ishmî'zâz (işmîzaz) : grimace, mow

ishqampaviye

(işqampaviya/işkampavya) : long boat, pinnace

ishrâqiyyûn (işrâkiyûn) : pantheist

ishret (işret) : bacchanal, bouse, drinking bout, carouse, revel, revelry, riot, wassail

ishrete ibtilâ (işrete iptila) : intemperance

ishsiz me'mûuriyyeti (işsiz memuriyeti) : sinecure

ishsizler (işsizler) : unemployed

ishsizlik (işsizlik) : unemployment

ishtah (iştah) : appetite, stomach

ishte bir mes-ele (işte bir mesele) : a fine go

ishtiâl (iştiâl) : blast, fulmination, ignition, inflammation, inflammation, explosion

ishtidâdu maraz (iştidâd-ı maraz) : paroxysm

ishtigâl (iştigâl) : absorption, confinement, occupation, tension

ishtihâ (iştiâ) : appetite, stomach

ishtihâle (iştiâle) : incarnation

ishtiqâq (iştikâk) : derivation

ishtirâ (iştirâ) : purchase

ishtirâk (iştirâk) : accompaniment, affiliation, coalition, collaboration, collectivism, collusion, communion, community, concern, concurrence, society, association, part, partaking, participation, partnership, representation

ishtirâki hiss (iştirâk-i his) : sympathy

ishtirâkyyûn (iştirâkiyûn) : socialist

ishtirâq (iştirâk) : copartnership

ishtiâyâq (iştiyâk) : hankering, impatience, longing, lust

ishü nûush (ayş u nûş) : orgies, spree

ishve (işve) : coquetry

ishvebâzluq (işvebazlık) : flirtation

isilik : rash

iskele : accommodation ladder, gang board, gang way, jetty, jutty, ladder, landing place, mole, pier, port, scaffold, scaffolding, scale, station, wharf

iskele kyâhyasu (iskele kâhyası) : wharfinger

iskele parasu (iskele parası) : wharfage

iskele tahtalaru (iskele tahtaları) : scaffolding

iskelet : carcass, shell, skeleton

iskemle : chair, seat, squab, stand, stool, tabouret

iskemle eurüjü (iskemle örücü) : chair bottomer

iskemle lâzumluq (iskemle lâzımlık) : close stool

iskyân (iskân) : domiciliation, habitation, housing, inhabit, inhabitance, lodging, lodgment, population, quartering, repatriation, settling

İslav ittihâdu (Slav ittihadı) : pan slavism

islâyd (slayt) : slide

islâyd valf (slayt valf) : slide valve

ism (isim) : appellation, designation, for name, imprint, name, noun, substantive, title

ismâr : fructification

ismet : immaculateness

ismi fâ-il (ism-i fâil) : participle/present

ismi hâss (ism-i hâs) : proper name

ismi hesâb (ilm-i hesâp) : arithmetic

ismi jemî' (ism-i cem) : collect noun

ismi jins (ism-i cins) : appellative, common noun

ismi mâ'na (ism-i mana) : abstract noun

ismi mef'ôul (ism-i mef'ûl) : participle/past

ismi mevsôul (ism-i mevsûl) : relative

ismi tafzîl (ism-i tafzîl) : superlative

ismi tasguîr (ism-i tasgir) : diminutive

ismiyye mesleki (mesleki ismiye) : nominalism

isnâd : imputation, predication

ispalet (apolet) : shoulder strap, strap

İspanya beyazu (İspanya beyazı) : whitening

İspanyol nezlesi : Spain fever

ispati : club

ispazmoz (spazm) : spasm, spasmodic

ispech horozu (ispenç horozu) : bantam

ispermechet (ispermeçet) : spermaceti

ispermechet yâ (ispermeçet yağı) : sperm oil

ispinoz : bullfinch, chaffinch, finch, green finch

ispir : chasseur

ispiritizme (ispiritizma) : psychic/al, spiritism, table turning

ispiritizme qouvveti (ispiritizma kuvveti) : psychic/al force

ispiritizme tedqîqâtu (ispiritizma tetkikatı) : psychic/al researchs

ispirto : alcohol, spirit

ispiritolandurma (ispiritlandırma) : alcoholisation

ispit : rim

isqâ (iskâ) : irrigation

isqacha (ıskaç) : step

isqalarya (iskalarya) : ratlin

isqandil (iskandil) : feeler, lead, plumbing, plummet

isqandil etme (iskandil etme) : sounding

isqandil makinesi (iskandil makinesi) : sounding machine

isqandil oumqlaru (iskandil umkları) : sounding

isqandil savlousou (iskandil savlusı) : lead line, sounding line

isqandil teli (iskandil teli) : sounding line

isqandiller (iskandiller) : sounding

isqarmoz (iskarmoz) : thole

isqât (iskât/iskât) : attainder, deprivation, dethronement, disqualification, overthrow, ejection, eviction, upset

isqât houqôuq (iskat hukuku) : attainder

isqâtu houqôuq (iskât-ı hukuk) : outlawry

isqâtu jinîn (iskât-ı cinîn) : miscarriage

İsqoch qoumashu (İskoç kumaşı) : plaid

İsqoch shîvesi (İskoç şivesi) : scotch

İsqochyalu qadun (İskoçyalı kadın) : scotch woman

isqona (iskuna/uskuna) : schooner

isqonto (iskonto) : allowance, discount

isqorbit (iskorbüt) : scurvy	istek : forwardness, keenness, towardliness, willingness
isqota (iskota) : sheet	isteksizlik : disinclination, indisposition, listlessness, reluctance, unwillingness
isqrim (eskrim) : fence, fencing	istenme : desirableness
isqrim mouallimi (eskrim muallimi) : fence master	istenilmeyish (istenilmeyiş) : undesirableness
isqrimji (eskrimci) : fencer	isteqa (istaka/isteka) : folder, cue, billiards stick
isqrou (uskur) : propeller	istî-âb (istiâp) : capacity
isqrou (uskuru) : screw, spiral	istî-âbu (istiâbı) : tonnage
isqrou haddesi (uskuru haddesi) : screw plate	isti-âre (istiâre) : metaphor
isqrou juvata (uskuru civata) : stud bolt	istibdâd : autocracy, despotism
isqrou parakete (uskuru parakete) : patent log	istid-â (istidâ) : indictment, petition, request, requisition, supplicat
isqrou pervâne (uskuru pervâne) : screw propeller	istîdâd (istidat) : capacity, aptitude, disposition, endowment, gift, proclivity, propensity, readiness, susceptibility, predisposition, talent, tendency, vocation, passibility, towardliness
isqrou sefîne (uskuru sefîne) : screw ship	istidlâl : argumentation, conclusion, inducement, inference, reasoning
isr : foot step	istidlâlât : argumentation, circumstantial evidence, inference, presumptive evidence, prognosis
isrâf : dissipation, extravagance, improvidence, lavishment, prodigality, profusion, waste	istif : feeding, packing, stack, stowage, trim
isrâfât : waste	istif mahalli : stowage
istabel âmire müdürî (istabel âmire müdürü) : master of the horse	istif odounu (istif odunu) : cord wood
istamboulin (istanbulin/istanbolin) : frock coat	istif üjreti (istif ücreti) : stowage
istampa : stamp	istîfâ (istifa) : demission, abdication, resignation
istampaju (istampacı/stampacı) : print seller	istifâde : advantage, boot, emolument, gain, increase, picking, profit, purchase, scoop, usufruct, utilization
istaqoz (istakoz) : lobster	istifhâm : interrogation
istarya günleri : lay days	
istasyon : station	
istasyon shefi (istasyon şefi) : station master	
istatistik : statistics	

istifhâm ishâreti (istifhâm işareti) : point of interrogation

istifji (istifçi) : packer, stevedore, stower, trimmer

istifjilik (istifçilik) : stevedoring

istifrâgh (istifrâğ) : ejection, spewing, vomiting

istifrâsh (istifrâş) : concubinage, consummation

istifsâr : inquiry

istîgfâr (istîğfâr) : propitiation

istiglâl (istîğlâl) : mortgage, encumbrance

istigmat : stigma

istîgrâq (istîğrâk) : contemplation, trance

istihâle : metamorphosis, metempsychosis, morphology, rejuvenescence, transformation, transmigration, transmutation, transubstantiation

istihâleji (istihâleci) : morphologist

istihâliyyât : morphology

istihâliyyât mouharriri (istihâliyat muharriri) : morphologist

istihbârât : intelligence

istihbârât ajentesi (istihbarat acentesi) : mercantile agency

istihbârât dâ-iresi (istihbarat dairesi) : intelligence office

istihbârât qalemi (istihbarat kalemi) : intelligence office

istihdâm : employment

istihfâf : contempt, cynicism, disdain, disregard, gibe, scorn, slight, sneering

istihkyâm (istihkâm) : fortification, fortress

istihkyâm ishleri (istihkâm işleri) : engineering

istihkyâm mouhiti (istihkâm muhiti) : enceinte

istihkyâm neferi (istihkâm neferi) : sapper

istihkyâm zâbiti (istihkâm zâbiti) : enginer

istihkyâmât (istihkâmât) : work

istihkyâmâtû hafîfe (istihkâmât-ı hafife) : field works

istihlâf : replacement, succession, succeeding

istihlâk : consumption, consumptive

istihlâs harbi : war of liberation

istihqâq (istihkâk) : title

istihqâr (istihkâr) : disdain, spurn

istihqâru nefis (istihkâr-ı nefis) : self sacrifice

istihrâj (istihrâç) : eduction, extarction, induction

istihsâl : achievement, acquisition, attainment, derivation, obtainment, production

istihsâlât : production

istihzâ : fleer, irony, jeer, mock, mockery, quip, quirk, quiz, quizzing, raillery, ridicule, roasting, sarcasm, skit, sneer, sneering, sport, taunt, derision, railing

istihzârât : preparation, set out

istihzâyî tâlî' (istihzâ-ı tâlî) : the irony of fate

isti'jâl (isticâl) : forwardness, expedition, hurry, rush, tenancy, tenure, time charter

istijlâb (isticlâp) : evocation

istijvâb (isticvâp) : examination

istijvâb emri (isticvâb emri) : habeas-corpus

istikrâh : abhorrence, disgust, indignation, nausea, repugnance

istikshâf (istikshâf) : reconnaissance

istikyâr (istikâr) : engrossing

istilâ : descent, invasion, irruption, subjugation, suffusion, pervasion, overrunning

istilyoz : awning stanchion

istimâ' : audience, hearing, listening, listening in, oyer

isti'mâl : application, appropriation, exertion, fingering, usage, wear, appliance, use, utilization, handling

isti'mâr : colonization, settling

istimbot : steam launch

istimlâk : expropriation

istimnâ' bid-yed (istimnâ bi'l-yed): masturbation

istinâdgyâh (istinatgâh) : standing ground, hold, hold-fast, foot hold, footing

istinâf : appeal to

istinâf mahkemesi : high court of appeal

istinâf mahkemesi re-îsi evveli (istinaf mahkemesi reîs-i evveli) : lord chief justice

istinkyâf (istinkâf) : abstention

istinsâh : copying, transcription

istintâj (istintâç) : deduction

istintâq (istintâk) : question, examination, interrogation, interrogatory

istiqâmet (istikamet) : candour, bent, correctness, fidelity, honesty, liberality, loyalty, probity, rectitude, righteousness, soundness, trustiness, uprightness

istiqbâl (istikbâl) : greeting, welcome, future, futurity, opposition, reception

istiqlâl (istiklâl) : independence

istiqlâl günü (istiklâl günü) : independence day

istiqlâl mahkemesi (istiklâl mahkemesi) : tribunal of independence

istiqlâli idâre (istiklâl-i idâre) : self government

istiqlâli idâri (istiklâl-i idâri) : home rule

istiqlâli millî (istiklâl-i millî) : national independence

istiqrâ (istikrâ) : induction

istiqrâr (istikrâr) : stability, steadiness, immutability, passiveness/passivity, permanency

istiqrâz (istikrâz) : loan, accommodation, bottomry

istiqtâb (istiktâp) : polarization

istirâhat : breathing, holiday, respite, rest, repose, lounge

istirâhat günü : sabbath

istirâhat mahalli : lounge

istirâhâtde (istirâhatte) : at rest

istirâhâti qalb (istirâhat-ı kalp) : complacency, heart's ease

istirâhâti rôuh âyîni (istirâhat-ı ruh âyîni) : requiem

istiralya : stay

istirdâd : drawback, ejectment, eviction, recapture, redemption, remitter, resumption, trover

istirdâd dâ'vâsu (istirdat davası) : trover
 istirhâm : solicitation
 istiridye : oyster
 istiridye qabôu (istiridye kabuğu) : oyster shell
 istiridyeji (istiridyeci) : oyster man
 istirongiloz (istrongilos/istirongilos) : smelt
 istisâl : extermination, ablation, excision
 istishâre (istişâre) : consultation, counsel
 istish-hâd (istişhât) : abduction
 istismâr : reproductivity
 istisnâ : exception, exclusion, exemption, impunity
 istisqâ illeti (istiskâ illeti) : dropsy
 istitâ-ati besheriyye (istitâ'at-i beşeriye) : an arm of flesh
 istîzâh : interpellation
 istoq (stok) : stock, stock
 istoq mal (stok mal) : stock
 istryalyarib : band
 istutlâ-ât shôu'besi (istitlâat şubesi) : intelligence office
 İsvech lisânu (İsveç lisânı) : swedish
 İsvichre lisânu (İsviçre lisânı) : swiss
 it üzümü : solanum
 i'tâ : donation, giving, purveyance, supply, bestowal
 itâ-at (itaat) : obedience, obey
 itâ-atsizlik (itâatsizlik) : disobedience
 itâb : commination
 i'taq (i'tak) : emancipation

ithâf : dedication, epistle, inscription
 ithâm : impeachment, upbraiding
 ithâmnâme (ithâmnâme) : bill, indictment
 i'tibâr : caliber, condition, consideration, credit, dignity, esteem, estimation, honour, regard, reputation, solidity, standing, vogue, repute
 i'tibâr müshterileri (itibar müşterileri) : goodwill
 i'tibârda : vogue
 i'tibarsuzluq (itibarsızlık) : disfavour, disgrace, discredit, unpopularity
 i'tidâl : abstemiousness, abstinence, composure, continence, coolness, decency, deliberation, equanimity, equinoctial, evenness, measure, mildness, presence of mind, moderation, modesty, presence, reasonableness, self command, sobriety, temperance, collectedness, collection
 i'tidâl noqtasu (itidal noktası) : equinox
 i'tidâli dem (itidâl-i dem) : self possession
 i'tidâl-perverlik : moderatism
 i'tikâd : system
 i'tilâ ve inhutât (itilâ ve inhitat) : rise and fall
 i'tilâf : accommodation, accord, arrangement, cartel, composition, compromise, concert, conciliation, concordat, reconciliation, understanding, agreement, atonement
 îtilâf etme : to come to an agreement
 i'tilâfnâme : quit claim, agreement
 îtimâd (itimat) : belief, credence, credit, faith, fiduciary, responsibility, trust, trustfulness, confidence

i'timâdnâme : credential

i'timâdsuzluq (itimatsızlık) : distrust, incredulity, infidelity

i'tinâ : niceness, painstaking, purism

i'tiqâd (itikad) : creed, faith, run, belief

i'tiqâdsuzluq (itikatsızlık) : godlessness, mistrust, unbelief

i'tiqâdu bâtul (itikad-ı bâtıl) : misbelief

i'tirâf : confession, recognizance, admission, avowal

i'tirâfu zünôub (itirâf-ı zünûp) : confession

i'tirâz : exception, objection, protestation

i'tirâzât : objection

i'tisâf : extortion, oppression, persecution, tyranny

i'tisâfât : persecution

i'tisâfju (itisâfçı) : enslaver, extortioner, oppressor, persecutor, torturer

itish (itiş) : shove

i'tiyâd : custom, habit, habitude, inurement, practice

i'tizâl : disruption, dissent, dissidence, schism, secession, separatism

i'tizâr : excuse, apology

itlâf : decimation

itmâm : completion

itnâb : periphrase

ittifâq (ittifak) : alliance, unanimity

ittifâqu müselles (ittifâk-ı müselles) : triple alliance

ittihâd : coalition, combine, combination, concert, confederacy, confederation, conjugation, conjunction,

federation, fusion, incorporation, league, solidarity, unification, union, pair off

ittihâd ousôulü (ittihat usulü) : federalism

ittihâdju (ittihatçı) : unionist

ittihâdu İslâm tarafdarlugh (ittihâd-ı İslâm taraftarlığı) : pan islamism

ittihâm : accusation, arraignment, charge, crimination, imputation, inculpation, presentment

ittisâ' : expansion

ittisâl : adjacency, juxtaposition, contiguity

i'vijâj (ivicâc) : sinuosity, tortuosity

ixir (iksir) : elixir, cure all, philosophy's stone

ixiri hayât (iksir-i hayat) : elixir of life

îy (iğ) : spindle

iyi adam : brick, a nice man

iyi arqadash (iyi arkadaş) : good company

iyi arqadashluq (iyi arkadaşlık) : good fellow

iyi bir ish (iyi bir iş) : a fine go

iyi düşünme (iyi düşünme) : mature deliberation

iyi gechinme (iyi geçinme) : give and take

iyi jevâb (iyi cevap) : quirk

iyi ormanluq (iyi ormanlık) : well timbered

iyi terbiye : good breed

iyileshme (iyileşme) : convalescence, cure, recovery

iyilik : amelioration, benignity, good, goodness, melioration, well being

iyilme (eğilme) : crook, flexibility, inflection, litheness, stoop

iyne (iğne) : bodkin, pin, sprig, needle, prick, sting

iyne ardu (iğne ardı) : back stitch

iyne delîy (iğne deliği) : pin hole

iyne qoutousou (iğne kutusu) : needle case, tabouret

iyne yasdugh (iğne yastığı) : pin cushion

inyedann (iğnedan) : needle case

iyod : iodine

İyonî mektebi : ionia school

İyonî mezhebi felsefisi (İyonî mezheb-i felsefisi) : ionia school

İyonî tarzu mi'mârîsi (İyonî tarz-ı mimârîsi) : ionic order

iz : clue, dint, foot step, furrow, impress, pad, slot, spoor, trace, track, trail, vestige, wake, weal

izâbe : fusion, melting, smelting

izâbe furunu (izâbe fırını) : smeltery, melting furnace

izâfet nazariyyesi : theory of relative

izâh : definite, elucidation, explanation, explication, illustration, paraphrase, reddition, solution

izahât : circumstance, condescendence, account, explanation, explanatory annotations, rubric, side light, statement

iz-âj (iz'âc) : wearisomeness

iz-âjât (iz'âcât) : molestation

izâle : elimination, extermination, extirpation, removal

i'zâz : hospitality

izbiro : sling

izdihâm : congestion, crowd, gathering, overcrowding, throng

izdivâj (izdivâc) : connubial, espousal, wedlock, marriage, match, matrimony

izdivâj mâ'bôudü (izdivâc mâbudu) : hymen

izdivâj merâsimi (izdivâc merasimi) : espousal, nuptial

izdivâj talebi (izdivâc talebi) : suit

izdivâjî (izdivâcî) : conjugal

izdivâju medenî (izdivâc-ı medenî) : civil marriage

izhâr emri : habeas-corpus

izin : furlough, notice to quit

izinnâme : license, permit, marriage lines

izji (izci) : scout

izji reyîsi (izci reisi) : scout master

izmarit : old soldier

izn (izin) : leave, license, permission

izolateur (izolatör) : insulator

izzeti nefis (izzet-i nefis) : self conceit

jaba (caba) : into the bargain

jadde (cadde) : artery, avenue, high road, high road

jadu (cadı) : hag, jade, vampire

jâhillik (câhillik) : girlishness

jâ-ize (câize) : inverted comma's

jâ-ize ishâreti (câize işareti) : quote marks

jâ'lî hareket (câlî hareket) : affectation, dissimulation, feint, sham

jâ'lî sofou (câlî sofû) : tartuffe

jâ'lî tavr (câ'lî tavr) : primness

jâ'lî yapuş (câ'lî yapış) : simulation

jâlibî diqqat (câlib-i dikkat) : insistent, salient, striking

jalouzi (jaluzi) : jalousie, window blind

jam (cam) : glass, glass, glassy, lens, pane, vitreous

jam fabriqası (cam fabrikası) : glase house, glase works

jam geuz (camgöz) : dog fish

jam olma (cam olma) : vitrification

jam yapuju (cam yapıcı) : glase blower

jamadan (camadan) : reef

jamadan bâ (camadan bağı) : reef line

jambon : pork, gammon, ham

jambon pasdurması (jambon pastırması) :bacon

jambon qotleti (jambon kotleti) : pork chop

jambon rosto : crackling

jamekyân (camekân) : glase case, vitrine, show case, storm door

jâmekyânlu qapu (camekanlı kapı) : sash door

jâmi' (cami) : mosque, accumulator

jâmi-uyyet (câmiiyet) : collectivism

jamju (camcı) : glase man, glazier

jamju elması (camcı elması) : glazier's diamand

jamju mâ'jounou (camcı macunu) : putty

jamjuluq (camcılık) : glazing

jamlar (camlar) : glase ware

jamlu oda (camlı oda) : glase house

jan (can) : dove, duck, fondling, life, neck, soul, soul

jan alajaq noqta (can alacak nokta) : raw

jan chekishme (can çekişme) : agony, death rattle

jan qourtaran (can kurtaran) : life saving

jan suquntusu (can sıkıntısı) : the devil's tatoo, tedium

janavar (canavar) : hyena, jaguar, monster

janbaz (canbaz/cambaz) : acrobat, equilibrist, horse breaker, jockey, rope dancer, rough rider, tumbler, turner

janbazluq (canbazlık) : acrobatic, acrobatism

jandarma : gendarmerie

jandarma neferi : gendarme

jânî (cânî) : assassin

jânibdâr efrâd (câniptar efrat) : flank files

jânibdâr müfreze (câniptar müfreze) : files company

jâniye (câniye) : murderess

janlandurma (canlandırma) : resuscitation

janlanma (canlanma) : refreshment, resuscitation, revival

jânlar (canlar) : lives

janlu i'lân (canlı ilan) : toad in a hole

janlu mahlûuq (canlı mahluk) : quick

janlu tasvîr (canlı tasvir) : graphic description

jaqaju (cakacı) : tiger

jârî (cari) : passing

jâriye (câriye) : bond maid, slave

jartiye (jartiyer) : garter

jâsôus (casus) : beagle, emissary, spy

jaydurma (caydırma) : dissuasion

jayma (cayma) : alienation

jâzibe (câzibe) : stale, allurement, attraction, bewitchery, charm, fascination, gravity, gravitation, lure, magnetism, seduction

jâzibe-i oumûmiyye nazariyyesi (câzibe-i umûmiye nazariyyesi) : theory of gravitation

jâzibe-i oumûmiyye qânûnou (câzibe-i umumiye kanunu) : law of gravity

jeb (cep) : pocket, pouch

jeb defteri (cep defteri) : tickler

jeb harjlugh (cep harçlığı) : pin money, pocket money

jeb kitâbu (cep kitabı) : pocket book, vade-mecum

jeb qâpâ (cep kapağı) : lapel

jeb sâti (cep saati) : watch

jebânet (cebânet) : cowardliness, poltroonery, pusillanimity

jebbâr (cebbâr) : vampire

jebe (cebe) : cuirass

jebeji (cebeci) : cuirassier

jebel (cebel) : high land, mount, mountain

jebel ahâlisi (cebel ahâlisi) : high lander, mountaineer

jebel topjou (cebel topçu) : mountain artillery

jebelloqoum (cebellukum) : amethyst

jebelloqoum tashu (cebellukum taşı) : amethyst

jebhâne (cephane) : ammunition

jebhânelik (cephanelik) : magazine, powder magazin

jebhe (cephe) : facade, face, facing, front, frontage, frontispiece, pediment

jebi qurâlî (ceyb-ı kralî) : privy purse

jebr (cebr/cebiri) : restraint, algebra, means of coerce, enforcement, exaction, extortion, force, violence, compulsion

jebri â'lâ (cebr-i âlâ) : higher algebra

jebri nefis (cebr-i nefis) : self denial

jebri yürüyüş (cebrî yürüyüş) : forced march

jebriyye mesleki (mesleki cebriye) : determinism

jebriyyeji (cebriyeci) : fatalist

jedâvil (cedâvil) : table, table book

jedd (cet) : ancestor, ascendant, father, great father, progenitor, root, sire, stock

jedel (cedel) : dialectics

jedî bürjü (cedî/cedy burcu) : capricorn

jedrî-i kyâzib (cedr-i kâzib) : varicella

jedvel (cetvel) : graduator, list, reglet, rule, ruler, schedule, staff, table, tabular

jedvel hâlinde (cetvel hâlinde) : tabular

jedveller (cetveller) : drainage

jefâ (cefa) : martyrdom, passion, crucifixion

jehâlet (cehâlet) : ignorance, illiteracy, pedantry

jehd (cehd) : diligence

jehennem (cehennem) : furnace, hell, pandemonium, tartarus

jehr (cehr) : albino

jehri (cehri) : weld

jeket (ceket) : jacket, jerkin

jelatin : gelatine

jelb (celp) : citation, convocation, enticement, evocation, invocation, recall, summons

jele (jile) : jelly

jellâd (cellat) : executioner, hangman, jack ketch

jelse (celse) : return day, session

jem' (cem) : accolade, addition, collection, plural, rally, synthesis, plural, summation

jemâ-at (cemaat) : colony, commune, communal, congregation, conventicle, flock, fold, community, host

jemâdât (cemâdat) : still life

jemâhir (cemâhir) : republic

jem-an yekyûn (cem'en yekûn) : grand total

jemîle (cemîle) : compliment

jem-iyyet (cemiyet) : incorporation, association, college, community, company, corporation, fellowship, guild, league, party, rout, society

jem-iyyet merkezi (cemiyet merkezi) : guild hall

jem-iyyeti hayriyye (cemiyet-i hayriye) : charity organization, philanthropic society

jem-iyyeti Huristiyanîyye (cemiyet-i Hristiyanîye) : Christian association

jem-iyyeti münhasura (cemiyet-i münhâsıra) : close corporation

jenâbet (cenâbet) : timidity, unmanliness

jenâh (cenâh) : transept, aisl, flank, wing

jenâh vüs-ati (cenâh vüs'atı) : wing spread

jenâze (cenâze) : funeral, mortuary, obit

jenâze arabasu (cenâze arabası) : catafalque, hearse

jenâze masârifi (cenâze masârifi) : funeral expenses

jenâze merâsimi (cenâze merâsimi) : funeral, obsequies

jendere (cendere) : mangle, press, wringer

jeneral qonsolos (ceneral konsolos) : consul general

jeneralluq (cenerallik/generallik) : generalship

jenkyâr (cenkâr/cengâr) : verdigris

jennet (cennet) : eden, elysium, paradise

jennet qoushou (cennet kuşu) : bird of paradise

jenôub (cenup) : south

jenôuba (cenuba) : south

jenôubda (cenupta) : southerly/southern

jenôubdan (cenuptan) : southerly/southern

jenôubu garbî (cenub-i garbî) : south west

jenôubu sharqî (cenub-i şarkî) : south east

je-oloji (jeoloji) : geology

je-olojist (jeolojist) : geologist

jerâhât (cerahat) : matter, purulence, pus

jerâhât toplanmasu (cerahat toplanması) : suppuration

jerâhâtlenme (cerâhatlenme) : purulence

jerâ-idi mahâllye (cerâid-i mahâllye) : local papers

jerbeze (cerbeze) : gift of the gab

jereme (cereme) : smart money

jereyân (cereyân) : afflux, blast, stream, chute, circulation, course, current, discharge, draft, drain, draught, drift, effluence, efflux, flow, flux, fluxion, glide, influx, jet, process, progress, race, run, tenor, thread, tide, vein

jereyânu havâ (cereyân-ı hava) : current of air, draught of air

jereyânu jebri (cereyân-ı cebra) : forced draught

jereyânu mütenâvib (cereyân-ı mütenâvib) : alternate current

jereyânu veqâyî (cereyân-ı vekâyî) : course of events

jerh (cerh) : disproof, refutation

jerîde (cerîde) : paper, news paper

jerîha (ceriha) : injury, wound, gash

Jermen lisânu (Cermen lisânı) : germanic

jerr (cerr/cer) : drawing, haulage, traction

jerrah (cerrah) : dresser, surgeon

jerri esqâl (cerr-i eskâl) : dynamics, mechanics

jerri mihanikî (cerr-i mihaniki) : mechanical traction

jerriyye (cerriye) : haulage, towage

jerse (jersey) : jersey

jeryân (cereyan) : march

jesâretsizlik (cesaretsizlik) : timidity

jesâmet (cesâmet) : bulkiness, dimension, enormity, format, greatness, hugeness, largeness, magnitude, size, vastness, volume

jesâmetde (cesâmette) : sized

jesâret (cesâret) : intrepidity, pluck, stomach, valour, courage, crest, fearlessness, grit, hardiness

jesâret bahsh (cesâret bahş) : encouraging

jesâretsizlik (cesâretsizlik) : discouragement

jese (ceset) : ashes, remain, body, corpse, subject

jesîm (cesim) : thumping

jesîm eser (cesim eser) : voluminous book

jesîm heykel (cesim heykel) : colossus

jest : gesticulation, gesture

jeumerdlik (cömertlik) : free heartedness

jevâb (cevap) : acknowledgment, answer, quip, reply, response, retort, return

jevâhir (cevâhir) : gem, jewellery

jevâhirji (cevâhirci) : jeweller

jevâz (cevâz) : approbation, predicability

jevelân (cevelân) : cruise

jevî (cevf) : cavity, hollow, ventricle

jevher (cevher) : gem, grain, hypostasis, jewel, kernel, nucleus, riches, substance, substratum

jevheri basî (cevher-i basit) : monad

jevheri hayât (cevher-i hayat) : quick

jeviz (ceviz) : nut, walnut	jezri mük-ab (cezir-i mükab) : cube root
jeviz chekichi (ceviz çekici) : nut cracker	jezrîlik (cezirîlik) : radicalism
jeviz qabôu (ceviz kabuğu) : nutshell	jezrini alma (cezirini alma) : evolution
jeviz qurajaq (ceviz kıracağı) : nut cracker	jezriyyet (cezriyet) : radicalism, radicalness
jeviz rengi (ceviz rengi) : nut brown	jezve (cezve) : coffee pot
jeviz surugh (ceviz sırtığı) : nut hook	jezye (cizye) : tribute, vassalage
jevvâliyyet (cevvâliyet) : briskness, keenness, liveness, liveliness, nimbleness, smartness, vivacity	jibillet (cibillet/cibilliyet) : strain, radicalness
jevzâ bürjü (cevzâ burcu) : twin	jibinlik (cibinlik) : mosquito net, tester
jevâdet (ceyâdet) : lucidity	jibre (cibre) : extarct
jevb (ceyb) : sine	jibren tahliye (cebren tahliye) : rescue
jezâ (ceza) : correction, lashing, pain, penal, penalty, punishment, reward, rod, scourge, task, tread mill, amercement, chastizement, forfeit, gantlet, infliction	jidâl (cidâl) : militancy
jezâ qânûnları (ceza kanunları) : penal laws	jidâli hayât (cidâl-i hayat) : struggle for existence
jezâ qânûnnâmesi (ceza kanunnâmesi) : criminal code, penal code	jiddî ümîd (ciddi ümit) : earnest hope
jezâsuz qalma (cezasız kalma) : impunity	jiddiyyet (ciddiyet) : earnest, earnestness, graveness, gravity, momentousness, primness, seriousness, solemnity
jezâ-yi-naqdî (cezâ-i nakdî) : amercement	jihâd (cihat) : holy war, sacred war
Jezâyir menekshesi (Cezâyir menekşesi) : periwinkle	jihân (cihan) : cosmos, world
jezb (cezb) : enticement	jihânnümâ (cihânnümâ) : belvedere
jezîre (cezire) : island	jihât (cihat) : point
jezm (cezm/cezim) : quiescence	jihâz (cihaz) : apparatus, armature, dotal, dower, engine, portion
jezr (cezir/cezir) : low water, ebb, ebb tide, reflux, root, low tide	jihet (cihet) : bearing, course, direction, respect, set, setting
jezr ishâreti (cezir işareti) : radical sign	jihet tâ'yîni (cihet tayini) : orientation
jezri mourabba' (cezir-i murabba) : square root	jiheti seyr (cihet-i seyir) : course
	jilâ (cila) : glaze, gloss, glossiness, polish, polishing, varnish, finish, lustre
	jilâ souyou (cila suyu) : polishing water

jilâ tozou (cila tozu) : polishing powder

jilâju (cilacı) : varnisher

jilâlama (cilalama) : glazing

jilbend (cilbent) : folio

jild (cilt) : binding, skin, tome, volume

jild hastalugh (cilt hastalığı) : ring worm, skin disease, yaws

jild iltihâbu (cilt iltihâbı) : lichen, shingles

jildjilik (ciltçilik) : book binding

jilve (cilve) : coquetry

jilveleshme (cilveleşme) : dalliance, flirtation

jilveyi tâlî' (cilve-i tâlî) : the irony of fate

jimâ' (cimâ) : carnal intercourse, venery, sexuality

jimnastiq (jimnastik) : bodily exercise, gymnastic, gymnastics, turning

jimnastiq gülleri (jimnastik gülleri) : dumb bells

jimnastiq mou-allimi (jimnastik muallimi) : gymnast

jimnâz (cimnaz) : gymnasium

jimrilik (cimrilik) : niggardness, parsimony

jin (cin) : elf, genius, gin, gnome, spirit

jinâs (cinâs) : pun, jeu

jinâsju (cinâşçı) : punster

jinâyet (cinâyet) : assassination, capital crime, crime, felony, homicide, man slaughter, murder, petty treason

jinâyeti ketm etme (cinâyeti ketmetme) : misprision of felony

jinîn (cenîn) : embryo, fetus

jinjibre (cincibre) : ginger beer

jinler (cinler) : evil spirits

jinnet (cinnet) : alienation of mind, folly, frenzy, insanity, lunacy, madness, mania, mentalalien/mentalation, possession, vagary

jins (cins) : blood, breed, brood, category, description, family, grammatical gender, gentile, genus, kidney, kind, quality, sex, sort, species, strain, well bred

jins at (cins at) : blood hourse

jinsi lâtif (cins-i latîf) : the fair, fair sex

jinsiyyet (cinsiyet) : sexuality

jirid (cirit) : dart

jirid oyounou (cirit oyunu) : tournamet

jiro (ciro) : endorsement

jiro edilebilme (ciro edilebilme) : negotiability

jism (cisim) : body, corps, substance

jismâniyyet (cismâniyet) : secularity, temporality

jismi soulb (cism-i sulb) : solid

jivan perchemi (civan perçemi) : sanguinary, yarrow

jivâr (civar) : approach, environs, neighbourhood, outskirt, proximity, purlieu

jivjiv (civciv) : chick, peeper

jivjiv sesi (civciv sesi) : peep

jiyâdet (ciyâdet) : salubrity

jiyer (ciğer) : dove, pluck

jiyer otou (ciğer otu) : lung wort

jiyerleri (ciğerleri) : giblets

jizvit (cizvit) : jesuit	juvadra saqalu (cıvadra sakalı) : martingale
jizvitlik (cizvitlik) : jesuitism	juvân perchemi (civan perçemi) : milfoil
jôghrafya (coğrafya) : geography	juvâr (civar) : suburb, suburban, vicinity
jôghrafya loughâtî (coğrafya lughatı) : gazetteer	juvâr halqu (civar halkı) : suburban
jôghrafya mütahassusu (coğrafya mütahassısı) : geographer	juvârunda (civarında) : in the vicinity of
jôghrafyayu siyâsî (coğrafya-ı siyâsî) : political geography	juvata (cıvata) : bolt, screw bolt
jôghrafyayu tabî-î (coğrafya-ı tabîî) : physical geography	juvata anahtaru (cıvata anahtarı) : spanner
joki (jokey) : jockey	juvultu (cıvıltı) : chirp, twitter
joki qouloub (jokey kulübü) : jockey club	juzziyât (cüziyat) : bagatelle
joshgounlouq (çoşkunluk) : flight	jübbe (cüppe) : cassock, cope, frock, stole
joumâ ertesi (cumartesi) : saturday	jülôus (cülûs) : access to the throne
jouma günü (cuma günü) : friday	jümhûur (cumhur) : commonwealth
jounda (cunda) : peak	jümhûuri üdebâ (cumhur-ı üdeba) : republic of letters
jounda yelkeni (cunda yelkeni) : studding-sail	jümhûuriyyet (cumhuriyet) : commonwealth, republic, republican
jounha dâ'vâsu (cünha davası) : criminal action	jümhûuriyyet-perverlik (cumhuriyetperverlik) : republicanism
jourjouna (curcuna) : pandemonium, singsong	jümle (cümle) : constellation, locution, period, phrase, proposition, sentence, system
journal (jurnal) : journal	jümleyi asabiyye (cümle-i asabiye) : nervous system
jôushish (cûşîş) : ebullition	jümleyi istinâfiyye (cümle-i istinâfiye) : prolepsis
julôus (cülûs) : enthronement	jümleyi jevâbiyye (cümle-i cevâbiye) : correlate proposition
jumbuz (cimbız) : clip, nippers, tweezers	jümleyi ve-â-iyye (cümle-i veâiye) : vascular system
juva (cıva) : mercury, quick silver	jümôud (cümûd) : catalepsy
juva müstahzarâtu (cıva müstahzaratı) : mercurial	jümôudiyye (cümûdiye) : glacier, iceberg
juvadra (cıvadra) : bowsprit	
juvadra sanjâ (cıvadra sancağı) : jack	

jünbüsh (cünbüş/cümbüş) : jollification, orgies, revel

jündîlik (cündülük) : horsemanship, equitation

jüp (cüp) : placket, skirt

jüpon : petticoat

jür-et (cüret) : daring, adventure, audacity, boldness, confidence, enterprise, face, fearlessness, front, temerity, venture, venturesomeness

jür-etkyârluq (cüretkârlık) : venturesomeness

jüri : jury, panel

jüri â'zâsu (jüri azası) : juror

jüri tertîbi : array

jürm (cürm/cürüm) : crime, culpability, accomplice, default, delinquency, guilt, misdeed, misdemeanor, offence, peccancy, sin, tort, charge

jürmi mesh-hôud (cürm-i meşhûd) : overt act

jürôuf (cürûf) : dross, scobs, scoria, slag

jüsselilik (cüsselilik) : portliness

jüt : jute

jüz (cüz) : component, leaflet, part, particle, particular, serial, sublaternate, tract

jüzâm (cüzâm) : leprosy, measles

jüzdan (cüzdan) : bank book, passbook, portfolio, pocket book, satchel

jüz-ıyyât (cüziyat) : triviality, emptiness, fiddler, small fry, minima, minutia, trifle

jüz-ü ferd (cüz-i fert) : atom, corpuscle

jüz-ü tâm (cüz-i tam) : unit

kâ'b : ankle

kâ'bere : radius

kâfir : gentile

kâfiye : jeu

kahya : steward

karine : keel

kebâb : roasted

kebâb kestâne : roasted chestnut

kebîse : bissextile

keche (keçe) : carpet, crumb cloth, drugget, felt, rug

kechejilik (keçecilik) : felting

kechi (keçi) : goat

kechi boynouzou (keçi boynuzu) : locust

kechi derisi (keçi derisi) : chamois, goat skin

kechi yavrousou (keçi yavrusu) : kid

keder : anguish, bale, bereavement, chagrin, dejection, discomfort, dismal, dole, duskiness, grief, grievance, heart ache, heart break, heaviness, mopishness, moroseness, ruefulness, sadness, sorrow, ulcer, woe

kedi : cat, puss

kedi ayâ (kedi ayağı) : pussy foot

kedi balugh (kedi balığı) : cat fish, ray, skate

kedi otou (kedi otu) : valerian

kedi penchesi (kedi pençesi) : cat's paw

kedi yavrousou (kedi yavrusu) : kit, kitten, pussy cat

kefâlet : bail, caution, delcredere, guaranty, idemnity, pledge, plight, recognizance, security, sponsion, sponsorship, suretiship, warrant, warranty

kefâletnâme : bailbond

kefâret : absolution, atonement, confession, confessional, expiation, indulgence, penance, penitence, propitiation, ransom, trespass offering

kefâret günleri : shrove-tide

kefâret heujresi (kefâret hücresi) : confessional

kefâreti tâmme (kefâret-i tâmme) : plenary indulgence

kefe : scale

kefen : grave clothes, shroud, winding sheet

keffiyed (keyfiyet) : non suit, departure

kefil : bonds man, cautioner, guarantee, sponsor, surety, warranter, voucher

kefil olma : sponsion

kefillik : sponsorship

kefkir : skimmer

kehânet : divination, oracle, prophecy, prophethood

kehhâl : oculist

kehkeshân (kehkeşân) : galaxy, milk way

kehle : bug, louse

kehleler : lice

kehrübâ (kehribar/kehrübar) : amber, jetty, succin

kekeleme : falter, faltering, stuttering

kekeme : stammerer, stutterer, stuttering

keklik : partridge

kelâm : diction, dictum

kelâmoul-lâh (kelâmulullah) : word

kelb : dog

kelbiyyûn (kelbiyûn) : cynic

kelebek : butterfly, satyr

kelepir : bargain, a job lot

kelepje (kelepçe) : hand cuff, manacle

kelimât : vocabulary, word

kelime : vocable, word

kelle sheker (kelle şeker) : sugar loaf

kelle shekeri (kelle şeker) : loaf sugar

kemâl : accomplishment, crown, culmination, erudition, full, fullness, height, maturity, mellowness, perfection, proficiency, ripeness

kemâlât : accomplishment, achievement

kemâlde : set

keman : fiddle, violin

keman oqou (keman oku) : fiddle bow

keman teli : fiddle string

kemanju (kemancı) : fiddler, violonist

kemânkesh (kemânkeş) : archer

kemânkeshlik (kemânkeşlik) : archery

kemenche (kemençe) : fiddle

kemend : lasso

kemer : arch, belt, coom, cove, culvert, lintel, roof, vault, viaduct, waist band

kemere : beam

kemere astaru (kemere astarı) : shelf

kemik : bone

kemik hastalugh (kemik hastalığı) : rachitis, rickets

kemik qangreni (kemik kangreni) : necrosis

kemikler : vertebrae

kemiklerin iltisâqu (kemiklerin iltisakı) : symplysis	kendini hayvan zann edish (kendini hayvan zannediş) : zoanthropy
kemiriji hayvânât (kemirici hayvanat) : rodentia	kendini mou-âyene (kendini muayene) : introspection of one's self
kemirme : nibbling	kened : bracket, clamp, clincher, cramp, fish plate, gripe, hasp, hold-fast, strap
kemmiyyât : element	kenevir : hards, hemp
kemmiyyâtü vaz-uyye (kemiyet-i vaziye) : coordinate	kenevir tohoumou (kenevir tohumu) : hemp seed
kemmiyyet : quantity	kepek : bran, chaff, dandruff, scurf, sharp
kemmiyyeti mütehavvile (kemiyet-i mütehavvile) : variable	kepenk : shutter
kemmiyyeti sâbite (kemmiyet-i sâbite) : constant quantity	kepje (kepçe) : ladle, scoop
kenâr : balk, brim, brink, crust, fag end, flange, hem, indentation, jamb, lap, limb, lip, list, margin, marginal, selvage, bank, border, edge, edging, fringe, ledge, purl, rand, rim, side, side, skirt, skirting, verge, wale, welt	kerâmet : miracle, oracle, prediction, thaumaturgics, thaumaturgics
kenâr tashu (kenar taşı) : curb stone	kerâmet-füroushlouq (kerâmet-fürüşluk) : oraculousness
kenarlu chizme (kenarlı çizme) : top boots	kerem : benevolence, favour, grace, munificence
kenarunda (kenarında) : on the brink of, on the of edge	kereste : deal, lumber, timber
kendi kendine qonoushma (kendi kendine konuşma) : soliloquy	kereste ishleri (kereste işleri) : timber work
kendi malu (kendi malı) : personal property	keresteji (keresteci) : lumberer
kendi yetishdirdîy (kendi yetiştirdiği) : oh his own growth	kerestelik âj (kerestelik ağaç) : timber tree
kendiliyinden vouqôu' (kendiliğinden vuku') : spontaneity	kerestesi : timbered
kendiliyinden yanma (kendiliğinden yanma) : spontaneous combustion	kerevet : pallet
kendinden bahs etme (kendinden bahsetme) : egotism	kereviz : celery
	kerim : gracious
	kerîme : daughter
	kerküdân (kerkeden/gergedan) : rhinoceros
	kerpeten : pelican, pincers, pliers
	kerpich (kerpiç) : adobe, clod, glebe

kerrât jedveli (kerrat cetveli) :	kesîf douman (kesif duman) : smother
multiplication table	
kerre (kere) : time, bracket, parenthesis	kesik yeri : turbary
kerrûbîyyûn (kerrûbîyûn) : cherubim	kesilme : ceasing, discontinuation
kerte : by	kesilmish parchalar (kesilmiş parçalar) : lopping
kertenkele : lizard, salamander	kesilmish süt (kesilmiş süt) : curd
kerteriz : bearing	kesim : cutting
kerteriz hattı (kerteriz hattı) : line on bearing	kesinti : straggling money
kertik : score	kesîr : mickle, multitudinous
ke's : calyx	kesîrül-azlâ' (kesirü'l-azlâ') : polygonal
kesâd : languishing, stagnation, stagnation of business	keski : chisel, gouge
kesâfet : density, opaqueness	keskin nazar : glare
kesâfeti izâfiyye (kesâfet-i izâfiye) : specific density	keskin ses : twang
kese : bag, bladder, pocket, poke, pouch, purse	keskin zuyâ (keskin ziya) : glare
kesel : sloth	keskinlik : acuteness, keenness, sharpness, vividness
keser : adz	kesme : amputation, cut, excision, felling, noodle, paring, subsoil
keshf (keşf/keşif) : detection, divination, disclosure, discovery, estimate, exploration, find one's account, prediction, prognostic, reconnaissance, reconnoitre	kesme jam (kesme cam) : cut glase
keshf defteri (keşif defteri) : rate book	kesme sheker (kesme şeker) : cut sugar
keshfî gayb (keşf-i gaib) : theomancy	kesr (kesir) : fraction
keshîde (keşîde) : draw, drawing	kesret : flood, frequentness, influx, innumerability, multitude, number, plenty, plentifulness, plurality
keshishleme (keşişleme) : south east	kesri âdî (kesr-i âdî) : vulgar fraction
keshkek (keşkek) : stir about	kesri â'shârî (kesr-i âşârî) : decimal, fraction decimal
kesh-shâf (keşşaf) : scout	kestâne : chestnut
kesh-shâf sefine (keşşaf sefine) : scout	kestâne rengi : chestnut, maroon
kesib qoparma (kesip koparma) : nip	keten : flax, linen
	keten bezi : holland, linen
	keten qoushou (keten kuşu) : linnet

keten tarâ (keten tarağı) : ripple

keten tohoumou (keten tohumu) : flax seed, linseed

ketm : concealment, suppression, reservation, reticence

ketmi huyânet (ketm-i hıyânet) : misprision of treason

ketmi mâ'lôumât (ketm-i malûmat) : misprision

ketôumiyyet (ketûmiyet) : secrecy, closeness

keufki tashu (küfki taşı) : grit stone

keufte (köfte) : croquette

keuhne gemi (köhne gemi) : hulk

keuhnelik (köhnelik) : staleness

keuk (kök) : root, sleeper, stool, stub, tuber

keuk boya (kökboya) : turk red, alizarin

keuk qurmuzu (kök kırmızı) : red alizarin, turk red

keukjü (kökçü) : herbalist

keuklenme (köklenme) : radication

keukler (kökler) : stubble

keuknar (köknar) : spruce

keule (köle) : bond man, drudge, serf, slave, thrall

keulelik (kölelik) : servitude, slavery

keumür (kömür) : charcoal, coal

keumür amelesi (kömür amelesi) : coal whipper

keumür gemisi (kömür gemisi) : collier

keumür hamalu (kömür hamalı) : coal heaver

keumür mâ'deni (kömür madeni) : coal mine, colliery

keumür quruntularu (kömür kırıntıları) : small coal

keumür sandugh (kömür sandığı) : scuttle

keumür toprâ (kömür toprağı) : turbary

keumür tozou (kömür tozu) : cinder

keumür tüjjaru (kömür tüccarı) : coal merchant

keumür vagonou (kömür vagonu) : jimmy

keumürjü (kömürçü) : coal man, coal monger, collier

keumürlük (kömürlük) : bunker, coal cellar

keupek (köpek) : canine, dog, hound, spaniel, talbot

keupek balugh (köpek balığı) : shark, dog fish

keupek qoulübesi (köpek kulübesi) : kennel

keupek yavrousou (köpek yavrusu) : puppy, whelp

keuprü (köprü) : bridge, hasp, sound post, staple

keuprü parasu (köprü parası) : toll

keuprü üstü (köprü üstü) : bridge

keuprüjü (köprücük) : mute

keuprüjü kemîy (köprücük kemiğı) : clavicle, collar boue

keupük (köpük) : foam, froth, head, lather, mastiff, scratching, scum, skim, skimming, spoon drift, spume, yeast

keupüklü dalgalar (köpüklü dalgalar) : skip's daughters, surf

keupürme (köpürme) : effervescence

keupürür sou (köpürür su) : soft water

keupüynü alma (köpüğünü alma) :
skimming

keur (kör) : seel

keur bârsaq (kör bağırsak) : appendix

keur bârsaq iltihâbu (kör bağırsak
iltihâbı) : appendicitis

keur juvata (kör cıvata) : tap bolt

keur keürüne itâ-at (körükörüne itaat) :
passiv obedience

keur yulan (kör yılan) : slow worm

keurfez (körfez) : bay, gulf, loch

keurfez aquntusu (körfez akıntısı) : gulf
stream

keurlük (körlük) : blind, dullness

keurpe fidan (körpe fidan) : nursling

keurpüz (körpüz) : sthenic

keürük (körük) : hood

keürük (kürk) : bellows

keürükjü (körükçü) : puffer

keusele (kösele) : leather

keusemen (kösemen) : bell wether

keushe (köşe) : corner, groin, mitre,
nook, quirk, quoin, retreat

keushe bashu (köşe başı) : corner

keushe qapmaja (köşe kapmaca) : in the
corner puss

keushe tashu (köşe taşı) : corner stone,
head stone

keushe yasdugh (köşe yastığı) : cushion

keusheli oyoun kyâdlaru (köşeli oyun
kâğıtları) : squeezer

keushk (köşk) : bungalow, cottage,
country house, hunt box, kiosk, summer
house, villa

keustâhluq (küstâhlık) : huffishness

keustebek (köstebek) : mole

keustek (köstek) : watch chain, clog,
fetter, hobble, hopple, leash, martingale,
trammel

keutülük (kötülük) : badness,
malevolence, maliciousness

keuy (köy) : borough, hamlet, pastoral,
rural, rustic, summer resort, village

keuy hayâtu (köy hayatı) : rustication

keuye geunderme (köye gönderme) :
rustication

keuylü (köylü) : peasant

keuylüler (köylüler) : peasantry

keuylülük (köylülük) : rusticity

keuz (köz) : optic/al

kevâkibi sâbite (kevâkib-i sâbite) : fixed
star

kevkeb : star

kevser : nectar

keyf (keyif) : cheer, fling out, gay,
humour, pleasure, top heavy,
wantonness, will

keyfiyyet : fact, quality

keyfiyyet ve kemmiyyet : quality and
quantity

keyk (kek) : cake, crumpet, wafer

kezzab : mordant

kibar adam : gentleman, man of breed

kibâr mehâfili : society

kibar qadun (kibar kadın) : gentlewomen

kibar sunufu (kibar sınıfı) : fashion

kibar sunufun en güzîdeleri (kibar sınıfın en güzîdeleri) : the elite of society

kibarlar : gentle folk, high life, swell dom

kibarluq (kibarlık) : daintiness, delicacy, gallantry, gentleness

kibr (kibir) : haughtiness, vainglory

kibrit : lucifer, match, tinder, vesuvian

kibrit qoutousou (kibrit kutusu) : match box

kibritiyyet : sulphate

kibrîtiyyeti kils (kibritiyet-i kils) : gypsum

kibrîtiyyeti manganez (kibritiyet-i manganez) : epsom-salt

kibritji (kibritçi) : match maker, pennt wise

kifâyet : adequateness, closure, competence, effectiveness, efficiency, enough, relevancy, sufficiency

kifâyetsizlik : deficiency, immaturity, inability, inadequacy, incompetence, inefficacy, inefficiency, inequality, insufficiency, slenderness, unaccomplishment

kik : gig, skiff

kil : argil, fulls earth, pipe clay

Kildânî lisânu (Keldânî lisânı) : Chaldaic

kile : bushel

kiler : cuddy, larder, office, pantry, still room

kilerji (kilerci) : butler

kilerjilik (kilercilik) : butlership

kilid (kilit) : fetter lock, shackle, lock

kilid mili (kilit mili) : shackle bolt

kilidlenme (kilitleme) : lock

kilise : basilica, canonical, church, dome, ecclesiastical, establishment

kilise âidâtu (kilise aidatı) : church rate

kilise defteri : parish register

kilise hey-eti ihtiyâriyyesi (kilise heyet-i ihtiyâriyesi) : eldership

kilise ishleri (kilise işleri) : ecclesiastical affairs

kilise kyâtibi (kilise kâtibi) : vestry clerk

kilise mouhâfuzu (kilise muhâfızı) : sexton

kilo : kilogramme

kilogram : kilogramme

kilometre : kilometre, kilometric

kilometre te'mînât aqchesi (kilometre teminat akçesi) : kilometric guarantee fund

kilos : chyle

kilosou (kilosu) : kilogramme per

kils : lime

kimono : kimono

kimüs (kimus/keymus) : chyme

kimüse tehavvül (kimüse tahavvül) : chymification

kimyâ tashu (kimya taşı) : philosophy's stone

kimyâger : chemist

kimyon : caraway

kin : grudge, hate, hatred, heart burning, dudgeon, rancour, resentment, revenge, spite, virus

kinâye : allegory, allusion, epigram, insinuation, metaphor, trope

kinder-gartun (kindergarten) : kindergarten

kinin : quinine

kipür : guipure

kir : coom, crock, dinginess, dirt, flyblow, foulness, fur, greasiness, grime, impurity, nastiness, pick, slur, soil, sully, taint, tartar, uncleanliness, wax, contamination

kirâ : hackney, hire, lease, rent, rental

kirâ ahuru (kira ahır) : livery stable

kirâ arabasu (kira arabası) : hackney coach

kirâ otomobili : taxi

kirâju (kiracı) : renter, tenant

kirâjular (kiracılar) : tenantry

kirâya verme : letting

kirech (kireç) : lime, temper

kirech ojâ (kireç ocağı) : lime kiln

kirech tashu (kireç taşı) : chalk stone, lime stone

kirechji (kireççi) : lime burner

kirechli topraq (kireçli toprak) : marl

kiremid (kiremit) : tile

kiremid ojâ (kiremit ocağı) : tile kiln

kiremidler (kiremitler) : tiling

kiremtđji (kiremitçi) : tiler

kirez (kiraz) : cherry

kirez chekirdeyi (kiraz çekirdeği) : cherry stone

kirish (kiriş) : balk, beam, catgut, chord, dormant, joist, rafter, string, stringer, summer, tie beam, trimmer

kirizme : dressing

kirlenme : pollution

kirletme : pollution

kirli chamashur (kirli çamaşır) : dirty linen

kirlilik : filthiness, uncleanliness

kirpi : hedge hog, porcupine, urchin

kirpik : eye lash

kis : marl, vesica

kîseyi büzôur (kîse-i büzûr) : sporangium

kishi (kişi) : person

kishneme (kişneme) : neigh

kishneyish (kişneyiş) : neigh

kisve : apparel, holy carpet, cloth, dress, garb, guise

kitâb : book, publication

kitâb qourdou (kitap kurdu) : book worm

kitâbe : cameo, emblem, entablature, epigraph, epitaph, escutcheon, fret, frieze, inscription, legend, medallion, panel, superscription, table, tablet, talus, vignette

kitâbe ishleri (kitâbe işleri) : panelling

kitâbet : epistolary, secretarial, secretaryship

kitâbet dâ-iresi (kitâbet dairesi) : secretariate

kitâbiyyât (kitâbiyat) : bibliography

kitâbju (kitapçı) : news agent, book seller

kitâbjü dükkâyânu (kitapçı dükkânı) :
book shop

kitâbjuluq (kitapçılık) : book trade

kitâblar : literature

kitâbu mouqaddes (kitâb-ı mukaddes) :
scripture

kitâra (gitar) : banjo, kit, guitar, lute,
zither

kitle : body, bulk, concretion, mass

kiyâset (kıyâset) : clairvoyance, for
sight, statesmanship, sagacity

kizb : lie, mendacity

kodak makinesi : kodak

komprese : stupe

kron (kron) : crown

kuch (kış) : after

küçük âj (küçük ağaç) : shrub

küçük bel (küçük bel) : spud

küçük bir qusm (küçük bir kısım) :
scantling

küçük charq (küçük çark) : pinion

küçük fayton (küçük fayton) : surrey

küçük furanjela (küçük francela) :
tommy

küçük geul (küçük göl) : lakelet

küçük günâh (küçük günâh) : venialsin

küçük harf (küçük harf) : nonpareil

küçük hourûfât (küçük hurûfât) :
emerald

küçük istasyon (küçük istasyon) : way
station

küçük kilise (küçük kilise) : chapel

küçük kyâtib (küçük kâtip) : under-
clerk

küçük lord (küçük lord) : lordling

küçük miqyâsda (küçük miqyasta) : in
epitome

küçük papân (küçük papağan) :
paroquet

küçük pechete (küçük peçete) : doily

küçük piyes (küçük piyes) : interlude

küçük qadeh bira (küçük kadeh bira) :
pony

küçük qouzou (küçük kuzu) : lambkin

küçük salataluq (küçük salatalık) :
gherkin

küçük sandal (küçük sandal) : cock
boat, scull

küçük seyyâre (küçük seyyâre) :
asteroid

küçük sheyler (küçük şeyler) : fry

küçük shishe (küçük şişe) : phial

küçük siqlet (küçük sıklet) : bantam
weight

küçük sirqat (küçük sirkat) : pilfering

küçük tonoz (küçük tonoz) : kedge
anchor

küçük toplou iyne (küçük toplu iğne) :
minikin

küçük zâbit (küçük zâbit) : non
commissioned/officer, non
commissioned officer, mate, petty
officer

küçükklük (küçükklük) : humbleness,
littleness, paltriness, pettiness, smallness

küchülme (küçülme) : diminution

küchültme (küçültme) : reduction

küchüy (küçüğü) : junior

küf : fustiness, mildew, mother, mould, mouldiness, mustiness

küfe : hamper, pannier, skip

küfr (küfr/küfür) : infidelity, heathenism, misbelief, contumely, strong epithets, invective

küfrân : ingratitude

küfv (küfuv/küfv) : match, coequal, equal, peer

küherchele (güherçile) : saltpetre, nitre

kükürd (kükürt) : brimstone, sulphur, sulphurous

kül : ash

kül baqraju (kül bakracı) : ash bucket

külâh : chimney pot, mitre, spire, extinguisher, screw

külche (külçe) : bullion, ingot, nugget, ore, sow

külche qalay (külçe kalay) : block tin

külfet : servitude

külhan : ash hole

küll (kül) : ensemble, subalternant

küller : ashes

küllî miqdâr (küllî miktar) : a great amount of

küllüyyât : collection, corpus, universal

küllüyyâti houqûqiyye (külliyat-ı hukukiye) : corpus juris

küllüyyet : catholicism, totality

küllüyyetli para : pot of money

küllü sou (küllü su) : leach

küllük : ash pan, fender

külot : small

külot pantalon : peg top

kültür : culture

küme : bevy, clump, cluster, drift, drove, flight, flock, heap, lump, pile, shoal, swarm, group

kümes : coop, hen coop, rabbit hutch, pen, poult yard

künk : tile

künye defteri : matriculation book

kü-ôul (küûl) : alcohol

küp sheker (küp şeker) : cut sugar

küpe : drop, ear ring, pendant

küpe chicheyi (küpe çiçeği) : fuchsia

küpeshte (küpeşte) : bulwark, rail

kür : course, cure

kürdan : tooth pick

küre : ball, globe, orb, sphere

kürejik (kürecik) : globule

kürek : oar, peel, scoop, shovel, tread mill

kürek chekme (kürek çekme) : row, rowing

kürek dolousou (kürek dolusu) : shovelful

kürek jezâsu (kürek cezası) : hard labour, penal servitude

kürek kemîy (kürek kemiği) : blade bone

kürek yarushu (kürek yarışı) : rowing, sculling

kürekji (kürekçi) : oarsman, paddler

kürekji rendesi (kürekçi rendesi) : spokeshave

küreviyyât : spherics, rotundity, sphericity

küreyi arz (küre-i arz) : terrestrial globe, globe

küreyi müshebbeke (küre-i müşebbeke) : armillary sphere

küreyi semâ (küre-i semâ) : globe celestial

küreyvât : globule

küreyvâtu beyzâ (küreyvât-ı beyzâ) : globulin

küreyvâtu demeviyye (küreyvât-ı demeviye) : globule

küreyve : globule

küreyveyn : globulin

kürk : fur, pelisse

kürk tijâreti (kürk ticareti) : fur trade

kürkjü (kürkçü) : furrier

kürkjülük (kürkçülük) : fur trade

kürkler : peltry

kürkklü manto : fur coat

kürlü qoushou (kürlü kuşu) : whimbrel

kürsî (kürsü) : altar

kürsü : dais, pedestal, platform, pulpit, rostrum, tribune

küsôuf (küşûf) : eclipse

küsôur (küşûr) : fraction, odd

küstâhluq (küstahlık) : arrogance, audacity, cheek, effrontery, front, impertinence, insolence, pertness, pragmatism, presumption, sauciness, license

kütübhâne (kütüphane) : book case, library

kütük : block, chump, chunk, clump, log, red book, parish register, sleeper, stock, vine stock

kütük qoulûbe (kütük kulûbe) : log hut

küvet : wash basin

kyâbôus (kâbus) : chimera, night mare, incubus

kyâd (kağıt) : scrip, card, leaflet, note, paper

kyâd fabriqasu (kâğıt fabrikası) : paper mill

kyâd para (kağıt para) : green back, paper currency, paper money

kyâd puchâ (kâğıt bıçağı) : paper cutter

kyâd topou (kâğıt topu) : ream

kyâd yapushduruju (kâğıt yapıştırıcı) : paper hanger

kyâdju (kağıtçı) : stationer, stationery

kyâdju dükkyânu (kağıtçı dükkânı) : stationery

kyâffe (kâffe) : entire

kyâffe noqâtda (kâffe nukâtda) : at all rights

kyâffesi (kâffesi) : totality

kyâfi yer (kâfi yer) : elbow room

kyâhin (kâhin) : oracle, predictor, prophet

kyahya (kâhya) : house keeper

kyâinât (kâinat) : creation, universe, final cause, macrocosm

kyâkül (kâkül) : bob wing

kyânôunu evvel (kânûn-ı evvel) : december

kyânôunu sâni (kânûnusânî) : january

kyâr (kâr) : boot, gain, grist, lucre, profit, return

kyâr ve zarar (kâr ve zarar) : profit and loss

kyâra ishtirâk (kâra iştirak) : profit sharing

kyârda (kârda) : in pocket

kyârvan (karavan) : caravan

kyâse (kâse) : bowl, cup, goblet

kyâse-lislik (kâselîslik) : sycophancy

kyâshâne (kâshâne) : dome

kyâshif (kâşif) : explorer, finder, path finder, prophet, prospector, revealer, seer

kyâshifi gayb (kâşif-i gayb) : seer

kyâtib (kâtip) : amanuensis, clerk, pay master, purser, quill driver, scribe, secretary, writer

kyâtib mou-âvini (kâtip muavini) : assistant secretary

kyâtibi adl (kâtip-i adl) : notary public

kyâtibi housôusî (kâtip-i husûsî) : private secretary

kyâtibi oumôumî (kâtip-i umûmî) : secretary general

kyâtiblik (kâtiplik) : clerkship, penmanship, secretarial, secretaryship

la : la

lâ edriye (lâedriye) : sceptic, agnosticism

labirint (labirent) : labyrinth

laboratouvar (laboratuvar) : laboratory

lâdes kemîy (lâdes kemiği) : merry thought

laf : chat, sally, talk

lâgar : gaunt, scrawny

lâgarluk (lâgarlık) : emaciation, atrophy, leanness, meagreness

lagv (lağv) : abolition, abrogation, annulment, avoidance, repeal, revocation, suppression

lahana : cabbage, cole, wort

lahana qochanu (lahana koçanı) : cabbage stump

lahana tourshousou (lahana turşusu) : sour crout

lahd (lahit) : crypt, sarcophagus, vault

lâhi : hague

lâhi soulh mahkemesi (lâhi sulh mahkemesi) : the hague court

lâhiqa (lâhika) : affix, suffix

lâhiya : bill

lahmu zâ-id (lahm-ı zâid) : polypus

lahza : jiffy, moment

lâjiverd tashu (lâcivert taşı) : azure stone

lâ'l : carmine, crimson, ruby, spinel, jacinth

lâ'l tashu (lâl taşı) : garnet

lalanga : pancake

lâle : tulip

lâm (lağım) : cesspool, drain, mine, sewer

lâ'm âzu (lağım ağzı) : gully hole

lama : fish plate

lamba : lamp, mortise

lamba shishesi (lamba şişesi) : lamp chimney

lâmise : tactile sense

lâmju (lağamcı) : night man	latîfe : fun, hoax, humour, chaff, dalliance, facetiousness, funnily, jest, jocularity, joke, pleasantry, rally, sport
lâmlar (lağımlar) : sewerage	latîfeji (latîfecî) : facetious
lando (lando/landon) : landau	Latinje mütahassusu (Latince mütahassısı) : latinist
lâ'net : curse, damnation, execration, malediction	Latinje terjüme (Latince tercüme) : italic version
lâ'netleme : anathema, excommunication	lâ-übalilik (lâubâlilik) : familiarity, freedom, nonchalance
lapa : cataplasm, mash, pap, paste, poultice, pulp, spoon meat	lav : lava
lapa qar (lapa kar) : flake of snow	lavabo : wash stand
lapaju (lapacı) : milk sop, mollycoddle	lavanta chicheyi (lavanta çiçeği) : lavender
laq (lak) : japan, lac, lac, lacker	lavanta souyou (lavanta suyu) : lavender water
laqab (lakap) : sobriquet, epithet, nickname	lavmana : lavatory
lâqaydiyye mesleki (mesleki lâkaydiye) : quietism	lavta : accoucheur
lâqaydluq (lâkaytlık) : unmindfulness	lâ-yetnâhîlik (lâyetnâhîlik) : interminableness
laqîta (lakîta) : foundling	lâyü-ad (lâyiat) : incalculable
laqîta-hâne (lakîtahane) : foundling hospital	lâzum ve melzôm (lâzım ve melzûm) : cause and effect
laqlaqiyyât (laklakiyat) : humdrum, tattle, tittle tattle	lâzumluq (lazımlık) : urinal
laqurdu (lakırtı) : chat, gossip, saying, palaver	leb : lip, pulp
lâ-shey (lâşey) : flea bite	ledüniyyât : ontology
lastik : cushion, elastic, eraser, golosh, india rubber, rubber, rubber, stretcher	Leh lisânu (Leh lisanı) : polish
lastik istampa : rubber stamp	leh ve aleyhindeki moutâlât (leh ve aleyhindeki mütâalat) : pro and con
lastik süpürge : squeegee	lehim : solder, welding
lastik tekerlek : pneumatic/pneumatical tire, tire	lehimji (lehimci) : solderer, welder
lastikli eurme (lastikli örme) : elastic	lehimjilik (lehimcilik) : plumbing
lata : beam, rafter	lehimleme : soldering
	lehine : for, pro

lehje (lehçe) : dialect, dictionary, idiom, idiomatic

lehva : placard, tablet

lejiyon-donneur (lejyon donör) : legion of honour

leke : attainer, blemish, blot, blotch, blur, cloud, contamination, dishonour, fleck, freckle, iron mould, lichen, maculation, mote, seed, slur, smear, smudge, smut, soil, spatter, speck, spot, spot, stain, stigma, stigma, sully, sun spot, taint

leke sabounou (leke sabunu) : scouring ball

lekeji (lekeci) : scourer

lekeleme : maculation

lekeler : stigmata

lekeli hümmâ (lekeli hummâ) : maculated fever

lekesiz tash (lekesiz taş) : naif stone

lem-a (lem'a) : flash, glance, gleam, glimpse

lemha : glance

lemhayı basar (lemha-i basar) : twinkling

lemhayı basarda (lemha-i basarda) : in the twinkle of an eye

lemon qabôu shekerlemesi (limon kabuğu şekerlemesi) : candied lemon peel

lenfâ : lymph

lenger rüsôumou (lenger rüsumu) : anchorage

leqab (lakap) : by name

lerze : tremor

lesh (leş) : wreck, wreckage

letâfet : allurement, beauty, charm, comeliness, handsomeness, loveliness, niceness, pleasantness, pleasing, prettiness, succulence, sweetness

letâ-if (letâif) : nonsense verses

levâhiq (levâhık) : suffix

levâhiqi lâmise (levâhık-ı lâmis) : tentacle

levâmis : feeler

levanta (lavanta) : perfume

levanta shishesi (lavanta şişesi) : scent bottle

levantajı (lavantacı) : perfumer

levantajuluq (lavantacılık) : perfumery

levantalar (lavantalar) : perfumery

levantin (levanten) : levantine

levâzum (levâzım) : appointment, equipage, equipment, necessary, outfit, purveyance, store, supplies

levâzum dâ-iresi (levâzım dairesi) : intendancy

levâzum gemisi (levâzım gemisi) : storeship

levâzum me'môrou (levâzım memuru) : intendant

levâzumu askeriyye (levâzım-ı askeriye) : supply military

levha : board, escutcheon, frontispiece, pane, panel, plate, poster, scutcheon, sheet, sheet iron, shingle, sign board, slab, table, tableau

levha qalay (levha kalay) : tin foil

levha teneke : tin plate

levhalar : panelling

levn : colour

levrek balugh (levrek balığı) : wrasse

levs : dirt, impurity

leydi : lady

leyl : night

leylaq (leylak) : lilac

leylek : stork

leylî mekteb : board school

leylî talebe : alumnus

leynet (liynet/lînet) : relaxation

lezîz shey (leziz şey) : ambrosia

lezzet : aroma, delectation, flavour, palate, race, relish, savour, savouriness, smack, spice, taste, zest

lezzetine baqma (lezzetine bakma) : tasting

li-âbu shems (li'âb-ı şems) : gossamer

libâs : array, dress, garment, robe, trim, vestment

libâsi hârijî (libâs-ı haricî) : overdress

libâsu harîr (libâs-ı harîr) : the silk

liberal : whig

liberal furqasu (liberal fırkası) : liberal party

liberaller : liberal

libre : by the pound, pound

librelik : pounder

lider : leader

liderlik : leadership

li-ebeveyn : german

lif : fibre, filament, lint, lift

likeur (likör) : liquor, shrub, wassail

likidasyon : liquidation, winding up

likidasyon satushu (likidasyon satışı) : winding sale

likidateur (likidatör) : liquidator

lila : lilac

liman : harbour, haven, port, roadstead, shelter

liman amelesi : docker, lumper

liman reîsi : harbour master

liman rüsûumu (liman rüsûmu) : port charges, keelage

limon : citron, lemon, lime

limon shekeri (limon şekeri) : lemon drop

limon souyou (limon suyu) : lemon juice, lime juice

limonata : lemonade

limonata gazeuz (limonata gazoz) : lemon squash

limonlouq (limonluk) : conservatory, green house, hot bed

linch (linç) : lynch

linch ousôulü (linç usûlü) : lynch law

linoliyum (linolyum) : linoleum

linyit : brown coal, lignite

lipari : gilt head

liqorn (likorn/ünikorn) : unicorn

lîr : lyre

lira : pound

lira bashuna vergi (lira başına vergi) : poundage

lira hesâbîle qomisyon (lira hesabıyla komisyon) : poundage

lisân : language, speech, tongue, utterance	locha delikleri (loça delikleri) : hawse holes
lisân âlimi : philologist	lodos : south west
lisân mütahassusu (lisân mütâhassısı) : linguist	loganta (lokanta) : mess, mess room, refectory, refreshment room, restaurant
lisâna isti'dâd : gift for languages	logantaju (lokantacı) : bat man, host
lisâniyyât : philology	loja (loca) : box, cabin, lodge
lisâniyyân (lisâniyân) : linguist, philologist	lonja (lonca) : guild
lisânu âdî (lisân-ı âdî) : colloquial	loqma (lokma) : bite, morsel, roly-poly, snatch, sop, stud
lisânu mâder-zâd (lisân-ı mader-zâd) : mother tongue	loqman rûhou (lokman ruhu) : sulphuric ether
lisânu mâderzâd (lisân-ı mâderzât) : vernacular	loqomotif (lokomotif) : engine, locomotive
lise : lyceum	loqomotif dâ-iresi (lokomotif dairesi) : round house
liste : calendar, catalogue, file, inventory, list, poll, repertoire, roll, roster, schedule, table	loqomotif garâju (lokomotif garajı) : round house
litôghrafya (litografya) : lithography	loqoum (lokum) : Turkish delight
litre : litre	lor peyniri : cream cheese
livâ : banner, brigade, shire, streamer	lord : lord
livâ amiral : rear admiral	lord jenâblaru (lord cenapları) : your lordship
livre : livery	lordlar qamarasu (lordlar kamarası) : house of lords
livreli oushaq (livreli uşak) : livery man	lordlouq (lordluk) : lordship
liyâqat (liyâkat) : deserving, fitness, merit, worthiness	lordlouq dîvânu (lordluk divânı) : court baron
liyâqat madalyasu (liyâkat madalyası) : order for merit	lore-a (lorea/lorea) : laureate
liyâqatsizlik (liyâkatsizlik) : undeservedness, unworthiness, indignity	lôsa sherbet (lohusa şerbeti) : caudle
liyen (leğen) : tub, basin, wash basin, wash tub	lôsaluq (lohusalık) : confinement, child bed, maternity
locha (loça) : hawse pipe	losturaju (lostracı) : shoe black
	losyon : bay rum, lotion, wash

loteri (lotarya) : raffle, lottery

lôu'biyyât mahalli (lu'biyat mahalli) :
place of entertainment

lougartime (logaritma) : logarithm

lougartime jedâvili (logaritma cedâvili) :
tables of logarithm

lougât (lugat) : vocabulary

lougât kitabu (lugat kitabı) : dictionary,
glossary, word book, lexicon

lougât mouharriri (lugât muharriri) :
lexicographer

lougât sherhi (lugat şerhi) : glossary

lougatche (lugatçe) : vocabulary

lougaviyyôun (lugaviyun) :
lexicographer

loumbar (lumbar/lombar) : port hole

loumbâr âzu (lumbar/lombar ağzı) :
gang way, hatch way

loumbar qapâ (lumbar/lombar kapağı) :
hatch

loumbouz (lumbuz/lomboz) : bull's eye,
scuttle

lôustirin (lüstrin) : lustring

loustura (lostra) : lustre

loutf (lütûf) : boon, bounty, favour,
kindness, kindness, affability, grace

loutf-nâme (lütufnâme) : favour

loutî (luti) : sodomite

loutr (lutr) : otter

louzôumsouzlouq (lüzûmsuzluk) :
redundance

lôvn-tenis (lavn tenis) : lawn tennis

loyd : lloyd's

loyd defteri : lloyd's register

loyd rejister : lloyd's register

loyd sijilli (loyd sicilli) : lloyd's register

luvâta (livata) : sodomy

lüle : lock

lüle pipo : clay pipe

lüle tashu (lüle taşı) : meerschaum

lüleji chamourou (lüleci çamuru) : pipe
clay

lüsôuq (lüsuk) : coherence

lüstür (lüstür/lüstrin) : lustre

lûx eshyâsu (lüks eşyası) : fancy goods

lüzôujiyyet (lüzûciyet) : stickiness,
viscosity

lüzôum (lüzûm) : incumbency,
necessity, need

lüzôumi mouhâkeme qarârı (lüzûm-ı
muhâkeme kararı) : true bill

lüzôumsouz kyâdlar (lüzûmsuz kâğıtlar)
: waste paper

lüzôumsouz tekerrür (lüzûmsuz tekerrür)
: tautology

lüzôumsouzlouq (lüzûmsuzluk) :
superfluousness, unnecessaryness

lüzôumu mübrem (lüzûm-ı mübrem) :
urgent need

lüzôumundan fazla i'timâd (lüzûmünden
fazla itimat) : misplaced confidence

ma-âbid (maâbid) : temple

mâ-âdin (maâdin/meâdin) : mineral,
metal

ma-âlî (maâlî) : sublime

ma-ânî (maânî/meânî) : meaning

ma-ârrif (maârif) : education,
instruction, public instruction

ma-ârrif dâ-iresi (maârif dâiresi) : board of education

ma-ârrif müdîri oumôumîsi (maârif müdür-i umûmîsi) : commissioner of education

ma-ârrif müdîriyyeti (maârif müdüriyeti) : burean of education

ma-ârrif nezâreti (maârif nezâreti) : board of education, ministry of public I instruction

ma-ârif vekyâleti (maârif vekâleti) : commissariat of public I instruction

ma-ârrif vekîli (maârif vekili) : commissioner of education

ma-âsh (maaş) : pay, salary, stipend, wages

ma-âsh kyâtibi (maaş kâtibi) : pay master

ma-âshât (maaşât) : arrear

mâ'bâd : sequel

mâbâ'dût-tabî-a (mâbâdettabîa) : metaphysics

mâ'bed : fane, house of god, pagoda, sanctuary, synagogue, tabernacle, temple, zion, chapel

mâbeyn : court

mâbeyn müdîri (mâbeyn müdürü) : lord high steward

mâbeynji (mâbeynci) : chamberlain, lord in waiting

mâbeynjilik (mâbeyncilik) : chamberlainship

mâ-bihil-hayât (mâ-bihî'l-hayat) : vital principle

mâ'bôud (mâbud) : idol

mâ'bôude (mabûde) : goddess

mach (maç) : match

macha (maça) : spade

machouna (maçuna) : crane, gin, sheers

machouna gemisi (maçuna gemisi) : sheer hulk

machouna üjreti (maçuna ücreti) : cranage

madalya : medal

madam : lady, maam, madam, mistress, senora, signora

madde : article, body, clause, count, hypostasis, matter, matter, object, provision, substance

maddeyi asfar (madde-i asfar) : xanthate

maddeyi hayâtiyye (madde-i hayatiye) : protoplasm

maddeyi hazmiyye (madde-i hazmiye) : pepsin

maddeyi müshta-ile (madde-i müştai) : explosive

maddeyi semmiyye (madde-i semmiye) : virus

maddîjilik (maddicilik) : somatism

maddîlik : materialism

maddiyyet (maddiyat) : matteriality, substantiality

maddiyyûn (maddiyûn) : materialist

mâ'den : metal, mineral

mâ'den ameleşi : collier, miner, pitman

mâ'den debeyi (maden dibeği) : stamping mill

mâ'den deyirmeni (maden değirmeni) : stamping mill

ma'den filizi : ore

mâ'den keumürü (maden kömürü) : pit coal

mâ'den keupüy (maden köpüğü) : scobs	maghara (mağara) : den, grotto, hole, departmental store, emporium, magazine, shop, ware house
mâ'den ojâ (maden ocağı) : mine	
mâ'den souyou (mâden suyu) : mineral water	maghaza me'môrou (mağaza memuru) : shop man
mâ'den yâ (maden yağı) : mineral oil	maghaza sâhibi (mağaza sahibi) : shop keeper
mâ'denî barometre : aneroid	mâghra (mağara) : cavern, cave
mâ'denî eshyâ (mâdenî eşya) : hard ware	mâglôubiyyet (mağlubiyyet) : checkmate, defeat, flooring, foil, overthrow
mâ'denî para : hard cash, hard money	mâglôubiyyeti mâ'neviyye (mağlubiyyet-i maneviye) : moral defeat
mâ'denji (madenci) : coal owner, metallurgist	magneziyüm (magnezyum) : magnesium
mâ'denjilik (madencilik) : metallurgy, metallurgic, mining	magneziyüm zuyâsu (magnezyum ziyâsı) : magnesium light
mâder : mother	mâgrifet (mağrifet) : pardon
mâderâne : mother	mâh : month
Madeyra sharabu (Madeira şarabı) : maderia	mahâkimi houqôuqiyye (mahâkim-i hukukîye) : civil tribunals
madmazel (matmazel) : miss, nurse maid, senorita, signorina	mahâkimi mouhtelite (mahâkim-i muhtelite) : mixed tribunal
madmazeller (matmazeller) : misses	mahakk (mahak/mehak) : criterion
mâdôun (madun) : subaltern, subordinate	mahâlât : impossibility
mâdôunlouq (madunluk) : subordination	mahâll (mahal) : impossible, abode, enclosure, place, plaza, seat, spot, station, locality, locality
madrabaz : cadger, chanter, shyster	mahalle : parish, parish, parochial, quarter, rectory
madrabâzluq (madrabazlık) : knock out auction	mahalle papazu (mahalle papazı) : parish priest, secular
mâfevq (mâfevk) : superior	mahalleliler : parishioner
mâfevqat-tabî-a (mâfevkattabîa) : transcendentalism, ideology	mahalli hastaluq (mahall-i hastalık) : endemic
mafsal : article, articular, joint, knuckle	mahalli iqâmet (mahall-i ikâmet) : dwelling place
mâgdôuriyyet (mağduriyet) : martyrdom, stake	mahalli istirâhât (mahall-i istirahat) : rest
magfer (miğfer) : casque, helmet	
mâgferet (mağfired) : remission	

mahalli jinâyet (mahall-i cinâyet) : venue	mahjôubıyyet (mahçubiyet) : abashment, bashfulness, coyness, timidity
mahalli mahsôus (mahall-i mahsûs) : reservation	mahkeme : bench, court, forum, tribunal
mahalli maxôud (mahall-i maksût) : destination	mahkeme salonu (mahkeme salonu) : session's hall
mahalli mouhâkeme (mahall-i muhâkeme) : venue	mahkemeye tajâvüz (mahkemeye tecâvüz) : contempt of court
mahalli mouhâkemenin tebdîli (mahall-i muhâkemenin tebdili) : change of venue	mahkemeyi âliye (mahkeme-i âliye) : supreme court, high court of justice
mahalli vaq-a (mahall-i vaka) : venue	mahkemeyi kübrâ (mahkeme-i kübrâ) : supernal court
mahalli velâdet (mahall-i velâdet) : birth place, natal place	mahkemeyi sher-uyye (mahkeme-i şer'ıye) : probate court , spiritual court, divorce court
mahallinde (mahalinde) : on the spot	mahkemeyi tahqîr (mahkemeyi tahkîr) : contempt of court
mahâzir : disadvantage	mahkyôum (mahkûm) : condemned
mahbes : hold	mahkyôum etme (mahkûm etme) : condemnation
mahbôusiyyet (mahpusiyyet) : confinement, imprisonment	mahkyôumiyyet (mahkûmiyyet) : conviction, doom, thrall dom
mahek tashu (mahek taşu) : touch stone	mahkyôumiyyeti moutazammun (mahkûmiyyet-i mutazammin) : condemnatory
mahekk (mahak/mehak/mihak/muhak) : reagent, touch	mahlas : Christian name, surname
mahfaza : case, casket, encasement, jewel case, shrine	mahlôul mal (mahlûl mal) : escheat
mahfel (mahfel/mahfil) : loft, chancel	mahlôulât (mahlûlat) : escheat
mahfôuzuyyet (mahfûziyyet) : conservation, inviolability	mahlôulen vâris (mahlûlen vâris) : last heir
mâhi taqvîmî (mâh-i takvîmî) : calendar month	mahlôuq (mahluk) : wight, wretch
mâhiyeper : mensem	mahlôuqât (mahlûkat) : creature, flesh
mâhiyyet : mould, nature, character	mahmedet : te deum, thanks giving
mâhiyyeti elime (mâhiyyet-i elime) : painfulness	mahmel : holy carpet
mâhiyyeti ilmiyye (mâhiyyet-i ilmiye) : technicality	mahmiz : raphania
mâhiyyeti zumniyye (mâhiyyet-i zımniye) : implicitness	mahmouz (mahmûz) : rostrum, spur, ram

mahmouz oujou (mahmuz ucu) : rowel

mahmouz qayushu (mahmuz kayışı) : spur leather

mahmouz yarasu (mahmuz yarası) : spur gall

mahrej (mahreç) : denominator, outlet

mahrek : career, orbit, trajectory

mahrem : esoteric

mahrem dost : bosom friend

mahremi esrâr (mahrem-i esrâr) : intimate friend

mahremiyyet : intimacy, privateness, secrecy

mahrûmiyyet (mahrûmiyet) : lack, privation, starvation, deprivation, destitution

mahrûumu hidâyet (mahrûm-ı hidâyet) : unconverted

mahrûuqât (mahrûat) : combustible

mahrûuqât (mahrûkat) : firing, fuel

mahrûut (mahrût) : cone

mahrûutu nâqus (mahrût-ı nâkıs) : truncate cone

mahsher (mahşer) : crush, rising, supernal court, day of reckoning, judge day

mahsôul (mahsûl) : crop, gathering, yield

mahsôulât (mahsulat) : product, production, staple

mahsôulâtu dâhiliyye (mahsulat-ı dahiliye) : growth of native

mahsôusiyyet (mahsûsiyet) : perceptibility, tactility, tangibility

mahv : destruction, complete loss, perdition, ship wreck, smash, subversion, undoing

mahv edilemeyish (mahvedilemeyiş) : indestructibility

mahv olabilme (mahvolabilme) : perishableness/perishability

mahviyyet : humbleness, humility

mahzâ : purely, sheer

mahzen : cellar, locker, repertory, repository, reservoir, treasury, vault

mahzen üjreti (mahzen ücreti) : cellarage

mahzeni uzâm (mahzen-i uzâm) : ossuary

mahzenji (mahzenci) : cellarist

mahzenler : cellarage

mahzôuf (mahzûf) : elliptic

mahzôur (mahzûr) : disadvantage

mahzôuzuyyet (mahzûziyet) : enjoyment, delight

mahzu (mahz) : pure

mahzu aql (mahz-ı akıl) : pure reason

mâ-i jârî (mâi cârî) : running water

mâ-i mahrej (mâi mahreç) : displacement

mâ-i mouqaddes (mâi/mavi mukaddes) : holy water

mâ-i mouqattar (mavi mukattar) : distilled water

mâ-ide (mâide) : manna

mâ-il (mâil) : couched, rakish, side long, slant

ma-în (main) : lozenge

ma-ished (maişet) : livelihood, living, establishment, existence, maintenance, subsistence, sustenance, alimony, keep, upkeep

mâ-iyyet (mâiyyet) : hydrate

mâjerâ (macera) : adventure, episode, romance, experience

mâ'-jezâ tazmînât (mâcezâ tazminat) : vindictive damages

mâ'joun (macun) : cerate, marine glue, loch, mastic, lime, lute

makbôuz (makbuz) : acquittance

makine : apparatus, engine, machine, mechanical, work

makine ishi (makine işi) : machine work

makine qouvveti (makine kuvveti) : mechanical traction

makine yâ (makine yağı) : lubricating oil

makinelere : enginery, machinery

makineli tüfek : machine gun, maxim gun

makinist : driver, engine driver, machine man, machinist, mechanic, runner, tenter

makinistlik : engineering

mâ'kyôus (mâkûs) : converse

mâ'kyôusen mütenâsib (mâkûsen mütenâsip) : converse proportional

mâ'kyôusiyyet (makûsiyyet) : inversion

mal : acquisition, effects, having, jointure, mammon, possession, substance, value, property

mal me'môurou (mal memuru) : receiver

mal sâhibi : hirer, land lord

mala : float, trowel

malarya : malaria

mâlezime (malzeme) : materiel, material, requisite, supplies, furniture

mâlezime ve mürettebât : materiel and personnel

mâlezimeyi inshâ-iyye (mâlezime-i inşâiye) : building materials

mâlezimeyi qurtâsiyye (mâlezime-i kırtasiye) : writing materials

mâlezimeyi suhhiye (mâlezime-i sıhhiye) : sanitary ware

malgama : amalgam

mâli mevrôus (mâli mevrûs) : heirloom

mâlikiyyet : enjoyment

mâlikyâne (mâlikâne) : manorial, plantation, estate, manor

mâli-menqôul (mâli menkul) : movable

mâliye : exchequer, finance

mâliye me'môrou (maliye memuru) : fiscal

mâliye mütahassusu (mâliye mütahassısı) : financier

mâliye nâzuru (maliye nâzırı) : chancellor of the exchequer, secretary of the treasury

mâliyyet : price cost, prime cost

mâliyyôun (mâliyûn) : financier

mâ'l-memnôuniyye (mâ'l-memnunıye) : willingly

mâ'loulîn (malûlîn) : invalid, cripple

mâloulîni askeriyye (malûlîn-i askeriye) : invalid military, crippled

mâ'loulîni askeriyye jem-iyyeti (malûlîn-i askeriye cemiyeti) : invalid military

mâ'loulîni askeriyye mou-âvenet jem-iyyeti (malûlîn-i askeriye muavenet cemiyeti) : invalid military

mâ'louliyyet (malûliyyet) : disability, infirmity

mâ'lômât (malûmat) : acquaintance, acquirement, cognisance, scholarship, advice, data, information, instruction, knowledge, learning, notion, particular, range, report, stock in trade, wrinkle

mâ'lômât-fürûshlouq (malûmat-fürûşluk) : pedantry

mâ'lômâtü mütenevvi-a (malûmat-ı mütenevviye) : miscellany

mâ'lômâtü tâmme (malûmat-ı tâmme) : thorough knowledge

malt : malt

Malta tashu (Malta taşı) : free stone, holy stone, slab

mama : mama

mâ'môulât (mâmûlat) : make, manufacture

mâ'nâ : construction, explanation, explication, import, inwardness, meaning, purport, sense, significance, signification, spirit

manastur (manastır) : abbey, cloister, cloistral, convent, friary, hermitage, monastery, monastical, priory

mâ'nâsuz shî'rler (manasız şiirler) : nonsense verses

mâ'nâsuzluq (manasızlık) : futility, shallowness, solecism, vacuity, inanity, inexpressiveness, insignificance

manat : magnate

manâtuq (manâtık) : zone

manâtuqu intihâbiyye (manâtık-ı intihâbiye) : election precincts

manâtuqu môu'tedîle (manâtık-ı mutedile) : temperate zones

manav : fruiterer, grocer

mâ'nâyi teshmîl (manâyı teşmîl) : distribution

mâ'nâyi metnî (mânâ-ı metnî) : textuary sense

mâ'nâyi zumnî (mana-i zımnî) : subaudition

manâzur (menâzır) : vista, perspective

manâzurî (menâzırî) : perspective

manda : bufallo, mandate

manda post : money order, post order

mandal : latch, peg, ratchet

mandaline (mandalina) : mandarin

mandallu charq (mandallı çark) : ratchet wheel

mandater : mandatary

manej : manege, riding school

manevele (manivela) : pinch, brake, crank, crow, lever, starter, striker, winch

manevele mesnedi (manivela mesnedi) : fulcrum

manevele qolou (manivela kolu) : lever arm

maneveleli terâze (manivelalı terâzi) : steelyard

mâ'neviyyât : spiritualism, spirituality, moral

mâ'neviyyât bozoulmasu (maneviyat bozulması): demoralization

mâneviyyet (maneviyat) : immateriality

manevre (manevra) : evolution, exercise, manevre, mimic warfare, sham fight, shave, stratagem, strategy, tactics

manevre günü (manevra günü) : field day

manevreji (manevracı) : manevrer, strategist, tactician

manevreler (manevralar) : general quarters

mangal : brazier	manipülateur (manipülator) : manipulator
mangal bashu (mangal başı) : fire side	
mangal keumürü (mangal kömürü) : charcoal	maniqa (manika) : ventilator
manganez : manganese	manjana (mancana) : butt, keg, puncheon, scuttle butt
mangur (mangır) : brown	manolya : magnolia
mânî : hamper, impediment, let, obstacle, obstructive, preclusive, clog, cramp, encumbrance, hinderance, hitch, preservative, preventive, privative, retardation, stand, stop, stunt, suppressive, trammel, withholder	manometre : manometer
mâni-a (mânia) : bar, barricade, barrier, check, counter check, entanglement, glut with, handicap, stumbling block, trash	manshet (manşet) : cuff, wrist band
mâni-alu yarush (mâniyalı yarış) : hurdle race, steeple chase	manshon (manşon) : muff
mâni-asuz yarush (mâniyasız yarış) : flat race	mantar : champignon, cork, mushroom, suberic
mâ'nîdâr hikyâye (mânidar hikâye) : parable	mantilye (mantilya) : lift
manifesto : manifest, manifesto	manto : mantle, pelisse, tabard
manifotra (manifatura) : dry goods, soft goods	mantuq (mantık) : logic, plausibility, rationality, reasonableness
manifotra eshyâsu (manifatura eşyası) : drapery	mantuqî qiyâs (mantıkî kıyas) : syllogism
manifotra tijâreti (manifatura ticâreti) : drapery	mantuqiyyûn (mantıkîyûn) : logician
manifotraju (manifaturacı) : clothier, draper	mantuqju (mantıkçı) : logician
manifotrajuluq (manifaturacılık) : drapery	mantuqsuzluq (mantıksızlık) : irrationality, unconscionableness
maniken (manken) : dummy, lay figure, manikin	manyatizme : magnetism
manikür : manicure	manyeto : magnet
Manilla keneviri (Manila keneviri) : abaca	manzara : aspect, land scape, prospect, scene, scenery, sight, spectacle, view, vista
	manzara resmi : landscape painting
	manzôume (manzûme) : ballad, cantata, ditty, poem, recitative, system
	manzôumeyi shemsiyye (manzume-i şemsiye) : solar system
	mapa : eye bolt, ring bolt
	maplaq (mablak) : spatula

mâqable shâmil (mâkabline şâmil) : retroactive	mâ'qôuliyyet (makûliyet) : rationality, reasonableness
mâqable shümôul (mâkabline şümûl) : retroaction	maqta' (makta) : section
maqad (makat) : anus	maqta-u amôudî (makta-ı amûdî) : profile
maqâdîr (makâdir) : quantum	maqtôu-a (maktûa) : clip, cutting
maqâle (makale) : article, contribution	mâr : snake
maqâm (makam) : intonation, air, aria, chair, chime, mode, modulation, see, tune	marabet : marabout
maqâmât (makamat) : authority over	marangoz : carpenter, joiner, ship wright
maqâmu hükümdârî (makâm-ı hükümdarî) : crown	marangozlouq (marangozluk) : carpentry
maqâmu iddâ (makam-ı iddia) : prosecution	maraz : evil, malady, sickness
maqara (makara) : block, bobbin, pulley, reel, rigger, rundle, spool, swift, truckle, whip	marazuyyet (maraziyet) : pathology
maqara dili (makara dili) : sheave	margarin : margarin, oleomargarine
maqarna (makarna) : macaroni	margarit : sheep shank
maqas (makas) : cross point, frog, point, scissors, shears, slitter, snip, strut, switch, tenaille, truss	mari : mary
maqasju (makasçı) : switch man	mâ'rifet : double
maqâsudu hayriyye (makâsıd-ı hayriye) : charitable purposes	marin : sea piece
maqbôuz (makbuz) : quittance, receipt, shut up	marîz : sick
maqbôuz defteri (makbuz defteri) : receipt book	marîzlik : sickliness
maqbôuzât (makbuzat) : receipt	markete (market) : tesellated
maqlôubu mâ'-kyôus (maklûb-ı mâ'kûs) : anagram	marki : margrave, marquis
maqôulât (makûlat) : category	markilik : marquisate, strawberry leaf
maqôule (makûle) : category, kind	markiz : marchioness, marquess
	marmalad (marmelat) : marmalade
	mârn (marn) : marn
	maron : maroon
	maronit : maronite
	mâroul (marul) : lettuce
	mâ'rôuz boulounma (maruz bulunma) : exposition
	marq (mark) : mark

marqa (marka) : brand, check, cipher, counter, distinctive mark, ear mark, initial, mark, monogram, token, trade mark

marqalu hamal (markalı hamal) : ticket porter

marqator haritasu (markatör haritası) : mercators/chart

marqator seyri (markatör seyri) : mercators sailing

mars : gammon, lurch

marsepet keusteyi (marsepet kösteği) : stirrup

marsh (marş) : march

marshandiz (marşandiz) : merchandise

mart : march

martaval : whid

martu (martı) : gull, halcyon, mew, sea gull

marya : ewe

masa : board, table

masa eurtüsü (masa örtüsü) : table cloth, tapis

masad : whet stone

masâj (masaj) : massage

masâj mütahassusu (masaj mütahassısı) : massagist

masal : fable, fib, fiction, flam, legend, romance, story, tale

masalju (masalcı) : fabulist, fibber, legendary, story teller, tale teller

masârif (masârif/mesârif) : charge, cost, expenditure, expense, outfit, outgoing, outlay

masârifi beytîyye (masârif-i beytiye) : house hold expenses

masârifi dâ-ime (masârif-i dâima) : expense of upkeep

masârifi müteferriqa (masârif-i müteferrika) : petty expenses, incidental, petty expenses

masârifi tedfîniyye (masârif-i tedfîniye) : funeral expenses

masdar (mastar) : infinitive

masdar sîgasu (mastar sîgası/sıygası) : infinitive mood

maseur (masör) : massagist, masseur, rubber

maseuz (masöz) : masseuse

masha (maşa) : tongs

masha-kürek (maşa-kürek) : fire irons

mashlah (maşlah/meşlah) : kimono

mâ'shâuqa (maşûka) : flame, mistress, columbine

mashraba (maşrapa) : tankard, dipper

maske : mask, stalking horse, visor

maskeli balo : fancy ball, masked ball

maskesi altunda (maskesi altında) : under the mask of

masl : serum

maslahat-güzâr (maslahatgüzar) : charge-daffaires

mâ'sôumiyyet (masumiyet) : harmlessness, innocence

masôuniyyet (masûniyet) : intactness, integrity, inviolability, immunity

masouniyyeti shahsuyye (masuniyet-i şahsiye) : personal liberty

masqara (maskara) : guy, jack pudding, laughing stock, mask, masker

masqaralar (maskaralar) : masquerade

masqaraluq (maskaralık) : masquerade, mummery, tomfoolery

masqarata (maskarata) : toe cap

masqatu re's (maskat-ı re's) : natal place

masraf : cost, disbursement, expenditure, expense, larder, outgo

mass (mas) : aspiration, suction

mastıqa (mastika) : mastic

mat : drawn, mat, mate

mat resim : distemper

matafora : davit

matafyon : eye let

matâlî : right ascension

matâlib : claim, desiderate

matba-â (matbaa) : printing, printing house, printing office

matba-a makinesi (matbaa makinesi) : press, printing machine

matba-â mürekkebi (matbaa mürekkebi) : printing ink

matba-aju (matbaacı) : typographer

matba-ajuluq (matbaacılık) : typography

matbôu' veraqa (matbû' varaka) : form

matbôu-ât müdîri (matbuat müdürü) : director of the press

matbôu-ât (matbuat) : news paper, the press

matbôu-ât mensôubîni (matbuat mensubîni) : press man

matbôu-ât sanseurlüy (matbuat sensörlüğü) : censor of the press

mâtem : bereavement, bewailing, keen, mourning

mâtem arabasu (matem arabası) : mourn coach

mâtem elbisesi : mourn dress

matem esvâbu (matem esvabı) : weed

mâtem topou (matem topu) : minute gun

mâtem yüzüy (matem yüzüğü) : mourn ring

mâtemji (matemci) : pall bearer, keener

mâtemjiler (matemciler) : pall bearer

mâtemlik qoumash (matemlik kumaş) : mourn stuff

materiyalîzm (materyalizm) : materialism

matine : matinee, matinee

matiz : long splice

matlôuba mouvâfuq (matlûba muvâfık) : satisfactory

matlôubât (matlubat) : bills receivable, credit, assets

matlôubât ve düyûn (matlûbât ve düyûn) : assets and liabilities

matra : canteen

matraq (matrak) : bat

matris : matrice

matrôuhu minh (matrûhun-minh) : minuend

ma-uyyet (maiyyet) : escort, attendance upon, attendant, follower, life guard, retainer, retinue, staff, suite, train

ma-uyyetde (maiyyette) : subordinately

mâ-vaqâ' (mâvaka') : the case

mâverâyî ebhâr (mâvera-i ebhâr) : transmarine, over seas

mâverâyi jibâl (maverâ-i cibâl) : tramontane	mâyî'uyyet (mâyîiyet) : fluidity
mâvi : blue, ultramarine	maymoun (maymun) : ape, baboon, chimpanze, jackanapes, monkey, orang- outang, pug
mavi renk : verditer	maymounjouq (maymuncuk) : latch key, passe-partout, pick lock, skeleton key
mâvilik : blueness	mâyın (mayın) : mine, submarine mine
mavna : lighter	mayo : tights
mavna naqliyesi (mavna nakliyesi) : lighterage	mayonez : mayonnaise
mavna üjreti (mavna ücreti) : lighterage	mâ'yôubîyyet (ma'yûbiyet) : shamefulness
mavnaju (mavnacı) : lighter man	mâyü-yyet (mâiiyet) : liquefaction
mavnaşular jem-iyyeti (mavnacılar cemiyeti) : lighter men's corporation	mayus (mayıs) : may
mavoun (maun) : mahogany	mayus beujeyi (mayıs böceği) : cock chafer, may beetle
maxad (maksat) : aim, by end, design, destination, drift, end, game, goal, intent, intention, meaning, motive, object, objective, purpose, scope, string, tendency, view	mayusun biri (mayısın biri) : may day
maxadu aslî (maksâd-ı aslî) : final cause	mayusun birinji günü (mayısın birinci günü) : may day
maxim (maksim) : maxim	mazarrat : banefulness, disadvantage, evil, harmfulness, hurt, hurtfulness, ill, injury, noisomeness, noxiousness, nuisance, obnoxiousness, perniciousness, ruinousness, unhealthiness, unwholesomeness, mischief
maxim topou (maksim topu) : maxim gun	mazarratsuzluq (mazarratsızlık) : inoffensiveness
maxôumu aleyh (maksûm-ı aleyh) : divisor	mazbata : proceeding, proces-verbal, protocol
maya : barm, ferment, leaven, yeast	mazbata defteri : minute book
maydanoz : parsley	mazbatayi intihâbiyye (mazbata-i intihâbiye) : mandate
mâye : germ	ma'zeret : peg, plea, excuse, justification, palliative, provocation
mâyî' : fluent, humour	mâ'zeret qabôul etmeyish (mazeret kabul etmeyiş) : inexcusability
mâyî' mahrôuqât (mavi mahrûkat) : fuel liquid	
mâyî' zamq (mâyî zamk) : mucilage	
mâyî'-ât (mâyîat) : fluid	
mayistre yelkeni (mayistra yelkeni) : main sail	

mazgal : battlement, embrasure	mebhasi âhuret (mebhas-i ahiret) : eschatology
mazhariyyât : felicity, felicity, privilege	mebhasi alâ-imi emrâz (mebhas-i alâim-i emrâz): semeiology
mazharu hidâyet (mazhar-ı hidâyet) : regenerate	mebhasi â'sâb (mebhas-i asap) : neurology
mâzi : retrospect, by gone, past	mebhasi basar (mebhas-i basar) : optics
mâziye nazar : retrospect	mebhasi besher (mebhas-ı beşer) : anthropology
mazlûmlarun hikyâsi (mazlumların hikâyesi) : martyrology	mebhasi esvât (mebhas-i esvât) : phonology
mazmûun (mazmûn) : meaning, pun	mebhasi evzân (mebhas-i evzân) : metrology
maznûun mevqî' (maznûn mevki) : dock	mebhasi fûnûun (mebhas-i fûnûn) : technology
maznûunu müsterek (maznûn-ı müsterek) : correspondent	mebhasi harekyât (mebhas-i harekât) : dynamics
mazrôublar (mazrûplar) : factor	mebhasi havâ (mebhas-i hava) : pneumatics
mazrôubu fîh (mazrub-ı fih) : multiplier	mebhasi mâ'rifet (mebhâs-ı mârifet) : epistemology
mazu (mazi) : gall nut, oak apple	mebhasi mükevvenât (mebhâs-i mükevvenat) : ontology
mazu jevheri (mazi cevheri) : tannin	mebhasi rû'yet (mebhas-i rûyet) : optics
me-âl (meâl) : sense	mebhasi sedâ (mebhas-ı sedâ) : acoustics
mebâdî : primer	mebhâsi sümûun (mebhâs-i sümûn) : toxicology
mebâdî-i hendes : elements of geometry	mebhasi tekvîn (mebhas-i tekvîn) : cosmology
mebâdî-i ôulâ (mebâdî-i ûlâ) : first principles	mebhasi touyôur (mebhas-i tuyûr) : ornithology
mebahsi esâmî (mebâhis-i esâmî) : onomatology	mebhasi zuyâ (mebhas-i ziya) : optics
mebâlig (mebâliğ) : fund, subscription	mebhasül-hüvâm (mebhâsü'l-hüvâm) : entomology
mebânî-i-milliyeye (mebânî-i milliye) : public builds	mebhasül-qahf (mebhasü'l-kahf) : phrenology
mebânî-i-resmiyye (mebânî-i resmiye) : public builds	
mebde' : beginning, entrance, inceptive, initiative, introductory, kick off, principle, radiant, starting point	
mebde' noqtasu (mebde noktası) : origin	
mebde-i toul (mebde-i tûl) : first meridian	

meblag (meblağ) : fund, amount, subscription, sum

mebûs (mebûs) : commoner, deputy

meb-ousân (mebusân) : house of representatives, common

meb-ôuslar (mebûslar) : commoner

mebyaz : ovary

mebzûliyyet (mebzûliyet) : superabundance, copiousness, exuberance, fatness, flow, flush, influx, luxuriance, overflowing, overstock, plenitude, plenty, plentifulness, prodigality, profusion, richness, affluence, abundance

mech (meç) : fencing, bilbo, dirk, rapier

mech tâ'lim (meç tâlim) : fence

medalyon (madalyon) : locket, medallion, trinket

medâr : orbit, tropic

medâreyn : tropic

medâri jedî (medâr-ı cedî) : tropic of capricorn

medâri seretân (medâr-ı seretân) : tropic of cancer

medâru qoutb (medâr-ı kutup) : polar circle

medâru qoutbu shimâlî (medâr-ı kutb-ı şimâlî) : arctic

medd (med/met) : high water, high tide, flood, flow

medd dalgası (med dalgası) : tidal wave

medd ishâreti (med işâreti) : flood mark

meddâh : panegyrist, trumpet, trompeter

meddi basar (medd-i basar) : presbyopia

meddi terbî-î (medd-i terbî) : spring tide

meddü jezr (medcezir/meddücezir) : tide, flux and reflux

medeniyyet : civilization, cultivation

medfen : catacomb

medh (medih/medh/meth) : praise, good word, cradle

medhal (methal) : adit, door way, chop, collusion, gate, gorge, implication, induction, inlet, introduction, porch, portal, threshold, way in, entrance, entry, peristyle

medhiyye : commendatory poem, eulogy, paeon, panegyric

medîdul-basar (medidu'l-basar) : presbyope

medium (medyum) : subject

mediyüm (midyum) : medium

med-ôuvîn (med'ûvin) : invited, dinner party

medrese : faculty, preceptory, seminary

medyôunu şükrân (medyûn-ı şükrân) : grateful

mefer : hide place

mefhôm (mefhûm) : concept, meaning

mefhômât (mefhûmat) : concept, notion

mefhômîyyetji (mefhûmiyetçi) : conceptualist

mefkyôure (mefkûre) : ideal

mefkyôureji (mefkûreci) : idealist

mef-ôul (mef'ûl) : objective

mef-ôulât (mef'ûlât) : regimen

mefôulün anh (mef'ûlün-anh) : ablative

mef-ôulün ileyh (mef'ûlün-ileyh) : dative

mef-ôulü'n-bih (mef'ûlü'n-bih) : object

mefrôushât (mefrûşat) : furnishings, furniture, upholstery

mefsôuh qânôun (mefsûh kanûn) : obsolete law

mefsôuhiyyet (mefsûhiyyet) : obsolescence

meftôuniyyet (meftûniyyet) : fascination, infatuation, ravishment

mehâfil (mahâfil) : circle, head quarters

mehâkime : judiciary

mehâmî jemiyyeti (mehâmî cemiyeti) : sergeant's inn, inns of court

mehâmîlik : the robe

mehâret (mahâret) : handiness, dexterity, masterliness, tact, workmanship, adroitness, art, cunning, expertness, finesse, ingeniousness/ingenuity, knack, manipulation, mastery, shrewdness, skill, smartness, twist of the wrist

me'haz : receiver, recipient, reference book

mehâzir (mehâzir) : drawback

mehdi : mahdi

mehdi hürriyyet (mehd-i hürriyyet) : cradle of liberty

mehdi medeniyyet (mehd-i medeniyet) : cradle of civilization

mehrâje (mihârâje) : maharajah

mehtâb : moon shine

mejâlsizlik (mecalsizlik) : enfeeblement

mejârî (mecârî) : drainage, sewerage

mejâz (mecaz) : trope

mejbûrî hidmet (mecburî hidmet/hizmet) : impress

mejbûrî satûsh (mecburi satîş) : forced sale

mejbûuriyyet (mecburiyyet) : constraint, obligation

mejhôulât (mechûlat) : apocrypha

mejhôuliyyet (meçhûliyyet) : inscrutability, mysteriousness

mejjânî mekteb (meccânî mektep) : free school

mejjânî telebe (meccânî talabe) : exhibitioner

mejlis (meclis) : assembly, board, chamger, chapter, congregation, conventicle, convention, convocation, council, court, house, moot, symposium, synodical

mejlis odası (meclis odası) : assembly room

mejlis ruhânî (meclis-i ruhânî) : consistory

mejlisi âlî (meclis-i âlî) : witenagemot

mejlisi â'yân (meclis-i âyân) : senate

mejlisi hâss (meclis-i has) : privy council

mejlisi idâre (meclis-i idâre) : board of administration, board of directors

mejlisi idâreyi vilâyet (meclis-i idâre-i vilâyet) : zemstow

mejlîsi ma-ârrif (meclîs-i maârrif) : board of education

mejlisi mâliyye (meclis-i maliye) : board of treasury

mejlisi meb-ôusân (meclis-i mebûsân) : chamger

mejlisi millî (meclis-i millî) : national assembly

mejlisi mümessilîn (meclis-i mümessilîn) : house of representatives

mejlisi oumôumî (meclis-i umûmî) : general assembly

mejlisi rôuhânî (meclis-i ruhânî) : chapter house, synod	mekkyâri hayvanu (mekârî hayvanı) : bat horse
mejlisi vükelâ (meclis-i vükelâ) : cabinet council	mekteb : collegiate, educational institution, gymnasium, school
mejlisi vükelâ qarârû (meclis-i vükelâ kararı) : order in council	mekteb arqadashu (mekteb arkadaşı) : school fellow
mejmâ' (mecmâ') : concourse, receptacle	mekteb chojôu (mekteb çocuğu) : school boy
mejmôu' (mecmû') : summation, total, total	mekteb chojôuqlaru (mekteb çocukları) : school boy
mejmôu jebri (mecmû-ı cebrî) : algebra sum	mekteb hey-eti idâresi (mekteb heyet-i idâresi) : school board
mejmou-a (mecmua) : collection, periodical, review, magazine	mekteb hojasu (mekteb hocası) : school master
mejmou-ayi âdâb (mecmua-ı âdâb) : formulary	mekteb kitâbu (mekteb kitabı) : text book
mejmou-ayi ezhâr (mecmua-ı ezhâr) : flora	mektebde mouqîm mou-allim (mektepte mukîm muallim) : resident master
mejmou-ayi letâ-if (mecmua-ı letâif) : jest book	mektebi âli (mekteb-i âli) : high school, college
mejmou-ayi qasâ-id (mecmua-ı kasâid) : hymn book	mektebi bahriyye (mekteb-i bahriye) : naval college, war college
mejmou-ayi qavânîn (mecmua-ı kavânîn) : digest	mektebi mevjôud (mekteb-i mevcut) : collegiate
mejmouayu esh-âr (mecmua-ı eş'âr) : anthology	mektebi sanâyî (mekteb-i sanayi) : industrial school
me'môul edilmeyish (memûl edilmeyiş) : unexpectedness	mektebler : educational institution
mejrâ (mecra) : canal, drain, emissary, gullet, gully, gutter, subway, trunk, conduit, culvert, kennel, sewer, sink, well drain	mektôub (mektup) : letter, epistle, favour, line, missive
mejrâlar (mecralar) : canalization, drainage	mektôub kyâdu (mektup kâğıdı) : note paper
mejrôuhül-fü-âd (mecrûhü'l-fü'âd) : heart broken	mektôub nümôneleri (mektup numuneleri) : letter writer
mekik : net needle, shuttle	mektôub qoutousou (mektup kutusu) : letter box
mekkyâreji (mekâreci) : bat man	mektôumiyyet (mektûmiyet) : concealment

mekyâtib (mekâtib) : school

mekyâtibi housûsîyye (mekâtib-i hususiye) : private school

mekyâtibi ibtidâ-iyye (mekâtib-i ibtidâîye) : primary school

mekyâtibi resmiyye (mekâtib-i resmiye) : public school

me'kyôulât (mekûlât) : food stuff, refreshment, eatable, edible

me'kyôulât dâiresi (mekûlât dairesi) : alimentary department

melâ-ike (melâike) : cherubim

melâ-ikeyi kirâm (melâke-i kirâm) : celestial hierrarchy

melâl : dismal, gloominess, languor, melancholy

mel-anet (melanet) : obnoxiousness

melanj : blend, melange

melas : molasses

melbôusât (melbûsat) : accoutrements, raiment

melek : angel

meleke : faculty, skill

meleki mouqarrib (melek-i mukarrip) : archangel

melekis-suyâne (melekis-sıyâne) : guardian angel

melekler : celestial hierrarchy

melekyât (melekât) : faculty

meleme : bleat

melfôufât (melfûfat) : enclosure

melinit baru : melinite

melje' (melce) : asylum, cover, haven, hold, refuge, retreat, shelter

melodram : melodrama

meltemler : trade winds

mem : nipple

memâlik : dominion, land, realm

memâliki ejnebiyyede (memâlik-i ecnebiyyede) : abroad

membâ' : water place

meme : crown, dug, nipple, pap

meme iltihâbu (meme iltihâbı) : weed

meme oujou (meme ucu) : teat

memede : suckling

memede chojouq (memede çocuk) : sucker, suckling

memejik (memecik) : stipule

memeli hayvân : mamal, mammalia

memleket : country, home, land, mother country, soil, vernacular

memleketin se-âdeti (memleketin saadeti) : the public weal

memnôu' izdivâj (memnû izdivaç) : incest

memnôuniyyet (memnuniyet) : content, contentment, gratefulness, gratification, rejoicing, satisfaction

memnôuniyyetsizlik (memnuniyetsizlik) : dissatisfaction

memnôu-uyyet (memnûiyet) : taboo, ban, embargo, inhibition, prohibition

me'mour (memur) : runner, accredited to, in charge, collector, constable, employee, functionary, nominee, officer, official, operative, operator, receiver, stipendiary, tenter, under-clerk

me'môurîn (memurîn) : authority over, employee, functionary, officer, servant, personnel

me'môurîn müdürîyyeti (memurîn müdürîyyeti) : appoint branch

me'môurîni hükûmet (memurîn-i hükûmet) : government officers, civil establish

me'môurîni milkiyye (memurîn-i mülkiye) : civil officers

me'môurîni zâbuta (memurîn-i zâbita) : police man

me'môuriyyet (memuriyet) : appointment, employ, charge, mandate, nomination, office, place, portfolio, post, station, mission

me'môuru mahsôus (memur-ı mahsus) : emissary, envoy

men : avoidance, impeachment, inhibition, interdiction, preclusion, prevention, prohibition, repression, restraint, suppression

menâbî' : source, ways and means

menâfî' âmme : the public weal

menâfi' müteqâbile (menâfi müteakabile) : reciprocity

menâfî' shahsuyye ousôulü (menâfi şahsiye usulü) : spoils system

menâfî' zâtiyye : self interest

menâfi-i (menâfi) : land interest

menâqîb (menâkîp) : chronicle, epic, legendary

menâqîbi shühedâ (menâkîb-ı şühedâ) : martyrology

menâsik : ritual, ritualism

menâsik mouharriri (menâsik muharriri) : ritualist

menâtuq (menâtık) : district

menâtuqu intihâbiyye (menâtık-ı intihâbiye) : electoral district

menâtuqu münjemide (menâtık-ı münjemide) : frigid zones

menâtuqu nüfûuz (menâtık-ı nüfûz) : zone of influence

menâzur (menâzır) : scene, scenery

menbâ' : rise, burn, fountain, fountain head, head, mint, source, spring

menbâ' souyou (menba suyu) : spring water

menbâ'lar (menbalar) : the wells

mendil : handkerchief

mendirek : port

menekshe (menekşe) : violet

menekshe rengi (menekşe rengi) : violet

menenjit : meningitis

menfâ : exile

menfât (menfaat) : benefit, cause, haul, interest, lucre, testimonial

menfâtdârân (menfaatdarân) : persons interest

menfât-perestlik (menfaatperestlik) : subreption

menfes : spiracle

menfez : airhole, aperture, crater, exit, outlet, shoot, vent, vent hole

menfî elektrik : negative electricity

menfî ishâret (menfi işaret) : negative sign

menfî kemmiyyet : negative quantity

menfî qarâr (menfi karar) : negative vote

menfî oloush (menfi oluş) : negativeness

menfîlik : negativeness

menfôur shey (menfûr şey) : aversion

mengene : clamp, cramp, extractor, forceps, tenter hook, thumb screw, vice

menhöl (menhol) : manhole

menî : sperm

men-i esâret : emancipation of slaves

men-i esâret tarafdâru (men-i esâret taraftarı) : emancipationist

men-i isrâfât : sumptuary

men-i isrâfât qânûnou (men-i isrâfat kânunu) : ante waste law, sumptuary law

men-i mouhâkeme (men-i muhâkeme) : prohibition

men-i müskirât : prohibition, teetotalism, temperance

men-i müskirât jemiyyeti (men-i müskirât cemiyeti) : temperance society

men-i müskirât tarafdâru (men-i müskirât taraftarı) : prohibitionist

men-i tese'ül jem-iyyeti (men-i tese'ül cemiyeti) : mendicity society

menkyôuhiyyet (menkûhiyet) : coverture

menqıbe (menkıbe) : anecdote, legend, episode

menqôu' (menku') : infusion

menqôuliyyet (menkûliyet) : movableness

menshe' (menşe) : derivation, fountain head, nursery, origin, spring, protoplast, rise

mensôuj (mensûc) : textile

mensôujât (mensûcat) : soft goods, stuff, textile

mensôur (mensur) : prose

menta : mint, pepper mint

menteshe (menteşe) : hinge

menzil : range, shot, stage

menzil arabajusu (menzil arabacısı) : stage coach

menzil beygiri : stager

menzil yarushu (menzil yarışı) : relay race

meqâbir (mekâbir) : catacomb

meqanizme (mekanizma) : machinery, mechanism, movement

mer-â (mera) : common, down, grass land, herbage, meadow, pasture, pasturage, sheep walk

merâkib : craft, vessel, wherry

merâkibi havâ-iyye (merâkib-i havaıyye) : aircraft

merâkibî sagûire (merâkib-i sagûire) : small craft

merâq (merak) : anxiety, crotchet, curiosity, fad, fancy, fondness, hobby, inquisitiveness, mania, rage, relish, spleen, vagary, vapour, virtu, whim

merâret : bitterness, embitterment, gall, worm wood

merâsim : ceremony, ceremonial, etiquette, formality, function, ritual, solemnity

merâsimi askeriyye (merâsim-i askeriye) : trooping the colours

merâsimi dîniyye (merâsim-i diniye) : liturgy

merâsimi izdivâjiyye (merâsim-i izdivâciye) : marriage ceremonies, nuptial

merâsimi tedfîniyye (merâsim-i tedfîniye) : burial service, obsequies

merâsimi tetevvüjiyye (merâsim-i tetevvüciye) : corona ceremony

merâtib : caste, gradation, hierrarchical, order

merbôtutât (merbûtat) : annex

merbôtutuyyet (merbûtiyet) : fidelity, adhesion, allegiance, devotion, inherence, inseparability, attachment

merd : man

merdiven : flight, ladder, scale, stair, stair case, step, stile

merdiven halusu (merdiven halısı) : stair carpet

merdlik (mertlik) : manliness, chivalry

merdüm-girîzlik misanthropy

merhale : stage

merhamet : clemency, compassion, forgiving, grace, mercy, misericorde, pity, commiseration, ruth

merhametsizlik : uncharitableness, unfeelingness

merhem : cerate, liniment, ointment, salve, vulnerary

mer-î (mer'î) : in sight

mer-îyyet (mer'îyet) : visibility

merjan (mercan) : coral

merjan balugh (mercan balığı) : gold fish, silver fish

merjan gerdanluq (mercan gerdanlık) : negligee

merjan qaya (mercan kaya) : coral reef

merjimek (mercimek) : lentil

merkeb : ass, donkey, neddy, jerusalem pony

merkez : capital, centre, exchange, head quarters, house hold, metropolis, middle, rallying-point, seat, station, strong hold, umbilicus, central

merkez qoumandanu (merkez kumandanı) : provost marshal

merkez seffînesi : receiving ship

merkezi idâre (merkez-i idâre) : head office

merkezi mouvâzenet (merkez-i muvâzenet) : metacentre

merkezi piyasa (merkez-i piyasa) : emporium

merkezi siqlet (merkez-i sıklet) : centre of gravity

merkeziyyet : centralization

merlan (merlanos) : whiting

mermer : marble, whinstone

mermer ishleri (mermer işleri) : marble works

mermer taqlidi (mermer taklidi) : marble

mermer taqlîdi eshyâ (mermer taklidi eşya) : wedgewood

mermerler : marble works

mermi : ball, cannon shot, missile, projectile, shot

merqad (merkat) : sepulchre

mersâ : harbour, haven, roadstead

mersin âju (mersin ağacı) : myrtle

mersin balugh (mersin balığı) : sturgeon

mersiye : dirge, elegy, caste, degree, estate, grade, rank, standing

mer-uyyet (mer'iyet) : validity

mes : ward room

mesâfe : distance, remove, run, throw

mesâfe âleti : range finder, telemeter

mesâfe sâti (mesafe saati) : cyclometer

mesâha : measurement, measuring, mensuration, survey, content

mesâha âleti : perambulator

mesâha defteri : field book

mesâha üjreti (mesâha ücreti) : metage

mesâhayî dâ-ire (mesâha-i daire) : cyclometry

mesâhayî mouhit (mesâha-i muhit) : perimeter

mesâhâyî sat-hiyye (mesâha-i sathiye) : area

mesâ-i (mesâî) : effort, tension

mesâ-î furqasu (mesâî fırkası) : labour party

mesâ-î nezâreti (mesâî nezareti) : labour ministry

mesâ-il (mesâîl) : proposition

mesâ-ili iqtisâdiyye (mesâîl-i iktisadiye) : economy question

mesâmât : pore, porosity

mesâmâtlu olma (mesâmatlı olma) : porosity

mesâne : bladder, vesica

mesel : maxim, saw, saying

mes-ele (mesele) : affair, case, go, issue, matter, moot point, pith, problem, proposition, question, the subject of discussion, sum, theorem, the thing

meserret : gladly, joy, jubilation, rejoicing

meshâgul (meşâgul) : preoccupation

meshâhîr (meşâhir) : constellation, celebrity

mesh-ale (meşale) : cresset, flambeau, link, torch

mesh-ale zuyâsu (meşâle ziyası) : torch light

mesh-aleji (meşaleci) : link man, torch bearer

meshaqqat (meşakkat) : fatigue, hardness, painfulness, travail, tucker

meshe (meşe) : oak

meshe qabôu (meşe kabuğu) : oak bark, tan

meshgale (meşgale) : occupation, pastime

meshgôuliyyet (meşguliyet) : avocation, business, distraction, engagement, occupation, pursuit, vocation

mesh-her (meşher) : exhibition, exposition, show

mesh-hôur seuz (meşhur söz) : aphorism

mesh-hôur zât (meşhûr zât) : celebrity

meshîme (meşîme) : after birth

meshin (meşin) : sheep skin

meshraba (maşraba) : stoop

meshrôubât (meşrubat) : beverage, drink, refreshment

meshrôuhât (meşrûhat) : explanatory annotations, gloss notes, marginal notes

meshrôuta (meşrûta) : tail, entail, conditional fee

meshrôutuyyet (meşrûtiyet) : constitution

meshrôu-uyyet (meşrûiyyet) : lawfulness, legitimacy, rightfulness, legality

meshyi askeri (meşy-i askeri) : march

mesîh : the anoint, the son

mesîre : esplanade, mall

mesjîd (mescit) : mosque, temple

mesken : domicile, dwelling house, habitation, home, lodgment, tenement

meskyôukyât (meskûkât) : hard cash, coin, coinage, hard money, mintage, monetary, specie

meslek : career, craft, doctrine, line, platform, policy, principle, profession, system, trade, walk

meslekdâsh (meslektaş) : colleague

meslek dersleri : curriculum

mesleki aqlî (meslek-i aklî) : rationalism

mesleki hayât (mesleki hayat) : principle of life

mesleki hissiyyûn (mesleki hissiyûn) : sensualism

mesleki ilâhiyye : theism

mesleki illeti âdiye (mesleki illet-i âdiye) : occasionalism

mesleki iqâniyye (mesleki ikâniye) : dogmatism

mesleki irfâniyye : gnosticism

mesleki ishrâqiyye (mesleki işrâkiye) : illuminism

mesleki i'tidâl (meslek-i itidâl) : moderatism

mesleki izâfiyye : relativity

mesleki jebriyye (mesleki cebriye) : fatalism

mesleki kelbiyyûn (meslek-i kelbiyûn) : cynicism

mesleki mefhûmiyye (meslek-i mefhûmiye) : conceptualism

mesleki qaderiyye (mesleki kaderiye) : fatalism

mesleki sâlim (meslek-i sâlim) : sound principle

mesleki she'niyye (mesleki şenîye) : realism

mesleki spinoza : spinozism

mesleki tedrîs (meslek-i tedris) : scholastic profession

mesleki te'lifiyye : syncretism

mesleki vekiyye (meslek-i vekâlet) : the robe

mesleki zevqiyye (mesleki zevkiye) : hedonism

mesleksiz adam : man of all job's

mesmûmât (mesmûat) : hearsay

mesned : abutment, attribute, fulcrum, predicate, rest, socle, stand

mesnedi ileyh (mesned-i ileyh) : subject

mes-ûliyyet (mesuliyet) : accountability, guiltiness, liability, responsibility

mes-ûliyyeti mahdûd (mesuliyet-i mahdut) : limited

mesti lâ-ya'qal (mest-i lâ-ya'kal) : dead drunk

metal : cast

metânet : compactness, firmness, fortitude, grit, hardness, intrepidity, longanimity, nerve, resoluteness, resolution, solidity, soundness, stanchness, steadiness, stoicism, stoutness, strenght, sturdiness, substance, substantiality, tenacity

metânetsizlik : intolerance

metasenter (metasentir) : metacentre

metbôu-uyyet (metbuiyet) : suzerainty

metn (metin) : letter, text

metn tarafdâru (metin taraftarı) : textuary

metodist : methodist

metre : meter, metre, metric

metre miqyâsu (metre mikyâsı) : metric system

metropolid (metropolit) : vicar general, metropolitan, prelate, archbishop

metres : concubine, mistress

metris : outwork, retrenchment

metrôuk chojouq (metrûk çocuk) : foundling

metrôukiyyet (metrûkiyet) : desertion, forlornness, obsolescence

metrôukyât (metrûkât) : remain, leavings, legacy, lopping

me'vâ : covert, home, receptacle, resort, roofing

mevâdd (mevâd) : stipulation, stuff, article, material, matter

mevâddi : food stuff

mevâddi ibtidâ-yye (mevâdd-i ibtidâiye) : raw materials, unmanufactured goods

mevâddi infilâqiyye (mevâdd-i infilâkiye) : explosive

mevâddi kimyeviye fabriqasu (mevâdd-i kimyeviye fabrikası) : chemical works

mevâddi kimyeviyye (mevâdd-i kimyeviye) : chemical

mevâddi mahsôusa (mevâdd-i mahsûsa) : enactment

mevâddi müshta-ile (mevâdd-i müshta'ile) : explosive

mevâddi ouzviyye (mevâdd-i uzviye) : organ substances

mevâddi züjâjiyye (mevâdd-i zücâciye) : glaze ware

mevâlât : comity

mevânî' : cloginess, handicap

mevâqî' (mevâkî) : site, station, locality

mevâqî' tevzî-âtu (mevâkî tevziatı) : station bill

mevâshî (mevâşî) : cattle

mevâsim : season

mevâsimi erbe-a (mevâsim-i erbaa) : four searches

mevdôu-ât (mevduat) : good in consign, deposit

meveddet : friendship

mevhîbe : endowment, gift, inheritance

mevhômât (mevhûmat) : kite

mevje (mevce) : ripple, wave

mevje tâulü (mevce tulı) : wave length

mevjôud mal (mevcut mal) : stock, stock in trade

mevjôud yemek (mevcut yemek) : pot luck

mevjôudi qontrol (mevcudu kontrol) : stock taking

mevjôudi tâ'dâd (mevcudu tâdât) : stock taking

mevjôudiyyet (mevcudiyet) : being, entity, presence, existence, inherence

mevjôudiyyeti müshtereke (mevcudiyet-i müshtereke) : coexistence

mevkib : array, convoy, cortege, escort, pageant, procession

Mevlevî dervishi (Mevlevi dervîşi) : whirling dervish

mevqî' (mevki) : bench, home stead, locality, location, place, position, post, post, seat, sitting, site, situation, stand, standing, state, station, station, footing, estate, exposition

mevqî' jôghrâfi (mevki-i coğrafi) :	mevqî' jôghrâfi (mevki-i coğrafi) :	mevqî' jôghrâfi (mevki-i coğrafi) :	mevqî' jôghrâfi (mevki-i coğrafi) :
geography position	geography position	geography position	geography position
mevqî müstahkem (mevki müstahkem) :	mevqî müstahkem (mevki müstahkem) :	mevqî müstahkem (mevki müstahkem) :	mevqî müstahkem (mevki müstahkem) :
strong hold	strong hold	strong hold	strong hold
mevqî' yâmajulugh (mevki yağmacılığı) :	mevqî' yâmajulugh (mevki yağmacılığı) :	mevqî' yâmajulugh (mevki yağmacılığı) :	mevqî' yâmajulugh (mevki yağmacılığı) :
spoils system	spoils system	spoils system	spoils system
mevqif (mevkif) :	mevqif (mevkif) :	mevqif (mevkif) :	mevqif (mevkif) :
station	station	station	station
mevqôufiyyet (mevkûfiyet) :	mevqôufiyyet (mevkûfiyet) :	mevqôufiyyet (mevkûfiyet) :	mevqôufiyyet (mevkûfiyet) :
confinement, restraint	confinement, restraint	confinement, restraint	confinement, restraint
mevqôut mahkeme (mevkût mahkeme) :	mevqôut mahkeme (mevkût mahkeme) :	mevqôut mahkeme (mevkût mahkeme) :	mevqôut mahkeme (mevkût mahkeme) :
assize	assize	assize	assize
mevsim :	mevsim :	mevsim :	mevsim :
season	season	season	season
mevsim abonumanu (mevsim abonmanı) :	mevsim abonumanu (mevsim abonmanı) :	mevsim abonumanu (mevsim abonmanı) :	mevsim abonumanu (mevsim abonmanı) :
season ticket	season ticket	season ticket	season ticket
mevsim rüzgyâru (mevsim rüzgârı) :	mevsim rüzgyâru (mevsim rüzgârı) :	mevsim rüzgyâru (mevsim rüzgârı) :	mevsim rüzgyâru (mevsim rüzgârı) :
monsoon	monsoon	monsoon	monsoon
mevsimi :	mevsimi :	mevsimi :	mevsimi :
tide	tide	tide	tide
mevsimsizlik :	mevsimsizlik :	mevsimsizlik :	mevsimsizlik :
precocity	precocity	precocity	precocity
mevsôuqiyyet (mevsûkiyet) :	mevsôuqiyyet (mevsûkiyet) :	mevsôuqiyyet (mevsûkiyet) :	mevsôuqiyyet (mevsûkiyet) :
authenticity, credibility	authenticity, credibility	authenticity, credibility	authenticity, credibility
mevt :	mevt :	mevt :	mevt :
croak	croak	croak	croak
mevti mouvaqqat (mevt-i muvakkat) :	mevti mouvaqqat (mevt-i muvakkat) :	mevti mouvaqqat (mevt-i muvakkat) :	mevti mouvaqqat (mevt-i muvakkat) :
suspended animation	suspended animation	suspended animation	suspended animation
mevzu (mev'ıza) :	mevzu (mev'ıza) :	mevzu (mev'ıza) :	mevzu (mev'ıza) :
lecture	lecture	lecture	lecture
mevzôu' (mevzu) :	mevzôu' (mevzu) :	mevzôu' (mevzu) :	mevzôu' (mevzu) :
laid, matter, subject, subject matter, theme, thesis, topic, motive, motto	laid, matter, subject, subject matter, theme, thesis, topic, motive, motto	laid, matter, subject, subject matter, theme, thesis, topic, motive, motto	laid, matter, subject, subject matter, theme, thesis, topic, motive, motto
mevzôu-a (mevzua) :	mevzôu-a (mevzua) :	mevzôu-a (mevzua) :	mevzôu-a (mevzua) :
topic	topic	topic	topic
mevzôu-ât (mevzuat) :	mevzôu-ât (mevzuat) :	mevzôu-ât (mevzuat) :	mevzôu-ât (mevzuat) :
postulate, topic	postulate, topic	postulate, topic	postulate, topic
mevzôu'lar (mevzûlar) :	mevzôu'lar (mevzûlar) :	mevzôu'lar (mevzûlar) :	mevzôu'lar (mevzûlar) :
mottoes	mottoes	mottoes	mottoes
mevzôu'-u müzâkere (mevzu-ı müzâkere) :	mevzôu'-u müzâkere (mevzu-ı müzâkere) :	mevzôu'-u müzâkere (mevzu-ı müzâkere) :	mevzôu'-u müzâkere (mevzu-ı müzâkere) :
the subject of discussion	the subject of discussion	the subject of discussion	the subject of discussion
mevzu' (mevzi) :	mevzu' (mevzi) :	mevzu' (mevzi) :	mevzu' (mevzi) :
site	site	site	site
mevzu-îleshdirme (mevziîleştirme) :	mevzu-îleshdirme (mevziîleştirme) :	mevzu-îleshdirme (mevziîleştirme) :	mevzu-îleshdirme (mevziîleştirme) :
localization	localization	localization	localization
mevân keukü (meyân kökü) :	mevân keukü (meyân kökü) :	mevân keukü (meyân kökü) :	mevân keukü (meyân kökü) :
liquorice	liquorice	liquorice	liquorice
meyâneji (meyâneci/miyâneci) :	meyâneji (meyâneci/miyâneci) :	meyâneji (meyâneci/miyâneci) :	meyâneji (meyâneci/miyâneci) :
go between	go between	go between	go between
meydân :	meydân :	meydân :	meydân :
arena, court, elbow room, esplanade, glade, plaza, ring, yard, list, parade, plain, range, room, scope, space, square, swing	arena, court, elbow room, esplanade, glade, plaza, ring, yard, list, parade, plain, range, room, scope, space, square, swing	arena, court, elbow room, esplanade, glade, plaza, ring, yard, list, parade, plain, range, room, scope, space, square, swing	arena, court, elbow room, esplanade, glade, plaza, ring, yard, list, parade, plain, range, room, scope, space, square, swing
meydân oqouma (meydan okuma) :	meydân oqouma (meydan okuma) :	meydân oqouma (meydan okuma) :	meydân oqouma (meydan okuma) :
challenge	challenge	challenge	challenge
meydânu harb (meydân-ı harp) :	meydânu harb (meydân-ı harp) :	meydânu harb (meydân-ı harp) :	meydânu harb (meydân-ı harp) :
battle field, field	battle field, field	battle field, field	battle field, field
meydânu müjâdele (meydân-ı mücâdele) :	meydânu müjâdele (meydân-ı mücâdele) :	meydânu müjâdele (meydân-ı mücâdele) :	meydânu müjâdele (meydân-ı mücâdele) :
list	list	list	list
meyhâne :	meyhâne :	meyhâne :	meyhâne :
sample room, slum, tap room, tippling house	sample room, slum, tap room, tippling house	sample room, slum, tap room, tippling house	sample room, slum, tap room, tippling house
meyhâneji (meyhâneci) :	meyhâneji (meyhâneci) :	meyhâneji (meyhâneci) :	meyhâneji (meyhâneci) :
tapester, vintner	tapester, vintner	tapester, vintner	tapester, vintner
meyl (meyil) :	meyl (meyil) :	meyl (meyil) :	meyl (meyil) :
bending, bent, bias, cant, declension, declination, declivity, dip, fall, grade, gradient, incline, inclination, liking, obliquity, pitch, predilection, predisposition, prepossession, proclivity, proneness, propensity, rake, readiness, relish, shelving, side long, slant, slope, stream, sympathy, talus, tendency, tilt, trend, underlay, vocation	bending, bent, bias, cant, declension, declination, declivity, dip, fall, grade, gradient, incline, inclination, liking, obliquity, pitch, predilection, predisposition, prepossession, proclivity, proneness, propensity, rake, readiness, relish, shelving, side long, slant, slope, stream, sympathy, talus, tendency, tilt, trend, underlay, vocation	bending, bent, bias, cant, declension, declination, declivity, dip, fall, grade, gradient, incline, inclination, liking, obliquity, pitch, predilection, predisposition, prepossession, proclivity, proneness, propensity, rake, readiness, relish, shelving, side long, slant, slope, stream, sympathy, talus, tendency, tilt, trend, underlay, vocation	bending, bent, bias, cant, declension, declination, declivity, dip, fall, grade, gradient, incline, inclination, liking, obliquity, pitch, predilection, predisposition, prepossession, proclivity, proneness, propensity, rake, readiness, relish, shelving, side long, slant, slope, stream, sympathy, talus, tendency, tilt, trend, underlay, vocation
meyl zâviyesi (meyil zâviyesi) :	meyl zâviyesi (meyil zâviyesi) :	meyl zâviyesi (meyil zâviyesi) :	meyl zâviyesi (meyil zâviyesi) :
angle of inclination	angle of inclination	angle of inclination	angle of inclination
meyli ibre (meyl-i ibre) :	meyli ibre (meyl-i ibre) :	meyli ibre (meyl-i ibre) :	meyli ibre (meyl-i ibre) :
dip of the needle	dip of the needle	dip of the needle	dip of the needle
meyli tenâsül (meyl-i tenâsül) :	meyli tenâsül (meyl-i tenâsül) :	meyli tenâsül (meyl-i tenâsül) :	meyli tenâsül (meyl-i tenâsül) :
sexual affinity	sexual affinity	sexual affinity	sexual affinity
me'yôusiyyet (meyûsiyet) :	me'yôusiyyet (meyûsiyet) :	me'yôusiyyet (meyûsiyet) :	me'yôusiyyet (meyûsiyet) :
brokenness of heart	brokenness of heart	brokenness of heart	brokenness of heart
meyva (meyve) :	meyva (meyve) :	meyva (meyve) :	meyva (meyve) :
berry, fructification, fruit	berry, fructification, fruit	berry, fructification, fruit	berry, fructification, fruit
meyva âju (meyve ağacı) :	meyva âju (meyve ağacı) :	meyva âju (meyve ağacı) :	meyva âju (meyve ağacı) :
fruit tree	fruit tree	fruit tree	fruit tree
meyvalar (meyveler) :	meyvalar (meyveler) :	meyvalar (meyveler) :	meyvalar (meyveler) :
fruitage	fruitage	fruitage	fruitage
meyvalu âj (meyveli ağaç) :	meyvalu âj (meyveli ağaç) :	meyvalu âj (meyveli ağaç) :	meyvalu âj (meyveli ağaç) :
fruit bearer	fruit bearer	fruit bearer	fruit bearer

meyvalu qrema (meyveli krema) : a trifle	mezheb : creed, religion, religious order, sect, confess of faith
meyvâyî memnôu-a (meyve-i memnuâ) : forbid fruit	mezher : receptacle
meyyâl : prone, propense, ready	mezherî : receptacular
meyyit : autopsy, dead	meziyyât : point
mezad : auction, outcry	meziyyet : commendableness, merit
mezad me'môûrou (mezat memuru) : auctioneer	meziyyet nishânu (meziyet nişanı) : order for merit
mezâh (mizah) : humour	mezj (mezc) : blending, combination, confection, incorporation, infusion, merger, shuffle
mezâh gazetesi (mizah gazetesi) : comic, humour paper	me'zôunîn (mezûnîn) : fellow
mezâhju (mizâhçı) : humorist, funny man	me'zôuniyyet (mezuniyet) : authorization, holiday
mezâlim : atrocity, clutch, cruelty	mezür : time
mezâmir : psalm, psalm book, psalmody	mezüre (mezura/mezro) : measure
mezâmir kitâbu (mezâmir kitabı) : psalter	mi-ât (mîat) : centesimal
mezâmir tesbîhi : psalter	mî'ber : nave
mezâr : cenotaph, grave, tomb, tumulus, pit	michâcho (miçaço) : screw jack, lifting jack
mezar tashu (mezar taşı) : grave stone, tomb stone	micho (miço/muço) : sea boy
mezarju (mezarıcı) : grave digger, sexton	mî'de (mide) : maw, gastric, stomach
mezarluq (mezarlık) : burial ground, cemetery, grave yard, mortuary, necropolis	mî'de ârusu (mide ağrısı) : stomach ache
mezâyâ : merit	mî'de hümmâsu (mide humması) : gastric fever
mezbeha (mezbaha) : shambles, slaughter house	mî'de iltihâbu (mide iltihâbı) : gastritis
mezbele : dung hill, sink, sty	mî'de qaynamasu (mide kaynaması) : heart burn
meze : relish	midilli : nag, pony
mezestire : half mast	midye : mussel
mezglit balugh (mezglit balığı) : whiting	miftâh : key, master key, pony
	migra : conger

mihanikî tertîbât (mihanikî tertibat) :	milâzimi sâni (mülâzim-i sâni) :
purchase	sublieutenant
mihanikî tezgâh (mihânikî tezgâh) :	milâzimlik (mülâzimlik) : lieutenantcy,
power loom	probation
mihmân-nüvâzluq (mihman-nüvâzlık) :	milel : nation
hospitality	milh : salt
mihnet : calvary, martyrdom, ordeal,	milhi hâmüş (milh-i hâmuz) : supersalt
purgatory, tribulation	mili bahrî (mil-i bahrî) : nautical mile,
mihnetzede : woe begone	knot
mihrâb : altar, shrine	mili berrî (mil-i berrî) : statute mile
mihrâq (mihrâk) : focus	mili jôghrâfi (mil-i coğrafi) :
mihri mü-ejje (mihri müeccel) :	geographical mile
marriage settlement, settlement	milimetre : millimeter
mihri Süleyman (mihri Süleyman) :	milis : lumper, militia
solomon's seal	milis süvâri : yeomanry
mihver : axis, diameter, pivot, pole,	militarizm : militarism
spindle	milk (mülk) : territory
mihveri devrân (mihver-i devrân) : axis	milkiyyet (mülkiyet) : propreietorship,
of rotation	territoriality
mihveri rü'yet (mihver-i rüyet) : optic	milkiyyeti edebiye (mülkiyet-i edebiye)
axis	: copyright, literary property
mihverli top : swivel gun	milkiyyeti edebiye qânûnou
miknet : might, puissance	(mülkiyet-i edebiye kânunu) : copyright
mil : axle, beam, bolt, fusee, gnomon,	law
hinge, mile, pin, pivot, pole, ram rod,	milkiyyeti müstaqbele (mülküyet-i
spindle, stile, style, stylet	müstakbele): reversion
mil hisâbîle toulü (mil hesâbıyla tulu) :	millet : nation
mileage	milletin hey-eti mejmou-asu (milletin
mil hisâbîle üjreti (mil hesâbıyla ücreti) :	heyet-i mecmuası) : body politic
mileage	millî hava : national anthem
milâd : nativity	millî marsh (milli marş) : national
milâzemet rü-ousou (mülâzemet rüusu) :	anthem, national hymn
baccalaureate	milliyyet : nationality
milâzim (mülâzim) : lieutenant,	
sublieutenant	

milliyyet-jilik (milliyetçilik) : nationalism	minâsebetsizlik (münasebetsizlik) : absurdity, misplacement, flounce, importunity, impropriety, inconsequence, inexpedience, infelicity, inopportunity, irksomeness, naughtiness, silliness, unacceptableness, uncomeliness, unhandiness
milliyyet-perverlik : nationalism	
milyar : billion, milliard	
milyon : million	
milyonda bir : millionth	minâsib olma (münâsib olma) : desirableness, eligibility
milyoner : millionaire	
milyonuncu (milyonuncu) : millionth	minâsib zemân (münâsib zaman) : convenience
mîmâr : master builder, architect	minder : bolster, cushion, hassock, mattress, ottoman, squab, woollack
mîmârluq (mimarlık) : architecture	
mimiç (mimik) : mimics	minder yüzü : bed tick
mimoza : mimosa	mine : dial, enamel, face
minâre : minaret	mine chicheyi (mine çiçeği) : forget me not, verbena, vervain
minâreji (minâreci) : steeple jack	minel-qadîm (mine'l-kadîm) : prescriptive
minâsebâtu ijtîmâ-uyye (münâsebat-ı ictimaiye): social intercourse	minnet : indebtedness
minâsebâtu zevjiyye (münâsebat-i zevciye) : conjugate relation	minnetdârluq (minnettarlık) : gratefulness, gratitude, thankfulness
minâsebet (münâsebet) : appositeness, relevancy, relation, intercourse,, appropriateness, bearing, connection, consortship, converse, conversation, expediency, feasibility, filiation, fitness, intelligence, intercourse, liaison, meetness, occasion, opportuneness, opportunity, pertinentness, reference, regard, relation, relationship, seasonableness, seemliness, suitableness	minouta (minuta) : hour glass, log glass
minâsebet almayush (münâsebet almayış) : ineligibility	minqala (minkala) : protractor
minâsebetde (münâsebette) : in touch	minü-et dansu (minüet dansı) : minuet
minâsebeti gayri meshrûu-a (münâsebet- i gayrimeşrûa) : criminal conversation, adultery	minyatür : illumination, miniature
minâsebetsiz seuzler (münâsebetsiz sözler) : misplace words	minyatür ressamu (minyatür ressamı) : miniaturist
	minzar : speculum
	miqa (mika) : mica
	miqâdo (mikado) : mikado
	miqdâr (miktar) : amount, deal, delivery, dose, incidence, parcel, quantity, quantum
	miqdari tâ'jîl (miktar-ı tacil) : acceleration

miqdâru ihrâj (miktar-ı ihrâç) : emission
 miqdâru mouhassas (miktar-ı muhassas) : quota

miqdâru te'jîl (miktar-ı tecîl) : retardation
 miqdârunda (miktarında) : to the tune of
 miqnâtis (mıknatıs) : magnet

miqnâtis tashu (mıknatıs taşı) : lode stone

miqnâtisiyyet (mıknatısıyet) : magnetism

miqrob (mikrop) : microbe

miqrofon (mikrofon) : microphone

miqrometre (mikrometre) : micrometer

miqrosqob (mikroskop) : microscope

miqyâs (mikyâs) : scale, gamut, gauge, measure, meter, module

miqyâsât (mikyâsat) : metrology, table book

miqyâsi kesâfet (mikyâs-ı kesâfet) : areometer

miqyâsi qavs (mikyâs-ı kavis) : cyclometer

miqyâsi zuyâ (mikyâs-ı ziyâ) : photometer

miqyâsu mâyu-at (mikyâs-ı mâiyat) : hydrometer

miqyâsu nâr (mikyâs-ı nâr) : pyrometer

mî'râj (miraç) : ascension day, assumption

mi'râj arifesi (miraç arifesi) : rogation days

mî'râj günü (miraç günü) : ascension day

mîralay : colonel

mîralayluq (miralaylık) : colonelship

mirâs : heirloom, heritage, inheritance, legacy, succession, patrimony, bequest

mir-ât (mirât) : mirror

mîri kelâm (mîr-i kelâm) : conversationalist

mîri-livâ (mirliva) : brigader, major general

mirqam (mirkam) : gnomon

mirzâ : mirza

mis : civet, miss, musk

mis chicheyi (mis çiçeği) : scabious

mis kedisi : civet cat, musk cat

mis qoqousou (mis kokusu) : muskiness

misâfir : guest, sojourner, visitor

misâfir odası (misafir odası) : parlour, guest chamber

misâfir sevmeyish (misâfir sevmeyiş) : inhospitality

misâfirhâne : boarding house, hospice

misâfir-perverlik (misafirperverlik) : hospitality

misâl : example, exemplar, exponent, instance

misâq (misak) : pact

misbah : fin

misiss : mistress

misket : canister shot

misket sharabu (misket şarabı) : muscat

misket üzümü : muscat

miskinhâne : leper's hospital

miskinlik : leprosy

misl (misil) : multiple

misler : misses

misli müştereki asgar (misli müşterek-i asgar) : least common multiple

mismâ' : stethoscope

misqab (miskab) : bit, borer, broach, perforator, piercer, auger, drill, trepan, wimble, punch

misqab makinesi (miskap makinesi) : drilling machine

misqala (miskala) : burnisher

mistar : scale

misyoner : missionary

misyoner mektebi : mission school

misyonerler : missionary

misyonerler hey-eti (misyonerler heyeti) : board of mission

misyonerler jem-iyyeti (misyonerler cemiyeti) : board of mission

miting : meeting

mitralyeuz (mitralyöz) : machine gun, mitrailleuse

mi'yâr : reagent, criterion, measure, module, scale, standard, test

mî'yâr pousla (miyar pusula) : standard compass

mi'yâr terâzi : sample scale

miyasma : miasma

miyoblouq (miyopluk) : myopia

miza : pool, stake

mizâj (mizaç) : complexion, disposition, humour, mood, taste, temper, temperament, tune

mizâj-gîrlik (mizaçgirlik) : suppleness

mîzan : balance, scale

mizana : mizzen

mizana direyi (mizana direği) : mizzen mast

mîzânu havâ (mizân-ı hava) : barometer

mîzânu kesâfeti havâ (mîzân-ı kesâfet-i havâ) : aerometer

mizânu riyâh (mizân-ı riyâh) : windgauge

mizânül-harâre (mizânü'l-harâre) : thermometer

mizmâr : epiglottis, glottis

mobilya : furniture, movable

mobilyaju (mobilyacı) : furnisher

mobilyalu oda (mobilyalı oda) : furnish room

moda : fashion, in the fashion, mode, vogue, vogue, fashionable

moda âlemi : vanity fair

moda eshyâsu (moda eşyası) : millinery

model : form, lay figure, model, pattern, sample, scantling, standard, type

modelhâne : pattern shop

modelini tertib : modelling

modelji (modelci) : modeller, pattern maker

modeljilik (modelcilik) : modelling

modist : milliner

modistire (modistra) : seamstress

molekül : molecule

moleton : swan skin

molla : mollah

molozlou tash (molozlu taş) : tabby

Monâqo prensi (Monako/Monaco prensi) : prince of monaco

monarkist (monarşist) : monarchist

moniteur (monitör) : monitor

monogram : monogram

monolog : monologue, soliloquy

monometre : pressure gage

monoql (monokl) : monocle

Monro oumdesi (Monro umdesi) : monroe doctrine

Monro prensipi (Monro prensibi) : monroe doctrine

montâj (montaj) : fitting

montâj dâ-iresi (montaj dairesi) : fit shop

montür : mount, setting, mounting

moqa (moka) : mocha

mor : livid, purple, violet

mor renk : purple

moratoryom (moratoryum) : moratorium

morfin : morphia

morg : morgue, mortuary

morina balugh (morina balığı) : cod fish

morlouq (morluk) : lividity

mors : walrus

mors elifbâsu (mors elifbası) : morse alphabet

mors ousûlü (mors usulü) : morse

Mosqof toprâ (Moskof toprağı) : rotten stone

moteur (motör/motor) : motor

moteursüz tayrân (motorsuz tayrân) : gliding

moteursüz tayyâre (motorsuz tayyâre) : glider

motif : motif, motive

mou-âdele (muadele) : equation, position

mou-âdeleyi üssiye (muâdele-i üssiye) : exponential equation

mou-âdil olma (muadil olma) : equivalence

mou-âdilfle tebdîl (muâdiliyle tebdil) : substitution

mou-âffiyet (muafiyet) : freedom, dispensation, exempt, exemption, exoneration, franchise, immunity, impunity

mou-âhaze (muâhaze) : censure, reflection

mou-âhede (muâhede) : treaty

mou-âhedenâme (muâhedenâme) : treaty

mou-âhiz (muâhiz) : reflector

mou-allaqiyyet (muallakiyet) : abeyance, abeyance, pendency, suspense

mou-allim (muallim) : coach, educator, institutor, instructor, master, repetitor, school master, teacher, trained, trainer

mou-allime (muallime) : teacher, school master

mou-allimlik (muallimlik) : scholastic profession

mou-âmelât (muamelat) : affair, dealing, formality, proceeding, process, traffic, transaction

mou-âmelâtu mâliyye (muâmelât-ı maliye) : bank transactions, financial transacts

mou-âmele (muâmele) : boom, handling, measure, transaction, treatment, dealing, formality, operation, procedure, proceeding, usage

mou-âmele (muâmelede) : to turn over

mou-âmele imkyânu (muâmele imkânı) : negotiability

mou-âmeleji (muâmeleci) : stock jobber, operator

mou-ammâ (muamma) : charade, conundrum, enigma, riddle

mou-âneqa (muânaka) : cuddle, embracement

mou-âqale (muâkale) : reasoning, speculation

mou-âsheret (muâşeret) : society

mou-âsurîn (muasırîn) : modern, contemporary

mou-âvenet (muâvenet) : aid, assistance, subsidy, contribution, exhibition, help, relief, collaboration

mou-âvenet jem-iyyeti (muâvenet cemiyeti) : relief society

mou-âveneti qalemiyye (muâvenet-i kalemiye) : contribution

mou-âvin (muavin) : articulated, articulated with, coadjutant, collaborator, lieutenant, sidesman, adjunct, adjutant, mate, secondary, suffragan

mou-âvini (muavini) : vice

mou-âyene (muayene) : examination, experiment, recension, test, testing, view, visitation, inquest, inspection, overhaul, scrutiny, search

mou-âyene âleti (muayene aleti) : fault finder

mou-âyene me'môrou (muayene memuru) : boarding officer, overseer, searcher

mou-âyenehâne (muayenehane) : clinic

mou-ayyenât (muayyenat) : tommy, ration

mou-ayyeniyyet (muayyeniyyet) : determinism

moubâdele (mübâdele) : barter

moubâlaga (mübalağa) : aggravation, bombast, bounce, puff, windiness, cram, marvelousness, hyperbole, exaggeration

moubâlegât (mübâlagat) : heroic/ally

moubâyâju (mübâyaaacı) : stock jobber

moubtulı hiss (mubtulı-ı his) : anaesthetic

moudhike (mudhike) : comedy

moufassal medhal (mufassal medhal) : prolegomena

mougâlata (mugâlata) : misrepresentation, cavil, imbroglio, quibble, sophism, sophistication

mougâlatayi mâ'nâ (mugâlata-i mânâ) : syllepsis

mougan (mugan) : magi

mougannîler (mugannîler) : choir, chorus

mouganniye (muganniye) : singer, songstress

mougâyiri ahlâq (mugayyir-i ahlâk) : immoral

mougâyiri ouhouvvet (mugayir-i uhuvvet) : unbrotherly

mougâyiri übüvvet (mugâyir-i übüvvet) : unfatherly

môugfil shey (muğfil şey) : will-o'-the-wisp

môugfil qadun (muğfil kadın) : temptress

môuglaqiyyet (muğlakiyyet) : complexity, illegibility, indistinction, intricacy, unintelligibility, abstruseness

mouhabbet (muhabbet) : affection, dearness, fondness, sympathy, tenderness, love

mouhabbet chicheyi (muhabbet çiçeği) : myosotis

mouhabbet ilâju (muhabbet ilacı) : potion of love

mouhabbet izdivâju (muhabbet izdivâci) : match love

mouhâbbet mektoubou (muhabbet mektubu) : love letter

mouhâbbet tellâlu (muhabbet tellâlı) : love monger

mouhabbetnâme (muhabbetnâme) : valentine

mouhâberat (muhâberat) : correspondence, communication, missive

mouhâbere (muhabere) : battle, intercommunication

mouhâbere sefînesi (muhabere sefinesi) : despatch boat

mouhâbir (muhâbir) : correspondent

mouhaddebiyyet (muhaddebiyet) : convexity

mouhaddebiyyeti arz (muhaddebiyet-i arz) : curve of the earth

mouhâdenet (muhâdenet) : confraternity, friendship

mouhâdenet jem-iyyeti (muhâdenet cemiyeti) : friend society

mouhâfaza (muhâfaza) : conservation, convoy, custody, fencing, guard, keeping, preservation, protection, reserve, retention, safe guard, upkeep, ward

mouhâfazakyârluq (muhâfazakârlık) : conservatism, toryism

mouhâfuz (muhâfız) : escort, protector, care taker, curator, guardian, house hold, keeper, life guard, preservative, preserver, preventive, retaining, safe conduct, safe guard, tribune, ward, warden

mouhâfuz asâkiri (muhafız asâkiri) : bodyguard

mouhâfuz melek (muhâfız melek) : guardian angel

mouhâfuz qut-ât (muhâfız kıtaat) : corpsde garde

mouhâfuz sefine (muhâfız sefine) : guard ship

mouhâfuzluq (muhâfızlık) : guardianship, wardship

mouhâjir (muhacir) : colonist

mouhâkeme (muhâkeme) : after thought, discernment, judgement, judiciousness, law suit, lucidity, plausibility, proceeding, reasoning, sanity, sapience, sense, trial, understanding

mouhâkeme günü (muhâkeme/mahkeme günü) : return day

mouhâkemesini taleb (muhâkemesini talep) : impeachment

mouhâkemesizlik (muhâkemesizlik) : injudiciousness

mouhâlasat (muhâlasat) : loyalty

mouhâlefet (muhalefet) : adversity, aversion, contention, contest, contravention, controversy, counter action, defiance, deforcement, disaffection, exception, opposition, opposition, separatism, thwart

mouhâlif quuvvet (muhâlif kuvvet) : antagonist force

mouhâlif rüzgyâr (muhâlif rüzgâr) : dead wind

mouhâlifler (muhâlifler) : opposition

mouhalledât (muhalledat) : classic

mouhalliye (muhalliye) : aspirator

mouhârebe (muharebe) : action, combat, engagement, fighting, war, war fare

mouhârebe beygiri (muharebe beygiri) : charger

mouhâriblik (muhariplik) : belligerency

Mouharrem âyini (Muharrem âyini) : moharram festival

Mouharrem qarâr-nâmesi (Muharrem kararnamesi) : decree of moharram

mouharrib (muharip) : gray hound

mouharrir (muharir) : author, penman, publicist, writer, man of letters

mouharrire (muharrire) : authoress, writer

mouharrirîn mouhâdenet jem-iiyeti (muharirîn muhâdenet cemiyeti) : literary fund

mouharrirîn te-âvün sandugh (muharirîn teâvün sandığı) : literary fund

mouharrirlik (muharirlik) : authorship, quill, journalistic

mouhâsamât (muhasamat) : hostility

mouhâsara (muhasara) : investment, leaguer, siege

mouhâsara bataryasu (muhasara bataryası) : batter train

mouhâsara merdiveni (muhasara merdiveni) : scaling ladder

mouhâsebe defteri (muhasabe defteri) : account book

mouhâsebe müdîri (muhasabe müdürü) : accountant chief

mouhâsebe ousûlû (muhasabe usulü) : book keeping

mouhâsebe qalemi (muhasabe kalemi) : accountant's office

mouhâsebeji (muhasabeci) : accountant, book keeper

mouhâsebejilik (muhasabecilik) : accountantship

mouhassasât (muhasasat) : emolument

mouhassenât (muhassehat) : commendableness, expediency

mouhâsum (muhasım) : militant

mouhâsumluq (muhasımlık) : belligerency

mouhâtab (muhatap) : second person, interlocutor

mouhâtaba (muhataba) : interlocution

mouhâtara (muhatara) : distress, hazard, jeopardy, peril

mouhâtarada (muhatarada) : distressed

mouhâvere (muhaveire) : causerie, colloquy, colloquial, conversation, dialogue, interlocution, palaver, talk

mouhavvile (muhavvile) : shunt, transformator

mouhâzara (muhasara) : dialogue, lecture

mouhbir (muhbir) : informant, mercury, messenger

mouhbire (muhbire) : monitress/monitrix

mouhbirlik (muhbirlik) : reporting

mouhhabbet chicheyi (muhabbet çiçeği) : mignonnette

mouhib (muhip) : friend

mouhibbân (muhibbân) : quaker

mouhibbân tarîqati (muhibbân tarikâtı) :
quakerism

mouhilli sheref (muhill-i şeref) :
degrading, discreditable

mouhit (muhit) : environment, girth,
atmosphere, circumambient,
circumference, contour, limb, perimeter,
periphery, surrounding, surrounding

mouhitin te'sîri (muhitin tesiri) : the
influence of environment

mouhîtül-ma-ârif (muhitü'l-maârif) :
encyclopedia

mouhlisiniz (muhlisiniz) : your faithfully

mouhniq gaz (muhnik gaz) : suffocating
gas

mouhniq madde (muhnik madde) :
asphyxiant

mouhtâr (muhtar) : alderman,
autonomous, prebyterian, vestry clerk

mouhtâriyyet (muhtariyet) : autonomy,
home rule

mouhtasar-müfîd (muhtasar müfit) :
laconicly, lapidary

mouhtelif hamôule (muhtelif hamûle) :
general cargo

mouhtelif sheyler (muhtelif şeyler) :
sundries

mouhtelifül-eshkyâl (muhtelifü'l-eşkâl) :
diversiform, multiform

mouhtelit mahkeme (muhtelit mahkeme)
: mixed tribunal

mouhtelit qabine (muhtelit kabine) :
coalition cabinet

mouhtellüşh-shou-ôur (muhtellü's-şuur)
: insane

mouhteviyyât (muhteviyat) : content

mouhtura (muhtıra) : expose, jotting,
memorandum, memorial, note

mouhtura defteri (muhtıra defteri) :
agenda, diary, memorandum book

mouhulli âdâb (muhil-i âdâb) :
indecorous

mou-în (muîn) : stay

môujibi âr (mucib-i âr) : humiliating

môujibi hajâlet (mucib-i hacâlet) :
humiliating

môujibi memnôuniyyet (mucib-i
memnuniyet) : gratifying, satisfactory,
welcome

môujibi mes-ôuliyyet (mucib-i
mesuliyet) : compromising

môujibi utmînân (mucib-i itminân) :
gratifying

moujiq (mujik) : muzhik

môujir (mucir) : land lord

môu'jizât (mucizat) : thaumaturgics

mou'jize (mucize) : marvel, miracle,
thaumaturgics

môu'jize yapma (mucize yapma) :
thaumaturgy

moum (mum) : candle, taper

moum maqasu (mum makası) : snuffers

moumjou (mumcu) : tallow chandler

moumya (mumya) : mummy

moumyalama (mumyalama) :
mummification

mountazam (muntazam) : systematically

mountazaman (muntazaman) : uniformly

mountazamun (muntazamın) :
expressive

mountuqa (mıntıka) : belt, circuit, district, division, precinct, rectory, sphere, survey, zone

mountuqayi askeriyye (mıntıka-i askeriye) : military district

mountuqayi bürôuj (mıntıka-i burç) : zodiac

mountuqayi hârre (mıntıka-i hârre) : torrid zone, tropical

mountuqayi intihâbiyye (mıntıka-i intihâbiye) : electoral district

mountuqayi nüfôuz (mıntıka-i nüfuz) : sphere of influence, zone of influence

mouqa'ar (muka'ar) : concave

mouqa'ariyyet (muka'ariyet) : concavity

mouqa'ar-mouhaddeb (muka'ar-muhaddeb) : concavo-convex

mouqa'aru mouzâ-af (muka'ar-ı muzâaf) : concavo-concave

mouqâbele (mukâbele) : recompense, acknowledgment, collation, payment, reciprocity, recrimination, counter action, mutuality, nemesis, quip, quirk, replication, reply, response, retort, retribution, return, tit for tat

mouqâbele bil-misl (mukâbele bilmisl/i) : reprisal, retaliation

mouqâbeleji (mukabeleci) : collator

mouqâbil dâ'vâ (mukâbil dava) : cross action

mouqâbil hüjûm (mukâbil hücûm) : counter attack

mouqâbil ittihâm (mukâbil ittihad) : recrimination, counter charge

mouqâbil jereyân (mukâbil cereyân) : counter current

mouqâbil jevâb (mukâbil cevap) : rejoinder, replication

mouqâbil matlôubât (mukâbil matlûbat) : offset

mouqâbil shartnâme (mukâbil şartnâme) : counter specification

mouqâbil taleb (mukâbil talep) : cross motion

mouqâbil tarafda (mukâbil tarafta) : over the way

mouqâbil tedbîr (mukâbil tedbir) : counter mine

mouqâbil teklîf (mukâbil teklif) : counter proposal, cross motion

mouqâbil te'mînât (mukâbil teminat) : counter bound

mouqaddemâ (mukaddemâ) : precedently

mouqaddemât (mukaddemat) : anticipation

mouqaddemâti soulhiyye (mukaddemât-ı sulhiye) : preliminary

mouqaddeme (mukaddeme) : caption, exordium, induction, initiatory, intonation, introduction, introductory part, overture, preamble, preface, preliminary, prelude, premise, prolegomena, prologue, protasis, recital, sketch

mouqadderât (mukadderat) : destiny, fate, thread of life

mouqaddes ekmek (mukaddes ekmek) : host, wafer

mouqaddes hafta (mukaddes hafta) : passion week

mouqaddes şey (mukaddes şey) : fetish, sanctity

mouqaddes ta-âm (mukaddes taâm) : lord's supper

mouqaddesât (mukaddesat) : divinity, sanctity, shrine

mouqaddesâta tejâvüz (mukaddesata tecavüz) : sacrilege

mouqaffâ (mukaffa) : assonant

mouqallid (mukallit) : echo, mimic

mouqârenet (mukârenet) : consummation, sexuality

mouqâseme (mukâseme) : dismemberment

mouqâtâ (mukâtaa) : appanage

mouqâteyle halli dâ'vâ (mukâteyle hall-i dava) : wage of battle

mouqatta-ât (mukattaat) : abbreviation

mouqattarayi fevqâniyye (mukattara-i fevkâniye) : stalactite

mouqâvele (mukâvele) : convention, covenant, instrument

mouqavelenâme (mukavelenâme) : agreement, charter party, contract

mouqâvemet (mukavemet) : antagonist force, counter check, defiance, opposition, resistance, stability, toughness

mouqâvemet edilemeyish (mukâvemet edilemeyiş) : irresistibility

mouqâvemetsizlik (mukâvemetsizlik) : frailness

mouqavva (mukavva) : card board, paste board

mouqavves bouroun (mukavves burun) : roman nose

mouqâyese (mukâyese) : comparison

mouqayyed (mukayyet) : restricted

mouqayyid sât (mukayyit saat) : time keeper

mouqôutiyyet (mukûtiyyet) : periodicity

mouqtafât (muktafat) : miscellany

mouqtedir mütefekkirîn (muktedir mütefekkirîn) : able thinker

mourabba' (murabba) : quadrangle, square, square

mourabbâ'-uyyet (murabbaiyet) : squareness

mourâbut (murâbit) : marabout

mourahhas (murahhas) : delegate, deputy, negotiator

mourahhasu fevqal-âde (muharras-ı fevkalâde) : plenipotentiary, envoy extraordinary

mourdarluq (murdarlık) : noisomeness

mourile (murile) : plug

mournel (murnel) : marline

mous (mus) : pimperl

mousâbaha (musâbaha) : matinee

mousâdeme (müsâdeme) : percussion, rencounter, scrimmage, affair, collision, concussion

mousâdeme bashlugh (musâdeme başlığı) : percussion cap

mousâdeme paleti (müsâdeme paleti) : collision mat

mousâdeme tapasu (musâdeme tapası) : percussion fuse

mousâdemeyi efkyâr (müsâdeme-i efkâr) : clash of ideas

mousâdere (müsâdere) : distraint, seizure, attachment, confiscation, extent

mousâfaha (musâfaha) : accolade, gripe

mousaffâ (musaffâ) : sanctified

mousâhabe (musahabe) : causerie

mousaqqa (musakka) : ragout

mousârâ (muâsara) : match, mill

mousârâ' (musâraa) : bout

mousarruf (musarrif) : revellent

moushamba (muşamba) : canvas, cerecloth, floor cloth, oil cloth, oil skin, repellent, tarpaulin

moushmoula (muşmula) : medlar

mousîbet (musibet) : cataclysm, disaster, scourge

môusiqî (musiki) : music, musical

môusiqî müsâmeresi (musîkî müsâmeresi) : musical entertainment

mouslouq (musluk) : cock, jet, stop cock, tap

mousqa (muska) : amulet, phylactery

môusuy-leh (mûsiyleh) : legatee

moutâbaqat (mutabakat) : agreement, concord, congeniality, exactness, concordance

moutâbaqati mâ'na (mutabâkat-ı mânâ) : syllepsis

môu'tâd olmasu (mutat olması) : usualness

môu'tâd oloush (mutat oluş) : usualness

moutâlâ (mütâlaa) : perusal, appreciation, counsel, idea, observation, opinion, reading, remark, sentiment, study, survey, way of thinking, view

moutâlâ salonou (mütâlaa salonu) : reading room

moutâlabât (mütâlaabat) : reclamation

môu'tâlar (mûtâlar) : data

moutâlât (mütâlaat) : comment, hint, commentary, remark, review, advice, appreciation

moutâlebât (mutalebat) : motion

moutantan (mutantan) : festive, flowery

moutard (mutard) : mustard, mustard poultice

môu'taruza (mutariza) : parenthesis

môu'taruzalar (mutarızalar) : parentheses

moutâvât (mutâvaat) : reflective, deference, passiveness/passivity, tractability

moutbaq (mutbak/mutfak) : galley

moutbaq (mutfak) : kitchen, scullery, cuisine

moutbaq edevâtu (mutfak edevâtı) : cook utensils

moutbaq puchâ (mutbak/mutfak bıçağı) : case knife

môu'teberân (muteberan) : dignitary, gentry, notable, state

môu'temed (mutemet) : fiduciary, trustee

môu'teqid (mutekit) : professor

moutî' bendeniz (mutî bendeniz) : your obedient servant

moutlaqiyyet (mutlakiyet) : absolutism

moutlaqiyyet tarafdâru (mutlakiyet taraftarı) : absolutist

mouvâfaqat (muvâfakat) : accession, acquiescence, concurrence, consent, assent, aye, favourableness

mouvâfaqatnâme (muvâfakatnâme) : deed of access

mouvaffaqiyyet (muvaffakiyet) : achievement, go, hit, speed, success, triumph

mouvaffaqiyyetsizlik (muvaffakiyetsizlik) : non success

mouvâfuq olma (muvâfık olma) : suitability

mouvâfuq olmasu (muvâfik olması) :
advisability

mouvâfuq olmayush (muvâfik olmayış) :
disqualification, inexpedience,
unacceptableness, unadvisability,
unsuitableness

mouvâjehe (muvâcehe) : cross
examination

mouvaqqat (muvakkat) : interim,
temporary, transitory

mouvaqqat direk : jury mast

mouvaqqat habs-hâne (muvakkat
hapishane) : sponging house

mouvaqqat keuprü (muvakkat köprü) :
flying bridge

mouvaqqat mütâreke (muvakkat
mütâreke) : suspension of arms

mouvaqqat oloush (muvakkat oluş) :
temporariness

mouvaqqat tâ'lîmât-nâme/si : (muvakkat
talimnâmesi) : provisional order

mouvaqqat tâ'tîli mouhâsamât
(muvakkat tatil-i muhâsamat) :
suspension of arms

mouvaqqaten azl (muvakkaten azil) :
suspension

mouware (muare) : tabby

mouware (muvare) : moire

mouware antîk (muvare antîk) : watered
silk

mouware yapma (muvâre yapma) :
watering

mouvâsalat (muvâsalat) : arrival

mouvâzene (muvazene) : balance,
balance sheet

mouvazzaf qadro (muvazzaf kadro) :
active list

mouvazzaf zâbit (muvazzaf zâbit) :
active officer

mouylou (muylu) : trunnion

mouylou chenberi (muylu çemberi) :
trunnion plate

mouz (muz) : banana

mouzâddu (muzaddı) : anti

mouzâddu te-affün (muzâdd-ı taaffün) :
deodoriser, disinfectant, antiseptic

mouzafferiyât (muzafferiyat) : victory,
victory

mouzâfu ileyh (muzâf-ı ileyh/muzâfun-
ileyh) : genitive, possessive

mouzâheret (muzâheret) : keeping,
maintenance, second, support,
sustentation

mouzahrafât (muzahrafat) : filth

mouzâyaqa (muzâyaka) :
embarrassment, stringency

mouzâyeqa zemânu (müzayaka zamanı)
: a rainy day

môu'ziblik (muziplik) : farce, malice

mouzlim (muzlim) : shadowy, sombre

mouzuqa (mızıkâ) : band, flourish of
trumpets

mouzuqa mou-allimi (mızıkâ muallimi) :
band master

mouzuqa taqumu (mızıkâ takımı) :
orchestra

mouzuqaju (muzıkacı/mızıkacı) :
musician

mozayiq (mozayik) : mosaic, tessellated

Môzel sharabu (Mozel şarabı) : moselle

muhlâduz (mıhladıız/mıknayıs) : magnet

munjunuq (mancınık) : ram

muntuqa (mıntıka) : riding	mübâdeleyi üserâ (mübâdele-i üserâ) : cartel
muntuqayi hârre (mıntıka-i hârre) : tropic	mübâhasât : transaction
muruldanma (mırıldanma) : whimpering	mübâhase : argument, debate, dissertation, ventilation
murultu (mırıltı) : gurgling, murmur	mübâhaseji (mübâhaseci) : argumentative
musqala (mıskala/maskala/mıskal) : polisher	mübâlagaju (mübalağacı) : vapourer
musrâ' (mısra) : stich, valve, verse, line	mübâshir (mübâşir) : beadle, marshal, messenger, tipstaff
mustr (mıstır) : mister	mübâyâ (mübâyaa) : purchase
musur (mısır) : india corn, maize	mübâyâju (mübâyacı) : exchange broker
Musur esheyi (Mısır eşeği) : jerusalem pony	mübâyê-ât (mübâyâat) : purchase, marketing, shopping
musur ounou (mısır unu) : corn flour, indian meal	mübâyenet : difference, disagreement, disparity, incongruity, inconsistency
musur qochanu (mısır koçanı) : cob	mübeddile : relay, switch, translator
muymuntu (mıymıntı) : milk sop	mübeddile levhası (mübeddile levhası) : switch board
muzrâb (mızrap) : quill	mübhemiyet (müphemiyet) : equivocalness, incertitude, obscurity, quandary, uncertainty, vagueness, ambiguity, dubiousness
muzraq (mızrak) : bill, halberd, lance, pike, spear	mübremiyyet : urgency
muzraq oyounou (mızrak oyunu) : tilt	mübtedî sunufu (mübtedî sınıfı) : freshman
muzraq lu süvâri (mızraklı süvari) : lancer	mübtedîlik : novitiate
mü- ellif (müellif) : author	mübtelâ (müptela) : fond
mü-âhaze (müâhaze) : reprehension, lash	mübtelâ sheyler (müptelâ şeyler) : common place
mü-ahhar târih (muahhar tarih) : post date	müdâfa (müdâfaa) : apology, plea, pleading, parry, declaration, defence, fence, fencing, vindication
mü-ahhariyyet (muahhariyyet) : posteriority	müdâfaat : pleading
mübâdele : exchange, interchange, permutation, truck	müdâfe-ayi nefis (müdâfaa-i nefis) : self defence
mübâdele ousôulü (mübâdele usûlü) : truckage	
mübâdele qiymeti (mübâdele kıymeti) : value in exchange	

müdâfîlik : championship

müdâhale : concernment, injunction, interposition, intervention, meddling

müdâhene : flattery, flummery, gloze, incense, sycophancy

müdaqqiq (müdakkik) : sifter

müdâvât : treatment

müdâvemet : frequentation

müdda-î aleyh (müddeâ-i aleyh) : respondent, defendant

müdda-î oumôumî (müddeîumumî) : public prosecutor, attorney, coroner, solicitor general

müdda-î oumôumînin noutqou (müddeîumumînin nutku) : speech for the prosecute

müdda-î tarafu (müddeî tarafı) : prosecution

müdda-ıyyât (müddaiyat) : motion

müdde-î oumôumîlik (müddeiumûmîlik) : attorneyship

müddet : duration, interstice, lapse, length, span, spell, term, time, while

müddeti hayat (müddet-i hayat) : life time

müddeti ijtîmâ' (müddet-i ictimâ) : session

müddeti tayrân (müddet-i tayrân) : time of flight

müddeuyyât (müddeiyet) : claim

müdde-uyyâtu müteqâbile (müddeîyat-ı mütekâbile) : cross motion

müderriş : don, gownsman, lecturer, professor

müderrişlik : chair, professorship

müdeti fâsıla (müddet-i fâsıla) : interval

müdevver binâ : rotunda

müdhîş bir şey (müthîş bir şey) : smasher

müdhîş felâket (müthîş felâket) : shadow of death

müdhîş cevâb (müthîş cevap) : crusher

müdîr (müdür) : administrator, conductor, dean, director, editor, intendant, keeper, land lord, manager, mudir, principal, rector, warden

müdîrân (müdürân) : directory

müdîre (müdüre) : stewardness, directress, land lady, editress, matron, mistress

müdîri oumôur (müdür-i umûr) : steward

müdîriyyet (müdüriyet) : collect-orate, deanery, directorate, directorial, editorial

müdîriyyet dâ-iresi (müdüriyet dâiresi) : editorial bureau

mü-ebbed kürek jezâsu (müebbet kürek cezası) : penal servitude

mü-ekkiller (müekkiller) : principal

mü-ellif (müellif) : composer

mü-ellife (müellife) : authoress

mü-elliflik (müelliflik) : authorship

mü-ennes (müennes) : feminine

mü-essesât (müessesat) : establishment, institution, premise

mü-essesâtu hayriyye (müessesât-ı hayriye) : charitable institution

müessesâtu tedrîsiyye (müessesat-ı tedrîsiye) : educational institution

mü-essese (müessese) : college, erection, establishment, foundation, house, institute, institution

mü-esseseyi hayriyye (müessese-i hayriye) : benevolent institution

mü-esseseyi mâliyye (müessese-i maliye) : bank house

mü-ezzin (muezzin) : muezzin

müfâd : tenor

müfâraqat (müfârakat) : departure, parting, start

müfessir : interpreter

müfettish (müfettiş) : controller, inspector, overlooker, overseer, steward, superintendent, supervisor, surveyor, task master, viewer

müfettishlik (müfettişlik) : inspectorate

müfredâd : item

müfredât dersleri : inventory

müfreze : cohort, detachment

müfti (müftü) : mufti

müge : lily of the valley

mühâjeret (muhaceret) : emigrant, transmigration, immigration

mühâjir (muhacir) : settler, immigrant, jimmy

mühâjirîn (muhâcirîn) : emigrant

mühendis : draughtsman, enginer, geometer, midship man, surveyor

mühendisler : midship man, engineering

mühim adam : great gun

mühim ân : juncture

mühim bir shahsuyyet (mühim bir şahsiyet) : an important figure

mühim noqta (mühim nokta) : gist

mühim shey (mühim şey) : great shakes

mühimmât : ammunition

mühimmât anbaru (mühimmat ambarı) : ordnance stores

mühimmât shôu'besi (mühimmat şubesi) : ordnance department

mühlet : days of grace, reprieve, respite

mühlik yara : deadly wound

mühr (mühür) : seal, signet

mühtâj (muhtaç) : needful

mühtâjîn (muhtacîn) : destitute

mühtâjîn mektebi (muhtacîn mektebi) : ragged school

mühür moumou (mühür mumu) : sealing wax, wax

mühürdâr : sealer

mühürleme : sealing

müjâdele (mücâdele) : engagement, bout, campaign, carnage, combat, conflict, contention, contest, crusade, encounter, engaged, fight, fighting, grappling, militancy, pull, scramble, scrimmage, scuffle, struggle, tussle, wrestling

müjâdeleyi hayât (mücâdele-i hayat) : the struggle for life

müjâhid (mücâhit) : militant

müjâveret (mücâveret) : adjacency, contiguity, propinquity

müjâvir (mücâvir) : neighbour

müjâvir oloush (mücâvir oluş) : propinquity

müjâzât (mücâzat) : decimation, penalty, punishment

müjdeji (müjdecı) : harbinger

müjellid (mücellit) : binder, book binder

müjellid-hâne (mücellithane) : bindery

müjrerred (mücerret) : celibate, monadic

müjessime (mücessime) :
anthromorphism

müjevher (mücevher) : gem, jewel

müjevherât (mücevherat) : jewel,
jewellery, precious stones

müjrimiyet (mücrimiyet) : guiltiness

mük-ab (mükab) : cube

mük-abiyet (mükabiyet) : cubicalness

mükellef : tax payer

mükellef zuyâfet (mükellef ziyâfet) :
regale

mükellefîn : rate payer, tax payer

mükellefiyyet : taxability

mükemmeliyyet : faultlessness,
irreproachableness, perfectness,
roundness, excellence, wonderfulness

mükerrer oyoun (mükerrer oyun) : return
match

mükessife : condenser

müktesebât : acquirement, attainment

mükyâfât (mükâfat) : gratuity, meed,
prize, recompense, remuneration, plume,
requital, retribution, reward

mükyâleme (mükâleme) : colloquy,
negotiation, parley, speaking

mükyâleme borousou (mükâleme
borusu) : speaking tube

mükyâleme flamasu (mükâleme flaması)
: flag of truce

mükyâmelât (mükâmelat) : conversation

mükyâmele (mükâmele) : conversation

mükyâtebe (mükâtebe) : epistolary

mülâhaza : consideration, reflection

mülâhazât : consideration

mülâqat (mülâkat) : appointment,
meeting, audience, rendez-vous,
interview

mülâyemet : benignity, blandness,
docility, easiness, facility, flexibility,
gentleness, leniency, lenity, mildness,
sleekness, smoothness, softness, suavity,
tameness

mülevvesiyyet : filthiness

mülgâ qânôun (mülga kanûn) : obsolete
law

mülhaqât (mülhakat) : dependence,
suburb

mülk : allodial, domain, real estate, free
hold, impropriate, land property,
possession, property, real

mültezimler : tenantry

mümâne-at (mümânaat) : frustration,
obstruction, lock out, restraint

mümârese : exercise, practice

mümâs : tangent

mümessil : editor

mümessili siyâsî (mümessil-i siyâsî) :
high commissioner

mümessillik : commissariat

mümtâz aqtris (mümtâz aktris) : film star

mümtâz hisse senedâtu (mümtâz hisse
senedâtı): preference shares

mümtâz shâ-ir (mümtâz şair) : laureate

mümtâz zümre : galaxy

mümtâziyyet : choiceness, distinction,
eminence, excellence, singularity

mümtâziyyeti fevqal-âde (mümtâziyet-i
fevkalâde) : supereminence

münâdi : auctioneer, crier

münâjât (münâcaat) : invocation, orison, rogation

münâkehât qalemi (münâkehat kalemi) : register office

münâqalât (münâkalat) : traffic, communication, intercommunication

münâqale (münâkale) : intercommunication

münâqasha (münâkaşa) : contest, controversy, diatribe, dispute, scene

münâqasha-i qalemiyye (münâkaşa-i kalemiye): polemics

münâqashât (münâkaşât) : polemics

münaqqid (münakkit) : reasoner

münâzâ (münâzaa) : affray , altercation, bate, breeze, conflict, contention, jangling, litigation, quarrel, scene, set to, squabble, strife

münâzâju (münâzaacı) : combative, contentious, fractious, disputatious, litigious

münâzâlu bir mes-ele (münâzâalı bir mesele) : a matter of dispute

münâzarât : transaction

münâzi-ün fih (münâziü'n-fih) : litigious, at issue

münderejât (müderecat) : content

münebbihler : stimuli

münevverân : the learned, literati

münferid intihâb : by election

münhal yer : vacancy

münkesirül-bâl (münkesirü'l-bâl) : heart broken, broken heart

münshî (münşî) : draughtsman

münshîlik (münşîlik) : draughtsmanship

müntâhibler : electorate

müntahibler enjümeni (müntahipler encümeni) : electoral committee

müntâhiblik : electorate

müntâziyyet : nonpareil

müntehâ : extreme, extremity, the last gasp, terminus

müntehab : picked, select, elect

müntehabât : selection

müntehâlar : termini

müqâyeseyi elsine (mukayese-i elsine) : linguistics

mürâbeha (murâbaha) : usury

mürâbehaju (murâbahacı) : usurer

mürahhamât : symbol

mürâjât (mürâcaat) : appeal to, application, recourse, recurrence, reference

mürâjât kitâbu (mürâcaat kitabı) : reference book

mürâjâtgyâh (mürâcaatgâh) : resort, resource

mürâjâtju (mürâcaatçı) : canvasser

mürâqaba (mürâkaba) : control

mürâqabayi halq (mürâkaba-i halk) : referendum

mürâqabe (mürâkabe) : introspection of one's self, meditation

mürdesenk : litharge

mürdüm erîy (mürdüm eriği) : damson

mürebbi : governor

mürebbilik : tutorage

mürebbiye : chaperon, governess, tutoress

mürekkebi : ink

mürekkebi baluĥ (mürekkebi balıĥı) : cuttle fish

mürekkebli qalem (mürekkepli kalem) : stylograph, fountain pen

mürettebât : complement, personnel

mürettib makine : type setter

mürîd : disciple

mürûr (mürûr) : crossing, flux, fluxion, lapse, passage, run, transit, transition, transmission

mürûriyye (mürûriye) : passage, toll

mürûriyyeli keuprû (mürûriyeli köprû) : toll bridge

mürûru zemân (mürûr-ı zaman) : prescription

mürûrû oubûr (mürûr-ı ubûr) : traffic

mürsele : seizing

mürsile : transmitter

mürsili ileyh (mürsil-i ileyh) : consignee

mürüvet (mürüvvet) : benevolence

mürüvvet : free heartedness, liberality

mürver âju (mürver ağacı) : elder

müsâbaqa (müsâbaka) : competition, strife, contest, emulation, heat, match

müsâbaqalar (müsâbakalar) : event, tournament

müsâde (müsâade) : privilege, access, admission, admittance, allowance, authorization, authority over, concession, dispensation, grace, days of grace, liberty, notice to quit, permission, permit, respite, sanction

müsahhin : heater, heating

müsâ-id geürünme (müsâit görünme) : hopefulness

müsâ-id sherâ-it dâhulinde (müsâit şerâit dâhilinde) : under favourable auspice

müsâmeħa (müsâmaha) : remission, compliance, connivance, countenance, easiness, tolerance, sufferance, indulgence

müsâmere : concert, fete, function, performance, recital, soiree

müsâre-at (müsâreat) : readiness

müsâvat : parity, toleration, equality, evenness, par, reciprocity, tie

müsbet bir haqîqât (müsbet bir hakikat) : an establish truth

müsebbibi evvel (müsebbib-i evvel) : first cause

müsebbibi haqîqî (müsebbib-i hakiki) : prime cause

müsellah bîtarafıuq (müsellah bîtarafılık) : neutrality armed

müsellâħ vapour (müsellah vapur) : privateer

müselles : gore

müsellesât : trigonometry, trigonometrical/ly

müsellesâti müreviyye (müsellesat-ı müreviye) : trigonometry spherical

müsellesâti müsteviyye (müsellesât-ı müsteviye) : trigonometry plane

müsellesler : triangulation

müselleslere taxîm (müselleslere taksim) : triangulation

müsevidlik : draughtsmanship

müşâbeħet (müşâbeħet) : affinity, analogy, congeniality, effigy, likeness, parallel, parallelism, parity,

resemblance, semblance, similarity, similitude, simulation

müşâhedât (müşâhedat) : remark

müşâhede (müşâhede) : observation, remark, view, sight

müşahhas (müşahhas) : concrete

müşâreket (müşâreket) : association, cooperation, society

müşâreketi hiss (müşâreket-i his) : fellow feeling

müşâvere (müşâvere) : caucus

müşâvir (müşâvir) : council, councillor

müşâvir â'zâ (müşâvir aza) : assessor

müşâviri hâsluq (müşâvir-i hâslık) : the silk

müşâviri hâss (müşâvir-i has) : privy councillor, privy counsel

müşerrih (müşerrih) : anatomist

müs-hil (müşhil) : cathartic, epsom-salt, aloe, jalap, laxative, opening, purgative, solutive

müş-ir (müşir) : detector, index, indicator, sign post, marshal, field marshal

müşîriyyet (müşiriyet) : marshalship

müşîrlik (müşirlik) : marshalship

müşkül daqîqa (müşkül dakika) : hour of trial

müşkül mes-ele (müşkül mesele) : poser

müşkül mevqî' (müşkül mevki) : predicament

müşkülât (müşkülat) : arduousness, difficulty, lurch, ordeal, quandary, rub, ruggedness, stand, strait, straitness, toughness, handicap, hardness, hobble,

impracticability, inconvenience, maze, ticklishness

müşkülâtı dâ-i (müşkülât-ı dâi) : beset with difficulties

müşkül-pesendlik (müşkülpesendlik) : purism, squeamishness, fastidiousness

müşrikîn (müşrikîn) : polytheist

müshte (müşte) : box, fist, punch

müshte qavgasu (müşte kavgası) : pugilism

müştemilât (müştemilat) : annex, appurtenances, dependence, fixture, home stead, outhouse

müşterek douvar (müşterek duvar) : mutual wall, party wall

müşterek müdür (müşterek müdür) : joint manager

müşterek sermâye (müşterek sermaye) : joint stock

müşterek vâsuyyetnâme (müşterek vasiyetnâme) : joint will

müşterek vekîl (müşterek vekil) : coagent

müşterek vekyâlet (müşterek vekâlet) : coagency

müşteri (müşteri) : buyer, chapman, client, connection, customer

müşteri yulduzu (müşteri yıldızı) : jupiter

müşterisiz metâ' (müşterisiz meta) : drug

müşkirât : intoxicating liquors, spirit

müşkirât fabriqasu (müşkirat fabrikası) : distillery

müşkirât qachaqjulugh (müşkirat kaçakçılığı) : rum running

müskirât qachağjusu (müskirat kaçakçısı) : boot legger

müskit jevâb (müskit cevâp) : clincher

müslin : muslin, tarlatan

müstahdemîn : personnel, shop man, employee, functionary

müstahdemîn idârehânesi : register office

müstahsalât : product

müstahzarat : speciality, preparation, product

müstâ'jeliyyet (müstaceliyet) : urgency

müstâ'mere : settlement

müstâ'mereji (müstamereci) : settler

müstaqil devlet (müstakil devlet) : sovereign state

müstaqîmül-azlâ' (müstakîmü'l-azlâ') : rectilinear

müstaqîmül-houtût (müstakîmü'l-hutût) : rectilinear

müstâ'raza : transversal

müstefreshe (müstefreşe) : odalisk

müstehâle : metamorphic

müstehâsât : zoolite

müstehâse : fossil, zoolite, petrification

müstehlik : consumer

müste'jirîn jedveli (müstecirîn cetveli) : rental

müstemleke : colony, dominion

müstemleke te'sîsi : colonization

müstemlekyât (müstemlekât) : colony, colonial

müstemlekyât dâ-iresi (müstemlekât dairesi) : colonial department

müstemlekyât es-hâmu (müstemlekât eshâmı) : colonial

müstenkif : defaulter

müstensah : mimeographed

müstensih : amanuensis, copier, copyist, mimeography

müsteqillen istîjâr (müstekillen isticâr) : severalty

müsteshâr (müsteşâr) : undersecretary

müstesh-hedât (müsteşhedat) : reference book

müsteshriq (müsteşrik) : orientalist

müstevî : plane

müsvedde : foul copy, draft, draught, rough draught, manuscript

müsvedde defteri : writting book

müsveddeler : manuscript

müsyü (mösyö) : mister, monsieur, signor, sir

mütahassus (mütahassıs) : scholar

mütahassuslar (mütahassısılar) : expert

mütâreke : armistice, truce

mütasarruf (mutasarrıf) : commissioner, governor, holder, possessor, deputy lieutenant

müte-addid (müteaddit) : various

müte-affin (müteaffin) : fetid

müte-affin havâ (müteaffin hava) : sewer gas

müte-ahhid (müteahhit) : contractor, caterer, outfitter, provider, purveyor, supplier, victualler

müteahhidi sâni (müteahhid-i sâni) : sub contractor

müte-ahhurîn (müteahhirîn) : modern
 müte-ârife (müteârife) : axiom, postulate
 mütebâqîsi (mütebâkisi) : the rest, all the rest
 müteberri'-în (müteberriîn) : donator
 mütedâvil hazîne tahvîlâtı (mütedâvil hazîne tahvilatı) : outstanding exchequer bills
 mütefekkir : ideologist, reasoner, reflective, thinker, thinking
 mütefekkirîn : ideologist, thinker
 müteferriqa (müteferrika) : sundries
 müteferriqa aqjesi (müteferrika akçesi) : petty cash
 mütegalibe : oligarchy
 mütehammil : longanimous
 müteharrik sandalye : rocking chair
 müteharrik zupqun (müteharrik zıpkın) : toggle iron
 mütehayyizân : notability
 mütejânis (mütecânis) : concrete
 mütekellim : first person
 mü'temer : congress
 müteqâbil istintâq (mütekâbil istintâk) : cross examination
 müteqâbil izdivâj (mütekâbil izdivâç) : intermarriage
 müteqâbil sigorta (mütekâbil sigorta) : mutual insurance
 müteqâbiliyyet (mütekâbiliyet) : reciprocity, mutuality
 müterjim (mütercim) : interpreter, translator

mütesâviyül-azlâ' (mütesâviyü'l-azlâ') : equilateral
 müteshâ-ir (müteşâir) : verse maker/monger
 müteshekkil (müteşekkil) : formed
 mütevassut istasyon (mütevassıt istasyon) : way station
 mütevâziyül-azlâ' (mütevâziyü'l-azlâ') : parallelogram
 mütevellî : church warden
 mütevellîlik : trusteeship
 müteverrim : consumptive
 mütezammun (mütezammin) : significative
 müttaqî (müttaki) : sanctimonious
 müttefîqîn (müttefikîn) : ally
 müttehiden hareket : pair off
 müttehid'ül-merkez : concentric
 müvâjehe (muvâcehe) : confrontation
 müvâzât : parallelism
 müvâzene : poise
 müvâzenet : equilibrium, static/al, statics
 müvâzeneyi mâliyye (müvâzene-i maliye) : budget
 müvâzeneyi mâliyye enjümeni (müvâzene-i maliye encümeni) : budget commission
 müvâzî jedveli (müvâzi cetveli) : parallel rulers
 müvâzî siperler : parallel
 müvekkil : client
 müvellidül-hayy (müvellidü'l-hayy) : viviparous

müvellidül-houmôuza (müvellidü'l-humûza) : oxygen

müvellidül-mâ (müvellidü'l-mâ) : hydrogen

müvezzî : distrubutor

müzâb : fluxible

müzahrafat (muzahrafat) : ordure, sewage, excrement

müzâkerât : negotiation, pourparler

müzâkere : canvass for, consultation, debate, deliberate, discussion, conference, negotiation

müzâkerede : under discussion

müzâkereji (müzâkereci) : repetitor, monitor, monitory, monitress/monitrix

müzâyede : adjudication, auction, for closure, outbidding

müzâyedeyi aleniyye (müzâyede-i aleniye) : public auction

müze : museum

müzehher : efflorescent

müzekkere : writ

müzeyyenât : regalia

müzik hol (müzikhol) : music hall

nâbemahal : irrelevant

nabz (nabız) : pulsative, pulsation, pulse

nabz mouqayyidi (nabız mukayyidi) : sphygmografh

nâdide sheyler (nadide şeyler) : bric-a-brac

nâdîdelik : rarity

nâdirât : curiosity

nâfî' sharâ-it (nâfî' şerâit) : advantage terms

nâfiz : influential, penetrating, penetrative, searching

naftalin : naphthalene

nâfu-a mühendisi (nâfia mühendisi) : civil engineer

nâgmât (nağmat) : warble, tune

nâgme (nağme) : inflection, intonation, key note, melody, tune, warble

nâhiye : canton, district, hundred, region, wapentake

nâhosh bir hediye (nâhoş bir hediye) : a white elephant

nahre : necrosis

nahv (nahiv) : syntax, grammar

nahv hatâsu (nahiv hatası) : solecism

nâ-ibe (nâibe) : regent

nâ-ibi müshterek (nâib-i müşterek) : coregent

nâ-ibi saltanat (nâib-i saltanat) : regent

nâ-ire (nâire) : pale

nâ'l (nal) : shoe, horse shoe

nâ'l chivisi (nal çivisi) : hob nail

nâ'lband (nalbant) : farrier

nâ'lbandluq (nalbantlık) : farriery

nâlish (nâliš) : groaning, lament

nallaru chivili (nalları çivili) : rough shod

nâm : appellation, celebrity, denomination, fame, firm, name, note, title

nâme : epistle

nâ-merdlik (nâmertlik) : unmanliness

namlu : barrel

nâmous (nâmus) : honour, honesty

nâmôus borjou (nâmus borcu) : debt of honour

nâmouskyârluq (nâmuskârlık) : faith, honesty

nâmoussouzlouq (namussuzluk) : dishonesty

nâmu müste-âr (nâm-ı müsteâr) : sobriquet, pen name, pseudonym

nâmu müste-âr tahtunda (nâm-ı müsteâr tahtında) : pseudonymous

nâmunda biri (nâmında biri) : a certain

nâ-mütenâhîlik (nâmutenâhîlik) : infiniteness

nâmzed : contestant, aspirant, candidate, elect, expectant, intended, postulant, stump orator

nâmzed listesi : ticket

nâmzedlik (namzetlik) : engagement, betrothal

nâne : mint, thyme

nâne rôuhou (nane ruhu) : pepper mint

nâne shekeri (nane şekeri) : mint drop

nankeurlük (nankörlük) : ingratitude, ungratefulness

nansouq (nansuk) : nainsook

napiyer : napier

naqarât (nakarat) : bob, refrain

naqâyus (nekâyis/nekâis/nakâyis/nakâis) : demerit

naqd (nakit) : cash, money, ready, specie

naqdi mevjôud (nakd-i mevcut) : ready money

naqid piyasasu (nakit piyasası) : money market

naqid ve mâlezime (nakit ve malzeme) : floating capital

nâqil (nâkil) : narrator, rehearser, relator, revellent, tale teller, teller, carrier, conductible, conductive, conductor, quoter, reciter, translator, transmitter, vehicle, story teller

nâqili kilüs (nakil-i kilüs) : lacteal

nâqiliyyet (nâkiliyet) : conductibility

naqîsa (nakisa) : faultiness, vice, flaw, crack

naqîuyye (nakiye) : infusoria

naqîzu müddeâ (nakîz-i müddeâ) : antithesis

naql (nakil) : carriage, citation, conduction, conveyance, narration, quotation, rehearsal, relation, remove, removal, rendering, rendition, telling, transfer, transfusion, translation, transmission, transplantation, transport, transportation, truckage, version

naqliye (nakliye) : carriage, cartage, portage, portage

naqliye gemisi (nakliye gemisi) : transport, transport vessel

naqliye sefînesi (nakliye sefînesi) : tender

naqliye üjreti (nakliye ücreti) : carriage, cartage, fare, freight, charges of transport, truckage

naqliyyât (nakliyat) : transport

nâqôusi rihlet (nâkûs-ı rihlet) : passing bell

naqqâre (nakkâre) : kettle drum

naqqash (nakkaş) : ornamentalist, painter

naqqash qalubu (nakkaş kalıbı) : stencil

naqqashluq (nakkaşlık) : fresco painting, mural painting, wall painting

naqsh (nakış) : emblazonment, embroidery, foliation, fresco, ornament, ornamentation, sampler, scroll, tablature, vignette

naqu' (nak'/naki) : infusion

nâqus ishâreti (nâkıs işareti) : negative sign

naqushju (nakışçı) : embroiderer

naqushlar (nakışlar) : mural painting

naqz (nakız) : recall, breach, cassation, infringement, retraction, revocation, violation

naqzu ahd (nakz-ı aht) : breach of promise, oath breaking, perjury

nar : pomegranate

nargile : hubble-bubble

narh : assize

nârî : igneous

nâri beyzâ hâli (nâr-ı beyzâ hâli): incandescence

nâs : mass, populace

nasb : investiture

nâ'sh (naaş) : body, corpse

nâsh (nâş) : embroidery

nâ-shâd (nâşad) : disenchanted

nâshir (nâşir) : editor, publisher, radiator, emissive

nâshire (nâşire) : editress

nasîb : cup

nasîhat : admonition, counsel

nâsir : prose writer

nasrânîlik : nazarenism

nass (nas) : text

nâsuh (nâsıh) : counsellor

nâsuha (nâsiha) : monitress/monitrix

nasur (nasır) : bunion, corn, excrescence, splint, wart

nasurju (nasırcı) : chiropodist, corn cutter

nasyonalizm : nationalism

natas : fallow

natoura (natura) : constitution

natron : natron

natul (natıl) : embrocation

nâtuq (nâtık) : speaking

nâtuqa (nâtıka) : eloquence, oratory, speech

nâtuqa-perdâz (nâtıkaperdâz) : elocutionist

natüralizasyon : naturalization

natüralizm : naturalism

nâvi : bark, sloop

navloun (navlun) : freight

navoul (navul) : fare

nâz : daintiness

nazar : cast of the eye, coup deil, evil eye, eye, gaze, glance, glimpse, introspection, look, prospect, regard, seeing, sight, stare, view, witch's glance

nazariyyât : theory

nazariyyât ve ameliyyât : theory and practice

nazariyyâti mâ'lûmât (nazariyat-ı mâlumat) : epistemology

nazariyyatju (nazariyatçı) : ideologist, doctrinaire, theorist

nazariyye : theory

nâzik zemân (nâzik zaman) : juncture, hour of trial, turning point

nâzil : descendent

nazîr : parallel

nazîre : parody, pendant

nazm (nazım) : metre, poetry, rhyme, song, verse, versification

nâzum (nâzım) : directory, gimbal, governor, graduator, marshaller, register, regulator, systematizer, versifier

nâzur (nâzır) : governor, minister, ministerial, secretary of state, superintendent, warden

nâzur vekîli (nâzır vekili) : acting minister

nebât : plant, vegetable

nebâtât : flora, plant, vegetation

nebâtât âlimi : herbalist

nebâtât mütahassusu (nebâtât mütehassısı) : botanist

nebe-ân (nebean) : emanation

nebet (nöbet) : access, accession, ague, bout, fit, paroxysm, quotidian, shivers, spell, tertian, trick, turn, vigil, waking, watch

nebet deyishme (nöbet değişme) : relief

nebet qoulübesi (nöbet kulübesi) : watch box

nebet vazâ-ifi (nöbet vazâifi) : watch bill

nebetinde (nöbetinde) : in one's turn

nebetji (nöbetçi) : guard, look out, orderly, sentinel, sentry, vedette, in waiting, watch

nebetji qoulübesi (nöbetçi kulübesi) : sentry box

nebetji zâbit (nöbetçi zâbit) : officer in waiting, watch officer

nebî : prophet

nedâmet : attrition, compunction, contrition, penitence, prick, regret, remorse, repentance

nedîme : lady of honour

nedret : infrequency, paucity, rareness, rarity, scarcity, uncommonness

nefaqa (nafaka) : alimony, dower, living way, sustentation

nefâset : daintiness, delicacy, deliciousness, exquisiteness, fineness, savouriness, superbness

nefeqa (nafaka) : pittance

nefer : bat man, private, soldier

nefes : breath, expiration, gasp, inspiration, sniff, waft, whiff, wind

nefes borousou (nefes borusu) : throttle, wind pipe

nefes darlugh (nefes darlığı) : asthma

nefi' : usefulness, utility, wholesomeness

nefîr : trump

nefis : exquisite, generous

nefis bir yemek : a nice dinner

nefis elma : nonpareil

nefret : abhorrence, abomination, antipathy, aversion, disgust, dislike, execration, hate, hatred, indignation, loathness, loathing, odiousness/odium, repugnance, repulsion, shock

nefsi : self

nefs-i emmâre : flesh

neft : naphtha

neft yâ (neft yağı) : rock oil, spirit of turpentine

nefy (nefy/nefiy) : transportation, ban, banishment, exile, negation, relegation

negatif banyo : negative bath

nehâfet : delicacy

nehir : fluvial, river, river

nehir âzu (nehir ağzı) : estuary

nehir kenârü (nehir kenârı) : river side

nehirde baluq saydu haqqu (nehirde balık saydı hakkı) : riparian rights

nehirle hemhoudôud milletler (nehirle hemhudut milletler) : riparian nations

nehrin aquntusu (nehrin akıntısı) : current of the river

nehy (nehy/nehiy) : injunction, interdict, interdiction

nejâbet (necâbet) : gentility, good breeding, handsomeness, nobility

nejât (necât) : salute, salvation

nejât ordousou (necât ordusu) : salvation army

nekre : facetious, jester, wag

nem : humidity, moisture, water gall, wet, wetness

nemlendiriji (nemlendirici) : humectant

neqâhet (nekâhet) : convalescence

neqâhet-hâne (nekâhethane) : convalescence home

neqarât (nakarat) : burden, catch word, litany

neqâyus (nekâyis/nekâis/nakâyis/nakâis) : vice

nergis : marigold

nesâyih : wisdom

neseb : line of ascent, genealogy, pedigree, stock

nesh-e (neşe) : alacrity, blitheness, buoyancy, cheer, exhilaration, frisk, friskiness, frolic, gambol, gaiety/gayety, glee, hilarity, jauntiness, joviality, liveliness, merriment, mirth, playfulness, sport

nesh-esizlik (neşesizlik) : dump

nesh-et (neşet) : emanation, nascency

neshr (neşir) : edition, emission, irradiation, issue, promulgation, propagation, publication, ventilation, radiation

neshri zuyâ (neşr-i ziya) : irradiation

neshriyyât (neşriyat) : publication

neshter (neşter) : bistoury, dissecting knife, lancet

neshvü nümâ (neşv ü nemâ) : vegetation, growth

nesîm : breeze, zephyr

nesir : prose

nesj (nesc/nesiç) : fabric, grain, tissue, weaving, web, texture

nesji ve-â-î (nesc-i veâî) : vascular tissue

nesl (nesil) : descendant, extarction, generation, line, parentage

nesli âtî (nesl-i âtî) : future generate, rising generation

nesli hâzur (nesl-i hazır) : present generate

neslinden : descendent

nesrîn : sweet brier

nestor : nestor

Nestorî mezhebi (Nasturî mezhebi) : nestorianism

netâyij (netâyîç) : after math, consecution, consequence, return

netîje (netice) : inference, finish, butt, conclusion, consequence, consequent, corollary, deducement, deduction, denouement, effect, end, eventuality, finding, fruit, harvest, issue, outcome, result, sequel, sum, upshot

netîjelenme (neticelenme) : round up

nev flâtônî (nev eflatunî) : neoplatonic

nev flâtônî mesleki (mesleki nev eflatunî) : neoplatonism

nevâhi : region

nevâhi-i qoutbiyye (nevâhi-i kutbiye) : polar regions

nevâzil : snuffles

nevi' : genus, category, description, gender, kidney, kind, norm, predicament, quality, sort, species, style, variety

nevmîd : desperado

nevmîdî : dismay, hopelessness, despair, exasperation

nevrâlji : neuralgia

nevrasteni : neurasthenia

nev-zâd (nevzat) : new born

nev-zouhûr (nev-zuhûr) : new born

ney : flageolet, reed

neyâbet (niyâbet) : regency

neyrengi (nirengi) : triangulation

neyyir : luminary

neyzen : flutist

nezâfet : cleanliness

nezâhet : decency, purity, seemliness

nezâhetsizlik : indecency

nezâket : accommodation, affability, amiability, attention, civility, comity, complaisance, condescension, courtship, courtesy, delicacy, facility, gallantry, genteelness, gentleness, politeness, thought, ticklishness, urbanity

nezâketsizlik : incivility, unkindness

nezâret : custody, keeping, kindness, kindliness, ministerial, ministry, portolo, superintendence, supervision, tuition

nezle : catarrh, catarrhal, glanders, rheum, snuffles

nezr (nezir) : oblate, oblation, offering, votive offering

nîdâ : ejaculation, evclamation, vocative

nîfâq (nîfâk) : disunion

nigehbân (nigâhban) : safe guard, guardian

nihâyet : after all, closure, conclusion, inconclude, end, ending, finality, finale, last, last, omega, at the outside, in the long run, solution, tail, tail end, terminal, termination, close, terminus

nihâyet olajâ (nihayet olacağı) : at the worst

nihilizm : nihilism

nîk-bîn (nikbin) : optimist, optimistic

nîkbînlik (nikbinlik) : optimism

nikel : nickel

nikel qaplama ousûlû (nikel kaplama usulû) : nickelage

nikyâh (nikâh) : connubial, espouse, matrimony, spousal, wedding, wedlock

nikyâh düşmeyish (nikâh düşmeyiş) : forbid degree

nikyâh î'lânu (nikâh ilâni) : banns

nikyâh izin-nâmesi (nikâh izinnâmesi) : marriage license

nikyâh kyâdu (nikâh kâğıdı) : matrimonial contract, marriage lines, marriage articles

nikyâh yüzüy (nikâh yüzüğü) : wed ring

nilüfer : lotus, pond lily, water lily

nîm mâ'bôud (nim mabût) : demi god

nîm sheffâfluq (nim şeffâflık) : translucency

nîm zoulmet (nim zulmet) : dusk

nimâyish (nümâyış) : moon shine

ni'met : acquisition, blessing, boon, a good rid

nine : great mother

ninni : lullaby

niqâb (nikap) : disguise, mantle, mask, veil

niqotin (nikotin) : nicotine

niqrîs illeti (nikris illeti) : gout

nisan : april

nisbet : comparison, proportion, rate, ratio, relative, scantling, square, stint

nisbeti müteqâbile (nisbet-i kâbile) : corelation

nisbeti te'lîfiyye (nisbet-i telifiye) : harmonic proportion

nisbeti terkîbiyyet (nisbet-i terkibiye) : valency

nisbetsizlik : disparity, disproportion, imparity, odds, overgrowth

nisbiyyet : relativity

nishan (nişan) : badge, chevron, decoration, ensign, favour, goal, order, scar, shooting, stamp, stripe, tee

nishan tahtasu merkezi (nişan tahtası merkezi) : bull's eye

nishâne (nişâne) : fleck, record, token

nishângyâh (nişangâh) : sight

nishanju (nişancı) : sharp shooter, marksman, shooter, shot

nishanlanma (nişanlanma) : betrothal, engagement

nishânlar (nişânlar) : insignia

nishasta (nişasta) : fecula, starch

nishve (nişve) : for taste

nisvân : the sex, woman

nisviyyet : womanhood

nisyân : amnesia, oblivion

nitrat : nitrate

nivqasul keumürü (nivkasıl kömürü) : wallsend

niyâbet : viceroyalty

niyâz : adjuration, beseeching, conjuration, entreaty, plea, prayer, rogation, suing, supplication

niyyet (niyet) : thought, intent, intention, predetermination, premeditation, will

nizâ' : feud, fight, spat

nizâm : by law, coordination, disposal, order, ordinance, regulate, rule, system, tidiness

nizâmât : regulate, rule

nizâmiye : red coat

nizâmiye askeri : regular

nizâmnâme : regulate, statute

nizâmnâmeyi dâhilî (nizâmnâme-i dâhilî) : statute

nizâmu âlem (nizâm-ı âlem) : cosmos

No-el âju (Noel ağacı) : yule log

No-el chalgujularu (Noel çalgıcıları) : wait upon

No-el hediyesi (Noel hediyesi) : christmas box

nohoud (nohut) : chick, egyptian pea

noqât (nokât) : point

noqâtu esâsiyye (nokât-ı esâsiye) : merit

noqâtu nazar (nokât-ı nazar) : point of view

noqâtu sevqül-jeysiyye (nokât-ı sevkulceysiye) : strategic points

noqta (nokta) : dot, mote, period, point, police station, post, sentinel, spot, stop, whit

noqtalama (noktalama) : punctuation

noqталu hatt (noktalı hat) : dottedline

noqtayi galeyân (nokta-i galeyân) : boil point

noqtayi hareket (nokta-i hareket) : starting point

noqtayi iltisâq (nokta-i iltisâk) : junction

noqtayi injimâd (nokta-i incimâd) : freezing point

noqtayi inqilâb (nokta-i inkılap) : solstice

noqtayi ishti-âl (nokta-i işti'âl) : fire point, flash point

noqtayi istinâd (nokta-i istinat) : clue

noqtayi izâbe (nokya-i izâbe) : melting point

noqtayi nazar (nokta-i nazar) : stand point, thesis, point of view

noqtayi nazarundan (nokta-i nazarından) : from the point of view of

noqtayi ulyâ (noktâ-i ulyâ) : supreme

noqtayi tejemmü' (nokta-ı tecemmü) : rallying-point

noqtâyî temâs (nokta-ı temâs) : point of tangent

noqtayi teqâtôu' (nokya-i tekâtu) : point of intersection

noqtayu basar (nokta-i basar) : point of vision

noqtayu ihtirâq (nokta-i ihtirâk) : focal point

not : foot note, jotting, note, remembrance

not defteri : common book, minute book, notebook

nota : key note, memorandum, note, note, tablature, verbal note

nota defteri : music book

notalar : score

notlar : minute

notqu qurâfî (nutk-ı kralî) : sovereign's speech

nouhâ-u shevkî (nuhâ-i şevkî) : spinal cord

nouqôush (nukûş) : foliage

nôur (nur) : aureola, glory, halo, illumination, irradiation, jack a-Lantern, light, nimbus, ray, sun shine, will-o'-the-wisp

nôuri irfân (nur-ı irfân) : irradiation

nôuru imân (nur-ı imân) : inner light

noutfa (nutfe) : sperm

noutq (nutuk) : address, allocution, declamation, discourse, elocution, harangue, oration, speaking, speech, spouting

nouzzâr (nuzzâr) : ministry

noxân (noksan) : defect, defective, fail, failure

noxân fiyat (noksan fiyat) : undercharge

noxân miqdâr (noksan miktar) : undercharge

noxân vesâ-ut (noksan vesâit) : slender means

noxâniyyet (noksaniyet) : deficiency

nufs küre (nıfs küre) : hemisphere

nufs qoutr (nıfs kutur) : radius

nufs qoutrlar (nıfs kuturlar) : radii

nufs qoutru seyr (nıfs kutr-ı seyr) : radius of action

nufs üjret (nıfs ücret) : half price

nusâb (nisap) : standard, quorum

nusf (nısf) : bisegment

nusfullejl (nısfu'l-lejl) : mid night

nusfun-nehâr (nısfinnehar) : meridian

nusfun-nehâr âleti (nısfünnehar aleti) : transit instrument

nusfun-nehâr istiqâmetinde (nısfinnehar istikâmetinde) : meridionally

nusfun-nehârdan mürûr (nısfünnehardan mürûr) : transit

nusfun-nehârî (nısfinneharî) : meridian, meridional

nusfun-nehâru fer-î (nısfinnehari fer'i) : secondary meridian

nusfun-nehâru haqîqî (nısfinnehâr-i hakiki) : true meridian

nusfun-nehâru miqnâtisi (nısfinnehari mîknatısı) : magnetic meridian

nusfûd-dem (nısfû'd-dem) : half blood

nus-hayi asliyye (nüsha-i asliye) : original

nusuf dâ-ire (nısf daire) : semi circle

nusuf ma-în (nısf main) : chevron

nü-ans (nüans) : shading

nü-âs (nü'âs) : somnolence

nübüvvet : prophethood

nüfôus (nüfus) : population

nüfôus bashuna vergi (nüfus başına vergi) : poll tax

nüfôus me'môûrou (nüfus memuru) : registrar

nüfôus müdîri oumôumîsi (nüfus müdürü umûmisi) : registrar general

nüfôuz (nüfuz) : ascendancy, ascendant, authority over, potency, sway, influence, keenness, magnetism, penetration, pervasion

nüfôuzi azîm (nüfûz-ı azîm) : omnipotence

nüfôuzi nazar (nüfuz-ı nazar) : penetration, insight

nühôuset (nühûset) : ominousness

nükbet (nikbet/nekbet) : disgrace, infelicity, reverse, disfavour

nükte : epigram, jeu desprit, wit

nükte-dânluq (nüktedânlık) : ready of wit

nükteji (nükteci) : wit

nükteperdâzluq (nükte-perdâzlık) : witticism

nükyôul (nükûl) : breach, recantation, retraction

nümâyish (nümâyış) : display, demonstration, flaunt, flourish, flourish of trumpets, ostentation, pageant, parade, show, showiness

nümâyishi askerî (nümâyış-i askerî) : military demonstration

nümâyishi bahrî (nümâyış-i bahrî) : naval demonstration

nümâyishji (nümâyışçi) : ostentatious

nümere (numara) : number, ordinal

nümere surasu (numara sırası) : numerical order

nümere vaz-u (numara vazı) : numbering

nümûne (numûne) : copy, example, exemplar, model, norm, pattern, prescript, sample, scantling, specimen, standard, form, formulary, type

nümûne albeümü (numûne albümü) : pattern book

nümûne chiftlîy (numûne çiftliği) : model farm

nümûne dâ-iresi (numûne dairesi) : sample room

nümûne qoutousou (numûne kutusu) : sample box

nümûne sahîfasu (numûne sahifesi) : specimen page

nümûne yapuju (numûne yapıcı) : sampler

nümûneyi tekemmül (numûne-i tekemmül) : pink of perfection

nüqôud (nukût) : circulating medium

nüqôush (nukuş) : ornamentation

nüs-ha (nüsha) : amulet, phylactery, copy, issue

nüs-hayi sâlise (nüsha-i sâlise) : triplicate

nüs-hayi sâniye (nüsha-i saniye) : duplicate

nüvâzish (nüvaziş) : address, blandishment, caress, cherishment, endearment, stroke, tenderness, wheedling

nüve : core, nucleus

nüx (nüks) : recrudescence, relapse, return

nüzôul (nüzûl) : descent, apoplexy

o kitâblar : those books

oba : tester

obligasyon : bond debts

obour (obur) : gourmand

obourlouq (oburluk) : gluttony, voracity

obstrüxiyon (obstrüksiyon) : filibuster, obstruction

obstrüxiyon ousôulü (obstrüksiyon usulü) : obstructionism

obüs : howitzer

oda : cell, chamger, room

odalar : lodging

odaluq (odalık) : concubine, odalisk

odoun (odun) : log, stock, wood

odounjou (oduncu) : chopper, feller, lumberer, wood cutter

odounlouq (odunluk) : wood house

ojaq (ocak) : brick kiln, chafe dish, chimney, coal mine, coal pit, colliery, cook range, drill, finery, fire box, fire place, fire side, forge, furnace, grate, hearth, hot bed, kiln, kitchen, pit, quarry, range, stove, whim

ojaq uzgarasu (ocak ızgarası) : andiron

ojaqju (ocakçı) : chimney sweeper, sweep	omouzlouq hattı (omuzluk hattı) : line on bearing
ojaqlar (ocaklar) : diggings	omz (omuz) : shoulder
ojaqluq demiri (ocaklık demiri) : sheet anchor	omz küreyi (omuz küreği) : shoulder blade
ôl (oğul) : son	on : ten
ôlan (oğlan) : boy, kid	on aded : deceate
ôlaq (oğlak) : kid	on altu (on altı) : sixteen
olimp : olympus	on besh (on beş) : fifteen
olimpiyad (olimpiyat) : olympiad	on besh sene (on beş sene) : indiction
olimpiyad oyounlaru (olimpiyat oyunlari) : olympics/olympics games	on bin : myriad
olma : maturity	on bir : eleven
olmaqda (olmakta) : agoing, in being	on deurt (on dört) : fourteen
olouq (oluk) : chamfer, flute, grip, groove, gutter, joggle, launder, trunk	on deurt gün (on dört gün) : fortnight
olouqlou levha (oluklu levha) : corrugated metal	on doqouz (on dokuz) : nineteen
oloush (oluş) : entity	on iki : twelve
olta : angle, fish line, paternoster, rig, troll	on iki düzine : gross
olta mantaru (olta mantarı) : float	on ikilik : twelve
oltimatom (ülmatom) : ultimatum	on sekiz : eighteen
om : ohm	on sene : deceate
ombr (ombra) : umbellar	on üç (on üç) : thirteen
omlet : omelet	on yedi : seventeen
omnibüs : omnibus	on-bashu (onbaşı) : corporal
omourga (omurga) : keel, spine	ondülasyon : undulation
omouz (omuz) : shoulder	onix (oniks) : onyx
omouz silkmesi (omuz silkmesi) : shrug	onor (onur) : honour
omouzda (omuzda) : pickaback	onoun houzôurounda (onun huzurunda) : in his presence
omouzlouq (omuzluk) : yoke	onounjousou (onuncusu) : tenthly
	onz (ons) : ounce
	opera : opera, opera house

opera dürbünü : lorgnette	oraq (orak) : hook, reaping-hook, sickle
operasyon : operation	oraq makinesi (orak makinesi) : mow machine, reaping-hook, mow time
opérateur (operatör) : surgeon, operator	oraqju (orakçı) : harvest man, mower, reaper
opérateurlik (operatörlük) : surgeoncy, surgery	ordou (ordu reisi) : adjutant general
operet : operetta	ordou (ordu) : army, host, military, soldiery
oportunizm (oportünizm) : opportunism	ordou baqqalu (ordu bakkalı) : sutler
opsiyon : option, straddle	ordou lisânu (ordu lisânı) : hindoostanee, urdu
oq (ok) : arrow, beam, bolt, bow, shaft, shaft, tram	ordougyâh (ordugâh) : bivouac, camp, encampment
oq kirishi (ok kirişi) : bow string	org : organ
oq menzili (ok menzili) : arrow shot, bow shot	orgjou (orgcu) : organist
oq qlufu (ok kılıfı) : quiver	orkestre (orquestra) : orchestra, orchestral
oqjou (okçu) : archer, bow man	orkid (orkit) : orchitis
oqjoulouq (okçuluk) : archery	orkide : orchid
oqlava (oklava) : rolling pin	orman : chase, forest, sylvan, wood
oqouma (okuma) : perusal	orman me'môrou (orman memuru) : forester, ranger
oqounmaz harf (okunmaz harf) : quiescent letter	orman te'sîsi : afforestation
oqounmaz harfler (okunmaz harfler) : quiescent letter	ormanluq (ormanlık) : wooded, woody
oqr (okr) : ochre	orouj (oruç) : fast
oqshama (okşama) : chuck, endearment, stroke	orouj toutma (oruç tutma) : fasting
oqtav (oktav) : octave	orsa alabanda : hard up
oqtavo (oktav) : octavo	orta : bilge, indifferent, mediant, mediate, mediocre, medium, medium, mid, middle, middle, middling, midst, nave, tolerable, waist
oqtrouva (oktruva) : toll	orta hâl : mediocrity
oqtrouva rüsôumou (oktruva rüsûmu) : octroi	orta halli bir â-ile (orta hâlli bir aile) : an average family
orang-otang (orangutan) : orang-outang	orta tedrîsât : middle class
oranjâd (orancat) : orangeade	

orta tedrîsât mektebleri : middle class schools

orta yash (orta yaş) : mid age

ortaq (ortak) : copartner, partner

ortaq luq (ortaklık) : partnership

ortasu (ortası) : loom, thick

ortasunda (ortasında) : amid, half way, midst

ot : bed straw, bent, feeding, herb, herbage, pasture, wad, wadding, weed

ot bichme (ot biçme) : mowing

ot minder : straw mattress, pallet, straw bed

ot yughunu (ot yığını) : hay cock, mow

otel : hostel, hotel, inn, tavern

otel seyisi : hostler

otelji (otelci) : host, inn keeper

otlama : pasturage

otlaq (otlak) : herbage, pasture

otlar : herbage

otomat : automaton

otomatik tüfek : magazine gun

otomobil : automobile, car motor

ototipi : autotype

otourajaq yer (oturacak yer) : seat

otouraq (oturak) : thwart

otourma (oturma) : settlement, sitting

otourma odasu (oturma odası) : sitting room

otouroush (oturuş) : seat

otouz (otuz) : thirty

ouchma (uçma) : flying, volatility

ouchouroum (uçurum) : abyss, breakneck, gulf, precipice, steep, kite

ouchoush (uçuş) : flight

oud (ud/ut) : lute

oud âju (öd ağacı) : yucca

oudounlashma (udunlaşma) : lignification

oufaq chivi (ufak çivi) : tack

oufaq parcha (ufak parça) : scantling

oufaqluq (ufaklık) : small cash, change, loose cash, minuteness

oufounet (ufûnet) : fester

oufq (ufuk) : horizon

oufqî êndaht (ufkî endaht) : point shot

oufqî qanadlu penjere (ufkî kanatlı pencere) : transom window

oufqu haqîqî (ufk-ı hakîkî) : true horizon

oufqu hissî (ufk-ı hissî) : rational horizon

oufqu mer-î (ufk-ı merî) : apparent horizon

oufqu soun-î (ufk-ı sunî) : artificial horizon

oughoultou (uğultu) : bluster, boom, roaring, rumble, rumbling, whirl

oughour (uğur) : augur, sake

ouhde (uhde) : charge

ouhâudi atîqa (uhûd-ı atîka) : capitulation

ouhouvvet (uhuvvet) : brother, confraternity, fraternity

ouj (uç) : abutment, chape, colt, cue, edge, end, extremity, ferrule, flap, gad, nib, nose, nozzle, peak, point, queue,

shoe, spout, sprig, tab, tag, tail, tang, thrum, tine, tip

oujou (ucu) : pane

oujouz esvâblar (ucuz esvaplar) : slops

oujouz tenezzüh (ucuz tenezzüh) : cheap trip

oujouzlouq (ucuzluk) : cheapness, undervalue

oulema (ulemâ) : savant, hierrarchy, the learned, theologist, wise

oulemâdan (ulemadan) : divine

oulouma (uluma) : bark, howl, howling, roaring

oulôumu dîniyye (ulûm-ı dîniye) : theology

oulôumu ijtîmâ-uyye (ulûm-i ictimâiye) : sociology

oulôumu müsbeṭe (ulûm-ı müsbeṭe) : exact sciences

oulôumu riyâzuyye (ulûm-ı riyâziye) : exact sciences

oulôumu siyâsiyye (ulûm-ı siyâsiye) : political sciences

oulôumu tabî-uyye (ulûm-ı tabiiye) : physical sciences

oulüvvü jenâb (ulüvv-i cenâp) : generosity, large heartedness, magnanimity, munificence

oulviyyet (ulviyet) : grandeur, heavenliness, loftiness, sublimity, supremacy

oumajū (umacı) : ogre

oumde (umde) : doctrine, principle, standing ground

oummân (umman) : ocean

oumôum (umûm) : aggregate, every mother's son

oumôum asker (umûm asker) : rank and file

oumôum efrâd (umûm efrat) : rank and file, all ranks

oumôum hayvânât (umûmî hayvanat) : fauna

oumôuma tatbîq (umûma tatbik) : distribution

oumôumhâne (umûmhane) : disorder house

oumôumî jelse (umumî celse) : plenary meeting

oumôumî mahall (umûmî mahal) : common place

oumôumî manzara (umumî manzara) : panorama

oumôumî mekteb (umumî mekteb) : public school

oumôumî mezad (umûmî mezat) : public auction

oumôumî tâ'tîl (umûmî tatil) : public holiday

oumôumiyyet (umûmiyet) : catholicism, unanimity, generality, universality

oumôur (umûr) : affair

oumôuru beytîyye (umûr-ı beytîye) : house hold affairs

oumôuru dâhiliyye (umûr-ı dâhiliye) : domestic affairs, home affairs

oumôuru devlet (umûr-ı devlet) : state affairs

oumôuru hayriyye (umûr-ı hayriye) : charity

oumôuru iqtisâdiyye (umûr-ı iktisâdiye) : economic affairs

oumôuru rôuhâniyye (umûr-ı ruhâniye) :
ecclesiastical affairs

oumôuru tesarroufiyye (umûmî
tasarrufiye) : cadastral, cadastre

oumq (umk) : depth, sounding

oumrân (umran/ümran) : development

oumrân (ümran) : reclamation

oun (un) : flour, meal

oun deyirmeni (un değirmeni) : corn
mill, flour mill, grist mill

ounf (unf) : vehemence

ounfouvân (unfuvan) : prime

ounfüvânu shebâb (unfuvân-ı şebâb) :
dew of youth

ounjou (uncu) : meal man

ounlama (unlama) : dredging

ounnab
(unnâb/hünnap/ünnap/hünnab/unnap) :
jube

ounoutganluq (unutkanlık) :
forgetfulness, obliviousness

ounoutma (unutma) : oblivion

ounoutma beni chicheyi (unutma beni
çiçeği) : myosotis

ounsôur (unsûr) : element

ounvân (unvan) : brevet, denomination,
designation, head, inscription, caption,
firm, style, title

ounvânunu hâ-iz (unvânını hâiz) : titular

ouqalâluq (ukalalık) : pedantry

ouqde (ukde) : knot, node

ouqelâluq (ukalalık) : zealotry

ouqounmayush (okunmayış) : illegibility

our (ur) : excrescence, excretion,
scirrhous, spavin, wen

ôurashma (uğraşma) : elbow grease

ourge (öreke) : distaff

ourôuj (oruç) : ascension

ousandurma (usandırma) : rasping

ousanduruju luq (usandırıcılık) :
sameness

ousanj (usanç) : lassitude, tiresomeness,
weariness

ousâre (usâre) : juice

ousayb (usayb) : nervure

oushaq (uşak) : cad, foot boy, groom ,
jack, lackey, valet, varlet

oushaq yeri (uşak yeri) : rumble

oushr (öşür) : tithe

oushra tâbi' (öşüre tâbi) : tithabl

ousôul (usûl) : art, fashion, measure,
practice, standing orders, ceremonial,
fingering, form, formality, formula,
formulary, knack, liturgy, manner,
method, mode, modus, observance,
regime, regimen, rite, routine, rule, rut,
scheme, school, style, system, technique,
usage, use, way

ousôule mouhâlefet (usûle muhâlefet) :
informality

ousôuli â'shârî (usûl-i âşârî) : decimal
system

ousôuli harb (usûl-i harp) : war fare

ousôuli mouhâkeme (usûl-i muhâkeme) :
jurisprudence

ousôuli mübâyât (usûl-i mübâayat) :
purchase system

ousôul-perestlik (usûlperestlik) :
formalism

ousôulsüzlük (usûlsüzlük) : illegality, unlawfulness

ousôulu mouzâ-afa (usûl-i muzâafa) : double entry

ousôülü tejâvüz (usûl-i tecâvüz) : inordination

ousqoumrou balugh (uskumru balığı) : mackerel

ousqounja (uskuna/iskuna) : sponge

oussât (usat) : rebel, insurgent, mutineer

ousta (usta) : for man, master, smith, trained

oustaluq (ustalık) : masterliness, twist of the wrist

oustoura (ustura) : razor

oustourmacha (usturmaça) : fender

oustourpa (usturpa) : quarter staff

outanma (utanma) : abashment, blush, shamefulness

outârid (utârit) : mercury

outourma odasu (oturma odası) : living room

ouvertür (overtür) : overture, introduction

ouyanma (uyanma) : awakening, revival, wakening

ouydourma (uydurma) : cram, fabulous, fabrication, fib, fictitious, invention, legendary

ouygounlouq (uygunluk) : adaptation, concord, pertinence

ouygounsouzlouq (uygunsuzluk) : unseemliness

ouyma (uyma) : accommodation, compliance

ouymayush (uymayış) : irreconcilableness, unsuitableness

ouyouma (uyuma) : sleeping

ouyouqlama (uyuklama) : doze, slumber, somnolence

ouyoushdouroujou (uyuşturuucu) : anodyne, narcotic, opiate

ouyoushdouroujou ilâj (uyuşturuucu ilaç) : anodyne

ouyoushma (uyuşma) : torpor

ouyoushouqlouq (uyuşukluk) : drowse, lethargy, narcotism, numbness, sleepiness, torpidity

ouyouz (uyuz) : scab, scabious

ouyouz illeti (uyuz illeti) : mange

ouyqou (uyku) : land of nod, sleep, snooze

ouyqou hastalugh (uyku hastalığı) : lethargy

ouyqouda (uykuda) : asleep, dormant

ouyqousouzlouq (uykusuzluk) : insomnia, sleeplessness, wakefulness

ouzâ (uzağa) : outward

ouzâde (uzâde) : gnomon

ouzama (uzama) : elongation

ouzanma (uzanma) : tractility

ouzaqda (uzakta) : afar, aloof, away, beyond, from

ouzaqdan (uzaktan) : afar

ouzaqdan geurebilme (uzaktan görebilme) : presbyopia

ouzaqdan geurmeyish (uzaktan görmeyiş) : myopia

ouzaqluq (uzaklık) : distance, remoteness

ouzatma (uzatma) : drawl, elongation, periphrase

ouzlashma (uzlaşma) : composition, compromise, conciliation, quit claim

ouzlet (uzlet) : reclusion, retreat, seclusion

ouzoun baja (uzun baca) : stalk

ouzoun chizmeler (uzun çizmeler) : jack boots

ouzoun chorab (uzun çorap) : stocking

ouzoun etek (uzun etek) : train

ouzoun hikâyê (uzun hikâyê) : rigmarole

ouzoun îyne (uzun iğne) : sharp

ouzoun kyâd (uzun kâğıt) : slip

ouzoun tejrübe (uzun tecrübe) : long experience

ouzounlûna (uzunluğuna) : length wise

ouzounlouq (uzunluk) : enlargement, length, overgrowth, tallness, tediousness, verbosity, wordiness

ouZRâ (uzrâ) : immaculate

ouzv (uzuv) : limb, member, organ

ouzvî madde (uzvî madde) : organ substances

ouzviyyet (uzviyet) : organism

ouzvü te'nîs (uzv-ı tenis) : pistil

ouzvü tezkîr (uzv-ı tezkîr) : stamen

ova : low land, plain, prairie, steppe

oxid (oksit) : oxide

oxijen (oksijen) : oxygen

oxijene (oksijene/oksijen) : oxygenous

oyma : carving, fret, indentation, scallop, scroll

oyma bashluq (oyma başlık) : poppy head

oyma işleri (oyma işleri) : tabernacle work

oyma testiresi (oyma testeresi) : fret saw

oymajü (oymacı) : inlayer

oymajuluq (oymacılık) : chasing, xylography

oymalar : tracery

oymaq beyi (oymak beyi) : scout master

oynaq yeri (oynak yeri) : knuckle

oynashma (oynaşma) : toy

oyouk (oyuk) : cavernous

oyoun (oyun) : frisk, theatrical entertainment, farce, gamble, gambol, game, game, gaming, go, gull, hook, humbug, knack, lark, mystification, performance, play, prank, representation, rig, romp, round about, spectacle, sport, stratagem, trick, trifling, wile

oyoun arqadashu (oyun arkadaşı) : play mate

oyoun borjou (oyun borcu) : game debt

oyoun havası (oyun havası) : jig

oyoun kyâdu (oyun kâğıdı) : playing card

oyoun mahalli (oyun mahalli) : play ground

oyoun masasu (oyun masası) : game table

oyounjaq (oyuncak) : gimcrack, plaything, sport, toy, whirligig

oyounjaq maghazasu (oyuncak mağazası) : toy shop

oyounjaqu (oyuncakçı) : toy man

oyounjaqju dükkyânu (oyuncakçı dükkânı) : toy shop

oyounjou (oyuncu) : gambler, player, tumbler

oyounlar (oyunlar) : theatrical, tournamet

oyouq (oyuk) : cavity, chasm, concave, dent, gully, hollow, rabbet

oyouqlouq (oyukluk) : hollowness

ozon : ozone

pacha (paça) : fetlock, foot

pachavra (paçavra) : clout, mop, rag, tatter

pachavraju (paçavracı) : rag picker

pâdishâh (padişah) : sultan

pâdishâhluq (padişahlık) : sultanate

padl sefîne : paddle steamer

paftalu harta (paftalı harita) : dissected map

pahaluluq (pahalılık) : dearness, dearth

pâj (sayfa) : page

paket : bundle, package, packet, parcel

paket dâ-iresi (paket dâiresi) : parcels post

paket kyâdu (paket kâğıdı) : wrapping paper

paket postahânesi : parcels post

pakin : packing

pala : blade, cutlass, dag, paddle, scimitar

palamar : fast, mooring, warp

palamoud (palamut) : ilex, mast, valonia, acorn

palanga : drop, purchase, swig, tackle

palasqa (palaska) : cartridge box

palavramain : deck

palet : mat, palette, pallet

palto : cloak, tabard, ulster

palyâcho (palyaço) : harlequin, scaramouch

pamouq (pamuk) : cotton, fluff, lint

pamouq barutu (pamuk barutu) : gun cotton

pamouq iplîy (pamuk ipliği) : a rope of sand, slender thread, cotton yarn

pamouq tashu (pamuk taşı) : amiantus

pan : pan

panayir (panayır) : fair

pandant : bob, pendant

pandispanya : sponge cake

pandomine (pantomim) : pantomime, dumb show

pandomineji (pandomineci/pantomimci) : pantomime

paniq (panik) : panic, stampede

panjar (pancar) : beet

panjour (panjur) : blind, jalousie

panorama : panorama

panqre-as (pankreas) : pancreas

pansiyon : board, boarding house, lodging house, pension

pansiyoner : boarder, lodger, pensionary

pansuman : dressing

pantolon (pantolon) : pantaloons, trousers, indescribable, inexpressible

pante-izm (panteizm) : pantheism

pantograf âleti : pantograph

pantografi ousûlû (pantografi usûlû) :
pantography

panzehir : counter poison, antidote,
panacea

papa : daddy, pope

papa elchilîy (papa elçiliği) : nunciature

papa elchisi (papa elçisi) : nuncio

papa tarafdârlugh (papa taraftarlığı) :
ultramontanism

papa tarafdâru (papa taraftarı) :
ultramontane

papaluq (papalık) : papacy, papal,
popedom

papaluq maqâmu (papalık makamı) :
holy see, vatican

papân (papağan) : parrot, popinjay

papatye (papatya) : camomile, daisy

papaz : canon, chaplain, church man,
clergy man, clerical, curate, friar, king,
minister, monk, ordinary, parson,
prebyterian, priest, readable, rector,
shepherd, vicar

papaz dâ-iresi (papaz dairesi) :
presbytery

papaz iqâmetgyâhu (papaz ikâmetgahı) :
presbytery, parsonage, rectory

papaz sheytanâtu (papaz şeytanatı) :
priest craft

papazluq (papazlık) : curateship,
monkhood, priest hood, rectorship,
vicarage

papiros (papiros) : papyrus

papiye-mashe (papier mache) : papier-
mache

papouch (papaç) : shoe, socket

para : circulation, coinage, currency,
fund, garnish, circulating medium,
money, para, pay, pecuniary, pelf, purse,
ransom, remittance, sinews of war, sum

para chekmejesi (para çekmecesi) : till

para farqu (para farkı) : agio

para qoma (para koyma) : investment

parafin : paraffin

parağa (paraca) : pecuniarily

parakete : log

parakete savlosou (parakete savlosu) :
log line

parakete seyri (parakete seyri) : dead
reckoning

paralama : lynch

paralanma : disruption

parantez : crotchet, parenthesis

paranun üstü (paranın üstü) : change

parashüt (paraşüt) : parachute

paratoner : lighten conductor

paravana : screen

parcha (parça) : bit, chess man, chip,
clip, cut, cutting, fraction, fragment,
fritter, gore, item, lot, lump, morsel,
pane, parcel, part, partition, patch, piece,
portion, remnant, scrap, segment, shiver,
shred, sliver, snatch, snip, souse,
splinter, steak

parcha hesâbîle ish (parça hesabıyla iş) :
task work, piece work

parcha sheker (parça şeker) : lump sugar

parchalama (parçalama) :
dismemberment, dissection, mangling

parchalanma (parçalanma) : smash

parchalar (parçalar) : shatter

pardesu (pardesü/pardösü) : cut away, overcoat

pardesülük qoumash (pardesülük kumaş) : overcoating

parile : dove tail

parke : parquet, pit

parke deusheme (parke döşeme) : parquet floor

parke deushemelik (parke döşemelik) : parquetry

parke tashu (parke taşı) : flag stone

parke zemin : parquet floor

parlamento : blue peter, house, parliament, parliamentary

parlamento ousôulü (parlamento usûlü) : parliamentarism

parlaq keumür (parlak kömür) : glance coal

parlaqluq (parlaklık) : brightness, brilliancy, fulgency, gleam, glitter, gloss, glossiness, irradiance, lucidity, lustre, radiance, refulgence, resplendence, sheen, shine, shining, silkiness, vividness

parmaq (parmak) : digit, finger, splendid, spoke, digital

parmaq eni (parmak eni) : finger breadth

parmaq hesâbu (parmak hesabı) : rule of thumb

parmaq izi (parmak izi) : finger mark

parmaq kemîy (parmak kemiği) : phalanx

parmaq mafsalu (parmak mafsali) : knuckle

parmaq oujou (parmak ucu) : tiptoe

parmaq vourma (parmak vurma) : the devil's tatoo

parmaqluq (parmaklık) : balustrade, bar, fence, hurdle, pale, paling, parapet, rail, railing, round, stile, wicket

parmaqsuz eldiven (parmaksız eldiven) : mitten

parola : counter sign, cue, parole, password, watch word

parq (park) : park

pars : leopard, panther

parsheumen (parşömen) : parchment, vellum

parsheumen kyâdu (parşömen kâğıdı) : parchment paper, vellum paper

parti : game, gang of workmen, party, shift, side

paruldama (parıldama) : twinkling

parultu (parıltı) : blink, dazzling, flash, glare, glimmer, glimmering, glisten, glitter, sparkle

pas : fur, iron mould, pass, rust

pas rengi : russet

pasaj : passage

pasakül : cinder

pasaport : passport, safe conduct

pasaqlu qadun (pasaklı kadın) : slattern

pasha (paşa) : general

pasiyans : solitair

paslanma : oxidation, corrosion

pasluluq (paslılık) : rustiness

paso : pass, pass

pas-partôu (paspartu) : passe-partout

paspas : swab, mop

pasqalya youmourtalaru (paskalya yumurtaları) : easter eggs

pasqalye (paskalya) : all saint's day, easter, corpus christi, epiphany, pentecost, all saints day

pasta : tart

pasta mayasu (pasta mayası) : baking powder

pastaju (pastacı) : pastry cook

pastaju dükkânı (pastacı dükkânı) : confectionery

pastel : crayon, pastel

pastel ressamı (pastel ressamı) : pastelist

pastil : drop, lozenge, pastil

pastor : pastor

pastorluq (pastorluk) : pastoral, pastorship/pastorate

paşa : pasha

pat : aster, stalemate, tooth paste

patalye (patalya) : dingy, jolly boat

pataqlama (pataklama) : beetling

patates : potato

paten : patten, skate

patente (patente/patenta) : bill of health, bill of health, patent

patente qalemi (patente kalemi) : patent office

patinaj : skating

patiseri : pastry

patisqa (patiska) : calio, cambric

patlama : burst, fulmination

patlayuju (patlayıcı) : explosive

patlujan (patlıcan) : aubergine, egg plant

patriq (patrik) : patriarch

patriqhâne (patrikhâne) : patriarchate

patriqliq (patriklik) : patriarchal, patriarchate

patron : employer, patron

paturdu (patırtı) : clamour, clap, gale, noise, noisiness, pop, rattle, rattling, splutter, trampling, whack, wrangling

paviyyon : pavillon

pay : part, snack

pâyânda : buttress, pier, shore

payânsuzluq (payânsızlık) : immensity, inexhaustibility

paydos : dinner time

pâye : benefice, dignity

pâye tevjîhi (pâye tevcîhi) : ordination

pâyitaht : capital, metropolis, metropolitan

paylashma (paylaşma) : sharing

pazar : bazaar, emporium, forum, market, mart, staple, week end

pazar ertesi (pazartesi) : monday

pazar günü : sunday

pazar yeri : market place

pazarluq (pazarlık) : bargain

pazarluqju (pazarlıkçı) : chafferer

pâzen (pazen/bazen) : dimitry

pazu (pazı) : rape, thew

peche (peçe) : patch, veil

pechete (peçete) : napkin

pechete halqasu (peçete halkası) : napkin ring

pedagoji : pedagogy

pedal : pedal

peder : father

pederi mâ'nevî (peder-i manevî) :
adoptive father

pederim : my father

pedikür : corn cutter, pedicure

Pehlevî mezhebi : zoroastrianism

pehlivan : gladiator, prize fighter,
wrestler

pejmundelik : shabbiness

pek düşman (pek düşman) : at dagger's
drawn

pek fazlaluq (pek fazlalık) :
superabundance

pek merâqda (pek merakta) : on tiptoe

pek moutazarrur (pek mutazarrır) : hard
hit

pek sachma shey (pek saçma şey) :
blatant nonsense

pek yüxek binâ (pek yüksek bina) : sky
scraper

pekishiklik (pekişiklik) : solidarity

pekishme (pekişme) : conglutination

peklik : constipation, costiveness

pekmez : treacle

peksimed (peksimet) : rusk, biscuit

pelerin : cape, pelerine, tippet

pelesenk : balsam, rose wood

pelesenk yâ (pelesenk yağı) : copaiba

pelin : worm wood

pelte : jelly, pap, rob, squash

pelteklik : lisp

penâh : sanctuary

penbe (penbe/pembe) : incarnate, pink,
rosy

penbelik (pembelik) : rose

penche (pençe) : claw, clutch, fang, nail,
paw, pounce, talon, tramp

peni : penny

peni meskyôukyâtu (peni meskûkâtı) :
pennies

peniler : pence, pennies

penj (penç) : cinque

penjere (pencere) : louvre, window

penjere jamu (pencere camı) : window
glass

penjere yeri (pencere yeri) : blind
window

pens : pence

penset (pense) : sugar tongs, tongs

penteqot (pentekot) : whitsuntide

pepeme : sputterer

pepsin : pepsin

perâkende : retail

perâkende hidmet : fatigue

perâkende mensôujât (perâkende
mensûcat) : piece goods

perâkendeji (perâkendeci) : retailer

perchem (perçem) : for lock, fringe, tuft
of hair

perchin (perçin) : rivet, riveting

perchin etme (perçin etme) : riveting

perchin makinesi (perçin makinesi) :
rivet machine

perchinleme makinesi (perçinleme makinesi) : riveting machine

perdaht : floating, glaze, glossiness, mangling

perdaht makinesi : calender

perde : act, cataract, curtain, damper, key, pitch, scene, screen, strain, tone, veil

perde arası (perde arası) : interact

perde choubôu (perde çubuğu) : curtain rod, tringle

perde hattı (perde hattı) : curtain

perde qanjasu (perde kancası) : curtain arm

perdelər : drapery, hanging

perdeli yataq (perdeli yatak) : tent bed

perestide : idol, fetish

perestish (perestiş) : adoration, fetishism, idolatry, worship

pergel : compass, divider, graduator

perhîz : abstemiousness, advent, diet, dietary, fast, fasting, regimen

perhîz ayı (perhiz ayı) : fast month

perhîz günləri : ember-days

perhîz günü : fast day

perhîzler : four searches

peri : elf, fairy, grace, nymph, spirit, sylph/sylphid

perilər : good spirits

period (periyot) : age

perishânluq (perişanlık) : desolation, helter-skelter, haze, raggedness, ruinousness, upset, wilderness

periton : peritoneum

perouke (peruk) : scratch wig, wig, periwig, front, trickwig

peroukeji (perukçu) : wig maker

peroukyâr (perukâr/perukkâr) : coiffeur, hair dresser, barber

pershenbe günü (perşembe günü) : thursday

personel : personnel

pervâne : moth, propeller, screw, sphinx

pervâsuzluq (pervâsızlık) : temerity, undauntedness

pervaz : bandelet, entablature, fillet, wale

perverish (perveriş) : cherishment

pesh (peş) : gore, gusset

peshgir (peşkir) : napkin

peshin para (peşin para) : cash, ready, spot cash

peshrev (peşrev) : flourish, introduction, overture, prelude

peshtemal (peştamal) : loin cloth

peshtemalluq (peştemallık) : footing

pest : flat

pesta : peseta

pestlik : flatness

petek : alveolus

petrol : petroleum

petrol menbâ'ları (petrol menbâları) : petroleum wells

petrol qouyouları (petrol kuyuları) : petroleum wells

petrolou mouhtevî (petrolü muhtevî) : petroliferous

peusteki (pösteği) : sheep skin

pey : deposit, handsel, retainer, retain fee, sub

pey aqchesi (pey akçesi) : earnest

peygamber : prophet

peygamber chicheyi (peygamber çiçeği) : blue bottle

peygâamberlik : prophethood

peyk : satellite

peyke : bench

peynir : cheese

peynir qourdou (peynir kurdu) : skipper

peynirji (peynirci) : cheese monger

peyzâj : landscape painting , land scape

pich (piç) : offset, pitch, scion, shoot, sucker

pijama : pyjamas

pike : damask, diaper, piquet, quilt, spade

piket oyounou (piket oyunu) : picket, piquet

pil : battery, element, pile

pilaki : matelote, stew

pilan (plan) : contrivance, design, game, map, plan, plot, projection, schema, scheme, trace

pilav : rice

pilich (piliç) : chick, chick, chuck, poult, pullet, squab

pilichler (piliçler) : hatch

pilij uzgarasu (piliç ızgarası) : chick

pilot : pilot

pin : brad, pin, stud

pinekleme : somnolence

pinel : vane

pint : pint

pipo : pipe

piqniq (piknik) : picnic

piqr (pikr) : picric

piqrit (pikrit) : picrate

pîr : father

pîr fânî (pir-i fânî) : decrepit

pire : flea

pire otou (pire otu) : fleabane

pire usurmasu (pire ısırması) : flea bite

pirinch (pirinç) : brass, brassy, brazen, rice, latten

pirinch ounou (pirinç unu) : rice flour

pirinç souyou (pirinç suyu) : rice water

pirinj kyâdu (pirinç kâğıdı) : rice paper

pirinj raqusu (pirinç rakısı) : arrack

pirzola : chop, cutlet

pis adam : sloven

pis herif : brock, swab

pis laflar : smut

pis lâqurdular (pis lâkırtılar) : ribaldry

pis qadun (pis kadın) : slut

pis sou (pis su) : slop

pîshdâr (pîşdâr) : van, vanguard, outpost

pishginlik (pişkinlik) : hardness

pishim (pişim) : batch

pishirme (pişirme) : cooking

pîshivâ (pişvâ) : link man, pioneer, apostle, path finder, standard bearer

pishkin adam (pişkin adam) : old stager
 pishkinlik (pişkinlik) : inurement, toughness
 pishmanluq (pişmanlık) : penitence, repentance
 pishme (pişme) : coction
 pisi : puss
 pisi balugh (pisi balığı) : dab, kite, ray
 pisiqolog (psikolog) : psychologist
 pislik : dirt, dirtiness, dung, excrement, filth, grime, gutter, muck, nastiness, pollution, soil, sordidness, splash, squalidity
 pishopos (piskopos) : bishop, pontiff, prelate
 pishopos vekîli (piskopos vekili) : vicar general
 pishoposlar (piskoposlar) : episcopacy
 pishoposlouq (piskoposluk) : bishopric, diocese, episcopacy, mitre, pontifical, prelacy
 piston : piston, plunger, sucker
 piyâde : foot, infantry, line, pedestrian, pedestrian, unmounted
 piyâde qaldurumu (piyâde kaldırımı) : foot path, trottoir
 piyâde tâ'lîmi : infantry exercise
 piyan : seizing
 piyango : lot, lottery, raffle
 piyanist : pianist
 piyano : piano
 piyano iskemlesi : music stool
 piyasa : course, currency, market, quotation, staple

piyasa fiyatı (piyasa fiyatı) : market price, price current
 piyasa yeri : piazza
 piyasada : on the spot
 piyes : theatrical piece
 planya : plane
 planya tezgyâhu (planya tezgâhı) : planing machine
 plaq (plak) : disc, plaque, tablet
 platform : platform, truck
 platin : platinum
 platonizm : platonism
 pleureuzi (plörezi) : pleurisy
 plombaj : stoopping
 plombe : filling
 ploush (pelüş) : plush
 plüş (plüş) : fleece
 pod : weft
 podeusü-et (podösüet) : suede
 poker : poker
 poletariya (proleterya) : proletariat
 poletiqâ (politika) : politics
 policha (poliçe) : assignment, policy, bill of exchange, draft
 poligon : polygon
 polip : polyp, polypus
 polis : blue bottle, constable, crusher, police, police man
 polis merkezi : police office
 polis mevqî (polis mevkii) : station house, police station

politeknik : polytechnic	posa : feculence, grounds, scratching, slag
politiqaju (politikacı) : politician	posou (pusu) : ambushcade, ambush
polqa (polka) : polka	posouda (pusuda) : perdu
pomâd : pomade	post : coat, fell, hide, pelt, skin
pomza (ponza/pomza) : pumice, holy stone	posta : frame, mail, picket, post, postal, rib, vedette, watch
poopa (pupa) : large	posta arabasu (posta arabası) : diligence, mail coach
porselen : porcelain	posta chantasu (posta çantası) : mail bag, post bag
porsiyon : portion	posta cheki (posta çeki) : post note
porsoun (porsun) : boatswain	posta chouvalu (posta çuvalı) : mail bag
porsouq (porsuk) : badger, brock, gray	posta damgasu (posta damgası) : letter stamp
porsouq âju (porsuk ağacı) : yew	posta günü : mail day
portaql (portakal) : orange	posta güverjini (posta güvercini) : carrier pigeon
portaql bâğchesi (portakal bahçesi) : orangery	posta havâlenâmesi : post order
portaql qabôu (portakal kabuğu) : orange peel	posta müdîri (posta müdürü) : post master
portaql sherbeti (portakal şerbeti) : orangeade	posta müdîri oumômîsi (posta müdürü umûmisi) : post master general
portaqlalluq (portakallık) : orangery	posta müdîriyyeti (posta müdüriyeti) : post office
portatif qaryola (portatif karyola) : field bed	posta paketi : postal parcel
portfeuy (portföy) : portfolio	posta poulou (posta pulu) : post mark
Portland çimentosou (Portland çimentosu) : portland	posta qoushâ (posta kuşağı) : rib band
portmanto : portmanteau	posta shôu'besi (posta şubesi) : post office, receiving office
Porto sharabu (Porto şarabı) : port	posta treni : mail train
portolon : plan	posta üjreti (posta ücreti) : postage
portouj (portuc) : store room	posta vapourou (posta vapuru) : liner, packet
portre : portrait	
portre ressâmu (portre ressamı) : portraitist	

postahâne (postane) : post house, post office

postaju (postacı) : post man, poster

postlar : peltry

postrestant : poste-restante

pot : blundering, bungle, slip

pota : crucible, test

potas : potash

potasyüm (potasyum) : potassium

potin bâ (potin bağı) : shoe string

poto : starting post

potour (potur) : knickerbockers, small

potrel : balk, girder

poud (put) : filling

pouding (puding) : pudding

poudinga (pudinga) : plum pudding

poudra (pudra) : powder

poudra qoutousou (pudra kutusu) : powder box, puff box

pouf (puf) : puff

poul (pul) : counter, flake, man, pool, scale, spangle, spill, stamp, tinsel, wafer, washer, sweepstakes

poul nizâmnâmesi (pul nizâmnâmesi) : stamp act

poul resmi (pul resmi) : stamp duty

poul toplama (pul toplama) : philately

pôulâd (pulat) : flint, adamant, steel

pouljou (pulcu) : philatelist

pouljoulouq (pulculuk) : philately

poullou hayvan (pullu hayvan) : saurian

poullouq (pulluk) : plough

pouch (punç) : grog, punch, night cap

pountel (puntel) : breast work, stanchion

poupa (pupa) : poop

poupa seyr (pupa seyir) : quartering

pouple (puple) : eider down, swan's down

pourmeche (pürmeçe/permeçe) : spring

pous (pus) : inch

pôuse (pûse/bûse) : kiss

pousla (pusula) : billet, check, compass, line, scrip, ticket

pousla kerteleri (pusula kerteleri) : point

pout (put) : totem

pouthâne (puthane) : pagoda

pout-perestlik (putperestlik) : paganism, fetishism, idolatry

poyraz : northeast

poz : pause, sitting

prachol (paraçol/paraşol) : knee, hook

pranga : iron

prasya (pırsya) : brace

pratiq doqtor (pratik doktor) : practitioner

pratiqa (pratika) : bill of health, clearance, bill of health, pratique

premiyer (prömiyer) : premiere

prens : czarevitch, infante, maharajah, prince, rajah

prensas : infanta, princess

prensip : plank, principle, tenet

prensip sâhibi : man of principle

prenslik : principedom, principality

prese : press, steam ram, squeezer, calender

prezervatif : preservative, preventive

prim : premium

prima-donna (primadonna) : prima-donna, premiere

profesor (profesör) : professor

profesorlouq (profesörlük) : professorship

profil : profile

proforma bono : accommodation bill

prôghram (program) : bill, fixture, play bill, programme, prospectus

proje : outline, project, scheme

projekteur (projektör) : projector, search light

promenad (promenade/ promönat) : ambulatory, walk, round, promenade

promnad yeri (promönat yeri) : ambulatory, promenade

propaganda : propaganda, stump speech

propagandajuluq (propagandacılık) : propagandism

prostat : prostate

protesto : protest, protestation

protoplazma : protoplasm

Prousyâ mâvisi (Prusya mavisi) : prussia blue

prouva (prova) : rehearsal, test, forward,

prouva (pruva) : bow, prow

prouva chanaqlugh (pruva çanaklığı) : for top

prouva direyi (pruva direği) : for mast

prouva feneri (pruva feneri) : head light

prouva halatu (pruva halatı) : painter

prouva hattı (pruva hattı) : line ahead

prouvaju (pruvacı) : bow man

prouvalar (pruvalar) : galley proof, slip

puchaq (bıçak) : knife, stiletto, whittle

puchaq yarası (bıçak yarası) : gash

puchaqju (bıçakçı) : cutler

puchaqjuluq (bıçakçılık) : cutlery

puhtu (pıhtı) : clot, gore

puhtulanma (pıhtılanma) : coagulation

pulu purtu (pılı pırtı) : bag and baggage, slop goods, traps

punar (pınar) : fountain, source, spring

punar bashu (pınar başı) : fountain head

puranga (pranga) : bilbo, gyves

purasa (pırasa) : leek

puratik (pratik) : study

purlanta (pırlanta) : brilliant

purnal (pırnal/pırnar) : holly, ilex

purtu (pırtı) : rag, stuff, tatter

puturdu (pıtırtı) : pattering

püneumoni (pnömoni) : pneumonia

püre : mash, puree

püritanizm : puritanism

püriten : puritan

pürüz : inequality, raggedness

püskül : beard, coma, silk, tassel, tuft

qab (kap) : bin, boarding, cape, can, course, crucible, encasement, envelope,

folio, mug, receiver, receptacle,
recipient, steeper, utensil, vase, vessel

qab sahîfâsı (kap sahifası) : title page

qaba adam (kaba adam) : boor, bumpkin,
clod hopper, clown, lout, rough

qaba dayu (kabadayı) : hector, hectoring,
swaggerer, swash buckler, swinge
buckler

qaba dayuluq (kabadayılık) : swagger

qaba et (kaba et) : posterior, hip

qaba ishler (kaba işler) : unskilful labour

qaba kepek (kaba kepek) : pollard

qaba lisân (kaba lisân) : jargon

qaba nümâyish (kaba nümâyîş) : splurge

qaba qoulaq (kaba kulak) : mumps

qaba ses (kaba ses) : bray

qaba seuz (kaba söz) : vulgarism

qaba shayaq (kaba şayak) : tweed

qaba shey (kaba şey) : tinsel

qaba süs (kaba süs) : ginger bread

qaba tahmîn (kaba tahmin) : rough guess

qaba taqlidji (kaba taklitçi) : cocktail

qaba tüylü keupek (kaba tüylü köpek) :
shock dog

qaba yonja (kaba yonca) : alfalfa, snail
clover

qabadayuluq (kabadayılık) : bravado

qabâhat (kabahat) : blame, culpability,
delinquency, fault, guilt, guiltiness,
mischief, misdeed, misdemeanor,
offence, reproach, tort

qabâ-il (kabâil) : tribe

qabaluq (kabalık) : bluntness, bluntness,
broadness, clumsiness, coarseness,

crudity, grossness, gruffness, huskiness,
impoliteness, indecency, indelicacy,
plumpness, rankness, raucity, rough,
roughness, rudeness, ruggedness,
rusticity, uncouthness, ungainliness,
ungentlemanliness, unmannerliness,
vulgarity

qabaq (kabak) : pumpkin, squash

qabare (kabare) : tap room

qabarjuq (kabarık) : blister, pimple, pip,
pock, tubercle, vesicle

qabarma (kabarma) : heaving, repousse,
rising, surge, swell, swelling, upheaval,
uplift

qabartma (kabartma) : basrelief, boss,
embossment, inflation, inflation,
moulding, nervure, puffing, raised,
raising, relief, repousse, set off

qabartma hakk (kabartma hak) : cameo

qabartma naqsh (kabartma nakış) : raised
embroidery

qabartu (kabartı) : convexity, turgidity

qabaruqlar (kabarıklar) : shingles

qabâyih (kabâyih/kabâih) : vice

qabil (kâbil) : kind, accoucheur,
imaginable

qabîle (kabile) : clan, horde, tribe, tribal,
midwife, accoucheur

qâbileler (kabileler) : midwives

qâbilelik (kabilelik) : midwifery

qâbili afv (kâbil-i af) : pardonable

qâbili idâre (kâbil-i idâre) : governable,
manageable

qâbili iddâ (kâbil-i iddia) : maintainable

qâbili ihrâj (kâbil-i ihraç) : exportable

qâbili inbisât (kâbil-i inbisât) :	qâbili tahvîl (kâbil-i tahvîl) : convertible
expansible	
qâbili inhinâ (kâbil-i inhinâ) : lithe	qâbili taqlîd (kâbil-i taklit) : imitable
qâbili intihâb (kâbil-i intihâb) : eligible	qâbili tâ'rîf (kâbil-i tarif) : describable
qâbili iqtibâs (kâbil-i iktibâs) : quotable	qâbili tatbîq (kâbil-i tatbîk) : applicable
qâbili iskyân (kâbil-i iskân) : inhabitable	qâbili tazyîq (kâbil-i tazyik) : compressible
qâbili islâh (kâbil-i islâh) : corrigible	qâbili tedâvî (kâbil-i tedâvi) : curable
qâbili isqâ (kâbil-i iskâ) : irrigable	qâbili tefsîr (kâbil-i tefsir) : interpretable
qâbili isqât (kâbil-i iskât) : evincible	qâbili tekîf (kâbil-i tekîf) : quotable
qâbili istidlâl (kâbil-i istidlâl) : inferable	qâbili te'lîf (kâbil-i telif) : compatible with, consistent, feasible
qâbili it-hâm (kâbil-i ithâm) : impeachable	qâbili tersîm (kâbil-i tersim) : describable
qâbili i'tirâz (kâbil-i itiraz) : contestable, exceptionable	qâbili tesellî (kâbil-i teselli) : consolable
qâbili ittisâ' (kâbil-i ittisâ) : extensible	qâbili tesh-hîs (kâbil-i teşhis) : identifiable
qâbili izâbe (kâbil-i izâbe) : fusible	qâbili teskîn (kâbil-i teskin) : quenchable
qâbili izâh (kâbil-i izâh) : explainable	qâbili texîf (kâbil-i teksîf) : condensable
qâbili izâle (kâbil-i izâle) : erasable	qâbili utfâ (kâbil-i itfâ) : extinguishable, quenchable
qâbili mou-âmele (kâbil-i muamele) : negotiable	qâbiliyyet (kabiliyet) : adaptability
qâbili mübâdele (kâbil-i mübâdele) : interchangeable	qâbiliyyeti hareket (kâbiliyet-i hareket) : mobility
qâbili müdâfâ (kâbil-i müdâfaa) : maintainable, defensible	qâbiliyyeti hayâtiyye (kâbiliyet-i hayatiye) : vitality
qâbili münâqasha (kâbil-i münâkaşa) : debatable, disputable	qâbiliyyeti imtizâjiyye (kabiliyet-i imtizâciyye) : atomicity
qâbili naql (kâbil-i nakil) : conductible	qâbiliyyeti inbisât (kâbiliyet-i inbisât) : expansibility
qâbili qiyâs (kâbil-i kıyas) : inducible	qâbiliyyeti inhilâl (kâbiliyet-i inhilâl) : solubility
qâbili seyr (kâbil-i seyir) : navigable	qâbiliyyeti inkisâr (kâbiliyet-i inkisâr) : refrangibility
qâbili şürb (kâbil-i şürb) : drinkable	
qâbili süknâ (kâbil-i süknâ) : habitable	
qâbili tahrîk (kâbil-i tahrik) : excitable	

qâbiliyyeti inturâq (kâbiliyet-i intirâk) : malleability	qabôul (kabul) : acceptance, admission, admittance, adoption, affiliation, enactment, enfranchisement, at home, passage, passing, reception, assumption
qâbiliyyeti izâbe (kâbiliyet-i izâbe) : fluxibility, fusibility	qabôul edenler (kabul edenler) : aye
qâbiliyyeti mesâha (kâbiliyet-i mesâha) : mensurability	qabôul edilmish bono (kabul edilmiş bono) : acceptance
qâbiliyyeti naql (kâbiliyet-i nakil) : conductibility	qabôul günü (kabul günü) : court day
qâbiliyyeti nüfûz (kâbiliyet-i nüfûz) : penetrability, permeability	qabôul odası (kabul odası) : auditorium
qâbiliyyeti seyr (kâbiliyet-i seyir) : navigability	qabôul salonu (kabul salonu) : drawing room, presence chamber, reception room
qâbiliyyeti tatbîqiyye (kâbiliyet-i tatbikiye) : relevancy, applicability	qabôuli jâ-iz (kabul-i câiz) : receivable
qâbiliyyeti taxîm (kâbiliyet-i taksîm) : divisibility	qabouq (kabuk) : bark, capsule, cod, crust, hull, husk, peel, pod, putamen, rind, scab, scurf, shard, shell, skin, slough, valve
qâbiliyyeti tayrân (kâbiliyet-i tayrân) : volatility	qabouqlar (kabuklar) : husk, paring, peeling
qâbiliyyeti tehavvül (kâbiliyet-i tehavvül) : mutableness/mutability	qabouqlou baluqlar (kabuklu balıklar) : shell fish
qâbiliyyeti teqallous (kâbiliyet-i tekallüs) : contractibility	qabouqlou hayvan (kabuklu hayvan) : barnacle
qâbiliyyeti vezn (kâbiliyet-i vezin) : ponderability	qabouqlou hayvanlar (kabuklu hayvanlar) : crustacea
qâbiliyyetsizlik (kâbiliyetsizlik) : inaptitude	qabourga (kaburga) : rib, timber
qabine (kabine) : cabinet, closet, ministry	qabr (kabir) : catacomb, grave, sepulchre, tomb
qablar (kaplar) : utensil	qabristan (kabristan) : cemetery, church yard, grave yard, burial ground
qablet-târih (kablet tarih) : prehistoric	qabriyole (kabriyolet) : cabriolet
qablez-zevâl (kable'z-zevâl) : for noon	qâbuz (kabız) : binding, restraining, styptic, receiver
qabliyye (kâbiliye) : apriorism	qabz (kabız) : constriction, receipt, receiving, retention
qablo (kablo) : cable, hawser	qabza (kabza) : clutch, haft, hilt
qablo telgrafnâme (kablo telgrafnâme) : cable gram	
qabotâj (kabotaj) : coasting	

qachamaq (kaçamak) : equivocation, fencing, go by, quirk, shuffle, shuffling, subterfuge, tergiversation

qachaq eshyâ (kaçak eşya) : contraband goods

qachaq müskirât (kaçak müskirat) : moon shine

qachaqju (kaçakçı) : boot legger, contrabandist, interloper

qachaqjuluq (kaçakçılık) : contraband, smuggling

qachma (kaçma) : elopement, elusion, evasion, flight

qachuq (kaçık) : harum-scarum

qachuqluq (kaçıklık) : whimsy

qachurma (kaçırma) : abduction, kidnapping, rape, ravishing

qadayuf (kadayıf) : crumpet

qadeh (kadeh) : bowl, chalice, cup, glass, goblet, tumbler

qadem (kadem) : feet, foot

qadem libre (kadem libre) : foot pound

qademe (kademe) : offset, peg, rise, rundle, stair, step

qademe nizâmu (kademe nizâmı) : echelon

qademhâne (kademhane) : water closet, lavatory, necessary, stool, privy

qadem-hâne levâzumu (kademhane levâzımı) : sanitary ware

qader (kader) : destination, destiny, doom, fatality, fate, fortune, kismet, predestination, weird

qadere havâle (kadere havâle) : fatalism

qadere i'tiqâd (kadere itikat) : predestinarianism

qaderiyyeji (kaderiyeci) : fatalist

qadhi mütezammun (kadhi mütezammin) : libellous

qadîd (kadit) : scrawny

qadife (kadife) : velvet

qadran (kadran) : clock dial, dial, face

qadril (kadril) : quadrille

qadro (kadro) : list

qadro hâriji sefine (kadro harici sefine) : non vessel

qadu (kadı) : cadi, judge, recorder

qaduluq (kadılık) : judgeship

qadun (kadın) : dame, petticoat, the weaker vessel, woman

qadun amele (kadın amele) : workwoman

qadun ashju (kadın aşçı) : women cook

qaduna benzeyish (kadına benzeyiş) : effeminacy

qadunlar (kadınlar) : distaff side, the sex, woman

qadunların haqqu intihâbu (kadınların hakk-ı intisâbı) : enfranchisement of women

qadunluq (kadınlık) : feminine, womanhood

qadurga (kadırğa) : galley

qadurga balugh (kadırğa balığı) : torpedo

qafa (kafa) : head, head, head piece, mentality, poll, sconce, upper story

qafa kemiklerinin iltisâqu (kafa kemiklerinin iltisâkı) : suture

qafa tasu (kafatası) : cranium, skull

qafes (kafes) : cage, carcass, coop, frame, grating, lattice, mew, net work, netting, pen, skeleton, trellis

qafes ishi (kafes işi) : lattice work, trellis work

qâfile (kafile) : batch, convoy, lot

qâfiye (kafiye) : assonance, rhyme

qâhir (kâhir) : crushing

qahqaha (kahkaha) : laughter, peal, roar

qahraman (kahraman) : worthy, brave, hero, heroine, thunder bolt

qahramânluq (kahramanlık) : bravery, heroism

qahramânu vaq-a (kahraman-ı vaka) : hero

qahve (kahve) : coffee

qahve deyirmeni (kahve değirmeni) : coffee mill

qahve rengi (kahverengi) : brown

qahve tavası (kahve tavaşı) : coffee roaster

qahvehâne (kahvehane) : cafe, coffee house

qâ-ide (kaide) : aphorism, base, basal, basis, foot, footing, norm, norma, patten, pedestal, plinth, precept, principle, regimen, rule, socle, support

qâ-ideyi külliyye (kâide-yi külliye) : maxim

qâ-ime (kâime) : note

qâ-ime bankası (kâime bankası) : bank of issue

qal (kal) : smelting

qalabaluq (kalabalık) : bumper, crowd, crowded, crush, gathering, huddle, incivility, lively, lumber, multitude,

overcrowding, rabble, rout, squeeze, throng

qalafat (kalafat) : caulking

qalafat yeri (kalafat yeri) : careening wharf

qalafatju (kalafatçı) : caulker

qalanlar (kalanlar) : survivor

qalanların hepsi (kalanların hepsi) : all the rest

qalanu (kalanı) : the rest

qalas (kalas) : galatz, gang board, plank, stage

qalay (kalay) : pewter, stannary, tin

qalay mâ'mûlâtı (kalay mamûlatı) : pewter

qalayju (kalaycı) : tinker

qalb (kalp) : breast, cardiac, heart, inversion, metaplasma, spurious

qalb hastalığı (kalp hastalığı) : cardiac, heart disease

qalbi raqîq (kalbi rakik) : tender hearted

qalbour (kalbur) : cribble, riddle, screen, sieve, sifter

qalbour artugh (kalbur artığı) : screenings

qalbour makinesi (kalbur makinesi) : winnowing machine

qalbour-hâne (kalburhane) : bolting house

qalbourjou (kalburcu) : sifter

qalcha (kalça) : haunch, hip, sciatic, thigh

qalcha kemîy (kalça kemiği) : thigh bone

qalchete (kalçete) : gasket

qaldurma (kaldırma) : lift, raising, removal

qaldurulamayush (kaldırılamayış) : irremovableness

qaldurum (kaldırım) : flagging, pavement, paving

qaldurum tashları (kaldırım taşları) : flagging

qaldurum tashu (kaldırım taşı) : paving stone

qaldurumju (kaldırımcı) : paver

qale (kale) : calais, castle, citadel, fort, fortress, goal, hold, square, tee, wall

qale bedeni (kale bedeni) : rampart

qaleji (kaleci) : goal keeper

qalem (kalem) : brad awl, bureau, chisel, dibble, gouge, graver, item, pen, style

qalem qourshounou (kalem kurşunu) : plumbago

qalem sapu (kalem sapı) : pen holder

qalemkyârluq (kalemkârlık) : fresco painting, mural painting, wall painting

qalemturash (kalemtıraş) : eraser, pen knife

qaleteli baluq (kaliteli balık) : chowder

qaleviyyet (kaleviyyet) : alkalinity

qaleydosqop (kaleydoskop) : kaleidoscope

qalfa (kalfa) : damsel, master builder, usher

qalhâne (kalhane) : refinery, smeltery

qali' (kali) : extirpation

qalju (kalcı) : smelter

qalküte (kalküte) : calcutta

qalma (kalma) : stay

qaloma (kaloma) : scope

qalori (kalori) : calory

qalorifer (kalorifer) : central heating, radiator

qalp (kalp) : counter feit, forged, misshapen

qalpaq (kalpak) : cap

qalpaqju (kalpakçı) : cap maker

qalpazan (kalpazan) : clipper, coiner, counter feiter, falsifier, forger

qalqan (kalkan) : buckler, shield, target

qalqan balugh (kalkan balığı) : thorn back, turbot

qalqan yavrousou (kalkan yavrusu) : small turbot

qalqma (kalkma) : lift, uplift

qalqub düşme (kalkıp düşme) : rise and fall

qalquq bouroun (kalkık burun) : snub nose

qalqush (kalkış) : rise, rising

qalsiyum (kalsiyum) : calcium

qalsiyüm zuyâsu (kalsiyum ziyâsı) : lime light

qalu' (kal'/kal) : depopulation

qalub (kalıp) : brick, cast, clod, cut, die, form, impress, last, lay figure, matrice, mould, moulding, pat, sand, sow, stencil, stretcher, tooling, tree

qalub basmasu (kalıp basması) : wood cut

qalub chuqarma (kalıp çıkarma) : modelling

qalub makinesi (kalıp makinesi) : mould machine

qalub modeli (kalıp modeli) : templet/template

qalubdan alunma resim (kalıptan alınma resim) : spatter work

qalubju (kalıpçı) : laster, modeller, moulder, pattern maker

qalubjuluq (kalıpçılık) : modelling

qalublama (kalıplama) : moulding

qalun parcha (kalın parça) : chunk

qalun sis (kalın sis) : mizzling

qalun yazu (kalın yazı) : text hand

qalunlashma (kalınlaşma) : thickening

qalunluq (kalınlık) : thick, thickness

qalver (kalver) : calvary

qalye (kalye/kalya) : kali

qalyon qapdanu (kalyon kaptanı) : captain, post captain

qama (kama) : dag, dagger, quoin, stiletto, stylet, wedge

qamame yortousou (kamame yortusu) : candle mas

qamara (kamara) : bunk, cabin, state room

qamara (kamera) : camera

qamara hizmetjisi (kamara hizmetçisi) : stewardness

qamara yoljousou (kamara yolcusu) : passenger cabin

qamarot (kamarot) : cabin boy, striker

qamashma (kamaşma) : dazzling

qambiyo (kambiyo) : foreign currency, exchange

qambiyo dâ-iresi (kambiyo dairesi) : exchange office

qamchu (kamçı) : cow hide, flogging, horse whip, pendant, scourge, whip

qamchu bashu (kamçı başı) : sleeve

qamchu oujou (kamçı ucu) : lash

qamchu yeri (kamçı yeri) : stripe

qamchuju (kamçıcı) : whip maker

qamchulama (kamçılama) : whipping

qamchuluq ip (kamçılık ip) : whip cord

qamer (kamer) : moon

qameriyye (kameriye) : bower

qaminota (kamineto) : spirit lamp

qâmous (kâmus) : lexicon, dictionary

qâmous mouharriri (kâmus muharriri) : lexicographer

qamp (kamp) : camp

qampâvund (kampavund) : compound

qamsele (gamsele/kamsele) : mackintosh, oil skin

qamush (kamuş) : cane, osier, reed, rod, yard

qamush bayramu (kamuş bayramı) : the feast of tabernacles

qamyo (kamyo) : cameo

qamyon (kamyon) : lorry

qamyonet (kamyonet) : motor van

qan (kan) : blood, carnage, claret, consanguinity, gore

qan alma (kan alma) : depletion

qan dâ'vâsu (kan davası) : feud, vendetta

qan deukülmesi (kan dökülmesi) : blood shed

qan donmasu (kan donması) : catalepsy

qan tashu (kan taşı) : heliotrope

qan toplanmasu (kan toplanması) :
congestion

qanâ-at (kanaat) : content, conviction,
inference, persuasion, repute,
satisfaction, verdict, conclusion,
modesty

qanâ-ati evveliyye (kanâat-i evveliye) :
for conclusion

qana-ati oumûmiyye (kanaat-i
umûmiye) : run, vogue, currency

qanad (kanat) : fan, fin, leaf, paddle,
sash, vane, wing

qanad arzu (kanat arzı) : wing spread

qanad oujou (kanat ucu) : pinion

qanadlu penjere (kanatlı pencere) :
casement

qanal (kanal) : canal, channel, drift,
emissary, tube

qanal hafri (kanal hafri) : canalization

qanama (kanama) : bleeding

qanape (kanape/kanepe) : settee, settle,
bank, couch, sociable, sofa

qanape yataq (kanape/kanepe yatak) :
bed settee, sofa bed

qanarye otou (kanarya otu) : groundsel

qanarye qoushou (kanarya kuşu) : canary
bird

qanbour (kanbur/kambur) : crook
backed, huckle backed, hump, hump
back, hunch

qanchilar (kañılar) : chancellor

qanchilarya (kañılarya) : chancery

qandil yâ (kandil yağı) : lamp oil

qandilise sapanu (kandilisa sapanı) :
tripping line

qandurma (kandırma) : enticement

qaneveche (kaneviçe/kanaviçe) :
buckram, sampler

qangal (kangal) : coil, hank, tress

qangren (kangren) : gangrene

qanja (kanca) : clasper, crook, grapple
irons, gripe, hanger, hook, staple, tenter
hook

qanlu bâsour (kanlı basur) : dysentery

qanlu is-hâl (kanlı ishâl) : bloody flux

qanluluq (kanlılık) : bloodiness

qano (kano) : canoe

qânôun (kanun) : economy, enactment,
law, act

qânôunlar (kanunlar) : legislation

qânôunnâme (kanunnâme) : code

qânôunnâmeyi askerî (kanunnâme-i
askerî) : article's of war

qânôunu mahsôus (kanun-ı mahsus) :
statute

qânôunu medenî (kanun-ı medenî) : civil
law

qânôunu tabî-at (kanun-ı tabiat) :
economy of nature, law of nature

qânounu vijdân (kanun-ı vicdân) : moral
law

qanser (kanser) : cancer, canker

qansuzluq (kansızlık) : anaemia,
tameness

qantar (kantar) : hundred weight

qantar qabâ (kantar kabağı) : gourd

qantâriyye (kantariye) : metage

- qantarju (kantarcı) : weigher
- qanto (kanto) : canto, pastoral
- qanton (kanton) : canton
- qanu dourdouroujou (kanı durdurucu) : styptic
- qapalu arsa (kapalı arsa) : enclosure
- qapalu charshu (kapalı çarşı) : grand bazaar
- qapalu yer (kapalı yer) : close
- qapama (kapama) : closure, lock out, stew
- qapan (kapan) : trap
- qapanma (kapanma) : closing, confinement, discussion, incarnation, lock
- qapaq (kapak) : cover, covering, damper, facing, flap, flood gate, lapel, lid, lock, manhole, shutter, sluice, trap door, valvule, water gate
- qapaqlar (kapaklar) : shutter dam, tide gates
- qapatma (kapatma) : enclosure
- qapdan (kaptan) : captain, master, navigator, skipper
- qapdan qoulesi (kaptan kulesi) : conning tower
- qapitalizm (kapitalizm) : capitalism
- qapitone (kapitone) : quilting
- qapitülasyonlar (kapitülasyonlar) : capitulation
- qaplama (kaplama) : boarding, casing, galvanized, inlaid, jacket, lining, marquetry, overlaying, overlaid, plated, slating, veneer, veneering, wash
- qaplan (kaplan) : jaguar, leopard, pard, tiger
- qaplayush (kaplayış) : suffusion
- qaploumbâ (kamlumbağa) : turtle, tortoise
- qaploumbâ chorbasu (kamlumbağa çorbası) : turtle soup
- qapluja (kaplıca) : geyser, hot springs, spa
- qaplujalar (kaplıcalar) : hot springs, thermal springs, water place
- qapma (kapma) : swoop
- qaporta (kaporta) : hatch way, sky light
- qaporta âzu (kaporta ağzı) : hatch
- qapou (kapu/kapı) : toll gate, water gate, wicket, door, entrance, gate, hatch, inlet, port, portal
- qapou üstü (kapu/kapı üstü) : lintel
- qapout (kaput) : cloak, mantle, toga, ulster
- qapris (kapris) : caprice, whim
- qapshon (kapşon) : cowl, muffler
- qapsül (kapsül) : cap, capsule, percussion cap
- qapu eunü (kapı önü) : portico, stoop
- qapu perdesi (kapı perdesi) : portiere
- qapu toqmâ (kapı tokmağı) : rapper
- qapuju (kapıcı) : door keeper, gate keeper, janitor, lock keeper, porter, tiler
- qapuju qadun (kapıcı kadın) : porteress
- qapujuluq (kapıcılık) : portorage
- qapush (kapış) : scramble, snap, snatch
- qaqâ-o (kakao) : cacao, cocoa
- qaqma (kakma) : embossment, inlaid
- qaqtüs (kaktüs) : cactus

qaqum (kakım) : ermine	qara qoulaq (kara kulak) : lynx
qar (kar) : snow	qara qourbâ (kara kurbağa) : toad
qar chicheyi (kar çiçeği) : snow drop	qara sevdâ (kara sevdâ) : hypochondria
qar furtunasu (kar fırtınası) : blizzard, snow storm	qara sou (kara su) : splint
qar kitlesi (kar kitlesi) : snow slip	qara tavouq (kara tavuk) : blackbird, moor hen
qar lapasu (kar lapası) : snow flake	qara yel (karayel) : northwest
qar topou (kar topu) : snow ball	qara yulan (kara yılan) : adder, constrictor
qar topou chicheyi (kar topu çiçeği) : snow ball	qarâbet (karâbet) : affinity, alliance, blood, consanguinity, forbid degree, kin, kindred, parentage, propinquity, proximity, relation, relationship
qar yughunu (kar yığını) : snow drift	qarabina (karabina) : carbine, rifle
qara (kara) : black, earth, grimy, land, murky, sad, swarthy, terraneous, territorial	qarabiniyer (karabinyer) : rifle man
qara âj (kara ağaç) : elm	qarada (karada) : afield
qara bataq (kara batac) : bog, dipper, diver	qarageuz balugh (karagöz balığı) : shad
qara bôuday (kara buğday) : buck wheat	qaraja (karaca) : buck, deer, fallow deer, hart, roe, venison
qara chalu (kara çalı) : furze, hawthorn	qaraja yavrousu (karaca yavrusu) : fawn
qara cham (kara çam) : larch, tamarack	qara-kol (karakol) : patrol
qara dout (kara dut) : black mulberry	qaralama defteri (karalama defteri) : waste book
qara geürünmesi (kara görünmesi) : land fall	qaralar (karalar) : sable
qara günlük (kara günlük) : storax	qarambol (karambol) : cannon, fluke, scratch
qara hayvânâtu müzesi (kara hayvanatı müzesi) : terrarium	qaramel (karamel) : caramel
qara ishâreti (kara işareti) : land mark	qaramoq (karamuk) : rye grass
qara jiyer (karaciğer) : hepatic, liver	qaranfil (karanfil) : carnation, clovegillyflower, pink
qara leylek (kara leylek) : ibis	qaranfil chicheyi (karanfil çiçeği) : field poppy
qara moursal (karamürsel) : mooring swivel	qaranfil yâ (karanfil yağı) : poppy oil
qara qalem (kara kalem) : crayon, drawing	

qaranluq (karanlık) : dark, dark, darkness, dusky, gloomy, murky, obscure, obscurity, rayless, shade, shadow, shadowy, tenebrous

qarantine (karantina) : quarantine

qarantine flamasu (karantina flaması) : yellow flag, quarantine flag

qaraqol (karakol) : sentry, station house

qarâr (karar) : adjudication, appointment, arbitrement, arbitration, award, constancy, decision, decree, determination, finding, order, resolution, resolve, ruling, stability, steadfastly, verdict

qarargyâh (karargâh) : camp, head quarters, encampment, quarter

qarârgyâh qoumandanu (karargâh kumandanı) : quarter master

qarâr-nâme (kararnâme) : enactment, act

qarârsuzluq (kararsızlık) : fluctuation, incertitude, inconstancy, indecision, indetermination, irresolution, lubricity, mobility, mutableness/mutability, suspense, ticklishness, unfixedness, unreadiness, unsettledness, unstableness, unsteadiness, versatility, falter

qarartma (karartma) : shading

qarartu (karartı) : cloudiness, crepuscule, dimness, dusk, gloom, gloominess, haziness, shadow, twilight

qarâr-u mouvaqqat (karâr-ı muvakkat) : interlocution

qaraya chuqma (karaya çıkma) : landing

qarbon (karbon) : carbon

qarbon kyâdu (karbon kâğıdı) : carbon paper

qarbon sabounou (karbon sabunu) : carbolic soap

qarbonat (karbonat) : carbonate, saleratus

qarbonik (karbonik) : carbonic

qardash (kardaş/kardeş) : brother

qardashlik (kardaşlık/kardeşlik) : brotherhood

qardesh chojouqları (kardeş çocukları) : cousin

qardesh olma (kardeş olma) : fraternization

qardesh qâtîli (kardeş katili) : fratricide

qardesh qatli (kardeş katli) : fratricide

qardeshlik (kardeşlik) : fraternity, sisterhood

qardif (kardif) : cardiff

qardif keumürü (kardif kömürü) : cardiff coal

qardinal (kardinal) : cardinal

qardinalluq (kardinallık) : purple

qarfiche (karfiçe) : tack

qarga (karga) : crow, raven, rook

qarga sesi (karga sesi) : caw

qargajuq (kargacık) : scrawl

qargashaluq (kargaşalık) : blankness, broil, huddle, hurry, imbroglio, medley, panic, ruffle, stampede

qargu (kargı) : dart, partisan, pike

qarha (karha) : ulcer

qârî' (kârî) : student

qârî-în (kârîîn) : readable

qârî'ler (kârîler) : readable

qarine (karîne) : bottom, careen, guess, interlocution

qariqatür (karikatür) : caricature

qariyye (kariye) : borough, quarter, village, parish

qariyye ahâlisi (kariyye ahâlisi) : parishioner

qarmen (karmen) : carmine

qarn (karn/karın) : belly, bilge, paunch, pit, ventral, abdomen, abdominal

qarn ârusu (karın ağrısı) : belly ache, colic

qarna-bahâr (karnabahar) : cauliflower

qarnaval (karnaval) : carnival

qarneji mü-essesesi (karneci müessesesi) : carnegine found

qarni (karni) : retort

qaro (karo) : diamond

qarpat (karpat) : carpathian

qarpouz (karpuz) : melon water

qarqas (karkas) : carcass, skeleton

qarre (kare) : chequer

qarre qoumash (kare kumaş) : check

qarshuda (karşıda) : over the way, across the way

qarshuluq (karşılık) : counter balance, cover, mutuality, offset, payment, quid pro quo, reciprocal, reciprocity, requital, set off

qarshuluqlu charpushma (karşılıklı çarpışma) : wage of battle

qarshuluqlu hesâbât (karşılıklı hesabat) : mutual accounts

qarshuluqlu sigorta (karşılıklı sigorta) : mutual insurance

qarshusunda (karşısında) : abreast, across the way

qarshuya (karşıya) : across, over

qart (kart) : card, cartel, valentine

qart postal (kartpostal) : post card

qart quz (kart kız) : tabby cat

qart visit qoutousou (karvizit kutusu) : card case

qartal (kartal) : condor, eagle, vulture

qartal yavrousou (kartal yavrusu) : eaglet

qart-deu-vizit (kart-dö-vizit/kartvizit) : cart-de-visite

qarton (karton) : band box, board, cartoon, passe-partout, paste board

qartvizit (kartvizit) : visiting card

qaru (karı) : rib

qaru qoja (karı koca) : spouse, married couple

qarundan qonoushma (karından konuşma) : ventriloquism

qarunja (karınca) : ant

qarush (karış) : span

qarushdurma (karıştırma) : mingling, rummage, shuffle

qarushuq qoumash (karışık kumaş) : union

qarushuq shey (karışık şey) : jumble

qarushuq sheyler (karışık şeyler) : fold

qarushuqluq (karışıklık) : chaos, clutter, complexity, complication, confusion, disorder, disorganization, disturbance, embroilment, entanglement, indiscipline, indistinction, intricacy, jumble, labyrinth, maze, medley, mess, misrule, mix, muddle, perplexity, perturbation, promiscuousness, pucker, smother, tangle, topsyturvy, trouble, tumble up, turmoil, wheels within

qaryola (karyola) : bed stead

qasa (kasa) : case, casement, coffer, frame, germinating box, safe, sash frame

qasa chelîy (kasa çeliği) : toggle

qasa dâ-iresi (kasa dairesi) : strong room

qasa defteri (kasa defteri) : cash book

qasa dikish (kasa dikiş) : eye splice

qasa hesâbu (kasa hesabı) : cash account

qasab (kasap) : butcher, killer, skinner

qasab dükkyânu (kasap dükkânı) : butchery

qasaba (kasaba) : country town, town, trachea, wind pipe

qasaba halqu (kasaba halkı) : the town

qasabât (kasabat) : trachea, wind pipe

qasabluq (kasaplık) : butchery

qasadâr (kasadâr) : cashier

qasalu penjere (kasalı pencere) : sash window

qasara altu yoljousou (kasara altı yolcusu) : steerage passenger

qasaret-hâne (kasarethane) : fullery

qasatoura (kasatura) : side arm

qasd (kasıt) : premeditation, wilfulness

qasden îqâ-u harîq (kasten ikâ-i harîk) : arson

qasdî jinâyet (kastî cinâyet) : murder in the first degree

qasem (kasem) : oath

qash (kaş) : brow, eye brow

qash chatma (kaş çatma) : frown

qashâ (kaşağı) : curry comb

qashe (kaşe) : wafer

Qashmir shalu (Keşmir şalı) : cashmere shawl

qashunma (kaşınma) : itch

qashuntu (kaşıntı) : itching, scratch

qashuq (kaşık) : spoon

qasırğa (kasırğa) : twister

qasîde (kaside) : anthem, descant, hymn, idyl, song, chant

qasîdeji (kasideci) : troubadour

qasîrül-basar (kasîrül'-basar) : short sighted

qasket (kasket) : casque

qasnaq (kasnak) : hoop, stretching frame, winch

qasr (kasr) : palace

qasru basar (kasr-ı basar) : myopia

qastor (kastor) : beaver, castor

qastor shapqa (kastor şapka) : castor hat

qastorin (kastorin) : castorine

qasum patu (kasımpatı) : chrysanthemum

qasuq (kasık) : groin

qasuq bâ (kasık bağ/ı) : truss

qasuq bâju (kasık bağcı) : trussmaker

qasuq chatlamasu (kasık çatlaması) : hernia

qasuq otou (kasık otu) : agrimony

qasurga (kasırğa) : cyclone, hurricane, revolving storm, tornado, whirl wind

qat (kat) : coat, crease, flat, floor, fold, folding, gather, lap, lay, layer, plait, pucker, reflection, ruck, story/storey, storied, suit, tier

qatafalq (katafalk) : catafalque

qatalog (katalog) : catalogue

qatar (katar) : catarrh, train

qatedral (katedral) : cathedral

qateve (kateve) : cut away

qat-î ifâde (katî ifâde) : god's truth

qat-î isbât (katî ispat) : chapter and verse

qâtil (kâtil) : assassin, cut throat, homicide, killer

qâtil qadun (kâtil kadın) : murderess

qatl (katl/katil) : slaughter, homicide, homicidal, killing, petty treason, assassination, man slaughter, murder

qatlama (katlama) : folding

qatlama makinesi (katlama makinesi) : fold machine

qatlanma (katlanma) : reduplication

qatlayuju (katlayıcı) : gatherer

qatli âm (katl-i âm) : massacre

qatli evlâd (katl-i evlat) : infanticide

qatra (katre) : drop, minim

qatran (katran) : tar

qatran rôuhou (katran ruhu) : creosote

qatu' (kat'/katı/kat) : excision, interception, nip, section, secant, ablation

qat-u minâsebet (katı münâsebet) : rupture

qat-u nâqus (kat'-ı nâkıs) : ellipse

qat-u nâqusu müjjessem (kat'-ı nâkıs-ı müjjessem) : ellipsoid

qat-u ouzv (kat-ı uzuv) : amputation, mutilation

qat-u zâ-id (kat' zâid) : hyperbola

qat-u zâ-idi müjjessem (kat' zâid-i müjjessem) : hyperboloid

qatulashma (katılaşıma) : hardening

qatuluq (katılık) : hardness, solidity, stiffness

qatuq (katık) : hards

qatur (katır) : mule

qatur turnâ (katırtırnağı) : broom, whin

qaturju (katırcı) : mule driver

qat-uyyât (katiyet) : felling

qat-uyyât mevsimi (katiyet mevsimi) : season for fell

qat-uyyet (katiyet) : positiveness, certainty, finality, indubitableness, irrevocableness, preciseness, resolution, decisiveness, unchangeableness/unchangeability, strictness

qat-uyyeti moutâlat (katîyet-i mütâlaat) : dogmatism

qat-uyyeti zumniyye (katiyet-i zımniye) : moral certainty

qav (kav) : amadou, cave, fusee, spunk, tinder

qav qoutousou (kav kutusu) : tinder box

qavâ-id (kavâid) : catechism, economy, grammar, grammatical, normae, rule

qavâ-idi sarfiyye (kavâid-i sarfiye) : grammar rule

qaval (kaval) : reed

qaval topou (kaval topu) : muzzle loader

qâvaltu (kahvaltı) : breakfast

qâvaltu taqumu (kahvaltı takımı) : breakfast set

qavalye (kavalya) : marline spike, cavalier, partner

qavânîn (kavânîn) : legislation

qavânîni havâ-yye (kavânin-i havaiyye) : aerostatics

qavânîni mahalliye (kavânin-i mahaliye) : by law

qavânîni mefsûha (kavânîn-i mefsûha) : obsolete law

qavânini mersuyye (kavânin-i mer'iyeye) : establish laws

qavânini mehzûa (kavânin-i mehzûa) : establish laws

qavanoz (kavanoz) : jar, pot, urn

qavaq âju (kavak ağacı) : poplar

qavas (kavas) : bailiff, chasseur, constable, crier, mace bearer, marshal, tipstaff, usher, vergier

qavchouq (kauçuk) : india rubber

qavga (kavga) : altercation, broil, fight, fighting, jangling, quarrel, rumpus, scuffle, set to, shindy, spar, spat, squabble, wrangle, wrangling

qavgaju (kavgacı) : contentious

qavgajuluq (kavgacılık) : pugnacity

qavî (kavi) : stanch

qavis/qavs (kavis) : arc, bow, curve, carvature, limb, groin, round up, sheer, sweep, swing

qaviyyûl-bünye (kaviyü'l-bünye) : stalwart

qavlar (kavlar) : cellarage

qavm (kavim) : nation, tribe

qavoun (kavun) : melon

qavouq (kavuk) : turban

qavourma (kavurma) : torrefaction

qavroulma (kavrulma) : scorching, torrefaction

qavroulmoush bâdem (kavrulmuş badem) : almond burnt

qavsi qouzah (kavs-i kuzah) : rain bow

qaya (kaya) : cliff, crag, rock

qaya balugh (kaya balığı) : chub

qaya touzou (kaya tozu) : rock salt

qayalar (kayalar) : schist

qayaluq (kayalık) : cliffy, cragged, iron bound, reef, reefy, rocky

qayar (kayar) : calk, sliding

qayb olma (kaybolma) : disappearance, evanescence

qayd (kayıt) : engrossing, enlistment, enrolment, entry, inscription, matriculation, record, roll, registration, registry, remembrance, terrier subscription

qayd âleti (kayıt aleti) : recorder

qaydi ihtirâzî (kayd-ı ihtirâzî) : reservation

qaydsuzluk (kayıtsızlık) : fatalism, abandon, negligence, nonchalance, recklessness, thoughtlessness

qayduraq (kaydırak) : skittles

qaygan tashu (kaygan taşı) : slate

qaygousuzluq (kaygısızlık) : ataraxia

qayma (kayma) : glide, lubricity, slide, sliding, slip

qaymâ alunmush süt (kaymağı alınmış süt) : skim milk

qaymaq (kaymak) : skimming

qaymaqam (kaymakam) : deputy lieutenant, lieutenant colonel, locum-tenens

qayn âju (kayın ağacı) : birch

qaynama (kaynama) : boiling, coction, ebullition

qaynana (kaynana) : mother in law

qaynaq (kaynak) : welding

qaynaq makinesi (kaynak makinesi) : weld machine

qaynarja (kaynarca) : geyser

qayser (kayser) : kaiser

qaytan (kaytan) : lace

qayun birâder (kayın birader) : brother in law

qayun valde (kayınvalide) : mother in law

qayuq (kayık) : caique, rowing boat, yawl

qayuq tabâ (kayık tabağı) : boat

qayujju (kayıkçı) : ferry man

qayush (kayış) : baldrick, buff, razor strop, sandal, strap, strop, thong, trace

qayusha vourma (kayışa vurma) : stropping

qayushju (kayışçı) : strapper

qayushlar (kayışlar) : strapping

qayusu (kayısı) : apricot

qayy (kay) : vomit

qayyôumiyyet (kayyûmiyet) : immutability

qaz (kaz) : goose

qaz boynou (kaz boynu) : goose neck, swan neck

qaz palazu (kaz palazı) : gosling

qaz qanadu (kaz kanadı) : goose quill

qaz tüyü (kaz tüyü) : swan's down

qaza (kaza) : mischance, mishap, accident, jurisdiction, ship wreck, wreck, wreckage

qazâ-en qatl (kazaen katl) : murder in the second degree

qazan (kazan) : boiler, caldron

qazanj (kazanç) : acquisition, earnings, gain, winning

qazaq (kazak) : cossack

qazâyâ (kazâyâ) : proposition

qazâyâyî müteselsile (kazaya-ı müteselsile) : sorites

qazâzede (kazazede) : shipwrecked, wrecked

qazâzede olma (kazazede olma) : wreckage

qazma (kazma) : graving, mattock, pick, pickaxe

qazma makinesi (kazma makinesi) : digger, excavator

qazmaju (kazmacı) : sapper, trencher

qazmaju nefer (kazmacı nefer) : pioneer

qazmet (kazamat) : casemate

qazmir (kazmir) : cashmere, cassimere

qazuju (kazıcı) : excavator

qazuma (kazıma) : scarification

qazuntu (kazıntı) : abrasion, erasure, scraping

qazuq (kazık) : pale, peg, picket, pile, spile, stake, stake

qazuq chaqma (kazık çakma) : piling

qazuqlar (kazıklar) : piling, starling

qazuyye (kaziye) : postulate, proposition

qazuyye-i mâ'kyôuse (kazıye-i mâkûse) : converse

qazuyyeyi külliyye (kazıye-i külliye) : universal

qible (kible) : south, south

qidem (kıdem) : anteriority, eldership, seniority, standing

qidem zammu (kıdem zammı) : superannuation

qidemli yüzbashu (kıdemli yüzbaşı) : lieutenant commander

qidemli zâbit (kıdemli zâbit) : senior officer

qifâyet (kifâyet) : garb, guise

qimyon (kimyon) : cumin

qismet (kısmet) : destiny, fatality, kismet

qitâl (kıtâl) : massacre, slaughter

qivâm (kıvam) : maturity, starchiness

qiyâfet (kıyafet) : presence, trim, rig

qiyâfet balosou (kıyafet balosu) : fancy ball

qiyâm (kıyam) : complot, conspiracy, insurrection, outbreak, revolt, riot, rising, mutiny, plot, uproar

qiyâmet (kıyâmet) : rising

qiyâmet günü (kıyamet günü) : judge day

qiyâs (kıyas) : analogy, comparison, inducement, induction, measure, parallel, parallelism

qiyâsu bâtul (kıyâs-ı bâtıl) : fallacy

qiymet (kıymet) : preciousness, rate, value, valuation, worth

qiymet i'tibâriyye (kıymet-i itibâriye) : par

qiymetdâr ma-âdin (kıymettar maâdin) : precious metals

qiymeti iqtisâdiyye (kıymet-i iktisâdiye) : value in exchange

qiymeti i'tibâriyye (kıymet-i itibariye) : nominal value

qiymetinde (kıymetinde) : worth

qiymetli shey (kıymetli şey) : value

qlapdan (kılaptan) : gold

qlarinet (klarnet) : clarinet

qlaviye (klavye) : finger board, keyboard, manual

qlavouz (kılavuz) : match maker

qlinik (klinik) : clinic

qlishe (klişe) : cliché, electrotype, stereotype, zincograph

qlishe i'mâli (klişe imali) : photo-engraving, photogravure

qlor (klor) : chlorin

qloroform (kloroform) : chloroform

qlorür (klorür) : chloride

qo-âlisyon (koalisyon) : coalition

qobalt mâvisi (kobalt mavisi) : cobalt blue

qoch (koç) : ram

qochan (koçan) : counter foil, stub, stump

qôd (kod) : code

qoferdam (koferdam) : coffer dam

qoghoush (koğuş) : dormitory

qoja (koca) : husband, man

qoja qaru ilaju (kocakarı ilacı) : nostrum

qoja reyîs (koca reis) : skipper

qol (kol) : affluent, arm, bar, beam, bifurcation, bracket, brake, branch, catch, column, cubit, confluent, crank, cross bar, detent, effluent, fore arm, gibbet, holder, joint, limb, radius, rope yarn, round, round, shaft, sleeve, spoke, starter, stem, stop, strand, thill, tram, tributary, yarn

qol basdurma (kol bastırma) : short splice

qol düymesi (kol düğmesi) : sleeve button

qol ordou (kol ordu) : army corps

qola (kola) : paste, russet, starch

qolan (kolan) : belly band, girth

qolay galebe (kolay galebe) : walk over

qolay ish (kolay iş) : plane sailing, sinecure

qolayluq (kolaylık) : ease, easiness, facility

qolera (kolera) : cholera

qoli postal (koli postal) : postal parcel

qolik (kolik) : colic, gripes, griping

qoljou (kolcu) : coast man, looker

qollar (kollar) : fork

qollektif shirket (kolektif şirket) : joint stock company

qollexiyon (koleksiyon) : collection

qollouq (kolluk) : wrist band

qolon (kolon) : colon

qoloni (koloni) : colony

qolonya (kolonya) : cologne, cologne water

qolonya souyou (kolonya suyu) : eau-de-cologne

qolpo (kolpo) : shot

qoltouq (koltuk) : arm chair, easy chair, flank, shoulder, stall

qoltouq altu (koltuk altı) : arm pit, gusset, pit

qoltouq deyneyi (koltuk değneği) : crutch

qoltouq tabya (koltuk tabya) : flanker

qoltouqjou (koltukçu) : fripper, furnisher, slop seller

qolüva (kolüva) : gallic

qolza (kolza) : rape oil

qomandit (komandit) : limited

qomanditer (komanditer) : contributory

qomando (komando) : spun yarn

qombinezon (kombinezon) : combination

qomedi (komedi) : burletta, comedy, sock

qomediye (komedyen) : comedian

qomidya (komedyä) : comedy

qomidyaju (komedyacı) : comedian

qomiq esvâbu (komik esvabı) : motley

qomiser (komiser) : commissary, commissioner

qomiserlik (komiserlik) : commissariat

qomisyon (komisyon) : brokerage, commission, commission, factorage, percentage

qomisyoner (komisyoner) : ticket porter

qomisyoner adam (komisyoner adam) : commissionarie

qomisyonjou (komisyoncu) : broker, commission agent, consignee	qondükteur (kondüktör) : conductor, driver, guard, leader
qomisyonjouluq (komisyonculuk) : brokerage	qonfirmasyon (konfirmasyon) : confirmation
qomite (komite) : clique, committee	qonfor (konfor) : comfort
qomod (komot/komodın) : chest of drawers, commode, bureau	qonfurans (konferans) : conference, lecture
qomodor (komodor) : commodore	qonfurans salonou (konferans salonu) : lecture room
qompartuman (kompartıman) : bunk, compartment, state room	qongura (kongre) : congress
qompas (kumpas) : composing stick	qonishmento (konışmento) : bill of lading
qompliman (komplıman) : compliment	qonja (konca/gonca) : blossom, rose bud, bud
qomplo (komplo) : cabal	qonoushganluq (konuşkanlık) : loquacity
qomponist (komponist) : composer	qonoushma (konuşma) : colloquy, colloquial, conversational, speaking, speaking, talk
qomposto (komposto) : compot, stew, stewed	qonqlâv mejlisi (konklav meclisi) : conclave
qompozâyıt (kompozayıt) : composite	qonqordâto (konkordato) : concordat
qompres (kompres) : compress	qonser (konser) : concert, musical entertainment
qomshou (komşu) : neighbour, neighbouring	qonser salonou (konser salonu) : music hall
qomshoular (komşular) : neighbour	qonservateur (konservatör) : conservative
qomshoulouq (komşuluk) : neighbourhood	qonservatüvâr (konservatuvar/konservatuar) : conservatory
qomünîzm (komünizm) : communism	qonserve (konserve) : canned, conserve, potted, preserve
qomünyon (komünyon) : communion	qonserve etler (konserve etler) : potted meats
qomütateur (komütatör) : switch	qonserve yapma (konserve yapma) : potting
qonaq (konak) : cantonment, dandruff, mansion, residency, seat	
qonaq arabasu (konak arabası) : equipage	
qonaq illeti (konak illeti) : grease	
qonca (konca/gonca) : gaff	
qondenser (kondenser) : condenser	

qonserveler (konserveler) : can goods	qontrat (kontrat) : contract, indenture, lease, tack
qonsinyasyon (konsinyasyon) : consignment	qontrol (kontrol) : check, control
qonsinyasyon mal (konsinyasyon mal) : good in consign	qontrol ishâreti (kontrol işâreti) : counter mark
qonsol (konsol) : chest of drawers, console, linen press	qontrol me'môrou (kontrol memuru) : check taker, time keeper
qonsolid (konsolit) : consols	qontrol qalemi (kontrol kalemi) : audit office
qonsolos (konsolos) : consul	qontrolleur (kontrolör) : checker, controller
qonsolos berâtu (konsolos beratı) : exequatur	qonvansiyonel (konvansiyonel) : conventional, way train
qonsoloshâne (konsoloshane) : consulate	qonvoy (konvoy) : convoy
qonsolosluq (konsolosluk) : consular, consulship	qonyaq (konyak) : brandy, cognac
qonsome (konsome) : consomme, jelly broth	qo-operatif shirket (kooperatif şirket) : cooperate society
qonsülto (konsülto) : consultation	qopal (kopal) : copal
qont (kont) : count, earl	qopja (kopça) : buckle, clasp, crotchet, hook, locket
qontes (kontes) : countess	qopma (kopma) : parting, rupture
qontinantal (kontinental) : continental	qopya (kopya) : copy, copying, crib, tracing, transcript
qontlouq (kontluk) : county, earldom, shire	qopya defteri (kopya defteri) : copy book, letter book
qontra (kontra) : tack	qopya kyâdu (kopya kâğıdı) : carbon paper, flimsy
qontra baba fingo (kontra baba fingo) : royal	qopya makinesi (kopya makinesi) : copy press
qontra floq (kontra flok) : flying jib	qopya pressesi (kopya presesi) : letter press
qontra güverte (kontra güverte) : spar deck	qopyaju (kopyacı) : copier, engrosser
qontra istarya (kontra istarya) : demurage	qopyasunu chuqarma (kopyasını çıkarma) : tracing
qontra omourga (kontra omurga) : false keel, sliding keel	qoq keumürü (kok kömürü) : coke
qontraband (kontraband) : contraband	

qoqard (kokart) : favour, cockade

qoqarja (kokarca) : polecat

qoqou (koku) : exhalation, fetidness, fumet, fumigation, fustiness, odour, scent, smell, stench, stink, tang

qoqteyl (kokteyl) : cocktail

qor atesh (kor ateş) : ember

qora (koro) : choir, chorus, choral

qordâyt (kordayt) : cordite

qordele
(kurdele/kurdela/kordele/kordela) :
frontlet, band, ribbon, sash, cordelier

qordon (kordon) : braid, cordon, latchet, piping, shoulder belt, string, tape, toll gate, twine, twist

qorfou (korfu) : corfu

qoridor (koridor) : corridor

qoridorlar (koridorlar) : lobby

qornet (kornet) : cornet

qornish (korniş) : cornice

qorografi (koreografi) : chorography

qorou (koru) : coppice, forest, plantation, preserve, shaw, shooting, warren

qorou keushkü (koru köşkü) : shooting box

qorou sâhibi (koru sahibi) : planter

qoroujou (korucu) : forester, wood house

qoroulouq (koruluk) : grove, boscage

qorqaqluq (korkaklık) : cowardliness, poltroonery

qorqou (korku) : apprehension, awe, bughear, consternation, dismay, dread, flinching, fright, funk, horror, misgiving, panic, scare, timidity, trepidation, fear

qorqoulouq (korkuluk) : crow keeper, scare

qorqoutma (korkutma) : intimation, terrorism

qorsan (korsan) : corsair, filibuster, pirate, rover

qorsan gemisi (korsan gemisi) : privateer

qorsanluq (korsanlık) : piracy, piratical

qorsanluq berâtu (korsanlık berâtı) : letter of marque

qorsanluq vesîqasu (korsanlık vesikası) :
marque

qorse (korse) : bodice, corset, stay

qorse sheridi (korse şeridi) : stay lace

qorseji (korseci) : corset maker, stay maker

qorta (korta/kort) : court, flirt, follower, courtship

qorvet (korvet) : corvette

qoshou (koşu) : course, heat, race, racing, running, turf

qoshou mahalli (koşu mahalli) : race course, track, turf

qoshou yeri (koşu yeri) : hippodrome

qoshoujou (koşucu) : courser

qoshoum (koşum) : harness, tackling

qostüm (kostüm) : costume

qostüme balo (kostüme balo) : fancy ball

qoterizasyon (koterizasyon) :
cauterization

qotlet (kotlet) : chop, cutlet

qotra (kotra) : cutter

qova (kova) : bucket, pail

qovan (kovan) : hive

qovanluq (kovanlık) : bee house

qoy (koy) : armlet, bight, cove, creek, estuary, frith, inlet, loch, recess, sinus

qoylouq (koyluk) : creeky

qoyou (koyu) : brown, sad, sombre

qoyou lâjiverd (koyu lâcivert) : navy blue

qoyou mâvi (koyu mavi) : navy blue

qoyou mor (koyu mor) : tyrian purple

qoyou qâhve rengi (koyu kahverengi) : dun

qoyou qurmuзу (koyu kırmızı) : cardinal, crimson

qoyou siyah mermer (koyu siyah mermer) : neroantico

qoyoulashdurma (koyulaştırma) : saddening, thickening

qoyoun (koyun) : mouton, sheep

qoyoun eti (koyun eti) : mutton

qoyoun pirzolasu (koyun pirzolası) : mutton chop

qoyounlar (koyunlar) : sheep

qoubbe (kubbe) : canopy, coom, cove, cupola, dome, roof, vault

qoubbeli binâ (kubbeli bina) : rotunda

qoubour (kubur) : soil pipe

qoudemâ (kudemâ) : the ancients, old masters

qoudemâ tarzu (kudemâ tarzı) : archaism

qoudouz (kuduz) : hydrophobia, rabic

qoudouz beujeyi (kuduz böceği) : blist beetle, spain fly

qoudouz illeti (kuduz illeti) : rabies

qoudret (kudret) : bind one's self, efficiency, energy, might, strenght

qoudret helvasu (kudret helvası) : manna

qoudreti âlimâne (kudret-i âlime) : omniscience

qoudreti tavsîfiyye (kudret-i tavsifiye) : descriptive power

qoudsî zât (kutsî zat) : divinity

qoudsiyyet (kutsiyet) : divinity, god head, heavenliness, holiness, sacredness, sanctimoniousness, sanctity

qouferans salonu (konferans salonu) : auditory

qougou qoushou (kuğu kuşu) : swan

qoujaq (kucak) : lap

qoujaqlama (kucaklama) : embracement

qoujaqlashma (kucaklaşma) : accolade, cuddle

qoulâ qachan (kulağa kaçan) : ear wig

qoulach (kulaç) : fathom, span of arms

qoulâna (kulağına) : auricularly, whisperingly

qoulaq (kulak) : auditory, auricular, docket, ear, gill, lug

qoulaq ârusu (kulak ağrısı) : ear ache

qoulaq chunlamasu (kulak çınlaması) : ringing of the ears

qoulaq memesi (kulak memesi) : auricle, ear lap, lobe

qoulaq zaru (kulak zarı) : tympanum

qoulaqlaru chunlama (kulakları çınlama) : ringing of the ears

qoule (kule) : outlook, pinnacle, steeple, tower, turret

qoule tâ'mîrjisi (kule tamircisi) : steeple jack

qoullanma (kullanma) : employment, utilization

qouloub (kulüp) : club

qouloube (kulübe) : shanty, shooting box

qoulouchqa (kuluçka) : brood, broody, hatch

qoulouchqa makinesi (kuluçka makinesi) : incubator

qoulp (kulp) : handle

qoulübe (kulübe) : block house, booth, box, cabin, cot, cottage, crib, hovel, hut, kiosk, lodge, toll house

qoum (kum) : gravel, grit, sand

qoum sâti (kum saati) : hour glass, sand glass

qoum torbasu (kum torbası) : sand bag

qoum yughunu (kum yığını) : sand bank

qoumanda (kumanda) : command, to lead away

qoumandan (kumandan) : commandant, commander

qoumandan sefînesi (kumandan sefînesi) : flag ship

qoumanya (kumanya) : larder, provision, store, supplies, victual

qoumanyaluq (kumanyalık) : cuddy, pantry, provision room

qoumar (kumar) : die, gamble, hazard, rouge-et-noir

qoumar borjou (kumar borcu) : game debt

qoumarbaz (kumarbaz) : gambler

qoumarhâne (kumarhane) : gambling house

qoumash (kumaş) : cloth, fabric, stuff, textile, web

qoumash parchalaru (kumaş parçaları) : piece goods

qoumashju (kumaşçı) : clothier

qoumashlar (kumaşlar) : coating, drapery

qoumbara (kumbara) : money box, thrift box

qoumlou yol (kumlu yol) : gravel walk

qoumlouq (kumluk) : sand

qoumpanya (kumpanya) : company, troop

qoumpanya bandurasu (kumpanya bandırası) : house flag

qoumral (kumral) : bay, fallow, sandy

qoumrou (kumru) : dove, turtle dove

qoumsal (kumsal) : beach, down, flat, sand, sandy, shallow, shoal, spit, strand, wash

qoundaq (kundak) : gun carriage, stock, swaddle

qoundaq taqumu (kundak takımı) : swaddling cloth

qoundaqju (kundakçı) : incendiary

qoundaqjuluq (kundakçılık) : arson, incendiary, incendiarism

qoundaqlama (kundaklama) : swaddling

qoundouz (kunduz) : beaver, cantharides, castor

qoundoura (kundura) : shoe

qoundoura bâ (kundura bağı) : shoe string

qoundoura boyasu (kundura boyası) : blacking, shoe blacking

qoundoura bournou (kundura burnu) :
toe cap

qoundoura furchasu (kundura fırçası) :
shoe brush

qoundouraju (kunduracı) : shoe maker,
snob

qou-ôud (ku'ûd) : enthronement

qoup sirqüvî (kup sirküvi) : short circuit

qoupa (kupa) : heart

qoupe arabasu (kupe/kup arabası) :
coupe

qoupon (kupon) : remnant

qouqla (kukla) : doll, lay figure,
mammet, minx, punch, puppet

qouqla oyounou (kukla oyunu) : puppet
show

qouqoulete (kukuleta/kukulete) : hood,
cowl

qour-a (kur'a/kura) : lot, conscription,
recruiting

qour-a neferi (kur'a/kura neferi) : recruit,
conscript

qourâbiye (kurabiye) : cake

qourander (kurander) : current of air,
draught of air

qouraqluq (kuraklık) : aridity, drought

qourb (kurb) : proximity, verge, vicinity

qourbâ (kurbağa) : frog

qourbâ yavrousou (kurbağa yavrusu) :
tadpole

qourban (kurban) : corban, hecatomb,
passover, sacrifice, offering, victim

qourbân zebhi (kurban zebhi) :
immolation

qourbiyyet (kurbiyet) : nearness,
propinquity, propinquity, proximity

qourd (kurt) : fluke, grub, pupa, wolf,
worm

qourd boghan (kurt boğan) : wolf's bane

qourd sürüsü (kurt sürüsü) : rout

qourdalye
(kurdele/kurdela/kordele/kordela) : film

qôuriye (kurye) : king's messenger,
poster, courier

qôuriye gemisi (kurye gemisi) : despatch
boat, advice boat

qourma (kurma) : framing, laying

qournazluq (kurnazlık) : cunning, fetch,
ruse, shifting, sleight of hand, subtlety,
trickery, wiliness

qourou erik (kuru erik) : prune

qourou laf (kuru laf) : lip service

qourou ot (kuru ot) : hay

qourou qaranfil (kuru karanfil) : clove

qourou suqu (kurusıki) : blank

qourou üzüm (kuru üzüm) : plum, raisin

qouroujou (kurucu) : ranger

qouroulouq (kuruluk) : dryness

qouroum (kurum) : coom, lamp black,
smut, soot

qourouma (kuruma) : baking

qourountou (kuruntu) : hallucination,
spleen, hypochondria, imagination,
melancholy, vapour, whimsy

qourôunu voustâ-î (kurûn-ı vustâî) :
mediaval, middle ages, scholastic

qouroutma (kurutma) : desiccation,
insolation, withering

qouroutma mahalli (kurutma mahalli) :
hot house

qouroutma makinesi (kurutma makinesi)
: drier

qouroutoujou shey (kurutucu şey) :
absorbent

qours (kurs) : disc, pastil, quoit, course,
curriculum

qoursaq (kursak) : crawl, crop, maw,
sound, swim

qourshoun (kurşun) : lead, shot, sinker

qourshoun ishleri (kurşun işleri) :
plumbing

qourshoun levha (kurşun levha) : lead

qourshoun mâ'deni (kurşun madeni) :
black lead

qourshoun mâ'môulâtu (kurşun
mamûlâtı) : plumbery

qourshoun qalem (kurşun kalem) :
crayon, pencil

qourshoun tozou (kurşun tozu) : black
lead, sugar of lead

qourshounjou (kurşuncu) : plumber

qourshounjouluq (kurşunculuk) :
plumbery

qourshounlama (kurşunlama) : plumbing

qourt (kurt) : caterpillar, larva, maggot,
mite

qourt âzu (kurt ağzı) : dove tail

qourtarma (kurtarma) : delivery

qourtarulan eshyâ (kurtarılan eşya) :
salvage

qourtoulanlar (kurtulanlar) : survivor

qourtoulma (kurtulma) : delivery,
disengagement, emancipation, escape,
rescue

qourtouloush (kurtuluş) : riddance, shave

qourvet qapdanu (korvet kapdanı) :
commander

qoush (kuş) : bird, fowl, warbler

qoush âghu (kuş ağı) : fowl net

qoush avu (kuş avı) : fowling

qoush baqushlu manzara (kuş bakışlı
manzara) : bird's eye view

qoush dili (kuş dili) : gibberish

qoush gübresi (kuş gübresi) : dropping

qoush palazu (kuş palazı) : croup,
diphtheria

qoush qonmaz (kuşkonmaz) : asparagus

qoush tüyü (kuş tüyü) : eider down

qoush tüyü yataq (kuş tüyü yatak) :
feather bed

qoush üzümü (kuş üzümü) : currant

qoush yemi (kuş yemi) : canary seed

qoushaq (kuşak) : band, belt, brace,
collar, girder, loin cloth, navel string,
pack, packing, rib, sash, skirting board,
strap, streak, tie beam, traverse beam,
waist band, zone

qoushaqlar (kuşaklar) : ribbing

qoushhâne (kuşhane) : aviary

qoushjou (kuşçu) : decoy man, fowler

qoushjoulouq (kuşçuluk) : falconry

qoushlar (kuşlar) : feather, ornithology

qousma (kusma) : spewing, vomiting

qousôur (kusur) : blame, blemish, crack,
default, defect, defection, demerit, fail,
failing, failure, fault, faultiness, flaw,
guilt, imperfection, informality,
lameness, lapse, malpractice,

miscarriage, misconduct, obliquity, short coming, wrong, trespass

qousôoursouzlouq (kusursuzluk) : faultlessness, irreproachableness

qousqoun (kuskun) : crupper

qouta-berqa (kuta-berka) : gutta-percha

qoutb (kutup) : polar, pole

qoutb sansaru (kutup sansarı) : polecat

qoutb yulduzu (kutup yıldızı) : lode star, pole star

qoutbiyyet (kutbiyet) : polarity

qoutbu jenôubî (kutb-ı cenubî) : south pole

qoutbu miqnâtîsî (kutb-ı mîknâtîsî) : magnetic pole

qoutbu shimâlî (kutb-ı şîmâlî) : arctic, north pole

qoutou (kutu) : bin, box, caddy, case, chest, drum, tin

qoutouda (kutuda) : can

qoutôu-u mahrôutuyyat (kutû'-yu mahrûtiyat) : conical section

qoutr (kutur/kutur) : diagonal, diameter

qoutrânî hatt (kutrânî hat) : diagonal

qouvâ (kuvâ) : power

qouvaffür (kuaför) : coiffure

qouvartet (kuartet) : quartet

qouvarto (kuarto) : quarto

qouvâyi askeriyye (kuvâ-i askeriye) : military force

qouvâyi berriye (kuvâ-i berriye) : land forces

qouvâyi gayri mountazama (kuvâ-i gayrimuntazama) : irregular forces

qouvâyi havâ-iyye (kuvâ-i havaiyye) : airforces

qouvâyi maddiyye (kuvâ-i maddiye) : physical sciences

qouvâyi mounzamma (kuvâ-i munzama) : reinforcement

qouvâyi nisbiyye (kuvâ-i nisbiye) : compare forces

qouver (kuver) : table cover

qouvet (kuvvet) : cogency

qouvvede (kuvvede) : in embryo, potential

qouvve-i mouharike (kuvve-i muharrike) : motive force/power

qouvvet (kuvvet) : accent, brawn, dint, force, emphasis, energy, enforcement, exponent, forte, lustiness, might, mightiness, moment, physical sciences, pith, potency, power, prevalence, proof, puissance, purchase, raciness, rankness, rise, robustness, solidity, spring, stamina, stanchness, steam, stoutness, strenght, stress, stress, sturdiness, substance, substantiality, swing, tone, troop, vigour, virility, virtue, virtuality, vitality, volume

qouvvetli adam (kuvvetli adam) : athlete

qouvvetli hâfuza (kuvvetli hafıza) : good memory

qouvvetli müs-hil (kuvvetli müşhil) : drastic

qouvvetli müskirât (kuvvetli müskirat) : ardent spirits

qouvvetlessizlik (kuvvetlessizlik) : flimsiness

qouvveyi anil-merkeziyye (kuvve-i ani'l-merkeziyye) : centrifugal

qouvveyi askeriyye (kuvve-i askeriye) : military establish, military force

qouvveyi bahriyye (kuvve-i bahriye) : naval establish, naval force	qouvveyi nâshire (kuvve-i nâshire) : emission power
qouvveyi dâfi-â (kuvve-i dâfiâ) : repelling power, repulsion	qouvveyi nâtuqa (kuvve-i nâtika) : speech craft, conversation power
qouvveyi harôuriyye (kuvve-i harûriye) : calory power	qouvveyi nüfûziyye (kuvve-i nüfûziye) : : power of penetration
qouvveyi hayâtiyye (kuvve-i hayatiye) : vital power/vital force	qouvveyi qalemiyye (kuvve-i kalemiye) : : draughtsmanship, penmanship
qouvveyi hazariyye (kuvve-i hazariye) : peace establish, peace establishment	qouvveyi sebhiyye (kuvve-i sebhiye) : floatage
qouvveyi ijrâiyye (kuvve-i icrâiye) : executive, executive power	qouvveyi seferiyye (kuvve-i seferiye) : war establish, expedition
qouvveyi ilel-merkeziyye (kuvve-i ilel- merkeziye) : centripetal force	qouvveyi temsîliyye (kuvve-i temsiliye) : : representative faculty
qouvveyi imtizâjiyye (kuvve-i imtizâciye) : valency	qouvveyi temyîziyye (kuvve-i temyiziye) : discernment
qouvveyi inbâtiyye (kuvve-i inbâtiye) : fertility	qouvveyi tes-hîniyye (kuvve-i teshiniye) : : calory power
qouvveyi inbisâtuyye (kuvve-i inbisâtiye) : expansive force	qouvveyi teshrî-uyye (kuvve-i teşriîye) : legislativ power
qouvveyi iqnâ-uyye (kuvve-i iknâiye) : proof strenght, cogency	qouyou (kuyu) : coal pit, gulf, pit, shaft, well
qouvveyi jerriyye (kuvve-i cerriye) : tractive force	qouyou âzu (kuyu ağzı) : pit head
qouvveyi külliyye (kuvve-i külliye) : gross	qouyou hafri (kuyu hafri) : well sinking
qouvveyi lüsôuqiyye (kuvve-i lüsukiye) : : force of cohere	qouyou qazma (kuyu kazma) : well sinking
qouvveyi mâ'neviyye (kuvve-i mâneviye) : morale	qouyou souyou (kuyu suyu) : well water
qouvveyi mouhâkeme (kuvve-i muhâkeme) : discursive faculty, moral faculty	qouyôud (kuyûd/kuyût) : annals, archives, book, record, registry, reserve, reservation, the rolls, scripture, tabula
qouvveyi müdrike (kuvve-i müdrike) : conceptive power	qouyôudu ihtirâziyye (kuyûd-i ihtirâziye) : reservation
qouvveyi müjbire (kuvve-i mücbire) : act of God	qouyoujou (kuyucu) : well sinker
	qouyoular (kuyular) : the wells
	qouyoumjou (kuyumcu) : gold smith, jeweller, lapidary, silver smith

qouyoumjou lambasu (kuyumcu lambası) : blow pipe

qouyoumjou tartusu (kuyumcu tartısı) : troy-weight

qouyoumjoulouq (kuyumculuk) : diamond cutting, jewellery

qouyrouq (kuyruk) : breech, coma, queue, scroll, tag tail, tail, trail, train

qouyrouq soqoumou kemîy (kuyruk sokumu kemiği) : sacrum

qouyrouqdan dolma top (kuyruktan dolma top) : breech loader

qouyrouqlou yulduz (kuyruklu yıldız) : comet

qouzen (kuzen) : cousin

qouzenlik (kuzenlik) : cousinship

qouzgoun (kuzgun) : raven

qouzin (kuzin) : cousin

qouzine (kuzine) : cook range, kitchen, range

qouzou (kuzu) : lamb

qouzou qoulâ (kuzu kulağı) : sorrel

qouzoujouq (kuzucuk) : lambkin

qoz (koz) : trump

qoza (koza) : cocoon, strobil

qozahâne (kozahane) : cocoonery

qozalaq (kozalak) : cone, fir apple, pine nut

qozalaq elma (kozalak elma) : codling

qozeur (kozör) : sociable

qozmetik (kozmetik) : cosmetic

qozmôghrafya (kozmoğrafya) : cosmography

qozmopolit (kozmpolit) : cosmopolitan

qrâ-et (kıraat) : reading, perusal

qrâ-et kitâbu (kıraat kitabı) : readable

qranq (krank) : crank

gravat (kravat) : cravat, neck cloth, neck tie

qredens (kredens) : credence

qredi (kredi) : cash account, credit, trust

qredi mektoublaru (kredi mektupları) : circular notes

qredi mektoubou (kredi mektubu) : letter of credit

qrem (krem) : cream, custard

qreozot (kreozot) : creosote

qrep (krep) : crape

qreton (kreton) : cretonne

qriket (kriket) : cricket

qriket oyounjousou (kriket oyuncusu) : cricket

qristal (kristal) : crystal, cut glase

qriz (kriz) : crisis

qrizantem (krizantem) : chrysanthemum

qroket (kroket) : croquette

qroket oyounou (kroket oyunu) : croquet

qroki (kroki) : delineation, draught, sketch, trace

qronoloji (kronoloji) : chronology

qronometre (kronometre) : chronometer

qrosh (kroş/kroşe) : quaver

qroshe (kroşe) : crotch

qrouvaze qoumash (kruvaze kumaş) : twill

qrouvazeur (kruvazör) : cruiser

- qrouz (kruz/kriz) : run, tuck
- Qubtu lisânu (Kıbtî lisânı) : Coptic
- quch (kıç) : stern
- quch bodoslamasu (kıç bodoslaması) : stern post
- quch güverte (kıç güverte) : quarter deck
- quch güverte qamarasu (kıç güverte kamarası) : round house
- quch qasarasu (kıç kasarası) : poop
- quch topou (kıç topu) : stern chaser
- quch yaturmasu (kıç yatırması) : transom
- quchda (kıçta) : abaft, at aft
- quht (kıht) : dearth, famine
- qul (kıl) : hair, shag
- qul deukülmesi (kıl dökülmesi) : rat's tail
- qul qoumash (kıl kumaş) : hair cloth
- qulavouz (kılavuz) : guy, pilot
- qulavouz flamasu (kılavuz flaması) : pilot flag
- qulavouz idâresi (kılavuz idâresi) : trinity house
- qulavouz loqomotif (kılavuz lokomotif) : pilot engine
- qulavouz sandalu (kılavuz sandalı) : pilot boat
- qulavouz stimbotou (kılavuz istimbotu) : pilot boat
- qulavouz üjreti (kılavuz ücreti) : pilotage
- qulavouzluq (kılavuzluk) : pilotage
- qulchuq (kılçık) : bone, fish bone
- qullet (kıllet) : fewness
- quluj (kılıç) : cutlass, sabre, side arm, sword
- quluj balugh (kılıç balığı) : sword fish, xiphias
- quluj otou (kılıç otu) : aaron's beard
- quluj püskülü (kılıç püskülü) : sword knot
- quluj qabzasu (kılıç kabzası) : sword hilt
- quluj qayushu (kılıç kayışı) : sword belt
- quluj yarasu (kılıç yarası) : sword cut
- qumuldayush (kımıldayış) : immobility
- qun (kın) : scabbard, sheath
- quna quna (kınakına) : cinchona, peruvian bark
- ququrdama (kıkırdama) : chuckle
- ququrdaq (kıkırdak) : cartilage, gristle
- qur (kır) : field, heath, moor, rural, rustic
- qur at (kır at) : gray
- qur fâresi (kır faresi) : field mouse
- qur zuyâfeti (kır ziyâfeti) : picnic
- qurâ (kırağı) : frost, hoar frost, rime
- qurach (kıraç) : fallow
- quraj (kıraç) : moorish
- quraj yer (kıraç yer) : moor
- qural (kral) : king, monarch
- qural tarafdârlugh (kral taraftarlığı) : monarchism
- qural vekîli (kral vekili) : viceroy
- qural vekiyleti (kral vekâleti) : vicerealty
- quraliyyet (kraliyet) : monarchy, royalty
- qurâliyyet tarafdârlugh (kraliyet taraftarlığı) : royalism

qurâliyyet tarafdâru (kraliyet taraftarı) : royalist	qurmuzulashma (kırmızılaşma) : rubescence
quralluq (krallık) : kingdom, kingship, monarchy, realm, royalty	qurmuzuluq (kırmızılık) : crimson, flush, redness, rouge, reddeness
quralluq tarafdâru (krallık taraftarı) : monarchist	qurpach (kırbaç) : horse whip, scourge, ridding whip, bulldose
quralucha (kraliçe) : queen	qurpma (kırpma) : clip, shearing
quralucha teshrîfâtjusu (kraliçe teşrifatçısı) : lord in waiting	qurpuntu (kırpıntı) : clip, fluff, list, shearing
quraneta (kiraneta) : clarinet	qurq (kırk) : forty
quranta (kıranta) : grayish	qurq ayaq (kırkayak) : centiped
qurat (kırat) : carat	qurtâsiye (kırtasiye) : stationery
qurât-hâne (kırathane) : cafe, coffee house	qurtâsiye maghazasu (kırtasiye mağazası) : stationery
qurba (kırba) : rickets	qurtâsiyeji (kırtasiyecisi) : bureaucrat, stationer
qurlanguç (kırlangıç) : swallow, swift	qurtâsiyejilik (kırtasiyecilik) : bureaucracy
qurlanguj (kırlangıç) : martinet	qurulma (kırılma) : break, breakage, fracture, fragility, parting, rupture
qurlanguj balugh (kırlangıç balığı) : flying fish	qurulma payu (kırılma payı) : breakage
qurma (kıрма) : crease, furbelow, gather, quill, quilling, ruffle, tuck	qurulmush tashlar (kırılmış taşlar) : metal
qurma makinesi (kıрма makinesi) : fold machine, gatherer	quruntu (kırıntı) : crumb, shred, cinder
qurma yaqa (kıрма yaka) : ruff	quruntu keumür (kırıntı kömür) : small coal
qurmuz (kırmızı) : cochineal, kermes	quruq bedeli (kırık bedeli) : breakage
qurmuzu (kırmızı) : red, roseate, rubicund, rubric, ruby, ruddy, scarlet	quruqluq (kırıklık) : broken
qurmuzu baluq (kırmızı balık) : gilt head	qusa chorab (kısa çorap) : sock
qurmuzu biber (kırmızı biber) : cayenne	qusa devre (kısa devre) : short circuit
qurmuzu renk (kırmızı renk) : red	qusa dou-â (kısa dua) : plain song
qurmuzu siyah (kırmızı siyah) : rouge-et-noir	qusa haber (kısa haber) : short quit
qurmuzu yün qoumash (kırmızı yün kumaş) : stammel	qusa kürek (kısa kürek) : paddle
	qusa manto (kısa manto) : mantlet

qusa mesâfe yarushu (kısa mesafe yarışı) : sprint

qusa ouyqou (kısa uyku) : nap

qusa pantolon (kısa pantolon) : knickerbockers, trunk hose

qusa seuz (kısa söz) : laconism

qusach (kısac) : clip, pincers

qusalma (kısalma) : contractibility, contraction

qusaluq (kısalık) : brevity, briefness, conciseness, shortness

qusarethâne (kısarethane) : bleachery

qusas (kıssas) : tit for tat

qusas ousôulü (kıssas usûlü) : talion

qusgach (kıskaç) : extractor

qusganjluq (kıskaçlık) : jealousy

qush (kış) : winter

qush armoudou (kış armudu) : winter pear

qush bâğchesi (kış bahçesi) : winter garden

qush iqâmetgyâhu (kış ikâmetgâhı) : winter quarters

qush ortasu (kış ortası) : mid winter

qushla (kışla) : barrack

qushla baqqalu (kışla bakkalı) : canteen

qushlaq (kışlak) : winter quarters, winter quarters

qushr (kışır) : crust

qusm (kısım) : division, fragment, genus, portion, section, subgenus

qusmu â'zamu (kısm-ı âzamî) : for the most part

qusmu fevqânî (kısm-ı fevkânî) : superstructure

qusmu ihzârî (kısm-ı ihzârî) : preparatory department

qusmu kullî (kısm-ı küllî) : bulk

qusmu mümtedd (kısm-ı mümted) : prolongation

qusmu tahtânî (kısm-ı tahtânî) : substructure

qusqach (kıskaç) : forceps

qusqaj (kıskaç) : nippers

qusraq (kısarak) : mare

qussa (kıssa) : anecdote, episode

qustal-yevm (kıste'l-yevm) : straggling money

qustâs (kıstas) : criterion

qusum (kısım) : canton, compartment, divisional, fraction, martinmas, parcel, part, party, quantum, sectional

qusuq ses (kısık ses) : whimpering

qusuqluq (kısıklık) : hoarseness

qusur arâzî (kısır arazi) : barren

qusurluq (kısırlık) : leanness, sterility

qut-a (kıt'a/kıta) : size, strophe, tract, continent, stanza

qutâl (kıtal) : butchery

qut-ât (kıtaat) : contingent upon, corps, legion

qutâ-u dâ-ire (kıt'a-i daire) : sector, segment

qutluq (kıtlık) : famine

qutuq (kıtlık) : tow

quvâm (kıvam) : consistency, temper

quvrulma (kivrılma) : involution, replication, wriggle into

quvrum (kivrım) : crips, curl, frizz, replication, ringlet, spire, winding

quvuljum (kivılcım) : spark, sparkle

quvurjuq (kivırcık) : southdown

quvurjuq lahana (kivırcık lahana) : savoy

quyâfet (kıyafet) : attire

quyma (kıyma) : hash, mince meat

quymalu beurek (kıymalı börek) : mince pie

quymet (kıymet) : dearness

quyu (kıyı) : shore, strand

quyum (kıyım) : cut

quz (kız) : damsel, daughter, gill, girl, lass, maid, maiden, queen, virgin, wench, unmarried

quz ismi (kız ismi) : nee

quz memesi (kız memesi) : shaddock

quz qardesh (kız kardeş) : sister

quz qoushou (kız kuşu) : lapwing

quzamuq (kızamık) : measles

quzaq (kızak) : cradle, gridiron, runner, sledge, slider, slip, slip way, stock, toboggan, truckle

quzaq arabasu (kızak arabası) : toboggan

quzaqlar (kızaklar) : launching ways

quzarmush ekmek (kızarmış ekmek) : toast

quzarmush patates (kızarmış patates) : fry potatoes

quzarmush peynirli ekmek (kızarmış peynirli ekmek) : welsh rabbit, welsh rabbit

quzarmush pilij (kızarmış piliç) : chick

quzartma (kızartma) : roast, roasting

quzartma tavası (kızartma tavaşı) : fry

quzduruju (kızdırıcı) : heating

quzgun harâret (kızgın harâret) : torridity

quzgunluq (kızgınlık) : huffishness, sullenness

quzluq (kızlık) : girlhood, maiden, maidenhood, virginal, virginity

quzul (kızıl) : aglow, red, red hot, sanguine

quzul âj (kızıl ağaç) : alder

quzul bashluq (kızıl başlık) : incest

quzul hastalugh (kızıl hastalığı) : scarlatina, scarlet fever

quzulja bôuday (kızılca buğday) : spelt

quzulluq (kızıllık) : rash

quzushma (kızışma) : rut

rabt (rabıt/rabt) : annexation, cementation, concatenation, ligation, netting, soldering, joining

rabtuye (raptiye) : brace,, hank, clip, fastening, fish plate

rabtuye tashu (rabtiye taşı) : key stone

râbuta (râbita) : knot, vinculum, accolade, association of ideas, attachment, band, bond, cement, coherence, context, copula, cord, coupling, ligament, ligation, ligature, link, thread, tie

râbutasuzluq (râbitasızlık) : incoherence, inconsequence

râ'd : thunder

raddesinde : about

radyüm (radyum) : radium

raf : chimney piece, ledge, mantle piece,
rack, shelf, whatnot

Rafâ-el tarzu tersîmi (Rafael tarz-ı
tersimi) : raphaelism

raflar : shelves

râgbet (rağbet) : predilection, vogue

ragôu (rağû) : ragout, stew

rahatju (rahatçı) : lounge

rahatluq (rahatlık) : convenience,
snugness

rahatsuzluq (rahatsızlık) : ailment,
annoyance, disease, inconvenience,
indisposition, trouble, worry

rahâvet (rehâvet) : languor, laziness

râhib : canon, clergy man, clerk, friar,
incumbent, minister, monk, pastor,
priest, religious, sacrificer, shepherd

râhibe : nun, sister, trappist

râhibe manasturu (rahibe manastırı) :
nunnery

râhibeler : sisterhood

râhibler : pastorship/pastorate

râhiblik : the cloth, incumbency,
ministry, monastical, sacerdotal

rahim : gracious, uterine, clement

rahim hastalugh (rahim hastalığı) :
hysteria, uterine complaints

rahm (rahm/rahim) : ruth, matrice,
mercy, uterus, womb

rahmet : rain

rahne : breach, fissure

rahvan : easy going

rahvan beygir (i) : pad

râ-i (râî) : pastor, shepherd

raje (raca) : rajah

râjî' (râcî') : recurrent

raket : bandy, racket, rocket

ramazan : fast month, ramadan

ramp (rampa) : ramp

randevôu (randevu) : appointment,
engagement, rendez-vous

rapor : letter of advice, bulletin, report,
return

raporlar : transaction

hapsodi : rhapsody

raqîb (rakip) : competitor, contestant,
emulator, rival

raqîbe (rakibe) : rival

raqqam (rakam) : digit, number, numeral

raqqâs (rakkas) : balance, pendulum

raqqâse (rakkase) : dancer

raqu (rakı) : tanglefoot

rasad : observation, sight

rasadhâne : observatory

râ'she (râşe) : quake, quivering,
trembling

râshî (râşi) : embracer

rastuq tashu (rastık taşı) : antimony

râsud (râsıt) : observer

râtub (râtıp) humid

râvend : rhubarb

râvund (raunt) : round

rax (raks) : dance, hop, oscillation

raxu mevzôun (raks-ı mevzûn) : measure

ray : rail, track

râyiha : aroma, bouquet, fragrance, odour, odoriferousness, perfume, redolence, scent, smell

râyij (râyiç) : currency, exchange

râyij aqje (râyiç akçe) : circulation

raylar : metal

realist : realist

realistik : realistic

realizm : realism

rebî : spring, vernal

rechel (reçel) : comfiture, confection, jam, marmalade, preserve

reçete (reçete) : formula, prescription, recipe

reçine (reçine) : copal, lac, resin, ricinus, sandarac

redd (ret) : condemnation, confutation, contradiction, denial, disallowance, disapproval, disavowal, disproof, nay, negation, negative, negativeness, negative vote, proscription, rebuff, refusal, rejection, renouncement, renunciation, reprobation, repudiation, repulse, restitution, retrocession, spurn, veto

reddi qat-î (redd-i katî) : point denial

reddiye : dissertation, traverse

reddiyyât : drawback

redif : reservist

redifler : territorial

redingot : frock, frock coat

redout (redut) : redoubt

refâh : comfort, create comforts, easiness, prosperity, thrift, weal, welfare, well being

refâqat (refakat) : accompaniment, attendance, companionship, comradeship, consortship, fellowship, convoy, support, escort

refâqat gemisi (refâkat gemisi) : tender

referandum : referendum

referans : reference

re'fet (refet) : forgiveness, clemency

refi' (ref'/ref) : involution, suspension, elevation, elevate, lift, withdrawal, raising, removal, resumption

refîq (refik) : accompanist, associate, attendant, cavalier, chum, collaborator, colleague, companion, comrade, concurrent, consort, contributor, contributory, cooperator, fellow, helpmate, inmate, mate, support

refîqa (refika) : chaperon, helpmate, partner

refîqi tahsîl (refik-i tahsîl) : fellow student

reformasyon : reformation

reftâr : gait

regoulator (regûlatör) : governor, register, regulator

rehber : cicerone, direction, directory, guide, guidance, itinerary, itinerant map, lode star, path finder, reference book, rudder, vade-mecum, vanguard

rehber kitâbu (rehber kitabı) : guide book

rehberi deryâ (rehber-i derya) : sailing direction

rehin : gage, pawn, hypothec

rehin maqbûuzou (rehin makbuzu) : pawn ticket

rehin senedi : mortgage bond

rehinde : in mortgage, at pawn

rehine : hostage

re-is (re'îs/reis) : head, grand master, chairman, chief, dean, for man, leader, master, moderator, paramount, patriarch, preceptor, prefect, prelate, president, principal, speaker, supreme, toparch

re-îs vekîli (reis vekili) : deputy chairman

re-îse (reise) : mistress

re-îsi â-ile (reis-i aile) : father of the family

re-îsi lâhiq (re'îs-i lâhik) : president elect

re-îsi mûntehâb (re'îs-i mûntehâb) : president elect

re-îsi rûuhânî (reis-i ruhânî) : primate

re-îs-i sâni (reis-i sâni) : vice president

re-îsül-hükkâyâm (re'îsü'l-hükkâm) : lord chief justice

rejim/rejim : regime, regimen, lapidation

rejisseur (rejisör) : caster

rekizisyon : requisition

rekyâket (rekâket) : impediment

rekz : erection

remaq (ramak) : hair breadth

reml (remil) : astrology, geomancy

remmâl : astrologer

remont : remount

remy : projection

remz (remiz) : emblem, motto, notation, symbol, type

ren sharabu (ren şarabı) : hock

rende : grater, plane, shave

renjber (rençber) : hodman

renk : colour, colouration, colouring, dye, hue, suit, tinge, tint, tone, under-colour, complexion

renkler : colour

renkli jam (renkli cam) : stain glass

renksizlik : albinism

repertüvâr (repertuvar) : repertoire

reqâbet (rekâbet) : rivalry, strife, competition, emulation

reqlam (reklam) : clap trap

reqor (rekor) : record

re's (re's/reis) : crest, head, top, vertex

re's noqtasu (re's noktası) : vertex

resâ-il (resâil) : pamphlet

resgül-qadem (resü'l-kadem) : tarsus

reshîd (reşit) : major

reshîm (reşim) : embryo

re'si kyârunda (re'si kârında) : at the helm

resim : draft, drawing, effigy, figure, frontispiece, illustration, likeness, painting, picture, portraiture, study, tablature, tableau

resim defteri : drawing book

resim istinsâhu (resim istinsâhı) : pantography

resimji (resimci) : print seller

resimli bilmeje (resimli bilmece) : pictorial puzzle

resimli mou-ammâ (resimli muamma) : rebus

resimli tarafu (resimli tarafı) : obverse

resm (resim) : design

resmî banka : bank of issue

resmî elbise : dress coat, gown

resmî esvabju (resmî esvapçı) : robe maker

resmi gechid (resmigeçit) : march past, review, trooping the colours, parade

resmî haritalar : ordnance survey

resmî jerîde (resmi cerîde) : gazette

resmî kilise : establish church

resmi küshâd (resm-i küşat) : inauguration

resmî mekteb : public school

resmi mounzamm (resm-i munzam) : surtax

resmi qabôul (resm-i kabul) : levee

resmi selâm (resm-i selâm) : salute

resmî teblîğ (resmî teblîğ) : communicate

resmi tenzîl (resm-i tenzil) : launch

resmi tetevvüj (resm-i tetevvüc) : corona ceremony

ressam : colourist, designer, draughtsman, limner, painter, tracer, illuminator, illustrator

ressamluq (ressamlık) : draughtsmanship, graphic arts

restorant (restoran) : restaurant

re'sül-mâl (re'sülmâl) : principal

retoush (retuş/rötuş) : finish, retouch

reumorqueur (römorkör) : tug boat

reuntgen (röntgen) : x-rays

revâbut (revâbit) : watch chain

revâj (revaç) : buoyancy, demand, vogue, circulation, currentness

revâjda (revaçta) : in request

revâq (revak) : porch, portico

revolver (revolver/rovelver) : revolver

reverans : bow

revish (reviş) : march, tenor

revnaq (revnak) : brilliancy, fulgency, lustre, refulgence, sheen, shine

re'y : discretion, opinion, suffrage, voice, vote

re'y için mürâjat (rey için mürâcaat) : canvass for

re'y pouslasu (rey pusulası) : ballot, voting-paper

re'y qoutousou (rey kutusu) : ballot box

re'y sâhibi : deliberative

reybîyyûn (reybiyûn) : sceptic

re'ye qoma (reye koyma) : division

re'yi âm (rey-i âm) : referendum

reyîs (reis) : boss, captain, chieftain

reyîslik (reislik) : chieftainry

rezâlet : disgrace, ingloriousness, scandal, scene

rezene : fennel

rezistans : resistance

ri-âyâ (reâya) : tributary

ri-âyet (riâyet) : courtesy, obeisance, deference, observance, piety

ri-âyetsizlik (riâyetsizlik) : inobservance, irreverence

rievî : pulmonary

rif-at (rif'at) : elevation, eminence, loftiness

rijâ (rica) : begging, request, suit

rijâl (ricâl) : dignitary

rijâli devlet (ricâl-i devlet) : statesman	riyâzeti bedeniyye (riyâzet-i bedeniye) : bodily exercise, callisthenics
rij-at (ric'at) : retreat	
rij-î (ric'î) : retrograde	riyâzuyyat (riyâziyet) : mathematics
rijl devlet (ricl-i devlet) : statesman	riyâzuyyatu âliye (riyâziyet-ı âliye) : higher mathematics
rikyâb (rükâb) : stirrup	riyâzuyyâuun (riyâziyûun) : mathematician
rimâd (remad) : ashes	rob-deu-shambur (robdöşanbır) : dressing gown, morning gown, robe de chambre
ring : ring, rink	roda : bight, coil, rod
ringa balugh (ringa balığı) : herring	rol : cue, part
riqqat (rikkat) : fragility, impalpability, subtlety, tenuity	rola : article, bill, roll
riqqiyyet (rikkiyet) : servitude	rolou ifâ (rol-ı ifâ) : acting
risâle : bulletin, dissertation, essay, hand book, magazine, manual, pamphlet, publication, tract, treatise	roman : novel, romance
risâle mouharriri (risâle muharriri) : pamphleteer	roman mouhârriri (roman muharriri) : novelist
risâleyi mevqûute (risâle-i mevkûte) : periodical, serial	romanesk : romanesque
rivâqî (rivâki) : stoic	romanju (romancı) : novelist
rivâqîlik (rivâkilik) : stoicism	romantizm : romanticism
rivâyât : on dits	romatizma : rheumatism
rivâyet : breeze, hearsay, on dit, report, rumour, talk, version	romeurkeur (romörkör) : tow boat
riyâ : adulation, dissimulation, flattery, hypocrisy, pharisaicalness, toadyism	roqa (roka) : rocket
riyâkyârлуq (riyâkârlık) : soap	roqoqo (rokoko) : rococo
riyâset : chair, chairmanship, chiefdom, deanery, leadership, prefecture, prelacy, presidency, presidential, speakership	rosto : roast
riyâseti rôuhâniyye (riyâset-i ruhâniye) : primacy	rota : course
riyâzat : mortification, penance	rotadan inhirâf : yaw
riyâzet : exercise, flagellation	rouba (ruba) : robe
	roubâ-î (rübâî) : quartet
	roubâuyyât (rübâiyat) : epigram
	rouble (ruble) : ruble
	roubou' (rubu/rub') : fourth, quarter

roub-u dâ-ire (rub'-ı dâire) : quadrant

rougan (rugan) : japan, lacker

rôuh (ruh) : rook, abstract, being, cream, pith, darling, essence, expressiveness, extarct, genius, ghost, intelligence, inwardness, kernel, spirit, quintessence, soul, spirit, spirituality, tincture, vividness, volatile oil, wittiness, prime cause

rouh qoushou (ruh kuşu) : roc

rôuh shishesi (ruh şişesi) : smelling bottle

rôuh suquju adam (ruh sıkıcı adam) : humdrum

rôuhânî mahkeme (ruhânî mahkeme) : spiritual court

rôuhânî re-îs (ruhanî reis) : hierrarch

rôuhâniyyât (ruhâniyet) : spiritualism, spirituality, unction

rôuhaniyyôun (ruhaniyûn) : spiritualist

rôuhîyyât (rûhîyat) : psychology

rôuhiyyât mütahassusu (ruhiyyat mütahassısı) : psychologist

rôuhjou (ruhçu) : spiritualist

rôuhjôulouq (ruhçuluk) : spiritualism

rôuhlar (ruhlar) : spirit

rouhsat (ruhsat) : leave, license, permission, warrant

rouhsatlu qoursan sefînesi (ruhsatlı korsan sefînesi) : marque

rouhsatnâme (ruhsatnâme) : license

rôuhu mes-ele (ruh-ı mesele) : gist, root of the matter

rouhül-qouds (ruhü'l-kuds) : holy spirit, the holy ghost, third person, sanctifier

roulet (rulet) : roulette

roulo (rulo) : roll, rouleau, squeegee

roum-stek (rumstek) : rump steak

roupi (rupi) : rupee

routôubet (rutubet) : damp, dampness, humidity, mildew, moisture, wet, wetness

rôuznâme (rûznâme) : agenda, diary

roza : rose

rozbif : roast beef

roze tash (roze taş) : rose

rozet : boss, favour, rose, rosette

ru-âm (ruâm) : glanders

rubâb (rübâb) : zither

rubât (ribat/ribat) : ligament

rubqa (ribka) : gyves

rufaqa'i meslek (rûfekâ-i meslek) : colleague

rufk (rîfk) : lenity, urbanity

ruhdân (rîhdan) : pounce box, sand box

ruhle (rîhle/rahle) : desk, reading desk

ruhtum (rîhtım) : dock, embankment, jetty, levee, pier, quay, wharf

ruhtum me'môrou (rîhtım memuru) : wharfinger

ruhtum üjreti (rîhtım ücreti) : quay age, wharfage

runga balugh (ringa balığı) : bloater

ruzâ (rıza) : allowance, assent, consent, suffrage, willingness

ruzâyü tarafeyn (rıza-ı tarafeyn) : mutual consent

ruzq (rîzk/rızık) : sustenance, livelihood

rûfaqa (rûfaka) : contributor

rüfâqâyî tahsîl (rûfâka-i tahsil) : fellow student

rüfeqâ (rûfekâ) : attendance upon, mate

rühbân (ruhban) : clergy, the cloth, monastical, hierrarchy

rühbân mektebi (ruhban mektebi) : seminary

rühân (rûçhân) : advantage, eligibility, preferableness, preference, priority

rûjâu' (rûcu') : retrocession, retroversion, revocation, recantation, recurrence

rûjüliyyet (rûcüliyet) : manhood

rûkyâu' (rûku') : stoop

rûkyôudet (rûkûdet) : stagnancy

rûmôuz (rumuz) : mottoes, formula

rûmôuzât (rumuzat) : abbreviation, notation, symbolism, symbol

rûmôuzla ifâde (rumûzla ifade) : symbolism

rû-ôus (rûûs) : doctorate

rû-ôus i'tâsu (rûus itâsı) : graduation

rûshd (rûşt) : adolescence, adulthood, age, majority

rûshvet (rûşvet) : bribe, soap, subordination

rûshvet teklîfi (rûşvet teklifi) : embracery

rûshvetjilik (rûşvetçilik) : bribery

rûsôub (rûsûb) : deposit, deposition, precipitate, sediment

rûsôum (rûsûm) : custom, due, duty, excise, imposition, rate, tax, toll

rûsôum tonasu (rûsûm tunası) : register ton

rûsôumât gemisi (rûsûmat gemisi) : revenue cutter

rûsôumât idâresi (rûsûm idaresi) : custom house

rûsôumât memôrou (rûsûm memuru) : custom officer

rûtbe : rank

rû'yâ : dream

rû'yet : eye sight, optic/al, sight, view, vision

rûzgâr altu (rûzgâr altı) : lee

rûzgyâr (rûzgâr) : wind, flurry

rûzgyâr üstü (rûzgâr üstü) : weather

rûzgyâr üstü tarafu (rûzgâr üstü tarafı) : windward

rûzgyâra nazaran vazuyyet (rûzgâra nazaran vaziyet) : weather gauge

sâ (sağ) : right hand, right

sâ el (sağ el) : right hand, whip hand

sâ jenâh (sağ cenâh) : right wing, the right

sâ taraf (sağ taraf) : offside, right

sâ-âti mesâ-î (saat-i mesâî) : working hour

sabah : for noon, morn, morning

sabah dou-âsu (sabah duası) : laud

sabah güneshi (sabah güneşi) : morning sun

sabah qaranlugh (sabah karanlığı) : gray of the morning

sabah yulduzu (sabah yıldızı) : lucifer, morning star

sabahluq (sabahlık) : matinee, morning gown, negligee

sabâvet : boyhood, childhood, cradle, girlhood, infancy, minority, pupilage, under age

sabî : under age, infant, minor, nursling, pupil, under age

Sâbi-e mezhebi (Sâbie mezhebi) : sabianism

sâbih : buoyant, natant

sâbih enqâz (sâbih enkâz) : flotsam

sâbih eshyâyi metrôuke (sâbik eşyâ-i metruke) : flotsam and jetsam

sâbih havouz (sâbih havuz) : floating dock

sâbih keuprü (sâbih köprü) : floating bridge

sâbih machouna (sâbih maçuna) : sheer hulk

sâbih odoun (sâbih odun) : drift wood

sâbihiyyet : buoyancy, floatage

sâbik shey (sâbih şey) : floater

sâbit arma : rigging standing

sâbit eshyâ (sâbit eşya) : fixture

sâbit hava : set fair

sâbit havouz (sâbit havuz) : graving dock

sâbit panjournlou penjere (sâbit panjurlu pencere): louvre window

sâbit yulduz (sâbit yıldız) : fixed star

saboun (sabun) : soap

saboun fabriqasu (sabun fabrikası) : soap works

saboun i'mâlât-hânesi (sabun imalathanesi) : soap works

saboun i'mâli (sabun imali) : soap boiling

saboun keupüy (sabun köpüğü) : soap bubble

saboun tashu (sabun taşı) : soap stone, steatite

saboun tijâreti (sabun ticareti) : soap trade

sabounjoulouq (sabunculuk) : soap trade

sabounlou sou (sabunlu su) : soap suds, suds

sabr (sabır) : forbearance, longanimity, patience, toleration

sabr otou (sabır otu) : aloe

sâbuq (sâbık) : former

sabursuzluq (sabırsızlık) : fidget, impatience

sach (saç) : cue, hair, shag, sheet iron

sach furchasu (saç fırçası) : hair brush

sach mashasu (saç maşası) : curlingirons

sachaq (saçak) : barge board, cornice, drip, drip stone, eaves, entablature, fag end, fringe, frontal, pediment, thrum, valance

sachaq souyou (saçak suyu) : eaves drop

sachlu deri (saçlı deri) : scalp

sachma (saçma) : froth, gammon, shot, stuff

sachma shey (saçma şey) : a fool's errand

sachma sheyler (saçma şeyler) : rubbish

sachmaluq (saçmalık) : shallowness

sadaqa (sadaka) : alms, charity

sadâqat (sadaqat) : allegiance, constancy, fealty, fidelity, loyalty, troth, trueness, trustiness, faithfulness

sadâqatsizlik (sadakatsizlik) : disloyalty, unfaithfulness, faithlessness, infidelity

sadâret : grand vizirate

sâde ifâde : plain song

saded : subject matter

sadedden chuqma (sadetten çıkma) : digression

sadedden hârij oloush (saadetten hariç oluş) : irrelevancy

sâde-dillik (sâdedillik) : credulity

sadev chicheyi (sedef çiçeği) : rue

sâdelik : frugality, nakedness, simplicity, sparingness, unaffectedness

sademe : impact, impulse, jerk, knock, percussion, slam

sâ'dî : saadi

sâdis : sixth

sadme : shock

sadr (sadır) : thorax, breast, chest

sadriye : pectoral, rational

sadru â'zam (sadrizam) : grand vizir

sâduj (sağdıç) : best man, bride's man

sâf elmas : naif stone

safâ : pleasure

safahât : schematism

sâf-dillik (sâfdillilik) : naivete

saff (saf) : array, line

saffu harb (saff-ı harp) : battle array

safha : aspect, feature, phase, stage

safhât (safahat) : aspect, phase, feature

safhâtu qamer (safahat-ı kamer) : phases of moon

sâfî : subtle

sâfi siqleti (sâfi sıkleti) : net weight

sâfiha : lamina

safîr : sapphire

sâfiyyet : spotlessness

sâfluq (saflık) : credulity, genuineness, gullibility, limpidity, naivete, primitiveness, pureness, purity, rusticity, simplicity

safra : ballast, bile, choler, gall

safraju (safracı) : ballast heaver

safran : crocus, saffron

safrâvî mizâj (safrâvî mizaç) : bilious temperament

safsâfiye : salicin

safsata : fallacy

safvet (saffet) : chastity, fairness, maidenhood, platonism, pureness, puritanism, purity, sanctity, singleness, candidness, candour, ingenuousness, innocence

sagâ-ir (sagâir) : minima, minor, venialsin

saghan (sağan) : martinet

sagha-sola (sağa sola) : right and left

sâghnaq (sağanak) : pelter, gust, flurry, shower

sâghru (sağrı) : crupper

sâgou (sagu) : sago

saguîre (sagîre) : venialsin

sah : paraph

sâh eser (şâheser) : chefdeuvre

sâha : area, basin, circuit, compass, domain, enceinte, expanse, extent, field, precinct, range, region, round, scope,

space, sphere, spread, superficies,
sweep, swing, tract, acreage

sahâbet : patronage

sahan : plate

sahanda youmourta (sahanda yumurta) :
fry eggs

sahanluq (sahanlık) : landing

sâhayi fa'âliyyet (sâha-ı faaliyyet) : sphere
of activity

sâhayi harekyât (sâha-ı harekât) : field of
operation

sâhayi rü'yet (saha-i rüyet) : scope, sight,
field of view

sahh ishâreti (sah işareti) : mark of
correct

sâhib : claimant, employer, keeper,
master, occupant, patron, possessor,
sahib, owner

sâhib ve nâshiri (sâhib ve nâşiri) :
copyright by

sâhibe : patroness, proprietress

sâhibi : copyright by, land lord,
proprietor, titular

sâhibi hayr (sahib-i hayır) : charitable
man, donator, benefactor

sâhibi imtiyâz (sâhib-i imtiyâz) :
concessionnaire, patentee

sâhibi istihqâq (sahib-i istihkâk) :
nominee

sâhibi mezâmîr (sâhib-i mezâmîr) :
psalmist

sâhibi ounvân (sâhib-i unvân) : titular

sâhibi üslûb (sahib-i üslup) : stylist

sâhibi vouqûuf (sâhib-i vukûf) : past
master

sâhiblik : propriety

sâhibsiz mâl : derelict

sahifa tahtasu (sahifa tahtası) : galley

sahîfe (sayfa) : page, folio

sâhil : coast, littoral, sea side, shore

sâhil mouhâfazasu (sâhil muhafazası) :
prevent service

sâhil mouhâfuzu (sahil muhafızı) : coast
guard

sâhil müdâfâsu (sahil müdâfaası) : coast
defence

sâhil seyri : coasting

sâhil tijâreti (sahil ticareti) : coasting
trade

sâhil vapourou (sâhil vapuru) : ferry boat

sâhilde : ashore

sâhile : ashore

sahne : scene, stage, theatre

sahne eunü (sahne önü) : proscenium

sahne perdesi : drop curtain

sahne de : on the stage

sahour (sahur) : collation

sahq (sahk) : pulverization

sahrâ : desert, field

sahrâ topjou/su : (sahra topçusu) : field
artillery

sahrâ topou (sahra topu) : field gun

sahrâda : afield

sahrunj (sahrınc/sarnıç) : cistern,
reservoir, tank

sahrunj gemisi (sahrınc/sarnıç gemisi) :
tank vessel

sahrunj vagon (sahrınc/sarnıç vagon) :
tank car

sahte dost : job's comforter

sahte felsefe : pseudo-philosophy

sahte lord : lordling

sahte mütasarrıf (sahte mutasarrıf) : would be possessor

sahte qiyâfet (sahte kıyafet) : disguise

sahte shey (sahte şey) : forgery

sahtekyârluq (sahtekârlık) : deceit, felony, forgery, foul play, fraud, imposture, swindling, to take in

sahtelik : dissimulation, falseness, falsehood, hollowness, insincerity, spuriousness

sahtiyan : calf skin

sâ-il (sâil) : beggar, mendicant

sâ-iq (sâik) : inducement, driving, impellent, incentive, motive, provocative

sâ-iri fil-menâm (sâirfilmenam) : night walker

sal : float, raft

sâl : year

sal demir : floating anchor

salâbet : firmness, rigidity, solidity, stanchness

salâh : amelioration, improvement, melioration, rally, reclamation, recovery, revival, righteousness

salâhiyyet : attribution, authority, capacity, cognisance, competence, faculty, power, precinct, resort, verge, warrant

salâhiyyetdâr zât : authority over

salâhiyyeti kyâmile (salâhiyet-i kâmile) : carte-blanche

salâhiyyeti milkiyye (salâhiyet-i mülkiye) : territoriality

salâhiyyeti qazâ (salâhiyet-i kazâ) : jurisdiction

salâhiyyetsizlik : incompetence

sâlam esâs (sağlam esas) : sound principle

salamandur (salamandır/salamandra) : salamander

sâamluq (sağlamlık) : healthiness, robustness, sanity, wholesomeness

salamoura (salamura) : brine, pickle, salting, souse

sâlamun yashamasu (sağlamın yaşaması) : survival of the fittest

salapourya (salapurya) : barge

salata : endive, salad

salata kyâsesi (salata kâsesi) : salad bowl

salata tabâ (salata tabağı) : salad plate

salataluq (salatalık) : cucumber

salcha (salça) : aspic, dressing, gravy, relish, sauce, tomato

salchaluq (salçalık) : boat

salchaluq (salçalık) : butter cup, gravy boat, sauce boat, sauce tureen

saldurma (saldırma) : swinging, yataghan

sâleb : emulsion, salep

salgun (salgın) : epidemic

salgun hastaluq (salgın hastalık) : epidemic

salhâne : tripery, slaughter house, butchery

salib : holy rood, cross

sâlib : privative

salîbi ahmer (salîb-i ahmer) : red cross

salîbi ahmer bayrâ (salib-i ahmer bayrağı) : geneva cross

sâlik : disciple

sâlis : tertiary

salisin : salicin

salju (salcı) : raftsman

sallanma : rocking, staggering, sway, swing, swinging, vacillation

sallayush (sallayış) : flirt, flourish

salmastura (salmastra) : stuffing

sâlnâme : almanac, bulletin, directory, year book

salon : auditorium, auditory, combine room, drawing room, gallery, mess room, parlour, saloon, sitting room, ward

salonlou vagon (salonlu vagon) : pullman car, drawing room car

saloz : slouchy

salpourya (salapurya) : lighter

salpouryaju (salapuryacı) : lighter man

salqum (salkım) : cluster, raceme

salqum chicheyi (salkım çiçeği) : aaron's beard

salqum seuyüd (salkım söğüt) : weep willow

salqum üzüm (salkım üzüm) : bunch of grapes

salta : authority over

saltanat : kingdom, purple, regality, reign, state, sultanate

saltanat arabasu (saltanat arabası) : state carriage

salu günü (salı günü) : tuesday

salunjaq (salıncak) : cradle hanging, swing

salunjaq sandalye (salıncak sandalye) : rocking chair

salyangoz : slug, snail

salye (salya) : drivel, chyle, saliva, slaver

sam : blight

sam rüzgyâru (sam rüzgârı) : monsoon, simoon, sirocco

saman : chaff, culm, straw, strawy, thatch

saman kyâdu (saman kâğıdı) : tracing paper

saman ôugrousou (samanuğrusu) : milk way

saman rengi : straw colour

samanluq (samanlık) : straw house

sâmîr : auditor

sâmi-a (sâmia) : hearing

sâmi-în (sâmiîn) : audience, auditory, hearer

sâmi-în mahalli (sâmiîn mahalli) : auditorium

samîmî dostlar : fast friends

samimiyyet : intimacy, plainness, simplicity, cordiality, genuineness, heartiness, sincerity, singleness, unreservedness, faithfulness, frankness, nearness, warmth, fairness

samimiyyetsizlik : insincerity

sâmite : mute

samour (samur) : sable, zibeline

samour rengi (samur rengi) : sable

san-at (sanat) : art, craft, handicraft, handiwork, profession, technique, trade

san-atı shî'r (sanat-ı şiir) : poetry

san-ati taqlîd (sanat-ı taklit) : mimics

san-atkyâr (sanatkâr) : artisan, artist, crafts man, performer

sanâyî' : art, industry, technics

sanâyî' mâ'deniyye (sanayi-i madeniye) : metallurgy

sanâyî' nefîse (sanâyî-i nefîse) : fine art's

sanâyî' nefîse mouhabbeti (sanâyî-i nefîse muhabbeti) : virtu

sanâyî' tersîmiyye (sanayi-i tersîmiye) : pictorial arts, graphic arts

sandal : barge, boat, pinnace, rowing boat, sandal, shout, wherry, whiff

sandal âju (sandal ağacı) : sandal wood

sandal tenezzühü : row

sandalju (sandalcı) : barge man, boat man, ferry man

sandalla gezinme : boating

sandaloz : sandal wood

sandalye : arm chair, chair, easy chair

sandôuqa (sandûka) : shrine, reliquary, sarcophagus, tabernacle

sandûq (sandık) : box, bunker, case, cellaret, chest, coffer, fund, hutch, packing case, reliquary, trunk

sandûq odası (sandık odası) : lumber room

sandûqju (sandıkçı) : trunk maker

sandûqlama (sandıklama) : stevedoring

sanem : totem

sangiz : sanguinary

sanî-a (sanîa) : falsehood, invention

sâniye : second

sâniyeli tapa : time fuse

sanjaq (sancak) : banner, colour, ensign, flag, sanjak, starboard, streamer

sanjaq geunderi (sancak gönderi) : flag staff

sanju (sancı) : gripes, griping, tenesmus

sansar : marten, skunk

sanseur (sensör) : censor

sanseurlük (sensörlük) : censorship

Sansqirit lisânu (Sankrit lisânı) : sanskrit

sansü-alizm (sansüalizm) : sensualism

santigrad : centigrade

santigram : centigramme

santim : cent, centesimo, centimetre

santimetre : centimetre

santôur (santur) : dulcimer, tympan

santral : exchange

santrifük (santrifüj) : centrifugal

santural (santral) : central

sânu' (sanı) : demiurge

sap : culm, finger board, gripe, haft, handle, helve, hilt, holder, loom, rachis, scape, shank, spire, stale, stalk, stem, stock, shaft

sapa yer : nook

sapa yol : by road, cross road

sapan : sling, strop

sapan (saban) : plough

sapan demiri (saban demiri) : plough
share, share

sapan oujou (sapan ucu) : tine

sapan tashu (sapan taşı) : sling stone

sapanju (sapancı) : slinger

sâq (sâk) : shank

saqa (saka) : water bearer

saqa qoushou (saka kuşu) : gold finch,
pelican, red breast, robin

saqâgh (sakağı) : strangle

saqal (sakal) : beard, gill, cripple,
defective, peg leg

saqat chojouq (sakat çocuk) : changeling

saqatât (sakatat) : offal

saqatlama (sakatlama) : mutilation

saqatluq (sakatlık) : breach, lameness,
maim

saqf (sakf/sakıf) : roof

sâqî (sâki) : cup bearer

saqîl (sakîl) : surd

saqlanbaj oyounou (saklanbaç oyunu) :
hide and seek

saqlu mal (saklı mal) : hoard

saqo (sako) : cassock, sack

saqrament (sakrament) : sacrament

sâqu jezrî (sâk-ı cezrî) : scape

saqurga (sakırğa) : tick

sâqut (sâkıt) : lapsed

saquz (sakız) : chewing gum, mastic,
resin

saquz buchqusi (sakız bıçkısı) : pit saw

sâr penjere (sağır pencere) : orb

sarâhat : cleanness, conspicuousness,
plainness, distinctness, frankness,
obviousness, openness, perspicuity,
roundness, transparency,
unreservedness, indisputableness

sarâhati tâmme (sarâhat-i tâmme) :
indubitableness

sarajhâne (saraçhane) : saddlery

saray : court, palace, palatial, residency

saray elbisesi : court dress

saray müjevherâtı (saray mücevheratı) :
crown jewels

saray müte-ahhidi (saray müteahhidi) :
purveyor by appoint

saray nâzuru (saray nazırı) : lord high
steward

saraydan yetishme (saraydan yetişme) :
court bred

sardalye balugh (sardalya balığı) :
pilchard, sardine

sardounye chicheyi (sardunya çiçeği) :
stork's bill, geranium

sardünye (sardunya) : crane's bill

sarf : consumption, disbursement,
exertion, expenditure, grammar,
grammatical

sarf mou-allimi (sarf muallimi) :
grammarian

sarf qâ-idesi (sarf kâidesi) : grammar rule

sarfiyyat : drain, consumption,
expenditure, outgoing, outlay

sarfiyyôun (sarfiyûn) : grammarian

sarfju (sarfçı) : grammarian

sargu (sargı) : bandage, binding,
dressing, head band, jacket, pack, roller,
swathe, wrapper, wrapping

sarhoshlouq (sarhoşluk) : drunkenness, ebriety, inebriety, intoxication

sârîlik : infectiousness

sâriq (sârik) : burglars, thief

sârîluq (sağırılık) : deafness

sarma : taxis

sarmashuq (sarmaşık) : climbers, creeper, ivy, runner

sarpluq (sarplık) : steepness

sarqma (sarkma) : pendency, slouch

sarquq bouz (sarkık buz) : icicle

sarquq deri (sarkık deri) : dew lap

sarquq qoulaq (sarkık kulak) : flap eared

sarraf : exchange broker, exchanger, loan office, money changer, pawn broker, stock broker

sarrafluq (sarraflık) : exchange business

sarsuntu (sarsıntı) : jog, jolt, shake, shock, tossing

saru (sarı) : gold, yellow

saru geurme (sarı görme) : xanthopsia

saru hümmâ (sarı hummâ) : yellow fever

saru papatye (sarı papatya) : ox eye

saru quz (sarı kız) : yellow boy

saru salqum (sarı salkım) : laburnum

saru shabboy (sarı şabboy) : wall flower

saru yâqôut (sarı yakut) : topaz

saruju (sarıcı) : winder

sarulma (sarılma) : hug

saruluq (sarılık) : yellow

saruluq illeti (sarılık illeti) : jaundice

sarumsaq (sarımsak) : garlic

saruq (sarık) : turban

sashgunluq (şaşkınılık) : embarrassment

sât (saat) : clock, counter, horary, hour, indicator, meter, taximeter, time piece, watch

sât anahtaru (saat anahtarı) : watch key

sât dâ-iresi (saat dâiresi) : horary circle

sât makinesi (saat makinesi) : clock work

saten : satin

satîr : satyr

sat-hî mâ'lômât (sathî malûmat) : smatter

sat-hî shey (sathî şey) : skimmer

sat-hî sheyler (sathî şeyler) : fancy work

sat-hîlik (sathîlik) : frivolity

sat-hu bahir (sath-ı bahir) : sea level, surface

sat-hu mâ-il (sath-ı mâil) : talus, escarp, inclined plane, ramp

sat-hu manâzurî (sath-ı menâzurî) : perspective plane

sat-hu müstevî (sath-ı müstevî) : plan surface

sâtji (saatçi) : clockmaker, watch maker

sâtle chalushma (saatle çalışma) : time work

satranj (satranç) : chequer

satrap : satrap

satuh (satıh) : face, flat, grain, level, plane, superficies, surface

satuju (satıcı) : Chandler, chapman, monger, pack man, salesman

satujuluq (satıcılık) : peddling

satulabilme (satılabilme) : negotiability
 satulajaq mal (satılacak mal) : salework
 satulmaz mal (satılmaz mal) : drug, store keeper
 satuluq olma (satılık olma) : venality
 satulur kitâb (satılır kitap) : seller
 satulur mal (satılır mal) : current articles
 satur (satır) : chopper, chopping knife, hatchet, hedge bill, line
 saturlar arasuna tahrîr (satırlar arasına tahrîr) : interlineation
 satush (satış) : circulation, disposal, sale
 satush mahalli (satış mahalli) : saleroom
 satush qomisionou (satış komisyonu) : disposal board
 satush sherâ-iti (satış şerâiti) : terms of sale
 savat : niello
 savat basmasu (savat basması) : niello
 savat ishi (savat işi) : niellure
 savat ishleme (savat işleme) : niello
 savlet : impetus
 savlo : twine
 savm : fast
 savrouqlouq (savrukluq) : flounce
 savt : euphony
 savtiyyât : phonetics
 saxaghan qoushou (saksağan kuşu) : magpie, pie
 saxu (saksı) : flower pot, pot
 saxuya qoma (saksıya koyma) : potting
 sâ'y : effort, endeavour, labour

sayâhat masârifi : travelling expenses
 sayd : hunting, shooting, venery
 saydû shikyâr qânôunou (sayd ü şikâr kânûnu) : game laws
 sâye : shade, shelter
 sayf : summer
 sayfiye : cottage, country house, summer house, summer resort, water place
 saygusuzluq (saygısızlık) : impertinence, indiscretion, unscrupulousness
 sayrôuret (sayrûret) : duration
 sayu (sayı) : number, count, goal, point, score, string, tale
 sayuju (sayıcı) : enumerator, numerator
 sayulamayush (sayılamayış) : innumerability
 sayuqlama (sayıklama) : delirium
 sayvân : canopy, valance, umbel
 sayyâd : hunter
 saz : bulrush, flag, osier, rush, sea weed, thatch, withe, wrack
 sazan balugh (sazan balığı) : carp, roach, tench
 sazluq (sazlık) : rushy
 se-âdet (saadet) : thrift, blessing, bliss, felicity, happiness, prosperity, sun shine, weal, welfare, well being
 se-âdeti ouhreviyye (saadet-i uhreviye) : heaven
 sebâhat : natation, swimming
 sebât : consistency, constancy, firmness, indefatigableness, insistence, perseverance, persistence, pertinacious/pertinacity, tenacity, sedulousness, stability, steadfastly, stubbornness

sebâtsuzluq (sebatsızlık) : fickleness, pusillanimity, inconsistency

sebeb : cause, ground, impellent, inducement, justification, matter, motive, occasion, origin, originator, parent, provocation, provocative, raison detre, ratio, reason, spring

sebeb ve netîje (sebeb ve netice) : cause and effect

sebebi tekvîn (sebeb-i tekvîn) : final cause

sebebi vüjûud (sebeb-i vücud) : raison detre

sebebi-aslî (sebeb-i aslî) : first cause

sebebiyyet : provocation

sebhiye : floater

seble : rachis

sebqat (sebkat) : antecedence

sebze : green, pot herb, vegetable, wort

sebze bâğchesi (sebze bağiçesi/bahçesi) : kitchen garden

sebze chorbası (sebze çorbası) : porridge

sebzeji (sebzeci) : grocer

sebzevât : pot herb

sechme (seçme) : choice, picked, prime, select

sedâ : acoustic, key, sound, tinkling, tone, voice

sedd (set) : bar, break water, dam, dike, embankment, flood gate, jetty, levee, mil dam, mole, mound, offset, offset, terrace, wall, weir

sedd douvarı (set duvarı) : retain wall

seddi dem (sedd-i dem) : thrombosis

sedef : mother of pearl, nacre

sedef işleme (sedef işleme) : shell work

sedefji (sedefçi) : ebonist, inlayer

sedir : divan, ottoman, woollack

sedlich (setliç) : rochell-powder

sedr (sedir) : cedar

sedye : litter, sedan, stretcher

sefâhet (sefâhat) : debauchery, debauch, dissipation, lubricity, luxury

sefâ-in (sefâin) : tonnage, vessel, ship, shipping

sefâ-ini harbiyye (sefâin-i harbiye) : fighting ship, man of war, war vessel, transport vessel

sefâlet : beggarliness, forlornness, infelicity, misery, ruinousness, wretchedness, ambassadorial, embassy, legation

sefâret-hâne (sefârethane) : legation, embassy

sefer : campaign, course, cruise, exodus, sail, trade, voyage, way faring

seferberlik : mobilization

seferberlîyn hutâmu (seferberliğin hitâmı) : demobilization

seferde : under sail

seferji (seferci) : tripper

seferler : line

sefihâne : lewdly

sefihe : bacchanal

sefil chojouqlar (sefil çocuklar) : piccaninny

sefine : ark, ship, vessel

sefine emîni : master at arms

sefine journalı (sefine jurnali) : log book

sefîne journalu müsveddesi (sefîne
jurnali müsveddesi) : deck log

sefîneyi havâ-iyye (sefîne-i havaiye) :
airship

sefîneyi Nôuh (sefîne-i Nuh) : noah's ark

sefîneyi tijâriyye (sefîne-i ticâriye) :
merchant vessel

sefir : minister, ambassador,
plenipotentiary, resident

sefîre : ambassador

sefîrlik : ambassadorship

sefki dimâ' (sefk-i dimâ) : blood shed

sehâb : cloud

sehâbu âruzî (sehâb-ı ârızî) : stratus

sehâbu mouzî (sehâb-ı muzî) : nebula

sehâvet : generosity, handsomeness,
liberality, prodigality

seher vaqti (seher vakti) : cock crow,
dawn, gray of the morning, peep o'day

sehhâr : bewitching, charming,
fascinating, enchanter

sehm (sehim) : arrow

sehpâ : easel, gibbet, scaffold, step,
trestle, tripod

sehpâ keuprü (sehpa köprü) : trestle work

sehv (sehv/sehiv) : error, inadvertence,
misfeasance, misquotation, mistake,
oversight

sehvi mürettib (sehv-i mürettip) : error of
the press, misprint

sehviyyat : errata

sehviyyat jedveli (sehviyat cetveli) : list
of errata

sejâyâ (secâyâ) : character

sejde (secde) : prostration

sejî' (seci) : alliteration

sejiyye (seciye) : character, grit

sejjâde (seccade) : rug

sekdirme (sektirme) : ricochet

sekemesini tenqîs (sekemesini tenkîs) :
depopulation

sekene : dweller, inhabitant, inmate,
population, region

sekeneyi arz (sekene-i arz) : terrestrial

sekeneyi asliyye (sekene-i asliye) :
native

sekerât : croak

sekerâtu mevt (sekerât-ı mevt) : death
rattle

sekînet : serenity

sekiz : eight, octave

sekiz bouchouq (sekiz buçuk) : half past
eight

sekiz dul'li (sekiz dılılı) : octagonal

sekiz gün : octave

sekiz kürekji (sekiz kürekçi) : an eight

sekizinjisi (sekizincisi) : eighthly

sekizlik futa (sekizlik futa) : an eight

sekme : bounce, hitch, hopping, rebound,
ricochet

sekte : hitch

sekteyi qalb (sekte-i kalp) : seizure

sel : flood, inundation, stream, torrent

selâm : bow, compliment, greeting, hail,
obeisance, remembrance, salaam, salute,
salutation

selâm topou (selâm topu) : salute, salvo

selâmet : preservation, safeness, safety, soundness

selâmeti fikr (selâmet-i fikir) : lucidity, sanity

selâmlama : salutation

selâset : flow, fluency, intelligibility/intelligibility, roundness, volubility

selb : privation, negation

selbiyye mesleki (mesleki selbiye) : negativism

selef : predecessor

selîs : flowing, fluent, voluble

sellüloyd (selüloit) : celluloid

Selt lisânu (Selt lisânı) : Celtic

selvi âju (selvi ağacı) : cypress

selviche (selviçe) : running rig

sem : venom

semâ : firmament, heaven, sky

semafor : semaphore

semâhat : generosity, handsomeness, overpayment, prodigality

semâvât : heaven

semâver : samovar, tea urn, urn

semen : corpulence, fatness, fleshiness, lustiness, obesity

semender : salamander

semer : pack saddle, pillion

semere : fruit, harvest, issue, product, reward

semeresizlik : fruitlessness

semereyi hayât (semere-i hayat) : life work

sem-î (semî) : auditory

semiz otou (semiz otu) : purslane

semizlik : fatness, fleshiness

semm (sem) : poison, toxicant, virus

semmaq âju (sumak ağacı) : sumac/sumach

semnâk : venefical

semt : azimuth, bearing

semt dâ-iresi (semt dairesi) : azimuth

semt jedâvili (semt cedâvili) : azimuth

semti qadem (semt-i kadem) : antipode, nadir

semtür-re's (semtü'r-re's) : zenith

semtür-re'sî (semtü'r-re'sî) : zenithal

senâ : carol, commendation, eulogy, glorification, praise, good word, laud

senâ-iyyet (senâiyet) : dualism

senato : senate

senator (senatör) : senator

sendalos tozou (sandalos/sandalos tozu) : pounce

sendeleme : staggering, tottering

sendiros : sandarac

sendviç (sandviç) : sandwich

sene : year

sene bashu (sene başı) : new year

sened : acquittance, debenture, deed, exhibit, indenture, instrument, obligation, paper, present, promise note, quittance, receipt, specialty, bond voucher

senedât : stock

senedât banqasu (senedat bankası) : investment bank

senedi bahrî (sened-i bahrî) : ship's register

senedi mouvaqqat (sened-i muvakkat) : counter check, interim bill, scrip

seneler : year

senelik taxî (senelik taksit) : annuity

seneyi devriyye (sene-i devriye) : anniversary, jubilee

seneyi devriyye-i istiqlâl (sene-i devriye-i istiklâl) : independence day

seneyi devriyyeyi te-essüs (sene-i devriye-i teessüs) : charter day

seneyi hijriyye (sene-i hicriye) : hegira

seneyi kebîse (sene-i kebîse) : bissextile year, leap year

seneyi mâliyye (sene-i mâliye) : finance year

seneyi qameriyye (sene-i kameriye) : lunar year

seneyi rûumiyye (sene-i rumiye) : julian year

seneyi shemsiyye (sene-i şemsiye) : solar year

seneyi taqvîmiyye (sene-i takvimiye) : calendar year

sent : cent, saint

sentôur (sentûr) : psaltery

sepet : basket, frail, hamper, pannier, scuttle, wicker

sepet ishi (sepet işi) : basket work

sepet ishleri (sepet işleri) : wicker work

sepetji (sepetçi) : basket maker

sepiji (sepici) : currier, tanner

sepye : sepia

seqâmet (sekâmet) : incongruity

seqf (sakıf/sakf) : ceiling

ser : conservatory, forcing house, glase house, green house, head, hot bed, hot house, sir, winter garden

ser dümen : steersman

ser esvâbı : master of the robes

ser mou-allim (ser muallim) : head master, head master

ser müfettish (ser müfettiş) : auditor

ser operateur (ser operatör) : chief surgeon

ser qamarot (ser kamarot) : steward

ser yâver : aid de camp

serâb : ignis-fatuus, mirage, will-o'-the-wisp

seraj (serâc) : cordwainer, saddler

serâjluq (serâclık) : saddlery

ser-âmedân (ser âmedân) : notability

serbâzluq (serbâzlık) : indecency, indecorum

serbest liman : free port

serbest qadun (serbest kadın) : wanton

serbest tijâret (serbest ticaret) : open door

serbest zemân (serbest zaman) : leisure

serbestî : fling out, franchise, freedom, liberty, looseness, swing

serbestîy tijâret (serbestî-i ticaret) : liberty of trade

serbestlik : easy virtue, freedom, openness

serche (serçe) : tit

serche qoushou (serçe kuşu) : sparrow, wheater

serdâr : sirdar

serde yetishdirme (serde yetiştirme) : forcing

ser-dümen (serdümen) : quarter master, coxswain, helmsman

seren : boom, spar, yard

seren yelkeni : square sail

serenâd (serenat) : nocturn, nocturne, serenade

seretân : cancer

seretân bürjü (seretân burcu) : cancer, crab

sergende : chieftain

sergi : bazaar, exhibition, exposition, show, stall

sergi haqqu (sergi hakkı) : stallage

sergi rüsôumu (sergi rüsûmu) : stallage

sergüzesht (sergüzeşt) : adventure, enterprise, hazard

serî' atesh (seri ateş) : snap shot

serî' gidish (seri gidiş) : scuttle

serî' hareket : whid

serî' mouqâbele (seri mukâbele) : repartee

serinletme : refrigeration

serinlik : cool, coolness

serîriyyât : clinic

serîriyyâtu ayniyye (seririyat-ı ayniye) : eye infirmary

ser-kesh (serkeş) : head strong

ser-keshlik (serkeşlik) : disobedience, insubordination, intractability, headiness

ser-levha (serlevha) : heading, superscription

sermâye : capital, fund, steelbow, stock, stock in trade

sermâye nüfôuzou (sermaye nüfûzu) : capitalism

sermâyedârluq (sermayedarlık) : capitalism

sermâyesi : price cost, prime cost

sermâyesine : at cost

sermâyeye qâbili tahvîl (sermâyeye kâbil-i tahvîl) : fundable

sermâyeyi irfân (sermâye-i irfân) : stock in trade

sernâme : caption, rubric, title, head

serpantin : serpentine

serpinti : splash, spit, spray, sprinkling

serpme : cast, sprinkling

serpme suva (serpme siva) : rough cast

serpôush (serpûş) : head gear, hood, coiffure, cope, head dress

sersemlik : dementia, dizziness, giddiness, narcotism, stagger, stupefaction, stupidity, stupor, sturdy, swimming, thoughtlessness, vertigo

serseri yatâ (serseri yatağı) : rookery

serserîlik : vagabondage

sert âmir : disciplinarian, martinet

sert deniz : heavy sea

sert elmas : adamant

sert qavchouq (sert kauçuk) : vulcanite

sert tash (sert taş) : whinstone

sertlik : abruptness, asperity, astringency, austerity, hardness,

harshness, inflexibility, rigidity, rigour, starchiness, sternness, stiffness, tartness, toughness, windiness

serüm (serum) : serum

servet : affluence, assets, enrichment, estate, fertility, fortune, mammon, opulence, plum, portion, richness, riches, substance, treasure, wealth

servet avjusu (servet avcısı) : fortune hunter

serveti menqôule (servet-i menkûle) : personalty

serveznedâr : chief cash

servis : table cover, service

serzinsh (serzeniş) : rub

ses : blare, call up, clang, crackle, creaking, cry, ejaculation, intonation, knocking, pattering, peal, pop, purl, rap, report, ring up, ringing, snap, sound, strain, thud, toll, voice

sesi tâ'dîl : modulation

setr : veiling

setre : frock

seuge (söge) : socle

seundürme (söndürme) : extinction

seunme (sönme) : eclipse

seunmemish kirech (sönmemiş kireç) : quick lime

seur (sör) : sister

seurler (sörler) : sisterhood

seuve (söve/söğge) : jamb, transom

seuylenemeyish (söylenemeyiş) : ineffableness

seuyüd (söğüt) : sallow, willow

seuyüd chicheyi (söğüt çiçeği) : catkin

seuz (söz) : adage, by word, diction, dictum, discourse, engagement, faith, maxim, parlance, promise, sacrament, saw, saying, sentence, speech, syllable, voice, word

seuz dinleme (söz dinleme) : tractability

seüzünden deunme (sözünden dönme) : breach of promise

sevâbuq (sevâbık) : antecedent

sevâhil : littoral

sevâ-iq (sevâik) : moving

sevdâzede : love sick

sevgili : cosset, darling, duck, fondling, love, mistress

sevinj (sevinç) : glee, hilarity, joy

sevinme : exultation

seviyye (seviye) : level, level, state

sevme : endearment

sevmeyish (sevmeyiş) : antipathy, distaste

sevk (sevk) : conning, conduction, conveyance, despatch, dictate, drainage, driving, guidance, impulsion, leading, propulsion, transport, transportation

sevqiyyât (sevkıyat) : transport, expedition

sevqiyyât ajentesi (sevkıyat acentesi) : forwarding agent

sevqiyyât gemileri (sevkıyat gemileri) : troopship

sevqiyyâtju (sevkıyatçı) : carrier

sevqiyyâtu askeriyye (sevkıyât-ı askeriye) : expedition

sevkü idâre qoudreti (sevk ü idâre kudreti) : leadership

sevkül-jeish (sevkulceyş) : strategy

sevqül-jeysh mütahassusu (sevkulceyš mütahassısı) : strategist

sevr bürjü (sevr/sevir burcu) : bull, taurus

Sevr porseleni : sevr

sexen (seksen) : eighty, four score

sextant (sestant) : sextant

seyâhat : itinerary, journey, peregrination, travel, travelling, trip, voyage, ride

seyâhat elbisesi : travelling dress

seyâhat harîtasu (seyahat haritası) : itinerant map

seyâhat hâturâtu (seyâhat hâtıratı) : travel

seyâhat masârifi : travelling expenses

seyâhat vesîqasu (seyahat vesikası) : safe conduct

seyâhatnâme : travel, book of travels

seyâr (seyyar) : mobile

seyelân : flux, whites

seyelânu dem (seyelân-ı dem) : hemorrhage

seyelânu menî (seyelân-ı meni) : spermatorrhea

seyf : sword

seyfti valf : safety valve

seyirdim : kick, rebound, recoil

seyirji (seyirci) : by stander, contemplator, looker, stander by

seyis : cad, groom, horse keeper, hostler, rough rider, tiger

seyis yamâ (seyis yamağı) : stable boy

seyis yeri : dicky

seylâb : flood, inundation, overflow

seyr (seyir) : course, cruise, flight, locomotion, movement, navigation, progress, range, run, sail, sailing, sight, sight seeing, view

seyr günleri (seyir günleri) : running days

seyr journalu (seyir jurnalı) : log book

seyr zâbiti (seyir zâbiti) : navigating officer

seyreklik : rareness, thinness

seyri fil-menâm (seyr fi'l-menâm/seyrfilmenam) : somnambulism, night walking

seyri havâ-i (seyr-i havaî) : aviation, aerial navigation, aeronautic

seyri müstevî (seyr-i müstevi) : plane sailing

seyri sefâîn (seyr-i sefâîn) : navigation

seyri sefîne me'môurou (seyr-i sefîne memuru) : navigating officer, navigator

seyrû sefer (seyr ü sefer) : navigation

seyyâh : itinerant, pilgrim, tourist, traveller, tripper

seyyâh tüjjâr (seyyâr tüccâr) : commercial traveller

seyyâl : fluent

seyyâliyyet : fluidity

seyyâr : itinerant, strolling

seyyâr duba (seyyâr duba) : flying bridge

seyyâr furqa (seyyar firka) : flying camp

seyyâr hastahâne (seyyâr hastane) : ambulance, field hospital

seyyâr hedefe endaht : flying shot

seyyâr satuju (seyyar satıcı) : peddler, hawker, huckster

seyyâr torpedo : torpedo

seyyâr vâ-uz (seyyâr vâiz) : itinerant preacher

seyyârât : planet

seyyârâtü sagûire (seyyârat-ı sagîre) : minor planets, asteroid

seyyâre : planet

seyyi-ât (seyyat) : peccancy, disorder doings, misdeed

sezâ : condign

shabboy (şabboy) : gillyflower, stock

shâbu emred (şâbb-ı emred) : stripling, lad, shaver

shâdumânî (şâdimânî) : public rejoices

shaft (şaft) : shaft

shaft yataqlugh (şaft yataklığı) : sponson

shaft yataqluqlaru (şaft yataklıkları) : sponson

shagren (şagren) : shagreen

shâh (şah) : shah

shâh damar (şah damar) : artery, carotid, jugular

shâh-eser (şâheser) : master piece

shâhid (şahit) : evidence, second, sidesman, testifier, voucher, witness, concurrent, attester, deponent

shâhidler (şahitler) : second

shâhin (şahin) : falcon, hawk, hobby

shâhlanma (şahlanma) : ramp, rampancy

shahm (şahm/şahım) : fat, grease

shâhmerdân (şahmerdan) : pile driver, ram, batter nam

shahs (şahs/şahıs) : person, personage, individual

shahsî mâl (şahsî mal) : personal property

shahsî moutâlâ (şahsî mütâlaa) : subjectivity

shahsu hükmî (şahs-ı hükmî) : juridical person

shahsu mâ'nevî (şahs-ı manevî) : moral person

shahsu sâlis (şahs-ı sâlis) : third person

shahsuyyât (şahsiyât) : personality, originality, personality

shahtere otou (şahtere otu) : fumitory

shâ-ir (şair) : bard, laureate, minstrel, poet, troubadour

shâ-ire (şaire) : poetess

shâ-irlik (şairlik) : versification

shâkird (şâkirt) : alumnus, apprentice, disciple

shâkirdân (şâkirdân) : alumni

shâkirdlik (şâkirtlik) : apprenticeship

shal (şal) : cashmere shawl, shawl

shalgam (şalgam) : rape, turnip

shalgam yâ (şalgam yağı) : rape oil

shaloupa (şalopa/şalope/şalupa/şalupe) : shallop, sloop

Sham ishi (Şam işi) : damask

Sham qoumashu (Şam kumaşı) : damask

shamandura (şamandıra) : beacon, buoy

shamanduralar (şamandıralar) : mooring

Shâmânî mezhebi (Şamanî/Şamanizm mezhebi): shamanism

shamdan (şamdan) : sconce, candle stick

shâmil (şâmil) : inclusive	shapqalar (şapkalar) : millinery
shâmme (şamme) : smell, scent	shapurtu (şapırtı) : smack
shamouva (şamua) : chamois	shaqa (şaka) : chaff, jest, joke, pleasantry, sport, waggishness
shampanya (şampanya) : champagne, fizz	shaqaju (şakacı) : jester, joker
shampiyon (şampiyon) : champion	shaqaq (şakak) : temple, temporal
shampiyonlouq (şampiyonluk) : championship	shaqâyiğ chicheyi (şakâyik çiçeği) : peony
shampouvan (şampuan) : shampoo	shaqî (şaki) : cut throat, high wayman, robber, ruffian, white boy, outlaw, brigand, bandit
shan (şan) : eclat, illustriousness, laurel, renown, glory	shâqôul (şâkul) : plumb, plumb line, plummet, perpendicular
shanjan (şanjan) : iridescent	shaqurdu (şakırtı) : clang, clap, clink
shanqre (şankre) : chancre	sharab (şarap) : vintage, wine
shanqur (şankır) : canker, shanker	sharab mâ'bôudü (şarap mabudu) : bacchus
shans (şans) : chance, hit, slant	sharab perisi (şarap perisi) : bacchante
shanseliye (şansölye) : chancellor	sharab qadehi (şarap kadehi) : wine glass
shantâj (şantaj) : bubble	sharab rengi (şarap rengi) : vinous
shanteuz (şantöz) : cantatrice, singer, songstress	sharab tâjiri (şarap taciri) : wine merchant
shap (şap) : alum	sharab tortousou (şarap tortusu) : tartar
shapel (şapel) : chapel	sharab tüjjâru (şarap tüccarı) : wine merchant
shaperon (şaperon) : chaperon	sharaban (şaraban) : char-a-banc
shaplaq (şaplak) : spank	sharabju (şarapçı) : vintner
shapqa (şapka) : cap, hat, mast head, truck	sharablu ekmek (şaraplı ekmek) : sacrament
shapqa asgusu (şapka askısı) : hat peg	shârî' (şârî) : legislator
shapqa qordelesi (şapka kordelesi) : hat band	shârih (şârih) : analyst, commentator
shapqa qoutousou (şapka kutusu) : hat box	sharlattan (şarlattan) : hocus-pocus, humbug, mountebank, shyster
shapqaju (şapkacı) : hatter, milliner	
shapqajuluq (şapkacılık) : millinery	

sharlatanluq (şarlatanlık) : charlatanism, empiricism, quackery

sharq (şark) : east, east, easterly, levant, orient

sharq i'tiyâdu (şark itiyadı) : orientalism

sharq tâ'bîri (şark tabiri) : orientalism

sharqlu seuzü (şarklı sözü) : orientalism

sharqlular (şarklılar) : saracen

sharqluluq (şarklılık) : orientalism

sharqu (şarkı) : ballad, cantata, carol, chant, ditty, glee, lay, paeon, shanty, song

sharqu hojasu (şarkı hocası) : singing master

sharqu kitâbu (şarkı kitabı) : singing book, song book

sharqu qarîb (şark-ı karîb) : near east

sharquju (şarkıcı) : warbler

shart (şart) : condition, presupposition, provision, proviso, reservation, stipulation

shartnâme (şartnâme) : specification

shaseur (şasör) : chasseur

sha'shâ (şaşaa) : radiance, resplendence, splendour, éclat, fulgency, irradiation, lustre

shashgunluq (şaşkınlık) : bewilderment, confusion, entanglement, muddle, nonplus, perplexity, puzzle, quandary, sheepishness, stupefaction, puzzling

shashmayush (şaşmayış) : infallibility

shashu (şaşı) : cross eyed

shashuluq (şaşıklık) : squinting, strabismus

shashurtma (şaşıtma) : cross purpose

shasi (şasi) : frame

shatâret (şatâret) : heyday, friskiness, frolic, gaiety/gayety, geniality, jauntiness, joviality, liveliness, mirth

shato (şato) : castle, fort, mansion

shatranj (satranç) : chess

shatranj masasu (satranç masası) : chess board

shatranj oyounjousou (satranç oyuncusu) : chess player

shavoul (şavul/şâkul) : plumb line

shâyânu diqqat (şâyân-ı dikkat) : eventful, notable, noteworthy, noticeable, outstanding, particular

shâyânu diqqat noqâtu (şâyân-ı dikkat nukatı) : outstanding features

shâyânu hayret (şâyân-ı hayret) : miraculous, wonderful

shâyânu ihtirâm (şâyân-ı ihtirâm) : venerable

shâyânu imtisâl (şâyân-ı imtisâl) : exemplary, imitable

shâyânu i'timâd (şâyân-ı itimat) : trustworthy

shâyânu taqdîr (şâyân-ı takdir) : meritorious

shâyânu tedqîq (şâyân-ı tetkik) : questionable

shayaq (şayak) : serge

shâyî' olan rivâyet (şâyî olan rivâyet) : floating rumour

shâyî' olma (şâyî olma) : leakage

shâyî-a (şâyîa) : floating rumour, on dit, rumour

shâyî-ât (şâyîat) : on dits

sheâmet (şeâmet) : banefulness, cursedness, fatality, grievousness, ominousness, unhappiness, unluckiness

shebâb (şebâp) : adolescence, teens, may, youth, juvenility

shebek (şebek) : monkey

shebeke (şebeke) : mesh, net, net work, reticule, retina, spider work, system, web

shebnem (şebnem) : dew

shef (şef) : chef, chief, conductor, principal, ring leader

shefâ-at (şefâat) : intercession

shefâ-atji (şefâatçı) : intercessor

shefaq (şafak) : crepuscule, dusk, twilight

sheffâffiyet (şeffafiyet) : transparency

sheff' (şefi') : intercessor

shefqat (şefkat) : affection, charity, humaneness, kindness, ruth, tenderness

shefqat balosou (şefkat balosu) : charity ball

shefqat pazaru (şefkat pazarı) : charity bazar, fancy fair

shefqatsizlik (şefkatsizlik) : unkindness

sheftâli (şeftali) : peach

sheftâli çekirdeyi (şeftali çekirdeği) : peach stone

shehâb (şehâb) : meteor

shehâdet (şahâdet) : attestation, evidence, martyrdom, testification, testimony, witness

shehâdet parmâ (şahadet parmağı) : index, fore finger

shehâdetnâme (şahâdetnâme) : diploma, certificate

shehbender (şehbender/şahbender) : consul

shehbender mou-âvini (şehbender muâvini) : vice consul

shehbenderhâne (şehbenderhane) : consulate

shehbenderlik (şehbenderlik) : consular, consulship

shehîd (şehit) : martyr

shehir (şehir) : city, town, urban

shehir ahalîsi (şehir ahalîsi) : urban population

shehr âyîn (şehr-i âyîn) : bonfire

shehr emâneti (şehir emâneti) : prefecture, guild hall, mansion house

shehr emîni (şehremîni) : lord mayor

shehr emîni haremi (şehremîni haremi) : lady mayoress

shehrâh (şahrah/şehrah) : high way, high road

shehrî qamerî (şehr-i kamerî) : lunar month

shehvet (şehvet) : lasciviousness, lubricity, lust, sensualism, sensuality, venery, voluptuousness

shehzâde (şehzâde) : prince

shejâ-at (şecâat) : heroism, bravery, courage, gallantry, valour, prowess

shejere (şecere) : genealogy, pedigree, tree

shejî' (şeci') : valiant, valorous, courageous

shejî' adam (şecî adam) : trojan

sheker (şeker) : candy, drop, honey, lozenge, pastil, sucket, sugar, sweet

sheker illeti (şeker illeti) : diabetes

sheker makinesi (şeker makinesi) : sugar mill

sheker mashasu (şeker maşası) : sugar tongs

sheker pekmezi (şeker pekmezi) : molasses

sheker presesi (şeker presesi) : sugar mill

sheker qamushu (şeker kamışı) : sugar cane

shekerji (şekerci) : confectioner

shekerji dükkânı (şekerci dükkânı) : confectionery

shekerjilik (şekercilik) : confectionery

shekerleme (şekerleme) : bonbon, candied, candy, confit, confection, dainty, dessert, icing, sugar coated, sugar plum, sweet meat, tit bit

shekerlemeler (şekerlemeler) : confectionery, delicacy, sweet

shekerler (şekerler) : confectionery

shekil qabûl etme (şekil kabul etme) : plasticity

shekil verme (şekil verme) : moulding, turning

shekil-perestlik (şekilperestlik) : pharisaicalness

shekk (şek) : uncertainty

shekl (şekil) : configuration, delineation, diagram, feature, figure, figuration, form, formula, frame, image, lineament, make, schema, schematism, shape, trait, under-colour

shekli diğer (şekl-i diğer) : variant

shekli hârijî (şekl-i haricî) : outline

sheklî kefâlet (şeklî kefâlet) : accommodation bill

shekli müşahhas (şekl-i müşahhas) : incarnation

shellaq (şellak) : shellac

shem-a (şem'a/şema) : schema, taper, wax taper

shemine (şömine) : chimney, fire place

shemine qapâ (şömine kapağı) : chimney board

shemine rafu (şömine rafı) : mantle piece

shemine üstü (şömine üstü) : chimney piece

shemine yanları (şömine yanları) : hob

shemîz (şemîz) : shift, chemise

shemizet (şemîzet) : chemisette

shems (şems) : sun

shemsi tâlî' (şems-i tâlî') : rising sun

shemsiye (şemsiye) : parasol, umbrella

shemsiye yeri (şemsiye yeri) : umbrella stand

shen genj (şen genç) : buck

shen hayât (şen hayat) : gay life

shen quz (şen kız) : romp

shenâ-at (şenâat) : atrocity, abomination, enormity, felony, flagrancy, heinousness, hideousness, nefariousness

she'nîyyet (şenîyet) : reality

shenlik (şenlik) : bonfire, festivity, jubilation, public rejoices, revel

sheqâvet (şekâvet) : brigandage, free booting, outlawry, robbery, ruffianism

sheqâyiğ (şakâyık) : anemone

sherâbu ashq (şarab-ı aşk) : philter

sherâ-it (şerâit) : auspice, circumstance, condition, proviso, tenure, term

sherâ-iti hâzuraya tevfiq (şerâit-i hâzıraya tevfik) : readaptation to the circumstances

sherampoul (şarampol) : pale, palisade

sherâyîn (şerâyîn) : artery

sherbet (şerbet) : manure, sherbet, shrub, steep, wassail

sherbetji otou (şerbetçi otu) : hop

sheref (şeref) : credit, dignity, distinction, glory, honour, laurel, plume, prestige, reputation

sherefiyye (şerefiye) : unearned increment

shereflenme (şereflenme) : unearned increment

sherefsizlik (şerefsizlik) : ingloriousness

sherh (şerh) : analysis, annotation, commentary, gloss, pony, zend

sherhi metôun (şerh-i metûn) : text note

sherî-ât (şeriat) : law, testimony

sherî-ati Mousseviyye (şeriat-ı Museviye) : mosaic law, talmud

sherid (şerit) : bandelet, cord, cordelier, film, galloon, lace, rib, ribbon, slip, strap, strip off, tape

sherid eulchü (şerit ölçü) : tape line

sheridji (şeritçi) : lace maker

sherîf (şerif) : sherif/shereef

sherîk (şerik) : accesory, accomplice, associate, coefficient, companion, confederate, partaker, partner, cooperator

sherîki fa'âl (şerîk-i faâl) : acting partner

sherîki jürüm (şerîk-i cürüm) : correspondent

she'riye (şehriye) : noodle

she'riye (şehriye) : vermicelli

she'riye chorbasi (şehriye çorbası) : noodle soup

sherr (şer) : evil

shesh (şes) : six

sheuhret (şöhret) : celebrity, distinction, eminence, fame, mark, name, notability, note, popularity, prominence, renown, repute, reputation, standing

sheuvalye (şövalye) : chevalier

sheuvalyelik (şövalyelik) : chivalry

shevket (şevket) : majesty

shevq (şevk) : alacrity, animation, briskness, enthusiasm, fervency, fire, glow, mettle, spirit, spirit

sheyh (şeyh) : doyen, hierrarch, patriarch

sheyhâne (şeyhâne) : patriarchal

sheyhôuhât (şeyhûhet) : full of years, decrepitude, senility

sheyhous-süferâ (şeyhü's-süferâ) : doyen of the diplomatic corps

sheytan (şeytan) : cloven hoof, deuce, devil, old nick, sly, sly boots, subtle, tempter, demon, incubus, lucifer, satan, imp

sheytân eurümejeyi (şeytan örümceği) : gossamer

sheytân külâhu (şeytan külâhı) : wheelk

sheytân turnâ (şeytan tırnağı) : hangnail

sheytanat (şeytanat) : devilry, jesuitism, slyness, satanism

shez-long (şezlong) : lounge

shi-âr (şîâr) : characteristic

shibh (şibh) : quasi

shibhi (şibhi/şibh) : semi

shibhi dâ-ire (şibh-i dâire) : cycloid

shibhi jezîre (şibh-i cezîre) : peninsula, peninsular

shibhi kürre (şibh-i küre) : spheroid

shibhi mâ'den (şibh-i maden) : metalloid

shibhi münharif (şibh-i münharif) : trapezoid

shibhi qalevî (şibh-i kalevî) : alkaloid

shibhi seyyâre (şibh-i seyyâre) : asteroid, planetoid

shibhi zull (şibh-i zıl) : penumbra

shibi insân (şibh-i insan) : anthropoid

shiddet (şiddet) : acuteness, asperity, austerity, brunt, edge, emphasis, energy, fierceness, fieriness, flame, force, furiousness, hardness, haste, heat, impetuosity, impetus, inclemency, inexorability, intensity, keenness, poignancy, pressure, rage, raging, rawness, rigour, swell rigorousness, roughness, rugosity, severity, sharpness, steam, storminess, stress, strictness, stringency, vehemence, violence, virulence

shiddeti ifâde (şiddet-i ifâde) : expressiveness

shiddeti zekyâ (şiddet-i zekâ) : edge

shiddetli arzôu (şiddetli arzu) : eagerness, ostrum, pant

shiddetli bürûdet (şiddetli bürûdet) : iciness

shiddetli darbe (şiddetli darbe) : saccade

shiddetli te-essür (şiddetli teessür) : shock

shiddetli yâmour (şiddetli yağmur) : down pour

shifâ (şifâ) : cure

shifâhî imtihanlar (şifahî imtihanlar) : oral examination

shifâhî te'minât (şifahî teminat) : auricular assurance

shifre (şifre) : cipher

shikyâr (şikâr) : catch, fang, game, prey, quarry, chase

shikyâyet (şikâyet) : complaint, grievance, murmur, plaint, plea, repining

shilâle (şelâle) : water fall, cataract, chute, fall, rapids

shilep (şilep) : cargo boat, freighter, tramp

shilin (şilin) : bob, shilling

shilte (şilte) : mattress

shiltelik (şiltelik) : bed tick

shimâl (şimal) : north

shimâl rüzgyâru (şimal rüzgârı) : norther

shimâl-ayusu (şimâl ayısı) : polar bear

shimâlden (şimâlden) : northerly

shimâle (şimale) : northerly

shimâli garbî (şimâl-i garbî) : northwest

shimâli sharqî (şimâl-i şarkî) : northeast

shimdilik vâris (şimdilik vâris) : heir presumptive

shimendifer (şimendifer) : railway

shimpanze (şempanze) : chimpanze

shimshek (şimşek) : flash of lightning, lightning, thunder bolt, wildfire

shimshekli fener (şimşekli fener) : flash light

shimshîr (şimşir) : bilbo

shîn (şîn) : shame

shinshilla (şinşilla) : chinchilla

shinshilla kürk (şinşilla kürk) : chinchilla

shiqâq (şikâk) : jar

shiqore (şikore) : chicory, endive

shî'r (şîir) : metre, poem, verse

shirâre (şerâre) : spark, sparkle

shirâreyi elektrîqiyye (şerâre-i elektrikiye) : electric spark, electric spark

shirdan (şirden) : rennet

shirk (şirk) : anthromorphism, heathenism, paganism, polytheism

shirket (şirket) : company, concern, firm, society

shirket mouqâvele-nâmesi (şirket mukavelenâmesi) : article's of association

shirket vapourları (şirket vapurları) : bosphorus ferry line

shirketi hayriyye hattı (şirket-i hayriye hattı) : bosphorus ferry line

shirketi tijâriyye (şirket-i ticariye) : trading company

shirret qadun (şirret kadın) : shrew

shirretlik (şirretlik) : pettifoggery, shuffling, termagancy

shiryân (şiryân) : artery

shiryânu ebher (şiryân-ı ebher) : aorta

shiryânu rievî (şiryân-ı rievî) : pulmonary artery

shish (şiş) : concretion, gad, gathering, protuberance, rising, scirrhous, skewer, spavin, spit, swell

shishe (şişe) : bottle, flask, lath, sucking bottle, water gage

shishe dolabu (şişe dolabı) : bottle rack

shishe fabriqası (şişe fabrikası) : glase works

shisheji (şişeci) : glase blower

shisheler (şişeler) : glase ware

shishelik (şişelik) : bin, cellaret

shishkinlik (şişkinlik) : surfeit

shishmanluq (şişmanlık) : corpulence, fatness, fleshiness, obesity

shishme (şişme) : congestion, inflation, swelling

shist (şist) : schist

shiv (şiv) : escarp

shiv geunye (şiv gönye) : mitre

shive (şive) : idiom, idiomatic, dialect, folkspeech, tongue

shofeur (şoför) : chauffeur, driver

shose (şose) : causeway, drive out, high road, high way, road way

shot (şut) : shot

shou-â (şuâ) : streamer, beam, gleam, irradiance, radius, ray

shou-â-ât (şuâat) : radii, ray

shou-abât (şuabat) : fork, offshoot

shou-arâ (şuâra) : poet

shou-â-u qamer (şuâ-i kamer) : moon beam

shou-â-u shems (şuâ-i şems) : sun beam

shoubat (şubat) : february

shôu'be (şube) : branch, effluent, section, subdivision, arm

shôu'le (şule) : glimpse, flame, flare

shou-ôur (şuur) : conscience, consciousness, intuition, sanity	query, question, scepticism, surmise, suspicion, umbrage
shôura (şuâra) : council	shühedâ listesi (şüheda listesi) : roll of honour
shourada bourada (şurada burada) : straggling, here and there	shükr (şükür) : thanks giving
shôurâyi bahriyye (şûra-i bahriye) : board of admiralty	shükrân (şükran) : thank offering, te deum, gratefulness, gratitude
shôurish (şûriş) : unrest	shükrân dou-âsu (şükran duası) : thanks giving
shouroub (şurup) : drench, liquor, potion, rob, syrup	shümôul (şümûl) : comprehension, import, embracement, extension, round, scope, stretch
shovenistlik (şovenistlik) : jingoism	shü-ôun (şü'ûn/şüûn) : features of the day, miscellaneous news, tidings, news items, current events
shovenizm (şovenizm) : spread eagleism, chauvinism	shürekâyadan (şürekâdan) : copartner
shrapnel (şarapnel) : grape shot, shrapnel	shütôum (şütûm) : contumely, strong epithets
shrunga (şıringa) : clyster pipe	shüyôu' (şüyû) : publicity, vent
shu-âr (şîâr) : genius, stamp	sıqatif (sikatif) : drier
shukrân (şükrân) : indebtedness	sıqleti izâfiye (siklet-i izâfiye) : specific gravity
shunguraqlı yulan (çingiraklı yılan) : rattle snake	sî (si) : b
shupqa (şıpka) : torpedo net	si-a (sia/sea/saa) : amplitude, content
shuq dolandurujular (şık dolandırıcılar) : swell mob	sidik : stale
shuqlar (şıklar) : swell dom, vanity fair	sidr : cider
shuqluq (şıklık) : elegance, spruceness	sifon : siphon
shuqurtu (şıkırtı) : jingle	sifoz : slop
shura (şıra) : must, stum	siftah : handsel
shurdan (şirden) : caul	sîga : tense, mood
shurultu (şırılta) : purl	sigar : cigar
shurunga (şıringa) : injection, injector, irrigator, squirt, syringe	sigar artugh (sigar artığı) : old soldier
shübbân (şübbân) : youth	sigara ichilebilir yer (sigara içilebilir yer) : smoker
shübhe (şüphe) : disbelief, distrust, doubt, incredulity, insecurity, misgiving,	

sigara ichilejek yer (sigara içilecek yer) :
smoking compartment

sigara ichilen vagon (sigara içilen vagon)
: smoking carriage

sigara ichme (sigara içme) : smoking

sîgayi hâl (sîga-i hâl) : present tense

sîgayi iltizâmiyye (sîga-i iltizâmiye) :
subjunctive

sigorta : assurance, insurance

sigorta shirketi (sigorta şirketi) :
insurance company

sigorta üjreti (sigorta ücreti) : premium

sigortaju (sigortacı) : insurer,
underwritten

sihan : thick, thickness

sihir : conjuration, exorcism, philter

sihîrbâz : conjurer, magician, weird,
wizard

sihîrbaz feneri : majic lantern

sihîrbaz hoqqasu (sihîrbaz hokkası) :
magical goblet

sihr (sihir) : bewitchery, enchantment,
magic, sorcery, weird, witch craft,
witchery, withching

sijill (sicil) : enrolment, ledger, log book,
matriculation book, record, red book,
register, roll, the rolls

sijill dâ-iresi (sicil dairesi) : registry

sijill me'môrou (sicil memuru) : register

sijill müdîri (sicil müdürü) : master of the
rolls

sijillât (sicilat) : record, register

sijilli mefâhir (sicilli mefâhir) : roll of
honour

sijilli vefeyât (sicil-i vefeyât) : necrology

sijilli zâdegyân (sicil-i zâdegân) :
peerage

sijim (sicim) : string

sikke : coin, die, mintage, recoinage

sikke darbu (sikke darbı) : coinage

sikkezen : coiner

sikri hâl (sekr-i hâl) : drunkenness,
ebriety, inebriety, intoxication

silâh : arm, weapon

silah altunda (silah altında) : under arms

silâh âmili : armourer

silâh bashuna (silah başına) : alarm

silâh endâz : musketeer

silâh qollexiyonou (silâh koleksiyonu) :
armoury

silâh shaqurdusu (silah şakırtısı) : clang
of arms

silâhdan tejrîd (silâhtan tecrit) :
disarmament

silâhhâne : armoury

silâh-shor (silahşor) : chevalier, knight,
cavalier

silâh-shorlouq (silahşorluk) : knight
hood

silâhsuz mouqâvemet (silâhsız
mukâvemet) : passive resist

silejek (silecek) : rubber, wiper

silgi : rubber

silindir : cylinder, roll, roller, rolling
press, swift, tambour

silinemeyish (silinemeyiş) : indelibility

silinme : obliteration

silinti : abrasion, effacement, erasure

silisyüm (silisyum) : silicium

silkinti : jerk, lurch, twitch

silkme : whisk

sille : slap

sillür-ri-e (sillü'r-rie) : phthisis

silme : elbow grease, strike, wipe

silouhet (silüet) : silhouette

silsile : chain, cycle, order, range, sequence, series, string, succession, train

silsileyi hendesiyye (silsile-i hendesiye) : geometrical series

silsileyi jibâl (silsile-i cibâl) : chain of mountains, mountain chain

silsileyi merâtib (silsile-i meratip) : subordination, hierarchy

silyon feneri : head light

sîm : silver

sîmâ : brow, complexion, countenance, face, feature, the cut of one's jib, physiognomy, visage

simfoni (senfoni) : symphony

simsâr : broker, factor, jobber

simyâ : alchemy

sînâ shîbhi jezîresi (sinâ şibh-i ceziresi) : sinai

sinâmeki : senna

sindiq (sendik) : syndic, assignee

sindiqa (sendika) : syndicate

sîne : bosom, womb

sinek : fly upon

sinek kyâdu (sinek kâğıdı) : fly paper

sinek youmourtasu (sinek yumurtası) : flyblow

sinema : cinematograph, film, motion picture

sinema aqrtrisi (sinema aktrisi) : film actress

sinema yulduzu (sinema yıldızı) : film star

sinîn : year

sinir : ligament, nerve, nervure, neurotic, sinew, string, tendon

sinir hastalugh (sinir hastalığı) : hysteria, neuralgia, neurotic disease

sinir ilâju (sinir ilacı) : neurotic

sinir toutoulmasu (sinir tutulması) : cramp, tetanus

sinir zâ'fiyyeti (sinir zaafiyeti) : neurasthenia

sinirlenme : enervation, tingling

sinirleri za-îf adam (sinirleri zayıf adam) : neurasthenic

sinn (sin) : age

sinni bülûg (sinn-i bülûğ) : nubility

sinni kemâl (sinn-i kemâl) : full of years, mature years

sinni mürâheqa (sinn-i mürâhika) : nubility

sinni rüşhd (sinn-i bülûğ) : adult age

sinod : synodical

sinod mejlisi (sinod meclisi) : synod

sinsilik : insidiousness

sintine : bilge

sintine eurtüsü (sintine örtüsü) : limber board

sintine souyou (sintine suyu) : bilge water

sintine toloumba delîy (sintine tulumba deliği) : limber hole

sintine yolou (sintine yolu) : limber passage

sinyor : senor, signor

sinyora : signora

sinyorina : signorina

sipâhi oja (sipahi ocağı) : jockey club

sipârish (sipariş) : order, commitment

siper : barricade, breast work, buckler, bulwark, cover, fence, fender, mantlet, parapet, rampart, shelter, shield, trench

siper beygiri : stalking horse

siper geuzlük (siper gözlük) : visor

siperi sâ-uqa (siper-i sâika) : lighten conductor

siperi souqout (siper-i sükût) : parachute

siqlet (siklet/sıklet) : heaviness, avoirdupois, gravity, sinker, dullness, poise, weight

siqleti izâfiyye (sıklet-i izâfiye) : specific gravity

siqleti sâfiyye (sıklet-i sâfiye) : net weight

siqlometre (siklometre) : cyclometer

sir (sör) : sire

sirâyet : contagion, infection

siren : siren

sîret : character

sirke : acetate, vinegar

sirke shishesi (sirke şişesi) : vinegar cruet

sirkeji (sirkeci) : vinegar maker

sirkelik : vinegar cruet

siroqqo (sirokko) : sirocco

sirq (sirk) : circus

sirrat (sirkat) : break in, burglary, house, theft breaking, larceny, poaching, spoliation, stealing,

sirrat i'tiyâdu (sirkat itiyadı) : thievishness

sirqonflex (sirkonfleks) : circumflex

sis : fog, fogginess, haze, mist

sis ishâreti (sis işâreti) : fog signal

sislilik : fogginess

sismôghraf (sismoğraf) : seismograph

sistem : system

sitâyish (sitâyış) : acclaim, eulogy, flattery, laud, laudatory, panegyric, tribute

sivil : civil, civilian, demobilized

sivil mühendis : civil engineer

sivil polis : detective

sivil zâbuta (sivil zabıta) : thief catcher

sivilje (sivilce) : blister, carbuncle, eruption, pimple, pustule, wheal

sivri bouroun (sivri burun) : snout

sivri keuk (sivri kök) : tap root

sivri ouj (sivri uç) : spike, spire

sivri qounduralar (sivri kunduralar) : fork shoes

sivri saqal (sivri sakal) : goatee

sivri sinek : gnat, mosquito

sivrilik : sharpness

sivriltme : pointing

siyah : black, black, sable

siyah bira : porter, stout	slous (slus) : sluice
siyah chay (siyah çay) : congo	smoking : smoking
siyah esvâb : sable	soba : stove
siyah kehrübâ (siyah kehrübâ/kehribar/kehrübar) : jet	soba borousou (soba borusu) : stove pipe
siyah mermer : basalt, slate	soba boyasu (soba boyası) : black lead
siyahluq (siyahlık) : blackness	soba taqumları (soba takımları) : fire irons
siyam : siam, siamese	sobranıye : sobranıye
siyاملı ikizler (siyاملı ikizler) : siam twins	soda : natron, soda
siyâq (siyak) : context	soda vâter (soda vater/suyu) : fizz, soda water
siyâset : policy, state craft	soda vâter jihâzu (soda vater/suyu cihâzı) : soda fountain
siyâsetgyâh (siyasetgâh) : scaffold	sodiüm (sodium) : sodium
siyâseti bahriyye (siyâset-i bahriye) : naval policy	sofou (sofu) : sanctimonious
siyâseti dâhiliyye (siyâset-i dâhiliye) : home politics	sofoulouq (sofuluk) : sanctimoniousness
siyâsî mümessil : commissary	sofra : table, table, trencher
siyâsiyyât : politics	sofra arqadashları (sofra arkadaşları) : mess
siyâsiyyûn (siyâsiyûn) : politician	sofra eurtüsü (sofra örtüsü) : table linen
siyatiq (siyatik) : sciatic, sciatica, hip gout	sofra sohbeti : table talk
siyil (siğil) : quoin, wart, wedge	sofra taqumu (sofra takımı) : table cover, dinner service, service, table ware
siyon : sion, zion	sofrada otouranlar (sofrada oturanlar) : table
siyonizm : sionism	soghan (soğan) : onion, tuber
sizin birâder : your brother	soghouq (soğuk) : iciness
skestro : sequestration	soghouq mou-âmele (soğuk muamele) : coldness
skeytin : skating	soghouqlouq (soğukluk) : alienation, bleakness, frigidness
skeytin ring : skating rink	soghoutma (soğutma) : estrangement, icing
skitilz : skittles	
slilâhluq (silahlık) : holster	

sohbet : chat, chitchat, converse, gossiping

sol : g, left, near, sinister

sol el : left hand

sol jenâh (sol cenah) : left wing

sol taraf : left hand

solda : near

solgounlouq (solgunluk) : wanness

solma : fading

solo : solo

soloujan (solucan) : maw worm, taenia, tape worm, worm

soloujan ilâju (solucan ilacı) : vermifuge

solouma (soluma) : gasp, puffing, roaring, vent

solouq (soluk) : breath, expiration, waft, wheezing

solouqlouq (solukluk) : faintness, glastliness, paleness

solour (solar) : roarer

som : massive, solid

som altun (som altın) : solid gold

somâki tash (somaki taşı) : porphyry

somon balugh (somon balığı) : salmon

somoun (somon) : loaf, nut

somourtma (somurtma) : pout

son : closing, conclusive, end, eventual, extreme, extremity, farewell, final, finale, finishing, heel, last, last, limit, outgoing, peroration, terminus, ultimate, unappealable

son bahâr (sonbahar) : autumn, autumnal, fall

son châre (son çare) : last resort, sheet anchor, shift

son darbe : coup de grace

son günler : after life

son istasyon : terminus

son merjî' (son merci) : last resort

son moda eshyâ (son moda eşya) : novelty

son nefes : the last gasp

son noqta (son nokta) : stand

son qadeh (son kadeh) : grace cup

son qourshoun (son kurşun) : coup de grace

son sât (son saat) : stop press

son shôu'leyi hayât (son şu'le-i hayat) : life's last ember

son sür-at (son sürat) : full speed

sonda : bore, probe, sound

sopa : club, cudgel, quarter staff, staff, truncheon

sopran : treble

soprano : soprano

soqaq (sokak) : street

soqaq qapusu (sokak kapısı) : street door

soqar hayvan (sokar hayvan) : stinger

soqma (sokma) : sting

soqoulma (sokulma) : hug, intrusion, obtrusion

Soqrat mesleki felsefîsi (Sokrat meslek-i felsefîsi) : socratism

sor kemeri (su kemeri) : viaduct

sôra (suğra) : later

sôradan düşhünme (sonradan düşünme) :
after thought

sôraki (suğraki) : latter

sôraluq (sonralık) : posteriority

sorgouj (sorguç) : egret, plume

sosiyalizm (sosyalizm) : socialism,
collectivism

sosiyete (sosyete) : society

sou (su) : aquatic, decoction, dripping,
whey hydraulic, juice, lymph, moisture,
plash, say, serum, succulence, water,
watering, wet,

sou altunda (su altında) : under water

sou arabasu (su arabası) : water cart

sou ayguru (suaygırı) : hippodrome

sou bardâ (su bardağı) : tumbler

sou boroulou qazan (su borulu kazan) :
water tube boiler

sou chicheyi (suçiçeği) : chick pox,
varicella, swine pox

sou deyirmeni (su değirmeni) : water
mill

sou dolabu (su dolabı) : water wheel

sou etme (su etme) : leak, leakage

sou kemeri (su kemeri) : aqueduct

sou mermeri (su mermeri) : alabaster

sou miqdâru (su miktarı) : pondage

sou miqyâsu (su mikyâsı) : water gage

sou perisi (su perisi) : mermaid, siren,
undine

sou qamushu (su kamışı) : reed mace

sou samourou (su samuru) : otter

sou seviyyesi (su seviyesi) : water level

sou sineyi (su sineği) : water fly

sou terâzesi (su terazisi) : hydrant

sou teresi (su teresi) : water cress

sou üstünde (su üstünde) : above water

sou verme (su verme) : tempering,
watering

sou yolou (su yolu) : gutter, hydrant,
kennel, water way

soubh (subh) : dawn, morn

soubyân (sübyan) : olive branch, infant

soubyân mektebi (sübyân mektebi) :
infant school

soudôur (sudur) : emanation, emission,
procession

soufle (sufle) : soufflé

soufleur (suflör) : prompter

soufleurlük (suflörlük) : prompting

sougrâ (suğrâ) : assumption

souhôuru nâriyye (suhûr-ı nâriye) :
plutonian/plutonic rocks

soujou (sucu) : water bearer

soujouq (sucuk) : pudding, sausage

soulama (sulama) : irrigation, watering

soulaq arâzî (sulak arâzi) : holm

soular (sular) : water place

soulb (sulb) : solid

soulbiyyet (sulbiyet) : solidity

soufato (sülfat) : glauber's salt

soulh (sulh) : olive branch, peace, quit
claim

soulh hâkimi (sulh hâkimi) : justice of
the peace, magistrate

soulh mou-âhedenâmesi (sulh muâhedenâmesi): treaty of peace

soulh qonfuransu (sulh konferansı) : confer peace

soulhperverlik (sulhperverlik) : peacefulness

soulou boya (sulu boya) : water colour

soulou chamour (sulu çamur) : slosh, slush

soulou sepken (sulu sepken) : drizzle, sleet

soulou shey (sulu şey) : slip slop

souloulouq (sululuk) : juiciness

soultan (sultan) : princess, sultan, sultana

soun-î teneffüs (sunî teneffüs) : artificial respiration

soun-î yâ (sunî yağ) : oleomargarine

sounôuf (sunûf) : rating

sou-ôud (suud) : ascension, ascent, rise

soupap (supap) : valve

soupe (supe) : supper

souqôut (sukut) : depreciation, depression, descent, land slip, lapse, discredit, collapse, crash, decay, declension, decline, degrade, down fall, drop, ebb, fall, fall, falling, flop, ignominy, impoverishment, overthrow, spill, prostration, subversion, tumble up, upset, burst up

souqôutu ahlâq (sukut-ı ahlâk) : depravation

souqôutu hayâl (sukut-ı hayâl) : deception

sôur (sur) : horn

sourat (surat) : face, grimace, mow, mug, sulkiness, sullenness, wry face

sôure (sûre) : epistle, sura

sôuret (suret) : colouring, copy, duplicate, form, formula, image, likeness, numerator, reflex, replication, reproduction, semblance, simile, transcript, transcription, wise

sôureti tesviye (suret-i tesviye) : modus vivendi

sôureti zâhire (suret-i zâhire) : speciousness

sôuretinde (suretinde) : under the mask of

sôuriyye mesleki (mesleki sûriye) : formalism

sôuriyyet (sûriyet) : formalism

sôuru İsrâfil (sûr-ı İsrâfil) : seraph's trump

sousam (susam) : flower deluce, iris, sesame

sousam yâ (susam yağı) : sesame oil

sousama (susama) : thirst, thirstiness

sousouzlouq (susuzluk) : drought

souvare (suare) : soiree

souver (suver) : schematism

souveri kevâkib (suver-i kevâkib) : constellation

souveri mürteseme (suver-i mürteseme) : image

sôuyi hareket (sûihareket) : indignity, misbehaviour, misconduct

sôuyi hazm (sûihazm) : indigestion, dyspepsia, dyspeptic

sôuyi idâre (sûiidâre) : misgovernment, mismanagement, misrule

sôuyi isti'mâl (sûiistimâl) : irregularity, embezzlement, excess, malversation,

abuse, masturbation, misplacement,
misuse, misusage, self indulgence,
corruption, defalcation

sôuyi mou-âmele (sûimuamele) :
maltreatment

sôuyi niyyet (sûiniyet) : bad faith, ill
will, maliciousness

sôuyi niyyet sâhibi (sûiniyet sâhibi) :
malicious

sôuyi qasd (suikast) : complot,
confederacy, conspiracy, plotting,
sabotage

sôuyi sheuhret (sûişöhret) : discredit,
disrepute, infamy, notoriety

sôuyi tâlîr (sûitâlih) : misadventure, ill
luck

sôuyi tefehhüm (sûitefehühüm) :
misapprehension, misconception,
misunderstanding

sôuyi tefehhüm môujib (sûitefehühümü
mucip) : misleading

sôuyi tefe'ül (sûitefeül) : superstition

sôuyi tefsîr (sûitefsîr) : misinterpretation

sôuyi zann (sûizan) : suspicion

souyou (suyu) : tempered

soy : blood, brood, cognate,
consanguinity, lineage, parentage, race

soyma : denudation, paring, peeling

soyoulma (soyulma) : denudation

soytaru (soytarı) : clown, harlequin,
scaramouch

soytaruluq (soytarılık) : harlequinade

spâhi (sipahi) : spahi, equestrian

sparna (saparna) : sarsaparilla

spat : spar

spatül (spatula) : spatula

spekülayon : speculation, stock jobbing

spekülateur (spekülatör) : bull

spesiyalite : speciality

spinoza mezhebi felsefîsi : spinozism

spor : athletic, athletics, athleticism,
sport, sporting, sportsman

spor gazetesi : sporting magazine

spor qouloubou (spor kulübü) : sporting
club

sporjou (sporcu) : athlete, turner,
sportive, sportsman

sporjouluq (sporculuk) : sportsmanship

spotin : spotting

spritualist : spiritualist

spritualizm : spiritualism

sqounx (skunks) : skunk

sqoupchina (skupçina) : skupshtina

sqüvesh (sküveş) : lemon squash

stadiyüm (stadyum) : stadium

stafin box (stafin boks) : stuffing box

stal : stall

stalaqtit (stalaktit) : stalactite

stamel : stammel

statü : image, statue

statüqô (statüko) : status quo

stâvt (stavn) : stout

stenôghraf (stenograf) : short hand

stenôghrafi (stenografi) : stenographer,
short hand, stenography

step : savanna, steppe

sterlin : sterling	sugh sou (sığ su) : ford
sterôghrafi (stereografi) : stereography	sughluq (sıǵlık) : beach, flat, shallow, shallowness, shelf, shoal, wash
sterosqop (stereoskop) : stereoscope	sughluq ishâreti (sıǵlık işareti) : shoal mark
sterotip (stereotipi) : stereotype	sughun (sıǵın) : elk
steyshin bil (steysin bil) : station bill	sughur (sıǵır) : beef, cattle, neat, ox
stigmatize : stigmatic	sughur pachasu (sıǵır paçası) : neat's foot
stilografi : stylography	sughurjuq qoushou (sıǵırcık kuşu) : starling
stim : steam	sughurlar (sıǵırlar) : oxen
stimbot (istimbot) : steam boat, launch	sughurtmach (sıǵırtmaç) : drover, herds man, neat herd, cow boy
stop-vach (stop vaç) : stop watch	suhhat (sıhhat) : accuracy, authenticity, certainty, correctness, exactness, health, healthiness, niceness, preciseness, precision, punctuality, rightness, salubrity, strictness, truth
stor : window blind	suhhat yourdou (sıhhat yurdu) : nurse home
strikinin (striknin) : strychnine	suhhatı meshkyôuk sôureler (sıhhati meşkûk sûreler) : apocrypha
stroq (strok) : stroke	suhhati oumômîyye (sıhhat-i umûmiye) : public health
suchan (sıçan) : rat	suhhati tâmme (sıhhat-i tâmme) : minuteness
suchan otou (sıçanotu) : arsenic, rat's bane	suhhî tertîbât (sıhhî tertibat) : sanitation
suchan qoulâ (sıçan kulağı) : pimpernel	suhhîlik (sıhhîlik) : wholesomeness
suchrama (sıçrama) : bound, flashing, gambol, hop, saltation, skipping, spring	suhhiye bandurasu (sıhhiye bandırası) : yellow flag
suchrayush (sıçrayış) : caper, fling out, frisk, leap, start, vault, vault, volt	suhhiye mejlisi (sıhhiye meclisi) : board of health
sudqu ifâde (sıdk-ı ifâde) : veracity	suhriyyet (sıhriyet) : affinity, relation
suez (söz) : parole	sujaq bira (sıcak bira) : caudle, purl
sufat (sıfat) : adjective, attribute, attribution, attributive, capacity, character, designation, epithet, faculty, function, predicate, quality, stamp	sujaq demir (sıcak demir) : heater
sufâti kyâshife (sıfat-ı kâşife) : characteristic	
sufur (sıfır) : cipher, naught, nought, zero	
sugari sinn (sıgar-i sin) : minority	
sugh geul (sığ göl) : lagoon	

sujaq ve behârlu (sıcak ve baharlı) : mulled

sujaqluq (sıcaklık) : heat, warmth

sula (sıla) : furlough

sula-i rahm (sıla-i rahim) : furlough

sunuf (sınıf) : caste, category, class, denomination, estate, form, genus, order, predicament, range, rate, rating, state

sunuf arqadashu (sınıf arkadaşı) : classmate

sunufu harb (sınıf-ı harp) : executive branch

sunufu harb zâbitânu (sınıf-ı harp zâbitânı) : executive officer

sunufu müteqâ-idîn (sınıf-ı mütekâidîn) : retire list

sunufu mütevassut (sınıf-ı mutavassıt) : middle class, bourgeoisie

suq qorou (sık koru) : thicket

suq sach (sık saç) : a shock of hair

suqma (sıkma) : constriction, gripe, hug, squeeze, wearisomeness, wringing

suqma makinesi (sıkma makinesi) : wringer

suqu ahbâb (sıkı ahabap) : fast friends

suqu dost (sıkı dost) : crony, intimate friend

suqu pantolon (sıkı pantolon) : tights

suqulma (sıkılma) : boring, coyness, restraint

suquluq (sıkılık) : closeness, compactness, constriction, straitness, tightness

suquntu (sıkıntı) : annoyance, bother, cumber, cumbrance, dead weight, discomfort, dullness, dump,

embarrassment, fret, gripes, heaviness, irksomeness, dread lift, mess, mopishness, nuisance, onerousness, pickle, pinch, ruffle, scrape, stew, strait, sultriness, tedium, trial, tweak, vexation

suquntuda (sıkıntıda) : hard up

suqushdurma (sıkıştırma) : squeeze

suqushma (sıkışma) : stricture

sur (sır) : enamel, foil, glaze, quick silver, silver

sur-a (sara/sar'a) : epilepsy

sura (sıra) : array, bank, bench, bout, chain, colonnade, concatenation, drill, file, form, line, opportuneness, order, queue, range, ranks, rotation, rote, row, serial, settle, stich, turn succession, tier, troll

sura adedi (sıra adeti) : ordinal

sura dâlar (sıra dağlar) : chain of mountains

sura fenerler (sıra fenerler) : range lights

sur-a ilâju (sara/sar'a ilacı) : epileptic

sura kemerler (sıra kemerler) : arcade

sura tertîbi (sıra tertibi) : order of succession

suraja (sıraca) : farcy, king's evil, struma

suraja illeti (sıraca illeti) : scrofula

surasu (sırası) : time

surasuz oloush (sırasız oluş) : inopportunity

surayu müsh-ir (sırayı müşir) : ordinal

Surb lisânu (Sırp lisânı) : serbian

surcha (sırça) : bugle

surf aql (sırf akıl) : pure reason

surjuluq (sırcılık) : glazing

surlama (sırlama) : foliation
 surma (sırma) : gold, purl, tissue
 surma işleme (sırma işleme) : brocade, gold embroidery
 surmakesh (sırmakeş) : lace maker
 surnashuqluq (sırnaşıklık) : obtrusion
 surr (sır) : concealment, master key, mystery, mysteriousness, privacy, recondite, secret
 surrîlik (sırrîlik) : mysticism
 sursuz topraq (sırsız toprak) : terra cotta
 surt (sirt) : ridge, withers
 surt kemîy (sirt kemiği) : vertebra
 surtlan (sırtlan) : hyena
 surum (sırım) : thong
 suruq (sırık) : bar, perch, stick, stilt, yoke
 surutma (sıritma) : giggle
 surutush (sıritiş) : grin, simper
 suva (sıva) : plaster, plastering, stucco
 suva işleri (sıva işleri) : plastering
 suvaju (sıvacı) : plasterer
 suvajuluq (sıvacılık) : plastering
 suvama (sıvama) : floating
 suvân (sıvân) : silica
 suvushma (sıvışma) : moonlight flit
 suyâm (sıyâm) : fast, fasting
 suyânet (sıyânet) : cure, guard, shelter
 suzlama (sızlama) : tingling
 suzma (sızma) : transudation
 suzultu (sızıltı) : murmur
 suzuntu (sızıntı) : dropping, leak, ooze

sü-âl (sual) : inquiry, interpellation, interrogation, interrogatory, query, question
 sü-âl-jevâb (sual cevap) : catechism
 sübat : lethargy, coma
 süblime : sublimate
 sübvansiyon : subvention
 sübye : emulsion
 süfliyyet : servility, shabbiness, sordidness
 süfajist : suffragist
 süfûni tijâriyye (süfûn-i ticâriye) : merchant vessel
 süfûnü havâ-iyye (süfûn-i havaiye) : airship
 sühûlet (sühûlet) : comfort, ease, easiness, facility, smoothness
 süknâ : housing
 sükyôun (sükûn) : quietism
 sükyôunet (sükûnet) : assuagement, calm, collectedness, composure, dispassion, equanimity, lull, mollification, peace, peacefulness, placidity, quiescence, quiet, quietude, remission, rest, settlement, silence, stand still, statics, still, stillness, tranquility
 sükyôunetde (sükûnette) : at rest
 sükyôuneti mouvaqqate (sükûnet-i muvakkate) : reprieve
 sükyôuneti tâmme (sükût-i tamme) : dead calm
 sükyôut (sükût) : chair, dead, hush, misprision, misprision, mum, muteness, reservation, reticence, silence
 sükyôutîlik (sükûtîlik) : muteness, taciturnity

sülâle : extarction, line, lineage

sülfat : sulphate

sülfatdeu-süd (sülfatdö-süd) : Glaubers salt

sülük : blood sucker, leech

sülün : pheasant

sülün kümesi : pheasantry

sülüs : third

sülüs dirhem : scruple

sülyen (sülüğen) : minimum, red lead

sümûm (sümûm) : simoon

sümük : mucus, snivel, snot

sümüklü beujek (sümüklü böcek) : slug, snail

sümüklü qabôu (sümüklü kabuğu) : snail shell

sünbül (sünbül/sümbül) : spikenard, hyacinth, nard

sünbül yâ (sümbül yağı) : spikenard

sünbüle bürjü (sünbüle burcu) : virgo

sündiqa (sendika) : trust

sünger : sponge

sünger kyâdu (sünger kâğıdı) : blotting paper

sünger tashu (sünger taşı) : pumice

süngü : bayonet

sünjab (sincap) : squirrel

sünnet : circumcision

sünnetji (sünnetçi) : circumciser

sünôuhât (sünûhat) : hit, muse

süper-drenot : super-dreadnought

süprüntü : dregs, dross, frippery, garbage, husk, offal, refuse, riff-raff, rubbish, scum, slops, trash, wash, waste, sweeping

süprüntüjü (süprüntücü) : street sweeper

süpürge : broom, whisk

süpürge sapu (süpürge sapı) : broom stick

süpürme : sweep

süqbe (sükbe) : hole

sür-at (sürat) : celerity, despatch, expedition, fugitiveness, immediateness, promptitude, quickness, rapidity, rate, swiftness, velocity, volubility, speed, speediness

sür-at qataru (sürat katarı) : express

sür-at yarushu (sürat yarışı) : sprint

sür-ati gâye (sürat-i gâye) : maximum velocity

sür-ati ibtidâ-iyye (sürat-i ibtidaiye) : muzzle velocity

sür-ati ibtidâ-iyye (sürat-i ibtidâiye) : initial velocity

sür-ati intiqâl (sürat-i intikâl) : ready of mind

süreyyâ : pleiads

sürfe : larva, pure

sürgü : bolt, catcher, cross bar, fastening

sürgü jedvel (sürgü cetvel) : sliding rule

sürgün : browse, exile, spray, sprout

sürh : rubric

sürm : rectum

sürme : drift, drive out, lick

sürôur (sürûr) : blitheness, caper, delight, exultation, feast, festivity, geniality, joy, ravishment

sürpriz : surprise

sürre alayu (sürre alayı) : holy carpet

sürretül-bürôuz (sürretü'l-bürûz) : umbilicus

sür-şarj : surcharge

sürtaks : surtax

sürtük : street walker

sürü : bevy, drove, flight, flock, fold, fry, herd, hive, horde, pack, shoal, stream, string, swarm, throng, train, troop, volley

sürüjü (sürücü) : driver, postillon

sürülmemiş yer (sürülmemiş yer) : balk

sürünjeme (sürünceme) : fabian policy, protraction

süs : adornment, embellishment, facing, fancy work, flourish, garnish, gaud, kickshaws, ornament, set off, spruceness, tinsel, tire, tooling, trimming

süspansouvâr (süspansuvar) : suspensory

süt : foster, milk, milkiness, suck

süt ana : wet nurse

süt birâder : foster brother

süt dishi (süt dişî) : colt's tooth

süt dishleri (süt dişleri) : milk dentition

süt evlâd : foster child

süt lapasu (süt lapası) : milk sop

süt qouzousou (süt kuzusu) : lambkin

süt souyou (süt suyu) : whey

süt vâlde (süt vâlîde) : foster mother

süt-hâne (süthane) : dairy, lactary

sütjü (sütçü) : dairy man, milk man

sütjü qadun (sütçü kadın) : milk woman

sütjü quz (sütçü kız) : dairy maid

sütlâj (sütlaç) : rice milk

sütlü inek : milch-cow

sütlü qahve (sütlü kahve) : coffee

sütlüje (sütlüce) : spurge

sütlülük : milkiness

sütne (süt ana) : wet nurse

sütôun (sütun) : column, column, jet, monolith, obelisk, pillar, shaft

sütôunlar (sütunlar) : colonnade

sütôunlou douvar (sütunlu duvar) : stud work

sütsüz qahve (sütsüz kahve) : black coffee

süvâre (suvare/suare) : musical

süvâri : captain, cavalier, cavalry, commanding officer, equestrian, hobbler, horse, horseman, master, mounted, plunger, rider, riding

süvâri askeri : cavalry man, trooper

süvâri beulük (süvari bölük) : troop

süvâri beulüy (süvari bölüğü) : squadron

süvâri hayvanu (süvari hayvanı) : trooper

süvâri kiki : galley

süvâri mektebi : riding school

süvâri mou-allimi (süvâri muallimi) : riding master

süvâri pantalonou (süvari pantolonu) : breeches

süvâri quluju (süvari kılıcı) : sabre

süvâri-i sâni : executive officer, second in command

süvârililer : cavalcade, cavalry man

süvârilik : captainship

süzgeç (süzgeç) : filter, drainer, colander, cullender, percolator, rose, strainer

süzme : filtration, percolation, straining

süzülme : filtration, percolation

sveter (süveter/süeter) : sweater

ta-âm (taâm) : dinner, repast, meal

ta-âm odası (taâm odası) : dining room

ta-âmhâne (taâmhane) : refectory

ta-âmiye (taâmiye) : table money

tâ-at (tâat) : righteousness

tâb : glow

tâ'b : tension

tab-a müheyyâ (taba müheyyâ) : ready for the press

tabâ-at (tabâat) : typography, typographical

tabâhat : cookery, culinary

taban : base, girder, heel, patten, sleeper, sole, summer, refulgent

taban deushmesi (taban döşemesi) : ground sill

taban keuselesi (taban köselesi) : sole leather

tabanja (tabanca) : pistol, revolver, shooter

tabaq (tabak) : course, dish, plate, saucer, waiter

tabaq bezi (tabak bezi) : dish cloth

tabaq yuqayajaq yer (tabak yıkayacak yer) : scullery

tabaqa (tabaka) : bed, caste, coat, coating, couch, flake, lamina, lay, layer, sheet, stratum, tobacco box

tabaqât (tabakat) : geology, measure, strata

tabaqât mütahassusu (tabakat mütahassısı) : geologist

tabaqât teshkîli (tabakat teşkili) : stratification

tabâqâtu ijtîmâ-uyye (tabakat-ı ictimâiye) : social scale

tabaqâtu rûsûbiyye (tabakat-ı rûsûbiye) : diluvium

tabaqayi qouzehiyye (tabaka-i kuzahiye) : iris

tabaqayi shebekiyye (tabaka-i şebekiye) : retina

tabaqayi zûjâjiyye (tabaka-i zücâciye) : lens

tabâyû' (tabâyi) : character

tabel : drum, tympanum

tabh : cooking

tabî' : physical, appurtenant, dependent, function, liege

tabî' bir şey (tabii bir şey) : a matter of course

tabi-at (tabiat) : gout, character, complexion, element, kidney, mould, temperament, nature

tabî-at sâhibi (tabiat sahibi) : tasty

tabî-atsizlik (tabîatsizlik) : tastelessness, tawdriness

tabîb : doctor, medical man, physician

tabî-îlik (tabîîlik) : nativeness, unaffectedness, realism

tâbi-iyyet (tâbiyet) : citizenship

tâbi-iyyete idhâl (tabiiyete ithal) : naturalization

tabî-iyyûn (tabiiyûn) : naturalist

tabî-iyyûn mesleki (mesleki tabiiyûn) : naturalism

tâ'bîr : expression, locution, parlance, phrase, saying, term

tâ'bîrât : expression, phraseology, terminology

tabî-uyyât (tabiiyet) : physical sciences, subjection, dependence

tâ'biye : tactics

tâ'biye-i bahriyye : naval tactics

tâ'biyeji (tâbiyecî) : tactician

tabla : charger, knot, stand, tray, trencher

tabl-dot (tabldot) : ordinary, tabled'hote

tablet : tablet, troche

tablo : oil painting, tableau

tabour (tabur) : battalion, file, queue, rank, ranks

tabout (tabut) : bier, casket, coffin, shell

tabout eurtüsü (tabut örtüsü) : mortuary cloth, pall

taboutou toutanlar (tabutu tutanlar) : pall bearer

tabu' (tabı/tab') : impression, print, printing, printer, publisher, edition

tâbu' (tâb'/tâbî) : editor

tabu' hatâsu (tab hatası) : misprint, error of the press

tabu' makinesi (tab' makinesi) : printing machine

tabya : bastion, bulwark, fort, redan, redoubt, outwork

tad (tat) : relish, smack, flavour, zest

tâ'dâd : enumeration, numeration, telling, numbering

tâ'dâd me'môrou (tâdâd memuru) : teller, enumerator

tâ'dîl : interpolation, mitigation, modification, qualification, readaptation, recast, revision

tâ'dil zeman (tâdil zaman) : equation of time

tâ'dîlât : amendment, interlineation, interpolation, modification

tadum (tadım) : taste

taflan : bay laurel

tafsîlât : detail, particular

tafta : plain silk, taffeta

tafya yeri : steerage

tâgdiye (tağdiye) : nourishment, nutriment

tâgshîsh (tağşış) : deterioration

tâgyîr (tağyir) : alteration, disfiguration

tahaf adam (tuhaf adam) : queer fish, wag

tahaf shey (tuhaf şey) : curiosity, fudge, kickshaws

tahâfiye (tuhafiye) : notion

tahafluq (tuhaflık) : antic, buffoonery, drollery, facetiousness, jocularity, mummery, quaintness, risibility, waggishness

tahâfu âruzî (tuhâf-ı ârızî) : cirrus stratus

tahâret : lustration

tahdîd : circumscription, inclusion, restriction, limitation

tahdîdi houdoud (tahdîd-i hudut) : demarcation

tahdîdi sinn (tahdîd-i sin) : superannuation

tahdîdi teslîhât (tahdid-i teslihat) : disarmament, limitation of armament

tahfîf : attenuation, extenuation, mitigation, palliation, relaxation, commutation

tahjîr (tahcîr) : deportation

tahkîm : consolidation, fortification

tahkîmnâme : arbitration bond of

tahkiye : narration

tahlîf : attestation, adjuration, oath

tahlîl : analysis, parsing, testing

tahlîlji (tahlilci) : analyst

tahlîs : emancipation, enfranchisement, extrication, liberation, redemption, release, rescue, salvage

tahlîsuyye (tahlîsiye) : life saving, salvage

tahlîsuyye gemisi (tahlîsiye gemisi) : salvage boat

tahlîsuyye sandalu (tahlîsiye sandalı) : life boat

tahlîsuyye simidi (tahlîsiye simidi) : life buoy

tahlîsuyye üjreti (tahlîsiye ücreti) : salvage

tahlîsuyye yeleyi (tahlîsiye yeleği) : life belt

tahliye : enlargement, evacuation, extrication, liberation, release, unloading, vacation

tahliye ihbârnameşi : notice quit to

tahliye teblîgu (tahliye tebliği) : notice quit to

tahliye üjreti (tahliye ücreti) : landing charges, unloading fees

tahliyeji (tahliyeci) : unloader

tahmîdât : thank offering

tahmîl : lading, loading, shipment, stevedoring

tahmîn : anticipation, assessment, calculation, estimate, estimation, forecast, for taste, guess, rating, rule of thumb, taxation, computation

tahmînât : conjecture, estimate, prognostic, prophecy

tahmînî ish (tahmîni iş) : guess work

tahnîtji (tahnîtçi) : embalmer

tahniyye (tahniye) : bakery

tahniyye jihâzu (tahniye cihazı) : atomizer

tahqîq (tahkik) : inquiry, probation, scrutiny, verification, investigation

tahqîq me'môrou (tahkîk memûru) : coroner

tahqîqât (tahkikat) : inquest, inquisition, investigation, perquisition

tahqîr (tahkir) : outrage, scoff, snub, contempt, invective

tahqîrât (tahkîrât) : contumely

tahrîb : demolition, destruction, devastation, subversion

tahrîb edilemeyish (tahrip edilemeyiş) : indestructibility

tahrîbat : depredation, destruction, devastation, havoc, mutilation, ravage, ruinousness, sabotage, sweep, vandalism

tahrîbât bedeli : dilapidation

tahrîf : false colour, deterioration, disfiguration, distortion, falsification, hallucination, interpolation, misrepresentation, sophistication

tahrîfen taqlîd (tahrifen taklit) : travesty

tahrîk : actuation, baiting, enticement, excitement, fomentation, impulsion, incitement, propulsion, provocation, stimulation, temptation, whet

tahrîkyât (tahrîkat) : excitement, mischief making

tahrîr : registration, writing

tahrîrât : correspondence, despatch, letter, covering letter

tahrîrât qalemi (tahrîrat kalemi) : secretariate

tahrîrâtû oumûmiyye (tahrîrât-ı umûmiye) : circular

tahrîri ifade (tahrîr-i ifâde) : affidavit

tahrîri nüfûs (tahrîr-i nüfus) : census

tahshiye (tahşiye) : annotation

tahsîl : collection, education, schooling, study

tahsîl châghu (tahsîl çağı) : formation period

tahsîl edilmemiş matlûbât (tahsil edilmemiş matlubat) : outstanding debts

tahsîl me'môrou (tahsil memuru) : excise office, fiscal

tahsîlât : collection

tahsîlâtlu talebe (tahsilatlı talebe) : scholar

tahsîldâr : collector, receiver, toll man

tahsîli ibtidâ-î (tahsîl-i ibtidâî) : element education

tahsîn : acclamation, assignment, deliverance, designation, destination, devotion, disposition, consecration

tahsîsat : supplies, allocation, allowance, appropriation, bounty, credit, exhibition, fellowship, grant, civil list, pension, perquisite, prebend, sinecure, stipend, subsidy, subvention, sustentation fund, table money, scholarship

tahsîsât faslu (tahsîsât faslı) : appropriation

tahsîsâtû seneviyye (tahsisat-ı seneviye) : annuity

taht : throne

tahta : board, lumber, pallet, plank, shingle, slab, splint, trencher

tahta biti : bug

tahta furchasu (tahta fırçası) : scrub brush

tahta pamouq (tahta pamuk) : wadding

tahta perde : hoarding

tahta qaplama (tahta kaplama) : wainscot

tahta qoundura (tahta kundura) : sabot

tahta qourousou tozou (tahta kurusu tozu) : insect powder

tahtânî jereyân (tahtânî cereyân) : undercurrent, undertow

tahtara-valli (tahterevalli) : seesaw

tahtel : sub

tahtel-arz (tahtelarz) : sub terranean, subterranean, underground

tahtel-bahir (tahtelbahir) : submarine, submarine boat

tahtu mûmâs (taht-ı mûmâs) : subtangent

tahtu nezârete alunma (taht-ı nezârete alınma) : detention

tahtu qamerî (taht-ı kamerî) : sublunar

tahtunda (tahtında) : under

tahtunda hüve (tahtında hüve) : subaudition

tahvîl : conversion, conversion, diversion, metaplasma, translation

tahvîlât : bond, bond debts, debenture, delegation, effects, investment papers, security, stock

tahvîlât hâmilleri : bond holders

tâj (taç) : corona, coronal, coronet, crest, diadem, mitre, poppy head, regalia, crown

tâj tabya (taç tabya) : crown work

tâ'jîl (tâcil) : anticipation, acceleration

tâjir (tâcir) : dealer, trade's man, trader, merchant

tâ'jîz (taciz) : baiting, importunity, intrusion, nuisance, obtrusion

tâ'jîzât (tacizat) : annoyance, nuisance, obsession

takye (takke) : night cap

talâqat (talâkat) : conversation power, eloquence, flow, volubility

talash (talaş) : boring, file dust, filing, saw dust, shaving, turning, wad

talash kebâbu (talaş kebabı) : toad in a hole

taleb : application, claim, demand, motion, pretension, pursuit, quest, reclamation, requirement, requisition, solicitation, suing, summons, request

talebe : alumni, cadet, collegian, pupil, scholar, scholastic, seminary, sign board, student, undergraduate

talebe birliyi (talebe birliği) : society of alumni

talebe mouhâdenet jem-iyyeti (talebe muhâdenet cemiyeti) : society of alumni

talebelik : cadetship

talebeyi oulûm (talebe-i ulûm) : theological student

taler : thaler

tâlî' (talih) : fate, servile, ascendant, constellation, fortune, hap, lot, luck, luckiness, weird, wheel, hit, horoscope, chance

tâlî ajente (tâlî acente) : subagent

tâlî axâm (tâlî aksam) : subdivision

tâlî enjümen (tâlî encümen) : sub committee

tâlî fî'l (tâlî fiil) : underaction

tâlî müteahhid : sub contractor

tâlî tahsîl : secondary education

tâlib : applicant, aspirant, bidder, candidate, canvasser, claimant, demander, desirous, postulant, requester, scrambler, solicitant, solicitous, solicitor, suitor, wooer

tâ'lîm : break in, drilling, exercise, instruction, manual, coaching, training

tâ'lîm arabasu (talim arabası) : break

tâ'lîm mechi (talim maçı) : foil

tâ'lîm mou-allimi (tâlîm muallimi) : drilling master

tâ'lîm sefînesi : training ship

talimar : cut water

tâ'limât : direction, directive, sanction, directory, instruction, prescript

tâ'lîmâtî esâsiyye (talimat-ı esâsiye) : standing orders

tâ'lîmhâme : shooting gallery

tâ'lîmnâme : manual

tâ'lîq (talik) : stay, suspend, suspense, suspension, continuance

taliqa (talika) : gig, pony carriage

tâlî'sizlik (talihsizlik) : misfortune, unhappiness, unluckiness

talmüd (talmud) : talmud

talq (talk) : steatite, talc

talû' (tal') : pollen

tam arzôu (tam arzu) : the ticket

tam barut haqqku (tam barut hakkı) : battering

tam ma-âsh (tam maaş) : full pay

tam moda : all the go

tam yeri : point

tam yerinde bir seuz (tam yerinde bir söz) : a word in search

tam yol : full speed

tamâ' (tamah) : avarice, cupidity, covetousness, greed, penuriousness, stinginess, nearness

tamâmen bashqa mes-ele (tamamen başka mesele) : another pair of shoes

tamâmiyyet : wholeness

tamâmu (tamamı) : fluent

tamâmu jeyb (tamam-ı ceyb) : sine

tamâmu mûmâs (tamam-ı mûmâs) : cotangent

tamâmu qâtu' (tamam-ı kat') : cosecant

tamamuna (tamamına) : to a 't'

tâ'mîm : circular, propagation

tâ'mîq (tâ'mîk) : disquisition

tâ'mîr : expiation, mending, overhaul, pointing, redress, repair, reparation, restoration, satisfaction

tâ'mîr edilemeyish (tamir edilemeyiş) : irreparability

tâ'mîr edilmekde (tamir edilmekte) : under repair

tâmîrât : mending, repair, reparation

tâ'mîrât qomisyonou (tamirat komisyonu) : reparation commission

tâ'mîrde : under repair

tâ'mîrji (tamirci) : mender, repairer

tâmmül-â'zâ (tâmmü'l-â'zâ) : entire

tampon : buffer, tampon

tâ'n : obloquy

tanbour (tambur) : tambour

tâne : bead, berth, pellet, piece, shot

tanen : tannin

tânesi : apiece

tanîn : echo, resonance

Tanja portaqalu (Tanca portakalı) : tangerine

tanq (tank) : tank

tantana : declamation, turgidity

tanuduqlarumdan biri (tanıdıklarımın biri) : one of my acquaintances

tanuma (tanıma) : recognizance

tanunma (tanınma) : notoriety

tanunmush olma (tanınmış olma) : notability, notoriety

tanzîfât amelesi : scavenger, street sweeper

tanzîfât arabasu (tanzîfat arabası) : dust cart

tanzîm : adjustment, coordination, lay out, marshalling, ordination, regulate, settlement

tanzîmât : reformation

tâ-ôun (tâun) : pest

tapa : bung, cork, fuse, plug, stopper, stopple, tampion

tapiseri : paper hangings, tapestry

tapo (tapu) : cadastral

tapo idâresi (tapu idaresi) : cadastre

tapunma (tapınma) : adoration, crossing

tapyoqa (tapyoka) : tapioca

tâq (tak) : arch

taqa (taka) : smack, tartan

taqbîh (takbih) : blame, decrual, lecture, lesson, obloquy, opprobrium, stricture, censure, condemnation, imputation, reprehension, reproach, reproof

taqdîm (takdim) : initiation, introduction, presentation, presentment

taqdîm te'hîr (takdim tehir) : anagram

taqdime (takdime) : offering

taqdîm-nâme (takdimnâme) : letter of introduction

taqdîm-te'hîr (takdîm-tehir) : transposition

taqdîr (takdir) : admiration, applause, appreciation, assessment, cheer, compliment, ellipsis, estimation, preordination, rating, realization, taxation

taqdîrât (takdirat) : appreciation, laudatory, tribute

taqdîri ezelî (takdir-i ezelî) : predestination

taqdîri ilâhi (takdîr-i ilâhi) : dispensation

taqdîri qiymet (takdir-i kıymet) : valuation, extent

taqdîrnâme (takdirnâme) : honorable mention

taqdîs (takdis) : deification, sanctification, beatification, benediction, consecration, imposition, ordination

tâ'qîb (takip) : chase, drive out, hunt, proscription, pursuance, pursuit, running, succession

tâ'qîb mouhârebesi (takip muharebesi) : running fight

tâ'qîbât (takibat) : persecution, prosecution

tâ'qîm edilmish sût (takîm edilmiş sût) : sterilized milk

taqlaq (takla) : tumble up

taqlî' (taklî) : extirpation

taqlîbi hükyôumet (taklîb-i hükûmet) : coup detat

taqlid (taklit) : counter feit, dummy, mock, echo, falsification, forgery, imitation, mimic, mimicking, parody, personation, simulation

taqlid top (taklit top) : quaker gun

taqlîdji (taklitçi) : copyist, imitative, imitator

taqlîdjilik (taklitçilik) : mimicking

taqlîdüs-savt (taklîdü's-savt) : onomatopoeia

taqma (takma) : fitting

taqma boyoun bâ (takma boyun bağı) : stock	taqvîmi dâ-imî (takvim-i daimi) : perpetual calendar
taqma keuprü (takma köprü) : drawbridge	taqvîmi efrenji (takvim-i efrenji) : gregorian calendar
taqma sach (takma saç) : scratch wig, trickwig, wig	taqvîmi Rôumî (takvim-i Rumî) : julian calendar
taqounye (takunya) : patten, sabot	taqviye (takviye) : consolidation, fortification, invigoration
taqoz (takoz) : chump, skid	taqviye ameliyâtü (takviye ameliyatı) : underpinning
taqrîb (takrip) : adduction, approximation	taqviye levhasu (takviye levhası) : placket
taqrîr (takrir) : deposition, indictment, lecture, recital, recitation, recitative, repetition, report, supplicat, expose, memorial	taqviye parchasu (takviye parçası) : fish, stiffener
taqrîrlik kyâd (takrîrlik kâğıt) : foolscap	taqviye tashları (takviye taşları) : underpinning
taqtî (taktî) : scanning	taqyîd (takyit) : restriction, limitation, repression
taqtîr (taktîr) : distillation, extarction	taqyîdât (takyidat) : reserve, restraint, restriction
taqtîrhâne (taktîrhâne) : distillery	taqyîdi verâset (takyîd-i verâset) : salic
tâqu zafer (tâk-ı zafer) : triumphal arch	tara : tret
taqum (takım) : assemblage, batch, clan, cohort, crew, an eight, finding, flock, gang, gear, gentry, harness, lot, parcel, party, phalanx, picket, plant, platoon, rig, rig out, set, shift, spell, squad, suit, tackle, tackling, team, train	taracha (taraça) : terrace, veranda
taqum elbise (takım elbise) : suit of clothes	taraf : behalf, hand, party, side, side, part
taqum hourûfât (takım hurûfat) : font	tarafdâr (taraftar) : follower
taqum ishi (takım işi) : team work	tarafdârân (taraftaran) : follower, school, side
taqumlar (takımlar) : accesory	tarafeyni âqideyn (tarafeyn-i âkideyn) : contracting parties
taqurdu (takırtı) : clang, clank, clucking, rattle, rattling	tarafgîrlik : bias, partiality
taqvâ (takva) : devoutness, godliness, sanctimoniousness, piety, pietism	tarama : harrowing, scarification, dredging
taqvîm (takvim) : almanac, calendar, rectification	taraq (tarak) : clam, cockle, comb, drag, dredg, grubber, hackle, harrow, hoe, instep, rake, ripple, scallop, scarifier, teasel

taraq doubasu (tarak dubası) : dredg

tarâqa (taraka) : bang, crash, peal, thud, din

taraqju (tarakçı) : raker, teaser

tarâvet : bloom, flower, flush, freshness, maidenhood, verdure

tarbin (türbin) : turbine

tarbin makineli vapour (türbin makineli vapur) : turbine steamer

tarchun (tarçın) : cinnamon

tard : ban, banishment, expulsion, extrusion, proscription, reprobation

taret : turret

taret topou (taret topu) : turret gun

tarh : deduction, subtraction

tarhon (tarhun) : tansy

tâ'rîf : account, definite, delineation, description, diagnosis, explication, expression, portraiture, report, representation

tâ'rîf edilemeyish (tarif edilemeyiş) : ineffableness

tâ'rîfât : survey

tâ'rîfâtü oumôumiyye (tarifat-ı umumiye) : pantography

ta'rife : tariff, itinerary, price list, rate book, time table, schedule

tâ'rîfi aqvâm (tarif-i akvâm) : ethnology

tâ'rîfi tersîmî (tarif-i tersîmî) : graphic description

tâ'rîfin fevqinde (tarifin fevkinde) : beyond expression

tâ'rîfnâme : specification

târîh : annals, epoch, era, history, chronicle, chronology, date

târih hatâsu (tarikh hatası) : anachronism

târihi rôumî (tarikh-i rûmî) : old style, julian calendar

târihi tabî' (târih-i tabî') : natural history

târihi vürûdü (tarikh-i vürûdî) : filed

târiki dünyâ (târik-i dünya) : hermit

tarîq (tarik) : artery, channel, course, high way, line, path, pathway, road, sect, street, tack, track, way

tarîq bedeli (tarik bedeli) : toll

tarîqat (tarikât) : order, religious order, sect

tarîqi hayât (tarîk-i hayât) : thread of life

tarla : field

tarlatan : tarlatan

tart : tart

tartan : plaid

tartîb : wetting

tartlet : pie, tartlet

tartu (tartı) : weight

tarz : bond, cast, fashion, form, guise, manner, method, mode, modus, regime, scheme, school, set, sort, style, system, tone, way, wise

tarzu (tarzı) : mannered

tarzu hayât (tarz-ı hayat) : regime

tarzu ifâde (tarz-ı ifâde) : expression, phraseology, strain

tarzu mouhâkeme (tarz-ı muhâkeme) : way of thinking

tarzunda (tarzında) : after the manner of, by way of

tarzuye (tarziye) : satisfaction, apology

tas : bowl, finger bowl

tasavvuf (tasavvuf) : pietism

tasavvourât (tasavvurat) : vista

tasdîq (tasdik) : acceptance, acknowledgment, attestation, authentication, certification, confirmation, corroboration, counter sign, enactment, endorsement, legalization, ratify, testification, verification, passage, passing

tasdîqnâme (tasdiknâme) : attest

tasfiye : adjustment, expurgation, liquidation, lustration, rectification, refinement, testing, scorification, settling, winding up, purification

tasfiye banqasu (tasfiye bankası) : clearing house

tasfiye günü : settling day

tasfiye jihâzu (tasfiye cihazı) : purifier, refiner

tasfiye me'môrou (tasfiye memuru) : liquidator

tasfiyehâne : reduction works, refinery, bolting house, curing house

tasfiyeji (tasfiyecî) : refiner

tash (taş) : concretion, flint, lapidary, man, scale, stone

tash atumu mesâfe (taş atımı mesâfe) : stone's throw

tash basmasu (taş basması) : lithography

tash ojâ (taş ocağı) : quarry

tash qalem (taş kalem) : slate pencil

tash tahta (taş tahta) : black board, slate

tashgunluq (taşkınlık) : chauvinism, extravagance, inordination, intemperance, spread eagles, unreasonableness

tas-hîh (tashih) : rectification, revision, emendation, correction

tas-hîhât (tashîhat) : interlineation, mending, amendment

tas-hîhler (tashîhler) : galley proof, proof sheets

tashju (taşçı) : hewer, marble cutter, quarry man

tashlama (taşlama) : lapidation

tashluq (taşlık) : crag, cragged, stony, stoop

tashma (taşma) : overflow, overflowing

tashra (taşra) : country

tashra mahsûlû (taşra mahsulü) : exotic

taslaq (taslak) : draft, draught, frame work, outline, rough cast, schema, schematism, scroll, sketch, somersault

tasma : collar

tasmîm : predetermination, preconception

tasnî : fabrication, falsification

tasnîf : sorting, assortment, classification, digestion, graduation, rating, sizing, taxis

tasnîf me'môrou (tasnîf memuru) : distributor

tasrîf : conjugation, declension, inflection

tasrîh : enunciation, specification

tastîh : stereography

tastîhi mahrûutî (tasîh-i mahrûtî) : conical projection

tasvîb (tasvip) : acquiescence, approbation, approval, sanction, suffrage

tasvîr : effigy, idol, illustration, likeness, picture, portrait, portraiture, representation, supported, symbolism

tasvîri Îsâ (tasvîr-i Îsâ) : icon, veronica

tasviye : clearance

tat : savour, sweetness, taste

tatar : tartar

tatar oqou (Tatar oku) : cross bow

tatarjuq (tatarcık) : midge

tatbîq (tatbik) : adaptation, appliance, application, collation, enforcement, fitting, infliction

tatbîqât (tatbikat) : object lesson, practice

tatbîqât mou-allimi (tatbikât muallimi) : demonstrator

tatbîqâtju (tatbikatçı) : practiser

tatbîqâtu hendesiyye (tatbikat-ı hendesiye) : mensuration

tat-hîr (tathir) : purgation, purification, scouring, washing up, expurgation, picking

tat-hîr makinesi (tathir makinesi) : rinse machine

tâ'tîl (tatil) : abeyance, recess, out of gear, holiday, holiday, lock out, prorogation, recreation, red letter, respite, sabbath, shut down, stand, stay, stop, suspense, suspension, vacation

tâ'tîl günü : week end

tâ'tîl zemânlaru (tatil zamanları) : holiday

tâ'tîl zuyâfeti (tatil ziyafeti) : white bait

tâ'tîli eshgâl (tatil-i eşkal) : strike

tâ'tîli mouhâkeme (tatil-i muhâkeme) : non suit

tâ'tîli mouhâkeme emri (tatil-i muhâkeme emri) : inhibition

tâ'tîli te'diyyat (tatil-i tediyat) : insolvency, failure, suspension of payment, stoppage

tâ'tîller : holiday, vacancy, vacation

tatlîq (tatlik) : repudiation

tatlu (tatlı) : fritter

tatlu dîl (tatlı dil) : candied tongue

tatlu elma (tatlı elma) : rennet

tatlu qashugh (tatlı kaşığı) : dessert spoon

tatlu ses (tatlı ses) : euphony

tatlu sou (tatlı su) : fresh water, soft water

tatlular (tatlılar) : sweet, sweet meat

tatluluq (tatlılık) : amenity, blandishment, suavity, sweetness, wheedling

tatma : taste, tasting

tatsuzluq (tatsızlık) : flatness, insipidity, monotony, a nasty taste, tastelessness, tediousness, unpleasantness, unsavouriness, vapidity, a wet blanket

tatvîl : prolixity, wordiness

tatyîb : endearment

tatyîbi hâtur (tatyib-i hatır) : peace offering

tav : temper

tava : chafe dish, frying pan, pan, roaster, scallop

tavada youmourta (tavada yumurta) : fry eggs

tavan : ceiling

tavan arasu (tavan arası) : garret

tavern (taverna) : tavern

tavîl : gawk, spindly

tâ'vîq (tavîk) : protraction, obstruction

tâ'vîq siyâseti (tâvik siyaseti) : fabian policy, obstructionism

tâ'vîqqi (tâvikçi) : obstructionist

tâ'vîz : footing

tâ'vizât: atonement for, compensation, consideration, indemnification, idemnity

tavju (tavcı) : sharper, swindler, varnisher

tavjuluq (tavcılık) : confide trick

tavla : backgammon, track

tavlama : tempering

tavouq (tavuk) : fowl, hen

tavouq qafesi (tavuk kafesi) : hen coop

tavouqjou (tavukçu) : poulterer

tavouqjoular (tavukçular) : poultry

tavous qoushou (tavus kuşu) : peacock

tavr (tavır) : air, attitude, bearing, behaviour, carriage, cast, conduct, demeanour, deportment, manner, mien, port, pose, presence, starch, starchiness, strain

tavshan (tavşan) : cabinet maker, cony, hare, puss

tavshan aghulu (tavşan ağılı) : warren

tavshan qafesi (tavşan kafesi) : rabbit hutch

tavshan qoulâ (tavşan kulağı) : primrose

tavsîf : description

tavsîfi arâzî (tavsif-i arazi) : chorography

tavsîfi hayvânât (tavsîf-i hayvânât) : zoography

tavsîfi tabaqât (tavsîf-i tabakat) : stratigraphy

tavsuye (tavsiye) : advice, commendation, commendatory, counsel, recommendation

tavsuye mektoubou (tavsiye mektubu) : letter of recommendation, commendatory letter

tavsuyenâme (tavsiyenâme) : reference, letter of introduction

tav-uyyet (tav'iyet) : spontaneity

tax (taks) : tax

taxim (taksim) : carving, apportionment, division, fellowship, partition, sharing, divisional

taxîmât (taksimât) : partition, scale, wapentake

taximetre (taksimetre) : taximeter

taxîmi mesâ-i (taksîm-i mesaî) : division of labour

taxît (taksit) : instalment

taxît günü (taksit günü) : quarter day, rent day

taxît ousôulü (taksit usûlü) : tally system

taxîtle satush (taksitle satış) : tally trade

tay : colt, foal

tayf : spectrum

tayfa : crew, hand

tayfa defteri : article

tayfbîn : spectroscope

tayfoun (tayfun) : typhoon

tâ'yîn : appointment, assignment, designation, determination, nomination, provision, specification, investiture, set

tâ'yînât : tommy

tâ'yîni hüviyyet (tâyîn-i hüviyet) : identification

tâ'yîni mevkî (tayin-i mevki) : location

tâyim-bôl (taymbol) : time ball

tayrân : aeronautic, aviation, flight, fly

ta-yun (tayın) : pittance, dietary, ration, stint

tayun bedeli (tayın bedeli) : ration money

tayy (tay) : obliteration

tayyâr : spirituous

tayyâre : aeroplane, aircraft

tayyâre istasyonou (tayyâre istasyonu) : aerodrom

tayyâreji (tayyareci) : aviator, aeronaut, airman

tayyeur (tayyör) : tailor made

tâze fasoulye (taze fasulye) : french bean, french beans

tâze hayât boulma (taze hayat bulma) : rejuvenescence

tâze peynir : cream cheese

tâze qouvvet (taze kuvvet) : renovation

tâze sharab (taze şarap) : stum

tâzelik : freshness, greenness, maidenhood, succulence, youthfulness

taz-îf (taz'îf) : duplication

tâ'zîm : veneration, apotheosis, reverence

tâ'zimât : homage, duty, tribute

tâ'zîr : remonstrance, taunt

tâ'ziye : condolence

tazmîn : indemnification, recovery, repair, restitution

tazmînât : damage, demurage, fine, indemnification, amends, compensation, idemnity, reparation, satisfaction, set off, smart money

tazu (tazı) : beagle, gray hound, hound, stag hound, talbot

tazu seyisi (tazı seyisi) : whip in

tazyîq (tazyik) : coercion, extortion, oppression, persecution, press, pressing, pressure, screw, squeeze, stress, thrust, compression, constraint, crush, force

tazyîqât (tazyikat) : persecution, exaction

tazyîqi havâ mürâselâtu (tazyik-i hava mürâselatı) : pneumatic/pneumatical despatch

tazyîqi havâ shimendiferi (tazyik-i hava şimendiferi) : pneumatic/pneumatical railway

tazyîqu havâ (tazyîk-i havâ) : atmospheric

tazyîqu havâ çekiji (tazyîk-i havâ çekici) : atmospheric hammer

te-abbüd (teabbüt) : idolatry

te-addüd (taaddüt) : plurality

te-addüdi zevjât (taaddüd-i zevcat) : bigamy, polygamy

te-affün (taaffün) : fetidness, putrefaction, putridity, miasma, noisomeness, stench, stink, taint

te-ahhüd (taahhüt) : committal, engagement, liability, obligation, recognizance, undertaking

te-ahhüdât (taahhüdat) : commitment, liability, undertaking

te-ahhüdlü mektûb (taahhütlü mektup) : register letter

te-ahhüdü meshrût (taahhüd-i meşrût) : correlate obligation

te-ahhüdü moutazammun (taahhüd-i mutazammın) : binding

te-ahhüdü müteqâbil (taahhüd-i mütekâbil) : correlate obligation

te-ajjüb (taaccüp) : evclamation

te-ajjüb ishâreti (taaccüp işareti) : note of exclamation

te-âlî (teâli) : soar

te'âlî ve souqôut (teâli ve sükût) : rise and fall

te-allouq (tealluk/taalluk) : corelation, bearing, dependence, reference, regard, relation

te-allül (teallül) : dodge

te-ammüd (teammüt) : wilfulness

te-âmmüden qatl (teammüden katl) : murder in the first degree

te-âmül (teâmül) : convention, form, prescription, routine, unwritten law, usualness

te-annüd (teannüt) : obduracy, obstinacy

te-âqoub (teâkub) : alternation

te-aqqül (teakkul/taakkul) : intellection

te-ârrouz (taarruz) : contradiction, offensive, rape

te-arrouzî ve tedâfou-î (taarruzî ve tedâfûî) : offensive and defensive

te-assoub (taassup) : intolerance, austerity, bigotry, fanaticism, perudery, rigidity

te-assoubu ahlâqî (taassub-ı ahlâkî) : puritanism

te-âvün (teâvün/taâvün) : benefit, cooperation

te-âvün jem-iyyeti (teâvün cemiyeti) : benefit society, friend society

te-âvün shirketi (teâvün/taâvün şirketi) : cooperate society

tebahhour (tebahhur) : evaporation, exhalation, vaporization

teba-iyyet (tebaiyet) : adherence

tebâ-oud (tebâüd) : dispersion, divergence

tebasbous (tabasbus/tebasbus) : adulation, toadyism

teba-uyyet (tebaiyyet) : subordination

tebdîl : conversion, incognito, inversion, remove, removal, reversing, transplantation, commutation

tebdîl edilebilme : permutability

tebdîli dîn (tebdîl-i din) : conversion

tebdîli dîne teshvîq (tebdîl-i dine teşvik) : proselytism

tebdîli fikr (tebdîl-i fikir) : conversion

tebe-a (tebaa) : citizen, colony, subject

tebeddül : change, conversion, remove, revulsion, rotation, shifting, transfiguration, transition, turn, veering, vicissitude

tebellür : crystallization

teber : bill, pole axe

teberrü' (teberru) : endowment, grant, oblation, benevolence, bequest

teberrü-ât (teberruat) : dole, foundation, subscription, donation

tebeshir (tebeşir) : chalk, whiting

tebeshir ojâ (tebeşir ocağı) : chalk pit

tebessüm : smile

tebevül : dejection

tebhîr : fumigation

teb-îd (teb'îd/tebîd) : banishment, expatriation

tebjîl (tebcil) : apotheosis, glorification

teblîg (tebliğ) : announcement, annunciation, bulletin, communication, intimation, notification, pronouncement, remit

teblîgât : caution, message

tebr (teber) : tuberosity

tebrîd : frigorific, refrigeration

tebri-e (tebrie/tebriye) : justification, liberation, absolutive, discharge, purgation, release

tebrîk : felicitation, congratulation, gratulation

tebrikyât (tebrikât) : felicitation, congratulation, gratulation, greeting, good wishes

tebyîz edilmish nûs-ha (tebyiz edilmiş nüsha) : fair copy

tebyîz edilmish sôuret (tebyiz edilmiş suret) : fair copy

tedâbir : measure, provision, step

tedâbîri lâzûme (tedâbir-i lâzûme) : means of redress

tedâbîri mâni-a (tedâbir-i mâniya) : prevent measures, counter action, means of redress

tedâbîri shedîde (tedâbir-i şedîde) : hard measures

tedâfou' (tedâfû) : repulsion

tedâ-î' (tedâî) : association

tedâ-î' efkyâr (tedâî-yi efkâr) : association of ideas

tedârik : alimentation, purveyance, recruiting, supply

tedârikyât (tedârikât) : provision

tedâvi : medical attendance, course, cure, healing, treatment

tedâvihâne : nurse home

tedâvül : circulation, currency, flux, utterance

tedbîr : caution, discretion, expedient, forecast, judiciousness, make shift, measure, prevision, prudence, sagacity, shift, wariness, wisdom

tedbirsizlik : injudiciousness, imprudence, mismanagement

tedfîn : burial, entombment, funeral, inhumation, interment

tedfîn müteahhidi : undertaker

tedfîn üjreti (tedfîn ücreti) : mortuary

tedhîn : unction

tedhîsh poletiqasu (tedhîş politikası) : terrorism

te'dîb : correction, punishment

te'diye : acquittance, discharge, repayment, satisfaction, payment

te'diyyât : disbursement, payment, render

te'diyyât günü : pay day

te'diyyât teklîfi : tender

tedqîq (tetkik) : introspection, investigation, consideration, contemplation, insight, canvass for, examination, exploration, overhaul, quest, recension, research, review, revision, sight, survey, disquisition

tedqîq hey-eti (tetkik heyeti) : quest

tedqîqa mou-allaq (tedkîka muallak) : under correct

tedqîqât (tetskikât) : investigation, scrutiny, orientation, canvass for, research, discussion

tedqîqâtu rôuhiyye (tedkikât-ı ruhiye) : psychic/al researchs

tedqîqi ârâ (tedkik-i ârâ) : scrutiny

tedqîqi hesâbât (tedkîk-i hesâbat) : audit

tedqîqi intiqâdî (tetskik-i intikâdî) : recension

tedqîqi mouhâsebât dâ-iresi (tedkîk-i muhâsebat dâiresi) : audit office

tedqîqi nefis (tedkik-i nefis) : introspection of one's self

tedqîqi vesâ-iq (tedkîk-i vesâik) : diplomatic

tedrîbiyye : empiricism

tedrîjen teraqqî (tedricen terakki) : gradation

tedrîs : instruction, teaching, tuition

tedrîsat : education, teaching, training

tedrîsât müdîriyyeti (tedrîsat müdürîyeti) : burean of education

tedrîsât nizâm-nâmesi : the code

tedrîsâtu tâliye (tedrisat-ı tâliye) : secondary education

tedrîz : suture

te-düm (tedüm) : te deum

te-ehhour (teahhur) : adjournment, delay, demur, detention, lateness, postponement, retardation

te-ehhour ichün tazmînât (teehhür için tazminat) : forbear money

te-ehhül (teehhül) : marriage

te-ellüm (teellüm) : sympathy

te-ellümât (teellümat) : sympathy

te-emmül (teemmül) : contemplation, cogitation, deliberation, introspection of one's self, meditation, reflection

te-ennî (teennî) : patience

te-essüf (teessüf) : regret

te-essür (teessür) : compassion, pathos, susceptibility, sympathy

te-essürât (teessürat) : bereavement

te-essüs (teessüs) : establishment, setter up

te-essüsât (teessüsat) : sympathy

te-eyyüd (teeyyüt) : confirmation, establishment

tefahôur (tefâhûr) : glorying, boast, conceit, conceitedness, egotism, rodomontade, vaunt

tefâvût : difference

tefâzoul (tefâzul) : fluxion

tefeji (tefecî) : pawn broker

tefekkür : meditation, muse, musing, pausing, thinking, reasoning

teferrou' (teferru) : upheaval

teferrü-ât (teferruat) : appendage, appurtenances, accesory, circumstance, circumstantial, et cetera, minutia, non essential

teferrüj (teferrüç) : promenade

tefesfür : phosphorescence

tefessouh (tefessüh) : putrefaction, putridity, degeneracy

tefe'ül : augury

tefevvouq (tefevvuk/tefavvuk) : prevalence, upper hand, vantage ground, superiority, supremacy, advantage, weather gauge, whip hand, forte,

mastery, predomination, pre-eminence, preferableness, preponderance

tefrîq (tefrik) : demarcation, liberation, parting, round up, separation, sizing, sorting, detachment, discernment, disjunction, dissecting, distinction, resolution of forces

tefrîq etmeyish (tefrik etmeyiş) : indiscrimination

tefrîq kyâtibi (tefrîk kâtibi) : dissecting clerk

tefriqa (tefrika) : cleavage, disruption, dissent, dissension, dissidence

tefsîr : annotation, gloss, interpretation, paraphrase, rendering, zend

teftish (teftiş) : supervision, review, survey, inspection

tegaddî (tagaddî) : alimentation

tegallüb : exaction, oligarchy

teganni : choral

tegassoun (tegassun) : ramification

tegayyüb (tegayyüp) : absenteeism

tegayyür (tagayyür) : alteration, distortion

tehaddüs (tahaddüs/tehaddüs) : procession, nascency, coincidence

tehaффouз (tehaффuz/tahaффuz) : preservation, conservation

tehaффouzhâne (tehaффuzhâne) : lazaret

tehaффouзу madde (tehaффuz/tahaффuz-ı madde) : conserve of matter, conserve of energy

tehâfiye (tuhaфиye) : fancy goods, haberdashery

tehâfiye eshyâsu (tuhâfiye eşyası) : small wares

tehâfiye panayuru (tuhaфиye panayırı) : fancy fair

tehâfiyeji (tuhaфиyeci) : haberdasher

tehajjür (tahaccür) : petrification

tehâjüm (tehâcüm) : run

tehakküm (tahakküm) : hegemony, oligarchy, oligarchical, club law, dictatorship, dogmatism, domination, subjugation, yoke

tehakkümü askerî (tahakküm-i askerî) : militarism, sword law

tehâlhül : rarefaction

tehallüf : divergence, rate

tehâlük : avidity, eagerness, ostrum, precipitation, promptitude, thirstiness, enthusiasm

tehammouz (tahammuz) : oxidation

tehammouz etdiriji madde (tahammuz ettirici madde) : oxidizer

tehammül (tahammül) : abnegation, bearing, endurance, forbearance, hardness, rusticity indefatigableness, indulgence, longanimity, patience, standing, stress, sufferance, tolerance, toleration, toughness,

tehammül-fersâ olouş (tahammülfersâ oluş) : insupportableness

tehammülsüzlük (tahammülsüzlük) : intolerance

tehammür : fermentation

tehaqqouq (tahakkuk) : establishment

teharî (taharî) : quest, research

teharî haqqu (tahrari hakkı) : right of search

teharî müzekkeresi (tahrarî müzekkeresi) : search warrant

teharri zâbiti (tahârri zâbiti) : boarding officer

teharriyyât (taharriyat) : research

teharriş (taharriş) : excitement, irritation

tehash-shüb (tehaşşüp) : lignification

tehassoulu âruz (tahassul-ı âruz) : proliferation

tehassoungyâh (tahassungâh) : strong hold

tehassüs : feeling

tehattour (tahattur) : recollection

tehavvül (tahavvül) : alternation, fluctuation, fluxion, mutation, diversification, chop, transformation, transmutation, variation

tehavvülât (tahavvülat) : change, variation

tehayyül (tahayyül) : contemplation, imagination, representative faculty, reverie, fancy

tehayyülât (tahayyülat) : speculation, sentimentalism, imagination, contemplation

tehdîd (tehdit) : browbeat, menace, threat, challenge, intimidation

tehdîd mektoubou (tehdit mektubu) : blackmail

tehdîdât : threatening

tehdîdji (tehditçi) : exaction, striker

tehevvür : frenzy, fulmination, furiousness, fury, impetuosity, paroxysm, pelter, rage, raging, resentment

teheyyüj (teheyyüç) : ebullition, emotion, exaltation, feeling, flush, shock

teheyyüjât (teheyyücât) : emotion

te'hîr : adjournment, protraction, suspension

tehî dest : empty handed

tehjîr (tehcîr) : expatriation

tehlike : alarm, critical stage, danger, insecurity, jeopardy, peril, perilous, perniciousness, risk, touch and go

tehlike chanu (tehlike çanı) : tocsin

tehlike ishâreti (tehlike işareti) : alarm signal

tehlike topou (tehlike topu) : minute gun

tehlkede : at stake

tehlîl : halleluja

tehzîb : refinement

tehzîl : parody

tejârib (tecârib) : experience

tejâribi medîde (tecârib-i medîde) : long experience

tejâvüz (tecavüz) : abuse, desecration, affront, aggression, break in, offence, outrage, taunt, overrunning, breach of privilege, profanation, railing, rape, rapine, ravishment, transgression, trespass, attack, contempt, encroachment, excess, force entry, house breaking, indignity, injury, inroad, insult, molestation, taunting, usurpation, violation

tejâvüzât (tecavüzat) : sabotage

tejâvüzât lisâniyye (lisânî tecavüz/tecavüzat-ı lisâniye) : vituperation

tejâzüb (tecâzüp) : sympathy

tejdîd (tecdit) : regeneration, renewal, renovation, restoration, instauration

tejdîdi havâ (tecdîd-i hava) : ventilation

tejeddüd (teceddüt) : new departure, modernism, innovation, novelty, reform, renaissance, revival

tejeddüd tarafdâru (teceddüt taraftarı) : modernist

tejellî (tecellî) : incarnation

tejemmu' (tecemmu) : assembly, embodiment, accumulation, aggregation, collection, concentration, rally

tejerrüd (tecerrüt) : celibacy, abstraction, isolation

tejessüs (tecessüs) : pry

tejhîz (techîz) : enduement, equipment, investment, outfit

tejhîzât (techîzat) : equipment, outfit, appointment, armament, rig out, tackle, accoutrements

tejhîzât harbiyye (techizat harbiye) : munition

te'jîli düyûun (tecîl-i düyûn) : moratorium

tejrîb (tecrîp) : experimentation

tejrîd (tecrit) : abstraction, insulation, isolation, localization, privation, seclusion

tejrîd siyaseti (tecrit siyaseti) : continent system

tejrîf (tecrif) : scorification

tejrûbe (tecrûbe) : assay, empiricism, essay, experience, experiment, object lesson, ordeal, probation, proof, temptation, tentative, test, testing, touch, trial, try

tejrûbe balonou (tecrûbe balonu) : feeler

tejrûbe sür'âtî (tecrûbe sürati) : trial speed

tejrûbe-dîde adam (tecrûbe-dîde adam) : nestor

tejrûbe-i qalem (tecrûbe-i kalem) : essay

tejrûbeli adam (tecrûbeli adam) : practitioner

tejrûbeli ihtiyar (tecrûbeli ihtiyar) : nestor

tejrûbesi choq adam (tecrûbesi çok adam) : old stager

tejrûbesizlik (tecrûbesizlik) : lack of experience, inexperience

tejziye (tecziye) : inflict

tek ayaqlı masa (tek ayaklı masa) : loo-table

tek geuzlülük (tek gözlülük) : monocle

tek kürek : scull

tek oloush (tek oluş) : oneness

tek palanga : whip

tek satuhlu tayyâre (tek satıhlı tayyâre) : monoplane

tek sura (tek sıra) : single file

tek tash (tek taş) : solitair

tek yarush (tek yarış) : walk over

tekdîr : chiding, rating, rebuke, reprimand, reproof, scolding, set down, slating, upbraiding, vituperation, snub

tekdîrât : chiding

teke : prawn, shrimp

tekellûf : ceremony, flourish, flourishingly, formalism, formality, punctiliousness, refinement, set out, starchiness

tekemmül : accomplishment, crown, elaboration, perfection

tekerlek : truck, trundle, wheel

tekerlek ayaq (tekerlek ayak) : castor

tekerlek bashlugh (tekerlek başlığı) :
nave

tekerlek izi : rut

tekerlekji (tekerlekçi) : wheel wright,
wheeler

tekerleksiz sapan : swing plough

tekerleme : roller

tekerrüj (tekerrüç) : efflorescence

tekerrür : atavism, encore, frequentness,
frequency, mannerism, recurrence,
repeat, repetition, replica, return,
proliferation

tekevvün : elaboration, generation,
nascency

tekevvünü bizzât (tekevvün-i bizzat) :
spontaneous generate

te'kîd : reassurance, reiteration,
reordination

teklif : proffer, bid, bidding, motion,
offer, offering, overture, proposal,
proposition, suggestion, summons,
tender

teklîfât : motion, proposition

teklîfnâme : tender

teklifsiz dost : familiar

teklifsizlik : familiarity, informality,
intimacy

tekme : kick

tekmîl : complete, entire, full, overall,
plenary

tekne : ark, bottom, craft, galley, hopper,
hulk, hull, launder, steeper, trough, wash
tub

teknik : technique

tekrâr : re, reduplication, rehearsal,
reiteration, repetition, replication,
reproduction

tekrâr bashlama (tekrar başlama) :
resumption, wakening

tekrâr fenâlashma (tekrar fenalaşma) :
recrudescence

tekrâr genjleshdirme (tekrar
gençleştirme) : rejuvenation

tekrâr geürünme (tekrar görünme) :
emersion

tekrâr houlâsa (tekrar hülâsa) :
recapitulation

tekrâr inshâ (tekrar inşâ) : reconstruction

tekrâr intihâb : re-election

tekrâr intiqâl (tekrar intikâl) : reversion

tekrâr moubâyâ (tekrar mübâyaa) :
repurchase

tekrâr neshr (tekrar neşir) : republication

tekrâr qabôul (tekrar kabul) :
readmission

tekrâr souqôut (tekrar sükût) : relapse

tekrâr tabu' (tekrâr tab'/tab) :
reimpression

tekrâr taxîm (tekrar taksim) : repartition

tekrâr taz-îf (tekrâr taz'îf/tazif) :
reduplication

tekrâr teshkîl (tekrar teşkil) : reformation

tekrâr te'sîs : reinstatement

tekrâr ziyâret : revisit

tekrâr layuju (tekrarlayıcı) : repeater

tekvîn : cosmogony, genesis, ontology,
ontologic

tekyâlif (tekâlif) : contribution,
imposition, levy, tax, taxation

tekyâlîfi harbiyye (tekâlif-i harbiye) : requisition	telâqî (telaki) : meeting, junction, encounter, intersection
tekyâlîfi shahsuyye (tekâlif-i şahsiye) : poll tax	telâqî noqtasu (telâki noktası) : cross point
tekyâmül (tekâmül) : derivation, development, evolution	telâqqi (telakki) : concept, conception, confluence, way of thinking
tekyâmül nazariyyesi (tekâmül nazariyesi) : doctrine of development, theory of evolution	telâsh (telaş) : bustle, scurry, stew, alarm, fidget, flurry, fluster, flutter, fuss, panic
tekyâsüf (tekâsüf) : condensation	telâshju (telâşçı) : fussy
tekyâsül (tekâsül) : neglect	telâtin : shagreen
tekyâsür (tekâsür) : interfere	telâtoum (telâtum) : heaving, surge, swell
tezkîb : confutation, contradiction, disavowal, disclaimer, denial	telâveti mezâmîr (tilâvet-i mezâmîr) : psalmody
tel : catgut, chord, cord, fibre, filament, file, floss, rope yarn, spun, string, string, thread, whisk, wire, yarn	telef olabilme : perishableness/perishability
tel chekiji (tel çekici) : wire drawer	telefon : call up, telephone, telephonic
tel dolab : meat safe	telefon me'môuresi (telefon memuresi) : telephonist
tel fabriqasu (tel fabrikası) : wire mill	telefon me'môurou (telefon memuru) : telephonist
tel i'mâli : wire drawing	telemetre : telemeter
tel qoumash (tel kumaş) : wire gauze	telepati : telepathy
tel shimendiferi (tel şimendiferi) : funicular railway	telesqop (teleskop) : telescope
tel somye (tel somya) : wire mattress	televvün : caprice, fickleness, versatility mutableness/mutability, tergiversation, unsteadiness
tela : stiffener	telezüz : delight, enjoyment, fruition
telaffouz (telaffuz) : pronunciation	telfîq (telfik) : compilation
telâfi : expiation, recovery, recruiting, compensation, indemnification, satisfaction, restoration, recuperation, redress	telgraf : despatch, telegraphy
telâfi edilemeyish (telâfi edilemeyiş) : irretrievableness	telgraf makinesi : telegraph
telâmîz : school, disciple, follower	telgraf sheridi (telgraf şeridi) : tape
	telgrafju (telgrafçı) : telegraphist
	telgrafjuluq (telgrafçılık) : telegraphy

telgrafnâme : telegram

telhîn : modulation

telhîs : digestion

te'lîf : composition, conciliation, pacification, reconciliation

te'lîfât : literature, the press

te'lîfiyyeci (telifiyeci) : syncretist

te'lîh : deification

tel-în (tel'în/telîn) : fulmination, reprobation, excommunication, imprecation

telji (telci) : wire drawer

tellâl : auctioneer, crier, trumpet, trompeter

tellâliye : commission

telmîz : disciple, follower

telqîh (telkîh) : impregnation, inoculation, vaccinate, vaccination

telqîn (telkin) : hint, infusion, insinuation, inspiration, prompting, suggestion

telqîn nazariyyesi (telkin nazariyesi) : suggestionism

telqînât (telkînat) : dictate, exhortation

telqîni nefis (telkin-i nefis) : auto suggest

telsiz telefon : wireless telephony

telsiz telefon ahzi : listening in

telsiz telefon istimâ-u (telsiz telefon istimâsı) : listening in

telsiz telefon neshri (telsiz telefon neşri) : broadcasting

telsiz telgraf : wireless telegraphy

telsiz telgraf istasyonou (telsiz telgraf istasyonu): wireless station

telsiz telgrafnâme : radiogram

telve : grounds

telvîn : colouration, colouring, dyeing

telvîs : pollution

temâdî : continuation

temâmiyyet (tamâmiyet) : entireness, integrity, plenitude

temâmiyyeti milkiyye (tamâmiyet-i mülkiye) : territorial integrity

temâs : chuck, contact, dab, feel, friction, rub, tangence, touch

temâsda (temasta) : in touch

temâsha (temaşa) : spectacle, theatre, stage, scenic, show, sight, sight seeing

temâshâger (temâşâger) : contemplator

temâshâ-nüvîs (temâşanüvis) : scenario writer

temâsük : cohesion, force of cohere

temâyül : affection, bent, disposition, favourableness, gravitation, gust, inclination, inflection, prepossession, set, trend

temâyülât : disposition

temâyüz : mark

temdîd : extension, prolongation, renewal

temdîdi mevkûfiyyet emri (temdîd-i mevkûfiyyet emri) : detainer

temdîdi me'zûniyyet (temdîd-i mezûniyyet) : prolong of leave of absence

temekkün : establishment, settlement

temekkün mouqâvelenâmesi (temekkün mukâvelenâmesi) : establish convention

temel : basis, coffer dam, footing, foundation, ground work, key stone, stamina, support

temel qazugh (temel kazığı) : spile

temeli taqviye (temeli takviye) : underpinning

temellük : fruition, possession, propriety

temennî : wish, breath after, deprecation, entreaty

temenniyyât : salutation, wish

temerküz : coalition, concentration

temerküz qabinesi (temerküz kabinesi) : coalition cabinet

temerrüd : contumacy, impenitence, inflexibility, obstinacy

temessül : assimilation, incarnation, transfiguration

temettü' : dividend

temettü' nisbeti : rate of profit

temettü' sâfî : net profits, net profit

temettü' vergisi : income tax

temevvüj (temevvüç) : undulation

temevvüj nazariyyesi (temevvüç nazariyesi) : undulatory theory

temevvüjât (temevvücat) : fluctuation, rippling, undulation

temeyyüz : distinction, prominence

te'mîn : asseveration, obtainment, realization

te'mînât : caution, assurance, bail, earnest, gage, guarantee, guaranty, plight, security, surety, suretiship, vouch, warrant

te'mînât aqchesi (teminat akçesi) : guaranty fund, deposit

te'mînâtlu shimendifer (teminatlı şimendifer) : guarantee railway

te'mînâtu mükerrere (temînat-ı mükerrere) : reinsurance

temiz chamashur (temiz çamaşır) : clean linen

temizleyiji (temizleyici) : cathartic, purgatory

temizlik : cleanliness, elbow grease, fairness, neatness, purity, spotlessness, tidiness

temjîd (temcit) : laud

temkîn : distance, equanimity, evenness, presence of mind, sedateness, self command, self possession, sobriety, staidness, submission

temmouz (temmuz) : july

tempera : distemper

tempo : tempo

temri-Hind (temr-i hind) : tamarind

temrîn : exercise

temriye : tetter

temsîl : acting, assimilation, theatrical entertainment, parable, performance, personation, personification, representation, representation, simile, symbolism

temsîli memnôu' eser (temsili memnû eser) : copyright edition

temsîli nisbî (temsil-i nisbî) : proportional representation

temsîller : theatrical

temyî' : liquefaction

temyîz : cassation, discrimination

ten : complexion, nudity

ten rengi : carnation, incarnate

tenâfür : cacophony, dissonance, hiatus

tenâqous (tenâkus) : decrease, diminution, reduction, shrinkage

tenâqouz (tenâkuz) : contradiction, discrepancy

tenâsouh (tenâsuh) : metamorphosis

tenâsouhu ervâh (tenâsuh-ı ervâh) : metempsychosis

tenâsüb : keeping, progression, proportion, symmetry

tenâsübi hendesî (tenâsüb-i hendesî) : geometrical proportion

tenâsühu ervâh (tenâsüh-i ervâh) : transmigration

tenâsül : reproduction

tenâvüb : alternation, intermission, periodicity

tenâvül : eating

tenâzour (tenâzur) : symmetry

tenbellik (tenbellik/tembellik) : laziness, sloth, vacancy, idleness

tenbîh (tembih) : admonition, rubric, monition

tender : tender

tenderli loqomotif (tenderli lokomotif) : tank engine

teneffüs : breathing, inhalation, recreation, respiration

teneffüs jihâzu (teneffüs cihazı) : respirator

teneffüs-hâne (teneffüşhane) : combine room

teneke : can, tin

teneke mâ'môulâtu (teneke mamûlatı) : tin ware

teneke qoutou (teneke kutu) : canister

tenekeji (tenekeci) : tin man, tinker

tenemmül : pins and needles

tenevvou' (tenevvü) : variation, varigation, diversification

tenezzüh : drive out, excursion, jaunt, outing, picnic, pleasure, stroll, trip

tenezzüh arabasu (tenezzüh arabası) : jaunting car

tenezzüh mahalli : piazza, pleasure ground, ramble, resort

tenezzüh seyâhati : pleasure trip

tenezzüh treni : excursion train

tenezzüh vapourou (tenezzüh vapuru) : pleasure boat

tenezzühü askerî (tenezzüh-i askeri) : military excursion

tenezzül : depreciation, depression, fall, stoop, condescension

tenhâ : retired, solitary

tenhâ yer : by place, seclusion, solitude

tenhâluq (tenhalık) : solitariness, solitude, wilderness, loneliness

tenis : tennis

tenis yeri : tennis court

tenjere (tencere) : pot, stew pan, kettle

tenkyâr (tenkâr) : borax

tenmiye : fecundation, fertilization, investment

tenor : tenor

tenqîd (tenkit) : censure, criticism, critique, diatribe, review, stricture

tenqîdât (tenkîdat) : comment, criticism

tenqîhât (tenkîhat) : cut

tenqîsât (tenkîsat) : reformation

tenqît (tenkit) : pointing, punctuation

tenqiye (tenkiye) : clyster

tensîb : discretion

tensîq (tensik) : organization, reformation, reorganization

tensîqât (tensîkat) : reorganization

tente : awning, tilt

tenvîm : hypnotism

tenvîr : elucidation, enlightenment, guidance, illumination, lighting

tenvîrât : illumination

tenzîl : subtraction, abatement, debasement, deduction, defalcation, degrade, demission, launch, launching, reduction, retrenchment, sinking

tenzîlât : abatement, allowance, cut, reduction

tenzîli qadr (tenzîl-i kadir) : disparagement

tenzîli rütbe (tenzîl-i rütbe) : degrade

te-odolit âleti (teodolit aleti) : theodolite

tepe : apex, ascent, barrow, comb, coping, corona, crater, crest, crown, dun, elevation, eminence, height, hill, knoll, mound, pan, pate, peak, pinnacle, ridge, sound board, summit, swell, tee, tip, top, tumulus, vertex

tepejik (tepecik) : hillock

tepeleme : thrashing

tepesinde : overhead

tepsi : bake stone, baking pan, salver, scallop, tray, waiter

teqabbouz (takabbuz) : retraction, shrink, astringency

teqâbül (tekâbül) : correspondence, equivalence

teqaddüm (takaddüm) : antecedence, anteriority, to lead away, precedence, previousness, primacy, priority

teqallous (takallüs) : contraction, astringency

teqallübât (takallübat) : the ups and downs

teqarrouh (takarruh) : ulceration

teqarrüb (tekârüp) : imminence, convergency, access, approach, approximation, convergency

teqârûn (tekârûn) : contiguity

teqârûbi nufsun-nehârî (tekârüb-i nıfsın-nehârî): converge of meridians

teqâtôu' (tekâtû) : intersection

teqâ-üd (takayyüt) : retirement, retiring

teqâ-üdiyye (tekâüdiye) : pension, superannuation

teqayyoush (takayyüh) : purulence

teqayyousha ihzâr (takayyüha ihzâr) : maturation

teqayyüd (takayyüt) : reserve, reservedness

teqayyüdât (takayyüdat) : prevent measures

teqayyüh (takayyüh) : suppuration

ter : perspiration, sudatory, sweat, transpiration

ter banyosou (ter banyosu) : sudatory

terâbout (tarâbut) : telepathy

terâjümi ahvâl (terâcim-i ahvâl) : necrology, biography

terâjümi ahvâl mouharriri (terâcim-i ahvâl muharriri) : necrologist

terâküb (terâkip) : apposition

terâküm : accumulation, conglomeration, cumulation, heaping

terâne : melody

teraqqi (terakki) : ascent, advance, advancement, development, improvement, proficiency, progress, rise, growth, process

teraaqqî-perver (terakkiperver) : progressist

terasoud mahalli (tarassut mahali) : outlook

terassoud (tarassut) : look out, watch, outlook

terâze (terazi) : balance, scale

terbî' : half moon, quarter, square

terbî-i dâ-ire (terbî-i dâire) : the quadrate of the circle

terbiye : break in, breeding, civility, cultivation, dressing, education, good breeding, season, seasoning, training, tuition

terbiye-i bedeniyye : gymnastics

terbiye-i etfâl : pedagogy

terbiyeji (terbiyecî) : pedagogue

terbiyeli adam : man of breed

terbiyesizlik : sauce, unmannerliness

terbiyeyi endâm (terbiye-yi endâm) : callisthenics

tere : cress

tereddüd : demur, disbelief, faltering, flinching, hesitation, incertitude, indecision, vacillation, indeterminateness, irresolution, peradventure, scepticism, staggering

tereffü' : appreciation

tere'î : apparition

teresh-shouh (tereşşuh) : leakage, transudation

teressüb : precipitation

teressübât : diluvium, drift

tereyâ (tereyağı) : butter

terfî' : advancement, preferment, promotion, remove

terhîn : bottomry, engagement, mortgage

terhîs : demobilization, discharge

terîq bedeli (tarik bedeli) : poll tax

terjîh (tercih) : preference

terjüman (tercüman) : dragoman, cicerone, interpreter

terjüme (tercüme) : crib, rendering, translation, version

terjüme-yi hâl (tercüme-i hâl) : biography, autobiography

terk : abandon, bequest, cession, dereliction, desertion, disposition, disuse, donation, exposition, forsaking, grant, omission, relinquishment, renunciation, resignation

terki i'tiyâd (terk-i itiyât) : desuetude

terki jâ-iz (terk-i câiz) : omissible

terki vâzife (terk-i vazife) : desertion

terkîb : combination, composition, compound, confection, constitution, figuration, mixture, preparation, synalepha, synthesis

terleme : sweating, transpiration

terler : transpirable

terleyish (terleyiş) : perspiration

terlik : slipper

terlilik : sweatiness

termîd : cineration, cremation, incineration

termîmât : overhaul

termometre : thermometer, thermometrical

terqîm (terkim) : numeration

terra qota (terra kota) : terra cotta

ters : fractious

ters adam : splenetic

tersâne : arsenal, dock yard, navy yard

tersi : excrement, reverse, wrong side

tersîm : protraction

terslik : awkwardness, fractiousness, spleen, frowardness, impracticability, mood, mumps, moodiness, perversity, snappishness, surliness, tantrum, testiness, waywardness

tertîb : adjustment, arrangement, collocation, composition, concoction, construction, context, contrivance, device, disposal, emission, knack, formation, formula, frame, framing, preparation, instrumentation, marshalling, order, recipe, setting, setter up, tidiness, trimness

tertîb makinesi : type setter

tertîbât : appliance, appointment, arrangement, casting, combination, contrivance, convenience, detector, device, disposition, engine, fitting, furnishings, gear, gearing, lay out, machination, machinery, marshalling, mechanism, setter up, trim, trimming

tertîbsizlik : untidiness

tervîj (terviç) : promotion, favouritism, favour

terzi : dress maker, needle woman, robe maker, sewer, snip, tailor

terzi qadun (terzi kadın) : seamstress

terzi tebeshiri (terzi tebeşiri) : soap stone

terzilik : tailoring

tesâdüf : accident, casualty, coincidence, encounter, fortuitousness, hap, hazard, occurrence, random, chance

tesâdüm : clash, concussion, jar

tesallout (tasallut) : obsession

tesâllüb (tasallüp) : concretion

tesallüf (tasallüf) : snobbism

tesânüd : solidarity

tesarrouf (tasarruf) : appropriation, disposal, entry, possession, saving, scraping, thrift, economy

tesarrouf sandugh (tasarruf sandığı) : savings bank

tesarroufât (tasarrufat) : earnings, saving

tesarroufu mouqayyed (tasarruf-ı mukayyet) : tail

tesarroufu moutlaq (tasarruf-ı mutlak) : simple fee

tesâvî : tie

tesâvî-i leylü nehâr (tesâvi-yi leyl ü nehâr) : equinox

tesavvouf (tasavvuf) : mysticism, theosophy

tesavvour (tasavvur) : imagination, preconception, project, speculation

tesavvourât (tasavvurat) : imagination

tesbih : bead, chaplet, paternoster, psalter, rosary

tesbît : determination, fixation, padding

teselli : alleviation, balsam, comfort, consolation

tesellüm : entry

tesellüm me'môrou (tesellüm memuru) : overseer

teselsül : progression, sequence, order of succession

tesemmüm : poisoning

tesettür : veil

tese'ül : mendicity

teseyyüb : remission

teshâbüh (teşâbüh) : resemblance

teshahhous (teşahhus) : incarnation

teshâ'oub (teşa'ub/teşaub) : ramification

tesha'shou' (teşa'shu/teşasu) : irradiation

teshbîh (teşbih) : simile, similitude, apologue, metaphor

teshdîd (teşdit) : reduplication, accentuation

teshebbüs (teşebbüs) : attempt, enterprise, essay, exertion, initiative, move, step, tentative, undertaking

teshebbüsât (teşebbüsât) : step, undertaking

teshehhüb (teşehhüb) : incandescence

teshekkül (teşekkül) : formation, incorporation

teshekkülât (teşekkülat) : conformation, constitution, fabric, habit, formation, frame, structure, tissue

teshekkülâtı bedeniyye (teşekkülat-ı bedeniye) : physique

teshekkülâtu hayvâniyye (teşekkülat-ı hayvaniye) : economy animal

teshekkür (teşekkür) : acknowledgment, gratefulness

teshekkür qadehi (teşekkür kadehi) : grace cup

teshekkürât (teşekkürat) : thanks

teshennüj (teşennüc) : spasm

teshe'üm (teşüm) : superstition

teshevvüsh (teşevvüş) : complication, confusion, disorganization, embroilment, entanglement, indiscipline, involution, perplexity, saltation

tesh-hîr (teşhîr) : display, exhibition, expose, exposition, show

tesh-hîs (teşhîs) : diagnosis, diagnostic, identification, personification

tes-hîlât (teshilat) : accommodation

tes-hîn (teshin) : heating

tes-hîr (teşhîr) : enchantment, fascination

teshjî' (teşci') : invigoration

teshjîr (teşcîr) : arboriculture

teshkil (teşkil) : institution, body, figuration, formation, incorporation, organization, constitution

teshkilât (teşkilât) : organization

teshkîlâtu dîniyye (teşkilât-ı diniye) : salvation army

teshkîlâtu esâsiyye (teşkilât-ı esâsiye) : organic statute

teshne (teşne) : thirsty

teshrîfât (teşrîfat) : ceremony, honour

teshrîfât müdürü (teşrifât müdürü) : master of ceremonies

teshrîfâtju (teşrifatçı) : chamberlain

teshrîfâtjuluq (teşrîfatçılık) :
chamberlainship

teshrîh (teşrih) : anatomy, dissection,
dissecting

teshrîh âleti (teşrîh âleti) : dissecting
instrument

teshrîhi hayvânî (teşrîh-i hayvânî) :
zootomy

teshrî-i (teşrî) : legislativ

teshrîki mesâ-i (teşrîk-i mesâî) :
cooperation

teshrîni evvel (teşrîn-i evvel) : october

teshrîni sâni (teşrîn-i sâni) : november

teshvîq (teşvik) : comfort,
encouragement, exhortation, fillip,
fomentation, goad, stimulant,
instigation, promotion, spur, stimulus,
incentive, temptation, whet stone,
impulsion, incitement

teshvîqât (teşvikat) : stimuli, temptation

teshy' (teşyî) : send off, farewell

tes-îd (tesît) : commemoration,
celebration

te'sîr : agency, consequence, effect,
efficacy, efficiency, expressiveness,
fathom, impression, impressiveness,
impulse, impulsion, influence, keenness,
pathos, poignancy, raciness, stroke,
swing, unction, virtuality, effectiveness

te'sîrâtu nâriyye (tesirat-ı nâriye) :
plutonian/plutonic action

te'sîri müteqâbil (tesîr-i mütekâbil) :
interaction

te'sîri qat-î ilaj (tesîr-i kat'î ilâç) : heroic
medicine

te'sîs : erection, establishment,
foundation, institution, setting,
installation

te'sîsât : installation, plant

te'sîsi ouhouvvet (tesis-i uhuvvet) :
fraternization

tesjîl (tescil) : registration

teskere : bier, litter

teskîn : mitigation, mollification,
pacification, propitiation

teslîhât : armament

teslîm : capitulation, render, deliverance,
delivery, reddition, remittal, rendition,
surrender

teslîmât : credit, delivery

tesliminde : on delivery

teslîmiyyet (teslimiyet) : resignation,
submission

teslîs : trinity, trisection

tesmiye : designation

testi : cruse, gray beard, jar, jug, pitcher

testi chicheyi (testi çiçeği) : pitcher plant

testire (testere) : saw

testire eyesi (testere egesi) : saw file

tesvîr : figure

tesviye : acquittance, adjustment,
arbitration, arrangement, clearance,
discharge, justifying, extinguishment,
flattening, payment, solution
reimbursement, settlement, settling

tasfiyehâne : finery

tesviye ameliyyâtu (tesviye ameliyatı) :
levelling

tesviye charhu (tesviye çarhı/çarkı) :
smoother

tesviye makinesi : turning lathe

tesviye münhanîsi : contour line

tesviye rōuhou (tesviye ruhu) : level, water level, spirit level

tesviye shishesi (tesviye şişesi) : level

tesviye tezgyâhu (tesviye tezgâhı) : planing machine, flattening mill

tesviyeji (tesviyecî) : justifier, leveller, surface man

tesviyejilik (tesviyecilik) : turnery

tetabboub (tetabbub) : empiricism

tetâbouq (tetâbuk) : coincidence, concurrence, correspondence, register, apposition, frequency

tetanos : lock jaw, tetanus, stag evil

tetâvül : elongation

tetebbou' (tetebbu) : study

tetebbou'la meshgôul (tetebbuyla meşgul) : student

tetevvüj (tetevvüç) : coronation, crowning

tetik : catch, dapper, detent, nimble, smart, trigger, alert

tetikde (tetikte) : on the alert

tetiklik : nimbleness

tetimât : pendant

tetimmât : appendage, appendant, filling, fitting

teuhmet (töhmet) : default

teurpü (törpü) : file, rasp

teurpüleme (törpüleme) : filing, rasping

teutoniq (tötonik) : teutonic

tevâbi' : dependent, retainer, retinue, appanage

tevâfouq (tevâfuk) : accordance, agreement, compatibility, conformation,

congruency, consistency, consonance, meetness

tevâlî : concatenation, consecution, continuance, continuity

tevaqqouf (tevakkuuf) : baiting, cessation, detention, halt, intermission, pause, rest, stagnation, stalemate, stand, stand still, stay, stop, stoppage

tevârüs : atavism, heredity, inheritance, succeeding, succession

tevassout (tevassut) : interposition, mediation

tevâtir (tevâtür) : rumour

tevâzou' (tevâzu) : meekness, modesty, humbleness, humility, submission

tevâzün : equilibrium

tevbe (tövbe) : contrition, penitence, repentance

tevbekyâr quz (tövbekâr kız) : magdalen

tevbîh : rod, schooling

tevbîhât : tirade

tevdî' : committal, consignment, commitment

tevejjüh (teveccüh) : favour, grace, liking, prepossession, sympathy

tevejjühden düshmüsh adam (teveccühten düşmüş adam) : persona non grata

tevejjühi âmme (teveccüh-i âmme) : popularity

tevejjühüne mazhar (teveccühüne mazhar) : in the good graces of

tevekkül : reliable, resignation, trust

tevellüd : birth, generation, procreation

te vessü' : diffusion, dilatation, distention, enlargement, expansibility, expansion, extension, propagation

tevettür : tension

tevfîq (tevfik) : adaptation

tevhîd : consolidation, coordination, merger, extinguishment, federation, fusion, monotheism, incorporation, unification, unitarianism

tevjîh (tevcih) : benefice, creation, collation

tevjîhât (tevcîhat) : royal investiture

tevjîhi maqam (tevcîh-i makam) : investiture

tevkîf : arrest

tevkîl : delegation, substitution

tevlîd : breeding, generation, reproduction, procreation

tevqîf (tevkif) : capture, commitment, detention, embargo, inhibition, interception, lien, reserve, stoppage, suppression, apprehension, custody

tevqîf emri (tevkîf emri) : commitment

tevqîf müzekkeresi (tevkif müzekkeresi) : warrant

tevqîf tertîbâtlu sât (tevkif tertibatlı saat) : stop watch

tevqîfât (tevkifat) : stoppage, straggling money

tevqîfhâne (tevkifhane) : prison, newgate

tevqîfhâneye i-âde (tevkifhaneye iade) : remand

tevsî' : aggrandizement, amplification, enlargement, extension

tevsî' hâfuza (tevsî hafiza) : mnemonic/al

tevsîrât : comment

te vzî' : allotment, apportionment, deal, delivery, dispensation, distribution, division, issue

te vzî-i amel : division of labour

texîf (teksîf) : condensation

texîr (teksir) : multiplication

texîr makinesi (teksir makinesi) : multiplier, mimeography

teyaqqouz (teyakkuz) : circumspection, guard, outlook, vigilance, wakefulness, watchfulness

teyatro (tiyatro) : theatre

teybul (teybıl/table) : tables of logarithm

te'yîd (teyit) : authentication, acknowledgment, assertion, confirmation, consolidation, corroboration, predication, seal

teyyoun (teyyun) : squirrel

teyze : aunt

tez : thesis

tezâdd (tezat) : antithesis, contradiction, contradictory, contrast

tezâddu tâm (tezađ-ı tam) : diametrical opposition

tezâhür : incarnation

tezâhürât : manifestation

tezâhürâtu fevqal-âde (tezâhürat-ı fevkalâde) : ovation

tezallüm : lament, lamentation, wail

tezâllümi hâl (tezâllüm-i hâl) : martyrology

tezarrôu' (tazarıu'/tazarıu) : supplication

tezayüd : afflux, acceleration, accession, accretion, appreciation, augmentation, enhancement, increase, increment, inflation, rise, swell

tezâyüdi qiymet (tezâyüd-i kıymet) :
unearned increment

tezebzüb : anarchy, babel, chaos

tezehhür : efflorescence, florescence

tezek : peat

tezekkür : consideration

tezyah (tezgâh) : bar, dresser, counte ,
jenny, loom, shop board, spin frame,
stall, yard

tezyahdâr (tezgâhtar) : tapester

tezhîb : gilding, illumination

tezhîbât : illumination

tezhîbji (tezhîpçi) : illuminator,
miniaturist, gilder

tezkere : letter, license, pass, permit

tezkere parasu (tezkere parası) : toll

tezkire : note

tezkîri nâm (tezkîr-i nâm) :
commemoration

tezlîl : humiliation

tezvîrât : chicanery

tezyîd : enhancement

tezyîf : lampoon, lash

tezyîn : enduement, foliation,
ornamentation

tezyînat : decoration, adornment,
embellishment, finish, flourish,
ornament, ornamentation, paternoster,
tabernacle work, tracery, trappings

tezyînâti garîbe (tezyînât-ı garibe) :
rococo

tifo : typhus

tifo-id (tifoid) : typhoid

tiftik : mohair

tîg (tiğ) : cut water

tijâret (ticaret) : commerce, commercial,
trade, trading, traffic, merchant

tijâret atashesi (ticaret ataşesi) :
commercial attache

tijâret birlîy (ticaret birliğı) : trade union

tijâret ittihâdu (ticaret ittihadı) : trade
union

tijâret mahkemesi (ticaret mahkemesi) :
tribunal of commerce

tijâret odası (ticaret odası) : chamber of
commerce

tijâret shirketi (ticaret şirketi) : trading
company

tijâret-hâne (ticarethane) : concern,
house

tijâreti bahriyye mejlisi (ticaret-i bahriye
meclisi) : shipping board

tijâreti bahriyye müdürîyyeti (ticaret-i
bahriye müdürîyyeti) : shipping board

tijâreti bahriyye qânûnou (ticaret-i
bahriye kanunu) : mercantile law

tijâreti dâhiliyye (ticaret-i dâhiliye) :
domestic trade

tijâretet dâ-iresi (ticaret dairesi) : board of
trade

tijâretet nezâreti (ticaret nezâreti) : board
of trade

tijâr gemisi (tüccâr gemisi) : merchant
vessel

tik âju (tik ağacı) : teak

tilbeuri (tilböri) : tilbury

tilki : fox

tilki avu (tilki avı) : fox chase

tilki ini : kennel

tîm (tim) : team

timsah : crocodile, alligator

timsâl : emblem, idol, image, representation, symbol, type

timsâli bereket (timsâl-i bereket) : horn of plenty

timsâli müjesssem (timsâl-i mücessem) : embodiment

tip : character, type

tipôghrafi (tipografi) : typography

tipôghrafi makinesi (tipografi makinesi) : typograph

tipôgraf (tipograf) : typographer

tîr-boushon (tirbuşon) : cork screw

tîr-bûton (tirbuton) : button hook

tire : cotton thread, sewing thread, thread

tire dantel : thread lace

tirid : sop

tiriz : batten, fillet, ribbon, tringle

tirshe (tirşe) : vellum

tiryâq (tiryâk) : treacle

titizlik : distemper, fastidiousness, irascibility, moroseness, peevishness, petulance, touchiness punctiliousness, squeamishness

titreme : ague, pins and needles, quake, quivering, rigor, rigour, shivers, shudder, tingling, trembling, tremor, trepidation

tixinme (tiksinme) : loathness

tiyatro : theatrical entertainment, play house, stage

tiyatro müellifi : scenario writer, play wright

tiyers : tierce

tîz ses : sharp

tohoum (tohum) : germ, seed, seminal

tohoum ekme (tohum ekme) : sowing

tohoum geuzü (tohum gözü) : umbilicus

tohoum makinesi (tohum makinesi) : drill, drill plough, sower

tohoumdan yetishme (tohumdan yetişme) : seeding

tohoumjoulouq (tohumculuk) : seed trade

tohoumlouq (tohumluk) : sowing

tolerans : tolerance

tomar : rammer, roll, rouleau, scroll

tombaq (tombak) : tombac

tombola (tombala) : tombola

tomrouq (tomruk) : bud, pillory, stipule, stock

tomrouqlar (tomruklar) : sprout

ton : ton

tona : ton

tona rüsûmu (tona rüsûmu) : tonnage

tonaj : tonnage

tonasu (tonası) : tonnage

tonik : tonic

tonilato : tonnage

top : artillery, ball, bowl, cannon, globose, gun, knob, lump, ream, roll, salute, time gun, tuft, tussock, web

top arabasu (top arabası) : gun carriage, limber

top barutu : gun powder

top menzili : cannon shot, gun shot

top menzili dâhilinde : gun shot

top olma : conglomeration

top oyounou (top oyunu) : baseball

topach (topaç) : peg top, top

topaj (topaç) : teetotum

topallama : limp, hobble

topalluq (topallık) : lameness

topaq (topak) : pat

topaz : topaz

topdan mou-âmele (toptan muâmele) :
wholesale business

topdan satush (toptan satış) : wholesale

topdanju (toptancı) : meat salesman,
wholesale dealer

top-hâne (tophane) : ordnance stores

topjou (topçu) : artillery, artillery man,
cannoneer, gunner

topjou dâ-iresi (topçu dâiresi) : ordnance
department

topjou oustasu (topçu ustası) : gun smith

topjou zâbiti (topçu zâbiti) : artillery
officer

topjoulouq (topçuluk) : artillery

topjoulouq fenni (topçuluk fenni) :
gunnery

toplama : gathering, glean, hopping,
round up, levy

toplama efrâd : levy

toplama : accumulation, aggregation,
concentration, concourse, gathering

toplar : artillery, metal, ordnance

toplayuju (toplayıcı) : gatherer

toplayush (toplayış) : picking

toplou bir para (toplu bir para) : lump
sum

toplou iyne (toplu iğne) : pin

toploulouq (topluluk) : compactness

topôghraf (topoğraf) : topographer

topôghrafya (topoğrafya) : topography

topouq (topuk) : ankle, heel, overfall

topouq kemîy (topuk kemiği) : talus

topouq qulları (topuk kilları) : fetlock

topouz (topuz) : mace, pommel, roly-
poly

toprâ (toprağı) : soiled

topraq (toprak) : clay, earth, fossil, glebe,
ground, land, soil, terra

topraq hedef (toprak hedef) : butt

topraq mâ'môulâtu (toprak mâ'mülâtı) :
earthenware

topraq qaymasu (toprak kayması) : land
slip

topraq rengi (toprak rengi) : khaki

toqa (toka) : buckle, chape, frog, snap

toqat (tokat) : clout, cuff

toqmaq (tokmak) : bat, beater, brake,
handle, knocker, mall, mallet, maul,
rapper, stamp, striker, hammer, rammer

torba : bag, haversack, knapsack, poke,
scrip, tamise

torbaluq bez (torbalık bez) : bagging

tori : tory

torna : turnery

torna ishleri (torna işleri) : turnery

torna tezgyâhu (torna tezgâhı) : lathe,
turning lathe

torna vida (tornavida) : screw driver	tôula furunu (tuğla fırını) : brick kiln
tornaju (tornacı) : turner	tôulaju (tuğlacı) : brick maker
tornajuluq (tornacılık) : turning	tôuli eumr (tûl-i ömr) : longevity
tornavida : turn screw	tôuli kyâmili (tûl-i kâmili) : overall length
tornistan : astern, stern way	toulôu' (tulû') : peep, rise
tornosol kyâdu (tornosol kâğıdı) : litmus paper	toulôu' shems (tulû-ı şems) : sun rise
toroun (torun) : grand child, grand daughter, grand son	touloum (tulum) : bag pipe, overalls, smock frock
torpido : torpedo	touloumba (tulumba) : pump, water spout
torpido aghu (torpido ağı) : torpedo net	touloumba balugh (tulumba balığı) : sucking fish
torpido bot : torpedo boat	touloumba makinesi (tulumba makinesi) : water works
torpil : mine, submarine mine	touloumbaju (tulumbacı) : fire man
tortou (tortu) : deposit, deposition, dregs, feculence, grounds, lee, mother, precipitate, sediment, settling, wash	toulouq (toyluk) : girlishness
toslama : pitch	touluq zemânu (toyluk zamanı) : teens
tosoun (tosun) : steer	toumtouraq (tumturak) : flourish, inflation, turgidity
tost : toast	tounj (tunç) : bronze
tôufân (tufan) : volley, cataclysm, deluge, flood	tour (tur) : tour
toufeyl (tufeyl) : parasite	toura (tura) : cipher, flock, hank, plat, tuft
tôugh (tûğ) : crest, egret	tourfanda meyvalar (turfanda meyveler) : first fruits
tougra (tuğra) : obverse	tourfandajuluq (turfandacılık) : forcing
tôugyân (tuğyân) : inundation, irruption, overflow	tournike (turnike) : swivel, tourniquet, turn stile
touhfe (tuhfe) : tribute	tournouva (turnuva) : tournamet
tôul (tûl) : length, longitude	tourounj (turunç) : seville orange
tôula (tuğla) : brick	tourounjou (turuncu) : orange
toula (tula) : tula-work	tourounjou boya (turuncu boya) : sienna
tôula fabriqasu (tuğla fabrikası) : brick work	

tourp (turp) : radish	touzlou morina balugh (tuzlu morina balığı) : stock fish
tourshou (turşu) : pickle, souse	touzlou qayalar (tuzlu kayalar) : saliferous rocks
tourshoulouq hıyar (turşuluk hıyar) : gherkin	touzlouq (tuzluk) : caster, salt cellar
tôusen (tûsen) : all saints day	tovalet (tuvalet) : water closet, dressing, lavatory, necessary, night dress, stool, toilet, convenience
toutajaq shey (tutacak şey) : hold	tovalet chantasu (tuvalet çantası) : dressing case, travelling bag
toutam (tutam) : lock, pinch, wisp	tovalet mâlezimesi (tuvalet mâlezimesi) : sanitary ware
toutamaq (tutamak) : foot hold	tovalet sabounou (tuvalet sabunu) : toilet soap
toutma (tutma) : catch, catching, grasp, grip, gripe, hold, retention, tack	tovalet taqumu (tuvalet takımı) : toilet service
toutoulabilme (tutulabilme) : tactility, tangibility	toy : colt, skipper, squab, verdant
toutoulamayush (tutulamayış) : intangibility	toylouq (toyluk) : greenness, verdancy
toutouqlouq (tutukluk) : ineloquence	toz : flue, fuzz, ground, powder, smother
toutoush (tutuş) : take	toz bezi : duster
toutqal (tutkal) : gelatine, glue, lime, mixtion, mordant, size	toz etme : pulverization
toutya (tutya) : zinc	toz keumür (toz kömür) : culm
touyôur (tuyûr) : feather, fowl	toz makinesi : atomizer
touz (tuz) : salt	toz qoutousou (toz kutusu) : pounce box
touzaq (tuzak) : bait, bubble, catch, catcher, cob web, decoy, gin, hook, lime twig, lure, net, noose, pitfall, snare, springe, toil, train, trap, trepan	tozlanma : efflorescence
touzla otou (tuzla otu) : tansy	tozlouq (tozluk) : gaiter, legging, overalls
touzlama (tuzlama) : salting	tozula (tuzla) : salt pan
touzlou balgam (tuzlu balgam) : salt rheum	trajedi : tragedy
touzlou baluq (tuzlu balık) : salt fish	trampa : truck
touzlou bouz (tuzlu buz) : freezing mixture	trampete (trampet) : roll, drum
touzlou et (tuzlu et) : junk, salt meat	trampeteji (trampetçi) : drummer
	tramvay : tram, tramway

tramvay arabasu (tramvay arabası) : tram car	triyaz : trias
transatlantiq (transatlantik) : transatlantic	triyo : trio
transformateur (transformatör) : transformator	triyole : triplet
transit : transit	trombon : trombone
transit eshyâsu (transit eşyası) : transit goods	trost : trust
transit rüûumu (transit rüsûmu) : transit duty	trotouvâr (trotuvar/tretuvar/trotuar) : trottoir
trapez : trapezium	trotul valf : throttle valve
trapist : trappist	troup (trup) : troop
traqteur (traktör) : tractor	trousa (trusa) : truss
travers : transom, transversal, traverse, traverse beam	trüf : truffle
trefoil : trefoil	tubb (tıp) : medicine, physic
trementi (terementi) : turpentine	tubbî nebât (tıbbî nebat) : simple
tren : train	tubbî nebâtât mejmou-asu (tıbbî nebâtât mecmuası) : herbal
trende : aboard, on board	tubbî nebâtât mütahassusu (tıbbî nebâtât mütahassısı) : simpler/simplist
trepentin (terebentin) : turpentine	tubbu adlî (tıbb-ı adlî) : medical jurisprudence
tribün : tribune, stand	tubqu (tıpkı) : of a piece
trilyon : trillion	tugh (tığ) : darning-needle, embroidery needle, knitting needle
trimestir : quarter	tulâ (tılâ) : lick
trimestr : trimester	tulâq (tılâk) : divorce
trinite : trinity	tulusum (tılsım) : phylactery, talisman
tripl expenshin (tripl ekspenshin) : triple expansion	tumar (tımar) : copy holdi fee, feud, fief, free hold
triqo (triko) : tricot	tumar sâhibi (tımar sahibi) : copy holder, feudatory
trishin (trişin) : trichina	tumarhâne (tımarhane) : bedlam, lunatic asylum, insane asylum, mad house
trishin hastalugh (trişin hastalığı) : trichinosis	tumarju (tımarcı) : dresser, rubber
triyâd : triad	tupa (tıpa) : spigot, spile, spill, vent peg

tuqach (tıkaç) : gag, plug, spigot, spile, stopple

tuqama (tıkama) : stoppage

tuqanma (tıkanma) : glut with, obstruction, stricture

tuqnaz adam (tıknaz adam) : puddle

tuqunma (tıkınma) : engorgement

tuqurdu (tıkırtı) : click, snap, tick

Turablous tashu (Trablus taşı) : tripoli

turash (tıraş) : chiselling, nibbling, shave, shaving, tonsure

turash furchasu (tıraş fırçası) : shaving brush

turash sabounou (tıraş sabunu) : shaving stick

turavers (travers) : sleeper

turmuq (tırmık) : harrow, nip, scratch

turnâna qadar Türk (tırnağına kadar Türk) : a Turk to the fingerips

turnaq (tırnak) : claw, fluke, hoof, nail, palm, talon

turnaq furchasu (tırnak fırçası) : nail brush

turnaq ichi (tırnak içi) : frog

turnaq oujou (tırnak ucu) : bill

turpan (tırpan) : mower, scythe

turtul (tırtıl) : caterpillar, larva, palmer worm, toothed, tartar

urus gidish (tırıs gidiş) : trot

tutlâq mahkemesi (tıtlâk mahkemesi) : divorce court

tüb (tüp) : tube

tüfek : gun, musket, rifle

tüfekji (tüfekçi) : musketeer

tüfekji ousta (tüfekçi usta) : armourer

tüfekji oustasu (tüfekçi ustası) : gun smith

tüfekli piyâde : fusilier

tüfenk endaht tâ'lîmnâmesi : rifle range

tüjjar (tüccar) : business man, exporter, trader, mercantile, merchant, merchant, trade's man, trafficker, wholesale dealer

tüjjâr sefâ-ini (tüccar sefâini) : merchant vessel

tüjjâr terzi (tüccar terzi) : merchant tailor

tüjjârân (tüccaran) : trade

tükenme : exhaustion

tükenmeyish (tükenmeyiş) : inexhaustibility, interminableness

tükürük : spit, spittle

tükürük hoqqasu (tükürük hokkası) : spit box

tül : gauze, tulle

tülbend : say, tamise

tümen : toman

tümsek : hillock, swell

tünek : perch, roost

tünel : subway, tube, tunnel, underground

tünik : tunic

türâb : terra

türbe : mausoleum

türedi : skip jack, upstart

Türk dostlôu (Türk dostluğu) : turcophilism

Türk hamamu (Türk hamamı) : Turkish bath

Türk tarafdârlugh (Türk taraftarlığı) :	urmaq (ırmak) : affluent, brook, creek, rivulet, stream
türqouvâz (turkuaz) : turquoise	urq (ırk) : race, strain
tütme : smoking	urqdâshlar (ırkdaşlar) : kinsfolk
tütsü : fumigation, incense	urqlar (ırklar) : race
tütsüleme : fumigation	urub (ıgırıp) : trawl
tütün : quid, screw, tobacco	urza tejâvüz (ırza tecâvüz) : stuprum
tütünjü (tütüncü) : tobacconist	usâbet (isâbet) : feasibility
tüveyj (tüveyç) : corolla	usdâr (ısdar) : issue
tüvid (tüvit) : tweed	usgâ (ısgâ) : auscultation
tüy : down, duster, feather, floss, flue, fluff, hair, pen, pile, plumage, plume, shag, thistle down	usgâ âleti (ısgâ âleti) : stethoscope
tüy deukme (tüy dökme) : moulting	ushuq seundürme (ışık söndürme) : curfew
tüy qalem (tüy kalem) : goose quill, quill	uslâh (ıslah) : elimination, emendation, improvement, recuperation, reduction, reformation, restoration, cultivation, expurgation
tüy siqlet (tüy siklet) : feather weight	uslâhât (ıslahat) : improvement, reform, reformation, mending, amendment
tüyler : fuzz, plumage	uslâhâtju (ıslâhatçı) : mender, reformer
tüyleri ürperme : shudder	uslaq bez (ıslak bez) : stupe
tüylü fanile : swan skin	uslaq yorgan (ıslak yorgan) : a wet blanket
uhlamour âju (ıhlamur ağacı) : lime-tree, linden	uslaqluq (ıslaklık) : wet, wetness
ulliyet (illiyet) : causality	uslatma (ıslatma) : embrocation, soaking, wetting
uluja (ılıca) : hot springs	usluq (ıslık) : cat call, hiss, whistle
ulujalar (ılıcalar) : thermal springs	usmarlama (ısmarlama) : tailor made
uluqlashdurma (ılıklaştırma) : tepefaction	uspanaq (ıspanak) : spinach
uluqluq (ılıkılık) : lukewarmness, tepidness	uspazmoz (ıspazmoz) : crick
ulutma (ılıtma) : tepefaction	usqarmoz (ıskarmoz) : row lock
umluc (ımlık/ıblık) : capon	usrâr (ısrar) : maintenance, sitting, stress, insistence, instance, persistence
urgad (ırgat) : capstan, windlass	

ussuz yer (issız yer) : wild

ussuzluq (issızlık) : dead calm

ustabel (ıstabel) : mew, stable

ustabel âmire müdürü (ıstabel âmire müdürü) : equerry

ustavroz (ıstavroz) : crucifix

ustavroz yapma (ıstavroz yapma) : crossing

ustufâ (ıstıfâ) : sanctification, natural select, survival of the fittest

ustulâh (ıstılâh) : expression, technical term

ustulâhât (ıstılahat) : terminology, expression, nomenclature

ustulâhâtu fennîye (ıstılâhat-ı fennîye) : technical term

usurgan otou (ısırgan otu) : nettle

usuruq (ısırık) : bite

usutma (sıtma) : tertian, malaria

usutma ilâju (ısıtma ilâcı) : febrifuge

usutuju (ısıtıcı) : heating

usyân (isyan) : defection, insurrection, mutiny, outlawry, sedition, tumult, rebellion, revolt, riot, rising

utfâ (itfâ) : amortization, extinction, extinguishment, redemption, sinking

utfâ aqchesi (itfâ akçesi) : sinking fund, sinker fund

utfâ-ıye alayu (itfâıye alayı) : fire brigade

utfâ-ıye efrâdu (itfâıye efrâdı) : fire man

utfâ-ıye merdiveni (itfâıye merdiveni) : scaling ladder

utfâ-ıye metkezi (itfâıye merkezi) : engine house

utfâ-ıye neferi (itfâıye neferi) : fire man

utfâ-ıye touloumbasu (itfâıye tulumbası) : fire engine

utlâq (ıtlâk) : absolution, release

utmî'nân (ıtminan) : solace, solacement, gratification, heart's ease, hopefulness, satisfaction, complacency, composure

utmî'nân-bahsh (ıtmi'nân-bahş) : heart easing

utnâb (itnab/ıtnap) : pleonasm, verbosity, expatiation, prolixity

utr (ıtr/ıtır) : nard, aroma, attar, odoriferousness, otto

utr shâhi (ıtır-şâhi) : sweet pea

utr yâ (ıtır yağı) : attar

utrâ (ıtrâ) : heroic/ally, hyperbole

utriyyat (ıtriyat) : aromatic, perfume, perfumery

uttulâ' (ıttılâ) : cognition, perception

utturâd (ıttırat) : uniformity

uzgara (ızgara) : broiler, grate, gridiron, grill, roast iron, toaster

uzgara demirleri (ızgara demirleri) : grating

uzhâr (ızhâr/izhâr) : demonstration, display, manifestation

uzhâri kerâmet (ızhâr-i kerâmet) : thaumaturgy

uzmarit (izmarit) : snipe

uzturâb (ıztırab) : affliction, ailment, grievousness, hardship, inquietude, pain, painfulness, pang, uneasiness, sufferance, suffering, stripe, throe, trouble, twinge, grief, grievance

uzturâbât (ıztırabat) : suffering

uzturâr (ıztırar) : determinism

übüvvet : fatherhood, paternity

üch (üç) : three

üch anbarlu gemi (üç ambarlı gemi) : three decker

üch ay (üç ay) : quarter, trimester

üch fâju-a (üç fâcia) : trilogy

üch hejeli kelime (üç heceli kelime) : trisyllable

üch kişinin tehakkümü (üç kişinin tahakkümü) : triarchy

üch kyâd (üçkâğıt) : tierce

üch mil (üç mil) : league

üch nüs-ha (üç nüsha) : triplicate

üch pens : three pence

üch piyes (üç piyes) : trilogy

üch renk (üç renk) : tricolour

üch yüzünjü seneyi devriyye (üç yüzüncü sene-i devriye) : tricentenary

üche münqasem (üç münkasem) : tripartite

üchleme (üçleme) : triplet

üchler (üçler) : triad, trinity, trio

üchler idâresi (üçler idâresi) : triarchy, triumvirate

üchünjü sôuret (üçüncü suret) : triplicate

üchünjü sunuf yoljou (üçüncü sınıf yolcu) : steerage passenger

üchünjüsü (üçüncüsü) : thirdly

üdebâ : literati, man of letters

üfleme : blowing

üfürükjü (üfürükçü) : exorcist

üjret (ücret) : charge, compensation, due, factorage, fee, honorary, pay, remuneration, wages

üjreti darbiyye (ücret-i darbiye) : mintage

üjreti tedrîsiyye (ücret-i tedrisiye) : schooling, tuition

üjretli asker (ücretli asker) : mercenary

ülfet : acquaintance, communion, familiarity, fraternization, intelligence, society

ülker : pleiads

ülôuhiyyet (ulûhiyet) : deity, god head, substance

ümîd : chance, expectance, expectation, hope, outlook, prospect

ümîdsiz hasta : incurable

ümîdsizlik : despair, desperation, despondency, hopelessness, incurability

ümmet : flock

ümme raqîqa (ümme-i rakîka) : pia mater

ümmeîlik : illiteracy

ünâs mektebi âlisi (ünâs mekteb-i âlisi) : high school for girls

üniforma : regimental, uniform

ünsiyyet : sociability

üqnôum (uknum) : hypostasis

ürdek (ördek) : urinal

üremi : uramia

ürkeklik : shyness

ürkme : shy, startle

ürperme : pins and needles

üserâ : prisoner

üserâ gemisi : cartel ship

üserâyi harb (üserâ-ı harp) : prisoner of war

üşhüme (üşüme) : rigor, rigour

üsler : indices

üslôub (üslup) : penmanship, rhythm, style

üslôubu mouhâvere (üslûb-ı muhâvere) : conversational style

üslôubu mükâyâleme (üslûb-ı mükâleme) : conversational style

üss (üs) : base, exponent, index

üssü bahrî (üssübahrî) : naval base

üssül-harekyât (üssül'l-harekât) : naval of operations

üst : face, top

üst chember (üst çember) : talus

üst deri : vamp

üst qat (üst kat) : upper story

üst qusm (üst kısım) : superstructure

üstâd : master, master hand, masterful, proficient, adept, virtuoso

üstouvâne (üstûvâne) : rigger, rundle, roller, cylinder, drum, fust

üstü : upside

üstübej (üstübeç) : ceruse, white lead

üstüpü : oakum

ütü : goose, smoother

ütü makinesi : ironing machine, rolling press

ütüleme : ironing

üvey : step

üvey birâder : step brother

üvey chojouq (üvey çocuk) : step child

üvey hemshîre (üvey hemşire) : step sister

üvey peder : step father

üvey valde (üvey valide) : step mother

üvez : sorb

üvez âju (üvez ağacı) : service tree

üzengi : stirrup, stirrup iron

üzengi qayushu (üzengi kayışı) : stirrup leather

üzenmish shuq (özenmiş şık) : dandy

üzüm : grape

üzüm chekirdeyi (üzüm çekirdeği) : grape stone

üzüm salqumu (üzüm salkımı) : bunch of grapes, bunch of grapes

üzümlü pouding (üzümlü pudink) : plum pudding

üzüntü : pining

vach bil (vaç bil) : watch bill

vâ'd (vaat) : promise

vâ'de : full of time, term

vâ'de houlôuli (vade hulûli) : maturity

vâ'desiz mevdôu-ât (vâ'desiz mevduat) : call money

vâ'desiz para : call money

vâdî : dale, glen, valley

vâdî-i mülôuk (vadi-i mülûk) : valley of the kings

vaftiz : baptism, immersion, seal, christening

vaftiz anasu (vaftiz anası) : sponsor

vaftiz babasu (vaftiz babası) : god father, sponsor

vaftiz evlâdı : god child

vaftiz ismi : christian name

vaftiz qournasu (vaftiz kurnası) : font

vagon : car, wagon

vagon yükü : wagon load

vâhalar : oases

vahâmet : noxiousness, aggravation, deadliness, enhancement, graveness, grievousness, momentousness, seriousness

vahdâniyyete i'tiqâd (vahdâniyyete itikat) : monotheism, unitarianism

vahdâniyyete môt-teqid (vahdâniyyete mutakit) : monotheist

vahdet : monistic/al, oneness, unison, unity

vahdet nazariyyesi : monism

vahdeti zemân ve mekyân (vahdet-i zaman ve mekân) : the unites

vâhe : oasis

vâhid : unit, unity

vâhidi mouqâvemet (vâhid-i mukâvemet) : ohm

vâhidi qouvvet (vâhid-i kuvvet) : unit of force

vâhidi zemân (vâhid-i zaman) : unit of time

vahîdüt-tüveyj (vahîdü't-tüveyç) : monomania

vâhîlik : fictitiousness

vah-shet (vahşet) : cannibalism, ferocity, rapacity, ruffianism, ruthlessness, truculence, barbarity, bestiality, brutality, inhumanity, savagery, vandalism, wildness

vahy (vahiy) : annunciation, revelation, oracle

vâjibül-te'diyye (vâcibü'l-te'diye) : payable

vajibüt-te'diye (vâcibü't-tediye) : due, repayable

valde (valide) : dowager, mother

vâlde qâtîli (valide kâtîli) : matricide

vâlde qatli (valide katli) : matricide

valdelik (validelik) : motherhood, maternity

valdeyi qurâlî (valide-i kralî) : dowager queen, queen mother

vale : valet

valf : clapper, valve

vâli : prefect, governor, governor general, lord lieutenant, vali

vâlî mou-âvîni (vali muavîni) : deputy governor

vâlî vekîli : deputy governor

vâlid : procreator

vâlî-i oumômî (vali-i umûmî) : viceroy

vâlî-i oumômîlik (vali-i umûmîlik) : viceroyalty

vals : waltz

vanilye (vanilya) : vanilla, heliotrope

vantilateur (vantilatör) : fan

vapour (vapur) : shipping, steam ship, steamer, trader

vapour ajentesi (vapur acentesi) : shipping agent

vaq-a (vaka) : case, episode, event, fact, feat, incident, occurrence, passage, action, to turn up

vaq-a nûvîs (vakanüvis) : historiographer, annalist, chronicler	vaqyüm (vakum) : vacuum
vaqanslar (vakanslar) : holiday, vacation	varda bandura (varda bandıra) : signal man
vaqâyî' (vakâyî/vekâyî) : scene, action, occurrence, annals, chronicle, doings	vardiya : watch
vaqâyî' âlem (vakâ-i âlem) : time	vârid : incident
vaqâyî' hâzura (vaka-i hâzıra) : actuality	varidât : ways and means, coming in, drawing, emolument, fiscal, income, receipt, revenue
vaqâyî' jâriye (vakâyî/vekâyî câriye) : current events	vâridât enjümeni (vâridat encümeni) : committee of way
vaqâyî-e intizâr siyâseti (vakâya intizar siyaseti) : opportunism	vâridâtu devlet (vâridat-ı devlet) : state revenue, fisc
vaqâyî-e intizâr tarafdâru (vakâya intizar taraftarı) : opportunist	varil : barrel, cask, coop, rundlet
vaqâyî-nâme (vakâyînâme) : chronicle	varil üjreti (varil ücreti) : cooperage
vaqf (vakf/vakıf) : collation, copy hold, devotion, endowment, entail, foundation	varilji (varilci) : cooper
vaqf etme (vakfetme) : dotation	variljilik (varilcilik) : cooery
vâqî' (vâki) : subsistence	vâris : devisee, heir, inheritor, legatee, representative
vaqit (vakit) : season, seasonableness, time	vârise : heiress
vaqit küresi (vakit küresi) : time ball	vârisi moutlaq (vâris-i mutlak) : heir apparent
vaqitsizlik (vakitsizlik) : prematurity	vârisi müshterek (vâris-i müşterek) : coheir
vaqti haqîqî (vakt-i hakîkî) : apparent time	vârislik : heirdoom
vaqti hey-et (vakt-i heyet) : astronomical time	variyasyon (varyasyon) : variation
vaqti mou-ayyen (vakt-i muayyen) : full of time	variyete tiyatrosu (variyete tiyatrosu) : variety
vaqti vasatî (vakt-i vasati) : mean time	varoush (varoş) : environment, suburb
vâqu-a (vâkıa) : fact, matter of fact	varta : abyss, pit, quick sand
vâquf (vâkıf) : collator, endower	vasâ-iti naqliyye (vasâit-i nakliye) : transport means
vâqufâne moutâlâ (vâkıfâne mütâlaa) : expert opinion	vasâ-iti zejriyye (vasâit-i zecriye) : means of coerce
vaqvaqa (vakvaka) : croak	

vasat : mediant, mediate, mediocre, medium, mid, middle

vasat sıqlət (vasat sıklet) : middle weight

vasatdan hazf (vasattan hazf) : syncope

vasatu seffîne (vasat-ı seffine) : midship

vasatu seffînedə (vasat-ı seffinede) : amid ships

vasâyâ (vesâyâ) : exhortation, advice

vasâyet (vesâyet) : leading strings, mandate, tutelage, tutorage, ward, wardship

vashaq (vaşak) : lynx

vâsî' : large, liberal, wholesale, wide, world wide

vâsuta (vasita) : agent, channel, go between, instrument, instrumentality, intermediary, love monger, negotiator, organ, stepping stone, tool, cat's paw, expedient, factotum, match maker, medium, minister, procurer, vehicle

vasuyye (vasiyye) : tutoress

vasuyyet (vasiyet) : bequest, devise by will, legacy, testamentary, will

vasuyyetnâme (vasiyetnâme) : testament

vasuyyetnâme ahkyâmu (vasiyetnâme ahkâmı) : testamentary prescription

vasuyyetnâme sôureti (vasiyetnâme sureti) : probate

vasuyyetnâme zeyli (vasiyetnâme zeyli) : codicil

vat : watt

vatan : country, fatherland, home, native land, native country

vatan hasreti : home sickness

vatana : home, home ward

vatana âzim : home ward bound

vatana hasret : home sick

vatana i-âde (vatana iade) : repatriation

vatandâsh (vatandaş) : fellow citizen, compatriot, country man

vatandâshlar (vatandaşlar) : country man

vatanperverân : patriot

vatanperverlik : patriotism

vâter geyj (vater geyç) : water gage

vatman : tripper

vâ-uz (vâiz) : lecturer, preacher

vâ-uzlar (vâizler) : the pulpit

vâveylâ : whoop

vâ'z (vaaz) : pastoral, sermon

vâ'z etme (vaaz etme) : preaching

vazâif : routine

vazâ-if tâ'limât-nâmesi (vazâif tâlimatnâmesi) : roster

vazâ-ifi ijtîmâ-uyye (vazâif-i ictimâiye) : social functions, social duties

vazelin : vaseline

vazife : commission, exercise, function, vital functions, mission, part, routine, calling, charge, cue, duty, functional, incumbency, ministration, ministry, office, role, task

vazîfe zamânu (vazife zamanı) : hours of attend

vazîfede : on dutiable, in waiting

vazîfe-shinâshluq (vazifeşinâslık) : dutifulness

vazo : urn, vase

vazu' (vaz') : apposition, setting, collocation, imposition, institutor, laying

vaz-u haml (vazıhaml) : accouchement, confinement, delivery, labour

vâzu imzâ (vaz-ı imza) : signer, signatory

vaz-u qânûn (vaz-ı kânun) : legislator, legislation

vaz-u sâhne (vaz-ı sahne) : setting

vâzuh (vazıh) : intelligible

vaz-uyyet (vaziyet) : carriage, attitude, bearing, lay, port, pose, position, posture, situation, state, station, configuration, exposition, gesture, seat

vazuyyeti hâzurayla te'lîf (vaziyet-i hazırayla telif) : readaptation to the circumstances

vazuyyeti jôghrâfiyye (vaziyet-i coğrafiye) : geography position

ve fazlasu (ve fazlası) : and upward

ve sâ-ire (vesâire) : and so forth

ve şürekâyâsu (ve şürekâsı) : and company

vebâ : blast, murrain, pest, plague

vedâ : leave, farewell, parting

vedâ' qadehi (veda kadehi) : stirrup cup

vedâ' zuyâfeti (vedâ ziyafeti) : farewell dinner

vefâ : faith

vefâ-en dâyin (vefâen dâyin) : mortgagee

vefâ-en medyôun (vefâen medyûn) : mortgager

vefâsuzluq (vefâsızlık) : insincerity

vefât : obit, decease, death, departure, exit

vefât chanu (vefat çanı) : passing bell

vefeyât : obituary, mortality

vefeyât listesi : bill of mortality

vefret : superabundance

vehm (vehim) : hallucination, debility, decrepitude

vejd (vecd) : ecstasy, rapture, ravishment, trance, transport

vejheyi hareket (veche-i hareket) : directive

vejîz (veciz) : concise, terse

vejîze (vecize) : aphorism

vekîl : assignee, delegate, factor, interim, locum-tenens, proctor, proxy, representative, acting, agent, attorney, coagent, commissary, commissioner, counsellor, deputy, legate, lieutenant, mandatary, minister, procurator, secondary, secretary of state, spokesman, substitute, supplies, syndic, trustee, vice

vekilharj (vekilharç) : caterer

vekîli : vice

vekîli oumôumî (vekîl-i umûmi) : general agent

vekyâlet (vekâlet) : agency, attorneyship, commissariat, lieutenancy, mandate, procuration, proxy, representation, trusteeship

vekyâletnâme (vekâletnâme) : power of attorney, procuration, proxy, trust deed

velâdet : advent, natal, nativity

velâdet-hâne (velâdethane) : lying in hospital

velena yelkeni : stay sail

velî : divine, governor, guardian

velî nî'met (velinimet) : benefactor

velî-ahd (veliaht) : heir apparent, crown prince, heir apparent

velîlik : parenthood

velîme : wed day, marriage

velospid (velospit/velospit) : velocipede, bicycle

velôudiyyet (velûdiyet) : fecundity, pregnancy, reproductivity, prolificness

Velsh shîvesi (Welsh şivesi) : welsh

velvele : clamour, fuss and feathers, gale, hubbub, pother, storminess, turbulence

velvetin : velveteen

vendouz (venduz) : cup glass

ventilator (vantilatör) : ventilator

vento : guy

veqâr (vakar) : dignity, distance, lordliness, solemnity, reserve, reservedness, sedateness, staidness, strut

veqâyî' (vekâyî) : event

veqâyî gayri melhûuza (vekâyî gayr-ı melhûza): emergency

veraq (varak) : foil, lamina, leaf

veraqa (varaka) : bill, leaflet, note

veraqju (varakçı) : gold beater

verâset : heirship, heredity, heritage, inheritance

verâset ishleri (verâset işleri) : marriage settlement

verâset mahkemesi : probate court

verâset rüsûmou (verâset rüsûmu) : death duties

verâseti gayru meshrôuta (verâset-i gayrimeşrûta) : simple fee

verem : consumption, consumptive, phthisis, tuberculosis

veresiye : on credit, tick, on tick

veresiye mouâmele (veresiye muâmele) : tally system

veresiye satush (veresiye satış) : tally trade, trust

veresiyeji (veresiyeci) : tally man

vergi : assessment, contribution, duty, excise, levy, scot, tax, tribute

vergi dâ-iresi (vergi dairesi) : excise

vergi me'môrou (vergi memuru) : excise man

vergi qalemi (vergi kalemi) : excise office

vergi tarhu (vergi tarhı) : taxation

verîqa (verika) : petal

verme : giving

vermout (vermut) : vermouth

vernik : polish, varnish

verniye : vernier

veronik : veronica

vesâ-iq (vesâik) : credential, document, production

ve-sâire (vesâire) : et cetera

vesâ-it (vesâit) : maintenance, mean, resource, way, ways and means, where withal, appliance

vesâ-iti gayru meshrôu-a (vesâit-i gayrimeşrûa): foul means

vesâ-iti naqliyye (vesâit-i nakliye) : conveyance

vesâtet : instrumentality, agency

vesîle : mantle, occasion, opportunity

vesîqa (vesika) : act, assignment, attest, certificate, charter, credential, deed, document, paper, pass, permit, roll, safe

guard, script, testimonial, voucher, exhibit

vesta seyyâresi : vesta

vestibül (vestiyer) : anteroom, cloak room

veter : chord, cord, hypotenuse, subtense

veter miqyâsu (veter mikyâsı) : cord scale

veteri qâ-ime (veter-i kâime) : hypotenuse

vetîrât : process

vetîrâtü mantuqiyye (vetîrât-ı mantikiye) : logical process

vetîre : process

vetîreyi mantuqiyye (vetîre-i mantikiye) : logical process

vezâret : vizirate

vezir : vizir

vezn (vezin) : avoirdupois, cadence, measure, metre, number, rhythm, tempo, weight

vezn mûmâreseleri (vezin mûmâreseleri) : nonsense verses

vezne : counting house, pay office

veznedâr : cashier, treasurer

veznedârluq (veznedârlık) : treasurership

vezniyyet : moment, momentum

vezniyyeti atâlet (vezniyet-i atâlet) : moment of inertia

vida : screw

vida anahtarı (vida anahtarı) : screw wrench

vijdân (vicdan) : conscience, moral sense

vijdânî bir mes-ele (vicdanî bir mesele) : matter of conscience

vijdâniyyât (vicdâniyat) : casuistry

vilâyet : authority over, parenthood, province, provincial, vilayet

vinç (vinç) : crane, gin, whim, winch

vinyet : vignette

violonsel (viyolonsel) : violoncello

viqar (vikar) : vicar

viqâye (vikâye) : cure, guard, vindication

viqont (vikont) : viscount

viqontes (vikontes) : viscountess

virâneler : rubbish

virânluq (viranlık) : desolation

vird : paternoster

virgöl : apostrophe, comma

virüs : virus

vishne (vişne) : kentish cherry

vishne chürüy (vişne çürüğü) : liver colour

viski : scotch, tanglefoot, whisky

vist : whist

vitrin : glase case, show case, vitrine

viya : steady

viyol : viol

viyolonist : violonist

viyolonsel : bass viol

vize : vise

vizita (vizite) : medical attendance, visit

vodvil : burletta, vaudeville

volan : flounce, fly wheel, frill, volant

voli : haul	vüjôud (vücut) : body, corpus, flesh, indwelling, physique, soma, subsistence, tabernacle
volqan (volkan) : volcano	
volt : volt	vüjôudiyye (vücudiye) : somatic
volt qouvveti (volt kuvveti) : voltage	vüjôudiyye mesleki (mesleki vücûdiye) : pantheism, somatism
volta : stretch, volta	
volta seyri : traverse sailing	vüjôudiyyetji (vücûdiyetçi) : pantheist
voltamper : volt- ampere	vükelâ mevqî' (vükelâ mevki'/si) : treasury bench
volter : voltairian	
voltmetre : voltmeter	vürôud (vürût) : arrival, incidence
vortisel : vorticella	
vou-âl (vual) : veil, veiling	vüs-at (vüs'at) : ampleness, amplitude, compass, copiousness, expansion, extension, extent, immensity, largeness, latitude, measure, reach, space, spread, stretch, vastness, wideness, width
vouqôu' (vukû) : incidence, occurrence, instance, intervention, passage	vüs-ati nazar (vüs'at-ı nazar) : scope
vouqôu-ât (vukûat) : occurrence, casualty	vüs-ati qarîha (vüs'at-i karîha) : range
vouqôuf (vukûf) : cognition, connoisseurship, expertness, insight, knowledge, learning, skill, statesmanship	vüs-atini tejâvüz (vüs'atini tecâvüz) : overtrading
vourgoun (vurgun) : a job lot, pelf, plant, scoop, swag	yâ (yağ) : coom, dripping, fat, fatness, kitchen stuff, liniment, oil, ointment, otto, slush, unction
vouroush (vuruş) : butt, poke, shy, tap	yâ tijâreti (yağ ticareti) : butter trade
vousôul (vusûl) : access, accession, arrival, attainment	yaba : trident, van
vousôulinde (vusûlinde) : on arrival	yaban arusu (yaban arısı) : wasp
vouzôuh (vuzûh) : audibleness, conspicuousness, distinctness, intelligibleness/intelligibility, lucidity, perspicuity	yaban domouzou (yaban domuzu) : brawn, wild boar
vouzôuhsouzlouq (vuzûhsuzluk) : illegibility	yabân elmasu (yaban elması) : crab
voyvoda : voivode/vaivode	yaban erîy (yaban eriği) : sloe
vuzultu (vızılı) : buzz, fizzle, hum, humming, snivel, whiz	yaban eurdeyi (yaban ördeği) : coot, wild duck, poacher, teal
vüjôub (vücup) : incumbency	yaban havoujou (yaban havucu) : parsnip
	yaban horozou (yaban horozu) : grouse, moor cock
	yaban kedisi : wild cat

yaban qazu (yaban kazı) : wild goose

yaban tourpou (yaban turpu) : horse radish

yabâni dish boudaq (yabâni dişbudak) : wicken

yabâni elma : crap apple

yabâni gül : canker rose, dog rose, sweet brier, eglantine

yabâni kekik : thyme wild

yabâni mersin (yaban mersini) : cranberry

yabânî nâne : pepper mint

yabânî qaranfil (yabânî karanfil) : mignonnette

yabanju (yabancı) : tramontane

yâdegyân (yâdegân) : state

yâdigyâr (yâdigâr) : keepsake, heirloom, relic, souvenir

yafta : label, placard

yahni : stewed

yâjuluq (yağcılık) : butter trade

yalama : lick

yâlama (yağlama) : unction

yalan : bounce, cram, falsehood, flam, lie, mendacious, rapper, story, tale, travels tale, untruth, whid

yalan yere yemîn : perjury

yalandan âlama (yalandan ağlama) : whine

yalanju (yalancı) : mendacious

yalanju shâhid (yalancı şahit) : perjurer

yalanju shâhidlik (yalancı şahitlik) : perjury

yalanjuluq (yalancılık) : mendacity

yalaq (yalak) : trough, water trough

yâlar (yağlar) : oil

yalduz (yaldız) : galvanism, gilding, gilt, polish, veneer

yalduzju (yaldızcı) : galvanizer, gilder

yalduzlama (yaldızlama) : gilding, silvering

yalpa : roll

yalpa chenberi (yalpa çemberi) : gimbal

yaltaq (yaltak) : coxer, sneak, spaniel, wheedler, wriggler, adulator

yaltaqluq (yaltaklık) : cajolery, cringe, wheedling

yâlu boya (yağlı boya) : oil colour

yâlu boya basması (yağlı boya basması) : oleograph

yâlu boya resim (yağlı boya resim) : oil painting, oil painting

yâlu boya tabu' (yağlı boya tabı) : oleography

yalu kütüy (yalı kütüğü) : water way

yâluluq (yağlılık) : greasiness, lubricity

yalun ayaq (yalın ayak) : shoeless

yalunuz kürek çekme (yalnız kürek çekme) : sculling

yalunuzluq (yalnızlık) : loneliness, singleness, soleness, solitariness, solitude

yâluqju (yağlıkçı) : linen draper

yama : booty, clout, darn, patch

yâma (yağma) : depredation, incursion, loot, looting, pillage, plunder, rapine, sack, sackage, sacking, spoil, spoliation, swag

yama ishi (yama işi) : patch word

yamaj (yamaç) : brow, fall	yan yol : shunt
yâmaju (yağmacı) : plunderer	yana : side long, side ways
yamaju (yamacı) : patcher, vulture	yana (yan) : askew
yâmajuluq (yağmacılık) : looting, razzia	yanaq (yanak) : cheek, jole
yamaq (yamak) : kitchen boy, underling	yanar dâ (yanar dağ) : volcano
yâmour (yağmur) : pluvial, rain, rain fall, shower, wet	yanashma (yanaşma) : hind, intruder
yâmour bouloutou (yağmur bulutu) : nimbus	yandan : edge ways, side ways
yâmour damlasu (yağmur damlası) : rain drop	yandan achulur keuprü (yandan açılır köprü) : swing bridge
yâmour furtunasu (yağmur fırtınası) : rain storm	yandan charqlu vapour (yandan çarklı vapur) : paddle steamer
yâmour qoushou (yağmur kuşu) : plover, whip-poor-will	yandan geurünüş (yandan görünüş) : profile
yâmour souyou (yağmur suyu) : rain water	yangun (yangın) : conflagration, fire
yâmourlou bir gün (yağmurlu bir gün) : a rainy day	yanki : yankee
yâmourlouq (yağmurluk) : mackintosh	yanlar : cheek
yamyamluq (yamyamlık) : cannibalism	yanlush anlatush (yanlış anlatış) : misinterpretation
yan : askance, aslant, cheek, flank, lateral, side, slant, transept	yanlush hesâb (yanlış hesap) : miscalculation, misreckoning
yan baqush (yan bakış) : leer	yanlush iqtibâs (yanlış iktibas) : misquotation
yan hatt (yan hat) : siding	yanlush oloush (yanlış oluş) : inexactitude
yan kesiji (yan kesici) : pick pocket	yanlush telaffouz (yanlış telaffuz) : mispronunciation
yan kesijiler (yan kesiciler) : swell mob	yanlush terjüme (yanlış tercüme) : mistranslation
yan loja (yan loca) : side box	yanlush yol (yanlış yol) : wrong way
yan penjere (yan pencere) : side light	yanlushlar (yanlışlar) : errata
yan ray : shunt	yanlushluq (yanlışlık) : error, incorrectness, misapprehension, misconception, mistake, misunderstanding
yan saqal (yan sakal) : whisker	
yan yelkeni : sprit sail, trysail	
yan yelkenleri : fore and aft sails	

yanma : ignition, burning	yaqaza (yakaza) : insomnia
yanmaqda (yanmakta) : afire, aflame	yaqîn (yakîn) : certainty
yanmush fitil (yanmış fitil) : snuff	yaqîniyyûn (yakîniyûn) : dogmatist
yanmush qayalar (yanmış kayalar) : plutonian/plutonic rocks	yaqinluq (yakınlık) : propinquity
yanulma (yanılma) : fallibility	yaqînunda (yakininde) : by
yanunda (yanında) : along side, beside, by, by, just by, near by, next, nigh	yaqma (yakma) : cineration, cremation, firing, ignition
yanuq (yanık) : blast, insolation, rust	yâqôut (yakut) : ruby
yapâ (yapağı) : fleece	yaqu (yakı) : plaster
yapma : elaboration, manufacture, precious	yaqunda (yakında) : near, shortly, within call
yapma tavr (yapma tavır) : mannerism	yaqunluq (yakınlık) : closeness, nearness
yapmayush (yapmayış) : non performance	yaqushma (yakışma) : fitness, seemliness
yapraq (yaprak) : blade, coma, leaf	yaqushmayush (yakışmayış) : ineligibility, unworthiness
yapraqlanma (yapraklanma) : foliation	yar : cliff, scar
yapraqlar (yapraklar) : foliage, leafage, shroud	yara : abscess, bite, chafing, contusion, cut, fester, hurt, incision, injury, issue, job, leak, laceration, lesion, nip, puncture, seam, slash, stab, stigma, sting, ulcer, ulceration, wound, sore
yapraqları deukülmez nebât (yaprakları dökülmez nebât) : ever green	yara olma : ulceration
yapu (yapı) : construction, structure	yara yeri : scar
yapulush (yapılış) : make	yaramayush (yaramayış) : unfitness
yapushdurma (yapıştırma) : applique	yaramaz chojouq (yaramaz çocuk) : pickle, terrible infant
yapushganluq (yapışkanlık) : stickiness, tenacity, viscosity	yaramazluq (yaramazlık) : naughtiness, prank
yapushma (yapışma) : accretion, adherence, adhesion, coherence, cohesion, inherence, tack	yarasa : bat, rearmouse
yaqa (yaka) : collar, leech, tippet	yarda : yard
yaqalama (yakalama) : clutch, grasp	yardum (yardım) : aid, assistance, bee, help, redress, relief, subvention, succour
yaqalanma (yakalanma) : seizing	
yaqamoz (yakamoz) : phosphorescence	

yardumju (yardımcı) : accesory, by stander, contributor, contributory, emergency, helper, puffer, second, subsidiary, supported, sustainer, tributary

yardumju amele (yardımcı amele) : emerge men

yardumju f'ıl (yardımcı fiil) : auxiliary verb

yardumju makine (yardımcı makine) : assistant engine, donkey engine

yarma : incision

yarı insân (yarı insan) : anthropoid

yarı yol (yarı yol) : half way, mid way

yarı yolda (yarı yolda) : half way

yarıju (yarıcı) : cleaver

yarılma (yarılma) : cleavage

yarım ada (yarım ada) : peninsula

yarım ay (yarım ay) : crescent, half moon

yarım litre (yarım litre) : pint

yarım otouraq (yarım oturak) : stretcher

yarım qadeh (yarım kadeh) : split

yarım tedbîr (yarım tedbîr) : half measure

yarın (yarın) : to morrow, tomorrow

yarıq (yarık) : chasm, chink, crack, cranny, cutting, disruption, gap, incision

yarush (yarış) : course, heat, race, racing, running, turf, turf

yarush ajentesi (yarış acentesi) : book maker

yarush atu (yarış atı) : race horse, racer

yarush beygiri (yarış beygiri) : cocktail, race horse

yarush mahalli (yarış mahalli) : stadium

yarush prôghramu (yarış programı) : race card

yarush târihleri (yarış tarihleri) : racing calendar

yarushju (yarışçı) : racer

yarushlar (yarışlar) : event, regatta

yasaq (yasak) : out of bounds, prohibited

yasduq (yastık) : bolster, cushion, hassock, pad, pillion, pillow, rubber

yasduq eurtüsü (yastık örtüsü) : pillow slip

yâsemin : tuberose, jasmine

yash (yaş) : age

yash damlasu (yaş damlası) : tear drop

yashayajaq qadar ma-âsh (yaşayacak kadar maaş) : living wage

yashayanlar ve eulenler (yaşayanlar ve ölenler) : the quick and the dead

yashluja adam (yaşlıca adam) : gray beard

yashluluq (yaşlılık) : eldership

yashunda (yaşında) : aged

yassu bouroun (yassı burun) : snub nose

yassu shapqa (yassı şapka) : bowler

yâsuz et (yağsız et) : lean

yâsuz qabourga (yağsız kaburga) : spare rib

yat : yacht

yat bourousou (yat borusu) : tatoo

yat idâresi : yauchtsmanship

yat qapdanlugh (yat kaptanlığı) : yauchtsmanship

yat qapdanu (yat kaptanı) : yauchter

yat qouloubou (yat kulübü) : yacht club

yat sâhibi : yauchtsman

yat seyâhati : yauchting

yat tenezzühü (yat tenezzühü) :
yauchting

yat yarushu (yat yarışı) : yauchting
match

yatagan (yatağan) : yataghan

yatajaq yer (yatacak yer) :
accommodation

yataq (yatak) : accessory after the fact,
bearing, bed, berth, bracket, couch, drill,
hot bed, step, matrice, mattress, receiver,
repair, sleeping, stratum, womb

yataq charshafu (yatak çarşafı) : bed
linen

yataq odasu (yatak odası) : bedroom,
sleeping room

yataq takumu (yatak takımı) : bad
clothes, bedding

yataqda (yatakta) : abed, clinic

yataqhâne (yatakhane) : dormitory

yataqjuluq (yatakçılık) : receiving
instrument

yataqlar (yataklar) : measure

yataqlu vagon (yataklı vagon) : pullman
car, sleeping car

yatdugh yer (yattığı yer) : couch

yatma : recumbency

yatma zemânu (yatma zamanı) : curfew

yatush (yatış) : lying

yavanluq (yavanlık) : baldness, bareness,
ineeloquence, insipidity, leanness,

meagreness, tameness, triteness,
vapidity

yavasha (yavaşa) : barnacle, muzzle

yâve : sophism

yâver : adjutant, aid de camp

yavrou (yavru) : bud, chick, chit, chuck,
cub, duckling, foal, minikin, nestling,
puppy, pussy, scion, sucker, suckling,
tenderling, tit, whelp, young

yavrou güverjin (yavru güvercin) : squab

yavrou inek (yavru inek) : heifer

yavrou qoush (yavru kuş) : fledgling

yavrou qusraq (yavru kısrak) : filly

yavrou tavshan (yavru tavşan) : leveret

yavrou tazı (yavru tazı) : sapling

yavroular (yavrular) : litter, nestling,
spawn

yavshan otou (yavşan otu) : speedwell,
veronica

yay : bow, bow, spring

yaya : afoot, on foot, pedestrian

yaya keuprü (yaya köprü/sü) : foot
bridge

yaya yol : pathway

yaygara : bluster, blustering, chicanery,
fuss, hectoring, noisiness, splurge,
vociferation, squall

yaygaraju (yaygaracı) : fussy, hectoring,
squaller

yaygu (yaygı) : crumb cloth

yayla : down, high land, plateau, table
land, upland

yaylu araba (yaylı araba) : spring cart

yaylu some (yaylı someya) : spring mattress

yaylu terâze (yaylı terazi) : spring balance, steelyard

yaylum (yaylım) : round

yaylum ateshi (yaylım ateşi) : musketry, salvo, volley

yayma : distention

yayulma (yayılma) : diffusion, dispersion, expansion, suffusion

yayyuq (yayık) : spread

yaz : summer

yaz mevsimi : summer season

yaz ortasu (yaz ortası) : mid summer

yaz sâti (yaz saati) : summer time

yaz spor prôghramları (yaz spor programları) : the summer fixs

yaz vaqti (yaz vakti) : summer time

yaz yarushları (yaz yarışları) : the summer fixs

yazma : manuscript

yazu (yazı) : hand, inscription, legend, manuscript, present, scrip, superscription, writ, writing

yazu hojasu (yazı hocası) : writting master

yazu kyâdu (yazı kâğıdı) : writting paper

yazu makinesi (yazı makinesi) : type writer

yazu masasu (yazı masası) : desk, writting desk

yazu toura oyounou (yazı tura oyunu) : cross and pile

yazuhâne (yazıhane) : bureau, office, study

yazuju (yazıcı) : engrosser, a penny liner, scribe

yazular (yazılar) : contribution, manuscript, page, writing

yazulush (yazılış) : wording

yazuq (yazık) : pity

yazu-toura (yazı tura) : head or tail

yedek : reserve

yedek axâmu (yedek aksamı) : spare parts

yedek halatu (yedek halatı) : tow line

yedek hayvân : relay

yedek sandalu (yedek sandalı) : track boat

yedek üjreti (yedek ücreti) : haulage, towage

yedekde (yedekte) : in tow

yedekji (yedekçi) : hobbler

yedekji yolou (yedekçi yolu) : tow path

yedi : seven

yedinjisi (yedincisi) : seventhly

yegen (yeğen) : nephew, niece

yek : ace

yekdîğetine te-allouq (yekdiğetine tealluk) : correlation

yeke : helm, tiller

yeknesaqluq (yeknesaklık) : mannerism, monotony

yek-pâre (yekpâre) : one piece

yek-pâre tash (yekpâre taş) : monolith

yek-vüjôud (yekvücut) : corporate

yekyôun (yekûn) : aggregate, sum, summation, total

yekyôun toplama (yekûn toplama) : summation

yekyôuni oumôumî (yekûn-i umumî) : grand total

yel : flatulence, lumbago

yel deyirmeni (yel değirmeni) : wind mill

yele : crest, mane

yelek : doublet, jerkin, vest, waist coat, life belt

yelken : sail

yelken bezi : canvas, sail cloth

yelken gemisi : sailing vessel

yelken sâfâ-ini (yelken sefâîni) : sailing vessel

yelkenler : course

yelkenli : settee, smack

yelpâze : fan, van

yelqovan (yelkovan) : hand, minute hand, vane

yelve : snipe

yem : bait, decoy, feed, feeding, fodder, forage, pasture, provender, sop

yem tâzeleme : scouring

yem torbası (yem torbası) : nose bag

yeme : eating, feeding

yemek : board, dinner, dinner party, dish, eating, kitchen, meal, meat, nourishment, ordinary, table, table, table, trencher

yemek listesi : bill of fare

yemek odası (yemek odası) : dining room

yemek puchâ (yemek bıcağı) : table knife

yemek vaqti (yemek vakti) : meal time, pudding time

yemek ve iqâmet (yemek ve ikâmet) : board and lodging

yemek zemânu (yemek zamanı) : dinner time

yemekhâne : eating house

yemekler : cuisine

Yemen qahvesi (Yemen kahvesi) : mocha

yemeni : kerchief

yemeye abone (yemeğe abone) : mealer

yemîn : attestation, fealty, adjuration, oath, rapper, right

yemîn teklîfi : wager

yemish (yemiş) : dessert, fruit

yemish tabaqları (yemiş tabakları) : dessert service

yemish taqumları (yemiş takımları) : dessert service

yemishji (yemişçi) : fruiterer

yemishler (yemişler) : fruitage

yemishli âj (yemişli ağaç) : fruit bearer

yemleme : lure, stale, train

yemli îyne (yemli iğne) : fly upon

yemlik : crib, manger

yen : cuff, yen

yenge : sister in law

yengej (yengeç) : crab, craw fish

yeni bahar : pimenta

yeni bono : redraft

yeni gelenler : new comer, new comer

- yeni havâdis : actuality
- yeni hayât : resuscitation
- yeni idâre : new regime
- yeni tabu' (yeni tab') : reimpression, reprint
- yeni temsîl : reproduction
- yeni zengin : upstart
- yeniden ibtidâr : resumption
- yeniden tabu' (yeniden tab') : reimpression
- yeniden taqviye (yeniden takviye) : reinforcement
- yeniden teşebbüs (yeniden teşebbüs) : after game
- yeniden tezekkür : reconsideration
- yenilik : new departure, freshness, innovation, modernity, newness, novelty, novitiate, originality, recency
- yenirje illeti (yenirce illeti) : canker
- yenme : wear
- yer : abode, berth, destination, ground, home, home stead, place, plat, premise, range, reservation, room, sitting, space, spot, stand, station, stead
- yer altı (yeraltı) : subterranean, underground
- yer altında (yer altında) : underground
- yer elması (yer elması) : jerusalem artichoke
- yer tezeyi (yer tezeği) : turf
- yerde : underfoot
- yere deukme (yere dökme) : libation
- yerine : for, vice
- yerine qoma (yerine koyma) : taxis
- yerine qomayush (yerine koymayış) : misplacement
- yerine vazı' (yerine vazı) : replacement
- yerler : diggings
- yerleshdirme (yerleştirme) : installation, quartering, stowage
- yerleshme (yerleşme) : establishment, lodgment, settlement
- yerli mahsûlü (yerli mahsülü) : growth of native
- yerliler : native
- yerlileri himâye : nativism
- yerlileri himâye tarafdârı (yerlileri himâye taraftarı) : nativist
- yerlileshme (yerlileşme) : naturalization
- yerlilik : citizenship, nativeness
- yeryüzü : earth
- ye's (yeis) : dejection, demoralization, sadness, despair, desperation, despondency, gloom, gloominess, mopishness
- yeshem (yeşim) : jasper
- yeshil (yeşil) : green, verdant
- yeshil mermer (yeşil mermer) : jade
- yeshil somâki (yeşil somaki) : verde-antique
- yeshillenme (yeşillenme) : foliation
- yeshillik (yeşillik) : foliage, garland, green, greenness, herb, shroud, verdure, viridity
- yeshillikler (yeşillikler) : green
- yetimhâne : orphanage
- yetîm-hâne (yetimhane) : foundling hospital

yetimlik : orphanage

yetishdiriji (yetiştirici) : grower, nurse man

yetishdirmе (yetiştirme) : coaching, education, maturation, training

yetishdirmek (yetiştirmek) : mature, maturate

yetishme (yetişme) : growing, reach, vegetation

yetishmek (yetişmek) : to grow mature

yetishmish bir quz (yetişmiş bir kız) : a mature maiden

yetmish (yetmiş) : seventy

yevm : day

yevmî gazete : daily paper

yevmi goufrân (yevm-i gufrân) : day of grace

yevmi istiqlâl (yevm-i istiklâl) : independence day

yevmi izdivâj (yevm-i izdivâç) : wed day

yevmi mahsôus (yevm-i mahsûs) : gaudy, fete day

yevmi mouhâkeme (yevm-i muhâkeme) : day of apparance

yevmi ourôuj (yevm-i oruç) : ascension day

yevmi qiyâmet (yevm-i kıyâmet) : doomsday

yevmi te-essüs (yevm-i teessüs) : charter day

yevmi vefât (yevm-i vefât) : obit

yevmi velâdet (yevm-i velâdet) : birthday

yevmiye ishi (yevmiye işi) : journey work

yevmüs-sebet (yevmü's-sebet) : sabbath

yirmi : score, twenty

yirmi besh lira (yirmi beş lira) : pony

yirmi qantar (yirmi kantar) : long ton

yirmi yash dishi (yirmi yaş diş) : wisdom tooth

yirminji asur (yirminci asır) : twentieth century

yiv : chamfer, flute, groove, rabbet, rifle

yiv achma (yiv açma) : rifling

yiv makinesi : rifling machine

yiyejek (yiyecek) : aliment, eating, feed, food, keep, meat, nutriment, feeding, tuck, alimentary

yiyejek-ichejek (yiyecek içecek) : create comforts

yyitlik (yiğitlik) : gallantry, prowess

yoghourt (yoğurt) : curd

yol : alley, course, cut, glade, high way, tack, journey, manner, pad, passage, path, quirk, road, route, rut, steerage, step, stripe, thorough fare, track, via, walk, way

yol amelesi : surface man

yol kechesi (yol keçesi) : stair carpet

yol kenâru (yol kenarı) : way side

yol müsh-iri (yol müşiri) : guide post

yol parasu (yol parası) : fare

yolda : under way, by the way

yoldashluq (yoldaşlık) : fellowship

yoljou (yolcu) : bird of passage, passenger, by passer, sojourner, voyager, way farer

yoljou listesi (yolcu listesi) : way bill

yoljoulouq (yolculuk) : itinerary, journey, way faring

yollou qoumash (yollu kumaş) : stripe cloth

yolounda (yolunda) : fair

yolsouzlouq (yolsuzluk) : illegality, license, impropriety, irregularity, malpractice

yolsouzlouqlar (yolsuzluklar) : disorder doings

yoma (yuma/yoma) : hawser

yonga : chip, splint, splinter, turning

yonja (yonca) : clover, shamrock, suckling, trefoil

yontma : nibbling

yoq (yok) : absent, away

yoqlama (yoklama) : division, muster, percussion, roll, roll call

yoqlama defteri (yoklama defteri) : muster roll

yoqlouq (yokluk) : absence, dearth, non existence, scantiness

yorgan : quilt, blanket

yorganju (yorgancı) : upholsterer

yorgounlouq (yorgunluk) : exhaustion, fatigue, lassitude, tiresomeness, toil, weariness, wearisomeness

yoroujoulouq (yoruculuk) : wearisomeness

yortou (yortu) : corpus delicti, feast, festival, fete day, holiday, red letter, twelfth night, pentecost

yosoun (yosun) : lichen, moss, sea weed, wrack

youdoum (yudum) : draught, gulp, sip, sup, swig

youha (yuha) : hoot

youlaf (yulaf) : grit, oat

youlaf chorbasu (yulaf çorbası) : porridge

youlaf irmîy (yulaf irmiği) : groats

youlaf lapasu (yulaf lapası) : stir about

youlaf ounou (yulaf unu) : oat meal

yoular (yular) : bridle, halter

youmaq (yumak) : clue, flock, rove

youmourta (yumurta) : egg, sperm

youmourta aqu (yumurta akı) : glair

youmourta qabôu (yumurta kabuğu) : egg shell

youmourta sarusu (yumurta sarısı) : yolc

youmourtadan chuqma (yumurtadan çıkma) : oviparous

youmourtajuq (yumurtacık) : ovule

youmourtalar (yumurtalar) : layer, laying, spawn

youmourtalu sût (yumurtalı sût) : custard

youmourtalama (yumurtlama) : laying

youmoushama (yumuşama) : softening

youmoushaqluq (yumuşaklık) : softness, flabbiness

youmrou (yumru) : bump, gnarl, knob, lump, process, protuberance, tuberosity

youmrouq (yumruk) : buffer, cuff, fist, hunch, punch, thump

youmrouq qavgasu (yumruk kavgası) : fist cuffs

Yôunân lisânu (Yunan lisanı) : Greek

Yôunan sefîri (Yunan sefiri) : minister of Greece

Yôunân tarzu (Yunan tarzı) : Grecian

Yôunânîje mütahassusu (Yunanîce mütahassısı): grecian

yôunous balugh (yunus balığı) : dolphin, porpoise

youqarda (yukarıda) : aloft, up stairs, up, upstairs

youqarda chalushan amele (yukarıda çalışan amele) : surface man

youqaru qat (yukarı kat) : upstairs

youqaru taraf (yukarı taraf) : top side

youqaruya (yukarıya) : upward

yourd (yurt) : hearth, home

youtma (yutma) : engorgement

youtoush (yutuş) : swig

youva (yuva) : nest, slot, socket, tabernacle

youvada (yuvada) : nestling

youvarlanma (yuvarlanma) : roll, tumble up

youvarlaq adedler (yuvarlak adetler) : round numbers

youvarlaq furcha (yuvarlak fırça) : bottle brush

youvarlaq hesâb (yuvarlak hesap) : round numbers

youvarlaq penjere (yuvarlak pencere) : bull's eye

youvarlaq saboun (yuvarlak sabun) : wash ball

yughma (yığma) : piling

yughulma (yığılma) : heaping

yughun (yığın) : barrow, drift, heap, mound, pile, rick, shock, stack

yughuntu (yığıntı) : lump

yul (yıl) : year

yul bashu (yılbaşı) : new year

yul bashu günü (yılbaşı günü) : new year's day

yul bashu hediyesi (yılbaşı hediyesi) : new year's gift

yulan (yılan) : asp, serpent, snake, viper

yulan balugh (yılan balığı) : conger, eel, lamprey

yulan oynatma (yılan oynatma) : snake charming

yulan sihirbâzlugh (yılan sihirbazlığı) : snake charming

yulanjuq (yılancık) : wildfire, erysipelas

yuldurum (yıldırım) : lightning, thunder bolt, wildfire

yulduz (yıldız) : ascendant, constellation, horoscope, north, northern, star, star, stellate

yulduz chicheyi (yıldız çiçeği) : aster, dahlia

yulduz ishâreti (yıldız işareti) : asterisk, star

yulduz kerte qarayel (yıldız kerte karayel) : north by west

yulduz zuyâsu (yıldız ziyası) : star light

yulmayush (yılmayış) : indefatigableness

yulushma (yılışma) : smirk

yumushaq ipek (yumuşak ipek) : floss silk

yumushaq shapqa (yumuşak şapka) : wide awake

yumushaqluq (yumuşaklık) :
mellowness, milkiness, pliancy,
silkenness, sleekness, suppleness

yumushatma (yumuşatma) :
mollification

yupranma (yıpranma) : wear and tear

yuqama (yıkama) : wash, washing,
washing up

yuqanma (yıkanma) : ablution

yuqayuju (yıkayıcı) : washer

yuqma (yıkma) : demolition, destruction

yuqulma (yıkılma) : crash

yurtma (yırtma) : laceration

yübôuset (yübûset) : dryness

yük : burden, cargo, charge, cumbrance,
freight, incumbency, last, load, press, tax

yük arabasu (yük arabası) : cart

yük beygiri : cob, pack horse

yük gemisi : freighter

yük hayvanu (yük hayvanı) : sumpter

yük otomobili : lorry

yük treni : luggage train

yük vagonu (yük vagonu) : truck

yük vapourou (yük vapuru) : freighter

yün : fleece, shearing, wool

yün iplîy (yün ipliği) : fingering, worsted

yün maqasu (yün makası) : clipper

yün qoumash (yün kumaş) : tweed,
woollen

yün yelek : bosom friend

yürek : heart, pluck, spunk

yürüme : tramp, trot, walking

yürüyüş (yürüyüş) : footing, gait,
march, step, tread, walk

yüxek binâ (yüksek bina) : babel

yüxek hayât (yüksek hayat) : high life

yüxek yer (yüksek yer) : elevation, look
out

yüxekde (yüksekte) : high

yüxekden atma (yüksekte atma) : tall,
windy

yüxeklik (yükseklik) : altitude,
elevation, eminence, height, highness,
loftiness, sublimity, tallness

yüxelish (yükseliş) : ascent, soar

yüxelme (yükselme) : ascension,
enhancement, exaltation, lift, rising,
upheaval

yüxeltme (yükseltme) : elevation,
glorification

yüxük (yüksük) : thimble, thumb stall

yüxük otou (yüksük otu) : foxglove

yüz : blade, facade, face, face, flat, front,
frontage, frontispiece, hundred, right,
surface, vamp, visage

yüz bin lira : plum

yüz bin rouppe (yüz bin rubye/rub'ie) :
lac

yüz qarasu (yüz karası) : disgrace

yüz sayu (yüz sayı) : century

yüz sexen (yüz seksen) : nine score

yüzbashu (yüzbaşı) : lieutenant, captain

yüz-bashuluq (yüzbaşılık) : captainship

yüzde besh temettü' (yüzde beş temettü)
: dividend of five percent

yüzdelik hisse : composition

yüzdürme : floating	zabutnâmeler (zabıtnâmeler) : minute book
yüze gülme : cajolery	zach (zaç) : vitriol
yüzleshdirme (yüzleştirme) : confrontation	zach yâ (zaç yağı) : oil of vitriol
yüzme : natation, swim, swimming	zadegyân (zadegân) : tuft, aristocracy, gentle folk, nobility
yüzme havouzou (yüzme havuzu) : swimming bath	zâdegyân sâlnâmesi (zâdegân salnâmesi) : court guide
yüzme mektebi : swimming school	zâ'f (zaaf) : atony, atrophy, debility, disability, effeminacy, emaciation, enervation, foible, enfeeblement, faintness, feebleness, frailness, impotence, impoverishment, infirmity, languor, poorness, prostration, sickness, slackness, weakness, weakening
yüzmekde (yüzmekte) : adrift	zafer : palm, triumph, triumphal, victory
yüzsüzlük : forwardness	zafer alayu (zafer alayı) : triumphal procession
yüzü : obverse, right side	zaferi mâ'nevî (zafer-i manevî) : moral victory
yüzük : ring	zaferle müteheyij (zaferle müteheyiç) : flushed with victory
yüzük parmâ (yüzük parmağı) : ring finger	zâ'fiyyet (zafiyet) : weakness
yüzünjü sene (yüzüncü sene) : centenary	zaghar (zağar) : pointer, terrier
yüzünjü seneyi devriyye (yüzüncü sene-i devriye) : centenary, centennial	zaharin (sakarın) : saccharin
zâbita me'môrou (zabıta memuru) : constable	zâhid : pietist, sanctimonious
zâbih : sacrificer	zâhife : crawler, creeper, reptile
zâbit : commissioned officer, officer	zahîr : prop, stay, supported, sustainer, figure, tenesmus, upholder, apparance, exterior, maintainer
zâbit vekîli : warrant officer	zahîre : cereal, corn
zâbitân : officer	zahîre anbaru (zahire anbarı/ambarı) : granary, corn loft
zâbitân salonou (zâbitan salonu) : ward room	zâhire ihrâj (zahire ihrâç) : disinterment, detection
zabt (zabıt/zabt) : restraint, retention, confiscation, hold, apprehension, capture, conquest, distraint, forfeiture, grasp, seizure, subjugation	
zabtuye (zaptiye) : gendarmerie	
zâbuta (zabıta) : police	
zâbutayi hafiyye (zabıta-i hafiye) : detect force	
zabutnâme (zabıtnâme) : minute	

zahîre qourdou (zahire kurdu) : weevil

zahîre tüjjâru (zahire tüccarı) : provision merchant, corn merchant

zahmet : arduousness, elbow grease, honorary, pain, ruggedness, toil, trouble

zâ-id (zâit) : supernumerary, irrelevant, intercalary, plus, servile

zâ-id nâqus (zâit nâkıs) : plus minus

zâ-ide (zâide) : augment, process

zâ-il (zâil) : waning

zâ-iqa (zâika) : palate, taste

zemânu (zamanı) : time

zamîme : adjunct

zâmin : compounder, repairer, obligor, pledger

zamîr : heart, pronoun

zamm (zam) : augmentation, extra, surcharge

zamq (zamk) : gum, mixtion, mordant, myrrh

zamqu Arabî (zamk-ı Arabî) : gum arabic

zanbaq (zambak) : lily

zanbouq (zanbuk) : xebec

zâniye : fornicator

zanla hareket : guess work

zann (zan) : conjecture, fancy, guess, presumption, supposition, surmise

zanniyyât : supposition

zannu bâtul (zann-ı bâtıl) : mare's nest

zaqqoum (zakkum) : rhododendron

zar : diaphragm, die, drum, film, hymen, membrane, pellicle, pericardium,

pericarp, peritoneum, skin, tegument, tunic, tympanic, veil, web, spaniel

zarâfet : callisthenics, delicacy, elegance, fashion, finesse, genteelness, grace, jauntiness, jeu desprit, neatness, niceness, polish, refinement, terseness, wit, witticism, wittiness

zarâfetsizlik : inelegance

zarar : blight, damage, detriment, forfeit, harm, injury, bad job, lesion, losing, loss, prejudice, sacrifice, scath/scathe, suffering

zararda : out of pocket

zararsuzluq (zararsızlık) : harmlessness, innocence

zararu ziyân (zarar-ı ziyân) : damage

zarb : multiplication

zarf : adverb, case, casing, cover, drum, encasement, envelope, epidermis, hull, pericarp, receptacle

zargana balugh (zargana balığı) : weever

zarlar : dice

zarôuret (zaruret) : necessity, necessitousness, neediness, push, stringency, want, determinism, distress, exigency, indigence, indispensability, inevitability, penury, pinch, poorness

zarôuret ânleri (zaruret anları) : a rainy day

zât : entity, personage, personality, self

zâtül-hareke torpido (zâtü'l-hareke torpido) : torpedo

zâtül-jenb (zâtü'l-cenb) : pleurisy

zâtürri-e (zâtürre) : pneumonia

zavâhir : apparance, speciousness

zâviye : angle, corner

zâviyeyi dâhule (zâviye-i dâhiliyye) :
internal angle

zâviyeyi hâdde (zâviye-i hadde) : acute
angle

zâviyeyi hârije (zâviye-i hâriciyye) :
external angle

zâviyeyi müjesseme (zâviye-i
mücesseme) : solid angle

zâviyeyi münferije (zâviye-i münferice)
: obtuse angle

zâviyeyi qâ-ime (zâviye-i kâime) : right
angle

zâviyeyi rü'yet (zâviye-i rüyet) : optic
angle

zâviyeyi vejhiyye (zâviye-i vechiye) :
facial angle

zâviyeyi vürôud (zâviye-i vürut) : angle
of incident

zâyiche (zâyîçe) : horoscope

zâyü' (zâyî) : lorn, lost

zâyü-at (zâyîat) : loss, casualty,
dropping, shrinkage

zâyü-ât payu (zâyîyat payı) : leakage

zayuf lama (zayıflama) : weakening

zayuf luq (zayıflık) : lankness, leanness,
meagreness, thinness

ze-âmet (zeâmet) : fee, fief

zebâni : goblin

zeberjed (zebercet) : topaz

zebra : zebra

zefîr : zephyr

zehâb : deception, delusion, illusion

zehir : poison, rot gut, toxicant, venom,
virulence, virus

zehirlenme : poisoning

zehirler : toxicology

zehirleyiji (zehirleyici) : poisoner

zehirli gaz : poisonous gas

zehirli mantar : toad stool

zehr-hand : sarcasm

zejr (zecir) : coercion

zeker : yard

zekyâ (zekâ) : ingeniousness/ingenuity,
intelligence, perspicacity, ready of mind,
sagacity, sharpness, wit, acumen,
acuteness

zekyât (zekât) : offertory, peace offering

zelîl : obsequious

zelzele : earthquake, seismic

zelzele mouqayyidi (zelzele mukayyidi)
: seismograph

zelzele tedqîqâtu (zelzele tetkikâtı) :
seismography

zemân (zaman) : chronology, date, hour,
juncture, sand, season, spell, tense, tide,
time, while

zemân adamu (zaman adamı) :
temporizer, trimmer

zemânu qadîm (zamân-ı kadîm) :
antiquity

zemânuna diqqat (zamanına dikkat) :
punctuality

zemîn : floor, flooring, pit, basement,
field, ground, ground, subsoil,
substratum

zemîn qatu (zemin kat) : ground floor

zemisto : zemstow

zemm (zem) : decrual, delation,
detracton

zemmü-qadih (zemm ü kadih) : libel

zemzem : holy water, Jordan

zemzeme : purl

zenberek (zemberek) : spring

zenbil : frail

Zend lisânu (Zend lisânı) : zend

zenginler : the rich

zenginlerin tehakkümü (zenginlerin tahakkümü): plutocracy

zenginleshdirme (zenginleştirme) : enrichment

zenginlik : opulence, richness

zenjefil (zencefil) : ginger

zenjefilli cheurek (zencefilli çörek) : ginger bread

zenjî (zenci) : congo, ethiopian

zenjifre (zincifre/zencefre) : vermilion

zenjiler (zenciler) : niggerdom

zenjilik (zencilik) : niggerdom

zenjiye (zenciye) : negress, wench

ze-olit (zeolit) : zeolite

zerd : zebra

zerdâli : apricot

zerdava : marten

zerde-chav (zerdeçav/zerdeçal) : turmeric

Zerdesht mezhebi (Zerdüş mezhebi) : zoroastrianism

Zerdeshtin külliyyâtu aqâ-idi (Zerdüş'tün külliyyât-ı akâidi) : zend avesta

zergyôun (zergûn) : zinconium

zeri' (zer') : sowing

zerre : ace, atom, corpuscle, jot, mite, molecule, monad, mote, ovule, particle, spark, speck, whit

zerren : narcissus

zerzevatju (zerzevatçı) : grocer

zevâl : decay, declension, decline, fading, disappearance, dissolution, doom, dying, effacement, evanescence, extinction, ebb, fugitiveness, meridian, mid day, noon, vanishing, wane

zevâl güneshi (zevâl güneşi) : meridian sun

zevâl topou (zevâl topu) : time gun

zevâlde : at noon

zevâlî : meridian

zevât : personality

zevj (zevc) : consort, husband, man

zevje (zevce) : consort, better half, rib, wife

zevjeler (zevceler) : wives

zevjelik (zevcelik) : wifehood

zevjeyîn (zevceyîn) : spouse

zevj-zevje (zevc-zevce) : married couple, pair

zevq (zevk) : amusement, delight, enjoyment, fancy, frolic, gout, gust, gusto, liking, taste, merriment, palate, pleasure, saturnalia, sensualism, wantonness

zevqi san-at (zevk-i sanat) : virtu

zevqi selim (zevk-i selim) : exquisite taste

zevqi shehvânî (zevk-i şehvânî) : sensuality

zevqine mouvâfuq (zevkine muvâfık) :
to one's taste

zevqiyyeji (zevkiyecı) : hedonist

zevqü safâ (zevk ü safâ) : joviality

zeybaq (zeybak) : quick silver

zeybaq (zeybak/zîbak) : mercury

zeyl : addenda, annex, appendix, label,
pendant, rider

zeyt : oil

zeyti tayyâr (zeyt-i tayyâr) : volatile oil

zeytin : olive

zeytin dalu (zeytin dalı) : olive branch

zeytin yâ (zeytin yağı) : salad oil, olive
oil, salad oil

ziblin : zibeline

zifâf : consummation

zifir qaranluq (zifir karanlık) : pitch dark

zift : bitumen, pitch

zihn (zihin) : intellect, intelligence

zihniyye mesleki (mesleki zihniye) :
intellectualism

zihniyyet : mentality

zihniyyetji (zihniyetçi) : intellectualist

zıkr (zikir) : enumeration, mention,
rosary, adduction

zikri jemil (zikr-i cemil) : honorable
mention

zil : bell, castanet, cymbal, gong, ring up

zilji (zilci) : ringer

zillet : abasement, abjectness, cringe,
humiliation, ignominy, mortification,
obsequiousness, servilism, servility,
stoop

zimâmdârân : executive

zimânunu idâre (zamanını idare) : rein

zimmet : debit, deficit, embezzlement

zinâ : criminal conversation, fornication,
whore dom

zindelik : healthiness

zînet (ziynet/zinet) : decoration,
adornment, array, attire, dressing,
embellishment, luxury, emblazonment,
enrichment, finery, flourish,
gaiety/gayety, ornament, ornamental,
richness, trinket

zînet eshyâsu (ziynet eşyası) : trinketry

zinjir (zincir) : boom, chain, fetter, iron

zinjirler (zincirler) : gyves

zinjirlik (zincirlik) : chain locker

zîq (zîk) : straitness

ziqosis (zikosis) : sycosis

ziqzaq (zikzak) : zigzag

ziqzaq sefer (zikzak sefer) : zigzag
course

ziqzaq shimshek (zikzak şimşek) : fork
lightning

zirâ-at (ziraat) : agriculture, cultivation,
culture, husbandry, tillage

zirâ-at nezâreti (ziraat nezâreti) :
ministry of agriculture

zirâ-atji (ziraatçı) : agriculturist

zirât sergisi (ziraat sergisi) : agricultural
show

zirve : acme, apex, climax, comb, crest,
crown, peak, pinnacle, summit

zî-shân (zişân) : illustrious

ziyâret : attendance upon, call up, visit,
visitation, pilgrimage

ziyâretgyâh (ziyaretgâh) : station

ziyâretji (ziyaretçi) : caller, bird of passage, pilgrim, visitor

zofa (zufa/zofa) : hyssop

zo-itrop (zoetrop) : wheel of life, zoetrope

zoqa (zoka) : fish hook, hackle, hook

zorbaluq (zorbalık) : club law, oligarchy, oligarchical, vampirism

zorlama : straining

zôu erbâtül-azlâ' (zû-erbaati'l-azlâ) : quadrangle, tetragon

zouhâf (zuhâf) : zouave

zouhal (zuhal) : saturn

zouhâur (zuhûr) : apparition, emergency, emersion, incidence, peep

zouhâurât (zuhûrat) : contingency, hap hazard, emergency

zoulm (zulm/zulüm) : cruelty, extortion, heathenism, inhumanity, iniquity, oppression, tyranny

zoulmet (zulmet) : darkness, blackness, dimness, eclipse, mysteriousness, night, obscurity, obsolescence, shade

zourefâ (zürefâ) : wit

zourna (zurna) : clarion, pipe

zournaju (zurnacı) : piper

zudd (zıt) : contradictory, contrast, repugnant, reverse

zuddîle tefrîq (zıttıyla tefrik) : contradistinction

zuddiyyet (zıddiyet) : antagonism, antipathy

zu'f (zı'f) : double

zull (zıl) : shade, umbra

zullu memât (zıl-ı memât) : shadow of death

zul-u mâ'lôum (zıl-ı mâlum) : base line

zumân (zımân) : idemnity, pledge, surety

zumba (zımba) : trip slip

zumpara (zımpara) : emersion

zumpara kyâdu (zımpara kâğıdı) : emery paper, sand paper

zundan (zindan) : dungeon, gaol, jail

zuplama (zıplama) : bound, hop, hopping, skip

zupqun (zıpkın) : harpoon, spear

zurh (zırh) : armature, armour, breast plate, cuirass, mail

zurh eldiven (zırh eldiven) : gantlet

zurh levha (zırh levha) : armour plate

zurh qoushaq (zırh kuşak) : armour belt

zurh taqumu (zırh takımı) : panoply

zurhlu (zırhlı) : battle ship

zurhlu asker (zırhlı asker) : cuirassier

zurhlu qoule (zırhlı kule) : cupola

zurhlu taret (zırhlı taret) : cupola

zurhlular (zırhlılar) : capital ships

zurultu (zırılı) : clack, rattle

zuvana (zıvana) : bush, core, mortise, vent piece

zuyâ' (ziya') : suffering, deprivation, forfeit, forfeiture, miss, waste, loss, wreck, maim,

zuyâ (ziya) : flash, light, phosphorescence, gleam, glimpse, illumination, irradiance, shining, blaze

zuyâdâr jism (ziyâdar cisim) : luminary

zuyâfet (ziyafet) : dinner party, entertainment, feast, festal, festival, harvest home, set out, spread, symposium, banquet, function, gaudy, treat

zuyâretgyâh (ziyaretgâh) : haunt

zuyâ-u kelâm (zıyâ-ı kelâm) : aphasia

zuyâ-u tâm (zıyâ-ı tam) : complete loss

zübde : epitome, precis, quintessence, recapitulation

zühd : ascetixism, devoutness, piety, sanctimoniousness

zühoul (zühûl) : misfeasance

zühre : lucifer, morning star, venus

züjâî (zücâî) : glass

zükyâm (zükkâm) : hay fever

zükyôur mektebi âlisi (zükûr mekteb-i âlisi) : high school for boys

zülâl : glair

zül-axâmu selâse (zül aksam-ı selâse) : tripartite

zülf (zülüf) : love lock

zümre : clan, cohort, confraternity, coterie, denomination

zümrüd : emerald

zümrüd tashu (zümrüt taşı) : beryl

zürâfe (zürafa) : giraffe

zürrâ' : cultivator, farmer, sower

züriyyet : issue, age, generation, offspring, progeny, seed, succession, descent

züyôut (züyût) : oil

züyôutu tâyyâre (züyût-ı tayyare) : spirit

4.3.2. Zamirler

İsimlerin yerini kişi, soru, işaret, belirsizlik gibi yönlerden tutan sözcükleridir. İsimler gibi çekimlenebilir ve cümlede tıpkı isimler gibi birçok öge olarak kullanılabilir.

bana : me

bashqa her kim (başka her kim) : any one else

bashqa hich bir kimse (başka hiçbir kimse) : no one else

bashqa hich bir shey (başka hiçbir şey) : nothing else

bashqa kimse (başka kimse) : no one else

bashqasu (başkası) : any one else

bâ'zu kimseler (bazı kimseler) : some

bâ'zularu (bazıları) : some

beheri : each

ben : I

benden : me

beni : me

benim : of mine, my

benimki : mine

benimkiler : mine

bir kimse : one

birbiri : one another

biri : somebody

biri birini : each other

biz : awl, bodkin, brad awl, we

bize : us	her şey (her şey) : every thing, all the world
bizi : us	
bizim : our	herkes : one and all, everybody, every mother's son
bizimkiler : ours	hiç bir kimse (hiçbir kimse) : nobody
bizzât : himself	hiç bir şey (hiçbir şey) : nothing
bou (bu) : this	hiç biri (hiçbiri) : neither, none, no one
bounda (bunda) : here in	jümlesi (cümlesi) : gross
bounlar (bunlar) : these	kendi : herself, himself, itself, own, in person, self
bounoun (bunun) : here of	kendileri : self, themselves
bourada (burada) : here	kendim : myself
bouradan (buradan) : hence	kendimi : myself
bouralarda (buralarda) : here about	kendimiz : ourselves
bouraya (buraya) : here	kendimizi : ourselves
choghoul (çoğu) : most	kendin : thyself
choqlar (çokları) : many	kendine : himself
dîgerleri (diğerleri) : the rest	kendini : himself, itself, one's self
ene : I	kendiniz : yourself
filan : so and so, such a one	kendisi : personally, self
hangisi : whether, which is which, whichever	kendisine : himself
hangisine : where into	kim : who
hepsi : in all, gross, the whole kit, totality, whole	kimden : whom
her biri : apiece, each, either	kime : whom
her hangi biri (herhangi biri) : anyone	kimi : whom
her kim : anybody, anyone, soever, whatsoever, whoever	kimin : whose
her ne : whatever	kimler : who
her nereden : whencesoever	kimse : nobody, nobody, no one
her nereye : whithersoever	môumâ ileyh (mûmâileyh) : said, she, he
	môumâ-ileyhânun (mûmâileyhânın) : her

môumâ-ileyhin (mûmâileyhin) : his

ne : what

ne üzerine : where upon

nenin (neyin) : where of

nerede : where

nereden : whence

nerelerde : where about

nereye : whither bound, wherever, whither

neye : where into

o : he, it, she, that

ona : it

onda : there in

ondan : there of

onlar : they, those

onlara : to them

onlardan hiç biri (onlardan hiçbir) : neither of them

onlaru (onları) : them

onların (onların) : their

onou (onu) : him, it

onoun (onun) : her, here of, his, its, there of

onunki (onunki) : hers

onunkiler (onunkiler) : his

orada : on the spot, there, yonder

oradan : thence

oralarda : there about

oraya : there, thither

sana : to thee

sen : thou

seni : thee

senin : of thee, thine, thy

seninki : thine

şey (şey) : aught, being, entity, matter, object, thing

şeyler (şeyler) : thing

şou (şu) : that

şounlar (şunlar) : those

şouraya (şuraya) : yonder

siz : ye, you

size : to you

sizin : your

sizinki : yours

sizinkiler : yours

yekdiğeri/ni (yekdiğeri/ni) : one another, each other

4.3.3. Sıfatlar

İsimleri, çeşitli yönlerden niteleyen ve belirten sözcüklerdir. Kullanım sıklığı fazla olan ve sözlükte isimlerden sonra en fazla yer tutan sözcük türüdür.

...e qarshu te'mîn edilmish (...e karşı temin edilmiş) : guarantee against

...den ârî : devoid

...den az : under

...den fazla : süper, upward

...den mahrûm (...den mahrûm) : destitute, devoid, unprovided

...den masôun (...den masûn) :
unprejudiced

...den mütevellid : consequent,
consequential

...e âgyâh (...e âgâh) : privy to

...e â-id (...e âit) : appertain to, due to,
re, regarding, relating, relative, touching,
vested in

...e bedel : against, in stead of

...e benzer : likely

...e bitishik (...e bitişik) : next door to

...e dâ-ir (...e dâir) : touching

...e düşgün (...e düşkün) : given

...e halel gelmemish (...e halel
gelmemiş) : unprejudiced

...e hâss (...e has) : sacred

...e mahsôus (...e mahsûs) : sacred, for
the use of

...e mazhar : gifted

...e mevdôu' (...e mevdu) : vested in

...e mouhâlif (...e muhâlif) : anti

...e mouqâbil (...e mukâbil) : instead, in
stead of

...e mouqâvim (... mukâvim) : proof

...e mouvâfuq (...e muvâfık) : to match

...e mübtelâ : given

...e mütealliq (...e müteallik) :
pertaining, relating

...e ouygoun (...e uygun) : to match

...e pek yaqun (...e pek yakın) : hard by

...e qarshu (...e karşı) : anti, facing,
versus

...e râji' (...e râci) : pertaining

...e ramaq qalmush (...e ramak kalmış) :
on the verge of

...e vâqif (...e vâkıf) : privy to

...in elinde : under one's thumb

...in hükmünde : under one's thumb

...in keyfine tâbi' : at the mercy of

...le mouttasuf (...le muttasıf) : gifted

...le müjehhez (...le mücehhez) : fitted
with

...nâmundaki (...nâmındaki) : so-called

...neslinden olma : descent

...tarzda yazulmush (tarzda yazılmış) :
couch in

â gibi (ağ gibi) : meshy

â sheklinde (ağ şeklinde) : reticulated

â'sâbu qouvvetli (âsâbı kuvvetli) : nervy,
sinewy

âbâ-i kinîsâye â-id (âbâ-i kinisâye ait) :
patristic/al

abdâl : dupe, spoony

âbdâr : succulent

abes : absurd, futile, meaningless,
preposterous, stupid

âbide qâbilinden (âbide kâbilinden) :
monumental

abôus (abûs) : morose

ach (aç) : hungry, wolfish

ach geuzlü (aç gözlü) : greedy, snatcher

achan (açan) : opener

achluqdan eulen (açlıktan ölen) : hungar
bitten

achuju (açıcı) : opener

achulmamush (açılmamış) : unblown, unopened

achulur (açılır) : dilatable

achuq (açık) : bare, above board, broad, clear, clear, deficit, direct, distended, distinct, down right, embezzlement, explicit, exposed, express, fair, fenceless, flat, frank, free, light, lucid, offing, offside, open, outright, outspoken, overdraft, overt, pale, perspicuous, pervious, plain, plain spoken, point-blank, raw, revealed, roofless, round, serene, straight forward, surface, unbalanced, unbarricadoed, uncovered, uncrossed, understandingly, undisguised, undone, unequivocal, unfenced, unreserved, unsealed, unsettled, via, wide

achuq geuz (açık göz) : argus, shrewd, alert

achuq qalbli (açık kalpli) : open hearted

achuq saru (açık sarı) : flaxy

achuqda (açıkta) : half pay, unattached, unsheltered

âdâba mouhâlif (âdâba muhâlif) : ungentlemanly

âdâbu dîniyyeye ri-âyetkyâr (âdâb-ı dîniyyeye riâyetkâr) : ritualist

adalu (adalı) : insular, islander

adapte : adapted

adâvetkyâr (adâvetkâr) : invidious, mischievous, rancorous

adâvetsiz : unresenting

adedî : numeral, numerical

ademi jevâz (adem-i cevâz) : inadmissibility

âdî : abject, artless, banal, base, common, coward, despicable, flea bitten, ignoble, infamous, low lived, low,

menial, normal, ordinary, petty, plain, plebeian, profane, prosaist, scrub, scrubby, simple, toad, trivial, trumpery, undress one's self, unfine, unromantic, usual, vulgar

âdî keupek (âdi köpek) : cur

âdî rouhlou (âdî ruhlu) : mean spirited

âdil : equal, equitable, even handed, just

adlî : judicial, judiciary

adressiz : undirected

afajan (afacan) : terrible infant

âfâqî (âfâkî) : objective

afîf : honest, incorrupt, chaste, modest, unbought, unbribable, unspotted, virtuous, white

afv ediji (affedici) : justifier

afv etmez (affetmez) : irremissive, unforgiving

afv olounajaq derejede (affolunacak derecede) : pardonably

afv olounamayajaq derejede (affolunamayacak derecede) : irremissibly

afv olounamaz (affolunamaz) : inexpressible, irremissible

afv olounmaz (affolunmaz) : inexcusable, unpardonable

afv olounmaz derejede (affolunmaz derecede) : inexcusably

afv olounour (affolunur) : excusable, invincible, pardonable, venial

ahâlî : public

ahâlisi choq (ahâlisi çok) : populous

ahdî : sacramental

âhenkdâr (âhenktar) : sweet toned, in tune

âhenkdâr : harmonious, musical

âhenkli : assonant, euphonic, harmonic, harmonious, jolly, tuneful

âhenksiz : discordant, dissonant, inharmonious, inharmonic, patchy, out of tune, tuneless, unmelodious, unmusical

âhir : recent, last, late

ahlâqa mougâyir (ahlaka mugâyir) : unprincipled

ahlâqî (ahlakî) : moral, moralistic, ethic

ahlâqsuz (ahlaksız) : obscene, profligate

ahlâqu zayuf (ahlakı zayıf) : dissolute

ahmaq (ahmak) : block head, bullhead, dolt, dullard, dupe, gawk, goose, gudgeon, idiot, log, loggerhead, lumpish, moon calf, obtuse, pig headed, poky, sheepish, stock, stolid, wiseacre

ahshab (ahşap) : wooded

ahvâli rôuhiyyeye â-id (ahvâl-i ruhiyye ait) : psychology

â-id (ait) : about, due, pertaining, respective, concerning

â-idât alan (aidat alan) : beneficiary

â-idâtsuz (aidatsız) : unbeneficed

â-ilesinin harîminde (ailesinin hariminde) : in the bosom of one's family

âj gibi (ağaç gibi) : arborescent

ajâyib (acâyip) : awkward, cranky, crotchety, eccentric, rum, slouchy, tramontane, freakish, funny, quaint, queer, strange

ajele (acele) : cursory, dashing, hurry, precipitation, rashness, scurry

ajeleji (aceleci) : impatient

ajemi (acemi) : flat, fumbler, green horn, initiate, new çömer, tender foot, unskilful, unskilled, novice

ajîb (acîp) : monstrous, outlandish, phenomenal, prodigious, strange, paradoxical

âjil (acil) : emergent, expeditious, pressing, stringent, urgent, immediate

âjiz (aciz) : feeble, feeble minded, helpless, humble, incapable, pauper, unresisting, weakling, impotent

ajôul (acûl) : precipitate, rash, rusher, hasty

ajôulâne (acûlâne) : desultory

ajourlou (ajurlu) : pinked

ajôuze (acuze) : hag

aju (acı) : acid, acidulous, acrid, acrimonious, austere, bitter, bitterly, brackish, briny, caustic, harsh, mordant, piercing, poignant, prick, pungent, sarcastic/ally, sharp, shrill, throe, vitriolic

ajunur (acınır) : deplorable, lamentable, pitiable

ajuqlu (acıklı) : lugubrious, melting, moanful, piteous, pitiful, rueful, ruthful, touching

ajz (acz/aciz) : pauperism, impotence

âkil : eater, corrosive

âkilül-hasharât (âkilü'l-haşarat) : insectivorous

âkilün-nebât (âkülü'n-nebât) : vegetarian

â'lâ : supreme, all right, fine, good, good, prime, first quality, respectably, right, second best, superb, well

alafuranga (alafranga) : new style

alâ-imi semâ rengine (alâimisemâ rengine) : iridescent

alaja (alaca) : chequered, dapple, grizzled, motley, mottled, paned, party coloured, piebald, shot, tabby, varigated

alajaq (alacak) : receivable

alajaqlu (alacaklı) : creditor, dun

alâmet qâbilinden (alâmet kâbilinden) : symptomatic, precursory

âlamush (ağlamış) : wept

alan : purchaser, taker, vendee

alaqadâr (alâkadar) : compromising, privy, storied, concerned, interested

alâqadârân (alâkadarân) : the parties concerned

alâqasuz (alâkasız) : unconnected, unselfish

alâqavî (alakavî) : sympathetic

âlar gibi (ağlar gibi) : whining/ly

alatourqa (alaturka) : old style

alavereji (alavereci) : speculator

alaya â-id (alaya ait) : processional, regimental

âlayan (ağlayan) : tearful, weeping

alayju (alaycı) : mocker

albominli (albüminli) : albuminous

alchaq (alçak) : base, coward, craven, cur, currish, dastard, despicable, ignominious, low, mean, recreant, villain

alchulu (alçılı) : gypsiferous

aldanur (aldanır) : deceivable, deceptible

aldatuju (aldatıcı) : deceptive

aldatur (aldatır) : overreaching

alel-âde (alelâde) : colloquial, commonly, normally, ordinarily, usually

alemdâr : ensign bearer, standard bearer

âlemi tahtu qamerî (âlem-i taht-ı kamerî) : under-world

alenî : bare faced, blazing, demonstrative, flagrant, glaring, ostensible, ostentatious, overt, signal, undisguised

âlet qâbilinden (âlet kâbilinden) : implemental, instrumental

âletle chalunan (âletle çalınan) : instrumental

alev gibi : falmy

alev ichinde (alev içinde) : aflame

alevli : ablaze, aflame, blazing, flaming, flaring

alevsiz : flameless

aleyhdâr : disaffected

aleyhde (aleyhte) : libellous

âlî : elevated, eminent, glorious, grand, high, lofty, paramount, süblime, superlative, supreme, transcendent, winged, worshipful

âlî feverânlu (âlî feverânlı) : high explosive

âlî tazyîqli (âlî tazyikli) : high pressure

âlîjenâb (alicenâp) : noble minded, free hearted, bounteous, generous, high minded, large hearted, munificent, high souled

âlîl : imbecile, infirm, valetudinarian

âlim : read, sage

aliyyül-â'lâ (aliyyü'l-â'lâ) : superfine

Allâhu tanur (Allah'ı tanır) : deist

allâme gibi : omnisciently

âlôude (âlûde) : beset

Alplarun arqasundaki (Alplerin arkasındaki) : transalpine

alqushlayan (alkışlayan) : applauder	amateur (amatör) : amateur, dilettante
altmushluq (altmışlık) : sexagenarian	amelî : business like, empiric, functional, practical, practiser
altmushunju (altmışıncı) : sixtieth	amelî yetishmish (amelî yetişmiş) : empiric
altu ayluq (altı aylık) : semi annual	amîq (amik) : deep
altu misli (altı misli) : sextuple, six fold	âmirâne : dictatorially
altu patlar (altı patlar) : six shooter	âmiyâne : plebeian, slang
altu qat (altı kat) : sextuple, six fold	amonyaqlu (amonyaklı) : ammoniac
altu senede bir (altı senede bir) : sexennially	amôudî (amûdî) : perpendicular
altu senelik (altı senelik) : sexennial	amôudu feqârî (amûd-ı fekârî) : vertebral column
altulu (altılı) : six	ana : vernacular
altundaki (altındaki) : surmounted	ana gibi : motherly
altundan (altından) : golden	ana tarafundan (ana tarafından) : maternal
altunju (altıncı) : sixth	analugha yaqushmaz (analığa yakışmaz) : unmotherly
altunlu (altınlı) : auriferous	an-anevî (ananevî) : traditional
alunabilir (alınabilir) : purchasable	an-asl (en asıl) : originally
alunmaz (alınmaz) : impregnable	anasu bir (anası bir) : uterine
alunmush (alınmış) : received	anasuz (anasız) : motherless
aluq (alık) : dotard	ânî : extemporary, snap, sudden
alushmamush (alışmamış) : unaccustomed, unfamiliar, untamed	anlamaz : impenetrable, unapprehensive
alushmaz (alışmaz) : untamable	anlar : conversant, discerning
alushulmamush (alışılmamış) : unfamiliar, unused, unwonted	anlashulan (anlaşılan) : apparently
alushuq (alışık) : accustomed, acquainted, familiar, used, wonted, tame	anlashulmamush (anlaşılmamış) : unapprehended, unperceived
alushur (alışır) : tamable	anlashulmaz (anlaşılmaz) : incomprehensible, apocalyptic, impenetrable, inarticulat, inconceivable, indistinct, inexplicable, gibberish, mysterious, oracular/oraculous,
âlûfte : night walker, trollop	
â'mâ : blind, stone blind	
âmâde : forward, prepared, prompt, ready, willing	

unaccountable, unapprehensible,
unfathomable, unintelligible

anlashulmush (anlaşılmış) : understood

anlashulur (anlaşılır) : apprehensible,
ascertainable, comprehensible,
conceivable, discernible, knowable,
legible, penetrable, perceivable,
perceptible

anlatulabilir (anlatılabilir) : explainable

anonim : anonymous

anôud (anûd/anut) : stiff, stubborn,
unmalleable, unyielding, immovable,
implacable, rebus

ansiqlopedik (ansiklopedik) :
encyclopedical

antipatiq (antipatik) : antipathetical

antiqa (antika) : antiquarian, antique

antiqa meraqlusu (antika meraklısı) :
antiquary

antiqaju (antikacı) : antiquary

apushmush (apışmış) : astraddle, astride

apushuq (apışık) : straddle

aq (ak) : hoar

aqademik (akademik) : academic

aqan (akan) : effluent, purling, streamy

aqar (akar) : living, running

aqchul (akçıl) : wall eye, albescent,
whitish

aqdî (akdî) : connubial

aqdi zumnî (akd-i zımnî) : quasi contract

âqil (âkil) : ripe, rational, sagacious

aqîm (akîm) : abortive, arid, fruitless,
sterile, unproductive, unsuccessful,
unthrifty

aqîq (akik) : jasper, onyx, sardonyx

aqla gelir (akla gelir) : conceivable

aqî (aklî) : discursive, gnostic,
intellective, mental, rational

aqîyyûndan (aklîyyûndan) : rationalist

aqlu bashunda (aklı başında) : sober

aqlu selim (aklıselim) : common sense

aqlu yerinde (aklı yerinde) : normal, sane

aqlu yerinde deyil (aklı yerinde
değil/olmayan) : uncollected

aqmaz (akmaz) : tight

aqul ermez (akıl ermez) : inconceivable

aqullu (akıllı) : well advised,
apprehensive, clever, discreet,
intelligent, long headed, projecting,
sage, wary, well advised, wise

aqulsuz (akılsız) : ill advised, blear eyed,
blindfold, brainless, insane, shallow,
stupid, unintelligent, unwise

aqunju (akıncı) : raider

âr (ağır) : bass, clumpy, cumbersome,
distant, dull, fast, flush, grave, hard,
heavy, heavy, indigestible, lag, leaden,
massive, momentous, onerous,
oppressive, overwhelming, ploddingly,
ponderous, reserved, responsible,
shambling, slack, slow, sluggish,
solemn, spot, staid, stigma, thumping,
weighty

âr jüsseli (ağır cüsseli) : heavy weight

âr siqlet (ağır siklet) : heavy weight

Arab tarzu (Arap tarzı) : arabesque

araba yapan : cart wright

aradaki : intermediate

aralaru soghouq (araları soğuk) : on
distant terms

aranur (aranır) : in request	arzî : earthly, geological, latitudinal, terrestrial, terrene
arashduran (araştıran) : investigator	arzôu edilir (arzu edilir) : desirable, welcome
araya giren : mediator	arzôu edilmez (arzu edilmez) : undesirable
arayan : seeker	arzôusouz (arzusuz) : disinclined
arayuju (arayıcı) : prospector, searcher	arzôuya tâbî (arzuya tabî) : at will
arâzî : territory	asabî : combustible, enervate, inflammable, irascible, irritable, nervous, neurotic, fidgety
ârî : void	asgar nâ-mütenâhî (asgar-ı nâmütenâhî) : indivisible
Âriyüs tarafdâru (Ariyüs taraftarı) : Arian	asgarî : least, minimum
ârlashmush (ağırlaşmış) : high	ashâ (aşağı) : inferentially, low lived, low, low, mean, small beer
armonik : accordion, harmonica	ashâdaki (aşağıdaki) : following
armoud sheklinde (armut şeklinde) : pear shaped	ashâluq (aşağılık) : lowness
ârmush (ağarmış) : frosty, gray, hoar, hoary	â'shârdan mou-âf (â'sârdan muâf) : tithe free
arqa (arka) : dorsal, posterior	â'shârî (â'sârî) : decimal
arqalu (arkalı) : backed	ashâsu dar (aşağısı dar) : obverse
arslan payu (arslan payı) : lion's share	ashifte (aşıfte) : pretty horse breaker
arslan yürekli : lion hearted	âshikyâr (âşikâr) : tell tale, apparent, avowed, clear, confessed, conspicuous, cry, beyond dispute, in evidence, evident, glaring, obvious, incontestable, incontrovertible, indisputable, manifest, notorious, palpable, unanswerable, unquestionable
arsuz (arsız) : impudent, pert	ashulabilir (aşılabilir) : surmountable
artan : growing, residual	ashulu (aşılı) : cross breed
artist : performer	ashunmush (aşınmış) : foot worn, water worn
artmush (artmış) : increased, up	ashunur (aşınır) : corrodible
artuq (artık) : scrap, wash, waste	
arturan (artıran) : outbidder	
ârusuz (ağrısız) : painless	
âruyan (ağrıyan) : aching	
âruzasuz (arızasız) : without a hitch	
âruzî (ârızî) : adventitious, accidental, casual, circumstantial, extrinsic, incidental	

âshuq (âşık) : amorous, in love, love sick, lover, spark, swain

âshuqâne (âşıkâne) : erotic

ashuru (aşırı) : inordinate, above measure, overtrading, ultra

âsî : insurgent, mutineer, mutinous, outlaw, rebel, rebellious, riotous, seditious

asîl : knight, noble, aristocratic, full blood, dignified, gentile, high born, titular, patrician

âsim : offender, sinful

askerî : martial, military, war like

asl (asıl) : essential, noumenon, radical, radix

aslî : cardinal, constituent, essential, fundamental, immanent, intrinsic/al, main, noumenal, original, primitive, primogenial, radical

asôude (asûde) : undistracted, tranquil, dispassionate, serene, becalmed, easeful, easy, halcyon, peaceable, quiet, uneventful, unmolested

asrî : up to date, modern, secular, centurial

astigmatîq (astigmatik) : astigmatie

asul (asıl) : leading, primordial, proper, proximate, mainly, principal

asul ishi idâre eden (asıl işi idâre eden) : wire puller

asulmaya lâyuq (asılmaya lâyk) : hanging

asulsuz (asılsız) : flimsy, gratuitous

asulu (asılı) : hanging, pendent

asurlarja sürer (asırlarca sürer) : secular

asurluq (asırlık) : centurial

Asyaî : Asiatic

atan : pulsative

ataq (atak) : go ahead

ateshe mouqâvim (ateşe mukavim) : fire proof

ateshli (ateşli) : spunky, teaser

âtesh-perest (ateşperest) : fire worshipper

atf olounabilir (atfolunabilir) : ascribable, imputable

atfî : attributive

âtî : after ages

âtîdeki : ensuing, following

atik : agile, alert

atlayan : skipper, vaulter

atletiq (atletik) : athletic, athletics

atlu (atlı) : mounted

atom : atomic

atshân (atşan/ataşan) : thirsty

âtul (âtıl) : stagnant, effortless, heavy, idle, inactive, indolent, inert, latent, lazy, lethargic, lingerer, passive, recumbent, sedentary, sluggish, uninformed

atulajaq (atılacak) : missive

atulgan (atılğan) : dashing

atulumsh (atılmış) : thrown

avâm : laity, plebeian, the vulgar

âvâre : astray, devious, erratic, errant, estray, gadder, loitering/ly, nomadic, rambling, ranger, roamer, rover, roving, saunterer, straggler, straggling, stray, strayer, stroller, strolling, vagrant, wanderer

avarî : average

avdet etmekde (avdet etmekte) : home ward bound

axi (aksi) : contrary, crab, crabbed, cross, cross grained, dogged, ill humoured, ill, image, sulky, intractable, inverse, morose, refractory, snaggy, snappish, untoward, way ward, reflex, reverse

axül-amelî (aksülamelî) : reactive

ayâ beuyük (ayağı büyük) : splay footed

ayân : conspicuous, ostensible, patent

ayâna chabouq (ayağına çabuk) : fleet of foot, light footed

ayaqları zarlı (ayakları zarlı) : palmiped

ayaqlı (ayaklı) : footed, legged

ayartan : seducer

ayartuju (ayartıcı) : corruptive

ayartulabilir (ayartılabilir) : corruptible

ayazda qalmush (ayazda kalmış) : frost bitten

ayazlu (ayazlı) : frosty

âyînî : processional, ritual

ayluq (aylık) : monthly

ayluqsuz (aylıksız) : unpensioned, unsalaried

ayna gibi : specular

aynî : ocular, ophthalmic

aynu (aynı) : as much, autotype, cognate, fac-simile, identical, image, impress, like, parallel, replica, replication, resemblance, same, similar, simile, similitude, stereotyped, tally

aynu derejede (aynı derecede) : coordinate, on the same foot

aynu nisbetde (aynı nisbette) : tantamount

aynu tabî-atde (aynı tabiatta) : congenial

aynu tarzda (aynı tarzda) : in the same manner

ayquru (aykırı) : athwart, across, cross, crosswise, diagonally, slant, thwart, transverse, traverse

ayru (ayrı) : additional, apart, aside, asunder, detached, different, disconneted, discrete, distinct, extra, individual, isolated, sectarian, separate, several, single, unconnected

ayruja tedqîq edilmish (ayrıca tedkik edilmiş) : in and by itself

ayrulabilir (ayrılabilir) : isolable

ayrulamaz (ayrılmaz) : inseparable

ayrulan (ayrılan) : dissident, divergent, secessionist

ayrulmamush (ayrılmamış) : undistinguished, unsevered, unsorted

ayrulmaz (ayrılmaz) : indissoluble, individable

ayrilmush (ayrılmış) : disjointed, dissected, divided, reserved, secluded, segregate

ayrulur (ayrılır) : divisible, separable

ayruq (ayrık) : parting, shed

ayu (ay) : ursine

ayu gibi (ay gibi) : ursine

ayuja (ayıcı) : bearish

ayuy (ayık) : sober

ayuyulanmamush (ayıklanmamış) : unsevered

ayuran (ayıran) : distinctive, divider, parting

ayurmaz (ayırmaz) : indiscriminative

ayuruju (ayırıcı) : sorter

ayyâsh (ayyaş) : alcoholic, bacchanal, drinker, drunkard, guzzler, intemperate, soak scaker, sot, sottish, swiller, toper, quaffer, reveller, saturnation

az : few, ill, less, light handed, limited, little, minor, poor, qualified, scant, scanty, scantling, scarce, slender, small, sparing, underdone, void

az achuq (az açık) : ajar

âz dolousou (ağız dolusu) : gulp

az miqdâr (az miktar) : little, smack, tincture

az miqdârda (az miktarda) : little

az pishmish (az pişmiş) : under done, half done

az quzarmush (az kızarmış) : half done

âza alunur (ağza alınır) : utterable

âzâd eden : emancipator

âzâde : free

azalî : muscular

azalmamush (azalmamış) : unmitigated

azalmush (azalmış) : depleted, reduced

â'zâlu (âzâlı) : limbed

â'zam : majör, supreme

azametli : assuming, big, bumptious, conceited, consequential, contemptuous, elate, flaunty, haughty, imposing, pompous, presuming, presumptuous, prig, sententious

â'zamî : at the outside, maximum, utmost, uttermost

â'zâsu tamam : entire

azîm : gigantic, heavy, huge

azimkyâr (azimkâr) : determined, go ahead, hardy, minded, resolute, stalwart, sturdy

azimkyârâne (azimkârâne) : energetically

azîz : lief, near

âzlu (ağızlı) : edged

azmî : osseous

azotî : nitrous

azotiq (azotik) : azotic

azotlou (azotlu) : nitrous

âzu achuq (ağızı açık) : agape, gaping, yawning

âzu bozouq (ağızı bozuk) : scurrilous

âzu charpuq (ağızı çarpık) : wry mouthed

âzu pis (ağızı pis) : foul mouthed, ribald

âzuna qadar achuq (ağızına kadar açık) : wide open

âzuna qadar dolou (ağızına kadar dolu) : full to the brim

baba gibi : fatherly

babadan mevrûs (babadan mevrûs) : patronymic/al

babadan qalma (babadan kalma) : paternal

babalugha yaquşmaz (babalığa yakışmaz) : unfatherly

babasuz (babasız) : fatherless, unfathered

baba-yît (babayiğit) : true blue

bâ'dâdî : lath

bâdash qourmouh (bağdaş kurmuş) : cross legged

bâ'dî : aposteriori

bahârlu (baharlı) : spiced, spicy

bâhî : venereal

bahrî : marine, maritime, nautical, naval, sea

bahs olounabilir (bahsolunabilir) : mootable

bahs olunan (bahsolunan) : refered to

bahse â-id (bahse ait) : topical

bahsh eden (bahşeden) : bestower

bahtiyâr : happy, lucky, prosperous

bahtsuz (bahtsız) : hapless

ba-îd (baid) : afar, distant, remote, far

bajaqlu (bacaklı) : footed, legged

bajaqsuz (bacaksız) : pussy foot, sprat, whip snapper

bâkir : virgin

bâkire : virgin

bâkyôur (bâkûr) : precocious

bal gibi : luscious

bâlâdaki : for mentioned, above mentioned, above named

bâlanmush (bağlanmış) : bigot to

bâlâpervâz : boastful

balchuqlu (balçıklı) : loamy

balgamî : phlegmatic

bâlig (bâliğ) : adult, pubescent

ballu (ballı) : honied

balmoumou gibi (balmumu gibi) : waxy

balmoumoundan (balmumundan) : waxen

bâlu (bağlı) : bonded, bound, connected, fast

bâlu deyil (bağlı değil/olmayan) : unattached

balugh choq (balığı çok) : fishy

baluq gibi (balık gibi) : fishy

baluq satan (balık satan) : fish monger

baluq surtu (balık sırtı) : combered

baluq toutan (balık tutan) : angler

baluqjul (balıkçıl) : bittern

banî : builder, constructive, constructor, founder, progenitor, raiser

banqaja môu'teber (bankaca muteber) : bankable

baqan (bakan) : gazer, looker, observer, provider

baqarî (bakarî) : vaccine

bâqî (baki) : extant, residual, rest, nimbus, immanent

baqiyyesine vâris (bakiyesine varis) : residuary legatee

baqiyyeye â-id (bakiyeye ait) : residuary

baqla fasîlesinden (bakla fasulyesinden) : leguminous

baqulmamush (bakılmamış) : uncared

baqurdan (bakırdan) : copper

barbar : barbarous, barbarian, heathenish, ruthless

bârid : chilly, cool, frigid, frosty, icy, cold

bâriz : conspicuous, irrefutable, outstanding, pronounced, salient, unbenighted

barushdurulamaz (barıştırlamaz) : irreconcilable

barushmamush (barışmamış) : unreconciled

basarî : optic/al, visual

basduruju (bastırıcı) : suppressive

basdurulamaz (bastırılmaz) :
irrepressible, unappeasable

basgun (baskın) : inroad, raid, surprise

bash (baş) : arch

bash ashâ düşen (baş aşağı düşen) :
plump

bash sallayan (baş sallayan) : nodding

basha â-id (baş aıt) : cephalic

basha chuqulmaz (baş a çıkılmaz) :
insuperable, insurmountable

basha chuqulur (baş a çıkılır) : superable,
surmountable

basha vourour (baş a vurur) : heady

bashaqlu (başaklı) : eared

bashlu (başlı) : pated

bashluja (başlıca) : chief, leading, main

bashluqlu (başlıklı) : hooded

bashqa (başka) : another, dissimilar, else,
other, unlike

bashqa bashqa (başka başka) : variedly

bashqa shekl (başka şekil) : variant

bashqa türlü (başka türlü) : other wise

bashsuz (başsız) : acephalous, headless

bashu achuq (baş a açık) : bare headed

bashu bosh (baş a boş) : masterless,
reinless, unbridled

bashu deunmüş (baş a dönmüş) : giddy

bashu taranmamush (baş a taranmamış) :
mop headed

basîretkyâr (basiretkâr) : lynx eyed,
provident

basiretsiz : unforeseeing

basît : elementary, simple, single,
unartificial

basît fikirli : simple minded

bâsourlou (basurlu) : fistulous

basulabilir (basılabilir) : impressible

basulmaqda (basılmakta) : at the press

basuq (basık) : depressed, dull, flat, shut
up, oblate

bataqluq (batakılık) : marshy

batî : dawdler, dilatory, dull, inert,
lagging, lingering, plodder, slack, slow,
tardy, unready, unwieldy

batmush (batmış) : sunken

batnî : abdominal, ventral

bâtul (bâtıl) : fallacious, scholastic

bâtul i'tiqâdlu (bâtıl itikatlı) :
superstitious

bâtunî (bâtınî) : indwelling, esoteric,
spiritual, inward, mystic

baturuju (batırıcı) : sinking

baturulmush (batırılmış) : submerged

bayâ (bayağı) : banal, common place,
vulgar contemptible, croucher, hackney,
illiberal, low born, mean, mean spirited,
ordinary, paltry, prosaic/al, ribald, scrub,
scurvy, small, sneak, sneaking, snobbish,
soulless, tawdry, ungentlemanly

bayat : cut and dried

baygun (baygın) : comatose, drooping,
exhausted, faint, fainted, fainting,
languid, languishing, somnolent,
unconscious

bayqoush gibi (baykuş gibi) : owlsh

bâ'zu (bazı) : certain, a few, some

bedâva : dirt cheap, dirt cheap

bed-baht (bedbaht) : unblest, unfortunate

bed-bîn (bedbîn) : pessimist

bedeli peshinen verilmish (bedeli peşinen verilmiş) : prepaid

bedenî : corporal, physical, somatic

bedenli : trunked

bed-hâh (bedhâh) : evil minded, invidious, unbenign, contrive ill contrived, malevolent, malicious, malign

bedî' : esthetic, rhetoric

bedîhî : apriori, incontrovertible, questionless

bedî-î (bedîi) : esthetic

behîmî : beastly, bestial

bejâyishi mümkün (becâyîşi mümkün) : permutable

bejerikli (becerikli) : adroit, deft, handy, light handed

bejerixsiz (beceriksiz) : bungler, shiftless, unhandy, unready, clumsy, fumbler

beklenilmeyen : unexpected

beklenmeyen : un hoped

bekleyen : expectant

bekri : sucker, swiller, wine bibber

bekyâr (bekâr) : bachelor, celibate, single, unmarried, natural

bel yüxeklîynde (bel yüksekliğinde) : waist deep

belâlu (belalı) : dun, thorn bush

beledî : civic, municipal

beli' edilmish (bel' edilmiş) : absorbed

beli quruq (beli kırık) : hip shot

beligâne (beliğâne) : eloquently

belki daha iyi : just as well

bem-beyaz (bembeyaz) : snowy

benâm : marked, notable

bendegyân (bendegân) : sycophant

benekli : brinded, dapple, moted, mottled, speckled, spotted

benim bildîm (benim bildiğim) : to my knowledge

benzemez : unequal, unlike, unlikely

benzer : similar

benzi atmush (benzi atmış) : blank, pale, whey faced

benzi sararmush (benzi sararmış) : wan

berbâd : awful, beastly, confounded, ramshackle, ungodly, lyre

bereketli : fertile, luxuriant, prolific

ber-hayât : living

ber-hayât qalan (berhayât kalan) : survivor

berî : exempt, free, quit, safe

beriki : hither

ber-môu'tâd (bermutad) : habitual

berrâq (berrak) : azure, bright, clear, cloudless, diaphanous, fair, limpid, lucid, pearly, serene, silvery, translucent, uncloudy

berrî : continental, terraneous

besh asurluq (beş asırlık) : quincentenary

besh liraluq (beş liralık) : fiver

besh misli (beş misli) : five fold, quintuple

besh qat (beş kat) : quintuple

besh senelik (beş senelik) : five years old

beshte bir (beşte bir) : fifth

beshêrî (beşerî) : human

beshêrli (beşerli) : quincunx

beshinji (beşinci) : fifth

beshli (beşli) : cinque, quincunx

beslenen : feeder

besler : nutrient, nutritious

besleyen : breeder, feeder, nourisher

besleyiji (besleyici) : alimantal, nourishing

besli (besili) : stall fed

beujek gibi (böcek gibi) : insect

beujek yer (böcek yer) : insectivorous

beun (bön) : gullible, naïf, naïve

beuyle (böyle) : sic, so, so, such, thus

beuyle bir (böyle bir) : such a

beuyük (büyük) : adult, arch, big, big, bulky, capital, elder, fat, grand, grandiose, great, grown up, large, magnanimous, magnificent, major, passing, senior, slap up, thumping, vast, voluminous

beuyültülebilir
(büyültülebilir/büyütülebilir) : magnifiable

beuyültülmüş
(büyültülmüş/büyütülmüş) : magnified

beuyür (büyür) : dilatable, expansible, extensible

beuyüyen (büyüyen) : crescent, growing

bevlî : uric

beyaz sachlu (beyaz saçlı) : albino

beyazumsu (beyazımsı) : albescent, whitish

beyhôte (beyhûde) : braggart, aimless, empty, flatulent, foppish, frivolous, froth, fruitlessly, futile, hopeless, idle, ineffectively, naughty, nugatory, overweening, paddler, peddling, purposeless, space grace, scopeless, vain, sophisticate, trifler, useless, in vain

beyinsiz : brainless, giddy headed, hair brained, thoughtless

beyne â-id (beyne ait) : cerebral

beynel-avâm (beyne'l-avâm) : popularly

beytî : domestic, house hold

beyzî : egg shaped, ellipse, elliptic, oval, oval

bez gibi : glandulous

bez sheklinde (bez şeklinde) : adenoid

bezgin : weary

bezmish (bezmiş) : sick

bî-amân : implacable, merciless, inexorable, relentless

biberli : peppery

bichâre (bîçâre) : a penny liner, forlorn, poor, scrub, helpless, shiftless, weakling, poor wretch

bichilir (biçilir) : tonsile

bichilmish (biçilmiş) : mowed

bichimli (biçimli) : becoming, well proportioned, seemly, sightly, tight, trim

bichimsiz (biçimsiz) : awkward, deformed, formless, misshapen, ill proportioned, shapeless, tasteless, unbecoming, unframed, ungracious, unhandsome, unlicked

bî-günâh (bîgünah) : sinless

bî-haber (bîhaber) : ignorant, at sea, out of the swim, unconscious, untaught

bihishtî (bihiştî) : fairy, paradisaic/al	bil-müşâhede (bilmüşâhede) : observational
bîhûush (bîhûş) : comatose	bil-vasâye (bilvesâye) : testamentary
bî-kes (bîkes) : destitute	bil-vâsuta (bilvâsîta) : mediate
bikrî : virginal	bî-misâl (bîmisâl) : nonpareil, invaluable
bilâ lüzûm (bilâ-lüzûm) : unjustifiably, unnecessarily	bin misli : thousand fold
bilâ mâ'lûmât (bilâ-malûmat) : uninformed	bin qat (bin kat) : thousand times, thousand fold
bilâ mes-ôuliyet (bilâ-mesuliyet) : unwarranted	bî-namaz (bînamaz) : prayerless
bilâ mevânî : without a hitch	bî-nazîr (bînazir) : matchless, nonpareil, peerless
bilâ mouqâvemet (bilâ-mukâvemet) : unresisted	binde bir : millesimal, one in a thousand, thousandth
bilâ müddet : sine-die	bindelik : millesimal
bilâ sebeb (bilâ-sebep) : gratuitous	bininji (bininci) : thousandth
bilâ taqyîd (bilâ-takyîd) : uncrossed	binlerje (binlerce) : myriad, thousands of
bilâ tefrîq (bilâ-tefrîk) : indiscriminately, undistinguished	binmish (binmiş) : astraddle
bilâ tekellûf : unconventional	bî-pâyân (bîpâyân) : exhaustless, immeasurable, immense, oceanic, shoreless
bilâ üjret (bilâ-ücret) : post free, free of charge	bî-pervâ (bîpervâ) : reckless, recklessly, unafraid
bilâ vâris : heirless	bir : a, an, certain, a certain, a certain, identical
bilâ vasuyyet (bilâ-vasiyet) : intestate	bir az (biraz) : pickle, slightly, some, something, something, some what, a little bit, rather, spoonful, a trifle
bilâ vasuyyet vefât (bilâ-vasiyet vefat) : intestacy	bir az chapgun (biraz çapkın) : roguish
bilâ veled : without issue	bir az qurmuzu (biraz kırmızı) : reddish
bilerek : intentionally	bir az tatlu (biraz tatlı) : sweetish
bilinir : knowable, known	bir choq (birçok) : a great amount of, a great deal, heap, lashing, legion, manifold, many, a great number of, numerous, scores of, sight, a great variety of, a world of
bilir : advised, knowing	
billôur (billûr) : flint glass, crystal	
billôurî (billûrî) : crystal, crystalline	
bilmez : unacquainted, unknowing	

bir chouval (bir çuval) : sackful	biri birine qarushmush (birbirine karışmış) : panic stricken
bir deyil (bir değil/olmayan) : at variance	biri birini toutmaz (birbirini tutmaz) : inconsequent
bir haylu (bir hayli) : many	birîjsiz (biriçsiz/briçsiz) : unbreeched
bir hejeli (bir heceli) : monosyllabic	birinji (birinci) : champion, initial, prime, first
bir kepje (bir kepçe) : ladleful	birleshdire (birleştiren) : copulative
bir loqma (bir lokma) : mouthful	birleshmish (birleşmiş) : conjunct
bir miqdâr (bir miktar) : a certain number	bisiqlete binen (bisiklete binen) : cyclist
bir nevî : as it were, in a kind, quasi, so to say, a sort of	bî-tâb (bîtap) : exhausted, overworn, prostrate
bir parcha (bir parça) : a little bit, moiety	bî-taraf (bîtaraf) : disinterested, impartial, indifferent, neuter, unbiassed, colourless, non committal, uninterested, unprejudiced
bir qach (birkaç) : diverse, a few, several, various	biter : exhaustible, terminable
bir qach lisânla yazulmush (birkaç lisanla yazılmış) : polyglot	bitgin (bitkin) : exhausted
bir qach türlü (birkaç türlü) : variously	bitishik (bitişik) : adjacent, adjoining, contiguous, near by
bir qarulu (bir karılı) : monogamous	bitkin : dead beat, groggy, jade, pumped
bir sahan : plateful	bitli : buggy, lousy
bir sâtlık (bir saatlik) : horary	bitmemish (bitmemiş) : unaccomplished, unended, unexhausted, unfinished, unperformed
bir soydan : consanguine	bitmez tükenmez : interminable, interminableness
bir tâne : unique, one	bitmez : exhaustless, inexhaustible, unending
bir taraflu (bir taraflı) : one sided, unilateral	bitmish (bitmiş) : gone, concluded, done, exhausted, extinct, finished, out, over all, spent, stale
bir zevjeli (bir zevceli) : monogamous	bitümlü : bituminous
biraz basuq (biraz basık) : flattish	bizimki : old chap, ours
biraz ham : rawish	bodour (bodur) : chubby, chunky, dumpy, dwarf, liliputian, pigmy, roly-
biraz mütemâyil : inclinable	
birbirine benzer : alike	
birbirine ouygoun (birbirine uygun) : congenial	
biri biri arqasında (birbiri arkasında) : tandem	

poly, shrimp, squabbish, stumpy, stunt, stunted, thick set, undergrown, undersized

boghaz olmoush (boğaz olmuş) : froggy

boghazdan (boğazdan) : guttural

boghousjou (boğucu) : smothery, suffocating, sweltry

boghoulmoush (boğulmuş) : drowned, strangulated

boghoulmou (boğumlu) : knobby, knotted

boghousq (boğuk) : gruff, hoarse, husky

bol : abundant, flush, handsome, large, lavish, substantial, unsparing

boralu (boralı) : squally

borj ichinde (borç içinde) : involved in debts

borjlou (borçlu) : debtor

borou gibi (boru gibi) : fistular, tubular

bosh (boş) : bladdered, blank, capsular, delusive, empty, exhausted, flatulent, flimsy, frivolous, futile, hollow, loose, tenantless, uninhabited, unoccupied, vacant, vacuous, void, yeasty

bosh boghaz (boşboğaz) : communicative, indiscreet, sieve

bosh gezer (boş gezer) : loafer

bosh qafalu (boş kafalı) : addle headed

boshalur (boşalır) : exhaustible

bou gibi (bu gibi) : such

bou günkü (bugünkü) : current

bou misilli (bu misilli) : similar

bou qabîl (bu kâbil) : such like

bou qadar (bu kadar) : so many/so much, such a

boudala (budala) : cull, dolt, flat, fool, foolish, idiot, jay, looby, muff, noddy, sottish, unwitty, wantwit

boudaqlu (budaklı) : gnarled, knotted, snaggy

boudaqsuz (budaksız) : knotless

bôudaydan (buğdaydan) : wheaten

boudayuju (budayıcı) : pruner

boughoulou (buğulu) : reeky, vaporous

bouhârlu (buharlı) : reeky, vaporous

boujouvaî (burjuvazi) : bourgeoisie

boulau (bulan) : detector, finder, tracer

boulauq (bulanık) : dim, dingy, feculent, thick, turbid, unsettled

boulauqja (bulanıkça) : dimmish

boulashuq (bulaşık) : impure

boulounmamush (bulunmamış) : absent

boulounmayan (bulunmayan) : absentee

boulounmaz (bulunmaz) : unsearchable

boulounmoush (bulunmuş) : found

boulounour (bulunur) : available, obtainable, procurable

bouloutlou (bulutlu) : cloudy, overcast

bouloutsouz (bulutsuz) : uncloudy

bounalmush (bunalmış) : besotted, over head and ears

bounaq (bunak) : dement, dotard

bourmalu (burmalı) : turbinal

bourouna â-id (buruna ait) : nasal

bourounlou (burunlu) : nosed

bourounsouz (burunsuz) : noseless

bouroushouq (buruşuk) : crow's foot, crump, furrow, line, pucker, rimple, ruck, rugose/rugous, rumple, wrinkle

bouz gibi (buz gibi) : arctic, freezing, frosty, glacial, icy

bouzlou (buzlu) : icy

boya satan : colourman

boyalu (boyalı) : coloured, painted, stained

boyasuz (boyasız) : uncoloured

boylou (boylu) : lank

boynouzdan (boynuzdan) : horny

boynouzlou (boynuzlu) : horned

boynouzsouz (boynuzsuz) : hornless

boz : gray, grizzled

bozan : baffler, disturber, spoiler, underminer

bozoulajaq (bozulacak) : high

bozoulmamush (bozulmamış) : in countenance, incorrupt, unbroken, unimpaired, unspoiled, untainted

bozoulmaz (bozulmaz) : inviolable

bozoulmouh (bozulmuş) : out of countenance, degenerate, rancid

bozoulour (bozulur) : corruptible, vulnerable

bozouq (bozuk) : adulterate, broken, corrupt, depraved, deranged, deteriorated, distempered, foul, off the hinges, impair, infect, interrupted, out of joint, misshapen, musty, out of order, rhymeless, rotten, spoilt, out of tune, unsound, unwholesome, vicious, vile, wicked, out of sorts

bozouq ahlâqlu (bozuk ahlaklı) : dissolute

buqmush (bıkmış) : listless

buyuqlu (bıyıklı) : whiskered

büken : twister

bükülmüş (bükülmüş) : hawser laid, thrown, twisted, strangulated

bükülü : winding

bülend : lofty, soaring, sublime, aerial

bünyevî : constitutional, structural

bürkyânî (bürkânî) : volcanic

büsbütün : entirely

bütün : all, entire, integral, total, whole

büyeyzî : ovuiar

büyü toutmouh (büyü tutmuş) : spell bound

büyüjü (büyücü) : sorcerer

büzülür : shrinkable

chabouq (çabuk) : fast, fleet, nimble, prompt, quick, quick, rapid, ready, spanking, swift, tantivy

chabouq eulmez (çabuk ölmez) : die hard

chabouq inanmaz (çabuk inanmaz) : incredulous

chabouq quzar (çabuk kızar) : waspish

châghlayan (çağlayan) : shoot

chalchcne (çalçene) : cackler, chat box, tattler, gabbler

chalunmush (çalınmış) : stricken

chalushgan (çalışkan) : applicant, assiduous, diligent, hard, industrious, laborious, scrubby, sedulous, steady, studious, toiler, worker

chamour gibi (çamur gibi) : oozy

chamourlou (çamurlu) : daggle tail, feculent, miry, muddy, oozy, plashy,

slabby, slobbery, sloughy, slushy, splashy, turbid

chapachôul (çapaçul) : untidy

chapaqlu (çapaklı) : bleary, gummy

chapouljou (çapulcu) : marauder, predatory

chapqun (çapkın) : knave, rake, rake hell, rogue, rowdy, scamp, scoundrel, varlet, whip snapper, blackguard, lecher, lewd, libertine

chapraz (çapraz) : across, athwart, corner wise, cross, crosswise, crucial, cruciform, frog

chaqmaq tashlu (çakmak taşlı) : flinty

chaqmaq tashu qâbilinden (çakmak taşı kâbilinden) : silicious

chaqmaqlu (çakmaklı) : flashing

chaqul deusheli (çakıl döşeli) : pebbled

chaqullu (çakıllı) : gravelly, gritty, pebbled

chaqur keyf (çakırkeyf) : groggy

châre qâbilinden (çare kâbilinden) : remedial

châresi boulounour (çaresi bulunur) : remediable

châresiz (çaresiz) : not avoidable, cureless, indispensable, inevitable, remediless, resourceless, stranded, unprovided, unrelievable, irredeemable, irremediable, unavoidable

charpuq (çarpık) : askew, awry, cranky, crooked, crump, skew, splay, wry

charpuq bajaqlu (çarpık bacaklı) : bandy legged

chatal gibi (çatal gibi) : forked

chatal turnaqlu (çatal tırnaklı) : cloven footed

chatallu (çatalı) : forked

chatlaq (çatlak) : breaker, chap, chilblain, cleft, crevice, fissure, flaw, rift, split, wash

chehrelî (çehrelî) : visaged

cheken (çeken) : drawer, extractor

cheker (çeker) : contractible, shrinkable

chekiji (çekici) : aspiring

chekilebilir (çekilebilir) : tractile

chekilir (çekilir) : sufferable, supportable, tolerable, tractable

chekilmemiş (çekilmemiş) : undrawn

chekilmez (çekilmez) : insufferable, insupportable, intolerable, unbearable

chekilmish (çekilmiş) : drawn, extractive, ground

chekingen (çekingen) : bashful, meal mouthed, reluctant, reserved, retiring, shy, to stand off, timid

chekinmez (çekinmez) : unshrinking

chekirdekli (çekirdekli) : grainy

chekmez (çekmez) : unshrinkable

chelik gibi (çelik gibi) : steely

chelikli (çelikli) : ferruginous

chene (çene) : maxillary

chengel gibi (çengel gibi) : unciform

chentilmish (çentilmiş) : notched

cherchiveji (çerçeveci) : framer

cherchivesiz (çerçevesiz) : unframed

cheshidli (çeşitli) : assorted

cheshnili (çeşnili) : flavoured

chetin (çetin) : angular, arduous, crucial, hard, impassable, impracticable

cheukük (çökük) : depression, sunken

cheukük yanaqlu (çökük yanaklı) :
hollow cheeked, lantern jawed

cheuplü (çöplü) : chaffy

cheuzük (çözük) : unbound

cheuzülmüş (çözülmüş) : undone

chevik (çevik) : active, agile, brisk,
dapper, light footed, lithesome, ship
shape

chevrilmemish (çevrilmemiş) : unturned

cheyrek (çeyrek) : quarter

chichek (çiçek) : floral

chichek achmush (çiçek açmış) :
florescent

chichek gibi (çiçek gibi) : floriform

chichekli (çiçekli) : blossomy, floral,
florid, floriferous, flowery, foliated,
pocky

chicheye müshâbih (çiçeğe müşâbih) :
varioid

chift (çift) : double, double, duplex,
paired, twin

chift chift (çift çift) : paired

chift sûtûnlu (çift sütunlu) : in double
columns

chifte eunlüe (çifte önlü) : double
breasted

chifte namlulu (çifte namlulu) : double
barelled

chilli (çilli) : blotchy, freckled

chimenli (çimenli) : grass green, turf

chimento doldouroulmamush (çimento
doldurulmamış) : unpointed

Chin ousôulü (Çin usulü) : sinic

Chinî (Çinî) : sinic

chirkef (çirkef) : slop

chirkin (çirkin) : ill favoured, ill featured,
grating, grim, hideous, immoral,
inelegant, nasty, poky, ugly,
unbecoming, unbefitting, uncomely,
ungainly, unhandsome, unlovely,
unsightly

chivili (çivili) : spiky

chîy (çiğ) : under done, raw, unbaked

chîynenmemish (çiğnenmemiş) :
unbeaten

chîynenmish (çiğnenmiş) : trodden

chizgili (çizgili) : brinded, lineated,
streaky, striped, tinted

chizgisiz (çizgisiz) : unruled

chizmeli (çizmeli) : booted

chizmesiz (çizmesiz) : bootless

chojôu olmamush (çocuğu olmamış) :
without issue

chojôu olour (çocuğu olur) : fecund

chojouqsouz (çocuksuz) : childless

cholaq (çolak) : armless

chopour (çopur) : pocky, dimple, pit

choq (çok) : abundant, ample,
considerable, copious, deuced, far,
flowingly, freely, frequent, full, great,
hard, high, large, liberal, mickle, rife,
much, multiple, multitudinous,
numerous, very, numerously, passing,
plenty, plentiful, precious, rich, richly,
right, strongly, stupendous, teeming,
torrential, voluminous, wide

choq aranur (çok aranır) : in great
demand

choq bahârlu (çok baharlı) : high
seasoned

choq dolmouh (çok dolmuş) : overstocked	chuplaq (çıplak) : bald, bare, naked, nude, unclothed
choq geürünür (çok görünür) : multitudinous	chuqan (çıkan) : emergent, outgoing
choq hejeli (çok heceli) : polysyllabic	chuqar (çıkar) : wash off
choq lisân bilir (çok lisan bilir) : polyglot	chuqaran (çıkaran) : ejector
choq oqoumouh (çok okumuş) : well read	chuqarulabilir (çıkarılabilir) : educible
choq otourour (çok oturur) : sedentary	chuqmaz (çıkma) : indelible, stalemate
choq ôurashur (çok uğraşır) : plodder	chuqmush (çıkma) : disconneted, off, out
choq pishmish (çok pişmiş) : over done, overdone	chuquntulu (çıkıntılı) : jutty, ledgy, overhanging, projecting, prominent, protuberant, salient
choq seuyler (çok söyler) : garrulous, loquacious, talkative	chuquq (çıkık) : luxation, splay
choq sümkürür (çok sümkürür) : snivellers	chuquq ayaqlu (çıkık ayaklı) : splay footed
choq yüklü (çok yüklü) : heavy laden	churpuju (çırpıcı) : bleacher
choqja (çokça) : substantial	chürük (çürük) : addle, bruise, decayed, dozy, putrid, rot, shaky, unhealthy, unsound, rotten
choraq (çorak) : slimy	chürük qoqoulou (çürük kokulu) : fusty
chorba gibi (çorba gibi) : macaronic, at sixes and sevens	chürümüş (çürümüş) : cankered, rotten
chouqour geuzlü (çukur gözlü) : hollow eyed	chürür (çürür) : corrodible, perishable
chouval dolousou (çuval dolusu) : sackful	chürütür (çürütür) : corrosive, putrefactive, contriver, creator, designer, framer, manipulator, marshaller, planner, projector, type setter, wire puller
chughrundan chuqmush (çığırından çıkmış) : off the hinges	culq (cılık) : addle curious
chughurtgan (çığırtkan) : decoy duck, stool	dâfî : repellent, repulsive
chuldurtur (çıldırtır) : transporting	daghnuq (dağınık) : unplaced
chulgun (çılgın) : beside one's self, crazy, delirious, desperado, distracted, dotard, fool hardy, frantic, hornmad, hor headed, mad, phrenetic, plunger, rabid, raving, spoony, transported, wild	daha ashâ (daha aşağı) : lower, lower
chulgunluq (çılgnılık) : frantiness	daha az : less
	daha berbâd : so much the worse, so much the worse, from bad to worse
	daha beter : so much the worse

daha fazla : further

daha fenâ : so much the worse, worse, from bad to worse

daha genj (daha genç) : younger

daha ileri : farther, further

daha iyi : all the better, better, so much the better, preferable

daha ouzaq (daha uzak) : farther, further

daha yashlu (daha yaşlı) : elder

daha yûxek (daha yüksek) : upper

daha ziyâde : rather

dâhi : man of genius, demi god

dâhilî : home, home made, indigenous, interior, internal, intestine, midland, domestic, indoor, inland, inner, inside, inward, mediterranean, municipal

dâ-î (dâî) : beset, provocative, fraught

dâ-ima mevjoud (dâima mevcut) : stock

dâ-imi (dâimi) : perennial, staple, constant, continual, secular, indwelling, imprescriptible, permanent

dâ-ir (dair) : concerning

dâ-irevî (dairevî) : annular, circular

dalavereji (dalavereci) : boomster

dalgalu (dalgalı) : billowy, crips, fretful, undulated, wavy

dalgun (dalgın) : absent minded, abstracted, contemplative, dreamy, flighty, pensive, uncollected

dallu (dallı) : branchy, ramified, sprayey, twiggy

dâlmush (dağılmış) : scattered

dalmush (dalmış) : absorbed, buried, over head and ears

dalgavouq (dalkavuk) : drone, fawner, fool, hang on, parasite, sponge, sucker, sycophant, toad eater, toady, tomfool, tuft hunter

dâlu (dağlı) : high lander, king, mountaineer, uplander

dâluq (dağlık) : upland

damarlarına ishlenmiş (damarlarına işlenmiş) : imbued

damarlu (damarlı) : grained, marble, nerved, nervous, ribbed, veined, venous

damaru shishkin (damarı şişkin) : varicose

damdan düşme (damdan düşme) : plumply

dam-donneur (damdonör) : court lady

damgasuz (damgasız) : unstamped

damsuz (damsız) : roofless

dans eden : dancer

dantelli : laced, vandyked

dânuq (dağınık) : broadcast, desultory, diffusive, dispersed, sporadic/al, straggling

daqîq (dakik) : circumstantial, fine, flour, minute, nice, particular, rigorous, scrupulous

dar : contracted, narrow, short, strait, tight

darbu mesel hükmünde (darb-ı mesel hükmünde) : proverbial

dar fikirli : insular, narrow minded, short sighted

dar hatlu (dar hatlı) : narrow gauge

darb edilmemiş (darp edilmemiş) : uncoined

dargun (dargın) : angry, displeased, lowering, sullen, wrathful

dâstânî (destânî) : epic

dâtur (dağtır) : resolvent

dâ'vâ edilebilir : actionable

dâ'vâju (davacı) : litigant

dâ'vet eden : entertainer, inviting

dâ'vetli : invited

dâ'vetsiz : uninvited

dayanamaz : resistless

dayanaqlu (dayanaklı) : long lived

dayanmaz : flimsy, frail, unsteady

dayanulamayajaq derejede
(dayanılamayacak derecede) :
irresistibly

dayanulmaz (dayanılmaz) :
insupportable, intolerable, irresistible,
resistless, tempting

dayanulmaz derejede (dayanılmaz
derecede) : intolerably

dayanulur (dayanılır) : resistible

dayanuqlu (dayanıklı) : durable, lasting,
tough

dayaqdan yulmaz (dayaktan yılmaz) :
cudgel proof

dâyin (dâin/dâyin) : demander, obligee,
creditor

debdebeli : gorgeous, pageant, showy

dehnî : sebacious

dehrî : materialist

deh-shet (dehşet) : fearfulness,
frightfulness, glastliness

deh-shet ichinde (dehşet içinde) : terror
stricken

dehshetli (dehşetli) : dire, horrific,
insurmountable

deli : brain sick, coxcomb, demoniac,
foolish, hair brained, lunatic, mad, mad
man, maniac, phrenetic, possessed

deli gibi : wild

deliji (delici) : piercing

delikli : honey combed, perforated

delîlî : evidential, indicative

delinir : pierceable

delinmez : impenetrable

deliqanlu (delikanlı) : lad, stripling

demet hâlinde : bunchy

demevî : sanguine

dem-î (dem'î) : lachrymal

demir gibi : iron, irony

demir kenedli : iron bound

demir qoushaqlu (demir kuşaklı) : iron
ribbed

demirden : iron, irony

demirle taqviye edilmish (demirle
takviye edilmiş) : iron bound

demirli : ferruginous, irony

demoqrat (demokrat) : democrat

demoqratik (demokratik) : democratic

denebilir : speakable

denî : low create, currish, reptile

denilen : so-called

denilir : penetrable

deniz ashuru (denizaşırı) : beyond seas,
over seas, transmarine

deniz toutmouh (deniz tutmuş) : sea sick

denize dayanmaz : unseaworthy

denize düşmüş (denize düşmüş) :
overboard

denize mütehammil : sea worthy

denk : even, pack, poised

dekolte (dekolte) : decollete

derbeder : bohemian, rogue, vagrant,
tramp

derde devâ : stop gap

derejeli (dereceli) : graduated

deri yüzüjü (deri yüzücü) : flayer

deriden : leathern

derili : hide bound, skinned

derin : deep, deep, fast, impalpable,
abstract, unfathomable, recondite,
sepulchral, profound

derisi soyulmush (derisi soyulmuş) :
raw

dermânsuz (dermansız) : languishing

dernî : tuberculous

derôunî (derûnî) : indwelling, inward

desîseli : elusive

dessâs : baffler, cunning, designing,
dodger, machiavellian, shrewd, subtle

desteksiz : unsupported

deukmeji (dökmeci) : founder

deuküntülü (döküntülü) : reefy

deunek (dönek) : turn coat

deuner (döner) : revolving, rolling,
rotary, vertiginous

deunmez (dönmez) : stalwart

deurdünjü (dördüncü) : fourth

deurt ayaqlu (dört ayaklı) : four footed,
quadruped

deurt harfli (dört harfli) : quadrilateral

deurt keusheli (dört köşeli) :
quadrangular

deurt misli (dört misli) : quadruple

deurt qat (dört kat) : quadruple, quarto

deurt qatlu (dört katlı) : four storied

deurt senede bir (dört senede bir) :
quadrennial

deurt senelik (dört senelik) : quadrennial

deurt taraflu (dört taraflı) : quadrilateral

deurtde bir (dörtte bir) : fourth, quarter

deusheli (döşeli) : paved

deushenmemish (döşenmemiş) :
unfurnished, unpaved

deushenmish (döşenmiş) : furnished

deuven (döven) : flail

deuvülmemish (dövülmemiş) : unbeaten

deuvülmez (dövülmez) : unmalleable

deuvülmüş (dövülmüş) : beaten

deuvülür (dövülür) : friable, malleable

dev : colossus, cyclops, giant, leviathan,
monster

dev gibi : giant

devâ-î (devâî) : medicinal

devâmlu (devamlı) : abiding, constant,
durable, lasting, long lived, round,
stable, standing, steady, substantial,
uninterrupted

devâmsuz (devamsız) : discontinuous,
ephemeral, inconstant

devâsuz (devâsız) : cureless

devrânî : rotatory

devrî : cyclical, periodic, rotatory

devrilmish (devrilmış) : upturned

deyerli (değerli) : worthy

deyersiz (değersiz) : abject, despicable, drossy, frippery, paltry, penny worth, refuse, trashy, trumpery, two penny, valueless, weedy, worthless

deyirmi (değirmi) : rotund

deyishdiren (değiştiren) : modifier

deyishdiriji (değiştirici) : modificatory

deyishdirilemez (değiştirilemez) : intransmutable, irremovable

deyishdirilmez (değiştirilmez) : inconvertible

deyishebilir (değişebilir) : mutable

deyishir (değişir) : alterable, changeable, commutable, shifting, variable

deyishmemish (değişmemiş) : unaltered, unconverted, unmodified, unrelieved

deyishmeyish (değişmeyiş) : consistency

deyishmez (değişmez) : changeless, immutable, inconvertible, intransmutable, invariable, irrevocable, reverseless, stereotyped, unalterable, unchangeable, unrepealable, unwavering

deyishmish (değişmiş) : modified

dibli (dipli) : bottomed

dibsiz (dipsiz) : bottomless, fathomless, soundless

diger (diğer) : else, another, other

dik : bluff, erect, to stand up, steep, upright

dik baqushlu (dik bakışlı) : staring

dik qafalu (dik kafalı) : opinionative

dikenli : prickly, spiky, spiny, thistly, thorn bush

dikishsiz (dikişsiz) : seamless

diktateur (diktatör) : dictator

dilenji (dilenci) : beggar, rogue

dil-hurâsh (dil-hırâş) : heart rending

dilinin oujounda (dilinin ucunda) : on the tip of the tongue

dilsiz : dumb, dummy, mute, mute, speechless

dilsôuz (dilsûz) : harrowing, heart rending

dim dik (dimdik) : erect as a dart, glaring

dinî : canonical, religious, theological

dinj (dinç) : in blood, hale, robust, youthful

dinlemez : unlistening

dinlendiriji (dinlendirici) : refreshing

dinleyen : listening

dînsiz : atheist, Godless, heathen, impious, irreligious, faithless, unhallowed

diplomatiq (diplomatik) : diplomatic

diqqatli (dikkatli) : attentive, carefull, heedful, intent, mindful, narrow, particular, present, wistful

diqqatsiz (dikkatsiz) : careless, inadvertent, inattentive, inobservant, listless, negligent, remiss, slipshod, undutiful, unlistening, heedless

dirâyetli : sapient, talented

dirâyetsiz : talentless, unskilful

diri : live, quick, quick

dish boudaqdan (dişbudaktan) : ashen

dishleri exik (dişleri eksik) : gap toothed

dishli (dişli) : dentated, embattled, fanged, fingered, jagged, notched, pronged, toothed, tusked

dishsiz (dişsiz) : fangless, toothless

divâne : mad, visionary, fool, phrenetic, silly

diyabetik : diabetic

diyagonal : diagonal

diyatonic : diatonic

diz cheukmüsh (diz çökmüş) : knelt

dizanterili : dysenteric

dizginsiz : reinless

dizleri batmush (dizleri batmış) : knee deep

dobra : outright, outspoken, round, roundly

dôdôu (doğduğu) : natal

doghan (doğan) : incipient, nascent

dolambajlu (dolambaçlı) : indirect, tortuous, zigzag

dolanduruju (dolandırıcı) : bamboozler, ilk

dolashuq (dolaşık) : circuitous, devious, indirect, knotty, round about, sinuate, tangled, tortuous

doldouroujou (doldurucu) : make weight

dolgoun (dolgun) : fat, liberal, lusty, strapping

dolma : alluvial

dolmouh (dolmuş) : replete

dolou (dolu) : chockful, crowded, fraught, full, hail, replete

dominant : dominant

dômouh (doğmuş) : born, born at, nee

domouz gibi (domuz gibi) : boarish, hoggish, swinish

don toutmouh (don tutmuş) : frosty

don yâ gibi (don yağı gibi) : tallowy

dondouroujou (dondurucu) : freezing

donmouh (donmuş) : frost bitten, frost bound, frozen, ice bound, jellied, torpid

donmouh qalmush (donmuş kalmış) : at gaze

donouq (donuk) : beamless, cloudy, darksome, dim, dull, heavy, lurid, mat

donouqja (donukça) : dimmish

doon (dûn) : inferentially

doqounaqlu (dokunaklı) : allegoric, cutting, piquant, witty

doqounmouh (dokunmuş) : textile, weave woven

doqounoulmamush (dokunulmamış) : unturned

doqounour (dokunur) : compromising

doqouz misli (dokuz misli) : nine fold

doqouzda bir (dokuzda bir) : ninth

doqouzounjou (dokuzuncu) : ninth

dôrou (doğru) : accurate, aright, authentic, correct, plain deal, direct, in drawing, exact, honest, just, matter of fact, narrow, proper, quadrate, quite so, right, right, righteous, single, sound, square, straight, true, undeniable, upright, veracious

dorou benekli (doru benekli) : flea bitten

dôrou deyil (doğru değil/olmayan) : untrue

dôroudun dôrou (doğrudan doğru) : direct, point-blank

dos-dôrou (dosdoğru) : straight

dostâne : social

dostâne deyil (dostâne değil/olmayan) : unfriendly

dou-â etmez (dua etmez) : prayerless

double (duble) : double, double or quits

dôuchâr olmoush (dûçâr olmuş) : involved

doudâ yaruq (dudağı yarık) : hare lipped

doudaqlu (dudaklı) : lipped

dougoun (durgun) : stagnant

douman gibi (duman gibi) : nebulous

doumanlu (dumanlı) : cloudy, foggy, fumous, hazy, hoary, misty, nebulous, smoking, smoky

doumansuz (dumansız) : smokeless

doumaz (duymaz) : impassible

dôun (dûn) : less, mediocre, second

dôur endîsh (dûrendîş) : considerate, long headed

dourgoun (durgun) : saturnine, silly, still

dourmaz (durmaz) : restless, weariless

douroulamaz (durulamaz) : untenable

douvara yapushur (duvara yapışır) : mural

douygousouz (duygusuz) : deaf

douymaz (duymaz) : insensible, insusceptible

douyoulmaz (duyulmaz) : inaudible, unfelt

doxanda bir (doksanda bir) : ninetyeth

doxanunju (doksanıncı) : ninetyeth

doymamush (doymamış) : dissatisfied

doymaz : insatiable, ravenous, voracious

doymoush (doymuş) : cropful, satiate

drahomasuz (drahomasız) : portionless

drah-shân (dırahşan) : fulgent

dumâguî (dimâğî) : cerebral

dübbî : ursine

düdük chalan (düdük çalan) : piper

dümensiz : rudderless

dünyâ-perest : world minded

dünyevî : earthly, mundane, secular, sublunar, temporal, terrene, worldly

dürbünsüz : with naked eye

dürüst : correct, fair, sportsmanlike, to stand up

dürüstî : ingenuousness

düşen (düşen) : falling

düşgün (düşkün) : addicted, broken, at a discount, drooping, enthusiast, fond, incontinent, propense, reduced, uxorious

düşman (düşman) : hostile, underminer

düşmânu bî-amân (düşmân-ı bîamân) : sworn enemy

düşmüş (düşmüş) : abortive, down

düşük (düşük) : slink

düşünjeli (düşünceli) : brood, considerate, deliberate, deliberative, meditative, mindful, pensive, reflecting, reflective, thoughtful, wistful

düşünjesiz (düşüncesiz) : fatalist, flippant, hand to mouth, heady, hor headed, improvident, inconsiderate, light minded, precipitate, rash, reckless, thoughtless, unthoughtful, unwary, wanton

düşünmez (düşünmez) : unmindful

düşünülemez (düşünülemez) :
unimaginable

düşünülen (düşünülen) : in contemplate

düşünülmemiş (düşünülmemiş) :
undreamed, unthought

düşünülmüş (düşünülmüş) : studious,
studied

düşünüdür (düşünüdür) : imaginable

düğümlü (düğümlü) : knotted, knotty

düğümsüz (düğümsüz) : knotless

düz : even, evenly, flat, flush, level,
plain, sleek, smooth, unruffled

düz deyil (düz değil/olmayan) : uneven

düzelir : corrigible, improvable,
mendable, restorable

düzelmemiş (düzelmemiş) : unframed,
unreclaimed, untrimmed

düzelmez : incorrigible, irremediable,
remediless

düzeltilir : restorative

düzenbaz : liar

düzgün : fard, paint

ebedî : eternal, ever, ever lasting,
imperishable, indelible,
inextinguishable, livelong, perennial,
perpetual, undying, unending

ebkem : dumb, speechless

ebleh : fool

ebullient, emotional, exalted, excited,
high wrought, impassioned

edâ edilmemiş (eda edilmemiş) :
unredeemed

edebî : belletristic, literary

edebsiz : insolent, libertine, rascal,
rogue, saucy, cheeky

edîb : decent, seemly, stylist

edibâne : decorous

edilmish (edilmiş) : done

eflâtûnî (eflatunî) : platonic

efsânevî : fabulous, mythological

egoist : egoist, selfish

ehemm (ehem) : essential, vital

ehemmiyetsiz : chaffy, peddling

ehemmiyetli : important, weighty

ehemmiyetsiz : contemptible, feather
weight, frippery, immaterial,
inconsequential, inconsiderable,
indifferent, insignificant, minor, poor,
trifling, trivial, unessential, unimportant

ehlî : domestic, tame

ehli keyf (ehlikeyf) : epicure

ehli menâsik (ehl-i menâsik) : ritualist

ehli zevq (ehl-i zevk) : reveller,
saturnation

ehliyyetli : efficient, fitting, qualified,
competent

ehrâm sheklinde (ehrâm şeklinde) :
pyramidal

ehven : cheap

e-imme-i mezhebe â-id (eimme-i
mezhebe ait) : patristic/al

ejânib-giriz (ecânibgiriz) : inhospitable

ejdâddan qalma (ecdattan kalma) :
ancestral, patronymic/al

ejder gibi : dragon like

ejnebî (ecnebî) : alien, exotic, foreign,
foreigner, outlandish, over seas, stranger

ejrâmu semâviyye (ecrâm-ı semâviye) :
heaven bodies

ejrâmu semâviyyeye tapan (ecrâm-ı semâviyyeye tapan) : sabian

ejzâ hâlinde (eczâ hâlinde) : in sheets, unbound

ekber : major

ekiji (ekici) : sower

ekilebilir : arable

ekilir : tillable

ekilmemish (ekilmemiş) : uncultivated

ekilmish (ekilmiş) : cultivated

ekshi (ekşi) : acid, sour, tart, vinegary

ekshi bir hâlde (ekşi bir hâlde) : tartly

ekshimish (ekşimiş) : musty, rancid, sour

el sürülmemish (el sürülmemiş) : unwrought

elastiqî (elastikî) : elastic

elbisesiz : unclothed

elde edilir : attainable

elde edilmez : inaccessible

eldivenli : gloved

eldivensiz : ungloved

elektrîki miqnâtisî (elektrik-i mîknatisî) : magneto-electricity

elektriqî (elektrikî) : electric

elemli : heart broken, sore

elemsiz : painless, sorrowless

elenmemish (elenmemiş) : unbolted

eli achuq (eli açık) : open handed

eli bosh (eli boş) : empty handed, light handed

eli chabouq (eli çabuk) : light handed

eli suqu (eli sıkı) : close handed, hard fisted, tight

elîm : excruciating, gruesome, afflicting, distressful, distressing, grating, grievous, hard, harrowing, lamentable, lugubrious, mortifying, mournful, pitiful, rueful, sorrowful, woeful, painful

ellide bir : fiftieth

ellinji (ellinci) : fiftieth

elvân : chromatic

elverishli (elverişli) : apt, efficient, efficient, eligible, equal, fit, formed, good

elverishli deyil (elverişli değil) : disqualified

elversihli (elverişli) : well timbered

elzem : bounden, essential, indispensable, prerequisite, requisite, fundamental

em-â-i (emâî) : intestinal

emayye : vitrified

emekdâr (emektar) : veteran

emelsiz : unaspiring

emen : absorbent, sucker

emer : suctorial

emiji (emici) : absorbent

emîn : assured, bailee, certain, confident, conservator, curator, depositary, fiduciary, infallible, provost, rector, reliable, safe, secure, stanch, sure, trustful, trusting, unfailing, unsuspecting

emîn deyil (emin değil/olmayan) : insecure, slippery, unsafe, unsound, untrustworthy

emirsiz : unbidden

emri altunda (emri altında) : under

emsâli yoq (emsâli yok/olmayan) :
unexampled, unprecedented

emsâlinden geri qalmaz (emsâlinden geri
kalmaz) : second to none

emsâlsiz : beyond all compare, without
equal, incomparable, inimitable,
matchless, nonpareil, peerless, record,
singular, unequalled, unique,
unmatched, unparalleled, unrivalled,
priceless

emsâlsiz derejede (emsâlsiz derecede) :
peerlessly

en â'lâ : best

en arqadaki (en arkadaki) : hindermost

en ashâ (en aşağı) : lowest, nether most

en az : least, minimum

en beuyük (en büyük) : eldest, supreme

en eundeki (en öndeki) : for most, head
most

en fazla : at most, record, utmost

en fenâ : worst

en genj (en genç) : youngest

en geri : after most, stern most

en güzel : choicest, cream

en hârijî (en haricî) : outer most

en ileri : for most

en iyi : best, golden

en küchük (en küçük) : youngest

en mâ'rôuf (en mâ'rûf) : for most

en mühim : main

en mümtâz : supreme

en müntehab : choicest

en ortadaki : middlemost

en oufaq (en ufak) : least

en ouzaq (en uzak) : farthest, further
most, outer most

en ouzaqdaki (en uzaktaki) : far most

en qıdemli (en kıdemli) : doyen

en quymetli (en kıymetli) : golden

en sharqdaki (en şarktaki) : east most

en yaqun (en yakın) : next, proximate

en yashlu (en yaşlı) : eldest

en yûxek (en yüksek) : sovereign,
superlative, supreme, top, top most,
upmost/upper, upper most

enâ-î (enâî) : egoist, egoistical

enbôubî (enbûbi) : fistular

enbôubî (enbûbî/ünbûbî) : tubular

endâmlu (endamlı) : buxom , well
proportioned, strapping

ender : recherche

endîsheli (endişeli) : afraid, anxious,
apprehensive, solicitous, uneasy

enfes : high flavour, superb, superfine

enfî : nasal

enfiye cheken (enfiye çeken) : snuff
taker

enfüsî : subjective

engin : offing, shoreless

enjümeni adlî (encümen-i adlî) : judicial
committee

enli : broad

ensiz : narrow

envâ-u (envâî) : of all descriptions,
manifold, a great variety of

erbâb : expert

erik dolou (erik dolu) : plummy

erimez : indissoluble, infusible, insoluble, refractory

erir : digestible, dissoluble, fusible, resolvable, soluble

erishilemez (erişilemez) : unattainable

eritiji (eritici) : dissolvent

eritir : solutive, solvent

erken qalqan (erken kalkan) : early riser

erken qalqar (erken kalkar) : early bird

esâmî : nomenclature, roster

esâsî : basal, basic, cardinal, constitutional, constitutive, elemental, elementary, essential, fundamental, intrinsic/al, main, material, noumenal, ontologic, primordial, radical, seminal

esâslu (esaslı) : chief, staple, substantial, substantive

esâssuz (esassız) : groundless, unfounded, ungrounded, baseless, frivolous

esâtîrî : mythological

esbâbu mejhôul (esbâbı meçhûl) : inscrutable

esbâq (esbak) : ancient

esb-süvâr : on horse back

eserden mü-essire intiqâlen (eserden müessire intikâlen) : aposteriori

esersiz : printless

esh (eş) : paired

es-hâbu hayr (eshâb-ı hayır) : philanthropist

es-hâm hâlinde (eshâm hâlinde) : funded

eshi yoq (eşi yok/olmayan) : unmatched

eshkyâl-nümâ (eşkâl-nümâ) : kaleidoscope

eshrâfdan (eşraftan) : squire, country squire

eshyâ dolou (eşya dolu) : lumpy

esîr gibi : slavish/ly

esîrî : ethereal, incorporeal

esîrji (esirci) : slaver

eski : ancient, out of date, out of fashion, hoar, hoary, left off, old, old, primitive, scrub, seedy, shabby, stale, time honoured, unfashionable, veteran, veteran

eski hâlinde : unrestored

eski zurhlu (eski zırhlı) : iron clad

eskimish (eskimiş) : antiquated, second hand, time worn, trite

eskisi gibi : unabated

esmer : swarthy, tawny, elastic, springy

esner : limber

esneyen : gaping, yawner

esrâr engîz (esrârengiz) : cabalistic, unsearchable, mysterious

esvâblu (esvaplı) : vested

esvabsuz (esvapsız) : unarrayed

et bâlamush (et bağlamış) : incarnate

et yiye : carnivorous

etâminî : staminal

etek dolousou (etek dolusu) : lapful

etli : brawny, fleshy

etrâflu (etraflı) : round, exhaustive

etsiz : fleshless, unfleshed

eudeshmish (ödeşmiş) : quits

eufkeli (öfkeli) : ire, wrathful

eukjeli (ökçeli) : heeled

eukjesi basuq (ökçesi basık) : slipshod

eulchülebilir (ölçülebilir) : gaugeable, measurable

eulchülemez (ölçülemez) : immeasurable

eulchülmüş (ölçülmüş) : measured

eulchülür (ölçülür) : mensurable

euldürüjü (öldürücü) : killing, lethal, mortal, mortifying, withering

eulejek (ölecek) : starveling

eulen (ölen) : dying

eulmez (ölmez) : immortal, undying

eulmüş (ölmüş) : deceased, dead, shot dead

eülü (ölü) : inanimate/ed, stiff

eülü dômouş (ölü doğmuş) : still born

eülü gibi (ölü gibi) : cadaverous, ghastly

eülülerden tefe'üle â-id (ölülerden tefeüle ait) : necromantic/al

eumrü ouzoun (ömrü uzun) : vivacious

eundeki (öndeki) : anterior, fore, front

eurgülü (örgülü) : wreathy

eurme yünlü (örme yünlü) : worsted work

eurtülü (örtülü) : barded, covered, covert, hooded

eurüjü (örücü) : knitter

eurülmüş (örülmüş) : hawser laid

eurülü (örülü) : tressed

eutedeki (ötedeki) : ulterior

euteki (öteki) : farther

euvünür (övünür) : blustering

euvütüjü (öğütücü) : molar

euxüz (öksüz) : fatherless, motherless, orphan

euyle (öyle) : so

euyle bir tarzda (öyle bir tarzda) : in a manner

euyle deyil (öyle değil/olmayan) : not so

euyretilebilir (öğretilebilir) : teachable

euzlü (özlü) : loamy, medullar, pithy, tough

euzsüz (özsüz) : sapless

evde deyil (evde değil/olmayan) : outdoors

evde yapulmuş (evde yapılmış) : home made

evden chuqmaz (evden çıkmaz) : stay at home

eve alushuq deyil (eve alışık değil/olmayan) : undomesticated

evhâmlu (evhâmlı) : hypochondriac

evladlugha yaqushmaz (evlatlığa yakışmaz) : unfilial

evlenmemiş (evlenmemiş) : sole, unmarried

evli : married

evli barqlu (evli barklı) : settled

evliyâ gibi : saintlike

evsiz : homeless

evvel : ago, anterior, before, forth

evvelden bilinmeyen : unforeknown

evvelden mejhôul (evvelden meçhûl) : unforeknown

evvelden mevjôud (evvelden mevcut) :
pre-existent

evvelden seuyleyen (evvelden söyleyen)
: predictor

evvelje düşünülmemiş (evvelce
düşünülmüş) : unpremeditated

evvelje düşünülmüş (evvelce
düşünülmüş) : for gone

evvelki : afore said, antecedent, fore, for
going, former, precedent, preceding,
previous

evzâ-î (evzâî) : mimic

exik (eksik) : deficient, imperfect,
inadequate, incomplete, short, underpay,
wanting, missing

expres (ekspres) : express, express

eyerli (eğerli) : saddled

eylenjeli (eğlenceli) : amusing,
entertaining, funny, jocose, light

eylenjesiz (eğlencesiz) : unentertaining,
uninteresting

eyri (eğri) : crooked, hooked, horned,
indirect, oblique, refracted, skew, wry

eyri bajaqlı (eğri bacaklı) : bow legged

eyrilmish (eğrilmiş) : combered, spun

ezelî : immemorial, pre-established,
unbegotten

eziji (ezici) : crushing, overwhelming

ezik : mashy

ezilmish (ezilmiş) : ground, mashy

eziyetji (eziyetçi) : tormenter

fa'al (faal) : pragmatic/al, rüştlar, smart,
stir about, stirring, hard, notable, active,
busy

fahâmetlou (fahâmetli) : his high

fâhish (fâhiş) : exorbitant, usurious

fâhishe (fahişe) : harlot

fahmî : carbonic, carboniferous

fahrî : honorary

fâ-il (fâil) : factor, perpetrator

fâ-iq (fâik) : pre-eminent, preponderant,
superior, surpassing, unexcelled,
unsurpassed

fakîrleshmish (fakirleşmiş) : reduced

fala baqan (fala bakan) : fortune teller

falsojou (falsocu) : bungler

fânî : mortal, fugitive, perishable

faqîr/faqr (fakir/fakır) : poor, bare,
beggarly, fortuneless, indigent, low,
necessitous, needy, pauper, penniless,
proletarian, simple, poverty
beggarliness, destitution, humility,
indigence, necessitousness, pauperism,
impoverishment, poorness

farazî : conjectural, hypothetical,
postulatory, speculative, suppositive

fârîg (fârîğ) : alienator, assignor,
disclaimer, diagnostic

farq edilmemiş (fark edilmemiş) :
unmarked

farq olounmaz (fark olunmaz) :
indiscernible

farq olounour (fark olunur) : discernible,
sensible

farqlu (farklı) : different, disparate,
dissimilar

farqsuz (farksız) : indiscriminate,
irrespective, without distinction

farz edilebilir : supposable

farz olounabilir (farz olunabilir) :
assumable, presumable

farz olounmaz (farz olunmaz) : imperceptible

fâsîd : cankered, corruptive, depraved, unholy, infectious, iniquitous, morbid, peccant, rotten, perverse, poisoner, unrighteous, unwholesome, vicious, vile

fasîh : attic, fluent, idiomatic

fassâl : backbiter

fâsulalu (fâsılalı) : discontinuous, intermissive, intermittent

fâsulasuz (fâsılasız) : unintermitting, unintermitted, unintermitting

fatîn : perspicacious, pregnant, sagacious, sharp sighted, shrewd

fâtur (fâtır) : resuscitative

favorili : whiskered

faydalı (faydalı) : available, gainful, healing, of use, useful

faydasız (faydasız) : bootless, effectless, gainless, ineffective, lean, profitless, useless, unavailing, unavailable, unbeneficial, unfruitful, ungrateful, uninteresting, unprofitable, of no use

fazîletkyâr (faziletkâr) : virtuous

fazîletlou (faziletli) : reverence, reverend

fazla : above, additional, augment, exceeding, excess, excrescence, expletive, expletive, extra, exuberant, farther, increased, increment, spare, intercalary, liberally, too much, needless, over, plus, rank, superfluous, supplementary, surplus, too, towering, unreasonably, waste

fazla gayretkesh (fazla gayretkeş) : overzealous

fazla mal mevjôud (fazla mal mevcut) : overstocked

fazla miqdâr (fazla miktar) : overdose

fazla nâzik : meal mouthed, officious

fâzul (fazıl) : puritan

fejâyî' (fecâyî/fecâî) : horror, terror

fejî' (feci) : distressing, excruciating, gruesome, tragic, disastrous, dramatic, crepuscular

fejri shimâlî (feci-i şimâlî) : merry dances

fekkî : maxillary

felâketi mûjib (felâket-i mucip) : disastrous

felâketli : calamitous

felâketzede : distressed

felekî : astronomical, verticillate

felî-nî (felînî) : suberic

felsefî : philosophic

fenâ : adverse, awkward, bad, botchy, nasty, deleterious, spiteful, deteriorated, unpleasant, disagreeable, disgraceful, disreputable, morbid, distempered, evil, ill featured, forbidding, foul, graceless, harmful, ill, ill, infamous, lame, malicious, malignant, mis, mischievous, naughty, seedy, shrewd, spread eagle, ungraceful, unhandy, unhealthy, wicked

fenâ baqushlu (fena bakışlı) : beetle browed

fenâ deyil (fena değil/olmayan) : passable, indifferent

fenâ düşünülmüş (fena düşünülmüş) : contrive ill contrived

fenâ fikirli : evil minded

fenâ houylou (fenâ huylu) : ill temper

fenâ qoqar (fena kokar) : fetid

fenâluq eden (fenâlık eden) : evil doer

fenâluq yapan (fenâlık yapan) : malefactor	fevqat-tabî-a (fevkattabîa) : preternatural, supernatural
fennî : scientific/al, technical, technological	feyyâz : prolific
fenni ispenchiyârî (fenn-i ispenciyaî) : pharmaceutics	feyzli : exuberant
fenni mî'mârî : architecture	fikirli : minded, witted
feqârî (fekârî) : vertebral	fikirsiz : mindless
ferâğ edilemez (ferâğ edilemez) : inalienable	fikrî : intellectual, notional, spiritual
ferâğı mümkün (ferâğı mümkün) : transferable	fikri sâlim (fikr-i sâlim) : dry light, lucid
ferâh : commodious, spacious, roomy	fil-armoniq (filarmonik) : philharmonic
ferdî : individual	fi'lî (fiilî) : executive, functional, verbal, active, actual, effective, operative
fer-î (ferî) : accesory, circumstantial, collateral, derivative, non essential, secondary, sublaternate, subsidiary, unessential	filigranlu (filigranlı) : filigree
fesâd : complot, confederacy, conspiracy, depravation, imbroglio, peccancy, taint, whispering	Filistine â-id (Filistin'e ait) : palestinian
fesâdju (fesatçı) : plotter	fil-vâqî' (filvâkî) : in fact
fettân : temptress	fiqrî (fikrî) : mental
feverânlu (feverânlı) : effervescent	firârî : absconder, to run away, deserter, elusive, flier, fugitive, fugitive
fevqal... (fevkal...) : süper	firârî müjrim (firârî mücrim) : fugitive from justice
fevqal-âde (fevkalâde) : tiptop, admirable, abnormal, brave, jubilee, beyond all description, egregious, emergency, excellent, extra, mighty, extraordinary, ideal, marvellous, phenomenal, plenipotentary, pre- eminent, remarkable, remarkably, splendid, splendidly, superb, superbly, of superior quality, glorious, surpassingly, uncommonly, unusual/ly, wonderful, invaluable, magnificent,	fir-avouna â-id (firavuna ait) : pharaonic
fevqânî (fevkânî) : above ground, superior, upper	fiyet veren (fiyat veren) : bidder
	fosforlou (fosforlu) : phosphorous
	fotôghrâfî (fotoğrafi) : photographic
	fouqarâ (fukara) : poor
	fouqarâ-perver (fukaraperver) : charitable
	fouzôulî (fuzulî) : digressive, irrelevant, redundant, supererogatory, extraneous, extrinsic
	frengili : syphilitic
	funduqî (findıkî) : hazel
	fursatjou (firsatçı) : opportunist

furtunadan qachmush (fırtınadan kaçmış) : weather bound

furtunalu (fırtınalı) : gusty, stormy, tempestuous

furtunaya yaqalanmush (fırtınaya yakalanmış) : weather beaten

fushquran (fışkıran) : gushing

fusultulu (fısıltılı) : whispering

futrî (fitrî) : constitutional, inborn, inbred, innate, mother, native, unacquired

füsôunkyâr (füsûnkâr) : siren, charmer, enchantress, fascinating, ravisher, withching

gabî : dull, dunce, tactless

gaddâr : brute, atrocious, cruel, doggish, extortioner, fell, flayer, remorseless, swinish, truculent, tyrannic/al, tyrant

gâfil : deceptible, misadvised, oblivious, unguarded, unmindful

gagalu : beaked

gâ-ib (gâip) : defaulter, contumacious, perdu, out of sight, absconder

galet (galat) : mispronunciation

gâlib : conqueror, dominant, overpowering, overwhelming, paramount, predominant, preponderant, prevailing, prevalent, queller, subduer, triumpher, victor, victorious

gâlîz : invective, rank, vulgar, indecent

galvanik : galvanic

galvanize : galvanized

garanti edilmish (garanti edilmiş) : warranted

garb tarzunda (garp tarzında) : occidentally

garbî : occidental, west, western

garblu (garplı) : occidental

garblu gibi (garplı gibi) : occidentally

garezkyâr (garezkâr) : malign, malignant, prejudicial, spiteful

garezsiz : unprejudiced

garîb : absurd, antic, bizarre, curious, eccentric, freakish, grotesque, mysterious, novel, odd, paradoxical, particular, peculiar, precious, queer, singular, solecistic/al, strange, tall, tragicomic, unaccountable, uncommon, whimsical, wondrous

garibe : paradox

garîzî : instinctive

gashy olmoush (gaşiy olmuş) : in ecstasies

gâsub (gâsıp) : rapacious, ravisher, spoiler

gayb eden (kaybeden) : loser

gâyet az : scantily, suspicion

gâyet batî : snail slow

gâyet bejerikli (gayet becerikli) : ambidextrous

gâyet beuyûk (gayet büyük) : swingeing

gâyet derin : soundless

gâyet hafif : inaudibly

gâyet i'tinâlu (gayet itinalı) : superstitious

gâyet jesôur (gayet cesur) : dare devil

gâyet memnôun (gayet memnun) : rapt

gâyet mountazam (gayet muntazam) : well organized

gâyet müheyyij (gâyet müheyyiç) : stirring

gâyet mühim : paramount

gâyet müteyaqquz (gayet müteyakkız) :
on the alert

gâyet nîkbîn : sanguine

gayret shikenâne (gayret-şikenâne) :
discouraging

gayretkesh (gayretkeş) : zealot

gayretli : animated, ardent, fervent,
zealous

gayri amelî (gayriamelî) : unbusiness-
like

gayri asamm (gayriasam) : rational

gayri dostâne (gayridostâne) :
unneighbourly

gayri ehlî (gayriehlî) : undomesticated

gayri esâsî (gayriesâsî) : unessential

gayri fa'âl (gayrifaâl) : half pay

gayri felsefî (gayrifelsefî) :
unphilosophical

gayri Huristiyânî (gayrihristiyanî) :
unchristian

gayri insanî (gayriinsanî) : inhuman

gayri irâdî (gayriirâdî) : mechanical

gayri jâ-iz (gayricâiz) : inadmissible,
unadvisable

gayri küfvî (gayriküfvî) : morganatic

gayri kyâfî (gayrikâfi) : unavailable

gayri mahdôud (gayrimahdût) : limitless,
unbounded, unlimited, unqualified,
unrestrained, illimitable, infinitive

gayri mahjôuz (gayrimahcûz) :
unattached

gayri mahlôul (gayrimahlûl) : insoluble

gayri mahsôus (gayrimahsûs) :
evanescent, imperceptible, insensible,
unfelt

gayri mâ'môul (gayrimamûl) :
unmanufactured

gayri mantuqî (gayrimantıkî) : illogical

gayri mâ'qôul (gayrimakûl) : illogical,
implausible, irrational, unconscionable,
unreasonable

gayri matbôu' (gayrimatbu') : unprinted,
inedited

gayri mektôub (gayrimektup) : unwritten

gayri melfôuz (gayrimelfûz) : inarticulat,
unpronounced

gayri melhôuz (gayrimelhûz) :
unforeseen

gayri memnôun (gayrimemnun) :
discontent, displeased, dissatisfied,
malcontent, querulous, sore head

gayri me'môul (gayrimemûl) : unhoped,
unlooked

gayri menqôul (gayrimenkul) :
moveless, real

gayri mer-î (gayrimer'î) : invisible,
unseen

gayri meshrôu' (gayrimeşru) : illegal,
bastard, illegitimate, illicit, spurious,
unlawful, adulterate, adulterine, natural

gayri meshrôutî (gayrimeşrutî) :
unconstitutional

gayri meskyôuk (gayrimeşkûk) :
uncoined

gayri meskyôun (gayrimeskûn) :
uninhabited

gayri mesleki (gayrimesleki) :
unprofessional

gayri mes-ôul (gayrimesûl) :
irresponsible

gayri mestôur (gayrimestûr) : unshaded	gayri mümkün (gayrimükün) : not possible
gayri mevsôuq (gayrimevsûk) : unauthentic	gayri mün-akis (gayrimün'akis) : spontaneous
gayri minâsib (gayrimünâsip) : objectionable	gayri münevver (gayrimünevver) :unenlightened
gayri mou-addel (gayrimuaddel) : unmodified	gayri münhall (gayrimünhal) : indissoluble
gayri mou-ayyen (gayrimuayyen) : indefinite, indeterminate, termless, undefined	gayri müntesher (gayrimüntesher) : inedited
gayri mouhârib (gayrimuhârip) : non combat	gayri münteshir (gayrimünteshir) : unpublished
gayri mouhtemel (gayrimuhtemel) : improbable, unlikely	gayri müsâ-id (gayrimüsait) : disadvantageous, unfavourable, unpromising, unpropitious
gayri mountazam (gayrimuntazam) : irregular, out of order, orderless, streaky, unfunded, untrimmed	gayri müshta-il (gayrimüştail) : uninflammable
gayri mouqâvim (gayrimukâvim) : unresisting	gayri müsmir (gayrimüsmir) : unfruitful
gayri mouqîm (gayrimukîm) : non resident	gayri müstahlas (gayrimüstahlas) : irredeemable
gayri mouqnî (gayrimuknî) : unconvincing	gayri müte-assub (gayrimutaassıp) : free thinker, free thinker
gayri mouqtedir (gayrimuktedir) : unable	gayri mütemâyil (gayrimütemâyil) : disinclined, ill disposed
gayri mousaddaq (gayrimusaddak) : unauthenticated	gayri mütemâyil (gayrimütemâyil) : indisposed, reluctant
gayri môu'tâd (gayrimutât) : unused	gayri mütemeddin (gayrimütemeddin) : uncivilized
gayri mou'teber (gayrimuteber) : invalid	gayri mütenâsib (gayrimütenâsip) : ill, disproportionate, proportionless, proportioned, unproportioned, unsymmetrical
gayri mouvâfuq (gayrimuvâfık) : ineligible, inexpedient, unsuitable	gayri mütenâvib (gayrimütenâvip) : unintermitted
gayri müdrik (gayrimüdrik) : unconscious	gayri mütenâzur (gayrimütenâzır) : unsymmetrical
gayri mükteseb (gayrimüktesep) : unacquired, unearned	gayri müteshebbis (gayrimüteshebbis) : unenterprising
gayri mülhem (gayrimülhem) : uninspired	

gayri müzâb (gayrimüzâb) : infusible
 gayri nâqil (gayrinakil) : non conductor
 gayri nâqil elektrîqî (gayrinâkil elektrîkî) : electric
 gayri ouzvî (gayriuzvî) : inorganic
 gayri qânôunî (gayrikânûnî) : illegal
 gayri qasdî (gayrikastî) : unpremeditated
 gayri qiyâsî (gayrikiyâsî) : irregular
 gayri resmi (gayriresmi) : informal
 gayri sâfî (gayrisâfî) : gross
 gayri sahih (gayrisahih) : inexact
 gayri shahsî (gayrişahsî) : impersonal
 gayri sheffâiyyet (gayrişeffafiyet) : opaqueness
 gayri shehvânî (gayrişehvânî) : platonic
 gayri shou-ôurî (gayrişuurî) : mechanical
 gayri tabî' (gayritabi) : unkindly, unnatural, anomalous, abnormal, preternatural
 gayri tijârî (gayriticarî) : uncommercial
 gayri vâquf (gayrivâkîf) : uninstructed
 gayyôur (gayyûr) : diligent, emulous, industrious, pushing, strenuous, studious
 gaz gibi : gauzy
 gaz hâlinde : aeriform, gaseous
 gaz yapar : flatulent
 gazelî : lyric
 gâzî : gaseous
 gazli (gazlı) : aerated, flatulent
 gazôub (gazûb) : dragon like, enraged, fierce, wrathful, browbeat, tearing
 gech (geç) : tardy

gechen (geçen) : last, recent
 gecher (geçer) : current, penetrable
 gechiji (geçici) : ephemeral, fading, fleet, fleeting, fugitive, transient, transitory, waning
 gechilebilir (geçilebilir) : passable
 gechilir (geçilir) : fordable, practicable
 gechilmemish (geçilmemiş) : unexcelled, unsurpassed
 gechilmez (geçilmez) : impassable, impracticable
 gechilmish (geçilmiş) : overshoot
 gechkin (geçkin) : advance in years, sleepy
 gechmez (geçmez) : impermeable, proof
 gechmish (geçmiş) : for gone, gone, over, past, sleepy
 gedikli : mate, non commissioned/officer, petty officer, warrant officer
 gejkidiriji (geciktirici) : fabian
 gejkimish (gecikmiş) : belated, delayed
 gelejek (gelecek) : unborn
 gelen gechen (gelen geçen) : by passer
 gelmemish (gelmemiş) : contumacious
 gemi ishlemez (gemi işlemez) : innavigable
 gemi yapan : ship builder
 genish (geniş) : beamy, broad, eclectic, expansive, roomy, spacious, spread, wide
 genish meshrebli (geniş meşrepli) : lax
 genish mezhebli (geniş mezhepli) : latitudinarian

genizden : nasal

genj (genç) : adolescent, green, juvenile, lad, shaver, sprig, swain, young, youngster, youth, youthful

genjlere mahsûs (gençlere mahsûs) : juvenile

gergin : distended, tense

geri : back ward, posterior, slow

geri alunabilir (geri alınabilir) : retractable, revocable

geri alunamaz (geri alınmaz) : irrevocable

geri aqan (geri akan) : reflux, reflux

geri istenmemiş (geri istenmemiş) : unreclaimed

geri qalan (geri kalan) : residue

geri qalmuş (geri kalmış) : delayed

geriji (gerici) : tensive

gerileyen : retrograde

gerilir : tensible

geubek gibi (göbek gibi) : umbilicated

geubekli (göbekli) : umbilicated

geulge verilmemiş (gölge verilmemiş) : unshaded

geulgelik (gölgelik) : bowery

geulgesiz (gölgesiz) : unshaded

geumülmemiş (gömülmemiş) : unburied

geumülmüş (gömülmüş) : sunken

geunderen (gönderen) : sender, transmitter

geunderilejek (gönderilecek) : missive

geunül boulanduruju (gönül bulandırıcı) : nauseous

geunüllü (gönüllü) : efficient, voluntary, volunteer

geurülebilir (görülebilir) : on view

geurülmemiş (görülmemiş) : original, unexampled, unheeded, unnoticed, unobserved, unregarded, unseen, unwitnessed

geurülür (görülür) : noticeable

geürünmez (görünmez) : indiscernible, inobservable, invisible, occult, out of sight

geürünür (görünür) : in sight, visible

geürüşülmez (görüşülmez) : unsociable

geürüşülür (görüşülür) : sociable

geürüşür (görüşür) : acquainted

geusteren (gösteren) : demonstrator

geusterilebilir (gösterilebilir) : demonstrable, evincible, traceable

geusterishi sever (gösterişi sever) : jaunty

geusterishli (gösterişli) : dressy, fine, flaunty, gaudy, gay, personable, showy, spicy, sweepy

geu-üslü (göğüslü) : chested

geuvdeli (gövdeli) : trunked

geuvdesiz (gövdesiz) : stemless

geuz chouqourouna â-id (göz çukuruna ait) : orbital

geuz qamashduruju (göz kamaştırıcı) : dazzling, glaring

geuzde (gözde) : cosset, favourite, minion

geuze â-id (göze ait) : ocular

geuze charpar (göze çarpar) : prominent

geuzîle geuren (gözüyle gören) : eye witness

geuzleri bâlu (gözleri bağlı) : blindfold

geuzleri yashlu (gözleri yaşlı) : weeping

geuzlükli (gözlüklü) : spectacled

geuzü chapaqlu (gözü çapaklı) : blear eyed

geuzü pek (gözü pek) : dare devil, dauntless, game

geuzü qamashmush (gözü kamaşmış) : blear eyed

geuzü quzmush (gözü kızmış) : desperado

geuzün altundaki (gözün altındaki) : subocular

geveze : babbler, blab, chat box, chatterer, flippant, gabble, garrulous, prating, ranter, tattler, twaddler, gossip, much talker

gevish getiren (geviş getiren) : ruminant

gevrek : brittle, crimp, crips, frail, friable, shivery

gevshek (gevşek) : apathetic, back ward, diffused, easy, flabby, flaccid, incoherent, laggard, languid, languishing, lax, light, loose, lukewarm, slack

gezen : tripper

geziji (gezici) : walker

gidejek (gidecek) : bound for

giden : outgoing

gider : sailer

gidilir : accessible

girânbehâ (giran-bahâ) : priceless

giren : trespasser

girgin : astute

girintili : creeky

girlandlu (girlandlı) : wreathy

gitdikje artan (gittikçe artan) : increasing

gitdikje azalan (gittikçe azalan) : decrescent

gitmish (gitmiş) : away, gone

giydiren : dresser

giyilir : wearable

giyinmemish (giyinmemiş) : negligee, undressed

gizli : aside, cabalistic, clandestine, close, concealed, covered, covert, cryptic, furtive, under hand, hidden, incognito, lurking, secret, mysterious, perdu, recondite, under the rose, in secrecy, sneaking, back stairs, stealthy, underhand, undiscovered, undivulged

gizli düşman (gizli düşman) : bosom enemy

gizli qapaqlu (gizli kapaklı) : sly

glütenli : glutinous

gouddevî (guddevî) : glandulous

goudediyüş-shekl (guddediyü's-şekl) : adenoid

gubtâ edilir (gıpta edilir) : invidious

gubta edilmez (gıpta edilmez) : unenviable

gubta olounour (gıpta olunur) : enviable

gubtakesh (gıbtakeş) : emulous

gubtasuz (gıptasız) : unenvious

gudâ-î (gıdâî) : alimentary, trophic/al

gujuqlanur (gıcıklanır) : ticklish

gujurdar (gıcırdar) : strident

gujurtulu (gıcirtılı) : gnashing
 gupta eden (gipta eden) : envious

gurtlaqdan (gırtlaktan) : guttural

gushâ-i (gışâî) : membraneous

guyâbî (gıyâbî) : judgment by default

güch (güç) : difficult, hard, heavy,
 painful, touch and go, crabbed, steep,
 stiff, thorn bush

gül dolou (gül dolu) : roseate

gül gibi : rosy

gülen : laughing

güller ichinde (güller içinde) : roseate

gülümseyen : smiling

gülünj (gülünç) : foolish, jocular,
 laughable, ludicrous, ridiculous, risible

gümrük rüsûmoudan mou-âf (gümrük
 rüsûmundan muâf) : custom free

gümüş gibi (gümüş gibi) : argentine,
 silvery

gümüşlü (gümüşlü) : argentiferous,
 silvery

gün geurmemiş (güngörmemiş) :
 unhatched

günahkyâr (günâhkâr) : offender,
 peccable, peccant, sinful, sinner,
 trespasser

günâhsuz (günâhsız) : sinless

gündelik : quotidian, undress one's self

gündüz chalushan (gündüz çalışan) : day
 labourer

güneshe yanmush (güneşte yanmış) :
 sun burnt

günesli (güneşli) : sunny

gürleyen : roaring

gürültü (gürültücü) : blatant,
 clamourer, noisy, rackety, ranter,
 riotous, turbulent, unpeaceful

gürültülü : boisterous, clamorous, flashy,
 loud, noisy, obstreperous, restless,
 smacking, stormy, tempestuous,
 tumultuous, vociferous

gürültüsüz : noiseless

güve dolou (güve dolu) : moth

güve yemish (güve yemiş) : moth eaten

güveli : moth

güvenilir : reliable, reliant

güzel : dapper, beautiful, becoming,
 bonny, buxom, catchy, cheesy, cherubin,
 comely, engaging, fair, well favoured,
 well featured, fine, flaxen, gaily/gayly,
 good, grateful, terse, handsome, lovely,
 neat, nice, perk, pretty, rosy, sightly,
 tasty, trig, trim

güzeshte (güzeşte) : arrear

güzîde : recherche, distinguished,
 eminent, illustrious, prime, prominent,
 select

haber veren : revealer

haberdâr : aware, post well posted up

habersiz : unannounced, unapprised,
 unaware, uninformed, unknown,
 unwarned

habîs : deuced, felon, fiend, flagitious,
 hang dog, hoggish, insidious, miscreant,
 obnoxious, rascal, scoundrel, sinner,
 skunk, unhallowed, villain, wretched

habîsâne : demoniac

hach sheklinde (haç şeklinde) :
 cruciform

hach-vâri (haçvâri) : crucial

hadd dâhilinde (had dâhilinde) : within
 bounds

hadden ashuru (hadden aşırı) : exorbitant

hadesî : intuitive

hadîd : choleric, fiery, hot blooded, irritable, petulant, waspish

hadîdî : ferruginous, iron, irony

hâdim : instrumental, servitor

hâdisesiz : uneventful

hâdisevî : phenomenal

hadsiz : boundless, immeasurable, limitless, measureless, unbounded, unmeasured

hafî : clandestine, concealed, cryptic, latent, mystic, occult, profound, secret, stealthy, unhatched

hafif : attenuate, buoyant, crank, digestible, diluted, faint, feeble, flighty, flimsy, gentle, light, nimble, rare, slight, soft, thin, tripping, washy, nice

hafif zuyâlu (hafîf ziyalı) : glimmering

hafiflemiş (hafifleşmiş) : attenuate

hafif-meshreb (hafîfmeşrep) : unballasted, light minded, shuttle witted, wanton, easy virtue, fast, frivolous, giddy, loose

hafr eden (hafreden) : excavator

haftada üç def-a chuqar (haftada üç defa çıkar) : tri-weekly

haftaluq (haftalık) : hebdomadal, a week's wage, weekly

hâfuzalu (hâfızalı) : retentive

hahamlara mahsôs (hahamlara mahsus) : rabbinic/al

hâhishger (hâhişger) : willing, anxious, desirous, eager, earnest, keen

hâ-il (hâil) : block, encumbrance, fetter, hamper, hinderance, impediment,

interposition, obstacle, obstruction, preclusive, prevention, rub, set back, shackle, stop, stumbling block, trammel, traverse

hâ-ilevî (hâilevî) : dramatic, tragic

hâ-ilsiz (hâilsiz) : unbarricaded

hâ-in (hâin) : betrayer, disloyal, faithless, false-hearted, hollow hearted, insidious, perfidious, punic, traitor, treacherous

hajîl (hacîl) : inglorious

hajimli (hacimli) : bulky, voluminous

hâkim : sage, sage, dominant, predominant, prevailing, ruler

hakîmâne : philosophic, philosophically, sententious

hakkyâk (hakkâk) : engraver

halâskyâr (halâşkâr) : emancipator, liberator, ransomer, redeemer, releaser, rescuer, saviour

halejânlu (halecanlı) : breathless

halelden masôs (halelden masûn) : inviolable

halezônî (helezonî) : spiral, turbinal

hâlî : derelict, desert, desolate, empty, trackless, void, waste, steppe

halîm : docile, ductile, gentle, good natured, placid, pliable, submissive, tame, good temper, towardly

halîm baqushlu (halim bakışlı) : smoothness faced

hâlis : candid, genuine, loyal, pure, sheer, sincere, sterling, straight, thorough bred, true, full blood

hâlis deyil (hâlis değil/olmayan) : bastard, grapeless

hâlisüd-dem (hâlisü'd-dem) : full blood

hall eder (hâlleder) : solvent

hall ediji (halledici) : resolvent

hall edilmish (hâllədilmiş) : concluded, surmounted

hall olounmamush (hâllölünmamış) : unresolved, unsolved

hall olounmaz (hâllölünmaz) : insoluble, undecipherable

hallî : acetic

hâlli mümkün : resolvable

halôuq (haluk) : puritan

halqa mahsôus (halka mahsus) : popular

halqalu (halkalı) : ringed

halqavî (halkavî) : annular, verticillate

halqju (halkçı) : democratic

ham : crude, green, immature, raw, raw, rough hewn, rusty, unmanufactured, unripe, unscoured, unwrought

ham boyamush (ham boyanmış) : ingrain

hamâsî : epic

hâmî : guardian, defender, father, god father, harbourer, protector, tutelar

hâmil : surmounted

hâmish (hâmiş) : post script, postil

hâmisiz : unprotected

hamiyyetli : patriotic, zealous

hamiyyetsiz : unpatriotic

hamour gibi (hamur gibi) : doughy, pasty, pulposus

hamourkyâr (hamurkâr) : kneader

hamoursouz (hamursuz) : passover bread, unleavened

hamrî : vinous

hâmuzî (hâmızî) : acid

hâmuzlu (hâmızlı) : acidulous

hancherî (hançerî) : guttural

hangi : which

hânis : perjured, perjurer

hantal : burly, chopping, clumsy, cumbersome, fumbler, gawk, loutish, lumpish, plump, slam, squab, squabbish, ungainly, unwieldy

hanumlara mahsôus (hanımlara mahsus) : for ladies

hanumlugha yaqushmaz (hanımlığa yakışmaz) : unladylike

haq qazanmush (hak kazanmış) : vested

haqgyôu (hak-gû) : veracious

haqgyôuyâne (hak-gûyâne) : veraciously

haqîqî (hakiki) : bona fide, due, earnest, intrinsic/al, matter of fact, objective, proper, real, realistic, under seal, sooth, substantial, substantive, true, to tell the truth, unfeigned, veridical, veritable, actual, genuine

haqîr (hakir) : trodden

haqlu (haklı) : fair, just, justifiable, right, right, righteous, rightful, sportsmanlike, warrantable

haqq (hak) : right

haqq edilmemish (hakkedilmemiş) : unearned

haqqîle qazanulmush (hakkıyla kazanılmış) : well won

haqqîle vâquf (hakkıyla vâkıf) : well up

haqsuz (haksız) : grievous, hard, hurtful, inequitable, iniquitous, injurious, undeserved, undue, unfair, unjust, unjustifiable, unrighteous, wrong, wrongful

harâb : desert, ramshackle, ruined, ruinous, to tumble down, undone, wrecked

harâbî : bane, depredation, desolation, dilapidation, perdition, ruin, waste

harâj-güzâr (haraçgüzâr) : tributary

harâretli : aflame, animated, ardent, enthusiastic, fervent, feverish, glowing, hot, intense, live, mettlesome, warm, zealous

harb istemez : unwarlike

harba yaramaz : unwarlike

harbden hârij (harpten hariç) : disabled

harbî : military

harbsiz (harpsiz) : unfought

hareket etmez : immovable

hareketsiz : motionless, stock still

hâreli : cloudy

haremi eulmüş (haremi ölmüş) : widower

harfi shefevî (harf-i şefevî) : labial

harfsiz : unlettered

harîfî : autumnal

hârijdeki (hariçteki) : outsider

hârijden (hariçten) : outsider

hârijden gelme (hâriçten gelme) : exotic

hâriji (haricî) : extraneous, outer, outside, outward, over seas, exotic, exterior, external, extrinsic, foreign, salient

hâriqa (harika) : marvel, meteor, none such, wonder, miracle

hâriqül-âde (hârikulâde) : marvellous, miraculous, supereminent

harîs : aspiring, ambitious, avid, capricious, covetous, eager, emulous, grasping, greedy, keen, mercenary, passionate, rapacious, ravenous, voracious

harman eden : thrasher

hârûnî (hârûnî) : aaronic, caloric

hasârsuz (hasarsız) : undamaged, unharmed

hasârzedede : damaged

hasbî : gratuitous, unselfish

hasharu (haşarı) : tomboy, urchin

hashebî (haşebî) : ligneous, woody

hashîn (haşin) : acrimonious, crabbed, crude, harsh, rigid, stern, surly, uncouth, unrelenting, barbaresque, inclement

hashîshî (haşîşî) : herbaceous

hâshiye tarzunda (hâşiye tarzında) : marginally

hashlamush (haşlamış) : sodden

hashmetli (haşmetli) : majestic, his majesty

hashmet-me-âb (haşmetmeab) : your majesty

hasîs : avaricious, contracted, covetous, greedy, griping, haggler, hard fisted, illiberal, mean, narrow, niggard, parsimonious, pennt wise, penurious, scanty, scraper, shabby, small, stingy, ungenerous, ungiving

hasmu jân (hasm-ı cân) : sworn enemy

hasôud (hasûd) : invidious, jaundiced, jealous

hâss (has) : characteristic, especial, proper, special, peculiar

hassâs : alive, excitable, feeling, impressible, impressionable, irritable, lackadaisical, nice, quick, receptive, sensible, sensitive, sentimental, susceptible, tender, thin skinned, ticklish, touchy

hasta : clinic, diseased, ill, infirm, lay up, patient

hastaluqlu (hastalıklı) : peaked, piping, sickly

hasurlu (hasırlı) : flask

hatâlu (hatalı) : erroneous, misadvised, mistaken, solecistic/al

hatâsuz (hatasız) : faultless

hatâya sebeb : stumbling block

hâtıra gelmemiş (hatıra gelmemiş) : unsuspected

hattî : graphic/al, lineal, linear

hatura gelmeyen (hatıra gelmeyen) : unforeseen

haturlatuju (hatırlatıcı) : reminder

hâtur-shiken (hâtırşiken) : disobliging

haturu sayulur (hatırı sayılır) : respectable, appreciable

havâ gechmez (hava geçmez) : air tight

havada mou-allaq (havada muallak) : aerostatic

havâdâr : airy

havâ-i (havâî) : gaseous, lounge, dabbler, meteorological, aerial, aeriform, airy, atmospheric, tosyome, volatile, wanton

havalandrulmush (havalandırılmış) : aerated

havâle alan : drawee

havâle geunderen (havâle gönderen) : remitter

havâle olounabilir (havâle olunabilir) : referable

havâle veren : assignor, drawer

havâleli : crank, overhanging, top heavy

havâlî : environs, neighbourhood, outskirt, part, quarter, region

havâ-perest (havaperest) : sensual

haveskyâr (heveskâr) : amateur, lover

havesli (hevesli) : scrambler

hâvî : comprising, fitted with

havsâlî : pelvic

hayâl gibi : ghostly

hayâlî : aeriform, breezy, chimerical, contemplative, delusive, dreamy, fanciful, fantastic, fictitious, flighty, ideal, illusionist, illusive, imaginary, imaginative, intangible, metaphysical, notional, phantom, romantic, spectral, speculative, speculative, transcendent, utopian, vaporous, visionary, whimsical

hayâlî vâsî' : imaginative

hayâl-perest (hayalperest) : fantastic, idealist, utopian, visionary

hayâl-perver (hayalperver) : speculator, dreamer, fancy monger, fanciful

hayâlsiz : dreamless

hayâsuz (hayasız) : brassy, brazen, brazen faced, cynic, immodest, impudent, shameless

hayât veriji (hayat verici) : genial, life giving

hayât-bahsh (hayat-bahş) : life giving, resuscitative

hayâtî : vital

hâyîde : dry

haylaz : drone, idler, loiterer, paddler, poltroon, saunterer, scamp, space grace, slug, truant

haylu (hayli) : appreciable, considerably, great, respectably

hayrân : raptured, ravished

hayret veriji (hayret verici) : amazing, astonishing, wondrous

hayret-efzâ : marvellous

hayr-perver (hayırperver) : charitable, philanthropist

haysiyyetsiz : honourless

hayurhâh (hayırhah) : well wisher

hayurlu (hayırlı) : auspicious, fortunate, hopeful, salutary, beneficent

hayvan derisi dolduran (hayvan derisi dolduran) : taxidermist

hayvan gibi : bestial

hayvânî : animal

hazîn : lugubrious, elegiac, hearse like, melancholic, mournful, sad, tragi-comic, wormy

hazîneye â-id (hazineye ait) : fiscal

hazm olounmaz (hazmolunmaz) : indigestible

hazmeli : radiate

hazmu güch (hazmı güç) : heavy

Hazreti Mûsâyâ â-id (Hz. Musa'ya ait) : mosaic

hazur (hazır) : cut and dried, forth coming, made up, prepared, present, prompt, ready, ready made, actual, existing, extant, passing

hazur deyil (hazır değil/olmayan) : unprepared

hazur jevâb (hazır cevap) : extemporizer, ready witted, subtle witted, improvisator, quick witted, repartee

hazurlanmamush (hazırlanmamış) : undressed

hazurluqsuz (hazırlıksız) : extemporary, unprepared, unready

hedefsiz : at random, unaiming

hediye vermez : ungiving

hejâ-î (hecâî) : syllabic

hejeli (heceli) : syllabic

helâlî : tombac

hemen âlar (hemen ağlar) : sniveller

hem-fî'l (hemfiil) : correspondent

hemshîre gibi (hemşire gibi) : sisterly

hem-vüjôud (hemvücut) : coexistent

hendesî : geometrical

henüz başlayan (henüz başlayan) : incipient

henüz dômamush (henüz doğmamış) : unborn

hepsi bir : all's one

her : each, every, per

her bir : every

her cheshid (her çeşit) : of all descriptions, all shades of

her hangi (herhangi) : any, whichever

her nevî : of all descriptions, all sorts

her sheye qarushan (her şeye karışan) : meddler

her sheye qarushur (her şeye karıştır) : meddling, officious

her sheyi yer (her şeyi yer) : omnivorous

her sunuf (her sınıf) : all sorts

her yerde mevjôud (her yerde mevcut) :
omnipresent, ubiquitous

herjü-merj (hercümerç) : melee

herkül gibi : herculean

hesâb edilebilir : computable

hesâb edilemeyecek derejede (hesap
edilemeyecek derecede) : inestimably

hesâbî : arithmetical

hesâbsuz (hesapsız) : measureless,
countless, incalculable, inestimable,
innumerable, unmeasured

hesâbu tamâmî (hesâb-ı tamâmî) :
integral calculus

hesâbu tefâzoulî (hesâb-ı tefâzulî) :
differential calculus

hesâbu zihnî (hesâb-ı zihnî) : mental
arithmetic

heujreli (hücreli) : cellular, honey
combed

heujrevî (hücrevî) : cellular

heveskyâr (heveskâr) : dilettante

heybetli : imposing

heyecânlu (heyecanlı) : effusive,
emotional, passionate, restless, spirited,
startling, turbulent

heyecânsuz (heyecansız) : dispassionate,
passionless

heyet-shinâs (heyetşinâs) : astronomer,
cosmographer

hey-î (hey'î) : astronomical

hezeli : satiric

hezeyânlu (hezeyanlı) : delirious

hich ajunmamush (hiç acınmamış) :
unwept

hich binilmemish (hiç binilmemiş) :
unbacked

hich gechilmemish (hiç geçilmemiş) :
trackless

hiddetli : angry, fretful, hasty,
impetuous, ire, lowering, scowling

hidmete elverishli deyil (hizmete
elverişli değil/olmayan) : disabled

hijrî (hicrî) : hegira

hijv tarzunda (hiciv tarzında) : satiric

hijv-âmîz (hicivâmiz) : sarcastic/ally

hijvî (hicvî) : satiric

hikmeti anlashulmaz (hikmeti
anlaşılmaz) : inscrutable

hikmî : physical

hikyâye eden (hikâye eden) : narrator,
reciter

hikyâye qâbilinden (hikâye kâbilinden) :
narrative

hikyâye tarzunda (hikâye tarzında) :
anecdotal

hikyâyevî (hikâyevî) : narrative

hilâl sheklinde (hilâl şeklinde) : crescent

hîlebaz : juggler, tricker

hîlekyâr (hilekâr) : cheater, deceitful,
shuffler, trickish, beguiler, crook,
dodger, overreaching, pirate, rook

hîleli : crooked, fraudulent, cooked,
tortuous

hilesiz : guileless

himâyekyâr (himâyekâr) : protective

himâyesiz : guardless

hisli : instinct

hiss edilmemiş (hissedilmemiş) : unfelt, unperceived

hiss edilmeyen (hissedilmeyen) : unnoticedly

hiss etmez (hissetmez) : unapprehensive

hiss olounamaz (hissolunamaz) : insensible

hiss olounmaz (hissolunmaz) : impalpable, intangible

hissedâr : copartner, portioner, share holder, stock holder

hisseli : joint stock

hissî : instinctive, romantic, rose water, sensational, sensual, sentimental

hissi ahlâqî (hiss-i ahlakî) : moral sense

hissi hayvânî (hiss-i hayvânî) : instinct

hissiz : apathetic, callous, immovable, impassible, impassive, impenetrable, insensible, insusceptible, stony, tearless, unfeeling, senseless

hizmetkyâr (hizmetkâr) : servitor

hodbîn : egotist, narrow, selfish

hodbînâne : egoistical

hodpesend : vainglorious

hojasuz euyrenmiş (hocasız öğrenmiş) : self taught

Homere â-id (Homer'e ait) : homeric

homourdanan (homurdanan) : mutterer

hoplayan : skipper

hoppa : coltish, coxcomb, filly, fop, foppish, mincing, puppy, quean, skipping, skittish, sportive, swell, wild

hosh (hoş) : agreeable, balsamic, charming, delectable, delightful, enjoyable, entertaining, fair, well featured, funny, genial, grateful, idle,

jocose, lovely, natty, palatable, pleasant, sweet, pleasing, pretty, relishing, rosy, savoury, snug, sympathetic, welcome, well spoken, winsome

hosha gitmeyish (hoşa gitmeyiş) : undesirableness

hoshouna gider (hoşuna gider) : to one's taste

houlôul ediji (hulûl edici) : insinuating

houlôul etmemish (hulûl etmemiş) : unexpired

houlqôumî (hulkûmî) : guttural

houmbara gechmez (humbara geçmez) : shell proof

hounhâr (hunhar) : brute, blood thirsty

hounrîz (hunrîz) : sanguinary

houqôuqî (hukukî) : çivil, judicial, juridical

houqôuqou mahfôuz (hukuku mahfûz) : copyright

houqôuq-shinâs (hukukşinâs) : jurisconsult, jurist, legist

hourdebînî (hurdebinî) : microscopic/al

housôufî (husûfî) : ecliptic

housôulü (husûlü mümkün) : producible

housôumetli (husûmetli) : spiteful

housôsû (hususî) : private, privy, own, particular, peculiar, personal, special, appropriate, aside, characteristic, close, distinctive, distinguishing, domestic, exceptional, express, informal, specific, especial, respective

houylou (huylu) : tempered

houysouz (huysuz) : captious, crab, distempered, fretful, moody, peevish, pettish, shrewish, snappish, squeamish, vicious

hovarda : spark	hürmetlou (hürmetli) : his holy
hoyrat : boorish, clowish, romp, rompish	hürmetsiz : disrespectful, impious, irreverent, profane, regardless, undutiful
hudîvî (hidivî/hıdivî) : khedivial	hürr (hür) : liberal, free
hulâfu mîu'tâd (hilâf-ı mutat) : unusual/ly	hürriyyet-perver : liberal
hulqî (hilkî) : congenital	hüyûlâ gibi (heyûlâ gibi) : ghostly, ghost like
hunzur (hınzır) : hoggish	i-âdesi mümkün (iâdesi mümkün) : restorable
hurchun (hırçın) : testy	i-âdeten tesviyesi qâbil (iâdeten tesviyesi kâbil): reimbursable
Huristiyanluq aleyhdâru (Hristiyanlık aleyhdarı): antichristian	ibdâ-i (ibdâî) : creative
hursuzja (hırsızca) : thievish	iblisâne : diabolically
hurultuju (hırılıcı) : snarler	ibre-i miqnâtisî (ibre-i mıkânâtisî) : magneticneedle
hushurdar (hışırdar) : rustling	ibret-âmiz : exemplary
hutâbî (hitabî) : vocative	ibtâli mümkün : dissoluble, revocable
hutâm boulour (hitâm bulur) : terminable	ibtidâ-î (ibtidâî) : elementary, embryonic, initial, initiatory, initiative, introductory, preliminary, primary, primitive, primogenial, rudimental/rudimentary, seminal, sketchy, aboriginal, obsolete, inceptive
hutâmî (hitâmî) : concluding	ibtidâ-î bir hâlde (ibtidâî bir hâlde) : primitively
huzlu (hızlı) : dashing, loud, spanking, swift	icher (içer) : tippler
huzlu gider (hızlı gider) : spanker	ichilir (içilir) : drinkable, potable
hûjûm edilemez (hücum edilemez) : unassailable	ichindeki (içindeki) : indwelling
hükümdâr : monarch	ichinden gecher (içinden geçer) : permeable
hükümdâr : regnant, ruler, suzerain	ichine ishler (içine işler) : mordant, soaking
hüküm-fermâ : regnant	ichki qoullanur (içki kullanır) : wet
hükümsüz : of no effect, invalid, lapsed, nude, null, void	ichkili (içkili) : wet
hükyôumete â-id (hükûmete ait) : governmental	
hümmâlu (hummâlî) : febrile, feverish	
hünerli : full of devices, ingenious	
hürmetkyâr (hürmetkâr) : considerate, deferential, regarful, respectful	

ichkiyi buraqmush (içkiyi bırakmış) : teetotaler	iftitâhî : inaugural
ichli (içli) : kernelly	igtishâshju (iğtişâşçı) : riotous
ichmish (içmiş) : gay, imbued	igzâb ediji (iğzap edici) : revolting
idâre eden : dispenser, transactor	ihâta eden : circumambient
idâreli : chary, economic, frugal, saving, spare, sparing, thrifty	ihâtalı (ihâtalı) : eclectic, large minded
idâresiz : thriftless, unthriftly	ihbârî : enunciative, indicative, monitive, monitorial, monitory, precursory
idârî : administrative	ihlâl eden : trespasser
iddâ eden (iddia eden) : pretender	ihlâl edilmemiş (ihlâl edilmemiş) : undistracted
iddâ edilemez (iddia edilemez) : unsustainable, untenable	ihmâl edilebilir : remissible
iddâ edilen (iddia edilen) : pretended	ihmâl edilmish (ihmâl edilmiş) : unheeded
iddâ olunan (iddia olunan) : alleged	ihmâlji (ihmâlcı) : remiss, slip slop, lingerer, neglectful
ide-al (ideal) : ideal, ideal	ihmâlkyâr (ihmâlkâr) : unheeding
idhâl edilebilir (ithal edilebilir) : importable	ihqâqî (ihkakî) : vindicative/ly
idhâlât yapan (ithalat yapan) : importer	ihrâjât yapan (ihracat yapan) : exporter
îdî (idî/iydî) : festal	ihâ-î (ihâî) : statistical
idmânju (idmancı) : sportsman	ihât eden : admonisher
idrâkî : intellective, intellectual, perceptive	ihâtî : admonitory, monitive, monitorial, monitory, observational
idrâkli : witted	ihtibârî : empiric
ifâ edilmemiş (ifâ edilmemiş) : unperformed	ihtilâflu (ihtilâflı) : discordant
ifâde edilemez : inexpressible	ihtilâfu mûujib (ihtilâfı mûcip) : divisive
ifâde veren : deponent	ihtilâjî (ihtilâcî) : convulsive, fitful, spasmodic, subsultive
ifâdeli : couch in	ihtilâlî : revolutionary
ifrât-perest (ifratperest) : chauvinist, extravagant	ihtilâlji (ihtilâlcı) : revolutionist
ifsâd edilemez : unbriable	ihtimâl verilebilir : imputable
iftirâju (iftiracı) : slanderer	ihtimâlî : potential
	ihtimâmkyâr (ihtimâmkâr) : thoughtful

ihitimâmlu (ihtimamlı) : painstaking, scrupulous, solicitous, elaborate, studious

ihtirâmkyâr (ihtirâmkâr) : dutiful, respectful, reverent

ihtirâssuz (ihtirassız) : passionless, unpassionate, unaspiring

ihtiyar : old

ihtiyârî : arbitrary, facultative, optional, spontaneous, unconstrained, uncovenanted, unforced, voluntary

ihtiyâtî : precautional, perudential

ihtiyâtkyâr (ihtiyatkâr) : conservative

ihtiyâtlu (ihtiyatlı) : cautious, chary, circumspect, gingerly, guarded

ihtiyâtsuz (ihtiyatsız) : communicative, hand to mouth, improvident, incautious

ihtizâzî : oscillatory, vibratory

ihzârî : preparative, preparatory

ijâb eden (icap eden) : prerequisite

îjâbî (icâbî) : affirmative

ijâd edilmemiş (icat edilmemiş) : uninvented

ijâdî (icâdî) : creative

ijmâlî (icmâlî) : quintessential, recapitulatory, synoptical

ijmâlî edebî (icmâl-i edebî) : digest literary

ijmâlji (icmâlci) : summarist

ijrâ edilmemiş (icra edilmemiş) : unfulfilled

ijrâ-î (icrâî) : executive, ministerial

ictimâ-î (ictimâî) : social, sociological

iki anbarlu (iki ambarlı) : two decker

iki ayaqlu (iki ayaklı) : biped

iki âzlu (iki ağızlı) : two edged

iki elîle ishleyebilir (iki eliyle işleyebilir) : ambidextrous

iki elli : tanded

iki haftada bir : fortnightly

iki hejeli (iki heceli) : dissyllabic

iki mâ'nâlu (iki manalı) : equivocal

iki maneveleli (iki manivelalı) : tanded

iki misli : double

iki nüs-ha (iki nüsha) : duplicate

iki parcha (iki parça) : in sunder

iki qabouqlou (iki kabuklu) : bivalve

iki qat (iki kat) : double, two fold

iki qat boyalı (iki kat boyalı) : double dyed

iki senelik : biennial

iki taraflu (iki taraflı) : bilateral

iki taraflu keskin (iki tarafı keskin) : two edged

iki yüzlü (ikiyüzlü) : double deal

ikili : deuce

ikinji (ikinci) : second

ikinji dereje (ikinci derece) : secondary

ikinji derejede (ikinci derecede) : secondarily

ikinji sunuf talebesine â-id (ikinci sınıf talebesine ait) : sophomore

ikiye ayrulmush (ikiye ayrılmış) : halved

ikiz : twin

iklîl qazanmush (iklil kazanmış) : laureate

ikmâlî : finishing	imlâya â-id (imlaya ait) : orthographical
ikrâmiyeli : at a premium	impratorî (imparatorî) : imperial
ilâhî : godly, god like	imrenilmez : unenviable
ilâhiyyûndan (ilâhiyyûndan) : theologian	imtiyâzlu (imtiyazlı) : chartered, patent, privileged
ilâjlu (ilâçlı) : medicated	imtizâj edemez (imtizâç edemez) : irreconcilable
i'lan eden : proclaimer	imzâ eden : signer, signatory, undersigned
i'lân edilmemiş (ilan edilmemiş) : unproclaimed	imzâ edilmish (imza edilmiş) : subscript
ilâ-nihâye : infinitely	imzâlu (imzalı) : signed
ileri : advanced, fast	imzâsuz (imzâsız) : anonymous
ilerlemiş (ilerlemiş) : advanced	inâdju (inatçı) : dogged, impracticable, contumacious, froward, heady, hide bound, obstinate, opinionative, pig headed, refractory, restive, way ward
ilhâmî : apocalyptic	inanmaz : infidel
ilhâmkyâr (ilhamkâr) : sthenic, suggestive, inspiring	inanulmaz (inanılmaz) : fishy, implausible, incredible, marvellous, unreliable, untrustworthy
ilhâmsuz (ilhâmsız) : uninspired	inanulmaz derejede (inanılmaz derecede) : incredibly
ilikli : marrowy, medullar	inanulur (inanılır) : believable, calculable, credible, creditable, trustworthy
ilk : aboriginal, first, fore, for most, former, head most, inaugural, initial, original, primary, primeval, primogenial, primordial, proximate, first born, maiden, premier, prime	inbâtî : vegetative, expansive
ilmî : doctrinal, gnostic, scientific/al, technical	indi : arbitrary
iltihâbî : inflammatory	inek gibi : cowish
iltimâsî : intercedent	inen : descendent
iltivâlu (iltivâlî) : involved	infi-âlî (infiâlî) : passive
iltizâmî : subjunctive	inhinâlu (inhinâlî) : bendable, limp, supple
îmkâyâr (imakâr) : allusive	inishli (inişli) : declivous, down hill, slope
imâlu (imalı) : suggestive, allusive	
imânsuz (imânsız) : faithless, infidel, ungodly	
imkyânsuz (imkânsız) : no go, impossible, out of reach	

inje (ince) : elaborately, fine, finely, flimsy, impalpable, lank, lanky, minute, refined, slender, slim, spindle, subtile, thin

inje belli (ince belli) : waspish

inje yüzlü (ince yüzlü) : lantern jawed

inji gibi (inci gibi) : pearly

injili (incili) : pearly

İnjilî (İncilî) : scriptural, evangelical

injizâbî (incizabî) : sympathetic

inkyâr edilemez (inkâr edilemez) : incontestable

inmeli : palsical, paralytic

inqilâbî (inkılabî) : evolutionary, solstitial

insâfsuz (insafsız) : unchristian, unconscionable, unmerciful, inequitable, iniquitous

insan sheklinde (insan şeklinde) : anthromorphic

insânî : human, humanly, humanitarian

insâniyyetli : humane

insâniyyet-perver : humanitarian, philanthropic

inshâ eden (inşa eden) : builder

inshâ edilmemiş (inşa edilmemiş) : unbuilt

inshirâh veriji (inşirâh verici) : genial

inshirâhlu (inşirâhlu) : flourishing

intihâb edilemez : ineligible

intihâbî : elective, electoral

intihâr nev'inden (intihar nev'inden) : suicidal

intiqâdî (intikâdî) : critical

intiqâm alan (intikam alan) : revenger

intiqâmju (intikamcı) : vengeful, vindictive

intizâmsuz (intizâmsız) : erratic, undisciplined, wabbling

intriqaju (entrikacı) : trinketer

inzârî : prognostic

inzubâtî (inzibatî) : disciplinary

inzubâtkyâr (inzibatkâr) : disciplinarian

inzubâtsuz (inzibâtsiz) : undisciplined

ipek gibi : silky

iplik gibi : filamentous

iqâmete mahsôus (ikâmete mahsus) : residential

îqânî (ikânî) : dogmatic

iqânju (ikâncı) : dogmatist

iqnâ' edilebilir (iknâ edilebilir) : inducible

iqnâ-î (iknâî) : suasive

iqrârî (ikrârî) : confessional

iqtibâs eden (iktibâs eden) : quoter

iqtibâsî (iktibâsî) : eclectic

iqtidârî (iktidârî) : potential

iqtidârsuz (iktidarsız) : incapable, unequal

iqtisâdî (iktisâdî) : economic

iqtitâfî (iktitâfî) : eclectic

irâdesiz : feeble minded

irâdî : volitive, voluntary

Îrânî : persian

irfânî : educational, gnostic, intellectual

iri : burly, crummy, fat, rugged, walloping

iri tâneli : coarse grained

irin gibi : purulent

irshâdkyâr (irşâtkâr) : edifying, preceptory

irshâdkyârî (irşâtkârî) : formative effect

irsî (irsî) : hereditary

irsî : ancestral, congenital, paternal, patrimonial, by succession

irtibâtsuz (irtibatsız) : disconneted, scrappy

irtihâlî : necrologic/al

irtijâ-î (irticâî) : reactionary

irtijâ'kyâr (irticâkâr) : reactionary

irtijâl (irticâl) : voluntary

irtijâlî (irticâlî) : extemporary

isbât eden : demonstrator

isbâtî : demonstrative, evidential, justificative, positive, probative, testimonial, vindictory

isbâtsuz (isbâtsiz) : proofless

isbâtu mümkün (isbatı mümkün) : identifiable

isbâtu qâbil (isbatı kâbil) : demonstrable

ishâ-a eden (işâa eden) : spreader

is-hâlli (ishâlli) : lax

ishâretli (işâretli) : marked, remarked

ishâretsiz (işâretsiz) : unmarked

ish-ârî (işârî) : indicative

ishden el chekdirilmish (işten el çektilmiş) : suspended

ishe elverishli deyil (işe elverişli değil/olmamak) : unbusiness-like

ishe yaramaz (işe yaramaz) : unserviceable

ishe yarar (işe yarar) : serviceable, subservient

ishgâl eden (işgal eden) : occupant, occupier

ishgâl edilmemish (işgal edilmemiş) : unoccupied

ishgüzâr (işgüzâr) : busy body, game, overbusy, pragmatic/al

ishi yolunda (iş yolunda) : on one's pin

ishiden (işiten) : hearer

ishidilir (işitilir) : audible

ishidilmemish (işitilmemiş) : unheard

ishidilmez (işitilmez) : inaudible

ishin ehli (işinin ehli) : equal to the task

ishin ichinde (işin içinde) : in the swim

ishitmez (işitmez) : unlistening

ishlek (işlek) : lively

ishlemekde (işlemekte) : in gear

ishlemeli (işlemeli) : enchased, tesellated

ishlemiyor (işlemiyor/işlemez) : out of gear

ishlenmemish (işlenmemiş) : uncultivated, unwrought

ishlenmish (işlenmiş) : laid, tilted, wrought

ishleten (işleten) : runner

ishrâqî (işrâkî) : pantheistical

ishrâqiyyôundan (işrâkiyûndan) : pantheist

ishsiz (işsiz) : unemployed

ishtah veriji (iştah verici) : appetizing

ishtihâ âver (iştihâ-âver) : relishing

ishtiâqî (iştikâkî) : etymological, formative

ishtirâk eden (iştirâk eden) : participant

ishtirâkî (iştirâkî) : deliberative, social, sympathetic

ishvebâz (işvebâz) : coquette, jilt

isimli : named

isimsiz : nameless

iskyân edilmemiş (iskân edilmemiş) : unsettled

İslâmju (İslâmcı) : pan islamic

isli : fumous, sooty

ismî : appellative, nominal, nominative

isminde : named

isnâdî : predicative

ispenchiyârî (ispenciyarî) : pharmaceutical/al

ispirotlou (ispirotlu) : spirituous

isqonto edilebilir (iskonto edilebilir) : discountable

isqontosou qâbil (iskontosu kâbil) : bankable

isqorbitli (iskorbütlü) : scurvy

istekli : aspiring, desirous, eager, earnest, forward, towardly, willing, wishful

isteksiz : back ward, ill disposed, listless, loath

istemeyiş (istemeyiş) : unwillingness

istemez : reluctant, unwilling

istenebilir : chargeable, claimable, reclaimable

istenildîy gibi (istenildiği gibi) : at pleasure

istenilmeyen : undesirable

istenir : desirable, enviable, plummy

istenmemiş (istenmemiş) : unasked, uncalled, unrequested, unsolicited, unsought

istenmez : unenviable

isterik (histerik/isterik) : hysteric

istid-â sheklinde (istidâ şeklinde) : petitionary

isti'dâdlu (istidatlı) : towardly, gifted

isti'dâdsuz (istidatsız) : inapt, talentless

istidlâlî : argumentative, constructive, discursive, inferential

istifâdeli : advantageous, remunerative

istifâdesiz : unbeneficed

istifi bozouq (istifi bozuk) : lop sided

istifsârî : interrogative, interrogatory

istihâlî : morphologic

istihfâfkyâr (istihfâfkâr) : contemptuous, cynic, disdainful, disregardful, scornful, slight

istihrâj olounabilir (istihrâç olunabilir) : inferable

istihrâjî (istihrâcî) : inductive

istihsâl edilemez : unattainable

istilâkyâr (istilâkâr) : invasive, overrunning

istintâqî (istintâkî) : interrogatory

istiqrâ-î (istikrâî) : inductive

istishârî (istişârî) : consultative

istisnâ-î (istisnâî) : saving, exceptional

istisqâlu (istiskâlî) : dropsical

itâ-ate getiren (itaate getiren) : subduer

itâ-atsiz (itaatsiz) : insubordinate, refractory, unsubmitive, disobedient

itâbî : comminatory

italiq (italik) : italics

ithâmî (ittihâmî) : accusatory

i'tibârî : conventional, nominal

i'tibârlu (itibarlı) : reputable

i'tibârsuz (itibarsız) : at a discount, disreputable, reputelless, unpopular

i'tidâli rebî-i (itidal-i rebî) : autumnal equinox

î'tidâli yerinde (itidâli yerinde) : collected

i'tidâlsiz : immoderate

itiji (itici) : protrusive

i'tilâf-girîz : uncompromising

i'tilâfkyâr (itilâfkâr) : reconciliatory

i'tilâf-kyârâne (itilâfkârâne) : conciliatory

i'timâd edilemez : untrustworthy

i'timâdsuz (itimatsız) : distrustful, incredulous, mistrustful, sceptic, suspicious, unbeliever

i'tiqâdsuz (itikatsız) : godless, sceptic, unbeliever, unholy, impious, irreligious

i'tirâf edilmemiş (itiraf edilmemiş) : unavowed

i'tisâfkyâr (itisâfkâr) : oppressive

ittihâdî : confederative, federative

îy gibi (iğ gibi) : spindle shaped

iyi : all right, benign, clever, fair, fortunate, good, handsome, hopeful,

nice, in order, on one's pin, respectable, right, unobjectionabl, well, well done, whole

iyi beuyüyememiş (iyi büyüyememiş) : undergrown

iyi bilir : versed, well up

iyi bir menbâ'dan : from a good source

iyi deyil (iyi değil/olmayan) : unsatisfactory

iyi düşünen (iyi düşünen) : able thinker

iyi gibi : promising

iyi houylou (iyi huylu) : good temper

iyi mâ'nâda : in a good sense

iyi mouhâkemeli (iyi muhâkemeli) : able thinker

iyi olmaz : cureless, incurable, irrecoverable

iyi otourmamush (iyi oturmamış) : unbecoming

iyi pishmemiş (iyi pişmemiş) : underdone

iyi pishmiş (iyi pişmiş) : well done

iyi qalbli (iyi kalpli) : benign

iyi qonoushan (iyi konuşan) : conversationalist

iyi qoqoulou (iyi kokulu) : odorous

iyi tabî-âtli (iyi tabiatlı) : good natüre, good natured

iyi teshkîlâtlu (iyi teşkilatlı) : well organized

iyi yapulmush (iyi yapılmış) : workman like

iyije (iyice) : passable

iyileshen (iyileşen) : convalescent

iyileşir (iyileşir) : curable

iyilir (eğilir) : bendable, flexible, limber, lithe, lithesome, pliable

iyilmez (eğilmez) : inflexible, rigid, stubborn, unbending

iyilmish (eğilmiş) : bent, decumbent, stooping

izâfî : relative, specific

izâh eden : exponent

izâh edilemez : uninterpretable

izâhî : declaratory, elucidative, explanatory, exponent, glossarial, illuminative, illustrative

izdivâî (izdivâcî) : matrimonial, nuptial, sponsal, spousal

izi boulounabilir (izi bulunabilir) : traceable

izi qayb etmiş (izi kaybetmiş) : at fault

izinsiz : unauthorized, unlicensed, unqualified

jâhil (câhil) : benighted, shallow, squab, girlish, ignoramus, ignorant, illiterate, narrow minded, smatterer, uncultivated, uneducated, unenlightened, unimproved, uninstructed, unknowing, unlearned, unread, unschooled, untaught, verdant

jâ-iz (câiz) : allowable, licit, permissible, predicable, warrantable, sufferable

jâ-iz deyil (câiz değil/olmayan) : unwarrantable

jâjib (cazip) : captivating

jâ'lî (câlî) : affected, factitious, false, feigned, insincere, double minded, theatrical, too, uncandid, elusory, pretended, prim, seeming, sham, would be

jâ'lî tavrlu (câ'lî tavırlı) : starched

jâlibî diqqat (câlib-i dikkat) : fine

jâlibî ishtihâ (câlib-i iştihâ) : appetizing

jam gibi (cam gibi) : glassy

jam hâlinde (cam hâlinde) : vitrified

jâmî' (câmî') : compiler

jâmid (câmid) : inanimate/ed, frigid

jamlu (camlı) : glassy

jamsuz (camsız) : unglazed

jan chekishen (can çekişen) : agonizing

jan suquju (can sıkıcı) : bore, disappointing, displeasure, irksome

janbaz (canbaz/cambaz) : vaulter

jânî (cânî) : criminal, felon, murderer, ruffian

jânibî (cânibî) : collateral, lateral, side

jânîyâne (cânîyâne) : criminally

janlanduruju (canlandırıcı) : refreshing, resuscitative

janlu (canlı) : alive, breath after, graphic/al, live, lively, living, spirited, vivid

janlu doghouran (canlı doğuran) : viviparous

jansuz (cansız) : breathless, exanimate, inanimate/ed, lifeless, pulseless, uninformed

jaqaju (cakacı) : swash buckler

jârî (cari) : received, agoing, current, effluent, flowing, instant, living, outstanding, prevailing, prevalent, rife, running, in use, vogue

jayduran (caydırıcı) : dissuasive

jaymush (caymış) : alienated

jâzib (câzip) : attractive, catchy, engaging, enticing, fascinating, interesting, inviting, prepossessing, tempting, winning

jâzibeli (câzibeli) : alluring, enchantress, seductive, taking

jâzibesiz (câzibesiz) : charmless, unattractive, uninteresting, unromantic

jebbâr (cebbar) : oppressor

jebhevî (cebhevî) : frontal

jebîn (cebîn) : faint-hearted, recreant, timorous, white livered

jibr edilmemiş (cebredilmemiş) : unforced

jibrî (cebrî) : algebraical, coactive, coercive, constrained, fain, forced, forcible, sardonic, violent

jedîd (cedit) : novel, new

jedrî (cedrî) : chick pox, variola

jehennem gibi (cehennem gibi) : hellish, infernal

jehennemî (cehennemî) : hell born, infernal, tartarean

jelatinli : gelatinous

jelî (celî) : unbenighted

jemi' (cemî) : compilation

jemîle-kyârâne (cemîle-kârâne) : complimentary

jenâhlu (cenâhlı) : aisled

jeneral (ceneral/general) : general

jengyâver (cengâver) : warrior

jennet gibi (cennet gibi) : paradisiaic/al

jenûbî (cenûbî) : austral, meridional, south, southerly/southern

jensî (cinsî) : generic

je-oloji (jeolojik) : geological

jerâhâtli (cerâhatli) : purulent

jereyânu elektriği (cereyân-ı elektriki) : electric current

jerh olounamaz (cerh olunamaz) : irrefutable

jerrâhî (cerrâhî) : surgical

jerrâhî-i tubbî (cerrâhî-i tıbbî) : medicochirurgical

jerrî (cerrî) : tractive

jesâmeti tabî-uyyeden beuyük (cesâmet-i tabiiyeden büyük) : heroic size

jesâret quruju (cesâret kırıcı) : discouraging

jesâretsiz (cesâretsiz) : dispirited, heartless

jesîm (cesim) : great, colossal, enormous, giant, gigantic, heavy, huge, massive, voluminous

jesôur (cesur) : bold, brave, daring, dashing, doughty, fearless, fool hardy, go ahead, hardy, intrepid, lion hearted, manful, plucky, spartan, high spirited, stout hearted, tall, courageous, gallant, game

jesôurâne (cesurâne) : intrepitly, courageously

jeumerd (cömert) : bounteous, free hearted, generous, liberal, open handed

jevâb verilemez (cevap verilemez) : unanswerable

jevâb verilir (cevap verilir) : answerable

jevâbî (cevâbî) : replicative, responsive

jevâbsuz (cevapsız) : unanswered

jevherî (cevherî) : quintessential, substantial

jevherli (cevherli) : substantial

jevizî (cevizî) : nut brown

jevvâl (cevvâl) : active, brisk, crips, keen, lightsome, lithe, live, lively, living, mercurial, quick, rûştler, smart, smart looking, sparkling, high spirited, sprightly, spunky, vivacious

jevvî (cevvî) : atmospheric, meteorological

jeybî (ceybî) : sinical

jeyyid (ceyyid) : crips, lucid, salubrious

jezâ yapan (ceza yapan) : punisher

jezâ-î (cezaî) : penal, criminal, inflictive, punitive

jezâya müstehaq (cezaya müstahak) : punishable

jezâyü naqdî (cezâ-yı nakdî) : fine

jezrî (cezrî) : radical, radical, reflux, seminal

jezri terbî-î (cezr-i terbîî) : neap tide

jibillî (cibillî) : by birth, inborn, inbred, inherent, innate, natural, radical, unacquired

jidârî (cidârî) : lateral, marginal

jiddî (ciddi) : bass, critical, earnest, effectual, grave, momentous, prim, serious, solemn, solid, wistful

jihâna şâmil (cihâna şâmil) : world wide

jihân-shümûl (cihânşümûl) : world wide

jilâlu (cilâlî) : glossy, polished, polisher, varnished, burnisher

jilâsuz (cilâsız) : rough hewn, unglazed, unpolished, unvarnished

jildî (cildî) : dermatological

jildli (ciltli) : bound

jildsiz (ciltsiz) : loose

jildsiz (ciltsiz) : unbound

jilveli (cilveli) : coquettish

jimri (cimri) : close handed, gig man, hard fisted, miser, niggard, parsimonious, penurious, screw

jin fikirli (cin fikirli) : subtle

jin gibi (cin gibi) : elfish

jinâ-î (cinâî) : criminal, homicidal, murderous

jinînî (cenînî) : embryonic

jinsî (cinsî) : sexual

jiro eden (ciro eden) : endorser

jiro edilebilir (ciro edilebilir) : negotiable

jismânî (cismânî) : corporal, corporeal, laic, lay, lay man, material, physical, secular, substantial, temporal

jismî (cismî) : somatic

jivân (civan) : sprig

jôghrâfî (coğrafi) : geographical

joshan (coşan) : gushing

joshgoun (coşkun) : effervescent, gushing

juluz (cılız) : puny

juva gibi (cıva gibi) : mercurial, mercurially

juvârdaki (civardaki) : suburban

jübbeli (cüppeli) : cassocked, surpliced

jüje (cüce) : dwarf, liliputian, pigmy, stunted

jüje gibi (cüce gibi) : dwarfish

jümhûrî (cumhurî) : republican

jümhûriyyet tarafdâru (cumhuriyet taraftarı) : republican

jümhûriyyet-perver (cumhuriyetperver) : republican

jümle (cümle) : all, whole

jünôun (cünûn) : mania

jür-etkyâr (cüretkâr) : adventurous, audacious, bold, confident, daring, defiant, enterprising, malapert, venturer

jürmü mesh-hôud hâlinde (cürm-ü meşhûd hâlinde) : flagrante delicto

jürôufrou (cürûflu) : drossy

jüseymî (cüseymî) : corpuscular

jüsseli (cüsseli) : bouncing, portly

jüz hâlinde (cüz hâlinde) : loose, in sheets

jüzâmlu (cüzâmlı) : leper, measly

jüz-i (cüzî) : feebly, faintly, inconsiderable, narrow, penny worth, remote, trifling, small, diminutive, fractional, insignificant, minimal, minute, partial, skin deep, slender, slight, spice, ingredient

kâ'berî : radial

kâfir : miscreant, heathen, infidel

kahraman : trojan

kebdî : hepatic

kebir : great, major

kebûdî (kebûdî) : azure, sky blue

kechi gibi qoqar (keçi gibi kokar) : goatish

kederli : cloudy, dismal, doleful, down cast, plaintive, sad, sorrowful, woe begone

kedersiz : sorrowless

kedi gibi : feline

kedi jinsinden (kedi cinsinden) : feline

kefâlete rabt olounabilir (kefalet rabtolunabilir) : bailable

kefil : pledger

kel : bald, ring worm, scald

kelbî : canine, cynic

kelepir : penny worth

kemâle ermish (kemâle ermiş) : mature, ripe

kemânî : violonist

kemerli : arched, vaulted

kemik hastaluqlu (kemik hastalıklı) : rachitic, rickety

kemik qangrenine â-id (kemik kangrenine ait) : necrotic

kemikleri zayuf (kemikleri zayıf) : rachitic

kemikli : bony, osseous

kemiksiz : boneless

kemiriji (kemirici) : eater, nibbler, rodent

kemmî : quantitative

kenârlu (kenarlı) : edged, ridged

kenârsuz (kenarsız) : edgeless

kenâru yalduzlu (kenarı yaldızlı) : giltedged

kendi hâlinde : in a small way

kendilîyinden düzelir (kendiliğinden düzelir) : self adjusting

kendinde mevjôud (kendinde mevcut) : inbred

kendini beyenmish (kendini beğenmiş) : egotist, jackanapes, overweening, pragmatic/al, smug

kendini düşünmez (kendini düşünmez) : unselfish

kendini toutamaz (kendini tutamaz) : incontinent

kepekli : ravelled, scurfy

kepje dolousou (kepçe dolusu) : ladleful

kerâmet fûrûsh (kerâmet-fûrûş) : miracle monger

kerâmet qâbilinden (kerâmet kâbilinden) : thaumaturgic/al, predictive

kerestesi choq (kerestesi çok) : well timbered

kerîh : hateful, hideous, forbidding, grisly, loathful, loathsome, mawkish, nauseous, noisome, puke, repulsive, unpalatable

kerîm : kind, benevolent, munificent, propitiable, propitious

kerrôubî (kerrûbî) : cherub

keshf edilemez (keşfedilemez) : inscrutable

keshfî (keşfi) : prognostic

keshîde edilmemiş (keşîde edilmemiş) : undrawn

kesîf : compact, concrete, dense, opaque, thick

kesiji (kesici) : feller, slaughterer

kesik : indent, paring, slash, snip, truncated, turf, cut

kesikli : turfy

kesilmez : stanchless

kesilmish (kesilmiş) : interrupted, sour

keskin : acrid, acute, biting, brisk, chiselled, cutting, edged, glaring, high proof, incisive, keen, penetrating, peppery, pointed, pungent, saucy, sharp,

shrill, spicy, strident, subtile, trenchant, vivid

keskin geuzlü (keskin gözlü) : eagle sighted, keen eyed

keskin nazarlu (keskin nazarlı) : staring

kesretli : frequent

kesrî : fractional

keten : flaxen

keten gibi : flaxy

ketûm (ketûm) : counsel keper, discreet, reticent, uncommonunicative

keuhne (köhne) : antiquated, out of date, fossil, rococo, scholastic, seedy, stale, time worn

keukleshmish (kökleşmiş) : inveterate, radicate, rooted

keuklü (köklü) : rooted, stubby, stumpy

keule gibi (köle gibi) : servile, slavish/ly

keumür olmoush (kömür olmuş) : carbonized

keumürlü (kömürlü) : carboniferous

keupek gibi (köpek gibi) : doggish

keupüklü (köpüklü) : barmy, foamy, frothy, yeasty

keupüren (köpüren) : effervescent

keur (kör) : blind, blindfold, blunt, dull, edgeless, obtuse, sightless, unpointed

keurpe (körpe) : adolescent infant, tender, unfledged

keurpüz (gürbüz) : robust

keusheli (köşeli) : angled, angular, cornered, groined

keustâh (küstâh) : huffish

keutü (kötü) : malevolent

keuylü (köylü) : boor, bumpkin, clod hopper, hob, peasant, pup, rural, rustic, swain, villager

keuylü tarzunda (köylü tarzında) : rustically

kevkebî : astral

kevnî : cosmological

keyfe tâbi' : at pleasure

keyfî : arbitrary, gratuitous, qualitative, unwarranted

keyfine tâbi' : humorous

keyfli (keyifli) : convivial, gleeful, humour good humoured

keyfsiz (keyifsiz) : seedy, out of sorts

kibar : aristocrat, aristocratic, civil, courtly, courtlike, dashing, fashionable, fashionable, gentle, lady like, high lived, well bred, gallant

kibar mehâfili : high life

kibarlugha mougâyir (kibarlığa mugâyir) : ungentlemanly

kibirli : haughty, perk, proud, vainglorious

kibritî : sulphuric, vitriolic

kifâyetli : adequate, efficacious, efficacy, efficient, good, sufficient

kifâyetsiz : incompetent, inefficacious, inefficient, insufficient, underdone, unequal, unqualified, unsatisfactory, unsubstantial

kiliseye â-id (kiliseye ait) : ecclesiastical

kilsî : calcareous, cretaceous, limy

kimyâyî elektriqî (kimyâ-yı elektrikî) : electro chemistry

kimyâyî gayri ouzvî (kimyâ-yı gayriuzvî) : inorganic chemistry

kimyâyî ouzvî (kimyâ-yı uzvî) : organic chemistry

kimyevî : chemical

kinâ-î (kinâî) : allegoric

kindâr : hateful

kînji (kinci) : vindictive

kînli : rancorous, resentful, revengeful, spiteful, unforgiving, vengeful, venomous

kinsiz : unresenting

kir toutmaz (kir tutmaz) : antifouling

kirâ ile toutoulmouh (kira ile tutulmuş) : hired

kirâjusuz (kiracısız) : tenantless

kirâlanmush (kiralanmış) : chartered, hired, lease hold

kirâluq (kiralık) : to be let, rent free, hackney

kirechli (kireçli) : calcareous, limy, marly

kirishli (kirişli) : stringed

kirlenmemish (kirlenmemiş) : untarnished

kirli : contaminate, dingy, dirty, drab, filthy, flea bitten, flyblown, foul, greasy, grimy, impure, mucky, nasty, slattern, smeary, smut, smutty, soiled, unclean

kisli : marly

kitâbeli : fretted, panelled

kitâbsuz (kitapsız) : gentile

kiyâsetli : long sighted

küchüyük (küçücük) : tiny

küçük (küçük) : bantam, diminutive, dwarfish, junior, junior, less, lesser, little, miniature, puny, minor, narrow, in

a nutshell, petty, venial, reduced, small, subaltern, unpretending, younger

küçük miqyâsda (küçük mikyasta) : in a nutshell

küchülür (küçülür) : reducible

küflenmiş (küflenmiş) : mothery

küflü : fusty, mothery, mouldy, musty

küfürbâz : swearer

küfv olmayan (küfv(küfv olmayan) : morganatic

kükürtlü : sulphurous

kül gibi : ashy

külah : fool scap

külah gibi : mitriform

küllî : catholic, considerable, extensive, universal, wholesale

külliyetli : legion, wagon load

külotsuz : unbreeched

külü temizlenmemiş (külü temizlenmemiş) : unraked

küme hâlinde : gregarious

kü-ôulî (küûlî) : alcoholic, spirituous

kürek gibi : oary

kürekçi (kürekçi) : rower

kürekli : oared

kürevî : globular, spherical

kürk : fur, fur coat

kürklü : fur

küsgün (küskün) : pettish

küşâde (küşâde) : open

küsôuffi (küûffi) : ecliptic

küstâh : arrogant, assuming, audacious, bold, cheeky, immodest, impertinent, insolent, pert, pragmatic/al, presuming, presumptuous, pretentious, prig, saucy, unbridled

küt : blunt, pointless, unpointed

kyâd (kâğıt) : paper

kyâfi (kâfi) : adequate, enough, relevant, sufficient

kyâfi derejede (kâfi derecede) : enough

kyâfi sebep (kâfi sebep) : sufficient reason

kyâfouri (kâfûrî) : camphor

kyâfourili (kâfûrîli) : camphorate

kyâgir (kâgir/kârgir) : stone

kyâhin (kâhin) : soothsayer

kyâ-in (kâin) : situated

kyâmil (kâmil) : full, plenary, steady, total, utter

kyârgir (kârgir) : masonry

kyârlu (kârlı) : gainful, lucrative, profitable, remunerative, well off

kyârsuz (kârsız) : gainless, profitless, unprofitable

kyâselîs (kâselis) : loafer, sponge, parasite, hang on

kyâsir (kâsir) : refracting

kyâzib (kâzib) : pseudo, spurious

lâ-dînî (lâdinî) : laic

lâ-edrî (lâedrî) : agnostic

lafzî : literal, metaphrastic, nominal, titular, verbal

lâgar : lean, meagre

lagv eden (lağveden) : suppressive

lahôutî (lâhûtî) : divine, heavenly

lamalu (lamalı) : iron bound

lapa : haste pudding

lapa hâlinde : mashy, pappy

lapisqa sachlu (lapiska saçlı) : fair haired

lâpusqa (lepiska) : flaxen

lâqayd (lâkayt) : apathetic, immovable, cool, impassible, impassive, indifferent, careless, disinterested, disregardful, half hearted, listless, loose, lukewarm, negligee, passionless, supine, phlegmatic, regardless, remorseless, stocial, unattended, unconcerned, uninterested, unmindful, unregardful, wanton

lâqaydâne : drowsily

lâqaydî (lâkaydî) : apathy, coolness, disregard, impassibility, indifference, indolence, insensibility, listlessness, absence of mind, negligence, phlegm, quietism, stoicism, unconcern

lastikli : elastic

lastiksiz : tireless

latîf : exquisite, fine, graceful, gracious, melodious, alluring, beautiful, bewitching, charming, dainty, delectable, delicious, fairy, kaleidoscopic, luscious, pictorial, picturesque, pleasant, romantic, savoury, subtile, sweet, taking, tuneful, nice

latîfe qabilinden (latife kabilinden) : waggish

latife-gyôu (latife-gû) : funny man

lâ-übâlî (lâubâlî) : cavalier, licentious

lâyemût (lâyemut) : ever lasting, undying, immortal

layig (lâik) : laic

lâ-youhtî (lâyuhî) : impeccable

lâyûq (layık) : condign, deserved, deserving, equal, due, fit, proper, well won, worthy

lâyûq deyil (lâyık değil/olmayan) : undeserving, unmerited, unworthy

lâyü-ad (lâyiad) : innumerable, numberless, countless

lâzum (lazım) : correlative, correlate proposition, necessary, needful, incumbent, intransitive, wanted, requisite

lebenî : lacteal

ledünî : ontologic

lekeli : cloudy, contaminate, freckled, moted, smutty, spotted, stained, stigmatic, washed

lekesiz : immaculate, intact, spotless, stainless, taintless, unblemished, unspotted, unstained, untainted

lemsî : tactile

lenfâvî : lymphatic, phlegmatic

lerezân (lerzân) : quivering

levantalu (lavantalı) : perfumed

levha hâlinde : in sheets, tabular

levnî : chromatic

leylek bajaqlu (leylek bacaklı) : spindle legs

leylî : nocturnal

leziz : ambrosial, delicious, palatable, relishing, sapid, savoury, tasteful

lezzetli : flavoured, flavourous, tasty, toothsome

lezzetsiz : flavourless, silent, tasteless, unpalatable

liberal : liberal

lifî : fibrous, filamentous, funicular, stringy

limanda qapanmush (limanda kapanmış) : weather bound

limitid (limited/limitet) : limited

lirik : lyric

lisân âshinâ (lisan âşina) : polyglot

lisânî : lingual, linguistic

liyâqatsiz (liyâkatsiz) : unearned, unmerited

loqmalu (lokmalı) : studded

lougât-shinâs (lugâtşinâs) : lexicographer

loutfkyâr (lütûfkâr) : affable, benevolent, complaisant, generous, gracious, kind, obliging

lûx (lüks) : luxury

lüzôujî (lüzûcî) : viscous, gluey, mucous, sticky

lüzôujiyyetli (lüzûcetli) : limy

lüzôumsouz (lüzûmsuz) : superfluous, uncalled for, waste, too much, needless, unjustifiable, unnecessary

lüzôumu âjil (lüzûm-ı âcil) : emergency, exigency

lüzôumundan fazla (lüzûmundan fazla) : superabundant

ma-ânî (maânî) : syntax

ma-âshlu (maaşlı) : stipendiary

ma-âshsuz (maaşsız) : unsalaried

mâbâ'düt-tabî-î (mâbâdettabî) : metaphysical

maddî : corporeal, earthly, material, materialist, materialistic, physical, somatic, substantial, worldly, concrete

maddîliye â-id (maddîliye ait) : materialistic

mâ'denî : metallic, mineral

mâderâne : maternal

mâ'dôud (madûd) : reputed

mâ'dôum (madûm) : unborn

mâdôun (mâdûn) : inferentially, secondary

madrabaz : for staller, regrater

mâfevqout-tabî-a (mâfevkattabîa) : metaphysics

mâfevqout-tabî-î (mâfevkattabî) : metaphysical

mafsalî : articular

mafsallu (mafsallı) : articulate, jointed

mafsalsuz (mafsalsız) : inarticulat

mâgdôur (mağdur) : martyr

magferli (miğferli) : helmeted

mâglôub (mağlup) : beaten, overshot, thrown, vanquished

mâglôub olmamush (mağlup olmamış) : unbeaten

mâglôub olmaz (mağlup olmaz) : invincible

mâglôub olour (mağlup olur) : vanquishable

mâgmôum (mağmum) : saturnine, sombre, dull, lack adaisical, mopish, sullen, uncheerful

mâgmôumâne (mağmûmâne) : duskily

mâgrôuq (mağrûk) : drowned, sunken

mâgrôur (mağrur) : big, boastful, haughty, high minded, lofty, proud, cavalier, conceited, disdainful, elate, supercilious

mâgshôush (mağşuş) : deteriorated

mâgtôus (mağtûs) : submerged

mahalleli : parishioner

mahallî : local, regional

mahâmî : lawyer

mahbes : cage

mahbôub (mahbup) : idol

mahbôus (mahpus) : prisoner, jail bird

mahdôud (mahdut) : determined, finite, incomprehensive, limited, narrow, parochial, qualified, stinted, contracted

mahdôud fikirli (mahdût fikirli) : narrow spirited

mahdôum (mahdûm) : son

mahfel (mahfil) : pew, club

mahfôuz (mahfûz) : covert, in custody, guarded, reserved, shell proof

mâhî : destroyer, subverter

mâhir : adept, adroit, artful, crafty, cunning, dexterous, expert, handy, ingenious, inventive, learned, masterful, politic, proficient, right, right handed, skilled, skilful, smart, subtle, wily, tactful

mâhirâne : full of devices, expertly, elaborately

mâhirâne yapulmush (mâhirâne yapılmış) : elaborate

mahjôub (mahçup) : abashed, ashamed, bashful, blushing, out of countenance, coy, maidenly, meek, modest, retiring, timid

mahjôubâne (mahçubâne) : coyly

mahkemeye tevdî edilmish (mahkemeye tevdî edilmiş) : filed

mahkyôuk (mahkûk) : lapidary

mahkyôum (mahkûm) : convict, doomed, proscrip

mahkyôum olmamush (mahkûm olmamış) : untaxed

mahlôu' (mahlû) : deposed, dethroned

mahlôul (mahlûl) : (in) abeyance, infusion, liquor, lotion, solution, tincture

mahlôuq (mahlûk) : being

mahlout (mahlût) : melange, impure, intermixture, mingling, mixtion, mixture, slip slop

mahmî : fag, god child, protege

mahmouzlou (mahmuzlu) : spurred

mâ'hôud (mahûd) : notorious

mahôuf (mahûf) : appalling, awful, dreadful, frightful, horrible, terrific

mahrej (mahreç) : exit, sortie

mahreki : orbital

mahrem : bosom, confidential, familiar, intimate, in secrecy, secret

mahremâne : confidentially

mahrôum (mahrûm) : unsupplied, void, want

mahrôutî (mahrûtî) : conical, mitriform, sugar loaf

mahsôub (mahsûp) : imputation

mahsôul (mahsûl) : growth, harvest, produce, product, production, fruit, offshoot, offspring, vintage

mahsôuldâr (mahsûldâr) : fertile, fruitful, productive, rich

mahsôulsüz (mahsulsüz) : fruitless

mahsôur (mahsûr) : besieged, surrounded, close

mahsôus (mahsûs) : pointed, wilful, express, purposely, special, specially, specific, tactile, tangible, due, intentional, particular, perceivable, perceptible, sensible

mahtôum (mahtûm) : under seal

mahv eden (mahveden) : destroyer

mahv olmaz (mahvolmaz) : imperishable, indestructible

mahv olmoush (mahvolmuş) : gone, lost, perdu, ruined, undone

mahv olour (mahvolur) : destructible

mahzôun (mahzûn) : sad

mahzôur (mahzûr) : dissuasive, drawback, inconvenience, unadvisability

mahzôurlou (mahzûrlu) : disadvantageous

mâ-î (mâî) : aquatic

mâ-il (mâil) : aslant, aslope, declivous, down hill, inclinable, inclined, oblique, prepossessed, prone, shelving, slanting, sloping

mâjerâ-perest (maceraperest) : adventurer, man of all job's

mâ'kyôus (makûs) : inverse, inverted, negative, versed, reverse, reversed, converse

mâ'kyôusen mûtenâsib (makûsen mûtenâsip) : inversely proportional

mâ-lâ-yâ'nî (mâlâyâni) : nonsensical, rigmarole

mâlî : financial, fiscal

mâlîk : vested

mâ'loul (malûl) : disabled, disabled, invalid, invalid, cripple, crippled

mâ'loulîn (malûlîn) : disabled

mâ'lôum (malûm) : common place, given, known, notorious, patent, understood, confessed

mâ'lôumâtdâr (malûmattar) : informed

mâ'lôumât-fürôush (malûmat-fürûş) : smatterer

mâ'lôumâtlu (malûmatlı) : learned, studied

ma'l-qasem ifâde edilmish (ma'l-kasem ifâde edilmiş) : sworn to

mâ'môul (mâmûl) : made

mâ'nâlu (mânâlı) : meaning, pointed, significative, parabolic

manastura mensôub (manastıra mensup) : oblate

mâ'nasuz (mânâsız) : neither rhyme nor reason, expressionless, frivolous, meaningless, witless, nonsensical, senseless, solecistic/al, unmeaning, vacant, vacuous, inexpressive, insignificant

manâzur qavâ-idine mouvâfuq (menâzır kavâidine muvâfik) : in perspective

mâ'nevî : abstract, immaterial, metaphysical, moral, spiritual

mâ'neviyyâtu bozoulmush (maneviyatı bozulmuş) : demoralized

manevreli (manevralı) : washed

mânî' olan : dissuasive

mâ'nîdâr : meaning, significant, significative

manqafa (man kafa) : lout

mansôus (mansûs) : dogmatized

mantar gibi : fungus

mantar qoqoulou (mantar kokulu) : corked

mantarlu (mantarlı) : corked	masôun (masûn) : immune, intact, safe, unspoiled
mantuqî (mantıkî) : logical	masqara (maskara) : ridiculous, tomfool
mantuqsuz (mantıksız) : inconsequent, preposterous	masqara gibi (maskara gibi) : travesty
manzôun (maznûn) : indictee	masraflu (masraflı) : costly, expensive
maqâmuna qâ-im (makamına kâim) : substitute	masrafsuz (masrafsız) : free of cost, unexpensive
maqbôul (makbûl) : acceptable	mass ediji (massedici) : absorbent
maqîs (mâkis) : comparable	mat : granulate, unglazed, unpolished
maqlôub (maklûb) : converse, reciprocal, versed	mâ't te-essüf (mâ't-teessüf) : unfortunately
mâ'qôul (makûl) : comprehensible, fair, plausible, logical, rational, reasonable	matbôu' (matbu') : in print
maqta-î (maktaî) : sectional	mâtem toutan (matem tutan) : mourner
maqtôul (maktûl) : deadly wounded, shot dead	mâtemli : elegiac, hearse like, mourner, mournful, mourning, sad
marazî : morbid	matlôub (matlûp) : outstanding, owing, receivable, claim, due, the ticket
marîz : dyspeptic, valetudinarian	matlôuba mougâyir (matlûba mugayir) : dissatisfactory
marketrî : marquetry	mâ'tôuf (mâtuf) : aimed
mâ'rôuf (marûf) : outstanding, acknowledged, famed, conspicuous, marked, notable, noted, notorious, popular, prominent, signal, well known, approved, reputable	mâ'tôuh (mâtuh) : decrepit
mâ'rôuz (marûz) : exposed, liable, subject	mat-ôun (mat'ûn) : damned
marqalu (markalı) : marked, remarked	matrôud (matrût) : outcast
masal gibi : fabulously	matrôuh (matrûh) : subtrahend
masal qâbilinden (masal kâbilinden) : fictitious, legendary	matrôush (matrûş) : clean shaven
masalju (masalcı) : spinner	matvî : replicative
maskeli : masker	mavalji (mavalcı) : spinner
mâ'sôum (masûm) : blameless, innocent, guiltless, offenceless, sinless	mâvimsi : bluish
	mavzôu' (mevzu) : dogmatized
	maxadsuz (maksatsız) : aimless, endless, meaningless, motiveless, purposeless, scopeless, unaiming
	mayalu (mayalı) : barmy, yeasty

mayasuz (mayasız) : unleavened

mayhosh (mayhoş) : acidulous, tartish

mâyî : fluid, fluid

maymoun gibi (maymun gibi) : apish

maymoun ishtahlu (maymun iştahlı) : motley minded

mâ'yôub (mayûp) : obscene, shameful, discreditable

mâ'zeret qabôul etmez (mazeret kabul etmez) : inexcusable

mazgallu (mazgallı) : battlemented, embattled

mazharu tevejjüh olmoush (mazhar-ı teveccüh olmuş) : persona grata

mâzî : perfect

mâziye â-id (maziye ait) : retrospective

mazlôum (mazlûm) : martyr

maznoun (maznûn) : accused, defendant, putative, respondent, suspected

mâ'zôul (mazûl) : out, suspended, emeritus

mâ'zôur (mazûr) : excusable, excused, invincible, justifiable, pleadable, pardonable

mâ'zôur geurülejek derejede (ma'zûr görülecek derecede) : pardonably

mazrôub (mazrûp) : multiplicand, factor

mazrôuf (mazrûf) : enclosure

mebâdî : element, initiatory, principle, rudiment, building

mebhôus (mebhûs) : above mentioned

mebsôutan mütenâsib (mebsûten mütenâsip) : directly proportional

mebzôul (mebzûl) : abundant, affluent, copious, effusive, exuberant, flush, full,

lavish, luxuriant, overflowing, overstocked, plenty, plentiful, prodigal, profuse, replete, rich, rife, stupendous, teeming

medârî : orbital, tropical

meddi iqtirânî (medd-i iktirânî) : full tide

meddî ve jezirî (meddî ve cezirî) : tidal

meddü jezirî terbî-î (medd-i cezir-i terbîî) : neap tide

medenî : civilized, urbane

medfen : vault

medfôun (medfûn) : buried

medhal : preface

medhaldâr : involved

medhôush (medhûş) : awe struck, horror stricken, terror stricken

med-ôu (med'û) : invited

medyôun (medyûn) : debtor, indebted, involved in debts, obligor, reliquary

mefhôm (mefhûm) : notion, purport

mefhômî (mefhûmî) : notional

mefkyôurevî (mefkûrevî) : ideal

meflôuj (meflûç) : palsical, paralytic

mef-ôul (mef'ûl) : passive, subject

mefrôug (mefrûğ) : alienated, appriser, assign over, cessionary

mefrôush (mefrûş) : furnished

mefrôuz (mefrûz) : assumed, assumptive, constructive, postulatory, presumptive, putative, rational, supposed, suppositive

mefsôuh (mefsûh) : abolished, extinct

meftôun (meftûn) : charmed, enchanted, ravished

meftôur (meftûr) : inborn, natural, natured

mehâmî : barrister

mejâlsiz (mecâlsiz) : prostrate, groggy

mejârî (mecârî) : canalization

mejâzî (mecazî) : tropical, figurative, metaphoric

mejbôur (mecbûr) : bound, obliged

mejbôurî (mecburî) : bounden, compulsory, obligatory, binding, forced

mejhôul (meçhûl) : obscure, obsolete, passive, undiscovered, unexplored, unheard, unknown, unrecognized, unsuspected, indeterminate, mysterious, outsider

mejânî (meccânî) : free of charge, gratuitous

mejlisje qarâr verilmish (meclisçe karar verilmiş) : synodical

mejmoû' (mecmû') : aggregate, sum, whole

mejnôun (mecnûn) : lunatic, mad, mad man, insane

me'jôur (me'cûr) : lease hold, tenement

Mejôusî (Mecûsî) : druid, magi

mejrôuh (mecrûh) : injured, wounded

mejôub (meczûp) : mentally affect, brain sick, dement, idiot, mad, possessed, insane

mejôum (meczûm) : quiescent

mekshôuf (mekşûf) : revealed

mekteb tarzu (mektep tarzı) : collegiate

mektebe â-id (mektebe ait) : scholastic

mektôum (mektûm) : undivulged

mekyândan münezzeh (mekândan münezzeh) : omnipresent, ubiquitous

mekyânsuz (mekânsız) : homeless, roofless

me'kyôulât (me'kûlât) : alimentary

melek gibi : cherubin

melez : half blood, creole, cross breed, hybrid, mongrel

melfôuf (melfûf) : enclosed, enclosure

melhôuz (melhûz) : contingent, imminent, impending

me'lôuf (me'lûf) : acquainted, familiar

me'lôuf deyil (melûf değil/olmayan) : unfamiliar

melôul (melûl) : dismal, doleful, gloomy, melancholic

mel-ôun (melûn) : blasted, crack halter, cursed, damnable, damned, deuced, hang dog, wretch, accursed, gallows bird, jail bird, obnoxious, reprobate

melzôum (melzûm) : correlate proposition

memdôuh (memdûh) : laudable, praiseworthy

memede beuyür (memede büyür) : suctorial

memeli : mammiferous

memlou (memlu) : full

memnôu' (memnû') : out of bounds, forbidden, illicit, interdicted, prohibited, taboo

memnôu deyil (memnu değil/olmayan) : in bounds

memnôun (memnun) : blithe, content, contented, fain, glad, pleased, satisfied

memnûn deyl (memnun değıl/olmayan) : unsatisfied

me'mûl (memûl) : expectation, expected

men edilemez : irrepressible

menbâ'laru choq (menbaları çok) : springy

menfâtdâr (menfaatdar) : interested

menfât-perest (menfâatperest) : spoilsman, mercenary, sharp

menfî : exile, negative, outcast, passive, privative

menfôur (menfûr) : loathsome, abominable, accursed, contemptible, cursed, damnable, detestable, disgusting, forbidding, hateful, heinous, odious

menhous (menhûs) : portentous, baleful, inauspicious, ominous, pestilent, unhappy

men-i qâbil (men'i kâbil) : avoidable

menîye â-id (meniye ait) : spermatic

menqibavi (menkıbevî) : anecdotal

menqoul (menkûl) : movable, storied, transmissive, transported, unwritten

menshe'î (menşei) : etymological

menşhour (menşûr) : prism

menşhourî (menşûrî) : prismatic

mensoub (mensûp) : kin, related

mensouj (mensuc) : weave woven

merâqlu (meraklı) : amateur

merâqlu (meraklı) : dilettante, eaves dropper, engaging, fanciful, finical, inquisitive, lover, inquisitor, interesting, maggoty, maniac, particular, spleenful, splenetic, storied

merâsime â-id (merâsime ait) : ceremonial

merâsimli : ceremonious, solemn

merbout (merbût) : inherent, inseparable, annex, annexed, appurtenant, attached, coherent, connected, devoted, incorporated, jointed

merd (mert) : manful, true blue

merdliye yaqushmaz (mertliğe yakışmaz) : unknightly

merdoud (merdut) : repudiable

merdüm-girîz : misanthrope

merfou' (merfû') : involved

mergoub (mergûb) : commendable, vogue

merhametli : clement, compassionate, forgiving, humane, lenient, merciful, piteous, pitiful, sparing, tender, ruthless

merhametsiz : hard hearted, merciless, pitiless, relentless, ruthless, uncouth, unfeeling, unmerciful, unpitiful, unsparing, inclement

merhoum (merhûm) : late

merhouun (merhûn) : in mortgage, at pawn

mer-î (mer'î) : in force, visible, visual

merkezdeki : middlemost

merkezî : central, metropolitan, middle, umbilical

mermerden : marble

merqadî (merkadî) : sepulchral

mersiye tarzunda (mersiye tarzında) : elegiac

mertebeyi qousvâ (mertebe-yi kusvâ) : acme

mervî : reputed

mesâmâtlu (mesâmatlı) : porous

mesh-alkesh (meşalkeş) : link man

meshbôu' (meşbû') : drenched, satiate

mesheden (meşeden) : oaken

meshgôul (meşgul) : busy, engaged, occupied

mesh-hôud (meşhûd) : visible

mesh-hôun (meşhûn) : imbued

mesh-hôur (meşhûr) : proverbial, celebrated, famous, noted, remarkable, remarked, renowned, well known

meshkyôuk (meşkûk) : ambiguous, apocryphal, disputable, doubtful, indecisive, precarious, problematical, suspensory, transcendental, uncertain

mesh-ôum (meşûm) : uncanny, baneful, cursed, fatal, fateful, ill, inauspicious, illomened, ominous, sinister, unhappy, unlucky

mes-hôur (meshûr) : enchanted, rapt, raptured, spell bound

meshrôu' (meşrû) : valid, allowable, rightful, lawful, legal, legitimate, licit

meshrôut (meşrût) : provisory, qualified, subject, understood, conditional, conditioned, stipulated

meshrôutî (meşrûtî) : constitutional

meshrôutuyyet-perver
(meşrûtîyetperver) : constitutionalist

meshyôuk (meşkûk) : shady

meskyôun (meskûn) : peopled

meskyôut (meskût) : implicit, mute, silent, tacit, unanswered, unavowed, unsaid, untold

meslekden (meslekten) : professional

meslekî : professional, doctrinal, technical

mesleki tejrübî (mesleki tecrübî) : empiricism

mesleksiz : unprincipled

meslôul (meslûl) : phthisic

mesmôum (mesmûm) : poisoned

mes-ôud (mesut) : auspicious, blessed, blissful, exuberant, flourishing, fortunate, golden, happy, joyful, lucky, palmy, prosperous, successful, sunny, thriving

mes-ôul (mesul) : levee, accountable, answerable for, callable for, liable, amenable, guilty, responsible

mesqôub (meskûb) : perforated

mesrôur (mesrûr) : exultant, glad, joyful, jubilant

mest : drunken

mestî : intoxication

mestôur (mestûr) : covered

metânetsiz : infirm, nerveless

metbôu' (metbû) : suzerain, liege lord

metelixiz (meteliksiz) : penniless

metîn : fast, resolute, firm, four square, sound, spartan, stable, adamant, cripes, decided, determined, invulnerable, iron, nervous, rocky, steadfast, steady, stocial, stout, strong, sturdy, substantial, trustworthy, undismayed, textual, unflagging, unflinching, unmoved, unshakable, unshaken, unsubdued, unvanquished, textuary, unwavering, undepressed

metrôuk (metrûk) : abandoned, to cast off, castaway, destitute, dormant, forlorn, left off, lorn, obsolete, uncared, out of use, waste, derelict

mevânî : fether, obstacle, impediment

mevâshî (mevâshî) : live stock

mevdôu' (mevdû') : invested

mevhôum (mevhûm) : assumed, illusive, postulatory, supposed, visionary

mevjôud (mevcut) : available, being, existent, existing, extant, forth coming, in hand, present, supplies

mevjôudou qalmamush (mevcudu kalmamış) : out of print

mev-ôud (mev'ûd) : fated, promised

mevqî' müzâkerede (mevki müzâkerede) : on the tapis

mevqôuf (mevkûf) : under arrest, in custody, prisoner

mevqôut (mevkût) : periodic

mevqu-î (mevkiî) : topographic

mevrôus (mevrûs) : inherited, patrimonial

mevsimsiz : forward, immature, precocious, unseasonable

mevsôuq (mevsûk) : authentic

mevtâ-î (mevtâî) : sepulchral

mevzôu' (mevzu) : set

mevzôu' bahs (mevzûubahis/mevzubahis) : referred to, in question, at stake

mevzôun (mevzûn) : cadenced, metrical, rhythmical

mevzu-î (mevziî) : local, regional, topical

meydan oqouyan (meydan okuyan) : challenger

meydanda : bare, clear, evident, above ground, obvious, unsheltered

meylli : gradient, slanting

me'yôus (meyûs) : broken heart, crestfallen, dejected, demoralized, depressed, desperate, despondent, dispirited, down cast, dreary, flat, heart sick, low spirited, mopish, woeful, gloomy, low spirited

me'yôusâne (meyûsâne) : despairingly, desperately, drearily

meyva gibi (meyve gibi) : fruity

meyvalu (meyveli) : fructifrous

meyvasuz (meyvesiz) : fruitless

mezâhî (mizâhî) : facetious, humorous

mezbôuhâne (mezbûhane) : desperately

meziyyetli : meritorious

meziyyetsiz : undeserving

mezkyôur (mezkûr) : afore said, for mentioned, above mentioned, above named, in question, said, that

mezmôum (mezmûm) : blamable

mezmôur (mezmûr) : psalm

me'zôun (mezun) : disembodied, bachelor, graduate, licensed, licentiate, warrantable, fellow, on leave

mevrôu' (mevrû) : cultivated

mî'desi boulanmush (midesi bulanmış) : sick

mî'devî : digestive, gastric, stomachic

mihanikî : mechanical

mîhî : cuneiform

mihrâq (mihrâk) : umbilical

mihrâqî (mihrâkî) : focal

mihverî : axial

milâzim (mülâzim) : probationer

milhî : saline

milî (mülkî) : municipal, secular, territorial, civil

millî : national

milliyyetji (milliyyetçi) : nationalist

milliyyet-perver : nationalist

mî'mârî : architectural

mimli : marked with 't'

minâsebâtu gergin (münâsebeti gergin) : on distant terms

minâsebet almaz (münâsebet almaz) : misplaced

minâsebetdâr (münâsebettar) : relevant

minâsebetsiz (münâsebetsiz) : out of search, absurd, awkward, unacceptable, unadvised, unagreeable, impertinent, importunate, unhandy, inconsequent, inconvenient, inexpedient, stick, inopportune, intruder, meddler, naughty, out of place, silly, ill time, unseasonable, unwelcome

minâsib (münâsib) : quadrate, feasible, opportune, suitable, apposite, appropriate, apropos, convenient, eligible, expedient, meet, pertinent, in place, to the point, seasonable, seemly, timely, timed/well time

mineli : enamelled

mini mini : minikin

minnetdâr (minnettâr) : indebted, obliged, grateful

minyon : minion

miqnâtisî (mıknâtisî) : magnetical, magnetic

mîrî : public, secular, state

mis qoqoulou (mis kokulu) : musk, musky

misâfir sevmez : inhospitable

misâfir-perver : hospitable

misâl qâbilinden (misâl kâbilinden) : exemplary

misikin : lazar, leper, measly

misli : fold

misli müshterek (misli müşterek) : common multiple

mismârî : cuneiform

mî'yâr arzunda (miyâr arzında) : standard gauge

mî'yâr hatlu (miyâr hatlı) : standard gauge

miyasmalu (miyasmalı) : miyasmatic

miyob (miyop) : purbling, myope, near sighted, short sighted

mizâj-gîr (mizaçgir) : supple

mizâjî (mizâcî) : humorous, temperamental

mobilyalu (mobilyalı) : furnished

mobilyasuz (mobilyasız) : unfurnished

modasu gechmish (modası geçmiş) : out of fashion, unfashionable

modaya mouvâfuq (modaya muvâfık) : up to date, fashionable

mohtekir (muhtekir) : engrosser

moroumsou (morumsu) : violet

mou-addel (muaddel) : modified, amended

mouaddid (muaddid) : counter, electro meter

mou-addil (muadil) : moderator, modificatory, equal, equivalent, tantamount, coequal

mou-âf (muaf) : excused, exempt, free, privileged, immune, refractory

mou-ajjiz (muacciz) : intrusive, pesterer, teaser

mou-allâ (muallâ) : elevate

mouallaq (muallak) : (in) abeyance, appendant, pendent, pending, suspended, suspensory, undecided

mouâmma (muamma) : sphinx, puzzle, quiz

mou-ammâ gibi (muamma gibi) : enigmatical, puzzling

mou-ammâ tarzunda (muamma tarzında) : enigmatically

mou-annid (muannit) : die hard, impenitent, pertinacious, tenacious, wilful, obdurate, obstinate

mou-aqqib (muakkip) : heeler, whip

mouâruz (muâriz) : contestant, contradictor, inimical, opponent, opposed, polemic/al

mou-âsur (muâsir) : coeval, contemporary

mouattal (muattal) : (in) abeyance

mou-attar (muattar) : fragrant, odoriferous, odorous, perfumed, redolent

mou-âvenet qâbilinden (muavenet kâbilinden) : subsidiary

mou-âvenetkyâr (muavenetkâr) : helpful

mou-âvin (muavin) : assistant, auxiliary, adjunct

mou-avvej (muavveç) : sinuate, tortuous

mouayyen (muayyen) : certain, definite, assigned, determinate, determined, finite, formulary, set, sharp cut, stated, stationary, terminal, specific, specified

mou-âzur (muazır) : antagonist

mou-azzam (muazzam) : herculean, monumental, superb

mouazzez (muazzez) : dear

moubâlagaju (mübâlağacı) : cracker, vaunter

moubâlagalu (mübalağalı) : bombastic, bouncing, windy, magnifier, hyperbolic

moubârek (mübârek) : heavenly, holy

moubassur (mubassır) : proctor

moufassal (mufassal) : circumstantial, copious, diffuse, unabridged, detailed

moufrut (müfrit) : chauvinistic, exalted, ultra, excessive, extravagant, immoderate, immodest, inordinate, intemperate, overtrading, rampant, ultraist, unreasonable

moufrut mouhâfazakyâr (müfrit muhâfazakâr) : ultra conservative

mougaddî (mugaddi) : generous, tonic, alimental, nourishing, nutrient, nutritious

mougâlatalu (mugalatalı) : sophisticate, quirkish

mougannî (muganni) : singer, songster, chanter, chorist

mougâyiri edeb (mugayyir-i edep) : indecent, indecorous

môugber (muğber) : angry, displeased

mougfil (muğfil) : perfidious, deceptive, delusive, elusory, enticing, fishy, insinuating, misleading, seductive, tempting, treacherous, fallacious, inventive, siren

môuglaq (muğlak) : abstruse, apocalyptic, complex, complicate, enigmatical, illegible, indistinct, intricate, oracular/oraculous, unintelligible

mouhabbetden ârî (muhabbeten ârî) :
void of love

mouhâbbetkyâr (muhabbetkâr) : loving

mouhabbetsiz (muhabbetsiz) : unloving,
loveless

mouhaddeb (muhaddeb) : convex,
gibbous

mouhaddir (muhaddir) : narcotic,
sophoriferous

mouhaddis (muhaddis) : generatrix

mouhâfazakyâr (muhâfazakâr) :
conservative, the right, tory

mouhâfazakyârâne (muhâfazakârâne) :
conservatively

mouhâfazalu (muhâfazalı) : guarded

mouhâfazasuz (muhâfazasız) : exposed,
guardless, unarmed, unguarded,
unprotected, unsheltered

mouhaffif (muhaffif) : attenuant, diluent,
extenuating, palliative, sedative, sooting,
mitigatory

mouhâfuz (muhafız) : depositary,
conservator, conservatory

mouhajjir (muhaccir) : petrific

mouhâkeme edilmemish (muhâkeme
edilmemiş) : untried

mouhâkemeli (muhâkemeli) : deliberate,
judicious, level, rational, sane, sensible

mouhâkemesi yolounda (muhâkemesi
yolunda): normal

mouhâkemesiz (muhâkemesiz) :
injudicious

mouhâlefetsiz (muhâlefetsiz) :
unehallenged

mouhâlif (muhâlif) : conflicting,
antagonist, averse, against, alien,
contrary, defiant, loath, disaffected,

disputant, dissenter, dissident, hostile,
incongruous, indisposed, inimical,
negative, non conformist, objector,
opposed, oppositionist, schismatic,
secessionist, sectarian, separatist,
thwarting, unbenign, uncomformable,
unfavourable, ungenial, unwilling, at
variance, adverse to, obstructive

mouhalled (muhallet) : classic

mouhallil (muhallil) : alterant,
dissolvent, resolvent

mouhammes (muhammes) : pentagon,
quincunx

mouhammin (muhammin) : appraiser,
assessor, gauger, rater, taxpayer, valuer

mouhaqqaq (muhakkak) : pronounced,
certain

mouhârebesiz (muhârebesiz) : unfought

mouhârib (muharip) : belligerent,
combatant, fighter, warrior

mouharras (muharras) : proctor

mouharrib (muhârip) : chaser, destroyer

mouharrik (muharrik) : impulsive,
inciter, driving, exciter, fomenter,
irritant, mischief maker, motive,
moving, propulsive, provoker, starter,
stirring

mouharrish (muharriş) : irritant

mouhâsib (muhasip) : actuary,
calculator, reckoner

mouhassala (muhasala) : resultant

mouhassas (muhasas) : appropriate,
assigned

mouhassul (muhasıl) : generator,
generatrix

mouhâsum (muhasım) : adversary,
belligerent, hostile, litigant, opponent

mouhâsur (muhasır) : besieger

mouhât (muhât) : enclosed, snotted, surrounded

mouhâtaradan masôun (muhâtaradan masûn) : unhazarded

mouhâtaralu (muhâtaralı) : fraught with danger, hazardous, jeopardous, perilous

mouhâtî (muhâtî) : mucous

mouhayyel (muhayyel) : fabulous, imaginary

mouhayyer (muhayyer) : approval on, on liking, optional, on trial

mouhâzur (muhâzır) : lecturer

mouhbir (muhbir) : advice boat, denunciator, emissary, monitor, relator, reporter, sycophant, tell tale

mouhî (muhî) : medullar

mouhib (muhip) : quaker

mouhill (muhil) : subversive, injurious, prejudicial, transgressive

mouhîtî (muhitî) : perimetric/al, peripheral, encyclopedical

mouhkem (muhkem) : fast, firm, stable

mouhniq (muhnik) : asphyxiant, smothery, suffocating, caustic

mouhtasar (muhtasar) : abbreviated, brief, compact, compendious

mouhtekir (muhtekir) : for staller, shaver, trafficker, usurer

mouhtel (muhtel) : deranged

mouhtelif (muhtelif) : different, discrepant, dissimilar, diverse, manifold, miscellaneous, several, sundry, unequal, varied, various

mouhtelif renkli (muhtelif renkli) : party coloured

mouhtelit (muhtelit) : composite, mixed

mouhtemel (muhtemel) : contingent, potential, presumptive, probable, prospective

mouhterem (muhterem) : august, esteemed, reputable, reverend, venerable, worshipful, honourable

mouhterî (muhteri) : inventor

mouhteriz (muhteriz) : diffident, scrupulous, shy

mouhteshem (muhteshem) : gorgeous, grandiose, luxurious, magnificent, majestic, palatial, pontifical, splendid, stately, sumptuous, superb

mouhtî (muhtî) : peccable

mouhyî (muhyi) : regenerator

mou-în (muîn) : harbourer, helpful

môujib (mûcip) : conducive

môujid (mucit) : coiner, deviser, inventor, projector, starter

môujir (mucir) : hirer, lessor

môujiz (muciz) : laconic, sententious

môu'jizevî (mucizevî) : supernatural, thaumaturgic/al

moukavves (mukavves) : arched

mounfasul (munfasıl) : articulate

mounhasur (münhasır) : exclusive

môunis (munis) : associable, sociable, social

mounqabuz (munkabız) : costive

mounqaruz (munkarız) : extinct

mounqatu' (munkatı/münkatı) : interrupted

mounsuf (munsıf) : equitable, even handed, reasonable, square

mountafî (muntafî) : eclipsed, extinct

mountazam (muntazam) : clock work, steadily, coordinate, even, formal, funded, methodically, normal, in order, orderly, organized, regular, set, settled, snug, to stand up, steady, uniform

mountazamân mâ'lôumât almush (muntazamân malûmat almiş) : post well posted up

mountazar (muntazar) : expected

mountazur (muntazır) : anxious, expectant, prospective

mountuqayi bürôuja â-id (mıntika-i burca ait) : zodiacal

mountuqayi hârreye yaqun (mıntika-i hâreye yakın) : subtropical

mounzamm (munzam) : accesory, adjunct, supplementary

mouqâbele edilmemish (mukabele edilmemiş) : unread

mouqâbele qâbilinden (mukâbele kâbilinden) : retaliative

mouqâbil (mukâbil) : abutting, contrary, counter, equivalent, opposite, reactive, replicative

mouqaddem (mukaddem) : ago, antecedent, antecedent, fore, for going, precedent, preceding, pre-existent, preparatory, previous, prior

mouqadder (mukadder) : fatal, fated, predestinate, pre-established, providential, virtual/ly, weird

mouqaddes (mukaddes) : august, blessed, consecrated, fane, holy, sabbath, sacred, sainted, spiritual

mouqallid (mukallit) : ape, imitator

mouqannen (mukannen) : dietary

mouqannenden fazla (mukannenden fazla) : supernumerary

mouqarrer (mukarrer) : agreed, decided, determined, resolved, set, understood

mouqarrib (mukarrip) : adductor

mouqâvemet edemez (mukâvemet edemez) : unresisting

mouqâvemet geurmemish (mukâvemet görmemiş) : unresisted

mouqâvemetsôuz (mukavemetsiz) : passive, overwhelming, irresistible

mouqâvim (mukâvim) : impermeable, invulnerable, resistant, stiff, tough, unbending, unfading, unyielding

mouqavves (mukavves) : curved, hooked

mouqavvî (mukavvî) : cordial, corroborative, invigorating, restorative

mouqayyed (mukayyet) : incorporated, conditional, conditioned, conscript, registered, scriptural

mouqayyî (mukayyi) : emetic, puke, vomitive

mouqayyid (mukayyit) : actuary, recorder, registrar, scorer, voucher

mouqayyih (mukayyih) : suppurative

mouqdim (mukdîm) : assiduous, unwearied, intent, persevering

mouqîm (mukîm) : domiciled, inhabitant, resident, residential

mouqnî' (mukni) : in evidence, evidential, cogent, conclusive, persuasive, satisfactory, sleek

mouqruz (mukriz) : lender

mouqtasud (muktasıt) : economic

mouqtazî (muktazî) : necessary

mouqtebes (muktebes) : adapted, second hand

mouqtedir (muktedir) : able, capable, clever, competent, equal to the task, sufficient

mourabbâ' (murabba') : quadrate, quadrilateral, four square, square, jam

mourabba'-üşh-shekl (murabba'üş-şekil) : quadrangular

mourahhas (murahhas) : assignee, envoy, nominee

mourassâ' (murassâ') : set

mourdar (murdar) : boğuş, drab, execrable, hoggish

mousaddaq (musaddak) : acknowledged, approved, certified

mousâdere olounmoush (müsâdere olunmuş) : confiscate

mousaffâ (musâffa) : purified, rectified, refined, chastened

mousaffî (musaffî) : sanctifier

mousahhah (musahhah) : rectified, revised

mousahhih (musahhih) : corrector, proof reader, readable, rectifier, riviser

mousammem (musâmmem) : intended, deliberate

mousannif (musannif) : compiler, sorter

mousarraha (musarraha) : specified

mousavver (musavver) : graphic/al, illustrated, plastic

mousavvir (musavvir) : illüstratör, reproductive

Môusevî aleydâru (Musevî aleyhdarı) : Anti-Semitic

môusî (mûsî) : devisor

mousîb (musip) : plausible, well advised

môusiqîden anlamaz (musîkiden anlamaz) : unmusical

mousiqî-i savtî (musîkî-i savtî) : vocal music

mousiqî-perver (musikî-perver) : philharmonic

môusiqî-shinâs (musikîşinâs) : musician

mouslih (muslih) : pacificator, peace maker

moustatîl (mustatil) : oblong

mousur (muzır) : insistent, persistent, pertinacious

moutâbuq (mutâbık) : coincident, concordant, concurrent, conform, congruent, consonant, correspondent, responsive

môu'tad (mûtat) : accustomed, habitual, ordinary, common, common place, customary, wonted, besetting, conventional, regular, unexceptional, usual, routinary

môu'tâd hulâfunda (mutat hilâfında) : unconventional

môu'tâddan küchük (mutattan küçük) : undersized

moutantan (mutantan) : asiatic, declamatory, grandiloquent, pompous, tumid

moutasar (muhtasar) : summary

moutâvât (mutâvat) : to give way

moutavvel (mutavvel) : prolix, wordy

mouteassub (mutaassıp) : ascetic

mou'teber (muteber) : accredited, respectable, creditable, effectual, esteemed, in force, giltedged, good, honourable, received, responsible, solid, time honoured, unexceptionable, valid, in evidence

mou'tedîl (mutedil) : temperate, chastened, decent, measurable, measured, mild, moderate, modest, sober, unassuming, unpresuming, gentle, abstemious, tempered

môu'teqid (mûtekit) : deist

mou'teriz (mûteriz) : arguer, stickler, disputant, dissenter, objector, challenger

mou'tezil (mutezil) : separatist, dissenter, dissident, non conformist, secessionist

môu'tezile (mu'tezile) : schismatic

moutî (mutî) : governable, obedient, tractable, deferential, meek, subdued, submissive, subservient, daughterly, docile, orderly, yielding

moutlaq (mutlak) : absolute, dictatorially, unqualified

moutma-in (mutmain) : complacent

mouttarid (muttarit) : equable, uniform

mouttasul (muttasıl) : conjunct, contiguous

mouvaffaqiyyetli (muvaqqafiyetli) : happy, successful, prosperous

mouvaffaqiyyetsiz (muvaqqafiyetsiz) : unsuccessful, unsuccessful

mouvâfuk (muvâfik) : agreeable, adaptable, adapted, advisable, approvable, apropos, becoming, befitting, commendable, competent, conform, conformable, consistent, consonant, convenient, decent, decorous, eligible, germane, expedient, fair, favourable, fit, fitting, meet, opportune, proper, pursuant, quadrate, seemly, substantial, suitable, well timbered, welcome, unobjectionabl, wholesome

mouvâfuq deyil (muvâfik değil/olmayan) : unadvisable, unagreeable, inconvenient, unfeasible, unfit

mouvaqqat (muvakkat) : fugitive, provisional, provisory

mouzâ-af (muzâaf) : duplex, double, multiple

mouzâddu tâ-ôun (muzâdd-ı tâun) : antipestilential

mouzâddu tefessouh (muzâdd-ı tefessüh) : antifouling

mouzâf (muzaf) : accusative

mouzaffer (muzaffer) : palmy, victor, victorious, triumpher

mouzâheretsiz (muzâheretsiz) : unbacked, unsupported

mouzâhir (müzâhir) : harbourer, supported, seconder, contributor, contributory

mouzî (muzî) : luciferous, luminous

môu'zib (muzip) : alicious, waggish

mouzzim (muzlim) : benighted, black, cloudy, dark, darksome, dim, dusky, hazy, murky, mysterious, obscure, obsolete, pitchy, plutonian/plutonic, shady, tenebrous, enigmatical

mouzztar (muztar) : constrained

mouzztarib (muztarip) : distressed, distressful, suffering

mouzzur (muzır) : cankered, deleterious, hurtful, detrimental, disadvantageous, harmful, infest, injurious, mischievous, morbid, noisome, noxious, obnoxious, pernicious, pestilent, prejudicial, unkindly, unwholesome

mozayiq tarzunda (mozayik tarzında) : mosaically

muruldayan (mırıldayan) : murmurer, murmuring

muz-muz (mız-mız) : sniveller

muzraqlu (mızraklı) : lance, pike man, spear man

mü-ahhar (muahhar) : ulterior

mübâlagalu (mübâlağalı) : magnified

mübârek : sainted, saintlike, sanctimonious

mübâyin : inconsistent

mübdî' : creator, imaginative, inventive

mübeddil : alterant

mübejjel (mübeccel) : august, glorious

müberrid : cooler, freezing machine, frigorific, refrigerant, refrigerator

mübeyyin : declaratory

mübhem (müphem) : ambiguous, dubious, equivocal, loose, homonymous, vague

mübrem : imperative, imperious, insistent, pressing, requisite, stringent, urgent

mübtedâ : nominative, subject

mübtedî : alphabetarian, beginner, freshman, initiate, novice, probationer

mübtelâ (müptelâ) : addicted, afflicted, gone on, incontinent, passionate, spoony, abandoned

mübtezel : common place, hackney, trite, trivial

müdâfâkyâr (müdâfaakâr) : pleading

müdâfâsuz (müdâfaasız) : defenceless, fenceless, guardless

müdâfî : justifier, pleader, pleading, advocate, apologist, champion, defender, guardian, respondent, spokesman, upholder, vindicator

müdâhale eden : interfering

müdaqqiq (müdakkik) : contemplator, discriminative, examiner, investigator, observant, observer, observing, riviser, scrutineer, viewer, watchful

müdâvim : frequenter, habitue, haunter, resorter

müdda-î (müddeî) : plaintiff, indicter, prosecutor, suitor, claimant

müdde-â (müddeâ) : thesis

müddebir : politic, cautious, discreet, judicious, long sighted, provident, perudent, wary, well advised

müdellet : argumentative

müdevver : circular, orbicular, rotund, round

müdevvir : rotator

müdhish (müthiş) : amazingly, appalling, babylonian, crushing, desperate, enormous, eventful, fearfull, formidable, gruesome, horrible, huge, mammoth, mighty, monster, monstrous, mortal, outrageous, overpowering, portentous, prodigious, racking, roaring, sensational, shocking, swingeing, tearing, terrible, terrific, thumping, thundering, tremendous, colossal, fabulous, ghastly, gigantic

müdîri müshterek (müdür-i müşterek) : joint manager

müdîri oumûmî (müdür-i umûmî) : general manager

müdrîk : apprehensive, conceptive, conscious, discerning, intellective

mü-ebbed (müebbet) : perpetual, imprescriptible

mü-ejjel (müeccel) : deferred

mü-ekkil (müekkil) : principal

mü-ellim (müellim) : moanful

mü-essef (müessesef) : lamentable, deplorable, regrettable, rueful

mü-esses (müesseses) : established

mü-essif (müessif) : unfortunate

mü-essir (müessir) : affecting, agent, bitter, effectual, efficient, energetic, forcible, home, melting, operative, pathetic, piercing, searching, striking, telling, thrilling, touching, unctuous, effective

mü-essis (müessis) : constructive, constituent, founder, institutor, originator, primogenial, progenitor, raiser, systematizer

müferrih : exhilarant

müfessir : annotator, glosser, illustrator

müfîd : instructive, interesting, productive, suggestive, terse, useful

müflis : bankrupt, insolvent, lame duck

müfred : particular, singular, singular

müfrez : detached, disjointed

müfrezelere ayrilmush (müfrezelere ayrılmış) : squadroned

müfsid : conspirator, fire brand, mischief maker, scandal monger, spoiler, factious, incendiary, perverter, seditious, whisperer

müftahir (müftehir) : proud

müfteri : calumniator, stainer, backbiter, defamer, traducer, vilifier, lander, landerous

müfterîli : beller

müfterîyâne : defamatory

mühâjim (muhâcim) : assaulter, raider, rusher

mühâjir (muhacir) : refugee, squatter, emigrant

müheddeb : stipulate

müheykel : giant, mammoth

müheyyij (müheyyiç) : alarming, declamatory, moving, pathetic, sensational, thrilling, transporting

mühîb (muhip) : grandiose, redoubtable, imposing, formidable, tremendous

mühim : big, eventful, fundamental, heavy, important, leading, material, momentous, noteworthy, ponderous, responsible, serious

mühlik : baneful, consumptive, deadly, destructive, disastrous, fatal, fateful, killing, lethal, mortal, pernicious, pestilential, ruinous

mühtâj (muhtaç) : destitute, indigent, necessitous, needy, requisite

mühtedî : convert, proselyte

mühtez : flickering, resonant

mühürlü : under seal, sealed

mühürsüz : unsealed

müjâdelesiz (mücâdelesiz) : unfought

müjâvir (mücâvir) : abutting, adjacent, adjoining, borderers, contiguous, neighbouring

müjâz (mücâz) : fellow, graduate, licentiate

müjbir (mücbir) : imperious, exaction, exigent

müjedded (müceddet) : span new

müjeddid (müceddit) : innovator, modernizer, reformer, regenerator, renovator

müjef (mücef) : hollow

müjehhez (mücehhez) : fanged, furnished, invested, mounted, vested

müjehhiz (mücehhiz) : outfitter

müjellâ (mücella) : specular

müjerreb (mücerrep) : approved, experienced, ripe

müjerred (mücerret) : abstract, disembodied, isolated, nominative, pure, single, sole, widower

müjerrid (mücerrit) : insulator

müjessem (mücessem) : anthromorphic, impersonate, incarnate, massive, personified, solid

müjmel (mücmel) : concise, succinct, summary

müjrim (mücrim) : convict, criminal, culpable, culprit, delinquent, guilty, malefactor, misdoer, offender, peccant, perpetrator, principal, sinful, sinner, transgressor, evil doer

müjtemî' (müctemi) : collected, collective, gregarious

müjtenib (müctenip) : distant, reluctant, to run away

mük-ab (mükab) : cubical, solid

mük-ab sheklinde (mükab şeklinde) : cubiform

mük-abî (mükabî) : cubical

mükedder : dejected, dusky, heart broken, heart sick, heavy hearted, regretful, sorrowful, sorry

mükellef : guaranteed, luxurious, rate payer, regal/ly, rich, state, stylish, sumptuous

mükemmel : accomplished, capital, champion, complete, comprehensive, consummate, crack, excellent, exhaustive, finished, fluently, tiptop, glorious, irreproachable, in good order, perfect, precious, prime, reproachless, second to none, slap up, sterling,

surpassing, swimmingly, thorough, unblamable, unexceptionable, unimpeachable, wonderful

mükemmel bir hâlde : in good trimness

mükerrer : repeated

mükerrir : repeater, repeating

mükessef : condensed

mükyâfât qâbilinden (mükâfat kâbilinden) : remuneratory

mükyâfâta lâyuq (mükâfata lâyık) : remunerable, rewardable

mükyâfâtsuz (mükâfatsız) : unrewarded, rewardless

mükyâmele (mükâmele) : conversational

mülâhazasuz (mülâhazasız) : indiscreet

mülahham : corpulent, fat, portly, stout

mülâqî (mülâkki) : confluent

mülâsuq (mülâsık) : adherent, adhesive, coherent, agglutinative

mülâttuf (mülâttıf) : refrigerant

mülâyim : adaptable, amenable, bening, bland, easy going, flexible, forgiving, gentle, indulgent, lenient, manageable, mellow, mild, milky, pliable, propitiable, relenting, sleek, smooth, soft, suave, sweet, yielding

mülevves : contaminate, dirty, filthy, mucky, squalid

müleyyin : aperient, emollient, laxative, lenient, lenitive

mülgâ : abolished

mülhaq (mülhak) : annexed, subjunctive

mülhem : inspired, revealed

mülhim : revealer

mültefit : condescending, graceful, gracious

mültejî (mülteci) : fugitive, refugee

mültezim : lease holder, lessee, tenant farmer

mümânâtkyâr (mümânât-kâr) : obstructive

mümânâtsuz (mümânatsız) : unopposed

mümâsî : tangential

mümâsil : similar, kindred

mümessil : assimilative, performer, representative

mümeyyiz : determinative, diagnostic, discerning, discriminative, distinctive, examiner

mümkün : possible, practicable, within reach

mümkün deyil (mümkün değil/olmayan) : not possible

mümsik : abstainer, continent, frugal, sober, temperate

mümtâz : distinguished, excellent, illustrious, laureate, marked, preferential, preferred, privileged, surpassing

mümtedd (mümted) : elongated, prolate

mümtezij (mümteziç) : combined

münâdî : herald, proclaimer

münâfuq (münâfık) : tale bearer, tell tale

mün-akis (münakis) : reflex, reflected, reflux

münâqasha yollou (münâkaşa yollu) : argumentative

münâqashalu (münâkaşalı) : controversial, polemic/al

münaqqî (münakkî) : cleanser

münaqqid (münakkit) : censorer, commentator, critic, reviewer

münâzâju (münâzaacı) : jangler, pugnacious, quarrelsome

münâzâlu (münâzaalı) : contested, litigious, at loggerheads, vexed, at issue

münâzı-ün-fîh (münâzaunfih) : controversial

münba-is (münbais) : incident

münbasıt : rare

münbit : fertile, rich, vegetative

mündeff' : surmounted

münebbih : awakener, cordial, excitant, incitant, stimulus, stimulant, whet stone

münejjim (müneccim) : star gazer

müneqqî (münekki) : cathartic

münevver : cultivated, cultured, educated, enlightened, illuminate, intellectual, lettered, literate

münevvim : hypnotic, laudanum, somniferous

münfa-il (münfâil) : resentful, indignant

münferid : discrete, individual, sectional, separate, several, single, sole, solitary, sporadic/al

münferije (münferice) : obtuse

münhal : vacant, void

münhall (münhal) : dissoluble, extractive, soluble

münhani : curve, curved

münharif : trapezium

münhasif : eclipsed

münjemid (müncemit) : frigid, frozen

münjî (müncî) : liberator, ransomer, saviour

münkesif : eclipsed

münkesir : broken, refracted

münkir : atheist, repudiator

münqâd (münkât) : compliant, obedient, subdued, subservient

münqasem (münkasem) : divided

münqazî olmamush (münkazi olmamış) : unexpired

münşi : forgotten

müntâhib : voter, elector

müntaqim (müntakim) : revenger

müntehab : adoptive, choice, chosen

müntehâyî sharqî (müntehâ-yî şarkî) : east most

münteqîl (müntekil) : transmissive

münteshir (münteshir) : broadcast, diffuse, diffusive, emissary, scattered

münzevî : recluse, solitair, solitary, ascetic, eremite, hermit, lonely, monastical, retired, secluded

münzir : comminatory

mürâdif : equivalent, synonymy

mürâhiq (mürâhik) : nubile

mürâ-î (mürâî) : ear wig, pharisee, self righteous, canter, hypocrite, tartuffe

mürâqib (mürâkip) : controller, whip in

mürebbi : corrector, cultivator, educator, institutor, pedagogue, preceptor, tamer, trainer, tutor

müreffeh : comfortable, on one's pin, thriving

mürejjah (müreccah) : favourite, preferable, preferred

mürekkeb : combined, complex, compound

mürekkebli : inky

mürekkib : component, constituent, constitutive

müretteb : put up with

mürettebâtu noxân (mürettebatı noksan) : undermanned

mürettib : compositor, compounder

mürevvij (mürevviç) : forwarder, prometer

mürôuru zemâna müstenid (mürûr-ı zamana müstenid) : prescriptive

mürôuru zemâna tâbi' (mürûr-ı zamana tâbi) : prescriptible

mürôuru zemâna tâbi' deyil (mürûr-ı zamana tâbi değil/olmayan) : imprescriptible

mürshid (mürşit) : mentor

mürsil : assignor, consignor, remitter, sender

mürtedd (mürtet) : lapsed, apostate, back slider, renegade

mürtefi' : elevated

mürtejî (mürteci) : reactionary

mürtejîl (mürtecil) : improvisator, quick witted, extemporizer

mürtekib : corrupt, dishonest, prevaricator, purchasable, venal

mürtesem : projection

müsâbaqa eden (müsâbaka eden) : competitor

müsâbaqatkyârâne (müsâbakatkârâne) : emulatively

müsâde edilir : permissible

müsâdekyâr (müsâdekâr) : permissive

müsâdesiz (müsâadesiz) : unauthorized

müsâ-id (müsait) : disposed, favourable, humour good humoured, open, permissive, ripe, promising, propitious, prosperous

müsâlemetkyâr (müsâlemetkâr) : pacific

müsâmeha edilemez (müsâmaha edilemez) : irremissible

müsâmeha etmez (müsâmaha etmez) : irremissive

müsâmehakyâr (müsâmahakâr) : indulgent

müsâvâtsuz (müsâvatsız) : uneven

müsâvî deyil (müsâvi değil/olmayan) : unequal

müsâvi : on the same foot, in a line, equable, equal, even, identical, indiscriminative, level, just as well

müsbet : affirmative, assertive, certain, concrete, documentary, established, positive, positive, proved

müsbit : justificative, mordant, testimonial

müsebbib : author, broacher, procreator, provoker

müseddes : hexagon

müseddes sheklinde (müseddes şeklinde) : hexagon

müsejjâ' (müsecca) : alliterative

müsejjel (müsecel) : matriculate

müsekkin : anodyne, assuaging, demulcent, lenitive, palliative, quencher, sedative, soother, sooting

müsellah : armed

müsellem : acknowledged, confessed, beyond dispute, indisputable, pronounced, uncontested, undisputed, undoubted, unquestionable

müselles : tern, three cornered, triangle, triangular, triple, triplet

müsemmen : octagon, octagonal, basrelief

müsennâ : dual

müsennem : relief, relief map

müsevvid : draughtsman

müşâbih (müşâbih) : akin, alike, analogous, cognate, germane, kindred, like, resembling, similar, simile

müşahhas (müşahhas) : impersonate, personified

müşâhid (müşâhit) : observer

müşârik (müşârik) : associated

müşa'sha' (müşa'sa) : irradiant

müşâvir (müşâvir) : adviser, assessor, consulting

müşâviri adlî (müşâvir-i adlî) : jurisconsult

müşebbek (müşebbek) : meshy, reticulated, trellised

müşemmes (müşemmes) : sunny

müşevvesh (müşevveş) : inextricable, out of joint, perplexed

müşevviq (müşevvik) : abettor, accesory before the fact, exciter, feeder, incentive, inciter, instigator, prometer, sower, stimulator, stirrer, tempter, fomenter

müşfiq (müşfik) : affectionate, clement, hospitable, humane, kind, kindly, motherly, parental, philanthropic, ruthful, tender, tender hearted

müş-il (müş'il) : lighter

müş-ir (müşir) : finger post, hand, pointer, precursory, tell tale

müşkül (müşkül) : arduous, burdensome, complicate, crucial, difficult, heavy, knot, posing, spiny, strait, strait, tickler, ticklish, tough, trying, uphill

müşkül-pesend (müşkülpesent) : stickler, pretentious, purist, squeamish, superstitious, exquisite, fastidious, nice

müşrik (müşrik) : polytheist

müshta-il (müştail) : aflame, alight, combustible, inflammable, inflammatory, explosive

müshtâqq (müştak) : loving, yearning, enthusiast, derivative, formative, affectionate

müshtaqqât (müştakat) : derivation

müshtegul (müştagil) : professional

müshtehir (müştehir) : famed

müshteki (müşteki) : sore head, complainer, murmurer, plaintive, pursuer, querulous, repining

müşterek (müşterek) : associated, combined, common, concurrent, conjoint, joint, mutual, partaker, participant, promiscuous, solidary, undivided

müşteri (müşteri) : purchaser, vendee

müskir : intoxicating

müskit : unanswerable

müsmir : fecund, fruitful, pregnant, productive, reproductive, teeming

müsqâd (müskat) : nutmeg

müsrif : expensive, extravagant, lavish, lavisher, prodigal, profuse, spendthrift, squanderer, thriftless, unthrifty, waster

müstahsen : laudable

müstahsul (müstahsıl) : grower, producer, reproducer

müsta-id (müstait) : alive, impressible, talented, passible, apt, susceptible, thin skinned

müstâ'jel (müstacel) : urgent, pressing

müstâ'mel : second hand, used, in use

müstantiq (müstantik) : examiner, interrogator

müstaqbel (müstakbel) : future, prospective, unborn

müstaqıl (müstakil) : distinct, independent, self existent, substantive

müstaqillen tedqîq edilmish (müstakilen tedkik edilmiş) : in and by itself

müstaqîm (müstakim) : direct, honest, ingenuous, loyal, rectum, righteous, straight, upright

müstaqruz (müstakrız) : pawnee

müstâ'raz : transverse

müstatîl : rectangle

müstatîl sheklinde (müstatîl şeklinde) : rectangular

müste-âr (müsteâr) : pseudo

müsteb-ad (müstebat) : unlikely, hardly, improbable

müstebdel : demobilized, disembodied

müstebid : autocrat, despot, satrap

müstebidâne : despotically

müstedel : inferential

müsted-î (müstedî) : applicant, petitioner, requester, solicitant, appellant

müstehaqq (müstehak/müstahak) : deserved

müstehjen (müstehçen) : shocking

müstehzi : jeerer, mocker, railing, sneerer, sneering, ironical, scoffer, taunting

müstehziyâne : derisively, sarcastic/ally, sneeringly

müste'jir (müstecir) : freighter, inmate, lease holder, lessee, occupier, renter, tenant

müstekreh : disgusting, execrable, nauseous

müste'hîf : applier, appellant

müstenkif : abstainer, abstentionist, mute

müstensih : transcriber

müsteqar (müstakar) : settled, stable

müsterih : reposed, complacent

müstesnâ : all but, bathing, but, except, exception, exceptional, save

müstevdî' : bailee, depositary

müstevfâ : liberal

müstevî : even, flat, level, level, plane

müstevli : epidemic, invader, invasive, overrunner, rife

mütazarrur (mutazarrır) : damaged

müteaddî : transitive

müte-addid (müteaddit) : many, multiple, numerous

müte-affin (müteaffin) : miyasmatic, noisome

müte-âlî (müteâli) : transcendental

müte-âmil (müteâmil) : conventional

müte-âqib (müteâkip) : consecutive, as soon as, following, subsequent, succeeding, successive

müte-ârif (müteârif) : apriori

müte-arruz (mütearrız) : assaulter

müte-assub (mütaassıp) : austere, bigot, fanatic, observant, ultraist, intolerant, rigid

mütebâdil : interchangeable, reciprocal

mütebahhir : authority over, erudite

mütebâ-id (mütebâit) : divergent

mütebâqî (mütebâki) : balance, remainder, remnant, residual, surplus

mütebâyin : conflicting, contradictory, discordant

mütebeddil : floating, unstable, veering

müteberri' : donator, endower, devisor

mütebessim : smiling

mütedâvil : current, floating, outstanding

mütedennî : retrograde

mütedeyyin : religious

müte-ehhil (müteehhil) : married

müte-emmil (müteemmil) : contemplative, meditative

müte-essif (müteessif) : regretful

mü-teessir (müteessir) : impressive, affected, afflicted, depressed, involved

müte-essir olmaz (müteessir olmaz) : unmovable

müte-essir olmur (müteessir olur) : impressionable

müteferriq (müteferrik) : diverse, sundry

mütefessih : degenerate, putrid

mütegallib : oligarchical

mütegallibeden : oligarch

mütegayyib (mütegayyip) : absconder, contumacious, fugitive from justice, absentee

mütehaddis : incident, nascent

mütehakkim : dogmatic, dogmatist, imperious, overbearing, peremptory

mütehakkimâne : dictatorially, sententious

mütehammil : hardy, patient, refractory, tolerant, wiry

müteharrik : locomotive, mobile, movable, moving, rocking, unfixed

müteharrish (müteharris) : excitable, irritable

mütehassis : affected, instinct

mütehassus (mütehassis) : skilled, specialist, expert, expert, versed, virtuoso

mütehavvil : alterable, changeable, fickle, fluctuating, mutable, variable, varying

mütehayyir : agape, amazed, astonished, disconcerted, dumfounded, gaping, surprised, wonder struck

mütehevvir : enraged, frantic, furious, high wrought, impetuous, infuriated, raging

müteheyiyij (müteheyiç) : beside one's self

mütejânis (mütecânis) : congruent, consistent, homogeneous

mütejâviz (mütecâviz) : aggressor, assailant, disturber of peace, invader, overrunner, overrunning, poacher, profane, profaner, ravisher, taunter, transgressive, violator

mütejessis (mütecessis) : eaves dropper, meddling, prying, indiscreet, inquisitive, inquisitor

mütekebbir : supercilious

mütekerrij (mütekerriç) : efflorescent

mütekessir : proliferous

mütekyâsif (mütekâsif) : concentrated, condensed

mütekyâsir (mütekâsir) : interfering

mütelâsuq (mütelâsık) : agglutinative

mütelevvin : capricious, chequered, fickle, flighty, motley minded, roving, shifting, skittish, unsteadfast, versatile, volatile

mü'telif : compounder, mediator

mütemâdi : unceasing, unintermitted, unintermitting, uninterrupted, ceaseless, constant, continual, incessant, unremitting

mütemâyil : affectionate, biassed, disposed, inclined, minded, prepared, prepossessed

mütemerrid : unrepenting/unrepentant

mütemevvij (mütemevviç) : undulated, wavy

mütemmim : appendant, complement, complementary, complete, integrant, supplement, supplementary

mütenâqus (mütenâkıs) : decrescent

mütenâquz (mütenâkız) : contradictory, discrepant

mütenâsıl : proliferous

mütenâsib : commensurate, commensurable, correlative, handsome, proportionable, proportionate, proportional, proportioned, well proportioned, symmetrical

mütenâsil : prolific

mütenâvib : alternate, alternative, impulsive, interlinear, intermissive, intermittent, reciprocating, sublaternate

mütenâzur (mütenâzır) : symmetrical, collateral, correlative, corresponding, reciprocal, respective

mütenebbî : false prophet

müteneffir : abhorrent, hater, indignant, loath, loathful, repugnant, sick

müteneffiz : potentate

mütenevvi' : general cargo, miscellaneous, multiform, varied

müteqâbil (mütekâbil) : correlative, impulsive, mutual, reciprocal, seesaw

müteqaddim (mütekaddim) : for gone

müteqâ-id (mütekâit) : pensionary, veteran, emeritus, retired, superannuated

müteqârin (mütekârin) : contiguous

müteqarrib (mütekârip) : convergent

müterâdif : synonymous

müterâfuq (müterâfık) : attendant, coexistent

müterâkim : alluvial, conglomerate

müteraqqî (müterakki) : progressive

mütereddi : heretic, pervert

mütereddid : fabian, faltering, hesitating, indecisive, irresolute, at a loss, undecided, waverer

müterettib : incumbent

mütesâdif : coincident

mütesânid : solidary

mütesâ-ud (mütesâid) : ascendant

mütesavver : in contemplate, imaginary, intended, proposed

müteselsil : rotatory, subordinate, successive

müteshâ'ib (müteşâip) : effluent, ramified

müteshebbis (müteşebbis) : enterprising, of initiative, pushing, starter, stirring, undertaker, venturer

müteshehhib (müteşehhib) : incandescent

müteshekkir (müteşekkir) : thankful, grateful, obliged

mütevaggul (mütevaggıl) : scholar

mütevâlî : consecutive, incessant, progressional, running, successive

mütevassut (mutavassıt) : mediator, conciliator, go between, intercedent, intercessor, intermediary, intermediate, negotiator, tolerable

mütevâzî : collateral

mütevâzin : poised, quadrate, static/al

mütevâzu' (mütevazı) : meek, modest, submissive, unassuming, decent, demure, unpresuming, unpretending, humble

müteveffâ : the deceased, defunct, the departed, late

mütevejji (müteveccih) : aimed

mütevekkil : resigned

mütevelli : receiver, executor, trustee

müteyaqquz (müteyakkız) : circumspect, guarded, prospective, unsleeping, vigilant, wakeful, watchful, wide awake

müteyemmin : auspicious

mütezâyid : accelerative, buoyant, crescent, cumulative, increased, increasing, rising

müttaqî (müttaki) : godly, prayerful, wise, devotee, devout, pietist, pious

müttefiq (müttetik) : allied, confederate, leaguer, unanimous, undivided, united, ally

müttehî : bound

müttehid : amalgamated, united, coherent, combined, concordant, concurrent, confederate, confederative, corporate, federal, federative, incorporate, incorporated

müttehim : accused

müttehim olmamush (müttehim olmamiş) : untaxed

müvahhid : monotheist

müvâzenesiz : unbalanced

müvâzî : parallel

müvejji (müveccih) : directive

müvellid : generator

müvellidül-houmôuzayle â-id (müvellidü'l-humûza ait) : oxygenous

müverrih : historian

müvesvis : distrustful

müvezzi' : post man

müzâb : fusible

müzdevij (müzdevic) : conjugate

müzebzeb : chaotic, unruled

müzehheb : gilt

müzehher : florescent

müzekker : masculine

müzevvâ : angled, angular, cornered

müzevvir (müzevir) : blabber, fire brand

müzeyyen : adorned, figured, florid, flowery, foliated, luxurious, ornate, set, studded

müz-ij (müziç) : vexatious, mischievous, rigmarole, troublesome, worrying, annoying, importunate, tedious, obtrusive, onerous, oppressive

müzmin : chronic, inveterate

nâbemevsim : premature, untimely

nâ-châr (nâçâr) : perforce, unavoidably

nâchiz (nâçiz) : humble, little

nâdim : contrite, penitent, remorseful, repentant

nâdim olmamush (nâdim olmamiş) : unrepenting/unrepentant

nâdim olmaz : impenitent

nâdir : curious, infrequent, rare, scarce, singular, uncommon

nâfi' : advantageous, beneficial, curative, instructive, interesting, profitable, salutary, serviceable, subservient, suggestive, of use, useful, wholesome

nâfile : empty, fruitlessly, no go, ineffectively, supererogatory, useless, in vain

nâfiz : casting, discriminative, keen, sharp, subtle

nâfiz nazarlu (nâfiz nazarlı) : eagle sighted, keen eyed, sharp sighted

nâgihânî : emergent, panic

nâgmeli (nağmeli) : melodious

nâhosh (nâhoş) : disagreeable, disappointing, disgraceful, disgusting, displeasure, distasteful, forbidding, graceless, grating, irksome, nasty, unacceptable, unagreeable, ungenial, ungraceful, unpleasant, unsavoury, unwelcome

nahrî : necrotic	nâri beyzâ hâlinde (nâr-ı beyzâ hâlinde) : incandescent
nâhur (nâhır) : necrotic	nârin : delicate, peaked, slender, tender
nahvî : syntactical	nasîhat-kyârâne (nasîhatkârâne) : admonitory
nâ-im (nâim) : dormant, latent, sleeping	nâsir : prosaist
nâ'l sheklinde (nal şeklinde) : horse shoe	nasrânî : nazarene
nâma mouharrer (nâma muharrer) : nominative	nâsuh (nâsıh) : admonisher, mentor, monitor, monitory
nâmdâr : eminent, famous	nasurlu (nasırlı) : callous
nâ-merd (nâmert) : unmanly	nasyonalist : nationalist
nâmouskyâr (nâmuskâr) : square, upright	nâ-tamâm (nâtamam) : crude, unaccomplished, incomplete, embryonic, unfinished
nâmouslou (nâmuslu) : honest	nâtuqalu (nâtıkalı) : eloquent
nâmoussouz (namussuz) : dishonest, unchaste	naturalize olmoush (natüralize olmuş) : naturalized
nâmu mejhôul (nâm-ı meçhûl) : nameless	natürel : natural
nâmunda (nâmindâ) : titled	nazarî : doctrinaire, speculative, theoretical, theorist
nâ-mütenâhî (nâmütenâhî) : infinite	nâzik : accommodating, amiable, associable, attentive, bonny, civil, complaisant, affable condescending, courtly, courteous, courtlike, delicate, facile, gallant, genteel, gentle, kind, lovable, mannerly, nice, obliging, polite, sociable, sore, sweet, tender, thoughtful, ticklish, urbane
nankeur (nankör) : thankless, ungrateful, unthankful	nâzikyâne (nâzikâne) : courteously, delicately
naqdî (nakdî) : monetary, pecuniary	nazlu (nazlı) : fondling, tenderling, dainty
naqî-î (nakiî) : infusory, monadic	nebâtî : botanical, vegetable, vegetal
naql edilemez (nakledilemez) : untransferable	nebetli (nöbetli) : fitful, intermittent
naqlî (naklî) : vehicular	nedâmet etmez : remorseless
naqliye üjreti dâhil (nakliye ücreti dâhil) : carriage paid	
nâqus (nâkıs) : amis, imperfect, minus, void	
naqush ishleyen (nakış işleyen) : embroiderer	
naqz (nâkız) : contradiction	
nâ-revâ (nârevâ) : undeserved	
nârî : plutonian/plutonic	

nefesi tuqanmış (nefesi tıkanmış) : breathless	neshr edilmemiş (neşredilmemiş) : unpublished
nefesi tükenmiş (nefesi tükenmiş) : pumped	neshr olounmamuş (neşrolunmamış) : inedited
nefis : fine, ambrosial, dainty, delicate, delicious, savoury	neslî : lineal
nefretli : hateful	neslinden : lineal
nefsânî : sensual	nesrî : prosaic/al
nefsi dar : short winded	netîjesiz (neticesiz) : inconsequential, resultness, unattended
nefsine galebe : self command	nev-î (nevî) : specific
negatif : negative	nevmîd : disconsolate, hopeless
nehârî : external, unattached	nevmîd olmamış (nevmit olmamış) : undepressed
nehir kenârûna â-id (nehir kenârına ait) : riparian	nevmîdâne : desperately
nehrî : alluvial, fluvial, river	nevrastenik : neurasthenic
nehîyî : interdictory	nevvâr : irradiate, irradiant, luminous, lustrous
nejât veriji (necat verici) : saving	nezâketsiz : discourteous, disobliging, impolite, unaccommodating, uncivil, ungallant, unkind
nejib (necip) : noble, noble minded, ingenuous, magnanimous, patrician	nezîh : decent, lady like
nejmî (necmî) : stellate	nezrî : votive
nekre : fool, humorist	nigehbân (nigehban/nigâhban) : tribune
nemli : damp, dewy, humid, moist	nihâ-î (nihâtî) : eventual, final
nesebî : genealogical	nihâyetdeki (nihâyetteki) : terminal
nesh-e qachuran (neşe kaçırın) : trouble feast	nihâyetsiz : endless, fathomless, infinite, interminable, soundless, termless, unended
nesh-e veriji (neşe verici) : exhilarant	nihilist : nihilist
nesh-eli (neşeli) : buoyant, friskful, frisky, frolicsome, gay, jolly, merry, mirthful	nikyâhî (nikâhî) : sponsal
nesh-esiz (neşesiz) : cheerless, dumpish, out of one's element's, flat, flatness, joyless, mirthless, sportless, uncheerful, unjoyful	nîm : demi, semi
nesh-et eden (neşet eden) : nascent	nîm resmî : officious, semi official
	nîm sheffâf (nim şeffaf) : semi transparent, translucent

nî'mel-matlôub (ni'mel-matlûb) : so much the better, all the better

niqrîsli (nikrisli) : gouty

nisbetsiz : disparate, incommensurable, overgrown, proportionless, unproportioned, unsymmetrical

nisbî : comparative, conditioned, proportional, relative, specific

nishânesiz (nişânesiz) : printless

nishanlu (nişanlı) : betrothed, engaged, fiancée, bride elect

nishastalu (nişastalı) : farinaceous, starched

nisvî : feminine, womanly

niyâzkyâr (niyâzkâr) : petitioner, supplicant, wishful

nizâma qonmamush (nizâma konmamış) : untrimmed

nizâmî : statutory, taxable

nizâmlu (nizâmlı) : in good trimness

nizâmsuz (nizâmsız) : out of trimness, untidy

nominal : nominal

noqtasuz (noktasız) : unpointed

nôur topou (nur topu) : cherub

nous-hasu mevjôud (nüshası mevcut) : in print

noutfî (nutfî) : seminal, spermatic

noxân (noksan) : deficient, deficit, faulty, immaturity, imperfection, inadequate, incompleteness, incomprehensive, infirmity, insufficient, lack, light handed, missing, reproach, scarce, short, shortness, shortage, slender, unaccomplishment, unsatisfactory, void, want, wanting

noxân te'diye edilmish (noksan tediye edilmiş) : underpay

nufs kürevî (nıfs kürevî) : hemispherical

nusuf (nısf/nısıf) : semi, half, moiety, demi

nüfûsu choq (nüfusu çok) : populous

nüfûuz edilemez (nüfûz edilemez) : impenetrable

nüfûuzlou (nüfuzlu) : potent, influential

nühâsî : copper

nüjômî (nücûmî) : astral, sidereal, stellar

nüktedân : subtle witted, ready witted

nükteli : witty

nümâyishkyâr (nümâyışkâr) : ostentatious

nümâyishkyârâne (nümâyışkârâne) : demonstrative

nümâyishli (nümâyışli) : flourishing

nümôune qâbilinden (numûne kabilinden) : typical

nüvâzishkyâr (nüvâzişkâr) : sooting

o : said

o dereje (o derece) : to a degree

o gibi : those

o zemânki (o zamanki) : then

objeqtif (objektif) : object glass, objective

obour (obur) : glutton, gluttonous, gobbler, hog, ogre, ravenous, voracious, wolfish

obstrüxiyon yapan (obstrüksiyon yapan) : obstructionist

odoun gibi (odun gibi) : wooded

olamaz : impracticable, unimaginable	onlarunki (onlarınki) : theirs
oldôu gibi (olduğu gibi) : unaffected	onlou (onlu) : ten
olgoun (olgun) : mellowy	onoun gibi (onun gibi) : or so
olmamush (olmamış) : immature, unripe	onounjou (onuncu) : tenth
olmaz : inadmissible, nay, unfeasible, unsuitable	onounki (onunki) : his, where of, whose
olmouch (olmuş) : mature, mellow, ripe, in search	oportunist : opportunist
olouqlou (oluklu) : chamfered, gooved	oq gibi (ok gibi) : arrowy
olour (olur) : feasible	oq sheklinde (ok şeklinde) : arrow shapet
on altunju (on altıncı) : sixteenth	oqadar (o kadar) : as much
on beshde bir (on beşte bir) : fifteenth	oqdan (oktan) : quiver
on beshinji (on beşinci) : fifteenth	oqoumouch (okumuş) : literate, read
on bir senelik : undecennial	oqounaqlu (okunaklı) : legible
on birinji (on birinci) : eleventh	oqounmamush (okunmamış) : unread
on deurdünjü (on dördüncü) : fourteenth	oqounmaz (okunmaz) : illegible, quiescent, silent, undecipherable, unreadable
on deurtde bir (on dörtte bir) : fourteenth	oqouyan (okuyan) : readable, student
on doqouzda bir (on dokuzda bir) : nineteenth	orkestreye â-id (orkestraya ait) : orchestral
on doqouzounjou (on dokuzuncu) : nineteenth	oroujlou (oruçlu) : faster
on ikide bir : duodecimal, twelfty	orta boy : medium sized
on ikinji (on ikinci) : duodecimal, twelfty	orta hâlli : middle class
on misli : decuple, ten fold	orta yashlu (orta yaşlı) : middle aged
on sekizde bir : eighteenth	ortanja (ortanca) : hortensia
on sekizinji (on sekizinci) : eighteenth	ot gibi : herbaceous, weedy
on senelik : decennial	ot yer : herbivorous
on üçhde bir (on üçte bir) : thirteenth	otlou (otlu) : grassy, weedy
on üçhünjü (on üçüncü) : thirteenth	otomatiq (otomatik) : self adjusting, automatic
on yedinji (on yedinci) : seventeenth	otoun bozan (oyun bozan) : trouble feast
onda bir : tenth	otouran (oturan) : dweller

otouraqlu (oturaklı) : beamy	oumôumî (umumî) : appellative
otourmoush (oturmuş) : stranded	oumôumî (umumî) : national, plenary, popular, universal, collection, common, ecumenical, general, public, subalternant, synoptical, unanimous
otouroulmaz (oturulmaz) : uninhabitable	
otouroulour (oturulur) : habitable	ounlou (unlu) : farinaceous, mealy
otouz senede bir (otuz senede bir) : tricennial	ounoutgan (unutkan) : forgetful, oblivious
otouz senelik (otuz senelik) : tricennial	ounoutmaz (unutmaz) : remindful
otouzda bir (otuzda bir) : thirtieth	ounoutoulmamush (unutulmamış) : unforgotten
otouzounjou (otuzuncu) : thirtieth	ounoutoulmaz (unutulmaz) : memorable, unforgotten
ouchan (uçan) : flying, volant	ounoutoulmoush (unutulmuş) : forgotten, unrecorded
ouchar (uçar) : volatile	ounqî (unkî) : cervical, jugular
oufajuq (ufacık) : elfish, tiny	ounvânlu (unvânlı) : titled
oufaq (ufak) : little, minute, odd, pickle, small	ouqalâ (ukala) : busy body, overbusy, over-zealous, pedagogue, pedant, wiseacre, zealot
oufaq tefek (ufak tefek) : small fry, odd and ends, sprat	ouqdeli (ukdeli) : knotty
oufqa müvâzî (ufuka muvâzî) : horizontally	ourfî (örfî) : martial
oufqî (ufkî) : horizontal, level, point-blank	ourlou (urlu) : spavined
oujlaru sivri (uçları sivri) : spindle shaped	ousanduruju (usandırıcı) : monotonous, tiresome, wearisome
oujou qalquq (ucu kalkık) : tilted	ousanmush (usanmış) : tired
ôu'jôube (ucube) : prodigy	ousâreli (usâreli) : juicy
oujouz (ucuz) : cheap, at small cost, two penny, unexpensive	ousôule mougâyir (usûle mugayir) : uncanonic
oujouzja (ucuzca) : cheaply	ousôule mouvâfuq (usûle muvâfik) : formal, regular
oulvî (ulvî) : magnanimous	ousôulen müntehâb (usûlen müntehâb) : duly elected
oumaju (umacı) : raw head	ousôuli beyâna mouvâfuq (usûl-i beyâna muvâfik) : rhetorically
oumôuma â-id (umûma ait) : of public concernment	
oumôuma mouhâlif (umûma muhalif) : heterodox	

ousôuli intiqâda mougâyir (usûl-i intikâda mugâyir) : uncritical

ousôul-perest (usûlperest) : doctrinaire, formalist, methodist, prude

ousôulsüz (usûlsüz) : formless, unlawful, unsystematic

ousta (usta) : skilled

outangaj (utangaç) : coy, shame faced

outanmaz (utanmaz) : profligate, shameless, unashamed, unbashful

outanmush (utanmış) : ashamed

outanulajaq (utanılacak) : humiliating, shameful

ouyanuq (uyanık) : awaken, wakeful, waking, wide awake

ouyar (uyar) : adaptable

ouydouran (uyduran) : broacher, inventor

ouydourma (uydurma) : artificial

ouygoun (uygun) : accommodating, adapted, agreeable, answerable to, applicable, befitting, be seeming, commensurate, compatible, fit, conformable, consistent, fitting, suitable, tempered

ouygounsouz (uygunsuz) : incongruous, unbecoming, unseemly

ouymamush (uymamış) : unreconciled, unsuited

ouymaz (uymaz) : disproportionate, inapplicable, incompatible, incongruous, inconsistent, inconvenient, irreconcilable, unadapted, unfeasible, unmeet

ouyouqlar (uyuklar) : slumberous, somnolent

ouyour gibi (uyur gibi) : sleepily

ouyour-ouyanuq (uyur uyanık) : somnolescent

ouyoushmaz (uyuşmaz) : implacable, uncompromising

ouyoushmoush (uyuşmuş) : numb, opiated

ouyoushouq (uyuşuk) : drowsy, lethargic, opiated, sleepily, sleepy, torpid, dozy, slumberous

ouyoutoujou (uyutucu) : somniferous

ouyoutour (uyutur) : soporiferous

ouyouyan (uyuyan) : sleeper, sleeping

ouyouz (uyuz) : itchy, mangy

ouyqoujou (uykucu) : sluggard

ouyqousou gelmiş (uykusu gelmiş) : sleepy

ouyqousouz (uykusuz) : sleepless

ouysal (uysal) : pliant

ouzamaz (uzamaz) : inductile

ouzamush (uzamış) : protracted

ouzanur (uzanır) : tractile

ouzaq (uzak) : distant, far, inaccessible, inapproachable, off, out of reach, remote, removed, wide

ouzaqdan (uzaktan) : removed

ouzaqdan geurmez (uzaktan görmez) : myope, near sighted

ouzaqdan tanuduq (uzaktan tanıdık) : a bowing acquaintance

ouzaqlashan (uzaklaşan) : divergent

ouzar (uzar) : extensible

ouzatuju (uzatıcı) : protractive

ouzoun (uzun) : diffuse, lanky, lengthy, long, prolate, prolix, prolonged, tedious, verbose, wordy

ouzoun boylou (uzun boylu) : tall

ouzoun eumürlü (uzun ömürlü) : long lived

ouzoun menzilli (uzun menzilli) : long range

ouzvî (uzvî) : organic

oyalu (oyalı) : vandyked

oymalu (oymalı) : enchased, fretted, indented, pinked

oynanabilir : representable

oynaq (oynak) : frisky, gamesome, light, rompish, skit, skittish, sportive, ticklish, toysome, burrow, slot, water gall

pachavra (paçavra) : swab

pahalu (pahalı) : dear, expensive

pâk : clean, holy, immaculate, impeccable, pure, stainless, unimpeachable, unpolluted, unspoiled, vestal

pamouqlou (pamuklu) : cotton, fustian, quilt, union

panteist : pantheist

papaya â-id (papaya ait) : papal

papaz gibi : priestly

papaz tehakkümünde (papaz tahakkümünde) : priest ridden

papaza yaqushur (papaza yakışır) : priestly

parasuz (parasız) : into the bargain, gratuitous, penniless, portionless, unpaid

paraya harîs : gig man

parcha hâlinde (parça hâlinde) : dissected, piecemeal

parcha parcha (parça parça) : scrappy

parchalanmush (parçalanmış) : asunder

parchalardan mürekkeb (parçalardan mürekkep): fragmentary

parlamento ousôulüne mouhâlif (parlamento usûlüne muhâlif) : unparliamentary

parlaq (parlak) : beamy, bright, brilliant, dashing, effulgent, flaring, flashy, florid, flourishing, fulgent, gay, glaze, glaring, gleamy, glittering, glossy, glowing, golden, high, silky, coloured, irradiate, irradiant, lucid, luminous, lustrous, radiant, refulgent, resounding, silvery, resplendent, rich, sheen, shining, shiny, sleek, sparkling, splendid, star like, sunny, tinsel, vivid

parlaq deyil (parlak değil/olmayan) : unglazed

parmaq gibi (parmak gibi) : digitate

parmaqlu (parmaklı) : digitate, fingered

partisan (partizan) : adviser

pasaqlu (pasaklı) : slipshod, sloven, slut, trollop

paslu (paslı) : rusty

pasta yapan : pastry cook

patinaj yapan : skater

patlaq (patlak) : burst

patlaq geuzlü (patlak gözlü) : goggle eyed

paturduju (patırtıcı) : rattle headed, rattling, roister, unruly

paturdulu (patırtılı) : noisy

pâyânsuz (pâyânsız) : inexhaustible

pâyidâr (pâyidâr) : undying, indelible, ineffaceable, lasting, perennial, ever lasting

pâyâmâl olmouşh (pâyâmâl olmuş) : trodden

paytaq (paytak) : pawn

pedagojiq (pedagojik) : pedagogic

pejmürde : ragged, shabby, tattery

pek : arch, deuced, far, hard, heavily, high, over, precious, proper, quite, ram, right, too, uncommon, very

pek âju (pek acı) : scorching

pek ajuqlu (pek acıklı) : heart rending

pek â'lâ (pekâlâ) : well

pek az : remote, tittle

pek beuyük (pek büyük) : colossal, huge, inappreciable, monster, monstrous, overgrown, spank

pek beyendîy (pek beğendiği) : favourite

pek choq (pek çok) : enormous, highly, greatly, innumerable, innumerably, too many, myriad, numberless, overflowing

pek derin : fathomless

pek dik : precipitous

pek diqqatli (pek dikkatli) : precise

pek dôrou (pek doğru) : rigorous

pek endîsheli (pek endişeli) : over-anxious

pek erken : precocious

pek eski : immemorial, thread bare

pek fazla : excessive, too many, overflown, riotous, woundily

pek fenâ : arrant, nefarious, shocking

pek galîz : shocking

pek güch (pek güç) : beset with difficulties, herculean

pek güzel : nymph like

pek hâhishger (pek hâhişher) : solicitous

pek hesâbî : sharp

pek hünerli : high wrought

pek istekli : covetous

pek küchük (pek küçük) : microscopic/al, minimal, pigmy

pek latîf : delightful

pek mebzôul (pek mebzul) : superabundant

pek merâqlu (pek meraklı) : over-anxious

pek meshgôul (pek meşgul) : absorbed, overbusy

pek mevsôuq (pek mevsûk) : on good authority

pek mühim : of great concernment

pek nâfiz : omnipotent

pek oufaq (pek ufak) : mite

pek oujouz (pek ucuz) : dirt cheap, dirt cheap, penny worth

pek ouzaq (pek uzak) : far away, the world's end

pek ouzoun (pek uzun) : elongated, spindly

pek qadîm (pek kadim) : immemorial

pek qiymetdâr (pek kıymettar) : inestimable

pek qorqmouşh (pek korkmuş) : aghast, horhor stricken, panic stricken

pek quzgun (pek kızgın) : rabid

pek revâjda (pek revaçta) : in great demand, all the rage

pek sarhosh (pek sarhoş) : dead drunk

pek shiddetli (pek şiddetli) : intense, splitting

pek shuq (pek şık) : dandy, spruce

pek sujaq (pek sıcak) : scald hot, sweltry, torrid

pek tatlu (pek tatlı) : luscious

pek vîran : ramshackle

pek yaqun (pek yakın) : close by, fast by

pek yashlu (pek yaşlı) : stricken in years

pek yûxek (pek yüksek) : taunt, towering

pek ziyâde : densely, immensely, mortal, very much, rank, vastly

pekîy (pek iyi) : good, well

pelesenkli : balsamic

pelte hâlinde : jellied

peltek : stammerer

pencheli (pençeli) : clawed, fanged, pawed

penchesiz (pençesiz) : fangless

penisiz : penniless

perâkende : dispersed

perchemli (perçemli) : tufted

perchin çekiji (perçin çekici) : rivet hammer

perestishe lâyuq (perestişe lâyık) : adorable

perestishkyâr (perestişkâr) : idolater, votary

perhîzkyâr (perhizkâr) : abstemious

peri gibi : nymph like

perili : demoniac, haunted

perîshân (perişan) : desolate, dead beat, dishevelled, disorderly, sharp set, out of trimness

peroukeli (peruklu) : wigged

pertevsouz (pertev-sûz) : burning lens, magnifier

pervâsuz (pervâsız) : dreadless, undaunted

petrollou (petrollü) : petroliferous

peynir gibi : cheesy

pich (piç) : adulterine, bastard, imp, slink, urchin

pinekler : somnolescent

pire yemish (pire yemiş) : flea bitten

pîrî : senile

pirinch gibi (pirinç gibi) : brassy

pis : dirty, filthy, foul, sloppy, slovenly, sordid, squalid, stinkard

pishkin (pişkin) : hardy, beaten, tough, weather beaten

pishmemish (pişmemiş) : unbaked

pishmish (pişmiş) : cooked

piyasada gecher (piyasada geçer) : marketable, negotiable

piyasada gechmez (piyasada geçmez) : unmarkedable

platoniq (platonik) : platonic

plise : quilling

plüshlü (plüşlü) : fleeced

portatif : portable

posta üjreti dâhil (posta ücreti dâhil) : post free, post paid

poul toplayan (pul toplayan) : philatelist

pôulâddan (pulattan) : adamantine

poullou (pullu) : flaky, scaly
 pous taxîmâtlu (pus taksîmatlı) : inched
 pout-perest (putperest) : pagan, idolater
 pratiq (pratik) : practical, practical knowledge, practice
 prens gibi : princely, prince like
 prensə yaquşur (prensə yakışır) : prince like
 prese : mangle, copy press
 propagandaju (propagandacı) : propagandist
 punarlu (pınarlı) : springy
 pür-shevq (pürşevk) : sanguine
 pürüzlü : jagged, ragged, scabby, scraggy, uneven, unsmooth
 püsküllü : tasselled
 püskülsüz : unbearded
 qaba (kaba) : antic, bluff, blunt, boorish, brassy, broad, churlish, clowish, clumsy, coarse, crude, discourteous, down right, foul mouthed, rude, grained, granulate, gross, gross, grotesque, gruff, harsh, homely, husky, ill bred, impolite, indecent, indelicate, inelegant, loutish, loveless, lumpish, mock, peasant, plump, provincial, rank, rococo, rough, rough hewn, rugged, rustic, scraggy, scurrilous, shag, shagged, stiff, tawdry, tinsel, unbleached, unbolted, unbred, uncivil, uncourtly, uncounth, unfine, unframed, vulgar, ungainly, ungallant, ungenteel, ungracious, unladylike, unlicked, unlovely, unmannerly, unpolished, unskilled, unsmooth, wooded
 qaba taslaq (kabataslak) : rough draught
 qabadayu (kabadayı) : bravado, bully
 qabâhatli (kabahatli) : culpable, delinquent, faulty, guilty, impeachable, offender, transgressor

qabâhatsiz (kabahatsiz) : guiltless
 qabaja (kabaca) : plump
 qabarjuqlu (kabarcıklı) : tuberculous
 qabarmush (kabarmış) : puffy, raised, tumid, tumid, turgid
 qabaruq (kabarık) : convex, nettle rash, turgescence, wart
 qâbil (kâbil) : achievable, possible
 qâbil deyil (kâbil değil/olmayan) : impracticable
 qâbili atf (kâbil-i atıf) : referable
 qâbili ax (kâbil-i akis) : reversible
 qâbili ekl (kâbil-i ekl) : eatable, edible
 qâbili ferâğ (kâbil-i ferâğ) : alienable
 qâbili fesih (kâbil-i fesih) : repealable
 qâbili hall (kâbil-i hâl) : resolvable, solvable
 qâbili hazm (kâbil-i hazım) : digestible
 qâbili hesâb (kâbil-i hesap) : calculable
 qâbili iddâ (kâbil-i iddia) : supportable, sustainable
 qâbili ifâde (kâbil-i ifade) : speakable
 qâbili ijbâr (kâbil-i icbâr) : coercible
 qâbili ijrâ (kâbil-i icra) : practicable
 qâbili inhinâ (kâbil-i inhinâ) : pliant
 qâbili in-ikyâs (kâbil-i in'ikâs) : reflectible
 qâbili inkisâr (kâbil-i inkisâr) : refrangible
 qâbili inkyâr (kâbil-i inkâr) : deniable
 qâbili intihâb (kâbil-i intihâb) : returnable
 qâbili inturâq (kâbil-i intirâk) : malleable

qâbili iqnâ' (kâbil-i ikna) : persuadable

qâbili iqtihâm (kâbil-i iktihâm) : surmountable

qâbili isbât (kâbil-i isbat) : provable

qâbili ishtirâ (kâbil-i iştirâ) : purchasable

qâbili istihrâj (kâbil-i istihrâç) : educible

qâbili istihsâl (kâbil-i istihsâl) : producible

qâbili istinâf (kâbil-i istinâf) : appellable

qâbili it-hâm (kâbil-i ithâm) : chargeable

qâbili jerh (kâbil-i cerh) : refutable

qâbili mesâha (kâbil-i mesâha) : gaugeable, mensurable

qâbili mouqâvemmet (kâbil-i mukâvemmet) : resistible

qâbili mübâdele (kâbil-i mübâdele) : permutable

qâbili müdâfa (kâbil-i müdâfaa) : pleadable, sustainable, tenable

qâbili münâqasha (kâbil-i münâkaşa) : mootable

qâbili mürôur (kâbil-i mürûr) : practicable

qâbili müsâmeha (kâbil-i müsâmaha) : remissible

qâbili naql (kâbil-i nakil) : portable, transferable, transmissible, transportable

qâbili nüfûuz (kâbil-i nüfûz) : penetrable, permeable, pervious, pierceable

qâbili nükyôul (kâbil-i nükûl) : retractable

qâbili redd (kâbil-i ret) : repudiable

qâbili rüjôu' (kâbil-i rücu') : revocable

qâbili sevq (kâbil-i sevk) : dirigible

qâbili shûrb (kâbil-i şûrb) : potable

qâbili tahrîb (kâbil-i tahrîp) : destructible

qâbili tahsîl (kâbil-i tahsil) : recoverable

qâbili tahsîs (kâbil-i tahsis) : assignable

qâbili tahvîl (kâbil-i tahvîl) : transmutable

qâbili taleb (kâbil-i talep) : reclaimable

qâbili tâ'lîm (kâbil-i talîm) : teachable

qâbili tâ'mîr (kâbil-i tamir) : mendable, reparable, restorable, retrievable

qâbili taqdîr (kâbil-i takdir) : appreciable, ratable, discernible

qâbili tâ'qîb (kâbil-i takip) : pursuable

qâbili tatbîq (kâbil-i tatbik) : practical, predicable, relevant

qâbili taxîm (kâbil-i taksîm) : divisible

qâbili tedâvi (kâbil-i tedâvi) : remediable

qâbili te'diye (kâbil-i tediye) : solvable

qâbili tefrîq (kâbil-i tefrik) : separable

qâbili tehammouz (kâbil-i tahammuz) : oxidizable

qâbili tejdîd (kâbil-i tecdit) : renewable

qâbili tejrîd (kâbil-i tecrit) : isolable

qâbili telâfi (kâbil-i telâfi) : redeemable

qâbili te'lîf (kâbil-i telif) : reconcilable

qâbili temdîd (kâbil-i temdit) : producible

qâbili temessül (kâbil-i temessül) : assimilative

qâbili temsîl (kâbil-i temsîl) : representable

qâbili teneffüs (kâbil-i teneffüs) : respirable

qâbili tenzîl (kabil-i tenzil) : allowable, reducible

qâbili tesviye (kâbil-i tesviye) : reimbursable

qâbili texîr (kâbil-i teksîr) : multipliable

qâbili uslâh (kâbil-i ıslah) : improvable, amendable, reclaimable

qâbili utfâ (kâbil-i itfâ) : redeemable

qâbili vezn (kâbil-i vezin) : ponderable

qâbili vusûl (kabil-i vusul) : accessible

qâbili zeri' (kâbil-i zer'/zeri) : tillable, arable, ploughable

qablî (kablî) : apriori, apriorist

qabloulou (kablolu) : cabled

qaboul eden (kabul eden) : accepter

qâboul edilemez (kabul edilemez) : unacceptable

qaboul olounour (kabul olunur) : admissible

qabouqlou (kabuklu) : barked, crusty, husked, rinded, scabby, scabious, scurfy, sharded, shelly, sloughy

qâbuz (kabız) : astringent

qach (kaç) : how many

qachamaqlu (kaçamaklı) : elusive, equivocal, evasive, quirkish

qachaq (kaçak) : contraband, deserter, fugitive, fugitive from justice, to run away

qachaqju (kaçakçı) : runner, smuggler

qachuq (kaçık) : crack brained, crazy, dare devil, freakish, mad cap, waxy

qademe nizâmunda (kademe nizâmında) : en echelon

qademeli (kademeli) : diatonic, en echelon

qadîd (kadît) : cadaverous, raw boned, jade, scrag, starveling

qadife gibi (kadife gibi) : velvety

qadîm (kadim) : ancient, antiquarian, antiquated, primeval, archaic, traditional, veteran

qadun gibi (kadın gibi) : effeminate, feminine, woman like

qadun sevmez (kadın sevmez) : woman hater

qaduna moutî' (kadına mutî') : uxorious

qadunja (kadınca) : womanly

qadunlara mahsous (kadınlara mahsus) : for woman, for ladies

qadunlugha yaqushmaz (kadınlığa yakışmaz) : unwomanly

qafadar (kafadar) : crony

qafasuz (kafasız) : acephalous

qafesli (kafesli) : trellised

qâfiyeji (kafiyeci) : rhymers

qâfiyeli (kafiyeli) : rhymed

qâfiyesiz (kafiyesiz) : rhymeless

qahbe (kahpe) : puny

qahfî (kahfî) : phrenological

qahhar (kahhâr) : omnipotent

qâ-idesiz (kâidesiz) : unruled

qâ-im (kâim) : erect, normal, right, to stand up, standing, upright

qalabaluq (kalabalık) : chockful, dense

qalan (kalan) : remainder, rest

qalaya â-id (kalaya ait) : stannary

qalb edilebilir (kalp edilebilir) : convertible	qan ichinde (kan içinde) : gory
qalbî (kalbî) : bosom, cardiac, heart felt, hearty	qan olmush (kan olmuş) : blood shot
qalbi quruq (kalbi kırık) : broken heart	qan tatmamush (kan tatmamış) : unfleshed
qalbsiz (kalpsiz) : heartless	qana sousamush (kana susamış) : blood thirsty
qaldurmush (kaldırmış) : cupboard	qanâ-at-bahsh (kanaat-bahş) : persuasive
qaldurulamaz (kaldırılmaz) : irremovable, unremovable	qanad sheklinde (kanat şeklinde) : aliform
qaldurumlu (kaldırımı) : paved	qanadlu (kanatlı) : feathered, winged
qaldurumsuz (kaldırımı) : unpaved	qanar (kanar) : inducible, persuadable
qalemkyâr (kalemkâr) : chaser, ornamentalist	qanâtkyâr (kanaatkâr) : continent
qalevî (kalevî) : alkali, alkaline	qanbour (kanbur/kambur) : gibbous
qalju (kalcı) : refiner	qanduran (kandırın) : enticer
qalqan (kalkan) : rising	qangal hâlinde (kangal hâlinde) : tressed
qalqmush (kalkmış) : astir, up	qangren olmush (kangren olmuş) : gangrenous
qalquq (kalkık) : upturned	qânî (kâni) : satisfied, confident, content
qalub (kalıp) : plastic	qânî' deyil (kânî değil/olmayan) : dissatisfied, unsatisfied
qaluba girer (kalıba girer) : plastic	qânî' olmamush (kâni olmamış) : unconvinced
qalubu yapulabilir (kalıbı yapılabilir) : mouldable	qanja sheklinde (kanca şeklinde) : unciform
qalun (kalın) : broad, chopping, chunky, gross, rude, squat, stentorian, stubby, thick, woofy	qanjalu (kancalı) : crooked, hooked
qalun qafalu (kalın kafalı) : thick	qanjuq (kancık) : bitch
qalunja (kalınca) : thickish	qanlu (kanlı) : bloody, gory, murderous, rubicund, sanguine, sanguinary, slaughterous
qama sheklinde (kama şeklinde) : sphennoid/al, wedge shaped	qânôuna moutî' (kanuna mutî) : law abiding
qamerî (kamerî) : lunar	qânôunî (kanunî) : juridical, lawful, legal
qamushla mestôur (kamuşla mestûr) : reedy	qânôun-shinâs (kânunşinâs) : legist
qamushlu (kamuşlu) : reedy	qanserli (kanserli) : cancerous

qansus (kansız) : tame, bloodless, unbloody

qapalu (kapalı) : close, covered, covert, muggy, under seal, sealed, secluded, shut up, unhatched, unopened

qapanmush (kapanmış) : aback, enclosed

qapaqlu (kapaklı) : valvular

qaplanmush (kaplanmış) : lined, overlaid

qaplu (kaplı) : faced, lined

qapsül gibi (kapsül gibi) : capsular

qar gibi (kar gibi) : snowy

qara geuzlü (kara gözlü) : black eyed

qarâr verilmemiş (karar verilmemiş) : undecided

qarâr verilmish (karar verilmiş) : agreed

qarâr vermish (karar vermiş) : bent on

qarârmamush (kararmamış) : untarnished

qararmush (kararmış) : benighted, lowering, sun burnt, corked

qarârsuz (kararsız) : changeable, faltering, floater, fluctuating, inconsistent, inconstant, indecisive, indeterminate, irresolute, double minded, motley minded, mutable, precarious, shuttle witted, strumpet, unballasted, undecided, unfixed, unresolved, unsettled, unstable, giddy, unsteady, versatile, waverer

qaraya otourmush (karaya oturmuş) : aground

qarbonize (karbonize) : carbonized

qardeshliye yaqushmaz (kardeşliğe yakışmaz) : unbrotherly

qardyaq (kardiyak) : cardiac

qarhî (karhî) : ulcerous

qâri' (kâri) : readable

qarîb (karîb) : forth coming, germane, imminent, impending, near, proximate

qâri-e (kâriye) : readable

qarlu (karlı) : snowy

qarma qarushuq (karmakarışık) : dishevelled, helter-skelter, pell-mell, at sixes and sevens, unplaced, upside down

qarnî (karnî) : secular

qarnu beuyük (karnı büyük) : paunchy

qarnu chuquq (karnı çıkık) : pot bellied

qarshu (karşı) : opposed, thwart, thwarting

qarshuki (karşiki) : opposite

qarshuluqlu (karşılıklı) : reciprocal, mutual

qarshuluqsuz (karşılıksız) : unfunded

qartajalu (kartacalı) : punic

qarundan qonoushan (karından konuşan) : ventriloquist

qarunjalanmush (karıncalanmış) : honey combed

qarunjalı (karıncalı) : honey combed

qarushan (karışan) : interfering

qarushduran (karıştıran) : stirrer

qarushmamush (karışmamış) : unmingled, unmixed

qarushuq (karışık) : abstruse, adulterate, blend, chaotic, commingled, complex, complicate, confounded, confused, crabbed, cross grained, disorderly, impure, indiscriminate, indistinct, inextricable, intricate, knotty, laced, mazy, mixed, motley, orderless, perplexed, troublous, promiscuous,

rabble, tangled, tumultuous, unguided, untidy

qarushuq sôuretdə (karışık surette) : inextricably

qasden harîq (kasten harîk) : incendiarism

qasdî (kasdî) : deliberate, wilful, felonious, incendiary, intentional, premeditative, studied

qasherlenmiş (kaşarlanmış) : anointed, cudgel proof

qasîrül-basar (kasîrül-l-basar) : myope, near sighted, purbling

qasrî (kasrî) : spontaneous

qassâm (kassâm) : portioner

qâsum (kâsım) : divider

qasvet veriji (kasvet verici) : melancholic

qasvetli (kasvetli) : mirthless

qat qat (kat kat) : multiplex

qat-î (kati) : absolute, point-blank, positive, precise, conclusive, decisive, definite, definite, determinate, dogmatic, effectual, express, final, flat, indisputable, indubitable, peremptory, reverseless, specific, strict, unappealable, unhesitating, unmistakable, unrepealable, formal, irrevocable, casting, categorical

qâtil (kâtil) : murderer, slayer

qatlanmamush (katlanmamış) : ungathered

qatlanmush (katlanmış) : folded

qatlanur (katlanır) : pliable

qatlayuju (katlayıcı) : folder

qatlu (katlı) : folded, storied

qatmerli (katmerli) : flaky, multiplex

qatranlu (katranlı) : tarry

qatu (katı) : brassy, callous, firm, flint, hard, horny, indurate, solid, stalky, stark, stiff

qat-u mükyâfî (kat'-ı mükâfî) : parabola

qatu yürekli (katı yürekli) : hard hearted, obdurate, relentless

qatlashmamush (katılaşmamış) : unhardened

qavgaju (kavgacı) : bantam, bully, jangler, pugnacious, quarreller, quarrelsome, rowdy, scolding, termagant, wrangler

qavgalu (kavgalı) : at loggerheads

qavî (kavi) : puissant, nervy, unflagging

qavisli (kavisli) : groined

qavourour (kavurur) : scorching

qavroulmamush (kavrulmamış) : unburnt

qavroulmoush (kavrulmuş) : overblown, parched, roasted

qaya gibi (kaya gibi) : rocky

qayan (kayan) : slider

qayar (kayar) : slippery

qayb (kayıp) : miss, missing

qayd edilmemiş (kaydedilmemiş) : unrecorded

qayd edilmish (kaydedilmiş) : incorporated

qaydli (kayıtlı) : matriculate

qaydsuz (kayıtsız) : dabbler, derelict, easy going, fatalist, heedless, indolent, neglectful, negligent, reckless, thoughtless, unheeding

qaygan (kaygan) : slippery	qiymetdâr (kıymetar) : precious, valuable
qaynamamush (kaynamamış) : unboiled	qiymetli (kıymetli) : precious, valuable
qaynamush (kaynamış) : sodden	qiymetsiz (kıymetsiz) : priceless, valueless
qaynaq yapan (kaynak yapan) : welder	qlasiq (klasik) : classic
qaynar (kaynar) : ebullient, piping, scalding, scald hot	qlishe hâlinde (klişe hâlinde) : stereotyped
qazâ-î (kazaî) : juridical	qlubuq (kılıbık) : hen pecked
qazanan (kazanan) : gainer, winner, winning	qojaman (kocaman) : slap up, spank, walloping
qazanjlu (kazançlı) : lucrative	qolalu (kolalı) : starched
qazanulmamush (kazanılmamış) : unearned	qolay (kolay) : easy, effortless, facile, smooth
qazmaju (kazmacı) : digger	qollektif (kolektif) : joint stock
qazuju (kazıcı) : digger	qollexiyon yapan (koleksiyon yapan) : collector
qazulmush (kazılmış) : dug	qollou (kollu) : limbed, shafted, sleeved, stranded
qâzum (kâzım) : rodent	qolorist (kolorist) : colourist
qazuyajaq (kazıyacak) : eraser	qolsouz (kolsuz) : armless, unarmed
qazuyan (kazıyan) : scarifier	qomik (komik) : comedian, scaramouch, buffoon, clown, comic, funny man, ludicrous, pantaloons
qidemli (kıdemli) : elder, senior	qomshoulougha yaqushmaz (komşuluğa yakışmaz) : unneighbourly
qidemsiz (kıdemsiz) : junior	qomünist (komünist) : communist
qiyâfeti yerinde (kıyafeti yerinde) : presentable	qonmamush (konmamış) : unlaid
qiyâs edilemez (kıyas edilemez) : incomparable	qonmoush (konmuş) : laid, set, at stake
qiyâs qabôul etmez (kıyas kabul etmez) : incommensurable	qonoushan (konuşan) : talker
qiyâsî (kıyâsî) : analogical, inductive, hypothetical, regular, syllogistical	qonoushgan (konuşkan) : loquacious, talkative
qiymet bichilemeyejek derejede (kıymet biçilemeyecek derecede) : invaluablely	qonoushmaz (konuşmaz) : unsociable
qiymet bichilmez (kıymet biçilmez) : invaluable	qonoushour (konuşur) : speaking
qiymet bichilmish (kıymet biçilmiş) : valued	

qontrolsouz (kontROLSÜZ) : unbounded, unchecked

qopmaz (kopmaz) : tenacious, tough

qopya deyil (kopya değil/olmayan) : original

qoqar (kakar) : stinkard

qoqmoush (kokmuş) : putrid, stinkard

qoqoulou (kokulu) : odoriferous, odorous, perfumed, ram, redolent, spiced, spicy

qoqousouz (kokusuz) : inodorous, odourless, scentless, silent

qordonlou (kordonlu) : cabled, laced

qorist (korist) : chorist

qorou (kuru) : fleshless

qoroujou (korucu) : walker

qorour (korur) : sparing

qorqaq (korkak) : coward, craven, dastard, effeminate, livered, poltroon, pusillanimous, sheep, sheepish, timid, timorous, unmanly, weak hearted, white livered

qorqar (korkar) : superstitious

qorqmaz (korkmaz) : fearless, intrepid, unafraid, undismayed

qorqmoush (korkmuş) : awe struck

qorqoulou (korkulu) : menacing

qorqoulour (korkulur) : imminent

qorqounj (korkunç) : alarming, awful, dreadful, fearfull, formidable, frightful, ghost like, grim, grisly, gruesome, hideous, horrific, lurid, redoubtable, startling, unearthly, appalling

qorqousouz (korkusuz) : unafraid

qoshan (koşan) : runner

qoshar (koşar) : stir about

qoshoujou (koşucu) : runner

qoshoulou (koşulu) : teamwise

qosqoja (koskoca) : slap up

qoubbeli (kubbeli) : domed, vaulted

qoudourmoush (kudurmuş) : hydrophobic, rabid

qoudouza mübtelâ (kuduza müptelâ) : hydrophobic

qoudretli (kudretli) : omnipotent

qoudsî (kutsi) : godly, celestial, divine, heaven born, sacred, sanctified, superhuman

qoudsiyâne (kudsiyâne) : sanctimoniously

qoujaq dolousou (kucak dolusu) : lapful, armful

qoulâ sarquq (kulağı sarkık) : lop eared

qoulaqlu (kulaklı) : eared

qoulaqsuz (kulaksız) : crop ear, earless

qouleli (kuleli) : steeped, turreted

qoullanmush (kullanmış) : second hand

qoullanulmamush (kullanılmamış) : unimproved, unused

qoullanulmaz (kullanılmaz) : unavailable

qoullanushlu (kullanışlı) : handy

qoumlou (kumlu) : gravelly, gritty, light, sandy

qoumral (kumral) : auburn

qoumral sachlu (kumral saçlı) : fair haired

qoumrou gibi (kumru gibi) : columbine

qoundurasuz (kundurasız) : shoeless

qouraq (kurak) : arid, droughty

qourbâ gibi (kurbağa gibi) : froggy

qourbâlu (kurbağalı) : froggy

qourd gibi (kurt gibi) : wolfish, wormy

qourd yemish (kurt yemiş) : worm eaten

qourdlou (kurtlu) : flyblown, wormy

qournaz (kurnaz) : artful, crafty, cunning, deep, designing, gnostic, knowing, shifting, shrewd, shuffler, sly, subtle, subtle, wily

qournaz (kurnaz) : trickish

qourou (kuru) : dry, juiceless, scraggy, withered, wizen, sear

qourou kemik (kuru kemik) : raw boned, scrag, skinny

qouroulmamush (kurulmamış) : undirected

qouroulou (kurulu) : wound up

qouroumlou (kurumlu) : sooty

qourountoulou (kuruntulu) : chimerical, melancholic, vaporous

qouroutoulmouh (kurutulmuş) : wizen

qouroutour (kurutur) : withering

qourshoun gechmez (kurşun geçmez) : musket proof

qourshoundan (kurşundan) : leaden

qourshôunî (kurşuni) : livid, gray, slate

qourtaran (kurtaran) : emancipator, liberator, releaser, rescuer, saver

qourtarulmamush (kurtarılamamış) : unrelieved

qourtarulamaz (kurtarılamaz) : irredeemable, unrelievable

qourtarulur (kurtarılır) : redeemable

qourtou (kurtlu) : maggoty, mity

qourtoulmouh (kurtulmuş) : quit, above water

qourtoulour (kurtulur) : salvable

qoush gibi (kuş gibi) : trippingly

qoushaqlu (kuşaklı) : ribbed

qoushatan (kuşatan) : surrounding

qousôur boulan (kusur bulan) : fault finder

qousôurlou (kusurlu) : abortive, blamable, defective, faulty, flawy, imperfect

qousôoursouz (kusursuz) : blameless, faultless, flawness, irreproachable, unblamable, unexceptionable, unimpeachable, unoffending, unreprouvable

qoutbî (kutbî) : polar

qoutrânî (kutrânî) : diagonal, diametrical

qouvvet veriji (kuvvet verici) : invigorating

qouvveti qurulamamush (kuvveti kırılmamış) : unmitigated, unsubdued

qouvvetli (kuvvetli) : athlete, in blood, bony, bouncing, brawny, buxom, cogent, emphatic, energetic, expressive, full flavour, forceful, forcible, hearty, heavy, influential, jolly, lusty, mighty, muscular, nervous, pithy, potent, potential, powerful, prevalent, puissant, racy, rank, rigorous, solid, stalwart, stark, sthenic, stout, strong, sturdy, substantial, tough, vigorous

qouvvetisiz (kuvvetsiz) : atonic, poor, powerless, unsubstantial

qouyrouq sallayan (kuyruk sallayan) : wagtail

qouyrouqlou (kuyruklu) : swallow tailed

qouzgounî (kuzgunî) : raven	quruju (kırıcı) : crusher, folder, smasher
qoyou (koyu) : dark, dusky, tawny	qurulmamush (kırılmamış) : unbroken
qoyou qourshôuni (koyu kurşunî) : drab	qurulumush (kırılmış) : broken
qoyoun gibi (koyun gibi) : sheepish	qurulur (kırılır) : breakable, brittle, crimp, fragile, frangible
qroki hâlinde (kroki hâlinde) : sketchy	quruq (kırık) : breakage, broken, fracture
qronik (kronik) : chronic	qusa (kısa) : abbreviated, brief, in brief, compendious, concise, laconic, scrubby, sententious, short, sketchy, squat, succinct, summary
qronolojiq (kronolojik) : chronological	qusa qalun (kısa kalın) : squabbish
qrouvaze (kruvaze) : cross stitch	qusa vâ'deli (kısa vadeli) : of short sight
quch omouzlôu (kış omuzlu) : quarter	qusalur (kısılır) : contractible
qulavouzsouz (kılavuzsuz) : unpiloted	qusaret edilmemish (kısaret edilmemiş) : unbleached
qullu (kıllı) : brushy, hairy, shag, shagged	qusaretji (kısaretçi) : bleacher
qulubuq (kılıbık) : uxorious	qusganj (kışkanç) : envious, hornmad, jealous
qumuldamaz (kımıldamaz) : stock still, unmovable	qush gibi (kış gibi) : wintery
ququrdaqılu (kıkırdaklı) : cartilaginous, gristly	qushrî (kışrî) : crusty
qur (kır) : frosty, gray, grizzled, hoar, hoar	qusuq (kısık) : hoarse
qurâ toutmouush (kırâğı tutmuş) : frost bound, rimy	qusur (kısır) : barren, farrow, sterile, unproductive
qurach (kırâç) : barren	qut (kıt) : scant, scanty, sparing, stinted, spare
qurâî (krâî) : royal	quvâmlu (kıvamlı) : consistent
quralucha gibi (kraliçe gibi) : queenly	quvâmsuz (kıvamsız) : flaccid
qurmuzuja (kırmızıca) : reddish	quvraq (kıvrak) : tidy
qurmuzumsu (kırmızımsı) : rubescent	quvruq (kivrık) : involved
qurpulumush (kırılmış) : shorn	quvuljumlu (kıvılcımlı) : sparkling
qurpulur (kırılır) : tonsile	quvurjuq (kıvırcık) : curly
qurqda bir (kırkta bir) : fortieth	quymetinden ashâ (kıymetinden aşağı) : at a discount
qurqunju (kırkıncı) : fortieth	
qurtâsî (kirtâsî) : bureaucratic	

quymetli (kıymetli) : costly

quz gibi (kız gibi) : girlish, maidenly

quzamuqlu (kızamıklı) : measly

quzar (kızır) : excitable

quzarmush (kızarmış) : blood shot, fry fried, roasted

quzduruju (kızdırıcı) : irritant, provoking

quzgun (kızgın) : ablaze, aglow, burnt, enraged, exasperate, fiery, furious, goatish, hot, huffish, indignant, infuriated, resentful, sullen, torrid

quzgun qafalu (kızgın kafalı) : hor headed

quzmush (kızmış) : vexed

Rabbânî : providential

râbutasuz (râbitasız) : disjointed, desultory, incoherent, unconnected

râ'd âsâ : thundering

radiqal (radikal) : radical

Rafâ-el tarzunda (Rafael tarzında) : raphaellesque

raflu (raflı) : ledgy

râfuzî (râfizî) : schismatic

ragôu (rağû) : stewed

rahat : comfortable, commodious, cosy, ease, easeful, easy, at home, snug, tidy, undistracted, unmolested, warm, above water, convenient

rahatsuz (rahatsız) : diseased, ill, sufferer, incommodious, indisposed, restless, uncomfortable, uneasy, unwell

râhib gibi : monastically, monkish

rahim : merciful

rahmî : uterine

râjî' (râci) : due

râkid : smooth, stagnant

randa yelkenli : spanker

raqîbsiz (rakipsiz) : unehallenged, unrivalled

raqîq (rakik) : feeling, impalpable, imponderable, subtile, brittle, fragile, tender

râshî (râşî) : briber

rast gele (rastgele) : hap hazard, scratch

râvî : narrator

râyihalu (rayihalı) : aromatic, odorous, fragrant

râyihasz (râyihatsız) : odourless, inodorous

râzu (razı) : compliant, willing

rebbânî (rabbânî) : godly, god like

rechineli (reçineli) : resinous

reddi lâzum (reddi lâzım) : returnable

reddi mümkün : deniable

refâh : ease

rehbersiz : guideless, pathless, unguided, unpiloted

rehinle para alan : pawnee

rehinle para veren : pawn broker

Rembrand tarzunda (Rembrandt tarzında) : Rembrandtesque

remlî : astrologie

remzî : emblematic, symbolical, typical

rengi atmush (rengi atmış) : pallid

rengi qouvvetli (rengi kuvvetli) : high coloured

rengyâ-renk (rengarenk) : kaleidoscopic

renkli : coloured, stained, tinted

renksiz : bleak, colourless, hueless, uncoloured, white

reshîd (reşîd) : adult

reshîm hâlinde (reşîm hâlinde) : in embryo

reshîmî (reşîmî) : embryonic

re'sî : cephalic

resim gibi : picturesque

resimli : figured, illustrated, pictorial

resmî : descriptive, formal, functional, gala, official, public, solemn, state

revâjda (revaçta) : saleable, vogue

revâjlu (revaçlı) : buoyant

reybî : sceptic

re'yel-ayn shâhid (re'ye'l-ayn şâhit) : eye witness

re'ysiz : voiceless

rezerve : reserved

rezîl : contemptible, disreputable, infamous, reptile, scoundrel, varlet

ri-â-î (riâyî) : bucolic

ri-âyetkyâr (riâyetkâr) : observant, observer

ri-âyetsiz (riâyetsiz) : irreverent

rijâju (ricacı) : petitioner, suitor, supplicant

rijâsuz (ricasız) : unsolicited

rij-î (ric'î) : recurrent, retrospective

rijlî (riclî) : pedal

rind meshreb (rint meşrep) : fatalist

riqqat engîz (rikkat-engîz) : unctuous

rivâyete müstenid : hearsay

riyâkyâr (riyâkâr) : adulator, hypocritical, parasitic, pharisaic/al, tartuffe

riyâsete mahsûs (riyâsete mahsûs) : presidential

riyâsuz (riyâsız) : unflattering

riyâzî : mathematical, mathematician

Romanesk tarzu (Romanesk tarzı) : romanesque

romantik : romantic

romantik bir tarzda : romantically

rôuhânî (ruhânî) : incorporeal, canonical, clerical, ecclesiastical, ghostly, supernatural

rôuhânî (ruhânî) : spiritual

rôuhî (ruhî) : quintessential, spiritual, psychic/al

rôuhlou (ruhlu) : expressive, pithy, spirited, vivid

rouhsatlu (ruhsatlı) : licensed

rôuhsouz (ruhsuz) : dull, exanimate, expressionless, frigid, lifeless, pointless, soulless, spiritless, tame

Rôumî (Rumî) : julian

rôushen (rûşen) : lucid

rôusitâ-î (rûstâyî/rustâî/rüstâî/rüstâyî) : rustic

routin (rutin) : routine

routôubetli (rutubetli) : damp, humid, moist

ru-âyet edilmemiş (riâyet edilmemiş) : unobserved

ru-âyetsiz (riâyetsiz) : inobservant

rubâtî (ribatî/ribatî) : ligamentous

rubqî (rubkî) : cervical	saburlu (sabırlı) : longanimous, patient, tolerant
rühbân (ruhban) : clerical	sabursuz (sabırsız) : impatient, intolerant
rühbânî (ruhbanî) : monkish	sachaq̃lu (saçaklı) : fringy
rüjôu' eden (rücu' eden) : retrovert	sachaq̃suz (saçaksız) : fringeless
rüşvet veren (rüşvet veren) : briber	sachlaru dânuq (saçları dağınık) : mop headed
rüsôubî (rüsûbî) : diluvian, sedimentary	sachlu (saçlı) : hairy
rüsôum alunur (rüsûm alınır) : dutiable	sachma (saçma) : bauble, bosh, chaff, chaffy, drivel, faddle, fudge, fustian, gimcrack, jimmy, nonsense, nonsensical, puerile, neither rhyme nor reason, rot, shallow, sport, trifle, trumpery, twaddle
rüsôuma tâbi' (rüsûma tâbi) : ratable	sachsuz (saçsız) : hairless
rü'yâ gibi : dreamy	sadâqatsiz (sadakatsiz) : betrayer, disloyal, unfaithful, untrue, faithless
rü'yâsuz (rüyasız) : dreamless	sâde : bare, black coffee, frugal, home bred, homely, mere, modest, naked, plain, simple, single, sober, spare, unadorned, unartificial, uncoloured, unvarnished
rüzgyârly (rüzgârlı) : breezy, windy	sadedden hârij (sadetten hariç) : digressive
sâ salim (sağ salim) : scathless	sâde-dil (sâdedil) : simple, credulous, naive
sabahju (sabahçı) : early bird, early riser	sadrî : pectoral
sâbih : adrift, afloat, floating	sâduq (sadık) : adherent, devoted, faithful, fast, loyal, true blue
sâbi-i-î (sâbiî) : sabian	sâf : sheer, ringworm, artless, candid, clear, credulous, crystal, deceivable, fair, fine, flat, guileless, gull, heavenly, holy, ingenuous, lily, limpid, naif, naive, neat, noodle, platonic, pure, purified, rustic, simple, simple minded, white, simpleton, sterling, taintless, unblemished, unmingled, unmixed, unpolluted, unstained
sabit : fast, changeless, consistent, constant, firm, fixed, immanent, immovable, immutable, impersonal, imperturbable, inconvertible, stable, invariable, moveless, set, settled, stanch, steady, standing, stated, stationary, steadfast, washable stereotyped, stiff, unchangeable, unflagging, unhesitating	sâfdil : gullible, naive
sâbit boyaly (sâbit boyalı) : ingrain	saff (saf) : rank
sâbit olmamush (sabit olmamış) : unproved	
saboun gibi (sabun gibi) : soapy	
saboun yapan (sabun yapan) : soap boiler	
sabounlou (sabunlu) : saponaceous, soapy	
sabôur (sabûr) : patient	
sâbuq (sâbık) : late, past, preceding	
sâbuqalu (sabıkalı) : habitnal criminal, old offend, marked with 't'	

safhavî : specular

sâfi : net

sâfihî : laminated

safîr gibi : sapphirine

safîrden : sapphirine

sâfiyâne : platonic, platonically, rustically

safrasu chuqarulmush (safrası çıkarılmış) : unballasted

safrasuz (safrasız) : unballasted

saf râvî : bilious, choleric

safsata qâbilinden (safsata kabilinden) : sophistical

safsata : pseudo-philosophy, sophism, sophistication

safsataju (safsatacı) : sophist

safsatalu (safsatalı) : fallacious

sagha deuner (sağa döner) : right handed

sâghnaqlu (sağnaklı) : showery

sah-hî (sathî) : flashy

sahî : unsparing

sâhib : proprietor

sâhibi hayr (sâhib-i hayır) : philanthropist, samaritan

sâhibsiz : fatherless, masterless, unclaimed

sahîh : accurate, correct, exact, nice, orthodox, strict, true, veridical

sâhilsiz : shoreless

sahrâ-î (sahraî) : rural, rustic, sylvan

sahte : affected, bastard, bogus, cooked, counter feit, false, feigned, felonious, forged, fraudulent, hollow, hollow hearted, insincere, double, sham, unreal,

minded, pseudo, pseudonymous, would be, snobbish, spurious, truthless, uncandid, untrue, washed

sahte qalublu (sahte kalıplı) : false-hearted

sahte tavrlu (sahte tavırlı) : snob

sahte veqârlu (sahte vakârlı) : demure

sahtekyâr (sahtekâr) : counter feiter, defrauder, falsifier, fawner, forger, impostor, prevaricator, smasher

sâ-î (sâî) : runner

sâ-iq (sâik) : moving

sâ-ir (sâir) : other

sâ-iri fil-menâm (sâir-i fi'l-menâm) : somnambulism

sâkin : becalmed, calm, collected, composed, cool, dispassionate, easeful, easy, halcyon, imperturbable, inmate, motionless, mum, noiseless, orderly, peaceable, peaceful, placid, pulseless, quiescent, quiet, reposed, resigned, sedate, serene, settled, silent, smooth, static/al, still, temperate, tranquil, undisturbed, wrathless uneventful, unmoved, unruffled, untroubled

sâkit : mute, silent

salâhiyetdâr (salâhiyettar) : warrantable, authoritative, competent, qualified

salâhiyyetsiz : incompetent, irresponsible, unqualified

sâlam (sağlam) : able bodied, giltedged, hale, healthful, healthy, hearty, robust, rugged, safe, salubrious, sane, solid, sound, stanch, standing, steadfast, stiff, stout, strong, sure, trig, whole, uninjured, unbroken, unhurt, unimpaired, wholesome, woundless

sâlik : observer

sâlim : safe, scot free, sound

sâlis : third

salla bash (sallabaş) : noddy

sallanur (sallanır) : pendulous, rocking, staggering, swinging

salmaz : dullard, slug, sluggish

salqumlu (salkımlı) : racemed

saltanatlu (saltanath) : state

salyeli (salyalı) : slobbery

saman gibi : strawy

samanlu (samanlı) : chaffy

sâmerî : samaritan

sâmî : hearer, listener, listener in, listening

samîmî : bona fide, close, cordial, plain deal, fair, faithful, familiar, frank, guileless, heart felt, hearty, intimate, near, open hearted, outspoken, sincere, single, true, unfeigned, unflattering, warm hearted, well meaning

samîmiyyetsiz : falsehood

sâmit : dumb, mute

san-âtli (sanath) : artful

sânî : second, sub, vice

sanjulu (sancılı) : griping, tenesmus

sap gibi : stalky

sapa : circuitous, devious, pathless

saplu (saplı) : shafted, stalked

sapmush (sapmış) : astray

sapsuz (sapsız) : stemless

saqallu (sakallı) : bearded

saqalsuz (sakalsız) : beardless, unbearded

saqat (sakat) : crazy, crippled, disabled, faulty, flawy, lame

saqatlanmush (sakatlanmış) : damaged

saqîl (sakıl) : heavy, ponderous, weighty

saqîm (sakîm) : incongruous, misadvised

sâqit (sâkit) : disabled, disqualified

saqlanabilir (saklanabilir) : preservable

saqlanmush (saklanmış) : lay up

saqlu (saklı) : hidden, reserved

saqrament qâbilinden (sakrament kabilinden) : sacramental

sâqut (sâkıt) : forfeited, out of use

saquzlu (sakızlı) : resinous

sâr (sağır) : deaf, unblown, surd

sararmush (sararmış) : sallow, sear

saray gibi : palatial

sarf edilmish (sarf edilmiş) : spent

sarf qavâ-idine mougâyir (sarf kavâidine mugâyir) : ungrammatical

sarfî : grammatical

sarhosh (sarhoş) : in his cups, drunk, drunkard, drunken, groggy, inebriate, soak scaker, tippler, top heavy, toper

sarhosh ediji (sarhoş edici) : intoxicating

sârî : catching, contagious, infectious, pestiferous

sârîh : avowed, bold, clear, cry, direct, evident, explicit, Express, indisputable, irrefutable, manifest, outspoken, palpable, perspicuous, plain, plain spoken, pregnant, sharp cut, straight forward, unequivocal, unmistakable

sâriq (sârik) : purloiner

sarp : bluff, bold, cliffy, steep

sarqan (sarkan) : impending

sarquq (sarkık) : drooping, overhanging, pendent, pendulous, slouchy, weeping

sarquq qashlu (sarkık kaşlı) : beetle browed

sarsulmaz (sarsılmaz) : impregnable, unshakable

sarulmush (sarılmış) : wound

sarulu (sarılı) : replicative

sarulugha mübtelâ (sarılığa müptelâ) : jaundiced

sarumsaq gibi (sarımsak gibi) : garlicky

sarumsaqlu (sarımsaklı) : garlicky

sarumturaq (sarımtrak) : yellowish

sarushun (sarışın) : fair haired

sashurmush (şaşırmış) : agape

sât gibi (saat gibi) : clock work

satan : alienator, vendor

sat-hî (sathî) : cursory, fleet, skin deep, slight, superficial, tinsel, unbusiness-like, frivolous

sat-hî mâ'lômâtlu (sathî malûmatlı) : smattering

satranjlu (satrançlı) : chequered, quincunx, shot

satuju (satıcı) : seller

satulabilir (satılabilir) : alienable, negotiable

satulamaz (satılamaz) : unsalable

satulmamush (satılmamış) : unsold

satulmaz (satılmaz) : inalienable, unmarkedable, unmerchantable

satulmush (satılmış) : alienated, sold

satuluq (satılık) : for sale, venal

satulur (satılır) : marketable, saleable

satun alunmamush (satın alınmamış) : unbought

saturlar arasuna yazulmush (satırlar arasına yazılmış) : interlinear

sâ-ud (sâid) : ascendant, rising

savtî : acoustic, euphonic, phonetic/al, vocal

saygusuz (saygısız) : indiscreet, off hand, regardless, unscrupulous

sayuju (sayıcı) : scorer

sayulamayajaq derejede (sayılamayacak derecede) : innumerably

sayulmaz (sayılmaz) : innumerable

sayusuz (sayısız) : numberless

sayvânî : umbellar

sazlu (sazlı) : stringy

sebâtkyâr (sebâtkâr) : untiring

sebâtlu (sebâtlı) : abiding, persevering, sedulous, tenacious

sebâtsuz (sebâtsiz) : unsteadfast, pusillanimous, fickle, inconsistent

sebebî : causal

sebebiyyet veriji (sebebiyyet verici) : provocative

sebebsiz : causeless, groundless, motiveless, unjustifiably, unprovoked, unwarranted

sebikrôuh (sebikruh) : light hearted

sebze yer : vegetarian

sebzîn : verdant

sedâ verir : soniferous

sedâlaru bir (sedaları bir) : univocal

sedâlu (sedalı) : sounding

sedâsuz (sedasız) : soundless

sedef gibi : nacreous

sedefli : nacreous

sefîh : lecher, lewd, libertine, licentious, profligate, rake, rake hell, ribald, saturnation

sefîl : forlorn, god for saken, miserable, beggarly, menial, profligate, ragged, rascal, reprobate, rogue, scrub, shabby, slink, sorry, unblest, villain, wretch, wretched, ragamuffin

sehhâr : captivating, ravisher, ravishing, transporting

sehîl : easy

sej-î (secî) : alliterative

sejiyyesiz (seciyesiz) : characterless

sekiz keusheli (sekiz köşeli) : octangular

sekiz misli : eightfold

sekiz qat (sekiz kat) : eightfold

sekiz yapraqlı (sekiz yapraklı) : octavo

sekiz zâviyeli : octangular

sekizde bir : eighth

sekizinji (sekizinci) : eighth

sel gibi : pouring, torrential

selbî : negative, privative

Selchôuqî (Selçukî) : Seljuk

selîs : idiomatic, intelligible, luminous

semâvî : celestial, divine, firmamental, heaven born, heavenly, sky born, supernal

semeredâr : fructifrous

semeresiz : fruitless, unfruitful, unproductive

semîh : liberal

semîhâne : open handed

semiz : fat, fleshy, plump, pudgy

semmî : toxic, toxicant

semnâk : poisonous

sempatik : sympathetic

senâ-î (senâî) : düalist, dualistic

senâkyâr (senâkâr) : lauder, panegyric, praiser

sendeler : staggering

sendeleyen : tottering

senelik : annuity

senevî : anniversary, annual, per annum, yearly

sepkenli : sleety

seq (sek) : dry

serbest : broad, cosmopolitan, easy virtue, exempt, frank, free, latitudinarian, libertine, loose, open, reinless, solute, unattached, unchecked, unconfined, unconstrained, unconventional, uncrossed, unforced, unprevented, unresisted, unrestrained, unrestricted, unruled, unshaded, unsworn

serbest fikirli : free thinker, free thinker

serbestî : exemption, unconstraint

sergiji (sergici) : stall man

seri : sequence, serial, set, arrowy, expeditious, express, fast, flying, fugitive, immediate, prompt, quick, rapid, speedy, swift, voluble, winged

seri hâlinde : serial

serin : cool

serinletiji (serinletici) : refrigerant

serinlik veriji (serinlik verici) : refreshing

serîrî : clinic

serî'-üzzevâl (serîü'z-zevâl) : fugitive

serkesh (serkeş) : contumacious, disobedient, indocile, insubordinate, intractable, rebellious, rebus, refractory, restive, unruly, unsubmitive, untoward, mutinous, ungovernable, unmanageable

sermâyedâr : capitalist, financier

sermâyedârân : capitalist

sermâyeye tahvîl edilmish (sermâyeye tahvîl edilmiş) : funded

sermest : transported

serpintili : sprayey

serpôushlou (serpuşlu) : hooded

sersem : addle headed, blundering, buzzard, calf, clod, cuddy, distracted, dizzy, dozy, drowsy, dünce, fatuous, giddy, giddy headed, gudgeon, hare brained, lubber, mindless, muddy, muddle head, owlsh, rattle headed, sheep, sleepy, sot, sottish, spoony, stuffy, stupid, sturdied, thoughtless, vertiginous, wantwit

serseri : adrift, gadder, loiterer, outcast, stray, strayer, adventurer, errant, rambler, rambling, ranger, roamer, vagabond, waif, wanderer

sert : abrupt, acrimonious, adamantine, gusty, astringent, austere, crabbed, dry, gruff, hard, hard, harsh, heady, high proof, high seasoned, horny, inclement, indocile, irony, marble, sharp, piquant, racy, rigid, rocky, rough, severe, short, steely, stern, sternly, stiff, stubborn, tart, tense, tough, unyielding, violent

sertleshmemish (sertleşmemiş) : unhardened

servetli : wealthy

serzinshli (serzenişli) : reprehensive

ses verir : sonorous

sesi qouvvetli (sesi kuvvetli) : stentorian

sesi qusulmush (sesi kısılmış) : froggy

sesi yerinde : in voice

sesli : soniferous, sounding, tinkling, vocal, voiced

sessiz : silent, soundless, still, tuneless, unblown, voiceless, whist

seukülmüş (sökülmüş) : unbreeched

seundüren (söndüren) : extinguisher

seundürüjü (söndürücü) : quencher

seuner (söner) : extinguishable, quenchable

seunmez (sönmez) : inextinguishable, slakeless, unquenchable

seunmüsh (sönmüş) : eclipsed, extinct, out

seuven (söven) : swearer

seuylenebilir (söylenebilir) : utterable

seuylenemeyejek derejede (söylenemeyecek derecede) : inexpressibly

seuylenemez (söylenemez) : ineffable, inexpressible, unpronounceable

seuylenmemish (söylenmemiş) : unsaid, untold

seuylenmez (söylenmez) : unspeakable, unutterable

seuz atan (söz atan) : taunter

seuz dinler (söz dinler) : ductile, listener

seuz vermish (söz vermiş) : engaged

sevdâlu (sevdalı) : sportive, affectionate, follower, in love

sevdâvî : erotic

seven : loving

sevgili : beloved, favourite, favourite,
minion, pet, sweet heart, true love

sevilir : lovable

sevilmez : unpopular

sevimli : amiable, bonny, lovable, natty,
sympathetic

sevimsiz : antipathetical

sevinjli (sevinçli) : festal, joyful, joyous

sevq eden (sevk eden) : conveyer,
forwarder

sevqi tabî (sevk-i tabî) : instinct

sevqül-jeyshî (sevkulceyşî) : strategic

sexende bir (seksende bir) : eightieth

sexeninji (sekseninci) : eightieth

sexenlik (seksenlik) : octogenarian

seyirji (seyirci) : sight seer, spectator

seyrek : rare, thin

seyyâh : sight seer, voyager

seyyâl : fluid

seyyân : equal

seyyâr : ambulant, ambulatory, errant,
flying, planetary, rambling

seyyâreye â-id (seyyâreye ait) : planetary

shab (şâb) : adolescent

shâd (şâd) : enchanted

shâdî (şâdî) : enchantment

shâdumânî (şâdımânî) : exultation,
festivity, jubilation

shâhâne (şahane) : imperial, regal/ly,
royal, sovereignly, stately, palatial,
queenly, kingly, princely

shâhitsiz (şahitsiz) : unwitnessed

shâhlanmush (şahlanmış) : rampant

shahmî (şahmî) : fatty, greasy

shahsî (şahsî) : personal, subjective

shâ-irâne (şairâne) : poetic/poetically

shâlî (şâlî) : bunting

shâmil (şâmil) : comprising

shanjân (şanjan) : varigated

shânlu (şanlı) : renowned, glorious

shaplu (şaplı) : aluminous

shapqasu bashunda (şapkası başında) :
covered

shapqasuz (şapkasız) : bare headed

shapurtulu (şapırtılı) : smacking

shaqaju (şakacı) : banterer, playful,
sportful, waggish

shâqoulî (şâkûlî) : vertical, plumb,
perpendicular

sharab gibi (şarap gibi) : winy

sharablu (şaraplı) : vinous

shârih (şârih) : annotator, glosser

sharlattan (şarlattan) : charlatan, empiric,
quack

sharqdan (şarktan) : easterly

sharqî (şarkî) : east, eastern, easterly,
levant, oriental

sharqlu (şarklı) : levantine, oriental

sharqu vasatî (şark-ı vasatî) : middle east

sharta mou-allaq (şarta muallak) :
qualified

shartî (şartî) : saving

shartla qabôul (şartla kabul) : qualified acceptance

shartlu (şartlı) : conditional

shartsuz (şartsız) : uncovenanted

shartu evvel (şart-ı evvel) : prerequisite

sha'shâlu (şâşaalı) : radiant, resplendent, splendid, effulgent, flourishing, fulgent, glittering

shashgun (şaşkın) : blank, confused, dizzy, dumfounded, at gaze, at a loss, perplexed, silly, out of one's wits, yawning, disconcerted

shashmaz (şaşmaz) : infallible, unerring, unfailing, unmistakable

shashmush (şaşmış) : surprised

shashu (şaşı) : squint

shashulajaq (şaşılacak) : astonishing, astounding, surprising

shashurmush (şaşırmış) : aback, aghast, astonished, embarrassed, at fault, wonder struck

shashurtuju (şaşırtıcı) : posing, puzzler, puzzling, stunning

shashurtur (şaşırtır) : misleading

shatâretli (şatâretli) : jovial

shatranjlu (şatrançlı/satrançlı) : paned

shâtur (şâtır) : gladsome, cheerful

shâyânu diqqat (şâyân-ı dikkat) : remarkable, suggestive

shâyânu hayret (şâyân-ı hayret) : amazingly, striking, stunning, stupendous, surprising, astounding

shâyânu i'timâd (şâyân-ı itimat) : credible, reliable

shâyânu merhamet (şâyân-ı merhamet) : piteous, pitiable

shâyânu qabôul (şâyân-ı kabul) : acceptable, admissible

shâyânu taqbîh (şâyân-ı takbîh) : censurable, reprehensible, reproachable, reprovable

shâyânu taqdîm (şâyân-ı takdim) : presentable

shâyânu taqdîr (şâyân-ı takdir) : admirable, laudable, praiseworthy

shâyânu tavsiye (şâyân-ı tavsiye) : advisable, commendable, recommendable

shâyânu te-essüf (şâyân-ı teessüf) : regrettable

shâyî' (şâyî) : afloat, floating

shâyî' olmamush (şâyî olmamış) : undivulged

shebekî (şebekî) : reticular

shedîd (şedît) : burning, fierce, acute, drastic, energetic, passionate, raging, sôre, vehement, virulent, cruel, hot, impetuous, intensive, keen, unquenchable

shefâ-atji (şefâatçı) : comforter, saviour

shefevî (şefevî) : labial

sheffâf (şeffaf) : diaphanous, lucid, transparent

shefi' (şefî) : saviour, redeemer, mediator

shefqati mâderâne (şefkat-i mâderâne) : maternal love

shefqatsiz (şefkatsiz) : loveless, unkind

shehâdetnâmeli (şehâdetnâmeli) : bachelor

shehirli (şehirli) : cockney, towny

shehrî (şehrî) : civic, monthly, per mensem, urban

shehvânî (şehvânî) : carnal, lustful, sensual

shehvetengîz (şehvet-engiz) : lascivious, voluptuous

shehvetli (şehvetli) : carnal minded, goatish, lascivious, salacious, voluptuous

shehvet-perest (şehvetperest) : satyr, voluptuary

shejerî (şecerî) : arborescent

shejîr (şecî) : brave, gallant

shejî-âne (şeciâne) : courageously

sheker qabilinden (şeker kabilinden) : saccharine

shekerden mouztarib (şekerden muztarip) : diabetic

shekerli (şekerli) : sugary

shekil verilebilir (şekil verilebilir) : mouldable

shekilli (şekilli) : figured

shekil-perest (şekilperest) : pharisaic/al, pharisee

shekilsiz (şekilsiz) : formless

sheklî (şekli) : graphic/al, plastic, schematic

shekli bozoulmush (şekli bozulmuş) : deformed

shemsî (şemsî) : solar

shen (şen) : blithe, boon, buoyant, cavalier, cheerful, convivial, crank, festal, festival, filly, friskful, frisky, frolic, frolicsome, gamesome, gay, genial, gladsome, gleeful, hilarious, jaunty, joker, jovial, joyous, light, light hearted, lively, lightsome, merry,

mirthful, playful, prompt, rompish, solute, sportful, sportive, tripping, vivacious, winsome

shenî (şenî) : abominable, real, atrocious, felonious, flagitious, flagrant, nefarious, heinous, hellish, odious

she'nî (şenî) : realistic

she'niyyeji (şenîyeci) : realist

sherefli (şerefli) : dignified, honourable

sherefsiz (şerefsiz) : dishonourable, honourless, inglorious

sher-î (şer'î) : capillary, judicial, legal

sheridji (şeritçi) : ribbon weaver

sheridli (şeritli) : gallooned

sherîr (şerîr) : arrant, pettifogger

sheuyle (şöyle) : thus

shevkî (şevkî) : spinal

shevq veriji (şevk verici) : animating

shevqli (şevkli) : animated, enthusiastic, glowing, mettlesome, spirited, high spirited, sprightly

shevqsiz (şevksiz) : spiritless, low spirited

sheyhôuhî (şeyhûhî) : senile

shey-î (şeyî) : objective

sheytân (şeytan) : fiend

sheytanat-kyârâne (şeytanatkârâne) : diabolically

shiârî (şîârî) : characteristic

shibhi jezîre gibi (şibh-i cezîre gibi) : peninsular

shibhi kürevî (şibh-i kürevî) : spheroidal

shibhi mâ'denî (şibh-i madenî) : metalloid, semi metallic

shiddetli (şiddetli) : boisterous, austere, emphatic, flaming, furious, hard, home, inclement, inexorable, irremissive, nipping, pelting, poignant, profound, rigorous, severe, sharp, smart, spasmodic, strict, strong, sweepy, tempestuous, towering, trenchant, unrelenting, violent, wild

shifâhî (şifâhî) : oral, auricular, parole, verbal

shifâlu (şifalı) : balsamic, healing, curative

shikem-perver (şikemperver) : lickerish, gourmand

shikyâyet etmez (şikâyet etmez) : uncomplaining

shikyâyetsiz (şikâyetsiz) : uncomplaining

shimâlî (şimalî) : northerly, northern, septentrional

shimdiki (şimdiki) : actual, existing, extant, present

shimshekli (şimşekli) : flashing

shirâreli (şerâreli) : sparkling

shirin (şirin) : bonny, gracious, winsome

shirret (şirret) : disputatious, harpy, scold, shrewish, termagant, wrangler, shuffling

shiryânî (şiryânî) : arterial

shish (şiş) : botch, bulge, chilblain, swelling, tumefaction, tumour, turgidity, warble, bump

shishkin (şişkin) : bladdered, chubby, protuberant, puffy, tumid, tumid

shishman (şişman) : corpulent, fat, fatty, fleshy, paunchy, stout

shishmish (şişmiş) : blear, puffed, spavined, turgescence, turgid

shiveye mouvâfuq (şiveye muvâfık) : idiomatic

shou qadar (şu kadar) : so many/so much

shou-â-î (şuâî) : radial

shou-âlu (şuâlî) : pencilled, gleamy, radiant, radiate

shôuh (şûh) : coquette

shôuhâne (şûhâne) : coquettish

shôu'leli (şuleli) : falmy

shou-ôurî (şuurî) : conscious, mental, intuitive

shoven (şoven) : chauvinist

shovenist (şovenist) : chauvinist, jingo

shumaruq (şımarık) : cheeky

shuq (şık) : dainty, dressy, elegant, fashionable, fashionable, smart, swell

shuruldayan (şırıldayan) : purling

shübheli (şüpheli) : doubtful, dubious, insecure, questionable, sceptic, slippery, suspected, suspicious, uncertain

shübhesiz (şüphesiz) : doubtless, indubitable, surely, to be sure, undoubtedly, unquestionably

shümoüllü (şümüllü) : comprehensive

sidikli : piss-a-bed

sigorta eden : insurer, underwritten

sigorta edilebilir : insurable

sigortalu (sigortalı) : assured, insured

sigortasuz (sigortasız) : unassured

sihirbaz : sorcerer

sihirkyâr (sihirkâr) : magical

sihirli : charmed, talismanic

silâhdâr : equerry, squire

silâhsuz (silâhsız) : armless, unarmed, weaponless

silinir : erasable

silinmez : indelible, ineffaceable

sillî : phthisic

sîmâlu (simalı) : visaged

sîmîn : argent, argentine, silvery

simli : argenteiferous

sim-siyah (simsiyah) : jetty

sinhî : alveolar

sinir gibi : tendinous

sinir illetine â-id (sinir illetine ait) : neuralgic

sinir zâ'fiyyetine â-id (sinir zaafiyetine ait) : neurasthenic

siniri gevşek (siniri gevşek) : nerveless

sinirli : enervate, hysteric, ligamentous, nerved, nervy, nervous, sinewy, tendinous, touchy

sinsi : insidious, sneak, sneaking

sip sivri (sipsivri) : erect as a dart

sipesiyalist (spesiyalist) : specialist

sirke gibi : vinegary

sisli : foggy, hazy, misty, muggy

sistemsiz : unsystematic

sitâyishkyâr (sitâyışkâr) : panegyrist

sitâyishkyârâne (sitâyışkârâne) : commendatory

siviljeli (sivilceli) : pimpled, pustulous

sivri : peaked, piercing, piked, pointed, sharp, taper

sivri bourounlou (sivri burunlu) : snouted

sivrije kemerli (sivrice kemerli) : surmounted

sivrilen : tapering

siyâhî : negress

siyahja (siyahça) : blackish

siyamlu (siyamalı) : siamese

siyâsî : diplomatist, politic, politician, political

siyâsî mevkûuf (siyâsî mevkûf) : state prisoner

siyil gibi (siğil gibi) : wedge shaped

siyonist : sionist

sofiyâne : sanctimoniously

sofou (sofu) : devotee, devout, godly, pious, prayerful

soghanlu (soğanlı) : tuberous

soghoumouh (soğumuş) : alienated

soghouq (soğuk) : aguish, antipathetical, arctic, chill, cold, cold, cool, distant, frigid, glacial, half hearted, icy, sour, stiff, wintery

soghouq qanlu (soğukkanlı) : countenance, cold blooded

solaq (solak) : left handed

solar : wash off

solgoun (solgun) : bleak

solist : soloist

solmaz : unfading

solmouh (solmuş) : sear

soloujanlu (solucanlı) : wormy

solouq (soluk) : ashy, pale, pallid, wan,

solouq benizli (soluk benizli) : cream faced, pale face

solour (solar) : short winded	soulh-perver (sulhperver) : peaceful, pacific
somourtgan (somurtkan) : pouter, sulky, wry mouthed	soulou (sulu) : juicy, serous, splashy, succulent, thin, washy, watery
son : after birth, concluding, late, latter	soultânî (sultânî) : lyceum
son feqat mühim (son fakat mühim) : last but not least	sounâ-i (sınâî) : industrial
son moda : latest fashion	soun-î (sunî) : factitious, false, forced, artificial
sondan ikinci (sondan ikinci) : last but one	souratsuz (suratsız) : sour
sonounjou (sonuncu) : hindermost, last	sôurî (sûrî) : factitious, formal, pretended, seeming, unreal
soqar (sokar) : mordant	sousamush (susamış) : dry, thirsty
soqoulgan (sokulgan) : insinuating	sousouz (susuz) : droughty, juiceless
sôradan geurme (sonradan görme) : parvenu	sôuyi (sûi) : mis
sôraki (sonraki) : next, posterior, succeeding, ulterior	sôuyi hazme mübtelâ (sûîhazme müptelâ) : dyspeptic
soran : demander, interrogator, questioner	souyou sert (suyu sert) : high temper
soroulmamush (sorulmamış) : unasked	soyoujou (soyucu) : skinner
sosiyâl (sosyal) : social	soyoulmouh (soyulmuş) : fleeced, husked, peeled, skinned
sosiyâl demoqrat (sosyal demokrat) : social democrat	soysouz (soysuz) : mongrel
sosiyalist (sosyalist) : socialist	spekülasyon qâbilinden (spekülasyon kabilinden) : speculative
sou gechmez (su geçmez) : water proof, repellent	spekülateur (spekülatör) : speculator
sou üstünde (su üstünde) : afloat	sporjoulâ yaqushur (sporculuğa yakışır) : sportsmanlike
souda yashar (suda yaşar) : aquatic	sportmen : sportsman
soudguî (sudgî) : temporal	sqolastik (skolastik) : scholastic
soulanduruju (sulandırıcı) : diluent	sterilize : sterilized
soulandurulmush (sulandırılmış) : diluted	sterotip yapulmush (stereotipi yapılmış) : stereotyped
soulayan (sulayan) : irrigator	suchrar (sıçrar) : subsultive
soulb (sulp) : hard	sugh (sığ) : fordable, shallow, shoal

suhhate mouzur (sihhate muzır) : unhealthy

suhhî (sihhî) : healthful, healthy, hygienic, sanitary, wholesome

sujaq (sıcak) : flush, heated, hot, sultry, summerly, warm, thermal

sum suqu (sımsıkı) : hermetic/ally, tightly

suq (sık) : close, compact, dense, frequent, thick, thick set

suqu (sıkı) : air tight, close, compact, fast, firm, griping, intimate, snug, stiff, strait, strict, stringent, thick, tight, trig, wad

suqu kilidli (sıkı kilitli) : lock fast

suquju (sıkıcı) : annoying, constrictor, cumbersome, onerous, oppressive, pestiferous, pinching, presser, prosy, restrictive, restraining, tedious, tormenter, vexatious, worrying, wringer

suqulmamush (sıkılmamış) : countenance

suqulmaz (sıkılmaz) : unabashed, unashamed, unscrupulous

suqulmush (sıkılmış) : out of countenance, embarrassed, mopish, vexed

suquntulu (sıkıntılı) : dull, dumpish, humdrum, ill off, stuffy, sultry, uncomfortable, unentertaining, vexatious, wormy, worry

suqushduran (sıkıştırır) : squeezer

suqushmush (sıkışmış) : jammed

sur suqlam (sırılsıklam) : sopping wet, wringing wet

surajalu (sıracalı) : scrofulous

sur-alu (saralı) : epileptic

surasuz (sırasız) : unseasonable

surlu (sırlı) : foliated

surmalu (sırmalı) : brocaded, gallooned, laced

surnashuq (sırnaşık) : barnacle, dangler, hang on, hornet, intruder, intrusive, obtruder, obtrusive

surri (sırrı) : mystic

sursuz (sırsız) : unglazed

surtlu (sırtlı) : ridged

surutgan (sırıtkan) : giggler, grinning, simpering

sutmalu (sıtmalı) : aguish

suvânî (sıvânî) : silicious

suzar (sızar) : leaky

suzdurulmush (sızdırılmış) : fleeced

suzlanan (sızlanan) : murmuring

suzmaz (sızmaz) : tight

sü-âl eden (sual eden) : questioner

sü-âl tarzunda (sual tarzında) : inquiringly, interrogative

süflî : abandoned, contracted, grovelling, ignoble, ignominious, inferentially, infernal, low born, mean spirited, menial, paltry, screw, scullion, scurvy, slavish/ly, sordid, mean spirited, underfoot

sükkerî : saccharine

sükyûtî (sükûtî) : silent, taciturn, uncommon communicative

sümük gibi : mucous, mucous, snotty

sünger gibi : fungus, spongy

sünnetsiz : uncircumcised

süpürüjü (süpürücü) : sweeper

süpürülmemiş (süpürülmemiş) : unswept	liable, subject, subordinate, vassal, naif, native, natural, realistic
sürrevî : umbilical	tabî-atî (tabîatî) : tempered
sürtük : hussy, quean	tabî-âtlı (tabiatlı) : natured
sürülebilir : ploughable	tabî-atsız (tabiatsız) : untasteful, tawdry
sürünen : crawler, creeper	tabî-ıyyûndan (tabiiyûndan) : naturalist
sürünjemeli (sürüncemeli) : dilatory, protracted, protractive	tâ'biyevî : tactical
süse â-id (süse ait) : ornamental	tablakyâr (tablakâr) : bake's man
süslenmiş (süslenmiş) : adorned	tablolarla müzeyyen : storied
süslü : gaudy, luxurious, ornate, spruce	tabu' edilmekde (tab' edilmekte) : at the press
süt gibi : milky	tâ'dîl eden : moderator, modifier
sütten kesilmiş (sütten kesilmiş) : weanling	tâ'dîlî : amendatory
sütlü : lacteal, lactary, milky	tafsîlâtlu (tafsilatlı) : detailed
sütsüz : dry	tafzîlî (tafdîlî/tafzîlî) : comparative, superlative
süzülmemiş (süzülmemiş) : unstrained	tahaf (tuhaf) : amusing, apish, bizarre, buffoon, comic, cranky, crotchety, curious, droll, subject, facetious, farcical, flaring, fool, foolish, subject, funny, humorist, humorous, jocular, laughable, mincing, odd, original, quaint, risible, rococo, rum, singular, uncouth, unutterable, witty, cirrus
taartulur (tartılır) : ponderable	tahâfu dijnevî (tuhâf-ı dicnevî) : cumulus
tabanlı (tabanlı) : soled	tahdîd olounamaz (tahdit olunamaz) : indefinable
tabansuz (tabansız) : cowish, craven, mollycoddle, to run away	tahdîdi sinne tâbi' (tahdîd-i sinne tâbi) : superannuated
tabaq dolousou (tabak dolusu) : plateful	tahdîdî : determinative
tabaqa hâlinde (tabaka hâlinde) : in sheets, ungathered	tahlîlî : analytical
tabaqât hâlinde (tabakat hâlinde) : stratiform, tabular	tahlîli elektriqî (tahlil-i elektrikî) : electrolysis
tabelî : tympanic	tahmînî : conjectural
tab-î (tabî) : typographical	tahnî : molar
tabî (tabî) : unartificial, constitutional, subject, doubtless, inherent, innate, normal, questionless, unacquired, unaffected, uncoloured, unforced, unstrained, unstudied, unvarnished, unwrought, amenable, contingent upon,	

tahqîqî (tahkîkî) : investigatory, zetetic	tahtu müzâkerede (taht-ı müzâkerede) : under discuss
tahqîqi mümkün (tahkiki mümkün) : verifiable	tahvîli mümkün : commutable
tahqîrkyâr (tahkîrkâr) : contumelious	tâ-ir (tâir) : flying, volant
tahqîrkyârâne (tahkîrkârâne) : contumeliously	tâ'jîlî : accelerative
tahrîb edilemez : indestructible	tâjlu (taçlı) : crowned
tahrîbkyâr (tahrîpkâr) : ruinous, noxious, ravager, subversive, subverter, destructive, pestilential	taleb edilmemiş (talep edilmemiş) : unclaimed
tahrîbkyârâne (tahrîpkârâne) : destructively	talebî : causal
tahrîfî : hallucinatory	talebi mütazammun (talebi mütazammın) : petitionary
tahrîk ediji (tahrik edici) : provoking	tâlî : secondary, sub
tahrîkyâr (tahrîkkâr) : provocative, provoking	tâlib : pretender, seeker
tahrîrî : graphic/al, written	tâlî'li (talihli) : lucky
tahrîrli : pencilled	tâlîmât qâbilinden (talimat kâbilinden) : directory, mandatory
tahsîl edilmemiş (tahsil edilmemiş) : outstanding, uncollected	tâlîmâtsuz (talimatsız) : uninstructed
tahsîl geurmemiş (tahsil görmemiş) : uneducated	tâlîqî (talîkî) : suspensive
tahsîl geurmüş (tahsîl görmüş) : educated	tâlî'siz (talihsiz) : illomened, fortuneless, hapless, luckless, unfortunate, unhappy, unlucky
tahsîldâr : excise man, tax gatherer	tam : consummate, due, due, exact, exactly, just, out, particular, pat, perfect, point-blank, precise, punctual, right, sharp, square, starkly, strict, to a 't', thorough, true, very, full, plenary, integral
tahsîlî : instructional	tam adamu (tam adamı) : the very man
tahsîlsiz : uninstructed, unschooled	tam chapgun (tam çapkın) : double dyed
tahsîs eden : assignor	tam cheshnili (tam çeşnili) : full flavour
tahsîsâtlu (tahsisatlı) : subsidized	tam fa'âliyyetde (tam faaliyette) : in full swing
tahta : wooded	tam lâqaydî (tam lâkaydî) : ataraxia
tahtânî : subjacent	tamâ' edilir (tamah edilir) : covetable
tahtel-ayn (tahtelayn) : subocular	
tahtsuz (tahtsız) : throneless	

tama'kyâr (tamahkâr) : chafferer, avaricious, grasping, haggler, near, penurious, covetous

tamâm : complement, complete, done, finished, over all, right, concluded, intact, integer, integral, mature, square, whole, over

tamâm olmamush (tamam olmamış) : unexpired

tamâmen axi (tamamen aksi) : point contrary

tamâmen aynu (tamamen aynı) : faithful reproduction

tamâmen emîn : implicit

tamâmen euyle (tamamen öyle) : quite so

tamâmen hazur (tamamen hazır) : ready for the press

tamâmen keur (tamamen kör) : stone blind

tamâmen tesviye edilmish (tamamen tesviye edilmiş) : paid up

tâ'mîr edilemeyecek derejede (tamir edilemeyecek derecede) : irreparably

tâ'mîr edilemez : irreparable, irretrievable

tâ'mîrî : reparative

tâneli : grained, grainy, granulate

tannân : resonant, sonant, soniferous

tantanalû (tantanalı) : proud, turgid

tanuduq (tanıdık) : acquaintance

tanunmamush (tanınmamış) : unrecognized

tanunmaz (tanınmaz) : unrecognizable

tanunmush (tanınmış) : known, notable, recognised

tanushuq (tanışık) : acquainted

tanzîm eden : marshaller

tapalu (tapalı) : corked

taqbîhî (takbîhî) : censorious, condemnatory

taqbîhkyâr (takbîhkâr) : reprehensive

taqdîmî (takdimî) : introductory

taqdîr edilemez (takdîr edilemez) : inappreciable

taqdîr yollou (takdir yollu) : laudatory

taqdîrin fevkinde (takdirin fevkinde) : invaluable, inestimably

taqdîrkyâr (takdirkâr) : admirer, applauder, enthusiast, lauder

tâ'qîb eden (takip eden) : follower, following, prosecutor, pursuer

tâ'qîm edilmish (takîm edilmiş) : sterilized

taqlîd edilemez (taklit edilemez) : inimitable

taqlîdî (taklîdî) : imitative

taqma sachlu (takma saçlı) : wigged

taqrîbî (takrîbî) : approximate, approximative

taqrîrî (takrirî) : recitative

taqrîri shifâhî (takrîr-i şifâhî) : verbal note

taqulu (takılı) : in gear

taqulur (takılır) : wearable

taqum hâlinde (takım hâlinde) : teamwise

taqvîmi bahrî (takvîm-i bahrî) : nautical almanach

taqyîd edilmemish (takyit edilmemiş) : unrestricted

taqyîdî (takyîdî) : qualificative, restrictive

tarafdâr (tarafdar) : adherent, adviser, advocate, bigot to, partisan, party man, sidesman, stickler, supported, votary

tarafgir : biassed, interested, partial, prepossessed

tarafundan mouzâheret edilen (tarafından muzâheret edilen) : backed by

taranmamush (taranmamış) : uncombed

tarâvet veriji (tarâvet verici) : cosmetic

tarâvetli : florid, flush

taretli : turreted

tâ'rîf edilemez : indefinable, ineffable

tâ'rîf olounamaz (tarif olunamaz) : indescribable

tâ'rîf olounmaz (tarif olunmaz) : unspeakable

tâ'rîfî : graphic/al

tâ'rîfin fevqinde (tarifin fevkinde) : beyond all description

târihî : historical

târihli : dated

târih-shinâs (târihşinâs) : historian

târihsiz : dateless

târzu qadîm (tarz-ı kadîm) : archaic

tasdîq eden (tasdik eden) : affirmant, verifier, attester

tasdîqî (tasdikî) : affirmative

tasfiye ediji (tasfiye edici) : purifier

tasfiyeji (tasfiyecisi) : rectifier

tash basmasu (taş basması) : lithographic

tash gibi (taş gibi) : marble, stony

tash yürekli (taş yürekli) : stony hearted

tashgun (taşkın) : chauvinist, chauvinistic, overflowing, unreasonable, immodest, intemperate

tas-hîhî (tashîhî) : emendatory

tashîhkyâr (tashîhkâr) : correctional

tashju (taşçı) : stone cutter

tashmush (taşmış) : overflowed

tashralu (taşralı) : country man, provincial

taslaq hâlinde (taslak hâlinde) : schematic

tasnîf edilemez : indeterminable

tasrîh edilmemiş (tasrih edilmemiş) : undefined

tasrîhî : enunciative

tasvîrî : illustrative, pictorial, plastic

tatlu (tatlı) : bland, candied, delicious, honied, enjoyable, euphonic, flavourous, honey, mild, mellow, lickerish, musical, palatable, pleasing, sapid, sauce, suave, sweet, sweet, sweet meat, tasteful, tasty, sweet toned, toothsome

tatlu dilli (tatlı dilli) : honey tongued, smoothness tongued, sweet tongued

tatlu ifâdeli (tatlı ifâdeli) : of good utterance, well spoken

tatlu sesli (tatlı sesli) : sweet tongued

tatlu sever (tatlısever) : sugary

tatlu sîmâlu (tatlı simalı) : smoothness faced

tatmîn edilemez : insatiable

tatmîn edilmemiş (tatmin edilmemiş) : unsatisfied

tatsuz (tatsız) : bleak, cheerless, distasteful, flat, flavourless, humdrum,

insipid, mawkish, vapid, monotonous, mopish, prosaic/al, savourless, singsong, unattractive, ungrateful, uninteresting, unjoyful, unmelodious, unsavoury, witless, tasteless

tav-î (tav'î/tavî) : spontaneous

tâ'vîq-kyâr (tavikkâr) : fabian

tâ'vîqkyârâne (tavikkârâne) : dilatorily

tâ'vîzî : compensatory

tavlu (tavlı) : annealed

tavrlu (tavırlı) : mannered

tavshan besleyen (tavşan besleyen) : warrener

tavsîfî : descriptive, qualificative

tavsîfi mehâl (tavsîfi mahâl) : ineffable

tavsuye eden (tavsiye eden) : adviser, recommender

taxîmatlu (taksimatlı) : graduated

taxîmî (taksîmî) : partitive

tayfî : iridescent, spectral

tâ'yîn eden : determinative, nominator

tâ'yîn edilemez : indeterminable, unascertainable

tayyâr : volatile

tâze : crips, flush, fresh, green, new laid, sweet, youthful

tâzelenmish (tazelenmiş) : regenerate

tâ'zîmkâyâr (tazîmkâr) : venerator

tâ'zîrkyâr (tazîrkâr) : remonstrant

tazmînî : compensatory, reparative

tazyîq eden (tazyik eden) : persecutor

tazyîqî (tazyikî) : suppressive

te-ahhüd edilmemish (taahhüt edilmemiş) : unsworn

te-ahhüdî (taahhüdî) : promissory

te-âmülî (teâmülî) : formulary, routinary

te-arrouzdan masôun (taarruzdan masûn) : unassailable

te-arrouzî (taarruzî) : offensive

te-âtî (teâtî) : exchange

te-âvünî (teâvünî/taâvünî) : cooperative

tebdîl edilebilir : permutable

tebdîl edilemez : intransmutable

tebeddül etmez : invariable

tebeshirli (tebeşirli) : chalky, cretaceous

teblîgu mümkün (tebliği mümkün) : communicable

tebrîkî : congratulatory

tedâdüfî : accidental

tedâfou-î (tedâfûî) : defensive

tedârîki mümkün : procurable, obtainable

tedâvî bil-misl (tedâvî bilmisil) : homeopathy

tedâvî edilemez : incurable

tedâviye â-id (tedâviye ait) : therapeutic

tedbîrî : remedial

tedbîrli : advised, well advised

tedbîrsiz : ill advised, impolitic, imprudent, tactless, unadvised, unforeseeing, unguarded, unwise, injudicious

tedennî : retrogression

tedfînî : mortuary

te'dîbî : correctional, inflictive, punitive, vindicatory, vindictive

te'dîbkyâr (tedîpkâr) : punisher

te'diyen âjiz (tediyen âciz) : insolvent

te'diyeye mouqtedir (tediyeye muktedir) : solvent

tedqîq edilmemiş (tetkik edilmemiş) : unconsidered, unrevised

tedqîq edilmish (tetkik edilmiş) : gone over, revised

tedqîqî (tetkikî) : introspective, investigatory, revisory, zetetic

tedrîbî : empiric

tedrîji (tedricî) : progressive, gradual

tedrîsî : educational, instructional

te-ehhourî (teahhurî) : retardative

te-eyyüd etmemish (teeyyüt etmemiş) : unconfirmed

tefâzoulî (tefâzulî) : differential

tefrîq edilemez (tefrik edilemez) : undistinguishable

tefrîqî (tefrîkî) : distributive

tefsîrî : glossarial, interpretative

teftîshî (teftîşî) : supervisory

tehaffouzî (tahaffuzî) : preservative, preventive

tehammouz eder (tahammuz eder) : oxidizable

tehammül olounamaz (tahammül olunamaz) : insufferable

tehammül olounmaz (tahammül olunmaz) : unbearable

tehammül olounour (tahammül olunur) : supportable, tolerable

tehammül-fersâ (tahammülfersâ) : insupportable, intolerable, revolting

tehammülsüz (tahammülsüz) : intolerant, sore

tehammülün fevqinde (tahammülün fevkinde) : intolerably

tehaqqouq etmemish (tahakkuk etmemiş) : unrealized

teharî (taharî) : perquisition, search, seeking

teharî eden (taharî eden) : zetetic

tehavvülî (tahavvülî) : variational

tehayyül eden (tahayyül eden) : dreamer

tehdîd eden : impending

tehdîdkyâr (tehditkâr) : menacing, threatening, browbeat, bullying

tehevvür : frantiness

tehi : empty

te'hîrî : retardative

tehlikeli : adventurous, adventurously, critical, breakneck, compromising, dangerous, risky, hazardous, insecure, jeopardous, menacing, precarious, touch and go, uncanny, unsafe, venturesome/ly

tehlikesiz : unhazarded

tehqîq eden (tahkik eden) : investigator

tehzîbkyâr (tehzîpkâr) : edifying

tejâvüz eden (tecâvüz eden) : trespasser

tejâvüzî (tecâvüzî) : aggressive, offensive

tejâvüzkyâr (tecâvüzkâr) : contumelious, outrageous

tejâvüzkyârâne (tecâvüzkârâne) : contumeliously

tejeddüd-perver (teceddütperver) : modernist	teklifsiz : familiar, at home, intimate, unceremonious
tejellî (tecellî) : transfiguration	tekrâr fenâlashan (tekrar fenalaşan) : recrudescence
tejessüs (tecessüs) : inquisitiveness	tekrâr intihâbu jâ-iz (tekrar intihâbı câiz) : re-eligible
tejrîd edilmish (tecrit edilmiş) : isolated	tekyâmülî (tekâmülî) : evolutionary
tejrûbe edilmemiş (tecrûbe edilmemiş) : untried	tel : funicular
tejrûbe qâbilinden (tecrûbe kabilinden) : tentative	tel gibi : wiry
tejrûbeli (tecrûbeli) : experienced, trained	telaffouz edilemez (telaffuz edilemez) : unpronounceable
tejrûbesiz (tecrûbesiz) : green, inexperienced, raw	telaffouzî (telaffuzî) : phonetic/al
tejrübî (tecrübî) : aposteriori, empiric, experimental, probative	telaffouzlaru müşâbih (telâffuzları müşâbih) : homonymous
tek : odd, single, solitary, uneven, unique	telaffouzu geusterir (telaffuzu gösterir) : pronouncing
tek geuzlü (tek gözlü) : one eyed	telâfi edilemez : irrecoverable, inexpiable, irreparable
tek harfli : uniliteral	telâfikyâr (telâfikâr) : recuperative
tek mâ'nâlu (tek mânâlı) : univocal	telâfisi gayrimümkün : irretrievable
tek mihverli : uniaxial	telâfisi mümkün : recoverable, reparable, retrievable
tek qoutoublou (tek kutuplu) : unipolar	telâshju (telaşçı) : alarmist, bustler, fidgety
tekdîr eden : reprover	telâshlu (telaşlı) : bustling
tekdîre lâyiğ (tekdire lâyık) : reprobable	telâsouqî (telâsukî) : agglutinative
tekellüflü : ceremonious, punctilious, starched, recherche	telef olour (telef olur) : perishable
tekerrürlü : tautological	telesqopa â-id (teleskopa ait) : telescopic
te'kîdî : reiterative	telesqopla geürülebilir (teleskopla görülebilir) : telescopic
tekin deyil (tekin değil/olmayan) : haunted	telgrafi : telegraphic
teklîf eden : mover	te'lîfi : syncretic
teklîf olunan (teklif olunan) : proposed	te'lîfkyâr (telîfkâr) : peace maker, reconciliatory
teklîfli : formal	

te'lîf-kyârâne (telîfkârâne) : conciliatory

telli : stringed, stringy, wiry

telqîhî (telkîhî) : vaccinal, vaccine

telqînâtlu (telkinatlı) : inspired

telsiz : wireless

telsiz telefon dinleyen : listener in

temâdî : association of ideas, survival

temâmen achuq (tamâmen açık) : wide open

temâmî tefâzoulî (tamamı tefâzulî) : fluxion

temâsha-ger (temaşager) : spectator, stander by, looker

temelli : irremovable, unremovable

temessül etmemish (temessül etmemiş) : unassimilated

temevvüjî (temevvücî) : undulatory

temîn eden : swearer

te'mînâtlu (teminatlı) : guaranteed, warranted

te'mînâtsuz (teminatsız) : unassured, unwarranted

temiz : clean, clean, clear, neat, smart, sound, spruce, taintless, tidy, trim

temiz giyinir : dressy

temizleyiji (temizleyici) : cleanser

temkînli : imperturbable, measured, sober, staid

temsîl eden : exponent

temsîl edilmemish (temsîl edilmemiş) : unassimilated

temsîlî : assimilative, exhibitiv, representative, scenic, theatrical

temyîzî : discriminative, perceptive

tenâsübî : proportional

tenâsülî : genital, reproductive, sexual, venereal

tenbel (tembel) : back ward, dawdler, dronish, lounge, lubber, rusty, slothful, sluggard, sluggish, idle, idler, laggard, lagging, lazy, unstudious

tendürüst : smart looking, trig

teneffüsî : respiratory

tenhâ : cloistral, desert, desolate, isolated, lonely, solitarily

tenkil eden : subduer

tenqîdî (tenkîdî) : critical, censorious

tenqîdji (tenkitçi) : captious, fault finder, nibbler

tenqîhî (tenkîhî) : emendatory

tenteli : tilted

tenvîr ediji (tenvir edici) : luciferous

tenvîr edilmish (tenvîr edilmiş) : illuminated

tenvîrî : illuminative

tenzîlâtlu (tenzilatlı) : reduced

teveli : crested

tepsi gibi : salver shaped

teqâ-üdiyyetsiz (tekâüdiyyetsiz) : unpensioned

ter temiz (tertemiz) : ship shape, spotless

terâjümi ahvâl â-id (terâcüm-i ahvâla ait) : necrologic/al

teraqqî-perver (terakkiperver) : reformist

terbî-î (terbî) : quadratic, quadrature

terbiye edilebilir : tamable

terbiye edilemez : untamable

terbiye edilmemiş (terbiye edilmemiş) :
uncultivated, unseasoned

terbiyeli : genteel, mannerly, seasoned,
well bred

terbiyesiz : ill bred, misbehaved, unbred,
underbred, unmannerly

terbiyevî : pedagogic

tereddî : heresy, heterodoxy

tereddüdsüz : unhesitating

tereyâ gibi (tereyağı gibi) : buttery

tereyâlu (tereyağı) : buttery

terhîbkyârâne (terhipkârâne) :
disciplinary

terhîs edilmish (terhis edilmiş) :
demobilized

terjîhî (tercihî) : preferential

terk edilmish (terk edilmiş) : obsolete

terkîbî : synthetic

terletiji (terletici) : sudatory

terli : sweaty

ters : awkward, cross, cross grained,
crusty, dogged, fretful, froward, ill
humoured, short, impracticable, inverse,
inverted, moody, testy perverse, reverse,
scolding, snappish, snarler, spleenful,
splenetic, surly, ill temper, reversed

tersîmî : descriptive, graphic/al

tersine chevrilir (tersine çevrilir) :
reversible

tertemiz : smartly

tertîb eden : deviser, dresser

tertîb edilebilir : devisable

tertîb edilmemiş (tertip edilmemiş) :
unarrayed

tertîbli : orderly, ordinate, ship shape,
tidy

tertîbsiz : desultory, orderless

terzide yapulmuş (terzide yapılmış) :
tailor made

tesâdüfî : adventitious, casual, chance,
contingent upon, fortuitous, hap hazard,
incident, incidental, occasional, random,
scratch, stray, undesigned, unintentional

tesarroufî (tasarrufî) : possessive

tesavvour edilebilir (tasavvur edilebilir) :
imaginable

tesavvourî (tasavvurî) : imaginary,
notional, speculative, speculatory

teselli : solace, solacement

tesellî boulmaz (teselli bulmaz) :
disconsolate, inconsolable

tesellî eden : consoler

tesellîkyâr (tesellikâr) : consoler

teselsülen : subordinately

teshbihî (teşbîhî) : parabolic, analogical,
metaphoric

teshdîdî (teşdîdî) : intensive

teshekkülî (teşekkülî) : structural

tesh-hîr edilmish (teşhir edilmiş) : on
view

tesh-hîrî (teşhîrî) : exhibitiv, demonstrative

teshîlât geusterir (teshilat gösterir) :
accommodating

tes-hîn edilmish (teshîn edilmiş) : heated

tes-hînî (teshînî) : calorific

teshîrî (teşcîrî) : arboricultural

teshkîlâtlu (teşkîlatlı) : organized

teshkîlî (teşkîlî) : formative	tevejjühkyâr (teveccühkâr) : sympathetic
teshne (teşne) : hungry	tevlîdî : procreative, reproductive
teshrîhî (teşrihî) : anatomical	tevzî' eden : dispenser
teshrî-î (teşrî) : parliamentary	tevzî-î (tevziî) : distributive, partitive
teshvîq-âmiz (teşvîkâmiz) : hortatory	texîr edilmish (teksîr edilmiş) : mimeographed
teshvîqkyâr (teşvîkkâr) : encouraging, promotive	te'yîd edilmemish (teyit edilmemiş) : unacknowledged
teshvîq-kyârâne (teşvikkârâne) : encouragingly	te'yîdî : assertive, confirmatory, corroborative, predicative
te'sîrî : formative effect	tezhîb edilmish (tezhip edilmiş) : illuminated
te'sîrli (tesirli) : acidulous, biting, efficacious, incisive, keen, piquant, powerful, pungent, racy, active	tezyîdî : augmentative
te'sîrsiz : of no effect, effectless, ineffective, inoperative, nugatory, passive	tezyîfkyâr (tezyîfkâr) : invective
te'sîs edilmish (tesis edilmiş) : established	tezyîlî : subjunctive
teskîn ediji (teskin edici) : heart easing, mitigatory	tezyînî : ornamental
teslîsî : trinitarian	tijârî (ticarî) : commercial, mercantile, trading
tesviye edilmemish (tesviye edilmemiş) : unpaid, unsettled	timsâlî : emblematic, symbolical, typical
tesviye edilmish (tesviye edilmiş) : paid	tirid gibi : sopping wet
tesviyesi meshrout (tesviyesi meşrut) : reimbursable	titiz : distempered, exquisite, fastidious, finical, irascible, morose, nice, peevish, petulant, punctilious, squeamish, touchy
tetvîj edilmish (tetviç edilmiş) : laureate	titrek : quivering, shivery, tottering, trembling, tremulous, vibratory
teuhmetli (töhmetli) : in default, defaulter	titrer : shivery
tevâlî : frequency, progressiveness, sequence, succession	titreyen : quaker
tevassoutkyâr (tevassutkâr) : intercedent	tiyatro tarzunda (tiyatro tarzında) : theatrically
tevbekyâr (tövbekâr) : contrite, penitent, repentant, teetotaler	tiyatroya â-id (tiyatroya ait) : theatrical
tevdî' eden : bailor	tî sheklinde (te şeklinde) : 't' shaped
	tîz : forte, sharp, shrill, strident, treble
	tohoumjou (tohumcu) : seed's man

tohoumlou (tohumlu) : seedy, seminiferous	tôulî (tûlî) : longitudinal
tombaq (tombak) : pinchbeck	toumtouraqlu (tumturaklı) : fustian, sophomoric, spread eagle
tomrouq hâlinde (tomruk hâlinde) : unblown	toutan (tutan) : catcher, detainer, engaging, grasping, retaining, withholder
top gibi : globose	toutar (tutar) : retentive, tenacious, tough
top oynayan (top oynayan) : bowler	toutdouroulabilir (tutturulabilir) : supportable
topal : halt, hip shot, lame, hobbler	toutdouroulamaz (tutturulamaz) : unsustainable
toparlaq (toparlak) : limber, roly-poly	toutoulamaz (tutulamaz) : uncontrollable
topdan (toptan) : in bulk, wholesale	toutoulmaz (tutulmaz) : intangible
toplanan : confluent	toutoulmouh (tutulmuş) : cramped, eclipsed, engaged, stiff
toplanmamush (toplanmamış) : uncollected, ungathered	toutoulour (tutulur) : palpable, tactile, tangible
toplanmush (toplanmış) : collected	toutoushour (tutuşur) : deflagrable, inflammable
toplayan : collector	toutqallu (tutkallı) : gluey
toplayuju (toplayıcı) : gleaner	touzjou (tuzcu) : salter
toplou (toplu) : tufted	touzlou (tozlu) : brackish
topôghrafiq (topoğrafik) : topographic	touzlou (tuzlu) : briny, saliferous, saline, salt, salty
topouqlou (topuklu) : heeled	touzlouja (tuzluca) : saltish
toprakdan (topraktan) : earthen	touzsouz (tuzsuz) : fresh
topraqlu (topraklı) : soiled	toy : callow, fledgling, girlish, green, green horn, suckling, unfledged
toq (tok) : tick	toz bâlar (toz bağlar) : efflorescent
tortoulou (tortulu) : feculent	toz gibi : powdery
tos toparlaq (tostoparlak) : roly-poly	toz olour (toz olur) : friable
totoushmouh (tutuşmuş) : afire	tozlou (tozlu) : dusty, mealy, powdery
tôufânî (tufânî) : diluvian	traji-qomiq (trajikomik) : tragi-comic
toufeylî (tufeylî) : blood sucker, insect, parasitic	trüflü : truffled
touhâlî (tuhâlî) : splenic	
tôulânî (tûlânî) : fore and aft, longitudinal	

tubbî (tıbbî) : medical, medicated, medicinal

tubbu-adlî (tıbb-ı adlî) : medico-legal

tulusumlu (tılsımlı) : talismanic

tuqnaz (tıknaz) : dumpy, jolly, punch

turashsuz (tırışsız) : unshaven

turnâ suqushmush (tırnağı sıkışmış) : hoof bound

turnaqlu (tırnaklı) : hoofed

turtullu (tırtıllı) : embattled

urus gider (tırıs gider) : trotter

tükenir : exhaustible

tükenmemish (tükenmemiş) : unexhausted

tükenmez : exhaustless, inexhaustible, stanchless

tükenmish (tükenmiş) : depleted, exhausted, out of print

tül gibi : gauzy

türedi : parvenu, start up

Türk dostou (Türk dostu) : turcophile

Türk düşmanu (Türk düşmanı) : turcophobist

Türk mouhibbi (Türk muhibi) : turcophile

Türk tarafdâru (Türk taraftarı) : turcophile

türlü : medley

tüter : smoky

tütün ichen (tütün içen) : smoker

tüy gibi : feathery

tüylendirilmish (tüylendirilmiş) : fleeced

tüyleri ürpertiji (tüyleri ürpertici) : thrilling

tüylü : downy, feathered, feathery, fleecy, hairy, pubescent, shagged

tüysüz : callow, featherless, fledgling, hairless, plumeless, unfeathered, unfledged

uluq (ılık) : lukewarm, tepid

urmaqlu (ırmaklı) : streamy

urqî (ırkî) : ethnic, ethnological, gentile, racial

uslâh edilemez (ıslâh edilemez) : incorrigible

uslâh edilmemish (ıslâh edilmemiş) : unimproved

uslâh edilmish (ıslah edilmiş) : reformed

uslâhât tarafdâru (ıslahat taraftarı) : reformist

uslâhî (ıslâhî) : amendatory, emendatory, recuperative, reformatory

uslanmush (ıslanmış) : drenched

uslaq (ıslak) : clammy, dank, muggy, slobbery, soaky, squashy, watery, wet

uslatur (ıslatır) : soaking

ussuz (ıssız) : dead, lonely, wild

ustulâhî (ıstılâhî) : technological, terminological

usunmush (ısınmış) : heated

usurur (ısıırır) : mordant, snappish

usutmalu (ısıtmalı) : febrile

usutuju (ısıtıcı) : calorific

usutur (ısıtır) : heating

usyânî (isyanî) : insurrectional

utfâ edilmemiş (itfâ edilmemiş) : unredeemed	üchlerden (üçlerden) : triumvir
utlâqî (itlâkî) : absolutory	üchlü (üçlü) : tern
utrî (itrî) : aromatic, essential	üchünjü (üçüncü) : tertiary, third
uttulâ'-î (ittulâî) : perceptive	üjretli (ücretli) : hired, mercenary
uzgaralu (ızgaralı) : grated	üjretsiz (ücretsiz) : unpaid
uzturârî (ıztırârî) : fain	ülôuhiyyete i'tiqâd (ulûhiyyete itikât) : deism
üch ayaqlu (üç ayaklı) : three legged, tripod	ümîd edilmeyen : unhoped
üch ayda bir (üç ayda bir) : quarterly	ümîd-bahsh (ümîtbahş) : promising, hopeful
üch ayluq (üç aylık) : quarterly, trimestrial	ümîdi qavî (ümid-i kavî) : earnest hope
üch bashlu (üç başlı) : triple headed	ümîdsiz : perdu, desperate, hopeless, irrecoverable, unpromising
üch dishli (üç dişli) : tricuspid	ümîd-vâr (ümitvar) : hopeful, sanguine
üch haftaluq (üç haftalık) : tri-weekly	ümmî : illiterate, unlettered
üch harfli (üç harfli) : trilateral	ürkek : shy, skittish
üch hejeli (üç heceli) : tristllabic	üşbôu-î (usbuî/ısbîî) : hebdomadad, weekly
üch inbisâtlu (üç inbisâtlı) : triple expansion, triple expansion	üslôubu hamâsî (üslûb-ı hamâsî) : heroic verse
üch jenâhlu (üç cenâhlı) : three aisled	üssî : exponential
üch keusheli (üç köşeli) : three cornered, triangular	üstouvânî (üstüvânî) : cylindrical
üch misli (üç misli) : three fold, triple	üstün : overmatch, superior
üch oujlou (üç uçlu) : tricuspid	üstüvâ-i (üstüvâî) : equatorial
üch qat (üç kat) : three fold, threeply, treble	üvey : half blood
üch qusumdan mürekkeb (üç kısımdan mürekkep) : tripartite	üzerine alan : undertaker
üch renkli (üç renkli) : tricoloured	üznî : auricular
üch senede bir (üç senede bir) : triennially	üzümden deyil (üzümden değil) : grapeless
üch senelik (üç senelik) : triennial	vâ'd eden (vaat eden) : promiser
üchde bir (üçte bir) : third	vâ'd edilmish (vaat edilmiş) : promised
	vâ'deli : spread

va'desi geçmiş (vadesi geçmiş) : overdue

vâ'desi tamam : due

vâ'desiz : at sight

vaftiz edilmemiş (vaftiz edilmemiş) : unbaptised

vagner : wagnerian

vagnerin : wagnerian

vagon dolousou (vagon dolusu) : wagon load

vâhî : frivolous, unwarranted

vâhidi qiyâsî (vâhid-i kıyâsî) : unit

vahîdül-hejâ-î (vahîdü'l-hecâî) : monosyllabic

vahîdül-jânib (vâhidü'l-cânib) : unilateral

vahîdüz-zevj (vâhidü'z-zevc) : monogamous

vahîm : serious, calamitous, deadly, dire, fatal, ghastly, grave, noxious, pestilent

vah-shet âbâd (vahşet âbâd) : wild

vahshî (vahşi) : barbarous, barbarian, beast, brute, brutal, churlish, doggish, savage, vandal, wild, ferocious, fierce, rapacious, truculent, uncivilized, undomesticated

vâjib (vâcip) : incumbent

valde tarafundan (valide tarafından) : uterine

vâqî' (vâki) : incident, precedented, situated

vaqitsiz (vakitsiz) : early, inopportune, premature, out of search, slink, ill time, unseasonable, untimely

vaqôur (vakûr) : composed, reserved, sedate

vaqti geçmiş (vakti geçmiş) : tardy

vaqti gelmiş (vakti gelmiş) : in search

vâquf (vâkıf) : learned, post well posted up, proficient, in the swim, acquainted, aware, conscious, conversant, founder, informed, knowing, versed

vâquf deyil (vakıf değil/vakıf olmayan) : unacquainted

vârid : conceivable

vârisi mouhtemel (vâris-i muhtemel) : heir presumptive

vârisi müshterek (vâris-i müşterek) : joint heir

vârissiz : heirless

vasat : bowels

vasat qut-ada (vasat kıtada) : medium sized

vasatî : average, mean, middle

vasatun fevqinde (vasatın fevkinde) : above the average

vasfî : attributive, qualitative

vâsî : curator, executor, factor, guardian, tutelar, tutor, great, spread, measureless, boundless, broad, broadcast, capacious, comprehensive, diffusive, exhaustive, expansive, extensive, immense, rich, spacious, vast, ample

vâsî' mâ'lôumâtlu (vâsi malûmatlı) : large minded

vâsî' miqyâsda (vâsi mikyasta) : on a large scale

vâsuta gibi (vâsıta gibi) : implemental

vasuyyet eden (vasiyet eden) : deviser, testator

vasuyyet edilebilir (vasiyet edilebilir) : devisable

vasuyyetsiz (vasiyetsiz) : intestate

vatanperver : patriot, patriotic

vatanperverliye mouhâlif
(vatanperverliğe muhâlif) : unpatriotic

vatansuz (vatansız) : cosmopolitan

vazî' : humble, lowly, simple

vazîfedâr : ministrant

vazîfe-shinâs (vazifeşinâs) : dutiful

vâzuh (vazıh) : audible, distinct, legible,
lucid, luminous, manifest, perspicuous

ve-â-î (veâî) : vascular

vebâlu (vebalı) : pestiferous

vebâya qarshu (vebaya karşı) :
antipestilential

vefâsuz (vefasız) : insincere, strumpet,
unfaithful, jilt

vehbî : gifted, innate

vehmî : hallucinatory

vejd ichinde (vecd içinde) : raptured

vejetalin : vegetaline

vejhî (vechî) : facial

vejî'li (vecalı) : aching, griping

veledi tabî-î (veled-i tabîî) : bastard

velî : parent

velôud (velût) : fecund, generative,
genial, prolific, productive

velveleji (velveleci) : alarmist, blatant,
clamourer, clamorous, turbulent

velveleli : driving, stormy

veqârlu (vakarlı) : dignified, portly,
solemn, grave

veraqlu (varaklı) : foliated, laminated

verebilir : solvent

verekî : sciatic

veremli : tuberculous

veren : donator, endower, giver, lender,
provider, supplier, bestower

veresiye satan : tally man

vergi veren : rate payer

vergiden mou-âf (vergiden muaf) : scot
free, untaxed

vergiye tâbi' : assessable, dutiable,
taxable, tributary

verîdî : venal

verilmemiş (verilmemiş) : unsupplied

vernikli : varnished

verniksiz : unvarnished

vesâiqa müstenid (vesâika müstenit) :
documentary

vesâ-iti choq (vesâiti çok) : resourceful

vesâ-itsiz (vesâitsiz) : resourceless,
unsuited

vesî' : immense

vesveseli : mistrustful, scrupulous

vetedî : sphenoid/al

vezn edilemez (veznedilemez) :
imponderable

veznedâr : purser, teller

veznî : metrical

viydânî (vicdânî) : conscientious,
scrupulous

viydânlu (vicdanlı) : conscientious

virân : desolate, waste

virâne : waste

viroş (virüs) : virulent	yalunuz (yalınız/yalnız) : cheek by jole, mateless, singular, sole, solitaire, unattended, alone, lonely
volqaniq (volkanik) : volcanic	
voltâ-i (voltaî) : voltaic	yalunuz bir (yalınız/yalnız bir) : single, only
voltere â-id (voltere ait) : voltairian	
vouqôu-u yoq (vukuu yok/olmayan) : unprecedented	yalunuz dünyâyü düşünür (yalnız dünyayı düşünür) : world minded
vourgounjou (vurguncu) : shaver	yalunuz selâmlashulan tanuduq (yalnız selamlaşılan tanıdık) : a bowing acquaintance
vouroujou (vurucu) : bat's man, beater	
vouroulmouh (vurulmuş) : stricken	yâmaju (yağmacı) : predatory, ravager, spoiler
vouzôuhsouz (vuzûhsuz) : illegible, inarticulate	yamaju (yamacı) : snob
vüjôudî (vücudî) : somatic	yamalu (yamalı) : botchy, patch, patchy
vüjôudlou (vücutlu) : crummy	yaman : clipper, crack
vüs-atinin fevqinde (vüs'atinin fevkinde) : overtrading	yâmour gechmez (yağmur geçmez) : rain proof
yâ gibi (yağ gibi) : sebacious	yâmourlou (yağmurlu) : pluvial, rainy, showery, wet
yâ verir (yağ verir) : oleiferous	yamyam : cannibal
yabâni : haggard, wild	yan yana : collateral
yabanju (yabancı) : alien, bona fide traveller, extraneous, foreign, outsider, stranger	yanan : alight, burning
yâbis : dry	yanar : combustible, deflagable, inflammable
yakushmaz (yakışmaz) : exceptionable	yanashulmaz (yanaşılmaz) : inapproachable
yalan : sham, truthless	yanashulur (yanaşılır) : accessible
yalanju (yalancı) : bouncer, braggart, cracker, fibber, inventive, knave, liar	yanlush (yanlış) : amiss, awry, out of drawing, erroneous, error, illusive, improper, inaccurate, incorrect, inexact, mis, misleading, mistaken, solecistic/al, wrong
yalanju shâhidlik etmiş (yalancı şahitlik etmiş): perjured	yanlush olabilir (yanlış olabilir) : fallible
yalduzlu (yaldızlı) : gilt	yanmamush (yanmamış) : unburnt
yâlu (yağlı) : anointed, fat, fat, fatty, greasy, oily, oleaginous, plump, slushy, smeary, tallowy, unctuous	yanmaz : fire proof, incombustible
yalun ayaq (yalın ayak) : bare foot	

yanmush (yanmış) : burnt, overblown, plutonian/plutonic

yanulmaz (yanılmaz) : infallible

yanulur (yanılır) : fallible

yanundaki (yanındaki) : adjoining

yanuq (yanık) : brand, burn, nettle rash, scald, smut, smutty, stigma

yapan : builder, constructor, contriver, creator, framer, maker, manipulator, operator, originator, performer, perpetrator, raiser, transactor

yapma : dummy, elusory, feigned, gingerly, made up, prim, snobbish

yapmajuq (yapmacık) : affectation, cant, snobbism

yapraqı (yapraklı) : foliated, leafy

yapıju (yapıcı) : wright

yapılabilir (yapılabilir) : pursuable

yapılmamush (yapılmamış) : undone, undressed, unexecuted, unfulfilled, unperformed

yapılmush (yapılmış) : done, made

yapulur (yapılır) : achievable

yapurgan (yapırgan) : petal

yapushgan (yapışkan) : adhesive, clammy, gluey, glutinous, gummy, limy, slabby, slimy, sticky, viscous, waxy

yapushuq (yapışık) : adherent, coherent, conglutinate

yaqamozlou (yakamozlu) : briny

yaqar (yakar) : scorching

yaqînî (yakînî) : dogmatic

yaqlashan (yaklaşan) : convergent

yaqlashulmaz (yaklaşılmaz) : inaccessible

yaquju (yakıcı) : caustic, lighter

yaqun (yakın) : close, german, at hand, hard, here by, imminent, near, neighbouring, nigh, short, toward

yaqundaki (yakındaki) : hither

yaqushmaz (yakışmaz) : beneath, degrading, disgraceful, impair, improper, incorrect, ineligible, infamous, nasty, unadapted, unbecoming, undignified, undue, unmeet, unseemly, unsuitable, unworthy

yaqushuqlu (yakışıklı) : handsome, personable, seemly

yaqushur (yakışır) : beseeching, pertinent

yaralanmaz : invulnerable, woundless

yaralanur (yaralanır) : vulnerable

yaralu (yaralı) : lacerated, sore, ulcerous, wounded

yaramaz : cub, disqualified, inapt, naughty, unfit, unsuitable

yarar : available

yarashur (yaraşır) : becoming

yarasuz (yarasız) : woundless

yaratuju (yaratıcı) : creative

yaratulmamush (yaratılmamış) : uncreated

yaraya iyi : vulnerable

yardaqu (yardakçı) : creature

yardum edilemez (yardım edilemez) : unrelievable

yardum geurmemish (yardım görmemiş) : unrelieved

yardumju (yardımcı) : auxiliary, comforter, implemental, instrumental

yardumsuz (yardımsız) : unaided, unassisted, unbacked, unsupported

yaru (yarı) : half, mid way, moiety

yaru achuq (yarı açık) : half open

yaru ouyqouda (yarı uykuda) : somnolescent

yaruju (yarıcı) : chopper

yarum (yarım) : demi, half, semi

yaruq (yarık) : cleavage, cleft, cloven, crevice, fissure, flaw, furrow, laceration, rent, rift, slit, split, tear

yaruq doudaqlı (yarık dudaklı) : hare lipped

yash (yaş) : dank, wet

yashanmaz (yaşanmaz) : uninhabitable

yashar (yaşar) : viable

yashlu (yaşlı) : advance in years, aged, elder, gray, old, tearful, in years

yashluja (yaşlıca) : elderly

yashsuz (yaşsız) : tearless

yassu (yassı) : flat, oblate, obtuse

yassuja (yassıca) : flattish

yatalaq (yatalak) : bed rid, lay up

yatla tenezzüh eden : yauchtsman

yatmush (yatmış) : couched, recumbent

yatuq (yatık) : aslope, decumbent, lop sided, rakish, recumbent, sloping, supine

yatuq (yatık) : crank

yaturulmush (yatırılmış) : invested

yatushmamush (yatışmamış) : unlaid

yavan : bald, cut and dried, dry, edgeless, flat, insipid, lean, meagre, pointless, prosy, scald, spare, spare rib, tame, unwitty, vapid

yavash (yavaş) : easy, lingering, slow, soft

yaya giden : pedestrian

yaygaraju (yaygaracı) : blustering, captious, noisy

yaylalu (yaylalı) : uplander

yaylu (yaylı) : springy

yayulmush (yayılmış) : diffuse, diffused, overspread, scattered

yayuq (yayık) : churn

yaz gibi : summerly

yazulmamush (yazılmamış) : unwritten

yazulmush (yazılmış) : written

yedek : spare

yedi ayluq (yedi aylık) : seven months old

yedi misli : septuple, sevenfold

yedi qat (yedi kat) : septuple, sevenfold

yedi senelik : septennial

yedinji (yedinci) : seventh

yegyâne (yegâne) : only, unique

yekcheshim (yekçeşim) : one eyed

yekdiğerinin hasmu jânu (yekdiğerinin hasm-ı cânı) : sworn enemy

yeknesaq (yeknesak) : equable, monotonous, singsong

yek-pâre (yekpâre) : massive, seamless, undivided

yektâ : supereminent, supreme

yeleli : maned

yelkenli : sailer

yeltenen : would be

yemîn edilmemish (yemin edilmemiş) : unsworn

yemîn edilmish (yemin edilmish) : sworn

yemînle bildirilmish (yeminle bildirilmish) : sworn to

yemînli : sworn

yem-yeshil (yemyeşil) : grass green

yeni : up to date, fresh, modern, new, novel, novice, outsider, recent, regenerate, tender foot, unprecedented

yeni dômoush (yeni doğmuş) : new born

yeni gelen : new comer

yeni gibi : equal to new

yenik : flea bite, nibbling

yenir : eatable, edible, in search

yenmez : inedible, uneatable

yep yeni (yepyeni) : brand new, span new

yerde sürünür : repent, reptile

yerinde : locally, in place

yerinde deyil (yerinde değil/olmayan) : misplaced

yerinden chuqmush (yerinden çıkmış) : out of joint

yerleshmish (yerleşmiş) : established

yerli : home, home bred, home made, indigenous, native, native, stationary

yerlileshmish (yerlileşmiş) : naturalized

yesârî : left handed

yeshilimsi (yeşilimsi) : greenish

yeshillenmish (yeşillenmiş) : verdured

yetîm : fatherless, orphan, unfathered

yetishdirilmemish (yetiştirilmemiş) : unbred, undisciplined, unseasoned, untrained

yetishilir (yetişilir) : attainable, within reach

yetishilmez (yetişilmez) : out of reach

yetishmemish (yetişmemiş) : unripe

yetishmish (yetişmiş) : cultured, formed, marriageable, nubile, set

yetmishinji (yetmişinci) : seventieth

yetmishlik (yetmişlik) : septuagenarian

yevmî : aday, daily, diurnal, ephemeral, per diem, quotidian

yirmi misli : twenty fold

yirminji (yirminci) : twentieth

yivli : chamfered, gooved

yiye : eater, eating, feeder

yyit (yığit) : prow

yol hârijinden (yol hâricinden) : cross country

yola gelir : accommodating, manageable, tractable

yola gelmez : uncompromising

yoldan chuqmush (yoldan çıkmış) : off the track

yollou (yollu) : funnily, sailer, striped

yoloujou (yolucu) : fleecer

yolsouz (yolsuz) : abusive, disorderly, illegal, illicit, improper, incorrect, irregular, objectionable, pathless, reprehensible, shambling, trackless, unchristian, unwarrantable

yontoulmamush (yontulmamış) : unlicked

yoqarda zikr edilen (yukarıda zikredilen) : above named

yorgoun (yorgun) : exhausted, overworn, tired, toil worn, weary

yoroujou (yorucu) : laborious, tiresome, toilsome, weary, wearisome

yoroulmaz (yorulmaz) : indefatigable, strenuous, tireless, toiler, untiring, unwearied, weariless

yosounlou (yosunlu) : mossy

youmourta gibi (yumurta gibi) : ovular

youmourta sheklinde (yumurta şeklinde) : egg shaped, oval

youmourtadan chuqmamush (yumurtadan çıkmamış) : unhatched

youmoushaq (yumuşak) : soft

youmrou ayaqlı (yumru ayaklı) : club footed

youmroulou (yumrulu) : knobby

youqaru (yükarı) : surface

yourdsouz (yurtsuz) : homeless

youvalu (yuvalı) : alveolar

youvarlaq (yuvarlak) : annular, ball, ballot, bob, globular, orbicular, pellet, rotund, round

yughulmush (yığılmış) : conglomerate, lumpy

yulan gibi (yılan gibi) : viperous

yulanqâvi (yılankâvi) : crinkly, serpentine, winding

yuldurum gibi (yıldırım gibi) : splitting

yulduz gibi (yıldız gibi) : star like, starry

yulduza baqan (yıldıza bakan) : star gazer

yulduzlu (yıldızlı) : astral, starry

yulduzsuz (yıldızsız) : starless

yulgun (yılgın) : crestfallen

yulmaz (yılmaz) : dauntless, fearless, hardy, indefatigable, intrepid, invincible, unflinching

yulushuq (yılışık) : giggler

yumushaq (yumuşak) : ductile, crummy, limp, doughy, downy, flabby, mellow, mellowy, sleek, pillowy, pliant, pulpous, relenting, silky, supple, swash, unhardened, velvety, waxy

yumushatuju (yumuşatıcı) : emulsive

yupranmush (yıpranmış) : foot worn, overworn, thread bare

yuqan (yılan) : subverter

yuqanmamush (yılanmamış) : unscoured

yuqanmush (yılanmış) : washed

yuqanur (yılanır) : washable

yuquju (yıkıcı) : corrosive, subversive

yuquq (yıkık) : to tumble down

yurtuju (yırtıcı) : ferocious, predatory, rapacious

yurtuq (yırtık) : lacerated, laceration, ragged, rent, tear

yüklü : laden, saddled

yükü âr (yükü ağır) : heavy laden

yün gibi : fleecy, woolly

yünden : woollen

yünlü : fleeced, fleecy, woolly

yürekli : plucky, stout hearted

yüreksiz : heartless, livered, weak hearted, tame, faint-hearted

yürüyen : trotter, walker

yüxek (yüksek) : aerial, elate, elevated, eminent, exalted, high, high lived, lofty, soaring, tall, superior, winged

yüxek rôuhlou (yüksek ruhlu) : high souled

yüxek sesli (yüksek sesli) : sonorous

yüxelen (yükselen) : ascendant

yüxelmish (yükselmiş) : up

yüxelten (yükselten) : elevator

yüz binlerje (yüz binlerce) : hundreds of thousands of

yüz misli : centuple, hundred fold

yüz qat (yüz kat) : hundred fold

yüz senelik : centennial

yüzde : percent

yüzde bir : hundredth

yüzdelik : percentage

yüzen : swimmer

yüzlerje (yüzlerce) : hundreds of

yüzlü : faced

yüzsüz : bare faced, boldfaced, forward, unbashful

yüzü teneke qaplu (yüzü teneke kaplı) : brazen faced

yüzüjü (yüzücü) : swimmer

yüzüklü : ringed

yüzünjü (yüzüncü) : centesimal, hundredth

zâbih : slaughterer

zabt edilemez (zabtedilemez) : uncontrollable

zabt olounamaz (zabtolunamaz) : ungovernable, unconquerable

zabt olounmaz (zabtolunmaz) : impregnable, unmanageable

zach qâbilinden (zaç kabilinden) : vitriolic

zâdegyân (zâdegân) : peer, peerage

zâhid : ascetic, devotee, devout

zâhidâne : sanctimoniously

zahîr : feeder, ostensible, salient, seeming, signal

zâhiren iyi : specious

zâhirî : apparent, exterior, external, ostensible, outward, specious, surface

zahmete deyer (zahmete değer) : it is worth

zahmete deymez (zahmete değmez) : ungrateful, it is worth

zahmetli : painful, toilsome

zahmetsiz : effortless, painless

zahrî : dorsal

zâ-id (zâit) : augmentative, expletive, redundant

zâ-ide (zâide) : expletive

za-îf/zayuf (zaif/zayıf) : enervate, weak, flimsy, frail, groggy, infirm, invalid, piping, rickety, shaky, small, unresisting, impotent, repent, airy, crank, cranky, crazy, effeminate, faint, feeble, gaunt, lank, lean, meagre, poor, powerless, puny, scraggy, scrawny, sickly, skinny, slack, slim, spare, thin, unfleshed, weak

zâ-il (zâil) : evanescent, fading, fleeting, transient, transitory, vanishing

zâlim : cruel, enslaver, flinty, gruesome, heartless, heathenish, inhuman, oppressor, stony, tormenter, torturer, tyrannic/al, tyrant

zamîrî : pronominal

zamqlu (zamklı) : gummy

zânî : fornicator

zar gibi : membraneous

zararlu (zararlı) : losing

zararsuz (zararsız) : non committal, harmless, hurtless, innocent, inoffensive, unoffending, unhurt, offenceless, scot free, undamaged, unharmed, unarmful

zârb olounabilir (zarbolunabilir) : multipliable

zarîf : fancy, fine, graceful, gracious, attic, fashionable, genteel, neat, polished, refined, stylish, tasteful, tasty, terse, wit, witty, elegant

zarîfâne : elegantly

zarlu (zarlı) : filmy, membraneous

zarûrî (zarurî) : basic, necessary, indispensable, inevitable, imperative

zâtî : personal, self, self

zâtül-hareke (zâtü'l-hareke) : automatic

zavallu (zavallı) : poor, scape goat, poor wretch

zâyî : missing

zâyû' olmoush (zâyî olmuş) : forfeited

zayuf bir hâlde (zayıf bir hâlde) : meagrely

zayuf yürekli (zayıf yürekli) : airy

zayufja (zayıfça) : meagrely

zayuflayan (zayıflayan) : weakening

zebânzed : colloquial

zebôun (zebûn) : hen pecked

zedelenir : vulnerable

zehebî : auriferous

zehir gibi: nipping

zehirlenmish (zehirlenmiş) : poisoned

zehirleyiji (zehirleyici) : venefical

zehirli : baneful, deleterious, poisonous, toxicant, venefical, venomous, viperous, virulent

zehrî : floral

zejrî (zecrî) : coercive, drastic, repressive

zeki : bright, gifted, knowing, notable, perspicacious, shifting, acute, apprehensive, argus, astute, deft, intelligent, keen, pregnant, quick, quick witted, ready witted, sagacious, sharp, shrewd, wide awake

zelîl : abject, castaway, cringer, croucher, grovelling, ignominious, servile, sneaking, underfoot, unmanly

zemâna ouygoun (zamana uygun) : temporizing

zemânî (zamanî) : chronological

zemîn-dâr : zemindar

zemm eden (zemmeden) : libeller

zendost : lecher

zengin quz arayan (zengin kız arayan) : fortune hunter

zengin : affluent, cod fish, opulent, rich, substantial, wealthy

zenji (zenci) : negro, nigger

zer-î (zer'î) : seminal

zerre : tittle

zerre qadar (zerre kadar) : jot

zerrevî : atomic, monadic

zerrîn : golden

zevâl boulmaz (zevâl bulmaz) : ineffaceable, unfading

zevî (zevcî) : conjugal, marital, matrimonial, spousal

zevq-perest (zevkperest) : epicure

zeytî : oleaginous

zifir gibi : pitchy

ziftli : bituminous, pitchy

zihnî : mental, rational, intellectual

zihni meshgôul (zihni meşgul) : abstracted

zikr edilebilir (zikredilebilir) : mentionable

zikr edilen (zikredilen) : alleged, above mentioned, named

zil-zurna sarhosh (zil zurna sarhoş) : drunk as a piper

zinde : quick

ziqzaq (zikzak) : indented

zirâ-î (zirâî) : agrarian, agricultural, rural

zî-rôuh (zîruh) : quick

ziyâde : exceeding, increased, much

zor : compulsion, difficult, force, strain, thrust

zoraki : forced, sardonic

zorba : bullying, exaction, oligarch, white boy

zou-afâ (zuafâ) : disabled

zouhûr eden (zuhûr eden) : emergent

zoulmetden ârî (zulmetten ârî) : unbenighted

zudd (zıt) : antagonist, antipode, conflicting, opposite

zuddu tâmm (zıdd-ı tam) : point contrary

zumnî (zımnî) : implicit, quasi, tacit

zundûq (zındık) : zendik

zupur (zıpır) : coxcomb

zur zop (zirzop) : harum-scarum, mad cap, crack brained

zurhlu (zırhlı) : armoured, barded, plated

zuyâdâr (ziyâdar) : luciferous, luminous, phosphorescent

zübde hâlinde : quintessential

zührevî : venereal

zûjâjî (zücâcî) : crystalline, vitreous

zükyâmî (zükâmî) : catarrhal

zülâlî : albuminous, glairy

zül-ma-âsheyn (zülmaâşeyn) : amphibious

zül-yemîneyn : ambidextrous

züppe : cockney

4.3.4. Zarflar

...dan sôra (...dan sonra) : after, next, post

...den hârij (...den hariç) : out of

...le birlikde (...le birlikte) : along with

...taqdîrde (...takdirde) : in case

...üzerine : in response to

...den ayru olaraq (...den ayrı olarak) : apart from

...den dolayı (...den dolayı) : because of

...den i'tibâren : from

...den mâ'dâ (...den maada) : besides

...den nâshî (...den nâşî) : see that, due to, in consequence of, as, owing to, by reason of, through, on account of

...e atfen : with reference to

...e baqmaqsuzun (...e bakmaksızın) : irrespective

...e baqmayaraq (...e bakmayarak) : irrespectively

...e binâen : in virtue of

...e dâ-ir (...e dair) : regarding, relative, respecting

...e gelinje (...e gelince) : as for, so far as, as for, in point of, with regard to, talking of

...e gitmek üzre : en route for

...e imtisâlen : in pursuance of

...e intizâren : pending

...e i'timâden : on the strenght of

...e jevâben (...e cevâben) : in response to

...e mouqâbil (...e mukabil) : against

...e mütevejjihen (...e müteveccihen) : en route for

...e nazaran : according to, with regard to, in respect of

...e qalmadan (...e kalmadan) : ere

...e tâ'lîqan (...e tâlîkan) : pending

...esâsu üzerine (...esâsı üzerine) : on the basis of

...hâlde : in case

...hâlinde : in case

...haqqunda (...hakkında) : with regard to

...hesâbîle (...hesabıyla) : at the rate of

...housôusunda (...in hususunda) : in point of

...in müsâdeleriyle : by courtesy of

...i alunja (...i alınca) : on receipt of

...in ahzi üzerine : on receipt of

...in arifesinde : on the eve

...in emrîle (...in emriyle) : by order

...in geuzünde (...in gözünde) : in the favour of a person, in the good graces of

...in hâturasuna (...in hatırasına) : in memory of

...in hesâbuna (...in hesâbına) : at the expense of

...in loutflarile (lütüflarıyla) : by courtesy of

...in netîjesi olaraq (...in neticesi olarak) : in pursuance of, as a result of

...in rijâsu üzerine (...in ricası üzerine) : at the request of

...in tâ'bîrinje (...in tabirince) : in terms of

...in tahtu hükmünde (...in taht-ı hükmünde) : at the mercy of

...in talebi üzerine : at the request of

...in tazyîqîle (...in tazyikiyle) : under the stress

...in yerine : in place of, in stead of

...le berâber : along with, with

...mouhâlefetine râgmen (muhalefetine râgmen) : in spite of one's teeth

...nâmuna (...nâmına) : in memory of

...oldôundan (...olduğundan) : have been, now that

...olmasundan nâshî (...olmasından nâşî) : considering that

...vejhile (... vechile) : according

...vouqôunda (...vukûnda) : in case

abes sôuretdede (abes surette) : absurdly

achuqja (açıkça) : cleanly, clear, directly,
down right, explicitly, fair, fairly, flatly,
frankly, honestly, manifestly, openly,
overtly, plainly, right down, roundly,
straightly, straight forward,
undisguisedly, unequivocally,
unreservedly

adâvetinden : out spite of

adâvetkyârâne (adâvetkârâne) :
invidiously, mischievously, rancorously

adeden : numerally, numerically

adedje (adetçe) : numerical, numerically

âdeta : so to say, well nigh

âdî sôuretdede (âdî surette) : trivially

âdîje (adice) : infamously

âdilâne : equally, equitably, fair, justly,
squarely

adum adum (adım adım) : step by step

âfâqî ôlaraq (âfâkî olarak) : objectively

affâne : chastely, immaculately,
virtuously

afv olounamayajaq derejede
(affolunamayacak derecede) : inexpressibly

âh chekerek (ah çekerek) : sighingly

ahden : by treaty

âhenkdâr bir sôuretdede (ahenktar bir
surette) : musically

âhenkle : musically

âhenksiz sôuretdede (ahenksiz surette) :
inharmoniously

ahiren : recently, newly, freshly, lately

ahlâqan (ahlaken) : morally

ahlâqsuzja (ahlaksızca) : obscenely

ahrârâne : liberally

ajâyib bir shekilde (acayip bir şekilde) :
queerly

ajâyib sôuretdede (acâyip surette) :
quaintly

ajebâ (acaba) : whether

ajele (acele) : early, hasty, post haste,
precipitous, slapdash, urgently, urgency

ajeleden (aceleden) : on spur the of the
moment

ajelesiz (acelesiz) : leisurely

ajeyle (aceyle) : hastily, hurriedly

ajemiye (acemice) : greenly, unskillfully,
fumblingly

ajîb sôuretdede (acip surette) : prodigiously

ajibâne (acibâne) : freakishly, risibly,
singularly

âjil (âcil) : instant

âjilen (acilen) : stringently, urgently

âjizân (acizâne) : humbly

âjizle (acizle) : unresistingly

ajoulâne (aculâne) : abrupt, rashly

aju aju (acı acı) : nippingly

ajumayaraq (acımayarak) : unpitifully

ajunajaq bir hâlde (acınacak bir hâlde) :
deplorably

ajunajaq sôuretdede (acınacak surette) :
lamentably, pitifully

ajuyaraq (acıyarak) : compassionately,
lamentingly, mercifully, out of pity,
pitifully

alâ hâlihî : in status quo

alabildîyne (alabildiğine) : in full fling

alâqayle (alâkayla) : thoughtfully

âlar gibi (ağlar gibi) : whimperingly

alay ederek : ironically

âlayaraq (ağlayarak) : with tears, wailingly

âlâyishle (âlâyışle) : flourishingly

alchaqja (alçakça) : basely, cowardly, curiously, dastardly, meanly, rascally, villainous/ly

alél hesâb (alelhesap) : on account

alél-ajele (alelacele) : post haste, in a scramble, speedily, tantivy, whip and spur, head long, hurriedly

alél-exer (alelekser) : not infrequently

alenen : avowedly, flagrantly, glaringly, ostensibly, ostentatiously, overtly, publicly, signally, undisguisedly, notoriously

ales-seviyye (alesseviye) : evenly, unexceptionally

alesta : to stand by

alet-taqrîb (alet-takrîp) : approximatively

aleyhinde : versus

âlî derejede (âlî derecede) : sublimely

alîjenâbâne (alicenabâne) : nobly, generously, munificently

alîl bir hâlde : infirmly

âlimâne : learnedly

alt üst : upside down

altu ayda bir (altı ayda bir) : semi annually

amelî olaraq (amelî olarak) : practically, by rule of thumb

ameliyyâtla : surgically

âmirâne : authoritatively, commandingly, imperative, imperatively, masterful, overbearingly

amôuden (âmuden) : perpendicularly

anaja (anaca) : maternally

an-aneten (ananeten) : traditionally

ânî : impulsive, instant, instantaneous, momentary, unexpected

ânî olaraq (ani olarak) : extemporarily, impulsively, instantaneously, momentarily

anjaq (ancak) : barely, except, hardly, just, narrowly, by a shave, unless, not until

anlashulajaq sôuretdé (anlaşılacak surette) : legibly

anlashulamayajaq derejede (anlaşılamayacak derecede) : inscrutably

anlashulmaz bir hâlde (anlaşılmaz bir hâlde) : indistinctly

anlashulmaz sôuretdé (anlaşılmaz surette) : inexplicably, unaccountably, unintelligiblely

anlayaraq (anlayarak) : understandingly

anôudâne (anudâne) : inflexibly, doggedly, uncompromisingly, stubbornly, tenaciously, unyieldingly

ansuzun (ansızın) : abruptly, suddenly, at unawares

aqâmetle (akâmetle) : unsuccessfully

âqibet (akıbet) : finally, at last, in the issue, sooner or later

aqidle (akitle) : matrimonially

âqilâne (âkılâne) : advisedly, cleverly, expedly, intelligently, judiciously, level,

ripely, sagely, warily, wisely, sagaciously

aqlen (aklen) : mentally, rationally

aqsham üstü (akşam üstü) : overnight

aqul ermeyecek derejede (akıl ermeyecek derecede) : inconceivably

aqulsuzja (akılsızca) : insanely, unwisely

âr âr (ağır ağır) : heavily, by inches

âr sôuretdde (ağır surette) : gravely, heavily, weightily

ara sura (ara sıra) : ever and anon, by fits, here and there, now and then, sometime, at times

arâzî jihetîle (arazi cihetiyle) : territorially

ârifâne : ingenious, shrewdly

ârja (ağırca) : slackly

arqasundan (arkasından) : behind the back

arqaya dôrou (arkaya doğru) : back ward

artaraq (artarak) : increasingly

artuq (artık) : anymore, nowadays

artuq hich (artık hiç) : never more

artuq shimdi (artık şimdi) : now that

arz jihetîle (arz cihetiyle) : latitudinally

arzânî : latitudinal

arzen : latitudinally

asabiyyetle : nervously

asâleten : titularly

ashâ (aşağı) : beneath, down, lowly, neap, nether, underneath

ashâ dôrou (aşağı doğru) : down wards

ashâ-youqaru (aşağı yukarı) : seesaw, up and down

âshikyâr sôuretdde (âşikâr surette) : manifestly, conspicuously, evidently, indisputably, obviously, ostensibly, unanswerably, unquestionably

âshikyâre (âşikâre) : visibly

âshiren (âşiren) : tenthly

ashîret hâlinde (aşiret hâlinde) : nomadically

ashqla (aşkla) : lovingly

âshuqâne (âşikâne) : wooingly

ashuru derejede (aşırı derecede) : inordinately

asîlâne : nobly, aristocratically

askerî sôuretdde (askerî surette) : militarily

askerlikje (askerlikçe) : militarily

aslâ : on no account, at all, not a bit, in the least, by no means, naught, never, nowhere, not a whit, in no wise

aslen : aboriginally, natively

asurlarja (asırlarca) : secularly

âtiyen : in the future

atlayaraq (atlayarak) : leapingly

âtulâne (âtılâne) : idly, indolently, inertly, laggingly, lazily, sluggishly

avâm-firîbâne : demagogically

avazla : aloud, cry

axi taqdîrde (aksi takdirde) : in default, failing, if not, other wise

axilikle (aksilikle) : intractably, fretfully, doggedly, snappishly, thwartingly, way ward

axine (aksine) : contrarily, inversely, vice versa

ayân oujîle (ayân ucuyla) : on tiptoe

ayân sôuretdede (ayan surette) : distinctly

ayaqda (ayakta) : afoot, astir, to stand up, standing

ayda : per mensem

ayda bir : monthly

aynen : fac-simile, in kind, sic, textually, verbatim

aynîle (aynıyla) : equally, as good as, tit for tat

aynu derejede (aynı derecede) : coordinately

aynu qouvvetle (aynı kuvvetle) : unabated

aynu shiddetle (aynı şiddetle) : unrelentingly

aynu vejhile (aynı vechile) : alike, as well, even so, similarly, likewise, in the same manner

aynu zemânda (aynı zamanda) : at same time, simultaneous/ly, synchronal, there with, withal

ayquru (aykırı) : crookedly

ayquru olaraq (aykırı olarak) : transversely, traverse

ayru ayru (ayrı ayrı) : articulately, detachedly, in detail, discretely, distinctly, individually, separately, severally

ayru olaraq (ayrı olarak) : independently

ayruja (ayrıca) : additionally, apart, aside, further, over and above

ayrulamayajaq sôuretdede (ayrılamayacak surette): inseparably

ayrulamayajaq sôuretdede (ayrılacak surette) : indissolubly

ayurmaqsuzun (ayırmaksızın) : without distinction

ayyâshja (ayyaşça) : sottishly

az choq (az çok) : more or less

az qaldu (az kaldı) : well nigh

az sermayeyle : in a small way

azâbla : tormentingly

azametle : assumingly, conceitedly, consequentially, contemptuously, grandly, grandiloquently, haughtily, pompously, presumingly, sententiously, superbly

â'zamî gayretle : with might and main

azar azar : diminutively, by inches, sparingly, piecemeal

âzdan (ağızdan) : verbally

azimkyârâne (azimkârâne) : resolutely, sturdily

âzla (ağızla) : vocally

azmile : decidedly, resolvedly

bâ mou-âhede (bâ-muâhede) : by treaty

babaja (babaca) : paternally

bâ'dehôu (bâdehu) : there after

bâ'del : post

bâ'demâ (bâdema) : hence forth, here after

bâ'det-teslîm : after delivery

bâ'dez-zevâl : afternoon

bâhousôus (bâhusus) : above all, especially

bana gelinje (bana gelince) : for my part

bana tevdîan (bana tevdîen) : in my custody

bârazaq (bağırarak) : cry, loudly

barbarja (barbarca) : barbarously, ruthlessly

baridâne : inhospitably, coldly, coolly, distantly, frigidly

bâriz sôuretda (bâriz surette) : irrefutably

bash basha (baş başa) : cheek by jöle, prone

bash sallayaraq (baş sallayarak) : noddingly

basha bash (baş baş) : drawn, at par, quits

basha chuqulamayacaq derejede (baş çıkılamayacak derecede) insuperably

bashdan ashâ (baştan aşağı) : root and branch

bashdan basha (baştan başa) : through out

bashdan nihâyete qadar (baştan nihâyete kadar): throughly

bashdan qucha qadar (baştan kışa kadar) : from stem to stern

bashla (başla) : nodding

bashlu bashuna (başlı başına) : independently

bashluja (başlıca) : chiefly, mainly, principal, principally

bashu deunerek (baş dönerek) : giddily

basmaqda (basmakta) : rising

batâ-etle (batâetle) : dilatorily, laggingly, lingeringly, ploddingly, slowly, tardily, unwieldily

bâ-telgraf : telegraphically

bayâ sôuretda (bayağı surette) : prosaically, snobbishly, vulgarly

bayâja (bayağıca) : meanly, scurvily

baygun sôuretda (baygın surette) : unconsciously

bâ'zen : infrequently, on occasion, occasionally, off and on, sometime

bebek gibi : babyish

bedâva : gratis

bed-bînâne (bedbînâne) : pessimistical/ly

bed-bînlikle (bedbînlikle) : pessimistical/ly

bedel olaraq (bedel olarak) : compensatory

bedenen : bodily, corporally, physically

bedeviyyetle : nomadically

bedhâhâne : invidiously, maliciously

bedî-âne (bedîâne) : rhetorically

beheme-hâl (behemehâl) : necessarily, needs, without fail

behemehâl : without reserve, unmistakably

bejeriksizje (beceriksizce) : unhandily

belâgetle : eloquently

belki : maybe, peradventure, perchance, perhaps, possibly, presumably, probably

benim bildîyme geure (benim bildiğime göre) : to my knowledge

benim fikrimje (benim fikrimce) : in my opinion

benim hesâbuma (benim hesâbıma) : at my expense

benim ichün (benim için) : me, for my sake

benje (bence) : for my part	bilâ-mouqâvem (bilâmukâvem) : passively
ber vejhi môu'tâd (ber-vech-i mutat) : as usual	bilâ-mouvaffaqiyyet (bilâmuvaqqakiyet) : unsuccessfully
berâber : including, together	bilâ-müddet : indefinitely
bereket versin ki : fortunately	bilâ-qaydü şart (bilâkayd u şart) : unconditional/ly
ber-vejhi môu'tâd (bervech-i mutâd) : ordinarily	bilâ-taqyîdât (bilâtakyîdat) : without reserve, unrestrictedly
beuyleje (böylece) : so, so on	bilâ-tefrîq (bilâtefrik) : irrespectively, without distinction
beuyüyerek (büyüyerek) : increasingly	bilâ-tekellûf : with/out ceremony
beyenmeyerek (beğenmeyerek) : grudgingly	bilâ-tereddüd : without flinch, without hesitate, safely, unhesitatingly
beygirle : on horse back	bilâ-tevaqqouf (bilâ-tevakkuf) : pauselessly
beyhûde (beyhûde) : to no end, to no purpose	bilâ-uvaz (bilâivaz) : without prejudice
beyhûde yere (beyhûde yere) : vainly	bilâ-üjret (bilâücret) : gratis
beyzî olaraq (beyzî olarak) : ovally	bilâ-vâsuta (bilâvâsita) : directly, first hand, immediate
bichimsiz bir hâlde (biçimsiz bir hâlde) : unbecomingly	bil-bedâhe (bilbedâhe) : impromptu
bichimsiz sôuretd (biçimsiz surette) : ungracious	bildîyne geure (bildiğine göre) : to one's knowledge
bidâyeten : at first, initially, preliminarily, primarily	bilerek : consciously, knowingly, wittingly
bî-edebâne (bîedebâne) : unchastely	bil-etrâf : at large, thoroughly
bîedebâne : indecently	bilfî'l (bilfiil) : actually, defacto, practically, operatively
bihaqqın (bihakkın) : deservedly, justly	bil-hâssa (bilhassa) : specially, specifically, especially, express, expressly, notably, particularly, in particularly
bilâ-fâsula (bilâfâsıla) : unintermittedly, uninterruptedly	bilhâssa zikr ederek (bilhassa zikrederek) : with special reference to
bil-âhura (bilâhire) : afterwards, subsequently, there inafter, ulteriorly, later	bil-hendese : geometrically
bilâ-istisnâ : without except, unexceptionally	bil-hesâb (bilhesâp) : arithmetically
bil-akis (bilâkis) : on the contrary, contrarily, vice versa	

bilhey-e (bilhey'e) : astronomically

bil-iltizâm : systematically

bil-intihâb (bilintihâb) : electively

bil-ishtiqaq (biliştikâk) : derivatively

bil-ishtirâk (biliştirâk) : deliberately

bil-jebr (bilcebr) : algebraically

bil-kimyâ (bilkimya) : chemically

bilmeksizin : unaware, at unawares,
unconsciously, unknowingly,
unwittingly

bil-mouqâyese (bilmukâyese) : by way
of compare

bil-qouvve (bilkuvve) : virtual/ly

bil-uzturâr (bilıztırar) : imperiously,
obligatorily

bilvâsuta (bilvâsita) : indirectly

bin def-a (bin defa) : thousand times

bin müşkülâtla (bin müşkülâtlâ) : over
hill and dale

binâ-en (binâen) : by dint of

binâ-en aleyh (binâenaleyh) :
accordingly, consequently, it follows
from this, hence, therefore, where fore

bin-netîje (binnetîce) : consistently

bin-nisbe : relatively

bir ân : hair breadth, jiffy

bir ande (bir anda) : in a trice,
simultaneously/ly, instantaneously, in a
moment, in the twinkle of an eye

bir ayda : in one month

bir az zemân (biraz zaman) : a little while

bir baquşda (bir bakışta) : at a glance

bir bashuna (bir başına) : single handed

bir chekishde (bir çekişte) : at a draught,
at a stretch

bir daha : again, next time, encore

bir darbede : at a blow

bir def-a (bir defa) : once, for once

bir derejede (bir derecede) : in a fashion

bir derejeye qadar (bir dereceye kadar) :
to a certain extent, in a measure

bir haylu (bir hayli) : a great deal

bir ismide (bir ismi de) : alias

bir kerre (bir kere) : once

bir kishiyle (bir kişiyle) : single handed

bir müddet : a-while

bir seviyyede : flush, level

bir sôuretda (bir surette) : marvellously,
in a kind, some how, in some sort or
other

bir taraftan (bir taraftan) : on the one
hand, of the one part

bir vaqit (bir vakit) : sometime

bir youdoumda (bir yudumda) : at a
draught

bir zemân (bir zaman) : once

bir zemânlar (bir zamanlar) : sometime

birâderâne : brother

bî-rahmânâne (bîrahmânâne) :
inexorably

bî-rahmâne (bîrahmâne) : mercilessly,
pitilessly, ruthlessly

biraz : a-while

birbirinden sôra (birbirinden sonra) :
after one another

birbirini tâ'qîben (birbirini takiben) :
alternatively

birden bire (birdenbire) : abrupt, off hand, all at once, abruptly, at a blow, impulsive, slapdash, impulsively, plump, outright, sheer, slap, souse, suddenly, at unawares, unexpectedly, unsought

birer birer : one by one, singly

birlikde (birlikte) : in concert, conjointly, conjunctly, hand in hand, inclusively, jointly, together

bîtarafâne : disinterestedly, impartially, neuterly, unbiassedly, equally

bitişik sôuretdе (bitişik surette) : contiguously

bitmez tükenmez bir hâlde : interminably

bitmez tükenmez sôuretdе (bitmez tükenmez surette) : inexhaustibly

bit-tabî (bittabi) : evidently, naturally

bit-tejrûbe (bittecrûbe) : experimentally

bizâtihi : in itself, by itself

biz-zarûre (bizzarûre) : necessarily, needfully, imperatively, imperiously, indispensably, inevitably

bizzât : herself, in person, personally

bizzât siz : yourself

boghouq sesle (boğuk sesle) : hoarsely

bol bol : largely, lavishly, liberally, prodigally, unsparingly

bosh vaqitde (boş vakitte) : at leisure

bosh vaqtinizde (boş vaktinizde) : at your spare time

bosh yere (boş yere) : uselessly

boshouna (boşuna) : to no end, to no purpose, vainly

bou aqsham (bu akşam) : to night, tonight

bou def-a (bu defa) : this bout

bou esâs üzerinden (bu esâs üzerinden) : on this basis

bou geje (bu gece) : to night, tonight

bou gün (bugün) : today

bou housôus ichün (bu husus için) : for the occasion

bou housôusda (bu hususta) : apropos, to that effect, here in, in this regard, in this respect, there in

bou maxadla (bu maksatla) : to this end, by the way

bou minâsebetle (bu münâsebetle) : by the by, apropos, in this connect, on that occasion, by the way

bou müşkülâta mouqâbil (bu müşkülata mukâbil) : to offset these difficulties

bou müşkülâta teqâbül etmek üzre (bu müşkülata tekâbül etmek üzere) : to offset these difficulties

bou sebebden (bu sebepten) : accordingly, on that account, hence, therefore, where fore, why

bou shartla (bu şartla) : with this understanding

bou sherâ-it tahtunda (bu şerâit tahtında) : under these circumstances

bou sôuretdе (bu surette) : so, there by, thus, where by

bou sôuretle (bu suretle) : here by, by this means

bou taqdîrde (bu takdirde) : so

boudalaja (budalaca) : foolishly, idiotic/ally, unwittily

bouna râgmen (buna rağmen) : notwithstanding, for all that, nevertheless

boundan anlashulur (bundan anlaşılr/anlaşıldığına göre) : it follows from this

boundan bashqa (bundan başka) : besides, further, further more, moreover, outside of, there with

boundan dolayı (bundan dolayı) : forasmuch as, so

boundan evvel (bundan evvel) : ere this

boundan sôra (bundan sonra) : hence forth

bounoun ichün (bunun için) : to that effect, there for

bounoun üzerine (bunun üzerine) : here upon, upon that, where upon

bounounla (bununla) : here by, here with, there with, where by

bounounla berâber (bununla beraber) : after all, however, mean time/while, still, though, withal, yet, for all that

bouraya qadar (buraya kadar) : hither to

boyouna (boyuna) : along

bülendâne : soaringly, sublimely

büsbütün : altogether

bütün gayretile (bütün gayretiyle) : desperately

bütün gün : livelong

bütün masârif dâhil : all expense's included

bütün müşkülâta râgmen (bütün müşkülâta rağmen) : through thick and thin

bütün qalbîle (bütün kalbiyle) : heartily

bütün qouvvetîle (bütün kuvvetiyle) : with might and main, tooth and nail

büyüyle : necromantically

chabouq (çabuk) : apace, hasty, post haste, speedy, sweepy

chabouqja (çabukça) : fleetly, nimbly, uickly, swiftly

chalaraq (çalarak) : thievish

chalumla (çalımla) : swaggeringly

chalusharaq (çalışarak) : industriously, laboriously, studiously

chapgunja (çapkınca) : rakish/ly, roguishly

chapqunluqla (çapkınlıkla) : knavishly

châr nâ-châr (çarnâçar) : inevitably

charchabouq (çarçabuk) : hastily, like fun, wildfire

châresiz bir halde (çâresiz bir hâlde) : helplessly

châresiz olaraq (çâresiz olarak) : unavoidably

châresiz sôuretdе (çâresiz surette) : irremediably

chekinerek (çekinerek) : flinchingly, shyly, scrupulously, hesitatingly, reluctantly, reservedly, timidly

chekinmeden (çekinmeden) : without flinch, without hesitate, unscrupulously

chekinmeksizin (çekinmeksizin) : unhesitatingly, outright

chekinmeyerek (çekinmeyerek) : unshrinkingly

cheneyle (çeneyle) : talkatively

chetinje (çetince) : toughish

chirkin sôuretdе (çirkin surette) : gratingly, grimly, inelegantly, uglily, unhandsomely

chizgîle (çizgiyle) : graphically

chojouqja (çocukça) : boyishly, childish, puerile

choq (çok) : abundantly, bounteously

choq evvel (çok evvel) : long ago

choq kere (çok kere) : frequently, many a time, many times, mostly, often

choq ôurasharaq (çok uğraşarak) : drudgingly

choq seyrek (çok seyrek) : seldom

choq shükür (çok şükür) : fortunately

choqdan (çoktan) : long ago

choqdan beri (çoktan beri) : since long, long since

choshgounja (coşkunca) : sillily

chulgunja (çılgınca) : distractedly, frantically, ravingly, wildly

chuplaq geuzle (çıplak gözle) : with naked eye

chuquntîyle (çıkıntıyla) : protuberantly

chuquntulu sôuretdede (çıkıntılı surette) : juttingly, protuberantly

chürük bir hâlde (çürük bir hâlde) : rottenly

daha : more, still, yet

daha dusharu (daha dışarı) : outer

daha youqaru (daha yukarı) : upper

daha ziyâde : anymore, more

dâhil olaraq (dâhil olarak) : including, inclusively

dâhilen : domestically, internally, inwardly, inwards

dâhilinde : within

dâ-imâ (daima) : perennially, constantly, as a rule, ever since, through out, forever,

inextinguishably, continually, invariably, all along, always, ever and anon, ever

dâ-imî sôuretdede (dâimî surette) : indelibly, permanently

dâ-iren (dairen) : round

dalgalanaraq (dalgalanarak) : ripplingly

dalgavouqja (dalkavukça) : dronishly, parasitically

dânuq sôuretdede (dağınık surette) : dispersedly

daqîq sôuretdede (dakik surette) : discriminately, finely, minutely

dar daruna (dar/ı darına) : narrowly, by a shave

dar sôuretdede (dar surette) : straitly

dâ-uyâne (dâiyâne) : prayerfully

dayanulamayajaq derejede (dayanılamayacak derecede) : insupportably

debdebeyle : gaudily, gorgeously, pompously, showily

def-âtle (defaatle) : again and again, many times, once and again, over and over

delâletîle (delâletiyile) : through the medium of, through

deli gibi : madly

delije (delice) : fatuous, fool hardy, madly, unwarily, wild cat

demin : just now

denize dôrou (denize doğru) : offshore

derejesinde (derecesinde) : even to

derejeyi nihâyede (derece-yi nihâyede) : extremely

derhâl : by and by, directly, forth with, readily, immediate, immediately, incontinent, instantly, off hand, at once, proximately, right off, in a scramble, on the spot, wildfire

derin sôuretdə (derin surette) : profoundly

desîsekyârâne (desisekârâne) : machiavellian

desiseyle : slyly

deurt nala (dört nala) : full drive, tantivy

devâmlu souretde (devamlı surette) : abidingly, durably

deyishdirilemeyejek vejhile
(değiştirilemeyecek vechiyle) : irremovably

deyisherek (değişerek) : mutably, variably

deyishmeksizin (değişmeksizin) : invariably, unwaveringly

deyishmez sôuretdə (değişmez surette) : unalterably, unchangeably

dîger tarafdən (diğer taraftan) : on the other hand

dîgerlerine gelinje (diğerlerine gelince) : for the rest

dik bir hâlde : erectly

dîndârâne : piously

dinç bir hâlde (dinç bir hâlde) : robustly

diplomatîq sôuretdə (diplomatik surette) : diplomatically

dîqqatle (dikkatle) : attentively, carefull, heedfully, mindfully, nicely, observingly, searchingly, wistfully

dîqqatsizlikle (dikkatsizlikle) : inadvertently, at unawares

dirâyetle : statesmanlike, sillily

diyânetkyârâne (diyanetkârâne) : religiously

diye : by way of

dizlere qadar (dizlere kadar) : knee deep

dolambajlu bir halde (dolambaçlı bir hâlde) : tortuously

dolasharaq (dolaşarak) : circuitously

dolayisîle (dolayısıyla) : obliquely, collateral, indirectly, round about

domouzja (domuzca) : hoggishly

Donkishot vâri (Donkişot vâri) : quixotic/ally

donouq bir halde (donuk bir hâlde) : dimly

dôrou olaraq (doğru olarak) : correctly, justly, rightly, truly, truthfully, uprightly

dôroudən dôrou (doğrudan doğruya) : immediate, right down

dôroudən dôrouya (doğrudan doğruya) : directly, first hand, point-blank, proximately, lineally

dôroulouqla (doğrulukla) : veraciously

dos-dôrou (dosdoğru) : straightly

dostâne : amicable, friendly, neighbourly

dougoun bir hâlde (durgun bir hâlde) : stagnantly

douhterâne (duhterâne) : daughterly

dourmaqşuzun (durmaksızın) : pauselessly

doymayaraq (doymayarak) : insatiably

dusharu (dışarı) : out, outside

dün aqşam (dün akşam) : last night, yesterday evening

dün geje (dün gece) : last night, overnight, yesterday night

düşmanja (düşmanca) : jaundiced

düşünerek (düşünerek) : deliberately, deliberately, judiciously, meditatively, mindfully, pausingly, pensively, reflectingly, reflectively

düşünjesizje (düşüncesizce) : rashly, recklessly, thoughtlessly, unguardedly

düşünjeyle (düşünceyle) : considerately, thoughtfully

düşünmeden (düşünmeden) : flippantly, off hand, impromptu, off hand, plumpily, unwarily

düşünmek-sizin (düşünmeksizin) : impulsive, unthinkingly

düşünmeyerek (düşünmeyerek) : indiscreetly, unthinkingly

düz bir hâlde : smoothly

düz olaraq (düz olarak) : flatly

ebediyyen : eternally, ever more, indelibly, ineffaceably, inextinguishably, never more, undyingly

eblehâne : foolishly, idiotic/ally

edâ-ile (edayla) : gracefully

edebsizje (edepsizce) : rascally, roguishly, saucily

edîbâne : belletristic, decently, mannerly, seemly

efkyâru ahrârâne (efkâr-ı ahrârâne) : liberal opinions

efsânevî sôuretdede (efsânevî surette) : mythologically

efsaneyle : mythologically

ehemmiyyetle : momentously, notably, preciously, weightily, emphatically

ehemmiyyetsiz sôuretdede (ehemmiyetsiz surette): insignificantly

ejânib-girizâne (ecânibgirizâne) : inhospitably

ekshi souratla (ekşi suratla) : sourly

ekshije (ekşice) : sourish

ekyôulâne (ekûlâne) : gluttonously

el altundan (el altından) : behind the curtain, under hand, underhand

el ele : hand in hand

el-ân (el'ân) : still

elektrikle : electrically

elemle : gripingly, sorely, sorrowfully, sufferingly

elifba surasîle (elifba sırasıyla) : alphabetically

elim sôuretdede (elim surette) : painfully, distressfully, ruefully, woefully

elîmâne : gratingly, sorely

elyevm : actually, nowadays

emâneten : in trust

emîn sôuretdede (emin surette) : securely, surely

emir üzerine : by appoint

emirle : by order

emniyyeti tâmmeyle (emniyet-i tâmmeyle) : implicitly

emniyyetle : confidently, safely, trustfully, trustily

emrimle : under my order

emsâlsiz derejede (emsâlsiz derecede) : incomparably, inimitably, matchlessly

en evvel : aboriginally, first, upper most

en gech (en geç) : latest

en son : after most, latest

en ziyâde : most

endîsheyle (endişeyle) : anxiously, unquietly

enfûsî sôuretdede (enfûsî surette) : subjectively

epey : quite a little

er gech (er geç) : sooner or later

erimeyejek bir hâlde (erimeyecek bir hâlde) : indissolubly

erkekje (erkekçe) : manly, masculinely

erken : early, timely

erkenden : early

ertesi gün : next day

esâs i'tibârîle (esas itibarıyla) : in principle

esâsen : essentially, initially, intrinsically, originally, primitively, principally

esâslu sôuretdede (esaslı surette) : maturely, radically, substantially

esefle : lamentingly, unwillingly

eshkyâli mouhtelifede (eşkâl-i muhtelifede) : in different forms

eshyâ olaraq (eşya olarak) : in kind

eskiden : anciently

esnâda : just as

esnâsunda (esnasında) : in act to, in the course of, under, during, through out, while

esnâyî hareketde (esnâ-i harekette) : under way

esneyerek : yawningly

esrâr-engîz sôuretdede (esrarengiz surette) : mysteriously

etrâfile (etrâfıyla) : graphically

eulü gibi (ölü gibi) : deadly, death like

eulülerden tefe'ül ederek (ölülerden tefeül ederek) : necromantically

eunche (önce) : ounce

eune dôrou (öne doğru) : onward

euterek (öterek) : warblingly

euvünerek (övünerek) : vauntingly

euyleden sôra (öğleden sonra) : afternoon

euyleki (öyle ki) : so that

euyleye dôrou (öğleye doğru) : about noon

euyleyn (öğleyin) : at noon

euzlüje (özlüce) : toughish

eve dôrou (eve doğru) : home ward

evjâ'la (evcâyyla) : gripingly

evje (evce) : domestically

evlâdja (evlatça) : filial-ly

evqâti mouayyenede (evkât-i muayyenede) : periodically

evvel : afore, antemeridian, ere, prior

evvelâ : before hand, to begin with, ere this, first, at first, firstly, preliminarily, primarily, prior, at first sight

evvelden : afore hand, anticipate in, before hand, fore

evvelden beri : since

evvelje (evvelce) : already, ere while, formerly, here tofore, precedently, previously

evvelki gün : the day before yesterday

exeri (ekseri) : hourly, most

exeriyyâ (ekseriya) : not infrequently, often, frequently, mostly

expresle (ekspresle) : express

eylenerek (eğlenerek) : ironically, jeeringly, mockingly, scoffingly

eylenje ichün (eğlence için) : in sport

eyri olaraq (eğri olarak) : wryly

fa'âliyyetle : actively, intensively, busily

faqirâne (fakirâne) : poorly, humbly, indigently, low, necessitously

farazâ : for instance

farazî olaraq (farazi olarak) : suppositively

farazuuyâtla (faraziyetle) : conjecturally

farq edilemeyejek derejede (fark edilemeyecek derecede) : indiscernnibly

farq edilemeyejek sôuretdə (fark edilemeyecek surette) : indiscernnibly

farqlu olaraq (farklı olarak) : differently

farzîle (farzıyla) : in suppose that, supposing that

fâsidâne : iniquitously

fasih sôuretdə (fasih surette) : fluently

fâsulayla (fasılayla) : intermittingly, interruptedly, pausingly, at intervals

fatânetle : sagaciously, shrewdly

fazîletkyârâne (faziletkârâne) : virtuously

fazla endîsheyle (fazla endişeyle) : over-anxiously

fazla olaraq (fazla olarak) : in addition to, into the bargain, over and above, superfluously

fazlasîle (fazlasıyla) : more than enough

fejî' sôuretdə (feci' surette) : tragically, disastrously, dramatically

feji-âne (feciâne) : dramatically

felâketle : disastrously, fataly

felsefeten : philosophically

fenâ bir hâlde : brokenly, unsatisfactorily

fenâ hâlde : badly, bitterly, ill off, shockingly

fenâ sôuretdə (fena surette) : offensively, awkwardly

fenâluqla (fenalıkla) : wickedly, mischievous

fennen : scientifically, technically

fennî olaraq (fennî olarak) : scientifically

ferahja (ferahça) : spaciously

fer-an (fer'an/fer'en) : secondarily, accessorially

ferden : individually

feryâdla (feryatla) : wailingly

ferzendâne : filial-ly

fesâdla : wickedly

fevqal-âde (fevkalade) : admirably, brilliantly, supremely

fevqal-âde olaraq (fevkalâde olarak) : extraordinarily

fevqal-âde sôuretdə (fevkalâde surette) : marvellously, wonderfully

fevqat-tabî-a (fevka't-tabîa) : unearthly

fevqinde (fevkinde) : above, beyond, overhead, transcendent

fikren : intellectually, mentally, nationally, spiritually

fikrîle (fikriyle) : with a view to

fikrimje (fikrimce) : in my opinion

fî'len (fiilen) : bodily, defacto, effectively

fil-haqiqa (filhakîka) : in effect, as a matter of fact

fil-haqîqa (filhakîka) : in fact

fotôghrafla (fotoğrafla) : photographically

fouzôulî sôuretda (fuzulî surette) : irrelevantly

fusuldayaraq (fısıldayarak) : whisperingly

futraten (fitraten) : natively

fûj-eten (fûc'eten/fûcceten) : suddenly

fûsôunkyârâne (fûsûnkârâne) : witchingly

gaddârâne : atrociously, boarish, cruelly, inhumanly, truculently, tyrannically

gâfilâne : obliviously, unguardedly

gâlibâ : apparently

gâlibâne : invincibly

galîz sôuretda (galiz surette) : invectively, scurrilously, shockingly

garâbetle : freakishly, quaintly, unaccountably, whimsically

garazkyârâne (garazkârâne) : mischievously

garbe dôrou (garba doğru) : west-ward

garben : occidentally

garezkyârâne (garezkârâne) : prejudicially, spitefully, venomously

garîb sôuretda (garip surette) : curiously, singularly, strangely

gâsubâne (gâsibâne) : rapaciously, ravishingly

gayet : maximum, precipitous

gâyet ajele (gayet acele) : exigent, to run away

gâyetle : eminently

gayretle : ardently, arduously, assiduously, strivingly, zealously

gayri : not, un, non, anti

gayri dostâne (gayridostâne) : unfriendly

gayri ihtiyârî (gayriihtiyârî) : undesigned, unintentional, automatic, accessorially, instinctive

gayri ihtiyârî olaraq (gayriihtiyârî olarak) : involuntarily, instinctively

gayri mahdôud sôuretda (gayrimahdût surette) : infinitively

gayri meshrôu' sôuretda (gayrimeşrû surette) : illegitimately

gayri meshrôutî sôuretda (gayrimeşrutî surette) : unconstitutionally

gayri mou-ayyen (gayrimuayyen) : unspecified

gayri mountazam (gayrimuntazam) : squally

gayri mountazam sôuretda (gayrimuntazam surette) : irregularly, unevenly

gayri müsâ-id sôuretda (gayrimüsait surette) : unfavourably

gayri mütenâvib sôuretda (gayrimütenâvip surette) : unintermittedly

gayri ouzvî sôuretda (gayriuzvî surette) : inorganic chemistry

gayri qâbili iqtihâm sôuretda (gayrikâbil-i iktihâm surette) : insuperably

gayri qâbili tatmîn sôuretda (gayrikâbil-i tatmin surette) : insatiably

gayri qâbili taxîm sôuretdə (gayrikâbil-i taksim surette) : indivisibly

gayri qâbili te'lîf sôuretdə (gayrikâbil-i telîf surette) : irreconcilably

gayri resmi olaraq (gayriresmi olarak) : informally

gayri tabî sôuretdə (gayritabi surette) : unnaturally

gayıûrâne (gayûrâne) : diligently, industriously, strenuously

gech (geç) : late

gechen asır (geçen asır) : past century

gechen gün (geçen gün) : last day

gechen sene (geçen sene) : last year

gechende (geçende) : lately

gechenlerde (geçenlerde) : newly, recently

gechmish zemânlarda (geçmiş zamanlarda) : in past times

gejeleyn (geceleyin) : nightly, by night, nocturnally

gejikerek (gecikerek) : tardily

gelejek ay (gelecek ay) : next month

gelejek def-â (gelecek defa) : next time

gene : still

genish sôuretdə (geniş surette) : widely

gerchi (gerçi) : albeit, although, however, though

geuchebelikle (göçebelikle) : nomadically

geurerek (görerek) : ocularly

geürülmeden (görülmeden) : unmarked, unnoticedly, unregardedly

geürünje (görünce) : at sight

geürünmeden (görünmeden) : invisibly

geürünmeyejek sôuretdə (görünmeyecek surette) : indiscernnibly

geusterishle (gösterişle) : flauntingly, ostentatiously

geuz yashlarîle (gözyaşlarıyla) : with tears

geuze charpajaq sôuretdə (göze çarpacak surette) : prominently

geuzlerini acharaq (gözlerini açarak) : staringly

gevezeje (gevezece) : rantingly

gevshekje (gevşekçe) : loosely, slackly

giderken : under way

gine : notwithstanding

gitdikje azalaraq (gittikçe azalarak) : taperingly

gitdikje fazla (gittikçe fazla) : more and more

gitdikje fenâ (gittikçe fenâ) : worse and worse

gitdikje injelerek (gittikçe incelerek) : taperingly

gitmek üzre : bound for

gizliden : clandestinely, behind the curtain, on the sly

gizlije (gizlice) : auricularly, furtively, hiddenly, privily, on the quiet, secretly, slyly, sneakingly

gôuyâ (güyâ) : soi-disant, if as, in a manner, quasi, would be

gubta ederek (gıpta ederek) : envious

guyâben (gıyâben) : in default, contumacy, contumaciously

guyâbunda (gıyâbında) : in default, behind the back

güçlülükle (güçlülük) : difficulty, hard, hardly

gülerek : laughingly, lightly

gülümseyerek : smilingly

gülünejek sôuretdede (gülünecek surette) : risibly

gülünj bir hâlde (gülünç bir hâlde) : ridiculously

gülünj sôuretdede (gülünç surette) : foolishly, laughably, ludicrously

gün ashuru (gün aşırı) : every other day, tertian

günde : aday, daily, per diem

günden güne : by day by

günün birinde : some day

gürleyerek : rumblingly, thunderingly

gürültüyle : boisterously, clamorously, noisily, obstreperously, rompingly, tumultuously, turbulently, vociferously

güzelje (güzelce) : fairly, good, neatly, nicely, prettily, tastily, trimly

habisâne : nefariously, flagitiously, hoggishly, villainous/ly

hâd bir hâlde : acutely

hadden fazla : above measure

haddi zâtinde (haddizâtında) : intrinsically

hâdisevî sôuretdede (hâdisevî surette) : phenomenally

hafî sôuretdede (hafî surette) : with closed doors

hafifje (hafifçe) : faintly, feebly, gently, nicely, hintingly, mildly, moderately, slightly, softly, thinly, trippingly, whisperingly, on tiptoe, lightly

hafîf-meshrebâne (hafifmeşrebâne) : foppishly

hafif-meshreblikle (hafifmeşreplikle) : wantonly, loosely

hafiyyen : furtively, in secrecy, clandestinely, secretly, stealthily

haftada bir : weekly

haftada iki de-fa (haftada iki defa) : biweekly

hâhishle (hâhişle) : eagerly, keenly, willingly

hâ-inâne (hâinâne) : insidiously, perfidiously, traitorous/ly, treacherously, treasonably

hajîlâne (hacîlâne) : ingloriously

hakimâne : oracularly, wisely, sagely, sententiously, commandingly

hâlâ : still

halejânla (halecânla) : gaspingly, paintingly, pitapat, twitteringly

halezonî olaraq (helezonî olarak) : spirally

hâli hâzur (hâlihâzır) : now, the time being

hâli hâzurda (hâlihâzırda) : the time being, in status quo

hâli neqâhetde (hâli nekâhette) : convalescent

halîmâne : tamely

halisâne : cordially, candidly, genuinely, loyally, sincerely, devotedly, unflatteringly

hâmisen : fifthly

hamiyyetle : patriotically, zealously

hamja (hamca) : rawish

haqîqât (hakikat) : yea

haqîqât dâ-iresinde (hakikat dairesinde) : objectively

haqîqatde (hakikatte) : in truth, practically, really, in reality

haqîqaten (hakikaten) : aye, earnestly, forsooth, indeed, as a matter of fact, really, sooth, by troth, truly, verily, veritably, actually

hâqîqi olaraq (hakiki olarak) : genuinely

haqlu olaraq (haklı olarak) : justifiably, rightfully

haqqâniyyetle (hakkaniyetle) : even handed, evenly, without prejudice, fairly

haqqîle (hakkıyla) : deservedly, duly, maturely, properly, satisfactorily, substantially, well, worthily

haqqîle te-emmul edilerek (hakkıyla teemmul edilerek) : upon mature deliberation

haqqunda (hakkında) : about, apropos of, as for, as for, re, with reference to, respecting, talking of

haqsuz sôuretdede (haksız surette) : unduly, unfairly

haqsuzja (haksızca) : hurtfully, iniquitously, injuriously, undeservedly, unjustly, unrighteously, wrongfully

haqsuzluqla (haksızlıkla) : faultily

harâretle : anxiously, ardently, briskly, enthusiastically, fervently, hotly, intensely, lively, thirstily, warmly

harb esnâsunda (harp esnasında) : flagrante bello

harbjôuyâne (harpçiyâne) : war like

harfi harfine : to the very letter, word for word

harfiyyen : to the very letter, literally, literatim, verbal, verbally, verbatim, word for word, metaphrastic

hârijden (hâriçten) : without

hârijen (haricen) : outward, exteriorly, externally

hâriqa qâbilinden (harika kâbilinden) : miraculously

hâriqayle (harikayla) : supernaturally

hâriqül-âde (hârikulâde) : marvellously

hâriqül-âde bir sôuretdede (harikulâde bir surette) : phenomenally

hâriqül-âde olaraq (hârikulâde olarak) : miraculously

harîsâne : ambitiously, covetously, rapaciously

hasbî olarak (hasbî olarak) : disinterestedly

hasebîle (hasebiyle) : on account of, in consequence of, considering that, due to, forasmuch as, in as much as, owing to, by reason of, in regard of, see that, in that, in view of, where as

hashmetle (haşmetle) : majestically

hasîsâne : avariciously, covetously, miserly, niggardly, penuriously, stingily, ungenerously

hasmâne (hasımâne) : inimically, unfriendly

hasôudâne (hasûdâne) : invidiously

hassâsiyyetle : feelingly, sensitively

hâssatan (hâssaten) : specifically, particularly, peculiarly, expressly

hasta bir hâlde : sickly

hatîbâne : rhetorical, rhetorically

hâtime olarak (hâtime olarak) : in conclude

hattu destile (hatt-ı destile) : autographically

hâturasu ichün (hatırası için) : in remembrance

haturum ichün (hatırım için) : for my sake

hatve-be-hatve : step by step

hava gechmez sôuretdé (hava geçmez surette) : hermetic/ally

hava müsâ-id oloursa (hava müsait olursa) : permit weather/permitting

havâ-ile (havayla) : pneumatically

hayâlen : metaphysically, nationally

hayâlî olaraq (hayalî olarak) : fictitiously

hayâlîle : fancifully, whimsically

hayâlperestâne : quixotic/ally, fantastically

hayâsuzja (hayasızca) : cynically, shamelessly

hayâtî sôuretdé (hayâtî surette) : vitally

haylazja (haylazca) : dronishly, idly

haylu (hayli) : pretty, quite a little

haylu müddet (hayli müddet) : a long while

haylu zemân (hayli zaman) : long

haylu zemândur (hayli zamandır) : long since

hayretle : surprisedly

hayretle baqaraq (hayretle bakarak) : staringly

hayr-perverâne (hayırperverâne) : philanthropically

haysiyyetkyârâne (haysiyetkârâne) : reputably

hayurla (hayırla) : auspiciously

hayurlu alâ-imle (hayırlı alâimle) : under favourable auspice

hazin sôuretdé (hazin surette) : lugubriously, sadly

heje tertîbîle (hece tertibiyle) : syllabically

hele : above all

hemen : anon, aptly, by and by, directly, forth with, like fun, off hand, hastily, immediate, immediately, incontinent, instantly, in a moment, near, nearly, nigh, off hand, at once, outright, post haste, practically, presently, promptly, right off, scramblingly, soon, no sooner as soon, on the spot, straight, there upon

hemen hemen : all but, almost, just, well nigh

hemen hich (hemen hiç) : scarcely ever, hardly, scarcely

hemen shimdi (hemen şimdi) : just now

henüz : so far, just, yet, as yet

hep : all, whole

hep birden : collectively

her ân : momentarily

her ay : monthly

her geje (her gece) : nightly

her gün : daily, everyday

her halde (herhâlde) : anyhow, by all means, at all events, infallibly, at any rate, in any case

her hâlde : whether or not

her housôusda (her hususta) : in all respects, at all rights, to all intents and purposes

her ne qadar (her ne kadar) : notwithstanding, though, albeit, although, however

her ne zemân (her ne zaman) : whenever

her ne... : soever

her sât (her saat) : hourly

her sene : annually, yearly

her sheyden evvel (her şeyden evvel) : in the first place

her vejhile (her vechile) : to all apparence, to all intents and purposes

her zemân (her zaman) : all along, always, ordinarily, ever since, ever

her zemânki gibi (her zamanki gibi) : as usual

hesâb qâ-idesinje (hesâp kaidesince) : arithmetically

heyejânla (heyecanla) : impatiently, passionately, pathetically, restlessly, spiritedly

hich (hiç) : a little bit, bubble, cherry stone, in the least, love, naught, naught, never, no, non existence, none, nothing, nought, null, nutshell, scantling, straw, trifle, trifling, vapour, not a whit, yeasty

hich ajumayaraq (hiç acımayarak) : pitilessly

hich bir kimseyi uzrâr itmexizin(hiçbir kimseyi ızrar etmeksizin) : without prejudice to anyone

hich bir sôuretdе (hiçbir surette) : in no wise, nowise

hich bir vechîle (hiçbir vechiyle) : none, on no account, by no means

hich chekinmeden (hiç çekinmeden) : down right

hich dourmadan (hiç durmadan) : truceless

hich dourmaqsuzun (hiç durmaksızın) : restlessly, unceasingly

hich düşhünmeden (hiç düşünmeden) : slapdash

hich olmazsa (hiç olmazsa) : at least

hich qorqmadan (hiç korkmadan) : fearlessly

hich saqunmaqsuzun (hiç sakınmaksızın) : in full fling

hich yoroulmaqsuzun (hiç yorulmaksızın) : indefatigably

hich yulmaqsuzun (hiç yılmaksızın) : through thick and thin

hiddetle : angrily, fiercely, fretfully, frowningly, head long, huffishly, scowlingly, wrathfully

hiffetle : frivolously, lightly

hijrânla (hicranla) : sighingly

hilekyârâne (hilekârâne) : knavishly, piratical

hileyle : deceitfully, fraudulently, piratically, tortuously, trickishly

hilm ile (hilmile) : meekly

himâyekyârâne (himâyekârâne) : protectively

hîni hâjetde (hîn-i hâcette) : in case of emerge

hisle : instinctively

hiss ederek (hissederek) : feelingly

hiss olounajaq derejede (hissolunacak derecede): sensibly

hiss olounajaq sôuretdе (hissolunacak surette) : perceptibly

hiss olounamayajaq derejede (hissolunamayacak derecede) : intangibly

hiss olounmayajaq derejede (hissolunmayacak derecede) : insensibly

hisseye : on a lay

hissiyyâtun ilk galeyânunda (hissiyatın ilk galeyânında) : in the first flush of passion

hissizlikle : unfeelingly

hodbînâne : selfishly

homourdanaraq (homurdanarak) : mumblingly, mutteringly

hoppaja (hoppaca) : foppishly, mincingly

hosh (hoş) : agreeably

hosh bir sôuretdə (hoş bir surette) : pleasingly

hoshlanmayaraq (hoşlanmayarak) : unlovingly

hoshnoud-souzlouqla (hoşnutsuzlukla) : sourly

houlâsa (hülâsa) : in brief, in short, to sum up all, in a word

houlâsatan (hülâsatan) : briefly, in few, summarily

hounrîzâne (hunrîzâne) : sanguinarily

houqôuqan (hukuken) : dejure, juridically

hourdebînî sôuretdə (hurdebinî surette) : microscopically

hourdebînle (hurdebinle) : microscopically

houshônnetle (huşûnetle) : abruptly, harshly, obdurately, sternly

housôumetle (husûmetle) : despitefully

housôusî bir maxadla (hususî bir maksatla) : for a specified purpose

housôusî olaraq (hususî olarak) : privately, specially

housôusîle (hususuyla) : in particularly

housôusounda (husûsunda) : in respect of

houysouzja (huysuzca) : peevishly, snappishly

hoyradja (hoyratça) : boorishly, clownishly, rompingly, bearish

huchquraraq (hıçkırarak) : sobbingly

hufzu suhhatje (hıfz-ı sıhhatçe) : hygienically

hulâfuna (hilâfına) : contrarily

hurâfâtla : mythologically

hursla (hırsısla) : ambitiously, graspingly, greedily, keenly, lustfully, voraciously

hursuzluqla (hırsızlıkla) : thievish

hushurdayaraq (hışırdayarak) : rustlingly

hushurtuyle (hışirtıyla) : rustlingly

huyânetle (hıyânetle) : treasonably

huzlu (hızlı) : audibly

hükmen : dejure, judicially

hümmâ alôud sôuretdə (humma alûd surette) : feverishly

hürmetkyârâne (hürmetkârâne) : regardfully

hürmetle : considerately, respectfully

hürmetsizlikle : irreverently

hüsnü niyyetle (hüsnüniyetle) : bona fide, in good faith, well meant

hüsnü tabî-atle (hüsn-i tabîiyetle) : tastefully

iblisâne : deucedly

iblisâne : devilishly, satanic/ally, fiendish, infernal

icherden (içerden) : inwardly

icheri (içeri) : in, indoor, internal, into

ichekiye dôrou (içeriye doğru) : inwardly

îdâm sôuretle (idam suretiyle) :
capitally

idâreten : martially

idâreyle : charily, economically,
frugally, sparingly, thriftily

idrâken : intellectually

ifâde edilemeyecek sôurette (ifâde
edilemeyecek surette) : inexpressibly

ifrâtla : excessively, inordinately,
intemperately, unreasonably

ifrâtu nezâketle (ifrât-ı nezâketle) :
officiously

igbirârla (igbirarla) : angrily

ihmâlkyârâne (ihmalkârâne) :
neglectfully, remissly, slightingly

ihmâlle : negligently

ihtârkyârâne (ihtârkârâne) : monitorially

ihtâruna râgmen (ihtarına rağmen) :
notwithstanding

ihtilâjla (ihtilâcla) : spasmodically,
subsultorially

ihtilâlkyârâne (ihtilâlkârâne) :
revolutionary

ihtimâl : perhaps

ihtimâlki (ihtimâl ki) : likely, possibly,
probably, presumably

ihtimâmkyârâne (ihtimamkârâne) :
scrupulously

ihtimâmla : attentively, carefull,
choicely, elaborately, studiously

ihtirâmkyârâne (ihtirâmkârâne) :
dutifully, regardfully, respectfully,
reverential/ly

ihtirâsla : passionately, flinchingly

ihtirâzla : guardedly

ihtisâren: for short

ihtishâmla (ihtişamlâ) : gloriously,
gorgeously, sumptuously, superbly,
luxuriously

ihtiyâjla (ihtiyaçla) : necessitously,
needfully

ihtiyârî olaraq (ihtiyarî olarak) :
spontaneously, obtionally

ihtiyârile (ihtiyarıyla) : freely,
voluntarily

ihtiyâtan : preventively, perudentially

ihtiyâtla : cautiously, guardedly, warily,
charily

ihtizâzla : quiveringly

ijâbunda (icâbında) : in case of emerge,
on occasion

ijârla (icârla) : on lease

ijâzla (icazla) : laconically, sententiously,
tersely

ijmâlen (icmâlen) : compendiously, in
epitome, summarily

ijtimâ-î sôurette (ictimâî surette) :
socially

iki def-a (iki defa) : twice

iki günde bir : every other day

iki kerre (iki kere) : twice

iki nüs-ha olaraq (iki nüsha olarak) : in
duplicate

iki senede bir : biennial

ilâ-âhura (ilââhire) : so on, and so forth,
et cetera

ilânihâye : indefinitely

ilâveten : in addition to, additionally,
besides

il-el-ebed (ilelebed) : perennially, perpetually

ilelebet : eternally, forever

ilerde (ileride) : in the future

ileri : onward

ileri geri : to and fro, seesaw

ileriye dôrou (ileriye doğru) : forwards, onward

ilhâmkyârâne (ilhâmkârâne) : inspiringly

ilk def-a (ilk defa) : the first time

ilk heyecânla (ilk heyecânla) : in the first flush of passion

ilk nazarda : at first glance, at first sight

ilk ve son : once for all

ilmen : scientifically, technically

ilmi hey-etje (ilm-i heyetçe) : astronomically

iltizâmla : on lease

îmâ tarîqîle (ima tarikiyle) : hintingly

îmâkyârâne (imakârâne) : allusively

îmâla (imayla) : allusively

imdî (şimdi) : now

imtisâlen : in compliance with

imtizâj edemiyejek derejede (imtizâj edemeyecek derecede) : irreconcilably

inâdla : sullenly

inâduna (inadına) : out spite of, spitefully, way ward

inanaraq (inanarak) : superstitiously

inanmayaraq (inanmayarak) : mistrustfully, unbelievably

inanulmayajaq derejede (inanılmayacak derecede) : fabulously

ine-chuqa (ine çıka) : over hill and dale

infu-âlle (infiâlle) : indignantly

inleden injeje (inceden inceye) : searchingly

injelikle (incelikle) : tactfully

injeje qadar (inceye kadar) : till

inkyâr edilemeyecek sôuretda (inkâr edilemeyecek surette) : undeniably

inleyerek : moanfully

inqiyâdla (inkıyâdla) : yieldingly, submissively

inqutâ'la (inkıtayla) : interruptedly

insâfsuzja (insafsızca) : iniquitously, unchristianly

insâniyyet-kyârâne (insâniyetkârâne) : humanely

insâniyyet-perverâne : humanitarian, philanthropically

insânja (insânca) : humanly

inshirâhla (inşirâhla) : genially

insijâmla (insicâmla) : coordinately

intihâbla : electively

intihâr sôuretîle (intihar suretiyle) : suicidally

intiçâmjôuyâne (intikamcıyâne) : revengefully, vengefully, vindictively

intizâmla : tidily

intizâr hilâfunda (intizâr hilâfında) : short of expect

intizâren : in expect of, expectingly

iqdâmla (ikdâmla) : industriously

iqtidârla (iktidarla) : ably

iqtisâden (iktisaden) : economically

irfânen : intellectually

irsen (irsen) : hereditarily

irsen : by birth, patrimonially, by succession

irtijâlen (irticâlen) : extemporarily, impromptu

irtikyâbla (irtikâbla) : surreptitious

ishâretle (işâretle) : emblematically, symbolically

ishe yarayajaq sôuretdе (işe yarayacak surette) : serviceably

ishiderek (işiterek) : auricularly

ishidilejek sôuretdе (işitilecek surette) : audibly

ishkenjeyle (işkenceyle) : tormentingly, torturingly

ishte (işte) : la

ishtiqaq jihatle (iştikâk cihetiyle) : etymologically

ishtiqaqen (iştikâken) : etymologically

ishtiyaqla (iştiyâkla) : longingly, yearningly

ishveyle (işveyle) : flirtingly

ism olaraq (isim olarak) : substantively

ismen : appellatively, by name, nominatively

ismîle (ismiyle) : by name

ispazmozla (spazmla) : spasmodically

isqontoyle (iskontoyla) : below par

istekle : eagerly

istemexizin (istemeksizin) : involuntarily

istemeyerek : inhospitably, involuntary, involuntarily, reluctantly, unwillingly

istenirse (istenirse/istendiğinde) : on request, on demand

isterse : at will

isteyerek : desirously, ungrudgingly, voluntarily, wilfully, willingly

istidlâlen : constructively, inferentially

istifâdeyle : availably, usefully

istifhâm sôuretle (istifhâm suretiyle) : interrogatively

istifsârkyârâne (istifsârkârâne) : inquiringly

istihfâfkyârâne (istihfâfkârâne) : cynically, contemptuously, disdainfully, scornfully, slightingly

istilâkyârâne (istilâkârâne) : invasive

istiqbâlde (istikbâlde) : in the future

istiqrâ-en (istikrâen) : inductively

istisnâ-en (istisnâen) : exceptionally

istisnâsuz (istisnâsız) : unexceptional

itâ-atle (itaatle) : obediently

i'tibârî olaraq (itibarî olarak) : nominally

i'tidâlle : within bounds, coolly, moderately, soberly, temperately, collectedly, composedly

i'tilâf-girîzâne : uncompromisingly

i'timâd etmeyerek : mistrustfully

i'timâden : trusting

i'timâdla : trustingly

i'timâdsuzluqla (itimatsızlıkla) : distrustfully

i'tiqâd ederek (itikat ederek) : superstitiously

i'tiqâdla (itikatla) : confidently

i'tiqâdsuzja (itikatsızca) : unbelievably

i'tirâzuma râgmen (itirazıma rağmen) :
notwithstanding my objections

i'tisâfkyârâne (itisâfkârâne) : oppressively

iyi bir hâlde : in good circumstances,
well off

iyi fikirle : well meant

iyi ki : fortunately

iyi maxadla (iyi maksatla) : in a good
sense

iyije (iyice) : good, soundly, well

iyije düşünüldükden sôra (iyice
düşünüldükten sonra) : upon mature
deliberation

iyilmeyerek (eğilmeyerek) : inflexibly

izâh edilemeyecek bir hâlde (izâh
edilemeyecek bir hâlde) : inexplicably

iz-âj edilmeksizin (iz'âc edilmeksizin) :
unmolested

i'zâzla : hospitably

izdivâj tarîqîle (izdivaç tarikiyle) :
matrimonially

jâhilâne (câhilâne) : ignorantly,
smatteringly, sophomoric,
unknowingly

jâ'lî olaraq (câlî olarak) : affectedly,
feignedly, insincerely, uncandidly,
untruly

jâ'lî sôuretdе (câlî surette) : falsely

jâlibi diqqat derejede (câlib-i dikkat
derecede) : prominently, strikingly

janbaz gibi (canbaz gibi) : acrobatic

jâniben (câniben) : laterally

jâniyâne (câniyâne) : murderously,
ruffianly

janlu bir hâlde (canlı bir hâlde) : vividly

jâzib sôuretdе (câzip surette) :
attractively, invitingly

jâzibeyle (câzibeyle) : alluringly,
attractively, charmingly, enticingly,
gracefully, invitingly

jebînâne (cebinâne) : timorously,
cowardly

jebirle (cebirle) : algebraically

jebren (cebren) : coercively, on
compulsion, compulsorily,
constrainedly, by force, forcibly,
perforce, violently

jem-an (cem'an) : in all, on the whole

jennet âsâ (cennet-âsâ) : paradisiac/al

jenôuba dôrou (cenûba doğru) :
southerly/southern, southward,
meridionally

jenôuben (cenûben) : meridionally

jerh edilemeyecek derejede (cerh
edilemeyecek derecede) : irrefutably

jesôurâne (cesurâne) : hardily

jevâb verilemeyecek sôuretdе (cevap
verilemeyecek surette) : unanswerably

jevvâlâne (cevvâlâne) : mercurially

jevvâliyyetle (cevvaliyyetle) : briskly,
smartly, spiritedly, vivaciously

jezâsuna tâbi' olaraq (cezasına tâbi
olarak) : under the penalty of

jidden (cidden) : earnestly, indeed,
seriously, unfeignedly

jiddî sôuretdе (ciddi surette) : critically,
earnestly, momentarily, seriously

jiddîyyetle (ciddiyyetle) : gravely,
solemnly, momentarily

jihetîle (cihetiyle) : from the point of
view of

jilveyle (cilveyle) : flirtingly
 jinsen (cinsen) : sexually
 jismânî olaraq (cismânî olarak) :
 secularly, temporally
 jismen (cismen) : corporally, physically
 jizvitje (cizvitçe) : jesuitically
 jôghrâfî olaraq (coğrafi olarak) :
 geographically
 jôghrâfya i'tibârîle (coğrafya itibariyle) :
 geographically
 juvultîle (civıltıyla) : twitteringly
 jür-etkyârâne (cüretkârâne) :
 adventurously, daringly, enterprisingly,
 venturesome/ly, wild cat
 jüz hâlinde (cüz hâlinde) : in parts
 kederle : mopingly, sorrowfully, sorrily
 kederli bir hâlde : dolefully
 kehânetle : oracularly
 kekeleyerek : stammeringly
 kemâli bî-taraflî ile (kemâl-i bîtarafî ile) :
 without prejudice
 kemâli i'tinâyile (kemâl-i itinayla) : to a
 nicety
 kemâlîle (kemâliyle) : eminently, high
 kemmiyyeten : quantitatively
 kendi fikrine geure (kendi fikrine göre) :
 subjectively
 kendi kendine : alone, automatically, by
 herself, in itself, by itself, unaided
 kendiliyinden (kendiliğinden) :
 spontaneous, spontaneously, unbidden,
 unrequested, voluntarily
 kenjlîynde (gençliğinde) : early life
 kerhen : constrainedly, repugantly

kerîh sôuretda (kerih surette) : hideously,
 noisomely, repulsively
 kerîmâne : graciously, benevolently,
 munificently, propitiously
 keshf edilemeyecek sôuretda
 (keşfedilemeyecek surette) : inscrutably
 kesîf sôuretda (kesif surette) : densely
 keskin bir hâlde : keenly
 keskin sôuretda (keskin surette) : sharply
 kesretle : numerously, plentifully
 ketûmâne (ketûmâne) : discreetly
 keukünden (kökünden) : radically
 keur keurüne (körü körüne) : blind,
 implicitly
 keyf bir hâlde (keyfi bir hâlde) : tipsily
 keyf ichün (keyif için) : wantonly
 keyfî olaraq (keyfi olarak) : arbitrarily
 keyfiyyeten : qualitatively
 kezâ : again, alike, also, as well, bis,
 ditto, even so, item, likewise, moreover,
 too
 khâhinâne (kâhinâne) : oracularly
 kibârâne : aristocratically, fashionably,
 gallantly, genteelly
 kibarja (kibarca) : delicately, gentle like
 kifâyetle : efficiently
 kifâyetsiz sôuretda (kifâyetsiz surette) :
 slenderly
 kifâyetsizlikle : inefficiently
 kim olursa olsun (kim olursa olsun) :
 whosoever
 kimseye zararı doqounmadan (kimseye
 zararı dokunmadan) : without prejudice
 to anyone

kirâ ile : on lease

kirli bir hâlde : dirtily, filthily

kirli sôuretdе (kirli surette) : nastily, uncleanly

kitâbu mouqaddese geure (kitâb-ı mukaddese göre) : scriptural

kiyâsetle (kîyâsetle) : ripely, sagaciously, statesmanlike

küfürle : scurrilously

küfv olmayaraq (küfv(küfv olmayarak) : morgantically

külliyen : infinitely, wholly, hollow, outright, totally, utterly, vitally

kürek sheklinde (kürek şeklinde) : oary

küstâhâne : arrogantly, audaciously, impertinently, pragmatically, presumingly

küstâhja (küstahça) : insolently

kyâfi derejede (kâfi derecede) : adequately, sufficiently

kyâfirâne (kâfirâne) : heathenish

kyâmilen (kâmilen) : all along, bodily, completely, entirely, full, fully, every inch, integrally, at large, outright, at all points, root and branch, roundly, all round, through, throughly, totally, every whit, wholly, from stem to stern

kyâra müshterek (kâra müşterek) : on a lay

kyârlu olaraq (kârlı olarak) : profitably

kyâse-lîsâne (kâselisâne) : parasitically

kyâshifâne (kâşifâne) : prophetic/ally

kyâtibi adillikje (kâtib-i adillikçe) : notarially

kyâtibi adl vâsutasîle (kâtib-i adl vâsıtasıyla) : notarially

lâ-aqel (lâakal) : at least

lafzan : verbally, literally, nominally

lâqaydâne (lâkayâne) : stoically, indifferently, indolently, listlessly, loosely, neglectfully, negligently, regardlessly, unconcernedly, undutifully, unmindfully, unthinkingly, wantonly, coolly, disinterestedly

latîf souretde (latif surette) : beautifully, delightfully, handsomely, lovely, nicely, prettily, tunefully

latife olaraq (latife olarak) : in fun, in jest, in sport

latîfe yollou (latîfe yollu) : jokingly

latifeyle : facetiously

lâ-yenqatu' (lâyenkatı) : ceaselessly, ever more, truceless

lâ-yetnâhî sôuretdе (lâyetnâhî surette) : interminably

lâyıq olaraq (layık olarak) : worthily

lâyıq olmaxuzun (layık olmaksızın) : unworthily

lâyıq olmayaraq (lâyık olmayarak) : undeservingly

lâzum hâlinde (lâzım hâlinde) : intransitively

lâzum sôuretinde (lâzım suretinde) : intransitively

leffen : enclosed, here with

leh ve aleyhde (leh ve aleyhte) : pro and con

lekesiz bir hâlde : stainlessly

letâfetle : alluringly, gracefully

leylen : nightly, by night, nocturnally

lezîz sôuretdе (leziz surette) : savourily, tastefully

lezzetle : tastily

lisânen : linguistically

Londura tarîqîle (Londra tarikiyle) : via london

lord gibi : lordly

lordja (lordca) : lordly

loutfen (lütfen) : kindly

loutfkyârâne (lütûfkârâne) : graciously, obligingly

lüzôumsouzja (lüzumsuzca) : superfluously

lüzôumu âjil hâlinde (lüzûm-ı âcil hâlinde) : in case of emerge

mâ' naqliye (maa-nakliye) : carriage paid

mâ' ziyâdetin (maa-ziyâdetin) : amply

ma-alqasem (ma'alkasem) : on (one's) oath

mâbâ'düt-tabî-î sôuretda (mâbâdettabîi surette) : metaphysically

madde madde : articulated

maddeten : materially

mâdemki shimdi (mademki şimdi) : now that

mâderâne : maternally, motherly

mâgmômâne (mağmûmâne) : mopingly

mâgrôurâne (mağrurâne) : bombastic, bumpuously, haughtily, proudly, spread eagle

mahâllen : locally

mahdôud derejede (mahdut derecede) : finitely

mâhirâne : ably, artfully, cleverly, craftily, dexterously, handily, ingeniously, masterful, masterly,

shrewdly, skilfully, subtilely, subtle, tactfully, workman like, cunningly

mahlôulen (mahlûlen) : by way of escheat

mahremâne : intimately, secretly

mahsôus bir hâlde (mahsus bir hâlde) : tangibly

mahv edilemeyecek sôuretda (mahvedilemeyecek surette) : indestructibly

mahzâ : merely

mâ-ilen (mâilen) : askew, obliquely, side long, skew, slantingly, slope

mâjerâ perestâne (maceraperestâne) : hazardously

makineyle : mechanically

mâ'kyôusen (makûsen) : inversely, invertedly, reversedly, conversely

mâlen (maliyeten) : financially

mâ'l-memnôuniyye (mâ'l-memnuniye) : with pleasure

mâ'lômât-fürôushâne (malûmat-fürûşâne) : pedantic

mâ'lômât-fürôushlouqla (malûmat-fürûşlukla) : smatteringly

mâ'lômâtuna nazaran (malûmatına nazaran) : to one's knowledge

mâ'mâfîh (mâmâfih/maamâfih) : yet, mean time/while, still, however, notwithstanding

mâ'nâlu sôuretda (manalı surette) : meaning

manâzur i'tibârîle (menâzır itibâriyle) : perspectively

manâzurja (menâzırca) : perspectively

mâ'nen : abstractly, metaphysically, morally

mâ'nevî olaraq (manevi olarak) : abstractly

manhasuran (münhasıran) : pure and simple

mâ'nîdâr sôuretdе (manidar surette) : meaning, significatively

mantuqan (mantıken) : logically, plausibly, rationally

maqâmla (makamla) : singingly

mâ'qôul sôuretdе (makûl surette) : plausibly, logically, reasonably, sensibly

maqtôulen (maktûlen) : fatally

mâ'sôumâne (masumâne) : harmlessly, innocently

mâ'tte-essüf (maa'-teessüf) : with regret, unhappily, unluckily, sorry, sorily

maxadîle (maksadıyla) : in order to, with a view to

mâ'yôub sôuretdе (mayûb surette) : obscenely

mazarratla : noxiously, obnoxiously, hurtfully

mâ'zeret üzerine : justifiably

mâzîde : in past times

mâ'-ziyâdetin (maa-ziyâdetin) : more than enough

mebzôulen (mebzûlen) : abundantly, copiously, diffusively, flowingly, generously, largely, plentifully, profusely, richly, unsparingly

mefhôumen (mefhûmen) : nationally

mehâretle (mahâretle) : adroitly, proficiently

mejâzen (mecâzen) : tropically, figuratively, metaphorically

mejbôuren (mecburen) : necessarily, forcibly, obligatorily

mejbôurî olaraq (mecburî olarak) : compulsorily, obligatorily

mejbôuriyyetîle (mecburiyetiyle) : under the stress

mejhôul olaraq (meçhul olarak) : passively

mejjânen (meccânen) : free of cost, freely, gratis, rent free

mejlis qarârile (meclis kararıyla) : capitularly

mejnôunâne (mecnunâne) : mad woman, freakishly, insanely, madly

melek gibi : angelically

melôulâne (melûlâne) : dismally, dolefully, gloomily, pensively

mel-ôunâne (melûnâne) : cursedly, infernal, obnoxiously

memnôunen (memnunen) : contentedly, gratefully, joyfully, lief, faintly, readily

memnôuniyyetle (memnuniyetle) : gladly, with pleasure

me'môuren (memuren) : ministerially

menfâtini düşünmeyerek (menfaatini düşünmeyerek) : unselfishly

menfî sôuretdе (menfi surette) : negatively

menfôur sôuretdе (menfûr surette) : abominably, hatefully

menshe' i'tibâriyle (menşei itibariyle) : etymologically

menshôur sheklinde (menşûr şeklinde) : prismatically

merâq ederek (merak ederek) : out of curious

merâqla (merakla) : curiously, fancifully, interestingly, pryingly

merâsimje (merâsimce) : ceremonially

merâsimle : ceremoniously, solemnly

merâtib surasîle (merâtip sırasıyla) : hierarchically

merbôutan (merbûtan) : here with

merdâne : chivalrous, manly, manfully, valiantly

merdüm-girîzâne : misanthropical/ly

merhameten : out of charity, compassionately, out of pity

merhametkyârâne (merhametkârâne) : pitifully, mercifully

merhametsizje (merhametsizce) : mercilessly, uncharitably, unmercifully

mer-îyyen (mer'îyen) : visibly

meserret ichinde (meserret içinde) : jubilant

meserretle : rejoicingly

meshaqqatle (meşakkatle) : drudgingly, painfully

meshkyôuk bir hâlde (meşkûk bir hâlde) : precariously

meshkyôuk sôuretdede (meşkûk surette) : uncertainly

mesh-ôumâne (meşûmâne) : ominously

meshrôu' sôuretdede (meşru' surette) : rightfully, lawfully, legitimately

meshrôutan (meşrûten) : conditionally

meslekje (meslekçe) : technically

mes-ôudâne (mesudâne) : blissfully, happily, prosperously

metânetle : decidedly, firmly, hardily, indefatigably, resolutely, steadfastly, steadily, stoutly, unwaveringly

metânetsizje (metânetsizce) : infirmly

metîn sôuretdede (metin surette) : firmly

metnen : textually

metrôuk bir hâlde (metrûk bir hâlde) : obsoletely

mevqôufen (mevkûfen) : under arrest

mevqôuten (mevkûten) : periodically

mevsimsiz sôuretdede (mevsimsiz surette) : precociously

mevsôuqan (mevsûkan) : authentically, from a good source

mevzôu' i'tibârîle (mevzu' itibariyle) : topically

mevzôun bir hâlde (mevzûn bir hâlde) : rhythmically

mevzôun olaraq (mevzûn olarak) : metrically

mevzu-an (mevzuan) : topically

me'yôusâne (meyûsâne) : sadly, woefully, gloomily

me'zôunen (mezûnen) : on leave

mihanikî sôuretdede (mihânîkî surette) : mechanically

miknetle : mightily

milken (mülken) : territorially

minâsebeti müteqâbile (münâsebet-i mütekâbile) : correlation

minâsebetile (münâsebetiyle) : in connect with, on occasion, with reference to

minâsebetsiz sôuretdе (münâsebetsiz surette) : inopportunately, ungratefully	mouhâfazayi haysiyyet ichün (muhâfaza-yı hayisiyet için) : by reason of prestige
minâsebetsizje (münâsebetsizce) : naughtily, unhandily	mouhâkemeyle (muhâkemeyle) : judiciously, plausibly, understandingly
minâsib sôuretdе (münâsip surette) : pertinentely	mouhâlif olaraq (muhâlif olarak) : unlike
minâsib vejhile (münâsip vechiyle) : fitly, suitably	mouhâlif sôuretdе (muhâlif surette) : thwartingly
minnetdârâne (minnettârâne) : gratefully	mouhaqqaq (muhakkak) : and no mistake
miqdârja (miktarca) : quantitatively	mouhaqqirâne (muhakkirâne) : contemptuously, insultingly, invectively
misâfir-perverâne : hospitably	mouhâtarayla (muhâtarayla) : perilously
misâfir-perverlikle : hospitably	mouhayyel olaraq (muhayyel olarak) : romantically
mizâjen (mizâcen) : temperamentally	mouhayyer sôuretdе (muhayyer surette) : optionally
modaya tevfiqan (modaya tevfiikan) : fashionably	mouhtasaran (muhtasaran) : compendiously, in a nutshell
mouannidâne (muannidâne) : obdurately, obstinately	mouhtekirâne (muhtekirâne) : usuriously
mou-attar sôuretdе (muattar surette) : odorously	mouhtelif sôuretdе (muhtelif surette) : differently, diversely, variedly, variously, in different forms
mou-âvenetkyârâne (muavenetkârâne) : helpfully	mouhtemel (muhtemel) : likely
mou-âyyen bir housôus ichün (muayyen bir husus için) : for a specified purpose	mouhteshem sôuretdе (muhteşem surette) : splendidly
moubâlagayla (mübâlağayla) : vauntingly	môujibinje (mucibince) : in conform with, on the strenght of
moufassalan (mufassalan) : copiously, at large, at length, in detail	môu'jizevî sôuretdе (mucizevî surette) : supernaturally
moufrutâne (müfritâne) : extravagantly	mounsufâne (munsıfâne) : equitably, fairly, impartially, reasonably, righteously, conscientiously, unbloody
mougfilâne (muğfilâne) : perfidiously, enticingly, treacherously, temptingly	mountazam sôuretdе (muntazam surette) : trimly
môuglaq sôuretdе (muğlak surette) : enigmatically, oracularly	
mouhabbetle (muhabbetle) : affectionately, tenderly, lovingly	
mouhâfazasuz bir hâlde (muhâfazasız bir hâlde): unguardedly	

mountazaman (muntazaman) :
coordinately, methodically, orderly,
regularly

mouqaddema (mukaddemâ) : anteriorly,
previously, ere while, formerly

mouqallidâne (mukallidâne) : mimic

mouqannen (mukannen) : periodic

mouqassatan (mukassatan) : by
instalment

mouqâvemet edemeyerek (mukâvemet
edemeyerek) : unresistingly

mouqâvim sôuretdé (mukâvim surette) :
toughly

mouqâyese ederek (mukâyese ederek) :
by way of compare

mouqdimâne (mukdimâne) : assiduously

mouqnî sôuretdé (muknî surette) :
conclusively

mouqtazâsunja (muktezâsınca) : in
virtue of

môu-shikyâfâne (mûşikâfâne) : minutely

môusiqîyle (musikîyle) : musically

mouslihâne (muslihane) : unbloody,
pacificatory

mousurran (musırran) : emphatically

mousurren (muziren) : persistently

môu'tâd üzre (mutat üzre) : as usual

môu'tâd vejhile (mutâd vechile) :
customarily

moutantan sôuretdé (mutantan surette) :
pompously

môu'teber sôuretdé (muteber surette) :
validly

môu'tedilâne (mutedilâne) : decently,
modestly

môu'terizâne (muterizâne) : protestingly

moutî'-âne (mutiâne) : obediently,
meekly, submissively

moutlaqâ (mutlaka) : and no mistake,
absolutely, without fail, indispensably,
infallibly, by all means, needs, whether
or not

mouttariden (muttariden) : equably

mouvâfaqati müshtereke ile (muvâfakat-
ı müşterekeyle) : by common consent

mouvâfaqati müteqâbileyle (muvâfakat-ı
mütekâbileyle) : by mutual consent

mouvâfaqatkyârâne (muvâfakatkyârâne) :
assentingly

mouvaffaqiyyeti tâmme ile
(muvaffakiyet-i tâmme ile) : without a
hitch

mouvaffaqiyyetle (muvaffakiyetle) :
happily, successfully, triumphantly,
prosperously

mouvâfuq sôuretdé (muvâfik surette) :
agreeably, consonantly, meetly,
properly, expedly

mouvaqqaten (muvakkaten) : ad interim,
provisionally, temporarily, transitorily

mouvâvuq sôuretdé (muvâfik surette) :
favourably

mouzafferâne (muzafferâne) :
triumphantly, victoriously

mouzlim sôuretdé (muzlim surette) :
dimly, obscurely, obsoletely, harmfully,
hurtfully, injuriously, mischievously,
noisomely, noxiously, obnoxiously,
pestilently, prejudicially, unhealthily

mozayiqle (mozayikle) : mosaically

muâhazekyârâne (muâhazekârâne)
: censoriously

muruldanaraq (mırıldanarak) :
mumblingly, murmuringly

mü-ahharan (muahharan) : ulteriorly

mübahaseyle : argumentatively

mübhem sôuretdə (müphem surette) : ambiguously, dubiously, obscurely, vaguely

mübrem sôuretdə (mübrem surette) : imperatively, imperiously

mübtədâ sôuretdə (mübtədâ suretdə) : nominatively

müdâfakyârâne (müdâfaakârâne) : pleadingly, vindictive/ly, vindictory

müdaqqiqâne (müdakkikâne) : observingly

müddetinje (müddetince) : along, through out

müdebbirâne : cautiously, circumspectly, discreetly, perudently, statesmanlike

müdhish (müthiş) : capitally

müdhish sôuretdə (müthiş surette) : awfully, direfully, dreadfully, fearfully, formidably, frightfully, horribly, hugely, insufferably, monstrously, outrageously, terribly, tremendously

mü-ebbeden (müebbeden) : perpetually

mü-essef sôuretdə (müessef surette) : deplorably

mü-essir sôuretdə (müessir surette) : effectively, energetically, operatively, tellingly, touchingly

mü-essisân (müessisan) : constituent

müfred olaraq (müfret olarak) : singularly

müfsîdâne : factiously, seditiously

müfteriyâne : calumnious, slanderously

müheyyij sôuretdə (müheyyiç surette) : pathetically

mühlik sôuretdə (mühlik surette) : fataly, mortally, perniciously

müjeddeden (müceddeden) : newly

müjrerred olaraq (mücerret olarak) : nominatively

müjrerred sôuretdə (mücerret surette) : abstractly

müjmelen (mücmelen) : concise, succinctly

müjtemi-an (müctemian) : collectively

mük-ab olaraq (mükab olarak) : cubicalness

mükellef sôuretdə (mükellef surette) : luxuriously, richly, sumptuously

mükemmel : capitally

mükemmel sôuretdə (mükemmel surette) : irreproachably, neatly, perfectly

mükemmelen : comprehensively, consummate by, irreproachably, thoroughly, to a turn, unblamablely

mükerrer : over again

mükerreren : once and again, over and over, repeatedly

mükyâfât qâbilinden (mükâfat kâbilinden) : retributive/ly

mükyâfâten (mükâfâten) : in requital

mülâhazasuzja (mülâhazasızca) : indiscreetly, injudiciously

mülâyemetle : indulgently, leniently, mildly, sleekly, softly, towardly, yieldingly

mülâyim sôuretdə (mülâyim surette) : smoothly

mülevves sôuretdə (mülevves surette) : filthily

mültefitâne : coaxingly, flattering/flatterly	müsbet olaraq (müsbet olaraq) : positively
mümânâtkyârâne (mümânatkârâne) : interdictory, preclusively	müsbet sôuretdə (müsbet surette) : affirmatively
mümâsen : tangentially	müsellem olaraq (müsellem olaraq) : undisputedly
münâjâtla (münâcaatle) : prayerfully	müsellesâtla : trigonometrical/ly
münâqasha tarîqîle (münâkaşa tarikiyle) : polemically	müşâbih sôuretdə (müşâbih surette) : similarly
münâqashayle (münakâşayla) : argumentatively	müşâhedeye müsteniden (müşâhedeye müsteniden) : inductively
münâsib sôuretdə (münâsip surette) : appropriately	müşevvesh bir hâlde (müşevves bir hâlde) : inextricably
münâvebeten : in turns	müşfiqâne (müşfikâne) : humanely, ruthfully
münâzâyla (münâzaayla) : contentiously, quarrelsomely	müşkül vaz-uyyetdə (müşkül vaziyette) : cornered
münferiden : discretely, individually, severally	müşkülâtla (müşkülâtla) : arduously, difficultly, gaspingly
münhâsuran (münhâsıran) : exclusively	müşkül-pesendâne (müşkülpesendâne) : exquisitely, fastidiously, finically, squeamishly
müntahiren : suicidally	müştaşqâne (müşşakâne) : yearningly, lovingly
münzeviyâne : reclusely, solitary, monastically, retiredly	müştekiyâne (müştekiyâne) : protestingly, querulously, repiningly, plaintively
mürôuru â'sârla (mürûr-ı âsârla) : in the course of centuries	müştereken (müştereken) : commonly, concurrently, conjointly, conjunctly, jointly
mürôuru zemânla (mürûr-ı zamanla) : in the course of time	müşteriken ve münferiden (müşteriken ve münferiden) : jointly and severally
müsâ-id sôuretdə (müsait surette) : auspiciously, propitiously	müskit sôuretdə (müskit surette) : unanswerably
müsâ-id zemânda (müsâit zamanda) : at leisure	müsmir sôuretdə (müsmir surette) : productively
müsâ-id zemânunuzda (müsâit zamanınızda) : at your convenience	
müsâlemetkyârâne (müsâlemetkârâne) : peacefully	
müsâmahakyârâne (müsâmahakârâne) : tolerantly, indulgently	
müsâvî olaraq (müsâvî olarak) : equably	

müsrifâne : lavishly, prodigally, profusely, squanderingly, extravagantly, wasteful/ly

müstaqillen (müstakilen) : abstractly, independently

müstaqîmâne (müstakimâne) : righteously, singly, uprightly

müstebidâne : arbitrary, arbitrarily, autocratically

müstehâse hâlinde : fossil

müstehziyâne : fleeringly, jeeringly, mockingly, railing, rallying, ironically, tauntingly

müstesnâ olaraq (müstesnâ olarak) : excepting, exceptionally

müstevlîyâne : invasive

müte-addî olaraq (müteaddi olarak) : transitively

müte-âqîb (müteakip) : no sooner as soon

müte-âqîben (müteakiben) : subsequently

müte-assubâne (mutaassibâne) : fanatically

mütebâdil sûretde (mütebâdil surette) : interchangeably

mütebâdilen : interchangeably

mütebahhirâne : omnisciently

mütebâqîsi haqqunda (mütebâkisi hakkında) : for the rest

mütebessimâne : smilingly

müte-ellimâne (müteellimâne) : moanfully, meditatively, reflectingly

mütefekkirâne : thoughtfully

mütehakkimâne : dogmatically, imperiously, lordly, overbearingly, peremptorily, imperative

mütehavvil sûretde (mütehavvil surette) : variably

mütehavvilâne : mutably

mütejâvizâne (mütecâvizâne) : abusively, injuriously, insultingly, offensively, railing, tauntingly

mütejessisâne (mütecessisâne) : pryingly, indiscreetly, inquisitively

mütemâdiyen : constantly, continually, endlessly, incessantly, at a stretch, unceasingly, unintermittedly, uninterruptedly, unremittingly, ceaselessly

mütemerridâne : restively, unrepentingly/unrepentantly

mütenâsiben : commensurately, correlately, proportionally

mütenâviben : alternatively, interchangeably, intermittingly

mütenâzuran (mütenazıran) : symmetrically, respectively

mütenekkiren : incognito

müteqâbilen (mütekâbilen) : correlately, mutually, reciprocally

mütesâviyen : coordinately, equally, uniformly

müteselsilen : successively

müteshekkiren (mütesşekkiren) : thankfully

mütevâliyen : progressively, successively, consecutively

mütevassut sûretde (mütevassıt surette) : intermediately

mütevâzu-âne (mütevazıyâne) : modestly

mütezâyiden : increasingly

müttâqîyâne (müttâkiyâne) : piously, devoutly

müttefiqan (müttefikan/müttefiken) : by common consent, unanimously, with one voice

müttehiden : concurrently

müz-ij sôuretdede (müziç surette) : tediously, onerously

nâbejâ (nâbecâ) : exceptionable

nâbemevsim olaraq (nâbemevsim olarak) : prematurely

nâdim olmaksuzun (nâdim olmaksızın) : unrepentingly/unrepentantly

nâdiren : scarcely ever, infrequently, rarely, scarcely, seldom, uncommonly

nâfî sôuretdede (nâfî surette) : availably, gainfully, interestingly, profitably, serviceably, usefully

nâfiz sôuretdede (nâfiz surette) : penetratingly

nâfizâne : influentially

nâhosh sôuretdede (nâhoş surette) : disgracefully, ungracefully, unpleasantly

nahven : syntactically

nâma mouharrer olaraq (nâma muharrer olarak): nominatively

nâmouskyârâne (nâmuskârâne) : above board, fair, squarely, straight, straight forward, reputably, honestly

nâmoussouzja (namussuzca) : dishonestly, unchastely

nâmu müste-ârla (nâm-ı müsteârla) : pseudonymously

nâmu-diger (nâmidiger) : alias

nâmuna (nâmina) : for, on behalf of, in the name of

nâ-mütenâhî sôuretdede (nâmütenâhî surette) : infinitely

nankeurja (nankörce) : ungratefully

naqden (nakten) : financially, pecuniarily

nâ-revâ sôuretdede (nârevâ surette) : undeservedly

nâsuhâne (nâsîhâne) : monitorially

nasul (nasıl) : how

nasul olabilirse (nasıl olabilirse) : in some sort or other

nasulsa (nasılsa) : some how

nazaran : after

nazariyyât i'tibârîle (nazariyat itibariyle) : theoretical

nâzikyâne (nâzikâne) : amiably, fair spoken, genteelly, gently, gentle like, mannerly, obligingly, politely

nazmen : metrically

ne dereje (ne derece) : how far

ne housôusda (ne hususta) : where in

ne ichün (ne için) : why

ne ise : some how

ne oloursa olsoun (ne olursa olsun) : anyhow, soever

ne qadar (ne kadar) : how long ago, how far

ne vaqit (ne vakit) : whenever

ne zeman (ne zaman) : how long ago, when

nebet nebet (nöbet nöbet) : by fits

nebetle (nöbetle) : intermittingly

nedâmetle : contritely, penitently, remorsefully

neden : whence, where fore, why

nefâsetle : savourily

nefis sôuretdе (nefis surette) :
exquisitely, superbly, deliciously

nefretle : abhorrently, hatefully,
indignantly, loathly, repugantly

nefsânî olaraq (nefsânî olarak) :
sensually

nejîbâne (necibâne) : ingenuously,
nobly, generously

nemlije (nemlice) : wettish

ne-qadar (ne kadar) : how many, how
much

ne-qadar zemân (ne kadar zaman) : how
long

nesh-eyle (neşeyle) : friskily,
gaily/gayly, jovially, merrily, mirthfully

neslen : lineally, racially, prosaically

nev-an (nev'an) : specifically

nevmîdâne : hopelessly

neyle : where with

nezâketle : thoughtfully

nezâketsizje (nezâketsizce) :
ungenteelly, unkindly

nezîhâne : decently

nihâyet : in the end, eventually,
extremity, finally, in fine, for good, in
the issue, at last, latest, at length, at most,
ultimately, upshot

nihâyet derejede (nihayet derecede) :
superlatively

nîk-bînâne (nikbinâne) : optimistic,
optimistically

nikyâhla (nikâhla) : matrimonially

nîm-resmî sôuretdе (nîm resmî surette) :
officially

nisbeten : comparatively, relatively

nizâ'la (nizâyla) : quarrelsomely

nizâmla : disposedly

nizâmnâme mûujibince (nizâmnâme
mucibince): statutory

noqtasu noqtasuna (noktası noktasına) :
for point

noxân olaraq (noksan olarak) :
imperfectly, insufficiently,
unsatisfactorily

nufs üjretle (nıfs ücretle) : half price

nüfûuzla (nüfûzla) : influentially

nükteyle : wittily

nümâyishkyârâne (nümâyışkârâne) :
ostentatiously, flauntingly

nümâyishle (nümâyişle) : gaudily,
showily

nüvâzishle (nüvâzişle) : tenderly

o dereje (o derece) : so

o hâlde : so, then

o qadar (o kadar) : so

o raddelerde : there about

o sebebden : thence

o sôuretleki (o suretle ki) : so that

o zemân (o zaman) : then

o zemâna qadar (o zamana kadar) : there
tofore

o zemândan (o zamandan) : thence

o zemândan beri (o zamandan beri) :
since, thence forth

obourja (oburca) : gluttonously,
voraciously

oldôu hâlde (olduğu hâlde) : where as, while

oldouqja (oldukça) : as long as, passably, pretty, tolerably

olmaq üzere (olmak üzere) : afoot

olmasu hasebîle (olması hasebiyle) : have been

olmasun diye (olmasın diye) : lest

on senede bir : decennial

ona geure (ona göre) : accordingly, there after

ondan evvel : there tofore

ondan sôra (ondan sonra) : thence forth, there after

onoun fikrinje (onun fikrince) : in his opinion

onoun ichün (onun için) : there for

onoun üzerine (onun üzerine) : there upon

operasyonla : surgically

opsiyonla : optionally

oraya dôrou (oraya doğru) : thither ward

osôulsüz olaraq (usûlsüz olarak) : unduly

otomatiq sôuretdə (otomatik surette) : automatically

oufaq oufaq (ufak ufak) : diminutively

oufqî olaraq (ufkî olarak) : horizontally

oughoultouyla (uğultuyla) : rumblingly

oughourounda (uğrunda) : for the sake of

ouhouvvet-kyârâne (uhuvvetkârâne) : fraternal/ly

oulou orta (ulu orta) : scramblingly

oumôumen (umumen) : appellatively, generally, unanimously, universally

oumôumî sôuretdə (umumî surette) : popularly

oumôumiyyetle (umûmiyyetle) : at large, roundly, currently, in general, generally, on the whole, usually, commonly

oumôumounou ijmâlen (umûmunu icmâlen) : synoptically

ounoutganluqla (unutkanlıkla) : obliviously

ounoutoulmaz sôuretdə (unutulmaz surette) : memorable

ounvânen (unvânen) : titularly

ouqalâja (ukalaca) : pedantically, sophomoric

ôurasharaq (uğraşarak) : over hill and dale, ploddingly, uphill, strivingly

ourfen (örfen) : martially

ousanjla (usançla) : wearisomely

ousôul dâhilinde olmayaraq (usûl dâhilinde olmayarak) : unsystematically

ousôul dâ-iresinde (usûl dairesinde) : methodically, systematically

ousôule ri-âyeten (usûle riâyeten) : for form's sake

ousôulen (usûlen) : conventionally, duly, formally, proforma

ousôuli dâ-iresinde (usulü dâiresinde) : in due form, in the recognise way, validly, orderly

ousôulsüz olaraq (usûlsüz olarak) : unlawfully

outanmadan (utanmadan) : bare facedly

outanmaqsuzun (utanmaksızın) : unabashed, unashamed

outanulajaq sôuretdə (utanılacak surette) : shamefully

ouyajaq sôuretdə (uyacak surette) : suitably

ouydouraraq (uydurarak) : inventively

ouygoun sôuretdə (uygun surette) : aptly, fitly

ouyouqlayaraq (uyuklayarak) : drowsily, slumberingly

ouzaqdan (uzaktan) : distantly, remotely

ouzoun müddet (uzun müddet) : livelong, long, a long while

ouzoun ouzaduya (uzun uzadıya) : diffusedly, at length

oynayaraq (oynayarak) : playfully, rompingly

pâk bir sôuretdə (pak bir surette) : stainlessly

papazja (papazca) : monkish

parcha hâlinde (parça hâlinde) : fragmentary

parcha parcha (parça parça) : brokenly, in parts

parlaq sôuretdə (parlak surette) : brightly, brilliantly, flourishingly, gaily/gayly, glitteringly, luminously, radiantly, resplendently

parlayaraq (parlayarak) : glitteringly

paruldayaraq (parıldayarak) : sparklingly

paslu bir hâldə (paslı bir hâldə) : rustily

paturdîyle (patırtyla) : rantingly, noisily

pâyânsuz derejede (pâyânsız derecede) : inexhaustibly

pâyidâr sôuretdə (pâyidâr surette) : undyingly

pederâne : fatherly, parental, paternal, paternally

pek : devilishly

pek fenâ sôuretdə (pek fenâ surette) : nefariously

pek latîf sôuretdə (pek latif surette) : charmingly

pek mebzûlen (pek mebzulen) : superabundantly

pek merâq ederek (pek merak ederek) : over-anxiously

pek mouvâfuq olaraq (pek muvâfik olaraq) : pat

perishân bir hâldə (perişan bir hâldə) : desolately

pervâsuzja (pervâsızca) : undauntedly

peshin parayle (peşin parayla) : for cash

peshînen (peşinen) : in advance, anticipate in

peygamberâne : prophetic/ally

pis bir hâldə : slovenly

pis qoqôuyla (pis kokuyla) : stinkingly

puchaq puchâ (bıçak bıçağa) : at dagger's drawn

pür-hayât : lively

qaba sôuretdə (kaba surette) : rankly

qabaja (kabaca) : bluntly, boorishly, broadly, clownishly, coarsely, down right, grossly, gruffly, impolitely, indecently, plumply, roughly, rudely, ruggedly, rustically, scurrilously, by rule of thumb, ungracious, unmannerly, vulgarly

qabaluqla (kabalıkla) : ungenteelly

qâbili tâ'mîr sôuretdə (kâbil-i tamir surette) : reparably

qablet-teslîm (kable't-teslim) : before delivery

qablet-tôufân (kable't-tufân) : antediluvian	qarushuq bir halde (karışık bir hâlde) : disorderly, indistinctly
qablez-zevâl (kable'z-zevâl) : antemeridian	qasden (kasten) : deliberately, designedly, feloniously, premeditatedly, on purpose, purposely, wilfully, wittingly
qach def-a (kaç defa) : how often, how often	qasden (kasten) : intentionally
qachamaqlı sôuretdə (kaçamaklı surette) : shufflingly	qashlarunu chataraq (kaşlarını çatarak) : frowningly, scowlingly
qadîmen (kadimen) : anciently	qat-î olaraq (katî olarak) : conclusively
qahramanâne (kahramanâne) : heroic/ally	qat-î sôuretdə (katî surette) : positively, definite, dogmatically, flatly, indubitably, unmistakably
qahramânja (kahramanca) : heroic/ally	qâtil gibi (kâtil gibi) : murderously
qâ-ideten (kâidetən) : grammatically, as a rule	qat-uyyen (katiyen) : imperatively, absolutely, categorical, decidedly, indisputableness, indisputably, infallibility, irrevocably, nowhere, without reserve, unchangeably, peremptorily, at all, formally, strictly
qâ-imen (kâimen) : normally, uprightly	qat-uyyetle (katiyetle) : resolvedly
qaldurulamayajaq sôuretdə (kaldırılmayacak surette) : irremovably	qavgayle (kavgayla) : quarrelsomely
qanlu bir sôuretdə (kanlı bir surette) : sanguinarily	qaviyyen (kâviyen) : confidently
qânônunen (kanunen) : juridically, lawfully, legally	qaydi hayât shartîle (kayd-ı hayat şartıyla) : life rent
qaranluq bir halde (karanlık bir hâlde) : gloomily	qaydsuzja (kayıtsızca) : negligently
qarârsuz sôuretdə (kararsız surette) : unsteadily	qazâ-en (kazaen) : accidental, accidentally, unintentionally
qardashje (kardeşçe) : brotherly, fraternal/ly, sisterly	qazanjla (kazançla) : gainfully
qarîben (karîben) : soon, ere long, before long, shortly	qiyâsen (kıyâsen) : by way of compare, presumptively, inductively, syllogistically
qarîneyle (karîneyle) : guessingly	qiymetinden ashâ (kıymetinden aşağı) : below par
qarshu qarshuya (karşı karşıya) : oppositely	qiymetinden fazlasuna (kıymetinden fazlasına) : above par
qarshuluq olaraq (karşılık olarak) : in requit, retributive/ly	
qarshuluqlu olaraq (karşılıklı olarak) : mutually	

qiymetli sôuretdə (kıymetli surette) :
preciously

qol qola (kol kola) : arm in arm

qolayja (kolayca) : easily, swimmingly,
unstrained

qomiq sôuretdə (komik surette) :
comically

qomshou gibi (komşu gibi) : neighbourly

qoqaraq (kokarak) : odourously,
stinkingly

qoqou ile (koku ile) : odourously

qorouyaraq (koruyarak) : sparingly

qorqaqja (korkakça) : cowardly

qorqaraq (korkarak) : superstitiously,
timidly, timorously

qorqounj bir halde (korkunç bir hâlde) :
dreadfully, awfully, frightfully,
monstrously

qorqousîle (korkusuyla) : lest

qoudsiyâne (kutsiyâne) : heavenly

qoulaqdan (kulaktan) : auricular

qournazja (kurnazca) : cunningly,
subtiley, trickishly

qouroumla (kurumla) : swaggeringly

qourountîyle (kuruntuyla) : fancifully

qoursanja (korsanca) : piratically

qoursanluqla (korsanlıkla) : piratically

qoushqoulanaq (kuşkulanarak) :
suspiciously

qoutrânî olaraq (kutrânî olarak) :
diagonally

qoutren (kutren) : diametrically

qouvvetîle (kuvvetiyle) : by dint of

qouvvetle (kuvvetle) : expressively,
lustily, mightily, potently, stoutly,
strongly, sturdily

qouvvetli sôuretdə (kuvvetli surette) :
potently, powerfully, prevalently,
vigorously

qredîle (krediyle) : on trust, on credit

qucha dôrou (kıça doğru) : aft

qusaja (kısaca) : briefly, in brief,
concisely, in few, laconicly, in a nutshell,
sententiously, shortly, in short,
succinctly, summarily, in a word

qusas sôuretile (kıssas suretiyle) :
talionic

qusganaraq (kıskanarak) : envious

qusmen (kısmen) : in part, partial,
partially

qusum qusum (kısım kısım) : in parts

qusuq sesle (kısık sesle) : whimperingly

quvrularaq (kıvrılarak) : windingly

quzgun bir halde (kızgın bir hâlde) :
huffishly

quzulajaq derejede (kızılacak dercede) :
revoltingly

rabtan : here with

râbu-an (râbian) : fourthly

raddesinde : by

rahatja (rahatça) : comfortably,
commodiously, conveniently, cosily,
easily, leisurely, snugly, undisturbedly

rahatsuz sôuretdə (rahatsız surette) :
uncomfortably

râhibâne : monastically

raqîqâne (rakikâne) : subtiley

râ'sheyle (râşeyle) : quakingly;
tremblingly

rast gele (rastgele) : hard or miss, at random, at a venture, casually

râ-uyâne (râîyâne) : idyllic

râyiha ile : odorously

redd ederek (reddederek) : negatively

reddîle (reddiyle) : negatively

refâhla : thrivingly

resmen : officially, solemnly, in state, formally

re'y sâhibi olaraq (rey sahibi olarak) : deliberately

re'yel-ayn : ocularly

rezîlâne : disreputably, ingloriously, ridiculously, scandalous/ly, shamelessly

ri-âyetsizlikle (riâyetsizlikle) : irreverently

rivâyete geure (rivayete göre) : by all accounts

riyâkyârâne (riyâkârâne) : hypocritically, soapy, flattering/flatterly

riyâzî sôuretdede (riyâzî surette) : mathematically

riyâzuyyâtla (riyâziyetle) : mathematically

rôuhânî olaraq (ruhânî olarak) : spiritually

rôuhlou bir sôuretdede (ruhlu bir surette) : vividly

ruzâsîle (rızasıyla) : at will

rümôuzla (rumuzla) : emblematically, symbolically

rû'yet jihatîle (rûyet cihetiyle) : optically

rû'yetje (rûyetçe) : optically

rüzgyâra dôrou (rüzgâra doğru) : windward

sâ sâlim (sağ salim) : safe and sound

sabah erken : in the morning, small hours

sabâha dôrou (sabaha doğru) : small hours

sâbi-an (sâbiân) : seventhly

sabôurâne (sabûrâne) : patiently

sabr ederek (sabrederek) : patiently

sabursuzluqla (sabırsızlıkla) : anxiously, impatiently

sadâqatle (sadaqatle) : devotedly, trustily

sadâqatsizlikle (sadaqatsizlikle) : unfaithfully

sâde sôuretdede (sade surette) : frugally

sadedden hârij (saadetten hariç) : irrelevant

sadedden hârij olaraq (saadetten hariç olarak) : irrelevantly

sâde-dilâne (sâdedilâne) : credulously, naively

sâdeje (sadece) : simply, unaffectedly

sâdisen : sixthly

sâduqâne (sâdıkâne) : religiously, faithfully, loyally

sâf-dilâne (sâfdilâne) : naively

sâfiyâne : immaculately

sâfluqla (saflıkla) : credulously, naively

safsatayle (safsatayla) : sophistically

safvetle : platonically, candidly, ingenuously

sah-hî sôuretdede (sathî surette) : frivolously

sahte bir hâlde : falsely

sahte etvârla : affectedly

sahte olaraq (sahte olaraq) : spuriously

sahte tavrıla (sahte tavrıla) : snobbishly

sahtekyârâne (sahtekârâne) : deceitfully, feloniously, fraudulently, surreptitious

sâ-ilâne (sâilâne) : mendicant

sâkinâne : noiselessly, sedately, tranquilly

sâkitâne : mutely, silently

salâhiyyeti olmaqsuzun (salâhiyyeti olmaksızın) : irresponsibly

salâhiyyetle : authoritatively

sâlam sôuretdе (sağlam surette) : robustly, solidly, soundly, steadily, wholesomely

salimen : safely

sâlisen : thirdly

sallanaraq (sallanarak) : waveringly

saman altundan (saman altından) : under the rose

samîmâne : cordially, fairly, faithfully, heartily, intimately, sincerely, singly, truly, well meant

samîmiyyetle : in good faith, truly, unfeignedly, unflatteringly

samimiyyetsizlikle : insincerely

sâminen : eighthly

san-atje (sanatça) : technically

san-atkyârâne (sanatkârâne) : artistically, workman like

sanâyî' i'tibârîle (sanayi itibarıyla) : industrially

sâniyen : secondly

sanki : quasi

saqunmaqsuzun (sakinmaksızın) : unreservedly

sarâhaten : irrefutably, avowedly, cleanly, discriminately, evidently, evincibly, explicitly, expressly, obviously, openly, palpably, plainly, unequivocally, indisputably

sarâhati kyâmîle ile (sarâhat-i kâmile ile) : indubitably

sarfja (sarfça) : grammatically

sârî sôuretdе (sârî surette) : infectiously

sâtde bir (saatte bir) : hourly

sat-hî olaraq (sathî olarak) : superficially, glancingly, cursorily

satulmuş oldôundan (satılmış olduğundan) : have been sold

savten : phonetically, vocally

savtî olaraq (savtî olarak) : phonetically

sâyesinde : owing to, thanks

saygusuzluqla (saygısızlıkla) : indiscreetly

sayîle (sayıyla) : by tale, numerically

saymayaraq (saymayarak) : regardlessly

se-âdetle (saadetle) : blessedly

sebâtkyârâne (sebatkârâne) : sedulously, unweariedly

sebâtla : abidingly, untiringly, tenaciously

sefhâne : rakish/ly

sefil bir hâlde : shabbily

sefilâne : miserably, beggarly, pitifully, raggedly, sorrily, wretchedly

sehhârâne : ravishingly

sehven : erroneously, inadvertently, by mistake

sekerek : glancingly

selâmetle : sanely

selâsetle : intelligibly, luminously, tersely

semîhâne : bounteously, generously, handsome, liberally, ungrudgingly

senâkyârâne (senâkârâne) : laudatory

sendeleyerek : totteringly

senede : per annum

seneyi sâbuqa (sene-yi sâbika) : last year

serbâzâne : indecently, indecorous

serbestje (serbestçe) : freely, at large, unopposed

sergüzesht-jôuyâne (sergüzeştçiyâne) : adventurously

serî-an (serien) : quickly

serinje (serince) : coolly

serkeshâne (serkeşâne) : intractably, restively, rebelliously, refractorily, seditiously, mutinously

serkeshje (serkeşçe) : frowardly

sersem bir hâlde : drowsily

sersemje (sersemce) : flighty, giddily, stupidly, thoughtlessly

serseriyâne : loitering/ly, wanderingly

sert bir hâlde : stiffly

sert sôuretdede (sert surette) : harshly, rigidly

sertje (sertçe) : racily, toughish

sertlikle : crustily

servetle : wealthily

serzinshle (serzenişle) : reprehensively

sesle : vocally

sessizje (sessizce) : dumbly, mutely, noiselessly, on the quiet, silently

seunmez sôuretdede (sönmez surette) : inextinguishably

seuylenemeyejek derejede (söylenemeyecek derecede) : ineffably

seuylenerek (söylenerek) : grudgingly, grumblingly, murmuringly

seuzle (sözle) : in word

seuzlesherek (sözleşerek) : by appoint

sevinjle (sevinçle) : gladsomely, joyfully

seviyyen : unexceptionally

sevmeyerek : unlovingly

sevqi tabî-îyle (sevk-i tabîiyle) : instinctively

sevqül-jeysh i'tibârîle (sevkulceyş itibariyle) : strategically

seyrek sôuretdede (seyrek surette) : rarely

seyrekje (seyrekçe) : thinly

shahs tâ'yînîle (şahıs tayiniyle) : personally

shahsan (şahsen) : personally, by sight

shânla (şanla) : illustriously, gloriously

shanlu sôuretdede (şanlı surette) : dashingly

shaqadan (şakadan) : waggishly, in fun, in jest, jokingly

shâqôulen (şakûlen) : vertically, perpendicularly

sharqa dôrou (şarka doğru) : east ward

sharqa mütevejjih (şarka müteveccih) : east ward, easterly

sharqîle (şarkıyla) : warblingly

sharqu seuyleyerek (şarkı söyleyerek) :
singingly

shartîle (şartıyla) : condition, provided
that

shartla (şartla) : conditionnally

shartu moutlaqla (şart-ı mutlakla) : sine
quâ non

sha'shâyla (şâşaayla) : flourishingly,
radiantly

shashgun bir halde (şaşkın bir hâlde) :
blankly, confusedly

shashulajaq derejede (şaşılacak
derecede) : astonishingly, surprisingly,
wonderfully

shatâretle (şatâretle) : sportfully, friskily,
gaily/gayly, genially, gladsomely,
jovially, merrily, mirthfully, playfully,
cheerfully

shâyânu diqqat sôuretda (şâyân-ı dikkat
surette): remarkably

shâyânu hayret derejede (şâyân-ı hayret
derecede) : amazingly, astonishingly

shâyânu hayret sôuretda (şâyân-ı hayret
surette): surprisingly

shâyânu memnôuniyyet sôuretda (şâyân-
ı memnuniyet surette) : satisfactorily

shâyânu taqdîr sôuretda (şâyân-ı takdir
surette) : admirably, laudably

she-âmetle (şeâmetle) : unhappily

sheffâf sôuretda (şeffaf surette) :
transparently

shefqatle (şefkatle) : affectionately,
tenderly

shehvetle (şehvetle) : lustfully,
sensually, voluptuously

shejâ-atle (şecâatle) : valiantly

shejî'-âne (şeciâne) : valorously, bravely,
gallantly

shekille (şekille) : graphically

shekil-perestâne (şekilperestâne) :
pharisaically

shekli mouhâfaza ichün (şekli muhâfaza
için) : for form's sake, proforma

shenî' sôuretda (şenî surette) :
flagitiously, nefariously, heinously,
odiously

sheqâvetkyârâne (şekâvetkârâne) :
ruffianly

sher-an (şer'en) : legally

sherefle (şerefle) : gloriously,
honourably, illustriously

sherefli sôuretda (şerefli surette) :
honourably

sherefsizlikle (şerefsizlikle) : ingloriously

sheuyle beuyle (şöyle böyle) : off and on,
so so

shevkle (şevkle) : lively,
enthusiastically, spiritedly

sheytanatkyârâne (şeytanatkârâne) :
slyly, devilishly, satanic/ally

sheytanatla (şeytanatla) : on the sly

shiddetle (şiddetle) : acutely, austerely,
eagerly, emphatically, energetically,
fiercely, forcibly, furiously, grievously,
hard, hardly, hastily, highly, home,
hotly, inexorably, intensely, intensively,
keenly, nippingly, passionately,
powerfully, ragingly, rigidly, rigorously,
severely, sharply, slap, smartly, sorely,
strictly, strongly, vehemently, with a
vengeance, vigorously, violently, vividly

shifâhen (şifâhen) : orally, verbally

shikyâyet ederek (şikâyet ederek) :
plaintively, querulously

shikyâyet etmeyerek (şikâyet etmeyerek) : uncomplainingly

shimâle dôrou (şimale doğru) : northward

shimdi (şimdi) : anon, instantly, now, nowadays, at present, presently, the time being

shimdiden (şimdiden) : in advance

shimdiki hâlde (şimdiki hâlde) : as affairs stand

shimdilik (şimdilik) : provisionally, the time being, at present

shimdiye qadar (şimdiye kadar) : so far, here tofore, hither to, as yet

shimendiferle (şimendiferle) : by rail

shirâreyle (şerâreyle) : sparkingly

shirretje (şirretçe) : shufflingly

shishkin bir hâlde (şışkin bir hâlde) : protuberantly

shôuhâne (şuhâne) : flirtingly

shuq sôuretdе (şık surette) : smartly

shübhelенerek (şüphelenerek) : suspiciously

shübheli bir hâlde (şüpheli bir hâlde) : suspiciously

shübhesi üzerine (şüphesi üzerine) : on the suspicion of

shübhesiz (şüphesiz) : certainly, of course, questionless, undeniably

shübheyle (şüpheyle) : distrustfully, suspiciously

sihirkyârâne (sihirkârâne) : magically

silinemeyеjek sôuretdе (silinemeyеcek surette) : ineffaceably

silinmez bir hâlde : indelibly

silsileyi merâtib i'tibârîle (silsile-i merâtip itibariyle) : hierarchically

sinni kemâlinde (sinn-i kemâlinde) : in his mature years

sinsije (sinsice) : insidiously

siqletle (sikletle) : squab

sitayish-kârâne (sitâyışkârâne) : resounding, plauditory, flattering/flatterly, laudatory, panegyric

sivrilenerek : taperingly

siya berâber : stern all

siyâseten : diplomatically, politically

sizden sôra (sizden sonra) : next to you

sôfiyâne (sofiyâne/sufiyâne) : mystic, mystically

soghouq (soğuk) : coldly, distantly

soghouq bir hâlde (soğuk bir hâlde) : frigidly

soghouqja (soğukça) : chilly

soghoutan (soğutan) : frigorific

solouq bir hâlde (soluk bir hâlde) : palely

solouq solougha (soluk soluğa) : gaspingly

solouyaraq (soluyarak) : paintingly

somourtaraq (somurtarak) : poutingly, sulkily

son daqîqada (son dakikada) : at the eleventh hour

son dereje (son derece) : exceedingly, excessive, passing, supremely, utmost, utter, uttermost

son dereje (son derece) : to a degree, extreme, veriest

son derejede (son derecede) : mortally, excessively, extremely, sovereignly, utterly

sonunda (sonunda) : in the end, ultimately

sôra (sonra) : post meridian, subsequent, then

sôradan (sonradan) : aposteriori, afterwards, subsequently, ulteriorly

soulhan (sulhen) : amicable

soun-î olaraq (sun'î olarak) : artificially

souratla (suratla) : sulkily, sullenly

sôuretâ (sûretâ) : proforma, seemingly

sôureti housôusuyyede (suret-i hususiyede) : privately, privily

sôureti moutlaqada (suret-i mutlakada) : peremptorily

sôureti qat-uyyede (suret-i katiyede) : irrevocably

sôuretîle (suretiyle) : by means of

sousayaraq (susayarak) : thirstily

sôuyi niyyetle (sûiniyetle) : maliciously

suchrayaraq (sıçrayarak) : subsultorily

suhhatle (sıhhatle) : accurately, sanely

suhhî olaraq (sıhhî olarak) : hygienically

suhhî sôuretdede (sıhhî surette) : hygienically

suq suq (sık sık) : frequently

suqaraq (sıkarak) : onerously, oppressively

suqja (sıkça) : thick

suqmayaraq (sıkmayarak) : ungrudgingly

suquja (sıkıca) : close, closely, firmly, snugly, straitly, tenaciously, thick, tightly

suqulmadan (sıkılmadan) : unscrupulously

sura ile (sıra ile/sırayla) : alternatively, by rotation, rotatory, alternately

surasu gelmişken (sırası gelmişken) : by the way

surasunda (sırasında) : opportunely, in one's turn

surayla (sırayla) : by files, by rotation, in turns

surf (sırf) : pure, purely, pure and simple, sheer, simply, solely, mere

surutaraq (sırıtarak) : grinningly, simperingly

suvurya (sıvırya) : steady

suzlanaraq (sızlanarak) : murmuringly

süflî sôuretdede (süflî surette) : sordidly

süflîyâne : scurvily, slavish/ly

sühûuletle (sühûuletle) : easily, smoothly

sükyôunetle (sükûnetle) : dispassionately, peacefully, placidly, quiescently, tranquilly, undisturbedly

sür-atla (sür'atle) : speedily, apace, fleetly, glancingly, promptly, quick, rapidly, sharply, swiftly

sürünjemeyle (sürüncemeyle) : dilatorily

süs olaraq (süs olarak) : ornamentally

ta ki : unless

tab-an (tab'an) : physically

taban tabana : diametrically

tabî (tabii) : certainly, of course

tabî bir hâlde : unaffectedly

tabî' jesâmetle (tabî' cesâmetle) : life size

tabî' olaraq (tabii olarak) : unartificially, subordinately, natively, naturally

tabî' sôuretdede (tabîi surette) : normally

tabî-atîle (tabiatıyla) : naturally, consistently

tâ'bîri dîgherle (tabir-i diğherle) : that is to say

tâ'bîri mahsôsûile (tabîr-i mahsusuyla) : so-called

tâ'biye i'tibârîle (tâbiye itibârıyla) : tactically

tabu' jihatîle (tab' cihetiyle) : typographically

tafsîlen : comprehensively, in detail

tahaf bir hâlde (tuhaf bir hâlde) : quaintly

tahaf sôuretdede (tuhaf surette) : uncouthly

tahdîd olounamayajaq derejede (tahdit olunamayacak derecede) : indefinably

tahminen : conjecturally, by rule of thumb

tahminle : guessingly

tahqîr âmîz (tahkîr-âmiz) : insulting

tahqîrle (tahkirle) : outrageously, insultingly

tahrîb edilemeyejek sôuretdede (tahrip edilemeyecek surette) : indestructibly

tahrîbkyârâne (tahripkârâne) : noxiously, wasteful/ly, pestilently

tahrîk-kyârâne (tahrîkkârâne) : factiously, incendiary, inflammatory, provokingly

tahrîren : in writing

tahsîsan (tahsîsen) : personally

taleb vouqôu'nda (talep vukunda) : on demand, on application, on request

talebi üzerine : at the instance of

tâlî sôuretdede (tâli surette) : secondarily

tâlî'sizlikle (talihsizlikle) : unluckily

tam axi (tam aksi) : point contrary

tam qouvvetle (tam kuvvetle) : amain

tam sât sekizde (tam saat sekizde) : at eight o'clock sharp

tam sür-atle (tam süratle) : full drive, in full fling

tam vaqti (tam vakti) : nick

tam vaqtinde (tam vaktinde) : punctually

tam yerine : home

tam zemânu (tam zamanı) : nick

tam zemânunda (tam zamanında) : in the nick of time, opportunely

tamâ'kyârâne (tamahkârâne) : penuriously

tamâ'la (tamahla) : graspingly, greedily

tamâmen : altogether, bag and baggage, clean, clear, completely, consummate by, diametrically, due, duly, entirely, exactly, fac-simile, faithfully, full, fully, graphically, home, every inch, integrally, to the very letter, literally, out and out, perfectly, for point, point-blank, precisely, properly, purely, quite, all round, sheer, signally, soundly, starkly, straight, strictly, thoroughly, through, through out, to a turn, verily, veriest, hollow

tâneyle : piecemeal

tantaneyile (tantanayla) : grandiloquently

taqbîhkyârâne (takbîhkârâne) : opprobrious, reprehensively, reproachful/ly

taqdîm-te'hîr sôuretîle (takdîm-tehir suretiyle) : transpositively

taqdîrde (takdirde) : provided that

taqlîd edilemeyejek sôuretdede (taklit edilemeyecek surette) : inimitably

taqlîden (takliden) : after the fashion of

taqrîben (takriben) : some, about, almost, approximatively, nearly

taqrîben zevâlde (takrîben zevalde) : about noon

taqularaq (takılarak) : rallyingly

tarafeynin ruzâsîle (tarafeynin rızasıyla) : by mutual consent

tarafgîrâne (tarafkirâne) : partially, one sided

tarafundan (tarafından) : on behalf of, by, from, on the of part

târîf edilemeyejek derejede (tarif edilemeyecek derecede) : indescribably, unspeakably

târîf edilemeyejek sôuretdede (tarif edilemeyecek surette) : indefinably, ineffably

târîfle : by description

târîhan (târîhen) : historically

tarîqîle (tarikiyle) : via, by way of

tasdîqan (tasdîken) : affirmatively

tâsi-an (tâsian) : ninthly

tasvibinizle : approval with your

tasvîbkyârâne (tasvipkârâne) : favourably

tatlu tatlu (tatlı tatlı) : sweetly

tatluja (tatlıca) : sweetish

tatsuz sôuretdede (tatsız surette) : insipidly, tamely, tastelessly

tav-an (tav'an) : spontaneously

tâ'vîqkyârâne (tavîkkârâne) : protractive

tavrla (tavırla) : starchily

tavru kyâhinâne (tavr-ı kâhinâne) : oraculousness

tavsuyekyârâne (tavsiyekârâne) : recommendatory/rily

taxîm edilemeyejek derejede (taksîm edilemeyecek derecede) : indivisibly

taxîtle (taksitle) : by instalment

tâ'zîmkyârâne (tazîmkârâne) : reverential/ly, dutifully

tâ'zîmle : worshipfully

tazyîqle (tazyikle) : oppressively

te-ammüden (teammüden/taammüden) : intentionally

te-âmülen (teâmülen) : conventionally

te-arrouzî olarak (taarruzî olarak) : offensively

te-arrouzla (taarruzla) : offensively

te-assoubla (taassupla) : fanatically

tedâvî-i bizzud usûlîle (tedâvi-i bizzıd usûliyle) : allopathy, allopathic

tedbirle : advisedly, expedly

te'dîbkyârâne (tedipkârâne) : penitentiary

tedrîjen (tedricen) : by degrees, gradually, progressively, piecemeal

te-emmülle (teemmülle) : deliberately

te-ennîyle (teennîyle) : patiently

te-essüfle (teessüfle) : with regret, regretfully, sympathetically

tefâhourle (tefâhurle) : conceitedly

tefekürle : meditatively

tefrîq etmeksizin (tefrik etmeksizin) : indiscriminative

tehaffouzî olaraq (tahaffuzî olarak) : preventively

tehâlûkle : thirstily, enthusiastically

tehammül-fersâ bir hâlde
(tahammülfersâ bir hâlde) : insupportably

tehammül-fersâ derejede
(tahammülfersâ derecede) : insufferably, revoltingly

tehammülle (tahammülle) : hardily

tehassûle : feelingly, variably

tehdîdkyârâne (tehditkârâne) : menacingly, threateningly, bullyingly

tehevvürle : furiously, ragingly

tehlikeli sûretde (tehlikeli surette) : dangerously, perilously, precariously

tejâvüzkyârâne (tecavüzkârâne) : sacrilegious/ly, aggressive, outrageously

tejrübeyle (tecrübeyle) : experimentally

tek tük : sporadic/al

tekdîrkyârâne (tekdîrkârâne) : reprovingly

tekellüfle : ceremoniously, starchily

teker teker : singly

tek-îben (tekîben) : cubically

teklifsiz sûretde (teklifsiz surette) : familiarly

teklîfsizje (teklîfsizce) : with/out ceremony, unceremoniously

tekrâr : bis, afresh, again, anew, encore, encore, over again, back

tekrâr tekrâr : again and again, over and over, repeatedly

telâfî edilemejek sûretde (telâfi edilemeyecek surette) : inexpressibly, irretrievably

telâfî edilemiyejek vejhile (telâfi edilemeyecek vechile) : irrecoverably

telâshla (telaşla) : bustlingly, fussily

telefonla : telephonically

televvünle : mutably

telgrafla : telegraphically

te'lîfkyârâne (telîfkârâne) : pacificatory

temennîyyâtu hâlusânemle (temennîyat-ı hâlisânemle) : with my best wishes

temerrüdle : obstinately

temevvüjle (temevvücle) : ripplingly

temiz sûretde (temiz surette) : neatly

temizje (temizce) : cleanly, tidily

temkinle : soberly

temsîlen : representatively, theatrically

tenâsülen : sexually

tenbel tenbel (tembel tembel) : idly, lazily, sluggishly

tenqîd-kyârâne (tenkîtkârâne) : critically

terbî-an (terbien) : squarely

tereddüdle : irresolutely, hesitatingly, waveringly

terjîhan (tercihen) : preferably, eligibly, rather

termometreyle : thermometrically

ters : awkwardly, crookedly, frowardly

tersîmen : graphically

tersine : inversely, invertedly, reversedly

terslikle : crustily, fractiously, fretfully, testily

tertîble : disposedly, tidily

tesadüfen : accidentally, casually, by chance, fortuitously, incidentally, luckily, occasionally, peradventure, perchance, at random, unintentionally

tesâdüfî olaraq (tesâdüfî olarak) : hard or miss

tesavvuf-kyârâne (tasavvufkârâne) : mystically

teshekkürle (teşekkürle) : gratefully, thankfully, with thanks

teshennüjle (teşennücle) : spasmodically

te'sîrle : expressively

teslîm edilerek : undisputedly

teslimat mouqâbilinde (teslimat mukâbilinde) : on delivery

teslimi üzerine : on delivery

tevassoutkyârâne (tevassutkârâne) : intercedent, mediative/ly

tevâtîren (tevâtüren) : notoriously, reputedly

tevâzôu'la (tevâzuyla) : submissively

tevejjühkyârâne (teveccühkârâne) : sympathetically

tevfîqan (tevfîkan) : in conform with, conformably, pursuant, in accordance with, after, in compliance with

teyaqqouzla (teyakkuzla) : vigilantly, wakefully, watchfully

tezkyâren (tezkâren) : in remembrance

tezyîfkyârâne (tezyîfkârâne) : invectively

tezyînât jihatîle (tezyinat cihetiyle) : ornamentally

tijâreten (ticareten) : commercially

tijâretje (ticaretçe) : commercially

timsâlen : typically

timsâlî olaraq (timsâlî olarak) : emblematically, symbolically

titizlikle : exquisitely, fastidiously, peevishly, squeamishly, finically

titreye titreye : all of a totter

titreyerek : quakingly, quiveringly, totteringly, tremblingly

tixinerek (tiksinerek) : loathly

topdan (toptan) : in gross

toplouja (topluca) : compactly

toufeylî bir hâlde (tufeylî bir hâlde) : parasitically

tôulânî (tûlânî) : lineal

tôulen (tûlen) : length wise, longitudinally, meridional

tourouqu diplomâsiyye ile (turuk-ı diplomasiye ile) : diplomatically

toutoulamayajaq sôuretdе (tutulamayacak surette) : intangibly

trajediyen : tragedian

tubben (tıbben) : medically

tuflâne (tıflâne) : babyish, childish

tüjjarja (tüccarca) : business like

urqan (ırken) : racially

uslâhâtkyârâne (ıslahatkârâne) : reformatory

uslaqja (ıslakça) : wettish

usluq chalaraq (ıslık çalarak) : whistlingly

usrârîle (ısrârıyla) : at the instance of

usrârla (ısrarla) : persistently

usyân ederek (isyan ederek) : mutinously

usyânkyârâne (isyankârâne) : seditiously

usyânla (isyânla) : tumultuously, rebelliously

utturâdla (ıttıratla) : equably

uzturâbla (ıztırapla) : gripingly, distressfully, sufferingly

üç def-a (üç defa) : thrice, three times, triplicate

üç gün içün (üç gün için) : for three days

üç gün müddetle (üç gün müddetle) : for three days

üç günde bir (üç günde bir) : every third day

üç misli olaraq (üç misli olarak) : triply

ümîdîle (ümidiyle) : in expect of, expectingly, trusting

ümîdle : hopefully

ümitsiz bir hâlde : incurably

ümîdsiz derejede (ümitsiz derecede) : irrecoverably

ümîdsizlikle : hopelessly

ünsiyyetle : socially

ürkerek : shyly

üstâdâne : masterly, proficiently

üstünde : above, up, upside, over

üzerinde : astraddle of, astride, at, up, on, over, over, upon

üzerine : on, upon

üzre iken (üzereyken) : just as

vahîm sôuretda (vahim surette) : gravely, noxiously

vah-shiyâne (vahşiyâne) : ruffianly, haggardly, wildly, brutally, barbarously, savagely, ferociously

vaqitsiz olaraq (vakitsiz olarak) : unseasonably

vaqit-vaqit (vakit vakit) : pausingly, periodically

vaqôurâne (vakûrâne) : reservedly

vaqtin darlughundan (vaktin darlığında) : on spur the of the moment

vaqtinde (vaktinde) : seasonable, in due course, duly, at the time, timed/well time

vâqufâne (vâkıfâne) : expertly, knowingly, learnedly

vâsî miqdârda (vâsi miktarda) : amply

vâsî miqyâsda (vâsi mikyasta) : largely, to a large extent, vastly

vâsî souretde (vâsi surette) : diffusively, spaciouly, extensively, widely

vâsutasîle (vâsıtasıyla) : by dint of, cum, through, by means of, through the medium of

vasuyyet sôuretîle (vasiyet suretiyle) : testamentarily

vasuyyetle (vasiyetle) : testamentarily

vatanperverâne : patriotically

vazîfe-shinâsâne (vazifeşinâsâne) : dutifully

vâzuhan (vâzihen) : conspicuously, distinctly, articulately, legibly

vefâsuzja (vefasızca) : insincerely, unfaithfully

vehleten : at first glance

vejd ichinde (vecd içinde) : in ecstasies

vejhen (vechen) : facially

vekyâleten (vekâleten) : ad interim, representatively

velhâsul (velhâsıl) : in fine, in short, for good, to sum up all

velveyleyle : loudly

veqârla (vakârla) : composedly, gravely

veresiye : on trust

vesveseyle : mistrustfully

veznen : metrically

vijdânen (vicdanen) : conscientiously

vouzôuhla (vuzûhla) : intelligibly, luminously

vuruldanaraq (vırıldanarak) : grudgingly, grumblingly

vüjôudja (vücutça) : physically, bodily

yâhoud euyle (yahut öyle) : or so

yalan yere : perjured

yalandan : untruly

yalunuz (yalınız/yalnız) : merely, simply, solely, solitary, for once, exclusively

yalunuz bashuna (yalınız başına) : by herself, single handed, solely

yalunuz bashunma (yalınız başıma) : singly

yalunuz bir defâ (yalınız bir defa) : once for all

yalunuzja (yalınızca) : solitarily

yalvararaq (yalvararak) : imploringly

yan yana : abreast, side by side

yana dôrou (yana doğru) : edge ways

yandan : laterally

yâ'nî (yani) : viz

yanlush olaraq (yanlış olarak) : improperly, incorrectly, ungrammatical, wrongly

yanlushluqla (yanlışlıkla) : erroneously, faultily, by mistake

yaparken : in act to

yaqlashmaqda (yaklaşmakta) : rising

yaqunda (yakında) : ere long, before long, soon

yaqundan (yakından) : close, closely, nearly

yaqushmayajaq sôuretdə (yakışmayacak surette): unbecomingly

yaqushmayajaq vejhile (yakışmayacak vechiyle): ineligibly

yaqushmaz sôuretdə (yakışmaz surette) : infamously

yaqushur sôuretdə (yakışır surette) : seemly

yaramazja (yaramazca) : naughtily

yaramazluqla (yaramazlıkla) : naughtily

yarı yaruya (yarı yarıya) : half

yashu ilerledîy zemân (yaşı ilerlediği zaman) : in his mature years

yavash yavash (yavaş yavaş) : by degrees, slowly

yavashja (yavaşça) : gently, gingerly, low, softly

yayan : spreader

yaygarayle (yaygarayla) : fussily

yazu ile (yazı ile/yazıyla) : graphic/al, written

yedi senede bir : septennial

ye-isle (yeisle) : out of despair

yekdiğerine merbôut olaraq (yekdiğerine merbût olarak) : inseparably

yekdiğerini mütâqib (yekdiğerini müteâkip) : after one another

yekdiğerini tâ'qîben (yekdiğerini takiben) : consecutively

yemînle : on (one's) oath, upon one's oath

yeniden : afresh, anew, freshly, newly

yyitje (yiğitçe) : gallantly

yolsouz olaraq (yolsuz olarak) : abusively, improperly, incorrectly

yoraraq (yorarak) : wearisomely

yorgoun bir hâlde (yorgun bir hâlde) : wearily

yoroularaq (yorularak) : laboriously

yoroulmaxuzun (yorulmaksızın) : untiringly, unweariedly

youqaru (yukarı) : above, overhead, top, up, up, upper story, upstairs

youqaru dôrou (yukarı doğru) : upward

youvarlaqja (yuvarlakça) : roundish

yul ashuru (yıl aşırı) : biennial

yulda bir (yıl da bir) : yearly

yulmaqszun (yılmaksızın) : invincibly

yulmayaraq (yılmayarak) : indefatigably

yulusharaq (yılışarak) : simperingly

yumushaq bir hâlde (yumuşak bir hâlde) : sleekly

yüreyi ataraq (yüreği atarak) : pitapat

yüxek sesle (yüksek sesle) : loudly, sonorously

yüxekden ataraq (yüksekten atarak) : grandiloquently

yüxelerek (yükselerek) : soaringly

yüz senede bir : centennial

yüze gülerek : coaxingly

yüzünden : by sight

zabt edilemeyejek sôuretdede (zabtedilemeyecek surette) : uncontrollably

zâ'fla (zaafla) : infirmly, weakly

zâhidâne : devoutly, prayerfully

zâhiren : apparently, to all appearance, exteriorly, ostensibly, seemingly, speciously, visibly

zâhiren : feignedly

zahmetle : ruggedly, uphill

za-îf sôuretdede (zaîf surette) : weakly

zâlimâne : atrociously, cruelly, grievously, inhumanly, oppressive, oppressively, tyrannically, unchristianly

zamla : above par

zanla : guessingly

zannen : conjecturally, presumptively

zannîle (zannıyla) : in suppose that

zarâfetle : gracefully, tastefully, tersely, wittily

zararsuz sôuretdede (zararsız surette) : inoffensively

zararsuzja (zararsızca) : harmlessly, innocently

zarfunda (zarfinda) : during, inside, within

zarîfâne : fashionably, finely, handsomely, neatly

zarôuretle (zarûretle) : necessitously, indigently

zâten : already

zejren (zecren) : repressively

zekyâ ile (zekâ ile) : intelligently

zelîlâne : obsequiously, servilely, sneakingly

zemân zemân (zaman zaman) : at intervals, on occasion, periodically, at times

zemânla (zamanla) : in time

zemânu gelinje (zamanı gelince) : in due course

zemânumuzda (zamanımızda) : nowadays

zemânunda (zamanında) : punctual, in time

zemm ederek (zemmederek) : libellously

zevâl boulmaz bir hâlde (zevâl bulmaz bir hâlde) : ineffaceably

zihnen : mentally

zilletle : obsequiously

ziyâdesîle (ziyâdesiyle) : deeply, exceedingly, excessively, devilishly, heavily, highly, over, particularly, passing, considerably, eminently, extensively, extraordinarily, by far, fervently, greatly, immensely, infinitely, largely, mightily, precious, prodigiously, profoundly, woundily, superlatively, unspeakably, widely, strongly, aloud

zorbaluqla (zorbalıkla) : bullyingly

zorla : by force

zorlamaxuzun (zorlamaksızın) : unstrained

zoulmle (zulümle) : oppressively

zumnen (zımnen) : constructively, implicitly, tacitly

zuplayaraq (zıplayarak) : leapingly

4.3.5. Edatlar

Yardımcı sözcükler olarak nitelendirilen ve diğer sözcüklerle çeşitli anlam ilişkileri kuran sözcüklerdir. Bu yönüyle, bir araya geldiği sözcüklerle cümle içerisinde çeşitli görevler üstlenirler.

...e geure (-e göre) : according to

...den bashqa (...den başka) : excepting, save

...den beri : since

...den gayri : all but, apart from, exclusive

...den î'tibâren : as from

...den mâ'dâ (...den mâadâ) : except

...e benzer : like

...e dôrou (...e doğru) : toward

...e qadar (...e kadar) : ere, till, until, up to, as, so far as, as many as, some

...e qarshu (...e karşı) : against

...e râgmen (...e rağmen) : in despite of, in spite of, notwithstanding, in contempt of

...la/...le/ile (ile) : by, versus, with

anjaq (ancak) : save, scarcely

berâyi (beray-) : toward

deyil (değil) : no, non, not

evet : aye, quite so, yea, yes

gibi : as, after the fashion of, as good as, like, after the manner of, so to say, such as

hayur (hayır) : nay, no

ichün (için) : as, because of, for, in memory of, in order to, for the sake of, so that, toward, for the use of, with a view to

ishte (işte) : behold, here, there

meselâ : for example, for instance, say, such as

mi : whether

üzre : condition, bound, on the of edge, toward, up to

yoq (yok) : no

4.3.6. Bağlaçlar

Eş görevli sözcükleri, öbekleri ve cümleleri bağlama görevinde olan sözcüklerdir.

...le (ile) : and

anjaq (ancak) : but, only

bile : even, insomuch

chünki (çünkü) : because, for, why, see that

dahi : also, even, too

de/da : too, a, also, during, likewise, a, during, likewise

eye (eyer/eğer) : file, if

feqat (fakat) : but

halbouki (hâlbuki) : where as

hattâ : even, insomuch

hem : both

ister...ister : whether

ki : that, which, whom

mademki : since, in that, where as

mâ'mâfih : nevertheless

ne de : nor, neither

ne...ne : nor, neither, neither nor

ne-o ne-o (ne o ... ne o/ne...ne) : neither

shâyed (şayet) : if

ve : and

ve-yâ (veya) : or

ve-yâhoud (ve yahut) : or else

ya...ya : or

yâhoud (yahut) : in default, else, or

yalunuz (yalnız) : only

ya'nî : that is, that is to say, namely

ye, ya (ya...ya..) : either

yoxa (yoksa) : if not, other wise

zirâ : for, that, because

4.3.7. Ünlemler

Öfke, sevinç, üzüntü, acıma ve korku gibi çeşitli duyguları aktarmaya yarayan sözcüklerdir.

adiyeu (adiyö/adiyü) : goodbye, so-long

âferin : well done

Allah ashquna (Allah aşkına) : for god's sake

Allahü â'lem (Allahuâlem) : ignoramus

alô (alo) : halloo

âmin: amen

billâh : atheist

bravo : bravo

diqqat (dikkat) : beware

ey : well

eyvallah : so-long

gayret : go it

ha : ha, hum

halo (hello) : hail

haydi : go it

heyhat : alas

hish (hiş) : hush

inshallah (inşallah) : god grant it

ne sachma (ne saçma) : fudge

pat : bang

pekîy (peki) : all right

tamam : all right

vâh : woe

vallâ (vallâhi) : by troth

vây : heyday, whew

yazuk ki (yazık ki) : alas

yazuq (yazık) : woe

4.3.8. Fiiller

İsimlerden sonra söz varlığı içinde en yaygın sözcük türü olan fiiller; iş, oluş ve hareket bildiren, cümlede sadece yüklem olarak bulunan sözcük türüdür. Bu sözlükte ise isim ve sıfatlardan sonra en fazla kullanılmış olan sözcük türüdür.

...de iqâmet et- (...de ikâmet et-) : to be resident at

...de misâfir ol- : stay

...de qalmaq (...de kalmak) : stay

...de usrâr et- (...de ısrar et-) : to lay stress upon

...den almaq (...den almak) : derive

...den ayrılmaq (...den ayrılmak) : depart, vary

...den â'zami istifâde et- : to make the most of

...den bahs et- (...den bahset-) : speak of

...den bashlamaq (...den başlamak) : date

...den bir shey anlamamaq (...den bir şey anlamamak) : to make nothing of

...den chuqarmaq (...den çıkarmak) : educate

...den daha fazla parlammaq (...den daha fazla parlamak) : outshine

...den eumrü fazla ol- (...den ömrü fazla ol-) : survive

...den fazla ol- : outnumber

...den fazla yashamaq (...den fazla yaşamak) : survive

...den gelmek : sit

...den hâsul ol- (...den hâsıl ol-) : to be derived

...den hoshlanmaq (...den hoşlanmak) : go in for

...den ibâret ol- : consist

...den inhirâf et- : depart

...den inmek : alight from	...e dâhil ol- : enter, go into
...den istifâde et- : to take advantage of	...e deunmek (...e dönmek) : to turn to
...den mes-ôul ol- (...den mesûl ol-) : reckon for	...e devr et- (...e devret-) : to make over
...den mürekkeb ol- : consist	...e dikmek : fix
...den müshtaqq ol- (...den müştak ol-) : to be derived	...e düşürmek (...e düşürmek) : surprise
...den qachmaq (...den kaçmak) : evade, fly upon	...e galebe et- : fight, outdo
...den qourtoulmaq (...den kurtulmak) : to get rid of	...e girmek : go for, go in, to walk in
...den saqlamaq (...den saklamak) : to keep from	...e gitmek : lead, run
...den saqunmaq (...den sakınmak) : to take care	...e gülmek : laugh
...den shübhelenmek (...den şüphelenmek) : to have suspicion of	...e güvenmek : reckon on, repose
...den tarafa ol- : side	...e hâkim ol- : to possess one's self of
...den tebri-e et- (tebriye et-) : acquit of	...e hayrân ol- : wonder
...den tehallûf et- : vary	...e hidmet et- : wait on
...e atulmaq (...e atılmak) : have at	...e hüjûm et- (...e hücum et-) : have at, to push at, go at
...e baqmaq (...e bakmak) : front, wait on, watch over	...e ishtirâk et- (...e iştirâk et-) : to take part in, to take stock
...e bashlamaq (...e başlamak) : fall to	...e i'timâd et- : repose
...e benzetmek : to mistake for	...e i'tirâz et- : argue against
...e bômaq (...e boğmak) : glut with	...e jür-et et- (...e cüret et-) : dare
...e chabalamaq (...e çabalamak) : to after reach	...e kefâlet et- : guarantee for
...e chalushmaq (...e çalışmak) : go in for	...e kefil ol- : guarantee for
...e charpmaq (...e çarpmak) : to run against	...e lâyuq ol- (...e lâyük ol-) : merit
...e churaq ol- (...e çırak ol-) : to be apprenticed to	...e lüzûm geurmemek (...e lüzum görmemek) : spare
	...e mânî' ol- : handicap
	...e merâqu ol- (...e merakı ol-) : go in for
	...e mouâdil ol- (...e muâdil ol-) : to take rank with
	...e nezâret et- : watch over

...e ôurashmaq (...e uğraşmak) : to lay to

...e ouymaq (...e uymak) : go with, meet

...e qalqushmaq (...e kalkışmak) : dare, offer, pretend

...e qarushmaq (...e karışmak) : dabble

...e qonmaq (...e konmak) : alight upon

...e saldurmaq (...e saldırmak) : go at

...e sarulmaq (...e sarılmak) : to lay to

...e savashmaq (...e savaşmak) : scramble

...e sefer et- : trade

...e seuylenmek (...e söylenmek) : snap

...e soqoulmaq (...e sokulmak) : wriggle into

...e tâbi' ol- : undergo

...e taqulmaq (...e takılmak) : stick at

...e tarafdâr ol- (...e taraftar ol-) : go for

...e tenbîh et- : speak to

...e teqâbül et- (...e tekâbül et-) : offset

...e teqaddüm et- (...e tekaddüm et-) : to take rank of

...e terk et- : to make over

...e tesaddî et- : arrogate

...e tesâdüf et- : stumble

...e teshne ol- (...e teşne ol-) : thirst

...e te'sîr et- : tell upon

...e tevâfouq et- (...e tevâfuk et-) : meet

...e tevjîh et- (...e tevcih et-) : to stand for

...e toutmaq (...e tutmak) : set off

...e yaltaqluq et- (...e yaltaklık et-) : to make love to

...e yetishmek (...e yetişmek) : get at, overhaul

...fiyetinde ol- (...fiyatında ol-) : to stand in

...i aramaq (...i aramak) : miss, ravel into

...i arzôu et- (...i arzu et-) : go in for

...i az geurebilmek (...i az görebilmek) : to catch a glimpse of

...i beklemek : sit up with, wait for

...i biraz geurmek (...i biraz görmek) : to catch a glimpse of

...i choq düşünmek (...i çok düşünmek) : puzzle over

...i düşünmek (...i düşünmek) : to make provision

...i gechmek (...i geçmek) : cross, outdo, outgrow, outmarch, outshine

...i geje beklemek (...i gece beklemek) : watch over

...i geurmek (...i görmek) : meet

...i hall et- (...i hâllet-) : have it out

...i haqq et- (...i hakket-) : merit

...i ifshâ et- (...i ifşâ et-) : to give vent to

...i iltizâm et- : to take part in, to be solid, to stand up

...i istisgâr et- : sneeze

...i jerh et- (...i cerh et-) : argue against

...i mountazaman tâ'qîb et- (...i muntazaman takip et-) : to keep pace with

...i müdâfâ et- (...i müdâfaa et-) : stick up for

...i protesto et- : protest against

...i seundürmek (...i söndürmek) :
outshine

...i tanumaq (...i tanımak) : to be
acquaint with

...i tejâvüz et- (...i tecâvüz et-) :
outnumber

...i yekyôun et- (...i yekûn et-) : reckon
up

...i zann et- (...i zannet-) : to mistake for

...i ziyâret et- : wait upon

...ichün gelmek (...için gelmek) : come
for

...ichün gitmek (...için gitmek) : go for

...ichün nâmzedlîyni vazû' et- (...için
namzetliğini vaz' et-) : to stand for

...in aleyhinde yazmaq (...in aleyhinde
yazmak): write down

...in aleyhine hareket et- : to join issue

...in lehinde seuylemek (...in lehinde
söylemek): speak for

...in lehinde yazmaq (...in lehinde
yazmak) : write up

...in tarafundan ol- (...in tarafından ol-)
: to be solid

...in timsâli ol- : symbolize

...in yerine qâ-im ol- (...in yerine kâim
ol-) : supersede

...in yoqlounou hiss et- (...in
yokluğunu hisset-) : miss

...ishi yapmaq (...işi yapmak) : deal

...le alay et- : to make a fool of, to make
game of, to make sport

...le anlashmaq (...le anlaşmak) : to
stand in

...le arasu iyi ol- (...le arası iyi ol-) : to
be on terms with

...le atushmaq (...le atışmak) : to have
words with

...le berâber dans et- : to stand up

...le berâber gitmek : go along with, to
keep pace with

...le charpushmaq (...le çarpışmak) : to
be at a strife with

...le eudeshmek (...le ödeşmek) : to be
upsides with

...le eylenmek (...le eğlenmek) : fleer, to
make game of, to make sport, trifle away

...le geurüşmek (...le görüşmek) : to
keep up an acquaintance with

...le hesâblashmaq (...le hesaplaşmak) :
reckon with

...le hesâbu ol- (...le hesabı ol-) : to be
in account with

...le ishtigâl et- (...le iştigâl et-) : fall to

...le istishâre et- (...le istişâre et-) :
advise with

...le minâsebeti ol- (...le münâsebeti ol-)
: to stand in

...le müjâdele et- (...le mücâdele et-) :
fight, to join issue

...le münâzâ et- (...le münâzaa et-) : to
have words with

...le müsâvi ol- : to take rank with

...le qaplamaq (...le kaplamak) : overlay

...le qorta et- (...le korta et-) : to make
love to

...le suqu dost ol- (...le sıkı dost ol-) : to
be solid

...le tanushmaq (...le tanışmak) : meet

...le tanushmaq istemek (...le tanışmaq istemek) : to scrape acquaintance with

...le teklifsiz ol- : to be on familiar terms with

...le üzerini eurtmek (...le üzerini örtmek) : overlay

...siz yapmaq (...siz yapmak) : spare

...tjâreti yapmaq (...ticaretini yapmak) : deal

...üzre ol- : about to be

â yapmaq (ağ yapmak) : net

abanmaq (abanmak) : hang over

abesle ishtigâl et- (abesle iştigâl et-) : mare's nest

abloqayı bozmaq (ablukayı bozmak) : run

ablouqa et- (abluka et-) : blockade

ablouqayı ihlâl et- (ablukayı ihlâl et-) : to run a blockade

ablouqayı refi' et- (ablukayı refi et-) : to raise a blockade

abone ol- : subscribe

aborda ol- : board

ach qalmaq (aç kalmak) : famish

achluqdan euldürmek (açlıktan öldürmek) : starve

achluqdan eulmek (açlıktan ölmek) : famish, starve

achmaq (açmak) : bare, denude, develop, dibble, disclose, disentangle, distend, evolve, fend off, hint, lance, to law open, loosen, open, pick, prize, put off, ravel, rip, set, to shove of, switch, tap, to turn on, unbar, unbarricade, unbolt, unbosom, unbuckle, unbutton, uncase, unclasp, unclinch, uncoil, uncork, uncover, undo, unfasten, unfold, unfurl, unhook, unlace,

unlink, unlock, unpack, unravel, unroll, unroof, untwist, unveil, unwind, unwrap

achulmaq (açılmak) : clarify, clear, to clear up, develop, evolve, exfoliate, lighten, open, sheer about, to stand off, to step out, unbend, unbuckle, unfold, unravel, unroll, unveil, unwrap

achuq achugha seuylemek (açık açığa söylemek) : to call a spade a spade

achuq adumla yürümek (açık adımla yürümek) : stride

ada teshkîl et- (ada teşkil et-) : island

adâlet geustermek (adalet göstermek) : to do justice

adam geundermek (adam göndermek) : send for

adapte et- : adapt

add edilmek (addedilmek) : pass

add et- (addet-) : account, consider, count, deem, esteem, hold, presume, rank, reckon, regard, repute, size up, take, think

add olounmaq (addolunmak) : go for, rank

adedje fâ-iq ol- (adetçe fâik ol-) : outnumber

âdet et- : wont

âdîleshdirmek (adileştirmek) : trivialize

adres yazmaq (adres yazmak) : direct

adumlamaq (adımlamak) : pace

aforoz et- : anathematize, excommunicate, taboo, unchurch

afv dilemek (af dilemek) : apologize

afv et- (affet-) : absolve, affranchise, discharge, excuse, forgive, to let off, to look over, overlook, pardon, release, remit

afv olounmaq (affolunmak) : to be excused

agharmaq (ağarmak) : break

aghula qapamaq (ağıla kapamak) : fold, pound

âgyâh et- (âgâh et-) : to let into, to be awake to

ahâlisini azaltmaq (ahalisini azaltmak) : deppulate

aharlamaq (aharlamak) : size

ahd et- (ahdet-) : covenant, vow

ahengini bozmaq (ahengini bozmak) : disjoin

âhenk tesh-kîl et- (âhenk teşkil et-) : rhyme

âhenk yapmaq (ahenk yapmak) : revel

ahkyâm vazı' et- (ahkâm vazı' et-) : dogmatize

ahlâqan mouhâkeme et- (ahlaken muhakeme et-) : moralize

ahlâqdan bahs et- (ahlaktan bahset-) : moralize

ahura qapamaq (ahıra kapamak) : sty

ahura qomaq (ahıra koymak) : stable

ahurda beslemek (ahırda beslemek) : stall

ahz et- : draw, receive, take

â-id ol- (ait ol-) : appertain, belong, concern, inure, pertain, regard, vest

âja chuqarmaq (ağaca çıkarmak) : tree

ajele et- (acele et-) : hasten, hurry, precipitate, rush, speed

ajele gitmek (acele gitmek) : to dash off, spur

ajele giymek (acele giymek) : huddle

ajele ichmek (acele içmek) : swill

ajele ishi ol- (acele işi ol-) : to be in a hurry

ajele yapmaq (acele yapmak) : to knock up, slapdash

ajele yemek (acele yemek) : snack

ajele youtmaq (acele yutmak) : gobble

ajelesi ol- (acelesi ol-) : to be in a hurry

ajour yapmaq (ajur yapmak) : pink

ajumaq (acımak) : bemoan, bewail, lament, commiserate, compassionate, deplore, mourn, pity, rue, smart, sting, wail, weep

ajunmaq (acınmak) : bemoan, moan

ajuqmaq (acıkmak) : to feel empty, hunger

ala boyamaq (ala boyamak) : vermilion

alabanda et- : tack

alaja yapmaq (alaca yapmak) : variegate

alajânu istemek (alacağını istemek) : dun

âlamaq (ağlamak) : bewail, cry, keen, snivel, wail, weep

alâmet ol- : bode, portend

alâqa geustermek (alâka göstermek) : sympathize

alâqadâr et- (alâkadar et-) : interest

alâqadâr ol- (alâkadar ol-) : concern, stickle

alâqasu ol- (alâkası ol-) : to have to do with

âlar gibi seuylemek (ağlar gibi söylemek) : whimper

âlar gibi yapmaq (ağlar gibi yapmak) : whine

alay et- : fool, scoff

alay teshkîl et- (alay teşkil et-) : regiment

alayla geçmek (alayla geçmek) : parade

alazlamaq (alazlamak) : singe

alboursa ol- (alabora ol-) : capsizes, keel, overset, to turn turtle, upset

alchaqlatmaq (alçaklatmaq) : abase

aldanmaq (aldanmak) : misjudge

aldatmaq (aldatmak) : baffle, balk, bamboozle, beguile, belie, betray, bilk, cheat, circumvent, deceive, defraud, delude, dupe, foist, fool, nick, gammon, get over, gudgeon, gull, hoax, hocus-pocus, humbug, impose upon, jockey, to let in, mountebank, mystify, overreach, rook, seduce, thimble rig, trick

aldurmamaq (aldırmamak) : to sit loose

âleme masqara et- (âleme maskara et-) : to tar and feather

alevlendirmek : blaze, inflame

alevlenmek : blaze, flame, inflame

aleyhinde boulounmaq (aleyhinde bulunmak) : libel

aleyhine istî'mâl et- : to turn the tables

alma kürek et- : to lie on the oars

almaq (almak) : contract, crop, get, help one's self, marry, pick up, reap, receive, subtract, take

alqushlamaq (alkışlamak) : acclaim, applaud, cheer, clap, encore, shout

alt üst et- : ransack

altluq qomaq (altlık koymak) : overlay

altu misli yapmaq (altı misli yapmak) : sextuple

altuna bir şey qomaq (altına bir şey koymak) : underlay

altundan kesmek (altından kesmek) : undercut

altunu imzâ et- (altını imza et-) : undersign, underwrite

alub satmaq (alıp satmak) : job, regrade

alup geutürmek (alıp götürmek) : waft

aluqlamaq (alıklamak) : dote

aluqomaq (alıkoymak) : detain, to keep back, retain, retard, withhold

alushdurmaq (alıştırmak) : acclimatize, accustom, domesticate, familiarize, fit, flesh, habituate, inure, naturalize, tame

alushmaq (alışmak) : acclimatize, accustom to be, season

alushuq ol- (alışık ol-) : to be familiar with

âmâde ol- : to be prepared

ambargo vazı' et- (ambargo vazı et-) : to lay an embargo

ameliyat yapdurmaq (ameliyat yaptırmak) : undergo an operation

ameliyyât yapmaq (ameliyat yapmak) : operate

analiz et- : analyse

analuq et- (analık et-) : mother

anbara qomaq (ambara koymak) : barn, store, garner

anbara yüklemek (ambara yüklemek) : to load in bulk

anbarda satmaq (ambarda satmak) : to sell in bulk

ânî zoughûr et- (ani zuhûr et-) : start up

anlamamaq (anlamamak) : misjudge

anlamaq (anlamak) : answer for, apprehend, comprehend, conceive, elicit, espy, find, find out, gather, grasp, infer,

to make out, penetrate, perceive, read, to read between the lines, realize, see, take, tumble to, twig, understand

anlashmaq (anlaşmak) : to come to an understanding

anlatmaq (anlatmak) : narrate

ansuzun yapmaq (ansızın yapmak) : improvisate

anturpoya qomaq (antrepoya koymak) : bond

anurmaq (anırmak) : bray

apushmaq (apışmak) : straddle

apushuq dourmaq (apışık durmak) : straddle

aqd et- (akdet-) : conclude, contract, stipulate, strike

aqîm qalmaq (akîm kalmak) : to flash in the pan, fail, strand

aqjul ol- (akçıl ol-) : etiolate

aqmaq (akmak) : drain, fall, flow, flush, glide, gush, issue, leak out, purl, run, stream, trickle

aqord et- (akort et-) : attune, intonate, tune

aqsham dusharda yemek (akşam dışarıda yemek) : sup

aqsham yemeyi yemek (akşam yemeği yemek) : sup

aqtarma et- (aktarma et-) : tranship, trans-ship

aqtarmaq (aktarmak) : relay

aqun et- (akın et-) : raid

aquntîle gitmek (akıntıyla gitmek) : tide

aqutmaq (akıtmak) : drain, flow, instil

âr gitmek (ağır gitmek) : pad

âr yanmaq (ağır yanmak) : smoulder

araba qoullanmaq (araba kullanmak) : coach

arabajuluq et- (arabacılık et-) : wagon

aralaruna te-ehhül et- (aralarına teehhül et-) : intermarry

aramaq (aramak) : ask for, call for, come for, fetch, go about, hunt, hunt after, to look for, prospect, prow, quest, rake, search, seek

arashdurmaq (araştırmak) : to cast about, ferret, fish, grope, ingestigate, poke, rummage, search

arasuna girmek (arasına girmek) : go between

araya girmek : mediate

araya soqmaq (araya sokmak) : intercalate

ardouvaz qaplamaq (arduvaz kaplamak) : slate

ârî ol- : lack

ariya et- (arya et-) : dip, lower, strike out

ariya kürek et- : to unship oars

ariya sanjaq et- (ariya/arya sancak et-) : to break the flag

âriyyet vermek : lend

arma yapmaq (arma yapmak) : emblazon

armador : rigger

ârmaq (ağarmak) : hoar, to turn gray

arqadash ol- (arkadaş ol-) : mate

artmaq (artmak) : freshen, go up, increase, multiply, redouble, the rest, rise

artuq quzmaq (artık kızmak) : to get out of temper

arturmaq (artırmak) : appreciate, deepen, enhance, increase, intensify, outbid, to push on, redouble, save

arturmaq (arttırmak) : augment

ârumaq (ağrımaq) : ache

âruz ol- (ârız ol-) : attack, plague

arz edilmek : to be exposed to

arz et- : defer, exhibit, expose, to hold forth, to lay before, to lay out, offer, produce, propound, put forth, set forth, submit

arzôu et- (arzu et-) : aspire, covet, desire, gasp, hanker, like, list, long, please, request, will, wish, itch

arzu hissiyyât et- (arz-ı hissiyât et-) : sentimentalize

arzu hürmet et- (arz-ı hürmet et-) : to pay respects

arzu tâ'zimât et- (arz-ı tâzimat et-) : to pay homage

arzu teshekkür et- (arz-ı teşekkür et-) : to kiss hands

ashâ almaq (aşağı almak) : unhang

ashâ atmaq (aşağı atmak) : precipitate, to throw down

ashâ gelmek (aşağı gelmek) : come down

ashâ ouchmaq (aşağı uçmak) : precipitate

âshikyâr ol- (âşikâr ol-) : go without saying

ashlamaq (aşılmaq) : engraft, graft, inoculate, vaccinate, milt, bud

ashmaq (aşmak) : double, exceed, go beyond, outstrip, overshoot one's self, surmount, wander, weather

ashnaluq et- (âşinalık et-) : hail

ashu boyamaq (aş boyamak) : ruddle

ashundurmaq (aşındırmak) : corrode, fret, grind, sweat, wash, wear

ashunmaq (aşınmaq) : corrode, fret, wear

âshuq et- (âşık et-) : enamour

âshuq ol- (âşık ol-) : to be enamoured, to fall in love

âshuqâne baqmaq (âşikâne bakmak) : ogle

ashurmaq (aşırmaq) : hand bag, crib, dodge, lift, prig, swag

âsî add et- (asi addet-) : outlaw

asker toplamaq (asker toplamak) : recruit

askeri terhîs et- : demobilize

askerlik et- : soldier

aslunu aramaq (aslını aramak) : trace back

asmaq (asmak) : append, gibbet, hang, hang, scrag, sling, suspend, swing, tuck up

asrîleşdirmek (asrîleştmek) : modernize

asulmaq (asılmak) : dangle, depend, hang, to pull hard, swing

at tedârik et- : horse

ata binmek : horse, ride

atâlete mahkyôm et- (atâlete mahkum et-) : stalemate

atesh almamaq (ateş almamak) : to miss fire

atesh almaq (ateş almak) : to flash in the pan

âtesh et- (ateş et-) : fire

atf et- (atfet-) : accredit with, affiliate, ascribe, attribute, father, impute

atfu nazar et- (atf-1 nazar et-) : glance

atik davranmaq (atik davranmak) : for stall, scoop, to have start

atlamaq (atlamak) : jump, leap, ride, skip, to step over, stride, tumble in

atlatmaq (atlatmak) : browse, circumvent, get over

atmaq (atmak) : bowl, brag, cast of the eye, to crack a bottle, cram, crow, dart, deliver, discard, dump, eliminate, fling, flirt, gun, guzzle, heave, hurl, jaculate, jerk, jet, palpitate, pelt, pitch, pitch fork, project, pulse, shoot, spill, spout, spring, squib, swill, throb, throw, to throw away, tipple, toss, to cut whids, yerk

atulmaq (atılmak) : adventure, drive out, fall, fall upon, fly upon, hazard, jump at, plunge, precipitate, smite, souse, swoop, toss

atushmaq (atışmak) : altercation, bandy ball

atuvermek (atıvermek) : huddle

ava alushdurmaq (ava alıştırmak) : flesh

ava gitmek : hunt

avans vermek : advance

âvâra et- : sheer about, to shove of, to go astray, straggle, stray, wander

âvârelik et- : gad, rove, saunter

avdet et- : to be back, repass, return, revisit

avjuluq et- (avcılık et-) : shoot

avlamaq (avlamak) : angle, hand bag, chase, course, hawk, hunt, mesh, noose, shoot, shoot, souse

avlouya qapamaq (avluya kapamak) : yard

ax et- (akset-) : echo, invert, rebound, re-echo, reflect, reflect, report, resound,

reverberate, reverse, revert, spell, to throw back

ax etdirmek (aksettirmek) : mirror, project

axamaq (aksamak) : hobble

axini iddâ et- (aksini iddia et-) : to join issue

axurmaq (aksırmak) : sneeze

axül-amel yapmaq (aksülamel yapmak) : react

ayâ qalqmaq (ayağa kalkmak) : to stand up

ayân oujîle basmaq (ayağın ucuyla basmak) : toe

ayân oujîle yürümek (ayağın ucuyla yürümek) : to walk on tiptoe

ayânu charpmaq (ayağını çarpmak) : stumble

ayânu qaydurmaq (ayağını kaydirmek) : supplant

ayânu vourmaq (ayağını vurmak) : stamp

ayaqda dourmaq (ayakta durmak) : stand

ayaqla ishletmek (ayakla işletmek) : treadle

ayaqlandurmaq (ayaklandırmak) : revolt

ayaqlanmaq (ayaklanmak) : mob, riot, rise

ayâr et- : set, rate, time

ayartmaq (ayartmak) : corrupt, to draw aside, inveigle, misguide, tempt

aydunlamaq (aydınlamak) : lighten

aydunlatmaq (aydınlatmak) : lighten

aynîle gibi mou-âmele et- (aynıyla/aynısı gibi muamele et-) : to treat on an equal with

aynîle mouqâbele et- (aynıyla mukabele et-) : to serve one with the same sauce, retaliate

aynu fikirde ol- (aynı fikirde ol-) : identify one's self with

aynu renkden oynamaq (aynı renkten oynamak): to follow suit

aynu zemânda ol- (aynı zamanda ol-) : synchronize

ayquru geçmek (aykırı geçmek) : traverse

ayru telaffouz et- (ayrı telaffuz et-) : articulate

ayrulmamaq (ayrılmamak) : adhere, to keep close

ayrulmaq (ayrılmak) : detach, differ, disjoin, dissent, disserve, distinguish one's self, disunite, diverge, divide, divorce, to be divorced, fork, leave, part, secede, segment, separate, sever, sheer, to turn over, wander

ayuçlamaq (ayıklamak) : gin, pan, string, swingle

ayurmaq (ayırmak) : abstract, assort, classify, clear, cull, decant, decompose, detach, detail, difference, disconnet, disjoin, disjoint, dissect, disserve, distance, distinguish, disunite, divide, draft, fork, graduate, individualize, joint, liberate, part, partition, peculiarize, pick out, proportion, pulp, red, retort, scantle, seclude, segregate, separate, sequester, sever, shed, single, singularize, size, sort, space, sunder, uncouple, unravel

az geustermek (az göstermek) : belittle, understate

az ichmek (az içmek) : sip

az pishirmek (az pişirmek) : underdo

az pishmek (az pişmek) : stew

az qalmaq (az kalmak) : go near

az qiymet tâ'yîn et- (az kıymet tayin et-) : underprize

az tahmîn et- : underestimate, underrate, undervalue

az vermek : underbid

az yapmaq (az yapmak) : underdo

âzâd et- : emancipate, enfranchise

azalmaq (azalmak) : attenuate, contract, decrease, derogate, diminish, dwindle, ebb, to grow less, lessen, slacken, thin, wane

azaltmaq (azaltmak) : contract, diminish, dwindle, extenuate, lessen, reduce, retrench, slacken, stint

azametli yürümek : strut

azarlamaq (azarlamak) : chide, jaw, reprimand, reprove, row, scold, snub, wig

âzda chîynemek (ağızda çiğnemek) : crunch

azîmet et- : go, leave

azl et- (azlet-) : depose, dismiss, eject, recall, remove, revoke

âzu achulmaq (ağızı açılmak) : yawn

badana et- : white wash

bâ'det-tahlîf bashlatmaq (ba'de't-tahlîf başlatmak) : swear

bahâr qomaq (bahar koymak) : condiment

bahârlamaq (baharlamak) : spice

bahs et- (bahset-) : discourse, mention, moot, notice, refer, smatter, stake, trade, treat, to turn up

bahs qomaq (bahis koymak) : wager

bahsh et- (bahşet-) : accord with, award, bestow, deign, endow, grant, impart, vouchsafe

bahshish vermek (bahşış vermek) : tip

bahta havale et- : hazard

bahtiyâr ol- : bless one's self

bâlamaq (bağlamak) : bar, belay, bend, bind, bundle, watch chain, clap up, engage, faggot, fasten, fillet, frap, garter, gird, halter, hinge, indenture, knit, knot, lash, leash, link, to make fast, manacle, picket, purse, rivet, rope, shackle, splice, stop, tape, tether, tie, truss

bâlanmaq (bağlanmak) : bind one's self, engage, hang on, link, stick

balchuqlamaq (balçıklamak) : loam

bâlig ol- (baliğ ol-) : amount

ballamaq (ballamak) : sugar

ballandurmaq (ballandırmak) : honey

balmoumou sürmek (balmumu sürmek) : wax

baltalamaq (baltalamak) : hack down

baluq avlamaq (balık avlamak) : troll

baluq toutmaq (balık tutmak) : angle, fish

banyo et- : to take a bath, bathe, foment, lave, wash

baqmamaq (bakmamak) : pass over

baqmaq (bakmak) : attend, behold, blink, to take care, cater for, eye, foster, gaze, glance, gloat, look, nurse, provide, regard, see, supervise, sustain, tend, view

baqur qaplamaq (bakır kaplamak) : copper

bâr ol- : cumber, encumber

bâraaq tahqîr et- (bağırarak tahkîr et-) : whoop

bârmaq (bağırmaq) : bellow, bray, clamour, croak, cry, ejaculate, exclaim, hawk, mouth, quack, row, scold, scream, shout, squall, squeak, squeal, thunder, vociferate, waul

bârsaqlarunu chuqarmaq (bağırsaklarını çıkarmak) : disembowel, embowel, gut

barundurmaq (barındırmak) : nestle, refuge

barunmaq (barınmak) : harbour, nestle, to take refuge, shelter

barushdurmaq (barıştırmak) : conciliate, reconcile

bârushmaq (bağırışmak) : hoop, squeak, whoop

basdurmaq (bastırmak) : appease, choke, damp, depress, dish, drown, engulf, frustrate, hem, hush up, to keep down, to knock down, lay, overbear, overcast, put down, quell, repress, stifle, stive, strangle, suppress, trip, whip

basgun yapmaq (baskın yapmak) : beat up, surprise

bash vourmaq (başvurmak) : send

bash yapmaq (baş yapmak) : head

bashaqlanmaq (başaklanmak) : ear

basharmaq (başarmak) : to pull through

bashlamaq (başlamak) : accost, assume, begin, to burst into, commence, embark in, enter, incept, initiate, open, open, originate, prelude, proceed, prologue, remit, ring in, set in, set out, set up, start, start, strike up, to take up

bashlarken basdurmaq (başlarken bastırmak) : to nip in the bud

bashlatmaq (başlatmak) : enter, on foot, initiate, launch, prime

bashluq gechirmek (başlık geçirmek) : hood

bashqa châre qalmamaq (başka çare kalmamak): to have no alternative

bashqa tarafa baqmaq (başka tarafa bakmaq) : to look away

bashqa yere dikmek (başka yere dikmek) : transplant

bashu saplanmaq (başı saplanmak) : plunge

bashunu achmaq (başını açmak) : uncap, uncover

bashunu chevirmek (başını çevirmek) : to turn aside

bashunu kesmek (başını kesmek) : behead, decollate

basmaq (basmak) : character, depress, descend, impress, imprint, lap, overflow, print, process, pull, pump, stamp, step, tread

bast et- (bastet-) : expand

basta yapmaq (pasta yapmak) : crease

batmaq (batmak) : dive, douse, drop, founder, go down, merge, sink, slump

baturmaq (batırmak) : founder, immerge, merge, plunge, prick, scuttle, sink, submerge, swamp, whelm

bayâluq et- (bayağılık et-) : sneak

bayulmaq (bayılmak) : droop, faint, swoon, swelter

bejâyish et- (becâyış et-) : permute

bejerememek (becerememek) : fumble

bejermek (becermek) : improvisate, to make shift, vamp

bekji qomaq (bekçi koymak) : tile

beklemek : await, expect, guard, lurk, to form a queue

beli' et- : imbibe, swallow, absorb

belirmek : loom, delve, fork, spade

belli et- : to give vent to

bend et- : bind over, to catch up, watch chain, enamour, fetter, gyve

benek yapmaq (benek yapmak) : speckle, spot

beneklemek : dapple

benzemek : approach, to bid fair, emulate, to look like, look, resemble, take after

benzetmek : equalize, liken

berâber sürüklemek : to take along with

berbâd et- : to make a hash, muddle, scalp, tousle

berelemek : contuse, dent, scotch

berhavâ et- : blast, to blow up, mine, sap

berhayât kalmaq (berhayat kalmak) : survive

bertaraf et- : avert, avoid, eschew, overcome, shelve, shirk, shuffle, to shuffle off, shun, to clear off, do away, eliminate, elude, evade, fly upon, get over, to keep out, to make away, parry, preclude, remedy, rid, to rub off, to throw away

besh misli yapmaq (beş misli yapmak) : quintuple

beshiye yaturmaq (beşiğe yatırmak) : cradle

beslemek : breed, brood, cherish, entertain, fat, fatten, feed, foster, loam, manure, nourish, plump, repast

beslenmek : fatten, feed

bestelemek : compose

beulmek (bölmək) : partition

beuyük endîshede qalmaq (büyük endişede kalmak) : to be on tenters

beuyülmək (büyülmək/büyütmək) : breed, bring up, engross, enlarge, exaggerate, extol, glorify, magnify, work up, aggrandize

beuyümək (büyümək) : accrue, dilate, enlarge, expand, germinate, grow, increase, thrive, wax

beuyümesine mânî' ol- (büyümesine mani ol-) : stunt

beuyürmək (böğürmək) : bellow

beuyütmək (büyütmək) : brood, raise, rear

beyân et- : advise of, announce, avow, convey, declare, emit, enunciate, to give evidence, expose, express, formulate, itemize, to lay down, manifest, point out, profess, pronounce, protest, put, remark, say, set forth, speak, state, tell, utter, vote

beyânu moutâlât et- (beyân-ı mütâlaat et-) : comment

beyazlanmaq (beyazlanmak) : bleach, whiten

beyazlatmaq (beyazlatmak) : bleach, white, whiten

beyenmək (beğenmək) : admire, applaud, choose, disapprove, disdain, grudge, like, sympathize

beyhûde şeylerle meshgûl ol- (beyhûde şeylerle meşgul ol-) : mare's nest

beyhûde yashamaq (beyhûde yaşamak) : vegetate

beyzâlarını chuqarmaq (beyzalarını çıkarmak) : spay

bezemək : gem, set off

bezenmek : flower

biber deukmek (biber dökmək) : pepper

biberlemek : pepper

bichimini bozmaq (biçimini bozmak) : deform, disproportion, unshape

bichmek (biçmek) : crop, harvest, mow, reap, saw

bidâyetde izâle et- : to nip in the bud

bikrini izâle et- : deflower

bilâ qaydü shart teslîm ol- (bilâ-kayd ü şart teslîm ol-) : surrender at discretion

bilardo oynamaq (bilardo oynamak) : to play at billiards

bildirmək : communicate, inform, intimate, to lay down, notify, prophesy, report, signify

bildirmeq (bildirmək) : acquaint with

bilemek : grind, hone, sharpen, whet

bilet almaq (bilet almak) : book

bilet vermek : ticket

bilinmek : to be known

bilmek : to be aware of, know, to be acquainted with

bilmemek : ignore

bilmemezlik et- : ignore

bilmemezliye gəlmək (bilmemezliğe gəlmək) : to pretend ignorance

bil-mouqâbele it-hâm et-(bilmukâbele ithâm et-) : recriminate

binâ et- : ground, predicate

bindirmək : mount, superpose

binmek : bestride, board, bottom, embark, lap, mount, ride, tread

bir arzu-hâl yazmaq (bir arzuhâl yazmak) : to draw up a petition

bir daha hesâb et- : recast

bir daha naql et- (bir daha naklet-) : recount

bir delîy tuqamaq (bir deliği tıkamak) : to stop a gap

bir exîy tamamlamaq (bir eksiği tamamlamak) : to stop a gap

bir fikir beslemek : to entertain an idea

bir fikir edinmek : to form an opinion

bir fikir hâsul et- (bir fikir hâsıl et-) : to form an opinion, to form an idea

bir istid-â tanzîm et- (bir istidâ tanzîm et-) : to draw up a petition

bir maqâle yazmaq (bir makale yazmak) : contribute an article

bir misâl teshkîl et- (bir misâl teşkil et-) : to set an example

bir noutq irâd et- (bir nutuk irat et-) : deliver a speech

bir ôghlan doghourmaq (bir oğlan doğurmak) : confine of a boy

bir oujounou qaldurmaq (bir ucunu kaldırmak) : tilt

bir poliche çekmek (bir poliçe çekmek) : to draw a bill

bir pousla geundermek (bir pusula göndermek) : drop a note, to drop a line

bir qâ-ide vazû' et- (bir kâide vaz' et-) : to lay down a rule

bir shey ichmek (bir şey içmek) : to take refresh

bir shishe çekmek (bir şişe çekmek) : to crack a bottle

bir sü-âl irâd et- (bir sual irat et-) : to put a question

bir tarafa atmaq (bir tarafa atmak) : to throw by

bir tarafa buraqmaq (bir tarafa bırakmak) : to set aside

bir tarafa çekmek (bir tarafa çekmek) : to draw aside

bir tarafa qomaq (bir tarafa koymak) : to lay aside, put by

bir tarafda dourmaq (bir tarafta durmak) : to stand aside

bir vaqit tâ'yîn et- (bir vakit tayin et-) : to make an appoint

bir zuyâ-a dôuchâr ol- (bir zıyâyâ duçar ol-) : to sustain a loss

bira ol- : brew

bira yapmaq (bira yapmak) : brew

biraz ouyoumaq (biraz uyumak) : nap

birden bire deyishmek (birdenbire değişmek) : to go off at a tangent

biri biri ichine gechemek (birbiri içine geçmek) : telescope

biri birine merbût ol- (birbirine merbût ol-) : hang together

biri birini itmek (birbirini itmek) : hustle

birikdirmek (biriktirmek) : cumulate, hive, hoard, pool, scrape, treasure

birikmek : collect, crowd, flock, gather

birleshdirmek (birleştirmek) : ally, conjoin, connect, consort, couple, embody, incorporate, join, pair, pair off, rejoin, reunite, unite

birleshmek (birleşmek) : adjoin, ally one's self, to make common cause, coalesce, combine, conglutinate,

conjoin, consort, incorporate, join, joint, reunite, to come together, unite, wed

birlikde chalushmaq (birlikte çalışmak) : cooperate

birlikde gitmek (birlikte gitmek) : go with, to go together

birlikde yashamaq (birlikte yaşamak) : cohabit, hive

birlikde yemek (birlikte yemek) : mess

bisikletle gezmek (bisikletle gezmek) : cycle

bî-tâb et- (bitap et-) : exhaust, do up, entrance

bîtaraf add et- (bîtaraf addet-) : neutralize

biteden fora et- : unbitt

bitirmek : cease, close, complete, conclude, to bring to a conclude, consume, do, drain, dry, empty, end, entrance, exhaust, finish, get through, have it out, jade, to knock off, outwork, sell out, suck, terminate, use up, waste, to work up

bitishmek (bitişmek) : abut, adjoin

bitmek : cease, drop, end, expire, give over, outgo, terminate, vegetate, waste

bîzâr et- : harass

bleuf yapmaq (blöf yapmak) : bluff, finesse

boghaz ol- (boğaz ol-) : to see a wolf

boghazdan telaffouz et- (boğazdan telaffuz et-) : aspirate, aspiration

boghazlamaq (boğazlamak) : scrag, to cut one's throat

boghoulmaq (boğulmak) : drown, smother

bol yuqamaq (bol yıkamak) : flush

bômaq (boğmak) : asphyxiate, choke, drown, garrote, smother, stifle, stive, strangle, suffocate, throttle, overwhelm

bombarduman et- (bombardıman et-) : batter, bombard, shell

borj almaq (borç almak) : to raise money

borj tahmîl et- (borç tahmil et-) : encumber

borjlou ol- (borçlu ol-) : owe

borou chalmaq (boru çalmak) : bugle, trumpet

borou deushemek (boru döşemek) : pipe

borou taqmaq (boru takmak) : tube

bosh gechirmek (boş geçirmek) : trifle away

bosh gezmek (boş gezmek) : loaf

bosh qalmaq (boş kalmak) : to go a begging

boshalmaq (boşalmak) : empty

boshaltmaq (boşaltmak) : disburden, discharge, dump, embowel, empty, evacuate, exhaust, pour, scoop, start, teem, unload, void

boshamaq (boşamak) : divorce, put away, repudiate

boshanmaq (boşanmak) : to be divorced, pour

boshouna ôurashmaq (boşuna uğraşmak) : fumble

boudamaq (budamak) : lop, poll, prune, shroud

boughata yapmaq (boğata yapmak) : leach

boughouda pishirmek (buğuda pişirmek) : jug, steam

boughoulanmaq (buğulanmak) : reek

boughousou chuqmaq (buğusu çıkmak) : fume

bouhâr chuqmaq (buhar çıkmak) : steam

bouhâra qalb et- (buhara kalp et-) : evaporate

boulandurmaq (bulandırmaq) : dim, mud

boulashdurmaq (bulaştırmak) : bedaub, besmear, blur, daub, foul, implicate, infect, muddle, smear

boulashmaq (bulaşmak) : puddle, foul

boulmaq (bulmak) : discover, find, get, to bring to light, obtain, trace

boulounmamaq (bulunmamak) : absent one's self, fail, lack

boulounmaq (bulunmak) : be, exist, to be present

bouloushmaq (buluşmak) : meet, rendez-vous

bounaltmaq (bunaltmak) : besot

bounamaq (bunamak) : dote

bourmaq (burmak) : contort, twist

bournouna chekmek (burnuna çekmek) : sniff

bouroushdourmaq (buruşturmak) : cockle, ruck, corrugate, crumple, pucker, rimple, ruffle, rumple, wrinkle

bouroushmaq (buruşmak) : cockle, crumple, ruck, shrivel, wrinkle

bourqmaq (burkmak) : wrench

bourqoulmaq (burkulmak) : sprain

box yapmaq (boks yapmak) : box

boyamaq (boyamak) : colour, daub, dye, paint, rouge, stain, tincture

boyanmaq (boyanmak) : paint

boynouz taqmaq (boynuz takmak) : to wear horns

boyu ol- (boyu ol-) : measure

boyqot et- (boykot et-) : boycott

bozmaq (bozmak) : balk, becloud, break, craze, bungle, cancel, chequer, confound, corrupt, cripple, cross, darken, debase, deface, defile, deprave, derange, deteriorate, discomfit, foul, disconcert, disfigure, dislocate, disorder, undo, disorganize, disturb, embroil, falsify, foil, mar, frustrate, garble, impair, indispose, interpolate, maim, misplace, muff, obliterate, pamper, paralyze, pervert, poison, rout, rove, scratch, snarl, spoil, thwart, tousle, undermine, unmake, upset, vilify, violate, to wipe out

bozoulmaq (bozulmak) : to go to the bad, corrupt, decompose, degenerate, deteriorate, fail, fizzle, foul, pervert, rot, rupture, slump, spoil, unsettle

bozoushmaq (bozuşmak) : break, to fall to loggerheads, split

bronz qaplamaq (bronz kaplamak) : bronze

buqdurmaq (bıktırmak) : cloy, pall, surfeit

buqmaq (bıkmak) : pall, surfeit

buraqmamaq (bırakmamak) : to keep in

buraqmaq (bırakmak) : allow, bequeath, drop off, entrust, give up, to let go, to lay down, leave, let, to let loose, release, resign, start, vent, will

bühtân et- : asperse, malign, slander

bükmek : contort, curl, distort, entwine, quirk, rove, screw, spin, twine, twist, wrest, wring

bükülmek : distort, twine, twist, wind up

büyü yapmaq (büyü yapmak) : bewitch, conjure up, witch

büzmeq : constrict, shrivel

büzülmek : retract, shrink, shrivel

chabalamaq (çabalamak) : buckle, emulate, flounder, force, ply, strive, struggle

chabouq gitmek (çabuk gitmek) : spank

chabouq qonoushmaq (çabuk konuşmaq) : jabber

châghlamaq (çağlamak) : babble

chalmaq (çalmak) : beat, chime, finger, knock, knoll, perform, pilfer, play, poach, purloin, rap, render, repeat, rifle, ring, rob, sound, steal, strike, strum, tap, thieve, thumb, wind

chalqamaq (çalkamak/çalkalamak) : agitate, whip, wriggle, rinse

chalqanmaq (çalkanmaq) : toss, wriggle

chaluluq ol- (çalılık ol-) : bush

chalushdurmaq (çalıştırmak) : work

chalushmaq (çalışmaq) : elaborate, exert one's self, labour, rustle, seek, study, toil, try, work

chamashur deyishdirmek (çamaşır değıştirmek) : to put on linen

chamashur deyishmek (çamaşır değışmek) : shift

chamashur yuqamaq (çamaşır yıkamak) : launder, wash

chamour et- (çamur et-) : mud, puddle

chamour ol- (çamur ol-) : daggles

chamour qazmaq (çamur kazmaq) : grub

chamoura batmaq (çamura batmaq) : mire

chamoura sürmek (çamura sürmek) : daggles

chan chalmaq (çan çalmak) : knell

chan chalunmaq (çan çalınmaq) : toll

chapalamaq (çapalamak) : hoe

chapouljoulouq et- (çapulculuk et-) : maraud

chapraz ol- (çapraz ol-) : cross

chaqmaq (çakmaq) : clinch, cock, drive, flare, flash of lightning, glance, gleam, strike

chaqul deushemek (çakıl döşemek) : gravel

châre boulmaq (çare bulmaq) : quirk, remedy, shift

châre te'mîn et- (çare temin et-) : quirk

chârmaq (çağırmak) : bawl out, beckon, call, call on, chuckle, enumerate, evoke

charmaha germek (çarmıha germek) : crucify

charpmaq (çarpmak) : bandy ball, bang, beat, blow, bump, chafe, clap, comb, dash, dash, drive out, elbow, flap, flop, foot, hack, hit, hurtle, jostle, knock, to knock about, patter, poke, slam, slap, slash, smite, spank, strike, stump, swash, throb

charpulmaq (çarpılmak) : distort

charpushmaq (çarpışmaq) : battle, clash, combat, conflict, encounter, engage, jar, jostle, rencounter, scuffle

charputmaq (çarpıtmak) : distort

chatal ol- (çatal ol-) : fork

chatal yapmaq (çatal yapmak) : fork

chatlamaq (çatlamak) : break, chap, chink

chatlatmaq (çatlatmaq) : chink, crack, crevice, flaw, spring

chatmaq (çatmaq) : frame, jet, quilt, stack

chaturdamaq (çatırdamak) : clack, clatter, crack

chay içmek (çay içmek) : tea

chayur ol- (çayır ol-) : grass

chayura chuqarmaq (çayıra çıkarmak) : to turn out

chekib chuqarmaq (çekip çıkarmak) : to pull out

chekilmek (çekilmek) : contract, decamp, to draw in, ebb, gravitate, narrow, resign, retire, retract, retreat, secede, shift, shrink, to shuffle off, troop off, twitch

chekinmek (çekinmek) : abstain, blench, coy, eschew, flinch, hang back, hesitate, recoil, refrain, scruple, to turn aside, wince

chekirdeyni chuqarmaq (çekirdeğini çıkarmak) : stone

chekishdirmek (çekiştirmek) : backbite, satirize

chekmek (çekmek) : aspirate, bare, bouse, constringe, contract, drag, draw, experience, extarct, haul, heave, hoist, imbibe, lug, mill, pull, put up with, retire, rope, sheet, soak, sponge, strip off, stroke, suck, suck, suffer, sup, support, touse, tow, train, trundle, tug, tweak, twitch, unsheathe, wheel

chelenk yapmaq (çelenk yapmak) : wreath

chelik yapmaq (çelik yapmak) : steel

chenberlemek

(çenberlemek/çemberlemek) : hoop

chengi oynamaq (çengi oynamak) : morris

chentmek (çentmek) : hack, indent, jag, nick, notch, scarify, score, scotch, tally

cherhivelemek (çerçevelemek) : frame

cheshid yapmaq (çeşit yapmak) : assort, diversify, sort

cheukmek (çökmek) : collapse, cower, founder, give, settle, succumb

cheumelmek (çömelmek) : cower

cheuzmek (çözmek) : ravel, unbend, unbind, unbrace, unbuckle, unbutton, unchain, unclinch, uncoil, uncord, unfasten, unfetter, ungear, ungird, unharness, unhitch, unlace, unlink, unloose, unstring, unthread, untie, unwind, unwrap

cheuzülmek (çözülmek) : ravel, unwind

chevirmek (çevirmek) : to turn aside, bind about, border, deflect, direct, divert, encircle, encompass, hoop, margin, put about, quirk, revolve, roll, round, slue, swing, tack, treadle, turn, to turn away, to turn off, twirl, twist, veer, wheel, whip

chichek achmaq (çiçek açmak) : blossom, bloom, flower

chichek qaplamaq (çiçek kaplamak) : overblow

chichek toplamaq (çiçek toplamak) : may

chichekle süslemek (çiçekle süslemek) : flower

chift ol- (çift ol-) : pair, pair off

chift yapmaq (çift yapmak) : pair

chifte demirde yatmaq (çifte demirde yatmak) : moor

chiftjilik et- (çiftçilik et-) : ranch

chiftleshdirmek (çiftleştirmek) : couple

chiftleshmek (çiftleşmek) : conjugate, copulate, table cover, leap, rut, tread	choq boulounmaq (çok bulunmak) : abound
chil ol- (çil ol-) : freckle	choq chalushmaq (çok çalışmak) : drudge, fag, overwork
chil qaplamaq (çil kaplamak) : blotch	choq doldourmaq (çok doldurmak) : overstock
chillenmek (çillenmek) : freckle	choq gayret et- (çok gayret et-) : strain
chimdiklemek (çimdiklemek) : nip, tweak	choq geurmek (çok görmek) : begrudge
chimen qaplamaq (çimen kaplamak) : grass	choq ichmek (çok içmek) : guzzle, quaff, tope
chimenle eurtmek (çimenle örtmek) : sward	choq Latinje qoullanmaq (çok Latince kullanmak) : latinize
chimlenmek (çimlenmek) : bait	choq ouyoumaq (çok uyumak) : oversleep
chirkin düşmek (çirkin düşmek) : swear	choq ouzatmaq (çok uzatmak) : wire draw
chirkin yapmaq (çirkin yapmak) : bedaub	choq pazarluq et- (çok pazarlık et-) : haggle
chiselemek (çiselemek) : mizzle	choq qorqoutmaq (çok korkutmak) : terrify
chividlemek (çivitlemek) : blue	choq qoshdourmaq (çok koşturmak) : wind
chivilemek (çivilemek) : nail, peg, tack	choq quzmaq (çok kızmak) : revolt
chivisini chuqarmaq (çivisini çıkarmak) : unnail	choq senâ et- (çok senâ et-) : resound
chîynemek (çiğnemek) : champ, chew, hob nail, masticate, mouth, mumble, munch, ruminant, trail, trample, tread	choq sevindirmek (çok sevindirmek) : overjoy
chizgi yapmaq (çizgi yapmak) : streak	choq sevinmek (çok sevinmek) : exult
chizme giydirmek (çizme giydirmek) : boot	choq sevmek (çok sevmek) : to be fond of, pet
chizmek (çizmek) : crayon, delineate, draw, line, pencil, score, strike out, stripe, trace	choq sürmek (çok sürmek) : to be of long duration, go far
chobanluq et- (çobanlık et-) : shepherd	choq süslemek (çok süslemek) : overdress
choghalmaq (çoğalmak) : propagate, increase, pluralize, propagate	choq taqdîr et- (çok takdir et-) : lionize
chojouq chalmaq (çocuk çalmak) : kidnap	choq yemek (çok yemek) : gorge, overeat

choq yormaq (çok yormak) : founder, overdrive, overwork, rack

choq yükləmək (çok yükləmək) : overload

choujôu almaq (çocuğu almak) : deliver

chouqour achmaq (çukur açmaq) : dimple

chouvala qomaq (çuvala koymak) : sack

chuldurmaq (çıldırmaq) : to be beside one's self, dote, madden, to lose one's mind, rave

chuldurtmaq (çıldirtmək) : craze, dement, distract, entrance, frenzy, infatuate, madden, stultify, transport

chunlamaq (çınlamak) : clang, clink, jingle, knell, peal, re-echo, ring, tinkle

chunlatmaq (çınlatmaq) : chink, clink, jingle, knoll, peal, tinkle

chuqarmamaq (çıkarmamak) : to keep on

chuqarmaq (çıkarmak) : to set aside, bring forth, cashier, to cast out, cut off, cut out, deduce, deduct, detach, dig, discharge, discharge, disconnct, disengage, disgorge, dislodge, dismiss, dismount, doff, drive out, eject, elicit, eliminate, emit, exclude, excrete, expel, expire, extarct, get out, heave, issue, pay off, to pull up, pulp, put down, put out, smite, splay, strike out, subtract, o take off, to turn away, to turn off, to turn out, unbar, unbitt, uncap, unearth, ungear, unglue, unhang, unharness, unhinge, unhook, unpin, unship, unshoe, vomit, whip

chuqartmaq (çıkartmaq) : ejaculate

chuqmaq (çıkmaq) : ascend, to break out, climb, come out, crop out, detach, dislodge, emanate, emerge, get out, go out, issue, mount, project, prove, scale, spring, to step out, stick out, swarm

chuquntu yapmaq (çıkıntı yapmak) : jut

chuquntulu ol- (çıkıntılı ol-) : to stand out

chuquq yapmaq (çıkık yapmak) : splay

churpmaq (çırpmak) : pilfer

churpunmaq (çırpınmak) : bate, flicker, flutter, to wring one's hands

chuturdamaq (çıtırdamak) : crackle, decrepitate, sputter

chuturdatmaq (çıtırdatmaq) : sputter

chürümək (çürümək) : canker, corrupt, decay, decompose, mortify, moulder, perish, putrefy, rot, spoil, wither

chürütmək (çürütmək) : canker, consume, corrode, decay, eat, invalidate, mould, moulder, putrefy, rot, rust, wither

dabâgat et- (dabâğat et-/debbağat et-) : tan, taw

dabâgh et- (dabâğ/tabak et-) : curry

daha âr gəlmək (daha ağır gəlmək) : outbalance

daha ashâ satmaq (daha aşağı satmaq) : undersell

daha fazla mou-âmele yapmaq (daha fazla muamele yapmak) : outsell

daha fazla satmaq (daha fazla satmak) : outsell

daha fazla yaşamaq (daha fazla yaşamak) : outlive

daha fenâ et- : worsen

daha fenâ ol- : worsen

daha oujouz satmaq (daha ucuz satmak) : undercut

daha yûxek ol- (daha yüksek ol-) : surmount

dâhil et- : list, cut in, enlist, enroll one's self, enter, get in, go for, intrude, list, matriculate

dâhilinde çizmek (dâhilinde çizmek) : inscribe

dâ-imâ shikyâyet et- (daima şikâyet et-) : repine

dâlamaq (dağlamak) : brand, cauterize, sear

daldurmaq (daldırmak) : dip, duck, immerge, plunge, soak, steep, submerge

dalgalandurmaq (dalgalandırmak) : ripple, undulate

dalgalanmaq (dalgalanmak) : billow, fluctuate, undulate, wave

dallanmaq (dallanmak) : branch, ramify

dallara ayurmaq (dallara ayırmak) : ramify

dâlmaq (dağılmak) : to break away, disband, disperse, dissolve, scatter, shatter

dalmaq (dalmak) : dip, dive, duck, to keep it up, muse, plunge

dalqavouqja yashamaq (dalkavukça yaşamak) : sponge

dam yapmaq (dam yapmak) : roof

dama oynamaq (dama oynamak) : to play at draughts

damar yapmaq (damar yapmak) : vein

damgalamaq (damgalamak) : hall mark, impress, imprint, letter, mark, seal, stamp

damlamaq (damlamak) : distil, dribble, drip, drop, drop in, trickle

damlatmaq (damlatmak) : dribble, drop off, instil

damunu achmaq (damını açmak) : unroof

danatmaq (donatmak) : outfit

dânelemek : grain

dans et- : dance, foot

dantel qomaq (dantel koymak) : lace

dânuq ol- (dağınık ol-) : straggle

danushmaq (danışmak) : consult

dar qourtoulmaq (dar kurtulmak) : to have a narrow

daralmaq (daralmak) : narrow, narrow

daraltmaq (daraltmak) : straiten

darb et- : stamp, strike

darulmaq (darılmak) : huff

darultmaq (darıltmak) : anger

dâtmaq (dağıtmak) : to break up, deal, disband, disembody, dispel, dispense, disperse, dissipate, dissolve, distribute, litter, resolve, scatter, serve out, shed

dâ'vâ et- : arraign, array, exchequer, file, implead, libel, litigate, proceed, process, sue, to take action

dâ'vâsu ol- (davası ol-) : litigate

dâ'vet et- : assemble, bid, call on, call together, challenge, cite, convene, convocate, entertain, evoke, invite, invoke, provoke, summon, treat

davranmaq (davranmak) : acquit of, bear, behave, to carry one's self, comport one's self, conduct one's self, demean one's self, deport one's self, port

dayamaq (dayamak) : cushion, prop, rest

dayanamamaq (dayanamamak) : to give way

dayanmaq (dayanmak) : elbow, endure, hold, last, lean, to pull hard, resist, rest,

shoulder, stand, stand, to stand one's ground, support, wash

debdebe yapmaq (debdebe yapmak) : flourish

def et- (defet-) : eject, to cast off, dispel, pack off, to push away, put away, put out, quench, rebuff, ward off, repel, repulse, rid, send away, smoke, stave off, thrust off, whip, worm, excrete

defn et- (defnet-) : bury, commit to the grave, entomb, inhumate, inter

defterini tanzîm et- : inventory

dehşetli baqmaq (dehşetli bakmak) : glare

delâlet et- : bespeak, betoken, bode, for shadow, imply, import, indicate, presage, purport, record

deli et- : madden

deli ol- : madden

delik achmaq (delik açmak) : scuttle

delik deshik et- (delik deşik et-) : riddle

delîl ol- : portend

delinmek : bilge

deliye soqmaq (deliğe sokmak) : hole

delmek : bore, to break through, broach, cut through, dag, dibble, dig, drill, hole, honey comb, mortise, perforate, pick, pierce, pink, punch, puncture, stave in, stipple, tap, transfix, trepan

demek : call on, denominate, designate, name, qualify, say, spell, style, term, title

demek istemek : mean

demet yapmaq (demet yapmak) : truss, bunch, faggot, sheaf

demir deuvmek (demir dövmek) : forge

demir qaldurmaq (demir kaldırmak) : unmoor

demir taramaq (demir taramak) : drag

demiri founda et- (demiri fundo/funda et-) : to let go the anchor

demiri vira et- : to weigh anchor

demirlemek : anchor, to cast anchor, moor

demirli yatmaq (demirli yatmak) : ride

denemek : try

denize atmaq (denize atmak) : commit to the deep, to heave overboard

denize defn et- (denize defnet-) : commit to the deep

denk yapmaq (denk yapmak) : bale

denklemek : trim

denmek : go under

depo et- : deposit, reposit, stock, store

depoya qomaq (depoya koymak) : warehouse

depozito et- : consign

der-âgôush et- (derâguş et-) : embrace

der-bederlik et- (derbederlik et-) : tramp

derdest ol- : impend

derdini deukmek (derdini dökmek) : unburden

derejâta taxim et- (derecâta taksim et-) : graduate

der-hâtur et- (derhatır et-) : remember

derin nefes almaq (derin nefes almak) : suspire

derinleshmek (derinleşmek) : deepen

derinletmek : deepen

derisini yüzmek : flay, scalp, skin

derj et- (derc et-) : insert

der-jeb et- (dercep et-) : hand bag

derk et- : conceive

dermeyân et- : express, formulate

der-ouhde et- (deruhde et-) : stand, assume , to take charge of, to take in hand, undertake

deshmek (deşmek) : incise, lance

dessâsluq et- (dessaslık et-) : chicane

deste yapmaq (deste yapmak) : quire

destek qomaq (destek koymak) : underlay

desteklemek : crutch, prop, shore

deukmek (dökmek) : cast of the eye, decant, deposit, effuse, found, pour, shed, slop, spill

deukülmek (dökülmek) : drop off, empty, exfoliate, pour, shed, spill a sail

deundürmek (döndürmek) : pluck, proselyte, quirk, revolve, rotate, turn, to turn aside, whirl

deunmek (dönmek) : back slide, convert, face, hinge, lean, revolve, rotate, slue, steer, swim, traverse, turn, to turn aside, twirl, veer, wheel

deurde ayurmaq (dörde ayırmak) : quarter

deurt misli ol- (dört misli ol-) : quadruple

deurt misli yapmaq (dört misli yapmak) : quadruple

deushemek (döşemek) : floor, furnish, pave

deuvme yapmaq (dövme yapmak) : tatoo

deuvmek (dövmek) : strap, swinge, swingle, switch, tan, thrash , tilt, wallop,

whip, wipe, bang, baste, batter, beat, bray, bruise, cane, club, cudgel, flagellate, flail, flog, foliate, grind, hammer, horse whip, lash, lather, mall, maul, mill, pound, powder, pulverize, scourge, shell

deuvünmek (dövünmek) : to tear the hair, to wring one's hands

deuvüşmek (dövüşmek) : cuff, to come to close quarters

deuyüşmek (döğüşmek/dövüşmek) : to be at fist

devâm et- : continue, dwell, exist, go on, haunt, hold, to keep at, to keep up, to keep it up, last, pursue, to push on, stand, to stand on, subsist, uphold

devdî et- (tevdî et-) : deposit

develope et- : develop

devirmek : capsize, overset, overthrow, overturn, prostrate, strike down, throw, tilt over, trip, upset, upturn

devr et- (devret-) : circle, circuit, circulate, compass, cycle, go round, revolve, troll, turn, wheel

devrân et- : circulate, float, rotate, run

devrilmek : capsize, overset, overturn, tip over, upset

devriye gezmek : patrol, round

deyeri ol- (değeri ol-) : to be worth

deyeri olmamaq (değeri olmamak) : go for nothing

deyishdirmek (değiştirmek) : alter, change, chop, commute, exchange, interchange, metamorphose, mew, modify, shift, shuffle, transform, vary

deyishik yapmaq (değişik yapmak) : diversify

deyishmek (değişmek) : change, chop, interchange, mew, shift, to turn turk, vary, veer

deymek (değmek) : repay, to be worth

dezenfekte et- : deodorise, disinfect

dib qomaq (dip koymak) : bottom

dibe cheukmek (dibe çökmek) : subside

dibi boulmaq (dibi bulmak) : strike out

dibine cheukmek (dibine çökmek) : deposit

didiklemek : tease

didinmek : scrub

diken soqmaq (diken sokmak) : prick

dikib qapamaq (dikip kapamak) : sew up

dikilmek : bristle, cock

dikish dikmek (dikiş dikmek) : sew

dikmek : baste, cock, erect, implant, plant, prick, quaff, quilt, seam, set, sew, step, stitch

dikte et- : dictate

dilenmek : beg

dilmek : slice, sliver

dilsîr et- : overjoy

dîne sâlik ol- : profess

dinlemek : to lend an ear, follow, hark, hear, hearken, listen

dinlendirmek : to set at rest

dinlenmek : recreate, rest, to take a rest

diploma almaq (diploma almak) : graduate

diqqat edilmek (dikkat edilmek) : to be noted

diqqat et- (dikkat et-) : attend, to pay attention, beware, care, to take care, to be on one's guard, heed, mark, mind, note, to take notice, observe, remark, see, see to

diqqati jelb et- (dikkati celbet-) : strike

diqqatsizlik et- (dikkatsizlik et-) : bruise

direklerini chuqarmaq (direklerini çıkarmak) : dismast

dirilmek : rise

diriltmek : raise, reanimate

dirise et- : shift

dirsek yapmaq (dirsek yapmak) : elbow

dirseklemek : elbow

dirseyi yurtmaq (dirseği yırtmak) : out at elbow

dish chuqarmaq (diş çıkarmak) : teeth

dish yapmaq (diş yapmak) : tooth

dizilmek : to draw up, range

dizmek : array, file, line, marshal, range, string

dogharken euldürmek (doğarken öldürmek) : to nip in the bud

doghourmaq (doğurmak) : bear, breed, ewe lamb, farrow, kid, pup, spawn, teem

doghourtmaq (doğurtmak) : foal

dolaba qomaq (dolaba koymak) : cupboard

dolamaq (dolamak) : coil, mat, reel

dolandurmaq (dolandırmak) : bamboozle, bubble, chisel out, fleece, palm, pass off, shave, swindle

dolanmaq (dolanmak) : coil

dolashdurmaq (dolaştırmak) : circulate, entangle, intermingle, snarl, tangle, troll

dolashmaq (dolaşmak) : circulate, circumnavigate, cruise, double, flutter, gad, to knock about, knot, loiter, to move about, patrol, perambulate, ramble, range, roam, rove, saunter, scour, snarl, stroll, tangle, tramp, troll, to take a walk, wander, weather

doldourmaq (doldurmak) : bolster up, brim, charge, chink, cram, fill, force, glut, interpolate, lard, load, shot, stuff, tamp, throng, wad

dolmaq (dolmak) : fill, throng

dolou yâmaq (dolu yağmak) : hail

donanmaya ilhâq et- (donanmaya ilhak et-) : commission

donatmaq (donatmak) : bedizen, deck, drape, equip, flag, harness, rig, string, tackle

dondourmaq (dondurmak) : congeal, freze, ice

donmaq (donmak) : congeal, freze, frost

doqoumajuluq et- (dokumacılık et-) : weave

doqoumaq (dokumak) : weave

doqounmamaq (dokunmamak) : to let alone

doqounmaq (dokunmak) : dab, feel, finger, handle, hit, pat, to rub upon, tap, tip, touch

doqounoulmaq (dokunulmak) : to be touched

dôramaq (doğramak) : cut up, joiner, mince, whittle

dôrou farz et- (doğru farz et-) : to beg the question

dôrou gitmek (doğru gitmek) : to keep time

dôrou ol- (doğru ol-) : hold

dôrouja hedefi tâ'qîb et- (doğruca hedefi takip et-) : to ride rough shod

dôroulmaq (doğrulmak) : betake one's self, to make for, stoop, to turn to

dôroultmaq (doğrultmak) : direct, point, rectify, square, straighten

dôrouyi seuylemek (doğruyu söylemek) : to tell the truth

dostlounou qazanmaq (dostluğunu kazanmak) : to cultivate friendship

dostlouq et- (dostluk et-) : befriend

dosye yapmaq (dosya yapmak) : file

dou-â et- (dua et-) : to ask a bless, church, pray

dôuchâr et- (duçâr et-) : sustain

dôuchâr ol- (duçâr ol-) : fall, contract, incur, suffer, undergo

douman chuqmaq (duman çıkmak) : smoke

doumana bômaq (dumana boğmak) : smoke

dourdourmaq (durdurmak) : to pull up, rein up, scotch, stanch, to put to a stand, stay, stop

dourmak (durmak) : abide by, cease, to draw up, halt, to heave to, hold, keep, lie, to lie on the oars, pause, pitch, repose, rest, set, sit, sojourn, stanch, stand, to be at a stand, stay, stop, wait

douvar eurmek (duvar örmek) : brick

douymaq (duymak) : feel, hear, hear, overhear, to get wind of

douyoulmaq (duyulmak) : to be heard, leak out

doyourmamaq (doyurmamak) : dissatisfy

doyurmaq (doyurmak) : sate, satiate, satisfy

dusharu atmaq (dışarı atmak) : to cast out

dusharu chuqarmaq (dışarı çıkarmak) : protrude

dusharu chuqmaq (dışarı çıkmak) : protrude

düdük chalmaq (düdük çalmak) : fife, pipe

dü-ello et- (düello et-) : to fight a duel

dümbelek chalmaq (dümbelek çalmak) : tabour

dümen qoullanmaq (dümen kullanmak) : steer

dürtmek : goad, jog, nudge

düşgün ol- (düşkün ol-) : to be fond of

düşmek (düşmek) : depreciate, descend, devolve, drift, drive out, droop, drop, drop off, fall, go down, pay off, pitch, sink, slump, topple, tumble, wallow

düşünmeden seuylemek (düşünmeden söylemek) : blurt

düşünmek (düşünmek) : to take into account, mind, balance, bething one's self, cast of the eye, chaw, chew, cogitate, consider, to take into considerate, contrive, deliberate, devise by will, digest, entertain, for shadow, frame, imagine, incubate, mean, meditate, muse, ponder, reason, reflect, revolve, ruminate, see about, think, view, weigh

düşürmek (düşürmek) : to make contempt, drop off, lower, reduce, slink, spill, to throw down, trip, to tumble down, unhorse, unseat

düyümləmək (dügümləmək) : knot

düyümlənək (dügümlənək) : knot

düz kesmek : tabulate

düzəlmək : mend, recover, reform, settle down

düzəltmək : adjust, correct, do up, elaborate, even, file, improve, level, look out, normalize, prank, rally, rally, recompose, rectify, refit, restore, retouch, retrieve, to set to right, set right, trim, unwrinkle

düzgün sürmək : fard

düzlemək : smooth

düzlenmək : flatten

düzletmək : flatten

edâ et- : pay, quit, satisfy

efsôun et- (efsûn et-) : exorcise

ehemmiyyət kesb et- : to gain ground

ehemmiyyəti ol- : weigh

ehemmiyyətlə beyân et- : emphasize

ehliyyət kesb et- (ehliyet kesbet-) : qualify

ejnebî harflerîle yazmaq (ecnebî harfləriyle yazmaq) : transliterate

ekl et- (ekl/et-) : eat

eklemek : graft, piece, scarf, splice

ekmek : cultivate, seed, sprinkle

ekshimək (ekşimək) : sour

ekshitmək (ekşitmək) : sour

el eupmək (el öpmək) : to kiss hands

elbisesini chuqarmaq (elbisesini çıkarmak) : disrobe, undress

elbisesini giymək : robe

elde et- : acquire, attain, come at, drop into, get, master, possess

eldiven taqmaq (eldiven takmak) : glove

elektriklemek : electrify

elemek : bolt, cribble, garble, riddle, screen, sift

elverişli ol- (elverişli ol-) : fit

elvermek : suffice

emânet et- : commend, confide, entrust, recommend, trust

emeklemek : toddle

emîn ol- : to make sure, trust

emmek : absorb, imbibe, sip, suck

emr et- (emret-) : bid, command, decree, dictate, enjoin, impose, order, prescribe

emsâlini geçmek (emsalini geçmek) : to break the record

emzirmek : foster, suckle

endaht et- : discharge, fire, gun, shoot

endîshe et- (endişe et-) : turmoil

enfiye çekmek (enfiye çekmek) : snuff

enstantane almaq (enstantane almak) : snap

erimek : digest, dissolve, emaciate, fuse, give, liquefy, melt, thaw

eritmek : dissolve, fuse, liquefy, melt, render, smelt, thaw

erken qalqmaq (erken kalkmak) : to keep good hours

erken yatmaq (erken yatmak) : to keep good hours

erzâq vermek (erzak vermek) : provision, victual

esbâbunu izâh et- (esbâbını izah et-) : avow, to show cause

esef et- : bewail, deplore, lament, regret, rue

eseri ol- : smack

esh ol- (eş ol-) : match, mate, pair

esh yapmaq (eş yapmak) : twin

es-hâm satun almaq (eshâm satın almak) : to make an investment

es-hâma qalb et- (eshâma kalp et-) : fund

eshelemek (eşelemek) : root

eshgin gitmek (eşkin gitmek) : amble, canter

eshyâsunu zabt et- (eşyasını zabt et-) : to rack for rent

esîr et- : enslave, thrall, yoke

esirgemek : spare

eskimek : wear

eskitmek : stale, wear

eslihasunu chuqarmaq (eslihâsını çıkarmak) : dismantle

esmek : blow, sit

esnemek : gape, spring, yawn

et bâlamaq (et bağlamak) : incarnate

et yedirmek : flesh

etiket qomaq (etiket koymak) : label, ticket

etmek : commit, do, enter

etrâfuna baqunmaq (etrafına bakınmak) : to look about

etrâfuna charpmaq (etrafına çarpmaq) : to lay about

etrâfunda dolashmaq (etrafında dolaşmak) : hover

etrâfunu chevirmek (etrafını çevirmek) : enclose, list, pale

etrâfunu devr et- (etrafını devret-) : circumnavigate

etrâfunu dolashmaq (etrafını dolaşmak) :
go round, round

eudemek (ödemek) : atone for, defray,
indemnify, reimburse, repay, requite

eudeshmek (ödeşmek) : to quits be, to
cry quittance

eudünj vermek (ödünç vermek) : loan

eukje taqmaq (ökçe takmak) : heel

eulchmek (ölçmek) : gauge, measure, to
take measure, mete, pace, perambulate,
scale, size up, span of arms, tape

euldürmek (öldürmek) : assassinate, to
carry off, deaden, despatch, do for, kill,
lynch, murder, put to death, shoot, smite

eulmek (ölmek) : decease, croak, die,
expire, to give up the ghost, go off, pass
away, succumb

eunde ol- (önde ol-) : front

eunden gitmek (önden gitmek) : lead

eupmek (öpmek) : kiss, lip

eupüşmek (öpüşmek) : bill, kiss

urgüsünü achmaq (örgüsünü açmak) :
unlay

urmek (örmek) : braid, cue, darn,
entwine, fashion, fine draw, intertwine,
interweave, knit, mat, plait, plash, renter,
thrum, tissue, tress, weave, wreath

urpermek (ürpermek) : creep

urselemek (örselemek) : rumple

eurtmek (örtmek) : becloud, bedeck,
blind, bury, canopy, canvas, cap,
caparison, cloak, clothe, cloud, coat,
table cover, curtain, encase, envelop,
fleece, ground, hood, mantle, mask,
muffle, overcast, overlay, palliate, roof,
scarf, shadow, sheet, shirt, shroud, slur,
smother, suffuse, veil, wimple

eurtünmek (örtünmek) : clothe one's self,
mantle

eurülmek (örülmek) : wreath

eutdürmek (öttürmek) : blow, sound,
twang

eutmek (ötmek) : caw, coo, creak, croak,
crow, gabble, peep, rout, sing, sound,
tinkle, twang, warble

euvünmek (övünmek) : bluster, boast,
brag, crow, pique one's self, plume one's
self, triumph, vapour, vaunt

euvütmek (öğütmek) : grind, mill

euxürmek (öksürmek) : cough

euyle yemeyi yemek (öğle yemeği
yemek) : lunch

euyrenmek (öğrenmek) : coach, get, to
gain information, learn, understand

euyretmek (öğretmek) : coach, educate,
inculcate, initiate, instruct, prompt, teach

euyürmek (öğürmek) : belch, to heave to,
low, retch

euzlemek (özlemek) : long, yearn

ev idâre et- : to keep house

evde boulounmaq (evde bulunmak) : to
be in

evladluq et- (evlatlık et-) : adopt

evlendirmek : couple, husband, match,
settle

evlenmek : marry, match, mate, settle,
wed, wive

evvel gelmek : for run

evvelden düşünmek (evvelden
düşünmek) : forecast

evvelden farz et- : presuppose

evvelden fikri ol- : preconceive

evvelden hükm et- (evvelden hükmet-) :
prejudge

evvelden intihâb et- : pre-elect

evvelden ishgâl et- (evvelden işgal et-) :
preoccupy

evvelden mahkyûm et- (evvelden
mahkûm et-) : for doom

evvelden mevjôud ol- (evvelden mevcut
ol-) : pre-exist

evvelden peylemek : pre-engage

evvelden qabôul et- (evvelden kabul et-)
: to beg the question

evvelden qarârlashdurmaq (evvelden
kararlaştırmak) : predestine

evvelden seuylemek (evvelden
söylemek) : predict

evvelden seuylenmek (evvelden
söylenmek) : fortell

evvelden sevinmek : for taste

evvelden tertîb et- : preordain

evvelden tesbît et- : pre-establish, prefix

evvelden yapmaq (evvelden yapmak) :
anticipate

exeriyyetle vâqî ol- (ekseriyetle vâki ol-)
: to be of frequent occur

exik seuylemek (eksik söylemek) :
understate

exiltmek (eksiltmek) : deppulate

eyelemek (eğerlemek) : file

eyerini chuqarmaq (eğerini çıkarmak) :
unsaddle

eyilmek (eğilmek) : incline

eyirmek (eğirmek) : spin

eylendirmek (eğlendirmek) : amuse,
divert, entertain, recreate

eylenmek (eğlenmek) : amuse one's self,
befool, carp, chaff, dally, deride, disport,
flirt, flout, fool, to make a fool of,
fribble, frolic, frump, gibe, jeer, joke, to
keep it up, lark, laugh, mock, quiz, rail,
rally, revel, ridicule, roast, scoff, sky
lark, sneer, sport, to make sport

eylenti tertîb et- (eğlenti tertip et-) :
junket

eyrilmek (eğrilmek) : warp

eyriltmek (eğriltmek) : embow, skew

ezâ et- : pang

ezberlemek : commit to memory, con, to
learn by heart

ezilmek : crush, smash

eziyet et- : excruciate, gnaw, tantalize,
tease, torment

ezmek : bruise, contuse, crash, crumble,
crunch, crush, grind, jam, knead, mash,
mortify, overwhelm, pound, the press,
pulp, quash, smash, squash, stamp, tread,
fabricate, fib, fit, inflect, invent,
romance, tally, vamp

facha et- (faça et-) : to heave to, to lay to

fachouna et- (façuna et-) : lash, serve

fâhish fiyet istemek (fahiş fiyat istemek)
: overcharge

fâ-iq ol- (fâik ol-) : excel, overmatch,
preponderate

fâ-iz vermek (fâiz vermek) : to pay use

fakîrleshdirmek (fakirleştirmek) : reduce

fantazî yapmaq (fantazi yapmak) :
flourish

faqîrleshdirmek (fakirleştirmek) :
impoverish

farbela yapmaq (farbela yapmak) :
flounce, frill, furbelow

farq et- (fark et-) : differ, discern, skill, spot

farz et- : assume , consider, grant, postulate, presume, reckon, suppose, think, understand

fasd et- : bleed

fasl et- (faslet-) : judge

fâsula buraqmaq (fasıla bırakmak) : distance

fasullara ayurmaq (fasıllara ayırmak) : chapter

fatoura yapmaq (fatura yapmak) : invoice

foyda et- : to prove effectual, profit

foydalı ol- (foydalı ol-) : advantage

foydası ol- (foydası ol-) : avail, benefit, boot, to be of use

foydası olmamaq (foydası olmamak) : to be of no avail, to be of no use

fazla beuyümeq (fazla büyümeq) : outgrow, overgrow

fazla chalushmaq (fazla çalışmaq) : outwork

fazla giydirmek : overdress

fazla ichmek (fazla içmek) : to take a bath

fazla ishgâl et- (fazla işgal et-) : preoccupy

fazla ol- : swim

fazla parlamaq (fazla parlamak) : outshine

fazla pishirmek (fazla pişirmek) : overdo

fazla seuylemek (fazla söylemek) : rant

fazla shiddetli ol- (fazla şiddetli ol-) : overblow

fazla tahmîl et- : overcharge

fazla tahmîn et- : overrate, overvalue

fazla usutmaq (fazla ısıtmak) : overheat

fazla vermek : overpay, surfeit

fazla yemek : surfeit

fazla yormaq (fazla yormak) : jade

fazla yüklemek : overburden

fazla yükletmek : surcharge

fazlasuna satmaq (fazlasına satmak) : outsell

fedâ et- : devote, immolate, offer, sacrifice

feqq et- (feqqet-) : unseal

fenâ baqmaq (fena bakmaq) : browbeat

fenâ chalmaq (fena çalmak) : scrape, thrum

fenâ geurünmek (fena görünmek) : to look ill

fenâ hareket et- : misbehave

fenâ idâre et- : misgovern

fenâ mou-âmele et- (fenâ muamele et-) : ill treat, maltreat

fenâ qonoushmaq (fena konuşmaq) : splutter

fenâ qoqmaq (fenâ kokmaq) : stink, funk

fenâ yapmaq (fenâ yapmak) : botch, bungle, misconduct, scamp, trollop, skimp

fenâ yazmaq (fena yazmaq) : scrawl, scribble

fenâlashdurmaq (fenalaştırmak) : aggravate

fenâlashmaq (fenâlaşmaq) : deteriorate, to go to the bad, fester, to grow worse

fenâluq et- (fenâlık et-) : to do mischief, harm

ferâğ et- (ferâğ et-) : alienate, convey, transfer

ferâgat et- : abandon, abdicate, abjure, desist, disclaim, for go, quit claim, release, remise, renounce, sequester, surrender, relinquish

ferahluq vermek (ferahlık vermek) : lighten

feryâd et- : bawl, cry, to cry out for help, groan, lament, scream, shriek, wail, yell

fesâd tertîb et- : conspire, machinate, plot

fesih et- (feshet-) : abolish, abrogate, avoid, dissolve, do away, evacuate, nullify, recall, repeal, rescind, reverse, revoke, scrap, wind up, annul

fet-hi meyyit et- (feth-i meyyit et-) : disinter

fetih et- (fethet-) : conquer

feverân et- : effervesce, ferment, spirt, spout

fevt ol- : drop off

feyezân et- : flood

fidye vermek : ransom

fihrisht yapmak (fihrisht yapmak) : index, table, tabulate

fikir beyân et- : suggest

fikri ol- : think of

fikrine yer et- : impress

fikrini deyishdirmek (fikrini değıştirmek) : to change one's mind

fikrini doldurmaq (fikrini doldurmak) : prepossess

fikrini yoqlamaq (fikrini yoklamak) : to feel one's pulse, sound

fî'le tahvîl et- (fiile tahvil et-) : verbalize

filiz sürmek : germinate

film yapmaq (film yapmak) : film

filosoflouq et- (filozofluk et-) : philosophize

filtre et- : filter, filtrate, strain

firâr et- : to run a blockade, desert, escape, flee, flit, to break gaol

fitil soqmaq (fitil sokmak) : tent

fitilini kesmek : snuff

fiyet taqdîr et- (fiyat takdîr et-) : apprise

fiyet teklîf et- (fiyat teklif et-) : quote

flavta chalmaq (flavta çalmak) : flute

fora et- : open

fosforize et- : phosphorate

fosforlanmaq (fosforlanmak) : phosphoresce

fotoghrafunu almaq (fotoğrafını almak) : photograph

founda et- (fundo et-) : drop off

fouzôulî nasîhat et- (fuzûli nasihat et-) : to put in one's oar

Fransuzlashdurmaq (Fransızlaştırmak) : frenchify

frize et- : frizz

fuchuya qomaq (fiçiya koymak) : barrel

funduq toplamaq (findık toplamak) : nut

furchalamaq (fırçalamak) : brush, scrub

furlamaq (fırlamak) : bolt, bounce, to burst forth, dart, dash, to dash off, fling, glance, jump up, sally, scuttle, shoot, shy, spring, start, startle, tantivy, tear, whew, whip

furlatmaq (firlatmaq) : belch, bolt, bounce, dart, dash, ejaculate, fling, heave, hurl, jaculate, jet, spring, toss, whirl, whisk, yerk

fursat beklemek (firsat beklemek) : temporize

fursatdan istifâde et- (firsattan istifâde et-) : to take time by the for

fursatu qachurmaq (firsatı kaçırmak) : to miss the opportunity

furtuna yapmaq (firtına yapmak) : storm

furunda pishirmek (fırında pişirmek) : bake

furunda qouroutmaq (fırında kurutmaq) : kilndry

furunda quzartmaq (fırında kızartmaq) : roast

fushqurmaq (fişkirmek) : gush, shoot, spirt, spout

fushqurtmaq (fişkirtmək) : jet, spirt, spout, squirt

fusuldamaq (fisıldamak) : buzz, twitter, whisper

füme yapmaq (füme yapmak) : smoke

fürrouht et- (füruht et-) : sell

gaddârluq et- (gaddarlık et-) : skin, tyrannize

gadr et- (gadret-) : victimize, martyr

gagalamaq (gagalamak) : peck

galebe et- : lick, master, outcry, overbear, overmatch, overpower, overwhelm, preponderate, surmount

galeyân et- : to boil over, ferment

gâlib ol- : outweigh, predominate, prevail

galop gitmek : gallop

galvaniz et- : electro plate

galvanizme et- : galvanize

garanti et- : guarantee

garblulashmaq (garplılaşmaq) : westernize

garezi ol- : spite

gargara et- : gargle

garnizon te'sîs et- : garrison

garq ol- (gark ol-) : drown, founder

gasb et- (gasbet-) : abduct, bone, defalcate, extort, forage, grab, interlope, misappropriate, rap, raven, ravish, rob, spoliage, sponge, usurp, embezzle, encroach

gaseyân et- : puke, disgorge

gashy et- (gaşyet-) : ecstasy, enrapture

gats et- : soak, steep, submerge

gayb et- (kaybet-) : lose, mislay, to throw away

gayb ol- (kaybol-) : merge, vanish

gaybôubet et- (gaybûbet et-) : abscond, disappear

gâyesine varmaq (gayesine varmak) : culminate

gayret et- : to make an effort, endeavour, go about, hump one's self

gayri fa'âl qadroya naql et- (gayrifaal kadroya naklet-) : pay off

gayri meshrôu' add et- (gayrimeşru addet-) : illegitimate

gayri mountazam gitmek (gayrimuntazam gitmek) : yaw

gaze tahvîl et- (gaza tahvîl et-) : aerify, gasify

gazel seuylemek (gazel söylemek) : sonnet

gebe ol- : to be in pup

gebe qalmaq (gebe kalmak) : get

gech ouyanmaq (çok uyanmak) : oversleep

gech qalmaq (geç kalmak) : linger, tarry

gechib gitmek (geçip gitmek) : pass on

gechinejeyi ol- (geçineceği ol-) : to be in easy circumstances

gechinmek (geçinmek) : fare, jog, live, subsist

gechirmek (geçirmek) : intersect, pass, pass off, spend, transfuse, to pass in transit, transmit

gechivermek (geçivermek) : overleap

gechme yapmaq (geçme yapmak) : dove tail

gechmek (geçmek) : to blow over, elapse, exceed, excel, fleet, fly, go, lapse, outbalance, outgo, outstrip, overslip, pass, pass, pass away, pass over, permeate, run, shoot, skip, surpass, top, transcend, travel, walk

gejelemek (gecelemek) : bivouac

gejikdirmek (geciktirmek) : delay

gejikmek (gecikmek) : delay, loiter, tarry

gelmek : arrive, attend, come, measure, weigh

gem taqmaq (gem takmak) : curb

gemiji ol- (gemici ol-) : to go to sea

genishlemek (genişlemek) : widen

genishletmek (genişletmek) : widen

genizden qonoushmaq (genizden konuşmak) : twang

gergef ishlemek (gergef işlemek) : tambour

geri almaq (geri almak) : buy in, countermand, get back, redeem, resume, retract, revoke, to take back

geri chârmaq (geri çağırmaq) : recall

geri chekilmek (geri çekilmek) : recede, to draw back, retrocede

geri chekmek (geri çekmek) : retract

geri chevirmek (geri çevirmek) : to turn back

geri deunmek (geri dönmek) : return, revert, to turn back

geri dourmaq (geri durmaq) : to stand aside, to stand off

geri furlamaq (geri fırlamak) : start back

geri gelmek : to be back

geri geundermek (geri göndermek) : recommit, remand, send back

geri gitmek : go back

geri istemek : reclaim, revindicate

geri itmek : repel

geri sürmek : to push back, thrust off

geri vermek : repay

geride buraqmaq (geride bırakmak) : distance

gerilemek : back, fall back, go backward, jib, retrograde

gerilmek : stretch

germek : distend, draw, overdraw, rack, span of arms, spring, strain, stretch, string, tenter, tighten

getirmek : bring, fetch, return

geuch et- (göç et-) : move

geuchebelik et- (göçebelik et-) : nomadize

geuderi yapmaq (güderi yapmak) : taw

geuk gürlemek (gök gürlemek) : thunder

geulge et- (gölge et-) : overshadow, shade, shadow

geummek (gömmek) : bury, earth, entomb, inhumate, inter

geumülmek (gömülmek) : burrow, earth

geundermek (göndermek) : address, consign, despatch, direct, mail, pack off, post, refer, remit, send, speed, transmit

geunüllü qayd ol- (gönüllü kaydol-) : volunteer

geurmek (görmek) : notice, observe, see, see, sight, witness

geurmemek (görmemek) : to look over, overlook

geürünmek (görünmek) : appear, crop out, figure, look, peep, peer, rise, seem

geürünmeye bashlamaq (görünmeye başlamak) : dawn

geürüşmek (görüşmek) : commune, confer with, converse, discuss, entertain one's self, interview, negotiate, reason, speak to, to talk over, to talk to, treat, visit

geusterish et- (gösteriş et-) : to cut a dash

geusterish yapmaq (gösteriş yapmak) : flourish, show off, splurge

geustermek (göstermek) : demonstrate, denote, designate, display, evince, exhibit, expose, to hold forth, indicate, initiate, to lay open, manifest, play off, point, point out, purport, record, reveal, set forth, sham, show of hands, unmask, visualize, wear, witness

geutürmek (götürmek) : to carry off, conduct, kidnap, wheel

geutürü chalushmaq (götürü çalışmak) : to work by the lump

geuz et- (göz et-) : blink

geuzetlemek (gözetlemek) : espy, peep, scout, shadow, snook, watch

geuzetmek (gözetmek) : respect, prowl, weary

geuzlerini achmaq (gözlerini açmak) : goggle, stare

geüzünü bâlamaq (gözlerini bağlamak) : blindfold

gevezelik et- : babble, blab, chatter, gab, gabble, gossip, prate, prattle, rant, tattle, tittle tattle, twaddle

gevish getirmek (geviş getirmek) : to chew the cud, mumble, ruminate

gevsheltmek (gevşeltmek) : slacken

gevshemek (gevşemek) : flag, languish, loosen, melt, relax, relent, slacken, thaw, unbend

gevshetmek (gevşetmek) : loose, loosen, relax, unloose

gezdirmek : hawk, huckster

gezinmek : lounge, pace, promenade, roam, toddle, walk

gezmek : jaunt, perambulate, stroll, travel, to take a walk

gibi geürünmek (gibi görünmek) : to look like

gidib gelmek (gidip gelmek) : shuttle

gidivermek : whip

girdâb teshkîl et- (girdap teşkil et-) : eddy, swirl

girishmek (girişmek) : embark in, enter, hazard, wage

girmek : to break open, come in, enter, get in, incur, matriculate, penetrate, to step in, tumble in

girdikje sivrilmek (gittikçe sivrilmek) : taper

gitmek : to go away, depart, drive out, flit, gang, get off, go, go off, leave, to make for, to be off, remove, repair, resort, sail, spend, steam, steer, stem, toddle, tread, tumble up, wag, to take wing

giydirmek : clothe, coat, dress, enrobe, garment, gear, habit, invest, robe, trim, vest

giyinmek : clothe one's self

giymek : boot, have on, put on, sport, try on, wear

gizlemek : cloak, conceal, table cover, dissemble, dissimulate, envelop, fence, hide, mask, mask, pocket, shadow, slur, veil

gizlenmek : burrow, disguise, hide, lurk

gizli dinlemek : eaves drop

gizli tashunmaq (gizli taşınmak) : to make a moon light flight

gizli yaqlashmaq (gizli yaklaşmak) : stalk

gizliden gitmek : steal

gourlamaq (gurlamak) : gurgle

gourôub et- (grup et-) : set

gouroup yapmaq (grup yapmak) : group

gourôur getirmek (gurûr getirmek) : swell

gourôurlanmaq (gururlanmak) : peacock

grev yapmaq (grev yapmak) : strike out, to turn out

gubta et- (ğıpta et-) : envy

gudaqlamaq (gıdaklamak) : cackle, cluck

gujuqlamaq (gıcıklamak) : tickle

gujuqlanmaq (gıcıklanmak) : tickle

gujurdamaq (gıcırdamak) : creak, gnash, screech

gujurdatmaq (gıcırdatmak) : gnash

gübrelemek : dung

güchlükle seylemek (güçlülük söylemek) : gasp out

güjendirmek (gücendirmek) : disoblige, injure, to give offence, offend, pique, ruffle

gülmek : giggle, grin, laugh, scout

gülümsemek : chuckle, smile

gümmek (gömmek) : imbed

gümrükden geçirmek (gümrükten geçirmek) : clear

gümüş qaplamaq (gümüş kaplamak) : silver

gün âрмаq (gün ağarmak) : dawn

gün dômaq (gün doğmak) : dawn

günah ishlemek (günah işlemek) : sin

güneshten qoroumaq (güneşten korumak) : parasol

güneshe qomaq (güneşe koymak) : sun

güneshlemek (güneşlemek) : sun

güneshlenmek (güneşlenmek) : bask

güneshletmek (güneşletmek) : sun

güresh et- (güreş et-) : wrestle

gürlemek : blare, fulminate, roar, rumble, thud, thunder

gürültü et- : brawl, clamour for, clatter, din, noise, pother, racket, romp, row, ruffle, vociferate

gürültüye bômaq (gürültüye boğmaq) :
peal

güsmek (küsmek) : huff

güvenmek : build on, count, depend, to
look up, to make sure, rely, trust

güverte qaplamaq (güverte kaplamak) :
deck

güzelleshdirmek (güzelleştirmek) :
beautify, sweeten

haber geundermek (haber göndermek) :
send for, to send word

haber geutürmek (haber götürmek) : to
go an errand

haberdâr et- : to put up to snuff

haberdâr ol- : to be aware of

habersiz gitmek : to take french leave

habs edilmek (hapsedilmek) : confined at

habs et- (hapset-) : cabin, commit to
prison, confine, immure, imprison,
incarcerate, to keep in, prison

habs-hânedən qachmaq (hapishaneden
kaçmak): to break gaol

hach yapmaq (haç yapmak) : cross

haddeden gechirmek (haddeden
geçirmek) : roll

haddini bilmek : to keep one's distance

hâdim ol- : conduce, contribute, serve,
tend

hadum et- (hadım et-) : castrate,
emasculate

hafif dalgalanmaq (hafif dalgalanmak) :
ripple

hafif doqounmaq (hafif dokunmak) :
tweedle

hafif gülmek : titter

hafif pishirmek (hafif pişirmek) : stew

hafif qaynamaq (hafif kaynamak) :
simmer

hafif yâmaq (hafif yağmak) : mizzle

hafif yaqmaq (hafif yakmak) : singe

hafif yürümek : trip

hafifje uslatmaq (hafifçe ıslatmak) :
moist

hafiflemek : assuage, attenuate, lull,
relax, relent, remit, subside

hafifletmek : alleviate, attenuate,
disburden, disencumber, ease, enfeeble,
lighten, lighten, thin, unburden

hafr et- (hafret-) : dig, excavate, grave

hâhishger ol- (hâhişger ol-) : aspire

hâ-il ol- (hâil ol-) : barricade, block of
houses, clog, encumber, hamper, let,
trammel, wall

hâ-iz ol- (hâiz ol-) : bear, hold

hajamat et- (hacamat et-) : cup, scarify

hajz et- (haczet-) : attach, distrain,
sequester

hakeme havâle et- : to submit to
arbitration

hakemlik et- : arbitrate

hâkim ol- : command, dominate, lead,
overrule, predominate, rule

hakk et- (hakket-) : carve, engrave, etch,
incise, inscribe, sculpture

halâs et- : extricate

halâs ol- : escape, to get rid of

halat eurmek (halat örmek) : strand

hâle yapmaq (hâle yapmak) : halo

halef ol- : replace

hali' et- : uncrown

hall et- (hâllet-) : eliminate, close, to bring to a conclude, decipher, decompose, determine, dissolve, liquefy, ravel, resolve, settle, settle, solve, state, tackle, to play off a tie, unlace, unriddle

halq et- (halk et-) : create

halu deushemek (halı döşemek) : carpet

halu' et- (hal' et-) : depose, dethrone

ham boyamaq (ham boyamak) : ingrain

hâmil ol- : bear, carry, hold, wear

hâmile ol- : conceive

hâmile qalmaq (hâmile kalmak) : get

haml et- (hamlet-) : ascribe, attribute, impute, pass, push, thrust, tilt

hamluq gelmek (hamlık gelmek) : rust

hamour yapmaq (hamur yapmak) : pulp

hâmuza tahvîl et- (hâmıza tahvîl et-) : acidity

hâmuzla qarushdurmaq (hâmuzla karıştırmak) : acidulate

hancherlemek (hançerlemek) : dagger

hânis ol- : perjure

hantal yürümek : stump

haqîr geurmek (hakir görmek) : to look down

haqlamaq (haklamak) : account for

haqlu ol- (haklı ol-) : to be justified

haqq bahsh et- (hak bahşet-) : vest

haqq et- (hakket-) : deserve, to be entitled

haqq geuzetmek (hak gözetmek) : to do right

haqqi terfî-i ol- (hakk-ı terfî ol-) : to be on one's promotion

haqqîle diqqat et- (hakkıyla dikkat etmek) : to pay due attention

haqqu huyâru ol- (hakk-ı hıyârî ol-) : to be option with

haqqu rüjhân vermek (hakk-ı rüçhân vermek) : to give refusal

haqsuz ol- (haksız ol-) : to be wrong

haqsuzluq et- (haksızlık et-) : to do prejudice, wrong

harâb et- : to lay in ashes, decay, deflower, desolate, devastate, dilapidate, to make a hash, overturn, ruin, waste

harâb ol- : dilapidate, ruin, waste

harâreti ol- : to be thirsty

harb et- : fight, war

harbden hârij buraqmaq (harpten hariç bırakmak) : disable

harbe hazur ol- (harbe hazır ol-) : clear for action

hareket et- : act, to weigh anchor, behave, to carry one's self, comport one's self, conduct one's self, deal, deport one's self, move, put to sea, sail, to set sail, set out, shuttle, start, steam, work

harekete getirmek : mobilize

harekete hazurlanmaq (harekete hazırlanmak) : unmoor

hareketini deyishdirmek (hareketini değiştirmek) : tack

hareketler yapmaq (hareketler yapmak) : gesticulate

hârelemek : tabby, water

hâriqalar yapmaq (harikalar yapmak) : to do wonders

harj et- (harcet-) : disburse

harman et- : thrash

harp çalma (harp çalmak) : harp

harpist : harpist

hartasunu yapmaq (haritasını yapmak) : map

hasâd et- : harvest, reap

hasar yapmaq (hasar yapmak) : damage

hased et- : begrudge, grudge

hashlamaq (haşlamak) : poach, scald, seethe

hashlanmaq (haşlanmak) : seethe

hasîslik et- : scant

hasr et- (hasret-) : confine, consecrate, devote, limit

hasta gibi yapmaq (hasta gibi yapmak) : affect illness, to pretend illness

hasta yatmaq (hasta yatmak) : confine to his bed, to keep one's bed

hastalanmaq (hastalanmak) : rot

hâsul et- (hâsıl et-) : afford, raise, bear, bring, effect, engender, generate, operate, produce, result, yield

hâsul ol- (hâsıl ol-) : emerge, engender, follow, follow, form, issue, proceed, procreate

hâsulât getirmek (hâsılat getirmek) : fetch

hasur yapmaq (hasır yapmak) : mat

hatâ et- : blunder, misquote, mistake, to be mistake, slip, stumble, trip

hatayı tâ'mîr et- : undo a fault

haturlamaq (hatırlamak) : bething one's self, to bear in mind, recall, recognise, recollect, remember

haturlatmaq (hatırlatmak) : put in mind, remind, to rub up

hava vermek : fan

havâ-îlik et- (havâîlik et-) : wanton

havalandurmaq (havalandırmak) : aerate, ventilate, air

havâle et- : assign, to give in charge, consign, defer, refer, relegate, submit, to turn over

havâleli ol- : overhang

havaya atmaq (havaya atmak) : toss

havâyâ qalb et- (havaya kalbet-) : aerify

hâvî ol- : contain, hold, incarnate

havlamaq (havlamak) : bark, yelp

havouza soqmaq (havuza sokmak) : dock

havouzdən chuqarmaq (havuzdan çıkarmak) : undock

havouzlamaq (havuzlamak) : dock

hayâlen geustermek (hayalen göstermek) : adumbrate

haylazluq et- (haylazlık et-) : dilly-dally, idle, potter, truant

hayqurmaq (haykırmak) : cry, roar, yell

hayrân ol- : admire

hayret et- : to be amaze, to be astonished, marvel, wonder

hayreti moujîb ol- (hayreti mucip ol-) : strike, to create sensation

hayretle baqmaq (hayretle bakmak) : gape

hayvan vermek : stock

hayvan yetishdirmek (hayvan yetiştirmek) : ranch

hazer et- : redoubt

hazf et- (hazfet-) : elide, omit

hazm et- (hazmet-) : concoct, digest, stomach

hazm ol- (hazmol-) : digest

hazur ol- (hazır ol-) : to keep close, to be prepared, season

hazurlamaq (hazırlamak) : to make ready, prepare, prime, to make ready, spread

hazurlanmaq (hazırlanmak) : forecast, gird one's self, prepare

hazz et- (hazzet-) : gloat, like

hebâ et- : dissipate, fool away, to gamble away, idle, lavish, melt, squander, to throw away, trifle away, waste

hebâ ol- : waste

hedefi aşmaq (hedefi aşmak) : overshoot

hediye et- : present

hedm et- (hedmet-) : demolish, dismantle

hejelemek (hecelemek) : spell

helâk et- : starve

helâk ol- : perish, starve

hem houdôud ol- (hemhudut ol-) : confine

hemen seuylemek (hemen söylemek) : improvisate

hem-houdôud ol- (hemhudut ol-) : border

hendek qazmaq (hendek kazmak) : dike, intrench, moat, ditch

hepsini qazanmaq (hepsini kazanmak) : slam

hepsini satun almaq (hepsini satın almak) : for stall

herjü merj ol- (hercümerç ol-) : to be confuse

hesâb et- : account, calculate, compute, rate, reckon

hesâbâtu tedqîq et- (hesâbat-ı tedkîk et-) : audit

hesâblashmaq (hesaplaşmak) : to quit scores

heyejân tevîd et- (heyecan tevlit et-) : to create sensation

heykel yapmaq (heykel yapmak) : sculpture

hezeyân et- : rave

hibe et- : endow

hich saqunmamaq (hiç sakınmamak) : fling out

hiddet et- : scowl

hiddetlenmek : flare up, to be in a fury

hiddetli baqmaq (hiddetli bakmak) : frown

hidmet et- (hizmet et-) : attend, do for, minister, officiate, serve, service

hidmetde boulounmaq (hizmette bulunmak) : to be in attend

hidmete almaq (hidmete almak) : ship

hijret et- (hicret et-) : emigrate, expatriate one's self, immigrate, migrate, transmigrate

hijv et- (hicvet-) : squib, lampoon, satirize

hijviye yazmaq (hicviye yazmak) : squib

hikyâye et- (hikâye et-) : chronicle, narrate, recite, relate, report, story

hîle et- : cheat, defraud, doctor, dodge, prevaricate

hîle sezmek : to smell a rat

hîle yapmaq (hile yapmak) : cog, cook, pack, worm

hîlekyârluq et- (hilekârlık et-) : pirate

hîleli tertîb et- : stack

himâye et- : chaperon, defend, favour, harbour, house, matronize, overshadow, patronize, protect, shelter, shepherd

hisa et- : hoist, sway, trice

hiss et- (hisset-) : anticipate, feel, feel, fore bode, nose, perceive, presage, to read between the lines, smell, wind

hisse almaq (hisse almak) : share

hisse ayurmaq (hisse ayırmak) : portion

hissini ibtâl et- (hissini iptal et-) : benumb, stupefy

hissiyyâtıdan tenzîh et- (hissiyattan tenzih et-) : spiritualize

hojalıq et- (hocalık et-) : teach

homourdanmaq (homurdanmak) : mutter

hoplatmaq (hoplatmak) : dandle

hoqqabazlıq et- (hokkabazlık et-) : hocus-pocus, juggle

horlamaq (horlamak) : snore, snort

horouldamaq (horuldamak) : grunt

hoshlanmamaq (hoşlanmamak) : disfavour, disgust, dislike, displeasure

hoshlanmaq (hoşlanmak) : please, to be pleased, revel, take up with

houlâsa et- (hülâsa et-) : recapitulate, sum, summarize

houlôul et- (hulûl et-) : insinuate, intrude

houqôuq tahsîl et- (hukuk tahsil et-) : to study law

houqôuqou sâqut ol- (hukuku sâkıt et-) : forfeit

houqôuqounou mouhâfaza et- (hukukunu muhâfaza et-) : copyright by, distrain, to do justice

hourôuj et- (hurûç et-) : emerge, sally

houzôura qabôul olounmaq (huzura kabul olunmak) : to have an audience

hovardalıq et- (hovardalık et-) : spark

huchqurmaq (hıçkırmak) : blubber, hiccough, sob

hufz et- (hıfz et-) : keep, embalm, enshrine, file, to lay by

hulâfunda hareket et- (hilâfında hareket et-) : contravene

hurlamaq (hırlamak) : snap, snarl, wheeze

hurpalamaq (hırpalamak) : fag, rasp

hursuzluq et- (hırsızlık et-) : steal, thief

hushurdamaq (hışırdamak) : frill, rustle

hutâb et- (hitap et-) : address, discourse, to hold forth, sermonize, style

hutâm boulmaq (hitâm bulmak) : close, conclude, terminate

huyânet et- (hıyânet et-) : prevaricate

huzlu deunmek (hızlı dönmek) : whirl

huzlu qapamaq (hızlı kapamak) : slam

huzlu vourmaq (hızlı vurmak) : thwack

huzlu yürümeq (hızlı yürümeq) : to step out, trot

hüjôum et- (hücum et-) : charge, flush, fly upon, impugn, mob, raid, rush, smite, souse, storm, assault, attack, bang, fall upon, tackle, tear

hükm et- (hükmet-) : account, award, conclude, decree, dominate, find, infer, rule, sentence, size up

hümmâ tevlîd et- (hummâ tevlit et-) : fever

hürmet et- : esteem, honour, notice, regard, respect, revere, venerate

hürmetsizlik et- : desecrate, disparage, profane

hüsnü hattı ol- (hüsnühattı ol-) : to write a good hand

hüsnü qabûl et- (hüsnükabul et-) : welcome

hüviyetini tâ'yîn et- : identify

i-âde et- (iade et-) : recede, recommit, reconvey, refund, regain, relegate, remand, remit, render, repay, replace, requite, restore, retribute, retrieve, return, send back, pay

i-âdesini taleb et- (iadesini talep et-) : revindicate

i-âdeten ferâğ et- (iadeten ferağ et-) : reconvey

i-âdeyi i'tibâr et- (iade-i itibar et-) : rehabilitate

i-âdeyi milkiyyet et- (iade-i mülkiyet et-) : denationalize

i-âne istemek (iâne istemek) : to ask charity

i-âre et- (iâre et-) : lend

ibâdet et- : pray, worship

ibâret ol- : lie

ibâte et- : quarter

ibqâ et- (ibkâ et-) : stamp, eternize, immortalize, to keep on, to keep up, perpetuate

ibrâ et- : discharge

ibrâm et- : importune, thrust on, wring out

ibrâz et- : evince, produce

ibtâl et- (iptal et-) : counter mand, cross, nullify, prescribe, rescind, reverse, supersede, void, quash, annihilate, annul, cancel, elide, write off, invalidate

ibzâl et- : effuse, shower

icheri buraqmaq (içeri bırakmak) : to let in

icheri chekmek (içeri çekmek) : inspire

icheri dolmaq (içeri dolmak) : crowd in

icheri girivermek (içeri girivermek) : drop in

icheri girmek (içeri girmek) : go into, to come off second best

ichinde yatmaq (içinde yatmak) : welter

ichinden chuqmaq (içinden çıkmak) : to pull through

ichinden geçmek (içinden geçmek) : go through

ichine almaq (içine almak) : to take in

ichine chekmek (içine çekmek) : inhale

ichine deukmek (içine dökmek) : infuse

ichine ishletmek (içine işletmek) : ingrain

ichini chuqarmaq (içini çıkarmak) : core

ichini doldurmaq (içini doldurmak) : pad

ichirmek (içirmek) : fuddle, imbue, impregnate, steep

ichivermek (içivermek) : toss

ichki vermek (içki vermek) : tap

ichmek (içmek) : carouse, drink, help one's self, lap, smoke, soak, sponge, tipple, wassail

i'dâm et- : execute

idâme et- : bolster out, continue, maintain, perpetuate

idâre et- : administer, boss, command, con, conduct, control, direct, direct, drive, economize, finger, govern, handle, head, husband, lead, manage, manipulate, navigate, rein, ride, ride, rule, run, spare, steer, stint, superintend, troll, wield

idâre yapmaq (idâre yapmak) : save, retrench

idâresizlik et- : mismanage

idâreyi ele almaq (idâreyi ele almak) : to handle the ribbons

idâreyi ourfiyye îlân et- (idâre-yi örfiye ilan et-) : to proclaim martial law

iddâ et- (iddia et-) : allege, argue, arrogate, assert, assume , to make believe, bet, claim, contend, to let on, maintain, plead, postulate, pretend, profess, sustain

idhâl et- (ithal et-) : put in, rank, import, include, infuse, inject, insert, introduce, intrude, enroll, enter, graft

idhâr et- : to lay up, stock, store

idmân et- : practise, exercise

idmân yapmaq (idman yapmak) : train, sport

idrâk et- : comprehend, perceive, understand, apprehend

ifâ et- : achieve, act, to carry on, to carry through, discharge, execute, exercise, fill, fulfil, meet, observe, perform, quit, realize, redeem, render, transact, administer, answer, do

îfâ etmemek : absent one's self

ifâde et- : couch, declare, depose, embody, emit, express, import, mean, phrase, plead, put, signify, state, word

ifâyü vazife et- (ifâ-ı vazife et-) : act

iflâs et- : to be a bankrupt, break

iflâs etdirmek (iflâs ettirmek) : bankrupt

ifrât et- : overdo

ifrâta varmaq (ifrata varmak) : to run riot

ifrâz et- : allot, apportion, canton, detach, discharge, disjoint, draft, excrete, exhale, expectorate, expectoration, secrete

ifsâd et- : corrupt, crimp, debauch, deprave, infect, misguide, pervert, poison, rot, spoil, suborn

ifsâda chalushmaq (ifsâda çalışmak) : tamper

ifshâ et- (ifşa et-) : delate, denounce reveal, disclose, divulge, to let out, to throw off the mask, split, unbosom, unburden, unveil, vent

iftihâr et- : to feel flattered, glory, plume one's self, pride one's self, triumph

iftirâ et- : defame, asperse, calumniate, slander, traduce, vilify

igfâl et- (iğfâl et-) : surprise, abuse, to turn aside, warp, decoy, divert, entice, hoodwink, insnare, inveigle, jilt, lime, lure, misadvise, mystify, palm, ravish, seduce, seel, sham, undo, victimize, blindfold, debauch

ighdish et- (iğdiş et-) : spay

igtishâsh chuqarmaq (iğtişâş çıkarmak) : ruffle

igzâb et- (iğzâb et-) : vex, enrage, infuriate, provoke, revolt, exasperate

ihâfe et- : frighten, intimidate

ihânet et- : betray

ihâta et- : beleaguer, beset, besiege, circle, circumscribe, compass, embrace, encircle, encompass, environ, flank,

grasp, hoop, invest, involve, receive, round, surround

ihbâr et- : acquaint with, advertise, advise of, announce, apprise of, betoken, denounce, fortell, inform, instruct, intimate, to give notice, notify, report, signal, tell, warn

ihdâ et- : present

ihdâs et- : create, introduce, occasion, originate

ihlâl et- : break, to break through, contravene, damage, debilitate, derange, detract, disturb, impair, infest, infract, infringe, injure, may, offend, prejudice, shatter, subvert, transgress, trespass, undo, unsettle, violate, wound

ihmâl et- : to set aside, disregard, forget, lapse, neglect, omit, overslip, pigeon hole, procrastinate

ihnâq et- (ihnak et-) : asphyxiate, smother, stifle, strangle, suffocate, garrote

ihqâq et- (ihkak et-) : vindicate, relieve

ihrâj et- (ihraç et-) : debar, debark, evict, exclude, exhume, export, issue, shut off, uncamp, unchurch, void, discharge, discharge, disembark, dislodge, dismiss, displace, drop off, land

ihrâjât yapmaq (ihracat yapmak) : export

ihşân et- : vouchsafe

ihtâr et- : admonish, advert, to call attention to, betoken, caution, enjoin, fore advise, for warn, observe, premonish, presage, prompt, remark, remonstrate, sermonize, twit, warn

ihtârâtta boulounmaq (ihtârâtta bulunmak) : to take to task

ihtidâ et- : convert, to turn turk

ihkiyâr yapmaq (ihtikâr yapmak) : engross

ihtilâf et- : dissent

ihtilâf hâsul ol- (ihtilâf hâsıl ol-) : disagree, divide

ihtilâj yapmaq (ihtilâc yapmak) : convulse

ihtilât et- : communicate, intercommunicate, mix

ihtimâli olmaq (ihtimali olmak) : to stand a chance

ihtimâm et- : attend, elaborate, to look after, to take pains

ihtirâ' et- : invent

ihtirâz et- : coy, shrink

ihtisâr et- : abbreviate, abridge, contract, to cut short

ihtisâs kesb et- (ihtisâs kesbet-) : specialize

ihtivâ et- : comprehend, comprise, contain, embody, embrace, include, to take in

ihdiyâj ol- (ihtiyaç ol-) : require

ihdiyâjunu te'mîn et- (ihtiyacını temin et-) : cater for, feed

ihdiyâr et- : adopt, choose

ihdiyârî teklif et- : volunteer

ihdiyât et- : precaution

ihdiyâtla telaqqî et- (ihtiyatla telakki et-) : discount

ihtizâz et- : flicker, oscillate, quaver, quiver, scintillate, swing, trill, twinkle, vibrate

ihyâ et- : quicken, raise, reanimate, recreate, re-edify, refresh, regenerate, renew, vivify

ihzâr et- : confection, digest, dispense, dress, fore arm, mature, maturate, pave,

Pioneer, predispose, prepare, to make ready, season

ijâb et- (icap et-) : imply, necessitate, need

ijâd et- (icat et-) : devise, invent, mint, start, coin, conjure up

ijâr et- (icar et-) : lease, rent, farm out, lend, let, to let out, hire out

ijâru temdîd et- (icârı temdîd et-) : release

ijbâr et- (icbar et-) : coerce, compel, constrain, cow, dragon, drive, enforce, exact, force, impose, impress, obtrude, thrust on

ijlâs et- (iclâs et-) : enthrone, throne

ijmâl et- (icmâl et-) : epitomize, summarize

ijmâlen tekrâr et- (icmâlen tekrar et-) : recapitulate

ijrâ et- (icra et-) : hold, enact, execute, exercise, exert, play, practise, work, act, do, implement

ijrâyi hükûmet et- (icra-yı hükûmet et-) : reign

ijrâyi nüfûz et- (icrâ-yı nüfuz et-) : influence

ijrâyi te'sîr et- (icra-yı tesir et-) : operate

ijrâyu vazîfe et- (icra-yı vazife et-) : officiate

ijtimâ' et- (ictimâ et-) : congregate, meet, sit, assemble, gather

ijtimâ'-a dâ'vet et-(ictimâğa/ictimaya davet et-) : convoke

ijtinâb et- (ictinâp et-) : to keep clean, eschew, forbear, to keep away, refrain

ijtisâr et- (ictisâr et-) : to take the liberty of

iki misli ol- : double

iki misli yapmaq (iki misli yapmak) : double

iki tarafu idâre et- (iki tarafı idare et-) : straddle

ikinci qopyesini tanzîm et- (ikinci kopyasını tanzim et-) : re-draw

ikiye ayurmaq (ikiye ayırmak) : bisect, divide, halve, to cut in two

ikiz doghourmaq (ikiz doğurmak) : twin

ikiz dômaq (ikiz doğmak) : twin

iklîl vermek : laureate

ikmâl et- : accomplish, to carry through, complete, consummate, crown, determine, end, fill, finish, get through, go through, to make up, perfect, recruit, round, supply, to turn off, write up

ikrâm et- : to make much of

iksâ et- : robe

îlâ et- (ilâ et-) : exalt, sublime, dignify, elevate

ilâhi oqoumaq (ilâhi okumak) : hymn

ilâj qوماq (ilâç koymak) : medicate

ilâj vermek (ilaç vermek) : physic, medicate

i'lân et- (ilan et-) : declare, delate, denounce, give forth, placard, preach, proclaim, promulgate, proscribe, publish, sound, thunder, trumpet, ventilate, voice, blaze, blazon, advertise, announce

i'lânu harb et- (ilan-ı harp et-) : to declare war

ilâve et- : add, affix, annex, append, attach, engraft, graft, intercalate, join, subjoin, surcharge, vamp

ilerlemek : advance, come on, to come to the front, gain, get along, get on, go forward, go on, to gain ground, to move on, proceed, progress, to make way

ilerletmek : further

ilhâm et- : inspire, instil, reveal

ilhâq et- (ilhak et-) : affix, annex, subjoin, suffix, join

iliklemek : button, hook

ilishdirmek (iliştirmek) : buckle, hitch, loop, tack

ilishmek (ilişmek) : hitch

ilmek : sheep shank

ilmek bâlamaq (ilmek bağlamak) : noose

ilqâ et- (ilka et-) : suggest, inspire

ilqâh et- (ilkâh et-) : fecundate

ilsâq et- (ilsâk et-) : agglutinate

iltifât et- : flatter

iltihâb et- : inflame

iltihâq et- (iltihâk et-) : adhere, adjoin, join

iltijâ et- (ilticâ et-) : harbour, to take refuge

iltimâs et- : entreat

iltisâq et- (iltisak et-) : cohere

iltizâm et- : advocate, bias, espouse, farm, favour, go for, to hold with, to have respect of, side

ilzâm et- : clinch, reason, shut up

imâ et- : glance, insinuate, intimate, prefigure, refer, suggest, advert, allude, hint

i'mâl et- : construct, fabricate, forge, make, manufacture, to turn out

imâle et- : deviate, dispose, incline, predispose, sway

i'mâr et- : reconstruct, develop

imâte et- : mortify

imhâ et- : annihilate, exterminate, root

imhâl et- : reprieve

imlâ et- : charge, fill, load, replenish

imlâ yazmaq (imla yazmak) : spell

imrâr et- : lead

imrendirmek : to make the mouth water

imrenmek : envy

imsâk et- : contain, deny one's self

imtidâd et- : extend, stream, trend

imtihân et- : examine, quiz

imtihâna hazurlamaq (imtihâna hazırlamak) : cram

imtinâ' et- : default, refuse, to stand out

imtisâl et- : to act on, answer, comply with, defer, to take example, follow, learn

imtiyâzunu almaq (imtiyazını almak) : patent

imtizâj et- (imtizaç et-) : acclimatize, adapt one's self, amalgamate, combine, mix, season, sympathize, fraternize, harmonize

imzâ et- : counter sign, endorse, receipt, sign, subscribe, write one's self

inâd et- : to turn rust, stick to

inâdu artmaq (inadı artmak) : stiffen

inandurmaq (inandırmak) : to make believe, cram, to make believe

inanmamaq (inanmamak) : disbelieve, discredit, mistrust

inanmaq (inanmak) : believe, credit, to take stock, swear, to take in

inanulmaq (inanılmak) : to gain credit

inbât et- : fecundate, fertilize, fructify

inbikden chekmek (imbikten çekmek) : distil

inbisât et- : expand, rarefy

inbisât etdirmek (inbisât ettirmek) : expand

indirmek : abate, bring down, debase, dip, dismount, to let down, lower, put down, set down, sink, strike

infâz et- : enforce, execute

infilâq et- (infilâk et-) : detonate, explode

infisâh et- : decompose, dissolve

infisâl et- : secede

İngilizjeleshdirmek (İngilizceleştirmek) : anglicize

inhilâl et- : decompose

inhirâf et- : decline, deviate, digress, err, lean, swerve

inhisâra almaq (inhisâra almak) : monopolize

inhizâma ôuratmaq (inhizâma uğratmaq) : rout

in-ikyâs et- (in'ikâs/ inikâs et-) : reflect, resound, reverberate

inje aramaq (ince aramak) : scan

inje dikmek (ince dikmek) : fine draw

inje tedqîq et- (ince tetkik et-) : scrutinize, sift

injelmek (incelmek) : batter, effeminate, refine, thin

injeltmek (inceltmek) : refine, subtilize, thin

injimâd et- (incimâd et-) : freeze

injitmek (incitmek) : gall, hurt, injure, sprain, strain

injiyle süslemek (inciyle süslemek) : pearl

inkisâr et- : curse, refract

inkisâru hayâle ôuratmaq (inkisâr-ı hayale uğratmaq) : disillusion

inkishâf et- (inkîşaf et-) : enlarge, blossom into, develop, evolve, flourish, thrive, unfold

inkishâf etdirmek (inkîşâf ettirmek) : develop

inkyâr et- (inkâr et-) : deny, disown, gainsay, repudiate

inlemek : groan, moan

inmek : come down, descend, dismount, ebb, go down, light, set, sink, stoop, subside

inqibâz ol- (inkıbâz ol-) : bind one's self

inqilâb et- (inkılap et-) : to turn to

inqilâb yapmaq (inkılap yapmak) : to make an epoch, revolutionize

inqisâm et- (inkisâm et-) : divide

inqiyâd et- (inkıyat et-) : to give way, knuckle, obey, to give place, submit, surrender, capitulate, give in, come in

insânlaşdurmaq (insanlaştırmak) : humanize

insanlaşmaq (insanlaşmak) : humanize

inshâ et- (inşa et-) : build, erect, raise, construct

intâj et- (intâç et-) : breed, cause, to bring to a conclude, originate, provoke, result, signify

intihâb edilmek : to be elected

intihâb et- : choose, elect, extarct, mark out, return, select, take, vote

intihâb yapmaq (intihâp yapmak) : ballot

intihâl et- : abstract, steal

intinâ' et- : abstain

intiqâl et- (intikal et-) : demise, devolve, to vest in possession

intishâr et- (intişar et-) : diffuse, spread, appear, beam forth, evolve, exhale, float, to come from the press, propagate, radiate, sound, stream

intizâmu mouhâfaza et-(intizâmı muhâfaza et-) : to keep time

intizâr et- : await, bide, expect, to look for, wait for

intriqa yapmaq (entrika yapmak) : intrigue, mine, trinket

in-uqâd et- (in'ikâd/inikât et-) : sit

ip atlamaq (ip atlamak) : skip

iplîyni chuqarmaq (ipliğini çıkarmak) : unthread

iqâ' et- (ikâ et-) : perpetrate, uprouse, raise, inflict

iq-âd et- (ik'ad/ ikat et-) : enthrone

iqâme et- (ikâme et-) : enter, install, post, replace, substitute

iqâmet et- (ikâmet et-) : dwell, live, lodge, reside, sojourn, tabernacle, inhabit

iqâz et- (ikaz et-) : premonish, jog, fore advise, for warn, wake, warn, awaken

iqdâm et- (ikdâm et-) : ply

iqdâr et- (ikdâr et-) : empower, enable

iqnâ' et- (ikna et-) : persuade, bend, convince, move, prevail on, proselyte, reason, satisfy, sway, to talk into, induce

iqnâ' etmemek (ikna etmemek) : dissatisfy

iqrâr et- (ikrâr et-) : confess

iqrâz et- (ikrâz et-) : lend, loan

iqtibâs et- (iktibâs et-) : adapt, borrow, crib, quote

iqtifâ et- (iktifa et-) : accommodate one's self, defer, comply with, conform

iqtisâd et- (iktisat et-) : economize, husband

iqtitâf et- (iktitâf et-) : harvest

i'râb et- : parse

irâd et- : cite, invoke, adduce

irâd qayd et- (irat kaydet-) : credit

irâd tahsîs et- : jointure

irâde et- : destine

irjâ' et- (ircâ' et-) : trace back

irjâ-u nazar et- (ircâyı nazar et-) : review

irkyâb et- (irkâb et-) : embark, ship

irsâl et- : consign, remit, send, transmit

irshâd et- (irşât et-) : edify

irtibâtu ol- (irtibatı ol-) : communicate

irtidâd et- : back slide

irtihâl et- : depart

irtijâlen seuylemek (irticâlen söylemek) : extemporize, improvisate

irtikyâb et- (irtikâp et-) : perpetrate, stoop, embezzle

irvâ et- : irrigate

is et- : smudge

isâbet et- : accrue onto, hit

isâbet etmemek : miss

isâle et- : conduct, inundate

isbât et- : argue, assign, circumstantiate, demonstrate, evince, exemplify, identify, justify, legitimate, prove, substantiate, sustain, aver

isbâti rüşhd et- (ispatı rüşd et-) : to come of age

isbâti vüjûd et- (ispatı vücut et-) : appear

ish yapmaq (iş yapmak) : bargain with

ishâ-a et- (işâa et-) : circulate, divulge, noise, report, resound, retail

ish-âl et- (işâl et-) : ignite, inflame, to set aflame, explode, fire

ish-âr et- (işâr et-) : denote, indicate, post

ishâret et- (işâret et-) : beckon, cross, motion, nod, note, point out, prick, sign, track, wink, denote, initial, mark, refer

ishâret yapmaq (işâret yapmak) : blaze

ishbâ' et- (işbâ et-) : drench, satiate, saturate, impregnate

ishe bashlamaq (işe başlamak) : to set to work

ishe qomaq (işe koymak) : indenture

ishemek (işemek) : stale

ishgâl edilmek (işgal edilmek) : to be occupied

ishgâl et- (işgal et-) : absorb, distract, engage, fill, immerse, possess, squat, to take up, occupy, hold

ishi bitirmek (iş bitirmek) : to close a bargain, to have clean slate

ishi ifrâta vardurmaq (iş ifrata vardırmaq) : to ride a hobby

ishi i'zâm et- (iş izâm et-) : to break a butterfly upon the wh..

ishidilmek (işitmek) : to be heard

ishini bozmaq (işini bozmak) : to put a spoke in one's wheel

ishitmek (işitmek) : hear, learn

ishkenje et- (işkence et-) : agonize, crucify, excruciate, harry, rack

ishkenje yapmaq (işkence yapmak) : torture

ishkyâl et- (işkal et-) : complicate, maze, entangle, handicap, perplex

ishlemek (işlemek) : chase, chisel, damaskeen, elaborate, enchase, forge, inlay, operate, run, set, stud, tessellate, till, tissue, work, work

ishletmek (işletmek) : actuate, exploit, float, gear, work

ishmî'zâz yapmaq (işmîzaz yapmak) : grimace

ishrâb et- (işrap et-) : intimate

ishret et- (işret et-) : bouse, carouse, guzzle, riot

ishti-âl et- (iştiâl et-) : enkindle, go off, ignite, inflame, explode, fire

ishtihâr et- (iştihâr et-) : to come to the front, to be noted

ishtirâki ol- (iştiraki ol-) : communicate

ishtirâq et- (iştirak et-) : to chime in with, club for, common, concur, identify one's self with, share, associate, contribute, enter, partake, participate, to stand to, sympathize, join

ishvebâzluq et- (işvebâzlık et-) : jilt

iskyân et- (iskân et-) : domicile, house, people, populate, put up at, settle

iskyât et- (iskât et-) : clinch, convict, shut up, silence

ismâr et- : fructify

ismîle seuylemek (ismiyle söylemek) : to call a spade a spade

ismini zikr et- (ismini zikret-) : name

isnâd et- : allege, bottom, charge, predicate, tax

isqâ et- (iskâ et-) : irrigate, warp

isqandil atmaq (iskandil atmak) : sound

isqandil et- (iskandil et-) : fathom, plumb, pump, sound

isqât et- (iskât et-) : attain, deprive, devest, disable, discard, dispossess, disqualify, oust, overthrow, supersede, vote down, drop off, eject, evict, uncrown, unseat, upset

isqonto et- (iskonto et-) : discount, rebate

isqrim yapmaq (eskrim yapmak) : fence

isrâf et- : dissipate, fool away, fritter, lavish, squander, waste

istemek : come for, covet, demand, desire, itch, like, list, quest, require, seek, want, ask

istememek : deprecate

istî-âb et- (istiâb et-) : hold, receive

isti-âne et- (istiâne et-) : to have recourse

istid-â et- (istidâ et-) : petition, solicit

istidlâl et- : educe, gather, infer

istidlâlât et- : prognosticate

istif et- : pack, stack, stow, trim

istîfa et- : abdicate, resign

istifâde et- : approve, benefit, enjoy, find one's account, trade, utilize

istifrâgh et- (istifrâğ et-) : spew, vomit

istifrâsh et- (istifrâş et-) : consummate

istifsâr et- : inquire, question

istigfâr et- (istiğfar et-) : repent, shrive

istihbâr et- : gather, to be inform, understand

istihdâm et- : employ, occupy

istihfâf et- : disregard, gibe, to look down, scorn, scout, slight, trample

istihlâf et- : succeed

istihlâk et- : consume

istihmâm et- : to take a bath, bathe

istihqâr et- (istihkâr et-) : despise, disdain

istihrâj et- (istihrâç et-) : decipher, deduce, educe, elicit, extarct

istihsâl et- : achieve, attain, compass, harvest, obtain, recover, acquire

istihzâ et- : deride, flout, jeer, mock, nip, quip, rail, ridicule, sneer, taunt

isti'jâl et- (isticâl et-) : haste, post, hurry

istijâr et- (isticâr et-) : lease, rent, freight, hire

istijvâb et- (isticvâb et-) : examine

istikrâh et- : detest, nauseate, shrink

istikshâf et- (istikşâf et-) : scout

istikshâf yapmaq (istikşâf yapmak) : reconnoitre

istilâ et- : descend, flood, intrench, invade, mantle, overrun, overwhelm, possess, suffuse, pervade

istilzâm et- : entail, imply, involve

istimâ' et- : hear

isti'mâl et- : exercise, exert, use, dispose, dispose, apply, practise

isti'mâr et- : colonize

istimdâd et- : to cry out for help

istimlâk et- : expropriate, secularize

istimzâj et- (istimzaç et-) : sound

istinâd et- : flank, lean, rest

istinâdgyâh te'mîn et- (istinâtgâh temîn et-) : to obtain a foot

istinâf et- : appeal

istinsâh et- : copy, extend, mimeography, reproduce, transcribe

istintâj et- (istintâç et-) : conclude, reason

istintâq et- (istintak et-) : question, interrogate

istiqbâl et- (istikbal et-) : greet, to bid welcome, meet

istiqrâz et- (istikraz et-) : borrow, to raise money

istirahât et- : repose, lounge, rest, to take a rest

istirdâd et- : evict, recapture, reconquer, recover, repossess

istirhâm et- : solicit

istisgâr et- : underestimate, underprize, underrate, undervalue, belittle

istishâre et- (istişâre et-) : consult, to hold counsel

istish-hâd et- (istişhâd et-) : cite

istisnâ et- : dispense with, except, exempt

istisqâl et- (istiskâl et-) : cat call

istîzâh et- : interpellate

itâ et- : confer, fit, furnish, give, grant, minister, purver, render, supply

itâ-at et- (itaat et-) : cede, knuckle, rein up

itâ-ate getirmek (itaate getirmek) : subdue

itâ-atsizlik et- (itâatsizlik et-) : disobey

it-âb et- (it'âb et-) : fatigue

it-hâf et- (ithâf et-) : dedicate, inscribe

it-hâm et- (itham et-) : accuse, criminate, impeach, charge, delate, arraign, impugn, incriminate, inculcate, testify

i'tibâr edilmek : rate

i'tibâr et- : accredit, credit, to give credit, esteem, honour, repute

i'tibâru ol- (itibarı ol-) : to have credit

îtilâf edilmek : to be arranged

i'tilâf et- : accord, arrange, compound, to make up, to come to terms, to come to an understanding, agree, to come to an arrange, article

îtimâd et- (itimat et-) : confide, count, depend, rely, repose, trust, believe

i'timâd etmemek : mistrust

itînâ et- : embalm, enshrine, pick

îtiqâd et- (itikat et-) : believe in

i'tirâf et- : confess, admit, avow

i'tirâfu jûrm et- (itirafı cürüm et-) : to plead guilty

i'tirâz et- : controvert, demur, dispute, except, to claim a foul, impugn, object, protest, cavil

itishmek (itişmek) : hustle, touse

i'tiyâd et- : accustom to be

i'tizâl et- : secede

i'tizâr et- : excuse one's self, apologize

itlâf et- : decimate

itmâm et- : complement, finish

itmek (etmek) : render

itmek : drive, hustle, jog, jostle, move, protrude, push, shove, spurn

ittihâd et- : amalgamate, consolidate, incorporate, league, pair off, unite

ixâ et- (iksâ et-) : dress, endue, garb, invest, revet

iyi baqmaq (iyi bakmak) : see to

iyi beslemek : pamper

iyi dayanmaq (iyi dayanmak) : wear

iyi dinlemek : heed

iyi et- : balsam, heal

iyi geürünmek (iyi görünmek) : to look well

iyi gitmek : boom, go well

iyi ol- : prosper

iyi tedqîq et- (iyi tetkik et-) : pore

iyi toutmaq (iyi tutmak) : stick fast

iyi toutounmaq (iyi tutunmak) : to obtain a foot

iyije silmek (iyice silmek) : to rub down

iyije tedqîq et- (iyice tedkik et-) : to look through

iyije uslanmaq (iyice ıslanmak) : soak

iyije yemek (iyice yemek) : to walk into

iyileşmek (iyileşmek) : ameliorate, amend, to grow better, heal, improve, incarnate, recover, recruit

iyilmek (eğilmek) : bend, to bend over, buckle, cant, crouch, decline, give, sag, stoop, verge

iyemek (eğmek) : hunch, spring, bend, bow, cant, crank, curve, inflect, recline, warp

iynelemek (iğnelemek) : pin, prick

izâbe et- : fuse, melt, smelt

izâfe et- : refer

izâh et- : elucidate, explain, expose, expound, handle, illustrate, interpret, to lay out, to throw light, particularize, unravel

iz-âj et- (iz'ac et-) : trespass, fret, molest, worry

izâle et- : efface, eliminate, eradicate, extirpate, kill, obliterate, purge, remove, to break through

i'zâm et- : exaggerate, magnify, overrate, overvalue, send

i'zâm etmemek : under-colour

izann et- (izan et-) : believe in

i'zâz et- : accommodate with, entertain, treat, banquet

izdivâj et- (izdivaç et-) : espouse, marry

izdivâj teklîf et- (izdivaç teklif et-) : propose, woo

izhârü shâdumânî et- (izhâr-ı şâdımânî et-) : exult

izini tâ'qîb et- (izini takip et-) : trace, track, trail

jâ-iz ol- (câiz ol-) : lie

jâ'lî yapmaq (câlî yapmak) : dissimulate, sham, simulate

jam ol- (cam ol-) : vitrify

jam taqmaq (cam takmak) : glass

jama tahvîl et- (cama tahvil et-) : vitrify

jamadan vourmaq (camadan vurmak) : reef

jâmî' ol- (câmi ol-) : embody

janbazluq et- (canbazlık/cambazlık et-) : vault

janlandurmaq (canlandırmak) : animate, brisk up, buoy, elevate, enliven, inspirit, jog, quicken, reanimate, recreate, refresh, renew, resuscitate, revive, revivify, spirit, vitalize, vivify

janlanmaq (canlanmaq) : quicken, resuscitate, revive

jârî ol- (cari ol-) : prevail, to hold good, obtain, rule, run

jâsôsuluq et- (casusluk et-) : spy

jaydurmaq (caydırmak) : alienate, avert, disaffect, disincline, dissuade, persuade from, to turn aside

jaymaq (caymak) : to change one's mind, put away, recede, rue, to turn aside, waive

jebe qomaq (cebe koymak) : pouch

jebr et- (cebret-) : to do violence

jebren almaq (cebren almak) : exact

jebren geutürmek (cebren getirmek) : abduct

jebren hizmete almaq (cebren hizmete almak) : the press

jebri nefis et- (cebri nefis et-) : forbear

jedvel tertîb et- (cetvel tertip et-) : tabulate

jedvel yapmaq (cetvel yapmak) : table

jelb et- (celb et-) : bait, summon, allure, draw, to draw over, entice, invite, invoke, train, attract, cite, distract

jem' et- (cem et-) : add, aggregate, amass, codify, collect, compile, concentrate, heap, park, pool, put to, sum, embody

jemi' yapmaq (cem yapmak) : pluralize

jem-iyyet teshkîl et- (cemiyyet teşkil et-) : league

jenâha hüjûm et- (cenâha hücum et-) : flank

jenâhu taqviye et- (cenâhı takviye et-) : flank

jerâhât toplamaq (cerahat toplamak) : suppurate

jereyân et- (cereyan et-) : stream, drain, flow

jerh et- (cerhet-) : disaffirm, disprove, overrule, wound, refute, stab

jerr et- (cer et-) : pull

jesâret et- (cesaret et-) : pluck up

jest yapmaq (jest yapmak) : gesticulate

jevâba mouqâbele et- (cevaba mukabele et-) : rejoin

jevelân et- (cevelân et-) : cruise, keel, roam

jezâ yapmaq (ceza yapmak) : punish, recompense

jezâlandurmaq (cezâlandırmak) : chastize

jezâya mahkyûm et- (cezâya mahkûm et-) : inflict

jezâyü naqdî almaq (cezâyı nakdî almak) : fine

jezb edilmek (cezbedilmek) : gravitate

jezb et (cezb et-) : attract, allure, draw, invite, jilt, lure, prepossess, take, train

jezr ol- (cezrol-) : ebb

jiddî dourmaq (ciddi durmak) : prim

jiddiyyetini mouhâfaza et- (ciddiyetini muhâfaza et-) : to keep one's countenance

jilâ vermek (cilâ vermek) : satin

jilâlamaq (cilalamak) : gloss, polish, varnish, burnish, furbish, hot press, lap

jilâlanmaq (cilalanmak) : polish

jildlemek (ciltlemek) : bind over

jilve et- (cilve et-) : jilt

jilveleshmek (cilveleşmek) : coo

jinâs seuylemek (cinâs söylemek) : pun

jiro et- (ciro et-) : endorse, negotiate

jismânileshdirmek (cismânileştirmek) : secularize

joshmaq (çoşmaq) : caper, gush

journala qayd et- (jurnale kaydet-) : journalize

journala qayd ol- (jurnale kaydol-) : log

juva ile mouâmele et- (cıva ile muamele et-) : mercurialize

juvuldamaq (cıvıldamak) : chirp, peep, pip, twitter

juzlamaq (cızlamak) : sizzle

jülûs et- (cülûs et-) : accede

jümleye tefevvouq et- (cümleye tevaffuk et-) : to break the record

jür-et et- (cüret et-) : adventure, chance, hazard, to take the liberty of, risk, venture

jürmü inkyâr et- (cürmü inkâr et-) : to plead not guilty

keche yapmaq (keçe yapmak) : felt

keder et- : bemoan, rue

kederli dourmaq (kederli durmak) : mope

kefâlet et- : to give guaranty

kefâlete rabt et- : bail, bind over

kefâret et- : atone, confess, expiate, propitiate, ransom

keffi yed etdirmek (keffiyed ettirmek) : non suit

kefîl ol- : to give guaranty, respond

kehânet et- : divine

kekelemek : drawl, falter, fumble, stammer, stutter

kelepje taqmaq (kelepçe takmak) : manacle

kelepjelemek (kelepçelemek) : hand cuff

kemâle erdirmek : mellow

kemâle ermek : to grow mature, ripen, mature

keman chalmaq (keman çalmak) : fiddle

kemer yapmaq (kemer yapmak) : arch, cove, vault

kemik hâline gelmek : ossify

kemirmek : bite, eat, gnaw, nibble, ulcerate

kemîyni chuqarmaq (kemiğini çıkarmak) : bone

kenâr chekmek (kenâr çekmek) : welt

kenar yapmaq (kenar yapmak) : margin, mill, edge

kenârda boulounmaq (kenarda bulunmak) : skirt

kenâruna gelmek (kenarına gelmek) : verge

kenaruna yazmaq (kenarına yazmak) : margin

kendi menfâatine qoullanmaq (kendi menfaatine kullanmak) : approve

kendinden bahs et- (kendinden bahset-) : to talk shop

kendine evlâd et- : mother

kendine mâl et- : appropriate

kendini aldatmaq (kendini aldatmak) :
mare's nest

kendini düşünmek (kendini düşünmek) :
befriend one's self

kendini hiss et- (kendini hisset-) : one's
self find

kendini medh et- (kendini methet-) :
pique one's self

kendini müdâfâ et- (kendini müdâfaa et-)
: defend one's self

kendini zorlamaq (kendini zorlamak) :
force, retch

kenedlemek : clamp, cramp, hasp, seal

kerâz et- : treat

kerpich ol- (kerpiç ol-) : clod

kesb et- (kesbet-) : gain, get

kesbi ehemmiyyet et- (kesb-i ehemmiyet
et-) : to come to the front

kesdirmek (kestirmek) : curd, doze

keseye qomaq (keseye koymak) : purse

keshf et- (keşfet-) : anticipate, descry,
detect, discover, divine, estimate,
explore, find, find out, fore bode,
forecast, fortell, predict, prognosticate,
prophecy, reconnoitre, soothsay, spot,
start

keshîde et- (keşîde et-) : hoist

kesib bichmek (kesip biçmek) : mow

kesilmek : cease, discontinue, fail, give
over, stanch

keskinleşmek (keskinleşmek) : sharpen

keskinletmek : edge, sharpen

kesmek : abscind, amputate, butcher,
carve, cease, chip, circumcise, clip,
curtail, cut, cut down, cut off, dag,
defalcate, discontinue, drop off, excise,
fell, hack down, hew, hush up, interrupt,
kill, to knock off, lop, massacre,
mutilate, nip, poll, shear, shut up, slash,
slaughter, slay, snip, stanch, stint, strike,
strike down, stump, sunder, whittle

ketm et- (ketmet-) : suppress, conceal,
dissemble

ketôm ol- (ketûm ol-) : to keep counsel

keukleşdirmek (kökleştirmek) : ingrain,
root

keukleşmek (kökleşmek) : radicate,
root

keükünden chuqarmaq (kökünden
çıkarmak) : eradicate, unroot, uproot

keükünü chuqarmaq (kökünü çıkarmak)
: root, stub

keulelik et- (kölelik et-) : slave

keumür almaq (kömür almak) : coal

keumür vermek (kömür vermek) : coal

keumür yapmaq (kömür yapmak) : char

keuprü qourmaq (köprü kurmak) : bridge

keupüklemek (köpüklemek) : lather

keupüklenmek (köpüklenmek) : skim,
sparkle

keupürmek (köpürmek) :
comb, effervesce, foam, froth

keupürtmek (köpürtmek) : froth

keupüynü almaq (köpüğünü almak) :
scum, skim

keur et- (kör et-) : blind

keurletmek (körletmek) : blunt, eclipse,
extinguish, overshadow

keustek vurmaq (köstek vurmaq) : clog

keusteklemek (kösteklemek) : hobble, hopple

keutülük et- (kötülük et-) : malign

keuyde yashamaq (köyde yaşamak) : rusticate

keyf ol- (keyfol-) : to get tipsy

kifâyet et- : table cover, fail, serve, suffice

kilerjilik et- (kilercilik et-) : butler

kilidlemek (kilitlemek) : lock, padlock

kirâlamaq (kiralamak) : charter, hire, rent

kiremid qaplamaq (kiremit kaplamak) : tile

kirish qomaq (kiriş koymak) : joist, rafter

kirish taqmaq (kiriş takmak) : string

kirizme et- (kirizma et-) : trench

kirlenmek : drabble, fur, mire, soil, sully

kirletmek : bedraggle, besmear, contaminate, crock, defile, foul, grime, ink, mire, slop, slubber, slur, soil, sully, tarnish, thumb, vilify

kis qatmaq (kis katmak) : marl

kishnemek (kişnemek) : neigh

küch geçmek (güç geçmek) : wade

küchülmek (küçülmek) : dwindle, lessen, wane

küchültmek (küçültmek) : belittle, diminish, dwarf, lessen, scantle

küflendirmek : mildew, mould

küflenmek : mildew, mother, mould, moulder

küfr et- (küfret-) : blaspheme, curse, inveigh, swear

kül et- : to lay in ashes, incinerate

külliyetli satmaq (külliyetli satmak) : unload

küme ol- : cluster

kümese qomaq (kümese koymak) : coop

künk deyshemek (künk döşemek) : tile

kürek çekmek (kürek çekmek) : oar, row

kürekle atmaq (kürekle atmak) : shovel

kürekleri icheriye almaq (kürekleri içeriye almak) : to unship oars

kürk qaplamaq (kürk kaplamak) : fur

küşhâd et- (küşat et-) : inaugurate

küsmek : pet

küstâhlıq et- (küstahlık et-) : presume

küt et- : blunt

küvenmek (güvenmek) : stay

kyâd qaplamaq (kâğıt kaplamak) : paper

kyâd vermek (kâğıt vermek) : to deal the cards

kyâdlamaq (kâğıtlamak) : tapestry

kyâdlaru qarushdurmaq (kâğıtları karıştırmak) : to shuffle the cards

kyâfî ol- (kâfî ol-) : suffice

kyâfôurlamaq (kâfûrlamak) : camphorate

kyâ-in ol- (kâin ol-) : lie

kyâmilen hâll et- (kâmilên hâll-et-) : to have clean slate

kyâmilen satmaq (kâmilên satmak) : sell out

kyâmilên tejhîz et- (kâmilên techîz et-) :
rig out

kyâr et- (kâr et-) : profit

kyâr getirmek (kâr getirmek) : to bring
grist to the mill

kyâselîslik et- (kâselîslik et-) : sponge

kyâtîblik et- (kâtiplik et-) : write

lâbis ol- : have on

laf et- : palaver

lagv et- (lağvet-) : abolish, abrogate, do
away, repeal, suppress

lake yapmaq (lake yapmak) : japan,
lacker

lâmla atmaq (lağamlâ atmak) : mine

lâ'net et- : damn, execrate

lapa qomaq (lapa koymak) : poultice

lâqayd qalmaq (lâkayt kalmak) : to lie on
the oars

laqurdu et- (lâkırtı et-) : talk

laqurdu qapmaq (lâkırtı kapmak) : pump

lashqa et- (laşka/laçka et-) : surge, veer,
to let go, fleet away, to let loose

lata qomaq (lata koymak) : lath lather

latife et- : banter, hoax, chaff, jest, joke

Latin ol- : romanize

Latinje qonoushmaq (Latince
konuşmak) : latinize

Latinjeleshdirmek (Latinceleştmek) :
latinize

lâyuq ol- (layık ol-) : deserve

lâzum ol- (lazım ol-) : need

leff et- (leffet-) : enclose

lehimlemek : solder, weld

lehine re'y te'mîn et- : canvass for

leke et- : blur, smut, stain

leke yapmaq (leke yapmak) : ink

lekelemek : attain, blemish, blot, cloud,
maculate, speck, spot, stain, stigmatic

leynet vermek (liynet/lînet vermek) :
relax

lezzetli ol- : relish, savour

likide et- : sell off, wind up

linch et- (linç et-) : lynch

listesini yapmaq (listesini yapmak) :
inventory

listeye dâhil et- : schedule

lordlouq tevjîh et- (lordluk tevcih et-) :
lord

lôsa yatmaq (lohusa/loğusa yatmak) : to
lie in

loutf et- (lütfet-) : condescend, favour,
favour with, vouchsafe

lüzôum geurmemek (lüzum görmemek) :
to do without, do without

lüzôum ol- (lüzum ol-) : require

lüzôumou olmamaq (lüzûmu olmamak) :
to have use for

lüzôumsouz buraqmaq (lüzumsuz
bırakmak) : supersede

lüzôumu ol- (lüzûmu ol-) : to have use
for

lüzôumundan fazla ol- (lüzumundan
fazla ol-) : superabound

madde tasrîh et- : article

maddeden tejrîd et- (maddeden tecrît et-
) : immaterialize

maddelere ayurmaq (maddelere
ayırmaq) : article

maddî-leshdirmek (maddîleştmek) :
materialize

maddiyyet vermek (maddiyat vermek) :
substantiate

mâ'dene tahvîl et- : metallize

madrabazluq et- (madrabazlık et-) :
regrate

mâgdour ol- (mağdur ol-) : to have
wrong, to be victim

mâglôub et- (mağlup et-) : beat down,
checkmate, defeat, dish, to knock out,
subdue, vanquish

mâglôub ol- (mağlup ol-) : tread

mâgloubiyyetini i'tirâf et- (mağlubiyetini
itiraf et-) : to throw up the sponge

mâgrôur ol- (mağrur ol-) : pride one's
self

mâgrôurâne geçmek (mağrurâne
geçmek) : sweep

mahalli mouhâkemeyi tâ'yîn et- (mahalli
muhakemeyi tayin et-) : to lay the venue

mahdôud et- (mahdut et-) : restricted

mahjôub et- (mahçup et-) : abash,
disgrace, shame

mahjôub ol- (mahçup ol-) : to be
ashamed

mahkemeye mürâjat et- (mahkemeye
müracâat et-) : file, sue

mahkyôum et- (mahkûm et-) : attain,
condemn, convict, doom, enslave, fine,
proscribe, sentence, subject, thrall, yoke

mahkyôum ol- (mahkûm ol-) : to be
condemn

mahlas qوماق (mahlas koymak) :
surname

mahlôul ol- (mahlûl ol-) : escheat

mahmouzlamaq (mahmuzlamak) : spur

mahrôum et- (mahrum et-) : dispossess,
strip, bereave, deprive, widow

mahrôum ol- (mahrûm ol-) : lack

mahsôub et- (mahsup et-) : offset

mahv et- (mahvet-) : blast, blight, blot,
consume, decollate, destroy, devour,
dilapidate, dissolve, do for, eradicate,
extinguish, kill, to kill off, mine, mortify,
paralyze, prey, quash, ruin, ship wreck,
slay, sponge, unbeget, underwork, waste,
wear, wither

mahv ol- (mahvol-) : collapse,
dilapidate, dissolve, mortify, perish, to
go to pot, ruin, to be sewed up, to be
shipwrecked, smash, spill a sail, waste,
to run wild

mahzene qوماق (mahzene koymak) :
cellar

mahzôun et- (mahzun et-) : sadden,
disenchant

mahzôun ol- (mahzun ol-) : sadden

mahzôuz ol- (mahzûz ol-) : to feel one's
self complimented, Turkish delight, to
feel flattered

mâ'jôunlamaq (macunlamak) : putty

makineyle yapmaq (makineyle yapmak)
: machine

makineyle yazmaq (makineyle yazmak)
: type write

mâl ol- : cost, to stand in

malgama et- : amalgamate

mâli mesrôuq almaq (mâli mesrûk
almak) : receive

mâlik ol- : enjoy, have, my own book,
possess

mâ'lôul et- (malûl et-) : invalid

mâ'lôulen ihrâj et- (malûlen ihraç et-) : invalid

mâ'lôum ol- (malûm ol-) : to be known

mâ'lôumât-fürôushlouq et- (malûmat-fürûşluk et-) : smatter

mâ'lôumâtu ol- (malûmatı ol-) : know

mâ'l-qasem ifâde et- (mâ'l-kasem ifâde et-) : depose on oath, swear

malt yapmaq (malt yapmak) : malt

manastura qapamaq (manastıra kapamak) : cloister

mâ'nâsu ol- (manası ol-) : mean

mâ'nâsunda ol- (manasında ol-) : spell

mandallamaq (mandallamak) : latch

manevre yapmaq (manevra yapmak) : manipulate, manevre, to rig the market

mâni' ol- : check, frustrate, traverse, bar from, to clip the wings, counter check, cramp, to cut short, damp, deprecate, fetter, hamper, hinder, impede, interrupt, nip, obstruct, pull, shackle, unfit, withhold

manyatizme et- (manyetizma et-) : magnetize, mesmerize

manzôum oqoumaq (manzûm okumak) : sing

maqâle yazmaq (makale yazmak) : journalize

maqasdan geçirmek (makastan geçirmek) : switch

maqbôuz vermek (makbuz vermek) : receipt

mâ'rôuf ol- (marûf ol-) : go under

mars et- : gammon

masâj yapmaq (masaj yapmak) : massage

masal seuylemek (masal söylemek) : romance

mashalamaq (maşalamak) : goffer

maske taqmaq (maske takmak) : mask

maskesini chuqarmaq (maskesini çıkarmak) : unmask

mâ'sôumiyyetini iddâ et- (masumiyetini iddia et-) : to plead not guilty

masqaraluq et- (maskaralık et-) : fool, masquerade

masraf et- : spend

masraf ol- : cost

masrafdan chekinmemek (masraftan çekinmemek) : to spare no expense

masrafu esirgememek (masrafı esirgememek) : to spare no expense

masrafunu tesviye et- (masrafını tesviye et-) : to quit cost

mass et- (masset-) : inspire, absorb, suck

mat et- : mate

mat yapmaq (mat yapmak) : granulate, mat

matlôuba mouvâfuq boulounmaq (matlûba muvafik bulunmak) : to pass muster

matlôubounou almaq (matlûbunu almak) : refund one's self

mâ'touf ol- (matûf ol-) : tend

ma-uyyetine vermek (maiyyetine vermek) : subordinate

mavoun taqlîdi boyamaq (mavun taklidi boyamak) : grain

maxadunu tâ'qîb et- (maksadını takip et-) : to ride rough shod

mayalanmaq (mayalanmak) : brew

mâyî hâlinde qalb et- (mâyî hâlinde kalp et-) : fluidize

mâyî ol- : liquefy

mayna et- : douse, lower, strike

mayna yelken et- : to dip the sail

mazbata yapmaq (mazbata yapmak) : protocol

mâ'zeret beyân et- : excuse one's self

mazhar et- : gift

mâ'zôur ol- (mazûr ol-) : to be excused, to be justified

mebhût et- (mebhût et-) : electrify

mebzûl et- (mebzûl et-) : teem

mebzûl ol- (mebzûl ol-) : abound, flow, overflow

medd ol- (meddol-) : flow

medenî-leshdirmek (medenîleştmek) : civilise

medh et- (medhet-) : gloze, praise, preach up, trumpet, write up, boast, to crack up, cry up, eulogize, extol, vaunt

medyûn ol- (medyûn ol-) : owe

meftûn et- (meftûn et-) : charm, dazzle, enchant, fascinate, witch

meftûn ol- (meftûn ol-) : to be enamoured, take up with

mehâret qazanmaq (maharet kazanmak) : master

mehjôur et- (mehcur et-) : bereave

mejbôur et- (mecbur et-) : necessitate, oblige, bind about

mejbôur ol- (mecbur ol-) : to be compelled, hold, must, to have no alternative

mejlis qourmaq (meclis kurmak) : rout

mejlise arz et- (meclise arz et-) : to lay on the table

mejrâ yapmaq (mecrâ yapmak) : channel

mejrôuh ol- (mecrûh ol-) : to be injured

melemek : bleat

me'lôuf ol- (melûf ol-) : to be familiar with

memnôun et- (memnun et-) : content, Turkish delight, gladden, gratify, please, rejoice, satisfy

memnôun etmemek (memnun etmemek) : dissatisfy

memnôun ol- (memnun ol-) : enjoy, to be pleased, rejoice

me'môul et- (memûl et-) : anticipate, expect

me'môur et- (memur et-) : charge, commission, delegate, nominate

men et- : avoid, ban, bar from, clog, debar, deter, to lay an embargo, exclude, forbid, for close, hinder, illegalize, impound, inhibit, interdict, to keep off, to keep out, let, preclude, prevent, prohibit, repress, restrain, seclude, shut off, snub, stay, stem, stop, suppress, taboo

men-i nefis et- (meni nefset-) : help

menkyôub ol- (menkup ol-) : to be in disgrace

mensôub ol- (mensup ol-) : belong

menteshe taqmaq (menteşe takmak) : hinge

merâqu ol- (merakı ol-) : fancy

merâsim yapmaq (merâsim yapmak) : celebrate, solemnize

merâsimi idâre et- : officiate

merâtib tevjîj et- (merâtip tevcih et-) : to hold an investiture

merbôut ol- (merbût ol-) : inhere, intertwine, stick by, cleave, cling

merhâmet et- : compassionate, to be merciful, pity, commiserate

merhem sürmek : salve

mer-î ol- (merî ol-) : to hold good

merkeze jem et- (merkeze cem et-) : centralize

merkeze qomaq (merkeze koymak) : centre

merkeze toplamaq (merkeze toplamak) : centre

mermer taqlidi boyamaq (mermer taklidi boyamak) : marble, grain

mertebesi olmaq (mertebesi olmak) : rank

mesâha et- : gauge, survey

meshgôul et- (meşgul et-) : engage

meshgôul ol- (meşgul ol-) : to be engaged, entertain one's self, to be occupied, concern with

meshrôu' add et- (meşru addet-) : legitimate

meshrôut ol- (meşrut ol-) : article

meshrôutan vaqf et- (meşrûtan vakfet-) : entail

mesih et- (meshet-) : anoint

meskyôukyâta tahvîl et- (meskûkâta tahvîl et-) : monetize

meskyôut geçmek (meskût geçmek) : to leave unsaid

mes-ôud et- (mesut et-) : bless, prosper

mes-ôud ol- (mesut ol-) : bless one's self, flourish

mes-ôul ol- (mesul ol-) : answer for, compromise one's self, respond

mesrôur ol- (mesrûr ol-) : Turkish delight, joy

mest et- : fluster, intoxicate

mevjôud defteri yapmaq (mevcut defteri yapmaq) : to take stock

mevjôud ol- (mevcut ol-) : exist, to be present, subsist, consist

mevqî' ol- (mevki ol-) : stand

mevqî' tâ'yîn et- (mevki tayin et-) : fix

mevqî'ni mouhâfaza et-(mevkisini muhafaza et-) : to stand one's ground

mevqî'ni tâ'yîn et- (mevkisini tayin et-) : locate

mevzu-îleshdirmek (mevziîleştmek) : localize

meyl et- (meylet-) : decline, dip, incline, lean, list, rake, recline, shelve, slant, slope, sway, tend, tilt

me'yôus et- (meyûs et-) : deject, demoralize, depress, dishearten, dispirit, mope, weigh down

me'yôus ol- (meyûs ol-) : despair, despond, gloom

mezad et- : to bring to the hammer

mezardan chuqarmaq (mezardan çıkarmak) : exhume

mezj et- (meczet-) : combine, commingle, compound, blend, pool, admix, amalgamate, interweave, mix

me'zôun ol- (mezun ol-) : to be at liberty

mihrâqa getirmek (mihrâka getirmek) : focus

millîleshdirmek (millîleştmek) : nationalize

milliyyetden isqât et- (milliyetten iskât et-) : denationalize

minâsebeti ol- (münâsebeti ol-) : relate

minâsebet peydâ et- (münâsebet peydâ et-) : ally one's self, to enter into connect with

minâsebeti ol- (münâsebeti ol-) : to be in connect with, stand, train

minâsebeti olmaq (münâsebeti olmak) : to have to do with

minâsebetsizlik et- (münâsebetsizlik et-) : to talk shop

minâtis-leshdirmek (mıknâtıslaştırmak) : magnetize

mine işlemek (mine işlemek) : enamel

minnetdâr et- : oblige

miqdâr tâ'yîn et- (miktar tayin et-) : dose

miqnâtisiyyet kesb et- (mıknâtisiyyet kesbet-) : magnetize

miqnâtisiyyet vermek (mıknâtisiyyet vermek) : magnetize

miqyâslu tersîm et- (mikyâslı teslim et-) : protract

mîrî-leshdirmek (mîrîleştirmek) : secularize

mis sürmek : musk

misâfir et- : entertain

mî'yâra tatbîq et- (miyâra tatbik et-) : standardize

miyavlamak (miyavlamak) : mew, waul

mîzân et- : prove

moda ol- : to be in the fashion

modaya geure giyinmek (modaya göre giyinmek) : to dress in the fashion

modayu tâ'qîb et- (modayı takip et-) : to dress in the fashion

model ittihâz et- : standardize

modelini yapmaq (modelini yapmak) : model

mou-âdil ol- (muadil ol-) : equal

mou-âhaze et- (muâhaze et-) : reflect

mou-allaq dourmaq (muallak durmak) : to be in suspense

mou-allaq ol- (muallak ol-) : hang

mou-allaq toutmaq (muallak tutmak) : to keep in suspense

mou-âmelâtda boulounmaq (muamelatta bulunmak) : traffic

mou-âmele et- (muamele et-) : act, treat, deal, use

mou-âmele yapmaq (muamele yapmak) : handle, market, transact

mou-âmelesi yapmaq (muamelesi yapmak) : trade

mou-âvenet et- (muavenet et-) : aid, conspire, concur, contribute, help, promote, subsidize, succour

mou-âyene et- (muayene et-) : examine, sound, visit, sample, inspect, overhaul

moubâdele et- (mübâdele et-) : barter, chop

moubâlaga et- (mübâlağa et-) : exaggerate, overdraw, overrate, overstate, stretch, hyperbolize

moubâyâ et- (mubâyaa et-) : buy

mougâlata yapmaq (mugalata yapmak) : misrepresent

môugber et- (muğber et-) : anger

môugber ol- (muğber ol-) : to take it ill

mouhâbere et- (muhâbere et-) : correspond, intercommunicate, communicate

mouhâfaza et- (muhafaza et-) : entertain, conserve, convoy, guard, harbour, hedge, hold, house, hovel, keep, to keep up, maintain, overshadow, parasol, preserve, protect, reserve, retain, roof, safe guard, save, screen, shade, shelter, sustain, uphold, ward

mouhâkeme et- (muhâkeme et-) : judge, try

mouhâlefet et- (muhalefet et-) : antagonize, balk, contend, contest, contravene, counter act, counter mine, cross, defy, except, front, kick, object, oppose, repugn, resist, withstand

mouhâlif ol- (muhâlif ol-) : conflict, contradict, to be contrary

mouhaqqaq add et- (muhakkak addet-) : to take for granted

mouharrer ol- (muharrer ol-) : to be written

mouhâsara et- (muhâsara et-) : beleaguer, besiege, invest, siege

mouhâtarada qalmaq (muhâtarada kalmak) : to be at bay

mouhâtaraya qوماق (muhâtaraya koymak) : peril

mouhiqq ol- (muhik ol-) : justify

mouhtell et- (muhtel et-) : convulse

mouhtell ol- (muhtel ol-) : derogate

mouhtemel ol- (muhtemel ol-) : to have prospect

moujîb et- (mucip et-) : raise

môujib ol- (mucip ol-) : conduce, bring forth, entail, involve, occasion, to give birth, cause

môujibi inbisât ol- (mucibi inbisat ol-) : relieve

moumlamaq (muamlamak) : tallow

moumya yapmaq (mumya yapmak) : mummify

moumyalamaq (mumyalamak) : mummify, mummy

mounhâsur ol- (münhâsır ol-) : to be confined

mounqatu' ol- (munkatı ol-) : discontinue

mounqazî ol- (munkâzî ol-) : expire

mountafî ol- (muntafî ol-) : eclipse

mountazam yashamaq (muntazam yaşamak) : to keep good hours

mountuqalara ayurmaq (mintıkalara ayırmak) : zone

mouqâbele et- (mukabele et-) : acknowledge, collate, confront, reciprocate, recompense, recriminate, counter act, meet, reply, respond, retort, return, reward to stand up

mouqaddeme irâd et- (mukaddeme irat et-) : premise

mouqaddeme ol- (mukaddeme ol-) : prelude

mouqaddeme yapmaq (mukaddeme yapmak) : preface, prologue

mouqaffâ ol- (mukaffâ ol-) : rhyme

mouqarrer ol- (mukarrer ol-) : to be arranged

mouqâvele yapmaq (mukavele yapmak) : article, covenant

mouqâvemet et- (mukavemet et-) : brave, breast, resist, stand, to make a stand, to stand out, stem, weather

mouqâyese et- (mukâyese et-) : compare

mouqayyed ol- (mukayyet ol-) : look out

mouqtedir ol- (muktedir ol-) : can

mouqtedir olmamaq (muktedir olmamak) : to be unable

mourâd et- (murat et-) : allude, mean

mourâjât et- (mürâcaat et-) : address

mousâdeme et- (müsâdeme et-) : hurtle, collide

mousâdere et- (müsâdere et-) : seize, confiscate, extend

mousâfaha et- (musâfaha et-) : to shake hands

mousârâ et- (musâraa et-) : wrestle

môu'tâd ol- (mutâd ol-) : obtain, to be of ordinary occur

môu'tâdu ol- (mutâdı ol-) : use, wont

moutâlâ et- (mütâlâa et-) : peruse, read

moutantan yazmaq (mutantan yazmak) : flourish

moutâvât et- (mutavaat et-) : yield, obey

mou'teber ol- (muteber ol-) : run, to take effect, hold, to hold good, stand

mouvâfaqat et- (muvafakat et-) : accede, acquiesce, compound, concur, consent

mouvaffaq ol- (muvaffak ol-) : hit, pass, succeed, to have success, thrive, prosper

mouvaffaq olamamaq (muvaffak olamamak) : fail, to flash in the pan

mouvaffaqiyyet temennî et- (muvaffakiyyet temenni et-) : to wish success

mouvâfuq geürünmek (muvâfik görülmek) : commend itself

mouvâfuq ol- (muvâfik ol-) : serve, suit

mouvâfuq olmamaq (muvâfik olmamak) : disagree

mouvaqqaten azl et- (muvakkaten azlet-) : suspend

mouvaqqaten me'môur et- (muvakkaten memur et-) : tell off

mouvaqqaten tâ'yîn et- (muvakkaten tayin et-) : tell off

mouvaqqaten terhîs et- (muvakkaten terhis et-) : pay off

mouvare yapmaq (muare yapmak) : tabby

mouvâzene yapmaq (muvazene yapmak) : balance

mouzaffer ol- (muzaffer ol-) : triumph

mouzâheret et- (muzâheret et-) : back, forward, maintain, nourish, support, sustain

mouzâyâqda qalmaq (müzâyakada kalmak) : to be in queer street

mouztarib et- (mustarip/muztarip et-) : afflict

mouztarib ol- (mustarip/muztarip ol-) : to be distress, suffer

mozayiq yapmaq (mozayik yapmak) : tessellate

muhlamaq (mihlamak) : bolt, drive, nail, pin, spike

muruldanmaq (mırıldanmak) : drawl, hum, mumble, murmur, whimper

musqala et- (miskala/mıskal/maskala et-) : furbish

muzraqlamaq (mızraklamak) : lance

mü-âhaze et- (muâheze et-) : blame, censure, criticise, twit, impeach

mübâdele et- : exchange, interchange, traffic

mübâdele yapmaq (mübâdele yapmak) : truck

mübâhase et- : argue, reason, ventilate

mübâyâ et- (mübâyaa et-) : purchase

mübâyê-âtda boulounmaq (mübâyaaatta bulunmak) : shop

mübâyin ol- : clash

mübhem seuylemek (müphem söylemek) : equivocate

mübtelâ et- : smite

mübtelâ ol- : addict, dote, fall, indulge, suffer

mübtazel et- : trivialize

müdâfâ et- (müdâfaa et-) : account for, advocate, advocacy, to keep at bay, plead, parry, argue against, avow, to show cause, defend, fence, fend, shield, to stand up, vindicate, ward

müdâfâya hazur ol- (müdâfaaya hazır ol-) : to stand in the gap

müdâhale et- : for close, interfere, interpose, intervene, meddle, stickle, trike out, tamper

müdâhene et- : fawn

müdâvemet et- : frequent

müddetini ikmâl et- : to serve time

mü-essir ol- (müessir ol-) : to prove effectual

müfredâtunu geustermek (müfredâtını göstermek) : itemize

müftahir ol- (müftehir ol-) : to feel one's self complimented

mühâjeret et- (muhaceret et-) : emigrate

mührünü achmaq (mührünü açmak) : unseal

mührünü basmaq (mührünü basmak) : to set one's seal

mühtâj ol- (muhtaç ol-) : need, require, want

mühürlemek : lead, seal

müjâdele et- (mücadele et-) : combat, to be at a strife with, struggle, agonize, contend, contest for, encounter, fight, grapple, to labour under, militate, scramble, tussle, war

müjâvir ol- (mücâvir ol-) : confine

müjâzât et- (mücâzat et-) : scourge

mükedder et- : chagrin, dishearten, grieve

mükedder ol- : grieve, sorrow

mükellef ol- : owe

mükyâfât yapmaq (mükâfat yapmak) : recompense, requite, reward

mükyâleme et- (mükâleme et-) : parley

mülâqât et- (mülâkat et-) : to have an audience, interview

mülâqî ol- (mülâkî ol-) : abut

mültezime vermek : farm out

mümânât et- : counter mine

mümârese et- : exercise

münâqale et- (münâkale et-) : intercommunicate

münâqasha et- (münâkaşa et-) : altercate, argue against, debate, dispute

münâvebe et- : interchange

münâzâ et- (münâzaa et-) : fall out, jangle, jar, litigate, quarrel, squabble, dispute

münderij ol- (münderiç ol-) : figure

münfa-il ol- (münfa'il ol-) : resent

münhall ol- (münhal ol-) : dissolve

münhezim et- : to put to rout

münjerr ol- (müncer ol-) : lead, tend

münjezib ol- (müncezip ol-) : gravitate

münqâd et- (münkat et-) : curb, depress, subdue, subjugate, to keep under, reduce

mürâ-îlik et- (mürâîlik et-) : dissemble

mürâjat et- (müracaat et-) : betake, approach, canvass, invoke, to turn to, appeal to, apply one's self, consult, put in for, to have recourse, recur, refer, resort

müreffeh gechinmek (müreffeh geçinmek) : to be well off

müreffeh ol- : to be in easy circumstances

mürettebâtu chuqarmaq (mürettebatı çıkarmak) : unman

mürôur et- (mürûr et-) : elapse, lapse, pass, transit

mürôuru zemâna tâbi' ol- (mürûr-ı zamana tâbi ol-) : prescribe

mürsele yapmaq (mürsele yapmak) : rack

mürtedd ol- (mürted ol-) : to fall from grace

mürtesemini chuqarmaq (mürtesemini çıkarmak) : project

müsâbaqa et- (müsabaka et-) : compete, contest for, match

müsâbaqayı tekrâr et- (müsâbakayı tekrar et-) : to play off a tie

müsâde et- (müsâade et-) : privilege, admit, allow, authorize, empower, enable, favour, leave, legalize, let, permit, tolerate

müsâdesine mazhar ol-(müsâadesine mazhar ol-) : to have the privilege of

müsâ-id ol- (müsait ol-) : smile

müsâmeha et- (müsâmaha et-) : connive, countenance, overlook, indulge, to give line

müsâvî mou-âmele et- (müsâvî muamele et-) : to treat on an equal with

müsâvi ol- : mate, equal, range

müsâvî yapmaq (müsâvî yapmak) : equalize

müşâbih ol- (müşâbih ol-) : parallel, resemble

müşâde et- (müşâde et-) : observe

müşâviri hâss ol- (müşâvir-i hâs ol-) : to take the silk

müs-hil almaq (müşhil almak) : purge

müşkül mevqî'de buraqmaq (müşkül mevkide bırakmak) : to leave in the lurch

müşkülât ichünde churpunmaq (müşkülât içinde çırpınmak) : to be in queer street

müşkülâtla yapmaq (müşkülâtla yapmak) : rub

müsmir ol- : fruit

müstâgnî ol- (müstâgni ol-) : to do without

müstahdem ol- : serve

müstefîd ol- : profit, usufruct, avail of

müstehaqq et- (müstahak et-) : qualify

müstemleke teshkîl et- (müstemleke teşkîl et-) : colonize

müte-ahhidlik et- (müteahhitlik et-) : purver

müte-essir et- (müteessir et-) : afflict, disappoint, disenchant, grieve, move, touch

müte-essir ol- (müteessir ol-) : grieve, to be touched

mütehassis ol- : feel

mütehayyir et- : amaze, astound, petrify, surprise

müteheyyij et- (müteheyyiç et-) : flush

mütelezziz ol- : Turkish delight, enjoy, feast, relish

mütenâzur yapmaq (mütenazır yapmak) : symmetrize

müteqâbil hareket et- (mütekâbil hareket et-) : reciprocate, seesaw

müteqâbilen izdivâj et-(mütekâbilen izdivaç et-) : intermarry

müteqâbilen minâsebeti ol- (mütekâbilen münâsebeti ol-) : correlate

müteqâbilen te'sîr et- (mütekâbilen tesir et-) : interact

müterâfuq ol- (müterâfık ol-) : coexist

müteselli et- : solace

mütevaffuq ol- (mütevâfık ol-) : depend

mütevejjih ol- (müteveccih ol-) : front

müteyaqquz ol- (müteyakkız ol-) : for stall, to be on one's guard, to be on the qui vive

mütezarrur ol- (mütezarrır ol-) : suffer

müttehid ol- : hang together

müttehidən hareket et- : pair off

müvâzene et- : poise

müvâzene yapmaq (müvâzene yapmak) : counter balance, handicap

müvâzî seyr et- (müvâzi seyret-) : range

müvellidül-houmûzayle terkîb et- (müvellidü'l-humûzayla terkip et-) : oxygenate

müzâkere et- : canvass, confer with, to hold counsel, debate, discuss, negotiate, to talk over, treat

müzâkere yapmaq (müzâkere yapmak) : handle

müzâkereyi ikmâl et- : to close the discuss

müzâyedeye qomaq (müzayedeye koymak) : adjudicate

nabuza baqmaq (nabza bakmak) : to feel one's pulse

nâdim ol- : reproach one's self

nallamaq (nallamak) : shoe

nallarunu seukmek (nallarını sökmek) : unshoe

nâmunu qayd et- (nâminı kaydet-) : cross

naqde tahvîl et- (nakte tahvil et-) : cash

naqden mouzâharet et- (nakten muzâharet et-) : finance

naql et- (naklet-) : assign over, carry, cart, communicate, conduct, convey, decamp, deport, ferry, impart, impregnate, move, narrate, pipe, quote, recite, rehearse, relate, remit, remove, render, ship, tell, transfer, transfuse, translate, transmit, transport, truck, wagon

naqli yekyûn et- (nakl-i yekûn et-) : bring forward, to carry forward

naqush ishlemek (nakış işlemek) : embroider

naqz et- (nakzet-) : to set aside, contradict, disaffirm, recall, retract, reverse

nasb et- (nasbet-) : create, dub

nasîhat et- : admonish

nass et- (nasset-) : dogmatize

natas et- : fallow

nâzar ol- : look

nazaru diqqate almaq (nazar-ı dikkate almak) : consider, to take into considerate

nazîre yapmaq (nazire yapmak) : parody

nazlu alushdurmaq (nazlı alıştırmak) : pet

nazma tahvîl et- : versify

neb-ân et- (neb'ân/nebân et-) : issue

nebet beklemek (nöbet beklemek) : to stand sentry

nebet deyishdirmek (nöbet değiştirmek) : relieve, spell

nedâmet et- : repent

nefes almaq (nefes almak) : sniff

nefi et- : deport

nefiy et- : exile

nefret et- : abhor, abominate, despise, detest, disgust, execrate, hate, loathe, spite

nefretle redd et- (nefretle reddet-) : spurn

nefsine hâkim ol- : to be master of one's self

nefy et- (nefyet-) : transport, banish, relegate

nemlendirmek : bedew, damp, dew, humect, moist

nesh-elendirmek (neřelendirmek) : cheer up, enliven, exhilarate, quicken

nesh-elenmek (neřelenmek) : disport, cheer up

nesh-et et- (neşet et-) : emanate, ensue, originate

neshr et- (neşret-) : beam forth, blaze, broadcast, circulate, to give currency, diffuse, disseminate, edit, effuse, emit, eradiate, evolve, exhale, gazette, give forth, intersperse, issue, promulgate, propagate, publish, publish, radiate, resound, sound, sow, spread

neshvü nümâ boulmaq (neşv ü nümâ bulmak) : grow

nesir yazmaq (nesir yazmak) : prose

neslinden ol- : descend

netîjelenmek (neticelenmek) : issue, result, to turn out, to turn to

nevmîd et- : edge

nevmîd ol- : despair, despond, faint

nezâret et- : to look after, matronize, overlook, oversee, police, superintend, supervise, survey, tend

nezi' et- : divest, dispossess

nikel qaplamaq (nikel kaplamak) : nickel, nickelize

nikyâh et- (nikâh et-) : wed

nikyâh ol- (nikâh ol-) : wed

nikyâha îtirâz et- (nikâha itirâz et-) : to forbid the banns

nikyâhu îlân et- (nikâhu ilân et-) : to ask the banns

nishân et- (niřân et-) : streak, dent

nishan yapmaq (nişan yapmak) : brand

nishanlamaq (niřanlamak) : betroth, engage

nishanlanmaq (niřanlanmak) : affianced, engage, to be engaged

nishveyâb ol- (niřveyâb ol-) : for taste

niyâz et- : adjure, beseech, crave, entreat, implore, invoke, kneel, pray, supplicate

niyyet et- (niyet et-) : intend, purpose

nizâma qomaq (nizama koymak) : systematize

noqta qomaq (nokta koymak) : punctuate

noqtalamaq (noktalamak) : dot, point, stipple

not et- : item, jot

noutq seuylemek (nutuk söylemek) : harangue, stump

noxân fiyat istemek (noksan fiyat istemek) : undercharge

noxân ol- (noksan ol-) : fail, lack, want

nüfûs artmaq (nüfus artmak) : populate

nüfûz et- (nüfûz et-) : fathom, thrill, penetrate, permeate, pervade, pierce

nüfûza tâbi' ol- (nüfûza tâbi ol-) : to be influenced

nükyôul et- (nükûl et-) : recant, retract

nümâyish yapmaq (nümâyîş yapmak) : display, flaunt

nümere qomaq (numara koymak) : page

nümôune add et- (numune addet-) : learn, standardize

nümôune ol- (numune ol-) : to set an example

nümôune yapmaq (numune yapmak) : sample

nüs-hayi sâniye chuqarmaq (nüshâ-i saniye çıkarmak) : duplicate

nüx et- (nükset-) : relapse, return

nüzôul et- (nüzûl et-) : descend

obsiyonou ol- (obsiyonu ol-) : to be option with

obstrüxiyon yapmaq (obstrüksiyon yapmak) : filibuster

odoun almaq (odun almak) : wood

odoun vermek (odun vermek) : wood

olmamaq (olmamak) : miscarry, to fall short

olmaq (olmak) : be, become, contain, fare, get, grow, happen, have, mature, mellow, pulp, ripen, to turn out, to turn up, wax

olouq achmaq (oluk açmak) : flute

omouza qaldurmaq (omuza kaldırmak) : chair

omouzlamaq (omuzlamak) : shoulder

on misli yapmaq (on misli yapmak) : decuple

onda birini almaq (onda birini almak) : decimate

oqoumaq (okumak) : chant, enumerate, exorcise, read, read, recite, intonate

oqoutmaq (okutmak) : chant

oqshamaq (okşamak) : cajole, caress, chuck, chuckle, coax, coy, flatter, fondle, pat, soothe, stroke, tickle, wheedle

ordougyâh qourmaq (ordugâh kurmak) : bivouac, encamp

orman te'sîs et- : forest

orman yapmaq (orman yapmak) : wood

orsa alabanda et- : stay, tack

orsa et- : haul

ot qoparmaq (ot koparmak) : forage

otlamaq (otlamak) : graze, pasture

otlarunu ayuqlamaq (otlarını ayıklamak) : weed

otlatmaq (otlatmak) : grass, graze, pasture

otourmaq (oturmak) : to be driven ashore, dwell, to make foul, house, inhabit, live, reside, rest, to take a seat, settle, settle down, to be sewed up, sit, sit down, sit up, step, strand, strike out

otourtmaq (oturtmak) : perch, seat, settle

ouchmaq (uçmak) : evaporate, fly, fuzz, hover, rack, ride, shoot, whirl, wing, to take wing

ouchouqlamaq (uçuklamak) : blister

ouchourmaq (uçurmak) : fly upon, spirit

ouchourtma ouchourmaq (uçurtma uçurmak) : to fly a kite

ouchoushmaq (uçuşmak) : volley

oufalmaq (ufalmak) : crumble, granulate

oufaltmaq (ufaltmak) : crumble, shred

ôughoulamaq (uğulamak/ulumak) : rout

ouj taqmaq (uç takmak) : shoe, tag

ouj yapmaq (uç yapmak) : tip

oujounou qurpmak (ucunu kırmak) : snip

oujouz chalushmaq (ucuz çalışmak) : underwork

oujouzlamaq (ucuzlamak) : cheapen

oujouzlatmaq (ucuzlatmak) : cheapen

ouloumaq (ulumak) : bark, howl, squeal, yowl

oummaq (ummak) : expect, hope

oumômî-leshdirmek (umûmileştirmek) : generalize, universalize

oun yapmaq (un yapmak) : flour

ounlamaq (unlamak) : dredg, flour

ounoutmamaq (unutmamak) : to bear in mind

ounoutmaq (unutmak) : forget, overlook, unlearn

ounvânunu tashumaq (unvânını taşımak) : to be styled

ouqalâluq et- (ukalalık et-) : to put in one's oar

ôuramaq (uğramak) : call on, touch

ôurashmaq (uğraşmak) : to make an effort, endeavour, hammer, labour, litigate, plod, scrabble, scramble, scramble, scrape, scrub, travail, try, wrestle, strive

ousandurmaq (usandırmak) : cloy, dishearten, harrow, pall, tire

ousanmaq (usanmak) : pall, tire

oushaqluq et- (uşaklık et-) : lackey

ousôule rabt et- (usûle rabt et-) : methodize, systematize

ousqounjalamaq (uskunalamak/iskunalamak) : sponge

outandurmaq (utandırmak) : abash, dishonour, humiliate, shame

outanmamaq (utanmamak) : brazen

outanmaq (utanmak) : to be ashamed

ouvmaq (ovmak) : rub, scrub, massage, scour

ouyandurmaq (uyandırmak) : awaken, call up, rouse, uprouse, wake

ouyanmaq (uyanmak) : awake, wake

ouydourmaq (uydurmak) : accommodate, adapt, coin, conjure up, to make consist with

ouydourmaq (uydurmak) : dove tail

ouymamaq (uymamak) : clash, disagree, to be wrong

ouymaq (uymak) : accommodate one's self, accord with, adapt one's self, agree, assort, befit, beseem, comport, concord, concur, conform, consist, consort, fit, hit, match, quadrate, to give the reins, shape, square, suit, sympathize, tally, tumble in

ouyoumaq (uyumak) : bunk, sleep

ouyouqlamaq (uyuklamak) : doze, drowse, nap, nod, slumber, snooze

ouyoushamamaq (uyuşamamak) : disagree

ouyoushdourmaq (uyuşturmak) : benumb, drowse, numb

ouyoushmaq (uyuşmak) : to come to an agreement, to come to an arrange, to make common cause, to close a bargain, prevaricate, to come to terms, dove tail

ouyqou getirmek (uyku getirmek) : drowse

ouzamaq (uzamak) : extend, go, lengthen

ouzanmaq (uzanmak) : loll, lounge, project, reach, stream, trend

ouzaqlashdurmaq (uzaklaştırmak) : estrange

ouzaqlashmaq (uzaklaşmak) : to stand off

ouzatmaq (uzatmak) : reach, descant, elongate, expatiate, extend, harp, lengthen, linger, prolong, protract, spin, stretch, stretch

ouzlashdurmaq (uzlaştırmak) : accord with, compromise, reconcile

ouzlashmaq (uzlaşmak) : compromise

ouzoun hikâyeye anlatmaq (uzun hikâyeye anlatmak) : to spin a long yarn

oyalamaq (oyalamak) : dilly-dally

oyma yapmaq (oyma yapmak) : carve, pink

oymaq (oymak) : burrow, carve, channel, chase, chisel, cut up, furrow, gouge, grave, groove, gully, hollow, incise, indent, pit, reed, scallop, scoop, sculpture

oynamaq (oynamak) : act, dance, dilly-dally, finger, fool, fribble, frisk, gambol, jig, perform, play, prance, represent,

romp, sport, toy, a trifle, tweedle, wanton, work

oynashmaq (oynaşmak) : dally, toy

oyoun et- (oyun et-) : humbug, to let in, trick

paket yapmaq (paket yapmak) : packet

pala chevirmek (pala çevirmek) : feather, to feather oars

palamarla bâlamaq (palamarla bağlamak) : moor

palamarla yürütmek : warp

pane yapmaq (pane yapmak) : dredg

pansiyoner ol- : board, table

pansuman yapmaq (pansuman yapmak) : dress

para almaq (para almak) : to draw money

para basmaq (para basmak) : coin

para boulmaq (para bulmak) : to raise money

para bozdourmaq (para bozdurmak) : to change money

para elde et- : to raise the wind

para qazanmaq (para kazanmak) : to make money

para vermek : finance, remember

parafe et- : paraph

parakete atmaq (parakete atmak) : to heave the log

paralamaq (paralamak) : lynch, shiver

paralanmaq (paralanmak) : shiver

parasunu vermek (parasını vermek) : to stand treat

parcha parcha et- (parça parça et-) : to tear to ribbons

parchalamaq (parçalamak) : to take asunder, chop, crash, disjoint, dismember, dissect, disserve, fritter, hackle, haggle, harrow, knap, limb, mangle, mutilate, parcel, prey, to tear to ribbons, scantle, scrap, shatter, shred, smash, splinter, split, to tear up

parchalanmaq (parçalanmaq) : to go asunder, shatter, smash, splinter, split

parlamaq (parlamak) : beam forth, blaze, brighten, burnish, flare, flare up, glare, gleam, glisten, glitter, glow, light, loom, radiate, ray, shine, star

parlatmaq (parlatmaq) : brighten, gloss, irradiate, ray, silver, sleek

parlayub qayb ol- (parlayıp kaybol-) : glimpse

parmaqluq çevirmek (parmaklık çevirmek) : palisade

paruldamaq (parıldamak) : flash of lightning, glance, glimmer, glitter, scintillate, sparkle, twinkle, wink

pas yapmaq (pas yapmak) : pass

paslanmaq (paslanmak) : corrode, rust, to grow rust

paslatmaq (paslatmak) : rust

pasteurize et- (pastörize et-) : pasteurize

pataqlamaq (pataklamak) : punch, smoke

patlamaq (patlamak) : burst, detonate, explode, fulminate, go off, pop, sally, squib

patlatmaq (patlatmak) : to blow up, burst, detonate, explode, pop, spring, stave in

paturdu et- (patırtı et-) : bluster, to make an expose, lumber, rattle, roister, ruffle, strum, tempest, riot

pay almaq (pay almak) : snack

pay et- : whack, pay out

payandalamaq (payandalamak) : buttress

pâyidâr et- : eternize, immortalize

paylashmaq (paylaşmak) : part, pool, share

pây-mâl et- : trample

paytaq yürümeq (paytak yürümeq) : waddle

pazarluq et- (pazarlık et-) : bargain, chaffer, higgie

pek fazla qomaq (pek fazla koymak) : overdose

pek ileri gitmek : to ride a hobby

pek istemek : pant

pek medh et- (pek methet-) : puff

pek sevmek : admire

pek şiddetli mou-âmele et- (pek şiddetli muamele et-) : to ride down

pek yormaq (pek yormak) : do up

pekishdirmek (pekiştirmek) : concrete, consolidate, harden, impact, ram, stiffen

pekishmek (pekişmek) : clog, concrete

peltek qonoushmaq (peltek konuşmak) : lisp, stammer

penchelemek (pençelemek) : paw

penjere yapmaq (pencere yapmak) : window

pepelemek : sputter

perâkende satmaq (perakende satmak) : retail

perchem yapmaq (perçem yapmak) : tuft of hair

perchin et- (perçin et-) : clinch, rivet

perchinini chuqarmaq (perçinini çıkarmak) : unrivet

perchinlemek (perçinlemek) : rivet

perdaht et- : calender, float, glaze, mangle, polish, satin, trowel

perde chekmek (perde çekmek) : curtain

perde qalqmaq (perde kalkmak) : ring up

perestish et- (perestiş et-) : adore, idolize, idolatrize, worship

perhîz et- : diet

perishân et- (perişan et-) : desolate, discomfit, unhinge

pervâz et- : wing

perverde et- : cherish, entertain, nourish

pesh qomaq (peş koymak) : gore

peshinen tesviye et- (peşinen tesviye et-) : prepay

peshini tâ'qîb et- (peşini takip et-) : shadow

peshrev yapmaq (peşrev yapmak) : prelude

peshtemalluq vermek (peştemallık vermek) : to buy the goodwill

peydâ et- : get

pike ishlemek (pike işlemek) : damask

pike yapmaq (pike yapmak) : diaper

pilan tertîb et- (plan tertip et-) : plot

pilan yapmaq (plan yapmak) : compass, plan

pilanunu yapmaq (planını yapmak) : mark out

pineklemek : drowse

pirinch qaplamaq (pirinç kaplamak) : brass

pishirmek (pişirmek) : cook, scallop

pishiva ol- (pişvâ ol-) : pioneer

pishmân ol- (pişman ol-) : repent, rue

pishmek (pişmek) : toughen

pislemek : dung, mute

pisletmek : pollute

piyango chekmek (piyango çekmek) : to draw lots

piyasayi tahrik et- : to rig the market

platin qaplamaq (platin kaplamak) : platinize

plise yapmaq (plise/pilise yapmak) : goffer

plombe et- : lead

pomâd sürmek : pomade

pot ol- : hand bag

poudra sürmek (pudra sürmek) : powder

poul qomaq (pul koymak) : spangle

poulla qapamaq (pulla kapamak) : wafer

poullamaq (pullamak) : tinsel

poullanmaq (pullanmak) : exfoliate

poulounou soymaq (pulunu soymak) : scale

pount qomaq (punt koymak) : fix

pranga bend et- : iron

profilini yapmaq (profilini yapmak) : profile

proje yapmaq (proje yapmak) : schematize

projesini yapmaq (projesini yapmak) : outline

promnad yapmaq (promönat yapmak) : promenade

propaganda yapmaq (propaganda yapmak) : electioneer

protesto edilmek : to be under protest

protesto et- : protest

protestolou ol- (protestolu ol-) : to be under protest

prouva et- (prova et-) : rehearse, try on, voice

puhtulanmaq (pihtılanmak) : coagulate

puhtulashmaq (pihtılaşımaq) : clot, curdle

puturdamaq (pıtırdamak) : patter

püskül taqmaq (püskül takmak) : tassel

püskürtmek : to push back, repel, repulse

qaba dayuluq et- (kabadayılık et-) : hector, swagger

qaba dikmek (kaba dikmek) : cobble

qaba qomaq (kaba koymak) : pot

qabalashdurmaq (kabalaştırmak) : roughen, vulgarize

qabarmaq (kabarmak) : billow, bloat, to bridle up, effervesce, flake of snow, flow, to heave to, prance, puff, rise, ruffle, sparkle, to stand out, stick out, surge, swell, swell

qabartma yapmaq (kabartma yapmak) : emboss, enchase, fret, relieve

qabartmaq (kabartmak) : blister, bloat, emboss, granulate, heave, huff, inflate, overlay, prick, raise, swell

qabôul edilmek (kabul edilmek) : pass

qabôul et- (kabul et-) : accede, accept, acquiesce, admit, adopt, affiliate, agree, assent, cede, come in, concede, decline, embrace, enact, father, follow, grant, to take for granted, matriculate, naturalize, my own book, pass, profess, receive, receive, subscribe, take, yield, give in

qabôul etmemek (kabul etmemek) : to claim a foul, to call in question, refuse

qabôule ijbâr et- (kabule icbâr et-) : to bring to terms

qabôule mazhar ol- (kabule mazhar ol-) : take, to gain currency

qabôunou soymaq (kabuğunu soymak) : bark, hull, husk

qabouqlanmaq (kabuklanmak) : crust

qabz et- (kabzet-) : astringe, constipate, constrict

qachamaq (kaçamak) : loop hole, put off

qachamaq yapmaq (kaçamak yapmak) : shuffle

qachaqquluq et- (kaçakçılık et-) : owl, run, smuggle

qachmaq (kaçmak) : abscond, avoid, bolt, to break away, desert, dodge, elope, elude, elusion, escape, evasion, flee, to take to one's heels, to break loose, lurch, to make off, to make a moon light flight, to run away, scamper, scud, slink, slip, spank, yaw

qachurmaq (kaçırmak) : to carry off, dodge, kidnap, to let out, los, , miss, to put to rout, run, smuggle, to throw away

qad et- (akdet-) : hold

qâdir ol- (kadir ol-) : afford

qadrini tenzîl et- (kadrini tenzil et-) : humiliate

qadroya idhâl et- (kadroya idhâl et-) : commission

qaduna benzetmek (kadına benzetmek) : effeminate

qadunlashmaq (kadınlaşmak) : effeminate

qafes yapmaq (kafes yapmak) : lattice

qafese qomaq (kafese koymak) : cage, encage

qâfiye yapmaq (kafiye yapmak) : rhyme

qahraman add et- (kahraman addet-) : lionize

qâ-im ol- (kâim ol-) : consist

qal et- (kal et-) : reduce

qalabaluq et- (kalabalık et-) : lumber, throng

qalafat et- (kalafat et-) : calk, caulk

qalaylamaq (kalaylamak) : tin

qalb et- (kalp et-) : convert, invert, metamorphose

qalchasunu chuqarmaq (kalçasını çıkarmak) : hip

qaldurmaq (kaldırmak) : arouse, to carry off, to clear away, cock, crane, do away, elevate, enhance, heave, hoist, huff, to knock up, lift, prize, purchase, put up, raise, remove, retire, ring up, rouse, start, stir, suppress, sway, to take up, transplant, trice, uplift, upraise

qaldurub indirmek (kaldırıp indirmek) : dibble

qaldurum yapmaq (kaldırım yapmak) : pave

qalduruvermek (kaldırırmak) : whip

qalemkyâr ishlemek (kalemkâr işlemek) : stencil

qalevîleshdirmek (kalevîleştirmek) : alkalize

qali' et- (kali et-) : extirpate

qalivermek (kalıvermek) : fizzle

qalmaq (kalmak) : abide, devolve, dwell, fix, flunk, to keep it up last, to lie about, lodge, outlive, remain, the rest, revert, sojourn, stand, stay, stick, subsist

qalpazanluq et- (kalpazanlık et-) : forge

qalqmaq (kalkmak) : arise, bristle, cock, get up, to heave to, rise, sail, to put to sea

qalqushmaq (kalkışmak) : assume , attempt, wage

qalu' et- (kal' et-) : root

qalub basmaq (kalıp basmak) : tool

qalub chuqarmaq (kalıp çıkarmak) : model

qalub yapmaq (kalıp yapmak) : mould

qalunlatmaq (kalınlatmak) : thicken

qamashdurmaq (kamaştırmak) : bedazzle, dazzle

qamashmaq (kamaşmak) : dazzle

qamchulamaq (kamçılamaq) : cow hide, flog, horse whip, lash, scourge, stripe, whip

qamp qourmaq (kamp kurmak) : camp

qamu' et- (kam' et-) : extirpate

qan almaq (kan almak) : to let blood

qan aqutmaq (kan akıtmak) : blood

qan qayb et- (kan kaybet-) : flood

qanad taqmaq (kanat takmak) : wing

qanadlarını bâlamaq (kanatlarını bağlamak) : pinion

qanadlarını qurpmaq (kanatlarını kırmak) : to clip the wings

qanamaq (kanamak) : bleed

qanbour et- (kanbur/kambur et-) : hunch

qandurmaq (kandırmak) : befool, convince, dispose, to draw over, entice, get round, insinuate, persuade, suborn

qangal et- (kangal et-) : coil, tress

qangal ol- (kangal ol-) : coil

qangren ol- (kangren ol-) : gangrene, mortify

qânî' ol- (kâni ol-) : bend, content one's self, to be convinced

qanjuqluq et- (kancıklık et-) : rat

qânôun vazû' et- (kânun vazı et-) : impose laws

qânôun yapmaq (kanun yapmak) : legislate

qânôuna ri-âyet et- (kanûna riâyet et-) : to observe the laws

qânôunen tâ'qîb et- (kanunen takip et-) : implead, indict, proscribe

qânôuniyyet kesb et- (kanuniyet kesbet-) : to be enacted

qapama yapmaq (kapama yapmak) : stew

qapamaq (kapamak) : bar, button, cage, clap up, confine, cork, table cover, crib, curtain, dam, encage, encase, enclose, fence, hatch, immure, incarcerate, to lay up, mew, pale, park, pen, puddle, seal, seclude, shut, shut up, stop, stopper, switch, throttle, to turn off

qapanmaq (kapanmak) : shut

qapatmaq (kapatmak) : close, for stall, snap

qaplamaq (kaplamak) : becloud, bespread, board, coat, electro plate, face, foliate, ground, inlay, line, plank, plate, sheathe, sheet, skin, suffuse, veneer, wash

qapmaq (kapmak) : grab, raven, snap, snatch, souse, swoop

qapsül qomaq (kapsül koymak) : cap

qapushmaq (kapişmak) : scramble

qaqmaq (kakmak) : shove

qar yâmaq (kar yağmak) : snow

qara-kol et- (karakol et-) : patrol

qaralamaq (karalamak) : crayon, to dash off, scrawl

qarambol yapmaq (karambol yapmak) : cannon

qarantine vazû' et- (karantina vaz' et-) : quarantine

qarârgyâh qourmaq (karargâh kurmak) : pitch

qararlashdurmaq (kararlaştırmak) : appoint, arrange, decide, settle, stipulate

qararmaq (kararmak) : blacken, cloud, darken, gloom, lower, soil, tarnish

qarârsuz ol- (kararsız ol-) : fluctuate

qarartmaq (karartmak) : bedim, black, blacken, brown, cloud, darken, dim, gloom, obscure, overcast, shadow, smut, tarnish, umbrage, tan

qaraya chuqarmaq (karaya çıkarmak) : disembark

qaraya chuqmaq (karaya çıkmak) : to go ashore, disembark

qaraya gitmek (karaya gitmek) : to be driven ashore, strand

qarbonize et- (karbonize et-) : carbonize

qardesh ol- (kardeş ol-) : fraternize

qarîb ol- (karîb ol-) : impend

qarineye basdurmaq (karineye bastırmak) : careen

qarnunu delmek (karnını delmek) : paunch

qarre yapmaq (kare yapmak) : chequer

qarshulamaq (karşılamak) : head, meet, traverse, ward off, to bid welcome

qarshulashdurmaq (karşılaştırmak) : confront, contrast

qarshulashmaq (karşılaşmak) : cross, encounter

qarshuya gechirmek (karşıya geçirmek) : ferry

qarshuya gechmek (karşıya geçmek) : cross, pass over

qarsuhdurmaq (karıştırmak) : mix, admix, adulterate, alloy, blend, clutter, combine, commingle, complicate, confound, confuse, dash, derange, disorder, disorganize, disturb, embroil, entangle, flop, flutter, huddle, implicate, intermingle, intermix, involve, jumble, lace, lard, litter, mash, maze, mess, mingle, to mix up, muddle, perplex, perturb, ravel, ruff, ruffle, rummage, shuffle, shuffle, snarl, stir, tangle, trouble, unsettle, unshape

qarushlamaq (karışlamak) : span of arms

qarushmaq (karışmak) : combine, concern, to be confuse, cut in, huddle, interfere, intermeddle, intermingle, jumble, meddle, mingle, mix, ravel, snarl, stickle, tamper, tangle

qarushuq qonoushmaq (karışık konuşmak) : gibber

qarushuq seuylemek (karışık söylemek) : sputter

qasa et (kasa et-) : sheet

qasa yapmaq (kasa yapmak) : frap

qasaret et- (kasaret et-) : full

qasd et- (kastet-) : aim, premeditate, purpose

qasem et- (kasem et-) : swear

qashâ et- (kaşığı et-) : curry

qashe yapushdurmaq (kaşe yapıştırmak) : wafer

qashumaq (kaşımak) : scratch

qashunmaq (kaşınmak) : itch, scratch

qashuqlamaq (kaşıklamak) : to walk into

qasîde seuylemek (kaside söylemek) : hymn

qatalog yapmaq (katalog yapmak) : catalogue

qat-î seuylemek (katî söylemek) : dogmatize

qatl et- (katlet-) : assassinate, kill, murder, slaughter, slay, stick

qatlamaq (katlamak) : double, fold, lap, plait, ruck, tuck up

qatli âm et- (katli-i âm et-) : massacre

qatmaq (katmak) : lace, lard

qatranlamaq (katranlamak) : tar

qat-u alâqa et- (kat-ı alâka et-) : drop off

qatu' et- (katet-/katı' et-) : intercept, interrupt, intersect, transfix, travel, fell, mutilate, nib, cut, amputate

qatulashdurmaq (katılaştırmak) : indurate, solidify, stiffen

qatulashmaq (katılaşmak) : cake, harden, indurate, ossify, solidify, stiffen

qavaga et- (kavga et-) : brawl

qâvaltu et- (kahvaltı et-) : bait, breakfast

qavalyelik et- (kavalye et-) : cavalier

qavânine teba-uyyet et- (kavânîne tebaiyet et-) : to observe the laws

qavga chuqarmaq (kavga çıkarmak) : to pick a quarrel

qavga et- (kavga et-) : bicker, fall out, fight, jangle, to fall to loggerheads, quarrel, to make scene, spar, wrangle

qavis yapmaq (kavis yapmak) : embow

qavourmaq (kavurmak) : parch, roast, scorch, torrefy

qavourtmaq (kavurtmak) : parch

qavoushdourmaq (kavuşturmak) : rejoin

qavroulmaq (kavrulmak) : parch, scorch, sear

qayar et- (kayar et-) : calk

qayb et- (kaybet-) : forfeit, to gamble away, lose, miss, to come off second best

qayb ol- (kaybol-) : disappear

qayd et- (kaydet-) : bill, book, calendar, chronicle, docket, enlist, enroll, enter, inscribe, item, jot, list, matriculate, note, poll, post, put down, record, register, report, schedule, set down, ship, tax, write down

qayd ettirmek (kaydettirmek) : enter

qayd olounmaq (kaydolunmak) : enlist

qaydurmaq (kaydırmak) : slide

qaymânu almaq (kaymağını almak) : to spoon off

qaymaq (kaymak) : crawl, cream, glide, skim, sleek, slide, slip

qaynamaq (kaynamak) : boil, bubble, seethe, swarm, teem, wallop

qaynaq yapmaq (kaynak yapmak) : weld

qaynatmaq (kaynatmak) : boil, decoct, seethe

qayudsuz davranmaq (kayıtsız davranmak) : to sit loose

qayushla bâlamaq (kayışla bağlamak) : strap

qayushla vourmaq (kayışla vurmak) : strap

qayy et- (kay et-) : vomit

qazanamamaq (kazanamamak) : flunk

qazanmaq (kazanmak) : achieve, acquire, to carry off, deserve, earn, gain, profit, score, win

qazâya ôuramaq (kazaya uğramak) : to be shipwrecked

qazâya ôuratmaq (kazaya uğratmak) : ship wreck

qazmaq (kazmak) : delve, dig, engrave, excavate, grave, grub, hollow, mine, sap, scoop, trench

qazumaq (kazımak) : clip, efface, erase, grate, rase, scarify, scrabble, scrape, scratch, sweat

qazuq chaqmaq (kazık çakmak) : pile, stake

qismet et- (kısmet et-) : weird

qiyâm et- (kıyam et-) : rise, to stand up

qiyâs et- (kıyas et-) : analogize, measure, parallel

qiyâsla istintâj et- (kıyasla istintâç et-) : syllogise

qiymetini gechmek (kıymetini geçmek) : outvalue

qol taqmaq (kol takmak) : sleeve

qolalamaq (kolalamak) : starch

qolaylatmaq (kolaylatmak) : facilitate

qollamaq (kollamak) : fend, remember

qollarunu bâlamaq (kollarını bağlamak) : pinion

qomaq (komak/koymak) : deposit, perch, post, put, repose, set, lay, lodge, place, rank, stake

qompliman yapmaq (kompliman yapmak) : compliment

qomshou ol- (komşu ol-) : neighbour

qonmaq (konmak) : camp, drop into, light, perch, pitch, sit

qonoushmaq (konuşmak) : chat, commune, converse, discourse, gossip, palaver, speak, talk, unbend, word

qonserve yapmaq (konserve yapmak) : can, conserve

qonsülto et- (konsülto et-) : consult

qontaqt yapmaq (kontakt yapmak) : to make contact

qontrat et- (kontrat et-) : contract

qontrat yapmaq (kontrat yapmak) : indent

qontrol et- (kontrol et-) : check, control

qoparmaq (koparmak) : to break away, chip off, cut away, excise, limb, pare, pick, pluck, pluck up, pull, to pull up, rip off, rug, rupture, sever, smite, snap, strand, strip off, tear, to tear up, twitch, wrench, wrest, wring off

qopjalamaq (kopçalamak) : clasp, hook

qopmaq (kopmak) : to go asunder, to break away, chip off, rupture, sever, snap, to work off

qopya et- (kopya et-) : copy, duplicate, transcribe, write out, reproduce

qoqlamaq (koklamak) : smell

qoqmaq (kokmak) : scent, smell

qoqou douymaq (koku duymak) : smell

qoqousou ol- (kokusu ol-) : savour

qordon geçirmek (kordon geçirmek) : lace

qoroumaq (korumak) : screen, spare

qorqmaq (korkmak) : apprehend, cower, faint, fear, funk, misgive, tremble

qorqoutmaq (korkutmak) : appal, awe, to keep in awe, browbeat, cow, daunt, dismay, dread, flurry, frighten, horrify, intimidate, menace, misgive, overawe, scare, unman, vapour

qorta et- (korta et-) : court, flirt

qoshdourmaq (koşturmak) : drive on

qoshmaq (koşmak) : course, harness, horse, put to, race, run, rustle, scour, scuttle, tackle, tantivy, whew

qoubbe yapmaq (kubbe yapmak) : dome, vault

qoujaqlamaq (kucaklamak) : embrace, hug, span of arms, cuddle

qoujaqlashmaq (kucaklaşmak) : cuddle

qoulachlamaq (kulaçlamak) : fathom

qoule yapmaq (kule yapmak) : pinnacle

qoullanmamaq (kullanmamak) : disuse

qoullanmaq (kullanmak) : avail of, dispose, do with, employ, finger, handle, manage, manipulate, occupy, put to, ride, use, utilize, wear, wield

qoullanulmaq (kullanılmak) : spend

qoulouchqa yatmaq (kuluçka/ kuluçkaya yatmak) : table cover, brood, hatch, sit

qoulouchqa yaturmaq (kuluçkaya yatırmak) : hatch

qoulübeye soqmaq (kulübeye sokmak) : kennel

qoum deukmek (kum dökmek) : sand

qoum deushemek (kum döşemek) : gravel

qoumanda et- (kumanda et-) : boss, command

qoumanya vermek (kumanya vermek) : provision

qoumar oynamaq (kumar oynamak) :
dice, gamble

qoumsala chekmek (kumsala çekmek) :
beach

qoundânu cheuzmek (kundağını
çözmek) : unswathe

qoundaqlamaq (kundaklamak) :
swaddle, swathe

qoundura giydirmek (kundura
giydirmek) : shoe

qou-ôud et- (kuud et-) : accede

qour-a chekmek (kura çekmek) : to draw
lots

qourban et- (kurban et-) : sacrifice,
immolate, offer, victimize

qourbân ol- (kurban ol-) : to be victim

qourjalamaq (kurcalamak) : paw

qourmaq (kurmak) : contrive, fancy,
frame, ground, project, spread, wind

qournazluq et- (kurnazlık et-) : finesse,
fish, lurch, shuffle

qouroumaq (kurumak) : bake, desiccate,
dry, shield, wither, wizen

qouroutmaq (kurutmak) : bake, blot,
cure, desiccate, drain, dry, dry salt, hay,
sear, smoke, wither, wizen

qoursanluq et- (korsanlık et-) : pirate,
privateer

qourshoun qaplamaq (kurşun kaplamak)
: lead

qourtarmaq (kurtarmak) : clear, deliver,
disburden, disembarrass, disencumber,
disengage, disentangle, ease,
emancipate, enfranchise, evade,
extricate, free of charge, liberate,
ransom, redeem, redress, release, relieve,
rescue, rid, salve, save, unbend,
unburden, uncharm, unharness, unload,
unmuzzle, acquit

qourtoulmaq (kurtulmak) : avoid, to get
clean, emancipate one's self, escape, get
away, get off, to break loose, to make off,
slip, speed, survive

qoush avlamaq (kuş avlamak) : bird,
fowl

qoushatmaq (kuşatmak) : belt, encircle,
gird, girth, hedge, invest, surround, zone

qoushqoulanmaq (kuşkulanmak) : to
smell a rat

qousmaq (kusmak) : to heave to, puke,
regorge, spew, vomit

qousôur et- (kusr et-) : default, fail,
misconduct, misdo, neglect, omit

qoutouya qomaq (kutuya koymak) : box,
case, tin

qouvvetini i-âde et- (kuvvetini iade et-)
:revivify

qouvvetlenmek (kuvvetlenmek) :
consolidate, strengthen

qovalamaq (kovalamak) : chase, start
after

qovana almaq (kovana almak) : hive

qovmaq (kovmak) : chide away

qovoulmaq (kovulmak) : to get the sack

qoyoulashdurmaq (koyulaştırmak) :
deepen

qoyoulatmaq (koyulatmak) : curd

qrâ-et et- (kıraat et-) : read

qredisi ol- (kredisi ol-) : to have credit

qrediye vermek (krediye vermek) : trust

qrediyi tejâvüz et- (krediyi tecavüz et-) :
overdraw, overhaul

qroki yapmaq (kroki yapmak) : sketch

qrokisini yapmaq (krokisini yapmak) :
trace, outline

qronik ol- (kronik ol-) : to be confirmed
 grouvaze eurmek (kruvaze örmek) : twill
 qudaqlamaq (kıdıklamak/gıdıklamak) : chuck
 qulavouzlouq et- (kılavuzluk et-) : pilot
 qumuldamamaq (kımıldamamak) : dawdle
 qumuldamaq (kımıldamak) : bestir one's self, move
 qumuldanmaq (kımıldanmak) : budge, fidget, jog, stir
 qununa qomaq (kınına koymak) : sheathe
 qunundan chuqarmaq (kınından çıkarmak) : unsheathe
 ququrdamak (kıkırdamak) : chuckle
 qurma yapmaq (kıрма yapmak) : gather, quill, tuck up
 qurmaq (kırmak) : break, burst, crimp, fracture, knap, shatter, snap, stave
 qurmuzîyle yazmaq (kırmızıyla yazmak) : rubricate
 qurmuzulashmaq (kırmızılaşmak) : redden
 qurmuzulatmaq (kırmızılatmak) : redden
 qurmuzuluq sürmek (kırmızılık sürmek) : rouge
 qurmuzuluq vermek (kırmızılık vermek) : flush
 qurpmaq (kırpmak) : clip, fleece, poll, shear
 qurub achmaq (kırıp açmak) : to break open
 qurulmaq (kırılmak) : break, crack, snap
 quruq tash deushemek (kırık taş döşemek) : macadamise

qurutmaq (kırıtmaq) : mince, peacock, perk
 qusa kesmek (kısa kesmek) : to cut short
 qusaja tâ'rîf et- (kısaca tarif et-) : sketch
 qusalmaq (kısalmak) : contract, to draw in, shorten
 qusaltmaq (kısaltmak) : abbreviate, abridge, contract, curtail, cut, shorten
 qusaret et- (kısaret et-) : bleach
 qusdurub qoparmaq (kısıtırıp koparmak) : nip
 qushlamaq (kışlamak) : hibernate, winter
 qushqurtmaq (kışkırtmak) : halloo, rouse, slate
 qushr bâlamaq (kışır bağlamak) : crust
 qushu gechirmek (kışı geçirmek) : winter
 qusmaq (kısmak) : narrow, pinch, scant
 quvrulmaq (kıvrılmak) : crank, crinkle, curl, frizzle, ripple, serpentine, tweedle, wind up, wriggle, writhe
 quvuljum sachmaq (kıvılcım saçmak) : sparkle
 quvurmaq (kıvırmak) : crape, crimp, crimps, curl, frizz, hem, reply, wriggle
 quymaq (kıymak) : chop, hack, hash, mince
 quyu gitmek (kıyı gitmek) : coast
 quzaq qaymaq (kızak kaymak) : sledge, toboggan
 quzaqdan indirmek (kızaktan indirmek) : launch
 quzaqdan inmek (kızaktan inmek) : launch
 quzarmaq (kızarmak) : bake, blush, colour, flush, fry, mantle, redden

quzartmaq (kızartmak) : bake, flush, grill, redden, roast, toast

quzdurmaq (kızdırmak) : chafe, enrage, exasperate, excite, fret, fry, hump, incense, infuriate, irritate, nettle, revolt, roast, to rub upon, vex

quzmaq (kızmaq) : to be aroused, to bridle up, broil, chafe, fly out, fret, fume, huff, rage, resent, simmer

quzushdurmaq (kızıştırmak) : bait, heat

quzushmaq (kızışmak) : fire

rabt et- (rabet-) : annex, attach, communicate, concatenate, copulate, fasten, link, to make fast, scarf, seal, seam, solder, tag, tie, unite, weld, cement, chain up, bind, brace, connect, fix, join, joint, knit, knot, lash

raf yapmaq (raf yapmak) : shelve

rahat etdirmek (rahat ettirmek) : unbrace

rahat yashamaq (rahat yaşamak) : to live in clover

rahat yatmaq (rahat yatmak) : to ride easy

rahatsuz et- (rahatsız et-) : ail, badger, discomfort, disquiet, distemper, incommode, inconvenience, indispose, tease, trouble, turmoil

rahatsuz ol- (rahatsız ol-) : trouble one's self, worry

râhibe ol- : to take the veil

râjî ol- (râci ol-) : appertain

râkib ol- : embark

rampa et- : ram

rapor et- : report, return

rasad et- : sight

rasad yapmaq (rasat yapmak) : to take the sun

raspa et- : scrape

rast gelmek : light

rax et- (raks et-) : balance, dance, oscillate, swing

ray qomaq (ray koymak) : rail

raydan chuqartmaq (raydan çıkartmak) : derail

raydan chuqmaq (raydan çıkmak) : derail

râyiha neshr et- (râyiha neşret-) : perfume

râzu ol- (razı ol-) : assent, comply with, consent

reçete yazmaq (reçete yazmak) : prescribe

redd edilmek (reddedilmek) : to get the sack

redd et- (reddet-) : abject, balk, blackball, condemn, confute, controvert, decline, deny, disaffirm, disallow, disavow, discard, disclaim, disinherit, dismiss, disown, disprove, disqualify, gainsay, illegalize, to join issue, overrule, pluck, proscribe, to call in, question, rebuff, refuse, refute, reject, render, renounce, reprobate, repudiate, repulse, retort, return, to shake the head, to throw back, traverse, veto

ref et- (refet-) : lift, withdraw, to set aside, raise, remove, suspend, involve

refâha mazhar ol- : thrive

refâqat et- (refakat et-) : accompany, attend, to keep company, matronize, cavalier, chaperon, convoy, go along with, tend, escort, to walk with

rehberlik et- : cicerone, guide

rejmet et- (recmet-) : stone

rekz et- (rekzet-) : raise, erect

rendelemek : grate, plane

rengini deyishdirmek (rengini değiştirmek) : discolour

rengini deyishmek (rengini değişmek) : discolour

renjâde et- (rencide et-) : aggrieve, bite, disoblige, hurt, to give offence, offend, wound

renklenmek : colour

reqâbet et- (rekabet et-) : rival, vie, compete, emulate, pit

reqlam yapmaq (reklam yapmak) : boom

reqor yapmaq (rekor yapmak) : to break the record

resim yapmaq (resim yapmak) : draft, limn, paint

resm et- (resmet-) : describe, design, to lay down

resmi gechild yapmaq (resmigeçit yapmak) : defile

resmi küshâdunu yapmaq (resmi küşadını yapmak) : inaugurate, unveil

resmini yapmaq (resmini yapmak) : portray

retoush et- (rötuş/retuş et-) : retouch, touch up

reverans yaparaq gitmek (reverans yaparak gitmek) : to make one's bow

reverans yapmak : bow

re'y vermek : ballot

re'y vermemek : blackball

re'ye qomaq (reye koymak) : divide

rezâlet yapmaq (rezalet yapmak) : scandalize

rezîl et- : craven, to tar and feather

rezîlâne satmaq (rezilâne satmak) : prostitute

ri-âyet et- (riâyet et-) : defer, observe, respect

rijâ et- (rica et-) : appeal to, ask, beg, entreat, request, sue, thank, petition

rij-at et- (ric'at/ricat et-) : fall back, retreat

rivâyet edilmek : to be reported of

rivâyet et- : rumour

riyâkyârluq et- (riyâkârlık et-) : dissimulate, flatter

riyâset et- : to take the chain, preside

riyâzet et- : deny one's self, macerate

roman yazmaq (roman yapmak) : romance

rosto yapmaq (rosto yapmak) : roast

rota deyishdirmek (rota değiştirmek) : stay

rotadan inhirâf et- : yaw

rôuhânîleshdirmek (ruhanileřtirmek) : spiritualize

ruhtum yapmaq (rıhtım yapmak) : wharf

rüjôu' et- (rücu' et-) : ascend, retrace, revert, recant, recede

rü-ôus almaq (rüus almak) : graduate

rüşvet vermek (rüşvet vermek) : bribe

rüsôum tarh et- (rüsûm tarhet-) : excise, assess

rüsôum vazı' et- (rüsûm vaz' et-) : tax

rü'yâ geurmek (rüya görmek) : dream

rüzgyâr üstüne geçmek (rüzgâr üstüne geçmek): to gain the weather

rüzgyâra arz et- (rüzgâra arz et-) : wind

sâbit ol- : prove, steady

sabounlamaq (sabunlamak) : lather, soap

sabr et- (sabret-) : forbear

sabru tükenmek (sabrı tükenmek) : to get out of temper

sachma seuylemek (saçma söylemek) : to talk nonsense, twaddle

sachmalamaq (saçmalamak) : drivel, faddle, to talk nonsense

sachmaq (saçmak) : beam forth, cast of the eye, disperse, disseminate, effuse, eradiate, scatter

sachulmaq (saçılmak) : scatter

sadaqa istemek (sadaka istemek) : to ask charity

sadedden chuqmaq (sadetten çıkmak) : digress

sâdeleshdirmek (sadeleştirmek) : simplify

sâduq ol- (sadık ol-) : stick by

sâduq qalmaq (sadık kalmak) : hold

safr qomaq (safr koymak) : ballast

safrasunu chuqarmaq (safrasını çıkarmak) : unballast

sâghnaq yapmaq (sağnak yapmak) : shower

sah chekmek (sah çekmek) : paraph

sahâbet et- : patronize

sâhib ol- : enjoy, my own book, possess, vest

sahq et- (sahket-) : pound, pulverize

sahrınja qomaq (sahrınca koymak) : tank

sahte yapmaq (sahte yapmak) : forge

sahtekyârluq et- (sahtekârlık et-) : forge

sahtesini yapmaq (sahtesini yapmak) : counter feit

sâkin ol- : house

sal yapmaq (sal yapmak) : raft

salâh kesb et- (salâh kesbet-) : ameliorate, rally, reform

salâhiyeti kyâmilesi ol- (salâhiyet-i kâbilesi ol-) : to have carte-blanche

sâmlashmaq (sağlaşmak) : steady

salamoura yapmaq (salamura yapmak) : brine, pickle, souse

salb et- (salbet-) : hang

salla naql et- (salla naklet-) : raft

sallamaq (sallamak) : agitate, bob wing, dandle, flourish, flutter, joggle, rock, shake, sway, swing, wag, waggle, brandish

sallanmaq (sallanmak) : bob wing, flow, flutter, rock, swing, totter, vacillate, wobble, waddle, waggle, waver

salmaq (salmak) : swing

saltuye et- (saltiye et-) : surge

saluvermek (salıvermek) : to let go, to let off, to set at liberty, to let loose, start, unbend, unhitch, veer

salyasu aqmaq (salyası akmak) : dribble, drivel

salye aqmaq (salya akmak) : slabber, slaver

salye boulashdurmaq (salya bulaştırmak) : slaver

samanla eurtmek (samanla örtmek) : thatch

samîmî ol- : train

sandalla gitmek : boat

sanduqdan chuqarmaq (sandıktan çıkarmak) : uncase

sanduqlamaq (sandıklamak) : case, encase, tub

sanmaq (sanmak) : throw, ween

sap geçirmek (sap geçirmek) : helve

sap taqmaq (sap takmak) : haft

sapan sürmek (saban sürmek) : plough

sapdurmaq (saptırmak) : deflect, deviate

saplamaq (saplamak) : gore, harpoon, job, pin, pink, stick, thrust

saplanmaq (saplanmak) : stick

sapmaq (sapmak) : deviate, err, sheer, stray, swerve, wander, warp

saqat et- (sakat et-) : blemish, cripple, disable, founder, injure, lame, maim, maul, mutilate

saqatlamaq (sakatlamak) : nis

saqlamaq (saklamak) : conceal, earth, hide, hoard, to keep back, to keep in, to lay by, to lay up, overlay, palm, pot, preserve, put by, reserve, save, secrete, shroud, smother, stow, suppress

saqlanmaq (saklanmak) : hedge, hide, nuzzle

saqunmaq (sakinmak) : beware, shun

sâqut ol- (sâkıt ol-) : lapse, prescribe

sâr et- (sağır et-) : deafen

sararmaq (sararmak) : yellow

sarartmaq (sarartmak) : sallow, yellow

sarf edilmek : to be spent

sarf et- : consume, disburse, drain, eat, exert, expend, to lay out, spend, to work up

sarf olounmaq (sarf olunmak) : consume

sarfı gayret et- (sarf-ı gayret et-) : exert one's self

sarfı nazar et- (sarf-ı nazar et-) : dispense with, to draw back, miss

sarhosh et- (sarhoş et-) : fluster, fuddle, inebriate, intoxicate

sarhosh ol- (sarhoş ol-) : to get drunk, fluster, fuddle, inebriate, to be in the sun shine

sarmaq (sarmak) : bind about, bundle, convulse, entwine, envelop, fold, furl, gird, hand, intertwine, involve, inwrap, lap, marline, muffle, pack, packet, plash, reel, roll, swathe, to take in, throw, twine, twist, wind, wrap

sarqmaq (sarkmak) : beetle, to bend over, dangle, depend, droop, flap, hang, hang over, impend, infold, loll, lop, overhang, sag, slouch, swag, weep

sarqutmaq (sarkıtmak) : slouch

sarsmaq (sarsmak) : jar, jog, joggle, jolt, rock, shake, shiver, shock, toss

sarsulmaq (sarsılmak) : falter, jolt, lurch, rock, shake

sarulmaq (sarılmak) : cling, creep, cuddle, embrace, hug, intertwine, ramp, swarm, trail, twine, wind up

satdurmaq (sattırmak) : for close

satmaq (satmak) : alienate, dispose, to bring to the hammer, hawk, huckster, negotiate, to take part in, sell, vend

satulmaq (satılmak) : sell

satun almaq (satın almak) : buy, chaffer, purchase

satush yapmaq (satış yapmak) : to turn over

savat ishlemek (savat işlemek) : niello

savmaq (savmak) : put off, send away, shirk, to shuffle off, shunt

savourmaq (savurmak) : blow, fan, flourish, overblow, puff, rap, sweep, swing, winnow

savourmaq (savurmak) : brandish

savoushmaq (savuşmak) : to go away, bilk, get away, to shuffle off

savrouq gitmek (savruk gitmek) : flounce, lumber

savsamlamaq (savsaklamak) : linger

saxuya qomaq (saksıya koymak) : pot

sâ'y et- : endeavour, labour, strive

saymaq (saymak) : count, enumerate, hold, number, rank, score, sum

sayulmaq (sayılmak) : count, go for, pass, pass off, rank, rate

sayuqlamaq (sayıklamak) : wander

sayvan yapmaq (sayvan yapmak) : canopy

sebât et- : abide by, hold, insist, to keep at, peg, persist, to stand to, stick to

sebeb ol- : beget, cause, occasion

sebh et- (sebhət-) : swim, float

sebq et- (sebkət-) : precede

sechmek (seçmek) : cull, garble, pick, select, single

sed yapmaq (set yapmak) : bank

sedd et- (set et-) : pen

sedd yapmaq (set yapmak) : dam, dike, embank

sedle tahkîm et- (setle tahkim et-) : mound

sefâhat et- : lecher, rake

sefer et- : voyage

sefer yapmaq (sefer yapmak) : campaign

seferberlik i'lân et- : mobilize

sefil et- : impoverish

sehâvet geustermek (sehâvet göstermek) : overpay

sekdirmek (sektirmek) : bounce

sekmek : bounce, glance, hitch, rebound, ricochet

sektedâr et- : cripple

selâhiyyetini isti'mâl et- : exert one's authority

selâmetlemek : send off

selâmlamaq (selâmlamak) : bow, dip, to break the flag, greet, hail, salute

semere vermek : produce

semirmek : fat, fatten

semirtmek : fat, soil

semizlemek : batten, plump

semizletmek : plump

sen demek : to thee and thou

senâ edilmek : resound

senâ et- : blazon, carol, chant, commend, eulogize, glorify, laud, praise, set forth

sendelemek : reel, roll, shamble, stagger, stumble, totter, trip

sepete qomaq (sepete koymak) : hamper

sepilemek : curry, tan

serbest buraqmaq (serbest bırakmak) : denationalize, loose, set free, unbind, unbridle, unchain, unloose

serbest ol- : to be at liberty

serfürû et- (serfürû et-) : kneel, yield, truckle

serî' deunmek (seri dönmek) : quirk

serinlemek : cool, freshen

serinletmek : refrigerate

serkeshlik et- (serkeşlik et-) : disobey

sermâyesinden fazla mou-âmele
(muamele) : yapmaq (yapmak) :
overtrade

sermâyeye tahvîl et- : capitalize, fund

sermek : beam, lay, lodge, spread,
stretch, uncock, unfurl

sermest et- : inebriate

serpme suvamaq (serpme sıvamak) :
rough cast

serpmek : bespread, intersperse,
overspread, splash, scatter, spatter, spit,
sprinkle, strew

sersem et- : dizzy, infatuate, stun,
stupefy

sersem ol- : swim

sersemlemek : doze

sertleshdirmek (sertleştirmek) : harden,
petrify, steel, toughen

sertleshmek (sertleşmek) : freshen,
harden, stiffen, toughen

servis yapmaq (servis yapmak) : serve

serzinsh et- (serzeniş et-) : reprehend

ses chuqarmaq (ses çıkarmak) : mouth,
sizzle, thud

sese tahvîl et- : vocalize

sesi deyishdirmek (sesi değiştirmek) :
modulate

sesi tanzîm et- : intonate

seslenmek : halloo

setr et- (setret-) : overlay, table cover,
mantle

seukdürmek (söktürmek) : scour

seukmek (sökme) : dismount, grub,
rove, unbolt, unbrace, unbreech, ungear,
unglue, unpick, unpin, unrivet, unseam,
untack, uproot, wring out

seukülmek (sökülmek) : ravel

seundürmek (söndürmek) : to blow out,
extinguish, put out, quench, slake, snuff

seunmek (sönmek) : eclipse, expire,
extinguish, fade, go out, slake

seuvmek (sövmek) : swear

seuylemek (söylemek) : to call names,
rap, report, say, speak, spout, talk, tell,
unfold, utter, vocalize, voice

seuylememek (söylememek) : to leave
unsaid

seuylene (söylene) : chide, croak,
curse, dictate, grumble, jaw, murmur,
repine, to be reported of, revile, scold, to
talk to, upbraid

seuyleyivermek (söyleyivermek) : blurt,
drop off

sevdâlu baqmaq (sevdalı bakmak) : to be
sweet upon

sevdirmek : endear

sevindirmek : gladden

sevinmek : carol, joy, rejoice

sevishmek (sevişmek) : bill

sevmek : caress, fancy, fondle, like, love,
to fall in love, relish, stroke

sevmemek : dislike

sevq et- (sevk et-) : carry, conduct,
convey, despatch, direct, drift, drive,
expedite, forward, govern, guide, hand,
head, lead, move, navigate, pilot, post,
propel, transport

sevq ol- (sevk ol-) : run

seyâhat et- : itinerate, journey, travel

seyirdim yapmaq (seyirdim yapmak) :
kick, rebound, recede, recoil

seylemek (söylemek) : grudge

seyr et- (seyret-) : behold, contemplate,
gloat, haul, keel, navigate, sail, steer

seyrek serpmek : broadcast

seyrekleshdirmek (seyrekleştirmek) :
rarefy

seyreltmek : thin

seyrü sefer et- (seyrüsefer et-) : navigate

sezmek : detect, to get an ink of, smell

shagrene yapmaq (şagrene yapmak) :
shagreen

shâhid ol- (şahit ol-) : witness

shahlanmaq (şahlanmak) : ramp, rear

shâ-irlik et- (şairlik et-) : poetize, versify

shamandura qomaq (şamandıra koymak)
: buoy

shâmil ol- (şâmil ol-) : comprise,
environ, extend, include

shampouvan yapmaq (şampuan yapmak)
: shampoo

shanqur ol- (şankır ol-) : canker

shaplatmaq (şaplatmak) : spank

shapurdarmaq (şapırdatmak) : champ,
smack

shaqa et- (şaka et-) : jest, joke, sky lark

shaqlamaq (şaklamak) : jug

shaqurdamaq (şakırdamak) : clang,
clank, swash

shaqurdarmaq (şakırdatmak) : clank

sharlatanluq et- (şarlatanlık et-) : quack

sharqu seuylemek (şarkı söylemek) :
carol, sing, singing

shartla teslîm ol- (şartla teslim ol-) :
surrender upon terms

shashalamaq (şaşalamak) : to lose one's
grip

shashmamaq (şaşmamak) : to keep time

shashmaq (şaşmak) : to be astonished,
gape, marvel, yawn

shashu baqmaq (şaşı bakmak) : goggle,
squint

shashurmaq (şaşırmak) : to lose one's
bear's, to be confuse, fluster, puzzle,
stick, to be on tenterhooks, to lose one's way,
wonder

shashurtmaq (şaşırtmak) : amaze,
astonish, astound, baffle, bewilder,
blank, confuse, disconcert, to strike
dumb, dumfound, embarrass, entrap,
fluster, gravel, haze, infatuate, to be at a
loss, mislead, nonplus, perplex, pose, put
out, puzzle, quiz, stun, stupefy

shâyânu tavsiye ol- (şâyân-ı tavsiye ol-)
: commend itself

shâyî ol- (şâyî ol-) : spread, transpire, to
be divulged, run, resound

shefâ-at et- (şefâat et-) : intercede

shehâdet et- (şehâdet et-) : evidence, to
give evidence, testify, vouch, witness, to
bear witness

sheker qomaq (şeker koymak) : sugar,
sweeten

shekerlenmek (şekerlenmek) : candy

shekil tertîb et- (şekil tertip et-) :
schematize

shekli maddiyyet vermek (şekl-i
maddiyat vermek) : materialize

sheklini bozmaq (şeklini bozmak) :
misshape, unshape

sheklini tâgyîr et- (şeklini tağyir et-) : deform, disfigure	shishirtmek (şışırtmek) : swell
sheklini yapmaq (şeklini yapmak) : delineate	shishmek (şışmek) : hand bag, belly, congest, fatten, plump, puff, swell, tumefy
sheqâvet et- (şekâvet et-) : stick up	shitâb et- (şitâp et-) : jump up, run, speed
sheqâvet yapmaq (şekâvet yapmak) : filibuster	shose yapmaq (şose yapmak) : macadamise
sherefine nâ-il ol- (şerefine nâil ol-) : to have the privilege of	shou-ôrou mouhtell ol- (şuuru muhtel ol-) : to lose one's mind
sherefini ihlâl et- (şerefini ihlal et-) : dishonour	shumartmaq (şımartmak) : pamper
sherh et- (şerh et-) : analyse, annotate, gloss	shuruldamaq (şırıldamak) : purl
shiddeti gechmek (şiddeti geçmek) : overblow	shurunga et- (şırınca et-) : inject, syringe
shiddetle temâyül et- (şiddetle temâyül et-) : gravitate	shübhe et- (şüphe et-) : disbelieve, doubt, question
shiddetlendirmek (şiddetlendirmek) : swell	shübhelendirmek (şüphelendirmek) : misgive
shiddetlenmek (şiddetlenmek) : intensify, swell	shübhelenmek (şüphelenmek) : misgive, to smell a rat, scent, surmise, suspect
shifre yazmaq (şifre yazmak) : cipher	shübhesiz ol- (şüphesiz ol-) : go without saying
shikyâyet et- (şikâyet et-) : complain	shürôu' et- (şürû et-) : proceed
shimshek chaqmaq (şimşek çakmak) : lighten	sifonla chekmek (sifonla çekmek) : rack
shî'r seuylemek (şiir söylemek) : poetize	sigorta et- : assure, insure, underwrite
shirket teshkîl et- (şirket teşkil et-) : promote	sigorta ol- : insure
shirretlik et- (şirretlik et-) : outface	sihrini izâle et- : uncharm
shishe gechirmek (şışe geçirmek) : skewer	sikke darb et- : coin, mint
shishe saplamaq (şışe saplamak) : spit	silah omza et- : shoulder
shisheye qomaq (şışeye koymak) : bottle	silâh toplamaq (silah toplamak) : disarm
shishirmek (şışırmek) : congest, inflate, puff, tumefy	silâhdan tejrîd et- (silahdan tecrit et-) : disarm
	silâhunu almaq (silahını almak) : disarm
	silinmek : slur, sponge
	silkinmek : jerk

silkmek : jerk, to shake off

silmek : cross, deface, efface, erase, expunge, mop, obliterate, pumice, rase, rub, to rub off, to rub up, scour, scratch, scratch, scrub, skim, sponge, strike out, swab, wash, wipe, to wipe out, abrade

simsarluq et- (simsarlık et-) : job

sinirlendirmek : enervate

sinsi gülme : titter

sipârish et- (sipariş et-) : bespeak, order, commit

siper ol- : shade

siper qazmaq (siper kazmak) : trench

siper yapmaq (siper yapmak) : barricade

siqlet vermek (siklet vermek) : prose

siqleti ol- (sikleti ol-) : weigh

sirâyet et- : infect, spread

sirkeleshdirmek (sirkeleştirmek) : acetify

sirqat et- (sirkat et-) : steal

sit up, stick up, stir, tumble up, to turn out, uprise

sivrilmek : spire

sivrilme : point, sharpen

soghoumaq (soğumak) : chill, to cold be, cool

soghoutmaq (soğutmak) : alienate, chill, cool, disaffect, disincline, estrange, indispose, refrigerate, wean

soldourmaq (soldurmak) : deflower, discolour, sear

solmaq (solmak) : discolour, droop, etiolate, fade, go off, pale, weather, wither

soloumaq (solumak) : gasp, pant, puff, wheeze

somourtmaq (somurtmak) : pout, sulk, to make a wry

sonda et- : bore

sonda qomaq (sonda koymak) : probe, sound

soqmamaq (sokmamak) : to keep out

soqmaq (sokmak) : hand bag, engraft, enter, implant, infuse, insert, insinuate, introduce, intrude, peck, prick, puncture, put in, sting, thrust

soqoulmaq (sokulmak) : creep, edge, elbow, insinuate, intrude, nestle, obtrude, snug, steal, thrust, worm

sormaq (sormak) : ask, call for, catechise, consult, inquire, interrogate, put to trial, query, question, to put a question, search, seek

sou chekmek (su çekmek) : draw

sou deukmek (su dökmek) : to make water

sou et- (su et-) : bilge, leak, to make water

sou vermek (su vermek) : case harden, temper

souda buraqmaq (suda bırakmak) : macerate

souda oynamaq (suda oynamak) : dabble

souda yürümek (suda yürümek) : wade

soudan gechmek (sudan geçmek) : ford

soudôur et- (sudur et-) : emanate

soulamaq (sulamak) : irrigate, water

soulandurmaq (sulandırmak) : dilute

soulanmaq (sulanmak) : water

soulou sepken yâmaq (sulu sepken yağmak) : sleet

sou-ôud et- (suûd et-) : ascend, rise

souqôut et- (sükût et-) : lapse, collapse, break, to break down, crash, droop, drop, fall, sink, slump, succumb, to run wild

sourat et- (surat et-) : to make faces, grimace, lower, mow

sôuret chuqarmaq (suret çıkarmak) : copy

sousamaq (susamak) : thirst, to be thirsty

sousdourmaq (susturmak) : dumfound, floor, gag, hush, muzzle, pose, sew one's stocking, shut up, silence

sousmaq (susmak) : shut up

souya baturmaq (suya batırmak) : douse

souya bômaq (suya boğmak) : deluge

sôuyi hareket et- (sûihareket et-) : misconduct

sôuyi idâre et- (sûiidâre et-) : misconduct, mismanage, misrule

sôuyi isti'mâl et- (sûiistimâl et-) : encroach, misuse, abuse, misapply, misappropriate, misplace, usurp

sôuyi mou-âmele et- (sûimuamele et-) : maltreat

sôuyi mouhâkeme et- (sûimuhâkeme et-) : misconceive

sôuyi tefsîr et- (sûitefsîr et-) : misconstrue, misinterpret

sôuyi telâqqi et- (sûitelâkki et-) : to take it ill

sôuyi tesâdüf et- (sûitesâdüf et-) : mischance

sôuyi teshvîq et- (sûiteşvik et-) : misadvise

sôuyla oynamaq (suyla oynamak) : paddle

soymaq (soymak) : bare, denude, despoil, dismantle, disrobe, divest, doff, gut, pare, peel, purloin, ransack, rifle, rind, rob, sack, shell, skin, spoil, spoliage, strip, unclothe, undress

soyoulmaq (soyulmak) : peel, strip off

soyounmaq (soyunmak) : strip off, undress one's self

spekülasyon yapmaq (spekülasyon yapmak) : speculate

spor yapmaq (spor yapmak) : exercise, sport

sterotip yapmaq (stereotipi yapmak) : stereotype

stim saluvermek (istim salıvermek) : to blow off

suchramaq (sıçramak) : bound, caper, dash, flash of lightning, fling, frisk, gambol, hop, jerk, jump, leap, prance, ramp, skip, spring, start, startle, whisk

suchratmaq (sıçratmak) : dash, plash, spatter, splash, splutter

sufatu ol- (sıfatı ol-) : write one's self

sufatunu vermek (sıfatını vermek) : qualify

sufura münjer ol- (sıfıra müncer ol-) : vanish

sughlashmaq (sığlaşmak) : shoal

sughunmaq (sığınmak) : hive

sujaq ol- (sıcak ol-) : to be hot

sujaqdan bayulmaq (sıcaktan bayılmak) : swelter

sulaya geundermek (sılaya göndermek) : furlough

suq gitmek (sık gitmek) : frequent

suqmaq (sıkmaq) : annoy, astringe, bother, brace, compress, constrict, constringe, discomfort, embarrass, gravel, gripe, hang on, harass, importune, jam, to knock up, mope, oppress, overlay, pinch, ply, the press, put away, rack, screw, squeeze, strain, straiten, thicken, tighten, torment, trouble, truss, try, worry, wring

suqu bâlamaq (sıkı bağlamak) : to make fast

suqu qomaq (sıkı koymak) : wad

suqu tâ'qîb et- (sıkı takip et-) : haunt

suqu yapushmaq (sıkı yapışmak) : stick fast

suqulmaq (sıkılmak) : fret, to knock up, mope, ruffle, stew, worry

suqushdurmaq (sıkıştırmak) : astringe, catechise, clinch, close, compact, condense, cuddle, dun, exact, harden, hasten, hurry, impact, push, put to it, squeeze, strap, thicken, tuck, urge

suqushmaq (sıkışmak) : huddle, pack, the press, to sit tight, snug, squeeze, thicken

sur chekmek (sır çekmek) : foliate

sur suqlam ol- (sırılsıklam ol-) : sop

sura ol- (sıra ol-) : to form a queue, range

sura teshkîl et- (sıra teşkil et-) : to form a queue

suralamaq (sıralamak) : concatenate, drill, file, impose, line, row

surayla gitmek (sırayla gitmek) : file

surlamaq (sırlamak) : glaze, silver

surt yapmaq (sırt yapmak) : ridge

surutmaq (sırıtmak) : giggle, grin, simper, smirk

suvamaq (sıvamak) : float, lime, plaster, puddle, stucco

suvushmaq (sıvışmak) : to take french leave, mizzle, sidle, skin, slide, slink, slip, slope, sneak

suyânet et- (sıyânet et-) : protect

suyrulmaq (sıyrılmak) : elude

suyurmaq (sıyırmak) : graze

suzdurmaq (sızdırmak) : bleed, sweat

suzlamaq (sızlamak) : tingle

suzlanmaq (sızlanmak) : murmur

suzmaq (sızmak) : leak, ooze, percolate, transude

sü-âl et- (sual et-) : ask, interrogate, query, question, to put a question

sülûk et- (sülûk et-) : walk

sülûk yapushdurmaq (sülûk yapıştırmak) : leech

sümkürmek : snivel

sünger sürünmek : sponge

süngerlemek : sponge

süngülemek : bayonet

sünnet et- : circumcise

süpürmek : brush, dust, scour, slam, sweep, whisk

süpürüb geutürmek (süpürüp götürmek) : sweep

sürmek : coat, drive, drive on, edge, exile, exist, grow, harrow, herd, impel, last, lead, lime, liquor, plough, pluck up, propel, push, ram, roll, run, rush, shoot, shuffle, smear, spire, spread, spur, till, urge, waft, whip

sürmelemek : bolt

sürpriz etmək (sürpiz etmək) : surprise

sürtmək : grate, grind, to knock about, loiter, rub, scrape

sürü ol- : herd

sürüden ayrılmaq (sürüden ayrılmaq) : straggle, stray

sürüklemek : drag, drift, to lead away, lug, trail, train

sürüklenmək : drag, drift, drive out, hull, lug, scud, shamble, trail, sweep

sürülmək : rack, scud

sürünərək gitmək : scramble

sürünmək : chafe, crawl, creep, draggle, grovel, to lie about, rub, sneak, trail, trollop

sürüşdürmək (sürüşdürmək) : chafe

süslemek : adorn, bedeck, bedizen, boss, caparison, decorate, embellish, furbish, garnish, ornament, perk, plume, polish, prank, spangle, spice, spruce, tinsel, trap, trick up, trim, tuft of hair

süt emmək : suck

süt sâmaq (süt sağmaq) : milk

süt vermek : suckle

süz atmaq (süz atmaq) : taunt

süzmək : decant, drain, filter, filtrate, percolate, strain

süzülmək : distil, drain, filter, hover, percolate, strain, trickle

ta-âm et- (taâm et-) : dine

tabâ qomaq (tabağa koymaq) : dish

taban geçirmək (taban geçirmək) : heel

tabanu qaldurmaq (tabanı kaldırmək) : to take to one's heels

tabaqât teshkîl et- (tabakat teşkil et-) : stratify

tabaqayı fevqâniyye teshkîl et- (tabaka-i fevkaniye teşkil et-) : superimpose

tabh et- (tabhet-) : bake

tâbi' et- : subordinate

tâbi' ol- : depend, hinge, to turn on

tâbi-ıyyete idhâl et- (tabiiyyete ithal et-) : naturalize

tâ'bîr et- : read, term

tâbi-ıyyetden ihrâj et- (tabiiyetten ihrâç et-) : denaturalize

tabour ol- (tabur ol-) : to draw up, file

tabouta qomaq (tabuta koymaq) : coffin

tabu' et- (tab' et-) : imprint, print, publish

tâ'dâd et- : count, enumerate, number

tâ'dîl et- : amend, emend, interpolate, mitigate, moderate, modify, refund, remodel, revise, season, temper, tone down

tafsîl et- : amplify, enlarge, particularize

tafsîlen izâh et- : circumstantiate

tâgdiye et- (tağdiye et-) : aliment, feed

tâgshîsh et- (tağşış et-) : adulterate, doctor

tagyîr et- (tağyir et-) : unshape, alter

tahaf baqmaq (tuhaf bakmaq) : to make faces

tahaf ol- (tuhaf ol-) : slouch

tahaf qonoushmaq (tuhaf konuşmaq) : cant, mince

tahaf yürümək (tuhaf yürümək) : mince

tahafluq et- (tuhaflık et-) : mimic

tahattour et- (tahattur et-) : retrace

tahdîd et- : circumscribe, confine, limit, localize, qualify, restrict, stint, terminate, tether

tahdîdi sinne tâbi' et- (tahdîd-i sinne tâbi et-) : superannuate

tahdîdi teslîhât yapmaq (tahdid-i teslihat yapmak) : disarm

tahfîf et- : alleviate, assuage, commute, cool, dilute, extenuate, lighten, mitigate, moderate, palliate, qualify, relax, relieve, remit, subdue

tahkîm et- : fortify, rampart, solidify

tahlîf et- : adjure, to administer an oath

tahlîl et- : analyse, dissect, parse

tahlîs et- : deliver, enfranchise, free of charge, liberate, redeem, rescue, salve, save, uncharm, unfetter

tahlît et- : alloy

tahliye et- : to break the bulk, discharge, empty, enlarge, evacuate, free of charge, liberate, to set at liberty, unload

tahmîl et- : to load in bulk, burden, charge, lade, lay, load, tax

tahmîn et- : conjecture, appraise, assess, calculate, compute, estimate, for taste, gauge, guess, rate, scale, tax

tahn et- : flour

tahnît et- : embalm

tahqîq et- (tahkik et-) : ascertain, inquire, to look into, prove, scrutinize, verify

tahqîr et- (tahkir et-) : abuse, affront, outrage, scoff, snub, blaspheme, insult, inveigh, to call names

tahrîb et- : blast, crush, cut off, dash, deface, defeat, demolish, destroy, dilapidate, dissolve, harry, havoc, nip, obliterate, ravage, raze, ruin, sap, spike, to throw down, undermine, underwork, undo, abrade

tahrîbât yapmaq (tahribat yapmak) : devastate

tahrîf et- : cook, deteriorate, distort, falsify, garble, interpolate, misconstrue, misrepresent, sophisticate, twist, unshape, wire draw, wrest

tahrîk et- : actuate, arouse, bestir, brisk up, edge, egg, enkindle, entice, excite, fan, ferment, fire, fret, grate, impassion, impel, incense, incite, inflame, instigate, irritate, kindle, to put on his mettle, move, paddle, play, prompt, provoke, quicken, raise, rouse, solicit, start, stimulate, stir, suscite, tempt, toss, wake, warm, whet, work, to work up, wreck, agitate, call up

tahrîr et- : write

tahrîsh et- (tahriş et-) : irritate

tahshiye et- (tahşiye et-) : annotate, margin

tahsîl et- : cash, learn, study

tahsîn et- : preach up

tahsîs et- : adjudge, allocate, allot, appropriate, assign, condescend, consecrate, designate, destine, detach, devote, grant, individualize, particularize, peculiarize, specialize, specify

tahsîsât vermek : subsidize

tahta otourtmaq (tahta oturtmak) : enthrone, throne

tahta qaplamaq (tahta kaplamak) : shingle, wainscot

tahtu te'sîrinde boulounmaq (taht-ı tesirinde bulunmak) : to labour under

tahtu-e et- (tahtie et-) : to find fault

tahvîl et- : convert, divert, metamorphose, shunt, transform, transmute

tâ'jîl et- (tâcil et) : anticipate, accelerate, precipitate, speed, despatch, hasten, hurry

tâ'jîz et- (taciz et-) : incommode, annoy, bother, hang on, hector, importune, nag, persecute, pester, pother, vex, gall, disturb, dog

tâjlamaq (taçlamak) : crown

taleb et- : canvass, claim, convoke, court, demand, postulate, reclaim, request, require, requisition, solicit, sue, vindicate

tâlib ol- : woo

tâlibi olmamaq (tâlibi olmamak) : to go a begging

tâ'lîm et- : break in, coach, educate, train

tâ'lîm etdirmek (tâlim ettirmek) : drill

tâ'lîm yapdurmaq (tâlim yaptırmak) : coach

tâ'lîmât taleb et- : to ask instructions

tâ'lîq et- (tâlik et-) : remand, reprieve, respite, hang, to keep in suspense, to lay on the table, adjourn

taltîf et- : compliment, favour with, recompense, retribute, reward

tamâ' et- (tamah et-) : covet

tamâ'kyârluq et- (tamahkârlık et-) : higgler

tamâm ol- : drop, end, ring down

tamâmen iqnâ' et- (tamamen ikna et-) : to carry convict

tamâmen tedqîq et- (tamâmen tedkik et-) : go through

tamâmen temizlemek : to have clean slate

tamamlamaq (tamamlamak) : integrate, to work off

tâ'mîm et- : generalize, popularize, propagate, universalize

ta'mîq et- (ta'mîk et-) : subtilize, fathom, deepen, dissect, probe

tâ'mîr et- : darn, expiate, to make good, mend, overhaul, refit, repair, restore

tânelemek : corn, granulate

tânelenmek : granulate

tansîf et- : bisect, halve

tanumamaq (tanımamak) : disavow, dishonour, ignore, misjudge

tanumaq (tanımak) : know, notice, recognise

tanunmaq (tanınmak) : go under, to be known, to be noted

tanutmaq (tanıtmak) : acquaint, popularize, signalize

tanzîm et- : adjust, arrange, codify, coordinate, do up, to draw up, dress, impose, justify, marshal, methodize, ordain, range, rate, redress, set in order, square, state, systematize, trim, unravel

tapalamaq (tapalamak) : cork, spike

tapasunu chuqarmaq (tapasını çıkarmak) : uncork, unmuzzle

tapiseri yapmaq (tapiseri yapmak) : paper, tapestry

tapmaq (tapmak) : adore

taqas et- (takas et-) : to quits be

taqbîh et- (takbih et-) : blame, damn, decry, lecture, preach down, upbraid, censure, condemn, reprehend, reproach, reprove

taqdîm et- (takdim et-) : tender, antedate, to lay before, prefer, premise, put in for, sacrifice, send in, usher, induct, introduce, offer, present

taqdîm-te'hîr et- (takdîm-tehir et-) : transpose

taqdîr et- (takdir et-) : admire, applaud, appraise, appreciate, assess, assize, discern, estimate, for doom, for ordain, laud, predestine, predestinate, pre-establish, preordain, prize, rate, realize, to pay tribute, understand, value, tax

taqdîr etmemek (takdir etmemek) : disparage

taqdîri qiymet et- (takdîr-i kıymet et-) : extend

taqdîs et- (takdis et-) : canonize, to hold dear, deify, sanctify, beatify, consecrate, enshrine, hallow

tâ'qib et- (takip et-) : ferret, succeed, go by, to take action, badger, to carry on, chase, course, dog, ensue, follow, follow, heel, hound, hunt, hunt after, outlaw, persecute, proceed, prosecute, pursue, run, start after, sue, supervene

tâ'qîm et- (takîm et-) : sterilize

taqlaq qulmaq (takla/taklak kılmak) : tumble, to go head over heels

taqlîd et- (taklit et-) : counterfeit, copy, echo, emulate, feign, follow, forge, to hard off, imitate, sham, simulate, to follow suit, travesty

taqlîd yapmaq (taklit yapmak) : mimic

taqliye et- (takliye et-) : alkalize

taqmaq (takmak) : adapt, adjust, buckle, enchase, fix, frame, gear, hang, hasp, hitch, hook, sport, wear

taqoz qomaq (takoz koymak) : skid

taqrîb et- (takrip et-) : approximate

taqrîr et- (takrir et-) : recite, sermonize, depose

taqtî' et- (taktî et-) : scan

taqtîr et- (taktîr et-) : distil, extarct

taqulmaq (takılmak) : buckle, clasp, hitch, joke, rally

taqum teshkîl et- (takım teşkil et-) : team

taqurdamaq (takırdamak) : rattle

taqviye et- (takviye et-) : compact, consolidate, corroborate, fish, fortify, italicize, picket, sinew, solidify, strengthen

taqyîd et- (takyid et-) : restrict, bind about, impound, pinion, rein in, tie down, condition, constrain

tarafdâr ol- (taraftar ol-) : to hold with

tarafgîrlik et- : bias

taramaq (taramak) : comb, drag, dredg, hackle, harrow, rake, ripple, scarify, tease, teasel, trawl

tard et- (tardet-) : banish, drive out, evict, expel, oust, proscribe, uncamp, unchurch, to cast out, discard, dislodge, dismiss, eject

tarh et- : assess, deduct, lay, rate, subtract, impose

tâ'rîf et- : character, characterize, define, delineate, depict, describe, to hard off, illustrate, to lay down, report, story

ta'rife yapmaq (tarife yapmak) : tariff

târihi tablolarla tezyîn et- : story

tarsîn et- : consolidate

tartmaq (tartmak) : dabble, poise, ponder, scale, weigh

tartulmaq (tartılmak) : weigh in

tasarlamaq (tasarlamak) : cast of the eye

tasdî' et- : ply

tasdîq edilmek (tasdik edilmek) : to be enacted

tasdîq et- (tasdik et-) : acknowledge, affirm, attest, authenticate, certify, certificate, confirm, counter sign, enact, endorse, go with, legalize, legitimate, ratify, recognise, sanction, seal, strike, subscribe, test, testify, validate, verify, vouch, my own book, pass

tasfiye et- : chasten, clarify, clear, fine, liquidate, pan, puddle, purify, rectify, reduce, refine, render, sanctify, segregate, sell off, spiritualize, sublimate, wind up

tash hâline getirmek (taş hâline getirmek) : lapidify

tash ol- (taş ol-) : lapidify

tasha qalb et- (taşa kalp et-) : petrify

tashgunluq et- (taşkınlık et-) : to run riot

tas-hîh et- (tashih et-) : rectify, revise, set right, amend

tashîh et- : castigate, emend, correct

tashlamaq (taşlamak) : rock, stone

tashmaq (taşmak) : to boil over, overflow, overrun, regorge, superabound, swim

tashumaq (taşımak) : bear, carry, cart

tashurmaq (taşırmaq) : overflow

tas-îd et- (tas'îd et-) : sublimate

taslaq yapmaq (taslak yapmak) : adumbrate, rough cast, schematize, sketch

tasmîm et- : compass, contemplate, design, intend, preconceive, predetermine, premeditate

tasnî' et- : falsify, invent

tasnif et- : sort, assort, class, classify, digest, rank, size

tasrîf et- : conjugate, decline, inflect

tasrîh et- : define, enunciate, specify

tasvîb et- : approbate, approve, endorse, go with, sanction

tasvîb etmemek : condemn, to shake the head

tasvîr et- : depict, figure, illustrate, image, picture, portray, symbolize

tatbîq et- (tatbik et-) : conform, administer, apply, collate, distribute, enforce, practise, synchronize

tat-hîr et- (tathir et-) : cleanse, purge

tâtîl et- : to break up, discontinue, intermit, interrupt, prorogue, respite, rise, stop, suspend

tâtîli eshgâl et- (tatil-i eşkal et-) : strike out

tâtîli te'diyyat et- (tatil-i tediyat et-) : fail, stop

tâtîr et- : aromatize, embalm, essence, perfume

tatlîq et- (tatlik et-) : repudiate, divorce

tatlulandurmaq (tatlılandırmak) : sweeten

tatmaq (tatmak) : sip, smack, taste

tatmîn et- : content, to carry convict, fill, gratify, remunerate, respond, satiate, satisfy, suffice

tatvîl et- : expatiate

tatyîb et- : regale

tava yapmaq (tava yapmak) : fry

tâ'vîq et- (tavîk et-) : demur, protract, impede

tâ'vîzât vermek : to buy the goodwill

tavlamaq (tavlamak) : anneal, case harden, temper

tavshan avlamaq (tavşan avlamak) : rabbit

tavsîf et- : characterize, describe

tavsuye et- (tavsiye et-) : advise, canvass for, commend, counsel, move, prescribe, recommend

tavzîf et- : charge, commission, engage, task

tavzîh et- : visualize

taxim et- (taksim et-) : carve, divide, to mete out, apportion, canton, intersect, parcel, part, partition, pool, portion, quarter, share

tâ'yîn et- : accredit, appoint, ascertain, assign, define, depute, designate, determine, establish, fix, name, nominate, ordain, rate, rectify, set down, specify, spot

tâ'yîn olounmaq (tayin olunmak) : to be appointed

tâzelemek : renovate, to rub up

tâzelenmek : freshen

tâzeleshdirmek (tâzeleştirmek) : freshen

taz-îf et- (taz'îf/tazif et-) : double, duplicate

tâ'zîr et- : remonstrate

tâ'ziye et- : condole

tazmîn et- : compensate, indemnify, redress, repair

tazmînât almaq (tazminat almak) : recover

tazyîq et- (tazyik et-) : coerce, extort, grind, oppress, overburden, overdrive, overlay, overstrain, overtax, persecute, the press, push, screw, thrust upon, compress, constrain, crush, force, importune, to keep down

te-affün et- (teaffün et-) : stink

te-ahhüd et- (taahhüt et-) : subscribe, bind one's self, commit, commit one's self, indenture

te-allouq et- (taallük et-) : concern, regard, relate, touch

te-allül et- (teallül et-) : dodge, evade

te-annüd et- (teannüt et-) : buck

te-annüd et- (teannüt/taannüt et-) : to turn rust

te-ârouz et- (taarruz et-) : contrast, cross, assault

tebahhour et- (tebahhur et-) : evaporate, vapour, vaporize

tebâ-oud et- (tebâüd et-) : disperse, diverge

tebasbous et- (tabasbus et-) : echo, crouch, to curry favour, toady

tebdîl et- : change, commute, convert, exchange, permute, relieve, replace, reverse, revolutionize, switch, transplant, turn

tebdîli qiyâfet et- (tebdil-i kıyafet et-) : disguise

tebdîli sôuret et- (tebdîl-i suret et-) : transfigure

tebeddül et- : turn

tebellür et- : crystallize, to take shape

tebellür etdirmek (tebellür ettirmek) : crystallize

tebeshir sürmek (tebeşir sürmek) : chalk

tebessüm et- : smile

tebhîr et- : disinfect, evaporate, fumigate, incense

teb-îd et- (teb'îd/tebîd et-) : banish, exile, expel

tebjîl et- (tebcil et-) : canonize, to hold dear, revere, reverence, to pay tribute, beatify, extol, glorify, honour, imbosom, laud, venerate

teblîg et- (tebliğ et-) : announce, channel, communicate, impart, notify, pronounce, convey

tebrîd et- : refrigerate

tebri-e et- (tebrie/tebriye et-) : exculpate, exonerate, free of charge, justify, absolve, clear, discharge, purge, quit

tebrik et- : felicitate, compliment, congratulate, greet, to wish joy

tebyîz et- : engross

tedâbir ittihâz et- : to take measures

tedârik et- : accommodate with, aliment, cater, find, furnish, to lay in, minister, procure, provide, purver, raise, stock, supply

tedâvi et- : medicate, medicine, physic, cure, doctor, heal, treat

tedâvül et- : circulate, run

tedâvül etdirmek (tedâvül ettirmek) : monetize

tedhish et- (tedhiş et-) : terrify, terrorize, dismay, dread, flay

te'dîb et- : chasten, punish

te'diye et- : cash, discharge, pay, pay out, refund, settle

tedqîq et- (tedkik et-) : to look over, tax, consider, go over, ingestigate, canvass, examine, explore, overhaul, ponder, rake, reason, review, revise, size up, study, survey, to turn over, verify, view, weigh, winnow

tedrîjen yapmaq (tedrîcen yapmak) : dribble

tedrîs et- : instruct, school, teach

te-ehhour et- (teahhur et-) : delay

te-ehhül et- (teehhül et-) : marry

te-emmül et- (teemmül et-) : deliberate, meditate, reflect, think over

te-essüf et- (teessüf et-) : regret

te-essüs et- (teessüs et-) : to be established

te-eyyüd et- (teeyyüt et-) : to be confirmed

tefahôur et- (tefâhûr et-) : glory, pride one's self, boast, flourish, to overrate one's self, plume one's self

tefekkkür et- : meditate, reason

tefelsüf et- : philosophize

teferrü-âtlâ meshgôul ol- (teferruatla meşgul ol-) : to stand upon points

tefessouh et- (tefessüh et-) : degenerate

tefe'ül et- : augur, omen

tefevvouq et- (tefevvuk/tefavvuk et-) : extinguish, outbalance, surpass, to gain the weather, transcend

tefrîd et- : singularize

tefrîq et- (tefrik et-) : liberate, separate, attach, detach, difference, discriminate, distinguish

tefrîsh et- (tefriş et-) : floor, spread, furnish, lay

tefsîl et- : paraphrase

tefsîr et- : comment, construe, expound, interpret, paraphrase, read

teftish et- (teftiş et-) : supervise, control, oversee, review, survey, inspect

tegaddî et- : feed

tegallüb et- : crucify

tegannî et- : quaver, sing, sing, vocalize

tegayyüb et- (tegayyüp et-) : abscond

tehajjür et- (tahaccür et-) : lapidify, petrify

tehakküm et- (tahakküm et-) : dogmatize, domineer, lord, overrule, ride, to ride over

tehâlhül et- : rarefy

tehallüf et- (tahallüf et-) : diverge, differ

tehâlük geustermek (tehâlük göstermek) : jump at

tehammül et- (tahammül et-) : abide, bear, endure, forbear, help, humour, indulge, put up with, stomach, suffer, support, sustain, thole, tolerate

tehammür et- : ferment

tehammür etdirmek (tehammür ettirmek) : ferment

tehaqqouq et- (tahakkuk et-) : to be confirmed, to be established

tehaqqouq etdirmek (tahakkuk ettirmek) : substantiate

teharri et- (taharri et-) : research, search

tehâshî et- (tehâşî et-) : apprehend

tehavvül et- (tahavvül et-) : change, fluctuate, transform, vary

tehayyul et- (tahayyül et-) : sentimentalize, conceive, dream, idealize, image, imagine, fancy

tehdîd et- : blackmail, bulldoze, bully, endanger, impend, menace, threaten

tehevvür et- : fulminate, to be in a fury, rage

te'hîr et- : to hold over, postpone, adjourn, defer, delay, procrastinate, protract, put off, remand, reprieve, respite, retard, to lay on the table

tehjîr et- (tehcîr et-) : deport, expatriate, transport

tehjîz et- (tehcîz et-) : clothe

tehlîkeden haberdâr et- : alarm

tehlikeye mâ'rôuz boulounmaq (tehlikeye maruz bulunmak) : to live in a glase

tehte chekmek (tente çekmek) : tilt

tehtîm et- : lead

tehvîl et- : realize

tehyîj et- (tehyîç et-) : entrance, exalt, impassion, transport

tehzîb et- : chasten, edify, moralize, refine, travesty

tejâhül et- (tecâhül et-) : affect ignorance, ignore, to pretend ignorance

tejâvüz et- (tecavüz et-) : abuse, go beyond, break in, offend, outgrow, outrage, outsell, overact, overleap, overrun, overstep, pass, profane, transgress, trespass, affront, assail, crimp, defile, desecrate, encroach, exceed, infringe, insult, interlope, intrench, jet, molest, poach, pollute, revile, surpass, taunt, violate, to do violence

tejdîd et- (tecdit et-) : refound, relay, release, renew, renovate, innovate

tejeddüd yapmaq (teceddüt yapmak) : innovate

tejennün et- (tecennün et-) : madden

tejerrüd et- (tecerrüt et-) : emancipate one's self

tejessüm et- (tecessüm et-) : embody

tejessüs et- (tecessüs et-) : eaves drop, espy, peer, pry, spy

tejhîz et- (techiz et-) : fore arm, provide, set out, vest, apparel, endue, enrobe,

equip, find, fit, furnish, gird, invest, to lay out, man, mount, outfit, rig

te'jîl et- (tecîl et-) : defer

tejrîd et- (tecrit et-) : abstract, denude, disembody, dismantle, disqualify, divest, insulate, isolate, localize, seclude, sequester

tejrûbe et- (tecrûbe et-) : assay, essay, examine, experience, prove, put to trial, to come up to the scratch, tempt, test, try

tejrûbe yapmaq (tecrûbe yapmak) : experiment

tejvîz et- (tecvîz et-) : to set one's seal, tolerate

tejvîz etmemek (tecvîz etmemek) : discountenance

tejziye et- (tecziye et-) : name, prosecute, punish

tekdîr edilmek : to run the gantlet

tekdîr et- : lash, rate, rebuke, reprimand, reprove, scold, set down, slate, to take to task

tekeffül et- : pledge, plight, warrant, vouch

tekemmül et- : excel

tekemmül etdirmek (tekemmül ettirmek) : ripen

tekerlenmek : roll, topple

tekerrür et- : recur, re-echo, return

tekessür et- : multiply

tekfîn et- : coffin, to lay out, shroud

tek-îb et- (tekîb et-) : cube

te'kîd et- : reiterate, renew, reordain

teklif et- : proffer, advance, bid, interpose, motion, move, offer, propose, propound, put forth, suggest, tender

tekme vourmaq (tekme vurmak) : kick

tekmelemek : spurn

tekmîd et- : foment

teknesini delmek : hull

tekrar ayurmaq (tekrar ayırmak) : subdivide

tekrâr bashlamaq (tekrar başlamak) : recommence, renew, resume

tekrâr basmaq (tekrar basmak) : reprint

tekrâr binmek : remount

tekrâr chekmek (tekrar çekmek) : re-draw

tekrâr darb et- : recoin

tekrâr doldurmaq (tekrar doldurmak) : replenish

tekrâr elde et- : reposess

tekrâr et- : do over, echo, patter, rehearse, reiterate, repeat, retrace

tekrâr evlenmek : remarry

tekrâr gechmek (tekrar geçmek) : repass

tekrâr genjleshdirmek (tekrar gençleştirmek) : rejuvenate

tekrâr geürünmek (tekrar görünmek) : reappear

tekrâr hâsul et- (tekrar hâsıl et-) : reproduce

tekrâr idhâl et- : reimport

tekrâr inshâ et- (tekrar inşa et-) : reconstruct

tekrâr intihâb et- : re-elect

tekrâr irkyâb et- (tekrar irkâb et-) : re-embark

tekrâr moubâyâ et- (tekrar mübâyaa et-) : repurchase

tekrâr neshr et- (tekrar neşret-) : republish	tel qaplamaq (tel kaplamak) : wire
tekrâr oynamaq (tekrar oynamak) : reappear	tel yapmaq (tel yapmak) : wire draw
tekrâr qabôul et- (tekrar kabul et-) : readmit	telaflouz et- (telafluz et-) : pronounce
tekrâr qazanmaq (tekrar kazanmak) : regain	telâfi et- : atone for, compensate, counter balance, expiate, get back, pay off, recruit, restore, to make good, to make up, recover, redress, regain, relieve, repair, retrieve
tekrâr satun almaq (tekrar satın almak) : repurchase	telâqî et- (telâkki et-) : cross, intersect, take
tekrâr seuylemek (tekrar söylemek) : recount	telâsh et- (telâş et-) : bustle, scurry, stew, flutter, fidget
tekrâr sigorta et- : reassure	telâsh etmemek (telâş etmemek) : to take it easy
tekrâr souqôut et- (tekrar sükût et-) : relapse	telef et- : smite
tekrâr taqviye et- (tekrar takviye et-) : reinforce	telef ol- : perish
tekrâr tedqîq et- (tekrar tetkik et-) : reconsider	telefon et- : ring up, telephone
tekrâr te'mîn et- : reassure	telehhûf et- : mourn
tekrâr toplamaq (tekrar toplamak) : reassemble	telfîq et- (telfik et-) : codify, compile
tekrâr toplanmaq (tekrar toplanmak) : reassemble, recollect	telhîn et- : modulate
tekrâr vermek : repay	telhîs et- : epitomize
tekrâr yapmaq (tekrar yapmak) : recast	te'lîf et- : attune, accommodate to, accord with, conciliate, to make consist with, harmonize, pacify, reconcile, reunite, syncretize
tekrâr yazmaq (tekrar yazmak) : rewrite	te'lîh et- : deify
tekrâr ziyâret et- : revisit	tel-în et- (tel'în/telîn et-) : excommunicate, curse, imprecate, ban, fulminate, reprobate
tekrâr zouhûr et- (tekrar zuhûr et-) : emerge	telini chuqarmaq (telini çıkarmak) : unstring
tekrârlamaq (tekrarlamak) : to chew the cud	telle bâlamaq (telle bağlamak) : wire
tekrârunu istemek (tekrarını istemek) : encore	telqîb et- (telkip et-) : surname, nickname
tehzîb et- : confute, contradict, deny, falsify, disavow, disclaim	telqîh et- (telkih et-) : pasteurize, impregnate, plant

telqîn et- (telkin et-) : imbue, infuse, inspire, preach, prompt, suggest, catechise, dictate

telqînâtda boulounmaq (telkinatta bulunmak) : suggest

telsiz telefon dinlemek : listen in

telsiz telefon neshr et- (telsiz telefon neşret-) : broadcast

telvîs et- : contaminate, defile, infect, pollute, spatter

temâmen yazmaq (tamamen yazmak) : write up

temâmisini almaq (tamamisini almak) : integrate

temârouz et- (temâruz et-) : affect illness, to pretend illness

temâs et- : to be in contact with, graze, kiss, rub, touch

temâse gelmek (temasa gelmek) : to come in contact with

temâshâ et- (temâşâ et-) : contemplate

temâyül et- : incline

temdîd et- : continue, elongate, extend, produce, prolong, stretch

temdîn et- : civilise, humanize, tame

temeddün et- : humanize

temeli taqviye et- (temeli takviye et-) : underpin

temellük et- : to vest in possession

temennî et- : bid, wish

temerküz et- : centre, concentrate

temerküz etdirmek (temerküz ettirmek) : concentrate, focus

temerrüd et- : to turn turk

temessül et- : assimilate, incarnate

temevvüj et- (temevvüç et-) : flow, fluctuate, wave

temeyyüz et- : distinguish one's self

te'mîn et- : accommodate with, accomplish, achieve, assure, compass, draw, enable, one's self find, get, to get made, guarantee, insure, to make sure, obtain, pan, provide, reach, realize, return, secure, steady, to make sure, vouch, warrant, win, fetch

temizlemek : clarify, clean, cleanse, clear, dress, expurgate, gin, gut, holy stone, lap, mill, purge, purify, rinse, scale, scour, unbar, wash, weed, clarify, purge

temlîk et- : inappropriate, vest

temsîl et- : act, assimilate, embody, exemplify, impersonate, perform, personate, personify, play, process, represent, reproduce, to put on the stage, symbolize, typify

temyî' et- : fluidize

temyîz et- : discern, discriminate, distinguish, peculiarize

tenâqous et- (tenâkus et-) : decrease, diminish

tenâqous ol- (tenâkus ol-) : to grow less

tenassour et- (tenassur et-) : convert

tenassour etdirmek (tenassur ettirmek) : christianize

tenâsüh et- : transmigrate

tenâvüb et- : alternate, reciprocate

tenbîh et- (tembih et-) : rubricate, admonish, enjoin

teneffüs et- : aspirate, breathe, respire

tenekeye qomaq (tenekeye koymak) : tin

tenezzüh yapmaq (tenezzüh yapmak) : jaunt

tenezzül et- : condescend, deign, depreciate, fall, stoop, vouchsafe

tenezzül etmemek : disdain

tenkîl et- : beat down, quell, subdue

tenmiye et- : fecundate, fertilize, fructify

tenqîd et- (tenkit et-) : comment, castigate, criticise, to find fault, review, punctuate

tenqîh et- (tenkîh et-) : expurgate

tenqîs et- (tenkîs et-) : curtail, depletion, diminish, reduce

tenqiye yapmaq (tenkiye yapmak) : clyster

tenshît et- (tenşît et-) : elevate

tensîb et- : like

tensîb etmemek (tensip etmemek) : disapprove

tensîq et- (tensik et-) : organize, reorganise

tenvîr et- : beacon, brighten, elucidate, enlighten, illuminate, irradiate, light, to throw light, lighten

tenzîl et- : abate, allow, beat down, bring down, cheapen, cut down, deduct, defalcate, degrade, depreciate, launch, lower, rebate, reduce, retrench

tenzîlât yapmaq (tenzilat yapmak) : rebate, undersell

tenzîlâtla moubâyâ et- (tenzîlatla mübâyaa et-) : underbuy

tepelemek : to knock down, thrash

tepesini eurtmek (tepesini örtmek) : top

tepesini kesmek : truncate

tepinmek : foot

tepmek : buck, kick, start back

teqâbül et- (tekâbül et-) : correspond

teqaddüm et- (takaddüm et-) : to have start, for go, for run, precede, to take precede of, predate

teqallous et- (takallüs et-) : contract

teqarrüb et- (tekarrüp et-) : near, to draw nigh, verge, converge, approach, approximate

teqâtou' et- (tekâtû et-) : intersect

teqâ-üd ol- (takayyüt ol-) : pension, superannuate, retire

teqayyouha ihzâr et- (takayyüha ihzâr et-) : mature

teqdîr et- (tekdîr et-) : chapter

terâküm et- : accumulate, agglomerate, drift, congest, conglomerate

teraqqi et- (terakki et-) : get along, advance, develop, improve, progress, rise

terassoud et- (tarassut et-) : lurk, scout, watch, eye, observe

terbî et- : square

terbiye et- : break in, cultivate, educate up, flesh, gentle, hop, malt, manage, manure, marl, moralize, savour, season, swinge, tame, train, tutor

tereddüd et- : balance, demur, doubt, flinch, halt, hesitate, hover, stagger, vacillate, waver

terennüm et- : tune, warble

tereshshouh et- (tereşşuh et-) : transpire, leak out, transude

teressüb et- : deposit, precipitate

terfî et- : advance, promote

terfî' zemânu gelmek (terfî zamanı gelmek) : to be on one's promotion

terfîh et- : comfort

tergîb et- : exhort

terhîn et- : engage, hypothecate, mortgage, pawn

terhîs et- : disband, discharge, disembody

terjîh et- (tercih et-) : choose, have rather, prefer, take

terjümânluq et- (tercümanlık et-) : cicerone

terjüme et- (tercüme et-) : construe, render, translate

terk et- : abandon, assign over, bequeath, to cast off, cede, concede, demise, depart, desert, devise by will, devote, discontinue, disuse, expose, fail, for go, forsake, give up, go off, grant, to lay down, leave, omit, quit, relinquish, renounce, resign, to throw up the sponge, to throw over

terki mevqî' et- (terk-i mevki et-) : give place

terki vatan et- (terk-i vatan et-) : expatriate one's self

terkîb et- : combine, compose, compound, constitute

terlemek : to be hot, perspire, sweat, transpire, weep

terletmek : sweat

termîm et- : overhaul

terqîn et- (terkîn et-) : expunge

ters anlamaq (ters anlamak) : spell

tersî' et- : forward

tersîb et- : precipitate

tersîm et- : depict, describe, draw, pencil, picture

tertîb et- : arrange, array, attire, class, compose, concert, concoct, construe, contrive, create, devise, digest, direct, dispense, dispose, dress, engineer, fabricate, for ordain, form, formulate, frame, get up, make, manage, manufacture, marshal, mount, negotiate, order, pitch, provide, range, rank, reduce, set, set up, shape

tervîj et- (tervic et-) : advance, harbour, favour, indulge, forward, foster, further

terzîl et- : scandalize, show up

terzilik et- : tailor

tesâdüf et- : chance, coincide, concur, encounter, face, happen, meet, occur, rencounter

tesâdüfen ishitmek (tesâdüfen işitmek) : overhear

tesâdüüm et- : clash

tesallout et- (tasallut et-) : invade

tesallüb et- : harden, solidify

tesarrouf et- (tasarruf et-) : appropriate, dispose, retrench, economize

tesavvour et- (tasavvur et-) : aim, conceive, contemplate, figure, imagine, plan, project, propose, speculate, think

tesbît edilmek : to be fixed

tesbît et- : establish, fix, pad, par, pitch, set, settle, stamp, standardize

tesellî et- : comfort, console, relieve

teshâ'oub et- (teşâ'ub et-) : branch, radiate, ramify

teshbîh et- (teşbih et-) : parable, compare, liken, analogize

teshdîd et- (teşdit et-) : accent, aggravate, intensify, sharpen

teshebbüs et- (teşebbüs et-) : attempt, chance, essay, to take the initiative, set up, to take steps, try, undertake

teshekkül et- (teşekkül et-) : form

teshekkür et- (teşekkür et-) : acknowledge, thank

tesh-hîr et- (teşhîr et-) : disembowel, disarm, display, exhibit, expose, gibbet, insinuate, parade, pillory, post, show up, unmask

tesh-hîs et- (teşhîs et-) : identify, personify

tes-hîl et- (teshîl et-) : ease, facilitate, relieve, simplify

tes-hîn et- (teshîn et-) : heat, warm

tes-hîr et- (teshir et-) : bewitch, conquer, Turkish delight, charm, enchant, enrapture, entrance, fascinate, magnetize, ravish, transport, captivate, take

teshjî' et- (teşci' et-) : inspirit, invigorate, embolden, encourage, hearten

teshkil et- (teşkil et-) : institute, form, compose, constitute, construct, organize

teshmîl et- (teşmil et-) : extend, generalize

teshrîh et- (teşrîh et-) : dissect, unfold

teshrîk et- (teşrik et-) : associate, enlist, join

teshrîki mesâ-i et- (teşrîk-i mesâi et-) : cooperate

teshvîq et- (teşvik et-) : abet, advance, animate, cheer, chirrup, encourage, excite, exhort, fillip, foster, halloo, incite, induce, inspirit, instigate, promote, solicit, spur, stimulate

teshvîsh et- (teşviş et-) : confound, obscure, perturb

teshyî' et- (teşyî' et-) : to bid farewell

tes-îd et- (tesîd et-) : commemorate, fete day, peal, emblazon, triumph, bless, celebrate, sing, solemnize

te'sîr et- : act, affect, concern, effect, to take effect, pierce, strike, take, thrill, weigh, work

te'sîr ijrâ et- (tesir icrâ et-) : influence

te'sîr yapmaq (tesir yapmak) : impress

te'sîre qapulmaq (tesire kapılmak) : to be influenced

te'sîrini izâle et- : neutralize

te'sîs edilmek (tesis edilmek) : to be established

te'sîs et- : build up, erect, establish, found, ground, inaugurate, install, institute, plant, set up, start

tesjîl et- (tescil et-) : enroll, record, register

teskîn et- : allay, appease, assuage, becalm, calm, compose, cool, lay, lull, mollify, pacify, propitiate, quench, quiet, repose, resettle, rest, to set at rest, serene, sleek, soothe, stanch, still, stroke, temper, tranquilize

teslîm et- : admit, to give in charge, commit, deliver, give over, to take for granted, to lay down, pay in, strike out, surrender, to take in

teslîm ol- : capitulate, surrender

teslîmi rôuh et- (teslim-i ruh et-) : to give up the ghost

teslîmiyyet geustermek (teslimiyet göstermek) : submit

teslîs et- : trisect

tesmîm et- : envenom, poison

tesmiye et- : call on, designate, name, nominate, style

tesrî' et- : accelerate, despatch, expedite, quicken, speed

testireyle kesmek (testereyle kesmek) : saw

tesvîd et- : draft

tesviye et- : acquit of, arrange, clear, compromise, defray, discharge, equalize, even, flatten, get round, honour, justify, level, meet, pay, plane, reimburse, settle, settle, shave, smooth, square

tesviye etmemek : dishonour

tetâbouq et- (tetâbuk et-) : assort, coincide, concord, concur, correspond

tetebbou' et- (tetebbu et-) : study

tetevvüj et- (tetevvüç et-) : culminate

tetvij et- (tetvic et-) : cap, crown, laureate

teurpülemek (törpülemek) : file, rasp

tevâfouq et- (tevacuk et-) : square, to stand to gether, agree, concord, concur, conform, respond

tevahhoush et- (tevahhuş et-) : abhor

tevâlî et- : succeed

tevaqqouf et- (tevakkuş et-) : pause, to be at a stand, sojourn

tevârüs et- : inherit

tevassout et- (tevassut et-) : intercede, mediate

tevassul et- (tevassıl/tavassıl et-) : to take the initiative

tevattoun et- (tavattun et-) : colonize

tevâzün et- : balance

tevazzouh et- (tevazzuh et-) : unravel, to clear up, visualize

tevbe et- (tövbe et-) : repent

tevbîh et- : school, snub

tevdî' et- : commend, commit, confide, consign, entrust, induct, invest, recommend, reposit

tevejjüh et- (teveccüh et-) : face, point

tevejjüh qazanmaq (teveccüh kazanmak) : propitiate

tevellüd et- : arise, engender, ensue

tevessü' et- : branch, dilate, enlarge, expand, extend, spread, widen

tevessül et- : to take action, betake one's self, to have recourse

tevfîq et- (tevfik et-) : adapt, conform, square, commensurate

tevfîqan hareket et- (tevfikan hareket et-) : to act on

tevhîd et- : amalgamate, centralize, coordinate, incorporate, unify, unite

te'vîl et- : explain away

tevjîh et- (tevcih et-) : set, conduct, confer, create, spout, direct, dub, fix, inflect, ordain, point, point out

tevkîl et- : delegate, depute, substitute

tevlîd et- : beget, to give birth, bring forth, call forth, engender, grammatical gender, generate, procreate, teem

tevqîf edilmek (tevkif edilmek) : to be arrested

tevqîf et- (tevkif et-) : cog, arrest, commit to prison, detain, to lay an embargo, impound, inhibit, intercept, to lay to, to pull up, to put to a stand, stop, apprehend

tevqîfhâneye i-âde et- (tevkifhaneye iade et-) : recommit

tevsî' et- : amplify, broaden, dilate, enlarge, expand, extend, stretch, widen, to work up

tevsîq et- (tevsik et-) : charter, vouch, authenticate, document

tevzî et- : allot, deal, dispense, distribute, dole, issue, pay out, serve out

tevzî-i adâlet et- : to distribute justice

tevzîn et- : counter balance, proportion

texîf et- (teksîf et-) : compress, condense

texîr et- (teksir et-) : multiply, mimeography, pluralize

teyellemek : baste

te'yîd et- (teyit et-) : authenticate, speak for, acknowledge, affirm, certify, confirm, corroborate, establish, maintain, predicate, reaffirm, seal, substantiate, validate, assert

tezâddı teşkîl et- (tezâd-ı teşkil et-) : contradict, contrast

tezâllüm et- : bemoan, repine, snivel

tezammoun et- (tazammun et-) : imply, import, mean, signify

tezâouf et- (tezâuf et-) : redouble, double

tezâyüd et- : increase, to be on the rise

tezekkür et- : consider, debate, discuss, reason, revolve

tezevvüj et- (tezevvüç et-) : marry

tezhîb et- : gild, illuminate

tezlîl et- : abase, humble, humiliate

tezvîj et- (tezviç et-) : wed, marry

tezyîd et- : augment, enhance, enrich, heighten, increase, redouble

tezyîf et- : curse, lampoon, lash, revile

tezyîn et- : adorn, array, attire, beautify, commend, crown, deck, decorate, diaper, drape, embellish, emblazon, enrich, flourish, gem, grace, loop, ornament, set, set off, stud, trap

tijâret et- (ticaret et-) : trade, traffic

tijâreti yapmaq (ticareti yapmak) : trade

tilâvet et- : intonate

tirid ol- : sop

tirid yapmaq (tirit yapmak) : sop

titremek : creep, frill, funk, quake, quiver, shake, shiver, tingle, tremble, vacillate, vibrate, wobble, waggle

titretmek : shake, shiver, trill, undulate, vibrate

tixinmek (tiksinmek) : loathe, shudder

tohoum ekmek (tohum ekmek) : drill, sow

tohoumlanmaq (tohumlanmak) : seed

tomar ol- : roll

tomar yapmaq (tomar yapmak) : roll

tomrouqlanmaq (tomruklanmak) : bud

top ol- : ball, roll

top oynamaq (top oynamak) : bowl

top qomaq (top koymak) : gun

top tâ'biye et- : gun

topallamaq (topallamak) : halt, hitch, hobble

toparlagha taqmaq (toparlağa takmak) : limber

topdan almaq (toptan almak) : lump

toplamaq (toplamak) : accumulate, agglomerate, aggregate, amass, assemble, band, body, call together, collect, compile, concentrate, congest, congregate, convene, convocate, convoke, crop, cull, gather, glean, group, heap, to lay in, lease, levy, lump, mobilize, muster, pack, pick, pick up, put to, raise, rake, rally, reap, reef, ripple, sum, treasure, whip

toplanmaq (toplanmak) : accumulate, agglomerate, assemble, band, centre, club, cluster, collect, concentrate, concert, conglomerate, congregate, crowd, drift, flock, gather, meet, pack, rally, recruit, rout, summon, swarm, to come together, troop

toprâ girmek (toprağa girmek) : earth

tos vourmaq (tos vurmak) : toss

toslamaq (toslamak) : butt, ram, thump

tôugyân et- (tuğyân et-) : flood, overflow

toulânî endaht et- (tûlânî endaht et-) : rake

toulôu' et- (tulû et-) : dawn, rise

toumba et- (tumba et-) : tilt over

tourfanda yetishdirmek (turfanda yetishtirmek) : force

tourshou yapmaq (turşu yapmak) : pickle, souse

toutdourmaq (tutturmak) : bend, buttress, clasp, fasten, lap, lime, pin, stick, stop

toutmaq (tutmak) : apprehend, bind one's self, bolster out, bond, book, bridle, catch, cement, clam, clutch, crimp, crutch, engage, engross, fasten, fee, freight, grapple, grasp, gripe, have, hire, hold, hook, intercept, keep, to keep up, lease, lock, port, refrain, rein in, rent, restrain, retain, seize, springe, stay, stick, strike out, sustain, tackle, tackle, take, trap, uphold, withhold

toutoulmaq (tutulmak) : catch, eclipse

toutoushdourmaq (tutuşturmak) : to set aflame, deflagrate, enkindle, ignite, kindle

toutoushmaq (tutuşmak) : to catch fire, enkindle, grapple, ignite

toutqallamaq (tutkallamak) : size

touzlamaq (tuzlamak) : corn, cure, dry salt, salt, souse

touzounou chuqarmaq (tuzunu çıkarmak) : freshen

toz ekmek : pounce

toz et- : pulverize

toz hâline getirmek : powder

toz ol- : fuzz, powder

toz serpmek : dust, powder

tozounou almaq (tozunu almak) : dust

trampete chalmaq (trampete çalmak) : roll

transit yapmaq (transit yapmak) : to pass in transit

tremola et- : go about

trenle gitmek : train trim

tubbî nebât toplamaq (tîbbî nebat toplamak) : simple

tumar et- (tîmar et-) : groom , to rub down

tunlamaq (tınlamak) : twang

tuqamaq (tıkamak) : block of houses, bung, choke, clog, deafen, obstruct, plug, stop, stopper, tamp

tuqanmaq (tıkanmak) : clog

tuqmaq (tıkmaq) : hand bag, clog, coop, cram, sate, squeeze, stuff, sty, surfeit

tuqunmaq (tıkınmak) : cram, engorge, glut, gobble, tuck in

tuqurdamaq (tıkırdamak) : tick

turash et- (tırış et-) : chisel off, cut out, escarp, shave

turash ol- (tırış ol-) : shave

turmalamaq (tırmalamak) : claw, scratch

turmanmaq (tırmanmaq) : clamber, climb, ramp, scramble, swarm

turus gitmek (tırıs gitmek) : trot

tübe qomaq (tüpe koymak) : tube

tüketmek : dribble away, fritter

tükürmek : expectorate, hawk, spit

tükürükleri aqmaq (tükürükleri akmaq) : splutter

tünel achmaq (tünəl açmaq) : tunnel

tünemek : perch, roost

tütmek : fume, smoke

tütsülemek : cense, fumigate, incense

tütün ichmek (tütün içmek) : smoke

tüy chuqarmaq (tüy çıkarmak) : fledge

tüy deukmek (tüy dökmek) : mew

tüy taqmaq (tüy takmak) : feather

tüylenmek : fledge

tüyleri deukülmek (tüyleri dökülmek) : deplume

tüyleri ürpermek : thrill

tüyünü yolmaq (tüyünü yolmak) : deplume

ughdush et- (iğdiş et-) : castrate, emasculate, geld

uluqlashdurmaq (ılıklaştırmak) : tepefy

ulutmaq (ıltmak) : tepefy

urub chekmek (ıgırıp çekmek) : trawl

urzâ' et- (irzâ/ırzâ et-) : suckle

urzuna tejâvüz et- (ırzına tecâvüz et-) : dishonour, ravish

ushuldamaq (ışıldamak) : blink

uslâh et- (ıslah et-) : better, elaborate, eliminate, emend, improve, warp, alloy, ameliorate, amend, correct, cure, expurgate, file, heal, mend, rally, reclaim, recover, reduce, reform, regenerate, remodel, restore

uslatmaq (ıslatmak) : bedraggle, bedrench, douse, drench, duck, humect, imbue, lather, liquor, macerate, pommel, soak, tan, wallop, wet

usluq chalmaq (ıslık çalmak) : cat call, hiss, pipe, whistle

usrâr et- (ısrar et-) : hold, to stand to, stick at, sustain, dwell, emphasize, insist, persist, uphold, urge

ustufâ et- (istifâ et-) : refine

usunmaq (ısınmak) : bask, heat, sun, warm

usurmaq (ısırmak) : bite, nibble, snap

usutmaq (ısıtmak) : bask, heat, stove, warm

usyân et- (isyan et-) : mutiny, rebel, revolt, riot

utâb et- (itap et-) : rebuke

utfâ et- (itfâ et-) : amortize, extinguish, redeem, refund, sink

utlâq et- (ıtlâk et-) : affranchise, release

utnâb et- (ıtnâb et-) : expatiate, harp

uzgara yapmaq (ızgara yapmak) : broil

uzgarasunu yapmaq (ızgarasını yapmak) : grill

uzhâr et- (izhâr et-) : display, manifest

uzrâr et- (ızrâr et-) : damage, prejudice, to do prejudice, infest, injure

üch misli ol- (üç misli ol-) : treble

üch misli yapmaq (üç misli yapmak) : triple

üç qat yapmaq (üç kat yapmak) : treble
 üçe ayurmaq (üçə ayırmak) : trisect
 üflemek : blow, to blow out, whiff
 üfûl et- (üfûl et-) : fleet away
 üjret taleb et- (ücret talep et-) : charge
 üjret vermek (ücret vermek) : fee
 üjretini vermek (ücretini vermek) : remunerate
 ülfet et- : fraternize, season
 ümîd et- : expect, hope, trust
 ümîdi ol- : to have prospect
 üremek : propagate
 üretmek : propagate
 ürkmek : blench, jib, quail, shrink, shy, wince
 ürkütmek : deter, flush, outlook, scare, start, startle
 ürpermek : crawl
 üşümek (üşümek) : to catch a chill, to cold be
 üshüşmek (üşüşmek) : throng
 üste gelmek : tread
 üstüne qomaq (üstüne koymak) : impose
 üstünü eurtmek (üstünü örtmek) : top
 ütü yapmaq (ütü yapmak) : iron
 ütölemek : hot press, iron, launder
 üzerinde seyr et- (üzerinde seyret-) : navigate
 üzerinden atlamaq (üzerinden atlamak) : leap
 üzerine atmaq (üzerine atmak) : to turn over

üzerine buraqmaq (üzerine bırakmak) : to knock down
 üzerine chuqmaq (üzerine çıkmak) : ascend
 üzerine düşmek (üzerine düşmek) : to make much of
 üzerine geçmek (üzerine geçmek) : skim
 üzerine gelmek : supervene
 üzerine ilâve et- : superadd
 üzerine qapanmaq (üzerine kapanmak) : swoop
 üzerine qomaq (üzerine koymak) : lap, superimpose, superpose
 üzerine yazmaq (üzerine yazmak) : superscribe
 üzmek : gall, haze, to knock up, pain, tantalize
 üzre ol- : go
 üzölmek : to knock up, pine, turmoil, yearn
 vâ'd et- (vadet-) : engage, promise
 vâ'desi gelmek : to become due, mature
 vâ'desini geçirmek (vadesini geçirmek) : to hold over
 vâ'dini ifâ et- : fulfil his promise
 vaftiz et- : baptize, christen, dip, sprinkle
 vahâmet kesb et- (vahâmet kesbet-) : to grow worse
 vahshî et- (vahşi et-) : brutalize
 vahshî ol- (vahşi ol-) : brutalize
 vals et- : waltz
 vaqf et- (vakfet-) : devote, endow

vâqî' ol- (vâki ol-) : lie, occur, to take place, subsist, come, befall, fall out, chance, hap

vaqit gechirmek (vakit geçirmek) : dally, temporize

vaqit zâyî' et- : to waste time

vaqti tâ'yîn et- (vakti tayin et-) : time

vaqti telâfi et- (vakti telâfi et-) : to make time

vaqtinde bitirmek (vaktinde bitirmek) : to make time

vâquf ol- (vakıf ol-) : to be acquaint with

varmaq (varmak) : amount, go, tend

vasiyyet et- : demise

vâsul ol- (vâsıl ol-) : fetch, get to, reach, arrive, attain

vâsuta ol- (vâsıta ol-) : go between

vâsutaluq et- (vâsıtalık et-) : procure

vasuyyet et- (vasiyet et-) : devise by will, will

vay demek : whew

vâ'z et- (vaaz et-) : lecture, preach, sermonize, lay

vaz gechmek (vazgeçmek) : dispense with, do without, release, renounce, to throw up the sponge, waive, desist, give over, give up

vazîfede boulounmaq (vazifede bulunmak) : to be in attend

vazu' et- (vazet-) : set, locate, put, impose

vaz-u sahne et- (vaz-ı sahne et-) : to put on the stage

vaz-uyed et- (vaziyet et-) : requisition

vedâ' et- : to take leave

vedâ'lashmaq (vedalaşmak) : to bid farewell

vefât et- : decease, depart, die, expire

vely et- : succeed

vendouz qomaq (venduz koymak) : cup

veqârunu mouhâfaza et-(vakarını muhâfaza et-) : to keep one's distance

verağ hâline getirmek (varak hâline getirmek) : foliate

verâsetden isqât et- (verâsetten iskat et-) : disinherit

veresiye vermek : tick

vergi qomaq (vergi koymak) : tax

vermek : accord with, administer, afford, bestow, cede, concede, confer, endow, endue, exempt, gift, give, grant, hand, hold, impart, invest, to knock down, marry, to take part in, supply, yield

verniklemeq : burnish, varnish

vesîqa ibrâz et- (vesika ibraz et-) : exemplify

vezn et- (veznet-) : weigh

veznini saymaq (veznini saymak) : scan

vidalamaq (vidalamak) : screw

vidasunu achmaq (vidasını açmak) : unscrew

viqâye et- (vikâye et-) : safe guard, save, shepherd, spare

virâ et- : haul, slue, heave

viyada toutmaq (viyada tutmak) : steady

vize et- : vise

volan qomaq (volan koymak) : flounce

volta et- : beat about

vourmaq (vurmak) : bandy ball, bat, beat, buffer, butt, chap, clap, club, cuff, dagger, dub, flap, hit, job, kill, knock, pelt, pick of, poke, ram, rap, shave, smite, stab, stick, strike, stump, tap, thump, whack, whip

vurlamaq (vırlamak) : snivel

vuruldanmaq (vırıldanmak) : grumble, mutter

vuzlamaq (vızlamak) : fizzle, hum, screech, whir, whiz

vuzuldamaq (vızıldamak) : buzz

vülqanize et- (vülkanize et-) : vulcanize

vüs-ati ol- (vüs'ati/vüsatı ol-) : measure

vüs-atini aşmaq (vüs'atini/vüsatini aşmak) : overtrade

yâ chuqarmaq (yağ çıkarmak) : churn

yâ deukmek (yağ dökmek) : baste

yâ sürmek (yağ sürmek) : butter

yâd et- : commemorate, remember

yâda quzartmaq (yağda kızartmak) : fry

yâdurmaq (yağdırmak) : fulminate, pepper, pour, rain, shower

yaftalamaq (yaftalamak) : label

yaklashdurmaq (yaklaşdırmak) : approach

yâlamaq (yağlamak) : anoint, baste, grease, lard, lubricate, oil, tallow

yalamaq (yalamak) : lap, lap, lick, sweep, wash

yalan seuylemek (yalan söylemek) : cram, lie, to cut whids

yalan yere yemin et- : forswear, perjure

yalanju shâhidlik et- (yalancı şahitlik et-) : perjure

yalanjuluq et- (yalancılık et-) : prevaricate

yaldızlamaq (yalduzlamak) : wash, galvanize, gild, gloss, polish

yalpa et- : roll

yaltaqlanmaq (yaltaklanmak) : blandish

yaltaqluq et- (yaltaklık et-) : adulate, cringe, fawn, flatter

yalunuz kürek çekmek (yalnız kürek çekmek) : scull

yalvarmaq (yalvarmak) : beseech, conjure, crave, deprecate, entreat, implore

yâma et- (yağma et-) : despoil, gut, harry, loot, pillage, ransack, ravage, sack, spoil

yamalamaq (yamalamak) : botch, patch

yamamaq (yamamak) : clout up, cobble, mend, sew up, vamp

yâmaq (yağmak) : fall, shower, volley

yâmour serpmek (yağmur serpmek) : drizzle

yâmour yâmaq (yağmur yağmak) : rain

yan gitmek : sidle, traverse

yan yatmaq (yan yatmak) : heel, list, tip

yan yaturmaq (yan yatırmak) : careen, slant

yana almaq (yana almak) : shunt

yanashmaq (yanaşmak) : sheer up

yanlush anlamaq (yanlış anlamak) : misapprehend, misconceive, misunderstand

yanlush anlatmaq (yanlış anlatmak) : misinterpret

yanlush basmaq (yanlış basmak) : misprint

yanlush hesâb et- (yanlış hesap et-) :
miscalculate, misreckon

yanlush iqtibâs et- (yanlış iktibas et-) :
misquote

yanlush ishitmek (yanlış işitmek) :
mishear

yanlush ol- (yanlış ol-) : to be wrong

yanlush telaffouz et- (yanlış telaffuz et-) :
mispronounce

yanlush terjüme et- (yanlış tercüme et-) :
mistranslate

yanmaq (yanmak) : burn, calcine, fire,
flame, glow, kindle, light, wail

yanub bitmek (yanıp bitmek) : to burn
out

yanulmaq (yanılmak) : err, misbelieve,
misjudge, misreckon, mistake, to be
mistake, miscount

yanultmaq (yanıltmak) : mislead

yanundan gechmek (yanından geçmek) :
go by

yapabilmek : can

yapamamaq (yapamamak) : fail, to be
unable

yapdurmaq (yaptırmak) : enforce, to get
made, let

yapmamaq (yapmamak) : withhold

yapmaq (yapmak) : accomplish, achieve,
to carry on, commit, confection,
construct, create, discharge, do, effect, to
bring into existence, fabricate, fashion,
on foot, frame, fulfil, get through, hold,
inflict, make, to make up, manufacture,
operate, perform, perpetrate, play off,
render, score, transact, to turn off, to turn
out

yapraqqlanmaq (yapraklanmak) : leaf

yapushdurmaq (yapıştırmak) :
agglutinate, cement, glue, gum, lime,
paste, stick

yapushmaq (yapışmak) : adhere,
agglutinate, clam, cleave, cling, cohere,
conglutinate, fasten, hang on, hold,
inhere, join, seize, set, to sit tight, stick

yapuvermek (yapıvermek) : to knock up,
patch

yaqa taqmaq (yaka takmak) : collar

yaqalamaq (yakalamak) : hand bag,
catch, to catch up, claw, clinch, clutch,
collar, come upon, entrap, fang, get,
grapple, grasp, gripe, lasso, nab, nick,
overhaul, overtake, pounce, prey, seize,
seize, trip

yaqalanmaq (yakalanmak) : catch

yaqlashdurmamaq (yaklaştırmamak) : to
keep at bay, keep off

yaqlashmaq (yaklaşmak) : accost,
approach, come on, converge, go near, to
make up, near, to draw nigh

yaqmaq (yakmak) : blight, burn, calcine,
carbonize, cauterize, char, deflagrate,
fire, incinerate, kindle, light, to light up,
scorch, stigmatic, strike

yaqu yapushdurmaq (yakı yapıştırmak) :
plaster

yaqun gechmek (yakın geçmek) : range

yaqun ol- (yakın ol-) : neighbour

yaqushmamaq (yakışmamak) :
misbecome

yaqushmaq (yakışmak) : become,
beseem, fit, sit

yara et- : fret, gall, seam, tear

yara ol- : ulcerate

yara yapmaq (yara yapmak) : ulcerate

yaralamaq (yaralamak) : contuse, gash, gore, injure, lacerate, stab, wound

yaralanmaq (yaralanmak) : to be injured

yaramaq (yaramak) : do for, serve, serve

yarashmaq (yaraşmak) : befit

yaratmaq (yaratmak) : create

yardum et- (yardım et-) : aid, assist, befriend, further, help, redress, relieve, second, to stand by, support

yarmaq (yarmak) : to break through, cleave, crevice, fissure, flaw, furrow, gully, incise, keel, ridge, rift, rip, slit, sliver, split, wedge

yarulmaq (yarılmak) : cleave, crack, slit, split

yarush et- (yariş et-) : race

yarush etdirmek (yariş ettirmek) : race

yasduq qomaq (yastık koymak) : cushion

yashamaq (yaşamak) : exist, live, subsist, survive

yassulmaq (yassılmak) : flatten

yatalaq et- (yatalak et-) : to lay up

yataqdan chuqamamaq (yataktan çıkamamak) : confine to his bed, to keep one's bed

yataqluq et- (yataklik et-) : receive

yatmamaq (yatmamak) : sit up with

yatmaq (yatmak) : bed, to go to the bed, bunk, couch, kennel, lay, lie, lodge, rake, recline, repose, sleep, sway, tilt, tumble in

yatmaya gitmek : retire

yattushdurmaq (yatıştırmak) : allay

yaturmaq (yatırmak) : bed, couch, incline, invest, kennel, lay, to lay down,

to lay up, lodge, nestle, rake, recline, repose, steep, tilt

yatushdurmaq (yatıştırmak) : ease, lay, lull, pacify, plaster, recompose, smooth

yatushmaq (yatışmak) : compose one's self, cotton

yavash yürümek (yavaş yürümek) : jog

yavasha qomaq (yavaşa koymak) : muzzle

yavashlamaq (yavaşlamak) : slow

yavashlatmaq (yavaşlatmak) : relent

yavroulamaq (yavrulamak) : cub, ewe lamb, kitten, lamb, litter, whelp, yean

yaya gitmek : walk

yaygara et- : chicane

yaylum atesh et- (yaylım ateş et-) : volley

yaymaq (yaymak) : diffuse, disperse, disseminate, divulge, expand, intersperse, litter, overspread, rarefy, retail, spread, stretch, strew, unfold

yayulmaq (yayılmak) : diffuse, disperse, distend, to be divulged, expand, overspread, resound, sprawl, spread

yazdurmaq (yazdırmak) : dictate, enter

yazmaq (yazmak) : address, indite, inscribe, to drop a line, pen, set down, write, write down

yazu gechirmek (yazı geçirmek) : summer

yazu yazmaq (yazı yazmak) : write

yazulmaq (yazılmak) : subscribe, to be written

yazusu güzel ol- (yazısı güzel ol-) : to write a good hand

yazu-toura oynamaq (yazı tura oynamak) : toss

yazuvermek (yazıvermek) : to dash off, drop a note

yedirmek : feed

yekdiğerine te-allouqou ol- (yekdiğerine teallük ol-) : correlate

yekdiğerini tâ'qîb et- (yekdiğerini takip et-) : alternate

yelken achmaq (yelken açmaq) : to set sail

yelkeni boshaltmaq (yelkeni boşaltmaq) : spill a sail

yelkenleri mayna et- : to strike sail

yelkenleri sarmaq (yelkenleri sarmak) : furl the sails

yelpâzelemek : fan

yem tedârik et- : forage

yem vermek : bait, fodder, provender

yem yemek : bait

yemek : canker, devour, eat, eat, feed, fret, gnaw, help one's self, mess, pare, peck, repast, tuck in

yemek vermek : board, serve

yemek yemek : dine, grub, repast

yemîn et- : to take an oath, swear, vow

yemîn etdirmek (yemin ettirmek) : to administer an oath

yemînle inkyâr et- (yeminle inkâr et-) : forswear

yemînle seuylemek (yeminle söylemek) : swear

yemlemek : bait

yeni bir bono tanzîm et- : re-draw

yeni es-hâma tahvîl et- (yeni eshama tahvil et-) : refund

yeniden binâ et- : re-edify

yeniden chizmek (yeniden çizmek) : retrace

yeniden inshâ et- (yeniden inşa et-) : rebuild

yeniden tedqîq et- (yeniden tetkik et-) : research

yeniden tertîb et- : recompose

yeniden tezekkür et- : reconsider

yenileshdirmek (yenileştirmek) : innovate, modernize

yenmek : fret

yer achmaq (yer açmaq) : to make room

yer vermek : to give place

yere atmaq (yere atmak) : throw

yere cheukmek (yere çökmek) : squat

yere düşürmek (yere düşürmek) : to knock down

yere qomaq (yere koymak) : set down

yere serilmek : sprawl

yere vourmaq (yere vurmak) : gammon

yeri qazmaq (yeri kazmak) : paw

yerinden chuqarmaq (yerinden çıkarmak) : dislocate, displace, uncamp

yerine gechmek (yerine geçmek) : replace

yerine qomaq (yerine koymak) : get back, reduce, replace, substitute

yerini doldourmaq (yerini doldurmak) : supply

yerini qapmaq (yerini kapmak) : supplant

yerleshdirmek (yerleştirmek) :
accommodate with, barrack, domicile,
haft, house, hovel, hut, imbed, implant,
indent, install, lodge, place, post, put up
at, quarter, resettle, seat, settle, stow

yerleşmek (yerleşmek) : colonize, fix,
nestle, quarter, settle, settle down

yerlileshdirmek (yerlileştirmek) :
naturalize

yeshillendirmek (yeşillendirmek) : green

yetishdirmek (yetiştirmek) : bring up,
cultivate, culture, educate up, engender,
fit, mould, overtake, raise, rear, ripen,
train, tutor

yetishib gechmek (yetişip geçmek) :
overreach

yetishmek (yetişmek) : attain, come at,
go far, reach, reach, vegetate

yetishmemek (yetişmemek) : to fall short

yiv achmaq (yiv açmaq) : chamfer, flute,
groove, rabbet

yoghourt ol- (yoğurt ol-) : curdle

yoghourt yapmaq (yoğurt yapmak) :
curdle

yolmaq (yolmak) : fleece, pluck

yolouna devam et- (yoluna devam et-) :
go along

yolounu qayb et- (yolunu kaybet-) : to
lose one's way

yontmaq (yontmak) : chip, decollate,
hew, nib, pare, point, prune, slash

yoq et- (yok et-) : to do away with, to
make away, spirit, unbeget

yoqlama et- (yoklama et-) : muster

yoqlamaq (yoklamak) : feel, go under,
grobe, poke, search, tent

yorganun altuna saqlanmaq (yorganın
altına saklanmak) : to nuzzle in the
blankets

yormaq (yormak) : augur, fag, fatigue,
harass, sweat, tire, try, wear, weary, wind

yoroulmaq (yorulmak) : fag, grub, tire,
toil, weary, write out

yosoun bâlamaq (yosun bağlamak) :
moss

youghourmaq (yoğurmak) : knead

yoularunu chuqarmaq (yularını
çıkarmak) : unbridle

youmaq (yutmak) : engulf

youmourta qatmaq (yumurta katmak) :
egg

youmourtlamaq (yumurtlamak) : blow,
lay, spawn

youmoushamaq (yumuşamak) : soften,
mellow, melt, relax, relent, tone down

youmoushatmaq (yumuşatmak) : soften,
anneal, mellow, mellow, mollify, relax,
relent, sleek, wheedle

youmrouqlamaq (yumruklamak) : mill,
punch

youqardan baqmaq (yukarıdan bakmak)
: overlook

youqaru baqmaq (yukarı bakmak) : to
look up

youqaru chevirmek (yukarı çevirmek) :
to turn up

youqaru chuqmaq (yukarı çıkmak) : go
up

youtmaq (yutmak) : absorb, bolt, devour,
drink, engorge, glut, gorge, gulp, inhale,
pocket, raven, regorge, sup, swallow

youva yapmaq (yuva yapmak) : nest

youvada yatmaq (yuvada yatmak) : nestle, nuzzle

youvarlamaq (yuvarlamak) : bowl, precipitate, roll

youvarlanaraq gitmek (yuvarlanarak gitmek) : swirl

youvarlanmaq (yuvarlanmak) : flop, flounce, fluctuate, to go head over heels, precipitate, roll, topple, trundle, tumble, to turn turtle, wallop, wallow, welter

youvarlaq ol- (yuvarlak ol-) : round

youvarlaq yapmaq (yuvarlak yapmak) : pellet

youvarlatmaq (yuvarlatmak) : round

yughmaq (yığmak) : bank out, clutter, conglomerate, cumulate, heap, lumber, lump, mow, overstock, pile, replenish, stack

yughulmaq (yığılmak) : clutter, drift

yular taqmaq (yular takmak) : bridle

yuldurmaq (yıldırmaq) : cow, craven, dastard, daunt, quail

yulduzlarla tezyîn et- (yıldızlarla tezyin et-) : star

yulmaq (yılmak) : quail

yulushmaq (yılışmak) : smirk

yupranmaq (yıpranmak) : fret, wear

yupratmaq (yıpratmak) : fret

yuqamaq (yıkamak) : bathe, foment, lave, sluice, tub, wash

yuqanmaq (yılanmak) : to take a bath, bathe, tub, wash

yuqmaq (yıkmaq) : to break down, demolish, destroy, erase, to knock down, prostrate, to down pull, raze, subvert

yuqulmaq (yıkılmak) : crash, to tumble down

yurtmaq (yırtmak) : lacerate, pull, rend, tatter, tear

yurtulmaq (yırılmak) : rend

yük boshaltmaq (yük boşaltmak) : to break the bulk

yüklemek : burden, charge, embark, endorse, freight, lade, load, load, saddle, ship

yün hâlinde boyamaq (yün hâlinde boyamak) : ingrain

yürümek : foot, march, to move on, pace, pad, step, tramp, tread, troop, trudge, walk, to take a walk

yürütmek : move, walk

yüxelmek (yükselmek) : ascend, boom, dignify, get up, go up, mount, rise, to be on the rise, soar, sublime, tower, uprise

yüxeltmek (yükseltmek) : appreciate, boom, buoy, elevate, ennoble, exalt, heighten, lift, mount, pitch fork, raise, stilt, sublime

yüz misli yapmaq (yüz misli yapmak) : centuple

yüzdürmek : float

yüzerek gechmek (yüzerek geçmek) : swim

yüzleshdirmek (yüzleştirmek) : confront

yüzmek : float, hull, swim, waft

zabt edememek (zabtedememek) : to lose one's grip

zabt et- (zabtet-) : tackle, take, capture, confiscate, conquer, distraint, minute, protocol, report, seize, subjugate

zâf kesb et- (zaaf kesbet-) : slacken

zahîr ol- : prop

zâhire chuqarmaq (zahire çıkarmak) : disinter

zâhire idhâr et- : to keep the from the door

zâhiren yapmaq (zâhiren yapmak) : feign

zahmet et- : to take pains, trouble one's self

zâ-il ol- (zâil ol-) : to blow over, disappear, disperse, dissolve, dwindle away, fade, faint, fall, pass away, vanish

zâmin ol- : pledge

zamm et- (zammet-) : add, superadd, surcharge

zamparaluq et- (zamparalık et-) : rake, wench

zamqlamaq (zamklamak) : gum

zann edilmek (zannedilmek) : go down

zann et- (zannet-) : esteem, calculate, conceive, conjecture, deem, guess, imagine, suppose, surmise, take, think, ween

zar bâlamaq (zar bağlamak) : film

zarar et- : to sustain a loss

zararu ol- (zararı ol-) : harm

zarb et- (zarbet-) : multiply

zarîfâne mouqâbele et- (zarîfâne mukabele et-) : repartee

zavâhirî mouhâfaza et- (zevâhiri muhâfaza et-) : to keep up appearances

zâyu' et- (zayi et-) : suffer, waste, forfeit, lose

zâyu' ol- (zayi ol-) : wreck

zayufalamaq (zayıflamak) : emaciate, faint, weaken

zayufatmaq (zayıflatmak) : disable, emaciate, extenuate, macerate, weaken

zebh et- : kill

zehir qatmaq (zehir katmak) : envenom

zehirlemek : envenom, poison

zelîl et- : unman

zelîl ol- : grovel

zemâna ouymaq (zamana uymak) : temporize

zemânen teqaddüm et- (zamanen tekaddüm et-) : pre-exist

zemânu tanzîm et- (zamanı tanzîm et-) : time

zemânu tevhi'd et- (zamanı tevhit et-) : synchronize

zemîn yapmaq (zemin yapmak) : ground

zemm et- (zemmet-) : preach down, backbite, blacken, cry down, cut up, decry, delate, detract, libel, scandalize, write down

zenginleshdirmek (zenginleştirmek) : enrich

zeri' et- (zer' et-) : cultivate, sow

zevâhiri mouhâfaza et- (zevâhiri muhâfaza et-) : to save appearances

zevq douymaq (zevk duymak) : revel

zevq et- (zevk et-) : amuse one's self, feast, frolic

zifâf et- : consummate

ziftlemek : pay, pitch

zıkr et- (zikret-) : adduce, cite, invoke, mention, name, patter

zil chalmaq (zil çalmak) : ring in

zimmet qayd et- (zimmet kaydet-) : debit

zimmetine geçirmek (zimmetine geçirmek) : defalcate

zinjir taqmaq (zincir takmak) : fetter

ziqzaq gitmek (zikzak gitmek) : crinkle, zigzag

zirâ-at et- (ziraat et-) : cultivate

ziyâdeleshmek (ziyadeleşmek) : accrue, augment

ziyâret et- : call on, see, visit

zor yürümek : trudge

zorbaluq et- (zorbalık et-) : bully

zorla almaq (zorla almak) : wrest

zorla girmek : break in

zorlamaq (zorlamak) : compel, dragoon, drive, force, overstrain, ram, strain, thrust upon, to do violence, wring out

zouhûr et- (zuhûr et-) : outbreak, arise, to break out, crop up, occur, offer, rise, spring, to turn up

zoulm et- (zulmet-) : extort, grind, martyr, tyrannize

zudd ol- (zıt ol-) : contrast

zudd te'sîr et- (zıt tesir et-) : antagonize

zumbalamaq (zımbalamak) : mill

zumparalamaq (zımparalamak) : emersion

zuplamaq (zıplamak) : hop, whisk

zupqunlamaq (zıpkınlamak) : harpoon, spear

zurh qaplamaq (zırh kaplamak) : mail

zuruldamaq (zırıldamak) : clack

zuvana achmaq (zıvana açmak) : mortise

4.3.9. Deyimler

Bir söz öbeği olan ve genellikle gerçek anlamı dışında kullanılan kalıplaşmış sözcüklerdir. Fiillerin içinde tasnif edilebilecek sözler olan deyimler, sözlük birimlik bir yapıda olması sebebiyle söz varlığının ayrı bir unsuru olarak da değerlendirilmesi gerekir.

...den ibret almaq (...den ibret almak) : to take example

...e bir mâ'nâ verememek : to make nothing of

...e geuz gezdirmek (...e göz gezdirmek) : glimpse at

...e mâ'rôuz qalmaq (...e maruz kalmak) : undergo

...e sebebiyyet vermek : to give rise to

...e yol toutmaq (...e yol tutmak) : to stand for

...gibi gelmek : sound

...gibi geürünmek (...gibi görünmek) : it appears, sound, to bid fair

...gibi geustermek (...gibi göstermek) : to make up, colour, to make believe

...gibi yapmaq (... gibi yapmak) : act, affect, feign, pretend

...i eline gechirmek (...i eline geçirmek) : to possess one's self of

...i geride buraqmaq (...i geride bırakmak) : outmarch

...in sherefine ichmek (...in şerefine içmek) : wet

...in yanuna soqoulmaq (...in yanına sokulmak) : to scrape acquaintance with

...le mou-âmelede boulounmaq (...le muâmelede bulunmak) : deal

...le yüz geuz ol- (...le yüz göz ol-) : to make free with

ach buraqmaq (aç bırakmak) : famish

achuq dourmaq (açık durmak) : gape

achuq qonoushmaq (açık konuşmak) : to speak in terms

achuq seuylemek (açık söylemek) : speak out

achuqja seuylemek (açıkça söylemek) : to talk up

adâvet geustermek (adâvet göstermek) : grudge

âh çekmek (ah çekmek) : sigh

âhenk vermek : attune, harmonize, intonate, tune

ajâyib vazuyyetler almaq (acayip vaziyetler almak) : wigwag

aju bâрмаq (acı bağırmaq) : screech

ajusunu chuqarmaq (acısını çıkarmak) : to serve one with the same sauce, to pay off old scores

alt üst et- : overhaul, overturn, rummage, subvert

altunu chizmek (altını çizmek) : underline, underscore

amel vermek : scour

âr basmaq (ağır basmak) : overweigh, sway

âr gelmek (ağır gelmek) : preponderate, weigh down

âr yürümek (ağır yürümek) : plod

ara vermek : respite

aranmamush yer buraqmamaq (aranmamış yer bırakmamak) : to leave no stone unturned

arasuna soqmaq (arasına sokmak) : interpose

arasunu bozmaq (arasını bozmak) : disunite

araya girmek : intercede, intermeddle, interpose, intervene

âru çekmek (ağrı çekmek) : travail

arzôsunda boulounmaq (arzusunda bulunmak): offer

â'sâbuna doqounmaq (asabına dokunmak) : enervate

asâlet vermek : ennoble, knight

ashîret hayatı sürmek (aşiret hayatı sürmek) : nomadize

ashqa gelmek (aşka gelmek) : spout

askere almaq (askere almak) : enlist, impress

astar vourmaq (astar vurmak) : prime

atesh almaq (ateş almak) : to catch fire

atesh püskürmek (ateş püskürmek) : fulminate

atl üst et- : to turn upside down

axine chevirmek (aksine çevirmek) : to turn the tables

az ish geurmek (az iş görmek) : underwork

az qiymet qomaq (az kıymet koymak) : undercharge

azâb çekmek (azap çekmek) : sweat, writhe

azâb vermek : torment

âzundan qachurmaq (ağzından kaçırmak) : to give one's self away

âzunu bâlamaq (ağzını bağlamak) : muzzle

âzunu cheuzmek (ağzını çözmek) : unmuzzle

âzunu soulandırmaq (ağzını sulandırmaq) : to make the mouth water

âzunu tuqamaq (ağzını tıkmak) : to strike dumb, gag, sew one's stocking

baba tanumaq (baba tanımak) : affiliate

bâgruna basmaq (bağrına basmak) : imbosom

bahâne boulmaq (bahâne bulmak) : cavil

bahriyeye girmek : to go to sea

bahs qomaq (bahis koymak) : wage, to lay a wage

bahs toutmaq (bahis tutmak) : bet

banqaya yaturmaq (bankaya yatırmak) : bank

basguya qomaq (baskıya koymak) : full, mangle, mill

bash basha gelmek (baş başa gelmek) : tie

bash îymek (baş eğmek) : nod

bash sallamaq (baş sallamak) : to shake the head

bash vermek (baş vermek) : stem

bash vourmaq (başvurmak) : pitch, recur

basha chuqamamaq (baş a çıkamamak) : to lose one's grip

basha chuqmaq (baş a çıkmak) : account for, cope, master, match, surmount, tackle

basha gechmek (baş a geçmek) : head

bashdan chuqarmaq (baştan çıkarmak) : seduce, tempt

bashdan savma yapmaq (baştan savma yapmak): skimp

bash-quch vourmamaq (baş kış vurmamak) : to ride easy

bashunu saqlamaq (başını saklamak) : nuzzle

bedel almaq (bedel almak) : exonerate

bel vermek : bulge, sag

belâ kesilmek : plague

benzi atmaq (benzi atmak) : blench

bichim vermek (biçim vermek) : fashion

bimemezliye gelmek (bilmemezliğe gelmek) : affect ignorance

bir avouqat tutmaq (bir avukat tutmak) : retain a lawyer

bir iki tâne atmaq (bir iki tâne atmak) : to wet one's whistle

bir ishe yaramaq (bir iş e yaramak) : to stop a gap

bir nefes chekmek (bir nefes çekmek) : to take a whiff

bir qadeh atmaq (bir kadeh atmak) : to crush a cup

bir shekl almaq (bir şek il almak) : to take shape

bir tarafa buraqmaq (bir tarafa bırakmak) : to lay aside

biraz renk vermek : tint

borj almaq (borç almak) : borrow

bosh buraqmaq (boş bırakmak) : uncock

bosh dourmaq (boş durmak) : idle

bosh gechirmek (boş geçirmek) : idle

bosha chuqmaq (boş a çıkmak) : balk, miscarry, overcome

bouqâ vourmaq (bukağı vurmak) : hobble

bournounou chekmek (burnunu çekmek) : sniff	churaq vermek (çırak vermek) : apprentice, indent, indenture
bournounou soqmaq (burnunu sokmak) : dabble	chürüye chuqarmaq (çürüğe çıkarmak) : invalid
bournounou sürtmek (burnunu sürtmek) : nuzzle	dagha qaldurmaq (dağa kaldırmak) : abduct
boynounou vourmaq (boynunu vurmak) : decapitate	daha âr gelmek (daha ağır gelmek) : outweigh
boyoundourâ vourmaq (boyunduruğa vurmak) : yoke	damaru toutmaq (damarı tutmak) : to turn turk
chalum satmaq (çalım satmak) : to cut a dash, swagger	darasunu chuqarmaq (darasını çıkarmak) : tare
châre boulmaq (çâre bulmak) : obviate	dayaq atmaq (dayak atmak) : bastinade, cudgel, lick, pommel, to walk into, whop
charpuq gitmek (çarpık gitmek) : to go awry	deftere gechirmek (deftere geçirmek) : post
chekeki düzen vermek (çeki düzen vermek) : spruce	deh-shet vermek (dehşet vermek) : horrify
chelme atmaq (çelme atmak) : trip	dem vourmaq (dem vurmak) : descant
chene chalmaq (çene çalmak) : chin	demir atmaq (demir atmak) : to cast anchor
cheneyile gechmek (çeneyile geçmek) : outtalk	deniz almaq (deniz almak) : to wash overboard
cheyiz vermek (çeyiz vermek) : portion	deniz toutmaq (deniz tutmak) : to be sea
chift gitmek (çift gitmek) : pair off	denize achulmaq (denize açılmak) : to put to sea
chifte atmaq (çifte atmak) : kick	deri bâlamaq (deri bağlamak) : skin
chit chekmek (çit çekmek) : hedge	ders vermek : lecture
chojouq düşürmek (çocuk düşürmek) : miscarry	devre chuqmaq (devre çıkmak) : itinerate
choq bash-quch vourmaq (çok baş kış vurmak) : to ride hard	dibi boulmaq (dibi bulmak) : to make foul
choq ouzamaq (çok uzamak) : overgrow	dik baqmaq (dik bakmak) : lower, stare
choq touzlouye mâl ol- (çok tuzluya mâl ol-) : to pay for one's whistle	dilini toutmaq (dilini tutmak) : to hald one's tongue
chuqmaza soqmaq (çıkmaza sokmak): stalemate	dish achmaq (diş açmak) : cog

dish bilemek (diş bilemek) : to grind the teeth

dish qomaq (diş koymak) : cog

dishlerini gujurdarmaq (dişlerini gıcırdatmak) : to grind the teeth

diz cheukmek (diz çökmek) : kneel

dizginleri toutmaq (dizginleri tutmak) : to handle the ribbons

dizginlerini chekmek (dizginlerini çekmek) : rein up

dizginlerini ele almaq (dizginlerini ele almak) : to take the reins

dizginlerini vermek : to give the reins

donoub qalmaq (donup kalmak) : congeal, stare

doudaqlarunu usurmaq (dudaklarını ısırmaq) : to bite the lip

doul buraqmaq (dul bırakmak) : widow

douvar chekmek (duvar çekmek) : immure, revet

douvar chekmek (duvar çekmek) : stone, wall

dümen dinlemek : answer the helm

ehemmiyyet vermek : to make much of, mind, regard, slight, to lay stress upon

ehemmiyyet vermemek : disregard, to take it easy, ignore, to make little of, to make nothing of

ehemmiyyetsiz geustermek (ehemmiyetsiz göstermek) : under-colour

el chekmek (el çekmek) : abstain

el suqmaq (el sıkmak) : to shake hands

elden geleni yapmaq (elden geleni yapmak) : to leave no stone unturned

ele almaq (ele almak) : to take in hand

eli bosh deunmek (eli boş dönmek) : to come away empty

elinde deyil (elinde değil/elinde olmamak) : unable

elinden almaq (elinden almak) : expropriate

elinden gelmek : afford

endîshe vermek (endişe vermek) : disquiet

endîsheye soqmaq (endişeye sokmak) : thorn in the flesh

esâs qomaq (esas koymak) : principle

eulchü almaq (ölçü almak) : to take measure

eunüne qomaq (önüne koymak) : prefix

evvel târih qomaq (evvel tarih koymak) : antedate

evvel vouqôu' boulmaq (evvel vuku bulmak) : predate

eyerini vourmaq (eğerini vurmaq) : saddle

eziyet chekmek (eziyet çekmek) : suffer

fâize yaturmaq (faize yatırmak) : put out

farquna varmaq (farkına varmak) : notice

fâsula buraqmaq (fasıla bırakmak) : space

fâsula vermek (fasıla vermek) : intermit

fazla chekmek (fazla çekmek) : overhaul

felâkete soqmaq (felâkete sokmak) : distress

felje ôuratmaq (felce uğratmak) : paralyze

ferahluq vermek (ferahlık vermek) : exhilarate, relieve, serene

fikrine yerleştirmek (fikrine yerleştirmek) : plant

fî'liyyâta geçmek (fiiliyata geçmek) : to come up to the scratch

fiske vurmaq (fiske vurmaq) : fillip

fiyet vermek (fiyat vermek) : bid, quote

fiyeti qurmaq (fiyatı kırmak) : underbid

fiyetini qurmaq (fiyatını kırmak) : depreciate

fütûr getirmek (fütûr getirmek) : gloom

gâfil avlamak (gâfil avlamak) : to catch napping, to take unaware

galebe chalmaq (galebe çalmak) : floor

galeyâna gelmek : rise, spout

gâlib gelmek : overcome

gâyeti irtifâ-a varmaq (gâyet-i irtifâya varmaq) : culminate

gebe qalmaq (gebe kalmak) : conceive

gelishi güzel yashamaq (gelişi güzel yaşamak) : to live by one's wits

gem vurmaq (gem vurmaq) : bit

gemi azuya almaq (gemi azıya almak) : to take the bit in his teeth

geri almaq (geri almak) : withdraw

geri brakmaq (geri bırakmak) : adjourn, postpone

geri çekilmek (geri çekilmek) : withdraw

geri çekmek (geri çekmek) : withdraw

geri chelmek (geri çelmek) : volley

geri chevirmek (geri çevirmek) : retrovert, revert

geri dourmaq (geri durmak) : hang back, refrain, withhold

geri qalmaq (geri kalmak) : lag

geri tepmek : recede, recoil

geride buraqmaq (geride bırakmak) : outstrip

geulge vermek (gölge vermek) : shading

geunlü boulandurmaq (gönlü bulandırmak) : nauseate

geunlü boulanmaq (gönlü bulanmak) : nauseate

geusterish yapmaq (gösteriş yapmak) : spar

geuz dikmek (göz dikmek) : covet

geuz qapaqlarunu dikmek (göz kapaklarını dikmek) : seel

geuz qurpmaq (göz kırpmak) : twinkle, wink

geuz yoummaq (göz yummak) : wink

geuze almaq (göze almak) : risk

geuzlerini bâlamaq (gözlerini bağlamak) : hoodwink

geuzlerini dikmek (gözlerini dikmek) : gloat

geuzlerini eupmek (gözlerini öpmek) : to send one's love

geuzlerini qaldurmaq (gözlerini kaldırmak) : to look up

geüzünden geçirmek (gözünden geçirmek) : go over

geüzünü dikmek (gözünü dikmek) : gaze

günâh chuqarmaq (günah çıkarmak) : confess, shrive

günâh ishlemek (günah işlemek) : trespass

habbeyi qoubbe yapmaq (habbeyi kubbe yapmak) : to break a butterfly upon the wh...

haber almaq (haber almak) : hear, to be inform, to get an ink of, learn, to get wind of

haber alunmaq (haber alınmak) : to be heard

haber vermek : to give notice, tip

haddini ashmaq (haddini aşmak) : presume

halejân gelmek (halecân gelmek) : twitter

hâmile buraqmaq (hâmile bırakmak) : impregnate

haq vermek (hak vermek) : justify

haqq qazandurmaq (hak kazandırmak) : entitle

haqq qazanmaq (hak kazanmak) : to be entitled

haqqunu vermek (hakkını vermek) : retribute

haqsuz chuqarmaq (haksız çıkarmak) : to put in the wrong

hârij toutmaq (hâriç tutmak) : except

hasâr vermek : hurt

hasret chekmek (hasret çekmek) : hanker, yearn

hâsulâtı sâfiyye vermek (hâsılât-ı sâfiye vermek) : net

hatîblik satmaq (hatiplik satmak) : rhetorize

hâtime vermek : conclude

hatura gelmek (hatıra gelmek) : recur, remind

haturunu saymaq (hatırını saymak) : to have respect of

havâle vermek : to draw a bill

hayâl qurmaq (hayal kurmak) : romance

hayât vermek : vitalize

hayret vermek : astonish, surprise

hayretde buraqmaq (hayrette bırakmak) : dumfound, freeze

hayretde qalmaq (hayrette kalmak) to be at a nonplus

hazur boulounmaq (hazır bulunmak) : appear, assist, attend

hemen jevâbunu vermek (hemen cevabını vermek) : repartee

her châyeye bash vurmaq (her çareye başvurmak) : to leave no stone unturned

her yere baqmaq (her yere bakmak) : to leave no stone unturned

hesâb vermek : account for

hesâba almaq (hesaba almak) : to take into account, to make allowance for

hesâblaru qapatmaq (hesapları kapatmak) : wind up

hesâbu qapatmaq (hesabı kapatmak) : write off

hesâbuna gechirmek (hesabına geçirmek) : charge

hiche saymaq (hiçe saymak) : to set at naught

hiche sayulmaq (hiçe sayılmak) : go for nothing

hiddetle furlamaq (hiddetle fırlamak) : fly out

hidmete almaq (hidmete almak) : engage, enlist

hidmeti askeriyyeye girmek (hidmet-i askeriyyeye girmek) : enroll one's self

himâyesine almaq (himâyesine almak) : patronize

hosh geurmek (hoş görmek) : humour

hosha gitmek (hoşa gitmek) : take

hoshouna gitmek (hoşuna gitmek) : relish, to be sweet upon, sympathize

houlâsa chuqarmaq (hulâsa çıkarmak) : docket

hum-hum qonoushmaq (hımhım konuşmak) : snuffle

hutâm boulmaq (hitâm bulmak) : end, expire

hükmü olmamaq (hükmü almamak) : to stand for

hüküm sürmek : overrule, reign, rule

hüküm vermek : adjudicate, judge

ichinde qourd qomaq (içinde kurt koymak) : thorn in the flesh

ichini chekmek (içini çekmek) : sigh, suspire

idâreyi ele almaq (idareyi ele almak) : to take the reins

ifâde vermek : to give evidence

ifâqet boulmaq (ifâkat bulmak) : heal

ihtiyâtlu boulounmaq (ihtiyatlı bulunmak) : to be on one's guard

ijâbuna baqmaq (icabına bakmak) : see

ileri gelmek : proceed

ileri gitmek : overact, overshoot one's self

ileri sürmek : to push on

iltiyâm boulmaq (iltiyâm bulmak) : heal

imtiyâz vermek : charter, privilege

inhinâ vermek : curve

inhisâra almaq (inhisara almak) : engross

inqıbâz vermek (inkıbaz vermek) : constipate

insijâm vermek (insicâm vermek) : coordinate

intiqaâm almaq (intikam almak) : avenge, revenge, to pay off old scores

irtifâ almaq (irtifa almak) : to take the sun

irtifâ' vermek : elevate

isbâti vüjoud etmemek (isbatı vücut etmemek) : absent one's self

ish qarushdurmaq (iş karıştırmak) : to play hob

ish yükletmek (iş yükletmek) : task

ishâret vermek (işaret vermek) : signal, wigwag

ishden el chekdirmek (işten el çektirmek) : suspend

ishe qoyoulmaq (işe koyulmak) : address one's self, to set to work

ishe yaramaq (işe yaramak) : avail, to serve a turn, to be of use

ishi achmaq (iş açmak) : to put up to snuff

ishi meydana vurmaq (iş meydana vurmaq) : to throw off the mask

ishtah vermek (iştaah vermek) : whet

isim qomaq (isim koymak) : entitle

istikrâh vermek : nauseate

italikle basmaq (italikle basmak) : italicize

i'tibâr qazanmaq (itibar kazanmak) : to gain credit

i'tibardan düşürmək (itibardan düşürmək) : disgrace, to be in disgrace, discredit

i'tibârunu bozmaq (itibarını bozmak) : to crack credit

izâhât vermek : account for

izin vermek : license, permit

jan çekishmek (can çekişmek) : agonize

jan suqmaq (can sıkmak) : bore, vex

janu chuqmaq (canı çıkmak) : drudge

janu istemek (canı istemek) : lust

janunu suqmaq (canını sıkmak) : disappoint, displease, distemper, pester, put out

janunu yaqmaq (canını yakmak) : sting

jebine atmaq (cebine atmak) : pocket

jesâret vermek (cesâret vermek) : embolden, encourage, hearten

jesârete gelmek (cesârete gelmek) : cheer up

jesâretini qurmaq (cesâretini kırmak) : demoralize, depress, discourage, dispirit

jesâretini toplamaq (cesâretini toplamak) : summon

jevâb vermek (cevap vermek) : acknowledge, answer, reply, respond, retort, return

jezâ çekmek (cezâ çekmek) : to run the gantlet

jezâ vermek (cezâ vermek) : amerce

jezâsunu çekmek (cezasını çekmek) : smart

jezâsunu vermek (cezasını vermek) : wreak

jilâ vermek (cilâ vermek) : glaze

keder vermek : deject, sadden

kehânetde boulounmaq (kehânette bulunmak) : prophesy

kemâli boulmaq (kemâli bulmak) : culminate

kemend atmaq (kemend atmak) : lasso

kenâr chevirmek (kenar çevirmek) : skirt

kendi menfâ'tini geuzetmek (kendi menfaatini gözetmek) : to feather one's nest

kendine fazla ehemmiyyet vermek : to overrate one's self

kendine gelmek : compose one's self, recollect one's self

kendine qabâhat boulmaq (kendine kabahat bulmak) : reproach one's self

kendini saydurmaq (kendini saydırmak) : to keep in awe

kendini suqmaq (kendini sıkmak) : hump one's self, summon

kendini suyurmaq (kendini sıyırmak) : quirk

kendini toplamaq (kendini toplamak) : to collect one's self

kendini toutmaq (kendini tutmak) : keep, to keep one's countenance, to bite the lip

kesel gelmek : flag

keukünden kesmek (kökünden kesmek) : extirpate

keupük bâlamaq (köpük bağlamak) : froth

kibrini qurmaq (kibrini kırmak) : humble

kin beslemek : fester, grudge

kirâya vermek : hire out, job, lease, let, to let out, rent

laqab taqmaq (lakap takmak) : nickname

laqurduyu chîynemek (lâkırdıyı
çığnemek) : mince

letâfet vermek : sweeten

lezzet almaq (lezzet almak) : savour

lezzet vermek : flavour, savour

lüzûm geustermek (lüzûm göstermek) :
necessitate

mahsûl vermek (mahsûl vermek) : crop

mâ'lûmât almaq (malûmat almak) : to
gain information

mâ'lûmât vermek (malûmat vermek) :
inform, post

mâ'nâ vermek : to make out, understand

mâ'rûz buraqmaq (maruz bırakmak) :
expose

mâ'rûz qalmaq (maruz kalmak) :
experience, to be exposed to

marqa qomaq (marka koymak) : initial

masal oqoumaq (masal okumak) : flam

maskeyi qaldurmaq (maskeyi kaldırmak)
: to throw off the mask

masrafu chekmek (masrafı çekmek) : to
pay the piper, to stand treat

mâtem toutmaq (matem tutmak) :
mourn, keen

mâteme girmek : to go into mourn

mâ'zôur geurmek (mazûr görmek) :
excuse

mâ'zôur geurûlmek (mazûr görûlmek) :
to be excused

mefkyôurevî shekil vermek (mefkûrevî
şekil vermek) : idealize

mekik doqoumaq (mekik dokumak) :
shuttle

mes-ele chuqarmaq (mesele çıkarmak) :
to set the heather fire

mes-ôuliyete girmek (mesûliyyete
girmek) : commit one's self, compromise
one's self

metânet vermek : nerve

meydan oqoumak (meydan okumak) :
challenge

meydana chuqarmaq (meydana
çıkarmak) : disarm, expose, to bring to
the hammer, to bring to light, unearth

meyl vermek (meyil vermek) : escarp,
slope

meyva vermek (meyve vermek) : fruit

me'zôuniyyet vermek (mezuniyet
vermek) : authorize, furlough

minâsebetde boulounmaq (münâsebette
bulunmak) : commerce

misâl geustermek (misal göstermek) :
exemplify

mou-âf toutmaq (muaf tutmak) :
dispense with, exonerate

mou-âmele geurmek (muamele görmek)
: to be treated

mou-âmelede boulounmaq (muamelede
bulunmak) : to turn over

mougâlataya bômaq (mugâlataya
boğmak) : quibble

mouhâtaraya qomaq (muhâtaraya
koymak) : jeopardize

mountazamân mâ'lûmât vermek
(muntazamân malûmat vermek) : post
well posted up

mü-ahhar târih qomaq (muahhar tarih
koymak) : post date

müjâdeleye girismek (mücâdeleye
girişmek) : engage

mükellef zuyâfet chekmek (mükellef ziyâfet çekmek) : regale

müsâde istemek : to take leave

müşkülâta soqmaq (müşkülata sokmak) : put about

müzâkereye girishmek (müzâkereye girişmek) : to enter into discuss

nâmunu vermek (nâmını vermek) : denominate

narh qomaq (narh komak / koymak) : assize

nazariyye qourmaq (nazariye kurmak) : theorize

nazaru diqqate almaq (nazarı dikkate almak) : allow for, note, to make provision

nazaru diqqati jelb et- (nazar-ı dikkati celb et-) : to call attention to

nefes vermek : expire

nefret vermek : shock

nesh-esini bozmaq (neşesini bozmak) : flatten

neshvü nümâ boulmaq (neşvünema bulmak) : flourish

netîje vermek (netice vermek) : take

netîjesiz qalmaq (neticesiz kalmak) : to come to nothing

nihâyet vermek (nihayet vermek) : to do away with

nishan almaq (nişan almak) : aim, pick of

nishan qomaq (nişan koymak) : pick out

nishan vermek (nişan vermek) : decorate

not toutmaq (not tutmak) : minute, note

noutq vermek (nutuk vermek) : to hold forth

nümere qomaq (numara koymak) : number

ojaq chekmek (ocak çekmek) : bank up

omouz silkmek (omuz silkmek) : shrug

orouj toutmaq (oruç tutmak) : fast

oughour getirmek (uğur getirmek) : to bring luck

ounvânunu vermek (unvanını vermek) : entitle

ouzaq bouloundourmaq (uzak bulundurmak) : to keep away, to keep from

ouzaq boulounmaq (uzak bulunmak) : to keep away

ouzaq dourmaq (uzak durmak) : to keep aloof

panik chuqarmaq (panik çıkarmak) : to raid the market

para basmaq (para basmak) : mint

para chekmek (para çekmek) : bleed, to draw money

para dolandurmaq (para dolandırmak) : to fly a kite

para sürmek : utter

para yaturmaq (para yatırmak) : to make an investment

paralaru bayulmaq (paraları bayılmak) : to pay the piper

parcha vourmaq (parça vurmak) : piece

parmaqluq chevmek (parmaklık çevirmek) : rail

pas toutmaq (pas tutmak) : rust proof

pâye vermek : dignify

perhîz toutmaq (perhiz tutmak) : fast

peşinde qoshmaq (peşinde koşmak) : hunt after	qachamaq yapmaq (kaçamak yapmak) : quibble, quirk
pey vermek : deposit	qachamaqlı seuylemek (kaçamaklı söylemek) : fence
pishkesh chekmek (peşkeş çekmek) : prostitute	qafasuna soqmaq (kafasına sokmak) : inculcate
pishmish asha soghouq sou qomaq (pişmiş aşı soğuk su koymak) : a wet blanket	qahqaha qoparmaq (kahkaha koparmak) : split
piyango chekmek (piyango çekmek) : raffle	qalbinde saqlamaq (kalbinde saklamak) : bosom
piyangoya qomaq (piyangoya koymak) : raffle	qaleme almaq (kaleme almak) : couch, draft, to draw up, engross, indite
piyasayı alt üst et- (piyasayı alt üst et-) : to raid the market	qalubunu basmaq (kalıbını basmak) : swear
piyasayı toutmaq (piyasayı tutmak) : peg	qan almaq (kan almak) : bleed
posou qourmaq (pusu kurmak) : to lay an ambush	qânûniyyet vermek (kânuniyet vermek) : legalize
posouda yatmaq (pusuda yatmak) : to lay in ambush, to lie in wait	qarâr vermek (karar vermek) : adjudge, arbitrate, award, decide, to come to a decision, determine, to make up one's mind, pitch, resolve, rule, set down, vote
posouya düşmek (pusuya düşmek) : to fall into an ambush	qaraya chuqarmaq (karaya çıkarmak) : land
posouya düşürmek (pusuya düşürmek) : ambuscade	qaraya chuqmaq (karaya çıkmak) : land
postaya vermek : mail, post	qaraya otourtmaq (karaya oturtmak) : strand
poul qomaq (pul koymak) : washer	qarshu dourmaq (karşı durmak) : withstand
poupadan gelmek (pupadan gelmek) : poop	qarshu gelmek (karşı gelmek) : beard, buffer, defy, face, front, nose
qabâhat boulmaq (kabahat bulmak) : nibble, reproach	qarshu qomaq (karşı koymak) : oppose
qabâhati üzerine yüklemek (kabahati üzerine yüklemek) : to put in the wrong	qarshuluq saymaq (karşılık saymak) : set off
qabouq bâlamaq (kabuk bağlamak) : pod, scab	qashlarını chatmaq (kaşlarını çatmak) : frown, knit, scowl
qabouq toutmaq (kabuk tutmak) : encrust	qaymânu almaq (kaymağını almak) : cream

qaymaq bâlamaq (kaymak bağlamak) : cream

qayusha vourmaq (kayışa vurmak) : strop

qazâya ôuramaq (kazaya uğramak) : wreck

qazâya ôuratmaq (kazaya uğratmak) : wreck

qiymetinden ashâ satun almaq (kıymetinden aşağı satın almak) : underbuy

qiymetini bilmemek (kıymetini bilmemek) : undervalue

qonfurans vermek (konferans vermek) : lecture

qoqou almaq (koku almak) : scent

qoqou douymaq (koku duymak) : nose

qoqousounou almaq (kokusunu almak) : wind

qorqou vermek (korku vermek) : alarm

qoulaq vermek (kulak vermek) : to lend an ear, hearken

qoulouchqa yatmaq (kuluçkaya yatmak) : incubate

qour-a chekmek (kura çekmek) : ballot for

qourban kesmek (kurban kesmek) : sacrifice

qousôur boulmaq (kusur bulmak) : to find fault

qouvvet vermek (kuvvet vermek) : accent, invigorate, tone

qouvvetini qurmaq (kuvvetini kırmak) : deaden

qoynounda yulan (beslemek) (koynunda yılan beslemek) : bosom enemy

qoz oynamaq (koz oynamak) : trump

qredi achmaq (kredi açmak) : to give credit

qredi vermek (kredi vermek) : credit

qulu qurq yarmaq (kılı kırk yarmak) : subtilize

qur düşmek (kır düşmek) : to turn gray

qurâ bâlamaq (kırağı bağlamak) : rime

qurâ toutmaq (kırağı tutmak) : frost

qusa kesmek (kısa kesmek) : to cut short

qushur bâlamaq (kışır bağlamak) : encrust

quvâmuna getirmek (kıvamına getirmek) : temper

quz alub vermek (kız alıp vermek) : intermarry

rahat buraqmaq (rahat bırakmak) : to let alone

ramaq qalmaq (ramak kalmak) : to be within an ace of

randevôu vermek (randevu vermek) : to make an appoint

renk vermek : colour, shade, spice, tincture, tinge, tone

revâj vermek (revâç vermek) : float, revive

re'y vermek : poll, vote

rezâlet chuqarmaq (rezalet çıkarmak) : to make scene, to make an expose

riyâsete gechmek (riyâsete geçmek) : to take the chain

rôuh vermek (ruh vermek) : vivify

rouhsat vermek (ruhsat vermek) : warrant

sâbih toutmaq (sâbih tutmak) : buoy up

sâbit toutmaq (sabit tutmak) : steady

sachlarını yolmaq (saçlarını yolmak) :
to tear the hair

sadadden chuqmaq (sadâddan çıkmak) :
ramble

salâh boulmaq (salâh bulmak) : to grow
better, improve

salâhiyyet vermek : empower, qualify

sapan atmaq (sapan atmak) : sling

sapan vourmaq (sapan vurmak) : strop

saturlar arasuna yazmaq (satırlar arasına
yazmak) : interline

saturlar arasundan oqoumaq (satırlar
arasından okumak) : to read between the
lines

sebebiyyet vermek : provoke

sedâ vermek : sound

sel basmaq (sel basmak) : flood, inundate

selâm dourmaq (selâm durmak) : to
present arms

selâm yollamaq (selâm yollamak) : to
send one's love

selâmlayaraq çekilmek (selamlayarak
çekilmek) : to make one's bow

semere vermek : fructify

senli bendli qonoushmaq (senli benli
konuşmak): to thee and thou

serbest buraqmaq (serbest bırakmak) :
affranchise, enlarge

serenâd chalmaq (serenat çalmak) :
serenade

sert baqmaq (sert bakmak) : outlook

ses chuqarmaq (ses çıkarmak) : jar

ses vermek : voice

sesi qusulmaq (sesi kısılmak) : to see a
wolf

sesi toutoulmaq (sesi tutulmak) : falter

seuz vermek (söz vermek) : bind one's
self, engage, promise

seuze qarushmaq (söze karışmak) :
speechify

seuzle basdurmaq (sözle bastırmak) :
outtalk

seüzünden dönmek (sözünden dönmek) :
to break one's word

seüzünü toutmaq (sözünü tutmak) : to
break one's word

shapa otourmaq (şapa oturmak) : to be
sewed up

shâqôule vourmaq (şâkule vurmak) :
plumb

shart qomaq (şart koymak) : condition

shekerleme yapmaq (şekerleme yapmak)
: candy, confection

shekil almaq (şekil almak) : form

shekil vermek (şekil vermek) : figüre,
form, frame, mould, shape

shekli qânôuniyyet vermek (şekl-i
kanuniyet vermek) : enact

sheklini almaq (şeklini almak) : round

sheref vermek (şeref vermek) : grace

sherefine ichmek (şerefine içmek) : to
drink to the health of, pledge, toast

sheuhret vermek (şöhret vermek) :
signalize

shevqe gelmek (şevke gelmek) : glow

shevqe getirmek (şevke getirmek) : to
put on his mettle, quicken

shevqini qurmaq (şevkini kırmak) :
damp

shiddet vermek (şiddet vermek) :
emphasize

shiddetle hüküm sürmek (şiddetle
hüküm sürmek) : rage

silâh chatmaq (silâh çatmak) : to pile
arms

sinir toutoulmaq (sinir/i tutulmak) :
cramp

siyil qomaq (siğil koymak) : wedge

sofrayı qourmaq (sofrayı kurmak) : to lay
the cloth

soghouq almaq (soğuk almak) : to catch
cold, to catch a chill, to catch cold

sopa atmaq (sopa atmak) : truncheon

sou basmaq (su basmak) : float, flow,
inject, inundate

sou deukmek (su dökmek) : piss, urin

sou geutürmek (su götürmek) : to wash
overboard

sôuretinî chuqarmaq (suretinî çıkarmak)
: write out

sôuyi isti'mâlde boulounmaq
(sûiistimâlde bulunmak) : to feather
one's nest

suhhatine ichmek (sıhhatine içmek) : to
drink to the health of

suquntu vermek (sıkıntı vermek) :
cumber, embarrass

sura dayâ yemek (sıra dayağı yemek) : to
run the gantlet

surr saqlamaq (sır saklamak) : to keep
counsel

sükyôunet boulmaq (sükûnet bulmak) :
lull, settle, tranquilize

sütten kesmek (sütten kesmek) : wean

tâbi' toutmaq (tâbi tutmak) : subject

tad vermek (tat vermek) : flavour

tafsîlât vermek : detail, itemize,
condescend

tahtdan indirmek (tahtan indirmek) :
dethrone

tahtu mouhâkemeye almaq (taht-ı
muhâkemeye almak) : indict

tâ'limât vermek : direct, instruct

tam üzerine vourmaq (tam üzerine
vurmak) : nick

târih qomaq (tarih koymak) : date

târihini evvel qomaq (tarihini evvel
koymak) : for date, predate

tarzuye vermek (tarziye vermek) :
apologize for

tash kesilmek (taş kesilmek) : petrify

tash qomaq (taş koymak) : scotch

taslaq atmaq (taslak atmak) : to cast
somersault

tatlu gelmek (tatlı gelmek) : relish

tavr taqunmaq (tavır takınmak) : prim

tavrunu taqunmaq (tavrını takınmak) :
affect, personate

tâze hayât vermek : rejuvenate

tâzelik vermek : refresh

tedâbîrde boulounmaq (tedâbirde
bulunmak) : to make provision

tedârikli boulounmaq (tedârikli
bulunmak) : to keep the from the door

tedârikyâtta boulounmaq (tedârikâtta
bulunmak) : to make provision

tehlikeye girmek : to run the risk

tehlikeye qomaq (tehlikeye koymak) :
endanger, hazard, imperil, jeopardize,
wager

tehlikeye soqmaq (tehlikeye sokmak) : risk

tekrâr kirâya vermek : underlet

telâsh vermek (telâş vermek) : flutter

telâsha soqmaq (telâşa sokmak) : flurry

telgraf chekmek (telgraf çekmek) : cable, telegraph, wire

telsiz telgraf chekmek (telsiz telgraf çekmek) : wireless

te'mînât almaq (teminat almak) : bind over

te'mînât vermek : to give guaranty

tenâsüb vermek : commensurate, proportion

teqayyüdâtda boulounmaq (takayyüdatta bulunmak) : provide

tersine chevirmek (tersine çevirmek) : invert, reverse, revert

tesâdüfe buraqmaq (tesâdüfe bırakmak) : to live by one's wits

tetikde dourmaq (tetikte durmak) : to stand in the gap

tetiye almaq (tetiğe almak) : cock

tevjîhâtda boulounmaq (tevcîhatta bulunmak) : to hold an investiture

tiriz chekmek (tiriz çekmek) : batten, fillet

tomrougha vourmaq (tomruğa vurmak) : pillory

ton vermek : tone

topa toutmaq (topa tutmak) : bombard, cannonade

toqat atmaq (tokat atmak) : clout up, cuff, slap

touzâ düşürmek (tuzağa düşürmek) : decoy, entrap, gin, insnare, nuzzle, pitfall, snare, trap, trepan

tüfek chatmaq (tüfek çatmak) : to pile arms

tüyleri ürpermek : shudder

uzdurâb vermek (ızdırap vermek) : twinge, grieve, gripe, pain, pang, distress

uzturâb chekmek (ızdırap çekmek) : pine, suffer

üzerinden atmaq (üzerinden atmak) : overleap, unhorse

üzerine almaq (üzerine almak) : incur, undertake

üzerine atulmaq (üzerine atılmak) : pounce

üzerine cheukmek (üzerine çökmek) : weigh upon

vaqit gechirmek (vakit geçirmek) : beguile, fiddle, to kill time, while away

vasatîsini almaq (vasatını almak) : average

vazîfe vermek : task

vazuyyet almaq (vaziyet almak) : to be at bay, square

vazuyyet taqunmaq (vaziyet takınmak) : pose, posture

vazuyyet vermek (vaziyet vermek) : posture

velvele qoparmaq (velvele koparmak) : noise

vesîqa vermek (vesika vermek) : certificate

vouqôu' boulmaq (vuku bulmak) : happen, to take place, ocur, intervene

vüjôude getirmek (vücûda getirmek) : build up, to bring into existence

vüjûdünü qaldurmaq (vücudunu kaldırmak) : exterminate

yafta yapushdurmaq (yafta yapıştırmak) : placard, post

yalandan yapmaq (yalandan yapmak) : rig

yan baqmaq (yan bakmak) : to look askance, leer

yan gelmek : loll

yanguna keurükle gitmek (yangına körükle gitmek) : to add fuel to the fire, to set the heather fire

yanunda boulounmaq (yanında bulunmak) : to keep about

yaqayı qourtarmaq (yakayı kurtarmak) : quirk

yash deukmek (yaş dökmek) : weep

yedek chekmek (yedek çekmek) : track

yedeye almaq (yedeğe almak) : tow, to take in tow

yelkenleri souya indirmek (yelkenleri suya indirmek) : to strike sail

yemînini toutmamaq (yeminini tutmamak) : perjure

yeni bir devr achmaq (yeni bir devir açmak) : to make an epoch

yer vermek : to make way

yere qapanmaq (yere kapanmak) : prostrate

yeri deyil (yeri değil/olmamak) : out of place

yerine gechirmek (yerine geçirmek) : enchain

yerine gechmek (yerine geçmek) : succeed

yerine qomamaq (yerine koymamak) : misplace

yerine qomaq (yerine koymak) : put up

ye's vermek : gloom

yevmiye defterine gechirmek (yevmiye defterine geçirmek) : journalize

yol achmaq (yol açmak) : pioneer, to make room, to make way

yol boulmaq (yol bulmak) : unthread

yol geustermek (yol göstermek) : guide, lead, quirk

yola getirmek : overpower, to bring to terms

yoldan sapmaq (yoldan sapmak) : to go astray

yoluna qomaq (yoluna koymak) : put to rights

yolounou boulmaq (yolunu bulmak) : to make shift

yolounou kesmek (yolunu kesmek) : way lay

yoqlamadan gechmek (yoklamadan geçmek) : to pass muster

youha chekmek (yuha/yuh çekmek) : whoop after, hoot

youmrouq youmrâ gelmek (yumruk yumruğa gelmek) : to come to close quarters

yürek charpmaq (yürek çarpmak) : palpitate

yüreyi charpmaq (yüreği çarpmak) : pant, twitter

yüz vermek : countenance

yüz vermemek : discountenance

yüze gülmek : coax

yüzüne gülmek : cajole

yüzünü chevirmek (yüzünü çevirmek) :
to look away

zâ'f gelmek (zaaf gelmek) : languish

zâ'f vermek (zaaf vermek) : debilitate,
effeminate, emasculate, enervate,
enfeeble, impoverish, weaken, unnerve

zalâlete düşmek (zalâlete düşmek) : to
fall from grace

zar atmaq (zar atmak) : dice

zarar vermek : compromise, harm,
scath/scathe

zararlu chuqmaq (zararlı çıkmak) : to be
worse off

zevâl boulmaq (zevâl bulmak) : die, ebb,
emaciate, decay, fail, wane

zihin yormaq (zihin yormak) : puzzle
over

zinjire vourmaq (zincire vurmak) : iron

zundana atmaq (zindana atmak) :
dungeon

zuyâfet chekmek (ziyâfet çekmek) : feast

zuyâfet vermek (ziyâfet vermek) :
banquet, treat

4.4. Terimler

Belirli bir alana ait anlamlar içeren sözcükler, terimlerdir. Bilim, sanat, spor gibi çeşitli alanlara veya meslek gruplarına ait anlamlar içeren sözcüklerdir. *A Condensed Dictionary English –Turkish*, terimler açısından zengin sayılabilecek bir sözlüktür. Bahriyeli bir binbaşı olan yazar, denizcilik terimleri ve askeri terimler olmak üzere birçok terime yer vermiştir.

4.4.1. Askerî Terimler

achuqda (açıkta) : unattached

ahzi asker (ahz-ı asker) : enlistment,
enrolment, recruiting

alay : parade

alayla gechmek (alayla geçmek) : parade

anbar (ambar) : magazine

ara siperi : traverse

asâkiri mou-âvine (asâkir-i muâvine) :
subsidiary

asâkiri mountazama (asâkir-i
muntazama) : line

asker qachâ (asker kaçağı) : deserter

asker toplamaq (asker toplamak) : recruit

askere almaq (askere almak) : enlist,
impress

atesh et- (ateş et-) : fire

atlu (atlı) : hobbler, mounted

atum (atım) : round

avdet emri : recall

avju (avcı) : rifle man, skirmisher

ay tabya : lunette

âz otou (ağız otu) : exploder

âz tapasu (ağız tapası) : tampion

basgun yapmaq (baskın yapmak) : beat
up, surprise

bedel almaq (bedel almak) : exonerate

bedeli naqdî (bedel-i nakdî) :	fedâ-i taqumu (fedâî takımı) :
exoneration	forlorn hope
beden :	mound
beulük (bölük) :	company
binbashu (binbaşı) :	major
bombarduman et- :	batter
boruzan (borazan) :	bugler
bozgoun (bozgun) :	panic, rout
chadur (çadır) :	pavillon
chanta (çanta) :	haversack
charh (çarh) :	conversion
chavoush (çavuş) :	sergeant
chenber (çenber/çember) :	rotating ring
chenber zurh (çenber/çember zırh) :	ring armour
chevirme (çevirme) :	turning
dânuq (dağınık) :	desultory
deusheme (döşeme) :	plateform
dümdâr :	rear
düyümlmek (dügümlmek) :	knot
efrâd :	man
elverishli (elverişli) :	efficient
emir-ber :	orderly
emri yevmi (emr-i yevmî) :	order of the day
endaht et- :	discharge
erkyâni harb reyîsi (erkân-ı harp reisi) :	adjutant general
erkyânu harbiyye (erkân-ı harbiye) :	staff
eshelon (eşelon) :	echelon
	fedâ-i taqumu (fedâî takımı) :
	forlorn hope
	ferîq (ferik) :
	adjutant general
	firâr :
	desertion
	fisheklik (fişeklik) :
	pouch
	ganâ-im (ganâim) :
	booty
	geunüllü süvâri (gönüllü süvari) :
	yeoman
	geunüllü süvâri tabourou (gönüllü süvari taburu):
	yeomanry
	gülle :
	ball
	gündelik elbise :
	undress one's self
	hafif süvâri :
	light horse, ranger
	harb :
	fight
	harb et- :
	fight
	harbden hârij buraqmaq (harpten hariç bırakmak):
	disable
	harbi :
	ram rod
	harbsiz :
	unfought
	harekyât (harekât) :
	operation
	harîta me'môrou (harita memuru) :
	topographer
	hastahâne (hastane) :
	lazaret
	havâ topou (hava topu) :
	airgun
	hedef :
	target
	hedm et- (hedmet-) :
	dismantle
	hendek :
	sap
	hidmeti askeriyyeye girmek (hidmet-i /hizmet-i askeriyeye girmek) :
	enroll one's self
	houmbara (humbara) :
	grenade, shell
	hourôuj (hurûç) :
	sally, sortie

hourôuj et- (hurûç et-) : sally

houtôut (hutût) : line

hüjôum et- (hücum et-) : charge, storm

ibrâ : discharge

igfâl (iğfâl) : diversion

ihrâj (ihrâç) : landing

ihrâj noqtasu (ihrâç noktası) : landing place

ihtiyât : reserve

ikmâl efrâdu (ikmâl efrâdı) : draft

ileri : advanced

ileri qol (ileri kol) : outpost

ileri qolou (ileri kolu) : picket

inhirâf : departure

inzubâtsuz (inzibâtsiz) : undisciplined

isâbet : hit

ishgâl (işgâl) : lodgment

istihkyâm mouhiti (istihkâm muhiti) :
enceinte

istihkyâm zâbiti (istihkâm zâbiti) :
enginer

istikshâf (istikşâf) : reconnaissance

istikshâf yapmaq (istikşâf yapmak) :
reconnoitre

ixâ et- (iksâ et-) : revet

jebhe (cephe) : facing, front

jebren hizmete almaq (cebren hizmete
almak) : the press

jenâh (cenâh) : flank, wing

jüz-ü tâm (cüz-i tam) : unit

lâm (lağım) : mine

livâ : brigade

mahrek : trajectory

manevre (manevra) : evolution

mazgal : embrasure

mejbourî hidmet (mecburî
hidmet/hizmet) : impress

menzil : range

merkez : house hold

meshyi askeri (meşy-i askeri) : march

metris : outwork, retrenchment

mevqî müstahkem (mevki müstahkem) :
strong hold

me'zôun (mezun) : disembodied

milâzimlik (mülâzimlik) : lieutenantancy

milis : lumper

milis süvârileri : yeomanry

mîri-livâ (mirliva) : brigader

mouhârebe (muharebe) : action

mouhâsamât (muhâsamat) : hostility

mouhâsara (muhâsara) : leaguer, siege

mouhâsara et- (muhâsara et-) : besiege

mouhâsara merdiveni (muhâsara
merdiveni) : scaling ladder

mouqâbil tedbîr (mukâbil tedbir) :
counter mine

mousâdeme (müsâdeme) : affair

mouvazzaf zâbit (muvazzaf zâbit) :
active officer

mouzuqa mou-allimi (mızıkacı muallimi) :
band master

mouzuqaju (muzıkacı/mızıkacı) :
musician

munjunuq (mancınık) : ram	qapsül (kapsül) : cap
mübâdeleyi üserâ (mübâdele-i üserâ) : cartel	qarargyâh (karargâh) : head quarters, quarter
müddeti tayrân (müddet-i tayrân) : time of flight	qarârgyâh qoumandanu (karargâh kumandanı) : quarter master
müfreze : detachment	qazmaju nefer (kazmacı nefer) : pioneer
müjâzât (mücâzat) : decimation	qidemsiz (kıdemsiz) : junior
mürettebât : personnel	qol (kol) : column, round
müşhîr (müşir) : marshal	qonmaq (konmak) : pitch
müvâzî siperler : parallel	qoum torbasu (kum torbası) : sand bag
nebetji (nöbetçi) : guard	qoumanda (kumanda) : command
nefer : private	qoumanda et- (kumanda et-) : command
nizâm : order	qour-a (kura) : lot
nizâmiye askeri : regular	qour-a neferi (kur'a neferi) : recruit, conscript
noqta (nokta) : post	qourou suqu (kurusıkı) : blank
on-bashu (onbaşı) : corporal	qouvâyi mounzamma (kuvâ-i munzama) : reinforcement
ordou (ordu reisi) : adjutant general	qouvveyi hazariyye (kuvve-i hazariye) : peace establishment
ordougâh (ordugâh) : bivouac	qouvveyi külliyye (kuvve-i külliye) : gross
ordougâh qourmaq (ordugâh kurmak) : encamp	qouvveyi seferiyye (kuvve-i seferiye) : expedition
ounvân (unvan) : brevet	qouyrouq (kuyruk) : breech
ousqounja (uskuna/ıskuna) : sponge	qushla (kışla) : barrack
parola : counter sign	qushlamaq (kışlamak) : winter
peksimed (peksimet) : biscuit	qushlaq (kışlak) : winter quarters, winter quarters
perde hattı (perde hattı) : curtain	qut-ât (kitaat) : corps, legion
pîshdâr (pîşdâr) : van	remont : remount
piyâde : foot, infantry, line, unmounted	resmi gechid (resmigeçit) : parade, review
posta : vedette	
püskürtmek : repel, repulse, to push back	
qadro (kadro) : list	
qale (kale) : square	

resmi gechid yapmaq (resm-i geçit yapmaq) : defile	tabour ol- (tabur ol-) : to draw up
resmi selâm (resm-i selâm) : salute	tahdîdi houdôud (tahdîd-i hudut) : demarcation
rij-at (ric'at) : retreat	tâj tabya (taç tabya) : crown work
rij-at et- (ric'at et-) : retreat	tâjlamaq (taçlamak) : crown
saff (saf) : array, line	taleb : summons
seferberlik : mobilization	tâ'lîm : drilling, exercise
sekme : ricochet	tâ'lîm etdirmek (tâlim ettirmek) : drill
sergüzesht (sergüzeşt) : hazard	tâ'lîmnâme : manual
serî' atesh (seri ateş) : snap shot	tanq (tank) : tank
seukmek (sökme) : unbreech	taqum (takım) : party, platoon, squad
seyirdim yapmaq (seyirdim yapmak) : recoil	tard : reprobation
shejâ-at (şecâat) : courage	tayrân : flight
shrapnel (şarapnel) : grape shot	te-arrouzî (taarruzî) : offensive
silâh bashuna (silah başına) : alarm	teftîsh et- (teftiş et-) : review
silah omza et- : shoulder	tejemmou' (tecemmu) : assembly
silâh toplamaq (silah toplamak) : disarm	tejhîzât (techîzat) : equipment
silâhdan tejrîd (silâhtan tecrit) : disarmament	tenzîli rütbe (tenzîl-i rütbe) : degrade
silâhdan tejrîd et- (silahdan tecrit et-) : disarm	terhîs : discharge
silâhunu almaq (silahını almak) : disarm	terhîs et- : disband, discharge, disembody
siper : mantlet, parapet, trench	teshrîfât (teşrîfat) : ceremony
siyil (siğil) : quoin	teslîm : reddition
souqût (sükût) : fall	tomar : rammer
spotin : spotting	toparlaq (toparlak) : limber
sura (sıra) : file, line	toplama efrâd : levy
süvâri : hobbler, horseman, plunger	trampete : roll
süvâri beulüy (süvari bölüğü) : squadron	trampete chalmaq (trampete çalmak) : roll
ta-âmiye (taâmiye) : table money	üjretli asker (ücretli asker) : mercenary
	üss (üs) : base

varoush (varoş) : suburb

vazâ-if tâ'limât-nâmesi (vazâif tâlimatnâmesi) : roster

vaz-uyed et- (vaziyet et-) : requisition

yat bourousou (yat borusu) : tatoo

yâver : adjutant

yaylum (yaylım) : round

yemin : attestation

yerleshdirme (yerleştirme) : quartering

yoqlama (yoklama) : roll call

yürüyüş (yürüyüş) : march

yüz-bashu (yüzbaşı) : captain

yüz-bashuluq (yüzbaşılık) : captainship

zâbit : officer

zâyu-ât (zâyat) : casualty, loss

zurhlu qoule (zırhlı kule) : cupola

4.4.2. Astronomi Terimleri

arz : earth

arzî : terrestrial

âsâri mehdiyye (âsâr-i mehdiye) : nutation

bürj (burç) : constellation, sign

bürjü esed (burc-ı esed) : lion

bürûuj (burûc) : constellation

dâ-iretüşh shems (dâiretü's-şems) : ecliptic

dâ-ireyi azîme (dâire-i azîme) : great circle

delv bürjü (delv/delve burcu) : water bearer

ejrâmu semâviyye (ecrâm-ı semâviye) : heaven bodies

eshkyâl (eşkâl) : scheme

evj noqtasu (evc noktası) : apogee

fezâ : space

gâyet : maximum

gâyeti irtifâ' (gâyet-i irtifâ) : culmination

gâyeti irtifâ-a varmaq (gâyet-i irtifâya varmak) : culminate

haml bürjü (haml burcu) : ram, aries

hareketi rij-uyye (hareket-i ric'îye) : precession

hareketi yevmiyye (hareket-i yevmiye) : diurnal motion

ihtilâf : variation

ihtizâz zuyâ (ihtizaz ziya) : scintillation

ilmi nûjôm (ilm-i nûcûm) : astrology

inhusâf (inhisâf) : immersion

inhutât (inhitat) : depression

iqtirân (iktirân) : syzygy

irtifâ' farqu (irtifâ farkı) : intercept

istiqbâl (istikbâl) : opposition

îtidâl noqtasu (itidal noktası) : equinox

jedî bürjü (cedî/cedy burcu) : capricorn

jevzâ bürjü (cevizâ burcu) : twin

kehkeshân (kehkeşan) : galaxy, milk way

kemmiyyât : element

mahrek : career

matâlî' : right ascension

meyl (meyil) : declination

miqdâru te'jîl (miktâr-ı te'cîl) : retardation	semti qadem (semt-i kadem) : nadir, antipode
mîzan : balance, scale	semtür-re's (semtü'r-re's) : zenith
mürôur (mürûr) : transit	seretân bürjü (seretân burcu) : cancer, crab
müshteri yulduzu (müşteri yıldızı) : jupiter	sevr bürjü (sevir burcu) : bull, taurus
neyyir : luminary	shehâb (şehâb) : meteor
noqtayi inqilâb (nokta-i inkılap) : solstice	shibhi zull (şibh-i zıl) : penumbra
nusfun-nehâr (nısfınnehar) : meridian	si-a (si'a /sia) : amplitude
outârid (utârit) : mercury	süreyyâ : pleiads
ouzâde (uzâde) : gnomon	tâ'dil zeman (tâdil zaman) : equation of time
qouyrouq (kuyruk) : coma	tahtu qamerî (taht-ı kamerî) : sublunar
rasad : observation, sight	toulôu' (tulû') : rise
râsud (râsıt) : observer	toutoulmaq (tutulmak) : eclipse
re's noqtasu (re's noktası) : vertex	toutoulmouh (tutulmuş) : eclipsed
rij-î (ric'î) : retrograde	ülker : pleiads
safha : aspect	vaqti haqîqî (vakt-i hakîkî) : apparent time
saman ôugrousou (samanuğrusu) : milk way	vaqti vasatî (vakt-i vasati) : mean time
sâ-ud (sâid) : ascendant	vesta seyyâresi : vesta
sehâbu mouzî (sehâb-ı muzî) : nebula	yulduz (yıldız) : ascendant
semâvî : celestial	zouhal (zuhal) : saturn
semt : azimuth	zull (zıl) : umbra
	zühre : lucifer, venus

4.4.3. Bitki Bilimi Terimleri

achalya (açelya) : azalea	Ameriqañ hanum eli (Amerikan hanımeli) : azalea
achulmamush (açılmamış) : unblown	anber chicheyi (anber çiçeği) : mimosa
ada chayü (ada çayı) : sage	aqja âj (akça ağaç) : maple
âj (ağaç) : standard	ashâsu dar (aşağısı dar) : obverse
aju baqla (acı bakla) : lupine	

ashulu (aşılı) : cross breed	chichek tozou (çiçek tozu) : pollen
bal : nectar	chichekleri sarquq (çiçekleri sarkık) : nodding
balduru qara (baldırı kara) : maiden hair	chim (çim) : verge
baqrach (bakraç) : skip	chirish otou (çiriş otu) : daffodil
bardağ erîy (bardak eriği) : green gage	chivid otou (çivit otu) : woad
bashaq (başak) : ear, spike	chîydem (çiğdem) : crocus
bashqa yere dikmek (başka yere dikmek) : transplant	choban püskülü (çoban püskülü) : holly
bervaq (bervak) : daffodil	dal : limb, shoot, shroud
biberiye : rosemary	daldurma (daldırma) : layer
bichilir (biçilir) : tonsile	daldurma ameliyyâtu (daldırma ameliyatı) : layering
boghoun (boğum) : node	dallar : spray
borou chicheyi (boru çiçeği) : campanula	damar : nerve, rib, trachea
boudamaq (budamak) : poll, prune	damarlu (damarlı) : nerved, nervous
boudanmush âj (budanmış ağaç) : pollard	daru (darı) : millet
boudaq (budak) : snag, wart	defne : bay
boudaqşuz (budaksız) : knotless	demet : garb, lock
bourchaq (burçak) : tare	demetler : mow, shock
bouroushouq (buruşuk) : crow's foot	dere otou (dere otu) : dill
büzeyr : spore	deve dikenini teasel
chalu (çalı) : heath, scrub	diken : prick, spine
chaluluq (çalılık) : brake, undergrown	dishli (dişli) : fingered
chekirdek (çekirdek) : stone	doumanlu (dumanlı) : fumous, hoary
chekirdeyni chuqarmaq (çekirdeğini çıkarmak) : stone	ebrûuli qaranfil (ebruli karanfil) : bizarre, flake of snow
chelik (çelik) : slip	ergej saqalu (erkeç sakalı) : queen of the meadows
cheupleme (çöpleme) : hellebore	eukeuz geuzü (öküz gözü) : arnica
cheurdük otou (çördük otu) : hyssop	euz (öz) : pith
cheuven (çöven) : soap wort	euzlü (özlü) : medullar
chichek sovanu (çiçek soğanı) : bulb	

exürük otou (öksürük otu) : colt's foot

eyri (eğri) : refracted

fâre qoulâ (fare kulağı) : chick

fidan : sapling

fidanju (fidancı) : nurse man

fidanluq (fidanlık) : nursery

filiz : clasper, germ, scion

foul-bahri (fulbahri) : clematis

foulya (fulya) : narcissus

founda (funda) : scrub

Frenk elmasu (Frenk elması) : queen apple

gelinjik (gelincik) : cockle

geubek (göbek) : heart

geulgelik fidan (gölgelik fidan) : nurse

gün chicheyi (gün çiçeği) : heliotrope

güneshe deunme (güneşe dönme) : nutation

gürgen : horn beam

halfa otou (halfa otu) : alfalfa

halqavî yapraqlar (halkavî yapraklar) : whorl

hanum eli (hanımeli) : honey suckle, wood bine

haroub (harup/harrup/harnub/harnup) : locust

hârûnî (hârûnî) : aaronic

haseki küpesi : columbine

hash-hash (haşhaş) : poppy

hashîshetül-hürre (haşîsetü'l-hürre) : valerian

hasur otou (hasır otu) : bulrush, furze

herjâ-i menekshe (hercâî menekşe) : heart's ease

hezâren chicheyi (hezaren çiçeği) : lark spur

Hind kirezi (Hint kirazı) : mango

hindi-bâ (hindibâ) : dandelion

horoz ibîy (horoz ibiği) : amaranthus, cockscomb

hourma (hurma) : date

hourma âju (hurma ağacı) : date tree, palm

ich (iç) : core

ilqâh (ilkâh) : copulation

istigmat : stigma

it üzümü : solanum

iz : furrow

jehri (cehri) : weld

Jezâyir menekshesi (Cezâyir menekşesi) : periwinkle

jivan perchemi (civan perçemi) : sanguinary, yarrow, milfoil

jiyer otou (ciğer otu) : lung wort

kechi boynouzou (keçi boynuzu) : locust

kedi otou (kedi otu) : valerian

kepek : sharp

keuk (kök) : sleeper

keurpe fidan (körpe fidan) : nursling

kimyon : caraway

lavanta chicheyi (lavanta çiçeği) : lavender

leylaq (leylak) : lilac

limon : lime

mahrôutî (mahrûtî) : mitriform	peygamber chicheyi (peygamber çiçeği) : blue bottle
mandaline (mandalina) : mandarin	
memejik (memecik) : stipule	pich (piç) : offset, scion, sucker
mersin âju (mersin ağacı) : myrtle	pire otou (pire otu) : fleabane
mezher : receptacle	porsouq âju (porsuk ağacı) : yew
mezherî : receptacular	purasa (pırasa) : leek
mimoza : mimosa	purnal (pırnal/pırnar) : holly, ilex
mine chicheyi (mine çiçeği) : forget me not, vervain	püskül : beard
mis chicheyi (mis çiçeği) : scabious	püskülsüz : unbearded
mouhabbet chicheyi (muhabbet çiçeği) : myosotis, mignonnette	qaba yonja (kaba yonca) : alfalfa
moushmoula (muşmula) : medlar	qabaq (kabak) : squash
musur qochanu (mısır koçanı) : cob	qabouq (kabuk) : capsule, pod, rind, skin
müheddeb : stipulate	qamush (kamuş) : cane
mütemevvij (mütemevviç) : undulated	qanarye otou (kanarya otu) : groundsel
mütenâsil : proliferous, prolific	qantar qabâ (kantar kabağı) : gourd
nâne : mint	qar chicheyi (kar çiçeği) : snow drop
nar : pomegranate	qar topou chicheyi (kar topu çiçeği) : snow ball
nergis : marigold	qara chalu (kara çalı) : furze
ortanja (ortanca) : hortensia	qaranfil (karanfil) : carnation, clovegillyflower
ot : bent	qasa (kasa) : germinating box
oud âju (öd ağacı) : yucca	qatmerli (katmerli) : multiplex
ounoutma beni chicheyi (unutma beni çiçeği) : myosotis	qatur turnâ (katırtırnağı) : broom, whin
ouzvu tezkîr (uzv-ı tezkîr) : stamen	qayusu (kayısı) : apricot
palamoud (palamut) : ilex, mast, valonia, acorn	qourd boghan (kurt boğan) : wolf's bane
pazu (pazı) : rape	qouzou qoulâ (kuzu kulağı) : sorrel
pelin : worm wood	qozalaq (kozalak) : cone
	quluj otou (kılıç otu) : aaron's beard
	quvruq (kıvrık) : involved
	quvurjuq lahana (kıvrıcık lahana) : savoy

quzul âj (kızıl ağaç) : alder	sousam (susam) : flower deluce
quzulja bôuday (kızılca buğday) : spelt	soymaq (soymak) : skin
râvend : rhubarb	sparna (saparna) : sarsaparilla
roqa (roka) : rocket	suchan otou (sıçan otu) : arsenic
sabr otou (sabır otu) : aloe	suchan qoulâ (sıçan kulağı) : pimpernel
sadef chicheyi (sedef çiçeği) : rue	sünbül (sümbül) : spikenard
safran : crocus	sürgün : sprout
salqum chicheyi (salgın çiçeği) : aaron's beard	sürmek : shoot, spire, spread
salqum (salkım) : raceme	sütlüje (sütlüce) : spurge
sanduqlamaq (sandıklamak) : tub	tarhon (tarhun) : tansy
sap : rachis, scape, shank, spire	tavshan qoulâ (tavşan kulağı) : primrose
sardounye chicheyi (sardunya çiçeği) : stork's bill, geranium	tebr (teber) : tuberose
sardünye (sardunya) : crane's bill	te-hammül (tahammül) : rusticity
sarmashuq (sarmaşık) : climbers, creeper, runner	tehassoulu âruz (tahassul-ı âruz) : proliferation
saru papatye (sarı papatya) : ox eye	tel : string, thread
sarulmaq (sarılmak) : creep, trail	tohoum (tohum) : germ
saxuya qoma (saksıya koyma) : potting	tohoum geüzü (tohum gözü) : umbilicus
sayvân : umbel	tohoumlou (tohumlu) : seminiferous
saz : bulrush, flag, rush, wrack	tourfanda yetishdirmek (turfanda yetistirmek) : force
sazlu (sazlı) : stringy	tourfandajuluq (turfandacılık) : forcing
ser : conservatory	toutmaq (tutmak) : strike out
sermek : uncock	touzla otou (tuzla otu) : tansy
seuyüd (söğüt) : sallow	treffl : trefoil
seuyüd chicheyi (söğüt çiçeği) : catkin	turtul (tırtıl) : toothed
shahtere otou (shahtere otu) : fumitory	tüveyj (tüveyç) : corolla
shalgam (şalgam) : rape	tüylü : pubescent
sherbetji otou (şerbetçi otu) : hop	usurgan otou (ısırgan otu) : nettle
solmaq (solmak) : droop	üvez : sorb

vahîdül-jânib (Vâhidü'l-cânib) : unilateral	yavshan otou (yavşan otu) : speedwell, veronica
yabân elmasu (yaban elması) : crab	yek-pâre (yekpâre) : undivided
yabâni dish boudaq (yabâni dişbudak) : wicken	yeshillik (yeşillik) : shroud
yabânî gül : eglantine	yetishdirme (yetiştirme) : training
yabânî qaranfil (yabânî karanfil) : mignonnette	yonja (yonca) : suckling, trefoil
yanuq (yanık) : blast, insolation, rust, smut, smutty	yosoun (yosun) : wrack
yapraq (yaprak) : blade	yulduz (yıldız) : stellate
yapraqqlar (yapraklar) : shroud	yüxük otou (yüksük otu) : foxglove
yasemin : tuberose	zaqqoum (zakkum) : rhododendron
yassu (yassı) : obtuse	zar : veil
	zerdâli : apricot
	zerren : narcissus
	zofa (zufa/zofa) : hyssop

4.4.4. Coğrafiya Terimleri

arz dâ-iresi (arz dairesi) : parallel	zihnî : rational
atlaz (atlas) : atlas	

4.4.5. Denizcilik Terimleri

...e sefer et- : trade	achuqlarunda (açıklarında) : off
...e tevjiḥ et- (...e tevcih et-) : to stand for	alâmeti fâriqa (alâmet-i fârika) : chevron
...e yetishmek (...e yetişmek) : overhaul	alboursa ol- (alabora ol-) : capsize, overset, to turn turtle, upset
...in süvârisi : in command	amiral gemisi : flag captain, flag ship
aborda ol- : board	amiral yâveri : flag lieutenant
aborda olma : boarding	ana bâ (ana bağı) : stringer
achmaq (açmak) : fend off, put off, to shove off	anbar hamûlesi (ambar hamûlesi) : bulk
achulmaq (açılmak) : to stand off	anbarda satmaq (ambarda satmak) : to sell in bulk
achuq (açık) : offing	anbarju (anbarcı/ambarcı) : holder

aquntu (akıntı) : current	baturmaq (batırmak) : scuttle
âr hamôule (ağır hamûle) : dead weight	beuyük kürekler (büyük kürekler) : sweep
arma : rigging	birinji sunuf (birinci sınıf) : a
armada : armada	biteler : riding bitts
armouz (armuz/armoz) : joint, seam	borda feneri : side light, side lights
âshoz (aşoz) : rabbet	borda iskelesi : stage
ateshji (ateşçi) : fire man, stoker	borda sat-hu (borda sathı) : free board
avara et- : sheer about, to shove of	bordada : abeam, abreast
ayaq bastıqa (ayak bastıka) : snatch block	bordasunda (bordasında) : along side
bâlamaq (bağlamak) : belay, frap	bosa : brake, stopper
bâlu (bağlı) : fast	bouhâr risâlesi (buhar risalesi) : steam manual
baluq surtu (balık sırtı) : combered, round up	bourgata (burgata/borgata) : sounding rod
baluqju (balıkçı) : sealer	boyna (boyana) : scull
banq (bank) : bank, overfall	briq (brik) : brig
baqla (bakla) : link	buranda (branda) : cot, hammock
baqur qaplama (bakır kaplama) : copper	chan tertîbâtu (çan tertibatı) : belfry
bash (baş) : fore, forward	chanaqluq (çanaklık) : top
bash bodoslamasu (baş bodoslaması) : stem	chanaqluqda (çanaklıkta) : aloft
bash palamaru (baş palamarı) : head fast	charmıq (çarmık) : shroud
bash qasara (baş kasara) : fore castle	charpmaq (çarpmaq) : chafe, comb
bash vermek (baş vermek) : stem	charqju (çarkçı) : enginer
bash vourma (başvurma) : pitch, sending	charqjuluq (çarkçılık) : engineering
bash vourmaq (başvurmak) : pitch, send	chatana (çatana) : launch
baston : jib boom	chatlaq (çatlak) : breaker, wash
bataryeler (bataryalar) : quarter	chekdirme (çektirme) : xebec
batmaq (batmak) : founder	chekdîy sou (çektiği su) : draft, draught
batmush (batmış) : sunken	chifte demirde yatma (çifte demirde yatma) : mooring
batu (batı) : west	

chifte demirde yatmaq (çifte demirde yatmaq) : moor

chipo (çipo) : cross

choq bash-quch vourmaq (çok baş kış vurmak) : to ride hard

chuma (çıma) : colt

dalga arasu (dalga arası) : trough

dayaq (dayak) : gantlet

delik : leak

demir : sinker

demir taramaq (demir taramak) : drag

demir yeri : berth

demirli yatmaq (demirli yatmak) : ride

dengi : trim

deniz toutması (deniz tutması) : nausea

denkleme : trim

destek : crutch

dib (dip) : ground

dibi boulmaq (dibi bulmak) : to make foul

dikish (dikiş) : splice

direk : sprit

dirise et- : shift

dirise fenerleri (dirisa fenerleri) : training racks

dolab : wheel

donanum (donanım) : tackling

donki : donkey engine

dôroultmaq (doğrultmak) : square

dümen souyou (dümen suyu) : wake

düşme (düşme) : lee way

düşmek (düşmek) : drive out

erkyân (erkân) : flag officer

esh (eş) : consort

eski zurhlu (eski zırhlı) : iron clad

eslihasunu chuqarmaq (eslihâsını çıkarmak) : dismantle

eülü deniz (ölü deniz) : ground swell

exost (egzost/egzoz) : exhaust

facha et- (faça et-) : to heave to, to lay to

fachouna (façuna) : lashing

fachouna et- (façuna et-) : lash, serve

fener : light, pharos

flandura (flandra) : pennant, pendant

flasa : rope yarn

floq (flok) : jib

fluqa (filika) : pinnace

fog avu (fok avı) : sealing

fora et- : open

foula (fula) : log glass

frengi delîy (frengi deliği) : scupper

frushqa (frişka/fırışka/fırışka) : fresh, breezy

frushqa hava (frişka/fırışka hava) : cat's paw

furqa (firka) : division, divisional

furqayi bahriyye (firka-ı bahriye) : squadron

garq ol- (gark ol-) : founder

gayri fa'âl qadroya naql et- (gayrifaal kadroya naklet-) : pay off

gedikli : non commissioned/officer, warrant officer

gemi : vessel	idâre et- : con
gemide : on board	îjâr ve istîjâr qontratu (icâr ve isticâr kontratı) : charter party
gemiji (gemici) : crew, jack	iki dalga arası (iki dalga arası) : wave length
gemiji puchâ (gemici bıçağı) : jack knife	ikinci qapdan (ikinci kaptan) : executive officer
geriye : astern	indiketeur (indikatör/endikatör) : indicator
germek : span of arms	inzubât qoumandanu (inzibat kumandanı) : provost marshal
geumlek (gömlek) : frock	ishqampaviya (ışkampaviya) : pinnace
geurmek (görmek) : sight	iskele : ladder, landing place, pier, station
gidon : broad pendant	isqacha (ıskaç) : step
giz : gaff, sprit	isqalarya (iskalarya) : ratlin
glend : gland	isqandil (iskandil) : lead
gurjula (gircıla) : marline	isqandil atmaq (iskandil atmak) : sound
gün doghoushou (gün doğuşu) : east	isqandil et- (iskandil et-) : fathom, sound
güverte sunufu (güverte sınıfı) : executive branch	isqarmoz (iskarmoz) : thole
güverte zâbitânu (güverte zâbitânı) : executive officer	isqota (iskota) : sheet
hafif yelkenli : clipper	isqrou (uskur) : propeller
halat : painter	istarya günleri : lay days
hamla : stroke	istifji (istifçi) : trimmer
hamôule me'môourou (hamûle memuru) : supercargo	istilyoz : awning stanchion
harb tâ'lîmleri : general quarters	istralya : stay, rib band
harb tevzî-âtu (harp tevziâtı) : quarter bill	izbiro : sling
hasâr : average	jamadan vourmaq (camadan vurmak) : reef
havâleli : crank	jebhânelik (cephanelik) : magazine
Hind vapourou (Hint vapuru) : india man	jereyân (cereyân) : drift
hisa et- : hoist, trice	jihât (cihat) : point
hizmetji (hizmetçi) : striker	
ich keurfes (iç körfez) : recess	
ich qaplama (iç kaplama) : skin	

jiheti seyr (cihet-i seyir) : course

jounda (cunda) : peak

juvadra saqalu (cıvadra sakalı) : martingale

kemere : beam

kerte : by

kerteriz : bearing

keshishleme (keşişleme) : south east

kesh-shâf sefine (keşşaf sefine) : scout

keumürlük (kömürlük) : bunker

keuprü üstü (köprü üstü) : bridge

keupük (köpük) : spoon drift

keurfez (körfez) : bay

kık : gig

kilid : shackle

kilid mili : shackle bolt

kirâlamaq (kiralamak) : charter

kirâlanmush (kiralanmış) : chartered

küpeshte (küpeşte) : bulwark, rail

kürek çekme (kürek çekme) : row, rowing

kürek yarushu (kürek yarışı) : rowing

kürekji (kürekçi) : paddler, rower

kyâtib (kâtip) : purser, writer

lashqa et- (laçka et-) : veer, to let go, fleet away, pay out, to let loose

lesh (leş) : wreckage

liman : roadstead

liman amelesi : lumper

locha delikleri (loça delikleri) : hawse holes

lodos : south west

loganta (lokanta) : mess, mess room

loumbâr âzu (lumbâr/lombar ağızı) : gang way, hatch way

loumbar qapâ (lumbar kapağı) : hatch

loumbouz (lumbuz/lomboz) : bull's eye, scuttle

mahmouz (mahmûz) : ram, rostrum

mâ-i mahrej (mâi mahreç) : displacement

Malta tashu (Malta taşı) : holy stone

manifesto : manifest

maniqa (manika) : ventilator

mantilye (mantilya) : lift

maqara (makara) : block

margarit : sheep shank

marsepet keusteyi (marsepet kösteği) : stirrup

matafora : davit

matafyon : eye let

matiz : long splice

mayna et- : douse, lower

menhâl (menhol) : manhole

mesâfe âleti : range finder

mesâha et- : gauge

metasenter (metasentir) : metacentre

mevqî' tâ'yîn et- (mevki tayin et-) : fix

milâzim (mülâzim) : sublieutenant

milâzimi sâni (mülâzim-i sâni) : sublieutenant

moniteur (monitör) : monitor

mouharrib (muhârip) : chaser, destroyer,
gray hound

mouqâvemmet (mukâvemmet) : stability

mourile (murile) : plug

mournel (murnel) : marline

mousâdeme paleti (müsâdeme paleti) :
collision mat

mühendis : midship man

mürettebâtu chuqarmaq (mürettebatı
çıkarmak) : unman

mürsele yapmaq (mürsele yapmak) :
rack

müvâzî jedveli (müvâzi cetveli) : parallel
rulers

müvâzî seyr et- (müvâzi seyret-) : range

naqliye gemisi (nakliye gemisi) :
transport

nârin : tender

nâvi : bark

omourga (omurga) : keel

orsa alabanda : hard up

orsa alabanda et- : tack, stay

otouraq (oturak) : thwart

otouraqlu (oturaklı) : beamy

otourmaq (oturmak) : to be sewed up

ôuramaq (uğramak) : touch

oustourmacha (usturmaça) : fender

palamar : fast, warp

palamarla bâlamaq (palamarla
bağlamak) : moor

palamarla yürütmek : warp

palanga : drop, purchase

palet : mat

parakete : log

parakete seyri (parakete seyri) : dead
reckoning

pasakül : cinder

pas-pas (paspas) : mop, swab

patalye (patalya) : dingy

patente (patente/patenta) : bill of health

pervâne : propeller

pinel : vane

piyan : seizing

poopa (pupa) : large

posta : frame, rib

posta qoushâ (posta kuşağı) : rib band

posta vapourou (posta vapuru) : liner

pountel (puntel) : breast work, stanchion

poupa (pupa) : poop

poupa seyr (pupa seyir) : quartering

pourmeche (pürmeçe/permeçe) : spring

pousla (pusula) : compass

poyraz : northeast

prachol (paraçol/paraşol) : knee, hook

prasya (pirasya) : brace

pratiqa (pratika) : pratique

prouva (pruva) : bow, forward, prow

prouva feneri (pruva feneri) : head light

prouvaju (pruvacı) : bow man

qabourga (kaburga) : timber

qadurga (kadırğa) : galley

qalafat (kalafat) : caulking

qalafat et- (kalafat et-) : calk, caulk	qayuuq (kayık) : rowing boat
qalafatju (kalafatçı) : caulker	qible (kıble) : south
qalas (kalas) : stage	qidemli yüzbashu (kıdemli yüzbaşı) : lieutenant commander
qalchete (kalçete) : gasket	qol basdurma (kol bastırma) : short splice
qaloma (kaloma) : scope	qomando (komando) : spun yarn
qalyon qapdanu (kalyon kaptanı) : captain	qompozâyt (kompozayt) : composite
qamara (kamara) : state room	qontra baba fingo (kontra baba fingo) : royal
qamara hizmetjisi (kamara hizmetçisi) : stewardness	qontra güverte (kontra güverte) : spar deck
qamarot (kamarot) : striker	qontra istarya (kontra istarya) : demurage
qandilise sapanu (kandilisa sapanı) : tripping line	qontra omourga (kontra omurga) : sliding keel
qapanmush (kapanmış) : aback	qonvoy (konvoy) : convoy
qapdan (kaptan) : skipper	qorvet (korvet) : corvette
qapdan qoulesi (kaptan kulesi) : conning tower	qoumandan sefînesi (kumandan sefînesi) : flag ship
qaporta (kaporta) : sky light	qoumanyaluq (kumanyalık) : cuddy, provision room
qaporta âzu (kaporta ağzı) : hatch	qoumpanya bandurasu (kumpanya bandırası) : house flag
qara geürünmesi (kara görünmesi) : land fall	qoumsal (kumsal) : down, sand, sandy, spit
qara ishâreti (kara işareti) : land mark	qoursan (korsan) : filibuster, rover
qara yel (karayel) : northwest	qoursan gemisi (korsan gemisi) : privateer
qarantine flamasu (karantina flaması) : yellow flag	qourvet qapdanu (korvet kapdanı) : commander
qarine (karine) : bottom, careen	qoushaq (kuşak) : streak
qasa chelfy (kasa çeliği) : toggle	qoy (koy) : armlet, cove, creek, frith, inlet, recess, sinus
qasa dikish (kasa dikiş) : eye splice	qrouz (kruz/kriz) : tuck
qasa et (kasa et-) : sheet	
qasırga (kasırga) : twister	
qavis (kavis) : sheer	
qayaluq (kayalık) : iron bound	

quch (kıç) : after, stern

quch güverte qamarasu (kıç güverte kamarası) : round house

quch omouzlôu (kıç omuzlu) : quarter

quch yaturmasu (kıç yatırması) : transom

qucha dôrou (kıça doğru) : aft

quchda (kıçta) : abaft, at aft

qulavouz (kılavuz) : pilot

quyu gitmek (kıyı gitmek) : coast

quzaq (kızak) : cradle, gridiron, slip

rahat yatmaq (rahat yatmak) : to ride easy

rampa et- : ram

randa yelkenli : spanker

raspa et- : scrape

refâqat gemisi (refâkat gemisi) : tender

rehber : direction, vanguard

roda : coil

rola : article, bill

rota deyishdirmek (rota değiştirmek) : stay

rotadan inhirâf et- : yaw

rüzgâr altu (rüzgâr altı) : lee

rüzgyâr üstü (rüzgâr üstü) : weather

rüzgyâra nazaran vazuyyet (rüzgâra nazaran vaziyet) : weather gauge

sâbih inqâz (sâbih inkâz) : flotsam

sâhil mouhâfazasu (sâhil muhafazası) : prevent service

salmaq (salmak) : swing

salmastura (salmastra) : stuffing

salta : authority over

sandal : rowing boat

sandal tenezzühü : row

sanjaq (sancak) : starboard

sapan : strop

sarmaq (sarmak) : to take in

sarsulmaq (sarsılmak) : lurch

sat-hu bâhir (sath-ı bâhir) : surface

savlo : twine

sedd (set) : mole

sefer : trade

sefine emîni : master at arms

sefine journalu (sefine jurnali) : log book

sekiz kürekji (sekiz kürekçi) : an eight

ser qamarot (ser kamarot) : steward

ser-dümen (serdümen) : coxswain, quarter master

seren : spar

serpinti : spray

sert : rough

sertleshmek (sertleşmek) : freshen

seyfti valf : safety valve

seyr günleri (seyir günleri) : running days

seyr journalu (seyir jurnali) : log book

shaft yataqlugh (şaft yataklığı) : sponson

shâlî (şâlî) : bunting

shamandura (şamandıra) : beacon

shapqa (şapka) : mast head, truck

shiddet (şiddet) : roughness

shilep (şilep) : tramp

shimshekli fener (şimşekli fener) : flash light

silkinti : lurch

silyon feneri : head light

sintine : bilge

sintine eurtüsü (sintine örtüsü) : limber board

soqoulma (sokulma) : hug

sou chekmek (su çekmek) : draw

sou et- (su et-) : leak, to make water

steyshein bil (steysin bil) : station bill

stim saluvermek (istim salıvermek) : to blow off

stimbot (istimbot) : launch

sughluq (sıǵlık) : flat, shelf

sunufu harb (sınıf-ı harp) : executive branch

sunufu harb zâbitânu (sınıf-ı harp zâbitânı) : executive officer

sürülmek : scud

süvâri : commanding officer

süvâri kiki : galley

süvâri-i sâni : executive officer, second in command

tahlîs et- : salve

talimar : cut water

tam ma-âsh (tam maaş) : full pay

taqa (taka) : smack, tartan

taramaq (taramak) : drag

taraq doubasu (tarak dubası) : dredg

taret : turret

tayfa : crew

tebâ-oud et- (tebâüd et-) : disperse

teharri haqqu (tahârri hakkı) : right of search

teharri zâbiti (tahârri zâbiti) : boarding officer

tek kürek : scull

tekerleme : roller

tekne : craft, hulk, hull

teknesini delmek : hull

terhîn : bottomry

tevqîf (tevkif) : embargo

toplar : metal

tornistan : astern

toslamaq (toslamak) : thump

toulânî (tûlânî) : fore and aft

tremola et- : go about

trousa (trusa) : truss

turnaq (tırnak) : fluke, palm

vach bil (vaç bil) : watch bill

vapour (vapur) : trader

varda bandura (varda bandıra) : signal man

vardiya : watch

vâsul ol- (vâsıl ol-) : fetch

vâter geyj (vater geyç) : water gage

velena yelkeni : stay sail

vento : guy

vira et- : haul, heave

volta : stretch

volta et- : beat about

yalpa chenberi (yalpa çemberi) : gimbal
yan yatmaq (yan yatmak) : heel
yaqamoz (yakamoz) : phosphorescence
yaqamozlou (yakamozlu) : briny
yaqun geçmek (yakın geçmek) : range
yarum otouraq (yarım oturak) : stretcher
yatuq (yatak) : lop sided
yavash (yavaş) : easy
yedekji (yedekçi) : hobbler
yeke : helm
yelkenli : settee, smack

4.4.6. Dil Bilgisi ve Dil Bilimi Terimleri

...den müshtaqq ol- (...den müştak ol-) :
to be derived
asl (asıl) : root
âtufa (âtıfa) : copulative, disjunctive,
conjunction
basuq (basık) : flat, shut up
binâ : mood, voice
boghazdan telaffouz et- (boğazdan
telaffuz et-) : aspirate, aspiration
chapgun lisânu (çapkın lisânı) : jargon
edât : particle
edâti istifhâm (edat-ı istifhâm) :
interrogative
edâtu mübâlaga (edat-ı mübalağa) :
augmentative
edâtu nefy (edat-ı nefîy) : negative
fî'li müteaddî (fi'l-i müteaddî) : active
verb
gâ-ib (gâip) : third person
gayri melfûuz (gayrimelfûz) : inarticulat

yoqlama (yoklama) : division
yulduz (yıldız) : north, northern
yük boshaltmaq (yük boşaltmak) : to
break the bulk
yüzbashu (yüzbaşı) : lieutenant
zâbitân salonou (zâbitan salonu) : ward
room
zanbouq (zanbuk) : xebec
ziqzaq sefer (zikzak sefer) : zigzag
course
zurh qoushaq (zırh kuşak) : armour belt
zurhlu taret (zırhlı taret) : cupola

gayri qiyâsî (gayrikıyâsî) : irregular
haber : attribute
hafif : soft
hâl : adverb
harfi sâmit (harf-i sâmit) : mute
harfi tâ'rîf (harf-i târif) : article
hattu vasl (hatt-ı vasıl) : dash, hyphen
hazf (hazif) : ellipsis
hourôufu gayri savtî (hurûf-ı gayrısavtî)
: consonant
hourôufu gayri savtîyye (hurûf-ı
gayrısavtîye) : consonant
ibâre : period
ibdâl : permutation
ihbârî : indicative
iltizâmî : subjunctive
imlâ : orthographical, orthography
inshâ (inşâ) : construction

iqtidârî (iktidârî) : potential	müfred olaraq (müfred olarak) : singularly
ishtiâq (iştikâk) : derivation	müfred : singular
ishtiâqî (iştikâkî) : formative	müjred (mücerret) : nominative
ismi hâss (ism-i hâs) : proper name	müştaqq (müştak) : formative
ismi mevsûl (ism-i mevsûl) : relative	müteaddî : transitive
ismi tafzîl (ism-i tafzîl) : superlative	mütekellim : first person
ismi tasguîr (ism-i tasgir) : diminutive	mütevâziyül-azlâ' (mütevâziyü'l-azlâ) : parallelogram
istifhâm : interrogation	müzekker : masculine
jemi' yapmak (cem'/cem yapmak) : pluralize	qaba lisân (kaba lisân) : jargon
jümle (cümle) : sentence	qalb (kalp) : metaplasma
lâzum (lâzım) : intransitive	qiyâsî (kıyâsî) : regular
mahzûf (mahzûf) : elliptic	sâbit : impersonal
masdar (matar) : infinitive	sâmit : mute
mâzî : perfect	sâmite : mute
mef-ûl (mef'ûl) : objective, passive	saqîl (sakîl) : surd
mef-ûlât (mef'ûlât) : regimen	sîga : mood, tense
mef-ûlün ileyh (mef'ûlün-ileyh) : dative	sîgayi iltizâmiyye (sîga-i iltizâmiye) : subjunctive
mef-ûlü'n-bih (mef'ûlü'n-bih) : object	sufat (sıfat) : adjective
mejhûl olaraq (meçhul olarak) : passively	tafzîlî (tafdîlî/tafzîlî) : comparative, superlative
menfî : privative	tahlîl et- : parse
mouhâtab (muhatap) : second person	tâlî : servile
mounfasul (munfasıl) : articulate	tasrîf : declension, inflection
moutâbaqat (mutâbakat) : concordance	tasrîf et- : conjugate, decline, inflect
moutâvât (mutâvaat) : reflective	telaffouz (telaffuz) : pronunciation
mouzâf (muzaf) : accusative	telaffouz et- (telaffuz et-) : pronounce
mouzâf ileyh (muzâfun-ileyh) : possessive	telaffouzları müşâbih (telâffuzları müşâbih) : homonymous
mübtedâ : nominative, subject	

tenâfûr : hiatus

teshdîdî (teşdîdî) : intensive

teshevvûsh (teşevvûş) : involution

tetâbou (tetâbu) : apposition

urqî (ırkî) : gentile

4.4.7. Dinî Terimler

abdest : ablution

âbid : votary

âdâb dîniyye (âdâb-ı diniye) : ordinance

afaroz (aforoz) : ban, fulmination, interdict

aforoz et- : unchurch

afv (af) : indulgence

afv olounour (affolunur) : invincible

ahadiyyet : oneness

ahd (ahit) : testament

ahd : covenant

âhuret (ahiret) : day of reckoning, here after, high

â-idât (aidat) : sinecure

Allah : Allah, almighty, jehovah

Allahû insâna teshbîh (Allah'ı insana teşbih) : anthromorphism

Âmiri Moutlaq (Âmir-i Mutlak) : almighty

aqîde (akîde) : formula

â'râf : purgatory

arife gejesi (arife gecesi) : vigil

arsh (arş) : heaven

arzu mev-ôud (arz-ı mev'ûd) : land of promise

virgûl : apostrophe

zâ-id (zâit) : servile

zâ-ide (zâide) : augment

zarf : adverb

zemân (zaman) : tense

asompsiyon : assumption

âyet : text, verse

âyîn : celebration, ceremony, jubilee, mass

azâb : damnation, passion

bash râhib (başrahip) : superior

bâtun (bâtın) : interior, reins

bâtunî (bâtınî) : inward

bishop vekîli (bişop vekili) : commissary

charmuha germek (çarmıha germek) : crucify

dalâlet : depravation, reprobation

deunme (dönme) : conversion

deunmek (dönmek) : convert

devreyi kefâret (devre-i kefâret) : lustrum

din : faith

dîne sâlik ol- : profess

dînsiz : faithless

dou-â (dua) : collect, commendation, devotion, gradual, hymn, invocation, paternoster, prayer, response

dou-â et- (dua et-) : pray

ehli tesavvouf (ehl-i tasavvuf) : mystic

ehli tevhîd (ehl-i tevhîd) : unitarian

ekmek ve sharab (ekmek ve şarap) : element	housôusî mâ'bed (husûsî mabet) : oratory
emânet et- : recommend	houtbe (hutbe) : sermon
emâneti mouqaddese (emânet-i mukaddese) : relic	hutâbe (hitâbe) : pastoral
erkyân (erkân) : symbol	i-âne jem-i (iâne cemi) : collection
evâmiri ashère (evâmîr-i aşere) : decatalogue	ibâdet : adoration, devotion, office, prayer, service
evliyâyı kirâm (evliyâ-i kirâm) : the elect	ibâdet et- : pray
faqîh (fakîh) : jurisconsult, jurist	ibtihâl : rogation
fâsid : unrighteous	ihtidâ et- : to turn turk
fedâ et- : offer	ijâzet (icâzet) : diploma
fuquh (fıkıh) : jurisprudence	ilâhi : chant, chorale, song
geje ibâdeti (gece ibadeti) : nocturn	ilâhi kitâbu (ilâhi kitabı) : hymn book, song book
goufrân (gufrân) : grace, salvation	ilhâm : prophecy, revelation
günâh : pollution, wickedness	ilhâm et- : reveal
günahkyâr (günahkâr) : offender	ilhâmât : apocalypse
hach (haç) : crucifix, pilgrimage	ilmi aqâ-id (ilm-i akâid) : symbolism
hâriqa (harika) : marvel	imân : formula
havârî : disciple	imânsuz (imansız) : infidel
hayrî-sher (hayr u şer / hayır ve şer) : dispensation	imsâk : abstemiousness, austerity
Hazreti Meryem : mary	irâd : patrimony
helâk : destruction	istigfâr et- (istiğfar et-) : repent
hey-eti jismâniyye (heyet-i cismâniye) : laity	itâb : commination
hidâyet : regeneration, renewal, renovation, vocation	i'tiqâd (itikât) : creed
hoja (hoca) : readable	i'tiqâdsuz (itikatsız) : sceptic
houshâu' (huşû') : reverence	i'tiqâdsuzluq (itikatsızlık) : unbelief
housôusî kilise (hususî kilise) : meeting house	i'tizâl : disruption, dissent, dissidence, separatism
	i'tizâl et- : secede
	jemâ-at (cemaat) : congregation

Jenâbu Haqq (Cenâb-ı Hakk) :	providence	mejlis (meclis) :	chapter
jevâz (cevâz) :	approbation	menâqib (menâkıp) :	chronicle
jismânî (cismânî) :	laic, lay, lay man, material, secular, temporal	merâsimi dîniyye (merâsim-i diniye) :	liturgy
jismânî olaraq (cismânî olarak) :	secularly	merâsimi idâre et- :	officiate
jismânileshdirmek (cismânileştirmek) :	secularize	merqad (merkat) :	sepulchre
jübbe (cüppe) :	cope, stole	Meryem Ana :	mary
jüz (cüz) :	tract	metn tarafdâru (metin taraftarı) :	textuary
kâfir :	gentile, miscreant	metodist :	methodist
kefâret :	absolution, confession, confessional, expiation, penance, penitence, propitiation, ransom	metropolid (metropolit) :	metropolitan
kefâret et- :	atone, expiate, ransom	mevuza (mev'ıza) :	lecture
kefâreti tâmme (kefâret-i tâmme) :	plenary indulgence	mezheb :	creed
kilise :	establishment	milâd :	nativity
kilise hey-et-i ihtiyâriyyesi (kilise heyet-i ihtiyâriyesi) :	eldership	mî'râj (miraç) :	assumption
küfr (küfr/küfür) :	infidelity, misbelief	misyoner :	missionary
kyâfir (kâfir) :	infidel	mouhâfaza et- (muhâfaza et-) :	save
Latin ol- :	romanize	mouhâlif (muhâlif) :	sectarian
mâgrifet (mağrifet) :	pardon, remission	mouhib (muhib) :	quaker
mahfel (mahfel/mahfil) :	chancel, loft	mou'jize (mucîze) :	marvel, miracle
mahrûmu hidâyet (mahrûm-ı hidâyet) :	unconverted	mouqaddes (mukaddes) :	blessed
mah-sher (mahşer) :	day of reckoning, rising	mouqaddes ekmek (mukaddes ekmek) :	host, wafer
maqam (makam) :	intonation	môu'tezil (mu'tezil) :	dissident
mazharu hidâyet (mazhar-ı hidâyet) :	regenerate	müfsîd :	whisperer
mejârî (mecârî) :	sewerage	müjâhid (mücâhit) :	militant
		müjâz (mücâz) :	graduate, licentiate
		mülhem :	revealed
		mülhim :	revealer
		mürâqabe (mürâkabe) :	meditation
		mürîd :	disciple

mürtedd (mürted) : lapsed	püritanizm : puritanism
müşkülât (müşkülat) : straitness	Qâdiri Moutlaq (Kâdir-i Mutlak) : almighty
nâfile : supererogatory	qadu (kadı) : judge
nasîhat : admonition	qamame yortousou (kamame yortusu) : candle mas
nass (nas) : text	qardinalluq (kardinallık) : purple
nedâmet : attrition	qasîde (kaside) : song
nefsânî : sensual	qavm (kavim) : tribe
nefs-i emmâre : flesh	qiyâmet (kıyâmet) : rising
nehy (nehiy) : interdict	qomünyon (komünyon) : communion
nejât veriji (necat verici) : saving	qonfirmasyon (konfirmasyon) : confirmation
niyâz : prayer	qourbân (kurban) : offering
nôur (nur) : glory, halo	qourban kesmek (kurban kesmek) : sacrifice
nôuru imân (nur-ı imân) : inner light	qusa dou-â (kısa dua) : plain song
On İkiler : the twelve	râhib : clerk, minister
oqumaq (okumak) : intonate	râhibeler : sisterhood
Ortodoxlouq (Ortodoksluk) : orthodoxy	râhiblik : incumbency, ministry
oulemâ (ulemâ) : hierrarchy	rahîm : clement, gracious
ourôuj (oruç) : ascension	reformasyon : reformation
ouzlet (uzlet) : retreat	risâle : tract
papaz : minister, ordinary, prebyterian, rector	riyâseti rôuhâniyye (riyâset-i ruhâniye) : primacy
pastorlouq (pastorluk) : pastoral	riyâzat : mortification, exercise, flagellation
patriq (patrik) : patriarch	riyâzet et- : deny one's self, macerate
pâye tevjîhi (pâye tevcîhi) : ordination	rôuhânî (ruhânî) : spiritual, incorporeal
perhîz : advent	rôuhâniyyet (ruhâniyet) : unction
perhîzler : four searches	rôuhül-qouds (ruhü'l-kuds) : third person
pout-perest (putperest) : idolater	
Protestan : protestant	
Protestanluq (Protestanlık) : protestanism	

rühbân mektebi (ruhbân mektebi) :	tarîqat (tarikât) : order, sect
seminary	
rükyôu' (rüku') : stoop	tasfiye et- : chasten
sabah dou-âsu (sabah duası) : laud	tejellî (tecellî) : incarnation
sadriye : rational	tel-în (tel'în) : fulmination
sandouqa (sandıka) : reliquary	tel-în et- (tel'în et-) : fulminate
sejde (secde) : prostration	telqîn et- (telkîn et-) : catechise
seur (sör) : sister	temessül : transfiguration
seurler (sörler) : sisterhood	temjîd (temcit) : laud
shefâ-atji (şefâatçı) : comforter, saviour	tenbîh : rubric
shefi' (şefi') : intercessor, mediator, redeemer	terhîbkyârâne (terhipkârâne) :
sher-an (şer'en) : legally	disciplinary
sher-î (şer'î) : judicial, legal	tesavvouf (tasavvuf) : mysticism
sher-î-at (şeriat) : law, testimony	tesavvouf-kyârâne (tasavvufkârâne) :
shirk (şirk) : anthromorphism	mystically
sôfiyâne (sofiyâne(sufiyâne) : mystic, mystically	tesbih : chaplet, rosary
sôure (sûre) : epistle	teshkîlâtü dîniyye (teşkilât-ı diniye) :
suhhatı meshkyôuk sôureler (sıhhati meşkûk sûreler) : apocrypha	salvation army
sülûk et- (sülûk et-) : walk	tevbe (tövbe) : contrition, penitence, repentance
tâ-at (tâat) : righteousness	tevbe et- (tövbe et-) : repent
tahâret : lustration	tevbekyâr (tövbekâr) : contrite, repentant
tapmaq (tapmak) : adore	tevekkül : reliable, resignation, trust
tapunma (tapınma) : adoration	tevhîd : unitarianism
taqdîri ezeli (takdir-i ezeli) :	tevjîh (tevcîh) : collation
predestination	uslâh et- (ıslâh et-) : regenerate
taqdîs (takdîs) : imposition, ordination	ustavroz yapma (ıstavroz yapma) :
taqdîs et- (takdîs et-) : consecrate	crossing
târîki dünyâ (târik-i dünya) : hermit	utâb et- (itap et-) : rebuke
	ülôuhiyyet (ulûhiyet) : substance
	ümme : flock
	üqnôm (uknum) : hypostasis

vaftiz : immersion, seal

vaftiz et- : dip

vaftiz qournası (vaftiz kurnası) : font

vahdâniyyete i'tiqâd (vahdâniyyete itikat) : unitarianism

vahy (vahiy) : oracle, annunciation, revelation

vâquf (vâkıf) : collator

vâ-uz (vâiz) : lecturer

vâ'z et- : lecture

viqâye (vikâye) : cure

yevmi goufrân (yevm-i gufrân) : day of grace

zalâlete düşmek (zalâlete düşmek) : to fall from grace

zâlim : tormenter

zekyât (zekât) : offertory

zıkr et- (zikret-) : patter

ziyâretgyâh (ziyaretgâh) : station

4.4.8. Edebiyat ve Tiyatro Terimleri

adapte et- : adapt

âhenîn : iron

âhenk : assonance, repose, sympathy

âhenkli : assonant

ahlâqî hikyâye (ahlâkî hikâye) : apologue

antraqt (antrakt) : wait upon

aqteur (aktör) : actor

aqtris (aktris) : actress

ashiyân (aşıyân) : nest

âteshîn (ateşîn) : flaming

atshân (atşan/ataşan) : thirsty

aynu (aynı) : replica, replication

bâgu adn (bağ-ı adn) : garden of eden

basmaq (basmak) : process

bülend : illustrious

châlâk (çâlâk) : swift

chemenzâr (çemenzâr) : esplanade

deqor (dekor) : scenery

douhterâne (duhterâne) : daughterly

drah-shân (dırahşan) : fulgent

figüran : walking gentleman

figürant : walking lady

film yapmaq (film yapmak) : film

gazel : song

geje manzarasu (gece manzarası) : nocturn

geje resmi (gece resmi) : nocturne

gülgyôun (gülgün) : rosy

hadiqa (hadika) : garden

hâturat (hatırat) : autobiography

hazân : autumnal

hazîz : perigee

hikyâye (hikâye) : apologue

ihmâlji (ihmalci) : slip slop

iqtibâs (iktibas) : adaptation

kebôudî (kebûdî) : sky blue

manzara : scene

manzôume (manzume) : ballad
 mejmou-ayi qasâ-id (mecmua-i kasâid) :
 hymn book
 mejrôuhül-fü-âd (mecrûhü'l-fü'âd) :
 heart broken
 mesh-alkesh (meşalkeş) : link man
 motif : motive
 moubâlaga (mübalağa) : aggravation
 mouqaffâ (mukaffa) : assonant
 nâlish (nâliš) : groaning
 nâqôusi rihlet (nâkûs-ı rihlet) : passing
 bell
 naqsh (nakış) : ornament, ornamentation,
 scroll
 nâ-shâd (nâşad) : disenchanted
 nazm (nazım) : song
 ounfüvânu shebâb (unfuvân-ı şebâb) :
 dew of youth
 oynamaq (oynamak) : act, perform
 oyoun (oyun) : representation
 pendent : pendant
 penâh : sanctuary
 perde : act, scene
 piyes : theatrical piece
 poz : sitting
 prouva et- (prova et-) : rehearse
 qabartma (kabartma) : raised, raising,
 relief, repousse
 qabartma yapmaq (kabartma yapmak) :
 relieve
 qâfiye (kafiye) : assonance
 qasîde (kaside) : anthem

qorshoun ishleri (kurşun işleri) :
 plumbing
 refî : elevate
 refât : gait
 rejisseur (rejisör) : caster
 resim yapmaq (resim yapmak) : paint
 resimji (resimci) : print seller
 rolou ifâ (rol-ı ifâ) : acting
 roubâ-î (rübâî) : quartet
 rôusitâ-î (rûstâyî/rustâî/rüstâî/rüstâyî) :
 rustic
 sahne : scene
 sahrâ-î (sahraî) : rural
 san-âtkyâr (sanatkâr) : performer
 serpmek : spatter
 sharqu (şarkı) : ballad
 shebnem (şebnem) : dew
 sheh-râh (şahrah/şehrah) : high road,
 high way
 sherâbu ashq (şarab-ı aşk) : philter
 shimshîr (şimşir) : bilbo
 suvajuluq (sıvacılık) : plastering
 sünôuhât (sünûhat) : hit
 tabî-îlik (tabîîlik) : realism
 tehayyulât (tahayyülât) : sentimentalism
 temsîl et- : process
 terjüme-yi hâl (tercüme-i hâl) :
 autobiography
 teshbîh (teşbîh) : apologue
 tornajuluq (tornacılık) : turning
 troupe (trup) : troop

utrâ (ıtrâ) : hyperbole

vah-shet âbâd (vahşet âbâd) : wild

vaz-u sâhne (vaz-ı sahne) : setting

4.4.9. Felsefe ve Mantık Terimleri

âfâqî (âfâkî) : objective

a'lâ : supreme

âqile (âkile) : reason

asl (asil) : noumenon

ayn : entity

bâ'dî : aposteriori

bâtunî (bâtınî) : mystic

deymôumet (deymûmet) : continuity

ef-ôule (ef'ûle) : function

enâ-î (enâî) : egoist

evzâ-î (evzâî) : mimic

fâ'il (fail) : active

fevqat-tabî-a (fevka't-tabîa) : transcendent

futrâtu fâtura (fıtrat-ı fatura) : active nature

futrîlik (fıtrîlik) : nativism

gâ-iyyet (gâiyet) : finalism

garîze : instinct

geulge hâdis (gölge hâdis) : epiphenomenon

hades : intuition

hamleyi hayât (hamle-i hayât) : vital elan

hayâli hiss (hayâl-i his) : hallucination

hayyiz : extent, space

ihlâl : localization

vejîze (vecize) : aphorism

vezn (vezin) : measure, number, rhythm

ihsâsât : sensation

ihtibârî : empiric

îjâbî (icâbî) : affirmative

ilâhiyetji (ilâhiyatçı) : theist

ilhâm : illumination

iljâ (ilcâ) : impulse

illet : cause

illeti gâ-iyye (illet-i gâiye) : final cause

ilmiyyetji (ilmiyetçi) : scientist

ilmiyyetjilik (ilmiyetçilik) : scientism

imkyân (imkân) : contingency

infi-âlî (infiâlî) : passive

infi-âliyyet (infiâliyet) : passiveness/passivity

injazâb (incizap) : sympathy

injazâbî (incizabî) : sympathetic

iqânju (ikâncı) : dogmatist

iqtitâfî (iktitâfî) : eclectic

iqtitâfiyye mesleki (mesleki iktitâfiye) : eclecticism

irâde : free will

irâdeçilik (iradecilik) : voluntarism

isbâtî : positive

ismiyye mesleki (mesleki ismiye) : nominalism

istidlâl : reasoning

istîgrâq (istiğrâk) : contemplation	mesleki illeti âdiye (mesleki illet-i âdiye) : occasionalism
istijlâb (isticlâp) : evocation	mesleki iqâniyye (mesleki ikâniye) : dogmatism
istintâj (istintâç) : deduction	mesleki irfâniyye : gnosticism
istiqrâ (istikrâ) : induction	mesleki izâfiyye : relativity
istiqrâ-en (istikrâen) : inductively	mesleki kelbiyyûn (mesleki kelbiyûn) : cynicism
istiqrâ-î (istikrâî) : inductive	mesleki qaderiyye (mesleki kaderiye) : fatalism
i'tibârî : conventional	mesleki tejrübî (mesleki tecrübî) : empiricism
izâfet nazariyyesi : theory of relative	mesleki te'lifiyye : syncretism
jebriyye mesleki (mesleki cebriye) : determinism	mesleki zevqiyye (mesleki zevkiye) : hedonism
jebriyyeci (cebriyeci) : fatalist	mesned : attribute
jevherî (cevherî) : substantial	mesnedi ileyh (mesned-i ileyh) : subject
lâ edriye (lâedriye) : sceptic, agnosticism	mevzâu-a (mevzua) : topic
lâqaydiyye mesleki (mesleki lâkaydiye) : quietism	Mezhebi Hanîf (Mezheb-i Hanif) : orthodoxy
maddî : somatic	mou-âqale (muâkale) : speculation
maddîjilik (maddicilik) : somatism	mouqaddem (mukaddem) : antecedent
mâfevqout-tabî-a (mâfevkattabîa) : ideology	mouqaddemât (mukaddemat) : anticipation
maqûlât (makûlat) : category	mousavvir (musavvir) : reproductive
maqûle (makûle) : category	môu'tâlar (mû'tâlar) : data
mebâdî-i ôulâ (mebâdî-i ûlâ) : first principles	müfred : particular
mebde' : principle	müjrerred (mücerret) : abstract
mefhôm (mefhûm) : concept, notion	müşahhas (müşahhas) : concrete
mefhômî (mevhûmî) : notional	müte-âlî (müteâli) : transcendental
meftûr (meftûr) : natured	müteharrish (müteharriş) : excitable
mertebe : caste	mütekyâsir (mütekâsir) : interfering
mesleki hissiyyûn (meslek-i hissiyûn) : sensualism	
mesleki ilâhiyye : theism	

müteqâbiliyyet (mütekâbiliyet) : mutuality	sôuriyyet (sûriyet) : formalism
müteqârin (mütekârin) : contiguous	surf (sırf) : pure
mütesâ-ud (mütesâid) : ascendant	surri (sırrî) : mystic
müvâzât : parallelism	surrîlik (sırrîlik) : mysticism
naqîzu müddeâ (nakîz-i müddeâ) : antithesis	tav-uyyet (tav'iyet) : spontaneity
qablî (kablî) : apriori	te-aqqül (teakkul/taakkul) : intellection
qasrî (kasrî) : spontaneous	tedâ-î' (tedâî) : association
qayyûmiyyet (kayyûmiyet) : immutability	teharrüş (taharrüş) : excitement
qiyâs (kıyas) : analogy	tejerrüd (tecerrüt) : abstraction
qustâs (kistas) : criterion	tejrîb (tecrîp) : experimentation
reybî : sceptic	teqârun (tekârun) : contiguity
rij-î (ric'î) : recurrent	tere'î : apparition
rivâqî (rivâki) : stoic	tesallüf (tasallüf) : snobbism
sânu' (sanı) : demiurge	teshâbüh (teşâbüh) : resemblance
sayrôuret (sayrûret) : duration	vahdet nazariyyesi : monism
selb : negation	vâqu-a (vâkıa) : fact
selbî : negative	vehbî : innate
she'nî (şenî) : real	vetîrât : process
she'niyyeji (şenîyeci) : realist	vetîre : process
she'nîyyet (şenîyet) : reality	vilâyet : authority over
shou-ôur (şuur) : conscience	yaqîn (yakîn) : certainty
shou-ôurî (şuurî) : conscious	zevqiyyeji (zevkiyeci) : hedonist
	zihn (zihin) : intelligence
	zuyâ-u kelâm (zıyâ-ı kelâm) : aphasia

4.4.10. Fizik Terimleri

akümlateur (akümülatör) : accumulator	elektriqîyyet (elektrikiyet) : electricity
ana nâqil (ana nakil) : to lead away	endüxiyon (endüksiyon) : induction
anâsur (anâsır) : element	hafif : rare
demir levha : armature	heujre (hücre) : camera

inbisât et- : expand

inbisât etdirmek (inbisât ettirmek) :
expand

inbisât : expansion

intishâr (intişâr) : emission

in-utâf (in'itaf) : inflection

ish (iş) : efficiency

izolateur (izolatör) : insulator

jereyân (cereyan) : afflux

jereyânu mütenâvib (cereyân-ı
mütenâvip) : alternate current

mübeddile : relay

pil : battery

qavs (kavis) : arc

tek qoutoublou (tek kutuplu) : unipolar

tekyâsür (tekâsür) : interfere

volt : volt

zil : bell

4.4.11. Hukuk Terimleri

...mes-elesinde (...meselesinde) : re

ademi ijâbet (adem-i icâbet) :
contumacy, non appearance

ahkyâm (ahkâm) : disposition

ahvâli hikyâye (ahvâl-i hikâye) : recital

alâqadar (alâkadar) : privy

anasu bir (anası bir) : uterine

âqid (akid) : signatory

avouqat (avukat) : advocate, gownsman,
practitioner, solicitor

baba tanumaq (baba tanımak) : affiliate

baro : bar

beklenilmeyen mirâs : land fall

berâet (berâat) : acquittal

bilâ te-ammüd (bilâ-teammüt) : man
slaughter

bilâ-veled : without issue

bil-mouqâbele ithâm et-(bilmukâbele
ithâm et-): recriminate

chürütme (çürütmek) : invalidate

da-âvî listesi (daâvî/deâvî listesi) :
docket

dâ-ireyi qaza (daire-i kaza) : see

dâ'vâ (dava) : action, process, case,
cause, claim, issue

dâ'vâ et- (dava et-) : to take action, array,
process

dâ'vâ vekili : counsellor

dâ'vet : monition

dâyin : appriser

dîvân : chancery

ehli hubre (ehl-i hubre) : expert

ekberi evlâd oloush (ekber-i evlat oluş) :
primogeniture

ekberi evlâdu zukyôur (ekber-i evlâd-ı
zıkûr) : eldest son

emîn : depositary

emr (emir) : mandamus, sanction

esâssuz (esâssız) : frivolous

esbâbunu izâh et- (esbabını izah et-) :
avow

euz (öz) : german

evlâdu zukyôur (evlâd-ı zükûr) : male
issue

evlilik : coverture

ferâğ (ferâğ) : conveyance, demise, transfer

ferâğ et- (ferâğ et-) : convey

ferâgat : departure, release, surrender

ferâgat et- : disclaim, remise

ferâgat-nâme (ferâgatnâme) : disclaimer

fesih : rescission

fesih et- (feshet-) : avoid, evacuate, rescind

fiyet taqdîr et- (fiyat takdîr et-) : apprise

fuquh talebesi (fıkıh talebesi) : templar

gâ-ib (gâip) : contumacious, defaulter

gâsub (gasp) : detainer

gayri kyâfî (gayrikâfî) : unavailable

gayri menqûliyyet (gayrimenkuliyet) : reality

gayri qâbili istinâf (gayrikâbil-i istinâf) : unappealable

gelme-yish (gelme-yiş)-(mahkemeye gelmeme) : default of apparance

goulle (gulle) : usufruct

guyâben (gıyaben) : in default

guyâbî (gıyâbî) : judgment by default

guyâbunda (gıyabında) : in default

habs edilmek (hapsedilmek) : confined at

hajz (hacz) : attachment

hajz et- (haczet-) : attach, sequester

hajzi mouvaqqat (hacz-i muvakkat) : provisional remedy

hakem : awarder

hakeme havâle : reference

hakemül-hakem (hakemü'l-hakem) : umpire

hâkim : awarder, gownsman, recorder, sheriff

haqq bahsh et- (hak bahşet-) : vest

haqqu huyâr (hakk-ı hıyâr) : option

havâle : relegation, remit

havâle et- : relegate

houqôuq mahkemesi (hukuk mahkemesi) : kins's bench

houqôuqî (hukukî) : civil

housôusî mouqavele (hususî mukavele) : specialty

hulâfu hareket (hilâf-ı hareket) : contravention

hulâfunda hareket et- (hilâfında hareket et-) : contravene

hutâm boulmaq (hitâm bulmak) : expire

huyânet et- (hıyânet et-) : prevaricate

hükm (hüküm) : bind force, dictum, precept, ruling, sentence, writ

hükm et- (hükmet-) : conclude, decree, find

hükümsüz : invalid

hükümsüzlük : disability, nullity

i-âdesini taleb (iâdesini talep) : trover

i-âdeten ferâğ et- (iadeten ferağ et-) : reconvey

i-âdeyi houqôuq (iade-i hukuk) : remitter

ibtâl (iptal) : avoidance

ibtâl et- (iptal et-) : elide, prescribe

i'dâm : execution

i'dâm et- : execute

îdâm sôurefîle (idam suretiyle) :	capitally	istirdâd et- :	evict
ifâde :	affidavit, declaration, deposition, evidence	istisnâ et- :	dispense with
ifâde et- :	depose	i'tâ et- :	render
ifâde veren :	deponent	it-hâm et- (itham et-) :	charge
ihlâl et- :	to break through, transgress, violate	it-hâmnâme (ithâmnâme) :	bill
ihqâq et- (ihkâk et-) :	relieve	i'tilâf :	composition
ihrâj (ihrâç) :	ejectment	i'tirâz et- :	demur
ihzâr :	evocation	ittihâm :	presentment
ijâbet mühleti (icâbet mühleti) :	twelve day writ	izâhat :	condescendence
ijâr (icâr) :	location	jâ-iz ol- (câiz ol-) :	lie
i'lâm :	mandamus, warrant, writ	jârî ol- (cârî ol-) :	run
imâ :	suggestion	jelb et- (celp et-) :	cite
imtinâ' et- :	default	jelse (celse) :	return day
intiqâl (intikâl) :	transmission	jerh et- (cerh et-) :	disaffirm
irâd :	settlement	jezâ (ceza) :	correction
isbât et- :	assign	jezâyü naqdî almaq (cezâ-yı nakdî almak) :	fine
isbât külfeti :	burden of proof	jüri :	panel
isqât (ıskât) :	attainder	jüri tertîbi :	array
isqât et- (ıskat et-) :	devest, disable	jürm (cürüm/cürm) :	misdemeanor, charge
istijvâb et- (isticvâp et-) :	examine	kefâlet :	caution, idemnity, security
istimâ' :	audience, oyer	kefâlet et- :	to give guaranty
istimlâk et- :	expropriate	kefâlete rabt et- :	bind over
istinâf et- :	appeal	keffi yed :	non suit
istintâq (istintak) :	question	kefîl :	bonds man, cautioner
istintâq et- (istintâk et-) :	interrogate, question	kendi menfâtine qoullanmaq (kendi menfaatine kullanmak) :	approve
istintâqî (istintâkî) :	interrogatory	kifâyet :	relevancy
		külfet :	servitude
		kürek jezâsu (kürek cezası) :	hard labour

kyâfî (kâfî) : relevant

madde : article, count, matter, provision

madde tasrîh et- : article

mahalli jinâyet (mahall-i cinâyet) : venue

mahalli mouhâkeme (mahall-i muhâkeme) : venue

mahalli vaq-a (mahall-i vaka) : venue

mahkeme : bench, court

mahkeme salonu (mahkeme salonu) : session's hall

mahkemeye tevdî edilmish (mahkemeye tevdî edilmiş) : filed

mahkyôum et- (mahkûm et-) : attain, condemn, fine

mahkyôumiyyet (mahkûmiyet) : conviction

mahloul (mahlûl) : in abeyance

mahzôur (mahzur) : disadvantage

mâlik : vested

mâqable shâmil (mâkabline şâmil) : retroactive

maznôun (maznûn) : defendant, respondent

maznôun mevqî' (maznûn mevki) : dock

maznôunu müsterek (maznûn-ı müsterek) : correspondent

medyôun (medyûn) : reliquary

mefrôuz (mefrûz) : constructive

mejmou-ayi qavânîn (mecmua-i kavânîn) : digest

me'môur (memur) : receiver

meshrôutan vaqf et- (meşrûtan vakf et-) : entail

mezj (mezc) : merger

minâsebeti gayri meshrôu-a (münâsebet-i gayrimeşrûa) : criminal conversation

mou-âyene (muayene) : visitation

mouhâkeme (muhâkeme) : proceeding, trial

mouhâkeme edilmemish (muhâkeme edilmemiş) : untried

mouhâkeme et- (muhâkeme et-) : try

mouhâkeme günü (muhâkeme/mahkeme günü) : return day

mouhâlefet (muhâlefet) : deforcement

mouhbir (muhbir) : relator

mountuqa (mıntıka) : circuit

mouqâbil dâ'vâ (mukâbil dava) : cross action

mouqâbil jevâb (mukâbil cevap) : replication

mouqâbil taleb (mukâbil talep) : cross motion

mouqaddeme (mukaddeme) : caption

mouqâvele (mukâvele) : convention

mourahhas (murahhas) : assignee

mousâdere (müsâdere) : attachment, extent

môu-teber (muteber) : in evidence, in force, unexceptionable

mouvâfaqat (muvaafakat) : accession

mouvâjehe (muvâcehe) : cross examination

mübâshir (mübâşir) : messenger

müdâfâ (müdâfaa) : declaration

müdda-î (müddaî) : plaintiff, prosecutor, suitor

müdda-î' aleyh (müddeî-aleyh) : defendant	nefaqa (nafaka) : alimony
müdde-î oumôumî (müdde-i umûmî) : attorney	nehy (nehy/nehiy) : injunction
müdde-î oumôumîlik (müdde-i umûmîlik) : attorneyship	netîjelenmek (neticelenmek) : issue
mü-ekkil (müekkil) : principal	nezi' et- : devest
mükeffell : guaranteed	nizâmî : taxable
mümtâz : preferred	noqâtu esâsiyye (nokât-ı esâsiye) : merit
münâdî : crier, proclaimer	pranga : iron
mürôuru zemâna tâbi' deyil (mürûr-ı zamana tâbi değıl/olmayan) : imprescriptible	qâbili it-hâm (kâbil-i ithâm) : chargeable
mürôuru zemâna tâbi' ol- (mürûr-ı zamana tâbi ol-) : prescribe	qâbili qiyâs (kâbil-i kıyas) : inducible
müsâde (müsaade) : access	qânôunen tâ'qîb et- (kanunen takip et-) : indict, proscribe
müşâhede (müşâhede) : view	qarâr (karar) : decree, finding
müşâvir (müşavir) : assessor	qarâr vermek (karar vermek) : award
müşâvir â'zâ (müşavir aza) : assessor	qarâru mouvaqqat (karâr-ı muvakkat) : interlocution
müshtekî (müşteki) : pursuer	qasden (kasten) : wilfully
müstantiq (müstantik) : examiner	qâuôun (kanun) : act
müsted-î (müsted'î) : appellant	qavas (kavas) : constable
müste'nîf : applier, appellant	qiyâs (kıyas) : inducement
müstenkif : mute	qoroujou (korucu) : walker
mütejâviz (mütecâviz) : disturber of peace	qouvveyi müjbire (kuvve-i mücbire) : act of God
müttehim olmamush (müttehim olmamış) : untaxed	qouyôud (kuyût) : tabula
müvekkil : client	redd et- (reddet-) : dismiss, disqualify, traverse
müzâyede : for closure	reddiyye : traverse
müzekkere : writ	refîq (refik) : concurrent
naqz (nakz) : cassation	ruzâsîle (rızasıyla) : at will
naqz et- (nakz et-) : to set aside	rüjôu' (rücu') : retrocession
	rüşhd (rüşd) : adulthood, age
	sabâvet : minority

sabî : infant, pupil	tahsîsan (tahsisen) : personally
sâhib ol- : vest	tahtu nezârete alunma (taht-ı nezârete alınma) : detention
sâhibi : titular	taleb : motion
sâhibi istihqâq (sahib-i istihkâk) : nominee	tâ'lîq (tâlîk) : continuance
salâhiyyet : precinct, resort	tâ'lîq et- (talik et-) : respite
sâqut (sâkıt) : lapsed	tâm : plenary
satdurmaq (sattırmak) : for close	tâ'qîb et- (takip et-) : persecute
sebeb : provocation	tâ'tîl : stay
serbest : unattached	tâ'tîli mouhâkeme emri (tatil-i muhâkeme emri): inhibition
serbest buraqmaq (serbest bırakmak) : enlarge	tâ'vîzât : consideration
shâhid (şahit) : deponent	tazmîn : recovery, restitution
shahsu sâlis (şahs-ı sâlis) : third person	te-ahhüd (taahhüt) : obligation
shehâdet et- (şehâdet et-) : witness	te-ammüd (teammüt) : wilfulness
sherîk (şerik) : accessory	te-ammüden (teammüden/taammüden) : intentionally
shifâhî (şifâhî) : parole	te-âmül (teâmül) : prescription
son merjî' (son merci) : last resort	te-arrouz et- (taarruz et-) : assault
soulhan (sulhen) : amicable	tebri-e (tebriye) : discharge
sôuyi sheuhret (sûişöhret) : infamy	tebri-e et- (tebriye et-) : clear, discharge
sükyôut (sükût) : misprision	te'dîbî : correctional
tahfîf : commutation	te'diyyât teklîfi : tender
tahfîf et- : commute, extenuate	tedqîqât (tetkîkat) : discussion
tahlîf : oath	tejâvüz (tecâvüz) : contempt
tahliye : enlargement, liberation	terk : disposition, exposition, grant
tahliye et- : liberate	terki vâzife (terk-i vazife) : desertion
tahmîn : taxation	tesarrouf (tasarruf) : entry
tahqîq (tahkik) : inquiry	tesarroufu mouqayyed (tasarruf-ı mukayyet) : tail
tahqîq me'môrou (tahkîk memûru) : coroner	tesviye : adjustment, solution
tahrîri ifade (tahrîr-i ifâde) : affidavit	

tevhîd : extinguishment

tevqîf (tevkîf) : lien

tevqîf emri (tevkîf emri) : commitment

tevqîf müzekkeresi (tevkîf müzekkeresi) : warrant

tumar (tumar) : copy hold, fee

vâris : representative

vasâyet (vesâyet) : tutorage, ward, wardship

vasî : curator, executor, guardian, tutor

vasuyye (vasiyye) : tutoress

vasuyyet edilebilir (vasiyet edilebilir) : devisable

vekil : assignee, representative

vekyâlet (vekâlet) : procuration

vekyâletnâme (vekâletnâme) : procuration

vesâ-iq (vesâik) : production

vesîqa (vesîka) : exhibit, script

yataq (yatak) : accesory after the fact

yemîn teklîfi : wager

yevmi mouhâkeme (yevm-i muhâkeme) : day of apparance

zâmin : compounder

zifâf : consummation

zinjire vourmaq (zincire vurmak) : iron

4.4.12. Jeoloji Terimleri

birikinti : drift

damar : dike

meyl (meyil) : underlay

mountuqa (mıntıka) : zone

rüsûbî (rüsûbî) : diluvian

sedd (set) : terrace

tabaqayi fevqâniyye teshkîl et- (tabaka-i fevkaniye teşkil et-) : superimpose

triyaz : trias

yanmush (yanmış) : plutonian/plutonic

4.4.13. Kimya Terimleri

albomin (albümin) : albumen

albominli (albüminli) : albuminous

amonyaq mahlûlü (amonyak mahlûlü) : hartshorn

analiz et- : analyse

asetilin (asetilen) : acetylene

ayrulma (ayrılma) : disengagement

ayurmaq (ayırmak) : retort

chekme (çekme) : extarction

ejsâmu basîte (ecsâm-ı basite) : element

erir : dissoluble

fevqi milh (fevk-i milh) : supersalt

formül : formula

hallî : acetic

halliyeti nühâs (halliyet-i nühâs) : verdigris

hâmuz (hâmız) : acid

hâmuzî (hâmızî) : acid

hâmuza hal (hâmız-ı hal) : acetic acid

hâmuzuyyet (hâmızıyyet) : acidity

houlâsa (hülâsa) : extarct	qlorür (klorür) : chloride
houmzu silisiyüm (humz-ı silisyum) : silica	qouvveyi imtizâjîyye (kuvve-i imtizâciye) : valency
inbik : retort	sodiüm (sodyum) : sodium
ispirto : alcohol	soulb (sulb) : solid
ispirotlandurma (ispirotlandırma) : alcoholisation	tahlîl : testing
kibrîtiyyeti manganez (kibritiyet-i manganez) : epsom-salt	tasfiye et- : rectify
küf : mother	tasfiye : rectification
kü-ôul (küûl) : alcohol	tasfiyeji (tasfiyeci) : rectifier
mâ'joun (macûn) : lute	teressüb et- : precipitate
me'haz : receiver	teressüb : precipitation
milh : salt	terkîb : preparation
milhi hâmuz (milh-i hâmuz) : supersalt	tersîb et- : precipitate
mouhallil (muhallil) : alterant	tesallüb et- : solidify
mousaffâ (musaffâ) : rectified	te'sîrsiz : inactive
qab (kap) : recipient	toz bâlar (toz bağlar) : efflorescent
qal et- (kal et-) : reduce	tozlanma : efflorescence
qatu (katı) : solid	utrî (ıtrî) : essential
	zülâlî : albuminous

4.4.14. Matematik, Geometri ve Aritmetik Terimleri

adedi tâmm (aded-i tam) : integer	dâhilinde chizmek (dâhilinde çizmek) : inscribe
âhâd : unit	dâ'vâyi nazarî (dava-i nazarî) : theorem
âlî : transcendent	dulu' (dıl'/dılı) : side
asamm (asam) : irrational, prime	düstôur (düstûr) : formula
asammiyyet : irrationality	emsâl : coefficient
asgar nâ-mütenâhî (asgar-ı nâmütenâhî) : indivisible	gayri asamm (gayriasam) : rational
beuyük môu'taruza (büyük mûtarıza) : bracket	hajm (hacim) : solidity
chift (çift) : even	hall (hal) : conversion, elimination
	hall et- (hallet-) : eliminate

hârijî (hâricî) : salient	mesâhâyî sat-hiyye (mesâha-yî sathiye) : area
hârijî qismet (hâric-i kismet) : quotient	mes-ele (mesele) : proposition
hâsulû zarb (hâsıl-ı zarb) : product	mîzân et- : prove
hattu mütevâzî (hatt-ı mütevâzi) : parallel	mou-âdele (muadele) : equation, position
hattu tertîb (hatt-ı tertip) : ordinate	mouhaddis (muhaddis) : generatrix
hesâbu vasatî (hesâb-ı vasatî) : alligation	mübâdele : permutation
irtisâm : projection	münferije (münferice) : obtuse
jedvel (cetvel) : table	münharif : trapezium
jem et- (cem et-) : total	müsemmen : octagon, octagonal
jeyb (ceyb) : sine	müte-ârife (müteârife) : postulate
jezr (cezîr) : root	mütejânîs (mütecânîs) : concrete
jezrini alma (cezrini alma) : evolution	mütemmim : supplement
kemmiyyeti mütehavvile (kemiyyet-i mütehavvile) : variable	naqli yekyûn et- (nakl-i yekûn et-) : bring forward
kerrât jedveli (kerrat cetveli) : multiplication table	nâqus ishâreti (nâkıs işareti) : negative sign
kerre (kere) : parenthesis	nufs qoutr (nıfs kutur) : radius
mahrej (mahreç) : denominator	qâbili ax (kâbil-i akis) : reversible
mâ'lûm (malûm) : given	qâbili temdîd (kâbil-i temdit) : producible
maqlôub (maklûp) : reciprocal, versed	qâ-ide (kâide) : base
matrôuhu minh (matrûhun-minh) : minuend	qâ-im (kâim) : right
maxôumu aleyh (maksûm-ı aleyh) : divisor	qâsum (kâsım) : divider
mazrôub (mazrûp) : factor	qâtu' (kat') : secant, section
mazrôubu fîh (mazrub-ı fih) : multiplier	qat-u zâ-id (kat' zâid) : hyperbola
mebde' noqtasu (mebde noktası) : origin	qutâ-u dâ-ire (kıt'a-i daire) : sector, segment
merfôu' (merfû') : involved	raqqam (rakam) : digit
merkez : umbilicus	ref et- : involve
merkezî : umbilical	refi' (ref') : involution

sekiz dul'li (sekiz dılı) : octagonal

sufura münjer ol- (sıfıra münjer ol-) :
vanish

tâbi' : function

tâ'dîl et- : interpolate

tamâmu (tamamı) : fluent

tansîf et- : bisect

taqvîm (takvim) : rectification

tarh et- : deduct, subtract

taxîm (taksim) : division, fellowship

tefâzoul (tefâzul) : fluxion

tefâzoulî (tefâzulî) : differential

temâmisini almaq (tamâmîsini almak) :
integrate

temdîd et- : produce

tenâsüb : progression

tenâsübî : proportional

terbî' : square

terqîm (terkim) : numeration

tevsî' et- : expand

tezâyüd : increment

uslâh (ıslah) : reduction

uslâh et- (ıslâh et-) : reduce

üsler : indices

üss (üs) : exponent, index

vâhid : unity

veter : chord

zâ-id (zâit) : plus

zarb : multiplication

zarb et- (zarbet-) : multiply

zârb olounabilir (zarbolunabilir) :
multipliable

zâviye : angle

zôu erbâtül-azlâ' (zû-erbaati'l-azlâ) :
quadrangle

4.4.15. Mimarlık Terimleri

ana direk : principal

bashluq tablasu (başlık tablası) : abacus

beulme (bölme) : quartering

chaqmaq (çakmak) : lock

chenber (çenber/çember) : ring

dirsek : strut

foundlouq (fundluk) : pounder

harj (harç) : filling

iskele : scaffold

jebhe (cephe) : facade, face

kesr (kesir) : fraction

keushe (köşe) : groin

kirish (kiriş) : joist

müzeyyen : foliated

nouqôush (nukûş) : foliage

ouzoun menzilli (uzun menzilli) : long
range

papouch (papuç) : shoe

pervaz : fillet

qabartma yapmaq (kabartma yapmak) :
emboss

qademe (kademe) : rise

qoushaq (kuşak) : rib

qoushaqlu (kuşaklı) : ribbed

romanesk tarzu (romanesk tarzi) :
romanesque

sachaq (saçak) : frontal

4.4.16. Mitoloji Terimleri

â-ile mâ'bôudesi (aile mabudesi) : vesta

Anqâ Qoushou (Anka Kuşu) : roc

âtesh perisi (ateş perisi) : vesta

deniz ilâhu (deniz ilâhı) : neptune

deniz perisi : nereid

deniz quzu (denizkızı) : nereid

tiriz : fillet, ribbon

üst chember (üst çember) : talus

yüz : facade

harb mâ'bôudü (harp mabûdu) : mars

ilâh : deity

izdivâj mâ'bôudü (izdivâç mâbudu) :
hymen

peri : grace

semender : salamander

tenâsouh (tenâsuh) : metamorphosis

4.4.17. Müzik Terimleri

âhenk : temperament

âhenksizlik : discord

âletle chalunan (âletle çalınan) :
instrumental

anahtar : peg, pin, wrest

aqord (akort) : chord

aqordeyon (akordeon) : accordion

arganon : organ

armonik : accordion

bando : band

basgu (baskı) : mute

baso (bas) : bass

be mol (bemol) : flat

beqar (bekâr) : natural

berbat : lyre

besteleme : setting

bestelemek : compose

borou (boru) : horn

chalgı chalma (çalgı çalma) :
instrumentation

chalma (çalma) : fingering

chalmaq (çalmak) : beat, finger, perform,
play, render, thumb

chizgiler (çizgiler) : staff

dereje (derece) : tone

diatonik : diatonic

diyez : sharp

dominant : dominant

düdük : pipe

el : touch

fâ : f

fantazî yapmaq (fantazi yapmak) :
flourish

fantezi : fantasia

fâsula (fasıla) : distance, time

fenâ chalgu (fenâ çalgı) : thrum	ousôul (usul) : measure
fenâ chalmaq (fena çalmak) : scrape	ouvertür (uvertür) : overture, introduction
flavta : flute	ouygoun (uygun) : tempered
gam : gamut	parcha (parça) : partition
gayda : horn pipe	perde : pitch
geje mûsîqîsi (gece musîkisi) : nocturn	peshrev (peşrev) : flourish, introduction, prelude
germe : pegging	peshrev yapmaq (peşrev yapmak) : prelude
hafif parcha (hafif parça) : bagatelle	pest : flat
hava : air, aria, melody, stave	pestlik : flatness
ihizâz : shake	prouva et- (prova et-) : voice
keuprü (köprü) : sound post	puratik (pratik) : study
kirish (kiriş) : catgut, chord, string	qaval (kaval) : reed
kirish taqmaq (kiriş takmak) : string	qlaviye (klavye) : finger board, keyboard, manual
kitâra (gitar) : kit, lute, zither	qomponist (komponist) : composer
la : la	qonservatüvâr (konservatuvar/konservatuar) : conservatory
lîr : lyre	qornet (kornet) : cornet
maqâm (makam) : air, aria, chime, mode	qouvartet (kuartet) : quartet
marsh (marş) : march	qouvvet (kuvvet) : rise
mezûr : time	qrosh (kroş/kroşe) : quaver
mistar : scale	râbuta (râbıta) : accolade
muzrâb (mızrap) : quill	refâqat (refâkat) : support
müsâmere : recital	refîq (refik) : accompanist
nâgme (nağme) : key note, melody	rubâb (rübâb) : zither
ney : reed	santôur (santur) : tympan
nota : key note, note, tablature	sedâ : key
notalar : score	serenâd : nocturne
oqtav (oktav) : octave	
org : organ	
oud (ud/ut) : lute	

ses : strain
 sharqu (şarkı) : glee
 shef (şef) : conductor
 sî (si) : b
 sol : g
 solo : solo
 tebeddül : transition
 tekerrür : replica
 teknik : technique
 tel : catgut, chord, cord

4.4.18. Politika Terimleri

ademi merkeziyyet (adem-i merkeziyet) : decentralisation
 ahrârâne : liberally
 anti-shambour (antişambır) : lobby
 aqalliyyet (akalliyet) : minority
 âsâyish (âsâyış) : quiet, tranquility
 â'yân : peer
 bash vekîl (başvekil) : premier
 beyânnâme : declaration
 birleshdirmek (birleştirmek) : pair off
 bûdje enjûmeni (bütçe encümeni) : committee of way
 delege : delegate
 diyet mejlisi (diyet meclisi) : diet
 ejânib-giriz (ecânibgiriz) : inhospitable
 emâret : princedom
 fetret : interregnum
 furqa (firka) : party, party
 furqa adamu (firka adamı) : party man

telini chuqarmaq (telini çıkarmak) : unstring
 terâne : melody
 terkîb : figuration
 titretmek : shake
 tîz : forte, treble
 triyole : triplet
 volta : volta
 yay : bow
 zourna (zurna) : pipe

furqa erkyânu (firka erkânı) : whip in
 gayrimüstahlas : irredeemable
 hârijî (hâricî) : foreign
 hîle : repeating
 houqôuqu hükümrânî (hukuk-ı hükümrânî) : sovereignty, suzerainty
 houqôuqu medeniyye iktisâbu (hukuk-ı medeniye iktisâbı) : enfranchisement
 hükümrân : sovereign
 idâre : regime
 igtishâshju (iğtişâşçı) : troublesome
 ihlâli mou-âfiyyet (ihlâl-i muâfiyet) : breach of privilege
 ilhâq (ilhak) : annexation
 ilhâq et- (ilhak et-) : annex
 i'mâr : reconstruction
 i'mâr et- : reconstruct
 intihâbât : election
 intizâr : stand still

irtijâ' (irticâ) : reaction	oportunizm (oportünizm) : opportunism
i'timâdnâme : credential	oportünist : opportunist
ittifâq (ittifâk) : unanimity	oumôuru dâhiliyye (umûr-ı dâhiliye) : home affairs
ittihâdju (ittihatçı) : unionist	parlamento : house
İttihâdü Teraqqî Furqasu (İttihâd u Terakki Fırkası) : union and progress	qâbili intihâb (kâbil-i intihâb) : returnable
jezrîyyet (cezrîyet) : radicalness	qabine (kabine) : cabinet
jezye (cizye) : tribute	qat-u minâsebet (kat-ı münâsebet) : rupture
lâhiya : bill	qaydi ihtirâzî (kayd-ı ihtirâzî) : reservation
liberal : liberal	qiyâm (kıyam) : outbreak
liberaller : liberal	qo-âlisyon (koalisyon) : coalition
manda : mandate	qoridorlar (koridorlar) : lobby
mebûus (mebûs) : commoner	qouyôud (kuyût) : reserve
mejlise arz et- (meclise arz et-) : to lay on the table	radiqal (radikal) : radical
merkeziyyet : centralization	re'y için mürâjat (rey için mürâcaat) : canvass for
meshrûutî (meşrûti) : constitutional	re'y pouslasu (rey pusulası) : ballot
meshrûutuyyet (meşrûtiyet) : constitution	re'y vermemek : blackball
miting : meeting	re'ye qوماق (reye koymak) : divide
mouhâkemesini taleb (muhâkemesini talep) : impeachment	sâ jenâh (sağ cenâh) : the right
mü-essisân (müessisan) : constituent	shovenist (şovenist) : jingo
müşâhid (müşâhit) : observer	siyâsî mümessil : commissary
müsteqar (müstakar) : settled	sosiyâl (sosyal) : social
nâmzed : contestant, stump orator	tâbi-yyete idhâl et- (tabiiyete ithal et-) : naturalize
nâmzed listesi : ticket	tâ'dâd me'môrou (tâdâd memuru) : teller
nefy et- (nefyet-) : banish	tahdîdi teslîhât (tahdid-i teslihat) : disarmament
nota : memorandum	
obstrüxiyon (obstrüksiyon) : filibuster, obstruction	

tahdîdi teslîhât yapmaq (tahdid-i teslihat yapmak) : disarm

tasdîq et- (tasdik et-) : enact

tâ'tîl zuyâfeti (tatil ziyafeti) : white bait

teb-îd et- (teb'îd et-) : expel

tedhish poletiqasu (tedhiş politikası) : terrorism

temâmiyyet (tamamiyet) : integrity

temsîli nisbî (temsil-i nisbî) : proportional representation

4.4.19. Sanat Terimleri

âhenk : repose, sympathy

aynu (aynı) : replica, replication

basmaq (basmaq) : process

film yapmaq (film yapmak) : film

geje manzarasu (gece manzarası) : nocturn

geje resmi (gece resmi) : nocturne

hazîz : perigee

manzara : scene

motif : motive

naqsh (nakış) : ornament, ornamentation, scroll

pandant : pendant

poz : sitting

4.4.20. Spor Terimleri

âr siqlet (ağır siklet) : heavy weight

gol : goal

hafif siqlet (hafif siklet) : feather weight

ilerleme : go by

isqrim (eskrim) : fence, fencing

teraqqî-perver (terakkiperver) : progressist

toplamaq (toplamak) : whip

uslâhâtju (ıslâhatçı) : reformer

vâridât enjümeni (vâridat encümeni) : committee of way

vergiye tâbi' : tributary

yerlileri himâye : nativism

yerlileri himâye tarafdâru (yerlileri himâye taraftarı) : nativist

qabartma (kabartma) : raised, raising, relief, repousse

qabartma yapmaq (kabartma yapmak) : relieve

qorshoun ishleri (kurşun işleri) : plumbing

resim yapmaq (resim yapmak) : paint

resimji (resimci) : print seller

san-âtkyâr (sanatkâr) : performer

serpmek : spatter

suvajuluq (sıvacılık) : plastering

tabî-îlik (tabîîlik) : realism

temsîl et- : process

tornajuluq (tornacılık) : turning

pas yapmaq (pas yapmak) : pass

qale (kale) : goal

tâ'lîm yapdurmaq (tâlim yaptırmak) : coach

4.4.21. Tıp ve Anatomi Terimleri

ademi iqtidâr (adem-i iktidar) :	impotence	banyo et- : foment
albinos :	albino	bâsour (basur) : fistula, piles
albinosiyyet :	albinism	baygunluq (baygınlık) : coma
alîl :	infirm	bayulmaq (bayılmak) : faint
altun keukü (altın kökü) :	ippecacuanha	bere : attrition
alun (alın) :	front	bez : gland
amel ilâju (amel ilacı) :	scourer	bez sheklinde (bez şeklinde) : adenoid
ânî hastaluq (ani hastalık) :	blast, seizure	bilek : radial
aquntu (akıntı) :	issue	bilek kemîy (bilek kemiği) : radius
â'râzu fer-uyye (â'râz-ı fer'iyeye) :	epiphenomenon	bosh beuyür (boş böğür) : flank
arpajuq (arpacık) :	sty	bouhrân (buhran) : solution
arqa kemîy (arka kemiği) :	rachis	boyoun toutoulmasu (boyun tutulması) : wry neck
âruz ol- (arız ol-) :	attack	bünyevî : constitutional
aspirateur (aspiratör) :	aspiration	chehre (çehre) : face
astigmatiq (astigmatik) :	astigmatie	chiban (çıban) : sycosis
astigmatizm :	astigmatism	chichek illeti (çiçek illeti) : variola
âsura (âsıra) :	sphincter	chojouq düşürme (çocuk düşürme) : miscarriage
ay bashu (aybaşı) :	course, monthly	chojouq düşürmek (çocuk düşürmek) : miscarry
ayâghun tarâ (ayağın tarağı) :	tarsus	choujôu alma (çocuğu alma) : deliverance
âz iltihâbu (ağız iltihâbı) :	thrust	choujôu almaq (çocuğu almak) : deliver
azale (adale) :	muscle	chuquntu (çıkıntı) : promontory
â'zâyü tenâsüliyye (â'zâ-i tenâsüliye) :	private parts	chuquq (çıkık) : luxation
azmül-kyâ'b (azmü'l-kâ'b) :	talus	dâlama (dağlama) : firing
bâ (bağ) :	scarf	dalaq (dalak) : milt
bajaq (bacak) :	limb	dâlma (dağılma) : resolution, suffusion
banyo :	lavatory, wash	damar : artery

damla : gout, minim	gebelik hissi : quickening
dâtmaq (dağıtmak) : resolve	geubek (göbek) : navel
dâtur (dağıtır) : solvent	geuden bârsâ (göden barsağı) : colon
dâ-ül-alîq (dâü'l-alîk) : yaws	geuüs tahtasu (göğüs tahtası) : sternum
dem-î (dem') : lachrymal	geuz bebeyi (göz bebeği) : apple of the eye
demi bevl (dem-i bevl) : uramia	geuz chouqourou (göz çukuru) : orbit
derz : suture	geuz chouqourouna â-id (göz çukuruna ait) : orbital
deshmek (deşmek) : lance	goudde (gudde) : gland
diljik (dilcik) : epiglottis	hajamat et- (hacamat et-) : cup
diplomasuz doqtor (diplomasız doktor) : empiric	Haleb chubanu (Halep çıbanı) : Aleppo button
dish etleri (diş etleri) : gum	halt : humour
diz qapâ (diz kapağı) : knee cap	hâmili noutfa (hâmil-i nutfa) : seminiferous
doghourtma (doğurtma) : deliverance	hassâs : irritable
dolama : whitlow	hastalanmaq (hastalanmak) : rot
dolgounlouq (dolgunluk) : repletion	hayz (hayz/hayız) : course
doqtor (doktor) : doctor	hekim : doctor
ensîziyon : incision	hounnâq (hunânâk) : quinsy, strangle
et bâlama (et bağlama) : incarnation	ifrâz et- : secrete
eurpermek (ürpermek) : creep	ihtilâj yapmaq (ihtilâc yapmak) : convulse
faqha (fakha) : sphincter	ihtilât : complication
fass (fas) : lobe	ihtinâq (ihtinâk) : incarceration
fistül : fistula	ijrâyi müdâvât (icra-i müdâvat) : practice
fitil : drainage tube, suppository, tent	ilâj (ilaç) : remedy
fitil yaqu (fitil yakı) : seton	illet : disorder, evil, rot
frengi yarasu (frengi yarası) : shanker	iltihâb : eruption, gathering, inflammation, inflammation
frixiyon (friksiyon) : friction	iltihâb et- : inflame
futuq (fitik) : rupture	
gaseyân et- : disgorge	
gebe qalma (gebe kalma) : conception	

iltihâbu housye (iltihâb-ı husye) :	keuprÿjÿk kemÿy (kÿoprÿcÿk kemiĝi) :
orchitis	clavicle
iltihâbu sehâya (iltihâb-ı sehâyâ) :	keur bârsaq (kÿr baĝırsak) : appendix
meningitis	kilos : chyle
inme : apoplexy, retrocession	komprese : stupe
inqibâz (inkıbâz) : retention	kÿltÿr : culture
inqibâz ol- (inkıbâz ol-) : bind one's self	kÿr : course
inqibâzu qalb (inkıbâz-ı kalp) : systole	lapa : cataplasm, poultice
insurâf (insıraf) : revulsion	lenfâ : lymph
inzâr : prognosis	leynet (liynet/lÿnet) : relaxation
inzârî : prognostic	maddeyi asfar (madde-i asfar) : xanthate
irigateur (irigatÿr) : irrigator	mafsal : article, joint
irtidâ : repercussion	mafsallu (mafsallı) : articulate, jointed
is-hâl (ishâl) : flux	mahmiz : raphania
is-hâlli (ishâlli) : lax	mâ'joun (macun) : loch
isilik : rash	maqad (makat) : anus
isqorbit (iskorbÿt) : scurvy	maraz : evil
istî'dâd : predisposition	mejzÿub (meczup) : idiot
istihâle : transformation	meme : pap
jerâhât (cerahat) : matter	meme iltihâbu (meme iltihâbı) : weed
jevf (cevf) : cavity	menenjit : meningitis
jild hastalugh (cilt hastalıĝı) : yaws	merhem : cerate, ointment
jild iltihâbu (cilt iltihâbı) : lichen, shingles	mesâne : vesica
juva ile mouâmele et- (cıva ile muamele et-) : mercurialize	mismâ' : stethoscope
kemik qangreni (kemik kangreni) : necrosis	mouharrish (muharriş) : irritant
kemik qangrenine â-id (kemik kangrenine âit) : necrotic	mouhât (muhat) : snot
kemiklerin iltisâqu (kemiklerin iltisakı) : symphysis	mounqabuz (munkabız) : costive
	mouqarrib (mukarrip) : adductor
	mouqavvî (mukavvî) : cordial, corroborative, restorative

mousarruf (musarrıf) : revellent	perde : cataract
mouzâddu (muzaddı) : anti	prostat : prostate
mülattuf (mülattıf) : refrigerant	qaba qoulaq (kaba kulak) : mumps
müleyyin : aperient, lenient, lenitive	qâbili tedâvi (kâbil-i tedâvi) : remediable
münaqqî (münakkî) : cleanser	qabouq (kabuk) : scab, slough
müsekkın : palliative	qabouqlou (kabuklu) : sloughy
müs-hil (müşil) : aloe, opening, cathartic	qâbuz (kabız) : binding, restringent, styptic, retention
müs-hil almaq (müşil almak) : purge	qabz et- (kabzet-) : astringe
nabuza baqmaq (nabza bakmak) : to feel one's pulse	qamush (kamuş) : yard
nâqıl (nakıl) : revellent	qan alma (kan alma) : depletion
nasur (nasır) : corn, excrescence	qan toplanmasu (kan toplanması) : congestion
nebet (nöbet) : access, accession, ague, fit, quotidian, shivers	qanser (kanser) : cancer, canker
nebetli (nöbetli) : intermittent	qanu dourdouroujou (kanı durdurucu) : styptic
nefes borousou (nefes borusu) : wind pipe	qapanma (kapanma) : discussion
nefes darlugh (nefes darlığı) : asthma	qara sevdâ (kara sevda) : hypochondria
niqrîs illeti (nikris illeti) : gout	qara sou (kara su) : splint
noutfî (nutfî) : seminal	qarn (karın) : pit
nûx (nüks) : recrudescence, relapse, return	qat (kat) : reflection
nûx et- (nükset-) : relapse, return	qatlanma (katlanma) : reduplication
nüzûl (nüzul) : apoplexy	qatu' (katı') : ablation
orkid (orkit) : orchitis	qat-u ouzv (kat-ı uzuv) : amputation, mutilation
our (ur) : excrescence, scirrhus, spavin, wen	qol (kol) : limb
ouyqou hastalugh (uyku hastalığı) : lethargy	qoltouq altu (koltuk altı) : arm pit, pit
ouzv (uzuv) : limb	qompres (kompres) : compress
parmaq kemîy (parmak kemiği) : phalanx	qonsülto (konsülto) : consultation
	qonsülto et- (konsülto et-) : consult
	qoulaq (kulak) : auditory

qoulaq zaru (kulak zarı) : tympanum

qoum (kum) : gravel

qourountou (kuruntu) : hallucination, imagination

qourtoulma (kurtulma) : delivery

qoush palazu (kuş palazı) : croup

qouvvetli müs-hil (kuvvetli müşhil) : drastic

qronik ol- (kronik ol-) : to be confirmed

ququrdaq (kıkırdak) : cartilage

quzul hastalugh (kızıl hastalığı) : scarlatina, scarlet fever

quzulluq (kızılık) : rash

rapor : bulletin

rechete (reçete) : formula, prescription, recipe

rejim : regime, regimen

renksizlik : albinism

rôuh (ruh) : tincture

safra : gall

sanju (sancı) : tenesmus

sargu (sargı) : binding, dressing, pack, roller

sârî : catching

saru geurme (sarı görme) : xanthopsy

sedlich (setliç) : rochell-powder

seyelân : flux, whites

shâh damar (şah damar) : artery

shanqur (şankır) : canker, shanker

shaqaq (şakak) : temple, temporal

sherâyîn (şerâyîn) : artery

shiryân (şiryân) : artery

shish (şiş) : botch, concretion, gathering, scirrhus

shishirmek (şışirmek) : congest

shishmek (şışmek) : congest

shurdan (şirden) : caul

shurunga (şırına) : irrigator

silkinti : twitch

sîmâ : face

sinir : ligament

sinir toutoulmaq (sinir/i tutulmak) : cramp

sinir toutoulmasu (sinir tutulması) : cramp

sivilje (sivilce) : carbuncle, eruption

sonda : probe, sound

sonda qomaq (sonda koymak) : probe, sound

sou chicheyi (su çiçeği) : chick pox, varicella

soudguî (sudgî) : temporal

suraja (sıraca) : king's evil, struma

sutmalu (sıtmalı) : aguish

sürm : rectum

tabîb : doctor

tahrîsh et- (tahriş et-) : irritate

taqlî (taklî) : extirpation

taqrîb (takrip) : adduction

tavsuye et- (tavsiye et-) : prescribe

teb'îd : abduction

tedâvi : course, treatment

tedâvî et- : doctor, treat	vaz-u haml (vazıhaml) : delivery
teharrüş (teharrüş) : irritation	verem : consumption, consumptive, tuberculosis
tepe : pan	virosî (virüsî) : virulent
teqabbouz (takabbuz) : retraction	yapushma (yapışma) : accretion
teqayyouha ihzâr (takayyüha ihzâr) : maturation	yaqu (yakı) : plaster
teqayyouha ihzâr et- (takayyüha ihzâr et-) : mature	yaqu yapushdurmaq (yakı yapıştırmak) : plaster
terlemek : weep	yara : chafing, issue, laceration, stigma
tertîb : formula	yarıq (yarık) : laceration
tesh-hîs (teşhîs) : diagnostic	yoqlama (yoklama) : percussion
teshrîh (teşrîh) : dissecting, dissection	yumrou (yumru) : bump, process
tevârüs : atavism	yulanjuq (yılancık) : erysipelas, wildfire
titreme : ague, shivers	yumushatmaq (yumuşatmak) : relax
topouq kemîy (topuk kemiği) : talus	yüz : face
toutoulmouh (tutulmuş) : stiff	zâ'f (zaaf) : atony
tumarju (tımarcı) : dresser	zar : film, hymen, tunic, web
tuqanma (tıkanma) : obstruction	zeker : yard
turnaq (tırnak) : nail	ziqosis (zikosis) : sycosis
üremi : uramia	zührevî : venereal
üşhüme (üşüme) : rigour	zûjâjî (zücâcî) : crystalline
vaq-a (vaka) : case	

4.4.22. Ziraat Terimler

bellemek : fork	mahsûl (mahsûl) : gathering
chiftjilik (çiftçilik) : husbandry	oraq (orak) : hook
devshiriji (devşirici) : gatherer	qazmaq (kazmak) : trench
feyz : prosperity	seyrek serpmek : broadcast
gübre : dung	sura (sıra) : stich
hasâd : hopping	tohoum ekmek (tohum ekmek) : drill
kenar : balk	toplama : hopping

traqteur (traktör) : tractor

yabâni elma : crap apple

4.4.23. Zooloji Terimleri

aghula qapamaq (ağıla kapamak) : fold

âhâu (ahu) : musk

âj qaqa (ağaçkakan) : wood picker

ala doghan (aladoğan) : harpy

alpaqa (alpaka) : alpaca

altluq (altlık) : bedding

alushuq (alışık) : tame

ana : dam

aq baba (akbaba) : condor

arduq qoushou (ardıç kuşu) : throstle, thrush

arqa beygiri (arka beygiri) : wheeler

arqasu (arkası) : croup

aru qoushou (arı kuşu) : tit mouse

ashâ jins (aşağı cins) : underbred

at : cocktail, hobby

at sineyi (at sineği) : dragon fly, horse fly

atlar : stud

av hayvanu (av hayvanı) : courser

av keupekleri (av köpekleri) : pack

av keupeyi (av köpeği) : pointer, ranger, retriever, setter, terrier

avlouya qapamaq (avluya kapamak) : yard

ayu balugh (ayı balığı) : seal

â'zâsu tamam : entire

â'zâyü tenâsüliyye (âzâ-i tenâsüliye) : reproductive organs

yataq (yatak) : drill

zirâ-at (ziraat) : husbandry

balaban : bittern

baluq youmourtasu (balık yumurtası) : roe

baluqjul (balıkçıl) : bittern, wader

baluqjun (balıkçın) : halcyon, heron, king fisher

bârmaq (bağırmaq) : quack

bârsaqlar (bağırsaklar) : garbage

bashluq (başlık) : head stall

bashu bosh hayvan (başıboş hayvan) : stray, straggler

beuyük âj qaqa (büyük ağaçkakan) : witwal

beuyürmek (böğürmek) : bellow

beygir : hack, hackney, hobby, jade, nag, remount

beyzâlarunu chuqarmaq (beyzalarını çıkarmak) : spay

binek hayvanu (binek hayvanı) : mount, saddle horse

birinji nevî' qoyoun (birinci nevi koyun) : southdown

bo-a (boa) : constrictor

bodour (bodur) : stunt

bôuday biti (buğday biti) : weevil

bouqâ (bukağı) : hobble

bouqâ vourmaq (bukağı vurmak) : hobble

bourne (burun) : rostrum

boynouz (boynuz) : feeler, tentacle

buldurjun (bildircin) : quail	deul (döl) : fetus
buyuq (bıyık) : feeler, whisker	dil balugh (dil balığı) : fluke, sole
chabouq gitmek (çabuk gitmek) : spank	diplarya balugh (diplarya balığı) : plaice
chaylaq (çaylak) : kite	dishi hindi (dişi hindi) : hen turkey
chayur qoushou (çayır kuşu) : sky lark	diz : stifte
chayura chuqarmaq (çayıra çıkarmak) : to turn out	domouz ahuru (domuz ahır) : sty
chekirge (çekirge) : cricket, locust	dorou (doru) : chestnut
chifte (çifte) : kick, winch	dorou at (doru at) : dun
chifte atmaq (çifte atmak) : kick	dôudi vahîd (dûd-ı vahit) : taenia
chifteli beygir (çifteli beygir) : kicker	dourmaq (durmak) : set
chiftleshdirme (çiftleştirme) : crossing	düşük (düşük) : slink
chiftleshdirmek (çiftleştirmek) : couple	düşürmek (düşürmek) : slink
chiftleshme (çiftleşme) : copulation, pairing	emirjik qoushou (emircik kuşu) : king fisher
chiftleshme zemânu (çiftleşme zamanı) : pair time	ense : withers
chiftleshmek (çiftleşmek) : conjugate, leap, rut	erkek eurdek (erkek ördek) : drake
chivi (çivi) : spine	esh (eş) : mate
choban aldatan (çoban aldatan) : whip- poor-will	eshek arusu (eşek arısı) : hornet
choullouq (çulluk) : snipe	eshgin gidish (eşkin gidiş) : canter
churpunmaq (çırpınmak) : flutter	eurdek (ördek) : duck, eider
dâ suchanu (dağ sıçanı) : marmot	eurdek sesi (ördek sesi) : quack
damla : stagger	euter qoush (öter kuş) : songster
deniz eurdeyi (deniz ördeği) : albatross	eutme (ötmek) : song
deniz qartalu (deniz kartalı) : buzzard	eutmek (ötmek) : rout, sing, warble
deniz qurq ayâ (deniz kırkayağı) : nereid	euyürme (öğürme) : low
deniz salyangozou (deniz salyangozu) : periwinkle	fâreler : mice
deri : fell, hide	fil : elephant
	fino keupeyi (fino köpeği) : poodle
	fog (fok) : seal
	gaga : nib, rostrum

gayri ehlî (gayriehlî) : undomesticated	houy (huy) : habit
gebe : with young	hurlamaq (hırlamak) : snap, snarl
gelinjik (gelincik) : weasel	ibik : comb, crest
gem taqmaq (gem takmak) : curb	ighdish et- (iğdiş et-) : spay
gerdan : dew lap	injik (incik) : instep
gerisi : rump	ishemek (işemek) : stale
gevish (geviş) : cud	ispinoz : finch
gevish getirme (geviş getirme) : rumination	istirongiloz (istrongilos/istirongilos) : smelt
gevish getirmek (geviş getirmek) : ruminant	jinîn (cenîn) : fetus
gidish (gidiş) : tread	jins (cins) : well bred
gougou qoushou (guguk kuşu) : cuckoo	jivjiv (civciv) : peeper
gümüş balugh (gümüş balığı) : argentine, white bait	jüzâm (cüzâm) : measles
güverjin (güvercin) : cropper, culver	kechi yavrousou (keçi yavrusu) : kid
hâlis : full blood	kedi balugh (kedi balığı) : skate
hamsi balugh (hamsi balığı) : sprat	kedi yavrousou (kedi yavrusu) : kit
hani balugh (hani balığı) : pope	kertenkele : lizard, salamander
havlama : bark	kesmek : kill, slaughter
hayvan vermek : stock	keten qoushou (keten kuşu) : linnet
hayvanlar : stud	keupek (köpek) : spaniel, talbot
heybe : pouch	keupek balugh (köpek balığı) : shark
hich binilmemish (hiç binilmemiş) :unbacked	keusemen (kösemen) : bell wether
hindi : gobbler, turkey	keustebek (köstebek) : mole
hissi hayvânî (hiss-i hayvânî) : instinct	kirpi : hedge hog, urchin
horoz : cock	kürlü qoushou (kürlü kuşu) : whimbrel
hortoum (hortum) : proboscis	levâhiqi lâmise (levâhık-ı lâmis) : tentacle
houveynât (huveynât/hayvanat) : vorticella	levrek balugh (levrek balığı) : wrasse
	mafsalsuz (mafsalsız) : inarticulat
	martu (martı) : halcyon, mew

maymoun (maymun) : baboon, chimpanzee

mayus beujeysi (mayıs böceği) : cock chafer

melez : half blood

meme : dug

menzil beygiri : stager

merjan balugh (mercan balığı) : gold fish

merlan (merlanos) : whiting

mersin balugh (mersin balığı) : sturgeon

mezgit balugh (mezgit balığı) : whiting

midilli : nag, pony

migra : conger

morina balugh (morina balığı) : cod fish

mouhârebe beygiri (muharebe beygiri) : charger

mürekkeb balugh (mürekkep balığı) : cuttle fish

na'l : shoe

nallarunu seukmek (nallarını sökmek) : unshoe

nezle : glanders

ôlaq (oğlak) : kid

otlamaq (otlamak) : graze

otlatmaq (otlatmak) : grass, graze

ôughoulamaq (uğulamak/ulumak) : rout

ouloumaq (ulumak) : yowl

ouyouz (uyuz) : scab, scabious

ouyouz illeti (uyuz illeti) : mange

pars : leopard

penche (pençe) : nail, pounce, talon

pervâne : sphinx

pilichler (piliçler) : hatch

pislemek : mute

porsouq (porsuk) : badger, brock

post : coat, fell, skin

poullou hayvan (pullu hayvan) : saurian

qabouq (kabuk) : valve

qadurga balugh (kadirga balığı) : torpedo

qalqan balugh (kalkan balığı) : thorn back

qapmaq (kapmak) : snap

qara bataq (kara batac) : bog, dipper, diver

qara qoulaq (kara kulak) : lynx

qara qourbâ (kara kurbağa) : toad

qara yulan (kara yılan) : adder, constrictor

qarageuz balugh (karagöz balığı) : shad

qaraja (karaca) : buck, roe

qaraja yavrousu (karaca yavrusu) : fawn

qarga (karga) : crow, raven, rook

qartal (kartal) : condor, eagle

qartal yavrousu (kartal yavrusu) : eaglet

qashuntu (kaşıntı) : scratch

qastor (kastor) : beaver

qoch (koç) : ram

qoqarja (kokarca) : polecat

qoshoulou (koşulu) : teamwise

qoulâ qachan (kulağa kaçan) : ear wig

qoulouchqa (kuluçka) : brood, hatch

qoulouchqa yatmaq (kuluçkaya yatmak) : hatch

qoulouchqa yaturmaq (kuluçkaya yatırmak) : hatch

qoundouz (kunduz) : beaver, castor

qourd (kurt) : fluke

qourd sürüsü (kurt sürüsü) : rout

qoursaq (kursak) : crop, swim

qourt (kurt) : mite

qoush (kuş) : warbler

qousqoun (kuskun) : crupper

qoutb sansaru (kutup sansarı) : polecat

qouyrrouq sallayan (kuyruk sallayan) : wagtail

qouzgoun (kuzgun) : raven

qudaqlamaq (kıdıklamak/gıdıklamak) : chuck

qurlanguch (kırlangıç) : swallow, swift

qurq ayaq (kırkayak) : centiped

qushqurtmaq (kışkırtmak) : rouse, slate

qusraq (kısarak) : mare

quvurjuq (kıvırcık) : southdown

quzushma (kızıışma) : rut

rahvan : easy going

rahvan beygir/i : pad

re's : head

runga balugh (ringa balığı) : bloater

saghan (sağan) : martinet

sâghru (sağrı) : crupper

sâhib : master

salyangoz : slug

samour (samur) : sable

sansar : marten, skunk

saqa qoushou (saka kuşu) : gold finch, pelican, red breast, robin

saqatât (sakatat) : offal

saqurga (sakırğa) : tick

sardalye balugh (sardalya balığı) : sardine

saxaghan qoushou (saksâğan kuşu) : magpie, pie

semiz : fat, fleshy

semizlik : fatness, fleshiness

serche (serçe) : tit

serche qoushou (serçe kuşu) : wheater

sersem : sturdied

sersemlik : sturdy

shâhin (şahin) : hobby

shâhlanmaq (şahlanmak) : rear

sheytân külâhu (şeytan külâhı) : wheelk

shimpanze (şempanze) : chimpanze

shirdan (şirden) : rennet

soloujan (solucan) : taenia

solour (solur) : roarer

sou samourou (su samuru) : otter

suchramaq (sıçramak) : prance

suchrayush (sıçrayış) : vault

sughurjuq qoushou (sığircık kuşu) : starling

surt (sırt) : withers

surtlan (sırtlan) : hyena

sülük : blood sucker, leech

sümüklü beujek (sümüklü böcek) : slug
 sürmek : run
 sürü : pack
 sürüden ayrılmaq (sürüden ayrılmaq) : stray
 süvâri hayvanu (süvari hayvanı) : trooper
 tâ'lîm et- : break in
 taraq (tarak) : clam, scallop
 tatarjuq (tatarcık) : midge
 tavshan (tavşan) : cony
 tay : colt
 tayrân : aviation
 tazu (tazı) : beagle, talbot
 teke : prawn, shrimp
 tepe : crest
 terbiye : training
 terbiye et- : gentle
 timsâh : alligator, crocodile
 toplama : round up
 topouq qulları (topuk kılları) : fetlock
 tos vourmaq (tos vurmak) : toss
 tosoun (tosun) : steer
 tumar et- (tımâr et-) : to rub down
 turnaq (tırnak) : hoof, talon
 tüy deukme (tüy dökme) : moulting
 ughdush et- (iğdiş et-) : castrate, emasculate, geld
 umluq (ımlık/ıblık) : capon
 usurmaq (ısırmak) : snap
 usurur (ısırır) : snappish

ürkmek : jib
 vashaq (vaşak) : lynx
 vebâ : murrain
 vortisel : vorticella
 vouroush (vuruş) : butt
 yaban domouzou (yaban domuzu) : brawn
 yaban eurdeyi (yaban ördeği) : coot, poacher
 yaban horozou (yaban horozu) : grouse
 yalaq (yalak) : water trough
 yâmour qoushou (yağmur kuşu) : plover, whip-poor-will
 yan gitmek : traverse
 yarush atu (yarış atı) : racer
 yarush beygiri (yarış beygiri) : cocktail
 yavasha (yavaşa) : muzzle
 yavrou (yavru) : cub, suckling, young
 yavrou tazu (yavru tazı) : sapling
 yavroulamaq (yavrulamak) : litter
 yavroular (yavrular) : litter
 yedek hayvân : relay
 yele : crest, mane
 yem : feed, feeding, provender
 yem torbasu (yem torbası) : nose bag
 yem vermek : bait, provender, bait
 yemlemek : bait
 yengej (yengeç) : crab
 yoular (yılar/yular) : halter
 yulan balugh (yılan balığı) : conger, eel
 yurtuju (yırtıcı) : predatory, rapacious

yük beygiri : cob	zâr : spaniel
yük hayvanu (yük hayvanı) : sumpter	zargana balugh (zargana balığı) : weever
zaghar (zağar) : pointer, terrier	zebra : zebra
zâhife : crawler, creeper	zerdava : marten
zahîre qourdou (zahire kurdu) : weevil	

4.5. Kullanım Sıklıkları

Bir metinde, konuşmada veya herhangi bir eserde bazı sözcüklerin daha fazla yer aldığı görülür. Özellikle, bir edebî eserde sık kullanılan sözcüklerin tespit edilmesi o eser ve yazarı hakkında çeşitli bilgiler sunar. Sözcüklerin sık kullanımı yani kullanım sıklığı, metnin, eserin veya konuşmanın içeriği, konusu ile ilgilidir. Bu çalışmaya konu olan *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı sözlük, İngilizceden Türkçeye olduğu için İngilizce sözcüklerin karşılığında kullanılmış olan Türkçe sözcüklerin hangilerinin ne kadar sık kullanıldığının tespiti de sözcükleri işlevlik açısından ortaya koyacaktır. Ancak, sözcük sayısının fazlalığı sebebiyle belli başlı sözcüklerin kullanım sıklığı ortaya konulmuştur.

4.5.1. İsimler

4.5.1.1. Özel İsimler

Allah : Allah, Almighty, First Cause, Cause Of Cause, The Create, God, Heaven, İnfinite, Jehovah, Omnipotent, Supreme Being (11)	İslâm : İslam, İslamic, İslamism, Mohammedan, Mohammedan, Mussulman (6)
Dübbü Ekber (Dübbüekber) : Great Bear, Charles's Wain, Ursa Major (3)	İslâmiyyet : İslam, İslamism, Mohammedanism (3)
Dübbü Asgar (Dübbüasgar) : Lesser Bear, The Lesser Wain, Ursa Minor (3)	İsqoch (İskoç) : Caledonian, High Lander, Scotch (3)
Felemenkli (Flemenkli) : Dutch Man, Flemish, Hollander (3)	İsvichre (İsviçre) : Helvetic, Helvetia, Swiss, Switzerland (4)
İngiliz : Anglican, Anglo, Britannic, British, Briton, English (6)	Jenâbu Haqq (Cenâb-ı Hak) : God, Our Lord, Providence, Supreme Being (4)
İrlanda : Hibernian, Hibernia, İreland, Irish (4)	Latin : Latin, Roman, Catholic, Romance (4)
	Latinje (Latince) : Humanity, İtalic, Latin (3)

Mogoul (Moğol) : Mongol/Mongolian, Mongolian, Mogul (3)

Mousevî (Musevî) : Mosaic, İsrailite, Jew, Jewish, Judaical (5)

Müslim : Mohammedan, Moslem, Mussulman (3)

Müslimân (Müslüman) : Moslem, Mussulman, İslamic, Mohammedan (4)

Portekiz : Peninsula, Portugal, Portuguese (3)

Qubtu (Kıbtî) : Copt, Coptic, Gipsy, Tzigany (4)

Yahoudi (Yahudi) : Hebrew, Jew, Jewish, Judaical (4)

Yôunânî (Yunanî) : Grecian, Greek, Hellenic (3)

4.5.1.2. Tür İsimleri

âhenk : accord, assonance, caddence, chime, chord, compatibility, concord, congruency, consonance, cosmos, euphony, harmony, inflection, jollification, keeping, modulation, repose, revel, spree, symmetry, sympathy, symphony, temperament, tone, tune, good understanding, union, unison, wassail (30)

darbe : bang, beating, blow, buffer, chop, clip, coup, cut, dash, dub, flap, impact, job, jog, knock, knocking, lash, pat, poke, rap, shock, slap, spank, spat, stripe, stroke, tap, thrust, thump, thwack, whack (31)

esâs : base, aphorism, basis, bottom, bulk, butt, corner stone, element, essential, footing, foundation, fundamental, fundamentally, ground, ground work, institute, institution, key note, key note, key stone, leading, main, main, module, mould, noumenon, nucleus, originality, position, principle, radical, radix, root, root of the matter, rudiment, stamina, standing ground, staple, stuff, substance, substantiality, substratum (42)

eurtü (örtü) : afghan, bard, blanket, canopy, caparison, cloak, cloth, coating, coping, cover, covering, drugget, envelope, hammer cloth, holland, hood, horse cloth, housing, kerchief, muffler, overlaying, rug, shroud, spread, towel,

veil, veiling, vestment, wimple, wrapper, wrapping (31)

gürültü : ado, affray, bang, blare, brawl, breeze, clatter, clutter, commotion, crack, din, hubbub, loudness, noise, noisiness, peal, peal, pother, racket, report, riot, rioting, roaring, romp, row, ruffling, rumbling, rumpus, shindy, swash, tear, thud, thunder, troublous, tumult, turbulence, turmoil, unrest, uproar, vociferation (40)

hile : cheat, circumvention, cog, crook, crookedness, deceit, delusion, double, farce, fetch, foul play, fraud, game, gammon, gull, hoax, humbug, illusion, imposition, imposture, improbity, juggle, palmer, ruse, guile, overreaching, piracy, prevarication, repeating, sleight, subterfuge, to take in, tortuosity, trap, trick, trickery, wile (37)

ish (iş) : ado, affair, agency, avocation, business, calling, concern, concernment, deed, duty, efficiency, employment, engagement, enterprise, errand, exploit, fatigue, function, go, job, labour, operation, performance, pursuit, task, team work, the thing, transaction, vocation, work, working (31)

kenâr : balk, brim, brink, crust, fag end, flange, hem, indention, jamb, lap, limb, lip, list, margin, marginal, selvage, bank, border, edge, edging, fringe, ledge, purl, rand, rim, side, side, skirt, skirting, verge, wale, welt (32)

leke : attainer, blemish, blot, blotch, blur, cloud, contamination, dishonour, fleck, freckle, iron mould, lichen, maculation, mote, seed, slur, smear, smudge, smut, soil, spatter, speck, spot, spot, stain, stigma, stigma, sully, sun spot, taint (30)

meyl (meyil) : bending, bent, bias, cant, declension, declination, declivity, dip, fall, grade, gradient, incline, inclination, liking, obliquity, pitch, predilection, predisposition, prepossession, proclivity, proneness, propensity, rake, readiness, relish, shelving, side long, slant, slope, stream, sympathy, talus, tendency, tilt, trend, underlay, vocation (37)

ousôul (usûl) : art, fashion, measure, practice, standing orders, ceremonial, fingering, form, formality, formula, formulary, knack, liturgy, manner, method, mode, modus, observance, regime, regimen, rite, routine, rule, rut, scheme, school, style, system, technique, usage, use, way (33)

parcha (parça) : bit, chess man, chip, clip, cut, cutting, fraction, fragment, fritter, gore, item, lot, lump, morsel, pane, parcel, part, partition, patch, piece, portion, remnant, scrap, segment, shiver, shred, sliver, snatch, snip, souse, splinter, steak (32)

qarushuqluq (karişiklik) : chaos, clutter, complexity, complication, confusion, disorder, disorganization, disturbance, embroilment, entanglement, indiscipline, indistinction, intricacy, jumble, labyrinth, maze, medley, mess, misrule, mix, muddle, perplexity, perturbation, promiscuousness, pucker, smother, tangle, topsyturvy, trouble, tumble up, turmoil, wheels within (32)

qol (kol) : affluent, arm, bar, beam, bifurcation, bracket, brake, branch, catch, column, confluent, crank, cross bar, cubit, detent, effluent, fore arm, gibbet, holder, joint, limb, radius, rope yarn, round, round, shaft, sleeve, spoke,

starter, stem, stop, strand, thill, tram, tributary, yarn (36)

qol (kol) : affluent, arm, bar, beam, bifurcation, bracket, brake, branch, catch, column, confluent, crank, cross bar, cubit, detent, effluent, fore arm, gibbet, holder, joint, limb, radius, rope yarn, round, round, shaft, sleeve, spoke, starter, stem, stop, strand, thill, tram, tributary, yarn (36)

qouvvet (kuvvet) : accent, brawn, dint, emphasis, energy, enforcement, exponent, force, forte, lustiness, might, mightiness, moment, physical sciences, pith, potency, power, prevalence, proof, puissance, purchase, raciness, rankness, rise, robustness, solidity, spring, stamina, stanchness, steam, stoutness, strenght, stress, stress, sturdiness, substance, substantiality, swing, tone, troop, vigour, virility, virtue, virtuality, vitality, volume (46)

shiddet (şiddet) : acuteness, asperity, austerity, brunt, edge, emphasis, energy, fierceness, fieriness, flame, force, furiousness, hardness, haste, heat, impetuosity, impetus, inclemency, inexorability, intensity, keenness, poignancy, pressure, rage, raging, rawness, rigour, rigorousness, roughness, rugosity, severity, sharpness, steam, storminess, stress, strictness, stringency, swell, vehemence, violence, virulence (41)

taqum (takım) : assemblage, batch, clan, cohort, crew, an eight, finding, flock, gang, gear, gentry, harness, lot, parcel, party, phalanx, picket, plant, platoon, rig, rig out, set, shift, spell, squad, suit, tackle, tackling, team, train (30)

tejâvüz (tecavüz) : abuse, desecration, affront, aggression, break in, offence, outrage, overrunning, breach of privilege, profanation, railing, rape, rapine, ravishment, transgression, trespass, attack, contempt, encroachment, excess, force entry, house

breaking, indignity, injury, inroad, insult, molestation, taunt, taunting, usurpation, violation (31)

4.5.2. Zamirler

biz : awl, bodkin, brad awl, we (4)

hangisi : whether, which is which, whichever (3)

hepsi : in all, gross, the whole kit, totality, whole (5)

her kim : anybody, anyone, soever, whatsoever, whoever (5)

herkes : one and all, everybody, every mother's son (3)

kendi : herself, himself, itself, own, in person, self (6)

kendini : himself, itself, one's self (3)

kimse : nobody, nobody, no one (3)

nereye : whither bound, wherever, whither (3)

onoun (onun) : here of, his, its, there of (4)

shey (şey) : aught, being, entity, matter, object, thing (6)

4.5.3. Sıfatlar

achuq (açık) : bare, above board, broad, clear, clear, deficit, direct, distended, distinct, down right, embezzlement, explicit, exposed, express, fair, fenceless, flat, frank, free, light, lucid, offing, offside, open, outright, outspoken, overdraft, overt, pale, perspicuous, pervious, plain, plain spoken, point-blank, raw, revealed, roofless, round, serene, straight forward, surface, unbalanced, unbarricadoed, uncovered, uncrossed, understandingly, undisguised, undone, unequivocal, unfenced, unreserved, unsealed, unsettled, via, wide (55)

choq (çok) : abundant, ample, considerable, copious, deuced, far, flowingly, freely, frequent, full, great, hard, high, large, liberal, mickle, much, multiple, multitudinous, numerous, numerously, passing, plenty, plentiful, precious, rich, richly, rife, right, strongly, stupendous, teeming, torrential, very, voluminous, wide (36)

fenâ : adverse, awkward, bad, botchy, deleterious, spiteful, deteriorated,

disagreeable, disgraceful, disreputable, distempered, evil, ill featured, forbidding, foul, graceless, harmful, ill, ill, infamous, lame, malicious, malignant, mis, mischievous, morbid, nasty, naughty, seedy, shrewd, spread eagle, ungraceful, unhandy, unhealthy, unpleasant, wicked (36)

mouvâfuk (muvâfık) : agreeable, adaptable, adapted, advisable, approvable, apropos, becoming, befitting, commendable, competent, conform, conformable, consistent, consonant, convenient, decent, decorous, eligible, expedient, fair, favourable, fit, fitting, germane, meet, opportune, proper, pursuant, quadrate, seemly, substantial, suitable, well timbered, unobjectionabl, welcome, wholesome (36)

müdhish (müthiş) : amazingly, appalling, babylonian, crushing, desperate, enormous, eventful, fearfull, formidable, gruesome, horrible, huge, mammoth, mighty, monster, monstrous, mortal, outrageous, overpowering,

portentous, prodigious, racking, roaring, sensational, shocking, swingeing, tearing, terrible, terrific, thumping, thundering, tremendous, colossal, fabulous, ghastly, gigantic (36)

parlaq (parlak) : beamy, bright, brilliant, dashing, effulgent, flaring, flashy, florid, flourishing, fulgent, gay, glaze, glaring, gleamy, glittering, glossy, glowing, golden, high coloured, irradiate, irradiant, lucid, luminous, lustrous, radiant, refulgent, resounding, resplendent, rich, sheen, shining, shiny, silky, silvery, sleek, sparkling, splendid, star like, sunny, tinsel, vivid (41)

qaba (kaba) : antic, bluff, blunt, boorish, brassy, broad, churlish, clowish, clumsy, coarse, crude, discourteous, down right, foul mouthed, grained, granulate, gross, gross, grotesque, gruff, harsh, homely, husky, ill bred, impolite, indecent, indelicate, inelegant, loutish, loveless, lumpish, mock, peasant, plump, provincial, rank, rococo, rough, rough hewn, rude, rugged, rustic, scraggy, scurrilous, shag, shagged, stiff, tawdry, tinsel, unbleached, unbolted, unbred, uncivil, uncourtly, uncounth, unfine, unframed, ungainly, ungallant, ungenteeled, ungracious, unladylike, unlicked, unlovely, unmannerly, unpolished, unskilled, unsmooth, vulgar, wooded (71)

qouvvetli (kuvvetli) : athlete, in blood, bony, bouncing, brawny, buxom, cogent, emphatic, energetic, expressive, full flavour, forceful, forcible, hearty, heavy, influential, jolly, lusty, mighty, muscular, nervous, pithy, potent, potential, powerful, prevalent, puissant,

racy, rank, rigorous, solid, stalwart, stark, sthenic, stout, strong, sturdy, substantial, tough, vigorous (40)

sâkin : becalmed, calm, collected, composed, cool, dispassionate, easeful, easy, halcyon, imperturbable, inmate, motionless, mum, noiseless, orderly, peaceable, peaceful, placid, pulseless, quiescent, quiet, reposed, resigned, sedate, serene, settled, silent, smooth, static/al, still, temperate, tranquil, undisturbed, uneventful, unmoved, unruffled, untroubled, wrathless (38)

sert : abrupt, acrimonious, adamant, astringent, austere, crabbed, dry, gruff, gusty, hard, hard, harsh, heady, high proof, high seasoned, horny, inclement, indocile, irony, marble, piquant, racy, rigid, rocky, rough, severe, sharp, short, steely, stern, sternly, stiff, stubborn, tart, tense, tough, unyielding, violent (38)

shen (şen) : blithe, boon, buoyant, cavalier, cheerful, convivial, crank, festal, festival, filly, friskful, frisky, frolic, frolicsome, gamesome, gay, genial, gladsome, gleeful, hilarious, jaunty, joker, jovial, joyous, light, light hearted, lightsome, lively, merry, mirthful, playful, prompt, rompish, solute, sportful, sportive, tripping, vivacious, winsome (39)

za-îf/zayuf (zaif/zayıf) : enervate, weak, flimsy, frail, groggy, infirm, invalid, piping, rickety, shaky, small, unresisting, impotent, repent, airy, crank, cranky, crazy, effeminate, faint, feeble, gaunt, lank, lean, meagre, poor, powerless, puny, scraggy, scrawny, sickly, skinny, slack, slim, spare, thin, unfleshed, weak (38)

4.5.4. Zarflar

achuqja (açıkça) : cleanly, clear, directly, down right, explicitly, fair, fairly, flatly, frankly, honestly, manifestly, openly, overtly, plainly, right down, roundly,

straightly, straight forward, undisguisedly, unequivocally, unreservedly (21)

birden bire (birdenbire) : abrupt, off hand, all at once, abruptly, at a blow, impulsive, impulsively, outright, sheer, slap, slapdash, souse, suddenly, at unawares, unexpectedly, unsought, plump (17)

derhâl : by and by, directly, forth with, immediate, immediately, incontinent, instantly, off hand, at once, proximately, readily, right off, in a scramble, on the spot, wildfire (15)

hemen : anon, aptly, by and by, directly, forth with, like fun, off hand, hastily, immediate, immediately, incontinent, instantly, in a moment, near, nearly, nigh, off hand, at once, outright, post haste, practically, presently, promptly, right off, scramblingly, soon, no sooner as soon, on the spot, straight, there upon (30)

hich (hiç) : a little bit, bubble, cherry stone, in the least, love, naught, naught, never, no, non existence, none, nothing, nought, null, nutshell, scantling, straw, trifle, trifling, vapour, not a whit, yeasty (22)

kyâmilen (kâmilên) : all along, bodily, completely, entirely, full, fully, every inch, integrally, at large, outright, at all points, root and branch, roundly, all round, through, thoroughly, totally, every whit, wholly, from stem to stern (20)

lâqaydâne (lâkayâne) : stoically, indifferently, indolently, listlessly, loosely, neglectfully, negligently, regardlessly, unconcernedly, undutifully, unmindfully, unthinkingly, wantonly, coolly, disinterestedly (15)

4.5.5. Edatlar

...e qadar (...e kadar) : ere, till, until, up to, as, so far as, as many as, some (8)

qabaja (kabaca) : bluntly, boorishly, broadly, clownishly, coarsely, down right, grossly, gruffly, impolitely, indecently, plumply, roughly, rudely, ruggedly, rustically, scurrilously, by rule of thumb, ungracious, unmannerly, vulgarly (20)

shiddetle (şiddetle) : acutely, austerely, eagerly, emphatically, energetically, fiercely, forcibly, furiously, grievously, hard, hardly, hastily, highly, home, hotly, inexorably, intensely, intensively, keenly, nippingly, passionately, powerfully, ragingly, rigidly, rigorously, severely, sharply, slap, smartly, sorely, strictly, strongly, vehemently, with a vengeance, vigorously, violently, vividly (37)

tamâmen : altogether, bag and baggage, clean, clear, completely, consummate by, diametrically, due, duly, entirely, exactly, fac-simile, faithfully, full, fully, graphically, home, every inch, integrally, to the very letter, literally, out and out, perfectly, for point, point-blank, precisely, properly, purely, quite, all round, sheer, signally, soundly, starkly, straight, strictly, thoroughly, through, through out, to a turn, verily, veriest, hollow (43)

ziyâdesîle (ziyâdesiyle) : deeply, exceedingly, excessively, devilishly, heavily, highly, over, particularly, passing, considerably, eminently, extensively, extraordinarily, by far, fervently, greatly, immensely, infinitely, largely, mightily, precious, prodigiously, profoundly, unspeakably, widely, woundily, strongly, superlatively, aloud (29)

...e râgmen (...e rağmen) : in despite of, in spite of, notwithstanding, in contempt of (4)

gibi : as, after the fashion of, as good as, like, after the manner of, so to say, such as (7)

4.5.6. Bağlaçlar

chünki (çünkü) : because, for, why, see that (4)

de/da : too, a, also, during, likewise (5)

mademki : since, in that, where as (3)

ichün (için) : as, because of, for, in memory of, in order to, for the sake of, so that, toward, for the use of, with a view to (10)

ne...ne : nor, neither, neither nor (3)

ya'nî : that is, that is to say, namely (3)

zirâ : for, that, because (3)

4.5.7. Ünlemler

adiyeu (adiyö/adiyü) : goodbye, so-long (2)

ha : ha, hum (2)

vây : heyday, whew (2)

4.5.8. Fiiller

achmaq (açmak) : bare, denude, develop, dibble, disclose, disentangle, distend, evolve, fend off, hint, lance, to law open, loosen, open, pick, prize, put off, ravel, rip, set, to shove of, switch, tap, to turn on, unbar, unbarricade, unbolt, unbosom, unbuckle, unbutton, uncase, unclasp, unclinch, uncoil, uncork, uncover, undo, unfasten, unfold, unfurl, unhook, unlace, unlink, unlock, unpack, unravel, unroll, unroof, untwist, unveil, unwind, unwrap (52)

ayurmaq (ayırmaq) : abstract, assort, classify, clear, cull, decant, decompose, detach, detail, difference, disconnet, disjoin, disjoint, dissect, dissevere, distance, distinguish, disunite, divide, draft, fork, graduate, individualize, joint, liberate, part, partition, peculiarize, pick out, proportion, pulp, red, retort, scantle, seclude, segregate, separate, sequester, sever, shed, single, singularize, size, sort, space, sunder, uncouple, unravel (48)

bozmaq (bozmak) : balk, becloud, break, bungle, cancel, chequer, confound, corrupt, craze, cripple, cross, darken, debase, deface, defile, deprave, derange,

deteriorate, discomfit, disconcert, disfigure, dislocate, disorder, disorganize, disturb, embroil, falsify, foil, foul, frustrate, garble, impair, indispose, interpolate, maim, mar, misplace, muff, obliterate, pamper, paralyze, pervert, poison, rout, rove, scratch, snarl, spoil, thwart, tousle, undermine, undo, unmake, upset, vilify, violate, to wipe out (57)

chuqarmaq (çıkarmak) : to set aside, bring forth, cashier, to cast out, cut off, cut out, deduce, deduct, detach, dig, discharge, discharge, disconnet, disengage, disgorge, dislodge, dismiss, dismount, doff, drive out, eject, elicit, eliminate, emit, exclude, excrete, expel, expire, extarct, get out, heave, issue, pay off, to pull up, pulp, put down, put out, smite, splay, strike out, subtract, o take off, to turn away, to turn off, to turn out, unbar, unbitt, uncap, unearth, ungear, unglue, unhang, unharness, unhinge, unhook, unpin, unship, unshoe, vomit, whip (60)

kesmek : abscind, amputate, butcher, carve, cease, chip, circumcise, clip,

curtail, cut, cut down, cut off, dag, defalcate, discontinue, drop off, excise, fell, hack down, hew, hush up, interrupt, kill, to knock off, lop, massacre, mutilate, nip, poll, shear, shut up, slash, slaughter, slay, snip, stanch, stint, strike, strike down, stump, sunder, whittle (42)

qarsuhdurmaq (karıştırmak) : mix, admix, adulterate, alloy, blend, clutter, combine, commingle, complicate, confound, confuse, dash, derange, disorder, disorganize, disturb, embroil, entangle, flop, flutter, huddle, implicate, intermingle, intermix, involve, jumble, lace, lard, litter, mash, maze, mess, mingle, to mix up, muddle, perplex, perturb, ravel, ruff, ruffle, rummage, shuffle, shuffle, snarl, stir, tangle, trouble, unsettle, unshape (49)

redd et- (reddet-) : abject, balk, blackball, condemn, confute, controvert, decline, deny, disaffirm, disallow, disavow, discard, disclaim, disinherit, dismiss, disown, disprove, disqualify, gainsay, illegalize, to join issue, overrule, pluck, proscribe, to call in, question, rebuff, refuse, refute, reject, render, renounce, reprobate, repudiate, repulse, retort, return, to shake the head, to throw back, traverse, veto (41)

4.5.9. Deyimler

basha chuqmaq (başa çıkmak) : account for, cope, master, match, surmount, tackle (6)

dayaq atmaq (dayak atmak) : bastinado, cudgel, lick, pommel, to walk into, whop (6)

ehemmiyyet vermek : to make much of, mind, regard, slight, to lay stress upon (5)

ehemmiyyet verməmək : disregard, to take it easy, ignore, to make little of, to make nothing of (5)

tahrîk et- : actuate, arouse, bestir, brisk up, edge, egg, enkindle, entice, excite, fan, ferment, fire, fret, grate, impassion, impel, incense, incite, inflame, instigate, irritate, kindle, to put on his mettle, move, paddle, play, prompt, provoke, quicken, raise, rouse, solicit, start, stimulate, stir, suscite, tempt, toss, wake, warm, whet, work, to work up, wreck, agitate, call up (46)

toplamaq (toplamak) : accumulate, agglomerate, aggregate, amass, assemble, band, body, call together, collect, compile, concentrate, congest, congregate, convene, convocate, convoke, crop, cull, gather, glean, group, heap, to lay in, lease, levy, lump, mobilize, muster, pack, pick, pick up, put to, raise, rake, rally, reap, reef, ripple, sum, treasure, whip (41)

toutmaq (tutmak) : apprehend, bind one's self, bolster out, bond, book, bridle, catch, cement, clam, clutch, crimp, crutch, engage, engross, fasten, fee, freight, grapple, grasp, gripe, have, hire, hold, hook, intercept, keep, to keep up, lease, lock, port, refrain, rein in, rent, restrain, retain, seize, seize, springe, stay, stick, strike out, sustain, tackle, tackle, take, trap, uphold, withhold (48)

geri dourmaq (geri durmak) : hang back, refrain, withhold (3)

haber almaq (haber almak) : hear, to be inform, to get an ink of, learn, to get wind of (5)

kirâya vermek : hire out, job, lease, let, to let out, rent (6)

qaleme almaq (kaleme almak) : couch, draft, to draw up, engross, indite (5)

qarâr vermek (karar vermek) : adjudge, arbitrate, award, decide, to come to a

decision, determine, to make up one's mind, pitch, resolve, rule, set down, vote (12)

qarshu gelmek (karşı gelmek) : beard, buffer, defy, face, front, nose (6)

shekil vermek (şekil vermek) : figure, form, frame, mould, shape (5)

touzâ düşürmek (tuzağa düşürmek) : decoy, entrap, gin, insnare, nuzzle, pitfall, snare, trap, trepan (9)

zâf vermek (zaaf vermek) : debilitate, effeminate, emasculate, enervate, enfeeble, impoverish, weaken, unnerve (8)

zevâl boulmaq (zevâl bulmak) : die, ebb, emaciate, decay, fail, wane (6)

V. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Bahriyeli bir binbaşı olan Ahmed Vâhid, iyi bildiği “İngilizceyi hakkıyla öğretebilmek” amacıyla birçok sözlük yazmıştır. Bu çalışmaya söz varlığının tespit edilmesi açısından konu olan ilk sözlüğü, 1924 yılında tamamlamış olduğu *A Condensed Dictionary English –Turkish*’tir. Sonraki sözlüğü, yine İngilizceden Türkçeye olup onu da 1931 yılında yayımlamıştır. 1945 yılında ise sözlüğünü Türkçeden İngilizceye olarak düzenlemiştir. Bu sözlükten sonra ömrü yetmemiş, sözlüğün 1971 basımı, kızı Yıldız Moran tarafından yapılmıştır. 1985 yılında ise ismi *Büyük Türkçe-İngilizce Sözlük* olarak değiştirilip basılmıştır. Bu sözlüğün basımı, 2003 yılına kadar devam etmiştir.

Ahmed Vâhid’in sözlükleri içerisinde dikkati en çok çeken ve çalışmamızın ana konusu olan 1924 yılına ait İngilizceden Türkçeye olarak yazılmış ve içerdiği birçok unsur sebebiyle bir sözlükten de öte bir konumda olan *A Condensed Dictionary English –Turkish*’tir. Türklere İngilizceyi, sadece sözcük düzeyinde öğretmeyi amaçlamamış, aynı zamanda İngilizce dil bilgisi unsurları ile ağırlık, ölçü birimleri, çeşitli işaret ile semboller ve alfabe listesine de yer vermiştir. Ayrıca, 1928 yılında gerçekleştirilmiş olan Harf Devrimi öncesi yazılmış olması da bu sözlüğü ilginç kılan unsurlardandır.

Sir James William Redhouse’un 19. yüzyılda hazırlamış olduğu sözlüklerden sonra, modern bir anlayışla hazırlanmış olan sözlüklere sahip olan Ahmed Vâhid Bey, bildiğimiz kadarıyla İngilizceden Türkçeye, Türkçeden İngilizceye sözlükler hazırlamış olan ilk Türk’tür. Ahmed Vâhid, *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı sözlüğünün “Mukaddime” kısmında, bilinen ilk İngilizce-Türkçe sözlüğün Redhouse’tan sonra ilk olarak kendisinin yazdığını belirterek sözlüğünün önemini anlatmıştır.

Yaklaşık 40.000 İngilizce sözcüğün yer aldığı *A Condensed Dictionary English –Turkish*’te İngilizce madde başlarının Türkçe karşılığı, hem yazarın belirlediği bir sistem ile Latin harfleriye hem de Arap harfleriyle verilmiştir. Bunun yanı sıra sözcük türüne, sözcüğün kullanım alanına (terim ve tematik vurgu) da yer verilmiştir.

İncelememizin birinci kısmında Ahmed Vâhid’in sözlükleri betimlenmiş, ikinci kısmında ise İngilizce madde başlarına karşılık verilen Türkçe sözcüklerin söz varlığı unsurlarına göre tespiti yapılmıştır. Sözcükler, yazıldıktan sonra İngilizce-Türkçe

olan sıralama, Türkçe-İngilizce olarak değiştirilip tekrarlanmış aynı sözcükler, tek bir madde başı karşısında sıralanarak farklı sözcük sayısına ulaşılmıştır.

Söz varlığı çalışmaları, söz varlığını oluşturan bu unsurlara göre dil malzemesinin işlenip tasnif edilmesiyle yapılır. *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı eserin söz varlığını oluşturan unsurlar; isim, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil, deyim ve atasözleridir. Sözlüğün İngilizce madde başlarına karşılık olarak verilmiş Türkçe söz varlığına bakıldığında, yaklaşık 40.000 İngilizce sözcüğün **77.612** Türkçe sözcük ile açıklandığı görülmektedir. Farklı sözcük sayısının toplamına bakıldığında ise **33.324** sayısı karşımıza çıkmaktadır.

Sözlükte en geniş yer tutan sözcük türü, isimlerdir. Sözlükte toplam isim sayısı 40.203'tür. 40.203 ismin 1.162'si özel isim, 39.041'i ise tür isimleridir. Ancak, farklı olan isim sayısı, 18.813'tür. Bunların 944 adeti özel isim, 17.869 adeti ise tür isimleridir. Tür isimleri, yapı bakımından basit, türemiş ve birleşik olarak yapı bakımından çeşitlilik arz ederken özel isimler ise kişi isimleri, yer isimleri ve coğrafi isimler, halk isimleri ve aidiyet bildiren isimler, dil isimleri, dinî isimler, eser ve abide isimleri, devlet-imparatorluk-kurum ve kuruluş isimleri, tarihî olay-antlaşma ve savaş isimleri, gök cismi isimleri ve diğer özel isimlerden oluşmaktadır. Kişi isimlerinin sayısı 100 iken yer isimleri ve coğrafi isimlerin sayısı 439'dur. Halk isimleri ve aidiyet bildiren isimler 214, dil isimleri 28, dinî isimler 67, eser ve abide isimleri 6, devlet-imparatorluk-kurum ve kuruluş isimleri 46, tarihî olay, antlaşma ve savaş isimleri 11, gök cismi isimleri 7 ve diğer özel isimler ise 26 adettir. Özel isimler arasında en çok 439 adetle yer isimleri ve coğrafi isimler yer almaktadır. Yer isimleri ve coğrafi isimlerden sonra halk isimleri ve aidiyet bildiren isimler 214 adetle en çok yer alan özel isimlerdir. En çok kullanılmış üçüncü özel isimler 100 adetle kişi isimleridir.

Özel İsimler

Kişi İsimleri	100
Yer İsimleri ve Coğrafi İsimler	439
Halk isimleri ve Aidiyet Bildiren isimler	214
Dil İsimleri	28
Dinî İsimler	67
Eser ve Abide İsimleri	6
Devlet-İmparatorluk-Kurum ve Kuruluş İsimleri	46
Tarihî Olay-Antlaşma-ve Savaş İsimleri	11
Gök Cismi İsimleri	7
Diğer Özel İsimler	26

Toplam

944

Ad bilimi için önemli bir malzeme sunan sözlüğün geri kalan sözcük türlerine bakıldığında, isimlerden sonra en fazla sıfatların yer aldığı görülmektedir. 16.664 adet sıfatın yer aldığı sözlükte farklı sıfat sayısının 6.478 olduğu görülmektedir. Sıfatlardan sonra en çok kullanılan sözcük türü, fiillerdir. Toplam fiil sayısı 14.758 iken farklı fiil sayısı 4.793'tür. Diğer sözcük türlerine bakıldığında, 4.679 toplam zarf sayısı varken 2.356 farklı zarf sayısı vardır.

Fiillerin dışında tasnif edilmiş olan deyimlere bakıldığında, toplam deyim 937 olduğu görülmektedir. Ancak, farklı deyim 688 olduğu görülmektedir. Zamirlere bakıldığında, 171 adet toplam, 116 adet ise farklı zamir mevcuttur. Toplam 82 edat varken 24 adet farklı edat kullanılmıştır. 29'u farklı olmak üzere toplam 61 bağlaç, 27'si farklı olmak üzere toplam 30 adet ünlem vardır.

Türkçe sözcüklerin türlere göre dağılımı şöyledir:

Toplam Sözcük Sayısı	Farklı Sözcük Sayısı
İsimler (Toplam): 40.203	İsimler (Toplam): 18.813
Özel İsimler: 1.162	Özel İsimler: 944
Tür İsimleri: 39.041	Tür İsimleri: 17.869
Zamirler: 171	Zamirler: 116
Sıfatlar: 16.664	Sıfatlar: 6.478
Zarflar: 4.679	Zarflar: 2.356
Edatlar: 82	Edatlar: 24
Bağlaçlar: 61	Bağlaçlar: 29
Ünlemler: 30	Ünlemler: 27
Fiiller: 14.785	Fiiller: 4.793
Deyimler: 937	Deyimler: 688
Toplam: 77.612	Toplam: 33.324

Denizcilikten ziraate, matematikten fiziğe, askerlikten tıba, bitkibilimden kimyaya, müzikten hukuka, felsefeden dine, coğrafyadan jeolojiye, tiyatrodan zoolojiye, astronomiden anatomiye, fotoğrafçılıktan geometriye, edebiyattan mitolojiye ve dil bilgisine kadar birçok alana ait sözlüklerin ve terimlerin de verilmiş olduğu sözlüğün, taşıdığı veriler açısından zengin ve nitelikli olduğu söylenebilir.

Terimler

Askerî Terimler	245
Astronomi Terimleri	76
Bitki Bilimi Terimleri	248
Coğrafya Terimleri	3
Denizcilik Terimleri	462
Dil Bilgisi ve Dil Bilimi Terimleri	93
Dinî Terimler	263
Edebiyat ve Tiyatro Terimleri	93
Felsefe ve Mantık Terimleri	142
Fizik Terimleri	24
Hukuk Terimleri	311
Jeoloji Terimleri	9
Kimya Terimleri	53
Matematik, Geometri ve Aritmetik Terimleri	100
Mimarlık Terimleri	27
Mitoloji Terimleri	12
Müzik Terimleri	105
Politika Terimleri	97
Sanat Terimleri	23
Spor Terimleri	8
Tıp ve Anatomi Terimleri	303
Ziraat Terimleri	18
Zooloji Terimleri	326
Toplam	3.041

Toplam 3.043 terimin yer aldığı sözlükte en çok denizcilik terimleri yer almaktadır. Bunun bir tesadüf olmadığı açıktır. Bahriyeli bir binbaşı olması sebebiyle denizcilikle ilgili sözcüklerin yanı sıra askerî terimleri de sözlükte görmekteyiz. Ayrıca, politika ve hukuk terimlerinin de sözlükte geniş yer tutması, Bahriye Nezareti'nin teklifi üzerine Berlin Sefareti Ataşennavallığı görevinde bulunmuş olması ve Bahriye Nezâreti merkezine atanarak 6 yıl boyunca hem burada hem de Erkân-ı Harbiye Vekâleti'nde çeşitli görevlerde bulunmuş olmasıyla ilintili olduğu düşünülebilir. Her ne kadar Heybeli Ada'daki Deniz Harp Okulu'nda okumuş ve asker olarak hayatına başlamışsa da sözlükte yer alan terimlerden çeşitli alanlara ilgi duyduğu anlaşılabılır. Örneğin, tıp-anatomi terimlerinin, bitki bilimi terimlerinin, zooloji terimlerinin ve matematik-geometri-aritmetik terimlerinin de geniş tutması, bunun bir emaresi olarak değerlendirilebilir. Öte yandan sözlük yazımına da kendini adanmış olması ve İngilizceyi iyi bilip bunun iyi öğretilmesi gerektiğinin bilincinde de olması dil bilgisi ve dil bilimi ile ilgili unsurlara da

yabancı olmadığının gösterir. Sözlükte 93 adet dil bilgisi ve dil bilimi terimlerinin varlığının buna işaret ettiği düşünülebilir.

Kullanım sıklıklarına bakıldığında, sıklık sayısının tür isimleri, sıfat, fiil ve zarflarda fazla olduğu görülmektedir. Özel isimlere bakıldığında, en çok “Allah” sözcüğünün yer aldığını görülmektedir. 11 kere kullanılmış olan bu sözcüğü, 6 kere kullanılmış ola “İngiliz” ve “İslâm” sözcükleri takip etmektedir. Tür isimlerine gelindiğinde, sıklık sayısının birçok sözcük için geçerli olduğu görülmektedir. Bu nedenle, tür isimlerinde 30 kere ve üzeri kullanılmış olan sözcükler sıralanmıştır. Tür isimlerinde; âhenk, leke, taqum (takım) sözcükleri 30 kere, darbe, eurtü (örtü), ish (iş), tejâvüz (tecavüz) sözcükleri 31 kere, kenâr, parcha (parça), qarushuqluq (karışıklık) sözcükleri 32 kere, ousôul (usûl) 33 kere, qol (kol) 36 kere, hile, meyl (meyil) sözcükleri 37 kere, gürültü 40 kere, shiddet (şiddet) 41 kere, esâs 42 kere ve qouvvet (kuvvet) sözcüğü 46 kere kullanılmıştır.

Sıfatlarda kullanım sıklığına bakıldığında, isimlerden daha fazla kullanılmış olan sözcüklerle karşılaşmaktadır. Yine 30 üstü sıklık sayısı dikkate alınarak yapılacak sıralamada; choq (çok), fenâ, mouvâfuk (muvâfık), müdhish (müthiş) sözcükleri 36 kere, sâkin, sert, za-îf/zayuf (zaif/zayıf) sözcükleri 38 kere, shen (şen) 39 kere, qouvvetli (kuvvetli) 40 kere, parlaq (parlak) 41 kere, achuq (açık) 55 kere ve qaba (kaba) sözcüğünün 71 kere kullanıldığı görülmektedir.

Fiiller de sözlükte kullanım sıklığı bakımından oldukça yüksektedir. Yine, sıklık sayıları fazla olan sözcük türlerinde 30 ve üzeri kullanım sıklıkları dikkate alındığında sırasıyla; toplamaq (toplamak) ve redd et- (reddet-) fiilleri 41 kere, kesmek 42 kere, tahrîk et- 46 kere, toutmaq (tutmak) ve ayurmaq (ayırmak) fiilleri 48 kere, qarsuhdurmaq (karıştırmak) 49 kere, achmaq (açmak) 52 kere, bozmaq (bozmak) 57 kere ve chuqarmaq (çıkarmak) 60 kere kullanılmıştır.

Zarfların, bundan önceki sözcük türlerine nazaran kullanım sıklığı daha azdır. Sırasıyla; derhâl ve lâqaydâne (lâkayâne) sözcükleri 15 kere, birden bire (birdenbire) 17 kere, qabaja (kabaca) ve kyâmilen (kâmilin) sözcükleri 20 kere, achuqja (açıkça) 21 kere, hich (hiç) 22 kere, ziyâdesîle (ziyâdesiyle) 29 kere, hemen 30 kere, shiddetle (şiddetle) 37 kere ve tamâmen sözcüğü 43 kere kullanılmıştır. Bunların dışında kalan zamir, edat, bağlaç, ünlem ve deyimlerin kullanım sıklığı diğer sözcüklere oranla oldukça azdır.

Sözcük türlerinin içinde en işlek olan isim, fiil, sıfat ve zarflar doğal olarak madde başlarının açıklanması bakımından daha sık karşımıza çıkacaktır.

Sözlükte, İngilizce madde başının birçok Türkçe sözcük ve söz öbeği ile ifade edildiği görülmektedir. İngilizce madde başlarının yaklaşık iki katı oranında Türkçe sözcüğün varlığı, sözlüğün tamamlandığı 1924 yılının Türkçesi hakkında bilgiler vermekte ve sözlüğün isminde “condensed” yani, “yoğunlaştırılmış”, “kısaltılmış” ifadesi yer almasına rağmen, sözlüğün de Türkçe söz varlığı açısından zengin olduğunu göstermektedir. Sözlükte, İngilizce bir madde başının birçok Türkçe sözcükle açıklanmış olması, Aksan (2011a)’ın “Türkçe, ayrıntılı bir anlatım dilidir.” görüşünü de destekleyici niteliktedir.

Toplam sözcük sayısı ile farklı sözcük sayısı arasında ciddi bir fark tespit edilmiştir. Yukarıda da sunulan verilerden görüldüğü üzere, toplam sözcük sayısı 77.612 iken farklı sözcük sayısı 33.324’tür. Aradaki 44.288 sözcüklük fark, İngilizce madde başlarına karşılık olarak verilen Türkçe sözcüklerin sık tekrar edildiğine işaret etmektedir. Bu da kullanım sıklığını ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi İngilizcede, aynı sözcüğün kullanım amacı farklı iken bunların Türkçe karşılığı olarak İngilizcedeki o detayı veya deyim yerindeyse o nüans farkını ortaya koyacak bir yönü bulunmayabilir. Yani, İngilizce ile Türkçenin farklı dil ailelerine mensup olması sebebiyle İngilizce sözcüklerin Türkçe karşılıkları, İngilizceye göre daha genel ifadeler içerebilmektedir. Bu durum, aynı zamanda, İngilizce madde başlarına karşılık olarak verilecek Türkçe sözcüklerin tekrarlandığı sonucunu doğurmaktadır. Buradan, Türkçenin yetersiz olduğu anlaşılmamalı, farklı dil ailelerinin yol açtığı farklı yapılar ve anlamlar olarak düşünülmelidir. Yine, bu iki farklı dilin sözcük türleri açısından da zaman zaman farklılıklar gösterdiği görülmektedir. İngilizce madde başlarının türü ile hedef dil olan Türkçenin sözcük türü arasında genel olarak paralellik söz konusu olsa da zaman zaman farklılık da arz etmektedir. Bu da iki dilli sözlüklerin önemli sorunlarından biri olup bu problem, kaynak dile ait sözcük türü bilgisine ek olarak, hedef dile ait sözcüklerin de tür bilgisi verilmesiyle aşılabılır.

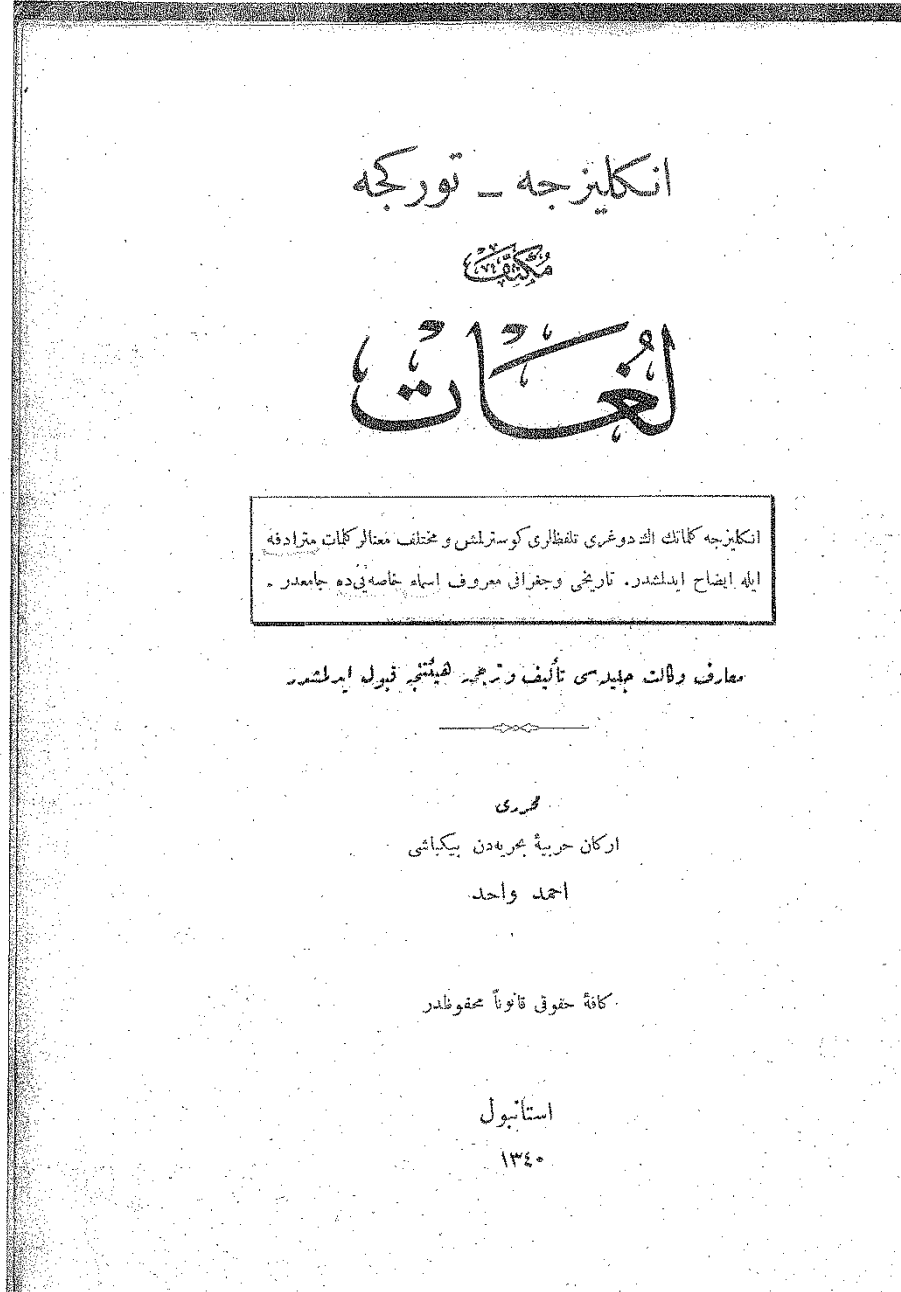
Ahmed Vâhid’in *A Condensed Dictionary English –Turkish* adlı sözlüğüne göre o dönemin Türkçe söz varlığının ortaya konulduğu bu çalışmada, madde başı ile madde içi ilişkisi bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Bununla birlikte bu çalışmada, sözcükler arası çapraz ilişkiler de değerlendirilmemiştir; ancak bu sözlüğün verilerinden

faydalanmak suretiyle sözcükler arası çapraz ilişkiler ve madde başı ile madde içi ilişkilerin tespit edilmesi, başka çalışmalarda değerlendirilmelidir.

Türk sözlükçülük tarihinde yazılmış iki dilli sözlükler içerisinde, hem 20. yüzyıl özelinde hem de Batılı yöntemlerle hazırlanmış sözlükler özelinde değerlendirildiğinde, Ahmed Vâhid (Moran)'ın sözlüklerinin önemli bir yeri vardır. Kaynaklarda pek bahsedilmemiş olsa da sözlüklerinin yöntemi ve içeriği açısından önemli olduğu âşikârdır. Ayrıca, Redhouse'tan sonra İngilizce-Türkçe sözlükler hazırlamış ilk Türk olan ve “İngilizcenin hakkıyla öğretilmesi” iddiasını taşıyan Ahmed Vâhid Bey'in sözlükleri, çeşitli donanımları ile sözlükçülük tarihinde önemli bir yeri olduğunu düşünmekteyiz. Emekli olduktan sonra hayatının sonuna kadar kendisini sözlük hazırlamaya adanmış olup İngilizce öğrenmek isteyenlerin kullanımına sunmuş olduğu sözlüklerle ortaya koymuş olduğu veriler, fonetik açıdan ve madde başı ile madde içi ilişkisi gibi birçok açıdan incelenmeye ve işlenmeye muhtaçtır.

EKLER

EK 1: A Condensed Dictionary English –Turkish (1924)’ten Örnek Sayfalar

CONDENSED DICTIONARY
ENGLISH-TURKISH

PRONOUNCING AND EXPLANATORY
AND INCLUDING CURRENT HISTORICAL AND GEOGRAPHICAL NAMES

OFFICIALLY ADOPTED BY THE
COMMISSARIAT FOR PUBLIC INSTRUCTION
OF THE TURKISH REPUBLIC

BY

COMMANDER A. VAHID BEY, Turkish Navy

ALL RIGHTS RESERVED

CONSTANTINOPLE

1924

فهرست مندرجات

تصنيفه

VI	بحرہ دائرہ سی ریاستی طرفندن اعطا ایدیلن تقدیرنامہ نك صورتی (تورکجه)
VII	بحرہ دائرہ سی ریاستی طرفندن اعطا ایدیلن تقدیرنامہ نك ترجمہ سی (انگلیزجه)
VIII	کتاب حقندہ اون مستشرق طرفندن اعطا ایدیلن راپور صورتی (انگلیزجه)
IX-XI	انگلیزجه مقدمه
XII	لاینججه ایله یازیلش اولان تورکجه کلملرک تلفظی حقندہ
XIII-XV	انگلیزجه ایضاحات و تعریفات
XVI	بو کتابده استعمال ایدیلن مقطعات
XVII-XVIII	افعال غیر قیاسیه
XIX-XXIII	تورکجه ایضاحات و تعریفات
XXIV-XXVII	تورکجه مقدمه
I-681	لغات
683-715	انگلیزجهده علی الماده استعمال ایدیلن مقطعات، رموز و اشارات
716-717	انگلیزجه رجته لرده مستعمل لاینججه تعبیرات
718-720	مسکوکات، اوزان و مقیاسات

CONTENTS

	Page
COPY OF AN OFFICIAL TESTIMONIAL BY THE NAVY DEPARTMENT OF THE TURKISH REPUBLIC <i>(In Turkish)</i>	VI
TRANSLATION OF THE ABOVE MENTIONED TESTIMONIAL <i>(In English)</i>	VII
COPY OF A REPORT OF EXPERTS. <i>(In English)</i>	VIII
ENGLISH PREFACE	IX-XI
PRONUNCIATION OF TURKISH WORDS IN LATIN CHARACTERS	XII
ENGLISH NOTES	XIII-XV
ABBREVIATIONS USED IN THIS DICTIONARY	XVI
IRREGULAR VERBS	XVII-XVIII
TURKISH NOTES	XIX-XXIII
TURKISH PREFACE	XXIV-XXVII
THE DICTIONARY.	1-681
LIST OF ABBREVIATIONS TOGETHER WITH SIGNS AND SYMBOLS COMMONLY USED IN ENGLISH	683-715
LIST OF LATIN PHRASES USED IN THE WRITING OF PRESCRIPTIONS	716-717
MONIES, WEIGHTS AND MEASURES	718-720

صوت

آقصره : ۲۵ نيمايه ۱۳۴۰

شعبه ۲

نومرو ۱۱۰۷

دايم بلك تاليفكردنه سي اولاده انگليزجه - توركجه لغات كتابي بحريه
تدقيق موفقات قومسيوتجه بالاطراف تدقيق ايرلسه وفوقه العاده سايلانه
استفاده كوراشمدر . انه ، فنك بالهموم شهبانه عالم اصطلاحاتي ميوزلا
مختومدر . انگليزجه ايله مناسبتدار اولاره اوزده ههمانه ايكي نسلده بري
ايلك دفعه اولدومه نشر ايجيله يلمه بومكيلي انه ، مؤلفنك قدرت علميه سي
كبي عزم و ثباته دني بارز بر ديليدر . دايم بلك معارفمزه اولدانه بو
مستقنا خيتمتي شهره من هر وجهه ققميره لايق و بو كتاب ، تحصيل
و تبيع ايله اشتغال اينلره هرارنه توصيه ايرلكه سايلاند .

بحريه دائيره سي رئيسي

عبدالرحيم

[مؤلفه لطفاً كوتدريلن بو تقديرنامه بحريه دائيره سنك جريده رسمي سي اولان
(دوناتا امرنامه سي) نك ۱ مائس ۱۳۴۰ تاريخي و ۹ نومرولو نسته سنده دني
نشر ايدلشدر . — ا . و .]

TRANSLATION.

TURKISH REPUBLIC

**COMMISSARIAT
FOR NATIONAL DEFENCE**

NAVY DEPARTMENT

**SECTION 2
NUMBER 1107**

Angora, 25th. April, 1924.

The English - Turkish Dictionary, compiled by A. Vahid Bey, has been carefully examined by the New Publications Examination Committee of the Navy Department, and has been found to be an extremely useful work. The Dictionary contains a profusion of terms and expressions current in all branches of science. After a period of over half a century during which time no similar work has been produced in English, this extremely valuable Dictionary affords excellent proof of the able knowledge and steady perseverance of the author. The service thus rendered by A. Vahid Bey to public instruction in Turkey undoubtedly deserves great praise while the book itself is worthy of being warmly recommended to all students.

Chief of the Navy Department

(signed) **ABDURRAHIM**

[The above communication which the Navy Department have been so good as to send the author as a sign of appreciation for his work, was published in General Fleet Orders, issue No. 9 of 1st May, 1924 - A. V.]

VII

C O P Y.

Report of a committee of experts formed to examine
A. VAHID BEY'S English-Turkish dictionary.

May we recommend to your kind attention a valuable educational work recently prepared by A. Vahid Bey, formerly a journalist and, later, a member of a Turkish Embassy in Europe.

This Dictionary is from English into Turkish, and is to be followed later, if circumstances warrant, by a companion volume from Turkish into English. It is by one who has given many years to the study of the Turkish equivalents of English words, and who has had much practical experience in the use of both languages.

His thorough knowledge of German and French has also facilitated him in the preparation of this Dictionary.

This work presents an attempt to give a complete vocabulary of the English words needed by English-speaking people residing in Turkey, in various lines of business. The Turkish meanings are given in both Arabic and Latin characters, thus making it possible for beginners in Turkish to easily get both the spelling and the meaning of the Turkish words.

A committee of able thinkers who are members of the American educational institutions in Constantinople, and several of them Turkish scholars, have examined this Dictionary and approve of the method of transliteration and pronunciation. We can heartily recommend this book as well-nigh essential in the international business and social life of Turkey. It is very valuable for all foreigners who wish to learn Turkish through the medium of English, and also for all who would learn English through the medium of Turkish. It is especially rich in the idiomatic rendering of English phrases into their Turkish equivalents. In short, it is an eminently practical book, suited for every day use.

April 21, 1923.

Sincerely,

(Signed) MARY MILLS PATRICK. — *Chairman*

(Ph. D., LL. D., Litt. D.; President,
Constantinople College).

MEMBERS OF THE COMMITTEE:

(Signed) F. F. GOODSPELL. (B. D., Director, Language
School, Constantinople.)

- » F. W. MAC CALLUM. (D. D.)
- » Charles T. RIGGS. (B. D.)
- » W. T. ELLIS. (Ph. D., journalist.)
- » Kathryn Newell ADAMS. (B. A., M. A.)
- » L. P. CHAMBERS. (Ph. D.)
- » Katharine S. PEARCE. (B. A., M. A.)
- » W. S. MURRAY. (Ph. D.)
- » W. G. CAMPBELL. (Barrister.)

PREFACE

„Un Dictionnaire, on ne saurait trop le redire, n'est
jamais une œuvre parfaite." (*Académie*, 1878.)

Foreigners labour under the impression that Turkish is extremely difficult to learn. Certain peculiarities due to the fact that Turkish does not belong to the same family as the languages of Europe, added to the distinctive character of its alphabet, do indeed present difficulties which have to be overcome. But no unsurmountable obstacles stand in the way of him who wishes to master this really fine language. And to offset any difficulties, there are certain features which greatly simplify its study. To mention only two of these, in Turkish there are no irregular verbs and no grammatical gender.

It may be said that the chief reason why foreigners have not in the past more generally acquired Turkish, has been the lack of proper books for its study. About sixty four years ago an eminent Englishman, Sir James W. Redhouse, prepared an English-Turkish lexicon for the use of Turks. In this book the Turkish part is written in Turkish characters, so that only those foreigners have been able to use it who mastered the Turkish alphabet. Besides this, Sir J. W. Redhouse himself affirms in his book that he was unable to find the Turkish equivalents of many English words. Nevertheless high tribute of admiration is due to his work, and those Turks of the past and present generations who speak English are greatly indebted to him. It is however evident that a dictionary compiled two generations ago and not since revised would to-day be out of date, as is the case with Redhouse's lexicon. And it is much to be deplored that for over half a century almost no analogous book has been published. Inasmuch as persons more competent in this respect have not undertaken such a work, the present author has ventured to take the first step and has compiled this practical and, for its purpose, sufficiently exhaustive English-Turkish dictionary for the use of the general English-speaking public. The English-speaking nations have, in the last few years, shown such interest in the material and moral development of the Near East that a book of this sort should meet an urgent need, a need which will be more readily felt in the near future.

The author has made every effort to include in this condensed dictionary all modern English words and expressions and at the same time to exclude obsolete and rare words which, in a book of this sort, would be only a superfluous burden. The selection of the words to be included was not an easy task, but the author hopes that the usefulness of the book has been by this means much increased without unduly increasing its bulk.

The most serious difficulty which the author met was the lack of comparatively modern Turkish lexicons and especially the complete absence of general encyclopaedic or technological works containing authoritatively adopted Turkish equivalents of English or even of French commercial, literary, scientific and other words and expressions. The preparation of this dictionary, which contains about 40,000 words, has, on this account, taken more than four and half years of constant hard labour.

Two features of the present work are deserving of especial notice. In the first place, the Turkish equivalents of the English words are written in both Turkish and Latin characters. The system of transliteration followed is not merely the work of the author, but is the result of many meetings and discussions of the author with a committee of leading Turkish scholars of the American educational and other institutions in Constantinople. Consequently the system of transliteration here adopted is not only best suited to the purposes of this dictionary as showing the modern pronunciation of Turkish words in Latin characters, but it might be adopted as a basis of transliteration for analogous works in the future.

A second unique feature of this dictionary is to be found in the inclusion of English synonyms in the Turkish part to indicate different meanings of the English words. In this way, the English-speaking person who uses the dictionary is enabled to avoid the mistakes which might arise from using the wrong Turkish word to express his meaning, although that Turkish word might express another meaning of the English.

The Turkish language has been undergoing, especially during the last fifteen years, a process of modernization. The author sympathizes with this happy evolution, the chief tendency of which is to harmonize spelling with pronunciation. But while this modernized spelling may in the future assume definite shape and become generally recognized, this is not yet the case. He has therefore been rather conservative as regards the orthography of Turkish words in *Turkish characters*. But in the transliteration of Turkish words in *Latin characters* he has necessarily sought to give the common modern pronunciation.

The author is very grateful for encouragement and valuable help to Mary Mills Patrick Ph. D., LL. D., Litt. D., President of the American College for Girls at Constantinople, and to the members of the committee above-mentioned. He is also much indebted to William S. Murray Ph. D., Director of the Preparatory Department of the said American College, for his valuable assistance in the selection of words to be included in and excluded from this dictionary; he has kindly gone over the whole work conjointly with the author. Further, he sincerely thanks L. Powers Chambers Ph. D., Constantinople College, and Captain I. Rahmi Bey, Turkish Navy, for their very kind assistance and many valuable suggestions.

In concluding, the author cannot emphasize too strongly the fact that modern Turkish is by no means the same language as Arabic or Persian, as spoken to-day in Arabia or Persia, anymore than English is the same as French or German. Indeed, while English is a combination of Germanic and French, with enrichments from other languages, Turkish is not a mere combination of other languages, but is a distinct Turanian language which has been very much enriched by contact with Arabic and Persian, themselves a Semitic and an Aryan language respectively. And so it has come about that many Arabic and Persian words, long adopted into Turkish, have become in course of time more or less altered in their pronunciation in Turkish, just as many French words in English have become so Anglicised as to be unrecognizable to a modern Frenchman. It is the modern Turkish pronunciation of these Arabic and Persian words which is given in this dictionary.

Although this work has been prepared chiefly for foreigners, the author is sincerely hopeful that it may be no less useful to Turkish students of the English language. It is also his fond hope that the study of each other's language may bring about between American and English students of Turkish and Turkish students of English better understanding of each other's ideas and aspirations.

Constantinople, September, 1924.

A. VAHID.

PRONUNCIATION

*Delaffuz*Vowels:

a	short, as in	(past).
â	long, as in	(large).
e	short, as in	(red).
eu	as in the French	(deux).
i	short, as in	(ring).
î	long, as in	(machine).
o	short, as in	(only).
ô	long, as in	(note).
ou	short, nearly as in	(routine).
ôu	longer, nearly as in	(through).
u	nearly like the vowel sound in the last syllable of (island) or (explosion), or as in (tuck).	
û	as in the French	(musée).

Consonants:

ch	as in	(change).
g	as in	(garden, get, give).
gh	light, as in	(though).
h	as in	(hat, hope).
j	as in	(July).
q	hard, as in	(lock).
s	as in	(sun, send).
sh	as in	(shape, short).
v	nearly as in	(very, event).
y	always consonant, as in	(yellow).
z	as in	(zero, has, is).
zh	as two separate letters	(z-h).

NOTE:— No silent letter is used in the Latin transliteration of the Turkish words in this book. English readers should therefore carefully bear in mind that there is no silent *e* in the Latin transliteration. Each *e* must be pronounced. They must also bear in mind that Turkish has no vowel sound corresponding to the *a* in «man» or the *o* in «not» and the *e* in «her» or the *i* in «bird».

Final *d* and final *b* tend, in pronunciation, to be sounded like *t* and *p* respectively.

NOTES.

PRONUNCIATION: — The pronunciation of Turkish words, as shown in Latin characters in this book, is that of the common speech of to-day. English-speaking students will thus be enabled to pronounce these words as nearly as possible in the same manner as modern Turks do, while more advanced students and Turkish scholars have before their eyes the words spelled also in Turkish characters. Since the Latin and the Turkish alphabets do not correspond, it is impossible to transliterate Turkish words by means of separate letters in English for each letter of the Turkish. Besides, it would be absurd to spell Turkish words in Latin characters as they are spelled in the Turkish, for the pronunciation of many words differs from their written construction, as is frequently the case in English. The following example will illustrate the advisability and even the necessity of the system of transliteration here used: —

"Paper" is written in Turkish کاغذ = "*kyagud*", but is pronounced "*Kyâd*", and the Turkish of "*the bark of the tree*" is written آجاك قابوغی = "*agajun qabougu*" but is pronounced "*âjun qabôu*". The latter form is shown in this book in *Latin characters*, while the written form is necessarily shown in *Turkish characters*.

ACCENT: — Although in the declension of pure Turkish words, the roots of the words have a slight accent, it may be said that in Turkish as spoken to-day there is practically *no accent*. On the other hand, there are *long sounds* or vowels, generally in words of Arabic or Persian origin, which take the place, to a certain degree, of accent in other languages; but this does not mean an *emphasis*, but simply a *prolongation* of the sound. Consequently foreigners should try to pronounce all Turkish words smoothly and, as far as they can, without accent, pronouncing each vowel-sound distinctly.

MARKS OF PUNCTUATION: —

, **The Comma.** — Separates words of the same meaning or nearly so.

Sometimes a sign of accent as commonly used in English dictionaries - (') - is placed above *a, e, i, â, î, ü* and *u* to show that these vowels must be pronounced *distinctly and strongly*.

; **The Semicolon.** — Separates words of different meanings, or nearly so.

- **The Hyphen.** — Is sometimes put between two letters or syllables of a single word, merely to show that the letters or syllables so separated must be *separately* pronounced.

— **The Dash.** — Replaces the *immediately preceding* principal English word.

() **The Parentheses.** — Indicate that the Turkish words enclosed by them but *connected* to the adjoining Turkish words by a *hyphen*, may be dispensed with, but may also and preferably be used together with the adjoining words.

Turkish words in parentheses when alone or *not connected by a hyphen* to the adjoining words, are either slang or popularisms, or represent approximate meanings. This will be clear to the student from the English word itself.

English words in parentheses without a hyphen, (which are always in small italics), are simply explanatory and serve to denote the different meanings of the English word in question.

These **three dots** serve to indicate that the prepositions, etc. which in Turkish are used *after* nouns, etc. occur in English *before* nouns, etc.; or vice versa.

They also indicate special cases where *nouns* are used in Turkish in the place of *adjectives*.

EXAMPLES:

1 — The book = کتاب kitab; in = ... da; in the book = کتابه ki-tab - da.

2 — The election = انتخاب intihâb; electoral = intihâbî, or *intihâb...*; the electoral committee = هیئت انتخابی hey-eti intihâbiyye, or *intihâb hey-eti*. This latter form corresponds literally to "the election committee" or "the committee of election".

As in some cases the adjectives in English have no Turkish equivalents the use of nouns instead of adjectives, as described above, becomes necessary. Consequently this sign (...) should prove a valuable guide to English-speaking students.

ABBREVIATIONS. —

1. — Particles indicating the infinitive. —

et. = etmek (the infinitive particle "to" or "to do") اِتْ or اِتْمَك
ol. = olmak (the infinitive particle "to" or "to be") اُولْ or اُولْنِ

These are chiefly put at the end of words of Arabic or Persian origin to form the infinitive mood in *Turkish*. They are rarely used for words of pure Turkish origin, the infinitive mood of which is generally formed by adding to the root the suffix "mek" or "maq", according as the vowel of the root is respectively soft or hard. This difference in the formation of the infinitive is thus a very useful guide for foreigners, since the presence of the abbreviations "et." or "ol." will generally indicate words of Arabic or Persian origin, while the suffixes "mek" or "mak" will indicate words of pure Turkish origin.

Examples : —

The test = *tejrübe*; *to test* = *tejrübe etmek* (or as indicated in this book, "*tejrübe et.*").

Sick = *hasta*; *to be sick* = *hasta olmaq* (or as indicated in this book, "*hasta ol.*").

Come! = *gel!*; *to come* = *gelmek*.

Shut! = *qapa!*; *to shut* = *qapamaq*.

The noun or adjective form of the word in *Turkish* can conversely be obtained by dropping the infinitive particle "et." or "ol.", thus.

To manage = *idâre et.*; *management* = *idâre*.

To economize = *iqtisâd et.*; *economy* = *iqtisâd*.

To be happy = *mes-ûd ol.*; *happy* = *mes-ûd*.

2. — Other abbreviations worth noting :—

(act.) = *Action* or "*the act of.*" as distinguished from *state*.

(jud.) = *Juridical* : this indicates all words used in *law*, *tribunals*, etc.

(lit.) = *Literary* : this indicates that the following word belongs to the *fine* or more or less literary language and is not always used or understood by uneducated people. Most scientific and juridical words are of this kind.

(pers.) = *Persons* ; or *of persons*, as distinct from *animals* and *inanimate things*.

(rel.) = *Religion* ; this indicates all words related to *religion*, *theology*, *churches*, *prayers*, etc.

(zo.) = *Zoological*, or *of animals in general*, including *birds*, *fishes*, *insects*, etc.

بوکتابده استعمال ایدیلن مقطعات

3. — Other abbreviations used in this dictionary.

<i>a.</i>	adjective	صفت	<i>mech.</i>	mechanics	میکانیک
<i>ad.</i>	adverb	حال	<i>med.</i>	medicine	طب
<i>agr.</i>	agriculture	زراعت	<i>mil.</i>	military	عسکری
<i>Amer.</i>	American	امریکان	<i>min.</i>	mineralogy	معدنیات
<i>ana.</i>	anatomy	تشريح	<i>mus.</i>	music	موسیقی
<i>arch.</i>	architecture	معماری	<i>myth.</i>	mythology	خرافات
<i>arith.</i>	arithmetic	حساب	<i>n.</i>	noun.	اسم
<i>artil.</i>	artillery	طوپچیای	<i>naut.</i>	nautical	بحریه، کیمینیک
<i>ast.</i>	astronomy	هیئت	<i>nav.</i>	navigation	سیرسافان
<i>bot.</i>	botany	نباتات	<i>n. pl.</i>	noun plural	جمع
<i>chem.</i>	chemistry	کیمیا	<i>pers.</i>	persons (*)	السانلر جقنده
<i>conj.</i>	conjunction	ماطفه	<i>phil.</i>	philosophy	فلسفه
<i>electr.</i>	electricity	الکتریق	<i>phot.</i>	photography	فوتوغرافیا
<i>fem.</i>	feminine	مؤنث	<i>phys.</i>	physics	حکمت طبیعیہ
<i>fig.</i>	figurative	ججازی	<i>pl.</i>	plural	جمع
<i>jud.</i>	juridical; law. (*)	عدلی و حقوقی	<i>pref.</i>	prefix	ادات
<i>fort.</i>	fortification	استحكام	<i>prep.</i>	preposition	حرف جر
<i>geog.</i>	geography	جغرافیا	<i>pron.</i>	pronoun	ضمیر
<i>geol.</i>	geology	طبقات	<i>rel.</i>	religion (*)	دیانته عائد
<i>geom.</i>	geometry	هندسه	<i>sci.</i>	scientific	فنی
<i>gram.</i>	grammar	صرف و نحو	<i>sing.</i>	singular	مفرد
<i>hist.</i>	historical	تاریخی	<i>surg.</i>	surgery	فنی جراحی
<i>int.</i>	interjection	ندا، خطاب	<i>theat.</i>	theatre	تئاتر، تماشا
<i>lit.</i>	literary (*)	ادبی	<i>v.</i>	verb	فعل
<i>mar.</i>	marine	بحریہ	<i>v. a.</i>	verb active	فعل متعدی
<i>masc.</i>	masculine	مذکر	<i>v. n.</i>	verb neuter	فعل لازم
<i>math.</i>	mathematics	ریاضیات	<i>zool.</i>	zoology (*)	حیوانات

(*) see above : Abbreviations, 2.

افعال غیر قیاسیه

IRREGULAR VERBS.

حال	ماضی	اسم مفعول	حال	ماضی	اسم مفعول
Abide	abode	abode	Eat	ate, eat	eaten
Awake	awoke	awoke*	Fall	fell	fallen
Be, am	was	been	Feed	fed	fed
Bear	bore, bare	borne	Feel	felt	felt
Beat	beat	beaten, beat	Fight	fought	fought
Become	became	become	Find	found	found
Begin	began	begun	Flee	fled	fled
Behold	beheld	beheld	Fling	flung	flung
Bend	bent*	bent*	Fly	flew	flown
Beseech	besought	besought	Forget	forgot	forgotten
Bespeak	bespoke	bespoken	Forsake	forsook	forsaken
Bestride	bestrode, bestrid	bestriden	Freeze	froze	frozen
Bid	bid, bade	bidden, bid	Get	got	got, gotten
Bind	bound	bound	Gild	*gilt	*gilt
Bite	bit	bitten, bit	Gird	*girt	*girt
Bleed	bled	bled	Give	gave	given
Blow	blew	blown	Go	went	gone
Break	broke	broken	Grave	graved	graven
Breed	bred	bred	Grind	ground	ground
Bring	brought	brought	Grow	grew	grown
Build	built*	built*	Hang	hung*	hung*
Burst	burst	burst	Have	had	had
Buy	bought	bought	Hear	heard	heard
Cast	cast	cast	Heave	*hove	*hoven
Catch	caught*	caught*	Hew	hewed	hewn*
Chide	chid	chidden, chid	Hide	hid	hid, hidden
Choose	chose	chosen	Hit	hit	hit
Cleave	cleft, clove	cleft, cloven	Hold	held	held, holden
Cling	clung	clung	Hurt	hurt	hurt
Clothe	*clad	*clad	Keep	kept	kept
Come	came	come	Kneel	knelt*	knelt*
Cost	cost	cost	Knit	knit*	knit*
Creep	crept	crept	Know	knew	known
Crow	crew*	crowed	Lade	laded	laden
Cut	cut	cut	Lay	laid	laid
Dare	durst*	dared	Lean	*leant	*leant
Deal	dealt*	dealt*	Lead	led	led
Dig	dug*	dug*	Leave	left	left
Do	did	done	Lend	lent	lent
Draw	drew	drawn	Let	let	let
Dream	dreamt*	dreamt*	Lie	lay	lain
Drive	drove	driven	Light	*lit	*lit
Drink	drank	drunk	Lose	lost	lost
Dwell	dwelt*	dwelt*	Make	made	made

اسم مفعول	ماضي	حال	اسم مفعول	ماضي	حال
Mean	meant*	meant*	Sow	sowed	sown
Meet	met	met	Speak	spoke	spoken
Mow	mowed	mown*	Speed	sped	sped
Pay	paid	paid	Spend	spent	spent
Put	put	put	Spill	spilt*	spilt*
Quit	'quit	'quit	Spin	spun	spun
Read	read	read	Spit	spit, spat	spit, spat
Reave	reft*	reft*	Split	split	split
Rend	rent	rent	Spread	spread	spread
Rid	rid	rid	Spring	sprung, sprang	sprung
Ride	rode	ridden	Stand	stood	stood
Ring	rung, rang	rung	Steal	stole	stolen
Rise	rose	risen	Stick	stuck	stuck
Rive	rived	riven*	Sting	stung	stung
Run	ran	run	Strew	strewed	strewn*
Saw	sawed	sawn*	Stride	strode, strid	stridden
Say	said	said	Strike	struck	struck
See	saw	seen	String	strung*	strung*
Seek	sought	sought	Strive	strove*	striven*
Seethe	sod*	sodden*	Strow	strowed	strown*
Sell	sold	sold	Swear	swore	sworn
Send	sent	sent	Sweat	'swet	'swet
Set	set	set	Sweep	swept	swept
Shake	shook	shaken	Swell	swelled	swollen
Shave	shaved	shaven*	Swim	swum, swam	swum
Shear	sheared	shorn*	Swing	swung	swung
Shed	shed	shed	Take	took	taken
Shine	'shone*	'shone	Teach	taught	taught
Shoe	shod	shod	Tear	tore	torn
Shoot	shot	shot	Tell	told	told
Show	showed	shown*	Think	thought	thought
Shut	shut	shut	Thrive	throve	thriven*
Shred	shred	shred	Throw	threw	thrown
Shrink	shrank, shrank	shrun k	Thrust	thrust	thrust
Shrive	shrove	shriven	Tread	trod	trodden, trod
Sing	sung, sang	sung	Wake	woke	'woke
Sink	sunk, sank	sunk	Wear	wore	worn
Sit	sat	sat	Weave	wove*	woven*
Slay	slaw	slain	Weep	wept*	wept*
Sleep	slept	slept	Win	won	won
Slide	slid	slidden, slid	Wind	wound*	wound*
Sling	slung	slung	Work	wrought	'wrought
Slink	slunk	slunk	Wring	wrung	wrung
Slit	slit*	slit*	Write	wrote	written
Smite	smote	smitten, smit			

(*) بويلايز اشارتي ، فبالك عين زمانده قياسي اولديتي كوستر . كله نك اولنه قونمش
اولان بيلديز اشارتي ، اوكله نك قياسي صورتي دهها مائوس اولديتته دلالت ايدو .

مقدمه

عزم و ثبات ، همدردی هیات ۱

درد بوجوق سنه بی کین برسی متادی نتیجه سنده وجوده کان شو ناچیز اثری ، بر چوق تشبثاندن صوکره ، نشرایده بیلیمک قابل اولمشدر . بوخصوصده لطفاً مظالمیده بولومیش اولان ذواته تقدیم تشکرات ایلام .

ایک متبخر لسانیونک نشر ایتدیکری لغات کتابارنده بیله قصانلر اولدینی ینه مؤلفرینک جمله بیانلاندیر و ذاتاً «هیچ بر قاموس تمام عد اولونه باز» سوزی معروفدر . بناء علیه ، اثر عاجزانامک طبیعیتله پک چوق نقائصی اولدینی اعتراف ایدم . باخصوص ، تلفیق ایتدیکم شو اثر بوندن تام آلتش درد سنه مقدم فاضل شهر (رهدحاض) ک نشر ایتش اولدینی انکلیزجه - تورکجه «لهجه المانی» دن صوکره انتشار ایده بیلان ایلمک جدی انکلیزجه - تورکجه لغات کتابیدر . بناء علیه ، نصف عصردن فضله بر زمانه عائد انقلابات اجتماعی و ترقیات علمییه ک عظمتی و بوکا مقابیل لسانزده انکلیزجه ایله علاقه دار هان هیچ بر عصری مأخذک موجود اولمادینی نظر دفته آلترسه ، تلفیقته جرأت ایتدیکم شو لغات کتابنک نواقصی بر درجهیه قدر معذور کورولور ، امیدندیم . عین زمانده ، منوران ملکتدن قریباً دهها مکمل آثارک نشرینه همت ایتلرینی رجا و کندیلرینه موفقیت تمنی ایلام .

(رهدحاض) ک اثری ، زمانه کوره ، جداً مکمل و قیمتدار بر کتابدر و بونی شکرالله اعتراف ایتک بزم ایچون بر وظیفه وجدانیدر . زیرا ، بوکون انکلیزجه به آشنا اولان تورککاک اکثریت عظیمه سی بو لسانده ایدینه بیلدیکری معلوماتی ، هر شیدن اول ، فاضل متوفانک همته مدیوندرلر . آنجیق ، آلتش درد سنه اول نشر ایدلیکی حالده تصحیح و توسیع ایدله یه رک اسکی حالنده قلمش اولان و بوکون بیله «لهجه المانی الجیمس ردهحاض الانکلیزی» نامی طاشیان بو اثرک احتیاجات حاضرینی تطمین ایدمه یه چکی پک طبیعیدر .

CONDENSED DICTIONARY

ENGLISH and TURKISH

A

- A, ā, (a.)** bir; — **A. 1, (ā-wu'n)** (mar.) birinji sunuf.
- A, ā, (prep.)** ده ...de, da.
- Aaron, ar'on (n. pr.)** هارون hārōn; — **s beard (hol.)** قلیچ اونی quluj otu; (مالکیم چچی) (sakum chicheyi); — **Aaron'ic, (-ik) (a.)** هارونی hārōnī.
- Aba, ab'a, (n.)** عبا aba.
- Abaca, ab'a-ka, (n.)** آباکا abaka, ماتیللا manilla keneviri.
- Aback, a-bak' (ad.)** گریه geriye; (mar.) قاپانموش qapanmush; **taken — (fig.)** شاشکرمش shashkurmush.
- Abacus, ab'a-kus, (n.)** حساب تختی he-sab tahsas; (arch.) باشلق مایه سی bash-luq tablasu.
- Abaft, a-baft' (ad.)** گریه geride; (mar.) قیچده quchida.
- Abandon, a-ban'dun, (v.a.)** ترک terk et.; (lit.) فریشت ferāgat et.; (n.) ترک terk; (fig.) قیدسوزلوق qaydsuzluq; — **Aban'doned, (-dund) (a.)** متروک metrōuk; (indulgent) مبتلا mübtelâ; (wicked) سفلی süflî.
- Abase, a-bās' (v.a.)** آچالماق al-chaqlatmak; (lit.) تهزیل tezîl et.; — **Abase'ment (n.)** آچالما alchalma, ذلت zillet.
- Abash, a-bash' (v.a.)** اوتانمق outan-durmaq; — **Abashed, (shd) (a.)** محجوب mahjûb; — **Abash'ment (n.)** اوتانما outauma; محجوبیت mahjûbiyyet.
- Abate, a-bāt' (v.a.)** اندرتمک indirtemk; (lit.) تهزیل teuzil et.; — **Abate'ment, (n.)** تهزیل tenzîl; (pl.) تهزلات tenzî-lât; nō — **Abbasides, ab-bas'i-dez (n. pl.)** عباسی abbasiler; بنی عباس benî-abbās; (ca-life) هوفلای عباسیه houlefāyi abbāsiyye.
- Abbey, ab'e, (n.)** مناستر manastır.
- Abbot, ab'ut, (n.)** باش راهب bash rāhib.
- Abbreviate, ab-bre'vi-ā (v.a.)** اختصار ihtisār et.; (qusaltmaq) (qusaltmaq); **abbreviā'ted (a.)** مختصر mouhtasar; (qusa) (qusa); — **Abbreviā'tion, (-'shun) (n.)** اختصار ihtisār; (pl.) زموڤات rūmūzāt; (lit.) موقعات muoqatta-āt.
- Abdicate, ab'di-kāt, (v.)** استعفا isti'fā et.; — **Abdicā'tion, (-ka'shun) (n.)** استعفا isti'fā; فریشت ferāgat.
- Abdomen, ab-dō'men, (n.)** قارن qarn; (lit.) بطن batn; — **Abdom'inal (a.)** بطنی batnī; ... قارن qarn...
- Abduct, ab-duk't (v.a.)** غضب gash et.; (pers.) جبراً کۆتۆرمک jebren geutür-mek; طاقه قالدورماق dagha qaldurmaq; — **Abduc'tion, (-duk'shun) (n.)** غضب gash; (pers.) طاقه قالدورما dagha qal-durma; قاقچورما qachurma; (ana.) تهید teb-id.
- Abeam, a-beu' (ad.)** (mar.) بورداده bordada.
- Abed, a-bed' (adv.)** یاتاقدا yataqda.
- Abel, a-bel, (n. pr.)** هابل hābil.
- Aberration, ab-er-rā'shun, (n.)** انحراف inhirāf; (light) انحنای inlināyi zuyā.
- Abet, a-bel' (v.a.)** تشویق teshviq et.; — **Abet'tor, (-'tér) (n.)** مشوق mü-shbevviq.
- Abeysance, a-bā'aus, (n.)** تعلیل tā'il; (fig. or lit.) معلییت mou-allaqiyyet; in — (a.) معال niou-altal; (fig.) معلق mou-altal; (jud.) محلول mahloul.
- Abhor, ab-hor' (v.a.)** نفرت nefret et.; (lit.) تهاکونش tevakhionsh et.; — **Abhor'rence, (-rens) (n.)** نفرت nefret; (lit.) استیکراه istikrah; — **Abhor'rent**

mōte; foot; mōon; shut; mūte; very; tū [ABS-ABY] mōte; ch; sh; th; zh 3

- (n.) متغیب firārī; غائب gā-ib, (lit.) متغیب mūtegayyib.
- Absence**, abs-'ens, (n.) یوقلق yoqlouq; (pers.) غیاب guyāb; (act) بولونمايوش bolounmayush; — **of mind** دالغونلوق; غفلت gāflet; — **Abs-'ent** (a.) بولونمايوش bolounmamush; — **Abs-'ent** (v.) — **one's self** بولونمايوش bolounmamash; — **Abs-'ent** (a.) ایساتی isbātī vūjūd etmemek; (fig.) ایساتی ifā etmemek; — **mind** (a.) دالغون dalgūn; — **Abs-'entee**, (-e) (n.) بولونمايوش bolounmayan; (lit.) متغیب mūtegayyib; — **Abs-'enteeism**, (-izm) (n.) تغیب te-gayyib, غیوبیت gaybūbūt.
- Absolute**, ab-'sol-ut, (a.) مطلق moutlaq; (lit.) مطلق moutlaq; — **ly** (ad.) مطلق moutlaq; قطعی qat-uyen; — **Ab-'solutiōn**, (-shun) (n.) برأت berā-et; (lit.) اطلاق utlāq; (rel.) کفارت kefāret; — **Ab-'solutism**, (-izm) (n.) مطلقیت moutlaqiyet; — **Ab-'solutist**, (n.) مطلقیت moutlaqiyet tarafdār; — **Ab-'solutiōn**, (-or-i) (a.) تهری tebrī-e; (lit.) اطلاق utlāq.
- Absolve**, ab-'zolv', (v.a.) عفو afv et; (lit.) تهری tebrī-e et.
- Absorb**, ab-'sorb' (v.a.) emmek, (lit.) belī et; mass et; (swallow) یوتماق youtmaq; (engage) ishğāl et; — **Absorbed**, ('bd') (a.) belī edilmish; (fig.) طامش dalmush, پک meshğul; — **Absorb-'ent** (a.) emiji, امیجی emen; mass ediji (n.) قوردوچی qourdouchi; — **Absorptiōn**, (-shun) (n.) emme, belī; (fig.) dalma, ishğāl.
- Abstain**, abs-'tān', (v.n.) el et; (fig.) çekinmek, (lit.) imtinā et; — **Abstain-'er**, (n.) mūnsik; (fig.) mūstenkif.
- Abstemious**, abs-'tēm-i-us, (a.) (lit.) perhizkār; (fig.) mōu'tedil; — **ness**, (n.) perhiz; اعتدال itidāl; (rel.) imsāk.
- Abstention**, abs-'ten'shun, (n.) çekinme; (pol.) istinkyāf; — **Absten'tionist**, (-shun-ist) (n.) (pol.) mūstenkif.
- Abstinence**, abs-'tin-ens (n.) امساک im-sāk; (fig.) itidāl; (rel.) imsāk.
- Abstract**, abs-'trakt' (v.a.) ayur-maq; (lit.) tejrīd et; (purloin) intihāl et; — **Abs-'tract** (n.) houlāsa; روح rūh; (a.) (lit.) mā'nevi; (phil.) mūjerred; (fig.) derin; — **ly** (ad.) mā-nen; mā'nevi olaraq; (separately) mūstaqillen; (lit.) mūjerred sōurete; — **noun** ismi mā'nā; — **numb-er** adedi mūjerred; — **Abstract-'ed**, (td) (a.) dalgūn; zihni meshğul; — **Abstraction**, (-'shun) (n.) dalgūn; tejrīd; (act) intihāl.
- Abstruse**, abs-'troos', (a.) qarushuq; (lit.) mōuglaq; — **ness** (n.) mōuglaqiyet; anlaşılmayush.
- Absurd**, ab-'surd', (ad.) abes, mināsebetisiz; — **ly** (ad.) abes sōurete; — **Absurd-'ity**, (-i-ti) (n.) mināsebetisizlik; garābet.
- Abundant**, ab-'und'ant, (a.) choq; bol, (lit.) mehzūl; — **ly** (ad.) mehzūliyyet; — **Abund-'ance**, (-'ans) (n.) bollouq; (lit.) mehzūliyyet, feyz.
- Abuse**, ab-'ūz', (v.a.) sōu-yi isti'māl et; (injure) tahqir et; (violate) igtāl et; — **Abuse**, (ab-'ūs') (n.) sōu-yi isti'māl; — **Abus-'ive**, (-'iv) (a.) yolsouz; — **Abus-'ively**, (ad.) yolsouz olaraq; (lit.) mūtejavizāne.
- Abut**, a-'but', (v.n.) bitishmek; (lit.) mūlāq ol; — **Abut-'ment**, (n.) mesned, ouj; — **Abut-'tal** (n.) (pl.) hūdūd; — **Abut-'ting** (a.) mōuqābil; mūjāvīr.
- Abyss**, a-'bis', (n.) ouchouroum; (fig.) varta.
- Abyssinia**, ab-'is-sin'-i-a, (n.pr.) habeshistān; — **Abyssin-'ian** (a.) habeshistān; — **Abyssin-'ian** (n.) habeshistān; (habeshi); (n.) habeshistānlu, (habesh).

only; routine; through; tuck; mūsée; give; join; though; et.=etmek; ol.=olmaq.

[ACA-ACC] (تاکلیفچه کاتاکه لفظی ایچون) act; change; cārd; red; mē; hēr; in; miue;

Academy, ak-ad'em-i; (n) آقادی aqademi; (lit.) enjūmeni dā-nish — **Academ'ic**, (-'ik) (a.) آقادی aqademi...; (n) آقادی aqademi; — **Academ'icals**, (-kalz) (n.pl.) آقادی aqademi elbisesi; — **Academ'ic'ian**, (-mish'an) (n) آقادی aqademi ā'zāsu.

Accede, ak-sed' (v.n.) قبول qabūl et.; (throne) mouvāfaqat et.; (throne) qon-ūd et.

Accelerate, ak-sel'er-āt, (v.a.) تسريع tesri' et.; (lit.) تعجيل tā'jil et.; — **Accelerat'ion**, (-'shun) (lit.) (act) تعجيل tā'jil; (sci.) مقدار تعجيل miqdārī tā'jil; (speed) tezāyūd (sūr-at); — **Accelerat'ive**, (-'iv) (a.) (lit.) tezāyūd; (fig.) tā'jil.

Accent, ak'sent, (n) آکسان axan; (fig.) قوت qouvvet; — **Accent'**, (v.a.) قوت qouvvet vermek; (lit.) teshdid et.; — **Accentuāt'ion**, (-'shun) (n) آکسان axan (qoyma) teshdid.

Accept, ak-sept' (v.a.) قبول qabūl et.; — **Acceptable**, (a.) مقبول maqbūl (lit.) shāyānu qabūl — **Acceptance**, (-'ans) (n) قبول qabūl; (bill) tasdiq; (bill) qabūl edilmish bono; — **Accept'er**, (n) قبول qabūl eden.

Access, ak'ses, (n) (lit.) تقرب teqarrūb; (jud.) مساعد mūsāde; (jud.) vonsūl; — **Access'sible**, (a.) (med.) nebet; — **Access'sible**, (a.) (med.) nebet; — **Access'sible**, (a.) (med.) nebet; — **Access'sion**, (-sesh'un) (n) وصول vonsūl; (increase) tezāyūd; (lit.) inzumān; (med.) nebet; (jud.) mouvāfaqat; deed of—mouvāfaqatnāme; — **to the throne** (talita-) jūlūs.

Access'ory, ak'ses-sor-i, (a.) (lit.) منضم munzum; (n) fer i; (jud.) shetk; — **Access'ory**, (a.) (jud.) yardumjn; (pl.) taqumlar; (lit.) teferrūāt; — **after the fact** (jud.) yataq; — **before the fact** mūshevviq; — **Access'ory**, (-li) (a.) fer-an.

Accident, ak'sid-ent, (n) قضا qazā; — **Accidental**, (a.) قضا qazā-en; — **Accidental**, (a.) قضا qazā-en; (fig.) tesādūfi; (lit.) āru-

zā; (n) (lit.) عرض araz; — **Accident'-ally** (ad.) تصادفا tesādūfen; qazā-en.

Acclamation, ak-klam-a'shun, (n) تهنيت tahsin; — **Acclaim**, (ak-klam') (v.a.) آتشلاقم alqushlamāq; (n) (lit.) sitāyish. — **Acclimatize**, ak-klam-at-iz, (v.n.) آتشلاقم alushmaq; (v.a.) imtizāj et.; — **Acclimatization**, (-tizā'shun) imtizāj; (act) alushdurma.

Acclivity, ak-kliv'i-ti, (n) باير bayur, chuqush;

Accolade, ak-ol-ād', (n) قوچلاقلام qoujaqlashma; (lit.) mousāfaha; (com.) jem; (mus.) rābūta.

Accommodate, ak-kom'modat, (v.a.) تأليف ouydourmaq; — **to** tālif et.; — **with** tedārik et.; — **te'minu** et. (rest) تأمین yerleshdirmek; (lit.) i'zāz et. — **one's self** ouymaq; (lit.) iqtifā et.; (are you well accommodated?) rahatunuz iyimi? — **Accommodat'ing**, (a.) ouy-goun; (fig.) yola gelir; (obliging) nazik; — **Accommodat'ion**, (-'shun) (n) ouyma; (lit.) iqtifā; (arrangement) istiqrāz; (fin) istiqrāz; (courtesy) nezāket; (facility) tes-hilāt; (place) yataq; (yataq-) yer; (lit.) esbābu istirābat; — **bill** proforma bono; (shekli kefālet); — **ladder** iskele.

Accompany, ak-kum'pan-i, (v.a.) رفیق refāqat et.; — **Accompaniment**, (n) refāqat; ish-tirāk; — **Accompanist**, (n) (mus.) refiq.

Accomplice, ak-kom'plis, (n) شريك sherik (-jūrm).

Accomplish, ak-kom'plish (v.a.) اكل ikmāl et.; (effect) yapmaq; — **te'min** et.; — **Accomplished**, (shi) (a.) mükemmel; — **fact** emri vāq'i; — **Accomplishment**, (n) kemāl; kemālāt; (completion) ikmāl.

Accord, ak-kord', (n) itilāf;

(For Turkish pronunc.) past; lārgē; red, (never silent e); deux; riug; machine;

mōte; foot; mōtōn; shut; mūtē; very; tū; چوړو ch; چ; sh; th; څ; څه; zh; [ACC-ACH]

آهنك āhenk; (v.n.) اتلاف i'tilāf et.; — with (e-) ouymaq; (v.a.) اوښكړمق onzlashdurmaq; (lit.) تاليف telif et.; (grant) بخش bahsh et.; vermek; — Accord'ance, (-'ans) (n.) توافق tevāfouq; in— with (e-) tevfiqan; وجمعه ...vejhile; — Accord'ing, (a.) موافق mōvāfuq; — to (e-) geure; نظر; — Accord'ingly, (ad.) بوسيدن bou sebeden, بڼه binā-en aleyh; — ona geure.

Accordion, ak-kord'ion, (n.) آئورديون (aqordeyon), آرمونيك armonik.

Accost, ak-kost', (v.a.) ياقلاشماق yaqlashmaq; (fig.) باشلاماق bashlamaq.

Accouchement, ak-kōsh'mong, (n.) دغورمه doghourma, (lit.) وضع عل vaz-u haml; — Accoucheur, (-kōu-shēr'), (n.) قابله qābil, لایمه lavta; (fem.) قابله qābile, ېه ebe.

Account, ak-kown', (n.) حساب hesāb; (description) حکایه hikāye, تعريف tā'rif; (explanation) ایشحات izāhāt; اډه ifāde; (v.a.) حساب hesāb et.; (judge) حکم hukm et.; add et.; — for hesab vermek; (explain) مدافعه izāhāt vermek; — müddāfā et.; (fig.) باشما basha chuqmaq; حلقاماق haqlamaq; to be in — with (e-) حساب او... (le-) hesābu ol.; on — alel hesab; — on — of دن ناشي...den nāshī; hasebile; on that — bou sebeden...; on no — aslā...; hich bir vejhile; to take into — دوشونك...hesāba almaq; حساب ټاکي...dūshūnnek; by all — s rivāyete geure; — book حساب دفترى mōuhāsebe defteri; — current حساب جاری hesābu jāri; — Accountabil'ity, (-ti) (n.) (fig.) مسؤليت mes-ōuliyet; — Account'able, (a.) مسؤل mes-ōul; — Account'ant (n.) محاسبه موي mōuhāsebeji; — 's office محاسبه قلمی mōuhāsebe qalemi; chief — محاسبه مدیری mōuhāsebe müdiri; — Account'antship, (n.) محاسبه موي mōuhāsebejilik.

Accoutrements, ak-kōu'ter-ments, (n.pl.) تجهیزات melhōnsāt; tejhizat.

Accredit, ak-kred'it, (v.a.) اعتبار i'tibār et.; (nominate) تعیین tā'yin

et.; — with (e-) atf et.; Accred'ited, (td) (a.) معتبر mon'te-ber; — to (e-) مأمور me'mōur.

Accretion, ak-kre'shun, (n.) ترايد tezāyüd; (lit.) ايتحاق iltihāq; (med.) ياپوشما yapushma.

Accrue, ak-kū'ū, (v.n.) زيادهشمه ziyādeleshmek; بويومك beuyūmek; — unto (e-) isābet et.

Accumulate, ak-kū'm'ul-āt, (v.n.) طوبلايق toplanmaq, (lit.) تراكم terākūm et.; (v.a.) طوبلايق toplanmaq; — Accūmūlā-tion, (-'shun) (n.) طوبلانما toplanma; (lit.) تجمع tejjemmū'; — Accūmūlātor, (-ur) (n.) جامع jāmi'; (electr.) اکومولاتور akūmūlateur.

Accurate, ak-kūr-āt, (ad.) طوغری dōrou, (lit.) صحيح sahih; — ly (ad.) صحت subhatle; — Acc'uracy, (-a-si) (n.) صحت subhat, ددرولوغ dōroulouq; (lit.) صحت subhat.

Accursed, ak-kurs'ed, (a.) ملعون mel-ōun; (fig.) منفور menfōur.

Accuse, ak-kūz' (v.a.) اتهام it-hām et.; — Accūs'ation, (-'shun) (n.) اتهام it-tihām; — Accūs'ative, (-'tiv) (a. & n.) (gram.) مضاف mōuzāf; — Accūs'atory, (-'a-tor-i) (a.) اتہای it-hāmī; — Accūs'ed, (zd.) (a. & n.) متهم mütthem; مضمون maznōun.

Accustom, ak-kus'tum, (v.a.) ایشدورمق alushdurmaq; — Accus'tomed, (-'tumd) (a.) ایشیق alushuq; (usual) معتاد mōu'tād; to be — ایشیق alushmaq; اعتیاد i'tiyād et.

Ace, ās, (n.) آسو aso; (dice) يک yek; (atom) ذره zerre; to be within an — of (e-) رماق qal-maq.

Acephalous, a-sef-a-lus (a.) قاسمز qafasuz; باشمز bashsuz.

Acerbity, as-er'bi-ty, (n.) آجلیق ajuluq.

Acetic, as-et'ik, (a.) (chem.) خلی hallī;

— acid حامض hāmzu hal; — Ac'etate, (-'tāt) (n.) خلیت halliyyet;

(sirke); — Acet'ify, (-'i fi) (v.a.) (سرکه) (sirkeleshdirmek); — Acet'ylene, (-'tēn) (n.) آستیلین asetilin.

Ache, ak, (n.) آری āru; (v.n.) آریق ārumaq; — Aching, (ak'ing) (a.) آریان āruyan; وجعل vej'li.

Achieve, a-chev', (v.a.) یاپماق yapmaq, ایفا ifa et.; (fig.) استیصال istihsāl et.; — te min et.; (win) قازانق

only; routine; through; tuck; mūsée; give; join; though; et. — etmek; ol. — olmaq.

اشارات، رموز و سائر

SIGNS, SYMBOLS, ETC.

ریاضیادہ مستعمل اشارات و رموز

MATHEMATICAL SIGNS AND SYMBOLS.

+	Plus زائد zâ-id.	(deudünjü) qouv-
-	Minus ناقص nâqus.	vetden refi'.
±	Plus or minus زائد ناقص zâ-id nâqus.	(), [], { } کره mou-
×	The sign of multiplication ضرب zarb.	taruza.
÷	The sign of division تقسیم taxîm.	∠ An angle زاویه zâviye.
+	The difference تفاوت tefâvût.	└ A right angle قائمہ zâviyeyi qâ-ime.
=	The sign of equality مساوی mü-sâvî.	⊥ Perpendicular to عمود (ع) ... (e-) amôud.
>	Is greater than دن دها بزرگ den daha beuyük; اعظمî â'zami.	Parallel to موازی (م) ... (e-) mü-vâzî.
<	Is less than دن دها کوچک den daha küchük; اصغرî asgarî.	Δ A triangle مثلث müselles.
∝	Varies متحول mütehavvîl.	□ A square مربع mourabba'.
:	Is to : as نسبتî nisbêti.	▭ A rectangle مستطیل müstailî.
∴	Because زیرا zirâ.	○ A circle; circumference دائرة dâ-ire; محیط mouhît.
∵	Therefore پس سببden; binâ-en aleyh.	π The number 3.1415926 پى pi (π).
∞	Indefinitel great: infinity (اعظم) (â'zam-) nâ-mütenâhî.	° Degree or degrees درجه dereje.
o	Indefinitely small اصغر نامتناهی as-gar nâ-mütenâhî; صفر sufur.	' Minutes دقیقه daqîqa (daqqa).
√	The radical or root sign جذر ishâreti; جذر jezri ishâreti; جذر مکعب jezri mûlk-ab; $\sqrt[4]{}$ fourth root; جذر دردیجی deurdünjü qouvvetden jezr; $\sqrt[n]{}$ nth root (ن) (noun-) ounjou qouvvetden jezr.	" Seconds ثانیة sâniye.
a^3, a^4 &c.	Powers رفع refi'; a^3 (اوچونجی) (üchünjü) qouvvetden refi'; a^4 (دردیجی)	/ or F, Function تابع tâbi'.
		d Differential تفاضلی tefâzoull.
		δ variation تحول tehavvûl.
		Δ Finite difference تفاوت محدود tefâ-vûti mahdôud; تزايد tezâyüd.
		D Differential coefficient امثال تفاضلی emsâlî tefâzoull.
		/ Integral تائی temâmi.
		Σ Sum مجموع mejmôu'.
		Π Product حاصل hâsul.
		M the modulus of a system of logarithms لقارشته قاعدہسی loga-rithme qâ-idesi.
		g the force of gravity جاذبه قوتی jâzibe qouvveti.

— 715 —

Signs, Symbols, Etc.

قمر، سیارات و سائر

THE MOON, PLANETS, ETC.

The Sun شمس shems; گنیش gūnesh.
 New Moon محاق mahaq; اجتماع ijtima'.
 First Quarter ربع اول terbi' evvel.
 Full Moon بدر (تام) bedr (-tām).
 Last Quarter ربع اخیر terbi' ahir.
 Mercury عطارد ontârid.
 Venus زهره zühre.
 The Earth ارض arz.
 Mars مریخ merih.
 Jupiter مشتری müshterî.
 Saturn زحل zouhal.
 Uranus اورانوس ürânüs.
 Neptune نپتون neptün.
 Comet قیروغلی qouyrouqlou yul-
 duz.
 Star کویکب kevkab; یلداز yuldaz.

بروج اثنی عشر

THE ZODIAC.

Aries, the Ram حمل haml.
 Taurus, the Bull ثور sevr.
 Gemini, the Twins جوزا jeyzâ.
 Cancer, the Crab سرطان seretân.
 Leo, the Lion اسد esed.
 Virgo, the Virgin سنبله sünbüle.
 Libra, the Scales میزان mizân.
 Scorpio, the Scorpion عقرب aqreb.
 Sagittarius, the Archer قوس qavs.
 Capricornus, the Goat جدی jedî.
 Aquarius, the Waterman دلو delv.
 Pisces, the Fishes حوت hot.

تجارتده مستعمل اشارات و رموز

COMMERCIAL SIGNS
AND SYMBOLS.

£ Pound or pounds sterling پوندرلین sterlin;
 انگلیز لیراسی ingiliz lirasu.
 S shilling or shillings شیلین shilin.
 D penny or pence پنی peni; پانس pens.

/ Shilling or shillings شیلین shilin;
 as 10/6 ten shillings and
 sixpence ۱۰ شیلین ۶ پانس on
 shilin-altu pens.

lb Pound or pounds in weight لیبره
 libre.

\$ Dollar or dollars دولار dolar.

@ At عددی adedi; ا، ی، ü, u; سی
 بوزی su; as, 100 @ £l each یوزی
 یوزده یوزده yüzdü bir ingi-
 liz lirasuna.

% Per cent یوزده yüzdü...; as, 10%
 یوزده on.

a/c Account حساب hesâb.

B/L Bill of Lading قولنامه qonish-
 mento.

c/o Care of واسطه vesâtafile;
 وساطتله vesâtafile.

d/a Days after acceptance قبولی متعاقب
 قبولی qabûlî müte-âqib
 gün (-ler).

d/s Days after sight ابرازی متعاقب
 ابرازی ibrazî müte-âqib
 gün (-ler).

L/C Letter of Credit گرهی مکتوبی
 gredi mektoubou.

رومن طرزی ارقام

SIGNS USED IN ROMAN
NOTATION.

I=1, ۱; II=2, ۲; III=3, ۳; IV or
 IIII=4, ۴; V=5, ۵; VI=6, ۶;
 VII=7, ۷; VIII=8, ۸; IX=9, ۹;
 X=10, ۱۰; XI=11, ۱۱; XII=12,
 ۱۲; XIII=13, ۱۳; XIV=14, ۱۴;
 XV=15, ۱۵; XVI=16, ۱۶; XVII
 =17, ۱۷; XVIII=18, ۱۸; XIX=
 19, ۱۹; XX=20, ۲۰; XXI=21, ۲۱;
 XXX=30, ۳۰; XL=40, ۴۰; L=
 50, ۵۰; LX=60, ۶۰; LXX=70,
 ۷۰; LXXX=80, ۸۰; XC=90, ۹۰;
 C=100, ۱۰۰; CI=101, ۱۰۱; CXX
 =120, ۱۲۰; CC=200, ۲۰۰; CCC=
 300, ۳۰۰; CCCC=400, ۴۰۰; D=
 500, ۵۰۰; DC=500, ۶۰۰; DCC=
 700, ۷۰۰; DCCC=800, ۸۰۰; DCCCC
 =900, ۹۰۰; M=1000, ۱۰۰۰; also
 IC=D=500, ۵۰۰; CIO=M=1000,
 ۱۰۰۰; ICIO=5000, ۵۰۰۰; MM, also
 CIOCIO=2000, ۲۰۰۰.

انگلیزجه رچته لرده استعمال ایدیلان لاتینجه تعبیرات

LIST OF LATIN PHRASES USED IN THE
WRITING OF PRESCRIPTIONS.

- aa.—*Ana*—of each بهرندن beherinden.
Ad.—*Adde*—add علاوه ایدینیز ilâve ediniz.
Ad lib.—*Ad libitum*—to the desired amount آرزو ایدیلان مقدار arzû edildiy miqdâr.
Ad us.—*Ad usum*—according to custom اعتیاده کرده 'tiyâda geure.
Æq.—*Æquales*—equal مساوی mîsâvî.
Aq.—*Aqua*—water سو sou.
Aq. bull.—*Aqua bulliens*—boiling water قانبار سو qaynar sou.
Aq. dest.—*Aqua destillata*—distilled water ماء مقطر mâ-i mouqattar.
Bib.—*Bibe*—drink ایچینیز ichiniz.
Bis ind.—*Bis indies*—twice a day کونده ایکی دفعه günde iki def-a.
Bis in 7 d.—*Bis in septem diebus*—twice a week هفته ایکی دفعه haftada iki def-a.
C.—*Cum*—with ایله ile.
Cap.—*Capiat*—let him take آلسن alsun.
C. m.—*Cras mane*—to-morrow morning یارین صبح yarun sabah.
C. m. s.—*Cras mane sumendus*—to be taken to-morrow morning یارین صبح آلتیجی yarun sabah alunajaq.
C. n.—*Cras nocte*—to-morrow night یارین آقشام yarun aqsham.
Cochl.—*Cochleare*—spoonful بر قاشیق bir qashuq.
Cochl. ampl.—*Cochleare amplum*—a table-spoonful بر چوربا قاشیقی bir chorba qashugh.
Cochl. infant.—*Cochleare infantis*—a teaspoonful بر چای قاشیقی bir chay qashugh.
Cochl. mag.—*Cochleare magnum*—a table-spoonful بر چوربا قاشیقی bir chorba qashugh.
Cochl. mod.—*Cochleare modicum*—a dessert-spoonful بر طابلی قاشیقی bir tatli qashugh.
Cochl. parv.—*Cochleare parvum*—a teaspoonful بر چای قاشیقی bir chay qashugh.
Contin.—*Continuetur*—let it be continued دوام آتسین devâm etsin.
Cuj.—*Cujus*—of which (که) (ki-) onoun.
C. v.—*Cras vespere*—to-morrow evening یارین آقشام yarun aqsham.
Cyath.—*Cyathus*—a glassful بر بارداق bir bardaq
Cyath. vinos.—*Cyathus vinosus*—a wine-glassful بر شراب قدجی bir sharab qadehi.
D.—*Dosis*—a dose بر دوز bir doz ; بر مقدار bir miqdâr.
d.—*Da*—give وریکیز veriaiz.
D. d. in d.—*De die in diem*—from day to day کونده کونده günden güne.
Det.—*Detur*—let it be given ویرلسین verilsin.

— 717 —

انکابزجه رچته لرده استعمال ایدیلن لایینجه تعبیرات

- Dieb. alt.—*Diebus alternis*—on alternate days ایکی کونده بر ; gün ashuru کون آشوری
iki günde bir.
- Dim.—*Dimidius*—one-half یاریمی yarusu ; یاریم yarum.
- Div.—*Divide*—divide تقسیم ایدیکر ayurunuz ; taxim ediniz.
- D. in p. æ.—*Divide in partes aequales*—divide into equal parts مساوی پارچه لره
müsâvî parchalara ayurunuz.
- Exhib.—*Exhibatur*—let it be given ورلین verilsin.
- F. or ft.—*Fiat*—let it be made یاپلسن yapulsun.
- F. h.—*Fiat haustus*—make a draught بر شروب یاپیکر bir shouroub yapunuz.
- F. m.—*Fiat mistura*—make a mixture بر مخلول یاپیکر bir mahioul yapunuz.
- F. pil.—*Fiat pilula*—make a pill بر حب یاپیکر bir hap yapunuz.
- Gutt.—*Gutta or gutta*—drop or drops قطره damla ; (pl.) قطره لره damlalar.
- Habt.—*Habeat*—let him have آلسن alsun.
- Hor. intermed.—*Horis intermediis*—at intermediate hours متوسط ساعت لره müte-
vassut sâtlerde ; اراده arada.
- H. s.—*Horâ somni*—at bedtime یاتار ایکن yatariken.
- Ind.—*Indies*—daily کونده günde.
- Lat. dol.—*Lateri dolenti*—to the painful side طرف آغریان طرف aruyan tarafa.
- Mit.—*Mitte*—send کوندریکر geunderiniz.
- Mod. præscript.—*Modo præscripto*—in the manner directed تعریف ایدیلن کی
târif edildiy gibi.
- O. m.—*Omni mane*—every morning هر صبح her sabah.
- Omn. bih.—*Omni bihorâ*—every two hours ایکی ساعتده bir iki sâtde bir.
- Omn. hor.—*Omni horâ*—every hour ساعتده sâtde ; هر ساعتده her sâtde.
- O. n.—*Omni nocte*—every night هر گجه her geje.
- P. or pt.—*Peratetur*—continue درام ایدیکر devam ediniz.
- Part. æq.—*Partes aequales*—equal parts مساوی اقسام müsâvî axâm.
- P. r. n.—*Pro re natâ*—when required ایجاب ایدیلن زمان ijâb etdiy zaman.
- Q. l.—*Quantum libet*—as much as is requisite مطلوب مقدار matlôub miqdâr ;
ایجاب ایدیلن قدر ijâb etdiy qadar.
- Q. s.—*Quantum sufficit*—a sufficient quantity مقدار کافی miqdâru kyâfi.
- Q. v.—*Quantum volueris*—at will آرزو ایدیلن کی arzou edildiy gibi.
- R.—*Recipe*—take آلیکر alunuz.
- Rep.—*Repetatur*—let it be repeated یاپلسن yapulsun ; احتضار ایدلسن ihzâr
edilsin.
- Sing.—*Singulorum*—of each هرندن beherinden.
- Sum.—*Sumat or sumendum*—let him take or let it be taken آلسن ; آلسن
alsun.
- T. d.—*Ter in die*—three times a day کونده اوج دفعه günde üç def'a.

مسكوكات ، اوزان و مقياسات

MONIES, WEIGHTS AND MEASURES

MONIES

مسكوكات

	ENGLISH.	Francs
Gold :		
£ 500, or 5 sovereigns.	==	126 12 1/2
200 " 2 " "	==	50 45
100 " 1 " "	==	25 22 1/2
1/2 (10 sh.) " 1/2 " "	==	12 6 1/2
Silver :		
5 shillings, or a crown.	==	6 30 1/2
4 " or doub. flor.	==	5 04 1/2
2 sh. 6 p., or half-crown	==	3 15
2 shillings or florin . . .	==	2 52
1 shilling	==	1 26
6 pence	==	0 63
3 "	==	0 31 1/2
Copper :		
1 penny	==	0 10
1/2 "	==	0 5
1/4 " (farthing).	==	0 2 1/2

AMERICAN.

		Francs
Gold :		
Double eagle.	= 20 dollars.	103 70
Gold eagle	= 10 "	51 85
Half eagle.	= 5 "	25 92
Quarter eagle.	= 2 "	12 95
One dollar.	= 1 "	5 18
Silver :		
1 dollar	= 100 cents	5 30
1/2 "	= 50 "	2 60
1/4 "	= 25 "	1 30
	10 "	0 52
Nickel :		
5 cents		0 25
3 "		0 15
Copper :		
2 cents		0 10
1 cent		0 05

— 719 —

مِسْكُوكَات، اَوْزَان وَمَقْيَاسَات

WEIGHTS اوزان

Avoirdupois على المادة مستعمل انكليز اوزاني

Dram ($\frac{1}{16}$ of an ounce)	=	1.7712	grams.
Ounce ($\frac{1}{16}$ of a pound)	=	28.3334	"
Pound	=	0.453	kilog. 453 grams.
Stone (14 pounds)	=	6	" 343 "
Quarter (or 28 pounds)	=	12	" 695 "
Hundredweight (cwt.) 112 pounds	=	50	" 782 "
Ton (20 hundredweight)	=	1016	" 648 "

Troy قوتويجي طارتيسي

Grain ($\frac{1}{24}$ of a pennyweight)	=	0.06477	grams
Carat (4 grains)	=	0.25908	"
Pennyweight ($\frac{1}{30}$ of an ounce)	=	1.55456	"
Ounce ($\frac{1}{12}$ of a pound)	=	31.0913	"
Pound (12 ounces)	=	0.373096	kilog.

MEASURES مقياسات

Length طول

12 inches, or 1 foot.	=	0.30479	metre
3 feet, or 1 yard.	=	0.914383	"
Fathom (2 yards)	=	1.828766	"
Pole, or perch ($5\frac{1}{2}$ yards)	=	5.02911	"
Chain (22 yards)	=	20.116	"
Furlong (200 yards)	=	201.1643	"
Mile (1760 yards)	=	1609.344	"

Surface سطح

Square inch	=	6.451366	square centim.
Square foot.	=	0.0929	square metre
Square yard	=	0.836097	"
Rod	=	25.291939	"
Rood (1210 square yards)	=	10.116775	ares
Acre (4840 ")	=	0.404671	hectare
Square mile	=	2.58881	square kilom.

— 720 —

Monies, Weights and Measures

Capacity

Pint ($\frac{1}{8}$ of a gallon)	==	0 litre	567932
Quart ($\frac{1}{4}$ of a gallon)	==	1 "	135864
Imperial gallon.	==	4 "	533458
Peck (2 gallons)	==	9 "	086916
Bushel (8 gallons)	==	36 "	347664

LIQUIDS

Wine

Hogshead	63 gallons
Pipe	126 "

Beer

Barrel	36 gallons
Hogshead	54 "

THERMOMETER

Fahrenheit 32 degrees (32°), or freezing point	==	0° centigr. and Réaumur.
Fahrenheit 212 degrees (212°), or boiling water	==	100° " 80 "
Number of Fahrenheit, less $32^{\circ} \times \frac{5}{9}$	==	degrees, centigr.
Number of Fahrenheit, less $32^{\circ} \times \frac{4}{9}$	==	" Réaumur.

*

9° Fahrenheit.	==	5° centigrade.	==	4 Réaumur.
212 "	==	100 "	==	80 "
32 "	==	0 "	==	0 "
+ 122 "	==	50 "	==	40 "
- 4 "	==	20 "	==	16 "

KAYNAKÇA

- AKALIN, Ş. H. (2017). Geçmişten Günümüze Türk Sözlükçülüğü. İstanbul: Elginkan Vakfı
- AKAR, A. (2013). Türk Dili Tarihi. İstanbul: Ötüken Yay.
- AKSAN, D. (1996), *Türkçenin Sözcük Varlığı*, Engin Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, D. (1998). Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye’de Sözlük. S: 6. Ankara: Kebikeç Yay.
- AKSAN, D. (2009). Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim. C. I-II-III. Ankara: TDK Yay.
- AKSAN, D. (2011a), *Türkçenin Gücü*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, D. (2011b), *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSAN, D. (2012), *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü*, Yarımlı, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- AKSOY, Ö. A. (1962). Mütercim Âsım (Türk Diline Emek Verenler). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- ARGUNŞAH, M. (2014). Çağatay Türkçesi. İstanbul: Kesit Yay.
- ARGUNŞAH, M. – GÜNER, G. (2015). Codex Cumanicus. İstanbul: Kesit Yay.
- ARGUNŞAH, M. – YÜKSEKKAYA SAĞOL, G. (2016). Karahanlıca-Harezmce-Kıpçakça Dersleri. İstanbul: Kesit Yay.
- ATA, A. (2016). Harezm-Altın Ordu Türkçesi. Ankara: Ankara Üniv. Yay.
- BANGUOĞLU, T. (2011), *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara.
- BOZKURT, F. (2010), *Türkiye Türkçesi*, 4.b. , Kapı Yayınları, İstanbul.
- CAFEROĞLU, A. (2015). Türk Dili Tarihi I-II. Ankara: Altın Ordu Yay.
- DEMİR, N. – YILMAZ, E. (2010), *Türk Dili El Kitabı*, 5.b. , Grafiker Yayınları, Ankara.
- DEMİRCİ, J. (1998). Kıpçak Sözlükleri. S: 6. Ankara: Kebikeç Yay.

- DEMİRCİ, K. (2014). Türkoloji İçin Dilbilim. Ankara: Anı Yay.
- ECKMANN, J. (2013). Çağatayca El Kitabı (Çev: Günay Karaağaç). İstanbul: Kesit Yay.
- ERCİLASUN, A. B. (2012). Türk Dili Tarihi. Ankara: Akçağ Yay.
- ERİLASUN, A. B. – AKKOYUNLU, Z. (2015). Dîvânü Lûgati't-Türk. Ankara: TDK Yay.
- İMER, K. – KOCAMAN, A. – ÖZSOY, A. S. (2013). Dilbilim Sözlüğü. İstanbul: Boğaziçi Ünv. Yay.
- HENGİRMEN, M. (1997), *Türkçe Dilbilgisi*, 2.b. , Engin Yayınları, Ankara.
- HENGİRMEN, M. (1999), *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Engin Yayınevi, Ankara.
- JACKSON, H. (2016). Sözlükbilime Giriş. Çev: Mehmet Gürlek-Ellen Patat. İstanbul: Kesit Yay.
- KORKMAZ, Z. (1992), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Z. (1995). “Erzurumlu Darîr ve Memlûk Türkçesinin Oğuzcalaşmasındaki Yeri”. Türk Dili Üzerine Araştırmalar. C.1. Ankara: TDK Yay.
- MORAN, A. V. (1924). Condensed Dictionary English – Turkish. İstanbul: Kâğıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi.
- MORAN, A. V. (1945). Türkçe – İngilizce Sözlük. İstanbul: MEB Kâğıt ve Basım İşleri A. Şirketi.
- MORAN, A. V. (1971). Türkçe – İngilizce Sözlük. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- MORAN, A. V. (1985). Büyük Türkçe – İngilizce Sözlük. İstanbul: Adam Yay.
- ÖLMEZ KARGI, Z. (1998). Çağatayca Sözlükler. S: 6. Ankara: Kebikeç Yay.
- ÖZ, Y. (1999). Anadolu Sahasında Yazılmış Farsça-Türkçe Sözlükler. TDAY-Belleten/1999. Ankara: TDK Yay.
- ÖZ, Y. (2016). Tarih Boyunca Farsça – Türkçe Sözlükler. Ankara: TDK Yay.

- REDHOUSE, J. W. (2016). Müntahabât-ı Lügat-ı Osmâniyye. (Hz: Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz). Ankara: TDK Yay.
- SAMİ, Ş. (2015). Kamus-ı Türkî. (Hz. Paşa Yavuzarslan). Ankara: TDK Yay.
- TDK (2005), *Türkçe Sözlük*, Ankara.
- TOKLU, O. (2009). Dilbilime Giriş. Ankara: Akçağ Yay.
- TUNCER, H. (2012). Yitik Bir Hazinesinin Peşinde Ahmed Vâhid Bey ve Lügati. Yedikıta - Temmuz 2012. İstanbul: Yedikıta Dergisi
- UZUN, L. (1999). “1945’ten Bu Yana Türkçe Sözlükler”. Günümüz Türk Dilleri ve Sözlükleri. Kebikeç. S. 7-8. İstanbul: Kebikeç Yay.
- ÜSTÜNER, A. (2015). Türkçenin Tarihî Gelişmesi. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay.
- VARDAR, B. (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Multilingual.
- YAVUZARSLAN, P. (2009). Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü. Ankara: Tiyyem Yay.
- YILMAZ, E. (2017). Sözlük Bilimi Üzerine Araştırmalar. Ankara: Pegem Akademi.